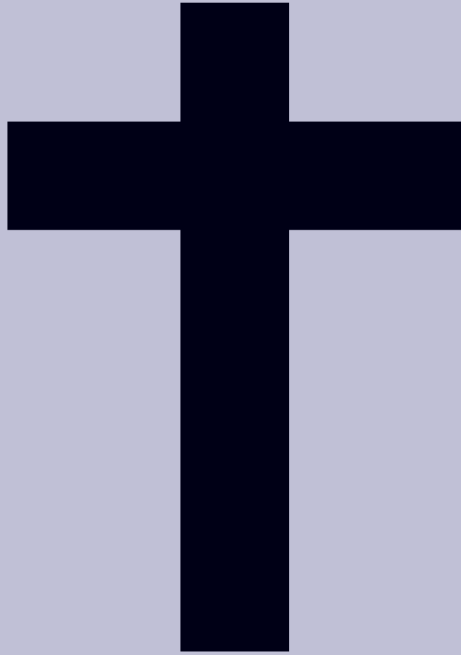

Nukumanu

The New Testament in the Nukumanu language of Papua New
Guinea

Nukumanu
The New Testament in the Nukumanu language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Nukumanu long Niugini

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nukumanu

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2023-03-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 22 Mar 2023
54439682-f8e2-586d-98e1-295d02f74287

Contents

Matiu	1
Mak	57
Luk	92
Jon	150
Na hehekau	191
Rom	241
1 Korin	264
2 Korin	286
Galesia	300
Efesus	308
Filipai	315
Kolosi	321
1 Tesalonaika	326
2 Tesalonaika	331
1 Timoti	334
2 Timoti	340
Taitus	345
Filemon	348
Hibru	350
Jems	366
1 Pita	372
2 Pita	379
1 Jon	383
2 Jon	389
3 Jon	390
Jut	391
Revelesen	393

Matiu

Te Rono Tauareka Matiu e taataa

Na hakataakoto hakamattua iroto te launiu nei:

Jisas ku haanau iho *1.1—2.23*

Te kaamata te Rono Tauareka *3.1—4.11*

Jisas e tokonaki na tama i Galili *4.12—18.35*

Jisas ku haere i Jerusalem *19.1—20.34*

Jisas ku taapiri i Jerusalem *21.1—27.66*

Jisas ku ora muri *28.1—28.20*

Na tipuna Jisas Krai

(Luk 3.23–38)

¹ Teenei te moe iho na tipuna Jisas Krai te mokopuna Devit raa, tena Devit he mokopuna Abraham.

² 6a Aanei na inoa na tipuna Jisas Krai kaamata Abraham haere no tae te saaita te tuku Devit: Abraham, Aisak, Jekop, Juda ia ma na taina aia raa, tena Peres laaua ma Sera (te tinna laaua raa ko Tamar), Hesron, Ram, Aminadap, Nason, Salmon, Boas (te tinna aia raa ko Rehap), Obet (te tinna aia raa ko Rut), Jesi, tena te tuku Devit.

^{6b} 11 Tena kaamata Devit haere no tae te saaita na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon: Devit, Solomon (te tinna aia raa ko te avana Uria i mua), tena Rehoboam, Abaija, Asa, Jehosafat, Jehoram, Usaia, Jotam, Ahas, Hesekaia, Manase, Amon, Josaia, tena Jehoiakin ia ma na taina aia raa.

¹² 16 Aanei alaa tipuna taatou emmau hoki iroto telauniu kaamata te saaita imuri na tama Israel raa nitooria nokkave i Babilon haere no tae te saaita Jisas ni haanau iho: Jehoiakin, Sealtiel, Serubabel, Abiut, Eliakim, Asor, Sadok, Akim, Eliut, Eliesa, Matan, Jekop, tena Josep te avana Meri te tinna Jisas tera na tama e kanna ma ko te Mesaia raa.

¹⁷ Ia tena e isi sanahuru ma haa na tautama kaamata te saaita Abraham haere no tae te saaita Devit, tena e isi hoki teeraa sanahuru ma haa na tautama kaamata te saaita Devit haere no tae te saaita na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon raa, tena e isi hoki teeraa sanahuru ma haa na tautama kaamata te saaita na tama Israel raa ni too ria no kkave i Babilon haere no tae te saaita Jisas ni haanau iho raa.

Jisas Krai ku haanau iho

(Luk 2.1–7)

¹⁸ Teenei ko na tattara i te haanau iho Jisas. Meri te tinna Aia raa e hakamattino ma kiavana Josep, e meia i mua laaua e hakapaa, Meri ku iroa pera ma aia ku hai tama ina mahi TeAnana Tapu. ¹⁹ Josep hetama eppena tahi namee ettonu, tena aia se hihai ma kimee Meri kinapa imua nakaremata na tama hakaatoa; kito aia kimee namaanatu ma kitiaki hemuu Meri. ²⁰ Tesaita aia koi noho koi ma namaanatu aia ma kipeesia Meri raa, te ensel TeAriki raa kutuuake iroto te miti no meake ma, “Josep, te mokopuna Devit, auu semataku te too Meri kimee mo avana akoe. Maitaname aia ehaitama ina mahi TeAnana Tapu. ²¹ Meri e me ki haanau te tamariki tanata, tena akoe ku hui te inoa te tamariki naa Jisas, maitaname te Tamariki naa e me ki hakasao te kanohenua Aia raa i taha ma na hai sara laaou.”

²² Tena namee nei hakaatoa ekapihi mai ki hurimai te hakamaoni hea TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa ma,

²³ “He taukupu e tonu e me ki hai tama

no haanau te tamariki tanata,

tena te tamariki naa e me ki hui Imanuel”

(e mee ma, “TeAtua e noho ma taatou”).

²⁴ Josep ku mahike i aruna, tena ki too Meri no avvana laaua. Josep e tautari hea te ensel raa ni tattara ake aia ki ppena raa. ²⁵ Emeia Josep se moemmoe laaua ma Meri haere no tae roo te saaita Meri ni haanau te tamariki tanata raa. Tena Josep ki hui te inoa te tamariki raa Jisas.

2

Na tama mattonu i te vahi te anake

¹ Jisas e haanau mai i te matakaina Betlehem i roto Judia te saaita Herot ni tuku. Meri e mamaoha no oti, tena se roroa na tama i te anake e mattonu i te vahi na hetuu raa ku ttae ake i Jerusalem ² no vahihhiri ma, “Teehee te tamariki e haanau iho ki mee mo tuku na Jiu naa? Maatou ekkite te hetuu Aia raa te saaita te hetuu raa ni tuu ake i te vahi te anake, ia tena maatou e oo mai ma ki hakamaru ake te tamariki naa.”

³ Tesaoaita Herot nirono natattara ma eisi teeraa tuku ku haanau iho, aia ku se hihia roo, ia hoki na tama hakaatoa i roto Jerusalem raa ku se hihia. ⁴ Tena Herot kikanna ake na maatua hakananniu raa ia ma na tama poroporo na tuua raa ki hakkutu ake hakaatoa, tena aia ki vahiri ake na tama raa ma, “Te Mesaia raa e me ki haanau mai i hee?”

⁵ Kito na tama raa ki meake ma, “Te Mesaia raa e me ki haanau iho i te matakaina Betlehem i roto Judia, e mee na profet raa ni tattaa ma:

⁶ ‘Betlehem e tuu i roto Judia,
akoe he matakaina e hakanaaniu hoki
i roto na matakaina Judia raa,
maitaname he tama hakanaaniu
e me ki haanau iho i te kina naa;
he tama e me ki hakattaki
Israel te kanohenua Anau raa.’ ”

⁷ Kito Herot kikanna ake na tama mattonu ni oo mai peeraa i te anake raa ma kikkutu hemuu ma aia, tena aia ki vahiri ake na tama raa ma ki iroa aia te saaita hee roo te hetuu raa ni hopo ake. ⁸ Tena aia ki kauna na tama mattonu raa ki oo i Betlehem ma na tattara nei, “Oo nossee hakaraoi roo te tamariki naa, tena te saaita kootou ekkite te tamariki naa, kootou ku hakari mai ki iroa anau ki haere hoki anau no hakamaru te tamariki naa.”

⁹ ¹⁰ Kito na tama raa ki oo, emeia te saaita na tama raa koi oo koi, na tama raa ku kkite te hetuu laatou ni kkite i te vahi te anake raa. Ia te saaita na tama mattonu raa ni kkite te hetuu raa, na tama raa ku hihia roo! Te hetuu raa e haere i mua na tama raa no tae roo i te kina te tamariki raa e moe raa, tena ki hakamau. ¹¹ Na tama mattonu raa ku oo no uru i roto te hare raa, ia te saaita na tama raa ni kkite te tamariki raa laaua ma Meri te tinna aia raa, na tama raa ku tutturi no hakamaru ake te tamariki raa. Tena na tama raa ki uhu ake na gol, na rehu e mannoni hakaaroha raa ia ma na maraseni e pena i na laakau e sui mmaha raa, tena ki kou ake na mee raa mo hoki te tamariki raa.

¹² Kito na tama raa ki tauttari teeraa mateara no vakkai i te matakaina laatou raa, maitaname TeAtua ni tattara ake na tama raa i roto te miti ma ki se lavaa te vakkai iaa Herot raa.

Na maatua Jisas raa ku hakassao no oo i Isip

¹³ Te saaita na tama mattonu raa ni vakkai, te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Josep i roto te miti no meake ma, “Herot e me kisese te tamariki naa ma kitaa ki mate. Mahike i aruna no too te tamariki naa laaua ma te tinna aia raa no hakassao no oo i Isip, tena kootou ku nnoho i te kina naa ki ttae roo te saaita anau e me ki meatu kootou ki vakkai mai muri.”

¹⁴ Kito Josep ki mahike te poo naa no too te tamariki raa laaua ma Meri no oo te poo naa koi i Isip, ¹⁵ tena laatou ki nnoho i Isip no tae roo te saaita Herot ni mate.

Na mee nei e kapihi mai ki mee na tattara TeAtua ni tattara ake na profet i mua raa ki hakamaoni ma,
 “Anau e kanna te tamariki tanata Anau raa ki haere i taha ma Isip.”

Te taa na tamalliki no mmate

¹⁶ Herot ku roto roo te saaita aia ni iroa ma na tama mattonu i te vahi te anake raa e malliu ake aia. Tena aia ki hakamoe te tattara e ivi ma ki taa na tamalliki taanata hakaatoa i roto Betlehem ia ma na matakaina tappiri ake raa hoki; na tamalliki taanata tera kuttae erua na hetau te mattua laatou haere sara mai iraro. Herot e ppena te mee nei tautari te iroa aia ni too ina tama mattonu i te anake raa te saaita roo te hetuu raa ni hopo ake.

¹⁷ Na mee nei e kapihi mai, tena na tattara TeAtua ni tattara ake Jeremaia raa ku hakamaoni ma:

¹⁸ “Te nnana e hamai peeraa i Rama, te nnana na tama e ttani okioki roo. Resel e tanitani i na tamalliki aia, tena aia se hihai ma ni tama ki oo ake no hakatattara hia aia, e mee na tamalliki aia raa hakaatoa ku mmate.”

Josep ma te hai tinna aia raa ku vakkai i Nasaret

¹⁹ Imuri Herot ni mate, te ensel TeAtua raa kutuu ake iaa Josep i roto te miti no tattara ake ma, ²⁰ “Mahike i aruna no too te hai tinna akoe naa, tena kootou ku oo i Israel, maitaname na tama ni hahaivi ma ki taa te tamariki naa ku mmate.” ²¹ Tena Josep ku mahike i aruna no too te tamariki raa laaua ma Meri no vakkai i Israel.

²² Emeia te saaita Josep ni rono ma Arkelaus, te tama Herot raa ku tuku i Judia, aia ku maku te vaakai i te matakaina raa. Kito TeAtua ki tattara ake hoki Josep i roto te miti, tena Josep ki haere i Galili ²³ no noho i roto he matakaina hokotahi i Nasaret. Tena na tattara na profet nei raa ku hakamaoni:
 “Te Tamariki raa e me ki kanna ria pera ma he tama i Nasaret.”

3

Jon Baptis ku takutaku

(Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Jon 1.19-28)

¹ Te saaita naa Jon Baptis ku haere iho i taha ma te kina e tuu mahoa i roto Judia raa, tena ki kaamata no takutaku. ² Jon e takutaku ma, “Ttike i taha ma na hai sara kootou, maitaname te hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri ki hamai!” ³ Jon ko te tama profet Aisaia ni tattara mai te saaita aia ni mee ma,

“E isi te tama e tattara hakamaroa i te kina e tuu mahoa raa ma,

“Tanattana te mateara TeAriki raa*;

Tena hakattonu na mateara raa ki ttonu ki hamai Aia vaa aruna!”

⁴ Na hekau Jon raa e pena i na kiri na kamel, tena te taitu aia raa he kiri hoki te manu, tena aia e kaikai na lokas ia ma na hani vaa roto. ⁵ Tammaki na tama i Jerusalem ma na tama i roto Judia raa hakaatoa ia ma na tama na henua tappiri i te riva Jordan raa ku oo ake iaa Jon. ⁶ Na tama raa e uiui na hai sara laatou raa, tena Jon ki hakoukou tapu na tama raa i roto te riva Jordan.

⁷ Jon e kite tammaki na Farisi ia ma na Sadyusi e oo ake ma aia ki hakoukou tapu laatou, tena aia ki hai ake na tama raa ma, “Kootou ni laponu! Koai te tama e meatu

* **3:3** 3.3 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. Ia i roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

ma kootou e lavaa te hakassao itaha ma na hakalonollihu TeAtua e me kikou atu kootou raa? ⁸ Ppena namee e me kihuriake pera ma kootou kuttike itaha ma na haisara kootou raa. ⁹ Auu se mannatu ma kootou e me kitattara ma Abraham he tipuna kootou, tena ma kootou ku lavaa te hakassao itaha ma na hakalono llihu raa. Anau e meatu pera ma TeAtua e lavaa te huri na hatu nei ki mee pera ma ni mokopuna Abraham! ¹⁰ Te takuu raa ku tanattana kittuu na patiaka na laakau raa; na laakau hakaatoa se hhua na hua taualleka raa e me kituutia kihhina, tena kulletua iroto te ahi. ¹¹ Anau e hakoukou tapu kootou ma te vai ki huri atu pera ma kootou kuttike itaha ma na haisara kootou, e meia tetama e me kihamai imuri anauraa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu ia ma te ahi. Aia e hakanaaniu iaruna anau, tena anau se tau hoki te sausau na taka Aia raa. ¹² Tama raa e tuu ma te taitahi Aia raa ki hakkutu na maanunu na hua raa. Aia e me ki hakkutu na kai Aia raa iroto te hare hakananaopo na kai raa, tena kuttuni na penu raa iroto te ahi se lavaa te mate raa.”

Jon e hakoukou tapu Jisas

(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Jisas e hamai peeraa i Galili te saaitanaa, tena Aia ki haere iaa Jon i teriva Jordan raa ma Jon ki hakoukou tapu Aia. ¹⁴ Emeia Jon e hahai ma ki mee Jisas ki hakatike te hakataakoto Aia, tena aia ki meake, “Ako e avare e tau te hakoukou tapu anau, ia tena Ako e ku hamai ma anau ki hakoukou tapu Ako!”

¹⁵ Emeia Jisas e meake Jon ma, “Tiaki koi ki moe peenaa te saaita nei. Maitaname te nei te ara taaua e lavaa te ppena namee hakaatoa TeAtua e hihai raa.” Kito Jon ki hakatina ake hoki.

¹⁶ Jisas e hakoukou tapu raa koi nooti, tena Aia ki haere itaha ma teriva raa. Te vaelani raa ku taaraki iho, tena Aia ku kite TeAnana Tapu TeAtua raa kullee iho pera ma he rupe iaruna Aia. ¹⁷ Tena te reo TeAtua raa ku tattara iho i te vaelani ma, “Te nei he tamariki roo Anau e hakasessere mahi, Anau e hihia roo Aia.”

4

Satan e tatakore Jisas

(Mak 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Tena TeAnana Tapu raa ku hakattaki Jisas i te kina e tuu mahooraa ma Satan ki tatakore Tama raa. ² Jisas e noho tipu haa na aho ia ma na poo sekai, tena Aia ku rono te hikai. ³ Kito Satan ki haere ake no meake Jisas ma, “Kame Ako e he Tamariki hakamaoni TeAtua, Ako e ku meake na hatu nei ki huri mo haraoa.”

⁴ Kito Jisas ki meake ma, “Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
‘Na tama se mee ma e ora koi i na haraoa,
e meia na tama e ora i na tattara hakaatoa
TeAtua e tattara raa.’ ”

⁵ Kito Satan ki hakattaki Jisas i Jerusalem, i te Matakaina e Tapu raa no hakatuu Tama raa i te kina e palluna roo iaruna te Hare Tapu raa, ⁶ tena aia ki meake, “Kame Ako e he Tamariki hakamaoni TeAtua, Ako e kullee iraro, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

‘TeAtua e me ki meake na ensel Aia raa
ki mmata hakaraoi Ako e;
na ensel raa e me ki ttaohi Ako e
ma na rima laatou;

ki se lavaa na vae Ako e raa te pakuu
na hatu raa no mmere.’ ”

⁷ Kito Jisas ki meake, “Emeia te Launiu Tapu raa e tattara hoki ma,
‘Auu se hahaaite TeAriki TeAtua ako e raa.’ ”

⁸ Kito Satan kihakattaki Jisas iaruna te mouna palluna roo no huriake na henua hakaatoa i roto te maarama nei ia ma na mee taualleka hakaatoa na henua raa e isi. ⁹ Kito Satan ki meake, “Anau e me ki kou atu na mee nei hakaatoa kame Akoe e tuturi no lotu mai anau.”

¹⁰ Tena Jisas ki meake, “Satan, haere i taha! Te Launiu Tapu raa e mee ma, ‘Lotu ake TeAriki TeAtua akoe raa, tena ku hehekau koi ma Tama raa!’ ”

¹¹ Kito Satan ki tiaki Jisas no haere, tena na ensel raa ki oo ake no tokonaki Jisas.

Jisas ku kaamata na uata Aia raa i roto Galili

(Mak 1.14–15; Luk 4.14–15)

¹² Jisas kuro no ma Jon kuponotia i roto te hare karapusi, tena Aia ki tiaki te kina raa no haere i Galili. ¹³ Aia se noho hoki i Nasaret, e meia Aia e haere no noho i Kaperneam, he matakaina etuu i te vahi te Namu Galili i roto na henua Sebulun laaua ma Naptali. ¹⁴ Te mee nei e kapihi mai ki hakamaoni na tattara profet Aisaia ni tattara mai i mua ma,

¹⁵ “Te matakaina Sebulun, ia ma te matakaina Naptali raa e ttuu i te kina te mateara e haere i tai i teeraa vahi te riva Jordan i Galili, te matakaina na tama sei ma ni Jiu raa!

¹⁶ Na tama e nnoho na kina pouri raa e me ki k kite te maahina e rahi roo, te maahina raa e me ki hakamaahina atu i kootou na tama tera e nnoho i raro te maru te mate raa.”

¹⁷ Jisas e kaamata te saaita naa no takutaku ma, “Ttike i taha ma na hai ssara kootou, maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri mai!”

Jisas e kanna ake tokohaa na tama meeme ika

(Mak 1.16–20; Luk 5.1–11)

¹⁸ Te saaita Jisas ni hahahaere vaa tai te Namu Galili, Aia e kite tokorua na haanau, ni tama meeme ika, tokorua raa ko Saimon (na tama e kanna ma ko Pita raa), tena Andru te taina Pita raa, tokorua raa e puipui te kupena. ¹⁹ Kito Jisas ki meake tokorua raa, “Tauttari mai Anau, tena Anau e me ki akoako koorua kihahannota na tama.” ²⁰ Te saaita naa koi tokorua raa ku tiaki na kupena raa no tauttari Jisas.

²¹ Jisas e hakanuu atu no kite teeraa haanau hoki, Jems laaua ma Jon ni tama Sebedi. Tokorua raa e nnoho ma Sebedi te tamana laaua raa i roto te manui no tanattana na kupena laatou raa. Kito Jisas ki kanna ake tokorua raa, ²² tena te saaita naa koi tokorua raa ku tiaki te tamana laaua raa ma te manui raa no tauttari Jisas.

Jisas e tokonaki na tama lavvea

(Luk 6.17–19)

²³ Jisas e areha na matakaina hakaatoa i Galili raa no akoako i na hare lotu na Jiu raa, tena kitakutaku ake te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena kitokonaki hoki na tama hakaatoa e lavvea na maahana raa no taualleka. ²⁴ Te rono Jisas raa ku paa no ttae inakina hakaatoa i roto Siria, tena na tama raa ku kou ake na tama e lavvea, na tama e hakalonollihu inamaahana roo hakaatoa, na tama e tutuu haeo inatinotama laatou, na tama e ttauria na tipua, ia na tama e peuppeu ia ma na tama na vae e mmate raa. Jisas e tokonaki na tama raa hakaatoa no taualleka.

²⁵ Tena he kanohenua e rahi roo ku tauttari Jisas kaamata i Galili laaua ma Dekapolis*, tena Jerusalem, Judia ia ma na matakaina i teeraa vahi te riva Jordan raa.

* 4:25 4.25 Dekapolis: te inoa nei i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

5

Jisas e takutaku i aruna te mouna

¹ Jisas ekite ma nakanohenuaraa etauttari Aia, tena Aia ki haere iaruna te mouna raa no noho. Na disaipol Aia raa ennoho hakattike Tama raa, ² tena Aia ki kaamata no akoako ake na kanohehua raa:

*Te hihia hakamaoni
(Luk 6.20-23)*

³ “Na tama na anana laatou raa e matanaenna raa e me ki hakatapu ria; te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama naa!

⁴ Na tama e ppari raa e me ki hakatapu ria;

TeAtua e me ki mee hakaraoi na tama naa!

⁵ Na tama e laumarie raa e me ki hakatapu ria;

na tama naa e me ki too na mee TeAtua ni tattara mai raa!

⁶ Na tama e hihhai roo ki ppena na mee TeAtua e hihai raa e me ki hakatapu ria;

TeAtua e me ki kou ake

na mee roo hakaatoa i na tama naa.

⁷ Na tama e manava alloha alaa tama raa e me ki hakatapu ria;

TeAtua e me ki hai aroha na tama naa!

⁸ Na tama e ttonu i na hatu manava laatou raa e me ki hakatapu ria;

na tama naa e me ki kkite TeAtua!

⁹ Na tama e hehekau ma ki too te noho laoi raa e me ki hakatapu ria;

TeAtua e me ki kanna na tama naa pera ma ni tamalliki Aia!

¹⁰ Na tama e hakalono llihu emee laatou e ppena hea TeAtua e hihairaa e me ki hakatapu ria;

te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama naa!

¹¹ Kootou ki hihhia te saaita na tama e haru haeo, tena ki kou atu na hakalono llihu, tena ki hatuhatu na tattara malliu i kootou e mee kootou etauttari Anau. ¹² Kootou ki hihhia roo, maitaname te tuhana e rahi raa e moe ma kootou i te vaelani. Na profet i mua kootou raa ni too na hakalono llihu peenei hoki.

*Te sol ia ma te maahina
(Mak 9.50; Luk 14.34-35)*

¹³ “Kootou e sau pera ma ko te sol na tama hakaatoa i te maarama nei. Emeia kame te sol raa ku se mmara, akoe ku se lavaa te mee te sol raa ki mmara hakaraoi. Te sol raa ku haeo, tena ku peesia i aho ki oo ake na tama no lakalaka vaa aruna.

¹⁴ “Kootou essau pera ma ko te maahina na tama hakaatoa i te maarama nei. Te matakaina e tuu iaruna te mouna raa se lavaa te lluu ria. ¹⁵ Se hai tama e hakaura telamu nouhi iraro tekumete; emeia telamura e me ki hakatootoo iaruna ki maahina i hare raa ki kkite na tama hakaatoa. ¹⁶ Kootou hoki ki hakamaahina i mua na tama hakaatoa pera ma he lamu; ki kkite na tama raa na mee taualleka kootou e ppena raa, tena na tama raa e me ki hakammaha te Tamana kootou i te vaelani raa.

Na akoako i te vahi na tuua

¹⁷ “Auu semannatu ma Anau e hamai kiseu na Tuua Moses ia ma na akoako na profet raa. Anau se hamai kiseu na mee naa, emeia Anau e hamai ki mee na akoako raa ki hakamaoni. ¹⁸ Kootou ki mannatu, te saaita te vaelani ia ma te maarama nei koi ttuu, se lavaa he tattara ia ma he paa mee i roto na tuua raa e me kiseua ria kitaeroo te saaita te hakaotioti nameeroo hakaatoa. ¹⁹ Ia tena koai tetama setautari he tuua i roto na tuua raa, tena ki akoako alaa tama ki tauttari aia, tetama naa e me ki hakamuriroo i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Teeraa mee hoki, koai tetama etautari na tuua raa, tena ki akoako alaa tama ki tauttari aia, tetama naa e me ki hakamaatua i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. ²⁰ Tena Anau e meatu kootou pera ma kootou e lavaa tettae i te Hakamaatua ana

ite Vaelaniraa kame na hakattina kootou raa e hai mmahiroo iaruna na hakattina na tama e poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa i te ppena hea TeAtua e hihai raa.

*Se taa tama
(Luk 12.57-59)*

²¹ “Kootou ni llono pera ma na tama i mua raa ni illoa ma,
‘Se taa na tama ki mmate;
te tama e taa te tama no mate raa
e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa.’

²² Emeia te saaita nei, Anau ku meatu kootou: kame akoe e hakatauttau ma te taina akoe raa, tena akoe e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa, ia kame akoe e meake te taina akoe raa ma, ‘Te manapuhi,’ akoe e me ki tuu i mua na tama hakatonutonu raa hoki, ia kame akoe e hai ake hakahaeo i te taina akoe raa ma teeraa he vvare, tena akoe e me ki haere i te kina te ahi raa.

²³ “Kame akoe ku tanatana ki kkave te hoki akoe raa i te kina te olta, tena te maanatu akoe raa ku tere ake pera ma koorua hai taina e nohonoho haeo, ²⁴ tena tiaki te hoki akoe naa ki moe i te kina te olta raa, tena akoe ku haere vave no tattara hakaraoi koorua hai taina, tena ki oti akoe ku vaakai no kou ake te hoki akoe raa i TeAtua.

²⁵ “Kame he tama e sara koorua, tena aia ku ppono akoe i te kot, haere no tattara hakaraoi koorua te saaita na tama raa sekittaohi te kot raa, ia i mua hoki akoe e tuu i te kot. Te saaita akoe ku tuu i te kot, na tama hakatonutonu raa e me ki ttaohi akoe, tena ku kou ake akoe i na rima na polis raa, tena na polis raa e me ki ppono akoe i te hare karapusi. ²⁶ Tena anau e meatu akoe; akoe e me ki noho roo i roto te hare karapusi raa ki tae roo te saaita akoe e pehi te paini akoe raa hakaatoa.

Na akoako i na tiputipu se ttonu i te vahi na hhine.

²⁷ “Kootou ni llono na tattara ma,
‘Auu se karemata kailallao.’

²⁸ Emeia te saaita nei anau e meatu kootou: kame he tanata e kite te hine, tena aia ku manako te hine raa; te tanata naa ku sara i te vahi te hine raa i roto te hatu manava aia. ²⁹ Kame te karemata te vahi laaua akoe raa e mee akoe no hai sara, tena kkope te karemata naa itaha no peesia! E tauareka roo te peesia he paakina te tinotama akoe naa i taha, ka oti te tinotama akoe naa hakaatoa kulletua i roto te ahi. ³⁰ Kame te rima laaua akoe raa e mee akoe no hai sara, tena ttuu te rima naa i taha no peesia! E tauareka te peesia he paakina te tinotama akoe naa itaha, ka oti te tinotama akoe naa hakaatoa kulletua i roto te ahi.

*Se avvana peesia
(Matiu 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)*

³¹ “E mmau hoki i roto na tuaa ma,
‘Kame he tama e hihai ki peesia te avana aia raa,
tena te tama naa kitaataa ake helauniu i te avana aiaraa pera ma aia ku peesia te tama raa.’

³² Emeia te saaita nei anau e meatu kootou: kame he tanata e peesia te avana aia niaina ma te avana aia raa se isi te mee e sara e ppena, te tanata naa e me ki sara kame te hine raa e maanatu ma ki too teeraa tanata hoki, tena te tanata e avana te hine naa e me ki hai sara hoki i te vahi te haere avvana huri.

Na poroporo na tattara hakamaoni

³³ “Kootou ni llono hoki pera ma na tama i mua raa ni illoa ma,
‘Auu se tiaki na tattara hakamaoni kootou ni hakamoemoe raa,
emeia ppena hea kootou ni tattara hakamaoni ake TeAtua ma kootou e me ki ppena raa.’

³⁴ Emeia te saaita nei anau ku meatu kootou: auu settapa na mee ki hakamaoni na tattara kootou raa te saaita kootou e hihai ki hakamoe he tattara. Auu settapa

i te vaelani, ia se ttapa hoki te nohorana TeAtua raa; ³⁵ ia se ttapa hoki te maarama nei, maitaname teenei he kina TeAtua e hamaroroo na vae Aia, ia se ttapa hoki Jerusalem, maitaname teenei he matakaina te Tuku hakanaaniuraa. ³⁶ Ia auu settapa hoki te pohouru akoe ma ki hakamaoni natattara, maitaname akoe selavaa te mee he rouru hokotahi ki makkini ia ma ki pallaa. ³⁷ Mee koi peeraa, 'Noo' seai naa, mee peeraa 'Seai.' Ni mee hoki peeraa akoe e ttapa, aanaa ni hakataakoto koi e oo mai te tama sakkino raa.

*Se tauimuri
(Luk 6.29-30)*

³⁸ "Kootou ni llono na tattara nei i mua, 'Kame akoe e ttuki te karemata anau, anau e me ki ttuki hoki te karemata akoe, Kame akoe e kkoti te niho anau, anau e me ki kkoti hoki te niho akoe.'

³⁹ Emeia te saaita nei anau e meatu kootou: auu setauimuri te sara teeraa tama e ppena i akoe. Kame he tama e ppa te patikauvae te vahi laaua akoe raa, tiaki aia ki paa te patikauvae te vahi selavaa raa hoki. ⁴⁰ Kame he tama e ppono ma koorua ki kot te kaukahu akoe raa, tena tiaki aia ki too hoki te kaukahu matoru akoe raa. ⁴¹ Kame he tama e hakamataku atu ma akoe ki amo te kete aia raa ki tae te mael hokotahi, tena amo ki tae e rua na mael.* ⁴² Kame he tama e kainno atu akoe ki kou ake he mee, tena kou ake hea te tama naa e hihai raa; kame he tama e hihai ki too he mee ki oti aia ku kou atu muri, tena kou ake hea te tama naa e hihai raa.

*Laoi na tama e kiri lloto kootou
(Luk 6.27-28; 6.32-36)*

⁴³ "Kootou ni llono na tattara nei i mua: 'Laoi koi na tama e taualleka kootou raa, tena ku hao ma na tama e kiri lloto kootou raa.'

⁴⁴ Emeia te saaita nei anau ku meatu kootou: laoi na tama e kiri lloto kootou raa, tena kulotu ma na tama e mee kootou ki hakalonollihu raa, ⁴⁵ tena kootou e me ki mee pera ma nitamalliki te Tamana taatou ite vaelani raa. Maitaname Aia e hakamaahina ake te maahina Aia raa i aruna na tama hao raa hakapaa ma na tama taualleka raa hakaatoa, tena ki kou ake te reurehu raa ki lleku i aruna na tama e ppena na mee taualleka ia ma na tama e ppena na mee sakkino raa. ⁴⁶ Kame kootou e laoi koi na tama e laoi kootou raa, kaa TeAtua e me ki kou atu na tuhana kootou raa peehee? Na tama e aoao na takis raa e ppena peenei hoki! ⁴⁷ Tena kame kootou e tattara ake koi na tama e laoi kootou raa, kaa alaa tama e me ki illoa peehee kootou? Na tama e nnoho pouri raa e ppena peenei hoki! ⁴⁸ Kootou kittonu tahi e ssau hoki pera ma te Tamana kootou i te vaelani raa e tonu tahi.

6

Na akoako i te tokonaki alaa tama

¹ "Lollohi hakamattonu, auu se huri ake na tiputipu kootou ite vahi telotu raa i mua na karemata na tama hakaatoa ma ki kkite na tama raa hea kootou e ppena raa. Kame kootou e ppena na mee nei i mua na karemata na tama, tena te Tamana kootou i te vaelani raa selavaa te kou atu ni tuhana ma kootou.

² "Te saaita kootou e hoki ake na mee i na tama e tutuu hao raa, tena auu se mee ki kkite na tama hakaatoa pera ma na tama tattara uhiuhi raa e ppena i roto na hare laatou ia ma i aruna na mateara raa. Na tama raa e ppena peenei ma ki hakammaha na tama raa laatou. Anau e meatu kootou te hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana hao laatou raa. ³ Emeia te saaita kootou e me kitokonaki na tama e tutuu hao raa, tena hoki ake kise illoa na tama ia ma na soalaoi kootou raa.

* **5:41** 5.41 Mael he tattara hakatua tera e tattara te mmao te kina.

⁴ Teena he mee koi akoe hokkoe. Tena te Tamana akoe raa, te Tama e kite hea akoe ni ppena tera se hai tama e iroa raa e me ki kou atu te tuhana akoe.

Tiputipu te lotu
(Luk 11.2-4)

⁵ “Te saaita akoe e lotu, auu se mee pera ma na tama tattara uhiuhi raa! Na tama raa e hihhai kittuu iaruna no lotu iroto na hare lotu ia ma i te kina na mateara ma ki kkira ake na tama raa laatou. Anau e meatu te hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa. ⁶ Emeia te saaita akoe e lotu, haere iroto te rum akoe raa no ppui te totoka raa, tena akoe ku lotu ake i te Tamana akoe tera taatou se kkite raa. Tena te Tamana akoe raa, te Tama e kite hea akoe e ppena hemuu raa e me ki kou atu te tuhana akoe.

⁷ “Te saaita akoe e lotu, auu se mee tammaki na tattara tera akoe se iroa, e ssau pera ma na tama e nnoho pouri raa e ppena tahi raa, na tama raa e kkahu ma na atua laatou raa e me ki hakallono na lotu laatou raa e mee na lotu raa e lolloa. ⁸ Auu se mee pera ma na tama raa. Te Tamana akoe raa ko na iroa avare hea akoe e hihai i mua akoe e kainno ake Aia. ⁹ Teenei kootou e tau te lotu peenei,

‘Tamana maatou i te vaelani:
te inoa e tapu Akoe ki hakammaha ria;

¹⁰ tiaki te Hakamaatua ana Akoe raa ki hamai;
tiaki maatou ki ppena hea Akoe e hihai maatou ki ppena i te maarama nei ki ssau pera ma i te vaelani.

¹¹ Kou mai ni kai ma maatou ki tau ma te aho nei.

¹² Ssirihia na hai sara maatou ni ppena raa,
e ssau pera ma maatou e ssirihia na hai sara na tama e ppena i maatou raa.

¹³ Auu se tiaki maatou ki ttiri na hahaaite e hainattaa,
tena ku rorohi hakaraoi maatou i taha ma na mahi te tama sakkino raa.’
[Te Hakamaatua ana, na mahi ia ma na mee taualleka Akoe raa ki mmoe tahi na vahao hakaatoa. Amen*]

¹⁴ Kame kootou e ssirihia na hai sara na tama e ppena i kootou raa, tena te Tamana kootou i te vaelani raa e me ki ssirihia na hai sara kootou raa hoki. ¹⁵ Emeia kame kootou e ssirihia na hai sara na tama e ppena i kootou raa, tena te Tamana kootou i te vaelani raa e me ki se lavaa hoki te ssirihia na hai sara kootou ni ppena raa.

Hakamaatapu na kai

¹⁶ “Te saaita kootou e hakamaatapu na kai, auu se kkira hakamatanaennae na karemata kootou raa pera ma na tama tattara uhiuhi raa e ppena tahi. Na tama raa e hihhai ki mee na karemata laatou raa kikkee ma ki illoa na tama ma laatou e hakamaatapu na kai. Anau e meatu te hakamaoni, na tama nei ku oti te too na tuhana haeo laatou raa. ¹⁷ Te saaita kootou e hakamaatapu na kai, oo no kookou, tena kusoe na rouru kootou raa, ¹⁸ kiselavaa na tama te illoa ma kootou e hakamattapu na kai, te Tamana koi kootou i te vaelani tera taatou se kkite raa e iroa. Tena te Tamana kootou e kite hea kootou e ppena tera na tama se illoa raa e me ki kou atu na tuhana kootou raa.

Na mee taualleka i te vaelani
(Luk 12.33-34)

¹⁹ “Auu se hakatau na mee taualleka i te maarama nei raa ma kootou, na mee tera na lollona ia ma te piritia raa e lavaa te kkai no haeo, tena na tama kailallao raa e lavaa te ssaa na hare raa no kailallao. ²⁰ Emeia hakatau na mee taualleka i te vaelani raa ma kootou, na mee tera na lollona ia ma te piritia raa se lavaa te kkai no haeo, tena na tama kailallao raa se lavaa te ssaa no too. ²¹ Maitaname na hatu manava kootou raa e me ki mmoe koi i te kina na mee taualleka kootou raa e mmoe.

* **6:13** 6.13 Amen e mee ma Hakamaoni

*Te maahina na tinotama
(Luk 11.34-36)*

²² “Na karemata kootou raa ko na maahina na tinotama kootou. Kame na karemata kootou raa e taualleka, tena na tinotama kootou raa e maarama roo hakaatoa; ²³ e meia kame na karemata kootou raa ku haeo, tena kootou e ssau pera ma ni tama e nnoho i roto te pouri.

*Se mamannatu tammaki
(Luk 16.13; 12.22-31)*

²⁴ “Ako e se lavaa te hehekau ma tokorua na tama hakamattua, akoe e me ki kiri lloto teeraa tama, tena kulaoi teeraa tama; akoe e me ki hakarono teeraa tama, tena e me ki se hakarono teeraa tama. Kootou selavaa te hehekau ma TeAtua, tena ma ku mannako hoki na sileni.

²⁵ “Tera hea anau e meatu kootou: auu se hakatettere mmaha ite vahi na kai ia ma hea kootou e me ki unu ki ora kootou raa, ia hoki ma na hekau kootou e me ki leulleu raa. Aiea te ora raa se hakamaatua i aruna na kai? Tena kaa te tinotama raa se hakamaatua i aruna na hekau? ²⁶ Kira ake na manu lellee raa, na manu raa se ttori na kai, ia se haki na hua raa no hakatau i roto na hare; e meia te Tamana kootou ite vaelani raa erorohi na manuraa! Tena kaa kootou se hakamattua i aruna na manu raa? ²⁷ Kame he tama e manako te ora aia; eaa te tama naa e lavaa te hakanuu te ora aia raa ki roroa hakamarie?

²⁸ “Kaa kootou e mamannatu tammaki i na hekau raa kaa? Kira ake na kaute e hhomoraa: na kaute raa se penaa na hekau. ²⁹ Emeia Anau e meatu kootou pera ma te Tuku Solomon raa ma namee taualleka ia ma na hekau aia raa hakaatoa se hai lakkei taualleka roo pera ma na kaute nei. ³⁰ Teenaa ko TeAtua e hakalaakei na veve e hhomohuri raa, na veve e hhomohuri te aho nei taiao ku sei raa koi, ku vvela i roto te ahi. Aiea TeAtua selavaa te kouatu ni hekau ma kootou? Na hakattina kootou naa e pammeeroo!

³¹ “Auu se mamannatu tammaki ma, ‘Anau e me kitoo nakai, navai ia ma na hekau anauraa i hee?’ ³² (Aanei namee na tama e nnoho pouri raa kame e mamannatu tammaki.) Te Tamana kootou ite vaelani raa eiroa pera ma kootou e hihhai namee nei. ³³ Emeia kootou kikaamata no mamannatu hai mmahi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ia ma hea TeAtua e hihai kootou ki penaa raa, tena Aia e me ki kouatu na mee nei hakaatoa ma kootou. ³⁴ Ia tena auu se mamannatu tammaki te aho taiao raa; te aho naa e isi na liuna aia hokoia. Na hakalono llihu te aho nei e tau koi ma te aho nei, auu se hakapiri ake alaa hakalono llihu i aruna ma ni hakalono llihu peehee te aho naa e isi raa.”

7

*Auu se haru na haeo alaa tama
(Luk 6.37-38; 6.41-42)*

¹ “Auu se haru te haeo alaa tama ki se lavaa TeAtua te hakatonutonu kootou, ² e mee TeAtua e me ki hakatonutonu kootou peenaa hoki tautari te haru haeo kootou alaa tama raa. Aia e me ki hakatonutonu kootou tautari na tiputipu kootou ni haru na haeo alaa tama raa. ³ Aiea akoe ekkira ake te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa, kaa akoe se anana peehee te laakau e mmau te karemata akoe raa? ⁴ Kaa akoe e lavaa peehee te meake te taina akoe raa ma, ‘Huri mai ki pisi te kerekere e mmau te karemata akoe raa,’ te saaita te laakau e rahi raa e mmau ite karemata akoe raa? ⁵ Kootou ni tama tattara uhiuhi! Tokea te laakau e mmau te karemata akoe raa itaha imua, tena akoe e me ki kite hakaraoi no pisi te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa.

⁶ “Auu se kou ake na mee e ttau raa i na poi, e mee na poi raa e me ki huri atu no uti kootou. Auu se tuku na pure kivakiva kootou raa i mua na piki, e mee na piki raa e me ki lakalaka na pure raa.

Kainno ake TeAtua ni aa kootou e hihhai
(Luk 11.9-13)

⁷ “Kainno, tena akoe e me ki too hea akoe e hihai raa; Sese, tena akoe e me ki lave hea akoe e sese raa; papaku te totoka, tena te totoka raa e me ki taaraki atu akoe. ⁸ Maitaname na tama hakaatoa e kainno raa e me ki too hea laatou e kainno ake raa, tena na tama hakaatoa e sese raa e me ki lave hea laatou e sese raa, tena te totoka raa e me ki taaraki atu i na tama e papaku te totoka raa. ⁹ Kame he tamariki e kainno ake te tamana aia raa ki kou ake he haraoa, eaa te tamana aia raa e me ki kou ake he hatu? ¹⁰ Kaa seai, akoe e me ki kou ake he laponu kame te tamariki raa e kainno atu ma ki kou ake he ika? ¹¹ Niaina ma kootou nitama sakkino, e meia kootou e illoa te kou ake na tamalliki kootou raa na mee taualleka. Kaa e hia hoki te Tamana taatou i te vaelani raa e me ki kou ake na mee taualleka i na tama e kainno ake Aia raa?

¹² “Tokonaki alaa tama, essau pera ma kootou e hihhai na tama raa ki tokonaki kootou. Te nei te hakataakoto hakanaani i na tuaa Moses ia ma na akoako na profet TeAtua raa.

Te totoka i te vaelani raa e kka
(Luk 13.24)

¹³ “Uru iroto te totoka e kka raa, e mee te totoka e haere i te kina te ahiraa e lla, ia e hainauhie roo te tauttari, ia tena e tammaki roo na tama e me ki tauttari te mateara naa. ¹⁴ E meia te totoka e haere i te kina te ora raa e kka roo, tena te mateara raa e hainattaa roo te tauttari, ia hoki na tama e tauttari te mateara raa e moisi.

Hakamattonu i na tiputipu te tama
(Luk 6.43-44)

¹⁵ “Hakamattonu i te vahi na profet malliuraa; na tamanaa essau pera ma ni sipsip ettara, e meia na tamanaa essau roo pera ma ni manukai tama iroto laatou. ¹⁶ Kootou e me ki illoa na tama nei i na mee laatou e ppena raa. Na mataiona se lavaa te hua na hua na pukunahu, na natu se lavaa te hua na hua na purukavuhu. ¹⁷ Telaakau e homo tauareka raa e me ki hua na hua taualleka, e meia telaakau e homohomo haeo raa e me ki hua na hua haeo. ¹⁸ Telaakau e homo tauareka se lavaa te hua na hua haeo, tena telaakau e homohomo haeo se lavaa te hua na hua taualleka. ¹⁹ Tena na laakau se hua na hua raa e me ki tuutia ria ki hina, tena ku lletu iroto teahi. ²⁰ Ia tena kootou e me ki illoa na profet malliuraa i na mee laatou e ppena raa.

Anau se iroa kootou
(Luk 13.25-27)

²¹ “Se mee ma na tama hakaatoa e kannama i Anau ma, ‘TeAriki, TeAriki raa’ e me ki uru iroto te Hakamaatua ana i te vaelani raa, e meia na tama koi e ppena hea te Tamana i te vaelani raa e hihai laatou ki ppena raa e me ki tae i te kina raa. ²² Te saaita te Aho te Hakatonutonu raa e tae mai, tammaki na tama e me ki mee mai Anau ma, ‘TeAriki, TeAriki! Maatou ni hakatae na tattara TeAtua raa i te inoa Akoe, tena maatou ni hakaise tammaki na tipua i te inoa Akoe, tena ki ppena hoki tammaki na mirakol!’ ²³ Tena Anau e me ki meake na tamanaa ma, ‘Anau ni se iroa roo kootou. Oo i taha ma Anau, kootou ni tama haeo!’

Te tama e atamai ia ma te tama e panimu
(Luk 6.47-49)

²⁴ “Tena na tama ellono na tattara Ana nei notauttari raa essau pera ma te tama e atamai tera e hakatuu te hare aia raa i aruna na hatu. ²⁵ Te reurehu raa ku lletu no ttahe na riva raa, tena te matani raa hoki ku maairi hai mahi roo no ppaku te hare raa. E meia te hare raa se hina, e mee te hare raa e pena i aruna na hatu.

²⁶ “E meia na tama ellono na tattara Ana nei, tena ki se tauttari na tattara raa essau pera ma te tama e panimu e hakatuu te hare aia raa i aruna te kerekere

koi. ²⁷ Te reurehuraa kulleku no ttahe na riva raa, tena te mataniraa ku maairi hai mahiroo no ppaku te hare, tena te hare raa ku hina no paku iraro. Te hare raa e hina no ppaku iraro hakamaroo roo.”

Na mahi na akoako Jisas

²⁸ Te saaita Jisas nitattara no oti te kanohenua raa ku mahharo roo i na akoako Tama raa. ²⁹ Jisas se akoako pera ma na tama e poroporo na tuua raa; e meia Aia e akoako roo ma na mahi Aia.

8

Jisas e tokonaki te tanata e laavea raa no tauareka

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Jisas ku haere iho iraro ma te mouna raa, tena na kanohenua e tammakiraa ku tauttari Aia. ² Tena he tama e kaina te manumanu haeo i te tinotama aia ku haere ake ia Jisas no tuturi i mua Tama raa, tena ki meake, “Te Ariki, kame Akoe e hihai, Akoe ku tokonaki anau ki tauareka.”

³ Kito Jisas ki kapake no ttaohi te tama raa, tena ki meake, “Anau e hihai ki tokonaki akoe! Akoe ku tauareka!” Te saaita naa koi te maahana raa ku hopo itaha ma te tama raa. ⁴ Tena Jisas kitattara ake te tama raa, “Hakaronono! Auu se tattara ake na tama, e meia haere tahiroo i te maatua i te hare lotu raa ki mmata te tama raa te tinotama akoe, tena akoe ku kou ake na hoki Moses nitattara mai raa ki huri ake ki k kite na tama hakaatoa pera ma akoe ku tauareka hakamaoni.”

Jisas e tokonaki te purepure te soldia hakamaatua

(Luk 7.1-10)

⁵ He soldia hakamaatua na soldia i Rom raa kuttiri Jisas te saaita Jisas nitae i Kaperneam, tena te soldia raa ki kainno ake Jisas ma ki tokonaki aia. ⁶ “Te Ariki, te purepure anauraa e moe i hare e laavea roo, tena aia selavaa te hurihuri, ia e hakalono llihu haeo roo.”

⁷ Tena Jisas ki meake, “Anau e me ki haere atu no tokonaki te tama naa ki tauareka.”

⁸ Kito te soldia hakamaatua raa ki meake, “Te Ariki, sei! Anau e maanatu ma Akoe setau te uru i roto te hare anauraa. Akoe ki ppehi koi he tattara ki tauareka te purepure anauraa. ⁹ Anau he tama hoki e noho iraro na mahi na soldia hakamaatua, tena e isi na soldia ennoho iraro na mahi anau. Kame anau e meake te tama nei, ‘Haere!’ te tama naa e me ki haere; kame anau e meake te tama nei, ‘Hamai!’ te tama naa e me ki hamai; kame anau e meake te purepure anau raa, ‘Ppena te mee nei!’, te tama naa e me ki ppena koi.”

¹⁰ Jisas e oho roo te saaita Aia ni rono na tattara te soldia raa, tena Aia ki tattara ake te kanohenua e tauttari Aia raa ma, “Anau e meatu kootou, Anau se hai tama roo e kite i roto Israel tera e isi te hakatina peenei ma te tama nei. ¹¹ Anau e meatu te hakamaoni pera ma tammaki na tama e me ki oo mai i te anake ia ma te laki no noho ma Abraham, Aisak ia ma Jekop te saaita te kai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. ¹² Emeia na tama e tau roo te noho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki lettua i aho i te kina e pouri raa. Te kina na tama raa e me ki ttani no hakati kkati na niho laaou raa.” ¹³ Tena Jisas ki meake te soldia raa, “Vaakai i hare, tena akoe e me ki kite hea akoe e hakatina raa.”

Te saaita naa koi te purepure te soldia hakamaatua raa ku tauareka.

Jisas e tokonaki tammaki na tama e laavea

(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Jisas e haere i te hare Pita raa no kite te hinaona hine Pita raa e moe, e lavea te vvela. ¹⁵ Aia e ttaohi te rima te hine raa, tena te vvela raa ku hopo, tena te hine raa ku mahike i aruna no kou ake na kai na tama raa no kkai.

¹⁶ Te saaita te mee raa ku hiahi, na tama raa ku kou ake tammaki na tama e ttau ria na tipua raa iaa Jisas. Jisas e hakaise na tipua sakkino raa ma te tattara koi hokotahi, tena ki tokonaki hoki na tama lavvea raa no taualleka. ¹⁷ Aia e ppena na mee nei ki mee ki hakamaoni na tattara profet Aisaia ni tattara mai i mua ma, “Tama raa Hokoia e ui na maahana taatou raa, tena ki ssau na maahana taatou raa i taha.”

*Na tama e tau roo te tauttari Jisas
(Luk 9.57-62)*

¹⁸ Jisas e kite te kanohenua e ttuu alleha Aia raa, tena Aia ki meake na disaipol Aia raa ki oo iteeraa vahi te namo raa. ¹⁹ Tena he tama e poroporo na tuua ku haere ake no meake Jisas ma, “Rabai, anau e tanattana ki hahaere ma Akoe he kina peehee Akoe e haere.”

²⁰ Kito Jisas ki meake te tama raa, “Alaa manu hahaere e moemmoe na rua, tena na manu lellee raa e tokottoko i na hohana, e meia te Tamariki te Tama nei se isi te kina e me ki moe no hamaroro.”

²¹ Tena teeraa tama, he disaipol ki meake, “Te Ariki, hakattari ki haere anau no tanu te tamana anau raa i mua.”

²² Kito Jisas ki meake, “Tautari mai Anau, tena ku tiaki na tama ku mmate raa ki tanu na tama e mmate laatou raa.”

*Jisas e tinai te matani
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)*

²³ Jisas ekake i roto te manauiraa, tena na disaipol Aia raa kikkake hoki i roto te manauiraa no huro laatou. ²⁴ Te saaita naa koi, te matani hai mahi roo kuttiri laatou i roto te namo, tena te manauiraa ku taapiri koi ki apuru. Emeia Jisas e moe heiroa roo. ²⁵ Na disaipol raa ku oo atu no hano Jisas no maahuru, tena ki meake ma, “Te Ariki, tokonaki maatou! Taatou kaa mmate!”

²⁶ Kito Jisas ki meake, “Aiea kootou e mattaku naea? Kootou se isi na hakattina?” Tena Jisas kituu iaruna no meake te matani ia ma na peau raa ki hakamau, tena te mee raa ku tteiho no marino kkii roo.

²⁷ Na disaipol raa hakaatoa ku mahharo, tena kitattara ma, “Te nei he Tama peehee? Te matani ia ma na peau raa hoki e hakallono te Tama nei.”

*Jisas e hakaise na tipua i taha
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)*

²⁸ Jisas kutae ite matakaina Gadara iteeraa vahi te namo raa, tena Aia kuttiri tokorua na tama e oo mai itaha ma te kava te kina raa. Tokorua na taanata nei e isi na tipua sakkino roo e ttau i roto laaua, tena na tama te matakaina raa e mattaku te hahaere te mateara raa. ²⁹ Tokorua raa ku hakateki no vaa hakamaro roo ma, “Akoe he Tamariki Te Atua, hea Akoe e hihai kippena i maatou? Akoe e hamai ma ki kou mai na hakalono lihu maatou i mua te saaita te hakatonutonu raa e tae mai?”

³⁰ E isi na piki tammaki roo e kaikkai se mmao hoki. ³¹ Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma, “Kame Akoe e me ki hakaise maatou itaha, tena Akoe kukkave maatou ki ttau i roto na piki raa.”

³² Tena Jisas ki meake na tipua raa, “Huro”, kito na tipua raa ki huro no ttau i roto na piki raa. Na piki raa hakaatoa ku huro no maoha i te vahi te mouna e motu hua raa no maoha i roto te lottai no mallemo.

³³ Tena na tama e lollohi na piki raa ku mattaku no huro itaha, tena ki huro i te matakaina raa no tattara ake na mee roo hakaatoa tera ni kapihi ake i te tokorua na tama ni ttau ria na tipua raa. ³⁴ Kito na tama hakaatoa i te matakaina raa ki oo ake no mmata Jisas; te saaita laatou ni kkite Tama raa, na tama raa ku meake ma Jisas ki tiaki te matakaina laatou raa, tena ku haere i taha.

9

Jisas e tokonaki te tama na vae e mmate (Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Jisas kukake iaruna te manauiraa notere vaaroto tenamoraa novaakai i te matakaina Aia raa, ² tena na tama i te kina raa ku ssau ake te tama na vae e mmate e moe i aruna te kakkake. Jisas e kite ma na tama raa e hakattina roo, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate raa ma, "Taku tama, auu se mataku! Na haisara akoe raa ku oti te ssirihia."

³ Tena na tama e poroporo na tuaa raa ku tattara hokolaatou ma, "Te Tama nei e tattara roo pera ma Aia ko TeAtua hoki!"

⁴ Jisas eiroa na mannatu na tama raa, tena Aia ki meake, "Aiea kootou e isi na mannatu sakkino naea? ⁵ Aiea te tattara hee e hainauhie, te tattara ma, 'Na hai sara akoe raa ku oti te ssirihia,' ma te tattara ma, 'Tuu iaruna no haere?' ⁶ Anau e me ki huri atu te hakamaoni ki kkite kootou pera ma te Tamariki te Tama nei e isi na mahi i roto te maarama nei ki ssirihia na haisara." Kito Jisas ki meake te tama na vae e mmate raa, "Tuu iaruna no too te moena akoe naa no haere i hare!"

⁷ Tena te tama raa ku mahike notuu iaruna no haere ihare. ⁸ Te saaita te kanohenua raa ni kkite te mee raa, na tama raa ku mattaku no hakammaha ake TeAtua, e mee Aia e kou ake na mahi hai mmahi i na tama.

Jisas e kannaa ake Matiu ki tautari Aia (Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Jisas ku haere i taha ma te matakaina raa, ia te saaita Aia ni haere raa, Aia ku kite te tama e aoao na takis e noho i te kina aia e hehekau raa, te inoa aia raa ko Matiu. Tena Jisas ki meake te tama raa, "Tautari mai Anau."

Kito Matiu ki mahike i aruna no tautari Jisas.

¹⁰ Te saaita Jisas ni noho no kai i te hare Matiu raa, tammaki na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara e oo ake hoki no kkai laatou ma Jisas ia ma na disaipol Aia raa. ¹¹ E isi na Farisi e kkite, tena laatou ki vahiri ake na disaipol Jisas raa ma, "Aiea te Rabai kootou raa e kkai ma na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara raea?"

¹² Jisas erono na tattara na tama raa, tena Aia ki meake, "Na tama se lavvea raa se lavaa te oo no mata te dokta, e meia na tama koi e lavvea raa e me ki oo no mata na dokta. ¹³ Oo, tena kootou ku sesee te hakataakoto e moe i roto te Launiu Tapu ma, 'Anau e hihai koi te laoi, seai ma na hoki na manu raa.' Anau se hamai no kannaa na tama ma laatou e ttonu raa, e meia Anau e hamai no kannaa na tama e hai ssara raa."

Te akoako Jisas vahao nei (Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Tena na disaipol Jon Baptis raa ku oo ake no vahiri ake Jisas ma, "Aiea maatou ma na Farisi raa e hakamattapu na vahao hakaatoa roo, e meia na disaipol Akoe raa se hai vahao roo e hakamaatapu raea?"

¹⁵ Kito Jisas ki meake, "Kootou e mannatu ma na tama e hakkorohia ki oo ake i te kai te avana raa e me ki nnoho no alloha te saaita te tanata raa koi noho i te kina raa? Seai! Emeia e isi te aho e me ki hamai te saaita te tanata raa e me ki too ria no kkave i taha ma na tama raa, tena ki oti na tama naa e me ki hakamaatapu."

¹⁶ "Se hai tama e ttui te muri maro vahao nei iaruna te paamaro tuai, maitaname te muri maro vahao nei raa e me ki mahatuhatu no masae, tena te rua raa e me ki rahi roo. ¹⁷ Tena se hai tama e me ki utu na wain vahao nei raa i roto te kiri na manu e utuutu na wain tera kutuai raa, maitaname te kiri na manu e utuutu na wain ku tuai raa e me ki kkuha no mahaa, tena na wain raa ku mannini puamu, tena te kiri na manu e utuutu na wain ku tuai raa e me ki haeo hoki. Emeia na wain vahao nei raa e tau te utu i roto te kiri na manu e utuutu na wain vahao nei, tena na mee e rua raa e me ki mmoe taualleka."

*Te tamariki hine e mate ia ma te hine e ohooho na haeo
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Jisas koi tattara ake koi na tattara nei, tena he tama hakamaatua na Jiu raa ku haere ake no tuturi i mua Tama raa, tena ki meake, “Taku tamariki hine raa e mate vahao nei koi, e meia hamai no hakapiri na rima Akoeraa i aruna te tamariki raa ki ora.”

¹⁹ Kito Jisas kimahike i aruna no tautari te tama raa, tena na disaipol Jisas raa ku tauttari atu hoki vaa muri.

²⁰ Tena he hine e hakalono llihu haeroo i roto sanahuru ma rua na hetau e mee tetoto aia raa e tettere koi peenaa ku haere ake vaa muri no ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa. ²¹ Te hine raa e tattara hokoia ma, “Anau e me ki tauareka kame anau e ttaohi koi na hekau te Tama nei.”

²² Jisas e hakatike no kite te hine raa, tena ki meake, “Taku tama, auu se matakū! Te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka.” Tesaa ita naa koi te hine raa ku tauareka.

²³ Tena Jisas ki haere i te hare te tama hakamaatua raa. Jisas e kite na tama e huhua na huatana ia ma na tama e tanittani, ²⁴ tena Aia ki meake na tama raa ma, “Kootou hakaatoa ki oo i aho! Te tamariki hine naa se mate, te tama naa e moe koi!” Kito na tama raa ki kaamata no tataussua Jisas. ²⁵ Emeia te saaita na tama raa hakaatoa roo ku ttae i aho, Jisas ku haere i te rum te tamariki hine raa, tena Aia ki ttaohi te rima te tamariki raa, tena te tamariki hine raa ku mahike i aruna. ²⁶ Tena te rono raa ku paa na kina roo hakaatoa i te henua raa.

Jisas e tokonaki tokorua na taanata e sseni

²⁷ Jisas kutiaki te kina raa no haere, tena tokorua na taanata karemata sseni ku tauttari Aia. Tokorua e kakanna ake ma, “Tamariki Devit, hai aroha mai maaua!”

²⁸ Tesaa ita Jisas ni haere no uru i hare, tokorua na taanata karemata sseni raa ku oo ake iaa Jisas, tena Aia ki vahiri ake tokorua raa, “Koorua e hakattina pera ma Anau e lavaa te tokonaki koorua?”

Kito tokorua raa ki meake, “Noo, Te Ariki!”

²⁹ Tena Jisas kittaohi na karemata tokorua raa, tena ki meake, “Hea koorua e hakattina raa e me ki kapihi atu!” ³⁰ Tokorua raa ku mee no k kite, tena Jisas ki tattara hakamataku ake tokorua raa ma, “Auu se tattara ake hoki ni tama!”

³¹ Emeia tokorua raa e oo koi no paa te rono Jisas raa i na kina roo hakaatoa i te henua raa.

Jisas e tokonaki te tama maihu puni

³² Tokorua na taanata raa ku oo, tena e isi na tama e kou ake te tama selavaa te tattara, maitaname aia e isi te tipua e tau i roto aia. ³³ Emeia te saaita te tipua raa ni hakaise ria no tere i taha, te tama raa ku kaamata no tattara, tena na tama raa hakaatoa ku mahharo. Tena na tama raa ki tattara ma, “Maatou ni se hai mee roo peenei ni k kite i roto Israel.”

³⁴ Emeia na Farisi raa e tattara ma, “Teena ko te tipua hakamaatua raa e kou ake na mahi Jisas ki hakaise na tipua raa i taha.”

Jisas e aroha te kanohenua

³⁵ Jisas e haere hakatike na matakaina e llahi ia ma na matakaina pammeeraa. Aia e akoako i roto na hare lotu na Jiu raa, tena ki takutaku ake te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ki tokonaki na tama hakaatoa elavvea na maahana raa no taualleka. ³⁶ Tesaa ita Aia ni kite te kanohenua raa, Aia ku aroha roo i na tama raa, maitaname na tama raa e tammaki te mannatu, ia e hahere v vare koi, essau pera ma na sipsip se haitama e rorohi. ³⁷ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Na hua e me ki haki raa e tammaki roo, e meia na tama

e me ki haki na hua raa e moisi. ³⁸ Lotu ake te Tama hakamaatua te huata raa ki kauna tammaki na tama ki oo no haki na hua raa.”

10

Jisas e hirihiri sanahuru ma rua na aposol

(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Jisas ekannaake sanahuru ma rua na aposol Aia raa ki hakkutu ake, tena Aia ki kou ake na mahi na tama raa ki tokonaki na tama e lavvea na maahana roo hakaatoa. ² Aanei na inoa na aposol sanahuru ma rua nei: tama kaamata Saimon, (e hui hoki ma ko Pita raa), tena Andru te taina aia raa; Jems ia ma te taina aia raa Jon, na tama Sebedi raa; ³ Filip, tena Bartolomyu; Tomas, tena Matiu, te tama e aoao na takis raa; Jems te tamariki Alfius raa, tena Tadius; ⁴ tena Saimon, te tama i roto te kuturana na tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa, tena Judas Iskariot, te tama e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas e kauna sanahuru ma rua na aposol

(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Jisas e kaunaria te sanahuru ma rua na aposol raa ma na tattara nei: “Auu se oo ina henua natama sei ma ni Jiu raa, ia se oo hoki ina matakaina i roto Samaria raa. ⁶ Emeia oo ina kanohenua Israel tera kullano pera ma ni sipsip raa. ⁷ Oo no takutaku atu pera ma, ‘Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri mai!’ ⁸ Tokonaki natama lavvea raa, tena ku hakaora natama kummate raa, tena ku tokonaki natama ekaina te manumanu haero raa kitaualleka, tena ku hakaese na tipua sakkino raa i taha. Kootou ku oti te too marino na mee, tena auu se mannatu ma ki too ni sui. ⁹ Auu setoo ni gol, siliva, ia ni sileni noppono i roto na muri kopu kootou raa. ¹⁰ Auu se hahaere ma na muri kopu na tama ekainonno raa te saaita kootou eoo, ia setoo hoki teeraa kaukahu, nataka ia ma helaakau hahaere, maitaname na tama e tau te kou ake ni aa na tama hehekau raa e hihhai.

¹¹ “Te saaita kootou ettae he matakaina, tena oo i roto te matakaina naa no sesese he tama tera e hihai ki too kootou, tena kootou ku nnoho ma te tama naa ki tae roo te saaita kootou ku tiaki te matakaina naa. ¹² Te saaita kootou eoo i roto he hare, kootou ku meake ma, ‘Te tauareka ki nnoho ma kootou.’ ¹³ Kame na tama te hare naa e too hakaraoi kootou, tena tiaki te tauareka kootou raa ki nnoho ma na tama naa; e meia kame na tama te hare naa e haero kootou, tena kootou ku too muri te tauareka kootou raa. ¹⁴ Tena kame he hare, ia he matakaina se hihhai ki too, ia ki hakallono kootou, tena tiaki te matakaina naa, tena kuttahi nakkere emmau na tapuvae kootou raa i taha. ¹⁵ Anau e meatu te hakamaoni pera ma i te Aho Hakatonutonu raa, Te Atua e me ki huri ake te aroha e rahi roo i na tama i Sodom laaua ma Gomora raa, ia sei ma na tama te matakaina naa!

Na hakalono lihu koi oo mai

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ “Hakallono! Anau e kauna kootou pera ma ni sipsip ki oo i na manu kai ttama raa. Kootou ki hakamattonu pera ma na laponu, ia laumarie pera ma na rupe. ¹⁷ Lollohi hakamattonu maitaname e isi na tama e me ki hakapiki kootou, tena ku too kootou no kkave i te kot, tena na tama naa e me ki riki kootou vaa roto na hare lotu na Jiu raa. ¹⁸ Kootou e me kittuu i mua na tama hakamattua ia ma na tuku ki hakatonutonu ria e mee kootou etauttari Anau, tena te saaita naa kootou ku takutaku atu te Rono Tauareka raa ina tama naa ia ma na tama sei ma ni Jiu raa. ¹⁹ Te saaita na tama e ppono kootou i te kot, tena auu se mattaku ma niaa kootou e me ki tattara ia ma kootou e me ki tattara peehee; e mee te saaita kootou kutuu i te kot raa, kootou e me ki illoa roo te tattara na tattara hakaatoa. ²⁰ Maitaname na tattara kootou e me

ki tattara raa seai ma nitattara kootou; aanaa nitattara TeAnana Tapu te Tamana kootou raa e kou atu kootou ki tattara.

²¹ “Eisi natama eme kikouake nataina laatou raa kitaaiaria kimmate, tena natamana natamallikiraa eme kimee pera hoki inatamalliki laatou raa, tena natamallikiraa eme kihurisaraake namaatua laatou raa nokouake kitaaiaria kimmate. ²² Natama hakaatoa eme kihaeo ma kootou eme kootou etauttari Anau. Emeia natama ettuummau nottae te hakaotiraa eme kiora. ²³ Kame he matakaina e kou atu na hakalono llihu i kootou, tena huro i teeraa matakaina. Anau e meatu te hakamaoni pera ma kootou selavaa te hakaotioti na hehekau kootou i roto na matakaina Israel raa hakaatoa i mua te Tamariki te Tama nei e hamai.

²⁴ “Se isi tetamariki skul eraka iaruna tetisa aia, ia seisi te tama hehekau e hakanaaniu iaruna te tama hakamaatua aia raa. ²⁵ Emeia te tamariki skul raa e lavaa te ttae te kooina te tisa aia raa, tena te tama hehekau raa e lavaa hoki. Kame Belsebul e hakamaatua i roto he hareakina, tena na tama i roto te hareakina naa e me ki hui na inoa e sakkino roo!

*Se mattaku alaa tama
(Luk 12.2-7)*

²⁶ “Ia tena auu se mattaku natama. Namee e huunaria raa eme kilaavea raa, tena na tama eme ki illoa na mee hakaatoa na tama e hai amuni raa. ²⁷ Na mee Anau e tattara hemuu atu i kootou raa, kootou ku tattara ake ki illoa na tama hakaatoa, tena na mee Anau e tattara hemuu atu i roto na hare kootou raa, kootou kittuu iaruna na tauhuhu na hare raa no tattara ake na tama. ²⁸ Auu se mattaku na tama tera e lavaa te taa koi te tinotama raa, tena ku selavaa hoki te taa na anana kootou raa; e meia kootou ki mattaku TeAtua, te Tama e lavaa te taa no ppehi na tinotama ia ma na anana kootou raa i te kina te ahiraa. ²⁹ Kootou e illoa ma te sileni hokotahi e lavaa te sui e rua na rupe? Te Tamana kootou raa e rorohi hakaraoi roo na manu raa, tena kame TeAtua e hihai, tena selavaa he rupe eme kimate. ³⁰ Tena i te vahi kootou, na rouru kootou raa hakaatoa ku oti te ppau raa. ³¹ Ia tena auu se mattaku, TeAtua e maanatu mahi roo i kootou, e raka iaruna ma na rupe raa.

*E hainataa roo te tautari Jisas
(Luk 12.8-9)*

³² “Natama etattara i mua na karemata natama hakaatoa ma laatou nitama Anau raa; Anau eme ki ppena peeraa hoki i na tama naa i mua na karemata te Tamana Anau i te vaelani raa. ³³ Emeia natama etattara i mua na tama ma laatou se hihhai Anau raa; Anau eme ki ppena peeraa hoki i mua te Tamana Anau i te vaelani raa.

*Te noho laoi ia ma te haeo
(Luk 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Auu se mannatu ma Anau e hamai ma kikou atu te noholaoi. Seai, Anau se hamai ma kikou atu te noholaoi, emeia Anau e hamai kivaevae kootou ma te paraamo. ³⁵ Anau e hamai kimee natamalliki taanata raa ki nonnoho haeo ma natamana laatou raa, tena natamalliki hine raa ki nonnoho haeo ma natinna laatou raa, tena natama hhine raa ku nonnoho haeo ma na hinaona hhine laatou raa; ³⁶ Natama roo eme ki kiri lloto kootou raa ko na tama koi i roto te manava kootou raa.

³⁷ “Natama elaoi mahi roo namaatua laatou eraka ma telaoi laatou i Anau raa se tau te mee pera ma ni disaipol Anau, tena na tama elaoi natamalliki laatou eraka ma telaoi laatou i Anau raa setau te mee pera ma ni disaipol Anau. ³⁸ Natama se hakapiri na kros laatou raa no tauttari mai na tapuvae Anau raa se tau te mee pera ma ni disaipol Anau. ³⁹ Natama e mannako na ora laatou raa selavaa te too te ora hakamaoni, emeia na tama se mannako na ora laatou no tauttari Anau raa eme ki too te ora hakamaoni.

*Na hoki
(Mak 9.41)*

⁴⁰ “Te tama e too hakaraoi kootou raa e too hakaraoi hoki Anau, tena te tama e too hakaraoi Anau raa e too hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa. ⁴¹ Te tama e too hakaraoi na profet TeAtua raa e me ki too hoki na tuhana na profet raa, e mee aia e iroa ma na tama raa ni profet TeAtua. Tena te tama e too hakaraoi te tama tauareka raa e me ki too te tuhana na tama tauallekaraa e me ki too raa, e mee aia e iroa ma teeraa he tama tauareka, tena ki too hakaraoi tama raa. ⁴² Kootou ki illoa pera ma te tama e kou ake te vai ki unu he tama na tama e tauttari Anau raa e me ki too he tuhana, e mee aia e iroa ma te tama raa he tama e tautari Anau, tena aia ki kou ake te vai ki unu tama raa.”

11

Jon Baptis ma na disaipol aia (Luk 7.18-35)

¹ Te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol Aia raa no oti, Aia ku tiaki te kina raa ma ki haere no akoako, tena ki takutaku i roto na matakaina tappiri ake i te kina raa.

² Jon e noho i roto te hare karapusira te saaita naa no rono na mee Kraiss nippena raa, tena aia ki kauna na disaipol aia raa ki oo no vahiri ake Tama raa. ³ Tena na tama raa ki oo no vahiri ake ma, “Mee mai ki illoa maatou, Akoe ko te tama Jon e tattara ma e me ki hamai raa, ma maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?”

⁴ Kito Jisas ki meake, “Vakkai no tattara ake Jon na mee kootou ellono ia ma na mee kootou e kkite raa: ⁵ na tama e sseni raa ku kkite, na tama na vae e mmate raa ku hahaere, na tinotama na tama e kaina te manumanu haeo raa ku taualleka, na tama e tturi raa kullono, na tama e mmate raa ku ora muri, tena na tama e tutuu haeo raa kullono te Rono Tauareka raa. ⁶ Na tama se mamannatu tammaki i Anau raa e me ki hakattapu ria!”

⁷ Te saaita na disaipol Jon raa ni oo, tena Jisas ku tattara ake te kanohenua raa i te vahi Jon, “Te saaita kootou ni oo ia Jon i te kina e tuumahoaraa, hea kootou ni mannatu ma kootou e me kikkite raa? He veve eino atu peeraa i te auna te matani raa e maairi mai? Seai! ⁸ Hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He tama e uru na hekau e sui mmaha? Seai hoki! Na tama e uru na hekau e sui mmaha raa e noho i roto na hare na tuku. ⁹ Mee mai ki rono Anau! Hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He profet? Noo, e meia te profet nei seai ma he profet vare. ¹⁰ Maitaname Jon ko te tama te Launiu Tapu raa e tattara ma, “TeAtua e mee mai ma, “Anau e me ki kauna te profet Anau raa ki haere i mua Akoe no tanattana te mateara Akoe raa.”’

¹¹ “Anau e meatu te hakamaoni pera ma Jon e hakanaaniuroo i aruna na tama hakaatoa tera ninnoho i roto te maarama nei raa. Emeia te Tama hakaoti i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakanaaniuroo i aruna Jon.

¹² “Kaamata te saaita Jon ni takutaku na tattara ai raa haere no tae te aho nei, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakalono llihu roo i na mahi na tama tera e hihhai ki hakamattua i te Hakamaatua ana raa. ¹³ Imua roo hamai no tae te saaita Jon raa, na profet ia ma na Tuua Moses raa e tattara mai i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa; ¹⁴ tena kame kootou e hihhai ki hakattina na tattara na tama raa, tena Jon ko Elaija koi, e mee te hamai ai raa e mmau i roto te Launiu Tapu. ¹⁵ Tena hakallono, kame kootou e isi na katarina!

¹⁶ “Kaa he mee peehee Anau e lavaa te tattara atu tera e hakanatahi ma na tama i te aho nei raa? Na tama raa e ssau pera ma nitamalliki tera e nohonoho i na kina na maket. Na tama raa e noho no vavaa ake alaa tama ma, ¹⁷ ‘Maatou e hakattani na rue roo taualleka, e meia kootou se hihhai killue! Tena maatou e huhua na rue hakaalloha, e meia kootou settani.’ ¹⁸ Te saaita Jon ni hamai raa, aia e hakamaatapu ki se kai na kai, ia ki se unu na wain, tena na tama hakaatoa e tattara ma, ‘Tama raa e isi te tipua sakkino i roto aia!’ ¹⁹ Tena te saaita te Tamariki te Tama nei

ni hamai raa, te Tama raa e kai, ia e unu na wain, tena na tama hakaatoa ku tattara ma, 'Kira ake te Tama nei! Teenei he tama kaikai vvere ia ma he tama unu roo, tena Aia e ssoa laoi roo ma na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara raa!' Te atamai TeAtua raa ku huri mai no hakamaoni i na mee taatou e kkite raa."

*Na matakaina tera se hakattina
(Luk 10.13-15)*

²⁰ Na tama na matakaina Jisas ni ppena tammaki na mirakol raa se lavaa roo te ttike i taha ma na hai sara laatou raa, tena Aia ki hai ake roo na tama na matakaina raa.

²¹ "Kootou na tama i Korasin raa e me ki haeo roo! Kootou hoki na tama i Betsaida raa e me ki haeo roo! Peeraa Anau ki ppena na mirakol Anau ni ppena i roto na matakaina kootou raa i Taia laaua ma Saidon, na tama na matakaina naa ko na ammuhi avare na rehu no ppari, ki huri ake pera ma laatou ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa.

²² Anau e meatu te hakamaoni pera ma te Aho te Hakatonutonu raa, te aroha TeAtua i na tama i Taia laaua ma Saidon raa e me ki raka roo i aruna kootou. ²³ Emeia, kootou na tama i Kaperneam raa! Eaa, kootou e hihai ki ssau kootou hokkootou i te vaelani? Kootou e me ki lettua ria i te kina te ahi raa! Ia peeraa na mirakol Anau ni ppena i roto te matakaina kootou raa ki ppena i roto Sodom; peeraa te matakaina naa te aho nei koi nnoho koi! ²⁴ Kootou ki illoa pera ma i te Aho te Hakatonutonu raa, te aroha TeAtua i na tama i Sodom raa e me ki raka i aruna kootou!"

*Oo mai Anau no hamalollo
(Luk 10.21-22)*

²⁵ Te saaita naa Jisas ku tattara ma, "Tamana, TeAtua i te vaelani ia ma te maarama nei! Anau e hakammaha Akoe, e mee Akoe e hakari ake na tama se illoa raa na mee Akoe ni huu ki se illoa na tama e atamai ia ma na tama mattonu raa.

²⁶ Hakamaoni Tamana, Akoe e hihai roo ma na mee raa ki kapihi mai peenei.

²⁷ "Te Tamana Anau raa e kou mai Anau na mee roo hakaatoa. Se hai tama hoki e iroa te Tamariki te Tama nei, te Tamana koi Hokoia e iroa, ia se hai tama e iroa te Tamana, te Tamariki Aia raa koi ia ma na tama te Tamariki raa ni hirihiri ki hakari na tattara Aia raa koi e illoa.

²⁸ "Oo mai Anau, kootou na tama hakaatoa tera ku naennae te amoamo na mee emmaha raa, Anau e me ki kou atu te hamalollo. ²⁹ Too na tiputipu Anau raa i roto kootou ki illoa kootou Anau, maitaname te anana Anau raa e laumarie, ia epasemmu, tena kootou e me ki kkite te hamalollo hakamaoni. ³⁰ Maitaname na mee Anau e tattara atu kootou raa e taualleka, tena hea Anau e me ki kou atu raa e mamahua roo."

12

*Jisas ko TeAriki te Sabat
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹ Tena ki oti Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku na wit raa i te aho te Sabat. Na disaipol Aia raa ku hikkai, tena laatou ki kotikoti na hua na wit raa no kkai.

² Te saaita na Farisi raa ni kkite na disaipol raa e kotikoti na hua raa, na tama raa ku meake Jisas ma, "Kira ake, te mee naa e sara ma na disaipol Akoe raa ki kotikoti na hua raa i te Sabat!"

³ Kito Jisas ki meake, "Kootou ni se ppau hea Devit ni ppena te saaita aia ma na tama e tauttari aia raa ni hikkai? ⁴ Devit ni haere i roto te Hare Tapu TeAtua raa, tena aia ma na tama tauttari aia raa ni kkai na haraoa e t tapu na maatua raa ni hoki ake TeAtua raa; niaina roo ma na tuaa raa e ppui na tama vare te kkai. Na maatua raa koi e lavaa te kkai na haraoa raa.

⁵ "Eaa kootou ni se ppau hoki i roto na tuaa Moses pera ma na maatua i roto te Hare Tapu raa e sseu na tuaa i te aho te Sabat raa i na aho e t tapu hakaatoa, e meia na tama raa se ssara raea? ⁶ Anau e meatu pera ma se hai mee i te kina nei

e hakanaaniu i aruna te Hare Tapu raa. ⁷ Te Launiu Tapu e mee mai ma, 'Anau e hihai koi telaoui, seai ma na hoki na manu.' Kame kootou e illoa hakamaoni roo te hakataakoto nei, tena kootou se lavaa hoki te haru na haeo na tama se isi na sara raa; ⁸ maitaname te Tamariki te Tama nei ko Te Ariki te Sabat."

Te tama te rima e mate
(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Tena Jisas ku tiaki te kina raa no haere i te hare lotu na Jiu raa, ¹⁰ tena e isi te tama te rima e mate e noho i te kina raa. Eisi na tama e hihhai ki k kite Jisas e ppena na mee e ssara, kito na tama raa ki vahiri ake ma, "Na tuua te Sabat raa e ppu taatou ki tokonaki na tama ki taualleka?"

¹¹ Tena Jisas ki meake, "Kame he tama kootou eisi te sipsip e tteiho i roto te rua i te aho te Sabat, akoe kame se hhuti ake te manu raa i aruna? ¹² Tena te ora te tama e hakanaaniu i aruna te sipsip! Ia tena na Tuua taatou raa e hakattana hoki taatou ki tokonaki te tama i te Sabat." ¹³ Kito Jisas ki meake te tama te rima e mate raa, "Ssora te rima akoe."

Tena te tama raa ki ssora te rima aia raa, tena te rima raa ku tauareka ku ssau hoki pera ma teeraa rima. ¹⁴ Kito na Farisi raa ki oo no hakatonutonu na tattara ma ki taa Jisas ki mate.

Jisas ko te Tama Hehekau Te Atua e hirihiri

¹⁵ Jisas erono na hakataakoto na tama raa ma kitaa Aia ki mate raa, tena Aia ki haere itaha ma te kina raa, tena hekanohenua e rahiroo kutauttari Aia. Aia e tokonaki na tama hakaatoa e lavvea raa no taualleka, ¹⁶ tena ki tattara ake na tama raa ki se tattara ake alaa tama i te vahi Aia. ¹⁷ Aia e ppena peenei ma ki hakamaoni hea Te Atua ni tattara ake profet Aisaia ma ki tattara mai taatou ma:

¹⁸ "Teenei te Tama Hehekau Anau tera Anau ni hirihiri, te Tama tera Anau e laoi, ia e hihia roo.

Anau e me ki kou ake Te Anana Tapu Anau raa ki noho i roto Aia,

tena Aia e me ki tattara atu i te hakatonutonu Anau na tama raa killono na henua hakaatoa.

¹⁹ Tama raa se lavaa te hakatautau ia ma ki vavaa,

ia Tama raa se lavaa te tuu no tattara hakamaroa i na kina na mateara.

²⁰ Tama raa se lavaa te peesia na tama na hakattina laatou e matanaenna raa i taha, ia se lavaa te taa mate na hakattina na tama raa ki mmate hua,

ki tae roo te saaita Aia e hamai no kou mai na tiputipu te ora hakamaoni raa.

²¹ Tena na tama hakaatoa e me ki tuku na hakattina laatou raa i Tama raa."

Jisas ia ma Belsebul

(Mak 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Tena na tama raa ki kou ake te tama e sseni, ia e se lavaa hoki te tattara, e mee aia e isi te tipua e tau i roto aia. Jisas e tokonaki te tama raa no lavaa te tattara, ia no lavaa hoki te kite. ²³ Te kanohenua raa ku mahharo roo i na mee Jisas e ppena raa. Tena na tama raa ki vahihhiri ma, "Eaa, teenei ko te mokopuna Devit raa koi?"

²⁴ Na Farisi raa e llono na tattara raa, tena na tama raa ki meake ma, "Te Tama naa e lavaa koi te hakaise na tipua raa e mee Belsebul e kou ake na mahi Aia kippena na mee raa."

²⁵ Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake, "Kame he henua e motumotu i na kuturana no ppuhu hokolaatou, te henua naa se lavaa te tuu roroa. Tena kame he matakaina, seaina he hai maatua e vaevae i na kuturana no ppuhu hokolaatou, tena na tama naa e me kinnoho maseuseu hoki. ²⁶ Tena kame he kuturana i roto te nohorana Satan raa e ppuhu hokolaatou, te mee naa e huri ake pera ma te nohorana naa ku motumotu i na kuturana, tena te nohorana naa se roroa ku maseu. ²⁷ Kootou e tattara ma Belsebul e kou mai na mahi Anau ki hakaise na tipua raa i taha. Ia tena koai te tama e kou ake na mahi na tama tauttari kootou raa

ki hakaise na tipua raa i taha? Na tama koi e tauttari kootou raa e me ki huri atu pera ma kootou e ssara! ²⁸ Kootou e ssara, teenaa seai ma ko Belsebul, e meia TeAnana Tapu TeAtua raa e kou mai na mahi Anau ki hakaise na tipua raa itaha. Tena te mee nei e hakamaoni pera ma te Hakamaatua ana ite Vaelani raa kutae mai no nnoho ma kootou.

²⁹ “Se hai tama e lavaa te saa no uru i roto te hare te tama e ivi raa no too na hekau te tama raa, e meia kame aia e hihai, aia ku haihai te tama raa i mua, tena aia ku lavaa te uru i hare no too hea aia e hihai raa.

³⁰ “Kame he tama se tuu i te vahi Anau, te tama naa e hakataukaa ma Anau; te tama se tokonaki Anau ki hakutu mai raa e hakatui na tama raa i taha ma Anau. ³¹ Teenei te hakataakoto Anau e tattara atu kootou raa: ni hai sara, ia ni tattara sakkino peehee na tama e pehipahi i te vahi TeAtua raa e lavaa koi te ssirihia; e meia na tattara sakkino te tama e ppehi i TeAnana Tapu raa se lavaa roo te ssirihia. ³² Te tama e mee na tattara sakkino i te vahi te Tamariki te Tama nei e lavaa te ssirihia; e meia na tattara sakkino te tama e mee i TeAnana Tapu raa e me ki mmoe tahi roo se lavaa te ssirihia.

Tiputipu te laakau ia ma na hua aia
(Luk 6.43-45)

³³ “Kame akoe e hihai na hua taualleka, tena akoe ki isi telaakau e homohomo tauareka; kame akoe e isi telaakau e homohomo haeo, tena akoe e me ki isi na hua haeo. Taatou e lavaa te illoa i na laakau raa e mee na hua laatou e hhua raa. ³⁴ Kootou nilapono, kootou e lavaa peehee tetattara natattara taualleka te saaita kootou e hai ssara? E mee te maihu raa e tattara iho na mee e kkapu i roto te hatu manava raa.

³⁵ Na tama taualleka raa e huri mai na mee taualleka i roto na hatu manava laatou raa, tena na tama haeo raa e huri na mee sakkino i roto na hatu manava laatou raa.

³⁶ “Kootou ki illoa pera ma te Aho Hakatonutonurua, kootou e me ki hakarikari na tattara sakkino hakaatoa roo kootou ni pehipahi raa. ³⁷ Na tattara akoe raa e me ki hakatonutonu akoe, ki huri atu ma akoe e tonu; ma akoe e hai sara.”

Na Farisi raa e meake Jisas ki huri ake he mirakol
(Mak 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Tena e isi na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi e meake ma, “Rabai, maatou e hihai ki kkite Akoe e pena he mirakol.”

³⁹ Kito Jisas ki meake, “Natama te ahonei raa nitama sakkino, ia nitama se hakattina!” Kootou e mee mai ma ki huri atu he mirakol? Selavaa! Te mirakol hokotahi Anau e me ki huri atu ko te mirakol profet Jona. ⁴⁰ Essau hoki pera ma Jona enoho e toru na aho ia ma e toru na poo i roto te manava teika e rahi roo, tena te Tamariki te Tama nei e me ki moe e toru na aho ia ma e toru na poo i te kava. ⁴¹ Te saaita te Aho Hakatonutonurua, na tama i Niniveraa e me ki ttuu i aruna no ppau atu na hai sara kootou raa, maitaname na tama raa ni ttike i taha ma na hai sara laatou raa te saaita laatou ni llono na tattara Jona raa, tena Anau e meatu, e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Jona!

⁴² “Te saaita te Aho Hakatonutonurua, te avana te tuku i Seba raa e me ki tuu i aruna no ppau atu na hai sara kootou raa, maitaname aia ni horau mai roo i te henua aia e mmao raa ma ki hakarono na akoako te atamai te Tuku Solomon raa, tena Anau e meatu pera ma e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Solomon!

Na tipua ku vakkai
(Luk 11.24-26)

⁴³ “Kame he tipua e haere itaha ma he tama, te tipua naa e me ki haere vaaroto na kina pakuppaku na henua raa no sesee he kina ki hamaroro. Emeia kame aia se isi te kina e lave, ⁴⁴ tena aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Anau e me ki vaakai muri te hare anau raa.’ Tena aia e me ki vaakai no kite pera ma te hare raa ku tuu vare, ia ku atea, tena ku oti te tukutuku hakaraoi. ⁴⁵ Tena te tipua raa e me ki haere no hakattaki ake

e hitu hoki na tipua esakkino roo iaruna aia ma kioo laatou nonnoho iroto te tama naa. Te saaita na tipua raa kunnoho roo hakaatoa, tena te tama naa e me ki haeo roo iaruna ma te kaamata raa. Teenei hea e me ki kapihi ake i na tama sakkino i te aho nei.”

Na taina Jisas raa ia ma te tinna laatou

(Mak 3.31–35; Luk 8.19–21)

⁴⁶ Jisas koi tattara ake koi na tama raa te saaita te tinna ia ma na taina Aia raa ni ttae ake i te kina raa. Na tama raa e ttuu i aho, tena ki meake na tama raa ma laatou e hihhai ki tattara ma Jisas. ⁴⁷ Kito na tama e ttuu i te kina raa ki meake Jisas ma, “Kira ake, te tinna ia ma na taina Akoe raa e ttuu i aho, tena na tama raa e hihhai ki tattara kootou.”

⁴⁸ Tena Jisas ki meake, “Koai te tinna Anau? Koai na taina Anau?” ⁴⁹ Kito Jisas ki hakassii ake na disaipol Aia raa, tena ki meake, “Kira ake! Na disaipol raa ko te tinna ia ma na taina Anau! ⁵⁰ Tena te tama tera e tautari na tiputipu te Tamana Anau i te vaelani raa, he taina, he kave, ia he tinna Anau.”

13

Tattara hurihuri i te tama e ttori na hua

(Mak 4.1–9; Luk 8.4–8)

¹ Te aho naa koi Jisas ku tiaki te hare naa no haere i tai, tena Aia ki noho i te kina raa no akoako ake na tama raa. ² Te kanohenua e kikutu ake i te kina raa e rahi roo, tena Aia ki kake no noho i roto te manau raa, e meia te kanohenua raa e ttuu i te taunatai. ³ Jisas e tattara ake i na tattara hurihuri ki akoako ake tammaki na mee i na tama raa.

“Hakallono! Teeraa he tama e haere ttori na hua na wit. ⁴ Te saaita aia ni haere maka na hua raa iroto te paupaku raa, tena alaa hua e maoha iaruna na mateara, tena na manu raa kullee iho no kkai na hua raa. ⁵ Alaa hua e maoha iaruna na kina e hatu, ia te kerekere i te kina raa e patake roo. Na hua raa se roroa ku hhomu e mee te kerekere raa e patake. ⁶ Emeia te saaita te laa raa ni hopo ake, tena te laa raa ku ttuni na hua raa, e mee na patiaka na hua raa se ururoo iraro, tena na hua raa se roroa ku mmate. ⁷ Alaa hua e maoha iroto natiare, tena natiare raa e hhomu no uhi na hua raa. ⁸ Emeia alaa hua e maoha i te kina na kerekere taualleka, tena na hua raa ku hhomu no hua na hua, alaa laakau e ttae huitarau na hua, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae tipu toru na hua.”

⁹ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Hakallono, kame kootou e isi na katarina.”

Te hakataakoto te tattara hurihuri

(Mak 4.10–12; Luk 8.9–10)

¹⁰ Tena na disaipol raa kioo ake no vahiri ake Jisas ma, “Aiea te saaita Akoe e tattara ake na tama raa, Akoe e tattara na tattara hurihuri raea?”

¹¹ Kito Jisas ki meake, “Te Atua ku oti te kouatu te atamai na mee iroto te Hakamaatua ana i te Vaelani tera e huunaria raa, e meia Te Atua se kou ake te atamai raa i na tama. ¹² Maitaname na tama tera e isi na illoa laatou raa, Te Atua e me ki hakanuu na illoa na tama raa killahi roo, e meia na tama se isi na illoa raa, Te Atua e me kissau na illoa na tama raa itaha, niaina ma na illoa na tama raa e pamme. ¹³ Te hakataakoto Anau e tattara ake na tama raa i na tattara hurihuri raa e mee na tama raa e kirakira, e meia laatou sekkite, tena na tama raa e halollono, e meia na tama raa sellono, ia se hai mee e illoa. ¹⁴ Ia tena na tattara Te Atua tera profet Aisaia ni tattara mai raa ku kkati ma na tama nei:

‘Na tama nei e me ki halollono koi no halollono e meia laatou se lavaa te illoa;
na tama nei e me ki matamata koi no matamata,
e meia laatou se lavaa te kkite,

¹⁵ e mee na kapuroro laatou raa e nnahe roo te illoa,

ia na katarina laatou raa e tturi,
 tena na karemata laatou raa e ppuni.
 TeAtua e mee ma peeraa na karemata na tama naa ki kkite,
 ia na katarina laatou raa ki llono,
 ia hoki na kapuroro laatou raa ki mallama,
 na tama naa e lavaa koi te tauttari Aia,
 tena Aia ku tokonaki na tama naa ki taualleka.'

¹⁶ Tena kootou iaa, TeAtua ku oti te hakatapu kootou! Na karemata kootou raa ku kkite, tena na katarina kootou raa kullono. ¹⁷ Anau e meatu te hakamaoni, tammaki na profet ia ma na tama e tauttari TeAtua e hihhai roo ki kkite na mee kootou e kkite raa, e meia laatou se lavaa te kkite, tena na tama naa e hihhai hoki ki llono na mee kootou e llono raa, e meia na tama naa se lavaa te llono.

*Te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua
 (Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ "Hakallono, tena ku mee ki illoa kootou te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua raa. ¹⁹ Na tama e llono na tattara i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, e meia laatou se illoa na tattara raa, na tama naa e ssau pera ma na hua e maoha i aruna te mateara raa, tena Satan ki haere ake no ssoro na tattara TeAtua raa itaha ma na hatu manava na tama naa. ²⁰ Na hua e maoha i te kina e hatu raa, e ttuu ma na tama e hihhia no too na tattara TeAtua raa te saaita koi laatou ni llono na tattara raa. ²¹ Emeia na tattara raa se mmoe tahi i roto na hatu manava na tama naa, ia se mmoe roroa hoki. Tena te saaita na hainattaa ia ma na hakalono llihu kuttiri na tamaraa e mee laatou e tauttari Anau, tena na tama naa ku tiaki hua koi na tattara raa. ²² Na hua e maoha i te kina natiare raa e ttuu ma na tama e llono na tattara TeAtua raa, e meia na tamaraa e mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, ia te mannako laatou na mee taualleka raa e uhi na tattara TeAtua raa, tena na tama naa kuse hua na hua. ²³ Tena na hua e hhomo i te kina na kerekere taualleka raa e ttuu ma na tama e llono, ia e illoa hoki na tattara TeAtua raa: na tama naa e me kippena tammaki na tiputipu taualleka, e ssau pera ma na hua e hhomo i te kerekere tauareka no hua huitarau, tipu ono ia ma tipu toru na hua raa."

Tattara hurihuri na veve sakkino

²⁴ Jisas e tattara ake na tama raa teeraa tattara hurihuri hoki: te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e ttori na hua taualleka i roto te paupaku aia. ²⁵ Ia he poo hokotahi te saaita na tama hakaatoa ku mmoe, tena he tama manava haeo i te tama raa kue haere ake no ttori na veve haeo raa i te kina na wit e hhomo raa, tena ki haere. ²⁶ Te saaita na wit raa ku homo no hua, na veve sakkino raa hoki ku homo.

²⁷ "Te tama hehekau raa e haere no meake te tama raa ma, 'Tama hakamaatua, akoe ni ttori na hua taualleka i roto te paupaku akoe raa, kaa na veve sakkino raa e oo mai i hee?' ²⁸ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, 'E isi na tama manava sakkino e ttori na veve naa.' Kito na tama raa ki meake, 'Ako e hihai ma maatou ki oo no haere uhu na veve raa itaha?' ²⁹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, 'Seai, kaa oti kootou ku haere uhu na veve raa, tena ku uhu hoki ma na wit raa. ³⁰ Tiaki na wit ia ma na veve raa ki hhomo hakaatoa ki tae roo te saaita taatou e haki na hua raa. Tena Anau e me ki meake na tama e haki na hua raa ki haere uhu na veve raa i mua, tena ku nonoa na veve raa i na sai no ttuni, tena ki oti na tama raa ku haere haki na hua na wit raa no hakatau i roto te hare anau raa.'"

*Tattara hurihuri te hua paamee
 (Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)*

³¹ Tena Jisas ki tattara ake na tama raa teeraa tattara hurihuri hoki: "Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e too te hua te mastet raa no ttori i roto te paupaku aia raa. ³² Te hua naa ko te hua roo e paamee hokoia i na hua

hakaatoa, e meia te saaita aia e homo, te laakau raa e me ki rahi roo i aruna na laakau hakaatoa, te laakau naa e me ki homo no matua, tena na manu raa ku lee ake no pena na hohana laatou raa i aruna na raraa te laakau raa.”

Tattara hurihuri te Ist
(Luk 13.20-21)

³³ Tena Jisas ki tattara ake teeraa tattara hurihuri hoki: Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He hine etoo na ist no hilo ma na haraoa raa, tena ki hakamoe te haraoa raa no huta.

Te hakataakoto Jisas e tattara na tattara hurihuri
(Mak 4.33-34)

³⁴ Jisas e tattara na tattara hurihuri na saaita Aia e tattara ake na kanohenua raa, ia ni tattara peehee Aia e tattara ake i na tama, Aia e tattara i na tattara hurihuri. ³⁵ Aia e ppena peenei ki mee na tattara na profet raa ki hakamaoni ma, “Anau e tattara na tattara hurihuri na saaita Anau e tattara ake na tama raa; Anau e me ki tattara ake na tama raa namee e huuna ria i te kaamata roo te saaita te maarama nei ni tipu mai raa.”

Te hakataakoto te tattara hurihuri na veve sakkino

³⁶ Te saaita te kanohenua raa ku tiaki Jisas no oo i na hare laatou raa, na disaipol Jisas raa ku oo ake no vahiri ake Tama raa ma, “Tattara mai maatou ma te hakataakoto te tattara hurihuri na veve e h homo i roto te paupaku raa e mee maea.”

³⁷ Kito Jisas ki meake, “Te tama ettori na hua taualleka raa ko te Tamariki te Tama nei; ³⁸ te paupaku raa ko te maarama nei; na hua taualleka raa ko na tama i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na veve sakkino raa ko na tama e tauttari Satan raa, ³⁹ tena te tama sakkino e ttori na veve raa ko Satan. Te haki haki na hua raa ko te hakaotioti na mee i te maarama nei, tena na tama e haere haki raa ko na ensel.

⁴⁰ “Tena na veve sakkino raa e me ki hakkutu ria no ttuni i roto te ahi, ia e me ki ssau peeraa hoki i te hakaotioti na mee hakaatoa i te maarama nei raa. ⁴¹ Te Tamariki te Tama nei e me ki kauna na ensel Aia raa ki oo no hakkutu na tama sakkino tera e mee na tama ki haissara raa ia ma na tama e ppena namee sakkino raa itaha ma te Hakamaatua ana Aia raa, ⁴² tena na ensel raa e me killetu na tama raa i roto te ahi e vvela roo, tena na tama raa e me ki ttani no hakatikkati na niho laatou raa. ⁴³ Tena na tama Te Atua raa e me ki hakamaahina ake pera ma telaa raa i roto te Hakamaatua ana te Tamana laatou raa. Hakallono, kame kootou e isi na katarina!

Tattara hurihuri na mee taualleka

⁴⁴ “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e kite tammaki na sileni i roto te paupaku, tena aia kitanu hakaraoi na mee raa. Te tama raa ku hihia roo, tena aia ki haere no too na hekau aia raa no kou ake alaa tama ki sui, tena aia ki too na sileni raa no haere no sui te paupaku raa.

Tattara hurihuri te pure e kivakiva roo

⁴⁵ “Ia hoki te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e sesee na pure e kivakiva, ⁴⁶ ia te saaita aia ni kite te pure hokotahi e kivakiva roo, tena aia ku kou ake na hekau aia e ttino raa hakaatoa ki sui alaa tama, tena aia ki sui te pure e kivakiva raa.

Tattara hurihuri te kupena pupui ika

⁴⁷ “Ia hoki te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. Eisi na tama meeme e ika e ppehi te kupena laatou raa i roto te namo ma ki mmau na ika hakaatoa. ⁴⁸ Te saaita te kupena raa kupii na ika, na tama raa ku horo ake te kupena raa i uta, tena kinnoho iraro no hiri na ika raa: na tama raa e ppono na ika taualleka raa i roto nakete, tena kipeesia na ika haeoraa itaha. ⁴⁹ Tena e me kissau peenei hoki i te hakaotioti na mee hakaatoa i te maarama nei raa: na ensel raa e me

ki oo no havakkee natama sakkino raa itaha ma natama tauallekaraa, ⁵⁰ tena kulletu na tama sakkino raa i roto te ahi e vvela raa, tena na tama raa e me kittani no hakati kkati na niho laatou raa i te kina raa.”

Te hakamaoni vahao nei ia ma te hakamaoni i mua

⁵¹ Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Kootou e illoa na mee nei?”

Kito na tama raa ki meake, “Noo.”

⁵² Tena Jisas ki meake, “Te hakataakoto nei e mee pera ma natama e poroporo na tuua tera ku mee mo disaipol i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma he tama e ttino te hare tera e too na mee hou ia ma na mee tuai raa no taari i taha ma te hare hakatautau na mee raa.”

Na tama i Nasaret raa ku se hihhai Jisas

(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Jisas ku oti te tattara ake na tattara hurihuri raa, tena Aia kitiaki te kina raa ⁵⁴ no vaakai i te matakaina Aia raa. Tama raa e akoako i roto te hare lotu na Jiu raa, tena na tama e llono na tattara Aia raa ku mahharo roo. Na tama raa e tattara hoko-laatou ma, “Tama raa e too te iroa Aia raa i hee? Kaa na mirakol hoki Aia e ppena raa? ⁵⁵ Teenei seai ma ko te tamariki te tama hakatuutuu hare raa? Aiea Meri seai ma ko te tinna Aia, tena Jems, Josep, Saimon ia ma Judas seai ma ko na taina Aia? ⁵⁶ Aiea na kaave Aia raa se nnoho i te matakaina nei? Tama nei e too te iroa Aia raa i hee?” ⁵⁷ Tena na tama raa ku se hihhai ki too Jisas.

Kito Jisas ki meake na tama raa, “Na profet e me ki hakammaharia i na kina roo hakaatoa, e meia te matakaina roo aia ia ma te hareakina roo aia raa e me ki se hihhai te tama naa.” ⁵⁸ E mee na tama raa se hakattina, tena Aia ki se ppena tammaki na mirakol i te matakaina raa.

14

Jon Baptis ku mate

(Mak 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Herot te tama e hakamaatua i roto Galili te saaita naa raa ku rono i na mahi Jisas.

² Tena Herot ki meake na purepure aia raa ma, “Te tama naa ko Jon Baptis hakamaoni ku ora hakaraoi? Tera hea aia e isi na mahi ki ppena na mirakol raa?”

³ Maitaname Herot ni meake kaamata ma na soldia aia raa ki hakapiki Jon, tena ku haihai tama raa no ppono i te hare karapusi. Aia e ppena peenei e mee Herodias te avana Filip te taina aia raa. ⁴ Jon Baptis ni hai ake Herot i mua ma, “Te mee naa se tonu ma akoe ki avana Herodias!” ⁵ Herot e hihai roo ma ki taa Jon ki mate, e meia aia e maku i te kanohenua na Jiu raa, maitaname na tama raa e hakattina pera ma Jon he profet.

⁶ Herot e pena te kai ki maanatu te aho aia ni haanau iho raa, tena te taukupu aia raa ku ruerue i mua na tama i hare raa hakaatoa. Herot ku hihia roo, ⁷ tena aia ki meake te taukupu aia raa, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau!”

⁸ Kito te tinna te taukupu raa ki meake te hakataakoto aia, tena te taukupu raa ki kainno ake te tamana aia raa ma, “Pare mai te saaita nei roo koi, te pohouru Jon raa i aruna he parete!”

⁹ Herot ku aroha, e meia aia kusehaiara hoki, e mee te tattara aia nikouake te taukupu raa imua na tama hakaatoa i hare raa, tena aia ki meake kippena te hakataakoto te taukupu raa kikotia. ¹⁰ Tena Herot kikkave te tattara i na soldia aia raa kissepe te uaa Jon raa i roto te hare karapusi. ¹¹ Na soldia raa ku pare ake te pohouru Jon raa i aruna te parete, tena kikouake te taukupu raa, tena te taukupu raa ki too te pohouru raa no kkave i te tinna aia raa. ¹² Tena na disaipol

Jon raa ki oo ake no too te tinotama raa no kkaave no tanu, tena laatou ki oo no meake Jisas.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo
(Mak 6.30–44; Luk 9.10–17; Jon 6.1–14)

¹³ Tesaaita Jisas nirono ma Jon kumate, Aia ku tiaki te matakaina raa no kake te manauiraa notere Hokoia itekina sehaitama raa. Natama raa kullono ma Jisas kutere, tena laatou kitiaki na matakaina laatouraa no oo vaa uta itekina Jisas etereraa. ¹⁴ Jisas kutiho iraro ma te manauiraa, tena tesaaita aia nikite te kanohenua e rahi raa, Aia ku aroha roo i na tama raa, tena Aia ki tokonaki na tama e lavvea raa no taualleka.

¹⁵ Te hiahi na disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, “Te mee raa ku hiahi roo, tena te kina nei e mmao se hai tama. Kauna te kanohenua raa ki oo i na matakaina raa no sui ni kai ma laatou.”

¹⁶ Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Na tama naa se lavaa te oo! Kootou hokkootou ki kou ake ni mee ki kkai na tama naa!”

¹⁷ Kito na disaipol raa ki meake ma, “Maatou e isi koi e rima na haraoa ia ma e rua na ika.”

¹⁸ Tena Jisas ki meake, “Kou mai na mee naa itekina nei!” ¹⁹ Kito Jisas ki meake te kanohenua raa ki nnoho i aruna na veve raa, tena Aia ki too na haraoa e rima raa ia ma na ika e rua raa, tena kikkira i te vaelani no hakammaha ake TeAtua. Tena Aia kittohi na haraoa raa no kou ake na disaipol Aia raa, kito na disaipol raa ki vaevae ake na mee raa i te kanohenua raa. ²⁰ Na tama roo hakaatoa e kkai no ppohu. Tena na disaipol raa ki sasao na kai ettoeraa noppii sanahuru ma rua na kete. ²¹ Te kooina na taanata raa hakaatoa kame ettae rima simata, se ppau na hhine ia ma na tamalliki raa.

Jisas e haere vaa aruna te lottai
(Mak 6.45–52; Jon 6.15–21)

²² Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa kikkake te manauiraa notere imua iteeraa vahi tenamora, tena Aia ki kauna te kanohenua raa no vakkai. ²³ Aia e kauna te kanohenua raa no oti roo, tena Aia ki haere Hokoia i aruna te mouna raa no lotu. Jisas enoho koi Hokoia itekina raa tesaaita te mee raa ku hakapouri; ²⁴ tena tesaaita naa hoki te manauiraa kummao, ia ku pehipehi roo, maitaname te matani raa e maairi mai roo i mua.

²⁵ Jisas ku haere ake vaa aruna te lottai raa, tena i lottonu te toru ma te ono te tahata Aia ku taapiri ake i na disaipol Aia raa. ²⁶ Tesaaita na disaipol raa nikkite Jisas e haere ake vaa aruna te lottai raa, tena na tama raa ku mattaku roo. Na tama raa ku tattara, tena ki vaa huri i te mattaku laatou raa ma, “Teena he tipua!”

²⁷ Jisas ku tattara ake na disaipol raa, tena ki meake, “Auu se ttuu na huru kootou! Teenei ko Nau koi. Auu se mattaku!”

²⁸ Kito Pita ki meake, “TeAriki, kame teena ko Koe hakamaoni, tena mee mai anau ki haere atu vaa aruna te lottai.”

²⁹ Tena Jisas ki meake, “Hamai.” Kito Pita kitiho itaha ma te manauiraa no haere atu iaa Jisas raa vaa aruna te lottai. ³⁰ Emeia te saaita koi te maanatu Pita raa ni tere ake i te matani e maairi hai mahi raa, te matakua aia raa kutere ake, tena aia ku tere i roto te lottai. Kito Pita ki tani ake te varo aia ma, “TeAriki, tokonaki anau!”

³¹ Te saaita naa koi Jisas ku haaro atu te rima Aia raa no ttaohi Pita, tena ki meake, “Te hakatina akoe raa se hai mahi! Aiea akoe e mamaanatu tammaki naea?”

³² Tena tokorua raa kukkake i roto te manauiraa, tena te matani raa kutteiho no marino kkii. ³³ Na disaipol i roto te manauiraa ku hakammaha ake Jisas, tena na tama raa ki meake ma, “Hakamaoni roo, Akoe ko te Tamariki TeAtua.”

Jisas e tokonaki na tama lavvea i Genesaret raa no taualleka
(Mak 6.53–56)

³⁴ Na tama raa e tere vaaroto tenamora no ttae he matakaina i roto Genesaret iteeraa vahi, ³⁵ tena na tama ite kina raa kukkura ake no mattino Jisas. Kito na tama raa ki aru na tama na matakaina tappiri ake raa ki kou mai na tama lavvea raa iaa Jisas. ³⁶ Na tama raa e kainno ake Jisas ma ki tiaki na tama lavvea raa ki ttaohi na kaunutu na hekau Aia raa ki taualleka na tama raa, tena na tama hakaatoa e ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa ku taualleka.

15

Na poroporo na tipuna taatou i mua
(Mak 7.1–13)

¹ Tena e isi na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuua e oomai i Jerusalem no vahiri ake Jisas ma, ² “Aiea na disaipol Akoe raa se tauttari na tiputipu na tipuna taatou ni kou mai i mua raea? Na tama raa se ssoro na rima laatou raa i mua laatou e kkai na kai!”

³ Kito Jisas ki meake, “Kaa kootou se tauttari na tattara TeAtua raa, tena ki tauttari koi na akoako kootou hokkootou raea? ⁴ E mee TeAtua ni tattara mai ma, ‘Hakammaha na tamana ia ma na tinna kootou raa,’ tena, ‘Kame kootou e kou ake na haeo na tamana ia ma na tinna kootou raa, kootou e me ki taai a ria no mmate.’ ⁵ Emeia kootou e akoako ma kame na tama e isi na mee ki tokonaki na tamana ia ma na tinna laatou raa, tena ki oti ki meake ma, ‘Na mee nei ni mee TeAtua,’ ⁶ tena na tama naa ku se tau hoki te hakammaha na maatua laatou raa. Kootou se hakammaha na tuua TeAtua raa, e meia kootou e tauttari koi na akoako kootou hokkootou. ⁷ Kootou ni tama tattara uhiuhi! Na tattara Aisaia ni tattara i te vahi kootou raa ku hakamaoni roo!

⁸ TeAtua e mee ma, ‘Na tama nei e hakammaha Anau ma na maihu koi laatou, e meia na hatu manava laatou raa e mmao roo i taha ma Anau.

⁹ Ia se tau hoki ma na tama nei ki hakammaha Anau, maitaname na tama nei e akoako na tuua na tama raa pera ma ni tuua Anau!’ ”

Na mee e mee na tama ki hai sara
(Mak 7.14–23)

¹⁰ Kito Jisas ki kanna ake te kanohenua raa ki ooake Aia, tena Aia ki meake, “Hakallono ki illoa kootou! ¹¹ Seai ma ko na mee e uru i roto na maihu kootou raa e mee kootou no hai ssara, e meia aaraa ko na mee e oomai i taha ma na maihu raa e mee kootou no hai ssara.”

¹² Tena na disaipol raa ki ooake no meake Jisas ma, “Akoe eiroa pera ma na hakataakoto na Farisi raa e sakkino roo i na tattara Akoe e tattara raa?”

¹³ Kito Jisas ki meake, “Nalaakau hakaatoa te Tamana Anau ite vaelani raa ni se ttori raa e me ki uhuria.” ¹⁴ “Auu se mamannatu tammaki i na tama naa! Aanaa ko na tama hakamattua e sseni tera e hakattaki na tama karemata sseni raa, tena kame he tama e sseni e hakattaki teeraa tama e sseni, tokorua naa hakaatoa e me ki maoha i roto te rua e nnoto raa.”

¹⁵ Kito Pita ki meake, “Hakamaarama mai te tattara naa ki illoa maatou.”

¹⁶ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kootou ni disaipol Anau, e meia na illoa kootou raa se tae roo na illoa alaa tama. ¹⁷ Kootou se ki illoa roo? He mee peehee e uru i roto te maihu e me ki haere notae te kopu, tena ki oti ku haere iho i taha ma tetinotama. ¹⁸ Emeia na mee tera e oomai ite hatu manava no hhopo i taha ma te maihu raa ko na mee roo tera e mee te tama ki hai sara raa. ¹⁹ Maitaname na hakataakoto sakkino ki taa na tama, ki hai huri ma alaa tama, ki ppena na tiputipu sakkino, ki kailallao, ki tattara malliu, tena kitamoahaeo alaa tama raa e oomai ite hatu manava. ²⁰ Aanei ko na mee tera e mee te tama ki hai sara. Emeia ki kkai se ssoro na rima pera ma kootou e tattara ma taatou ki ppena raa, te mee naa se mee kootou ki hai ssara.”

*Te hine e hakatina
(Mak 7.24–30)*

²¹ Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere no tae he kina e taapiri i na matakaina Taia laaua ma Saidon raa. ²² Tena he hine i te matakaina Kenan e noho i te kina raa, tena aia ki haere ake no tani ake Jisas ma, “Tamariki Devit, Hai aroha mai anau! Taku tamariki hine raa e isi te tipua e tau i roto aia, tena te saaita nei aia ku haeo roo.”

²³ Emeia Jisas se hai tattara e meake te hine raa. Tena na disaipol Jisas raa ki oo ake no meake Tama raa ma, “Hakaise te hine naa ki haere! Te hine naa e me ki haere vavaa koi peenaa vaa muri taatou!”

²⁴ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Anau e kauna ria ki hamai no tokonaki na tama e ssau pera ma ni sipsip i roto Israel tera kullano raa.”

²⁵ Te hine raa e rono na tattara raa, tena aia ki haere atu no tuturi imua na vae Jisas raa no meake ma, “TeAriki, tokonaki anau!”

²⁶ Tena Jisas ki meake ma, “Setonu ma taatou kitoo na kai na tamalliki raa no kou ake na poi raa kikkai.”

²⁷ Kito te hine raa ki meake, “TeAriki, te tattara naa e hakamaoni, e meia na poi raa e kkai hoki na maanunu e maoha i raro te tebol te tama hakamaatua laatou raa.”

²⁸ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Akoee he hine roo e hakatina mahi! Anau e me kippena ma akoe hea akoe e hihai raa.” Te saaita naa koi te tamariki hine raa ku tauareka.

Jisas e tokonaki tammaki na tama no taualleka

²⁹ Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere vaa tai te Namu Galili raa. Aia e haere no kake tepaa mouna raa, tena kinoho iraro. ³⁰ Nakanohenua etammaki roo ku oo ake iaa Jisas ma na tama na vae emmate, na tama essenii, na tama na vae eppiko, na tama etturi selavaa tetattara iama tammaki na tama lavvea, tena te kanohenua raa etoo na tama raa hakaatoa no hakammoe imua na vae Jisas raa, tena Jisas ki tokonaki na tama raa hakaatoa no taualleka. ³¹ Te kanohenua raa ku mahharo e mee na tama etturi selavaa te tattara raa ku tattara, na tama na vae eppiko raa ku taualleka, na tama na vae emmate raa ku hahahaere, na tama essenii raa kikkite; tena na tama raa hakaatoa ki hakammaha ake TeAtua na tama Israel raa.

*Jisas ku haanai teeraa kanohenua e tammaki hoki
(Mak 8.1–10)*

³² Jisas e kanna ake na disaipol Aia raa no meake ma, “Anau e aroha roo na tama nei, maitaname na tama nei ennoho ma Anau i roto etoru na aho, tena te saaita nei na tama nei ku se hai kai kikkai. Anau se hihai ki kauna na tama nei ki oo sekkai, e mee na karemata na tama naa e me ki pouri te saaita laatou e vakkai raa.”

³³ Kito na disaipol raa ki vahiri ake ma, “Kaa maatou e me ki oo no ssee ni kai i hee ki hannai na tama nei ma teenei he kina e tuu mahoa nei?”

³⁴ Tena Jisas ki vahiri ake, “Kaa e hia na haraoa kootou e isi?”

Kito na disaipol raa ki meake, “E hitu na haraoa, tena e rua na ika pammee.”

³⁵ Kito Jisas ki meake te kanohenua raa kinnoho iraro. ³⁶ Tena Aia kitoo e hitu na haraoa raa iama e rua na ika raa no hakammaha ake TeAtua, tena Aia ki tohitohi na haraoa ma na ika raa no kou ake na disaipol Aia raa, tena na disaipol raa ki vaevae ake na kai raa i te kanohenua raa no kkai. ³⁷ Na tama raa hakaatoa ekkai no ppohu. Tena na disaipol raa kisasao na kai ettoeraa noppii e hitu nakete. ³⁸ Te kooina nataanata ekairaa etae haa simata, seppau nahhine laatou ma na tamalliki.

³⁹ Kito Jisas ki kauna te kanohenua raa no vakkai, tena Aia kikake i roto te manau raa no tere i Magadan.

16

Na Farisi raa e kainno ake Jisas ma ki huri ake he mirakol (Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Na Farisi ia ma na Sadyusiraa nioo ake iaa Jisas raa no malliu ma kitaai ki Tama raa, kito na tama raa ki meake ma Jisas ki huri ake he mirakol ki kkite laatou pera ma TeAtua e kou ake hakamaoni na mahi Tama raa. ² Emeia Jisas e meake na tama raa, “Te saaita te laa raa e hakatootoo ki huru raa, kootou e me ki tattara ma, ‘Te poo nei e me ki tauareka roo e mee telani mea raa ku hura.’ ³ Tena te tahata roo kootou e me ki mahhuru no tattara ma, ‘Te mee raa e me ki lleku, maitaname te lani raa ku tuu pouri roo hakaatoa.’ Kootou e lavaa te illoa i te vahi telani raa e mee kootou e kkite na tuutuu te vaelani raa, e meia kootou se lavaa te illoa na hakkatu na mee nei. ⁴ Na tama te aho nei raa ni tama roo e sakkino, ia se hakattina! Kootou e mee ma Anau ki huri atu he mirakol? Se lavaa! Te mirakol koi kootou e me ki kkite raa ko te mirakol Jona.”

Tena Jisas ki huri no haere i taha ma na tama raa.

Te Ist na Farisi ia ma na Sadyusi (Mak 8.14-21)

⁵ Na disaipol raa ku huro no ttae teeraa vahi te namo raa, tena na tama raa e ssiri hoki ma ki too ni haraoa. ⁶ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Lollohi hakamattonu i na ist na Farisi ia ma na Sadyusi raa.”

⁷ Tena na disaipol raa ku tattara hokolaatou ma, “Tama raa e tattara peenei raa e mee taatou se isi na haraoa e kou mai.”

⁸ Jisas e iroa hea na tama raa e tattara, tena Aia ki vahiri ake, “Aiea kootou e tattara hokkootou ma kootou se isi na haraoa e kou mai naea? Na hakattina kootou raa e pammeeroo! ⁹ Kootou se ki illoa? Kootou se mannatu te saaita Anau ni tohi na haraoa e rima raa no haanai rima simata na taanata? Kaa e hia na kete kootou ni sassao no ppii raa? ¹⁰ Kaa na haraoa e hitu taatou ni hannai haa simata na taanata raa? E hia na kete kootou ni sassao no ppii raa? ¹¹ Kaa kootou se illoa peehee ma Anau se tattara atu kootou i te vahi na haraoa? Lollohi hakamattonu kootou i te vahi na ist na Farisi ia ma na Sadyusi raa!”

¹² Te saaita naa roo na disaipol raa ku illoa ma Jisas se tattara ake laatou i te vahi na ist na tama e hilo ma na haraoa raa, e meia Tama raa e tattara i te vahi na akoako na Farisi ia ma na Sadyusi raa.

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia (Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Jisas ku haere notaapiri i te kina Sisaria Filipairaa, tena Aia ki vahiri ake na disaipol Aia raa i te kina raa ma, “Kootou e mannatu ma te Tamariki te Tama nei koai?”

¹⁴ Kito na disaipol raa ki meake, “E isi na tama e tattara ma Akoe ko Jon Baptis, tena alaa tama e mee ma Akoe ko Elaija, alaa tama e mee ma Akoe ko Jeremaia ia ma Akoe he profet hoki.”

¹⁵ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa, “Kaa kootou? Kootou e mannatu ma Anau koai?”

¹⁶ Kito Saimon Pita ki meake, “Akoe ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua e ora tahi raa.”

¹⁷ Tena Jisas ki meake, “Saimon, te tamariki Jon, akoe ku hakatapura ia. Maitaname te hakamaoni naa se hamai koi te tama, e meia te Tamana i te vaelani raa e kou atu akoe te hakamaoni naa. ¹⁸ Ia tena Anau e meatu akoe Pita: akoe he hatu, tena Anau e me ki pena te harelotu Anau raa ia runa te hatu nei, tena te mate se lavaa te seu te harelotu naa. ¹⁹ Anau e me ki kou atu akoe na kii te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena hea akoe e hakkapi i te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakkapi hoki; ia hea akoe e hakattana i te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakattana hoki.”

²⁰ Kito Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa ki se tattara ake ni tama pera ma Aia ko te Mesaia.

Jisas ku tattara i te mate Aia
(Mak 8.31—9.1; Luk 9.22–27)

²¹ Kaamata te saaita naa Jisas ku tattara hakamatahua ake na disaipol Aia raa ma, “Anau e me ki haere i Jerusalem no hakalono llihu i na rima na tama hakamattua, na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuaa raa. Anau e me ki taia ria no mate, e meia i muri e toru na aho, Anau e me ki mahike muri no ora.”

²² Kito Pita ki hakattaki Jisas itaha ma na tama raa, tena aia ki hai ake Jisas ma, “TeAriki, TeAtua se hihai ma Akoe ki mate! Te mee naa se lavaa te kapihi atu Akoe!”

²³ Tena Jisas ki hakatike no hai ake Pita ma, “Satan, haere i taha ma Anau! Akoe e me ki ttuu vaa mua Anau, maitaname na hakataakoto akoe naa se oo mai TeAtua, e meia aanaa ni hakataakoto koi te tama.”

²⁴ Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Kame he tama kootou e hihai ki tautari Anau, te tama naa ki se maanatu te ora aia, tena ku amo te kros aia raa no tautari mai Anau.” ²⁵ Kame kootou e mannako na ora kootou, tena kootou e me killano itaha ma te ora hakamaoni raa, e meia kame kootou se mannako na ora kootou raa no mmate ma Anau, tena kootou e me ki too te ora hakamaoni raa. ²⁶ Hea kootou e me ki too kame kootou e ttino na mee hakaatoa i te maarama nei raa, e meia i roto roo na ora kootou raa e haeo? Se isi na mee kootou e me ki too! Tena se hai mee hoki kootou e lavaa te hoki ki sui muri na ora kootou raa.

²⁷ “Maitaname te Tamariki te Tama nei ku taapiri ki hamai ma na mahi hai mmahi te Tamana ia ma na ensel Aia raa, tena Aia e me ki kou atu na tuhana kootou raa tautari hea kootou ni ppena. ²⁸ Anau e meatu te hakamaoni pera ma e isi na tama i te kina nei se lavaa te mmate ki tae roo te saaita laatou e kkite te Tamariki te Tama nei e hamai pera ma he Tuku raa.”

17

TeAtua e huri ake na mahi Aia i te tinotama Jisas
(Mak 9.2–13; Luk 9.28–36)

¹ Eono na aho kullaka, tena Jisas ki too Pita ia ma te haanau Jems laaua ma Jon ki oo laatou i aruna te mouna e palluna raa. Te kina raa se hai tama, hokolaa-tou koi. ² Te saaita na tama raa ni kkira ake Jisas, te tinotama Jisas raa ku senisi no kee roo, na karemata Aia raa ku maahina roo pera ma te laa, tena na hekau Aia raa ku makkini hua roo. ³ Tena tokotoru na disaipol raa ku kkite hoki Moses laaua ma Elaija e tattara laatou ma Jisas. ⁴ Kito Pita ki mahike i aruna no meake Jisas ma, “TeAriki, e tauareka roo e mee maatou e nnoho i te kina nei! Kame Akoe e hihai anau e me ki hakatuu e toru na paa hare, te hare Akoe, te hare Moses, tena te hare Elaija.”

⁵ Pita koi tattara, tena he pukureurehu e kkiva raa ku hamai no uhi tokotoru raa, tena te reo raa ku tattara iho ma, “Te nei he Tamariki Anau, tena Anau e laoi mahi roo Aia. Hakallono na tattara Aia raa!”

⁶ Te saaita na disaipol raa ni llono te reo raa, na tama raa ku mattaku roo no lletu no mmoe hakahaori i aruna te kerekere. ⁷ Kito Jisas ki haere atu no ttaohi na tama raa, tena ki meake, “Mahhike i aruna, Auu se mattaku!” ⁸ Kito na tama raa ki kkira ake no kkite Jisas ku tuu koi Hokoia.

⁹ Na tama raa koi oomai koi iraro ma te mouna raa, tena Jisas ki meake hakaoti tokotoru raa ma, “Auu se tattara ake ni tama hea kootou ni kkite raa ki tae roo te saaita te Tamariki te Tama nei ku ora muri i taha ma te mate.”

¹⁰ Tena na disaipol raa ki vahiri ake Jisas ma, “Kaa na tama e poroporo na tuaa raa e tattara ma Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raea?”

¹¹ Kito Jisas ki meake, “Hakamaoni, Elaija e me ki hamai i mua no tanattana na mee hakaatoa. ¹² Tena Anau e meatu pera ma Elaija ku oti te hamai, e meia na tama raa

se illoa i te tama raa, tena ki mee hakahaeo tama raa ki kotia na hakataakoto laatou raa. Tena na tama raa e me ki mee hakahaeo peeraa hoki i te Tamariki te Tama nei.”

¹³ Tena na disaipol raa ku illoa koi ma Tama raa e tattara ake laatou i te vahi Jon Baptis.

*Jisas e hakaise te tipua sakkino i taha ma te taupeara
(Mak 9.14–29; Luk 9.37–43a)*

¹⁴ Jisas ma e toru na disaipol raa kuttae i te kina te kanohenua raa e ttuu raa, tena he tanata e haere ake iaa Jisas no tuturi i mua Tama raa, ¹⁵ tena ki meake, “Te Ariki, hai aroha te tamariki anau nei! Tamariki nei e isi napeuppeu, tena alaa saaita te tamariki nei e me ki mahi roo no tteiho i roto te ahi, kaa seai i roto te vai. ¹⁶ Anau e too te tamariki nei no kou ake na disaipol Akoe raa, e meia laatou se lavaa te tokonaki taku tama nei.”

¹⁷ Kito Jisas ki meake, “Kootou nitama se isi na hakattina, tena na hakataakoto kootou naa e ssara hoki! Ehia na vahao Anau e me kinnoho ma kootou? Kou mai te tamariki naa i Anau i te kina nei!” ¹⁸ Jisas e tattara hakamataku ake koi te tipua raa, tena te tipua raa kutere itaha ma te tamariki raa, tena te tamariki tanata raa ku tauareka te saaita naa koi.

¹⁹ Kito na disaipol raa ki oo ake hemuu iaa Jisas no vahiri ake ma, “Aiea maatou se lavaa te hakaise te tipua raa i taha raea?”

²⁰ Tena Jisas ki meake, “Kootou selavaa, maitaname na hakattina kootou raa se haimmahi. Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma kame na hakattina kootou raa ellahi pera ma te hua epameeroo hokoia ina hua hakaatoa raa, tena kootou e me kilavaa te meake te mouna raa ma, ‘Kkene no tuu i te kina raa!’ tena te mouna naa e me kikkene. Kootou e lavaa te ppena he mee peehee! ²¹ [Te lotu ia ma te hakamaatapu raa koi e lavaa te hakaise na tipua raa i taha, se hai mee peeraa hoki e lavaa.]”

*Jisas ku tattara ake hoki i te mate Aia
(Mak 9.30–32; Luk 9.43–45)*

²² Jisas ku tattara ake na disaipol Aia raa te saaita laatou ni oo mai no kaatoa i Galili raa ma, “He tama e me ki hakari ake te Tamariki te Tama nei i na tama ²³ tera e me kitaa te Tama raa ki mate raa; e meia e toru na aho imuri te Tama raa e me ki mahike muri no ora.”

Tena na disaipol raa ku alloha roo.

Jisas e tattara i te vahi na takis te hare lotu

²⁴ Te saaita Jisas ma na disaipol Aia raa kuttae i Kaperneam, tena na tama e aoao na takis i te Hare Tapu raa ku oo ake no vahiri ake Pita ma, “Eaa, te Rabai kootou raa e me ki aoao hoki na takis i te Hare Tapu raa?”

²⁵ Kito Pita ki meake, “Noo!”

Te saaita Pita ni haere no uru i roto te hare Jisas e noho raa, Jisas ku vahiri ake kaamata roo iaa Pita ma, “Saimon, he hakataakoto peehee akoe e isi? Koai na tama e suisui ake na takis na tuku te maarama nei raa? Na tama te henua raa ma na tama alaa henua tera e nnoho i roto te henua raa?”

²⁶ Kito Pita ki meake, “Na tama alaa henua tera e nnoho i roto te henua naa.”

Tena Jisas ki vaakai ake te tattara Pita raa ma, “Tena te hakataakoto akoe raa e mee pera ma na tama te henua raa se lavaa te pehi na takis. ²⁷ Emeia taatou se hihhai ma ki mee na tama nei ki mamannatu haeo. Tena oo itai nolletu he uka. Tena i roto te maihu te ika kaamata kootou e mmou raa, kootou e me ki kkite te sileni tera e lavaa te pehi te takis Anau ia ma na takis kootou raa. Too te sileni naa no kkave ki pehi na takis taatou raa.”

18

Koai te tama e me ki hakamaatua? (Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Te saaita naa na disaipolraa ku oo ake no vahiri ake Jisas ma, “Koai te tama e hakanaaniu i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa?”

² Kito Jisas ki kanna ake te tamariki raa no haere ake, tena Aia kitoo tamariki no hakatuu i mua na tama raa, ³ tena ki meake, “Anau e meatu te hakamaoni, kame kootou se huri no mee pera ma nitamalliki, tena kootou selavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. ⁴ Te tama e hakanaaniu i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ko te tama elaumarie no mee pera ma he tamariki. ⁵ Tena kame he tama e too hakaraoi te tamariki peenei raa i te inoa Anau, tena te tama naa e too hakaraoi hoki Anau.

Na hahaaite e mee te tama ki hai sara (Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ “Kame he tama e mee he tamariki paamee peenei raa ki tiaki te hakatina aia e isi i Anau raa, tena te tama naa e tau roo te nnoa he hatu e rahi te uaa aia raa, tena kullatu aia hokoia i te lottai ki maremo. ⁷ Te maarama nei e haero roo e mee e isi na mee e me ki mee na tama ki tiaki na hakattina laatou raa! Namee peenei e me ki hura tahi, e meia na tama e ppena na mee nei ki hakamaoni raa e me ki haero roo!

⁸ “Kame te rima ia ma te vae akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena tuu te vae ia ma te rima naa no peesia! E tauareka akoe ki too te ora e ora tahi ma te rima ia ma te vae hokotahi, ka oti akoe ku lettua ma saa rima ia ma saa vae akoe naa i roto te ahi e ura tahi raa. ⁹ Kame te karemata akoe raa e mee akoe ki tiaki te hakatina akoe raa, tena kope te karemata naa no peesia! E tauareka akoe ki too te ora e ora tahi ma te karemata hokotahi, ka oti akoe ku lettua ma saa karemata akoe naa i roto te ahi e ura tahi raa.

Te tattara hurihuri te sipsip e rano (Luk 15.3-7)

¹⁰ “Lollohi ka oti kootou ku hailavvaka ina tamalliki peenei raa. Anau e meatu, na ensel e lollohi na tamalliki nei i te vaelani raa e nnoho tahi ma te Tamana Anau i te vaelani raa. ¹¹ [Maitaname te Tamariki te Tama nei e hamai ki tokonaki na tama kullano raa.]

¹² “Kootou e mannatu peehee kame he tama e isi huitarau na sipsip, tena he sipsip hokotahi ku haere no rano? Te tama naa e me ki tiaki teeraa tipu sivo ma sivo na sipsip raa ki kaikkai, tena Aia e me ki haere no sesee te sipsip e rano raa. ¹³ Anau e meatu, te saaita te tama naa e lave te sipsip e rano raa, te tama naa e me ki hihhia roo, e raka roo ma te hihia aia i na sipsip tipu sivo ma sivo se llano raa. ¹⁴ E ssau hoki peenei, te Tamana kootou i te vaelani raa se hihai hoki ma he tamariki kootou ki haere no rano.

Tiputipu te hakatonutonu te taina ia ma te kave akoe tera e sara

¹⁵ “Kame te taina akoe raa e roto akoe, haere no tattara ake hakaraoi te sara te tama naa. Emeia auu se mee na tama ki illoa, te mee naa e me ki moe koi i lottonu koorua. Kame te taina akoe raa e hakarono akoe, tena akoe ku tokonaki te tama naa ki nnoho hakaraoi koorua. ¹⁶ Emeia kame te taina akoe raa se hihai ki hakarono akoe, tena too he tama seai naa tokorua na tama ki oo kootou pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

‘Tokorua seai naa tokotoru na tama naa e me ki hakatonutonu na tattara hakaatoa.’

¹⁷ Tena kame te tama naa se hihai ki hakarono na tattara tokorua naa, tena kootou ku mee iho te sara naa i roto te hare lotu ki hakallono na tama hakaatoa. Tena huri ake ki iroa aia pera ma aia e ssau pera ma he tama e noho pouri, ia he tama aoao na takis.

Tiputipu te hakkapi ia ma te hakattana

¹⁸ “Ia tena Anau e meatu kootou: hea kootou e hakkapi i roto te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakkapi hoki, tena hea kootou e hakattana i roto te maarama nei, te vaelani raa e me ki hakattana hoki.

¹⁹ “Ia tena Anau e me ki meatu hoki: kame he tokorua na tama i te maarama nei e tattara no tonu ma ki lotu no kainno ake he mee, tena te Tamana i te vaelani raa e me ki kou ake hea te tokorua e hihhai raa. ²⁰ Kame tokorua seai naa tokotoru na tama e oo mai no kikutu i te inoa Anau, Anau e me ki noho i te kina naa ma na tama naa.”

Te tattara hurihuri te tama hehekau se isi te manava aroha

²¹ Tena Pita ki haere ake no vahiri ake Jisas ma, “Te Ariki, kame te taina anau raa e tauhano te ppena na mee settonu i anau, e hia na vahao anau e me ki ssirihia na hai sara tama naa? E hitu na vahao?”

²² Kito Jisas ki meake, “Seai, seai ma e hitu na vahao, e meia e hitu ma tipu hitu na vahao, ²³ maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau peenei: Teeraa he tuku, tena aia e hihai ki kite na taoni na tama hehekau aia raa. ²⁴ Te tuku raa ku noho koi ma kimmata na taoniraa, tena na tama raa ku hakattaki ake te tama hehekau tera e isi te taoni aia erahi i te tuku raa. ²⁵ Te tama hehekau raa se isi na sileni tammaki ki pehi te taoni aia raa, kito te tuku raa ki meake alaa tama ki oo ake no sui te tama raa, te avana ia ma na tamalliki aia raa mo tama hehekau na tama raa kilavaa te tama raa te pehi te taoni aia raa. ²⁶ Tena te tama hehekau raa ku tteiho no tuturi i mua te tuku raa no meake, ‘Ako e ki aroha no kou mai he saaita, tena anau e me ki pehi na taoni anau raa hakaatoa!’ ²⁷ Te tuku raa ku aroha i te tama hehekau raa, tena aia ki ssoro te taoni te tama raa, tena ki meake te tama raa ki haere.

²⁸ “Kito te tama hehekau raa ki haere no tiri teeraa tama hehekau tera e isi te taoni aia na sileni e moisi koi. Tena te tama hehekau raa ki ttaohi te uaa teeraa tama hehekau no haere unuki, tena ki meake, ‘Sui muri mai na sileni ako e ni taoni anau raa!’ ²⁹ Tena teeraa tama hehekau kutteiho no tuturi, tena ki kainno ake te tama hehekau raa ma, ‘Ako e ki aroha no kou mai he saaita, tena anau e me ki pehi atu na taoni anau i akoe raa.’ ³⁰ E meia te tama hehekau raa se hihai, tena aia ki too te tama hehekau raa no ppono i roto te hare karapusi ki tae roo te saaita te tama raa e lavaa te pehi ake na taoni aia raa. ³¹ Te saaita alaa tama hehekau ni kkite hea e kapihi ake i teeraa tama hehekau raa, na tama raa ku se hihhia, tena laatou ki oo no meake te tuku raa na mee hakaatoa laatou e kkite te tama hehekau raa ni ppena raa. ³² Kito te tuku raa ki kanna ake te tama hehekau kaamata raa ki haere ake i hare. Tena te tuku raa ki meake, ‘Ako e he tama hehekau sakkino, anau e ssoro na taoni ako e raa hakaatoa i taha e mee ako e kainno mai anau ki hai aroha ako e. ³³ Ako e tau roo te hai aroha teeraa tama hehekau pera ma anau ni hai aroha ako e raa.’ ³⁴ Te tuku raa ku roto roo, tena aia ki kave te tama hehekau raa no ppono i te hare karapusi raa ma ki hakalono llihu te tama raa ki tae roo te saaita aia e pehi te taoni aia raa.”

³⁵ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Te Tamana Anau i te vaelani raa e me ki ppena peenei hoki i na tama se lavaa te ssirihia na hai sara alaa tama raa ma na hatu manava laatou raa.”

19

*Tiputipu te ttuu te avana
(Mak 10.1-12)*

¹ Jisas e tattara roo no oti, tena Aia kitiaki Galili no haere i na matakaina i roto Judia i teeraa vahi te riva Jordan raa. ² Tammaki roo na tama e tauttari Aia, tena Aia ki tokonaki na tama lavvea raa no taualleka.

³ E isi na Farisi e oo ake iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa ma te vahiri nei, “Na tuua taatou raa e hakattana te tama ki peesia te avana aia raa ki tau ma hea aia e hihai ma seai?”

⁴ Kito Jisas ki meake, “Aiea kootou se ppau i roto te Launiu Tapu pera ma TeAtua e pena tetanata ia ma te hine? ⁵ Tena TeAtua ki meake, “Teeraa hea te taupeara raa e me ki tiaki na maatua aia raa, tena ku haere nonnoho ma te hine aia raa, tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.” ⁶ Tokorua naa ku se mee pera ma he tokorua, e meia tokorua naa ku hokotahi. Tena se haitama e lavaa te mmosi hea TeAtua ni hukui raa.”

⁷ Kito na Farisi raa ki vahiri ake, “Aiea, kaa Moses e kou mai te tuua ma te tanata raa e lavaa te kou ake te hine aia raa he launiu ma kittuu te avana laau raa, tena aia ku hakaise te hine raa ki haere raea?”

⁸ Tena Jisas ki meake, “Moses e hakattana kootou ki tiaki na avana kootou raa, maitaname kootou e poro nattaa. Emeia te saaita TeAtua ni pena mai na mee hakaatoa raa se tipu peenei. ⁹ Tena Anau e meatu kootou, kame he tanata e peesia vare koi te hine aia raa e mee aia hokoia e ppena na tiputipu sakkino, tena te tanata naa e me ki sara i te vahi te haere avvana huri kame aia e too teeraa hine.”

¹⁰ Tena na disaipol Aia raa ki meake, “Kame te mee nei e hakamaoni peenei, tena kame e tauareka koi taatou ki nnoho se avvana.”

¹¹ Kito Jisas ki meake, “Te akoako nei se haere na tama roo hakaatoa, e haere koi i na tama tera TeAtua ni kou ake na tattara raa. ¹² Maitaname e isi na hakataakoto ekkee tera te tanata se lavaa te avana: alaa taanata e mee laatou e hannau mai roo peeraa, alaa taanata e mee laatou e tipu mai roo peeraa, tena alaa tama se avvana e mee na uata laatou e ppena ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Tiaki na tama e lavaa te too na akoako nei raa ki tautari nailloa laatou.”

Jisas e hakatapu na tamalliki pamme

(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ E isi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa ia Jisas ma Tama raa ki hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa, tena kulotu ma na tamalliki raa, kito na disaipol raa ki hai ake na tama raa. ¹⁴ Tena Jisas ki meake, “Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, auu se ppui na tamalliki naa, maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina hoki na tama peenei.”

¹⁵ Jisas e hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa no oti, tena Aia ki haere.

Te vahiri te tama hai hekau

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Teeraa he tama e haere ake no vahiri ake Jisas ma, “Rabai, nimee peehee e taualleka anau te ppena ki lavaa anau te too te ora hakamaoni?”

¹⁷ Kito Jisas ki meake, “Aiea akoe e vahiri mai Anau i te vahi na mee taualleka naea? He Tama hokotahi koi e tauareka. Tautari na tuua raa hakaatoa kame akoe e hihai ki too te ora hakamaoni raa.”

¹⁸ Tena te tama raa ki vahiri ake, “Ni tuua peehee e taualleka?”

Kito Jisas ki meake, “Auu se ta tama, auu se karemata kailallao, auu se kailallao, ia auu se hatuhatu na tattara malliu alaa tama, ¹⁹ tena hakammaha te tamana ia ma te tinna akoe raa, tena ku laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe raa.”

²⁰ Tena te tama raa ki meake, “Anau e tautari tahi na tuua nei roo hakaatoa. Kaa hea hoki anau e me ki ppena?”

²¹ Kito Jisas ki meake, “Kame akoe e hihai ki tonu hakamaoni, tena haere no too na hekau akoe raa hakaatoa no kou ake alaa tama kisui, tena ku too na sileni raa no kou ake na tama e tutuu haeo raa, tena akoe e me ki isi na mee taualleka i te vaelani, tena ki oti akoe ku hamai no tautari Anau.”

²² Te saaita te tama tane raa ni rono na tattara nei, te tama raa ku se hihai roo, maitaname aia he tama roo e hai hekau.

²³ Tena Jisas ki tattara ake na disaipol Aia raa ma, “Anau e meatu te hakamaoni: na tama hai hekau raa e hainattaa roo te ttae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

²⁴ Anau ku vaakai atu hoki te tattara nei: na tama hai hekau raa e hainattaa roo te ttae

te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, te hainattaa raa e raka roo i aruna ma te kamel e uru i roto te rua te rina ttui paamaro raa.”

²⁵ Te saaita na disaipol raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku mahharo roo. Kito na tama raa ki vahihhiri ma, “Kaa koai na tama e me ki too te ora hakamaoni naa?”

²⁶ Kito Jisas ki kkira ake na tama raa no meake ma, “Na mee nei e hainattaa ma taatou na tama, e meia na mee e hainauhie roo ma TeAtua.”

²⁷ Tena kito Pita ki tattara ake ma, “Kira ake, maatou e tiaki na mee hakaatoa roo no tauttari Akoe. Kaa hea maatou e me ki too?”

²⁸ Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou ki illoa pera ma te saaita te Tamariki te Tama nei e noho ma na mahi i aruna te Hakamaatua ana Aia i te Maarama Houu raa, kootou e me kinnoho no hakamattua hoki i aruna na nohorana sanahuru ma rua na kaha Israel raa.

²⁹ “Tena na tama e tiaki na hare, na taina, na tamana, na tinna, na tamalliki laatou raa no tauttari Anau raa e me ki too huitarau na tuhana i aruna na mee nei, tena laatou e me ki too te ora e ora tahi. ³⁰ Emeia tammaki na tama ettuu i mua te saaita nei raa e me ki hakammuri, tena tammaki na tama e hakammuri te saaita nei raa e me ki ttuu i mua.

20

Tattara hurihuri na tama hehekau i roto te paupaku

¹ “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peenei. He tama e haere te tahata poo ma ki mmata ni taanata ki oo no uata i roto te paupaku aia raa. ² Te tama raa e meake ma aia e me ki sui na tama raa te sui na tama kame e tottoo i roto te aho hokotahi raa, tena aia ki kauna na tama raa ma ki oo no uata.

³ “Te sivo te tahata, tama raa ku vaakai hakaraoi i te kina te maket raa no kite na taanata e tuttuu koi se hai mee e mee, ⁴ kito tama raa ki meake, ‘Kootou hoki, oo no uata i roto te paupaku anau raa, tena anau e me ki sui kootou te sui tauareka.’

⁵ “Kito na tama raa ki oo. Tena te laa latea ia ma te toru te hiahi tama raa ku vaakai hakaraoi i te maket no too alaa tama. ⁶ Tena te mee raa ku taapiri ki tae te rima te hiahi, tena tama raa ku vaakai i te maket no kite na taanata e tuttuu vare koi se hai mee e mee. Kito tama raa ki vahiri ake na tama raa, ‘Aiea kootou e tuttuu vare roo te aho nei se hai mee e mee naea?’ ⁷ Tena na tama raa ki meake, ‘Se hai tama e too maatou.’ Kito te tama raa ki meake, ‘Kame peenaa kootou ku oo hoki no uata i roto te paupaku anau raa.’

⁸ “Te saaita te laa raa ku huru raa, tena te tama hakamaatua te paupaku raa ku meake te tama e rorohi na tama hehekau te paupaku aia raa ma, ‘Kanna atu na tama hehekau raa no kou ake na sui na tama raa hakaatoa. Kaamata no sui na tama anau ni kou mai te hiahi raa, tena ku sui atu no hakaoti na tama anau ni kou mai te tahata poo raa.’

⁹ “Na tama tera ni hehekau hakamuriraa ku oo no too na sui laatou raa. ¹⁰ Tena na tama ni hehekau kaamata raa ku oo ake hoki no too na sui laatou raa. Na tama kaamata raa e mannatu ma na sui laatou raa e me ki raka i aruna na sui na tama hehekau hakamuriraa. Emeia na tama raa esui hakanatahi hakaatoa ma na tama hakamuriraa. ¹¹ Na tama kaamata raa e too na sui laatou raa, tena ki haere tamumu i te tama hakamaatua raa ma, ¹² ‘Na tama hakamuriraa e hehekau paa saaita koi, e meia maatou e hehekau te aho nei roo hakaatoa i roto te laa e vvela nei, tena akoe e kou ake na sui na tama raa e ssau pera ma na sui maatou nei!’

¹³ “Kito te tama hakamaatua te paupaku raa ki meake te tama hehekau kaamata raa, ‘Takusoa, anau se hailaavaka akoe. Akoe e hihai ma anau ki sui akoe te siliva hokotahi i te aho hakaatoa. ¹⁴ Too na sileni akoe naa no haere i hare. Teenei he hihai anau ki sui na tama hakamuriraa na sui e ssau pera ma na sui kootou na tama kaamata raa. ¹⁵ Aiea anau setau te ppena hea anau e hihai ma na sileni anau nei? Eaa, akoe e manava kkere e mee anau e tauareka i na tama nei?’ ”

¹⁶ Kito Jisas ki hakaoti ake na tattara Aia raa ma, “Na tama ni hakamuri raa e me ki oo i mua, tena na tama ni oo i mua raa e me ki hakammuri.”

Jisas e tattara te hakatoru na vahao i te mate Aia
(Mak 10.32–34; Luk 18.31–34)

¹⁷ Te saaita Jisas ni haere peeraa i Jerusalem raa, Aia e kanna ake te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, tena ki tattara hemuu ake na tama raa te saaita laatou koi oo vaa aruna te mateara raa. ¹⁸ Jisas e meake na tama raa ma, “Hakallono, taatou e me ki oo i Jerusalem i te kina te Tamariki te Tama nei e me ki haka piki ria no kou ake i na maatua hakananniu raa ia ma na tama poroporo na tuua raa. Na tama raa e me ki tattara ma te Tama raa e tau te mate i na sara Tama raa ni ppena raa, ¹⁹ tena ku too te Tama raa no kou ake i na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa e me ki tataussua te Tama raa, tena ku riki Tama raa, tena ku tti Tama raa i aruna te kros; e meia i muri e toru na aho, Tama raa e me ki ora muri.”

Tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu
(Mak 10.35–45)

²⁰ Tena te avana Sebedi raa ku haere ake iaa Jisas ma te tokorua na tama aia raa no tuturi i mua Jisas raa, tena ki kainno ake Tama raa hea aia e hihai raa.

²¹ Kito Jisas ki meake te hine raa, “Hea akoe e hihai?”

Tena te hine raa ki meake, “Tattara mai kirono anau pera ma te saaita Akoe e Tuku raa, Akoe ku too tokorua na tama anau nei no hakanoho te tama te vahi laaua, tena teeraa tama i te vahi selaaua Akoe raa.”

²² Tena Jisas ki meake tokorua na tamatane te hine raa ma, “Koorua se illoa hea koorua e kainno mai Anau raa. Koorua e lavaa te unu te kapu na hakalono llihu Anau ku mee ki unu raa?”

Kito tokorua raa ki meake, “Maaua e lavaa!”

²³ Tena Jisas ki meake tokorua raa, “Hakamaoni, koorua e me ki unu, e meia Anau se isi na mahi ki hirihiri ma koai te tama e me ki noho i te vahi laaua ia ma te vahi selaaua Anau raa. Na kina nei ni kina te Tamana Anau raa e tanattana ma na tama raa ki nnoho.”

²⁴ Te saaita teeraa sanahuru na disaipol ni llono na tattara tokorua raa, na tama raa kulloto roo i tokorua raa. ²⁵ Kito Jisas ki kanna ake na disaipol raa hakaatoa, tena ki tattara ake ma, “Kootou e illoa pera ma na tama hakananniu na tama e nnoho pouri raa e isi na mahi i aruna na tama raa, tena na tama hakamattua raa e isi hoki na mahi. ²⁶ Emeia Anau se hihai ma te mee nei ki kapihi atu kootou. Kame he tama kootou e hihai ki hakanaaniu, te tama naa ki mee pera ma he tama hehekau i na tama hakaatoa; ²⁷ ia kame he tama e hihai ki tuu i mua, tena te tama naa ki mee mo tama hehekau na tama hakaatoa. ²⁸ Essau pera ma te Tamariki te Tama nei, Aia se hamai ki mee na tama ki hehekau ma Aia, e meia Aia e hamai ma ki hehekau ki tokonaki na tama, tena ku hoki ake te ora Aia raa ki tau i muri tammaki na tama i taha ma na hai sara laatou raa.”

Jisas e tokonaki tokorua na tama karemata sseni
(Mak 10.46–52; Luk 18.35–43)

²⁹ Te saaita Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki Jeriko no oo, tena he kanohenua e rahi kutauttari atu vaa muri. ³⁰ Tena tokorua na tama karemata sseni e nnoho i te vahi te mateara raa kullono ma Jisas ku haere hakaraka, kito tokorua raa ki kakanna ake ma, “TeAriki, Tamariki Devit! Hai aroha mai maaua!”

³¹ Tena te kanohenua raa ki hai ake tokorua raa ki nnoho hemuu. Emeia tokorua raa ku kakanna ake hakamaroa roo ma, “TeAriki, Tamariki Devit! Hai aroha mai maaua!”

³² Tena Jisas ki hakamau no kanna ake tokorua raa, tena ki vahiri ake, “Hea koorua e hihhai ma Anau ki ppena ma koorua naa?”

³³ Kito tokorua raa ki meake, “TeAriki, maaua e hihhai ma Akoe kitaaraki na karemata maaua nei ki kkite!”

³⁴ Jisas ku aroha i tokorua raa, tena Aia ki hapake no ttaohi na karemata tokorua raa, tena te saaita naa koi tokorua raa kulavaa tekkite, kito tokorua raa kitauttari vaa muri Jisas.

21

Jisas e haere pera ma he Tuku i Jerusalem
(Mak 11.1–11; Luk 19.28–40; Jon 12.12–19)

¹ Jisas ma na disaipol Aia raa ku tappiri i Jerusalem, tena laatou ki oo no ttae i Betfage i te kina te Mouna e hhomono na Oliv raa. Laatou ku ttae i te kina raa, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol Aia raa ki oo i mua ² ma na tattara nei: “Oo i te matakaina e tuu i mua raa, tena koorua e me ki kkite he donki e haihai e tuu ma te punua aia raa, tena koorua ku vvete na manu naa no hakattaki mai. ³ Kame he tama e vahiri atu, tena koorua ku meake aia pera ma, ‘TeAriki e hihhai na manu nei,’ tena te tama naa e me ki hakattana koorua ki too na manu naa.”

⁴ Na mee nei hakaatoa e kapihi mai ki mee na tattara na profet raa ki hakamaoni:

⁵ “Meake te matakaina Saion raa,
kira ake te tuku kootou raa ku haere atu!
Tama raa e tuku Aia no mouraro,
tena ki kake i aruna te donki;
i aruna te punua te donki;
te punua tane te donki.”

⁶ Kito tokorua na disaipol raa ki oo no ppena hea Jisas ni tattara ake laaua ma ki oo no ppena raa: ⁷ tokorua raa e oo no hakattaki ake te donki raa laaua ma te punua raa, tena laaua kissora na kaukahu laaua raa i aruna saa manu raa, tena Jisas ki kake i aruna. ⁸ Tammaki na tama e sosora na kaukahu laatou raa i aruna te mateara, tena alaa tama ku tuutuu na paa raraa na laakau raa no lletu i aruna te mateara. ⁹ Na tama e hahaere vaa mua ia ma na tama e hahaere vaa muri raa ku kaamata no vavaa ma, “Hakammaha te Tamariki Devit!

TeAtua e hakatapu te tama e hamai i te inoa TeAriki raa!*

Hakammaha TeAtua!”

¹⁰ Te saaita Jisas ni tae atu i Jerusalem raa, te matakaina raa hakaatoa ku vaa huri roo. Na tama raa e vahihhiri ma, “Teenei koai te Tama nei?”

¹¹ Tena na tama e ooake ma Jisas raa ki meake, “Teenei ko profet Jisas te tama i Nasaret i roto Galili raa.”

Jisas ku haere i te Hare Tapu
(Mak 11.15–19; Luk 19.45–48; Jon 2.13–22)

¹² Jisas e haere i roto te Hare Tapu raa no hakaise na tama hakaatoa e tataui na mee varoto te Hare Tapu raa i aho, tena ki hakahuri na tebol na tama e nnoho no sesenisi na sileni raa ia ma na tuai na tama e suisui na rupe raa, ¹³ tena Aia ki meake na tama raa ma, “Emmau i roto te Launiu Tapu pera ma TeAtua e tattara ma, ‘Te Hare Tapu Anau nei he hare lotulotu.’ Emeia kootou ku huri te hare nei ki mee mo hare na tama kailallao!”

¹⁴ Na tama essen i ma na tama na vae eppikora ku ooake iaa Jisas i te Hare Tapu raa, tena Aia ki tokonaki na tama raa no taualleka. ¹⁵ Na maatua hakananniu i ma na tama poroporo na tuaa raa kulloto te saaita laatou nikkite na mee taualleka Jisas eppenaraa, tena na tamalliki raa ku vaa varoto

* **21:9** 21.9 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Psalm 118:25,26. Tena i roto te Old Testament seisi TeAriki i te kina nei, e meia e isi koi jihova.

te Hare Tapu raa ma, “Hakammaha te Tamariki Devit!” ¹⁶ Kito na tama raa ki vahiri ake Jisas ma, “Akoe e rono na tattara na tama raa?”

Kito Jisas ki meake, “Noo, Anau e rono. Aiea kootou se ppau na tattara nei i roto te Launiu Tapu?

‘Kootou e ako ake na tamalliki ia ma na memea raa ki hoki na hoki e ttonu hakamaoni.’”

¹⁷ Tena Jisas ki tiaki na tama raa no haere i te matakaina Betani raa no noho te poo naa i te matakaina raa.

Jisas e hakamate ake te fik

(Mak 11.12-14; 11.20-24)

¹⁸ Te tahata te saaita Aia ku vaakai i te matakaina raa, Aia ku rono te hikai. ¹⁹ Tena Aia e kkira no kite te fik e tuu i te vahiri te mateara, tena Aia ki haere atu, e meia Aia e kite koi na laumea se haihua emmau. Kito Jisas ki meake telaakau raa, “Akoe selavaa hoki te hua na hua!” Te saaita naa koi te laakau raa ku haere mate.

²⁰ Na disaipol raa e kkite no mahharo. Tena laatou ki vahihhiri ma, “Telaakau raa e mate vave roo peehee?”

²¹ Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu te hakamaoni, kame kootou e hakattina, ia se isi tammaki na mannatu, tena kootou e me kilavaa te ppena hea Anau nippena i telaakau nei raa. Ia seai ma ko te mee nei koi, e meia kootou e me ki lavaa te meake te mouna nei ki haere no tuu i te moana, tena te mouna naa e me ki haere. ²² Kame kootou e hakattina, kootou e me ki too hea kootou e kainno ake i na lotu kootou raa.”

Te vahiri na tama hakamattua i na mahi Jisas

(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Jisas ku vaakai i te Hare Tapu, tena te saaita Aia ni akoako raa, na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ku oo ake no vahiri ake Tama raa ma, “Ni mahi peehee Akoe e isi kippena na mee nei? Koai te tama e kou atu na mahi Akoe naa?”

²⁴ Kito Jisas ki meake na tama raa ma, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri hokotahi, tena kame kootou e mee mai te hakataakoto te vahiri Anau nei, tena Anau e me ki meatu ma ni mahi peehee Anau e isi kippena na mee nei. ²⁵ Tena na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu na tama raa ni mahi e oo mai i hee: e oo mai TeAtua ma e oo mai koi te tama?”

Tena na tama raa ku kaamata no hakataukoti hokolaatou ma, “Taatou e me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi TeAtua’, tena Aia e me ki mee mai taatou ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon naea?’ ²⁶ Emeia kame taatou e mee ma, ‘Ni mahi koi na tama,’ taatou e mattaku hoki hea te kanohenua raa e me kippena i taatou, maitaname na tama raa hakaatoa e hakattina pera ma Jon he profet.” ²⁷ Kito na tama raa ki meake Jisas ma, “Maatou se illoa.”

Tena Jisas ki meake na tama raa ma, “Anau hoki selavaa te meatu ma ni mahi peehee Anau e isi kippena na mee nei.”

Te tattara hurihuri tokorua na taupeara

²⁸ Kito Jisas ki meake, “Kaa kootou e mannatu maea? He tama e isi tokorua na taupeara. Tama raa e haere no meake te taupeara matua raa ma, ‘Taku tama, haere no vere te paupaku e hhomono na grepra† te aho nei.’ ²⁹ Tena te taupeara matua raa ki meake, ‘Anau ekkaro te haere no vere,’ e meia te saaita te tamana aia raa ni haere, te taupeara raa kusenisi te hakataakoto aia no haere no vere. ³⁰ Tena te tamana laaua raa ki haere no meake te taupeara paamee raa na tattara aia ni meake te taupeara matua raa. Kito te tapeara paamee raa ki meake, ‘Noo, taku tamana,

† 21:28 21.28 teenei he laakau na tama raa e ttori ki pena na wain

anau e me ki haere,' e mea aia se haere koi. ³¹ Koai te tama tokorua nei e ppena hea te tamana laaua raa e hihai raa?"

Kito na tama raa ki meake, "Te taupeara matua."

Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau e meatu kootou: na tama aoao na takis ia ma na hhine se ttonu raa e me ki ttae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i mua kootou. ³² Maitaname Jon Baptis e hamai no huri atu te mateara e tonu kootou ki tauttari, tena kootou se hakattina tama raa; e mea na tama aoao na takis ia ma na hhine se ttonu raa e hakattina i tama raa. Niaina te saaita kootou ni kkite te mee nei raa, kootou se senisi na hakataakoto kootou raa no hakattina tama raa."

*Tattara hurihuri na tama lollohi te paupaku
(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ Kito Jisas ki meake, "Hakallono mai teeraa tattara hurihuri: He tama ettori na hua na grep i roto te kerekere aia ettino raa, tena kippui areha te paupaku raa, tena ki ssaa terua ki kumikumi na wain raa, tena ki pena te hare palluna. Tena aia ki kou ake te paupaku raa ki lollohi na tama, tena aia ki horau alaa henua. ³⁴ Te saaita na hua na grep raa ku lleu, te tama hakamaatua raa ku kauna na tama hehekau aia raa ki oo no too te tuhana aia raa no kou ake. ³⁵ Na tama lollohi te paupaku raa ku ttaohi na tama hehekau raa no taa, tena kitaa teeraa tama no mate, tena ki maka teeraa tama na hatu. ³⁶ Tena te tama hakamaatua raa ki kauna hoki alaa tama hehekau, e mea na tama raa ku tammaki i aruna na tama kaamata raa, tena na tama lollohi raa ki ppena i na tama raa hea laatou ni ppena i na tama kaamata raa. ³⁷ Tena aia ki kauna te taupeara aia raa hakamuri. Aia e tattara ma, 'Hakamaoni roo na tama nei e me ki hakammaha te tamariki anau nei,' ³⁸ Emeia te saaita na tama lollohi te paupaku raa ni kkite te taupeara raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, 'Oo mai, taatou ki taa te taupeara nei, tena taatou kutoo na mee aia ettino raa ma taatou!' ³⁹ Kito na tama raa ki ttaohi te taupeara raa no lletu tama raa i taha ma te paupaku raa, tena ki taa tama raa no mate."

⁴⁰ Kito Jisas ki meake, "Te saaita te tama hakamaatua te paupaku raa e hamai raa, hea te tama raa e me ki ppena i na tama lollohi raa?"

⁴¹ Tena na tama raa ki meake, "Tetama hakamaatua raa e me kitaa na tama sakkino raa ki mmate, tena ku kou ake te paupaku raa ki lollohi alaa tama; na tama tera e lavaa te kou ake te tuhana aia raa te saaita na hua raa e lleu."

⁴² Kito Jisas ki meake na tama raa, "Kootou se hai vahao e ppau hea te Launiu Tapu raa e tattara?"

'Te hatu na tama haka tuutu, hare raa e haka hekeheke ma e haeo raa ko te hatu e mmau roo hokoia i na hatu hakaatoa.

Teenei he mee TeAriki e pena;

he mee tauareka roo tera taatou e kkite! "

⁴³ Tena Jisas ki meake hoki, "Anau e meatu kootou, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me kitoria itaha ma kootou no kou ake i na tama tera e lavaa te hua na hua hakamaoni raa." ⁴⁴ [Tetama etteiho iaruna te hatu nei raa e me ki motumotu matalliki roo, tena kame te hatu naa etteiho iaruna he tama, te hatu naa e me ki hakapelapela te tama naa ki mee mo rehu. §]

⁴⁵ Na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa e llono na tattara hurihuri Jisas raa, tena laatou ku illoa koi ma Jisas e tattara ilaatou, ⁴⁶ kito na tama raa ki tattara ma ki hakapiki Jisas. Emeia laatou e mattaku i te kanohenua raa, maitaname na tama raa hakammaha roo ma Jisas he profet.

‡ 21:43 21.43 na tama e ppena na tiputipu taualleka § 21:44 21.44 mmata hoki i roto te Rono Tauareka Luk 20.18

22

Tattara hurihuri te kai te avana (Luk 14.15-24)

¹ Jisas ku tattara ake hoki na tama raa i na tattara hurihuri. ² “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau peenei. Teeraa he tama e tanatana te kai e rahi ma te arapou tanata aia raa ki avana. ³ Tama raa e kauna na tama hehekau aia raa ki oo no meake na tama aia niaruraa kiooake, emeia na tama raa ekkaro te ooake. ⁴ Kito te tama raa ki kauna alaa tama hehekau ma na tattara aia nei, ‘Te kai raa ku tanatana, na bulmakau ia ma na sipsip ellahi anau raa kuoti tetaa, tena na mee hakaatoa ku tanatana. Oo mai ki kkai te kai te avana nei!’ ⁵ Emeia na tama te tama raa ni aru raa se anaanaatu na tattara tetamaraa, emeia laatou eoo koi noppena hea laatou e mannatu ki ppena raa: teeraa tama e haere i te paupaku aia raa, teeraa tama e haere i te stoa aia raa, ⁶ emeia alaa tama ettaohi na tama hehekau raa no taa na tama raa, tena ki taa alaa tama no mmate. ⁷ Te tuku raa ku roto roo, tena aia ki kauna na soldia aia raa kioo notaa na tama raa kimmate, tena kuttuni te matakaina na tama raa ki ura. ⁸ Kito te tuku raa ki kanna ake na tama hehekau aia raa no tattara ake ma, ‘Te kai te avana nei ku tanatana, emeia na tama anau ni aru raa ku setau te oo mai no kkai te kai nei. ⁹ Tena oo te saaita nei i na mateara ellahi raa no hakkoro mai tammaki roo na tama kioo mai i te kai nei.’ ¹⁰ Kito na tama hehekau raa kioo i na mateara raa no hakkoro na tama roo hakaatoa laatou e ttiri raa, na tama taualleka ia ma na tama haeo, tena te hare e me ki kkai te kai raa ku kkapi roo na tama.

¹¹ “Kito te tuku raa ki haere atu no mmata na tama e ooake i te kai raa, tena aia ekite tetama hokotahi seuru na hekau na tama e uruuru na saaita na kai na avana raa. ¹² Tena te tuku raa ki haere no vahiri ake te tama raa ma, ‘Taku soa, akoe euru mai i hare peehee ma akoe seuru na hekau na tama e uruuru na saaita na kai na avana naa?’ Emeia tetamaraa e tuu hemuu koi se hai tattara e meake. ¹³ Tena te tuku raa ki meake na tama hehekau aia raa, ‘Haihai na rima ia ma na vae tetama nei raa, tena kulletu aia ia ho i te kina epouriraa. Tena aia eme kitani no hakati kkati na niho aia raa.’”

¹⁴ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Tammaki na tama e me ki aruhia, emeia e moisi koi na tama e mee hirihiri ria.”

Te vahiri te suisui na takis (Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Na Farisi raa eoo no tattara ma laatou kitaai ki Jisas ma na vahiri laatou raa. ¹⁶ Tena na Farisi raa ki kauna na disaipol laatou raa ia ma na tama i roto te kuturana Herot raa. Na tama raa eoo no meake Jisas ma, “Rabai, maatou e illoa Akoe e tattara te hakamaoni. Akoe e akoako ake na tama te hakamaoni hea TeAtua e isi ma na tama raa, tena Akoe se maanatu hoki hea na tama e mannatu, maitaname Akoe se maanatu hoki na mahi te tama e isi. ¹⁷ Tena mee mai maatou: Akoe e maanatu peehee? E me kisara ma na tuua taatou kame taatou e sui ake na takis raa i te tuku i Rom ma sei?”

¹⁸ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto sakkino na tama raa, tena Aia ki meake, “Kootou ni tama tattara uhiuhi! Aiea kootou e hahiivi ma ki taaiki Anau naea? ¹⁹ Huri mai he sileni na sileni kootou e tataui na takis raa!”

Kito na tama raa ki kou ake te sileni, ²⁰ tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Teenei he pohouru, ia he inoa aii e mmau i te sileni nei raa?”

²¹ Kito na tama raa ki meake, “Te pohouru ia ma te inoa te tuku i Rom.”

Tena Jisas ki meake na tama raa, “Tena kootou ku sui ake te tuku i Rom raa hea aia e ttino, tena ku sui ake TeAtua hea TeAtua e ttino.”

²² Te saaita na tama raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku mahharo roo, tena ki tiaki Jisas no oo i taha.

Te vahiri i te ora muri i taha ma te mate (Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Te aho naa koi na Sadyusi raa ku oo ake iaa Jisas raa, tena ki tattara ma na tama ku mmate raa selavaa te ora muri itaha ma te mate. ²⁴ Na tama raa e vahiri ake ma, "Rabai, Moses e tattara mai ma kame he tanata e mate se hai tamalliki, te taina aia raa e me kiavana te hine raa kihuratama ma te taina aia ku mate raa. ²⁵ Ia tena eisi tokohitu na haitaina ninnoho i te kina nei. Tetama matua raa e avana no mate se hai tamalliki, tena taina pare ake raa ku avana te hine raa. ²⁶ Te tama raa ku mate hoki se hai tamalliki, tena tetama hakatoru raa kiavana te hine raa hoki no mate se hai tamalliki. Te haitaina raa hakaatoa e avana te hine raa no mmate se hai tamalliki ²⁷ Tena ki oti roo te hine raa ku mate. ²⁸ Ia tena i te aho na tama hakaatoa e me ki ora muri raa, koai te tama te haitaina nei e me kiavana te hine raa? Na tama nei hakaatoa ku oti te avana te hine raa."

²⁹ Kito Jisas ki meake, "Kootou e vware roo! Kootou e vware maitaname kootou se illoa na tattara te Launiu Tapu ia ma na mahi Te Atua raa. ³⁰ I te aho na tama e me ki mahhike i taha ma te mate no ora muri raa, na tama raa e me ki ssau pera ma ni ensel i te vaelani, tena laatou selavaa te avana. ³¹ Ia tena i te vahi te ora muri i taha ma te mate raa: kootou se hai vahao e ppau hea Te Atua ni tattara atu i kootou? Aia e mee ma,

³² 'Anau ko Te Atua Abraham, Te Atua Aisak ia ma Te Atua Jekop.'
Aia ko Te Atua na tama e ora, seai ma na tama e mmate."

³³ Te saaita te kanohenua raa nillono na tattara nei, na tama raa ku mahharo roo i na akoako Jisas raa.

Te tuua hakamaatua
(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Te saaita na Farisi raa nillono ma na tattara Jisas raa e mee na Sadyusi raa no nnoho hemuu, tena na tama raa ki oo ake no hakapaa, ³⁵ tena he tama na tama raa, e meia aia he tama e poroporo na tuua e haere ake ma ki taaiki Jisas ma te vahiri aia. ³⁶ Tama raa e vahiri ake ma, "Rabai, te tuua hee e hakanaaniu i roto na tuua hakaatoa?"

³⁷ Kito Jisas ki meake, " 'Laoi Te Ariki Te Atua kootou raa ma na hatu manava kootou, na anana kootou ia ma na hakataakoto kootou.' ³⁸ Teenei ko te tuua hakamaatua ia e hakanaaniu. ³⁹ Te tuua e pare ake tera e hakanaaniu hoki raa e mee peenei: 'Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe.' ⁴⁰ Na tuua Moses raa hakaatoa ia ma na akoako na profet raa e tuunaki koi i na tuua e rua nei."

Te vahiri i te vahi te Mesaia
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Na Farisi raa ku hakkutu hakaatoa, tena Jisas ki vahiri ake na tama raa ma, ⁴² "Kootou e mannatu peehee i te Mesaia raa? Tama raa he mokopuna aii?"

Kito na tama raa ki meake, "Te tama naa he mokopuna Devit."

⁴³ Tena Jisas ki meake, "Aiea kaa Te Anana Tapu raa ni tau i roto Devit, tena tama raa ki kanna te Mesaia raa ma ko 'Te Ariki' raea? Devit e meake ma,

⁴⁴ 'Te Atua e meake i Te Ariki Anau raa ma:

Noho i te vahi laua Anau nei,

ki tae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto Akoe raa i raro na tapuvae Akoe raa.'

⁴⁵ Tena kame Devit e kanna Te Mesaia raa ma, 'Te Ariki', kaa te Mesaia raa e lavaa peehee te mee pera ma he mokopuna Devit?"

⁴⁶ Ia se hai tama na tama raa e lavaa te sui muri ake te vahiri Jisas raa, tena kaamata te aho naa, se hai tama hoki e haere ake ma ki vahiri ake Jisas he vahiri.

23

Lollohi hakamattonu i na tama e poroporo na tuua ia ma na Farisi
(Mak 12.38-39; Luk 11.43,46; 20.45-46)

¹ Tena Jisas ki tattara ake te kanohenua raa ia ma na disaipol Aia raa ma, ² “Na tama e poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa ko na tama ettonu te tattara atu na tuaa Moses raa. ³ Kootou ki hakallono no tauttari na mee hakaatoa na tama naa e tattara atu kootou kippena raa, e meia auu se tauttari na tiputipu na tama naa, maitaname na tama naa se tauttari na tattara laatou e tattara atu raa. ⁴ Na tama naa e hakatau atu na meeroo emmaha, ia ehainattaa teamoraa iaruna kootou, e meia laatou se lavaa roo te kkira atu no tokonaki kootou ki amo na mee e mmaha raa. ⁵ Na tama naa e ppena na mee ma kikkite na tama hakaatoa na mee laatou e ppena raa. Kira ake na mee e mmahu na tattara te Launiu Tapu tera laatou e nnoa na marae ia ma na rima laatou raa, ia kira ake hoki te lloa na maea e nnoa na hekau laatou raa. ⁶ Na tama naa e hihhai ki nnoho i na kina na tama hakamattua e nohonoho i na kina na kai e llahi ia ma na kina e hakananniu i roto na harelotu na Jiu raa; ⁷ tena na Farisi raa hoki e hihhai ma na tama ki hakammaha laatou i na kina na maket, tena na tama naa hoki e hihhai ma na tama ki kakanna laatou ma, ‘Rabai’ ⁸ Kootou se lavaa te kanna ria ma, ‘Ni Rabai’, maitaname kootou hakaatoa ni haitaina koi, tena kootou e isi te Rabai hokotahi koi. ⁹ Tena kootou se lavaa te kanna he tama na tama te maarama nei ma, ‘Tamana’, maitaname kootou e isi te Tamana hokotahi i te vaelani. ¹⁰ Tena kootou se lavaa te kanna ria ma, ‘ni Tama hakamattua’, maitaname te tama hokotahi e hakamaatua kootou raa ko te Mesaia. ¹¹ Tetama hakanaaniu kootou raa ko tetama e hehekau ma kootou raa. ¹² Tetama e mee aia hokoia ki hakanaaniu raa e me ki tukuria ki mouraro roo, tena tetama e mee aia hokoia ki mouraro raa e me ki ssau ria no hakanaaniu.

Jisas e hai ake na tama hakamattua na Jiu

(Mak 12.40; Luk 11.39–42,44,52; 20.47)

¹³ “Ia e me ki haeroo ma kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou e ppuu te totoka te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i na tama te maarama nei raa, e meia kootou hokkootou se lavaa te ttae i te kina raa, tena kootou e ppuu hoki na tama e hahaivi ma ki ttae i te kina raa!

¹⁴ [“Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki hakalono lihu haeroo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou e hai lavvaka no kailallao na hekau na h hine ku se hai avana raa, tena ki hakatannata hoki ma kootou e too na lotu lolloa! Kootou e me ki hakalono lihu haeroo e mee na tiputipu sakkino kootou nei!]

¹⁵ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeroo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou e huro vaa roto te moana, tena ki oo vaa roto na henua hakaatoa ma ki sесеe nitama ki tauttari kootou, e meia te saaita kootou kullave na tama, tena kootou ku mee roo na tama naa ki haeroo ki oo no ttae i te kina te ahi raa peenaa ma kootou naa hoki!

¹⁶ “Kootou nitama karemata sseni e hakattaki na kanohenua, kootou e me ki hakalono lihu haeroo! Kootou e akoako ma, ‘Kame he tama ettapa te Hare Tapu raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tama naa e lavaa koi te seu te tattara aia raa; e meia kame he tama e ttapa na gol i roto te Hare Tapu raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tattara naa ku hakamaoni roo.’

¹⁷ “Kootou ni vvare e karemata sseni! Koai te mee e hakanaaniu, na gol ma ko te Hare Tapu e mee na gol raa ki ttapu raa? ¹⁸ Kootou e akoako hoki ma, ‘Kame he tama ettapa te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tattara naa e lavaa koi te seu ria, e meia kame aia ettapa na hoki iaruna te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tattara naa ku hakamaoni roo.’ ¹⁹ Na karemata kootou naa e sseni roo! Koai te mee e hakanaaniu, na hoki raa ma ko te olta e mee na hoki raa ki ttapu raa? ²⁰ Ia tena kame he tama e ttapa te olta raa ma ki hakamaoni na tattara aia raa, te tama naa ettapa te olta raa ia ma na hoki e ppiri iaruna raa, ²¹ tena kame aia ettapa te Hare Tapu raa, tena te tama naa e ttapa te Hare Tapu raa ia ma Te Atua te Tama e noho i te kina raa; ²² tena kame he tama e ttapa te vaelani raa ma

ki hakamaoni na tattara aia raa, tena te tama naa e ttapa te Nohorana TeAtua raa ia ma te Tama e noho i aruna raa.

²³ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou ehoki ake TeAtua te hakasehui na laumea ia ma nalaakau emannoni natama ehilo ma nakai teeraa ekannaria ma nimint, nidil ia ma nakumin raa, emeia kootou se hihhai kitauttari na akoako hakamaoni natuaaraa pera ma kinnoho taualleka, kimanava alloha, tena kitattara te hakamaoni. Aanei na tuaa kootou etau tetauttari, tena kootou kisetiaki alaa tuaa. ²⁴ Kootou nitama karemata sseni! Kootou e kkope na rano i roto na vai kootou e unu raa, e meia kootou se illoa ma kootou e hhorona kamel!

²⁵ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou essoro koi te vahi i aho na parete ia ma na kapu kootou raa, e meia i roto na parete ia ma na kapu raa e kkapiroo na mee sakkino pera ma na tiputipu sakkino kootou raa. ²⁶ Na Farisi karemata sseni! Kootou ki ssoro i roto na parete ia ma na kapu raa ki matahua i mua, tena kootou kussoro hoki i aho raa ki matahua!

²⁷ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou essau pera ma nakerekere makkini iaruna na taruma tera emakkini hua roo, e meia i roto tetaruma naa epii roo na ivi ia ma na tama kuppara. ²⁸ Tena kootou essau peeraa hoki, na tinotama kootou i aho raa e tiputipulaoi i na karemata na tama, e meia i roto kootou raa epii roo na tiputipu sakkino ia ma na hai sara.

Jisas e tattara ake na hakalono lihu na Farisi
(Luk 11.47-51)

²⁹ “Kootou na tama poroporo na tuaa ia ma na Farisi raa e me ki haeo roo! Kootou nitama tattara uhiuhi! Kootou eppena hakaraoiroo nataruma na profet raa, tena kihakalaakei hoki nataruma na tama ninnoho na ora taualleka raa; ³⁰ tena kootou etattara hoki ma: pera ma kootou kinnoho te saaita na tipuna kootou raa ninnoho raa, kootou selavaa te ppena hea na tama raa ni ppena no taa na profet raa no mmate. ³¹ Ia tena kootou ku hakari roo pera ma kootou ni mokopuna na tama ni taa na profet raa no mmate raa! ³² Ia tena hai na mahi kootou ki hakaoti hea na tipuna kootou raa ni kaamata mai raa! ³³ Kootou ni laponona, ia ni tamalliki na laponona! Kootou e kkahe ma kootou e lavaa te hakassao i taha ma te kina te ahi?

³⁴ “Tena Anau emeatu kootou pera ma Anau eme kikaunaria atu ni profet, na tama e atamai ia ma na tisa; kootou e me ki taa alaa tama na tama nei no mmate, tena kuttii alaa tama, tena kuriki alaa tama i roto na harelotu na Jiu raa, tena kuhakauti alaa tama kihuro ialaa matakaina. ³⁵ Ia tena ite hakaotioti kootou e me ki too na hakalono lihu hakaatoa ite mmate na tama ettonu raa, kaamata mai te mate Abel raa haere no tae te mate Sakaraia te tama Berekia raa; te tama kootou nitaa ilottonu te olta ia ma te Hare Tapu raa. ³⁶ Anau emeatu te hakamaoni: na hakalono lihu te mmate na tama nei raa e me ki mmoe i roto na tama te aho nei raa!

Te laoi Jisas i Jerusalem
(Luk 13.34-35)

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Kootou e taa na profet, tena kimaka na tama e kavekave na tattara tera TeAtua nikaunaria atura! Ehia roo na vahao Anau emaanatu ma kihakkutu mai kootou hakaatoa ma na rima Anau pera ma he manuhine e hakkutu ake na pupunua aia raa, e meia kootou se hihhai ma Anau kihakkutu mai kootou! ³⁸ Ia tena te Hare Tapu kootou naa eme kituu vare roo se haitama. ³⁹ Anau emeatu kootou; kaamata te saaita nei kootou selavaa hoki te kkite Anau ki tae roo te saaita kootou ku tattara ma, “TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa.’ ”

24

Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e me ki maseu (Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Jisas ku huri no haere i taha ma te Hare Tapu raa, tena na disaipol Aia raa ku oo ake no meake Aia ki kkira ake i na hare te Hare Tapu raa. ² Tena Jisas ki meake, "Hakamaoni, kootou e me ki kkite na mee nei hakaatoa. Tena Anau e me ki meatu he mee hokotahi. Se isi te hatu hokotahi i na hatu e mmau te Hare Tapu naa e me ki mmau tahi roo i te kina aia e mmau raa; na hatu hakaatoa e me ki hhopo no maoha i raro."

Na hakalono llihu e me ki ttae mai (Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Jisas enoho i aruna te Mouna e hhomono na Oliv raa, tena na disaipol raa ki oo ake hokolaatou no mmata Tama raa. Kito na tama raa ki meake, "Hakari mai maatou te saaita na mee nei e me ki kapihi mai, ia hea e me ki kapihi mai ki huri mai maatou te saaita Akoe e me ki hamai ia ma te saaita na mee hakaatoa e me ki oti raa."

⁴ Tena Jisas ki meake, "Kootou kitanattana tahi, ia auu setiaki alaa tama ki malliu atu kootou. ⁵ Tammaki na tama e mee ma laatou e tattara i te vahi Anau e me ki oo atu no tattara atu ma, 'Anau ko te Mesaia!' Tena laatou e me ki malliu ake tammaki roo na tama. ⁶ Kootou e me ki llono na kapipihi na taua e ttani tappiri atu ia ma na rono na henua e ppuhu, e meia auu semamannatu tammaki. Na mee nei e me ki kapihi atu, e meia se mee ma teenaa te hakaoti naa ku tae atu. ⁷ Na henua e me ki ppuhu hokolaatou, na tuku e me ki ppuhu hokolaatou. Tena e me ki isi te saaita te hikkai ia ma na ruru henua na kina hakaatoa. ⁸ Na mee nei hakaatoa e ssau pera ma na isu kaamata te hine ku mee ki mamaoha raa."

⁹ "Kootou e me ki hakapikiria no kou ake na tama ki kou atu na hakalono llihu kootou, tena kutaa kootou ki mmate. Nakanohenua hakaatoa e me ki se hihhai kootou e mee kootou e tauttari Anau. ¹⁰ Tammaki na tama e me ki tiaki na hakattina laatou raa te saaita naa; na tama naa e me ki tattara haeo teeraa tama ma teeraa tama, tena e me ki se hihhai hokolaatou. ¹¹ Ia tammaki na profet malliu e me ki oo atu no tattara malliu ake tammaki na tama. ¹² Tammaki na tama e me ki tauhano te ppena na mee sakkino, tena laatou e me ki tiaki na laoi laatou ni isi i mua raa. ¹³ Emeia na tama e ttuummau no ttae te hakaoti raa e me ki ora. ¹⁴ Tena te Rono Tauareka i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki takutakuria ki llono na tama na henua hakaatoa i te maarama nei raa, tena ki oti te hakaotioti te maarama nei raa ku tae atu."

Te mee sakkino e haeo roo (Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ "Kootou e me ki kkite te mee sakkino roo tera profet Daniel nitattara raa. Te mee naa e me ki tuu i te kina e tapukkini i roto te Hare Tapu raa." (Te tama e ppauna na tattara nei raa ki iroa te hakataakoto na tattara nei!) ¹⁶ "Tena na tama i roto Judia raa ku huro i te kina na mouna raa no mmuni. ¹⁷ Te tama i aruna te tauhuhu te hare aia raa se lavaa te tiho i raro ma ki too hea aia e ttino raa. ¹⁸ Ia te tama i roto te paupaku aia raa se lavaa te vaakai i hare ma ki too te kahu rimalloa aia raa. ¹⁹ Te aho naa e me ki haeo roo ma na hline haittama ia ma na hline na tamalliki laatou raa koi pammee raa. ²⁰ Lotu ake Te Atua ki se lavaa kootou te huro i taha te saaita te matani ia ma te saaita te Sabat! ²¹ Maitaname na hakalono llihu te saaita naa e me ki haeo roo i aruna na hakalono llihu tera ni hhura mai i te kaamata roo te maarama nei ni tipu ake haere no tae mai te aho nei. Tena se lavaa hoki ni hakalono llihu peenei e me ki hura atu hoki i muri. ²² Emeia Te Atua ku oti te ttuu te kooina na aho raa no moisi; peeraa Te Atua ki se ttuu na aho raa no moisi, se hai tama e me ki ora. Te Atua e ttuu na aho raa no moisi e mee na tama Aia ni hirihiri raa."

²³ "Tena kame hetama e meatu akoe ma, 'Kira ake, te nei te Mesaia nei!' ia ma ku meatu ma, 'Teeraa Aia raa!', kootou se lavaa te hakattina na tattara naa."

²⁴ Maitaname na mesaia malliu ia ma na profet malliu raa e me ki ttae atu; na tama naa e me ki huri atu na mirakol ia ma na hakkatu e llahi ma ki lavaa laatou te malliu ake hoki na tama TeAtua ni hirihiri raa, kame laatou e lavaa. ²⁵ Hakallono! Anau ku oti te tattara atu na mee nei i mua te aho naa e tae atu.

²⁶ “Tena kame nitama e meatu ma, ‘Teeraa te Tama raa i te kina e tuu mahoa raa!’ Tena kootou kise vware no oo i te kina naa, tena kame laatou e meatu ma, ‘Teeraa te Tama raa e mmuni i te kina raa!’ Tena kootou se lavaa te hakattina na tattara na tama naa. ²⁷ Maitaname te Tamariki te Tama nei e me ki hamai pera ma he uila no hakamaahina i te vaelani raa, kaamata te anake haere no tae te laki.

²⁸ “He kina peehee e moe te mee e mate, na manu lellee kai ttama raa e me ki muimui i te kina naa.

Te hamai te Tamariki te Tama nei
(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ “I muri na hakalono llihu na aho naa, te laa raa e me ki pouiri, tena te maremo raa e me ki selavaa hoki te maahina, na hetuura e me ki maoha itaha ma te vaelani, tena na mahi i te vaelani raa ku selavaa te oo tonu na ara laatou e hahaere raa.

³⁰ Tena na hakkatu te Tamariki te Tama nei e me ki hura ake i te vaelani, tena na tama hakaatoa i roto te maarama nei raa e me ki tanittani te saaita laatou e kkite te Tamariki te Tama nei, e hamai i roto na pukureurehu i te vaelani raa ma na mahi hai mmahi.

³¹ Te puu hakanaaniu raa e me ki tani, tena te Tama raa e me ki kauna ria iho na ensel Aia raa ki oo i na kina hakaatoa i te maarama nei raa no hakkutu ake na tama roo hakaatoa Aia ni hirihiri raa.

Tattara hurihuri te laakau fik
(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² “Te laakau fik raa e me ki poroporo atu kootou na hakataakoto. Te saaita na raraa raa e h homo, tena na laumea raa ku mahaa ake, tena kootou e me ki illoa pera ma te saaita na reurehu raa ku tappiri ki ttae mai. ³³ Ia essau pera hoki, te saaita kootou e kkite na mee nei hakaatoa raa, kootou e me ki illoa pera ma te saaita te Tama raa e me ki hamai raa ku taapiri, ia Aia ku tanattana ki hamai. ³⁴ Mannatu pera ma na mee nei hakaatoa e me ki kapihi atu i mua na tama e nnoho te saaita nei raa e mmate hakaatoa. ³⁵ Te vaelani ma te maarama nei e me ki oti, e me ia na tattara Anau raa e me ki mmoe tahi se lavaa roo te oti.

Se hai tama e iroa te Aho ia ma te saaita
(Mak 13.32-37; Luk 17.26-30; 17.34-36)

³⁶ “Se hai tama e iroa te aho hee roo ia ma te saaita hee roo te aho naa e me ki tae mai, niaina na ensel i te vaelani, ia te Tamariki te Tama nei hoki se iroa; te Tamana Hokoia koi e iroa. ³⁷ Te hamai te Tamariki te Tama nei e me ki ssau pera ma hea ni kapihi ake te saaita Noa raa. ³⁸ Na aho i mua te tai uura, na tama raa e kkai, ia e unu, tena na hhine ia ma na taanata raa e avavvana haere no tae roo te saaita Noa ku haere i roto te vakatua aia raa, ³⁹ e me ia na tama raa se illoa hea e me ki kapihi ake haere no tae roo te saaita laatou kuloohia te tai uura. Te aho te Tamariki te Tama nei e hamai raa e me ki ssau pera ma te saaita naa. ⁴⁰ Te saaita naa tokorua na taanata e me ki uata i roto te paupaku hokotahi, teeraa tama e me ki too ria i taha, tena teeraa tama e me ki tiaki ria. ⁴¹ Tokorua na hhine e me ki tukituki na kai, teeraa tama e me ki too ria i taha, tena teeraa tama e me ki tiaki ria.

⁴² “Kootou ki tanattana tahi, maitaname kootou se illoa te aho hee roo TeAriki e me ki hamai. ⁴³ Kame te tama te hare raa e iroa te saaita te tama kairarao raa e me ki haere ake, kootou e illoa pera ma te tama naa se lavaa te moe ki selavaa te tama kairarao raa te haere ake no ssaa te haere aia raa.

⁴⁴ “Ia tena kootou ki tanattana tahi, maitaname te Tamariki te Tama nei e me ki hamai te saaita kootou e nnoho taravare ma Aia ku se hamai raa.

*Te tama hehekau hakamaoni ia ma te tama hehekau mariu
(Luk 12.41-48)*

⁴⁵ “Kaa koai tetama e hakamaoni ina hehekau aia, ia e atamainaa? Teenaa ko tetama tera tetama hakamaatua raa etuku aia kihakamaatua iaruna alaa tama hehekau raa, tena ku vaevae ake na kai na tama raa na saaita laatou ekkai raa. ⁴⁶ Te tama hehekau naa e me ki hihia roo kame te tama hakamaatua aia raa e hamai no kite aia eppena nameeraa. ⁴⁷ Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma te tama hakamaatua naa e me ki tuku te tama naa ki mmata na hekau aia raa hakaatoa. ⁴⁸ Emeia kame aia he tama hehekau haeo, aia e me ki tattara hokoia ma, ‘Te tama hakamaatua anau raa e me ki selavaa te hamai saaita roroa roo.’ ⁴⁹ Tena aia ku kaamata no riki alaa tama e hehekau ma aia raa, tena ku haere no kai, ia no unu ma na tama e unu mahi raa. ⁵⁰ Tena te tama hakamaatua te tama hehekau naa e me ki hamai te saaita te tama hehekau naa se tanattana, ia se iroa te saaita te tama raa e me ki hamai raa. ⁵¹ Te tama hakamaatua naa e me ki tuutuu maruu te tama hehekau naa kihakalonollihu pera ma alaa tama e tattara uhiuhi raa hoki. Na tama naa e me ki ttani no hakatikkati na niho laatou.

25

Te tattara hurihuri te sanahuru na taukupu

¹ “Te saaita naa te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki ssau pera ma te sanahuru na taukupu etoo nalamu laatou raa ma kioo nottiri ma tetaupeara kumee kiavana raa. ² Tena he tokorima na taukupu e panimu, tena teeraa tokorima na taukupu e atamai. ³ Te tokorima na taukupu e panimuraa etoo koi nalamu laatou raa, tena se hai karaseni hoki etoo ma nalamu raa, ⁴ tena te tokorima na taukupu e atamai raa etoo nalamu laatou raa, tena ki utu hoki na karaseni na lamu raa. ⁵ Te taupeara e me kiavana raa e nnahe roo te hamai, tena na taukupu raa ku tutturi moe no mmoe heilloa roo.

⁶ “Te mee raa ku raka te tuapoo, tena laatou kullono te tama e kanna ma, ‘Teenei te taupeara ku mee kiavana nei ku hamai! Oo mai no tanattana ki hamai aia!’ ⁷ Tena te sanahuru na taukupu raa ku mahhuru no mmiri ake nalamu laatou raa iaruna. ⁸ Tena te tokorima na taukupu e panimuraa ku meake teeraa tokorima na taukupu ma, ‘Utumai ni karaseni ma nalamu maatou nei, nalamu nei ku mmaha.’ ⁹ Tena na taukupu e atamai raa ki meake, ‘Maatou selavaa te utu atu e mee na karaseni nei sellava te vvae ma taatou. Oo no sui ni karaseni ma kootou te stoa.’ ¹⁰ Kito te tokorima na taukupu e panimuraa kioo no sui na karaseni laatou raa, ia te saaita na taukupu e panimuraa ni oo, tetaupeara kumee kiavana raa hoki ku tae ake. Te tokorima na taukupu e tanattana raa ku oo ma te taupeara raa i te kina te kai raa, tena na tama raa ki ppui te totoka.

¹¹ “Tena ki oti roo teeraa tokorima na taukupu ku ttae ake, tena ki kakanna ake ma, ‘Te Ariki, Te Ariki! Taaraki te totoka raa ki oo atu maatou i hare.’ ¹² Tena te taupeara raa ki meake, ‘Anau selavaa te taaraki te totoka raa! Anau se iroa kootou.’ ”

¹³ Tena Jisas ki meake, “Kootou ki tanattana, maitaname kootou se illoa te aho ia ma te saaita hee roo te Tamariki te Tama nei e me ki hamai.

*Tokotoru na tama hehekau
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ “Te saaita naa te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki tipu peenei. Teeraa he tama e tanattana ki horau, tena aia ki kanna ake na tama hehekau aia raa, tena ki meake na tama raa ki lollohi na hekau aia raa. ¹⁵ Tama raa e kou ake na sileni na tama raa tautari te iroa te tama raa. Te tama hokotahi aia e kou ake rima simata na sileni, teeraa tama aia e kou ake rua simata, tena teeraa tama aia e kou ake te simata hokotahi. Tena aia ki tiaki na tama raa no horau. ¹⁶ Te tama hehekau ni too rima simata na sileni raa ku haere no hehekau no too hoki teeraa rima simata na sileni. ¹⁷ Ia e ssau hoki ma te tama ni too rua simata na sileni raa. Tama raa e haere no hehekau

ma na sileniraa no too teeraa rua simata na sileni hoki. ¹⁸ Emeia te tama hakatoru ni too te simata hokotahi raa ku haere no keru te rua raa, tena ki tanu na sileni te tama hakamaatua aia raa ni kou ake raa.

¹⁹ “Te saaita te tama hakamaatua raa ni haereraa kuroroa roo, tena kioti aia ku vaakai mai ma ki hakatonu ma na tama hehekau aia raa i te vahi na sileni aia ni kou ake raa. ²⁰ Te tama hehekau ni too rima simata na sileniraa ku haere ake no kou ake te rima simata na sileniraa, tena kimeake, ‘Tama hakamaatua, akoe ni kou mai rima simata na sileni, ia te nei teeraa rima simata anau ni hehekau ma na sileni nei no too!’ ²¹ Tena te tama hakamaatua raa kimeake, ‘Tauareka roo, akoe he tama hakamaoni te hehekau! Akoe e huri mai ma akoe he tama hehekau tauareka hakamaoni te rorohi na sileni moisi, tena anau e me ki tuku akoe ki rorohi na sileni tammaki. Hamai i hare ki hihhia taaua hakaatoa!’

²² “Tena te tama hehekau ni too rua simata na sileniraa ku haere ake i hare, tena kimeake, ‘Tama hakamaatua, akoe e kou mai rua simata na sileni, tena te nei teeraa rua simata na sileni anau ni hehekau ma na sileni nei no too raa.’ ²³ ‘Tauareka roo, akoe he tama hakamaoni te hehekau! Akoe e huri mai ma akoe he tama hakamaoni te rorohi na sileni moisi, tena anau e me ki tuku akoe ki rorohi tammaki na sileni. Hamai i hare ki hihhia taaua hakaatoa!’

²⁴ “Tena te tama hehekau ni too te simata hokotahi raa ku haere ake i hare, tena kimeake, ‘Tama hakamaatua, anau e iroa pera ma na tama e mattaku akoe; akoe haere haki, tena ki kope na kai na kina alaa tama e ttoru raa. ²⁵ Anau e matakaku akoe, tena anau ki haere no tanu na sileni akoe raa i te kerekere. Kira ake aanei na sileni akoe nei hakaatoa roo.’

²⁶ “Tena te tama hakamaatua raa kimeake, ‘Ako he tama hehekau sakkino, ia e matanae nae. Akoe e iroa pera ma anau he tama haere haki, tena ki kope na kai na kina alaa tama e ttoru raa kaa seai? ²⁷ Tena akoe e tau roo te ppono na sileni anau nei i roto te benk, tena anau e me ki too na sileni nei hakapaa ma na sileni laatou e me ki hakapiri ake i aruna te saaita anau e vaakai mai raa.’

²⁸ “Tena te tama hakamaatua raa kimeake na tama e ttuu i te kina raa, ‘Too na sileniraa itaha ma te tama naa no kou ake te tama e isi sanahuru na simata na sileni raa. ²⁹ Niaina ma akoe e isi tammaki na mee, e meia akoe e me ki isi tammaki hoki alaa mee e me ki ttoe, tena te tama se isi na mee raa, niaina ma na mee raa e moisi, na mee raa e me ki tooria itaha ma aia. ³⁰ Tena kootou killetu te tama hehekau sakkino nei i aho i te kina e pouri raa, tena aia e me ki tani no hakatikkati na niho aia raa.’

Te hakatonutonu i te aho hakaoti

³¹ “Te saaita te Tamariki te Tama nei e hamai pera ma he Tuku ma na ensel Aia raa, te Tama raa e me ki noho i aruna te Nohorana hakanaani Aia raa, ³² tena na tama na henua hakaatoa e me ki kuku i mua Tama raa. Tena te Tama raa e me ki vvae na tama raa i nakuturana erua essau pera ma te tama rorohi na manu raa e vvae na sipsip raa itaha ma na gout. ³³ Tama raa e me ki tuku na tama e ttonu raa i te vahi laaua Aia, tena na tama sakkino raa i te vahi se laaua Aia.

³⁴ “Tena te Tuku raa e me kimeake na tama i te vahi laaua Aia raa ma, ‘Oo mai, kootou ko na tama e hakatapurua te Tamana Anau raa! Oo mai no tino te Hakamaatua ana i te Vaelani tera kuoti tetanattana ma kootou te saaita roo te maarama nei ni tipu ake raa. ³⁵ Anau e hikai, tena kootou e haanai Anau, Anau e hiunu, tena kootou e kou mai na vai no unu Anau; Anau he manu siri, tena kootou e too hakaraoi Anau i na hare kootou raa; ³⁶ Anau se hai hekau, tena kootou e kou mai na hekau Anau; Anau e laavea, tena kootou e lollohi hakaraoi Anau, Anau e karapusi raa, tena kootou e oo mai no matamata Anau.’

³⁷ “Tena na tama e tonu tahi raa e me kimeake ma, ‘Te Ariki, te saaita hee maatou ni kuite ma Akoe ni hikai, tena maatou ki haanai Akoe, ia te saaita hee Akoe ni hiunu, tena maatou ki kou atu na vai no unu Akoe? ³⁸ Te saaita hee maatou ni kuite ma Akoe he manu siri, tena maatou ki too hakaraoi Akoe i na hare maatou raa, ia te saaita hee

Akoe se hai hekau, tena maatou ki kou atu na hekau Akoe? ³⁹ Te saaita hee maatou nikkite ma Akoe elaavea, ia nipontia ite hare karapusi, tena maatou ki oo atu no mmata Akoe?' ⁴⁰ Tena te Tuku raa e me ki meake, 'Anau e meatu kootou, he saaita peehee kootou eppena hakataureka inatama Anau tera e mouraro raa, kootou eppena te tauareka naa i Anau!'

⁴¹ "Tena ki oti Aia ki meake na tama ite vahi selaaua Aia raa, 'Oo itaha ma Anau, kootou ko natama ennoho iraro nahaeo TeAtua! Oo itekina teahi eura tahi tera etanattana ma Satan iama naensel aia raa! ⁴² Anau ehikai, e meia kootou se haanai Anau, Anau e hiunu, e meia kootou se hai vai e kou mai no unu Anau; ⁴³ Anau he manu siri, e meia kootou setoo hakaraoi Anau ina hare kootou raa, tena Anau ni se hai hekau, e meia kootou se hai hekau nikou mai Anau. Anau elaavea, ia e moe ite hare karapusi, e meia kootou se oo mai no lollohi Anau.'

⁴⁴ "Tena na tama sakkino raa e me ki meake, 'TeAriki, te saaita hee maatou nikkite ma Akoe ehikai, ia e hiunu iama Akoe he manu siri iama Akoe se hai hekau iama Akoe elaavea iama Akoe e karapusi, tena maatou se oo atu no mmata Akoe?'

⁴⁵ "Tena te Tuku raa e me ki meake, 'Anau e meatu kootou, he saaita peehee kootou se hihhai kitokonaki hetama natama mouraro Anauraa, tena kootou se hihhai kitokonaki hoki Anau.' ⁴⁶ Na tama sakkino raa e me ki oo ite kina na hakalono llihu se isi te hakaoti raa, tena na tama e ttonu raa e me ki oo ite kina te ora e ora tahi raa."

26

Na tama hakamattua raa ku tattara hemuu ma ki taa Jisas

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53)

¹ Jisas e akoakoake na hakataakoto roo hakaatoa nooti, tena Aia ki meake na disaipol Aia raa, ² "Kootou e illoa pera ma te Pasova raa e me kiteiho mai te aho hakaru raa, tena te Tamariki te Tama nei e me ki hakapikiri no kou ake na tama e kiri lloto Aia raa ki ttii i aruna te kros."

³ Tena na maatua hakananniu raa laatou ma na tama hakamattua raa ki oo no kkutu hakaatoa ite hare tuku Kaiafas te pohouru hakanaaniu na maatua raa ⁴ no tattara ma ki hakapiki hemuu Jisas, tena ku taa Tama raa ki mate. ⁵ Na tama raa e tattara ma, "Taato se lavaa te ppena te hakataakoto taatou nei te saaita te Pasova raa, ka oti te kanohenua raa ku hakatauttau ma taatou."

Jisas e amuhiri te lloo manoni i Betani

(Mak 14.3-9; Jon 12.1-8)

⁶ Jisas enoho i Betani ite hare Saimon, tetama tetinotama aia raa nikaina te manumanu haero raa. ⁷ Jisas koinoho koi nokai, tena hehine e haere ake ia Jisas ma telloomanoni esui mmaharoo nonnini iaruna te pohouru Tama raa. ⁸ Na disaipol raa kulloto roo te saaita laatou nikkite te hine raa ennini telloomanoni raa iaruna te pohouru Jisas raa, tena laatou ki meake, "Aiea tello naa ku ninnini puamu naea? ⁹ Tello nei e tau roo te kou ake alaa tama ki sui tammaki na sileni, tena taatou ku too na sileni raa no kou ake i na tama hakaalloha raa!"

¹⁰ Jisas e iroa hea na disaipol raa e tattara raa, kito Aia ki vahiri ake na tama raa, "Aiea kootou etattara ite hine nei naea? Hea te hine nei eppena i Anauraa he meero e tauareka. ¹¹ Natama hakaalloha raa e me kinnoho tahi ma kootou, e meia Anau selavaa teno tahi ma kootou. ¹² Hea te hine nei eppena raa, aia ennini telloomanoni raa iaruna tetinotama Anau kitanattana te saaita Anau e me kitanuri raa. ¹³ Tena Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma hekina peehee i roto te maarama nei na tama e takutaku te Rono Tauareka nei, na tama e me ki mannatu te hine nei i te mee aia eppena nei."

Judas e hakari ake Jisas

(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Tena Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku haere no mmata na maatua hakananniu raa, ¹⁵ tena kivahiri ake, "Hea kootou e me ki kou mai anau kame anau e hakari atu Jisas i kootou?" Na maatua hakananniu raa ku ppau ake tipu toru na sileni no kou ake iaa Judas. ¹⁶ Tena kaamata te saaita naa Judas ku kirakira he saaita e tauareka aia ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas e kai te Kai te Pasovaraa ma na disaipol Aia
(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13; 22.21-23; Jon 13.21-30)

¹⁷ Te aho kaamata te Kai te Haraoa Mannihi raa, na disaipol raa ku oo ake iaa Jisas raa no vahiri ake Tama raa ma, "Ite kina hee Akoe e hihai ma maatou kioo no tanattana te Kai te Pasovaraa ma Akoe?"

¹⁸ Kito Jisas ki meake, "Oo i te tama hokotahi i roto te matakaina raa no meake ma, 'Te Rabai raa e tattara ma te saaita Aia raa ku ttae mai, tena Aia ma na disaipol Aia raa e me ki kkai te Kai te Pasovaraa i te hare akoe.'"

¹⁹ Na disaipol raa e oo noppena hea Jisas ni tattara ake laatou raa, tena laatou ki tanattana mai te Kai te Pasovaraa.

²⁰ Jisas ma te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ku nnoho ma kikkai te saaita te mee raa ku hiahi. ²¹ Laatou koinnoho koi no kkai, tena Jisas ki meake, "Anau e meatu kootou, he tama kootou e me ki hakari ake Anau inatama ekiri loto Anau raa."

²² Na disaipol raa ku se hihhai roo, tena laatou ku kaamata no vahihhiri ake Jisas tama taki ttahi ma, "Te Ariki, Akoe ma e tattara koi anau."

²³ Kito Jisas ki meake, "Te tama e ttoki te haraoa aia raa i roto te parete Anau e ttoki te haraoa raa ko te tama e me ki hakari ake Anau i na tama haero raa. ²⁴ Te Tamariki te Tama nei e me ki mate pera ma te Launiu Tapuraa e tattara, e meia te tama e hakari ake te Tamariki te Tama nei raa e me ki haero roo! E tauareka roo kame te tama naa ni se haanau iho i te maarama nei!"

²⁵ Tena Judas te tama sakkino raa ku meake, "Rabai, Akoe ma e tattara koi anau."

Kito Jisas ki meake, "Teena koi akoe ku mee mai naa."

Te kai hakaoti Te Ariki
(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Korin 11.23-25)

²⁶ Te saaita laatou koi kkai, Jisas ku too te muri haraoa raa no lotu ake Te Atua, tena ki ttohi te haraoa raa no vaevae ake i na disaipol Aia raa, tena ki meake, "Too no kkai, teenei ko te tinotama Anau."

²⁷ Tena Jisas ki too te kapu raa no lotu ake Te Atua, tena ki kou ake na disaipol Aia raa, tena ki meake, "Kootou hakaatoa ki unu; ²⁸ teenei ko te toto Anau tera e huri atu te hakamaoni te tattara e ivi Te Atua raa, tena te toto Anau nei e nnini atu ki ssoro na hai sara na kanohenua hakaatoa i taha. ²⁹ Anau e meatu kootou, Anau selavaa hoki te unu te wain nei ki tae roo te saaita Anau e unu ma kootou te wain hou raa, i te Hakamaatua ana te Tamana Anau raa."

³⁰ Kito na tama raa ki huhua te rue te lotu raa, tena ki oo peeraa i te Mouna e hhomona Oliv raa.

Jisas e meake ma Pita e me ki kore e toru na vahao
(Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Jon 13.36-38)

³¹ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Te poo nei kootou hakaatoa e me ki tiaki Anau no huro i taha, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma, 'Te Atua e me ki taa te tama e rorohi na manu raa, tena na sipsip raa e me ki maaseu huri.' ³² Emeia i muri te saaita Anau ku ora muri raa, Anau e me ki haere i Galili i mua kootou."

³³ Kito Pita ki tattara ake Jisas ma, "Anau selavaa roo te tiaki Akoe, niaina ma na tama nei hakaatoa e tiaki Akoe!"

³⁴ Tena Jisas ki meake Pita, "Anau e meatu te hakamaoni, i mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau."

³⁵ Kito Pita ki meake, “Anau se lavaa te ppena peenaa, niaina anau e taia ria no mate ma Akoe!”

Tena na disaipol raa hakaatoa ku tattara ake pera ma Pita raa hoki.

Jisas e lotu i Getsemani

(Mak 14.32–42; Luk 22.39–46)

³⁶ Tena Jisas ki haere ma na disaipol Aia raa i te kina e hui ma ko Getsemani raa, tena Aia ki meake na disaipol raa, “Nnoho i te kina nei ki haere Anau no lotu i te kina raa.”

³⁷ Tena Aia kitoo Pita iama te tokorua na tama Sebedi raa. Jisas ku aroha roo, tena te hakataakoto Aia raa hoki ku sakkino roo, ³⁸ kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Te aroha i roto te hatu manava Anau raa e rahi roo, tena Anau ku taapiri koi ki mate te aroha. Nnoho i te kina nei ki ara taatou.”

³⁹ Jisas e haere nommao hakamarie, tena Aia kitteiho iraro notuturi, tena kilotu ake peenei, “Taku Tamana, kame e hainauhie, Akoe kutoo te kapu te hakalono llihu nei itaha ma Anau! Emeia Akoe se tautari hea Anau e hihai, tautari koi hea Akoe e hihai.”

⁴⁰ Tena Aia ki vaakai no kite tokotoru na disaipol raa ku mmoe heilloa roo; kito Jisas ki meake Pita, “Kootou tokotoru selavaa roo te ara ake he paa saaita ki ara taatou?”

⁴¹ Tauhano te ara tahi, tena kulotu tahi ki selavaa kootou te maoha ina hahaaite. Te anana raa e mataora, e meia te tinotama raa e matanaenae.”

⁴² Tena Jisas ki vaakai hakaraoi hoki nolotu ake peenei, “Taku Tamana, kame Akoe selavaa te too te kapu te hakalono llihu nei itaha ma Anau, tena tiaki Anau ki hakalono llihu pera ma Akoe e hihai raa.” ⁴³ Tena Aia ki vaakai hoki no kite tokotoru na disaipol raa ku mmoe heilloa roo; tokotoru raa ku se lavaa roo te kkira na karemata laaou.

⁴⁴ Tena Jisas ku tiaki na disaipol raa no haere te hakatoru na vahao nolotu ake na lotu Aia nilotu ake kaamata raa. ⁴⁵ Tena Aia ki vaakai ake ina disaipol raa no meake, “Kootou koi mmoe roo no hamalollo? Kira ake! Te saaita te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na tama hai ssara raa ku tae mai. ⁴⁶ Mahhike i aruna ki oo taatou. Kira ake, teenei te tama e me ki hakari ake Anau!”

Jisas ku hapikipi ria

(Mak 14.43–50; Luk 22.47–53; Jon 18.3–12)

⁴⁷ Jisas koitattara koi tesaita Judas, hetama iroto tesanahuru ma rua na disaipol raa ku tae ake. Judas e haere ake ma te kanohenua e rahi tera na maatua hakananniu iama na tama hakamattua raa ni kauna ki oo ake. Na tama raa e oo ake ma na paraamoia iama na murilaakau. ⁴⁸ Judas tetama sakkino raa ku oti te tattara ake na tama raa ma, “Tetama Anau emohoni raa ko tetama kootou e hihai raa, tena kootou ku hapikipi Tama naa!”

⁴⁹ Judas e haere tahi atu roo iaa Jisas raa no meake ma, “Rabai, te tauareka ki noho ma Akoe,” tena aia ki mohoni Jisas.

⁵⁰ Kito Jisas ki meake, “Taku soa, akoe ki vave!”

Kito na tama raa ki oo ake no hapikipi Jisas, tena kittaohi mmau roo Tama raa ⁵¹ Tena hetama hokotahi etuu ma Jisas ku ssau te paraamoia aia raa nossepe te katarina te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo. ⁵² Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tuku te paraamoia naa i te kina akoe ni too raa. Na tama hakaatoa eppuhu ma na paraamoia raa e me kimmate ina paraamoia. ⁵³ Kootou seilloa pera ma Anau elavaa tekannaake te Tamana Anau raa kitokonaki, tena te Tamana Anau raa elavaa tekoumai sanahuru ma rua na kuturana na ensel te saaita nei koi kitokonaki Anau? ⁵⁴ Emeia kame peenaa, tena kaa na tattara te Launiu Tapu raa e tattara mai ma te mee nei e me ki kapihi mai raa e me ki hakamaoni peehee?”

⁵⁵ Tena Jisas ki meake te kanohenua raa, “Kootou e oo mai roo ma na paraamoia ia ma na murilaakau kittaohi Anau pera ma Anau he tama se hailou? Na aho hakaatoa Anau e noho no akoako ite Hare Tapu, tena kootou se hakapiki Anau. ⁵⁶ Emeia na mee nei hakaatoa e kapihi mai ki mee hea na profet raa ni tattara i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni.”

Tena na disaipol Jisas raa hakaatoa ku tiaki Tama raa no huro i taha.

Jisas e tuu i mua na tama hakananniu

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55; 22.63-71; Jon 18.13-14; 18.19-24)

⁵⁷ Na tama ni hakapiki Jisas raa kutoo Tama raa nokkave ite hare Kaiafas te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena na tama poroporo na tuua ia ma na tama hakamattua raa kukutu ite kina raa. ⁵⁸ Pita ehahaere tautariatu hakammao no taeroo ite kina te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa. Pita euru atu ite kina te hare raa no noho i raro ma na tama lollohi raa ma ki kite aia hea na tama raa e me ki ppena. ⁵⁹ Na maatua hakananniu ia ma alaa tama hakananniu e lahulahu ma kilave ni tattara settonu ite vahi Jisas ma kilavaa laatou tetaa Tama raa ki mate; ⁶⁰ e meia laatou se hai mee elave, niaina roo ma etammakiroo na tama e oo ake na hatu na malliu laatou iaa Jisas. Tena te hakaoti, tokorua na taanata ku oo ake i mua ⁶¹ no tattara ake ma, “Te Tama nei e tattara ma, ‘Anau e lavaa te seu te Hare Tapu TeAtua nei ki hina, tena ku hakatuu hakaraoi i roto e toru na aho.’ ”

⁶² Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku tuu i aruna no meake Jisas ma, “Akoe se isi na tattara ki tattara ite vahi na tattara na tama raa e hai atu Akoe raa?” ⁶³ Emeia Jisas e tuu hemuu koi. Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku meake hakaraoi hoki iaa Jisas ma, “Anau e meatu Akoe ki mee mai te hakamaoni i te inoa TeAtua e ora raa: eaa, Akoe ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua raa ma sei?”

⁶⁴ Kito Jisas ki meake, “Teena koi akoe kumee mainaa. Emeia Anau e meatu kootou: kaamata te saaita nei kootou e me ki kite te Tamariki te Tama nei e me ki noho ite vahi laaua TeAtua Hakanaaniu raa, tena e me ki hamai i aruna na pukureurehu i te vaelani raa!”

⁶⁵ Te pohouru hakanaaniu na maatua raa e rono koi na tattara raa, tena aia ki ssae na kaukahu aia raa, tena ki meake, “Tama nei e tattara haeo TeAtua! Taatou se hihhai hoki ma alaa tama ki oo mai no tattara mai ite vahi te Tama nei! Kootou e llono koi te saaita nei na tattara Aia e tattara haeo TeAtua raa! ⁶⁶ Kootou e mannatu maea?”

Kito na tama raa ki meake, “Tama naa e isi te sara, tena Aia e tau te taia ria ki mate.”

⁶⁷ Tena na tama raa ku sasavare na maihu Jisas, tena ki riki Tama raa; kito na tama nippaa na patikauvae Jisas raa ⁶⁸ ki meake ma, “Te Mesaia, kame Akoe he profet hakamaoni, Akoe ku tini ma koai te tama nippaa Akoe raa!”

Pita e kore ma aia se iroa Jisas

(Mak 14.66-72; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18; 18.25-27)

⁶⁹ Pita e noho ite kina te hare raa te saaita te hine hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa ni haere ake no meake aia ma, “Akoe hoki e haahaere ma Jisas te tama i Galili raa.”

⁷⁰ Emeia Pita e kore i mua na tama raa hakaatoa, tena aia ki meake, “Anau se iroa hea akoe e tattara naa.” ⁷¹ Kito Pita ki tiaki te kina aia e noho raa no haere ite kina te totoka te hare raa. Tena teeraa hine hehekau kukite Pita, tena aia ki meake na taanata e ttuu ite kina raa, “Te tama nei e haahaere ma Jisas, te tama i Nasaret raa.”

⁷² Tena Pita ki kore hakaraoi hoki ma, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma anau se iroa te Tama naa!”

⁷³ Tena se roroa na taanata e ttuu ite kina raa ku oo ake iaa Pita raa. Kito na tama raa ki meake, “Hakamaoni roo akoe he tama na tama raa hoki, maitaname na tattara akoe raa e huri mai pera ma akoe i roto na tama raa hoki!”

⁷⁴ Kito Pita ki meake, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma anau e tattara roo te hakamaoni. Te Atua kikou mai ni hakalonollihu kame anau se tattara te hakamaoni! Anau se iroa te Tama naa!”

Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani, ⁷⁵ tena Pita ku maanatu hea Jisas ni meake aia raa ma, “I mua te manu tane raa e tani, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.” Tena Pita ki haere i aho no tanitani roo.

27

Jisas i mua Pailat

(Mak 15.1; Luk 23.1–2; Jon 18.28–32)

¹ Te tahata roo na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu raa ku hakatonutonu na hakataakoto laatou raa ma kitaa Jisas ki mate. ² Na tama raa e haihai Jisas ma na seni, tena ki hakattaki Tama raa no kou ake iaa Pailat te tama hakamaatua te taumani i Rom raa.

Judas ku mate

(Na hehekau 1.18–19)

³ Te saaita Judas, te tama ni hakariake Jisas raa ni iroa pera ma Jisas ku mee ki taia ria ki mate, aia ku aroha roo iaa Jisas, tena aia ki haere no kou ake hakaraoi te tipu toru na sileni raa i na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu raa.

⁴ Judas e tattara ma, “Anau kusara roo e mee anau e hakariake te Tama se isi te sara raa ki taia ria ki mate!”

Kito na tama raa ki meake ma, “Kaa hea maatou i te mee naa? Teenaa he vahi koi akoe!”

⁵ Kito Judas ki peesia ake na sileni raa i roto te Hare Tapu, tena ki haere. Aia e haere no halavaua aia hokoia.

⁶ Na maatua hakananniu raa ku too na sileni raa, tena ki tattara ma, “Teenei ni sileni e tau ki ssepe te ora te tama, ia e me ki se tonu hoki ma na tuua taatou raa ki ppono na sileni nei ma na sileni i te Hare Tapu raa.” ⁷ Na tama raa e tattara no tonu i te vahi na sileni raa, tena laatou ki sui te kerekere na tama e penapena na hopeni ma na pelaa e matakka raa ki mee mo kava na manu siri. ⁸ Teeraa hea te kerekere raa i mua haere no tae te aho nei koi kanna ria koi ma, “Te Kerekere e hhapu ria te toto.”

⁹ Tena hea profet Jeremaia ni tattara mai i mua raa ku hakamaoni,

“Na tama raa e too tipu toru na sileni raa,

teenaa ko te kooina na tama Israel raa ni nnuu ma ki sui ake te tama raa,

¹⁰ tena laatou ki too na sileni raa no sui te kerekere na tama e penapena na hopeni ma na pelaa e matakka raa,

e ssau pera ma Te Ariki ni tattara mai anau.”

Pailat ku vahihhiri ake iaa Jisas

(Mak 15.2–5; Luk 23.3–5; Jon 18.33–38)

¹¹ Jisas etuu imua Pailat te tama hakamaatua te taumani raa, tena Pailat ki vahiri ake Jisas ma, “Akoe ko te tuku na Jiu?”

Tena Jisas ki meake, “Teenaa koi akoe ku mee mai naa.” ¹² Emeia Aia e tuu hemuu koi se hai tattara e meake i na tattara na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa e hai ake Aia raa.

¹³ Kito Pailat ki meake Jisas, “Akoe se rono na tattara hakaatoa na tama raa e hai atu Akoe raa?”

¹⁴ Emeia Jisas se hai tattara roo hokotahi e meake, tena Pailat ku mahharo e mee Jisas e tuu hemuu roo.

Jisas ku mee ki taia ria ki mate

(Mak 15.6–15; Luk 23.13–25; Jon 18.39–19.16)

¹⁵ I roto na Kai na Pasova hakaatoa, tetama hakamaatua tetaumaniraa e me ki hakattana he tama karapusi hokotahi tera te kanohenua raa e meake aia ki hakattana. ¹⁶ Te saaita naa e isi te tama karapusi hokotahi tera na tama hakaatoa e illoa aia, te inoa aia raa ko Jisas Barabas. ¹⁷ Te kanohenua raa ni haku i te kina hokotahi, tena Pailat ku vahiri ake na tama raa ma, "Koai te tama kootou e hihhai ma anau ki hakattana: Jisas Barabas ma Jisas na tama e kanna ma ko te Mesaia raa?" ¹⁸ Pailat e iroa roo pera ma na tama hakamattua na Jiu raa e kou ake Jisas raa e mee laatou e manava kkere Tama raa.

¹⁹ Pailat koi noho i roto te hare hakatonutonu raa, tena te avana aia raa ku kou ake tetattara ma: "Te Tama naa se isi na sara e ppena, tena auu se ppena he mee i te Tama naa, maitaname te poo raa anau e moe no kite pera ma anau e hakalono llihu hao roo e mee na hao taatou e ppena i te Tama naa."

²⁰ Namaatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ku tatakore ake te kanohenua raa ki meake Pailat ki hakattana Barabas ki haere, tena ku taa Jisas ki mate. ²¹ Tena Pailat e vahiri ake te kanohenua raa, "Koai te tama tokorua nei kootou e hihhai ma anau ki hakattana ma kootou?"

Kito te kanohenua raa ki meake ma, "Barabas!"

²² Tena Pailat ki vahiri ake hoki na tama raa ma, "Kaa hea anau e me ki ppena iaa Jisas te Mesaia raa?"

Kito na tama raa ki meake, "Tii Tama naa i aruna te kros!"

²³ Tena Pailat ki vahiri ake na tama raa, "Aiea hea te Tama nei e ppena e sara naa?"

Kito te kanohenua raa ki kaamata no vaa ake hakamaroa roo ma, "Tii Tama naa i aruna te kros!"

²⁴ Te saaita Pailat ku iroa pera ma kame ku hainattaa ma aia, e mee na tama raa ku kaamata nolloto, tena aia ki ahu navairaa no ssoro na rima aia raa imua te kanohenua raa hakaatoa, tena aia ki meake, "Te mate te Tama nei seai ma he sara anau! Teenaa he vahi kootou hokkootou!"

²⁵ Tena te kanohenua raa ki hakaioo ake hakaatoa ma, "Tiaki te mate te Tama naa ki moe i na rima maatou ia ma na tamalliki maatou raa!"

²⁶ Kito Pailat ki hakattana ake Barabas i te kanohenua raa, tena te saaita na soldia raa ni riki Jisas no oti, Pailat ku kou ake Jisas i na tama raa ki ttii i aruna te kros.

Na soldia raa ku tataussua Jisas

(Mak 15.16-20; Jon 19.2-3)

²⁷ Tena na soldia Pailat raa kutoo Jisas no kkave i te hare tetama hakamaatua te taumani raa, tena na soldia raa hakaatoa ku mmui ake iaa Jisas. ²⁸ Na soldia raa e ui te kaukahu Jisas raa i taha, tena laatou ki hakauru ake te kaukahu roroa e mmea.

²⁹ Tena na soldia raa ki ssiri te hau manamana i na laakau e tutuia raa no hakatau ake i te pohouru Jisas raa, tena ki kou ake telaakau raa ma kittaoi te rima laua Tama raa, tena na soldia raa ki tataussua no tuturi i mua Tama raa, tena ki meake ma, "Hakammaha te Tuku na Jiu!" ³⁰ Kito na soldia raa ki sasavare Jisas, tena ki too telaakau raa nolliki te pohouru Tama raa. ³¹ Te saaita laatou ku oti roo te tataussua Tama raa, tena laatou ki ui te kaukahu e mmea laatou ni hakauru ake raa, tena ki hakauru ake te kaukahu Tama raa. Kito na soldia raa ki hakattaki Jisas ma ki ttii i aruna te kros.

Na soldia raa ku ttii Jisas i aruna te kros

(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)

³² Te saaita na tama raa ni oo i taha ma te matakaina raa, na tama raa ku ttiri Saimon te tama i Sairini raa, tena na soldia raa ki hakamataku ake tama raa ma ki amo te kros Jisas raa. ³³ Na tama raa e oo no ttae i te kina e hui ma Golgota, e mee ma, "Te Kina te Ivi te Pohouru raa." ³⁴ Tena na soldia raa ki kou ake na wain e hilo ma na maraseni e mmara ma ki unu Jisas i te kina raa; e meia Jisas e hakamata te wain raa, teha Aia ki kkaro te unu te wain raa.

³⁵ Na soldia raa e ttii Jisas no oti, tena laatou ki ttahao huhu na hatu ma ki vaevae na hekau Jisas raa ma laatou. ³⁶ Na soldia raa e ttahao no oti, tena ki nnoho i te kina raa no matamata ake Jisas. ³⁷ Kito na soldia raa kittii i aruna koi te pohouru Jisas raa te hono laatou e tatta na tattara nei, “Teenei ko Jisas, te Tuku na Jiu.” ³⁸ Tena na soldia raa kittii hoki tokorua na tama kailallao raa i na vahi Jisas, te tama e ttii i te vahi laaua, tena teeraa tama e ttii i te vahi se laaua Jisas raa.

³⁹ Na tama e oo hakallaka raa ku lulluu na pohouru laatou, tena ki hai ake na haeo Jisas ma, ⁴⁰ “Akoe e tattara ma Akoe e me ki seu te Hare Tapu raa, tena ma i roto e toru na aho Akoe e me ki hakatuu muri te Hare Tapu raa! Tokonaki Akoe ki ora kame Akoe he Tamariki TeAtua! Hamai iraro ma te kros naa ma Akoe e lavaa!”

⁴¹ Tena na maatua hakananniu raa, na tama poroporo na tuua raa ia ma na tama hakamattua raa ku hai ake hoki iaa Jisas ma, ⁴² “Aia e tokonaki alaa tama, e meia Aia se lavaa te tokonaki Aia Hokoia! Aiea Aia sei ma ko te tuku na tama Israel? Kame Aia e tiho mai i raro ma te kros raa te saaita nei, maatou e me ki hakattina i Aia! ⁴³ Aia e hakatina roo TeAtua, tena ki tattara ma Aia he Tamariki TeAtua. Ia tena taatou ki mmata ma TeAtua e me ki tokonaki Aia te saaita nei!”

⁴⁴ Tena tokorua na tama kailallao raa ku hai ake hoki na tattara iaa Jisas.

Jisas ku mate

(Mak 15.33–41; Luk 23.44–49; Jon 19.28–30)

⁴⁵ Te saaita telaalatea te henua raa hakaatoa kupouri roo haere notae tetoru te hiahi. ⁴⁶ Kame tetoru te hiahi, Jisas kutani ake hakamaroa ma, “Eli, Eli, lema sabaktani?” na tattara nei e mee ma, “Taku Atua, Taku Atua, aiea Akoe e tiaki Anau naea?”

⁴⁷ Eisi na tama ettuu i te kina raa ellono Jisas, tena ki meake, “Tama nei e kakanna ake Elaija!” ⁴⁸ Tena he soldia hokotahi ku tere no too te spans raa no hui i roto te wain emmaraa, tena kinnoa te meeraa te mata telaakauraa, tena ki kou ake ma Jisas ki unu.

⁴⁹ Emeia alaa tama e meake ma, “Hakattari, taatou ki mmata ma Elaija se hamai no tokonaki Aia!”

⁵⁰ Jisas e kanna hoki hakamaroa, tena ki ssau te manava hakaoti Aia raa.

⁵¹ Tena te paamaro e tootoo i roto Hare Tapu raa ku mahaa rua kaamata i aruna haere no hopo iraro. Teruru henua raa ku ruru te henua raa, tena na hatu raa ku mahaa, ⁵² tena na taruma raa kuttuu tallaki, tena tammaki na tama TeAtua ni mmata raa ku ora muri. ⁵³ Na tama ni mmata ku ora raa ku tiaki na taruma laatou raa, tena te saaita Jisas ni ora muri raa, na tama raa ku oo i roto te Matakaina e Tapu raa, tena tammaki na tama e kkite na tama raa.

⁵⁴ Te saaita te soldia hakamaatua raa hakapaa ma na soldia e ttuu ma aia raa ni kkite te ruru henua raa ia ma alaa mee hoki tera ni kapihi ake raa, na tama raa ku mattaku, tena ki tattara ma, “Hakamaoni, teenei he Tamariki TeAtua!”

⁵⁵ Tammaki na hhine ettuu i te kina raa. Na hhine raa ettuu hakammao no matamata. Aanei ko na hhine tera ni tauttari mai Jisas kaamata mai i Galili, tena ki tokonaki hoki Tama raa. ⁵⁶ Na hhine raa ko Meri te tama i Makdala raa, ia Meri te tinna Jems laaua ma Josep raa ia ma te avana Sebedi raa e tuu hoki ma na hhine raa i te kina raa.

Josep ku too te tinotama Jisas

(Mak 15.42–47; Luk 23.50–56; Jon 19.38–42)

⁵⁷ Tena he tama hai hekau i te matakaina Arimatea raa ku tae ake te saaita te mee raa ku hiahi; te inoa aia raa ko Josep, tena aia hoki he tama e hakatina iaa Jisas. ⁵⁸ Josep e haere iaa Pailat raa no kainno ake ma aia e lavaa te too te tinotama Jisas raa. Tena Pailat ki meake na soldia aia raa ki kou ake te tinotama Jisas raa iaa Josep. ⁵⁹ Tena Josep ki too te tinotama Jisas raa no mmini na paamaro e houu roo, ⁶⁰ tena aia ki ppono

te tinotama Jisas raa i roto te taruma aia nikeri vahao nei koi i te kina na hatu raa. Tena aia ki hakatakape ake te hatu e rahi roo no ppui te totoka te taruma raa, tena aia ki haere ihare. ⁶¹ Meri te tama i Makdala raa laaua ma teeraa Meri hoki e nnoho i te kina raa no ana ake te taruma raa.

Na soldia e lollohi te taruma

⁶² Te aho taiao raa ko te aho te Sabat, tena na maatua hakananniu raa laatou ma na Farisi raa ku oo no mmata Pailat, ⁶³ tena ki meake, "Tama hakamaatua, maatou ku mannatu te saaita te Tama tattara mariu raa koi ora raa, Aia e tattara ma, 'Imuri e toru na aho, Anau e me ki ora muri.'" ⁶⁴ Tena kauna ni soldia ki oo no lollohi hakappuru roo te taruma raa ki tae te aho hakatoru raa, ki se lavaa na disaipol Aia raa te oo mai no too hemuu te tinotama Tama raa, tena ku tattara ake na tama pera ma Jisas ku ora muri. Te tattara mariu hakaotinei e me ki sakkino roo i aruna na tattara malliu kaamata raa."

⁶⁵ Kito Pailat ki meake na soldia raa, "Kootou ki oo no ppui hakaraoi roo te taruma raa, tena ku lollohi hakappuru roo."

⁶⁶ Kito na soldia raa ki oo no ppui hakaraoi roo te taruma raa, tena ki hakammau te hakamaatino i aruna te hatu raa, tena laatou ki meake na soldia e lollohi raa ki ttuu no lollohi.

28

Jisas ku ora muri

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

¹ Imuri te Sabat, i te tahata poo roo te aho te latapu, Meri te tama i Makdala raa laaua ma teeraa Meri hoki ku oo no mmata i te taruma raa.

² Te saaita naa koi te ruru henua hai mahi roo ku ruru, tena he ensel TeAriki e hamai i te vaelani no hakatakape te hatu raa i taha, tena ki noho i aruna te hatu raa. ³ Te tipu te ensel raa e maahina roo pera ma he uila, tena na hekau aia raa e makkini hua roo.

⁴ Na soldia raa ku poreppore roo te mattaku, tena laatou ku ssau poi ni tama ku mmate.

⁵ Tena te ensel raa ki tattara ake na hhine raa ma, "Koorua ki se mattaku, anau e iroa koorua e sese Jisas, te tama ni ttiiria i aruna te kros raa. ⁶ Tama raa ku seai i te kina nei; Tama raa ku oti te ora muri pera ma Aia ni tattara atu kootou raa. Oo mai i te kina nei no mmata te kina Aia ni moe raa. ⁷ Koorua ki oo vave roo no meake na disaipol Aia raa pera ma, 'Jisas ku oti te ora muri i taha ma te mate, tena te saaita nei Aia ku haere i Galili imua kootou; kootou e me ki kkite Tama raa i te kina raa!' Mannatu hea anau ni tattara atu raa."

⁸ Kito tokorua raa ki tiaki hakavave te taruma raa no oo; tokorua raa e mattaku, ia e hihhia hoki, tena laaua ki huro no tattara ake na disaipol raa.

⁹ Te saaita naa koi Jisas ku ttiri tokorua hhine raa, tena Aia ki meake, "Te noho laoi kinnoho ma koorua." Tena tokorua hhine raa ku oo ake iaa Jisas raa no ttaohi na tapuvae Tama raa, tena ki hakamaru ake Tama raa. ¹⁰ Kito Jisas ki meake tokorua hhine raa, "Auu se mattaku, oo no meake na taina Anau raa ki oo i Galili, tena laatou e me ki kkite Anau i te kina raa."

Na tattara na soldia

¹¹ Te tokorua hhine raa koi oo koi, tena ni soldia i roto na soldia ni lollohi te taruma raa ku vakkai i te matakaina e rahi raa no meake na maatua hakananniu raa na mee hakaatoa ni kapihi ake raa. ¹² Tena na maatua hakananniu raa ki kkutu ma na tama hakamattua raa ki hakatonutonu na hakataakoto laatou; na tama raa e sui na soldia raa tammaki na sileni, ¹³ tena ki meake, "Kootou ki tattara ake na tama pera ma na disaipol Aia raa ni oo atu hemuu te poo no too te tinotama te Tama raa te saaita kootou ni mmoe. ¹⁴ Tena kame te tama hakamaatua te taumani raa e rono na tattara nei, maatou e me ki tatakore te tama raa pera ma kootou e ttonu koi, tena kootou ki se mamannatu tammaki i na mee nei."

¹⁵ Na soldia raa ku too na sileni raa, tena ki oo no ppena hea na maatua hakanan-niu raa ni tattara ake laatou raa. Teenei na tattara malliu na Jiu raa e ttoha te saaita raa haere no tae te aho nei.

Jisas e tuu ake Aia ina disaipol Aia raa

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Na hehekau 1.6-8)

¹⁶ Tesanahuru ma tahi na disaipol raa ku oo itemouna i Galili tera Jisas ni tattara ake laatou ki oo raa. ¹⁷ Te saaita na disaipol raa ni kkite Jisas, na tama raa ku hakamaru ake Tama raa, niaina ma alaa tama laatou koi mamannatu tammaki. ¹⁸ Jisas e haere ake notaapiri, tena kimeake na disaipol raa, "Te Atua e kou mai Anau na mahi hakaatoa ite vaelani ma te maarama nei. ¹⁹ Tena kootou ki oo i na tama na henua hakaatoa no mee na tama raa mo disaipol Anau: hakoukkou tapu na tama naa ite inoa Tamana, Tana Tama ia ma Te Anana Tapu, ²⁰ tena kootou ku akoako na tama naa ki tauttari roo na mee hakaatoa Anau ni tattara atu kootou raa. Tena Anau e me ki noho tahi roo ma kootou ki ttae te hakaoti te maarama nei."

Mak Te Rono Tauareka Mak e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Te kaamata te Rono Tauareka 1.1—1.13

Jisas e tokonaki na tama i Galili 1.14—9.50

Jisas ku haere i Jerusalem 10.1—10.52

Jisas ku taapiri i Jerusalem 11.1—15.47

Jisas ku ora muri 16.1—16.8

Alaa tama ku kkite Jisas 16.9—16.20

Jon Baptis ku takutaku

(Matiu 3.1–12; Luk 3.1–18; Jon 1.19–28)

¹ Teenei ko te Rono Tauareka i te vahi Jisas Krai te Tamariki TeAtua raa. ² Te Rono Tauareka nei e kaamata te saaita profet Aisaia ni taataa i roto te launiu aia ma,

“TeAtua e tattara ma,

‘Anau e me kikauna te profet Anauraa ki haere imua Akoe notanattana mai te mateara Akoe raa.’

³ He tama e tattara iho hakamaroa i te kina se hai tama e tuu mahoaraa ma,

“Tanattana te mateara TeAriki raa*,”

tena ku hakatonu te mateara Aia e me ki hamai vaa aruna raa!’ ”

⁴ Tena Jon e hakahura iho i te kina se hai tama e tuu mahoaraa no hakoukou tapu na tama, tena kitakutaku. Jon emeake te kanohenuaraa ma, “Ttike itaha ma na haisara kootou raa kihakoukou tapuria kootou, tena TeAtua e me kissoro na haisara kootou raa itaha.” ⁵ Tammaki na tama i na matakaina Judia laaua ma Jerusalem raa ku oo ake no hakallono iaa Jon. Na tama raa e uiui na hai sara laatou raa, tena Jon ki hakoukou tapu na tama raa i roto te riva Jordan.

⁶ Jon e uru na hekau e pena i na huruhuru na kamel, tena ki taitu te kiri na manu, tena aia e kaikai na lokas ia ma na hani vaa roto. ⁷ Jon e takutaku ake te kanohenuaraa ma, “Te Tama e me ki hamai i muri anau raa e hakanaaniu i aruna anau. Anau se tau hoki te huru iraro no ui na taka Aia e uru raa. ⁸ Anau e hakoukou tapu kootou ma te vai, e meia te tama naa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu.”

Jon e hakoukou tapu Jisas, tena Satan ki tatakore Tama raa

(Matiu 3.13–4.11; Luk 3.21–22; 4.1–13)

⁹ Ia se roroa hoki, tena Jisas ku hamai peeraa i Nasaret te matakaina i roto Galili. Tena Jon kihakoukou tapu Jisas i roto te riva Jordan. ¹⁰ Te saaita koi Jisas ni mahike no tuu i aruna i roto te riva raa, tena Aia kukite te vaelani raa ku taaraki iho, tena TeAnana Tapu raa kullee iho peeraa ma he rupe no toko i aruna Aia. ¹¹ Tena te reo TeAtua raa ku tattara iho i te vaelani ma, “Akoe ko Taku Tamariki tera Anau e hihai mahi roo. Anau e hihia roo Akoe.”

¹² Te saaita naa koi, TeAnana Tapu raa ku hakattaki Jisas i te kina se hai tama e tuu mahoaraa, ¹³ tena Aia ki noho i te kina raa tipu haa na aho, tena Satan ki tatakore Aia. Na manu takavao raa e hahere vaaraa hoki, e meia na ensel raa e oo ake no tokonaki Tama raa.

Jisas e kannu tokohaa na tama meeme e ika ki tauttari Aia

(Matiu 4.12–22; Luk 4.14–15; 5.1–11)

¹⁴ Jon ku oti te ppono raa i roto te hare karapusi, tena Jisas ki haere no takutaku ake te Rono Tauareka TeAtua raa i Galili. ¹⁵ Jisas e takutaku ma, “Te saaita hakamaoni raa

* **1:3** 1.3 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. I te Old Testament, e meia se isi TeAriki e isi koi Jihova.

ku tae mai, tena te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kutaapiri! Ttike itaha ma na hai sara kootou raa no hakattina i te Rono Tauareka TeAtua raa.”

¹⁶ Jisas e hahaere vaa tai te Namu Galili, tena Aia e kite te haanau Saimon laaua ma Andru e puipui te kupena. Tokorua raa ni tama meemee ika. ¹⁷ Tena Jisas ki meake tokorua raa, “Tauttari mai Anau, tena Anau eme kiakoako koorua ki hahanota na tama.” ¹⁸ Te saaita naa koi tokorua raa ku tiaki na kupena laaua raa no tauttari Jisas.

¹⁹ Tena Jisas ki hakanuu atu no kite teeraa haanau hoki, Jems laaua ma Jon, na tama Sebedi raa. Na tama raa e onono na kupena laatou raa i roto te vaka. ²⁰ Jisas e kite tokorua raa, tena Aia kikanna ake te haanau raa, kito Jems laaua ma Jon ki tiaki Sebedi te tamana laaua raa i roto te vaka raa ma na tama hehekau laatou raa, tena laaua ki tauttari Jisas.

Jisas e hakaise na tipua

(Luk 4.31-37)

²¹ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo no ttae i te matakaina Kaperneam, tena i te aho te Sabat raa Jisas ku haere i te hare lotu na Jiu raa no akoako ake te kanohenua raa.

²² Na tama e llono na akoako Jisas raa ku mahharo roo e mee Aia se akoako pera ma na tama poroporo na tuua raa, e meia Aia e akoako roo ma na mahi Aia.

²³ Te saaita naa koi hetama ettauria te tipua ku haere ake iaa Jisas i roto te hare lotu raa no kannaa ake ma, ²⁴ “Jisas te Tama i Nasaret, hea Akoe e hihai i maatou? Akoe e hamai ma kiseu maatou? Anau e iroa Akoe: Akoe ko te Tama e Tapu TeAtua raa.”

²⁵ Tena Jisas ki hakamataku ake te tipua raa ma, “Auu se vaa, tena akoe ku hamai i taha ma te tama naa!”

²⁶ Tena te tipua raa ku ssue roo na mahi aia i roto te tama raa, tena ki kapihi te varo aia raa hakamaroaro no haere itaha ma te tama raa. ²⁷ Na tama raa hakaatoa ku mahharo, tena ki vahihhiri hokolaatou ma, “Teenei he mee peehee? Teenei he akoako vahao nei? Te Tama nei e isi na mahi Aia ki tattara hakamataku ake na tipua raa, tena na tipua raa e hakallono hoki Aia.”

²⁸ Tena te rono Jisas raa ku paa vave roo vaa roto Galili.

Jisas e tokonaki tammaki na tama lavvea

(Matu 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Jisas ma na disaipol Aia raa, tena Jems laaua ma Jon ku tiaki te hare lotu raa no oo tahiroo i te hare Saimon laaua ma Andru raa. ³⁰ Te hinaona hine Saimon raa, e moe i hare i aruna te lomoena aia raa, tena na tama raa ku tattara ake Jisas ma, “Te hine nei e laavea, ia te vvela aia raa e hai mahi roo.”

³¹ Tena Jisas ki haere atu notaohi te rima te hine raa no hakamahike i aruna. Te saaita naa koi te vvela raa ku hopo, tena te hine raa ku mahike no kou ake na kai na tama raa no kkai.

³² Te saaita te laa raa ni huru, te kanohenua raa ku hakattaki ake na tama lavvea ia ma na tama e isi na tipua raa iaa Jisas. ³³ Na tama te matakaina raa hakaatoa ku oo ake no hakutu i aho te hare Saimon raa. ³⁴ Tena Jisas ki ui na maahana na tama lavvea raa, tena ki hakaise na tipua raa itaha. Jisas eppui ake hoki na tipua raa ki se tattara, e mee na tipua raa ko na illoa roo avare Aia.

Jisas e takutaku i Galili

(Luk 4.42-44)

³⁵ Jisas e maahuru te tahata poo roo no haere i te kina se hai tama raa no lotu. ³⁶ Tena Saimon laatou ma na tama i roto te hare aia raa ku oo no sesee Jisas. ³⁷ Na tama raa e oo no kkite Jisas, tena laatou ki meake ma, “Na tama hakaatoa e sesee Akoe.”

³⁸ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Taatou kioo hoki ialaa matakaina e tappiri mai raa no takutaku i roto na matakaina raa, e mee teenei hea Anau e hamai.”

³⁹ Tena Jisas ku haere vaa roto Galili notakutaku i roto na harelotu na matakaina raa, tena ki hakaise na tipua raa i taha.

Jisas e tokonaki te tama e kaina te manumanu haeo
(*Matiu 8.1-4; Luk 5.12-16*)

⁴⁰ He tama e kaina te manumanu haeo ku haere ake notuturi imua Jisas, tena ki kainno ake ma, "Kame Akoe e hihai, Akoe ku mee anau ki matahua i te vahi te lotu."

⁴¹ Jisas ku aroha te tama raa, tena Aia ki haaro ake te rima Aia raa no taohi te tama raa, tena ki meake, "Anau e hihai ki tokonaki akoe, tena akoe ku matahua."

⁴² Te saaita naa koi te maahana raa ku hopo itaha ma te tama raa, tena te tama raa ku tauareka.

⁴³ Jisas ku kauna te tama raa ki haere, tena ki tattara hakamataku ake ma, ⁴⁴ "Auu se tattara ake alaa tama hea Anau nippena raa. Haere no huri ake te tinotama akoe raa ki mmata te maatua raa, tena akoe ku kou ake te hakamaru akoe raa ki tau ma na tama ku taualleka raa pera ma hea Moses ni mee mai raa, ia ki huri ake hoki ki kkite te kanohenua raa pera ma akoe ku tauareka."

⁴⁵ Emeia te tama raa e haere no haere tattara koi i na kina roo hakaatoa hea Jisas ni ppena raa. Tena Jisas ku se lavaa te haere i roto na matakaina raa, e mee te tama raa e tattara mahi roo hea Aia nippena raa. Tena Jisas ki haere i na kina se haitama e nnoho raa, tena na tama na matakaina raa hakaatoa ku oo ake i Aia.

2

Jisas e tokonaki te tama na vae e mmate
(*Matiu 9.1-8; Luk 5.17-26*)

¹ Ellava na aho kullaka, tena Jisas ki vaakai i Kaperneam. Te kanohenua raa ku llono ma Jisas ku tae ake i te hare Aia ni noho raa. ² Tena tammaki na tama ku oo ake no nnoho i te hare raa. Te hare raa ku kappi roo, tena na totoka raa hoki ku kkapi. Jisas e takutaku ake na tama raa na tattara TeAtua raa, ³ ia te saaita naa he tokohaa na tama e sausau ake te tama na vae e mmate raa ku tae ake. ⁴ Tena te tokohaa raa ku se lavaa tettae i te kina Jisas e noho raa e mee te hare raa ku kappi roo. Kito na tama raa kikkake no hakahotu te inaki i aruna roo te kina Jisas e noho raa, tena na tama raa ki hakatere iho te moena te tama na vae e mmate raa e moe. ⁵ Jisas e kite na hakattina na tama raa, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate raa ma, "Taku tama, Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha."

⁶ Ia e isi na tama poroporo natuaa e nnoho i te kina raa, tena na tama raa ku mamannatu hokolaatou ma, ⁷ "Te Tama nei se mataku te tattara peenei? Te Tama nei e tattara haeo TeAtua! TeAtua ko te Tama hokotahi koi e lavaa te ssoro na hai sara i taha!"

⁸ Te saaita naa koi Jisas ku iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake, "Aiea kootou e mamannatu peenaa naea? ⁹ Aiea te tattara hee e hainauhie ki meake te tama na vae e mmate nei, te tattara ma, 'Na hai sara akoe raa ku oti tessorohia', ma te tattara ma, 'Mahike i aruna no too te moena akoe naa no haere'? ¹⁰ Anau e me ki huri atu kootou pera ma te Tamariki te Tama nei e isi na mahi i te maarama nei ki ssoro na hai sara na tama i taha." Kito Aia ki meake te tama na vae e mmate raa, ¹¹ "Anau e meatu akoe, mahike i aruna no too te moena akoe naa no haere i hare!"

¹² Te saaita naa koi te tama na vae e mmate raa kutuu i aruna no too te moena aia raa, tena ki haere vaa lottonu na tama raa hakaatoa. Te kanohenua raa ku mahharo roo, tena ki hakammaha TeAtua ma, "Taatou se hai meeroo peenei ni kkite i mua."

Jisas e kanna ake Livai ki tautari Aia
(*Matiu 9.9-13; Luk 5.27-32*)

¹³ Jisas ku vaakai i tai i te Namu Galili raa, tena tammaki na tama ku oo ake i Aia. Kito Jisas ki akoako ake na tama raa. ¹⁴ Jisas e haere vaa tai no kite Livai te tama Alfius raa e noho i te kina e aoao na takis te taumani i Rom raa. Tena Jisas ki meake te tama raa, "Tautari mai Anau." Kito Livai ki mahike i aruna no tautari Jisas.

¹⁵ Jisas ma na disaipol Aia raa ku noho i te hare Livai raa no kkai, tena tammaki na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara e tauttari ake hoki Jisas, ia tammaki na tama ku nnoho ma kikkai ma Jisas. ¹⁶ Eisi na Farisi ia ma na tama poroporo na tuua ekkite Jisas ekkai ma na tama hai ssara ia ma na tama aoao na takis raa, tena na tama raa ki vahiri ake na disaipol Jisas raa ma, "Aiea te Tama raa ekkai ma na tama aoao na takis ia ma na tama hai ssara raea?"

¹⁷ Jisas e rono na tattara na tama raa, tena Aia ki meake, "Na tama se lavvea raa se lavaa te oo no mmata te dokta, e meia na tama e lavvea raa koi e me ki oo no mmata te dokta. Anau se hamai no kannna na tama e mannatu ma laatou e ttonu raa, e meia Anau e hamai no kannna na tama ma laatou e pii na hai ssara raa."

Te tiputipu te hakamaatapu
(Matiu 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Na tama tauttari Jon Baptis ma na Farisi raa eisi na vahao e hakamaatapu ki sekkai. Tena eisi na tama e oo no meake Jisas ma, "Aiea na disaipol Jon Baptis raa ia ma na disaipol na Farisi raa e hakamaatapu, kaa na disaipol Akoe raa se hakamaatapu raea?"

¹⁹ Kito Jisas ki meake, "Eaa! Na tama e aruhia ki oo i te kai te avana raa e me ki nnoho koi sekkai? Seai! Te saaita te tama tane vahao nei raa e nnoho ma laatou, na tama raa se lavaa te nnoho sekkai. ²⁰ Emeia e isi te aho e me ki hamai te saaita na tama raa e me ki too te tama raa i taha, tena na tama naa ku hakamaatapu.

²¹ "Se haitama e me kittui te murimaro vahao nei raa i aruna te paamaro tuai, maitaname te kina e ttui hoou raa e me ki masae i taha no mee te rua raa no rahi roo. ²² Se haitama e me ki utu na wain e pena vahao nei raa i roto te kiri na sipsip tera laatou ku oti te utu na wain i mua raa, e mee te hai mahi te wain raa e me ki ssaa te kiri na sipsip kutuai raa, tena te wain raa ku manini puamu, tena te kiri na sipsip raa hoki e me ki haeo. Emeia utu na wain e pena vahao nei raa i roto na kiri na sipsip vahao nei raa."

Jisas ko TeAriki te aho te Sabat
(Matiu 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku e hhomo na wit raa i te aho te Sabat. Tena na disaipol Aia raa ku kotikoti na hua na wit raa no kkai. ²⁴ Kito na Farisi raa ki meake Jisas, "Kira ake, te mee nei esara ma na tuua taatou ma na disaipol Akoe raa ki kotikoti na hua raa i te aho te Sabat!"

²⁵ Kito Jisas ki meake na Farisi raa, "Kootou ni seppau hea Devit nippena i mua te saaita aia ma na tama tauttari aia raa ni se isi na mee e me kikkai? Devit ma na tama tauttari aia raa ku hikkai, ²⁶ tena Devit ki haere i roto te Hare Tapu raa no kai na haraoa e ttapu na maatua raa ni hoki ake TeAtua raa. Te mee nei e kapihi mai te saaita Abiatar; te pohouru hakanaaniu na maatua raa. Na maatua raa koi e lavaa tekkai na haraoa raa, teenaa hea na tuua raa e tattara mai, e meia Devit e kai no oti, tena ki kou ake na haraoa raa hoki no kkai na tama tauttari aia raa."

²⁷ Kito Jisas ki meake hoki na Farisi raa, "TeAtua e tuku te Sabat raa ma ki tokonaki na tama, e meia Aia se tuku ma te Sabat raa ki hakamaatua i aruna te tama. ²⁸ Ia tena te Tamariki te Tama nei ko TeAriki te Sabat."

3

Te tama te rima e mate
(Matiu 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Tena Jisas ku vaakai hakaraoi i te hare lotu na Jiu raa no kite te tama te rima e mate e noho i te kina raa. ² Alaa tama i te kina raa e hihhai kimmau tattara iaa Jisas. Tena na tama raa ku kirakira hakamattonu roo ma ka oti Jisas ku kapake no tokonaki te tama raa i te aho te Sabat raa. ³ Tena Jisas ki meake te tama te rima e mate raa, "Hamai i te kina nei no tuu i mua." ⁴ Tena Aia ki vahiri ake na tama raa, "Na tuua taatou i te aho te Sabat raa e mee maea? Ki tokonaki te ora te tama ma ki kou ake na hakalono llihu te tama? Ki tokonaki te tama ki ora ma ki ssepe te ora te tama?"

Emeia na tama raa se hai tattara roo e meake. ⁵ Jisas ku roto no kkira ake na tama raa, e meia i roto hoki Aia te saaita naa, Aia e aroha roo i na tama raa e mee na tama raa e tattara nattaa ia essara hoki. Tena Aia ki meake te tama te rima e mate raa, "Ssora te rima akoe naa." Tetama raa essora te rima aia raa, tena te rima raa ku tauareka hakaraoi. ⁶ Kito na Farisi raa ki tiaki te hare lotu raa, tena ki oo no kkutu ma alaa tama te kudurana Herot raa, tena na tama raa ku tattara ma ki taa Jisas ki mate.

Te kanohenua ku tauttari Jisas

⁷ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo peeraa i te Namu Galili raa, tena he kanohenua e rahi roo ku tauttari Tama raa. Na tama raa nitama e oo mai i Galili ia ma Judia, ⁸ ia ma na tama i Jerusalem, na tama Idumea, na tama te vahi te anake te riva Jordan raa ia ma na tama na matakaina ettuu alleha Taia laua ma Saidon raa. Na tama nei hakaatoa e oo ake iaa Jisas e mee laatou nillono na mee Tama raa ni ppena raa. ⁹ Te kanohenua raa e rahi roo, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ki tanattana he vaka ma Aia, ka oti te kanohenua raa ku mmui ake no hakkapi Aia. ¹⁰ Jisas ku oti te tokonaki tammaki na tama lavvea no taualleka, tena na tama se ki tokonaki raa no taualleka raa ku haere unuki na tama raa ma kittae laatou iaa Jisas no ttaohi Tama raa ki taualleka laatou. ¹¹ Tena he saaita peehee na tama e isi na tipua i roto laatou raa e kkite Jisas, na tama raa e me ki hhina i mua Tama raa, tena ku ttani ake ma, "Akoe ko te Tamariki Te Atua!"

¹² Tena Jisas ki hakamataku ake na tipua raa ma ki se hakari ake na tama ma koai Aia.

Jisas e hirihiri te sanahuru ma rua na aposol (Matiu 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Jisas e haere i te kina te mouna raa no kanna ake na tama Aia e hihai raa ki oo ake Aia. Na tama raa e oo ake, ¹⁴ tena Aia ki hirihiri sanahuru ma rua na tama, tena Aia ki kanna na tama raa ma ni aposol. Kito Jisas ki meake, "Anau e hirihiri kootou ki nnoho ma Anau. Anau e me ki kauna hoki kootou ki oo no takutaku, ¹⁵ tena kootou e me ki isi na mahi ki hakaise na tipua i taha."

¹⁶ Teenei te sanahuru ma rua na aposol Jisas ni hirihiri raa: Saimon (Jisas e hui ma ko Pita raa); ¹⁷ tena Jems laua ma te taina aia raa Jon na tama Sebedi raa (Jisas e hui tokorua raa ma Boanerges, e mee ma "Nataanata te Hatturi"); ¹⁸ tena Andru, Filip, Bartolomyu, Matiu, Tomas, Jems te tama Alfius raa, Tadius, Saimon te tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa, ¹⁹ tena Judas Iskariot, te tama e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas ia ma Belsebul (Matiu 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jisas ku haere i hare, tena he kanohenua e rahi roo ku hakkutu ake, tena Jisas ma na disaipol raa ku se isi te saaita ki nnoho no kkai. ²¹ Te tinna ia ma na taina Jisas raa ku llono na tattara na tama e tattara i te vahi Jisas raa, kito na tama raa ki oo no mmata ma ki too Tama raa, e mee na tama ku tattara ma, "Jisas ku vvare!"

²² Na tama poroporo na tuua ni oo mai i Jerusalem raa ku tattara ma, “Belsebul e tau i roto Tama naa. Teenaa ko tuku na tipua raa e kou ake na mahi Tama naa ki hakaise na tipua raa itaha.”

²³ Kito Jisas ki kanna ake na tama raa ki oo ake, tena Aia ki tattara ake na tattara hurihurinei, “Satan elavaa te hakaise na tipua aia raa itaha? ²⁴ Kame he henua e vaevae hokolaatou inakuturana noppuhu hokolaatou, na tama naa selavaa tennoho taualleka. ²⁵ Ia kame he hareakina e vaevae hokolaatou inakuturana noppuhu hokolaatou, te hareakina naa selavaa tennoho taualleka hoki. ²⁶ Kame na tipua Satan raa e vaevae inakuturana noppuhu hokolaatou, tena na mahi Satan raa selavaa te mmoe roroa, e meia na mahi raa e me ki mattea koi no oti.

²⁷ “Se hai tama elavaa te uru i roto te hare tetama eiviraa notoo na hekau te tama raa kame te tama kairarao raa se haihai te tama eiviraa i mua kilavaa aia te uru i hare no kairarao.

²⁸ “Anau e meatu te hakamaoni pera ma TeAtua elavaa te ssirihia na hai sara ia ma na tattara sakkino hakaatoa na tama e pehipehi i te vahi Aia raa. ²⁹ Emeia te tama e tattara sakkino TeAnana Tapu raa selavaa te ssirihia, maitaname te hai sara naa e me ki moe tahi na vahao hakaatoa.”

³⁰ (Jisas e tattara ake peenei maitaname e isi na tama e tattara ma, “Tama raa e isi te tipua e tau i roto Aia.”)

*Te tinna ia ma na taina Jisas
(Matiu 12.46-50; Luk 8.19-21)*

³¹ Tena te tinna ia ma na taina Jisas raa kuttae ake. Na tama raa e ttuu i aho, tena ki kave te tattara i hare ma ki meake Jisas ki hamai i aho. ³² Kito na tama e nnoho alleha Jisas raa ki meake, “Kira ake, te tinna ma na taina ia ma na kaave Akoe raa e ttuu i aho, tena laatou e hihai ma Akoe ki haere ake.”

³³ Kito Jisas ki meake, “Koai te tinna Anau? Koai na taina Anau?” ³⁴ Jisas e kkira ake na tama e nnoho alleha Aia raa, tena ki meake, “Kira ake! Aanei na tinna ia ma na taina Anau! ³⁵ Te tama e ppena hea TeAtua e hihai raa he taina, he kave, ia he tinna Anau.”

4

*Tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua
(Matiu 13.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Jisas ku kaamata no akoako te kanohenua raa itai te Namu Galili raa. Te kanohenua e muimui ake Aia raa e tammaki roo, tena Aia ki kake i roto te vaka raa no noho no akoako ake na tama raa. Te vaka raa e tautau i tai, tena te kanohenua raa e ttuu i te taunatai no hakallono. ² Jisas e tattara na tattara hurihuri ki akoako ake na tama raa tammaki na mee, tena Aia ki meake ma, ³ “Hakallono! Teeraa he tama e haere lletu na hua ma ki hhomo. ⁴ Te saaita aia ni haere lletu na hua raa, alaa hua e maoha i te mateara, tena na manu raa ku llee iho no kkai na hua raa. ⁵ Tena alaa hua e maoha i te kina e hatu, tena te kina raa se isi hoki tammaki na kerekere. Ia se roroa na hua raa ku hhomo e mee te kerekere raa e patake roo. ⁶ Tena te saaita telaa raa ni hopo ake, na hua e hhomora ku vvelaria koi no mmate e mee na patiakara se uru roo i roto te kerekere. ⁷ Alaa hua e maoha i te kina na laakau e tutuia raa, tena na laakau raa e hhomo ake no uhi na hua raa, tena na hua raa ku selavaa te hhomo no llahi no hhua na hua. ⁸ Emeia alaa hua e maoha i te kina na kerekere e taualleka, tena na hua raa ku hhomo no llahi no hhua na hua: alaa laakau e ttae tipu toru na hua, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae huitarau na hua.”

⁹ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Hakallono kame kootou e isi na katarina!”

*Na hakataakoto na tattara hurihuri
(Matiu 13.10-17; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Jisas ku noho Hokoia, tena na tama nillono na tattara Jisasraa ku ooake ma tesanahuru ma rua na disaipolraa novahiriake Tamaraa ma kitattara hakamatahua ake te hakataakoto te tattara hurihuri raa. ¹¹ Kito Jisas ki meake, “Kootou ku oti te too na mee tera se hai tama e iroa i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Emeia alaa tama na tama ettuu koi i ahoraa e me killono na mee nei ina tattara hurihuri raa ¹² ma kilavaa, ‘Na tama raa te kirakira koi no kirakira, e meia laatou se lavaa te kkite; na tama raa e me ki hakalollono koi no hakalollono, e meia laatou se lavaa te illoa. Kame na tama raa e kkite no illoa, tena na tama raa e me ki vakkai ake TeAtua, tena TeAtua e me ki ssirihia na hai sara na tama raa.’ ”

Jisas e tattara hakamatahua ake te tattara hurihuri raa.
(Matiu 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Aiea kootou se illoa te hakataakoto te tattara hurihuri nei? Kaa kootou e me ki illoa peehee na hakataakoto alaa tattara hurihuri? ¹⁴ Te tama e haere lletu na hua raa ko te tama e haere tattara na tattara TeAtua raa. ¹⁵ Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i aruna te mateara raa, ia te saaita koi na tama raa nillono na tattara TeAtua raa, Satan ku haere ake no tokea na tattara raa itaha ma na tama raa. ¹⁶ Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i aruna i te kina e hatu raa. Emeia te saaita na tama raa nillono na tattara TeAtua raa, na tama raa ku hihhia no too na tattara raa. ¹⁷ Tena na tattara raa seuru kanohi roo i roto na tama raa, ia na tattara raa hoki se mmoeroroa. Tena te saaita na haeo ia ma na hakalonollihu raa ettae ake e mee na tattara TeAtua raa, tena na tama raa e me ki tiaki hua koi na tattara raa. ¹⁸ Alaa tama e ssau pera ma na hua e maoha i te kina na laakau e tutuia raa. Aanei ko na tama tera e llono na tattara TeAtua raa, ¹⁹ e meia na tama raa e mamannatu tammaki na ora i te maarama nei raa, tena te mannako sileni ia ma na mee roo hakaatoa i roto te maarama nei raa e hakaapaa hakaatoa no uhi na tattara TeAtua raa, tena na tattara raa ku se hhua na hua.

²⁰ “Emeia alaa tama e ssau pera ma na hua e hhomo i te kina te kerekere tauareka raa. Na tama raa e llono no too na tattara raa, tena na tattara TeAtua e mmoe i roto na tama raa ku hhomo no hhua na hua; alaa laakau e ttae tipu toru, alaa laakau e ttae tipu ono, tena alaa laakau e ttae huitarau na hua.”

Te lamu i raro te kumete
(Luk 8.16-18)

²¹ Tena Jisas ki meake hoki ma, “Eaa, e isi te tama e lavaa te hakaura te lamu raa, tena ku uhi i raro te kumete, kaa seai ku hakatuu i raro te sea mommoe? Te tama raa kame se hakaura telamu raa no hakatotoo i aruna ki maahina? ²² Na mee e huuna ria raa e me ki huri ake no kkite na tama hakaatoa, tena na mee euhia ria raa e me ki laavea ria koi. ²³ Tena hakallono, kame kootou e isi na katarina!”

²⁴ Kito Jisas ki meake hoki na tama raa ma, “Mannatu hakaraoi ina mee kootou e llono raa. Na tuua kootou e hakatonutonu na tama raa ko na tuua TeAtua e me ki too no hakatonutonu kootou, ia e me ki mmaha roo i aruna na tuua naa. ²⁵ TeAtua e me ki kou ake alaa mee hoki ina tama tera e isi tammaki na mee raa, ia na tama se isi na mee raa, TeAtua e me ki too na mee naa hakaatoa itaha ma laatou, niaina ma na mee raa e moisi.”

Na tattara hurihuri na hua e hhomo

²⁶ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te tama e haere lletu na hua i roto te paupaku aia raa. ²⁷ Te tama naa hetama koi e moe napoo, tena tetahata aia ku maahuru no hahaere, e meia na hua aia ni haere lletu raa ku mahha ake no hhomo. Tena te tama raa se iroa ma na hua raa e hhomo peehee. ²⁸ Te kerekere raa e mee na hua raa no hhomo

nollahi no hhua na hua; na hua raa ku mahha ake no hhomo, tena na laumea raa e hhura ake kaamata, tena kioti na kaute na hua raa ku mattara, tena kioti roo na hua raa ku hhura ake. ²⁹ Te saaita na hua raa ku lleu, tena te tama raa ku haere haki na hua raa ma te paraamoa aia raa, e mee te saaita ki haki na hua raa ku ttae.”

Te tattara hurihuri te hua paamee
(*Matiu 13.31–32,34; Luk 13.18–19*)

³⁰ Tena Jisas ki vahiri ake “Te Hakamaatua ana ite Vaelani raa e tipu peehee? Ni tattara hurihuri peehee taatou e me ki tattara ki hakamaarama atu kootou i na tipu te Hakamaatua ana ite Vaelani raa? ³¹ Te Hakamaatua ana ite Vaelani raa e tipu peenei. Hetama etoo te hua te mastet, teenaa ko te hua e paameeroo hokoia i na hua roo hakaatoa ite maarama nei raa no ttori. ³² Se roroa te hua raa ku homo, tena ki homo no rahi roo i aruna na laakau hakaatoa. Na raraa te laakau raa e llahi roo, tena na manu raa ku pena na hohana laatou raa i te maru te laakau raa.”

³³ Etammaki na tattara hurihuri peenei Jisas etakutaku ake te kanohenua raa na tattara Aia; Jisas e tattara ake e hia na tattara hurihuri Aia e lavaa te tattara ake ma ki illoa na tama raa. ³⁴ Jisas e tattara ake na tattara hurihuri na vahao hakaatoa Aia e tattara ake na kanohenua raa, e meia te saaita Aia e noho ma na disaipol Aia raa, tena Aia ku tattara hakamatahua ake na disaipol Aia raa na hakataakoto na tattara hurihuri raa.

Jisas e tinai te matani
(*Matiu 8.23–27; Luk 8.22–25*)

³⁵ Jisas ku meake na disaipol Aia raa te hiahi te aho naa ma, “Taatou ki tere i teeraa vahi te namo nei.” ³⁶ Kito na tama raa ki tiaki te kanohenua raa, tena ki oo no kkake te vaka Jisas e noho i roto raa, tena na disaipol raa hakaatoa ku hhuro laatou ma Jisas. Alaa vaka e tauttau hoki i te kina raa. ³⁷ Te saaita naa koi te matani raa ku maairi roo, tena na peau raa ku utuutu i roto te vaka raa no pii roo te riu raa. ³⁸ Jisas e moe i muri te vaka raa no aruna te pilo. Kito na disaipol raa ki hhano Tama raa no maahuru, tena ki meake, “Rabai, Akoe se maanatu ma taatou kaa mmate?”

³⁹ Tena Jisas ki tuu i aruna no hai ake te matani raa ma, “Marino!”, tena Aia ki hai ake hoki na peau raa ma, “Ku tau se peau!” Tena te matani raa ku mate no marino kkii roo. ⁴⁰ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Kootou e mattaku naea? Kootou se isi na hakattina?”

⁴¹ Emeia na disaipol raa ku mattaku roo, tena ki tattara hokolaatou ma, “Teenei he tama peehee? Te matani ia ma na peau raa e hakallono hoki Aia!”

5

Jisas e hakaise na tipua
(*Matiu 8.28–34; Luk 8.26–39*)

¹ Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae iteeraa vahi te Namu Galili i te matakaina Gerasa raa. ² Jisas e tiho koi i taha ma te vaka raa, tena he tama e hamai peeraa i te kina na kava raa ku ttiri Aia. Te tama raa e isi na tipua i roto aia, ³ tena aia e nohonoho koi i te kina na kava raa. Se hai tama e lavaa te haihai te tama raa ma na seni; ⁴ e mee tammaki na vahao na tama raa e haihai aia ma na seni, e meia aia e mmosi koi na seni raa, tena ki hakappela na popore matoru na tama raa e taro na vae aia raa. Te tama raa e ivi roo, ia se hai tama hoki e lavaa te ttaohi tama raa. ⁵ Te ao ma te poo, te tama nei e haere kapipihi varo i na kina na kava ia ma na mouna raa, tena ki tutuu hoki te tinotama aia raa ma na hatu.

⁶ Te tama raa koi mmao te saaita aia ni kite Jisas, tena aia ki tere ake notteiho no tuturi i mua Tama raa, ⁷ tena kikanna hakamaroaro ma, “Jisas, te Tamariki Te Atua Hakanaaniu! Hea Akoe e hihai kippena i anau? Anau e kainno atu Akoe

ite inoa TeAtua kiselavaa te mee anau ki hakalonollihu!" ⁸ (Te tama raa e meake peenei, e mee Jisas e tattara ake ma, "Te tipua sakkino, hamai i taha ma te tama naa!")

⁹ Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa, "Koai te inoa akoe?"

Tena te tama raa ki meake, "Te inoa anau ko, 'He kautana', e mee maatou e tammaki roo!" ¹⁰ Te tama raa e tuu koi no kainonno ake Jisas ma ki se lavaa te hakaise na tipua raa i taha ma te kina raa.

¹¹ Tena e isi na piki tammaki roo e kaikkai tappiri ake i te vahi te mouna raa. ¹² Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma, "Tiaki maatou ki huro i te kina na piki raa no uru i roto na piki raa." ¹³ Jisas e meake na tipua raa ki oo, tena na tipua raa ki huro i taha ma te tama raa no uru i roto na piki raa. Na piki raa hakaatoa kame ettae rua simata, tena na piki raa ku huro na mahi roo laatou i te kina te mouna e motu hua raa no maoha i roto te vai raa no mallemo.

¹⁴ Na tama e lollohi na piki raa ku huro i roto te matakaina raa no paa te rono raa i na tama ennoho vaaraa. Kito na tama raa kioo no mmata hea ni kapihiake i na piki raa, ¹⁵ ia te saaita na tama raa nittae iaa Jisas, na tama raa kukkete hoki te tama ni isi tammaki na tipua i roto aia raa. Te tama raa ku noho i te kina raa, ku oti te hakareureuria na paamaro, iaa te hakataakoto aia raa hoki ku tauareka, tena na tama raa hakaatoa ku mattaku. ¹⁶ Na tama ni kkite raa ku tattara ake na tama raa hea ni kapihiake i te tama e isi na tipua i roto aia raa ia ma na piki raa.

¹⁷ Kito na tama raa ki meake Jisas ki tiaki te matakaina laatou raa no haere.

¹⁸ Jisas ku mee ki kake i roto te vaka raa, tena te tama ni isi na tipua i roto aia raa ku meake ma, "Tiaki anau ki tautari Akoe."

¹⁹ Emeia Jisas se hihai ma te tama raa ki haere ake. Kito Aia ki meake te tama raa ma, "Vaakai i hare i na hareakina akoe raa, tena ku tattara ake na tama raa hea TeAtua ni ppena i akoe ia ma te laoi hoki Aia ni huri atu akoe raa."

²⁰ Kito te tama raa ki haere no haere vaa roto Dekapolis* no tattara ake na tama na kina raa hea Jisas ni ppena i aia raa. Na tama hakaatoa e llono raa ku mahharo roo.

Te tamariki hine ku mate, ia ma te hine ni ttaohi na hekau Jisas

(Matiu 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Jisas ku vaakai iteeraa vahi te namo raa hoki, tena he kanohenua e rahi roo ku mmui ake Aia i te taunatai. ²² Jairus te tama hakamaatua te hare lotu raa ku tae ake, tena te saaita aia ni kite Jisas, aia ku tteiho no tuturi i mua na vae Tama raa ²³ no tattara hakaaroa ake roo iaa Jisas ma, "Te tamariki hine anau raa e laavea hai mahi roo. Hamai ki oo taaua ki haere Akoe no hakaipiri na rima Akoe raa i aruna te tamariki raa ki tauareka te tamariki raa no ora."

²⁴ Tena Jisas ki oo laaua ma Jairus. Ia e tammaki hoki na tama e oo ma Jisas, tena na tama raa ku haere muimui roo na vahi Jisas.

²⁵ Tena he hine i te kina raa e hakalonollihu haeo roo i roto sanahuru ma rua na hetau, e mee te toto aia raa e tettere koi peenaa. ²⁶ Te hine raa ni haere no mmata tammaki na dokta ki tokonaki aia. Te hine raa e llano roo e hia na sileni, e meia te maahana aia raa e haere mahi koi na vahao hakaatoa. ²⁷ Te hine raa e rono na mahi Jisas e isi raa, tena aia ki tautari atu vaa muri ma te kanohenua raa, ²⁸ tena ki tattara hokoia ma, "Anau e me ki tauareka kame anau e ttaohi koi na hekau te Tama nei."

²⁹ Te hine raa e haaro atu no ttaohi te kaukahu Jisas raa, tena te toto e tettere raa ku hakamotu vahao naa koi, tena aia ku rono roo te tere maatara ia ma te tauareka i roto te tinotama aia. ³⁰ Te saaita naa koi Jisas ku iroa ma e isi na mahi ni oo i taha ma Aia, kito Aia ki hakatike no vahiri ake te kanohenua raa ma, "Koai te tama ni ttaohi te kaukahu Anau raa?"

³¹ Kito na disaipol raa ki meake, "Ako e iroa pera ma te kanohenua nei e mmui atu roo Akoe; kaa Akoe e vahiri ma koai te tama e ttaohi Akoe naea?"

* **5:20** 5.20 Dekapolis: te inoa i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

³² Emeia Jisas e tuu koi no kkira hakataka ma ki kite Aia te tama ni ttaohi te kaukahu Aia raa. ³³ Te hine raa ku iroa hea ni kapihi ake i aia raa, tena aia ki haere pore-pore atu roo i te matakū no tuturi i mua na vae Jisas, tena ki tattara ake hakamaoni ake iaa Jisas. ³⁴ Kito Jisas ki meake te hine raa, "Taku tama, te hakatina akoe naa e mee akoe no tauareka. Haere ma te tauareka, na hakalono llihu akoe raa hakaatoa ku oti."

³⁵ Jisas koi tattara ake koi, tena na tama ni oo mai i te hare Jairus raa ku ttae ake no meake ma, "Te tamariki hine akoe raa ku mate. Tena tiaki, auu se anaana atu te Rabai naa!"

³⁶ Emeia Jisas se anaana atu hoki na tattara na tama raa, tena Aia ki meake Jairus ma, "Auu se matakū, akoe ki hakatina koi." ³⁷ Tena Jisas kippui ki se hai tama hoki e haere ake ma Aia, tena Aia ki too koi Pita, tena Jems laua ma tetaina aia raa Jon. ³⁸ Na tama raa e oo no ttae i te hare Jairus raa, tena Jisas ku kite te ttani huri na tama raa hakamaroa. ³⁹ Tena Aia ki uru atu i hare no meake na tama raa ma, "Kootou ettani huri peenaa naea? Kootou etanittani naea? Te tamariki hine naa se mate; te tamariki hine naa e moe koi!"

⁴⁰ Na tama raa ku katakkata ake iaa Jisas, kito Jisas ki hakaise na tama raa hakaatoa i aho, tena Aia ki too koi te tamana ma te tinna te tamariki hine raa ia ma te tokotoru na disaipol raa, tena laatou kioo i te rum tetamariki raa e moeraa. ⁴¹ Kito Jisas ki ttaohi te rima te tamariki hine raa, tena ki meake, "*Talita kōum*," e mee ma, "Tamariki hine, Anau e meatu akoe ki mahike i aruna!"

⁴² Tena koi te tamariki hine raa ku mahike i aruna no hahaere. (Te tamariki hine raa ku tae sanahuru ma rua na hetau te matua aia.) Na tama raa hakaatoa ku mahharo roo te saaita te tamariki raa ni mahike no hahaere. ⁴³ Tena Jisas ki tattara hakamatakū ake na tama raa ki se tattara ake ni tama, tena Aia ki meake hoki ma, "Kou ake ni kai ki kai te tamariki nei."

6

Na tama i Nasaret raa se hihhai Jisas

(Matiu 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Jisas ku tiaki te kina raa no haere i te matakaina Aia ni matua mai raa, tena na disaipol Aia raa ku tauttari atu vaa muri. ² Jisas e kaamata no akoako i roto te hare lotu na Jiu raa i te aho te Sabat. Tammaki na tama ennoho i te kina raa, tena te saaita laatou ni llono na tattara Jisas raa, na tama raa ku mahharo roo, tena ki vahihhiri ma, "Te Tama nei e too na hakataakoto raa i hee? Te nei he atamai Tama nei e too i hee? Kaa Aia e ppena peehee na mirakol raa? ³ Aiea te Tama nei seai ma ko te tama hakatuutuu hare raa, tena Aia seai ma ko te tamariki Meri, ia na taina Aia raa seai ma ko Jems, Josep, Judas, tena Saimon? Aiea na kaave Aia raa se ennoho hoki i te kina nei?" Tena na tama te matakaina raa ku se hihhai Jisas.

⁴ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Na profet e hihhai ria i na matakaina roo hakaatoa, e meia i te matakaina roo aia, na hareakina ia ma na tama roo te manava aia raa e me ki se hihhai te profet naa."

⁵ Jisas ku se lavaa hoki te ppena ni mirakol i te kina raa, e meia Aia e hakaipiri na rima Aia raa i aruna na tama lavvea moisi koi no taualleka. ⁶ Jisas e mahharo roo, e mee na tama raa se isi na hakattina.

Jisas ku kauna te sanahuru ma rua na disaipol Aia

(Matiu 10.5-15; Luk 9.1-6)

Tena Jisas ki haere no akoako na tama i na matakaina e ttuu alleha vaa raa. ⁷ Jisas e kanna ake te sanahuru ma rua na disaipol raa, tena ki kauna na tama raa ki oo taki tokorua. Aia e kou ake na mahi na tama raa ki hakaise na tipua, ⁸ tena Aia ki tattara ake hoki na tama raa ma, "Auu se too hoki ni mee peeraa no oo ma kootou, e meia too koi he laakau hahaere, tena auu se too ni haraoa, he muri kopu ia ma ni sileni. ⁹ Uru

ni taka, tena auu se too hoki teeraa kaukahu.” ¹⁰ Jisas e tattara ake hoki ma, “Kame he matakaina etoo hakaraoi kootou, tena kootou ku nnoho te matakaina naa i roto te hare hokotahi koi kitae roo te saaita kootou e tiaki te matakaina naa. ¹¹ Kame kootou e oo no ttae he matakaina, tena na tama te matakaina naa ku se hihhai ki too ia ma kihakallono kootou, tena kootou ku tiaki te matakaina naa, tena kuttahi na kkere e mmau na tapuvae kootou raa. Teenaa he hakkatu haeo i te matakaina naa.”

¹² Kito na disaipol raa ki oo no takutaku ake na tama raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou. ¹³ Na disaipol raa e hakaise tammaki na tipua, tena ki amuhi tammaki na tama lavvea raa ma na lloo na oliv raa no taualleka.

*Te mate Jon Baptis
(Matu 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Te saaita naa te tuku Herot raa ku rono tammaki na mee tera Jisas ni ppena raa, e mee na tama hakaatoa ku llono i na mahi Jisas e isi raa. Alaa tama e tattara ma, “Jon Baptis ku ora hakaraoi! Tera hea aia e isi na mahi peenei ki ppena na mirakol raa.”

¹⁵ Alaa tama e tattara ma, “Te Tama raa ko Elaija.”

Tena alaa tama e tattara ma, “Te Tama raa he profet e ssau koi pera ma na profet i mua raa.”

¹⁶ Herot ku rono na tattara nei, tena aia ki meake ma, “Te Tama naa ko Jon Baptis! Anau ni meake na soldia anau raa ki oo no ssepe te pohouru te tama naa no hopo, ia tena aia ku ora muri hakaraoi!”

¹⁷ Herot hokoia ni meake na soldia aia raa ki hakapiki Jon, tena ku haihai te tama raa ma na seni no ppono i roto te hare karapusi. Herot e ppena peenei e mee Herodias te hine aia ku avana raa, maitaname te hine raa he avana Filip te taina koi aia raa. ¹⁸ Jon Baptis e tattara tahi ake Herot ma, “Te mee naa e sara ma akoe ki too te avana te taina akoe raa no avvana koorua!”

¹⁹ Herodias ku noho ma te roto aia iaa Jon, tena aia ku hihai roo ma ki taa tama raa ki mate, e meia aia se lavaa e mee Herot. ²⁰ Herot e matakau Jon, e mee aia e iroa ma Jon he tama tauareka, ia he tama e tapu, tena aia e rorohi hakaraoi roo tama raa. Herot e hihai ki hakarono na tattara Jon raa, niaina roo ma aia se tauareka i roto aia na vahao hakaatoa aia e rono Jon e tattara raa.

²¹ Tena ki otiroo Herodias ku isi te ara kitaa Jon ki mate. Teenaa he aho Herot e pena tekai ma kikkai laatou ma na tama hakamattua te taumani raa, na soldia hakamattua raa ia ma na tama hakamattua i roto Galili raa ki mannatu laatou te aho aia ni haanau mai raa. ²² Te taukupu Herodias raa ku haere ake no ruerue vaa hare, tena Herot ma na tama i hare raa ku hihhia roo. Kito Herot ki meake te taukupu raa ma, “Hea akoe e hihai ki too? Anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau ki kou atu.” ²³ Herot e kou ake te taukupu raa tammaki roo na hakataakoto, tena aia ki meake, “Anau e tattara te hakamaoni pera ma anau e me ki kou atu he mee peehee akoe e kainno mai anau ki kou atu, niaina akoe e kainno mai anau ki kou atu he vahi na mee hakaatoa i roto te nohorana anau nei!”

²⁴ Kito te taukupu raa ki haere no vahiri ake te tinna aia raa ma, “Hea anau e me ki kainno ake naa?”

Tena te hine raa ki meake, “Te pohouru Jon Baptis.”

²⁵ Tena te taukupu raa ki haere hakavave roo no meake ma, “Anau e hihai akoe ki pare mai te pohouru Jon Baptis raa vahao nei roo koi i aruna he parete!”

²⁶ Te mee nei e mee roo Herot no aroha, e meia aia ku se hai ara hoki e lavaa te ttuki te hakataakoto raa, e mee aia ku otu te tattara hakamaoni ake te taukupu raa i mua na tama hakaatoa. ²⁷ Kito Herot kikauna te soldia aia raa ma ki haere no kou mai te pohouru Jon raa. Tena te soldia raa ku haere i roto te hare karapusi raa no ssepe te pohouru Jon raa no hopo, ²⁸ tena aia ki pare te pohouru raa i aruna te parete, tena ki haere ake no kou ake te taukupu raa, tena te taukupu raa ki too te pohouru raa

no kou ake te tinna aia raa. ²⁹ Na disaipol Jon raa kullono ma Jon ku mate, tena na tama raa ki oo ake no too te tinotama raa no kkave no tanu.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo
(*Matiu 14.13-21; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14*)

³⁰ Na aposol Jisas raa ku vakkai ake no ttiri Jisas, tena ki tattara ake Tama raa na mee hakaatoa laatou ni ppena ia ma hea laatou ni akoako raa. ³¹ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa kuse isi tesaaita ettana kinnoho no kkai e mee na tama e oo ake ia ma na tama e oo raa e tammaki roo. Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, "Taatou ki oo hokotaatou i te kina se hai tama raa no hamalollo hakamarie." ³² Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki kkake te vaka raa no huro hokolaatou i te kina se hai tama raa.

³³ Emeia tammaki na tama ekkite tesaaita na tama raa ni tere, tena na tama raa e illoa koi i te kina na tama raa etere raa; kito na tama raa ki oo vaa roto na matakaina raa no huro i mua i te kina Jisas ma na disaipol Aia raa e tere raa. ³⁴ Jisas ku tiho itaha ma te vaka raa no kite te kanohenua e rahi raa, tena Aia ku aroha roo i na tama raa, e mee na tama raa e ssau pera ma ni sipsip se isi te tama e rorohi. Tena Aia ki akoako ake tammaki na mee i na tama raa. ³⁵ Te mee raa ku haere ki pouri, tena na disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, "Te mee raa ku haere ki pouri, tena te kina nei hoki se isi na tama. ³⁶ Kauna na tama nei ki oo, tena ku tiaki laatou ki oo i na matakaina tappiri mai raa no ssui ni kai ma laatou no kkai."

³⁷ Tena Jisas ki meake, "Kootou ki kou ake ni kai ma na tama nei ki kkai."

Kito na disaipol raa ki meake, "Ako e hihai ma maatou ki too rua huitarau na sileni no sui ni haraoa ki hannai na tama nei?"

³⁸ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Oo no mmata ma e hia na haraoa kootou e isi!"

Na tama raa e oo no mmata, tena ki meake Jisas ma, "E rima na haraoa ia ma na ika e rua."

³⁹ Tena Jisas ki tattara ake na disaipol raa ki meake te kanohenua raa ki vaevae no nnoho i na kuturana i aruna na veve. ⁴⁰ Kito te kanohenua raa kinnoho hakalaini i na kuturana. Na kuturana ettae huitarau, tena alaa kuturana ettae tipu rima. ⁴¹ Tena Jisas ki too e rima na haraoa raa ia ma e rua na ika raa, tena ki kkira i te vaelani no hakatapu na mee raa. Kito Jisas ki tohitohi na haraoa raa, tena ki kou ake na haraoa ia ma na ika e rua raa i na disaipol raa ki vaevae ake te kanohenua raa. ⁴² Na tama raa hakaatoa ekkai no ppo hu. ⁴³ Tena na disaipol raa ki haere sasao na haraoa ia ma na punnohi e ttoe raa no ppii sanahuru ma rua na kete. ⁴⁴ Te kooina na taanata ekkai raa ettae rima simata.

Jisas e haere vaa aruna te lottai
(*Matiu 14.22-33; Jon 6.15-21*)

⁴⁵ Tesaaita naa koi Jisas ku meake na disaipol Aia raa ki kkake te vaka raa no tere i mua i Betsaida ite raa vahi te namo raa, tena Aia ki kauna te kanohenua raa ki oo. ⁴⁶ Jisas e kou ake te tauareka i te kanohenua raa no oti, tena Aia ki haere i te kina te mouna raa no lotu. ⁴⁷ Te mee raa ku hiahi roo, tena te vaka na disaipol raa ni tere raa ku tae ilottonu roo te namo, e meia Jisas e noho koi Hokoia i uta. ⁴⁸ Jisas e kite na disaipol raa e hairoo na mahi ma na hoe laatou raa, e mee te matani raa e pui mai roo i mua, tena Jisas ki haere atu vaa aruna te lottai raa. Tena ilottonu te toru ma te ono te tahata, Jisas kuttiri na tama raa. Jisas e haere ma ki haere hakaraka, ⁴⁹ tena na disaipol raa ku kkite Jisas e haere vaa aruna te lottai raa, tena na tama raa ku kapihi na varo laatou ma, "Teena he tipua!" ⁵⁰ Na disaipol raa hakaatoa ku mattaku te saaita laatou ni kkite Tama raa.

Kito Jisas ki tattara ake na disaipol raa ma, "Te nei ko Nau, auu se mattaku!" ⁵¹ Tena Aia ki kake i roto te vaka raa, tena te matani raa ku tteihono no marino. Na disaipol raa

ku mahharo roo, ⁵² e mee laatou se illoa te hakataakoto hakamaoni tera Jisas ni haanai rima simata na taanata raa, e mee na hakataakoto hoki laatou raa koi pouri.

*Jisas e tokonaki na tama lavvea i Genesaret raa no taualleka
(Matiu 14.34–36)*

⁵³ Na tama raa etere vaa roto te namo raa no ttae i Genesaret iteeraa vahi, tena laatou ki taura te vaka raa i te kina raa. ⁵⁴ Na tama raa kuttihō i taha ma te vaka raa no oo, tena na tama i te kina raa ku mattino ma teeraa ko Jisas. ⁵⁵ Kito na tama raa ki huro tattara vaa roto na matakaina raa hakaatoa, tena na matakaina ellono ma Jisas ku tae ake raa ku sausau ake na tama lavvea raa ma na lomoena laatou raa iaa Jisas. ⁵⁶ Tena Jisas ku haere i na kina roo hakaatoa i na matakaina pammee raa, na matakaina ellahi raa ia ma na kina na tama ennoho vaa roto raa, tena na tama na kina raa ku sausau ake na tama e lavvea raa i na maket, tena ki meake Jisas ki tiaki na tama lavvea raa kittaohi koi na kaunutu te kaukahu Tama raa, tena na tama hakaatoa e ttaohi te kaukahu Jisas raa ku taualleka.

7

*Na akoako na tipuna i mua
(Matiu 15.1–9)*

¹ E isi na Farisi ia ma na tama poroporo na tuua e oo mai peeraa i Jerusalem no kkutu laatou ma Jisas. ² Na Farisi raa ekkite ma na disaipol Jisas raa ekkai na kai ma na rima ekkere. Na disaipol raa se ssoro na rima laatou raa pera ma hea na Farisi raa ni poroporo ake na tama raa.

³ (E mee na Farisi ia ma na Jiu raa hakaatoa e tauttari na tiputipu na tipuna laatou i mua raa, tena na tama raa selavaa tekkai kame laatou se ssoro hakaraoi na rima laatou, ⁴ ia hoki na tama raa selavaa tekkai na kai i te maket kame laatou se ssoro na mee raa i mua. Na tama raa e tauttari hoki tammaki na tiputipu laatou ni too i mua pera ma na tiputipu te ssoro na kapu, na hopeni, na dis ia ma na sea mommoe raa.)

⁵ Kito na Farisi laatou ma na tama poroporo na tuua raa ki vahiri ake Jisas ma, “Aiea na disaipol Akoe raa se tauttari na tiputipu taatou ni too i na tipuna taatou i mua raa, tena na tama raa ekkai se ssoro na rima laatou raea?”

⁶ Kito Jisas ki meake, “Na tattara Aisaia raa kuttonu roo te saaita aia ni tattara i te vahi kootou! Kootou ni tama tattara uhiuhi e ssau pera ma Aisaia ni taataa mai raa, ‘TeAtua e tattara ma na tama raa e hakammaha Anau ma na tattara laatou, e meia na hatu manava laatou raa e mmao roo i taha ma Anau.

⁷ Na tama naa e hakamarumarū vare koi Anau, e mee laatou e akoako na tuua na tama raa pera ma ni tuua TeAtua!’

⁸ Kootou e peesia na tuua TeAtua raa, tena ki tauttari koi na akoako na tama.”

⁹ Tena Jisas ki meake hoki, “Kootou e illoa roo na ara ki peesia na tuua TeAtua raa, tena ki tauttari koi na akoako na tama. ¹⁰ Maitaname Moses ni tattara mai ma,

‘Hakammaha na tamana,
ia ma na tinna kootou raa,’

tena e tattara hoki ma,

‘Te tama e haru na haeo te tamana,

ia ma te tinna aia raa e me ki taia ria ki mate.’

¹¹ Emeia kootou e akoako ma kame he tama e isi na mee tera aia e lavaa te tokonaki te tamana ia ma te tinna aia raa, tena aia kutattara ma, ‘Namee nei anau ku oti te tattara ma kikouake ma TeAtua’, ¹² tena aia eisi te hakataakoto tauareka ki se tokonaki te tamana ia ma te tinna aia raa. ¹³ Ia tena na akoako peenei kootou e kou ake na tama raa e uhi na tattara TeAtua raa ki mee pera ma ni tattara vare koi. Ia tena kootou e ppena hoki tammaki na mee peenei.”

*Na mee e mee te tama ki se matahua
(Matiu 15.10–20)*

¹⁴ Tena Jisas ki kanna ake te kanohenua raa ki oo ake hakaraoi, tena Aia ki meake, “Kootou hakaatoa ki hakallono mai Anau ki illoa kootou. ¹⁵ Seisi te mee iaho e haere i roto te tama no mee te tama raa ki hai sara. Emeia na mee e oo mai itaha ma te tama raa e mee te tama raa ki hai sara.” ¹⁶ [Hakallono kame kootou e isi na katarina.]

¹⁷ Te kanohenua raa kutiaki te kina raa no oo ina hare, kito na disaipol Jisas raa ki meake Tama raa ki tattara ake te hakataakoto te tattara raa. ¹⁸ Tena Jisas ki meake, “Kootou hoki se atamai? Kootou se illoa? Seisi te mee iaho e haere i roto te tama no mee te tama raa ki hai sara, ¹⁹ maitaname na mee raa se uru i roto te hatu manava, e meia na mee raa e uru i roto te kopu raa, tena ki oti ku oo mai i taha ma te tinotama.” (Na tattara nei, Jisas e huri mai pera ma taatou e lavaa te kkai na kai hakaatoa.)

²⁰ Tena Jisas ki meake hoki ma, “Aanaa ko na mee e oo mai itaha ma te tama raa e mee te tama ki se matahua. ²¹ Maitaname na hakataakoto e hakattaki laaou ki ppena na tiputipu sakkino raa e oo mai i roto te hatu manava te tama; na hakataakoto kippena na mee sakkino, ki kailallao, kitaa te tama ki mate, ²² kippena na mee sakkino ma teeraa tama, ki kai manako, ia kippena na tiputipu sakkino hakaatoa, ki hai lavvaka, ki hai huri, ki manava kkere, ki tattara tama, ki hai ahu, tena kippena na hakataakoto e vvare raa. ²³ Na tiputipu sakkino nei hakaatoa e hhopo iho i roto te tama no mee te tama ki se matahua.”

*Te hakatina te hine
(Matiu 15.21–28)*

²⁴ Tena Jisas ki tiaki te kina raa no haere i te kina e taapiri te matakaina Taia raa. Tama raa e haere no uru i roto te hare e mee Aia se hihai ma na tama ki illoa ma Aia e noho i te hare raa, e meia Aia e laavea ria koi. ²⁵ He hine te tamariki hine aia raa e isi te tipua e tau i roto aia kurono ma Jisas kutae ake, tena aia ki haere atu no tteiho no tuturi i mua na vae Jisas. ²⁶ Te hine raa seai ma he Jiu, tena aia e haanau mai i te matakaina Fonisia i roto Siria. Te hine raa e kainno ake Jisas ki hakaise te tipua raa itaha ma te tamariki hine aia raa. ²⁷ Emeia Jisas e meake, “Taatoa ki hannai na tamalliki raa i mua. Tena e me ki se tonu kame taatou e too na kai na tamalliki raa no kou ake na poi raa ki kkai.”

²⁸ Kito te hine raa ki meake, “Te Ariki, na poi raa hoki ekkai na maanunu na tamalliki raa e teiho i raro ma te tebol!”

²⁹ Tena Jisas ki meake, “Haere i hare, tena akoe e me ki kite pera ma te tipua raa ku oti te haere itaha ma te tamariki hine akoeraa, e mee koi te tattara akoe ni mee mai raa!”

³⁰ Te hine raa ku haere i hare no kite te tamariki raa e moe i aruna tesa momoe raa; te tipua raa ku oti te haere hakamaoni i taha ma te tamariki raa.

Jisas e tokonaki te tama e tturi

³¹ Jisas e tiaki te matakaina taapiri ake Tair raa no haere vaa roto Saidon, tena ki haere peeraa i te Namu Galili raa. Aia e haere vaa roto na kina tappiri Dekapolis raa*. ³² Na tama te matakaina raa e hakattaki ake te tama na katarina e tturi, ia selavaa hoki te tattara. Na tama raa e kainno ake Jisas ki hakapiri na rima Aia raa i aruna te tama raa. ³³ Kito Jisas ki too te tama raa hokoia koi no hakattaki i taha ma te kanohenua raa, tena ki taro na matarima Aia raa i roto na katarina te tama raa, tena ki savare no mmuru na savare Aia raa i aruna te arero te tama raa. ³⁴ Tena Aia ki kkira i te vaelani, tena ki too te maanava Aia, tena ki meake ma, “Efata”, te tattara nei e mee ma, “Taarak!”

* **7:31** 7.31 Dekapolis: te inoa i na tattara Grik raa e mee ma Sanahuru na Matakaina

³⁵ Te saaita naa koi te tama raa ku rono, tena te arero aia raa ku lavaa te tattara tonu na tattara. ³⁶ Kito Jisas ki meake na tama raa ki se tattara ake na tama hea Aia nippena raa; e meia na saaita Aia e tattara ake na tama raa ki se tattara raa, na tama raa e oo koi no haere tattara. ³⁷ Tena na tama hakaatoa ellono raa ku mahharo roo. Na tama raa e tattara ma, "Na mee hakaatoa te Tama nei e ppena raa e taualleka! Aia e mee hoki na tama katarina tturi raa ki llono, tena na tama se lavaa te tattara raa ku tattara!"

8

Jisas ku haanai hoki teeraa kanohenua e tammaki (Matiu 15.32-39)

¹ Tena he kanohenua erahi hoki ku oo ake iaa Jisas raa. Te kanohenua raa se isi na kai e me ki kkai, tena Jisas ki kanna ake na disaipol Aia raa no meake ma, ² "Anau e aroha te kanohenua nei e mee na tama nei e nnoho roo ma Anau e toru na aho, tena laatou ku se hai kai e me ki kkai. ³ Kame Anau e kauna na tama nei ki oo se hai kai e kou ake ki kkai, na karemata na tama nei e me ki pouri te saaita laatou e vakkai raa, maitaname alaa tama na tama nei e oo mai roo na matakaina e mmao."

⁴ Kito na disaipol raa ki vahiri ake ma, "Kaa maatou e me ki too ni kai i hee i te kina se hai tama e tuu mahoa nei ki hannai na tama nei hakaatoa?"

⁵ Kito Jisas ki vahiri ake, "E hia na haraoa kootou e isi?"

Tena na disaipol raa ki meake ma, "E hitu na haraoa."

⁶ Kito Jisas ki meake te kanohenua raa kinnoho iraro, tena Aia ki too na haraoa e hitu raa no lotu ake TeAtua, tena ki ttohi na haraoa raa no kou ake na disaipol Aia raa ki vaevae ake i te kanohenua raa, tena na disaipol raa ku too na haraoa raa no vaevae.

⁷ Na tama raa e isi hoki na paa ika e moisi, tena Jisas ki too na ika raa no lotu ake TeAtua, tena ki meake na disaipol raa ki vaevae hoki na ika raa. ⁸ ⁹ Na tama raa hakaatoa e kkai no ppohu. Tena te kooina na tama e kkai raa hakaatoa e tae peeraa haa simata na tama. Tena na disaipol raa ki sasao na kai e ttoe raa no ppii e hitu na kete. Kito Jisas ki meake te kanohenua raa ki oo, ¹⁰ tena Aia ma na disaipol Aia raa ki kakke te vaka raa no tere i Dalmanuta.

Na Farisi raa e meake ma Jisas ki huri ake he mirakol (Matiu 16.1-4)

¹¹ Eisi na Farisi e oo ake no hakatauttau laatou ma Jisas. Na tama raa e hihhai ki taaiki Tama raa, kito na tama raa ki meake Jisas kippena he mirakol ki huri ake pera ma TeAtua nikaunaria mai Tama raa hakamaoni. ¹² Kito Jisas ki maanava hakamaroa roo, tena ki meake, "Aiea kootou na tama te aho nei raa e hihhai ki kkite he mirakol naea? Anau e meatu se lavaa! Anau se lavaa te huri atu he mirakol ki kkite kootou!"

¹³ Tena Jisas ki tiaki na Farisi raa, tena ki kake te vaka raa no tere hoki i teeraa vahii te namo raa.

Lollohi hakamattonu i na akoako e ssara (Matiu 16.5-12)

¹⁴ Na disaipol raa ku ssiri ki too hakallava na haraoa, e meia laatou e isi koi te haraoa hokotahi i roto te vaka. ¹⁵ Tena Jisas kiporoporo ake na tama raa ma, "Lollohi hakamattonu i te ist na Farisi ia ma te ist te tuku Herot raa."

¹⁶ Tena na disaipol raa ku tattara hokolaatou ma, "Tama raa e tattara peeraa e mee taatou se isi na haraoa."

¹⁷ Jisas e iroa hea na disaipol raa e tattara raa, tena Aia ki vahiri ake na tama raa, "Aiea kootou e tattara hokkootou ma taatou se hai haraoa naea? Kootou se ki illoa roo na hakataakoto? Na kapuroro kootou naa koi vvare koi? ¹⁸ Kootou e isi na karemata, eaa kootou se kkite? Kootou e isi na katarina, eaa kootou se llono? Kootou se mannatu

¹⁹ te saaita Anau ni ttohi e rima na haraoa raa no haanai rima simata na taanata. E hia na kete kootou ni sassao no ppii na muri haraoa ni ttoe raa?"

Kito na disaipol raa ki meake ma, "Sanahuru ma rua na kete."

²⁰ Tena Jisas ki meake, "Kaa tesaita Anau nitttohi e hitu na haraoa no haanai e haa simata na taanata raa, e hia na kete kootou ni sassao no ppii na muri haraoa ni ttoe raa?"

Kito na disaipol raa ki meake ma, "E hitu!"

²¹ Tena Jisas ki meake, "Tena kaa kootou se ki illoa roo?"

Jisas e tokonaki te tama karemata sseni i Betsaida

²² Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae ite matakaina Betsaida raa, tena na tama i te kina raa ku hakattaki ake te tama karemata sseni raa iaa Jisas, tena ki kainno ake ma Jisas ki kapake nottaohi te tama raa. ²³ Kito Jisas kittaoahi te rima te tama karemata sseni raa no hakattaki itaha ma te matakaina raa. Tena Jisas kisavare na karemata te tama raa nooti, tena Aia ki hakapiri na rima Aia raa iaruna te tama raa, tena ki vahiri ake ma, "Ako e isi na mee e kite?"

²⁴ Te tama raa ku ssau te pohouru aia raa iaruna no kkira ake, tena ki meake, "Noo, anau e kite na tama, e meia na tama raa e ssau pera ma ni laakau e hahaere."

²⁵ Tena Jisas ki hakapiri hakaraoi na rima Aia raa iaruna na karemata te tama raa. Te saaita nei te tama raa ku kkira hakatauareka roo e mee aia ku lavaa te kite, tena aia ku kite hakaraoi roo na mee roo hakaatoa. ²⁶ Kito Jisas ki kauna te tama raa ki vaakai, tena ki meake, "Auu se vaakai i roto te matakaina raa."

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia

(Matu 16.13–20; Luk 9.18–21)

²⁷ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo ina matakaina tappiri ake i Sisaria Filipai raa. Te saaita laatou ni oo vaa aruna te mateara raa, Jisas ku vahiri ake na disaipol Aia raa ma, "Mee mai Anau ma te kanohenua raa e tattara ma Anau koai?"

²⁸ Kito na disaipol raa ki meake, "Alaa tama e tattara ma Ako ko Jon Baptis, tena alaa tama e tattara ma Ako ko Elaija, tena alaa tama e tattara ma Ako he profet na profet i mua raa."

²⁹ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa, "Kaa kootou? Kootou e mannatu ma Anau koai?"

Kito Pita ki meake, "Ako ko te Mesaia."

³⁰ Tena Jisas ki ppui ake na disaipol raa ma, "Auu se tattara ake nitama i te vahi Anau."

Jisas ku tattara i na hakalono llihu ia ma te mate Aia

(Matu 16.21–28; Luk 9.22–27)

³¹ Tena Jisas kikaamata no akoako ake na disaipol Aia raa ma, "te Tamariki te Tama nei e me kittiri tammaki na hakalono llihu, tena na tama hakamattua na Jiu raa laatou ma na maatua hakananniu raa ia ma na tama poroporo na tuua raa hakaatoa e me kise hihhai te Tama raa. Tena na tama raa e me kitta te Tama raa no mate. Tena imuri etoru na aho Tama raa e me kimahike muri no ora."

³² Jisas e tattara hakamatahua ake roo te hakataakoto nei i na disaipol raa. Tena Pita ki hakattaki Jisas i te vahi, tena kihai ake Tama raa. ³³ Emeia Jisas e hakatike no kkira ake na disaipol Aia raa, tena kihai ake Pita ma, "Satan, haere i taha ma Anau, na hakataakoto akoe naa se oo mai TeAtua, e meia na hakataakoto naa ni hakataakoto koi te tama."

³⁴ Tena Jisas kikkanna ake te kanohenua raa ma disaipol Aia raa ki oo ake, tena ki meake, "Kame ni tama kootou e hihhai ki tauttari Anau, te tama naa ki se maanatu te ora aia, tena ku amo te kros aia raa no tautari mai Anau. ³⁵ Kame he tama e manako te ora aia, te tama naa e me kiselavaa te too te ora hakamaoni, e meia kame akoe e hoki mai te ora akoe raa ma Anau ia ma Te Rono Tauareka raa; tena akoe e me ki too

te ora hakamaoni. ³⁶ Hea akoe e me ki too kame akoe ettino na mee hakaatoa iroto te maarama nei raa, e meia iroto te ora akoe raa e haeroo? Se hai mee akoe e me ki too! ³⁷ Se hai mee hoki akoe e lavaa te hoki ake ki sui muri te ora akoe raa.

³⁸ “Kame akoe enapa Anau ia ma na poroporo Anauraa iroto na aho e pii na haisara nei, tena te Tamariki te Tama nei e me kinapa hoki akoe te saaita Aia e hamai ma na mahi te Tamana Aia raa ia ma na ensel e ttapu raa.”

9

Na mahi TeAtua raa ku huri ake i te tinotama Jisas (Matiu 17.1–13; Luk 9.28–36)

¹ Tena Jisas ki meake hoki na disaipol Aia raa ma, “Anau e meatu kootou, e isi na tama i te kina nei e me kikkite te Hakamaatua ana i te Vaelaniraa e hamai ma na mahi hai mmahi i mua laatou e mmate.”

² E ono na aho kullaka, tena Jisas ki too Pita, Jems ia ma Jon no hakattaki i aruna te mouna raa, tena laatou hokolaatou koi ku nnoho i te kina raa. Na tama raa e nnoho no kirakira ake, tena te tinotama Jisas raa ku haere no kee roo, ³ na hekau Aia e uru raa ku makkini hua roo; se hai tama i te maarama nei e lavaa te kkumi na hekau raa ki makkini roo peeraa. ⁴ Tena te tokotoru na disaipol raa ku kkite hoki Elaija laua ma Moses e tattara laatou ma Jisas. ⁵ Kito Pita ki meake Jisas ma, “Rabai, e tauareka roo e mee maatou e nnoho i te kina nei! Maatou e me ki hakatuu e toru na paa hare, te paa hare Akoe, te paa hare Moses, tena te paa hare Elaija.” ⁶ Pita ma teeraa tokorua ku mattaku roo, tena Pita ku se iroa ma aia ki tattara ake peehee.

⁷ Tena te pukureurehu raa ku haere iho no uhi na tama raa, tena TeAtua ku tattara iho i roto te pukureurehu raa ma, “Te nei he Tamariki roo Anau, tena Anau e laoi mahi roo. Hakallono na tattara Aia!” ⁸ Tokotoru na disaipol raa ku kirakira huri roo, e meia laatou se hai tama e kkite; Jisas Hokoia koi ku ttuu ma laatou.

⁹ Te saaita laatou ni oo mai i raro te mouna raa, Jisas ku tattara ake na disaipol raa ma, “Auu se tattara ake ni tama hea kootou ni kkite raa ki tae roo te saaita te Tamariki te Tama nei e mahike muri i taha ma te mate raa.”

¹⁰ Tokotoru raa e hakallono na tattara Jisas raa, e meia laatou e vahihhiri koi i roto laatou hokolaatou ma, “Te tattara e mee ma ‘mahike muri i taha ma te mate raa’ e mee maea?”

¹¹ Tena tokotoru raa ki vahiri ake Jisas ma, “Aiea kaa na tama poroporo na tuaa raa e tattara ma Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raea?”

¹² Kito Jisas ki meake, “Hakamaoni Elaija e me ki hamai i mua te Mesaia raa no tanattana na mee hakaatoa. Aiea kaa te Launiu Tapu raa e tattara ma te Tamariki te Tama nei e me ki hakalonollihu haeroo, ia e me ki sehiiharia raea? ¹³ Anau e meatu kootou, Elaija ku oti te hamai, tena hea na tama raa ni ppena i te tama raa, na tama raa e ppena koi tautari hea laatou e hiihai, e ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara i te vahi tama raa.”

Jisas e hakaise te tipua i taha ma te taupeara (Matiu 17.14–21; Luk 9.37–43a)

¹⁴ Jisas ma te tokotoru na disaipol raa ku oo nottiri ma alaa disaipol, tena laatou ku kkite te kanohenua e rahi e tuu alleha e mee na tama poroporo na tuaa raa e hakatauttau ma na disaipol raa. ¹⁵ Te kanohenua raa ku oho no huro hiihia ake roo ia Jisas te saaita laatou ni kkite Tama raa. ¹⁶ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol Aia raa ma, “Hea roo kootou ma na tama raa e hakatauttau raa?”

¹⁷ Tena he tama iroto te kanohenua raa ki meake ma, “Rabai, anau e kou mai taku tamariki nei i Akoeraa e mee te tamariki nei e isi te tipua iroto aia, tena aia hoki se lavaa te tattara. ¹⁸ He saaita peehee te tipua raa e tau iroto te tamariki nei, te tipua raa e me killetu te tama nei i raro, tena te araara raa kukkoo iho, tena aia

ku hakkati na niho aia raa, ia te tinotama aia raa hoki e me ki matakau roo. Anau e kainno ake na disaipol Akoe raa ki hakaise te tipua raa i taha, e mea laatou se lavaa.”

¹⁹ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou nitama roo se hakattina! Ehia na vahao Anau e me kinnoho ma kootou? Anau e me kinnoho ma kootou kittae he saaita peehee hoki? Kou mai te tamariki naa i Anau!”

²⁰ Kito na tama raa ki hakattaki ake te tamariki raa.

Te tipua raa e kite koi Jisas, tena aia killetu te tamariki raa no takapekape vaa raro te kerekere, tena te araara raa kukkooiho ite maihu. ²¹ Kito Jisas ki vahiri ake te tamana te tamariki raa, “Te tamariki nei e kaamata vahao hee roo no meeme peenei?”

Tena te tamana te tamariki raa ki meake ma, “Kaamata roo te saaita aia koi paamee. ²² Ia tammaki roo na vahao te tipua raa e lletu te tamariki nei i roto te ahi ia ma i roto na vai ma ki mate. Ia kame Akoe e lavaa, Akoe ku aroha koi no tokonaki maaua!”

²³ Tena Jisas ki meake, “Noo, Anau e lavaa kame akoe hokoe e lavaa! Na mee hakaatoa e hainauhie koi kame te tama e isi te hakatina i TeAtua.”

²⁴ Tena te tamana te tamariki raa ku tani ake ma, “Anau e isi te hakatina i TeAtua, e mea te hakatina anau nei se tau. Tokonaki anau ki hai mahi te hakatina anau nei!”

²⁵ Jisas e kite pera ma te kanohenua raa ku kenekene ake no tappiri laatou, kito Aia ki hai ake te tipua raa. Aia e meake ma, “Te tipua e tturi, ia se lavaa te tattara, Anau e meatu akoe ki haere i taha ma te tamariki nei vahao nei roo koi, tena ku se lavaa hoki te vaakai mai i roto te tama nei.”

²⁶ Tena te tipua raa ki kapihi te varo aia raa no ssue hakahaeo roo no tere i taha ma te tamariki raa. Te tamariki raa ku moe hemuu roo pera ma he tama ku mate, tena te kanohenua raa ku tattara hokolaatou ma, “Te tamariki raa ku mate!” ²⁷ Tena Jisas ki ttaoahi te rima tamariki raa no hakamahike, kito te tamariki raa ki mahike no tuu i aruna.

²⁸ Jisas ku haere no uru i hare raa, tena na disaipol raa ki vahiri hemuu ake Jisas ma, “Aiea maatou se lavaa te hakaise te tipua raa i taha raea?”

²⁹ Tena Jisas ki meake, “Te lotu koi e lavaa te hakaise na tipua peenei raa i taha, se hai mee peeraa hoki e lavaa.”

Jisas ku tattara hoki i te mate Aia

(Matiu 17.22-23; Luk 9.43-45)

³⁰ Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki te matakaina raa, tena ki oo peeraa i Galili. Jisas se hihai ma na tama raa ki illoa i te kina Aia e haere raa, ³¹ e mee Aia e akoako ake na disaipol Aia raa ma, “te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na tama e me kitaa Aia ki mate raa. Emeia i muri e toru na aho Aia e me ki mahike muri no ora.”

³² Emeia na disaipol raa se illoa te hakataakoto na akoako Jisas raa, tena laatou hoki e mattaku te vahiri ake Tama raa.

Koai te tama e hakanaaniu

(Matiu 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Jisas ma na disaipol Aia raa kuttae i Kaperneam, tena kioo nou ru i roto he hare, tena ki oti Jisas ku vahiri ake na disaipol raa ma, “Hea kootou ni hakatauttau hokkootou i aruna te mateara raa?”

³⁴ Na disaipol raa kunnoho hemuu roo, e mee laatou ni hakatauttau i aruna te mateara ma koai te tama laatou e me ki hakanaaniu. ³⁵ Jisas kunoho i raro, tena ki kanna ake na disaipol raa no tattara ake na tama raa ma, “Te tama e hihai ma aia ki hakanaaniu raa kituku aia ki mouraro, tena ku hehekau ma na tama hakaatoa.” ³⁶ Tena Jisas ki too te tamariki raa no hakatuu i mua na disaipol raa hakaatoa, tena ki avei te tamariki raa, tena ki meake na tama raa, ³⁷ “Te tama e too hakaraoi na tamalliki peenei i te inoa Anau raa e too hakaraoi hoki Anau, tena te tama

e too hakaraoi Anau raa se mee ma e too hakaraoi koi Anau, e meia aia e too hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa.”

Te tama se hakataukaa ma taatou raa he tama taatou
(Luk 9.49-50)

³⁸ Tena Jon ki meake Jisas, “Rabai, maatou e kkite te tama e hakaise na tipua i te inoa Akoe. Tena maatou kippui te tama raa, maitaname te tama raa seai ma tama i roto te kuturana taatou nei.”

³⁹ Tena Jisas ki meake, “Auu se ppui te tama naa, maitaname te tama e ppena na mirakol peenei i te inoa Anau raa e hainattaa roo te ppehi na tattara haeo i te vahi Anau. ⁴⁰ E mee na tama se hakataukaa ma taatou raa ni tama i te vahi taatou. ⁴¹ Anau e meatu te hakamaoni pera ma kame he tama e kou atu na vai ki unu kootou e mee kootou e hukui ma Anau, te tama naa e me ki too hoki te tuhana aia.

Na mee e mee te tama ki hai sara
(Matiu 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² “Kame he tama e tatakore na tamalliki peenei raa kitiaki na hakattina laatou i Anau raa, tena e tauareka roo ki nnoa he hatu e rahi te uaa te tama naa, tena kulletu aia i roto telottai kimaremo. ⁴³ Tena kame te rima akoeraa e mee akoe kitiaki te hakatina akoeraa, tena tuu te rima naa kihopo! Etauareka akoe te too te ora hakamaoni ma te rima hokotahi. Ka oti akoe ku noho ma saa rima akoe raa no haere i te kina te ahi e ura tahi selavaa te mate raa. ⁴⁴ [Na roo e kkai na tama i te kina raa selavaa te mmate, ia te ahi hoki e me kittuni na tama i te kina raa selavaa te mate.] ⁴⁵ Tena kame te vae akoeraa e mee akoe kitiaki te hakatina akoeraa, tena tuu te vae naa kihopo! Etauareka akoe te too te ora hakamaoni ma te vae hokotahi. Ka oti akoe ku noho ma saa vae akoeraa no haere i te kina te ahi e ura tahi raa. ⁴⁶ [Na roo e kkai na tama i te kina raa selavaa te mmate, ia te ahi hoki e me kittuni na tama i te kina raa selavaa te mate.] ⁴⁷ Tena kame te karemata akoe raa e mee akoe kitiaki te hakatina akoeraa, tena kope te karemata naa i taha! Etauareka akoe te tae te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ma te karemata hokotahi. Ka oti akoe ku noho ma saa karemata akoe raa no haere i te kina te ahi e ura tahi raa. ⁴⁸ Na roo e kkai na tama i te kina raa selavaa te mmate, ia te ahi hoki e me kittuni na tama i te kina raa selavaa te mate.

⁴⁹ “TeAtua e me kimee na tama hakaatoa kimatahua ma te ahi e ssau pera ma te sol raa e mee na hoki raa no matahua.

⁵⁰ “Te sol raa e tauareka; e meia kame te sol raa ku se mmara, tena kaa akoe e me kimee te sol raa ki mmara hakaraoi peehee?

“Kootou kitoo te tauareka te sol raa i roto kootou kinnoho taualleka kootou ma na tama.”

10

Jisas e akoako i te vahi te pepeesia na avana
(Matiu 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Tena Jisas kitiaki te kina raa no haere i te matakaina Judia i teeraa vahi te riva Jordan raa. Tena na tama raa ku ooake hakaraoi no mmuiake Jisas, tena Jisas ki akoako ake na tama raa pera ma na saaita Aia ni akoako i mua raa.

² Ia e isi na Farisi e ooake no hahaiivi ma ki taaiki Jisas, tena ki vahiri ake Tama raa ma, “Mee mai, na tuua taatou raa e hakattana te tanata ki peesia te avana aia ma seai?”

³ Tena Jisas ki meake “He tuua peehee Moses ni kou atu kootou raa?”

⁴ Kito na tama raa ki meake, “Moses e hakattana te tanata ki taataa ake he launiu i te avana aia raa ki iroa pera ma aia kumee kipeesia te hineraa, tena ki oti aia ku meake te hine raa ki haere i taha.”

⁵ Kito Jisas ki meake, “Moses e taataa atu te tuua nei e mee kootou e poro nattaa roo.

⁶ Emeia i te kaamata roo te saaita TeAtua ni pena te maarama nei raa, “TeAtua e pena te tanata ma te hine,’ teenei hea te Launiu Tapu raa e tattara ma,

7 'Tera hea tetaupearaa e me kitiaki tetamana ma tetinna aia raa no haere no hakapaa ma te hine aia raa,

8 tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.'

Laaua kuse mee pera ma hetokorua, emeia tokorua raa ku hokotahi. 9 Tena se hai tama e lavaa te vvae hea TeAtua ni hukui raa."

10 Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i hare, tena na tama raa ki vahiri ake hakaraoi i te vahi te pepeesia na avana raa. 11 Tena Jisas ki meake, "Te tanata e peesia te hine aia raa no avana teeraa hine raa kuppna te hai sara i te vahi te avvana huri. 12 Ia essau peeraa hoki, te hine e peesia tetanata aia raa no avana teeraa tanata raa ku ppena te hai sara i te vahi hoki te avvana huri raa."

Jisas e hakatapu na tamalliki

(Matiu 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 E isi na tama e kou ake na tamalliki laatou raa iaa Jisas ma Tama raa ki hakatapu na tamalliki raa, tena na disaipol Jisas raa ki haatua ake na tama raa. 14 Jisas e kite hea na disaipol raa e ppena raa, tena Aia ki roto no meake na disaipol raa ma, "Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, auu se ppui na tamalliki naa maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina hoki na tama peenei. 15 Anau e meatu kootou te hakamaoni, kame he tama se too te Hakamaatua ana i te Vaelani raa pera ma he tamariki paamee, te tama naa se lavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa." 16 Tena Jisas ki ssau ake na tamalliki raa, tena ki hakapiri na rima Aia raa i aruna na tamalliki raa no hakatapu na tama raa.

Te vahiri te tama hai hekau

(Matiu 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Jisas ku tanattana ki haere hoki, tena he tanata ku tere ake no tuturi i mua Jisas, tena ki vahiri ake, "Rabai, Akoe e Tauareka roo, tena kaa hea anau e me ki ppena ki too te ora e ora tahi raa?"

18 Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa ma, "Aiea akoe e mee ma Anau e tauareka naea? Se hai tama e tauareka, TeAtua Hokoia koi e tauareka. 19 Akoe e iroa na tuua ma: 'Se taa tama, se avvana huri, se kailallao, se tattara malliu alaa tama, se hai lavvaka alaa tama, tena ku hakammaha te tamana ma te tinna akoe raa?'"

20 Tena te tama raa ki meake Jisas ma, "Rabai, anau e tautari roo na tuua naa hakaatoa kaamata roo te saaita anau ni paamee raa."

21 Tena Jisas ki kkira hakatauareka ake roo te tama raa, tena ki meake, "He mee hokotahi koi akoe e tau te ppena. Haere no too na hekau akoe raa hakaatoa no kou ake alaa tama ki sui, tena akoe ku too na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa, tena akoe e me ki isi tammaki na mee taualleka i te vaelani; ki oti akoe ku hamai no tautari Anau." 22 Te tama raa e rono koi na tattara Jisas raa, tena aia ku kkira hakahaeo roo na karemata aia raa no haere i taha, e mee aia he tama roo hai hekau.

23 Tena Jisas ki kira hakataka ake na disaipol Aia raa, tena ki meake, "Na tama hai sileni raa e hainattaa roo te ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa!"

24 Na disaipol raa ku mahharo roo ina tattara Jisas raa, tena Jisas ki tattara ake hoki ma, "Aku tama, te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hainattaa roo te ttae!

25 Te hainattaa te tama hai sileni ki uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e raka roo i aruna ma te kamel e uru i roto te rua te rina e ttui paamaro raa."

26 Na disaipol raa ku mahharo haeo roo ina tattara Jisas raa, tena ki vahihiri hokolaatou ma, "Tena kaa koai na tama e me ki too te ora e ora tahi naa?"

27 Kito Jisas ki kira hakamattonu ake na disaipol raa, tena ki meake, "Na mee hakaatoa e hainattaa ma te tama seai ma TeAtua, emeia na mee hakaatoa hainauhie roo i TeAtua te ppena."

28 Kito Pita ki meake Jisas, "Kira ake! Maatou e tiaki na mee roo hakaatoa no tauttari Akoe."

²⁹ Tena Jisas ki meake, “Noo, Anau e meatu kootou kame he tama e tiaki te hare aia, na taina aia, na kaave aia, tetinna aia, te tamana aia, na tamalliki aia ia ma na paupaku aia raa no tautari Anau ia ma te Rono Tauareka raa, ³⁰ tena te tama naa e me ki too na hoki tammaki i te nnoho taatou vahao nei raa. Te tama naa e me ki too huitarau na hare, na taina, na kaave, na tinna, na tamalliki ia ma na paupaku, hakapaa hoki ma na hakalono llihu, tena ite ora imuri raa aia e me ki too te ora e ora tahi. ³¹ Emeia na tama tammaki ettuu imua tesaita nei raa e me ki hakammuri, tena na tama tammaki e hakammuri te saaita nei raa e me ki ttuu i mua.”

*Te hakatoru na vahao Jisas ku tattara ake i te mate Aia
(Matiu 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo te mateara e haere peeraa i Jerusalem raa, tena Jisas ki haere i mua na disaipol Aia raa. Na disaipol raa e mamannatu tammaki, e meia te kanohenua e tauttari vaa muri na tama raa e mattaku. Tena Jisas ki kanna ake hakaraoi te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, tena ki tattara ake na tama raa na mee e me ki kapihi ake Aia raa. ³³ “Hakallono! Taatou e me ki oo peeraa i Jerusalem i te kina te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuua raa. Na tama raa e me ki hatu na tattara malliu, tena ku hakaioo ma ki taa Tama raa ki mate, tena na tama raa e me ki kou ake Tama raa i na tama seai ma ni Jiu raa ki taa ki mate. ³⁴ Na tama raa e me ki tataussua Tama raa, sasavare Tama raa, tena ku riki Tama raa, tena ki oti ku taa Tama raa ki mate; e meia Tama raa e me ki mahike muri no ora i te aho tana hakatoru raa.”

*Tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu
(Matiu 20.20-28)*

³⁵ Na tama Sebedi raa, Jems laua ma Jon ku oo ake no meake Jisas ma, “Rabai, maaua e isi te mee e hihhai ma Akoe ki ppena ma maaua.”

³⁶ Tena Jisas ki meake, “He mee peehee?”

³⁷ Kito te haanau raa ki meake, “Maaua e hihhai ma Akoe ki tiaki maaua ki nnoho ite vahi Akoe, te tama enoho te vahi laua, tena teeraa tama ku noho ite vahi se laua Akoe raa te saaita Akoe enoho i aruna te Nohorana Hakanaaniu Akoe i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

³⁸ Kito Jisas ki meake, “Koorua se illoa hea koorua e kainno mai Anau raa. Koorua e lavaa te unu te kapu na hakalono lihu Anau e me ki unu raa? Koorua e lavaa te too te hakoukou tapu Anau e me ki too raa?”

³⁹ Kito te haanau raa ki meake, “Maaua e lavaa.”

Tena Jisas ki meake tokoru raa, “Hakamaoni koorua e me ki unu te kapu Anau e me ki unu raa, tena ku too te hakoukou tapu Anau e me ki too raa. ⁴⁰ Emeia Anau se isi na mahi ki tini koai e me ki noho i te vahi laua ia ma koai e me ki noho i te vahi se laua Anau raa. Te Atua ko te Tama e me ki tanattana na kina raa no kou ake na tama Aia ni hirihiri raa.”

⁴¹ Te saaita teeraa sanahuru na disaipol ni llono na tattara Jems laua ma Jon raa, na tama raa kulloto roo i tokoru raa. ⁴² Kito Jisas ki kanna ake na disaipol Aia raa ki hakkutu ake, tena Aia ki meake, “Kootou e illoa pera ma na tama e mee pera ma ni tama hakanaaniu na tama ennoho pouri raa e isi na mahi i aruna na tama raa, ia tena na tama hakanaaniu raa e isi roo na mahi hai mmahi. ⁴³ Tena kootou ki se mee peenaa. Kame he tama kootou e hihai ki hakamaatua, tena te tama naa e me ki mee mo tama hehekau na tama hakaatoa, ⁴⁴ ia kame he tama kootou e hihai ki mua, tena aia ki mee pera ma he tama e mouraro i na tama hakaatoa. ⁴⁵ Maitaname te Tamariki te Tama nei se hamai ki hakanaaniu; Aia e hamai ki hehekau, tena ku hoki ake te ora Aia raa ki hakattana tammaki na tama i taha ma na hai sara laatou.”

*Jisas e tokonaki Bartimeus te tama karemata sseni
(Matiu 20.29-34; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Na tama raa ku ttae i Jeriko, tena Jisas ma na disaipol Aia raa ia ma te kanohenua e rahi raa ku mee ki tiaki te matakaina raa no oo, tena he tama na karemata aia raa e sseni e noho i te vahi te mateara raa no kainonno, te inoa aia raa ko Bartimeus te tama Timeus. ⁴⁷ Bartimeus ku rono ma teeraa ko Jisas te Tama i Nasaret raa, tena aia ki kakanna ake hakamaroa ma, "Jisas! Tamariki Devit! Hai aroha mai Anau!"

⁴⁸ Tena tammaki na tama kulloto no hai ake te tama raa ki noho hemuu, Emeia Bartimeus ku kakanna ake hakamaroa roo ma, "Tamariki Devit, hai aroha mai anau!"

⁴⁹ Jisas ku tuu, tena ki meake, "Kanna atu te tama raa ki hamai."

Kito na tama raa ki kanna ake te tama karemata sseni raa, tena ki meake, "Auu se maanatu! Mahike i aruna, Tama raa e kanna atu ma akoe ki haere ake."

⁵⁰ Kito te tama raa ki peesia na hekau aia e kkahuraa, tena killee no tuu i aruna no haere atu iaa Jisas raa.

⁵¹ Kito Jisas ki vahiri ake, "Hea akoe e hihai ma Anau kippena ma akoe naa?"

Tena te tama karemata sseni raa ki meake, "Rabai, anau e hihai ma anau ki kite hakaraoi."

⁵² Tena Jisas ki meake, "Haere, te hakatina akoe naa e mee akoe no tauareka." Te saaita naa koi te tama raa ku kite no tautari atu vaa muri Jisas.

11

Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he Tuku

(Matiu 21.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)

¹ Jisas ma na disaipol Aia raa kuttae i na matakaina Betfage laaua ma Betani, taapiri i te Mouna e hhomona Oliv raa. Na tama raa ku tappiri i Jerusalem, tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol Aia raa ki oo i mua ² ma na tattara nei: "Oo i te matakaina e tuu i mua raa. Te saaita koorua e ttae atu raa koorua e me kikkite te donki koi pupunua e haihai tera se hai tamaroo ni kake no tere. Vvete te manu naa, tena koorua ku hakattaki mai i te kina nei. ³ Ia kame he tama e vahiri atu ma koorua e vvete te manu naa ki aa, tena koorua ku meake te tama naa pera ma TeAriki e hihai te manu nei paa saaita koi, tena ki oti Aia ku kou mai hakaraoi te manu nei."

⁴ Kito tokorua raa ki oo no kkite te donki e haihai taapiri te totoka te hare. Tokorua raa ku vvete te manu raa, ⁵ tena na tama e ttuu vaa raa ku vahiri ake tokorua raa ma, "Koorua e vvete te donki naa ki aa?"

⁶ Tena tokorua raa ki meake hea Jisas ni tattara ake laaua raa, tena na tama raa ki tiaki tokorua raa ki too te manu raa. ⁷ Tokorua raa e hakattaki ake te donki raa iaa Jisas, tena ki lletu na kaukahu laaua raa i aruna te manu raa, tena Jisas ki kake i aruna.

⁸ Tammaki roo na tama ku sosora na kaukahu laatou raa i aruna te mateara, tena alaa tama ku tutuu na launiu i roto na paupaku vaa raa no sosora hoki i aruna te mateara.

⁹ Tena na tama e oo vaa mua ia ma na tama e oo mai vaa muri raa ku kaamata no vavaa ma,

"Hakammaha TeAtua!

TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa!

¹⁰ TeAtua e hakatapu te Tama ku Tuku pera ma te tuku Devit,

te tipuna taatou i mua raa!

Hakammaha TeAtua!"

¹¹ Jisas ku tae i roto Jerusalem, tena Aia ki haere i roto te Hare Tapu raa, tena ki tuu no matamata na mee hakaatoa i hare raa. Ia te saaita naa hoki te mee raa ku hiahia haeo roo, tena Aia ma te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ku oo i Betani.

Jisas e hakamate ake te laakau fik

(Matiu 21.18-19)

¹² Te aho taiao raa, na tama raa ku tiaki Betani no vakkai i Jerusalem, tena Jisas ku rono te hikai. ¹³ Aia e kite te laakau fik e tammaki na laumea e tuu i mmao, tena Aia ki haere atu ma ki mmata ma e isi na hua e mmau. Emeia te saaita Aia ni tae i te kina

te laakau raa, Aia e kite koi na laumea, e mee teenaa seai ma ko te saaita na fik raa e me ki hhua. ¹⁴ Tena Jisas ki meake te laakau raa, “Se hai tama hoki e me ki kkai na hua akoe.”

Na disaipol raa e llono Jisas e meake te laakau raa.

Jisas ku haere i te Hare Tapu

(Matiu 21.12–17; Luk 19.45–48; Jon 2.13–22)

¹⁵ Te saaita na tama raa nittae i Jerusalem, Jisas ku haere i te Hare Tapu raa no hakaise na tama e suisui na mee vaa hare raa. Aia e hakahuri na tebol na tama e sesenisi na sileni raa, tena ki hakahuri na tuai na tama e nnoho no suisui na rupe raa, ¹⁶ tena Aia kippui ki se haitama e amo he mee vaa roto te Hare Tapu raa. ¹⁷ Kito Aia ki akoako ake na tama raa ma: “Na tattara TeAtua nei e mmau i roto te Launiu Tapu ma, ‘Te Hare Tapu Anau nei e me ki kanna ria pera ma he hare lotulotu na tama na henua hakaatoa.’ Emeia kootou ehuri te hare nei ki mee mo hare na tama kailallao!”

¹⁸ Na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuua raa kullono na tattara Jisas raa, kito na tama raa ki sесеe he ara ma ki taa Tama raa ki mate. Na tama raa e mattaku Jisas, maitaname te kanohenua raa e mamahharo roo i na akoako Tama raa.

¹⁹ Te saaita te mee raa ku hiahi, Jisas ma na disaipol Aia raa ku tiaki te matakaina raa no oo.

Na mahi te hakattina

(Matiu 21.20–22)

²⁰ Tena tetahata te aho taiaroa na tama raa ku oo hoki vaa te mateara raa, tena ki kkite te laakau fik raa. Te laakau raa ku mate kaamata na patiaka i raro raa haere no ttae i aruna te laakau raa hakaatoa. ²¹ Pita ku maanatu na tattara Jisas ni meake te laakau raa, tena aia ki meake Tama raa ma, “Rabai, kira ake te laakau akoe ni hakamate ake raa ku mate!”

²² Kito Jisas ki meake na disaipol raa, “Kootou ki isi na hakattina i TeAtua. ²³ Anau e meatu te hakamaoni: kame hetama e meake te mouna raa ma, ‘Haere nollee i roto telottai’, te mouna naa e me ki haere nollee i roto telottai kame te tama naa se mamannatu tammaki, tena kihakattina hoki ma hea aia ni meake raa e me ki hakamaoni. ²⁴ Tera hea Anau e tattara atu kootou ma, te saaita kootou elotu no kainno ake TeAtua niaa kootou e hihhai raa, tena kootou kihakattina pera ma kootou e me ki too na mee raa, tena TeAtua e me ki kou atu niaa kootou e kainno ake Aia raa. ²⁵ Te saaita kootou e ttuu no lotu, tena kootou ki ssirihia ni haeo peehee kootou e isi ma alaa tama ki lavaa te Tamana kootou i te vaelani raa te ssirihia niaa kootou e ppena e ssara raa. ²⁶ [Kame kootou se ssirihia na hai sara alaa tama, tena te Tamana kootou i te vaelani raa se lavaa te ssirihia niaa kootou e ppena e ssara raa.]”

Na mahi Jisas

(Matiu 21.23–27; Luk 20.1–8)

²⁷ Jisas ma na disaipol Aia raa ku ttae hoki i Jerusalem. Tena te saaita Jisas ni haere peeraa i te Hare Tapu raa, na maatua hakananniu raa, na tama poroporo na tuua ia ma na tama hakamattua na Jiu raa ku oo ake iaa Jisas raa ²⁸ no vahiri ake Tama raa ma, “Ni mahi peehee Akoe e isi kippena na mee nei? Koai te tama e kou atu na mahi Akoe naa?”

²⁹ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri hokotahi, tena kame kootou e sui muri mai te vahiri Anau nei, tena Anau e me ki meatu ma ni mahi peehee Anau e isi kippena na mee nei. ³⁰ Kootou ki mee mai Anau, na mahi Jon e isi ki hakoukoutapu na tama raa ni mahi e oo mai ihee: ni mahi e oo mai TeAtua ma ni mahi koi na tama i te maarama nei raa?”

³¹ Na tama raa ku kaamata no kooti hokolaatou ma, “Taatou e me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi TeAtua’, tena Aia e me ki mee mai ma, ‘Kaa kootou se hakattina Jon naea?’ ³² Emeia kame taatou e meake ma, ‘Ni mahi koi

na tama i te maarama nei!’ ” (Na tama raa e tattara peenei raa e mee laatou e mattaku maitaname te kanohenua raa e hakattina ma Jon he profet hakamaoni.) ³³ Kito na tama raa ki meake Jisas ma, “Maatou se illoa.”

Tena Jisas ki meake, “Tena Anau hoki selavaa te meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei.”

12

Te tattara hurihuri na tama e lollohi te paupaku

(Matu 21.33–46; Luk 20.9–19)

¹ Tena Jisas ki tattara ake te kanohenua raa te tattara hurihuri ma, “Teeraa he tama ettori na hua na grep iroto te paupaku aia, tena kippui areha te paupaku raa. Te tama raa e tanattana te kina ki kumikumi na hua, tena ki hakatuu te paa hare palluna kinnoho na tama no lollohi te paupaku raa. Tena te tama raa ki kou ake te paupaku raa i na tama ki lollohi, tena aia ki horau i te henua e mmao. ² Te saaita na hua raa ku lleu raa, te tama hakamaatua te paupaku raa ku kauna te tama hehekau aia raa ki haere no too te tuhana aia raa i na tama e lollohi te paupaku aia raa. ³ Tena na tama e lollohi te paupaku raa ki taohi te tama hehekau raa no taa te tama raa, tena ki hakaise te tama raa itaha se hai mee e kou ake. ⁴ Te tama hakamaatua te paupaku raa ku kauna teeraa tama hehekau aia, kito na tama e lollohi raa ki riki te pohouru te tama raa, tena kippena na mee sakkino roo i te tama raa. ⁵ Kito te tama hakamaatua raa ki kauna teeraa tama hehekau hoki, tena na tama raa ki taa te tama raa no mate. Tammaki na tama hehekau te tama hakamaatua raa ni kauna raa ettiri na hakalonollihu essau pera ma na hakalonollihu na tama hehekau kaamata raa ni ttiri raa hoki. ⁶ Te tama hakaoti e ttoe ki haere raa ko te taupeara te tama hakamaatua tera aia e laoi mahi raa. Te hakaoti roo aia ki kauna te taupeara aia raa ki haere no mmata na tama e lollohi te paupaku raa. Tena aia ki tattara ma, ‘Anau e iroa na tama naa e me ki hakammaha te tama anau nei.’ ⁷ Emeia na tama e lollohi te paupaku raa e tattara hokolaatou ma, “Teenei te taupeara te tama hakamaatua te paupaku nei. Oo mai, taatou ki taa te taupeara nei ki mate, tena taatou ku too na mee hakaatoa aia e ttino raa ma taatou!’ ⁸ Kito na tama raa ki ttaohi te taupeara raa no taa no mate, tena ki peesia te tinotama te taupeara raa i taha ma te paupaku raa.”

⁹ Kito Jisas ki vahiri ake “Kaa hea te tama hakamaatua raa e me ki ppena? Tama raa e me ki hamai no taa na tama raa ki mmate, tena ku too te paupaku raa no kou ake alaa tama ki lollohi. ¹⁰ Hakamaoni kootou ku oti te ppau na tattara nei i roto te Launiu Tapu ma,

‘Te hatu na tama e hakatuutuu na hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa, ko te hatu e mmau roo hokoia i aruna na hatu hakaatoa.

¹¹ Te Atua e pena na mee nei, tena na mee nei e tiputipu laoi roo!’ ”

¹² Tena na tama hakamattua na Jiu raa ku hahaiivi ma ki hakapiki Jisas, e mee laatou e illoa ma te tattara hurihuri Jisas raa e tattara koi laatou. Emeia laatou e mattaku i te kanohenua raa, tena laatou ki tiaki Jisas no oo i taha.

Te vahiri te suisui na takis

(Matu 22.15–22; Luk 20.20–26)

¹³ E isi na Farisi ia ma alaa tama te kuturana Herot raa ni kauna ria ki oo iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa ma na vahiri. ¹⁴ Na tama raa e oo no meake Jisas ma, “Rabai, maatou e illoa ma Akoe he tama e tattara te hakamaoni, tena Akoe se mamaanatu tammaki ma ni hakataakoto peehee na tama e isi. Akoe se maanatu hoki ma ni mahi peehee na tama e isi, e meia Akoe e akoako ake na tama te hakamaoni na mee Te Atua e hihairaa. Tena mee mai maatou, eaa esara ma na tuua taatou raa kisui ake na takis raa i te tuku i Rom raa? Taatou e me ki sui ake ma seai?”

¹⁵ Emeia Jisas e iroa i te vahiri na tama raa e vahiri mariu ake raa, tena Aia ki meake, “Aiea kootou e hahaivi ma ki taaiki Anau naea? Kou mai he sileni ki mmata Anau.”

¹⁶ Tena na tama raa ki kou ake te sileni, kito Jisas ki vahiri ake, “Teenei he pohouru iaa he inoa aii?”

Kito na tama raa ki meake, “He pohouru, ia he inoa te tuku i Rom.”

¹⁷ Tena Jisas ki meake, “Tena kootou ku sui ake te tuku raa hea te tuku raa e ttino, tena ku kou ake TeAtua hea TeAtua e ttino.”

Na tama raa ku mahharo roo i na tattara Jisas raa.

Te vahiri i te ora muri
(Matiu 22.23–33; Luk 20.27–40)

¹⁸ Tena e isi na Sadyusi, na tama e mee ma se haitama elavaa te ora muri i taha ma te mate raa ku oo ake no meake Jisas ma, ¹⁹ “Rabai, Moses e taataa mai te tuaa nei itaatou ma, ‘Kame hetanata e mate notiaiki te hine aia raa se isi na tamalliki, tena tetaina aia raa e me kiavana te tautukaha raa ki huratama te hine raa, tena na tamallikiraa e me kimee pera ma nitamalliki tetanata mua aia kumate raa.’

²⁰ Tena e isi tokohitu na hai taina: Te tama matua raa e avana no mate se hai tamalliki.

²¹ Tena te tama e pare ake raa ku avana te tautukaha raa, tena aia hoki e mate se hai tamalliki. Tena te tama hakatoru raa ku avana no mate se hai tamalliki hoki, ²² ia tena tokohitu na hai taina raa hakaatoa ni avvana te hine raa no mmate se hai tamalliki. Tena ki otiroo te hine raa kumate. ²³ Ia tesaaita na tama e mmate raa hakaatoa ku mahhike no ora ite aho te ora muri raa, te hine raa e me kiavana aii? E mee te tokohitu na hai taina raa hakaatoa ni avvana te hine raa.”

²⁴ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Kootou e ssara haee! Tena kootou e illoa hea? E mee kootou se illoa te Launiu Tapu ia ma na mahi TeAtua. ²⁵ Maitaname te saaita na tama e mmate raa ku mahhike no ora raa, na tama raa e me ki mee pera ma ni ensel ite vaelani, tena laatou selavaa te avvana. ²⁶ Ia tena ite vahiri na tama e mmate no ora muri raa, kootou se hai vahao e ppau i roto te Launiu Moses ite kina e tattara ite pupu e ura raa? Te Launiu raa e taataa ma TeAtua e meake Moses ma, ‘Anau ko TeAtua Abraham, TeAtua Aisak ia ma TeAtua Jekop*.’ ²⁷ Aia ko TeAtua na tama e ora, ia seai ma HeAtua na tama e mmate raa. Kootou e ssara roo!”

Te tuaa e hakanaaniu
(Matiu 22.34–40; Luk 10.25–28)

²⁸ Hetama poroporo na tuaa enoho ite kina raa no rono na Sadyusi raa e hakataukoti ma Jisas. Tena aia ekite hoki pera ma Jisas e kou ake na tama raa na hakataakoto taualleka, kito aia ki haere atu iaa Jisas ma te vahiri nei: “He tuaa peehee e hakanaaniu i na tuaa raa hakaatoa?”

²⁹ Tena kito Jisas ki meake, “Te tuaa e hakanaaniu raa e mee peenei: ‘Hakallono mai Israel hakaatoa!

TeAriki† TeAtua taatou raa ko TeAtua hokotahi koi.

³⁰ Laoi TeAriki TeAtua kootou raa ma na hatu manava kootou, na anana kootou, na hakataakoto kootou ia ma na mahi kootou.’

³¹ Te tuaa hakarua e hakanaaniu raa e mee peenei, ‘Laoi alaa tama pera ma kootou e laoi kootou hokkootou.’ Se hai tuaa e hakanaaniu i aruna na tuaa e rua nei.”

³² Kito te tama poroporo na tuaa raa ki meake Jisas ma, “Rabai, tauareka roo! Akoe e tattara hakamaoni pera ma TeAriki Hokoia ko TeAtua, tena se hai atua peeraa hoki, TeAtua Hokoia koi. ³³ Tena kulaoi TeAtua ma na hatu manava kootou raa, na hakataakoto ia ma na mahi kootou raa, tena ku laoi hoki alaa tama pera ma kootou

* 12:26 12.26 tokorua nei ko nammate roo imua Moses † 12:29 12.29 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Deut 6.4–5. Iroto ite Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

e laoi kootou hokkootou raa e hakanaaniu roo i aruna ma kootou ki hoki ake na hoki na manu ia ma alaa hoki peeraa hoki i TeAtua.”

³⁴ Jisas erono pera ma natattara tetamaraa emattonu, tena Aia ki meake te tama raa ma, “Ako se mmao i taha ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

Tena i muri te mee nei na tama raa ku mattaku te vahiri ake Jisas alaa vahiri hoki.

Te vahiri i te Mesaia

(Matiu 22.41–46; Luk 20.41–44)

³⁵ Jisas e vahiri ake te vahiri nei tesaaita Aia niakoako i roto te Hare Tapu raa ma, “Natama poroporo natuaaraa elavaa peehee tetattara ma te Mesaia raa he mokopuna Devit? ³⁶ TeAnana Tapu raa ni tau i roto Devit no tattara ma:

‘TeAtua e meake TeAriki anau raa ma,

noho i te vahi laaua Anau raa kitaeroo tesaaita Anau etuku na tama e kirilloto Akoe raa i raro na tapuvae Akoe raa.’

³⁷ Devit hokoia e kanna Tama raa ma ‘TeAriki.’ Tena kaa te Mesaia raa e lavaa peehee te mee pera ma he mokopuna Devit?”

Lollohi hakamattonu i na tama poroporo na tuua

(Matiu 23.1–36; Luk 20.45–47)

He kanohenua e rahi e nnoho hakaraoi roo no hakalollono Jisas e tattara raa. ³⁸ Jisas e akoako ake na tama raa, tena Aia ki meake ma, “Hakamattonu i na tama poroporo natuaa tera e hihhai ki hahere ma na hekaulolloa raa, tena e hihhai hoki ki hakammaharia i na kina na maket raa. ³⁹ Ia na tama raa e hihhai hoki ki nnoho ma na tama hakamattua i roto na hare lotu ia ma na kina taualleka i na kina na kai e llahi raa. ⁴⁰ Na tama raa e hai lavvaka no kailallao na hare na tautukaha hline raa, tena ki hakatannata hoki ma laatou e too na lotu lolloa. Na hakalono llihu na tama naa e me ki haeroo!”

Te hoki te tautukaha hine e hakaaroha

(Luk 21.1–4)

⁴¹ Jisas e noho taapiri te kina te papa e ponopono na sileni te Hare Tapu raa, tena Aia ki matamata ake te kanohenua raa e oo ake no ponopono na sileni laatou raa i roto te papa raa. Tammaki na tama hai sileni e ppono tammaki na sileni. ⁴² Tena he tautukaha hine e hakaaroha e haere ake no ppono e rua na sileni.

⁴³ Tena Jisas kikanna ake na disaipol Aia raa no meake ma, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma te hoki te tautukaha hine e hakaaroha nei raa e raka roo ma na hoki na tama hakaatoa. ⁴⁴ Maitaname na tama raa e kou ake na sileni, tena e isi koi na sileni e mmoe. Ia te hine nei niaina roo ma aia e hakaaroha, e mea aia e ppono na sileni hakaatoa aia e isiraa. Te hine raa e hoki ake na sileni hakaatoa aia e isi ki tokonaki aia raa.”

13

Jisas ku tattara i te maseu te Hare Tapu

(Matiu 24.1–2; Luk 21.5–6)

¹ Jisas ku tiaki te Hare Tapu raa no haere, tena he disaipol na disaipol Aia raa ku meake ma, “Rabai, kira ake! Te hare raa ma na hatu raa e tiputipu taualleka roo!”

² Tena Jisas ki meake te disaipol raa, “Ako e kite te hare e rahi nei? Se hai hatu e me ki mmau i te kina aia e mmau raa; na hatu hakaatoa e me ki hhopo no maoha i raro.”

Na hakalono llihu e me ki ttae mai

(Matiu 24.3–14; Luk 21.7–19)

³ Jisas e noho iaruna te Mouna e hhomo na Oliv raa, tena ki ana atu peeraa i te Hare Tapu raa. Kito Pita, Jems, Jon, tena Andru ki oo ake hokolaatou no nnoho ma Jisas. ⁴ Tena na tama raa ki meake, “Tattara mai maatou ma namee nei e me

ki kapihi mai vahao hee, tena ku tattara mai hoki ma ni hakkatu peehee maatou e me ki kkite ki huri mai pera ma na mee nei ku mee ki kapihi mai.”

⁵ Kito Jisas ki meake, “Lollohi hakamattonu ki se lavaa ni tama e oo atu no malliu atu kootou. ⁶ Tammaki natama e me ki ootatu ma laatou etattara ite vahi Anau, tena kutattara ma, ‘Anau ko te Mesaia!’ ia natama naa e me ki malliu ake hoki tammaki natama. ⁷ Tena auu semamannatu tammaki tesaaita kootou ellono tettani na kapihihi tappiri atu ia ma na rono nataua emmaoraa. Na mee e me ki kapihi atu, e meia na mee nei se huri atu pera ma te maarama nei ku hamai te hakaoti. ⁸ Na henua e me ki ppuhu hokolaatou, tena na tuku raa hoki e me ki ppuhu hokolaatou. Na henua hakaatoa e me kittiri na ruru henua, ia e me kittiri hoki te hikkai. Tena na mee nei hakaatoa e ssau koi pera ma na hakalono llihu kaamata roo te hine ku mee ki mamaoha raa.

⁹ “Kootou hokkootou ki lollohi. Kootou e me ki hakapiki ria no kkave i na hare kot. Kootou e me ki riki ria i roto na hare lotu na Jiu, tena kootou e me ki ttuu i mua na tama hakamattua ia ma na tuku raa no tattara ake te Rono Tauareka raa i na tama raa. ¹⁰ Emeia kootou ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama roo hakaatoa i mua te aho hakaoti raa e tae atu. ¹¹ Kame kootou e hakapiki ria no kkave i na hare kot, tena kootou ki se mamannatu tammaki i mua te kot raa ma ni tattara peehee kootou e me ki tattara; ia tesaaita ki kot raa e tae, tena kootou ku tattara ake ni tattara peehee e uru atu i roto na mannatu kootou raa e mee Te Anana Tapu raa e me ki kou atu na tattara kootou e me ki tattara raa.

¹² “Na tama e me ki kou ake na taina laatou raa ki taia ki mmate, tena na tamana na tamalliki raa e me ki ppena peeraa hoki i na tamalliki laatou raa. Na tamalliki raa e me ki huri sara no taa na maatua laatou raa ki mmate. ¹³ Na tama hakaatoa e me ki se hihai kootou e mee kootou e tauttari Anau. Emeia tetama etuummau i te hakatina aia no tae te hakaoti raa e me ki ora.

Te saaita na hakalono llihu
(Matu 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ “Kootou e me ki kkite te haeo raa e hamai no tuu i te kina aia se tau te tuu raa.” (Ako e tetama eppauraa: ki iroa te hakataakoto te tattara nei!) “Tena na tama i Judia raa e me ki huro inakina na mouna raa no mmuni. ¹⁵ Tetama e noho iaruna te tauhuhu te hare aiaraa selavaa tetiho no haere ihare ma kitoo niaa aia e hihai kitooraa. ¹⁶ Tetama i roto te paupakuraa selavaa te vaakai ihare ma kitoo te kaukahu aiaraa. ¹⁷ Naahonaa e me ki haeo roo ma na hine e haittama raa ia ma na hine e isi na tamalliki pammearaa! ¹⁸ Lotu no kainno ake Te Atua ki se lavaa na mee nei e kapihi atu i te saaita te matani te laki raa e maairi raa. ¹⁹ Maitaname na hakalono llihu na aho naa e me ki haeo roo iaruna ma na hakalono llihu te maarama nei niisi imuaraa, kaamata tesaaita Te Atua ni pena iho te maarama nei raa haere nota e mai te aho nei. Ia e me ki selavaa hoki ni hakalono llihu pe nei e hhura mai i muri. ²⁰ Emeia Te Atua ku oti te ttuu na aho raa no moisi, ia peeraa Te Atua ki se ttuu na aho raa no moisi, se hai tama taatou e lavaa te ora. Te Atua e ttuu na aho raa no moisi e mee Aia e maanatu na tama Aia ni hirihiri raa.

²¹ “Tena kame he tama e meatu ma, ‘Kira mai, te nei te Mesaia nei!’ ia se i naa aia ku meatu ma, ‘Kira ake, teeraa te Tama raa!’ tena auu se hakattina te tama naa. ²² Maitaname na mesaia ia ma na profet malliu raa e me ki tae atu. Na tama raa e me ki ppena na mirakol ia ma na mee taualleka ma ki malliu ake na tama Te Atua ni hirihiri raa, kame laatou e lavaa. ²³ Kootou ki ttuu mmu! Anau ku oti te tattara atu na mee roo hakaatoa i mua na mee naa e kapihi atu.

Te Tamariki te Tama nei e me ki hamai
(Matu 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ “I muri na aho na hakalono llihu raa, telaa raa e me ki haere no pouri, tena te maremo raa e me ki selavaa te tii, ²⁵ tena na hetuu i te vaelani raa e me ki maoha

i raro, tena na mahi na mee i te lani raa e me ki oo sara ma na ara laatou e hahaere raa. ²⁶ Tena te Tamariki te Tama nei e me ki hamai i aruna na pukureurehu ma na mahi hai mmahi. ²⁷ Te Tama raa e me ki kauna na ensel raa ki oo i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa no hakkutu hakaatoa na tama TeAtua ni hirihiri raa.

Te tattara hurihuri te laakau fik
(Matu 24.32-35; Luk 21.29-33)

²⁸ "Te fik raa e me ki akoako atu he hakataakoto. Te saaita na laumea na raraa te laakau raa ku tilottilo roo, kootou e me ki illoa pera ma te saaita na laakau e me ki hohomo taualleka raa ku mee ki tae mai. ²⁹ Ia e ssau hoki, te saaita kootou e kkite na mee nei hakaatoa e kapihi atu raa, kootou e me ki illoa pera ma te saaita raa ku taapiri mai, ia kutanattana koi ki hamai. ³⁰ Mannatu pera ma na mee nei hakaatoa e me ki kapihi mai i mua na tama hakaatoa e nnoho te saaita nei raa e mmate. ³¹ Te vaelani ma te maarama nei e me ki oti, e meia na tattara Anau raa se lavaa te oti.

Se hai tama e iroa te aho ia ma te saaita
(Matu 24.36-44)

³² "Tena se hai tama e iroa te aho ia ma te saaita hee roo namee nei e me ki kapihi mai, niaina na ensel i te vaelani, ia te Tamariki hoki TeAtua raa se iroa; te Tamana Hokoia koi e iroa. ³³ Lollohi hakamattonu, tena kutanattana, e mee kootou se illoa ma te saaita hakamaoni raa e me ki tae atu vahao hee. ³⁴ Te aho naa e me kissau pera ma te tama ku mee ki horau i te henua e mmao, tena kitattara hakaraoi ake roo na tama hehekau raa niaa na tamaraa e me kippena raa, tena kitiaki ake na tama hehekau aia raa ki lollohi. Aia e meake hoki te tama etuu te totoka raa ki rorohi hakappuru roo. ³⁵ Ia tena lollohi hakamattonu, maitaname kootou se illoa te saaita te tama hakamaatu raa e me ki hamai i hare. Ka oti te tama raa ku hamai te hiahi, seaina te tuapoo, seaina te uru te ata, ia seaina te saaita te laa raa ku hopo ake. ³⁶ Ka oti aia ku hakateki no hamai no kite kootou e mmoe heilloa. ³⁷ Ia hea Anau e tattara atu kootou nei, Anau e tattara ake hoki na tama hakaatoa ki lollohi hakamattonu!"

14

Te hakataakoto ma ki taa Jisas ki mate
(Matu 26.1-5; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53)

¹ E rua na aho i mua te Kai te Pasova ia ma te Kai te Haraoa Mannihi raa, na maatua hakananniu ia ma na tama poroporo na tuaa raa ku sесе he ara ma ki hakapiki hemuu Jisas, tena kutaa Tama raa ki mate. ² Na tamaraa e tattara ma, "Taatou se lavaa te ppena te hakataakoto nei te saaita te kai raa, maitaname te kanohenua raa e me ki lloto."

Te hine e amuhi Jisas i Betani
(Matu 26.6-13; Jon 12.1-8)

³ Jisas enoho i Betani i te hare Saimon te tama ni kaina te manumanu haeo i mua raa. Jisas enoho no kai, tena he hine ki haere ake i hare ma te lloo manoni e pena koi na nad tera esuimmaharoo. Te hine raa e taaraki te lloo manoni raa no nini i aruna te pohouru Jisas raa. ⁴ Tena e isi na tama enoho i te kina raa ku lloto roo, tena kitattara hokolaatou ma, "E isi te tauareka te hine raa e ninnini puamu te lloo manoni raa? ⁵ Te lloo manoni raa e tau roo te kou ake ni tama ki sui toru huitarau na sileni, tena ku too na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa!" Kito na tamaraa ki tattara lloto ake roo te hine raa.

⁶ Tena Jisas ki meake na tamaraa, "Tiaki te hine naa! Aiea kootou e tattara lloto ake te hine naa naea? Te hine nei e pena te mee e tauareka roo i Anau. ⁷ Na tama hakaalloha raa e me ki nnoho tahiroo ma kootou, tena he saaita peehee kootou e hihai ki tokonaki na tama naa, kootou e lavaa te tokonaki koi. Emeia Anau se lavaa

te noho tahi roo ma kootou. ⁸ Te hine nei e pena hea aia e lavaa te ppena; Aia e nnini teloo manoniraa iaruna tetinotama Anau ma kitanattana tetinotama Anau raa imua Anau etanuria. ⁹ Anau emeatu te hakamaoni pera ma hea te hine nei e ppena raa e me kimee pera ma he hakamaarona aia te saaita na tama e takutaku te Rono Tauareka nei i na kina hakaatoa i roto te maarama nei.”

Judas e hakari ake Jisas i na maatua hakananniu

(Matiu 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Tena Judas Iskariot, he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku haere no meake na maatua hakananniu raa ma Aia e me ki hakari ake Jisas i na tama raa.

¹¹ Na tama raa ku hihhia roo te saaita laatou ni llono na tattara Judas raa, tena laatou ki meake ma laatou e me kikou ake nisileni. Tena Judas ku kirakira he saaita e tauareka ma ki hakari ake Jisas i na tama raa.

Te Kai te Pasova

(Matiu 26.17-25; Luk 22.7-14; 22.21-23; Jon 13.21-30)

¹² Te aho kaamata roo te Kai te Haraoa Mannihi raa; teenaa ko te aho na tama e me ki taa na sipsip ki kkai te Kai te Pasova raa, tena na disaipol Jisas raa ku vahiri ake Jisas ma, “Te kina hee Akoe e hihai ma maatou ki oo no tanattana te Kai te Pasova raa ma Akoe?”

¹³ Tena Jisas ki kauna tokorua na disaipol ma na tattara nei: “Oo i roto te matakaina e rahi raa, tena he tanata e amo teloo vai e me kittiri koorua. Tauttari te tama naa ¹⁴ ki tae te hare aia e uru raa, tena koorua ku meake te tama hakamaatua te hare naa ma, ‘Te Rabai raa e mee ma, ‘Teehee te rum Anau ma na disaipol Anau raa e me ki kkai te Kai te Pasova naa?’” ¹⁵ Tena te tama naa e me ki huri atu te rum e rahi i aruna, ku oti te tukutuku hakaraoi. Tena koorua ku tanattana mai na mee hakaatoa ki oo atu maatou.”

¹⁶ Tokorua raa e oo i roto te matakaina raa no kkite na mee raa e ssau roo pera ma hea Jisas ni tattara ake laaua raa. Kito tokorua raa ki tanattana na kai e me ki kkai te kai te Pasova raa.

¹⁷ Te mee raa ku hiahi, tena Jisas ku haere ake ma te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa. ¹⁸ Na tama raa ku nnoho ma kikkai, tena Jisas ki meake, “Anau emeatu kootou; he tama kootou e me ki hakari ake Anau i na tama e kiri lloto Anau raa, e meia te tama naa e noho no kai ma Anau i te kina nei.”

¹⁹ Na hakataakoto na disaipol raa ku hao roo, tena laatou ki vahihhiri ake Jisas tama taki ttahi ma, “Akoe ma e tattara koi anau?”

²⁰ Kito Jisas ki meake, “He tama i roto kootou te sanahuru ma rua na disaipol naa, teenaa ko te tama e me ki ttoki te haraoa aia raa i roto te parete Anau e ttoki te haraoa Anau raa. ²¹ Te Tamariki te Tama nei e me ki mate pera ma te Launiu Tapu raa e tattara; e meia te tama e me ki hakari ake te Tamariki te Tama nei e mee ki hao roo! E me ki tauareka roo ma te tama naa peeraa aia ki se haanau iho i te maarama nei.”

Te Kai Hakaoti TeAriki

(Matiu 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Korin 11.23-25)

²² Laatou koi kkai koi, tena Jisas ki too te haraoa raa no lotu ake TeAtua, tena ki ttohi te haraoa raa no kou ake na disaipol raa, tena Aia ki meake, “Too te haraoa nei, teenei ko te tinotama Anau.”

²³ Tena Jisas ki too te kapu raa no hakammaha ake TeAtua, tena ki kou ake te kapu raa i na disaipol raa, tena na tama raa hakaatoa ki unu te kapu raa. ²⁴ Kito Jisas ki meake ma, “Teenei ko te toto Anau tera e nnini atu ki tokonaki tammaki na tama, te toto Anau nei e huri atu te hakamaoni te tattara e ivi TeAtua raa. ²⁵ Anau emeatu kootou pera ma Anau selavaa hoki te unu te wain nei ki tae roo te aho Anau e me ki unu te wain hoou i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

²⁶ Tena na tama raa ki huhua te rue te lotu raa, tena ki oo peeraa i te Mouna e hhomono na Oliv raa.

Jisas e meake ma Pita e me ki kore e toru na vahao
(*Matiu 26.31-35; Luk 22.31-34; Jon 13.36-38*)

²⁷ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kootou hakaatoa e me ki huro itaha, tena ku tiaki Anau, e mee te Launiu Tapu e tattara ma, “TeAtua e me ki taa te tama rorohi na manu raa, tena na sipsip raa e me ki maaseu huri.’

²⁸ Emeia te saaita Anau e me ki mahike muri i taha ma te mate raa, Anau e me ki haere i mua kootou no haere i Galili.”

²⁹ Kito Pita ki meake, “Niaina ma na tama nei hakaatoa e huro i taha ma Akoe, e meia anau se lavaa roo te tiaki Akoe!”

³⁰ Tena Jisas ki meake Pita, “Anau e meatu te hakamaoni pera ma imua te manu tane raa e tani e rua na vahao te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.”

³¹ Kito Pita ki tattara hakappura ake ma, “Anau se lavaa roo te kore, niaina anau e mate ma Akoe!”

Tena na disaipol raa hakaatoa ku tattara ake pera ma Pita raa hoki.

Jisas e lotu i roto Getsemani
(*Matiu 26.36-46; Luk 22.39-46*)

³² Na tama raa e oo no ttae i te kina e hui ma ko Getsemani raa, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Nnoho i te kina nei, Anau e me ki haere no lotu.” ³³ Tena Aia ki too Pita, Jems ia ma Jon no haere ma Aia. Jisas ku se hihai roo ki hakarono i roto te tinotama Aia raa, ia te hakataakoto hoki Aia raa ku haeo roo, ³⁴ tena Aia ki meake na tama raa, “Te aroha i roto te hatu manava Anau nei e rahi roo, tena Anau ku taapiri koi ki mate te aroha. Nnoho i te kina nei no lollohi.”

³⁵ Jisas e haere hakamarie koi, tena ki tteiho no tuturi i raro no lotu ake TeAtua ma kame e hainauhie Aia ki se lavaa te too na hakalono llihu Aia e me ki too raa. ³⁶ Tena Aia ki lotu ma, “Aba! Taku Tamana! Na mee hakaatoa e hainauhie ma Akoe. Too te kapu te hakalono llihu nei i taha ma Anau. Emeia teenei seai ma he hihai Anau, tena ppena te hihai Akoe naa.”

³⁷ Tena Aia ki vaakai no kite te tokotoru na disaipol raa ku mmoe. Tena aia ki meake Pita, “Saimon, akoe e moe? Akoe se lavaa roo te ara ake he paa saaita?” ³⁸ Tena Aia ki meake na tama raa, “Ara tahi, tena kulotu ake ki se lavaa kootou te tteiho i na hahaaite. Te anana raa e mataora, e meia te tinotama raa e matanaena.”

³⁹ Kito Aia ki haere hakaraoi no lotu ake TeAtua pera ma Aia ni lotu ake i mua raa koi.

⁴⁰ Tena ki oti Aia ki vaakai ake hakaraoi no kite na disaipol raa ku mmoe heilloa roo; na tama raa ku se lavaa roo te kkira na karemata laatou. Tena laatou ku se illoa ma laatou ki meake peehee ia Jisas.

⁴¹ Jisas e haere no lotu te hakatoru na vahao, tena ki vaakai ake no kite na disaipol raa e mmoe koi, tena Aia ki meake, “Kootou koi mmoe koi no hamalollo? Ku tau peenaa! Te saaita hakamaoni raa ku tae mai! Kira ake, te Tamariki te Tama nei ku mee ki noho i raro na mahi na tama hai ssara raa. ⁴² Mahhike i aruna ki oo taatou. Kira ake, teenei te tama e me ki hakari ake Anau i na tama hai ssara raa!”

Jisas ku hapikipi ria
(*Matiu 26.47-56; Luk 22.47-53; Jon 18.3-12*)

⁴³ Jisas koi tattara koi te saaita Judas he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku tae ake. Judas e haere ake ma te kanohenua na maatua hakananniu, na tama poroporo na tuua ia ma na tama hakamattua na Jiu raa ni kauna ria ki oo ake ma na paraamoia ia ma na laakau raa. ⁴⁴ Judas e meake te kanohenua raa te hakkatu ma, “Te tama anau e mohoni raa ko te tama kootou e hihai. Hapikipi te Tama naa, tena ku too no oo ma kootou.”

⁴⁵ Judas e taeake koi, tena aia ki haere tahi aturoo iaa Jisasraa no meake ma, "Rabai!", tena aia ki mohoni Tama ra. ⁴⁶ Kito na tama ra ki haka piki Jisas, tena ki taohi mmau roo Tama ra. ⁴⁷ Tena he tama e tuu i te kina ra ku uhu te paraa moa aia ra no ttuu te katarina te tama he hekau te pohouru hakanaani na maatu ra no hopo.

⁴⁸ Kito Jisas ki meake te kanohenua ra, "Kootou e oo mai ma na paraa moa ia ma na laakau ki taohi Anau pera ma Anau he tama se hai lou? ⁴⁹ Te aho ma te aho Anau e noho ma kootou i roto te Hare Tapu ra no akoako, tena kootou se haka piki Anau. Emeia na tattara te Launiu Tapu ra e me ki oo mai no hakamaoni."

⁵⁰ Tena na disaipol Jisas ra haka ato ku tiaki Tama ra no huro i taha.

⁵¹ He taupeara hokotahi e kahu koi te paamaro makkini, e tautari atu vaa muri Jisas. Na tama ra e mee ma ki haka piki te tama ra, ⁵² tena te tama ra ki peesia te paamaro aia ni kahu ra no tere se hai mee e kahu.

Jisas ku tuu i mua na tama hakanani

(Matiu 26.57-68; Luk 22.54-55; 22.63-71; Jon 18.13-14; 18.19-24)

⁵³ Na tama ra e too Jisas no kave i te hare te pohouru hakanaani na maatu ra, tena na maatu hakanani ra, na tama hakamattua na Jiu ra ia ma na tama poroporo na tuaa ra ku haku tu haka ato i te kina ra. ⁵⁴ Pita e haere tautari atu vaa muri no uru i te kina te hare te pohouru hakanaani na maatu ra. Tena aia ki noho i te kina ra ma na soldia ra no hakamamahana te ahi ra. ⁵⁵ Na maatu hakanani ra ma na tama hakamattua na Jiu ra haka ato ku sese ni ara ma kilavaa laatu te ta Jisas ki mate, e meia laatu se hai ara roo elave. ⁵⁶ Tammaki na tama e ooake no hatu na malliu laatu iaa Jisas, e meia na tattara na tama ra se hakanatahi hoki.

⁵⁷ Tena e isi na tama kuttuu i aruna no haatu na malliu laatu ra iaa Jisas ma, ⁵⁸ "Maatu ellono te Tama nei e tattara ma, 'Anau e me ki seu te Hare Tapu na tama e pena nei, tena i roto e toru na aho, anau e me ki haku tu muri te hare tera se hai tama te maarama nei e me ki pena ra.' " ⁵⁹ Emeia na tattara na tama ra hoki se hakanatahi.

⁶⁰ Te pohouru hakanaani na maatu ra ku mahhike no tuu i mua na tama ra haka ato no vahiri ake Jisas ma, "Ako e isi na tattara e me ki tattara i te vahi na tattara na tama nei e hai atu Ako ra?"

⁶¹ Emeia Jisas etuu hemuu koi se hai tattara roo e meake. Tena te pohouru hakanaani na maatu ra ki vahiri ake hakaraoi hoki ma, "Ako ko te Mesaia, te Tamariki Te Atua e Tapu?"

⁶² Kito Jisas ki meake, "Te nei Anau, tena kootou haka ato e me ki kite te Tamariki te Tama nei e noho i te vahi laaua Te Atua Hakanaani, tena Aia e me ki hamai i aruna na pukureu rhu i te vaelani ra!"

⁶³ Te pohouru hakanaani na maatu ra ku ssae na hekau aia ra, tena ki meake, "Maatu se hihhai kitoo hoki ni tattara alaa tama. ⁶⁴ Kootou kullono koi na tattara hao Tama nei e tattara i Te Atua ra. Kaa kootou e mannatu maea?"

Te kanohenua ra haka ato ku haka iooake ma Tama ra ku sara, e tau te taia ria ki mate.

⁶⁵ Tena alaa tama na tama ra kukaamata no sasavare Jisas, tena kinnoa te paamaro ra na karemata Jisas, tena ki ttuki Tama ra. Kito na tama ra ki meake ma, "Tini ma koai te tama ni ttuki Ako ra!" Kito na soldia ra ki oo atu no riki Tama ra.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas

(Matiu 26.69-75; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18; 18.25-27)

⁶⁶ Pita koi noho koi ia ho te hare te pohouru hakanaani na maatu ra te saaita te taukupu he hekau te pohouru hakanaani na maatu ra ni haere ake.

⁶⁷ Te taukupu ra e kite Pita e hakamamahana i te vahi te ahi ra, tena aia ki kiki ra

hakamattonu ake roo iaa Pita, tena ki meake, “Ako e hoki e hahaere ma Jisas te tama i Nasaret raa.”

⁶⁸ Emeia Pita e kore, tena ki meake, “Anau se iroa hea akoe e tattara naa.” Tena Pita ki haere i taha ma te kina raa no ssae i aho. [Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani.]

⁶⁹ Te taukupu raa e kite Pita i te kina raa, tena aia ki tattara ake na tama e ttuu vaa raa ma, “Teenei he tama na tama raa hoki!” ⁷⁰ Tena Pita ki kore hakaraoi hoki.

Se roroa hoki, na tama e tuu vaa raa ku hai ake hoki Pita ma, “Ako e selavaa hoki te kore pera ma akoe se hai i roto na tama raa maitaname akoe he tama i Galili.”

⁷¹ Tena Pita ki meake, “Anau e meatu pera ma anau e tattara te hakamaoni! Te Atua ki mee ki hakalono llihu kame anau se tattara te hakamaoni! Anau se iroa te Tama kootou e tattara naa!”

⁷² Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani tana hakarua, tena Pita ku maanatu na tattara Jisas ni meake aia ma, “I mua te manu tane raa e tani e rua na vahao, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau.” Tena Pita ku aroha roo no tanitani.

15

Jisas i mua Pailat

(Matiu 27.1–2; 27.11–14; Luk 23.1–5; Jon 18.28–38)

¹ Tahata poo na maatua hakananniu raa ku hakkutu hakavave ma na tama hakamatua na Jiu raa, na tama poroporo na tuua raa ia ma na tama hakananniu roo hakaatoa no hakatonutonu na tattara laatou. Kito na tama raa ki haihai na rima Jisas raa, tena ki hakattaki Tama raa no kou ake iaa Pailat raa.

² Kito Pailat ki vahiri ake Jisas ma, “Ako e ko te Tuku na Jiu?”

Tena Jisas ki meake “Teena koi akoe ku mee mai naa.”

³ Na maatua hakananniu raa ku hai ake tammaki roo na tattara iaa Jisas, ⁴ kito Pailat ki vahiri ake hoki ma, “Ako e me ki tuu hemuu koi peenaa? Hakarono na tattara na tama nei e hai atu Ako e raa!”

⁵ Jisas e tuu hemuu koi se hai tattara roo e meake, tena Pailat ku mahharo roo.

Jisas ku mee ki ttii riria i aruna te kros

(Matiu 27.15–16; Luk 23.13–25; Jon 18.39–19.16)

⁶ Na hetau hakaatoa te saaita te Kai te Pasova eaa, Pailat e me ki hakattana he tama karapusi te kanohenua raa e kainno ake aia ki hakattana ma laatou raa. ⁷ Tena he tama te inoa aia raa ko Barabas e noho i te hare karapusi te saaita naa, e mee aia ni ta te tama no mate te saaita laatou ni ppuhu raa. ⁸ Te kanohenua raa ku hakkutu ma ki kainno ake Pailat ki ppena hea laatou e hihhai pera ma na saaita i mua raa, ⁹ kito Pailat ki vahiri ake na tama raa ma, “Kootou e hihhai ma anau ki hakattana te Tuku na Jiu raa ma kootou?” ¹⁰ Emeia Pailat e iroa ma na maatua hakananniu raa e kou ake Jisas i aia raa e mee laatou e manava kkere Tama raa.

¹¹ Tena na maatua hakananniu raa ku tatakore ake te kanohenua raa ki meake Pailat ma ki hakattana Barabas ma laatou. ¹² Kito Pailat ki vahiri ake te kanohenua raa ma, “Kaa hea kootou e hihhai ma anau ki ppena i te Tama kootou e kanna ma he Tuku na Jiu raa?”

¹³ Kito te kanohenua raa ki vaa ake ma, “Tii Tama naa i aruna te kros!”

¹⁴ Tena Pailat ki vaakai ake ma, “Kaa he sara peehee te Tama nei ni ppena?”

Na tama raa ku vaa ake hakamaroa roo ma, “Tii Tama naa i aruna te kros!”

¹⁵ Pailat e hihai ma ki mee te kanohenua raa ki hihhia, tena aia ki hakattana ake Barabas i na tama raa. Kito aia ki meake na tama raa ki riki Jisas, tena ku too Tama raa no kkave no ttii i aruna te kros.

Na soldia raa ku tataussua Jisas

(Matiu 27.27–31; Jon 19.2–3)

¹⁶ Na soldia raa ku too Jisas no hakattaki i roto te hare Pailat raa (i te kina e hui ma te Pretorium raa), tena na tama raa ki kanna ake na soldia raa hakaatoa ki hakkutu ake. ¹⁷ Kito na soldia raa ki hakauru ake Jisas te kaukahu etteapouri raa, tena kipena te hau inalaakau etutuia raa no hakapiri ake i te pohouru Tama raa. ¹⁸ Tena na soldia raa ku tataussua ma laatou e hakammaha ake Tama raa ma, "Hakammaha te Tuku na Jiu!" ¹⁹ Na soldia raa eriki te pohouru Jisas raa ma telaakau, tena kisasavare Tama raa, tena kitataussua ma laatou e hakamaru ake Tama raa. ²⁰ Na soldia raa ku otiroo te tataussua Jisas, kito na tama raa ki ui te kaukahu etteapouri raa itaha, tena ki hakauru ake hakaraoi na kaukahu Tama raa. Kito na tama raa ki hakattaki Tama raa ma ki ttii i aruna te kros.

Jisas ku ttii ria i aruna te kros

(Matiu 27.32-44; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)

²¹ Na tama raa e oo nottiri Saimon, he tama e hamai peeraa ina matakaina na vahira ma ki haere i roto te matakaina erahira, tena na soldia raa ki meake te tama raa ki amo te kros Jisas raa. (Saimon he tama i Sairini, tena aia ko te tamana Aleksanda laaua ma Rufus.) ²² Na tama raa e hakattaki Jisas no tae i te kina e hui ma Golgota raa, e mee ma, "Te Kina te Ivi te Pohouru te tama." ²³ Na tama raa e kou ake te wain e hilo ma te maraseni e hui ma he mir raa ma ki unu Jisas, e meia Jisas e kkaro te unu. ²⁴ Kito na soldia raa ki ttii Jisas i aruna te kros, tena ki vaevae na hekau Tama raa ma laatou. Na tama raa e ttahao huhuu na hatu ki mmata ma koai te tama e me ki too he mee peehee i na hekau Jisas raa. ²⁵ Te sivo te tahata na soldia raa ku ttii Jisas i aruna te kros. ²⁶ Tena ki tatta na tattara nei, "Te Tuku na Jiu" ma ki illoa na tama te sara Tama raa. ²⁷ Na soldia raa e ttii hoki tokorua na tama kailallao ma Jisas, te tama i te vahi laaua, tena te tama i te vahi selaaua. ²⁸ [Te mee nei e mee ki hakamaoni te tattara te Launiu Tapu raa ma,

"Na tama e me ki tattara ma te Tama raa e hukui ma na tama kailallao."]

²⁹ Na tama e oo hakallaka raa ku lulluu na pohouru laatou, tena ki hai ake Jisas ma, "Ako e he tama! Ako e mee ma Ako e me ki seu te Hare Tapu raa, tena ku hakatuu hakaraoi te hare raa i roto e toru na aho! ³⁰ Tena tihomai vahaonei iraro ma te kros naa, tena ku tokonaki Ako e Hokkoe!"

³¹ Na maatua hakananniura ma laatou ma na tama poroporo na tuaa raa ku tataussua ake hoki Jisas. Na tama raa e tattara hokolaatou ma, "Tama raa e tokonaki alaa tama, e meia Aia selavaa te tokonaki Aia Hokoia! ³² Taatou ki mmata ma te Mesaia, te Tuku na tama Israel raa e hamai iraro ma te kros raa vahaonei, tena taatou e me ki hakattina i Aia!"

Tena tokorua na tama kailallao e ttii ria hoki i aruna na kros ma Jisas raa ku hai ake hoki Tama raa.

Jisas ku mate

(Matiu 27.45-56; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

³³ Tena te laa latea te henua raa hakaatoa ku pouri haere no tae roo te toru te hiahi. ³⁴ Tena te toru te hiahi Jisas ku tani ake hakamaroa ma, "Eloi, Eloi, lema sabaktani?" e mee ma, "Taku Atua, Taku Atua, aiea Ako e tiaki Anau naea?"

³⁵ E isi na tama i te kina raa ellono Jisas, tena ki tattara ma, "Hakallono, Tama raa e kakanna ake Elaija!" ³⁶ Tena he tama ki tere ake ma te spans raa no ppono i roto te wain raa, tena ki nnoa te mata te laakau raa no ssau no tuku ake te maihu Jisas raa, tena ki meake, "Hakattari! Taatou ki mmata ma Elaija e me ki hamai notuuri mai te Tama nei i raro ma te kros raa!"

³⁷ Jisas e kapihi te varo Aia raa hakamaroa, tena ki mate.

³⁸ Tena te paamaro e tootoo i roto te Hare Tapu raa kumasae ilottonu kaamata i aruna haere no hopo iraro. ³⁹ Te tama hakamaatua na soldia raa e tuuroo i mua

tekros raa no kite te mate Jisas raa, tena kitattara ma, “Hakamaoni Te Tama nei he Tamariki Te Atua!”

⁴⁰ Eisi nahhine ettuu hakammao no matamata, tena iroto nahhine ettuu i te kina raa ko Meri te tama i Makdala raa, Meri te tinna Jems laaua ma Josep raa, tena Salome. ⁴¹ Nahhine raa nitauttarimairoo Jisas te saaita Aia ni noho i Galili, tena laatou e tokonaki hoki Tama raa. Tammaki hoki nahhine ni oomai ma Jisas i Jerusalem raa e ttuu i te kina raa.

Josep e too tinotama Jisas

(Matiu 27.57–61; Luk 23.50–56; Jon 19.38–42)

⁴² ⁴³ Te meeraa ku haere kihiahi, tena Josep te tama i Arimatea raa ku tae ake. Tama raa he tama hakanaaniu hoki, tena aia e noho no hakattari ma kitae mai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Teena ko te Aho e Tanattana (teena ko te aho i mua te Sabat), kito Josep ki haere se mataku atu no tuu i mua Pailat, tena ki meake te tama raa ma aia e me ki too te tinotama Jisas raa. ⁴⁴ Pailat ku oho roo e mee aia e rono ma Jisas ku mate. Tena aia ki kanna ake te soldia hakamaatua raa no vahiri ake ma Jisas ko naa mate roo. ⁴⁵ Pailat ku rono na tattara te soldia raa, tena aia ki meake ma Josep e lavaa te too te tinotama Jisas raa.

⁴⁶ Josep esui te paamaro ellaha, tena aia kituri iho te tinotama Jisas raa i raro no mmini te paamaro raa, tena ki ppono te tinotama raa i roto te taruma na tama e keru i te kina na hatu i te vahi te tutu raa. Tena aia ki hakatakape ake te hatu e rahi raa no ppui te totoka te taruma raa. ⁴⁷ Meri te tama i Makdala raa laaua ma Meri te tinna Josep raa* e ttuu no matamata no kkite te kina te tama raa e ppono te tinotama Jisas raa.

16

Jisas ku ora muri

(Matiu 28.1–8; Luk 24.1–12; Jon 20.1–10)

¹ Te Sabat raa ku oti, tena Meri te tama i Makdala raa, tena Meri te tinna Jems raa ia ma Salome essui namee mannoni ma kiamuhi te tinotama Jisas. ² Tena nahhine raa ku oo i te kina te taruma raa te tahata roo te aho te Latapu*. ³ ⁴ Nahhine raa e haere tattara hokolaatou i aruna te mateare ma, “Koai te tama e me ki hakatakape te hatu raa itaha ma te totoka te taruma raa ma taatou?” (E mee te hatu raa e rahi roo.) Emeia nahhine raa e tae atu no kkite ma te hatu raa ku oti te hakatakape ria itaha. ⁵ Kito nahhine raa ki uru atu i roto te taruma raa no kkite te tama e uru na hekau makkini roo e noho te vahi laaua, tena nahhine raa ku oho roo.

⁶ Kito te tama raa ki meake, “Auu se oho, anau e iroa kootou e sесеe Jisas te Tama i Nasaret tera nitii ria i aruna te kros raa. Te Tama raa ku sei i te kina nei, Aia ku oti te ora muri! Kira ake, teenei te kina na tama raa ni hakamoe te tinotama Aia. ⁷ Tena oo vahao nei no meake na disaipol Aia raa, hakapaa hoki ma Pita pera ma, ‘Tama raa ku haere i mua kootou i Galili; kootou e me ki kkite Tama raa i te kina raa pera ma Aia ni tattara atu kootou raa.’”

⁸ Kito nahhine raa ki huro itaha ma te taruma raa, ia e poreppore roo te mattaku. Nahhine raa se isi te tama ni tattara ake, e mee laatou e mattaku.

Jisas e tuu ake Meri te tama i Makdala

(Matiu 28.9–10; Jon 20.11–18)

[⁹ Jisas e tuu ake ia Meri te hine i Makdala Aia ni hakaise e hitu na tipua i taha raa, teena ko te tahata roo te aho te Latapu te saaita Aia ni mahike muri no ora. ¹⁰ Tena Meri ki haere no tattara ake na tama ni hahere ma Jisas raa. Na tama raa e ppari

* **15:47** 15.47 mannatu, teenei sei ko te Josep te tama ni too te tinotama Jisas raa no tanu * **16:2** 16.2 te kava Jisas e tanu raa e kee ma na kava na henua taatou nei

no tanittani, ¹¹ e mea te saaita na tama raa ni llono Meri te hine i Makdala raa e tattara ma Jisas ku ora ia ma aia e kite hoki Tama raa, tena na tama raa ku se hakattina na tattara te hine raa.

Jisas e tuu ake tokorua na disaipol
(Luk 24.13-35)

¹² Tena kioti Jisas kutuu ake hoki ite tokorua na disaipol te saaita tokorua raa ni tiaki te matakaina raa no oo. ¹³ Tena tokorua raa ku vakkai no tattara ake alaa disaipol pera ma laua e kite Jisas, e mea na tama raa se hakattina hoki na tattara tokorua raa.

Jisas ku tuu ake i te sanahuru ma tahi na disaipol
(Matiu 28.16-20; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Na hehekau 1.6-8)

¹⁴ Tena ki tiroo Jisas kutuu ake ite sanahuru ma tahi na disaipol raa te saaita na tama raa ni kkai. Aia e hai ake na disaipol raa, e mee na tama raa se isi na hakattina, ia e mee hoki na tama raa e hainattaa roo te hakattina na tattara na tama ni kkite ma Aia ku ora muri raa. ¹⁵ Tena Jisas ki meake na disaipol raa ma, "Oo ina kina hakaatoa i roto te maarama nei raa no takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama roo hakaatoa. ¹⁶ Koai te tama e hakatina no too te hakoukou tapu raa e me ki ora, tena te tama se hakatina raa e me ki hakatonu tonu ria. ¹⁷ Na tama e hakattina raa e me ki too na mahi kippena na mirakol: na tama naa e me ki hakaise na tipua itaha ite inoa Anau; na tama naa e me ki tattara ake na tattara vahao nei raa ina tama se illoa raa; ¹⁸ kame na tama naa e ttaohi na laponu, ia e unu na vai maraseni e lavaa te taa te tama ki mate raa; na tama naa se lavaa te mmate, tena na tama naa e me ki hakappiri na rima laatou raa i aruna na tama lavvea raa no taualleka."

Jisas ku too ria no kkave i te vaelani
(Luk 24.50-53; Na hehekau 1.9-11)

¹⁹ Te Ariki Jisas e tattara ake na disaipol raa no oti, tena Aia ku too ria no kkave i te vaelani no noho ite vahi laua Te Atua raa. ²⁰ Tena na disaipol raa ku oo no takutaku na kina roo hakaatoa. Te Ariki e hehekau ma na tama raa ki huri ake pera ma na takutaku na disaipol raa e hakamaoni i na mirakol na tama raa e ppena raa.]

Luk Te Rono Tauareka Luk e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.4

Jisas laua ma Jon ku hannau iho 1.5—2.52

Jon Baptis 3.1—3.20

Jon e hakoukou tapu Jisas, tena Satan ki tatakore Jisas 3.21—4.13

Jisas i roto Galili 4.14—9.50

Jisas i roto Galili, ia ku taapiri i Jerusalem 9.51—19.27

Jisas ku taapiri i Jerusalem 19.28—23.56

Jisas ku ora muri 24.1—24.53

Luk e taataa i te ora Jisas

¹ Tiofilus, te hakamaatua:

Tammaki natama ehai namahi laatou ma kitattaa nilauniu kihakariatu na mee Jisas nihurimai taatouraa. ² Natamaraa etattaa namee taatou nillono na tama nikkite namee raa i te kaamata raa roo, tena ki haere tattara na tattara raa. ³ Maitaname anau ni too hakaraoi roo na tiputipu nei hakaatoa i te kaamata roo, tena anau e maanatu ma kame e tauareka anau te taataa atu te launiu nei i akoe, ⁴ ki iroa akoe pera ma te akoako akoe ni rono raa e hakamaoni.

Te ensel e tattara ake Sekaraia i te haanau iho Jon

⁵ He maatua i roto te hareakina Abiyaraa enoho te saaita Herot nituku i roto Judia raa, te inoa aia raa ko Sekaraia. Tena te avana aia raa ko Elisabet, he hine i roto te hareakina Aron raa. ⁶ Sekaraia laua ma Elisabet e tauttari tahi na tuua TeAtua raa, ia tokorua raa hoki e ttonu tahi i mua na karemata TeAtua. ⁷ Tokorua raa ku mattua hakaatoa, e meia laua se ki hai tamalliki roo e mee Elisabet e poka.

⁸ Teeraa he aho, na maatua raa e hirihiri Sekaraia ki too te lotu i roto te Hare Tapu tesao aia. Sekaraia e hehekau ma TeAtua pera ma he maatua. ⁹ Teenei he tiputipu na maatua raa, tena na maatua raa ettahao nahatu no hirihiri Sekaraia ki haere no hakkaa te insens i aruna te olta raa. Kito Sekaraia ki haere i roto te Hare Tapu TeAtua raa, ¹⁰ tena te kanohenua i aho raa ku lotu te saaita Sakaraia ni haere no hakkaa te insens raa.

¹¹ Tena te ensel TeAtua raa ku tuu ake iaa Sekaraia i te vahi laua te olta i te kina te insens raa e ura raa. ¹² Te saaita Sekaraia nikite te ensel raa, aia ku oho roo no matakua. ¹³ Tena te ensel raa ki meake, "Sekaraia! Auu se matakua, TeAtua ku rono te lotu akoe raa, tena Elisabet te avana akoe raa e me ki haanau he tamariki tanata ma akoe, tena akoe ku hui te inoa te tamarikinaa Jon. ¹⁴ Te saaita naa, akoe e me ki hihia roo, tena tammaki natama e me ki hihia hoki te saaita te tamarikinaa e haanau iho raa. ¹⁵ Jon e me kihakanaaniu i mua na karemata TeAtua. Tama naa selavaa te unu na wain ia ma na vaimmara. Te Anana Tapu e me kinoho i roto te tama naa kaamata te saaita aia e me ki haanau iho raa, ¹⁶ tena Jon e me kihakattaki tammaki natama Israel ki vakkai muri ake TeAtua, TeAriki laatou raa. ¹⁷ Jon e me ki haere i mua TeAriki ma namahi hai mmahi pera ma ko profet Elaija. Tama naa e me kihakapaa hakaraoi na tamana ia ma na tamalliki laatou raa. Tena Jon e me kiporoporo natama e hakatapanatta raa ki hakallono na tattara mattonu na tama e ttonu tahi raa. Ia tena aia e me kiporoporo te kanohenua TeAtua raa ki tanattana te hamai TeAriki."

¹⁸ Tena Sekaraia ki meake te enselraa, “Anau e me ki iroa peehee ma na tattara akoe naa e me ki hakamaoni? E mee anau ku matua, tena te avana anau raa hoki ku matua.”

¹⁹ Kito te enselraa ki meake, “Anau ko Gabriel, tena anau etuu i mua TeAtua te Tama e kauna ria iho anau ki tattara atu akoe na tattara taualleka nei. ²⁰ Emeia teenaa akoe se hakatina na tattara teeraa e me ki oo mai no hakamaoni he saaita raa, tena akoe e me ki se lavaa te tattara; te maihu akoe naa e me ki puni ki tae roo te saaita te tamariki naa e haanau iho raa.”

²¹ Te saaita naa, te kanohenua tera e hakattari Sakaraia ki hamai i mata hare raa ku mamannatu tammaki e mee te tamaraa ennahe roo te hakahura mai i aho. ²² Te saaita Sakaraia ni hakahura iho raa, aia ku se lavaa te tattara, tena na tamaraa ku illoa pera ma te tamaraa e isi te kite aia i roto te Hare Tapu. Tena Sekaraia ki auna ake na tamaraa, e mee aia ku se lavaa te tattara.

²³ Te saaita Sekaraia ni oti na hehekau aia i roto te Hare Tapu raa, tena aia ki vaakai muri i hare. ²⁴ Kioti roo Elisabet te avana aia raa ku haitama, tena i roto e rima na marama, aia ku munimuni koi vaa hare, se hahaeere vaa aho. ²⁵ Elisabet ku tattara ma, “Te saaita nei roo TeAtua ku tokonaki anau, tena Aia etokea te napa anau ni isi i mua te kanohenua raa i taha.”

Ensel Gabriel e tattara ake Meri i te haanau iho Jisas

²⁶ ²⁷ Elisabet ku tae te hakaono na marama aia, tena TeAtua ki kauna ria iho ensel Gabriel ki tattara ake Meri, he taukupu e tonu tera e noho i Nasaret, he matakaina i roto Galili. Te taukupu raa e hakamattino ma te taupeara e hui ma ko Josep, he tama i roto te hareakina te tuku Devit raa. ²⁸ Te enselraa e haere iho no meake Meri ma, “Te noho laoi ki noho ma akoe! Te Ariki e hakatapu akoe, tena ki rorohi laoi akoe.”

²⁹ Meri kutipua ina haeroo i na tattara te enselraa, tena aia ku maanatu ma te hakataakoto na tattara te enselraa e mee maea. ³⁰ Tena kito te enselraa ki meake, “Meri! Akoe se lavaa te matakua, TeAtua e hakatapu akoe. ³¹ Akoe e me ki haitama no haanau he tamariki tanata, tena akoe ku hui te inoa te tamariki naa Jisas. ³² Tama naa e me ki hakanaani, tena Aia e me ki kanna ria ma, te Tamariki TeAtua i Aruna. TeAtua e me ki mee te Tama naa ki tuku pera ma Devit te tipuna Aia i mua raa. ³³ Tama naa e me ki hakamaatua i aruna te kaha Jekop raa na vahao hakaatoa, tena te Hakamaatua ana Aia raa se isi te hakaoti.”

³⁴ Tena kito Meri ki meake te enselraa, “Anau he taukupu e tonu, ia se haitama ni mmoe ma anau, kaa anau e me ki haitama peehee?”

³⁵ Kito te enselraa ki meake, “Te Anana Tapu e me ki noho ma akoe, tena na mahi TeAtua raa e me ki takoto i roto akoe. Tena i te hakataakoto nei koi te tamariki e tapu naa e mee ki taapa ma te Tamariki TeAtua. ³⁶ Maanatu te tinna akoe raa, Elisabet. Na tama e tattara ma te tamaraa ku se lavaa te isi na tamalliki, e meia te saaita nei aia ku haitama, tena te nei ko te hakaono na marama aia, niaina ma aia ku matua haeroo. ³⁷ Maitaname se isi roo te mee e hainattaa ma TeAtua te ppena.”

³⁸ Kito Meri ki meake, “Anau he taukupu e hehekau ma TeAtua, tena hea akoe ni tattara mai raa, tiaki peenaa ki kapihi mai anau pera ma akoe ni tattara mai raa.” Tena kito te enselraa ki tiaki te hine raa no haere.

Meri ku haere no mmata Elisabet

³⁹ Seroroa i muri koi te enselraa ni tattara ake raa, tena Meri ku haere i te hare Sekaraia i te matakaina tera etuu i aruna na mouna i Judia raa. ⁴⁰ Meri ku tae atu i te hare raa, tena aia ki kanna ake Elisabet, te avana Sekaraia raa. ⁴¹ Te saaita Elisabet ni rono te nnana Meri raa, te tamariki i roto aia raa ku hihia no tatahuki, tena Te Anana Tapu raa kutau i roto Elisabet. ⁴² Tena aia ki tattara hakamaroa ake ma, “Ako e hakatapu ria TeAtua, e raka i aruna ma alaa taukupu. Tena TeAtua e me ki hakatapu te tamariki akoe e me ki haanau raa. ⁴³ Akoe ko te tinna taku Ariki, tena anau e maaharo e mee akoe e hamai no mmata anau. ⁴⁴ Te saaita anau ni rono te nnana

akoe raa, te tamariki i roto te manava anau nei e hihia roo no tatahuki. ⁴⁵ Akoe e me ki hakatapu ria e mee akoe e hakatina pera ma na tattara TeAtua e tattara atu akoe raa e me ki oo mai no hakamaoni!”

Meri e hakammaha TeAtua

Magnificat

⁴⁶ Tena Meri ki tattara ma,
 “Taku hatu manava e hakammaha TeAtua,
⁴⁷ te anana anau e hihia i TeAtua taku Tokonaki,
⁴⁸ maitaname Aia e maanatu roo anau, te tama mouraro e hehekau Aia nei!
 Kaamata te saaita nei na tama hakaatoa e me ki tattara ma anau ku hakatapu ria,
⁴⁹ e mee na mee e llahi TeAtua Hai mahi raa ni ppena i anau raa.
 Te inoa Aia raa e tapu;
⁵⁰ kaamata teeraa tautama haere no tae teeraa tautama,
 Aia e me ki huri ake te aroha Aia raa i na tama e hakammaha Aia raa.
⁵¹ Aia e ssora iho te rima hai mahi Aia raa,
 no hakatui na tama hai ahu e hai mannatu raa i taha.
⁵² Aia e hakatuu na tuku hai mmahi raa i taha ma na nohorana laatou raa,
 tena ki ssau na tama mouraro raa ki hakananniu.
⁵³ TeAtua e haanai na tama e hikkai raa no ppohu ma na mee taualleka,
 tena ki kauna na tama hai sileni raa i taha, se hai mee e kou ake.
⁵⁴ TeAtua e taohi mmahu na tattara hakamaoni Aia ni meake na tipuna taatou raa,
 tena ki hamai no tokonaki Israel, te tama hehekau Aia raa.
⁵⁵ Aia e maanatu ma ki huri ake te laoi Aia raa iaa Abraham,
 ia ma na hai mokopuna aia raa na vahao hakaatoa.”
⁵⁶ Meri e nnoho laaua ma Elisabet no ttae e toru na marama, tena aia ki vaakai muri i te matakaina aia raa.

Te mamaoha iho Jon Baptis

⁵⁷ Elisabet kutae tesaaita aia kumee kimamaoha, tena aia e haanau te tamariki tanata. ⁵⁸ Na tama te kauhare raa ia ma na hareakina aia raa kullono pera ma TeAtua e aroha no tokonaki Elisabet, tena na tama raa ku hihhia hakaatoa ma Elisabet.

⁵⁹ Te saaita te tamariki raa kutae evaru na aho te matua aia, na tama hakamatua raa ku oo ake no ttuu te hakamaatino e tapu te tamariki raa, tena na tama raa ku mee ma ki hui te tamariki raa Sekaraia, te inoa te tamana te tamariki raa. ⁶⁰ Emeia Elisabet te tinna te tamariki raa e meake ma, “Seai! Te inoa te tamariki naa ko Jon.”

⁶¹ Kito na tama raa ki meake Elisabet, “Emeia se hai tama i roto te hareakina akoe raa e hui te inoa naa.” ⁶² Kito na tama raa ki auna ake te tamana te tamariki raa ma te tamariki raa e me ki hui aai.

⁶³ Tena Sekaraia ki auna ake ma ki kou ake he mee kitaataa, tena aia ki taataa na tattara nei, “Te inoa te tamariki nei ko Jon.” Tena na tama raa hakaatoa ku mahharo roo. ⁶⁴ Te saaita naa koi Sekaraia ku lavaa te tattara hakaraoi, tena aia ki hakammaha TeAtua. ⁶⁵ Na tama te matakaina raa ku mattaku, tena te rono raa ku paa no ttae alaa matakaina i aruna na mouna i roto Judia raa hakaatoa. ⁶⁶ Na tama e llono te rono raa ku mamannatu tammaki, tena ki tattara ma, “Te tamariki naa e me ki tipu peehee?” E mee ku matahua pera ma TeAtua e kou ake na mahi Aia raa i te tamariki raa.

Sekaraia e hakammaha TeAtua

⁶⁷ Te Anana Tapuraa kutau i roto Sekaraia, te tamana Jon raa, tena Sekaraia ki tattara ake na tattara TeAtua nei,

⁶⁸ “Taatou ki hakammaha TeAtua, Te Ariki na tama Israel raa!
 Aia ni hamai ki tokonaki no hakattana te kanohenua Aia raa i taha ma na hai sara laatou raa.

⁶⁹ TeAtua e kou mai te Tama hai mahi ki tokonaki taatou,
Tama raa he mokopuna Devit,
te tama hehekau Aia raa.

⁷⁰ Aia ni tattara hakamaoni ake na profet e ttapu Aia i mua raa

⁷¹ pera ma Aia e me kihakattana taatou itaha ma natama enohonoho haeo ma taatou raa,

ia i taha hoki ma na mahi na tama e kiri lloto taatou raa.

⁷² Aia e tattara ma Aia e me ki huri ake te laoi Aia raa i na tipuna taatou raa, tena ku maanatu na tattara hakamaoni e ttapu Aia raa.

⁷³ ⁷⁴ TeAtua e tattara hakamaoni ake Abraham tetipuna taatouraa pera ma Aia e me kihakattana taatou itaha ma na mahi natama enohonoho haeo ma taatou raa,

ki se mattaku taatou te hehekau tahi ma Aia,

⁷⁵ ia ki mee na ora taatou raa ki ttapu,

ia ki ttonu tahi hoki i mua na karemata TeAtua na aho hakaatoa i roto na ora taatou.

⁷⁶ Taku tama, akoe e me ki kannaria pera ma he profet TeAtua Hakanaaniu i Aruna.

Akoe e me ki haere i mua TeAriki,

no tanattana te mateara Aia ki hamai vaa aruna,

⁷⁷ no hakailloa ake na kanohenua Aia raa pera ma laatou e me ki ora,

kame laatou e ttike i taha na hai sara laatou.

⁷⁸ TeAtua taatou raa he atua e manava aroha,

ia e laoi.

Aia e me ki mee te maahina te noho laoi raa ki maahina mai i aruna taatou,

⁷⁹ tena ku hakamaahina mai te vaelaniraa i aruna natama ennoho iraro te maru te mate raa,

tena ku hakattaki taatou raa ki oo tonu i te mateara te noho laoi raa."

⁸⁰ Tetamarikiraa e homo no matua, ia e atamai hoki. Tena aia enoho itekina se hai tama etuumahoraa notaeroo tesaaita aia ni hakahuraiho notuu imua na tama Israel raa.

2

Jisas ku haanau iho

(Matiu 1.18-25)

¹ Te saaita naa, Ogastus te tuku hakanaaniu i Rom raa e hakamoe te tuua ma na tama i Rom raa hakaatoa ki oo ina matakaina laatou raa no hakamaumau na inoa laatou raa i roto na launiu te taumani i Rom raa. ² Te hakamaumau kaamata na inoa nei e kapihi mai te saaita Kwirinius ni hakamaatua i roto Siria. ³ Ia tena na tama hakaatoa ku oo no hakamaumau na inoa laatou raa ina matakaina na tipuna laatou raa ni nnoho mai i mua.

⁴ Josep ku tiaki Nasaret he matakaina i roto Galili no haere i Betlehem i roto Judia, te matakaina te tuku Devit raa ni haanau mai raa. Josep e haere i te matakaina raa, e mee aia emamaohaiho i roto te hareakina Devit. ⁵ Josep e oo laaua ma Meri, te taukupu e hakamattino ma ki avvana laaua raa: tokorua raa e oo ma ki hakammau na inoa laaua raa. Meri ehaitama, ⁶ tena tesaaita tokorua raa koinnoho koi i Betlehem, Meri kutae tesaaita aia kumee kimamaoha. ⁷ Meri ku haanau te arapou tanata kaamata aia raa, tena aia kitaapuru te tamarikiraa na paamaro, tena kihakamoe tetamarikiraa i roto tekumete na manuraa ekaikkai. Tokorua raa ennoho i roto te hare na manuraa, maitaname na hare na tama e moemmoe i te matakaina raa ku kkapi hakaatoa.

Na tama lollohi na sipsip ia ma na ensel

⁸ Tepoonaa, e isi na tamalollohi na manu ennoho i roto na paupaku tappiri ake i Betlehem raa nolollohi na sipsip laatou raa. ⁹ Te ensel TeAtua raa etuuake i na tama raa, tena na mahi TeAtua raa ku hakamaahina ake na tama raa. Na tama raa

ku mattaku haeoro, ¹⁰ emeia te enselraa emeake natamaraa ma, “Kootou kise mattaku, maitaname anau e hamai ma te Rono Tauareka tera e me kikou atu te hihia erahiroo inatama hakaatoa. ¹¹ Teahonei iroto tematakaina Devit i Betlehem, Krai TeAriki, te Tokonaki kootou raa ku haanau iho. ¹² Te me nei e me ki huri atu te hakamaoni ina tattara anau nei: kootou e me kikkite te tamariki e taapuru na paamaro e moe iroto te kumete na manu e kaikkai.”

¹³ Tena te saaita naa koi tammaki na ensel i te vaelani ku hukui ake ma te ensel raa no hakammaha TeAtua ma,

¹⁴ “Hakammaha TeAtua i te vaelani i aruna, ia ki noho laoi na tama i te maarama nei tera Akoe e hihia na tiputipu laatou raa.”

¹⁵ Te saaita na ensel raa ni vakkai muri i te vaelani, na tama e lollohi na manu raa ku tattara hokolaatou ma, “Taatoou ki oo i Betlehem no mmata na mee TeAtua e meake na ensel Aia raa ki tattara mai taatou raa.”

¹⁶ Kito na tama raa ki hai taruaru no oo no kkite Meri laua ma Josep, tena kikkite hoki te tamariki raa emoe iroto te kumete na manu e kaikkai raa. ¹⁷ Te saaita na tama lollohi na manu raa ni kkite te tamariki raa, na tama raa ku tattara ake na tama i te matakaina raa na tattara te ensel raa ni tattara ake laatou i te vahi te tamariki raa. ¹⁸ Na tama hakaatoa ni llono na tattara na tama lollohi na manu raa ku mahharo roo. ¹⁹ Tena Meri e maanatu na mee raa hakaatoa, tena kikkumi hemuu na tattara raa iroto te hatu manava aia. ²⁰ Na tama lollohi na manu raa ku vakkai, tena ki huhua na rue no hakammaha ake TeAtua, maitaname hea laatou ni llono ia ma hea laatou ni kkite raa, e ssau roo pera ma hea te ensel raa ni tattara ake laatou raa.

Te tamariki raa ku hui Jisas

²¹ Imuri evaru na aho, te saaita te tamariki raa ku mee kittuu te hakamaatino e tapu raa, na tama raa ku hui te tamariki raa Jisas, te inoa te ensel raa ni meake i mua Meri ni hai tama raa.

Josep laua ma Meri ku kkave Jisas i te Hare Tapu

²² Ia te saaita ki mee Meri ki matahua pera ma na tuaa Moses e tattara raa ku tae. Tena tokorua raa kitoo hoki Jisas no oo ma laua i te Hare Tapu ma ki hoki ake te tamariki raa iaa TeAtua ²³ pera ma hea emmau iroto na tuaa TeAtua raa ma: “Na arapou taanata hakaatoa e me ki tapu i na karemata TeAriki.”

²⁴ Tokorua raa e oo ma ki hoki ake e rua na rupe, kaa seai e rua na reia pera ma hea emmau iroto na tuaa TeAtua raa.

Simion ku kite Jisas

²⁵ He tama e hui ma ko Simion e noho i Jerusalem te saaita naa. Te tama raa e tonu tahi, ia he tama hoki ehakatina, tena aia enoho no ttari te saaita TeAtua e me ki tokonaki na tama Israel raa ki ora. Te Anana Tapu raa ku tau iroto Simion, ²⁶ tena Te Anana Tapu raa ni tattara ake Simion pera ma aia e me ki kite te Mesaia TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou mai raa i mua Simion e mate. ²⁷ Kito Te Anana Tapu raa ki hakattaki Simion iroto te Hare Tapu raa. Meri laua ma Josep e too Jisas no kkave i te Hare Tapu raa ma kippena hea emmau na tuaa raa, ²⁸ tena Simion ku kapake no ssau te tamariki raa, tena ki hakammaha ake TeAtua peenei,

Nunc Dimittis

²⁹ “TeAtua, Akoe e ttaohi emmau roo na tattara Akoe raa no tae roo te saaita nei, tena tiaki te tama hehekau Akoe nei ki haere ma te noho laoi,

³⁰ e mee Anau ku kite roo ma na karemata anau te Tama e me ki tokonaki maatou ki ora raa,

³¹ te Tama Akoe ni tanattana i mua na karemata na tama hakaatoa:

³² Aia ko te maahina tera e me ki huri ake hea Akoe e hihai raa ki illoa na tama seai ma ni Jiu raa,

tena ku kou ake na mahi Akoe raa i na tama Israel raa.”

³³ Josep laaua ma Meri ku mahharo haeo roo ina tattara Simion e tattara ite vahi Jisas raa. ³⁴ Tena kito Simion ki hakatapu te hai maatua raa, tena aia ki meake Meri, "TeAtua e hirihiri te tamariki nei ma ki seu na tama se hakattina raa, tena ku kou ake te nnoho laoi ina tama Israel raa. Te Tamariki nei e me ki mee pera ma he hakkatu TeAtua tera tammaki na tama e me ki tattara hakameeme i te tamariki nei ³⁵ tena te tamariki nei e me ki hakari na hakataakoto na tama raa, tena te aroha akoe raa e me ki ssau pera ma he paraamo e taaro i roto te hatu manava akoe."

Ana ku kite Jisas

³⁶ ³⁷ He tautukaha hine ku matua roo e noho i te kina raa, tena aia he profet hoki. Te tamana aia raa ko Fanuel, hetama i roto te hareakina Aser. Aia ni noho ma te tanata aia raa e hitu koi na hetau, tena te avana aia raa ku mate, tena te saaita nei aia ku tae tipu varu ma haa na hetau te matua aia. Te hine raa e haere tahi i te Hare Tapu, tena te ao ma tepoo aia e hakammaha TeAtua, tena ki hakamaatapu tahi, ia elotu tahi hoki. ³⁸ Te paa saaita naa koi, Ana ku tae ake hoki no hakammaha TeAtua, tena ki tattara ake i te vahi te tamariki raa ina tama tera e nnoho no hakattari ma TeAtua e me ki hakattana na tama Jerusalem raa.

Josep laaua ma Meri ku vakkai muri i te matakaina laatou

³⁹ Josep laaua ma Meri e ppena no oti roo hea e mmau i roto na tuaa TeAtua raa, tena tokorua raa ki vakkai i Nasaret, te matakaina laatou i roto Galili raa. ⁴⁰ Te tamariki raa e homo no matua, ia e atamai hoki, maitaname TeAtua e hihia te Tamariki raa, tena ki hakatapu Tama raa.

Jisas i roto te Hare Tapu

⁴¹ Na hetau hakaatoa, na maatua Jisas raa e oo i Jerusalem kikkai te Kai te Pasova raa. ⁴² Jisas te saaita naa ku tae sanahuru ma rua na hetau te matua Aia, tena laatou hai maatua ku oo i te Kai te Pasova raa pera ma laatou ni hahere tahi na hetau hakaatoa raa. ⁴³ Te kai raa ku oti, tena laatou ku vakkai muri i te matakaina laatou raa, e meia Jisas e noho koi i Jerusalem. Na maatua Aia raa se illoa ma Jisas ni se oo laatou. ⁴⁴ Tokorua raa e mannatu ma Jisas e hahere ma te kautana laatou e oo raa, tena ki oo te aho naa hakaatoa. Te hiahi tokorua raa ku sesee, tena ki vahihhiri ake na llave ana ia ma na soalaoui laaua raa ma Jisas i hee. ⁴⁵ Tokorua raa ku se lave Tama raa, tena laaua ki vakkai i Jerusalem ma ki ssee Jisas.

⁴⁶ Te aho tana hakatoru tokorua raa kulave Jisas i roto te Hare Tapu, e noho ma na tisa na Jiu raa no hakalollono, tena ki vahihhiri ake na vahiri ina tama raa. ⁴⁷ Na tama hakaatoa nillono te Tamariki raa e sui muri ake na vahiri laatou raa ku mahharo roo ite mattonu te Tamariki raa. ⁴⁸ Na maatua Jisas raa ku oho hoki te saaita laaua nikkite te Tamariki raa, tena te tinna Aia raa ki meake, "Taku tama, aiea Akoe e mee peenaa i maaua naea? Maaua ku mmate roo te sesee Akoe."

⁴⁹ Tena kito Jisas ki meake, "Aiea koorua e sesee Anau naea? Koorua se illoa pera ma Anau e me ki noho i roto te hare te Tamana Anau nei?" ⁵⁰ Emeia tokorua raa se illoa hea Jisas e tattara ake raa.

⁵¹ Kito Jisas ki vakkai muri ma na maatua Aia raa i Nasaret, tena Aia e hakarono roo tokorua raa. Meri ekkumi hemuu na tattara hakaatoa te Tamariki raa i roto te hatu manava aia. ⁵² Tena Jisas e matua vave, ia e atamai hoki. TeAtua e hihia i na tiputipu te Tamariki raa, e ssau hoki pera ma te kanohenua raa hakaatoa.

3

Jon Baptis ku takutaku

(Matiu 3.1–12; Mak 1.1–8; Jon 1.19–28)

¹ Teenei ko te hakasehui ma rima na hetau Taiberias e tuku i Rom, tena Pontius Pailat e hakamaatua i roto Judia, tena Herot e hakamaatua i roto Galili. Filip

tetaina Herot raa e hakamaatua i roto Ituria laaua ma Trakonitis, ia tena Lisantias e hakamaatua i roto Abilene. ² Tena Anas laaua ma Kaiafas ko na pohouru hakananniu na maatua raa.

Te saaita naa, na tattara TeAtua raa ku ttiri Jon te taupeara Sekaraia raa i roto te kina e tuu mahoaraa. ³ Tena Jon ku haere vaa roto na kina hakaatoa tappiri teriva Jordan raa no takutaku ake ma, "Ttike itaha ma na haisara kootou raa, tena anau ku hakoukou tapu kootou. TeAtua e me ki ssoro na haisara kootou raa itaha." ⁴ E ssau pera ma profet Aisaia ni taataa mai i roto te launiu aia ma,

"He tama e takutaku i te kina e tuu mahoaraa ma,

Tanattana te mateara TeAriki* ki hamai vaa aruna.

Tena ku hakatonu te mateara Aia raa ki tonu.

⁵ Tanu na kina notonoto raa ki mmore.

Tena ku ssari na mouna ia ma na tutu raa ki hakanatahi.

Hakattonu na mateara e ppiko raa ki ttonu,

tena ku hakamoremore na kina papapa haeo raa ki pappapa laoi.

⁶ Tena na tama roo hakaatoa e me ki kkite TeAtua e tokonaki laatou ki ora."

⁷ Tena tammaki na tama ku oo ake Jon ma tama raa ki hakoukou tapu laatou. Kito Jon ki meake na tama raa, "Kootou ni laponu. Koai te tama e meatu ma kootou e lavaa te hakassao itaha ma na hakalononlihu TeAtua e me ki kou atu kootou raa? ⁸ Ppena na mee taualleka kihuri ake pera ma kootou kuttike itaha ma na haisara kootou. Tena auu seahu ma Abraham hetipuna kootou. Anau e meatu kootou pera ma TeAtua e lavaa te huri na hatu nei ki mee peeraa ma ni mokopuna Abraham. ⁹ Te taku TeAtua raa ku tanatana ki ttuu na patiaka na laakau raa; na laakau hakaatoa se hhuu na hua taualleka raa e me ki tuutia ki hina, tena ku lletu i roto te ahi."

¹⁰ Kito te kanohenua raa ki meake Jon, "Maatou e me ki mee peehee?"

¹¹ Tena Jon ki meake, "Tetama e isi e rua na kaukahu raa ki kou ake he kaukahu hokotahi ma te tama se isi raa. Tena te tama e isi na kai raa ki vvae na kai aia raa ma alaa tama."

¹² Na tama e aoao na takis te taumani raa e hihhai hoki ma Jon ki hakoukou tapu laatou. Tena na tama raa ki meake, "Rabai, hea maatou e me ki ppena?"

¹³ Tena Jon ki meake na tama raa, "Kootou ki se too na sileni ki raka i aruna ma hea na tama hakamattua raa e meatu kootou ki too raa."

¹⁴ Tena na soldia raa ki meake Jon, "Kaa maatou? Hea maatou e me ki ppena?"

Kito Jon ki meake na tama raa, "Auu se malliu no too na sileni te kanohenua raa ki raka ma, te kooina kootou e tau te too raa. Kootou ki hihhia koi ma na sui kootou raa."

¹⁵ Te kanohenua raa e nnoho ma te hakattina pera ma te Mesaia raa e me ki hamai, tena laatou ku mamannatu ma Jon kame ko te Mesaia raa. ¹⁶ Tena Jon ki tattara ake te kanohenua raa hakaatoa ma, "Anau e hakoukou tapu kootou ma te vai, e meia e isi te tama e me ki hamai i muri anau tera e hakanaani roo i aruna anau. Anau se tau hoki te vvete na maea na taka Aia e uru raa. Tama raa e me ki hakoukou tapu kootou ma TeAnana Tapu ia ma te ahi. ¹⁷ Tama raa kutuu ma tetahitahi Aia raa ki vvae na hua raa itaha ma na penu na hua raa, tena ku hakkutu na hua raa i roto te hare Aia raa, tena ku ttuni na penu na hua raa."

¹⁸ Etammaki roo na ara tera Jon e takutaku ake te Rono Tauareka TeAtua raa i na kanohenua raa, tena aia ki meake hoki na tama raa ki peesia na tiputipu sakkino laatou raa.

¹⁹ Tena Jon kihai ake Herot, tetama e hakamaatua i roto Judia raa, e mee Herot eavana Herodias teavana tetaina roo aia raa, tena kippena hoki tammaki na mee settonu. ²⁰ Tena Herot kippena te mee sakkino roo no ppono Jon i roto te hare karapusi.

* 3:4 3.4 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. I roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

Jon e hakoukou tapu Jisas
(*Matiu 3.13-17; Mak 1.9-11*)

²¹ Na tama raa ku oti te hakoukou tapu ria hakaatoa, tena Jon ki hakoukou tapu hoki Jisas. Te vaelani raa kutaaraki te saaita Jisas niloturaa, ²² tena TeAnana Tapuraa kullee iho i aruna Jisas pera ma he rupe. Tena TeAtua ki tattara iho i te vaelani ma, “Akoe he Tamariki hakamaoni roo Anau. Anau e hihia roo i Akoe.”

Te manava Jisas
(*Matiu 1.1-17*)

²³ Te saaita Jisas nikaamata na hehekau Aia raa, Aia kutaapiri kitae tiputoru na hetau te matua Aia. Tena Jisas ko te Tama te kanohenuaraa emannatu ma he tamariki Josep raa.

Tena Josep he tama Heli.

²⁴ Heli he tama Matat.

Matat he tama Livai.

Livai he tama Melki.

Melki he tama Janai.

Janai he tama Josep.

²⁵ Josep he tama Matatias.

Matatias he tama Amos.

Amos he tama Nahum.

Nahum he tama Esli.

Esli he tama Nagai.

²⁶ Nagai he tama Mat.

Mat he tama Matatias.

Matatias he tama Semein.

Semein he tama Josek.

Josek he tama Joda.

²⁷ Joda he tama Joanan.

Joanan he tama Resa.

Resa he tama Serubabel.

Serubabel he tama Sealtiel.

Sealtiel he tama Neri.

²⁸ Neri he tama Melki.

Melki he tama Adi.

Adi he tama Kosam.

Kosam he tama Elmadam.

Elmadam he tama Er.

²⁹ Er he tama Josua.

Josua he tama Elieser.

Elieser he tama Jorim.

Jorim he tama Matat.

Matat he tama Livai.

³⁰ Livai he tama Simeon.

Simeon he tama Juda.

Juda he tama Josep.

Josep he tama Jonam.

Jonam he tama Eliakim.

³¹ Eliakim he tama Melea.

Melea he tama Mena.

Mena he tama Matata.

Matata he tama Natan.

Natan he tama Devit.

³² Devit he tama Jesi.

Jesi he tama Obet.

Obet he tama Boas.
 Boas he tama Salmon.
 Salmon he tama Nason.
³³ Nason he tama Aminadap.
 Aminadap he tama Atmin.
 Atmin he tama Hesron.
 Hesron he tama Peres.
 Peres he tama Juda.
³⁴ Juda he tama Jekop.
 Jekop he tama Aisak.
 Aisak he tama Abraham.
 Abraham he tama Tera.
 Tera he tama Nahor.
³⁵ Nahor he tama Seruk.
 Seruk he tama Reu.
 Reu he tama Pelek.
 Pelek he tama Eber.
 Eber he tama Sela.
³⁶ Sela he tama Kainan.
 Kainan he tama Arpaksat.
 Arpaksat he tama Siem.
 Siem he tama Noa.
 Noa he tama Lamek.
³⁷ Lamek he tama Metusela.
 Metusela he tama Enok.
 Enok he tama Jaret.
 Jaret he tama Mahalalel.
 Mahalalel he tama Kenan.
³⁸ Kenan he tama Enos.
 Enos he tama Set.
 Set he tama Adam.
 Adam he tama TeAtua.

4

Satan e tatakore Jisas

(Matiu 4.1-11; Mak 1.12-13)

¹ TeAnana Tapu raa ku tau i roto Jisas, tena Aia ki haere i taha ma te riva Jordan raa. Kito TeAnana Tapu raa ki hakattaki Jisas i te kina se hai tama e tuu maho raa, ² tena Satan kutatakore Jisas i roto tipu haa na aho. I roto na aho naa hakaatoa Jisas se hai mee e kai, tena i te aho hakaoti raa Aia ku hikai roo.

³ Kito Satan ki meake Jisas, "Kame Akoe he tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku meake te hatu nei ki huri mo haraoa."

⁴ Tena Jisas ki meake, "E mmau i roto te Launiu Tapu ma, 'Te tama se mee ma e ora koi i te haraoa.'" "

⁵ Kito Satan ki hakattaki Jisas i te kina e palluna raa, tena ki hakkite ake paa saaita koi na henua roo hakaatoa i te maarama nei raa iaa Jisas. ⁶ Tena Satan ki meake Jisas, "Anau e me ki kou atu na mahi nei ia ma na mee taualleka nei iaa Akoe, maitaname anau kuttino na mee nei hakaatoa, tena anau e me ki kou ake na mee nei he tama peehee anau e hihai kikou ake. ⁷ Tena kame Akoe elotumai anau, anau e me ki kou atu na mee nei hakaatoa ma Akoe."

⁸ Kito Jisas ki meake, "E mmau i roto te Launiu Tapu ma, 'Lotu ake TeAriki TeAtua akoe raa, tena ku hehekau koi ma Tama raa.'" "

⁹ Tena Satan ki hakattaki Jisas i Jerusalem no hakatuu Tama raa i te kina e palluna roo i te Hare Tapu raa, tena aia ki meake, "Kame Akoe he Tamariki hakamaoni TeAtua, Akoe ku llee i raro, ¹⁰ maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai

pera ma, 'TeAtua e me ki meake na ensel Aia raa kilollohi hakaraoi Akoe.' ¹¹ Ia emmau hoki ma, 'Na ensel raa e me kittaohi Akoe ma na rima laatou ki selavaa na vae akoe raa te paku na hatu.' "

¹² Tena Jisas ki meake, "te Launiu Tapu raa e tattara mai hoki pera ma, 'Ako se lavaa te hahaaite TeAriki TeAtua akoe raa.' "

¹³ Satan ku oti roo na hahaaite hakaatoa aia iaa Jisas raa, tena aia ki tiaki Tama raa no haere kaa i taha.

Jisas e kaamata no akoako i Galili

(Matiu 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Jisas ku vaakai i Galili, tena na mahi TeAnana Tapu raa ku tau i roto Aia. Te rono Jisas raa ku tere ina matakaina hakaatoa roo i roto Galili. ¹⁵ Jisas e akoako i roto na hare lotu na Jiu raa, tena na tama raa hakaatoa ku hakammaha i Aia.

Na tama i Nasaret raa ku se hihhai Jisas

(Matiu 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ Jisas ku haere i Nasaret, te matakaina Aia ni matua mai raa. Jisas ku haere i te hare lotu i te aho te Sabat pera ma Aia ni hahaaere i muaraa. Tena Jisas ki tuu i mua te kanohenua raa ma ki ppau ake te Launiu Tapu raa, ¹⁷ tena te tama e rorohi te hare lotu raa ki kou ake te launiu profet Aisaia raa iaa Jisas. Tena Jisas ki taaraki te launiu raa no tae i te kina e taataa ma,

¹⁸ "TeAnana Tapu TeAtua raa e tau i roto Anau, maitaname TeAtua ni hirihiri Anau kikkave te Rono Tauareka raa ina tama e hakaalloha raa.

TeAtua e kauna ria iho Anau ki tattara ake na kanohenua hakaatoa pera ma Aia e me ki hakattana na tama karapusi raa,

tena ku mee na tama karemata sseni raa ki kkite, tena ku hakattana na tama hakaalloha raa i taha ma na mahi na tama hakatannata raa,

¹⁹ tena ku tattara ake pera ma te saaita hakamaoni raa ku tae mai,

te saaita TeAriki e me ki tokonaki te kanohenua Aia raa ki ora."

²⁰ Kito Jisas ki ppui te launiu raa, tena ki kou ake muri i te tama e rorohi te hare lotu raa, tena ki noho i raro. Na tama i roto te hare lotu raa hakaatoa ku kkira ake iaa Jisas,

²¹ tena Jisas ki meake na tama raa, "Na tattara i roto te Launiu Tapu kootou ni llono raa ku hakamaoni te aho nei."

²² Te kanohenua raa ku hakammaha roo iaa Jisas ia ma na tattara taualleka Aia raa. Na tama raa e tattara ma, "Te nei he tamariki Josep, kaa seai?"

²³ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Anau e iroa pera ma kootou e me ki mee mai Anau te tattara ma, 'Dokta, tokonaki akoe Hokkoe kitauareka.' Kootou e me ki mee mai hoki Anau ki ppina i te matakaina Anau nei na mee tera kootou ellono Anau ni ppina i Kaperneam raa." ²⁴ Tena Jisas ki meake, "Anau e meatu te hakamaoni, na kanohenua hakaatoa e me ki se hihhai te profet i te matakaina roo aia raa.

²⁵ "Hakallono mai Anau: te mee nei e hakamaoni pera ma na tautukaha hine ni noho i roto Israel te saaita Elaija raa e tammaki, ia teenaa ko te saaita ni se hai reurehu roo hokotahi ni lleku i roto e toru toe na hetau raa, tena te henua naa hakaatoa hoki ni ttiri te one e haeo roo. ²⁶ Ia TeAtua ni se kauna Elaija ki haere he tama peeraa hoki, e mea Elaija e haere i te tautukaha hine e noho i Sarefat, he matakaina i roto Saidon.

²⁷ "Tena e tammaki hoki na tama e kaina te manumanu haeo e noho i roto Israel te saaita profet Elisa, e mea se hai tama na tama raa ni tokonaki ria no taualleka. Elisa e tokonaki koi Naman te tama i Siria raa."

²⁸ Te saaita na tama i roto te hare lotu raa ni llono na tattara nei, na tama raa kulloto haeo roo. ²⁹ Tena na tama raa ku mahhike i aruna no horo Jisas i taha ma te matakaina raa. Te matakaina raa e tuu i aruna te mouna palluna. Tena na tama raa

ku mee ma ki taohi Jisas no lletu i raro i te vahi te mouna raa, ³⁰ e meia Jisas e haere uru koi vaa roto te kanohenua raa no haere i taha.

Jisas e hakaise te tipua sakkino i taha
(Mak 1.21-28)

³¹ Kito Jisas ki haere i te matakaina Kaperneam i roto Galilira. Tena i te aho te Sabat, Jisas ku akoako ake te kanohenua raa. ³² Na tama raa ku mahharo roo i na akoako Jisas raa, maitaname Tama raa e akoako ma na mahi Aia.

³³ He tama i roto te harelotu raa eisi te tipua sakkino i roto aia. Tena te tama raa kikanna ake hakamaroa ma, ³⁴ "Jisas, te Tama i Nasaret, hea Akoe e me kippena i maatou? Akoe e hamai ma ki seu maatou? Anau e iroa koai Akoe. Akoe ko te Tama e Tapu TeAtua tera e hakatae na tattara Aia raa!"

³⁵ Kito Jisas ki hakamataku ake te tipua raa ma, "Sevaa, tena ku oo itaha ma te tama naa!" Kito te tipua raa killetu te tama raa i raro, tena ki tere i taha se hai mee sakkino e ppena i te taupeara raa.

³⁶ Te kanohenua raa hakaatoa ku mahharo, tena ki tattara hokolaatou ma, "Teenei he akoako peehee? Tama nei e tattara ake na tipua raa ma na mahi, tena na tipua raa ku huro iho i taha." ³⁷ Tena te rono Jisas raa ku paa i na kina vaa raa hakaatoa.

Jisas e tokonaki tammaki na tama no taualleka
(Matiu 8.14-17; Mak 1.29-34)

³⁸ Tena Jisas ku haere itaha ma te harelotu raa no haere i te hare Saimon raa. Te hinaona hine Saimon raa e laavea, te vvela aia raa e hai mahi roo. Tena na tama i te hare raa ku meake ma Jisas ki tokonaki te hine raa. ³⁹ Jisas e tuu i te vahi te hine raa no hai ake te maahana raa ki tiaki te hine raa. Te saaita naa koi, te hine raa ku mahike i aruna no tanattana na kai na tama raa ki kkai.

⁴⁰ Te saaita te laa raa ku mee ki huru, te kanohenua raa ku kou ake na tama lavvea na maahana roo hakaatoa raa iaa Jisas, tena Tama raa ki hakapiri na rima Aia raa i aruna na tama raa hakaatoa no taualleka. ⁴¹ Tammaki na tipua sakkino ku huro i taha ma na tama. Tena na tipua raa e kanna ake hakamaroa ma, "Ako ko te Tamariki TeAtua."

Tena Jisas ki hakamataku ake na tipua raa ki se tattara, maitaname na tipua raa e illoa pera ma Aia ko te Mesaia.

Jisas ku takutaku i Judia
(Mak 1.35-39)

⁴² Tena te tahata roo Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere i te kina se hai tama e nnoho raa. Te kanohenua raa ku kaamata no sесе Jisas, tena te saaita laatou ni lave Tama raa, na tama raa ku mee ma ki taohi Tama raa ki se haere itaha ma laatou. ⁴³ Emeia Jisas e meake na tama raa, "Anau e me ki takutaku te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i alaa matakaina hoki, maitaname teenei hea TeAtua ni kauna ria mai Anau raa."

⁴⁴ Tena Jisas ki haere no takutaku i roto na harelotu i Judia raa.

5

Jisas e kanna tokohaa na disaipol kaamata Aia
(Matiu 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹ Teeraa he aho Jisas etuu itai te Namu Genesaret, tena te kanohenua raa ku muimui ake iaa Jisas ma ki hakallono Tama raa e takutaku na tattara TeAtua raa.

² Jisas e kite e rua na vaka e hakauu te taunatai, tena na tama meeme e ika raa ku ttiho i raro no huihui na kupena laatou raa. ³ Jisas ku kake i roto te vaka hokotahi, ia teenaa ko te vaka Saimon, tena Aia ki meake Saimon ki unuki te vaka raa itaha ma te taunatai raa. Tena Jisas ki noho i roto te vaka raa no akoako ake te kanohenua raa.

⁴ Jisas e akoako ake te kanohenua raa no oti, tena Aia ki meake Saimon, “Hakanuu te vaka nei i te kina e nnoto raa, tena ku ppehi te kupena akoe raa ki mmou ni ika.”

⁵ Kito Saimon ki meake, “TeAriki, te poo raa hakaatoa maatou e puipui ma ki mmou ni ika, e meia maatou se hai ika roo hokotahi ni mmou. Emeia, teenaa Akoe e mee mai ma ki ppehi te kupena nei, tena anau e me ki ppehi.”

⁶ Na tama raa e ppehi te kupena laatou raa no mmou tammaki roo na ika, tena te kupena raa ku taapiri ki masae. ⁷ Kito na tama raa ki auna ake na soa laatou i roto teeraa vaka raa ma ki oo ake no tokonaki laatou. Tena na tama raa ki oo ake no uta e rua na vaka raa no tappiri roo ki appuru na ika.

⁸ Te saaita koi Saimon Pita ni kite te kooina na ika raa hakaatoa, aia ku tteiho i raro no tuturi i mua Jisas, tena ki meake, “TeAriki, haere i taha ma anau! Anau he tama hai sara!”

⁹ Pita ia ma na soa aia raa ku mahharo i te kooina na ika laatou ni ppui raa hakaatoa. ¹⁰ Tena Jems laaua ma Jon na tama Sebedi raa ku mahharo hoki peeraa ma Pita raa. Kito Jisas ki meake Pita, “Auu se matakou! Te saaita nei akoe e me ki hahanota na tama.”

¹¹ Kito na tama raa ki horo na vaka laatou raa i uta, tena ki tiaki na mee raa hakaatoa no tauttari Jisas.

Jisas e tokonaki te tama laavea
(Matiu 8.1–4; Mak 1.40–45)

¹² Jisas enoho i roto te matakaina tera eisi te tama ekaina te manumanu haeo. Te tinotama te tama raa e haisaanuku roo hakaatoa. Te saaita tama raa ni kite Jisas, aia ku tteiho no tuturi i mua Jisas, tena ki meake, “TeAriki! Kame Akoe e hihai, Akoe ku tokonaki anau ki matahua.”

¹³ Tena Jisas ki haaro ake te rima Aia raa no ttaohi tama raa, tena ki meake, “Anau e hihai ki tokonaki akoe ki tauareka.” Te saaita naa koi, te tinotama te tama raa ku mmore hakaatoa. ¹⁴ Tena Jisas ki meake te tama raa, “Auu se tattara ake ni tama, e meia haere tahiroo ite maatuaraa, tena ku meake aia ki mmata te tinotama akoe raa, ki huri ake te kanohenua raa te hakamaoni pera ma akoe ku tauareka, tena akoe ku hoki ake te hoki tera Moses ni meatu raa.”

¹⁵ Emeia terono Jisas raa kupaa na kina roo hakaatoa, tena tammaki na tama ku oo ake no hakallono Tama raa, ia tammaki hoki na tama e lavvea na maahana raa ku taualleka ma na maahana laatou. ¹⁶ Emeia tammaki na vahao Jisas e tiaki na tama raa no haere i na kina se hai tama raa no lotu.

Te tama na vae e mmate
(Matiu 9.1–8; Mak 2.1–12)

¹⁷ He aho hokotahi Jisas e akoako ake te kanohenua raa, tena eisi na Farisi laatou ma na tama e poroporo natuaa enoho ite kina raa hoki. Na tama raa e oo mai ina matakaina hakaatoa i roto Galili, Judia ia ma Jerusalem. Na mahi TeAtua raa e mmoe i roto Jisas ki tokonaki na tama lavvea raa ki taualleka. ¹⁸ Eisi na tama e ssau ake te tama na vae e mmate i aruna te kakkake. Tena na tama raa ku hahiivi ma ki ssau ake te tama raa i roto hare ma ki hakamoe i mua Jisas. ¹⁹ Emeia na tama raa ku sessao te uru ihare, e mee te kanohenua raa e tammaki roo. Kito na tama raa ki kakkake i aruna na inakiraa no hakahotu te inaki hokotahi, tena ki hakatere iho te tama na vae e mmate raa i aruna te kakkake raa no hakamoe i mua Jisas. ²⁰ Jisas e kite na hakattina na tama raa, tena Aia ki meake te tama na vae e mmate raa, “Taku soa! Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha.”

²¹ Tena na tama e poroporo na tuua ia ma na Farisi raa ku tattara hokolaatou ma, “Koai te Tama e tattara hakameeme TeAtua nei? TeAtua Hokoia koi e lavaa te ssoro na hai sara i taha!”

²² Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake na tama raa, “Aiea kootou e too na mannatu peenaa naea? ²³ Te tattara hee e hainauhie, te tattara ma, ‘Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha,’ ma te tattara ma, ‘Tuu i aruna no haere?’

²⁴ Anau e me ki huriatu kootou pera ma te Tamariki te Tama nei e isi na mahi Aia i te maarama nei kisso ro na haisara itaha.” Kito Jisas ki meake te tama na vae e mmate raa, “Anau e meatu akoe, tuu i aruna no too te kakkake akoe naa no haere i hare.”

²⁵ Te saaita naa koi, te tama raa ku mahike i aruna i mua te kanohenua raa hakaatoa, tena kito te kakkake aia ni moe raa no haere i hare, tena ki hakammaha Te Atua. ²⁶ Te kanohenua raa hakaatoa ku mahharo roo! Na tama raa ku mattaku, tena ki hakammaha hoki Te Atua ma, “Maatou ku k kite na mee taualleka i te aho nei.”

Jisas e kanna ake Livai ki tautari Aia

(Matu 9.9–13; Mak 2.13–17)

²⁷ Tena Jisas ki haere i taha ma te hare raa no kite te tama e aoao na takis te taumani e hui ma ko Livai. Te tama raa e noho i te kina e aoao na takis raa, tena Jisas ki meake te tama raa, “Tautari mai Anau.” ²⁸ Tena Livai ki mahike i aruna no tiaki na mee roo hakaatoa, tena ki tautari Jisas.

²⁹ Kito Livai ki pena te kai e rahi i roto te hare aia raa, tena tammaki na tama e aoao na takis ia ma alaa tama hoki e nnoho i te kina raa no kkai. ³⁰ Tena na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuua raa ku hai ake na disaipol Jisas raa ma, “Aiea kootou e kkai ma na tama e aoao na takis ia ma na tama hai ssara naea?”

³¹ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Na tama se lavvea raa se lavaa te oo no mmata te dokta, aanaa ko na tama koi e lavvea raa e me ki oo no mmata te dokta. ³² Anau se hamai no kanna na tama e mannatu ma laatou ettonu raa kittike itaha ma na hai sara laatou, e meia Anau e hamai no kanna na tama hai ssara raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa.”

Te vahiri i te hakamamaatapu

(Matu 9.14–17; Mak 2.18–22)

³³ Kito na tama raa ki meake Jisas, “Na disaipol Jon raa e hakamaatapu, ia e lotu tahi hoki, e ssau hoki pera ma na disaipol na Farisi raa, e meia na disaipol Akoe raa e kkai, ia e unu koi.”

³⁴ Tena Jisas ki meake, “Eaa! Na soa te tama e avana raa e me ki se lavaa te kkai te saaita te tama e avana raa e nnoho ma laatou? Seai! ³⁵ Emeia e isi te aho te tama e avana raa e me ki haere itaha ma na soa Aia raa, tena na tama raa e me ki hakamaatapu.”

³⁶ Tena Jisas ki tattara ake hoki na tama raa te tattara hurihuri nei, “Se hai tama e lavaa te ssae te paamaro vahao nei raa no hakapuni te paamaro tuai e masae raa, maitaname te murimaro raa e me ki masae itaha ma te paamaro tuai raa, e mee te paamaro tuai raa ku se mmau.

³⁷ “Se hai tama e utu te wain vahao nei i roto te kiri tuai na sipsip raa, maitaname te wain vahao nei raa e me ki pia no ssaa te kiri te sipsip raa, tena te wain vahao nei raa ku manini puamu, ia te kiri te sipsip raa hoki e me ki haeo. ³⁸ Emeia na wain vahao nei raa e tau te utu i roto te kiri te sipsip vahao nei. ³⁹ Kame he tama e unu te wain e mmara, te tama naa e me ki se lavaa te hiunu te wain e marie raa. Tama raa e me ki mee ma, “Te wain kaamata raa e tauareka.”

6

Jisas ko Te Ariki te Sabat

(Matu 12.1–8; Mak 2.23–28)

¹ Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo vaa roto te paupaku e h homo na wit raa i te aho te Sabat. Na disaipol raa e kotikoti na wit raa no murumuru ma na rima laatou raa, tena ki kkai na hua raa. ² Kito na Farisi raa ki meake, “Hea kootou e ppena i te aho te Sabat nei raa se tonu ma hea e mmau i roto na tuua te aho nei raa.”

³ Tena Jisas ki meake na Farisi raa, “Kootou ni mee raa se ppau hea Devit ni ppenu te saaita aia ma na tama tauttari aia raa ni hikkai? ⁴ Devit e haere i te Hare Tapu TeAtua raa no too na haraoa ku oti te hakatapuraa no kai, tena ki kou ake hoki na haraoa raa i na tama tauttari aia raa no kka. Ia setonu ma na tuua ma te tama vare ki kai na haraoa raa, na maatua raa koi e lavaa te kka na haraoa raa.”

⁵ Tena kito Jisas ki meake na Farisi raa, “Te Tamariki te Tama nei ko TeAriki te Sabat.”

Te tama te rima e piko

(Matiu 12.9–14; Mak 3.1–6)

⁶ Teeraa Sabat, Jisas ku haere i te hare lotu na Jiu raa no akoako. He tama te rima laaua aia raa e mate e noho i te kina raa. ⁷ Na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi raa e hihhai ma kikkite Jisas e ppenu he mee e sara ma ki lavaa laatou te mmu tattara ia Jisas, tena na tama raa ku kirakira hakamattonu roo ma ka oti Jisas ku tokonaki te tama raa i te aho te Sabat raa. ⁸ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake te tama te rima e mate raa, “Tuu i aruna no hamai i mua.” Tena te tama raa ki mahike no haere ake no tuu i mua te kanohenua raa. ⁹ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e vahiri atu kootou: hea na tuua taatou raa e mee mai ma taatou ki ppenu i te aho te Sabat? Ki tokonaki te tama ma ki mee te tama ki hakalono llihu? Ki tokonaki te ora te tama ma ki ssepe te ora te tama?” ¹⁰ Jisas e kkira hakataka ake na tama raa hakaatoa, tena Aia ki meake te tama raa, “Ssora te rima akoe naa.” Kito te tama raa ki ssora te rima aia raa, tena te rima raa ku tauareka hakaraoi.

¹¹ Na Farisi laatou ma na tama poroporo na tuua raa kulloto haeroo, tena ki kaamata no tattara hokolaatou ma hea laatou e me ki ppenu ia Jisas.

Jisas e hirihiri sanahuru ma rua na disaipol Aia

(Matiu 10.1–4; Mak 3.13–19)

¹² Te saaita naa Jisas ku haere i aruna te mouna raa no lotu, tena ki noho te poo naa hakaatoa no lotu ake TeAtua. ¹³ Tetahata Aia ku kanna ake na disaipol Aia raa hakaatoa, tena Aia ki hirihiri sanahuru ma rua na tama, tena Aia ki kanna na tama raa ma ni aposol. Aanei na inoa na tama raa:

¹⁴ Saimon tera Jisas e hui ma ko Pita raa,

tena Andru te taina Pita raa,

Jems, te taina Jon raa,

tena Jon,

Filip,

Bartolomyu,

¹⁵ Matiu,

Tomas,

Jems, te tama Alfius raa,

tena Saimon, te tama se hihai ma Rom ki rorohi Israel raa,

¹⁶ Judas, te tama Jems raa,

tena Judas Iskariot te tama e me ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa.

Jisas e akoako, tena ki tokonaki na tama lavvea

(Matiu 4.23–25)

¹⁷ Jisas ma na aposol Aia raa ku oo mai i raro ma te mouna raa, tena Aia ki haere no tuu i te kina e mmore raa ma na disaipol tammaki Aia raa. He kanohenua e rahi roo e ttuu i te kina raa, na tama i Judia, na tama i Jerusalem ia ma na tama na matakaina vaatai Taia laaua ma Saidon raa. ¹⁸ Na tama raa e ooake ma ki hakalono Jisas, tena ma ku meake Tama raa ki tokonaki laatou ki taualleka. Na tama e isi na tipua sakkino raa e ooake hoki ma Jisas ki tokonaki laatou. ¹⁹ Na tama raa hakaatoa e hahai ma ki ttaohi Jisas, e mee na mahi TeAtua e takoto i roto Jisas raa e tokonaki na tama raa hakaatoa no taualleka.

*Te tauareka ia ma te haeo
(Matiu 5.1–12)*

²⁰ Jisas e kkira ake na disaipol Aia raa, tena ki meake,
“Kootou na tama hakaalloha raa e me ki hakatapu ria,
e mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina kootou!
²¹ Kootou na tama e hikkai vahao nei raa e me ki hakatapu ria,
kootou e me ki ppohu!
Kootou na tama e tanittani vahao nei raa e me ki hakatapu ria,
kootou e me ki katakkata!

²² Kootou e me ki hakatapur ia te saaita na tama e kirilloto kootou, ia ku se hihhai
kootou, ku hai na haeo kootou, tena ki tattara sakkino kootou, e mee kootou e tauttari
te Tamariki te Tama nei! ²³ Kootou ki hihhia te saaita na mee nei e kapihi atu kootou.
Kootou ki hihhia roo, maitaname na tuhana ellahi kootou raa e mmoe i te vaelani.
Na tipuna natamana taatou imua raa hoki e kou ake na hakalono llihu i na profet
TeAtua imua raa.

²⁴ Ia tena kootou na tama e tutuu laoi te saaita nei raa e me ki haeo roo;
e mee te saaita te hihhia kootou raa ku oti!

²⁵ Kootou na tama e kkai no ppohu te saaita nei raa e me ki haeo roo;
maitaname kootou e me ki hikkai i muri!
Kootou na tama e maihu kkata te saaita nei e me ki haeo roo;
kootou e me ki ppari no tanittani!

²⁶ Ia seisi te tauareka te saaita te kanohenua raa e tattara hakatauareka akoe, e mee
na tipuna laatou raa nitattara hakamamaha natama seai ma ni profet TeAtua
hakamaoni raa.

*Laoi na tama e haeo ma kootou raa
(Matiu 5.38–48; 7.12a)*

²⁷ “Emeia Anau e meatu kootou na tama ellono Anau raa: Laoi na tama e haeo
kootou raa, tena kuppena hakatauareka na tama e kirilloto kootou raa, ²⁸ tena
kulotu ake TeAtua ki hakatapu na tama e hai haeo kootou raa, tena kulotu ake hoki
TeAtua kitokonaki na tama etattarallihu kootou raa. ²⁹ Kame he tama eppaa
te patikauvae akoe raa, tena meake aia ki ppa teeraa patikauvae hoki. Kame he tama
e too te kaukahu matoru akoe raa, tena tiaki aia ki too hoki te kaukahu mannihi
akoe raa. ³⁰ Kou ake niaa na tama e kainno atu akoe raa, tena kame he tama e too hea
akoe e ttino raa, tena auu se meake ki kou atu muri.

³¹ “Ppena i alaa tama pera ma hea akoe e hihai ma na tama raa ki ppena i akoe raa.

³² “Kame kootou elaoi koi na tama tera elaoi kootou raa, kaa he tauareka peehee
kootou eme kitoo? E mee na tama haissara raa hoki elaoi koi na tama elaoi
laatou raa. ³³ Kame kootou etaualleka koi na tama tera etaualleka kootou raa,
tena kaa he tauareka peehee kootou eme kitoo? E mee na tama haissara raa hoki
etaualleka koi na tama etaualleka laatou raa. ³⁴ Ia tena kame kootou e hoki ake
na mee i na tama tera kootou e illoa ma kootou elavaa te too muri na mee raa, tena
kaa he tauareka peehee kootou eme kitoo? E mee na tama haissara raa hoki
e hoki ake na mee i na tama haissara raa ma kilavaa laatou te too muri te kooina
laatou ni hoki raa.

³⁵ “Emeia kootou kilaoi na tama e haeo kootou raa, tena kuppena hakatauareka
na tama raa; hoki, tena auu se hakataakoto ma ki too muri he mee. Tena kootou e me
ki isi na tuhana ellahi. Kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua Hakanaaniu.
TeAtua elaoi na tama sakkino ia ma na tama haissara. ³⁶ Kootou ki manava alloha
e ssau pera ma te Tamana taatou raa e manava aroha.

*Auu se tattara te hai sara te tama
(Matiu 7.1–5)*

³⁷ “Auu se tattara te haisara tetama te maanatu koi akoe, tena TeAtua eme
ki selavaa te hakatonutonu kootou. Auu se tamoa haeo alaa tama, ka oti alaa tama

ku tamoā haeo kootou. Ssirihia na haisara alaa tama, tena TeAtua e me ki ssirihia na haisara kootou raa. ³⁸ Hoki ake alaa tama, tena TeAtua e me ki hoki atu kootou. Hakamaoni, kootou e me ki too te kooina e rahi roo. Te tokonaki e rahi raa e me ki moe i na rima kootou tera kootou e me ki se lavaa te ttaohi. Te kooina kootou e hoki ake alaa tama raa, TeAtua e me ki kou atu te kooina naa hoki.”

³⁹ Tena Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei, “Te tama karemata sseni raa se lavaa te hakattaki teeraa tama karemata sseni. Kame aia e hakattaki, tena laua hakaatoa e me ki tteiho i roto te rua e nnoto. ⁴⁰ Se hai tamalliki skul e raka i aruna te tisa laatou raa, e meia na tamalliki skul hakaatoa e me ki ssau pera ma te tisa laatou raa te saaita laatou ku oti na skul laatou raa.

⁴¹ “Aiea akoe e kkira ake te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa, kaa akoe se anana peehee telaakau e mmau te karemata akoe raa? ⁴² Akoe e lavaa peehee te meake te taina akoe raa, ma, ‘Taina, hamai ki ppisi te kerekere e mmau te karemata akoe naa,’ te saaita akoe hokkoe se kite te laakau e mmau te karemata akoe raa? Akoe e tattara uhiuhi koi. Akoe e tau te tokea te laakau e mmau te karemata akoe raa i mua, tena akoe e me ki kite laoi no ppisi te kerekere e mmau te karemata te taina akoe raa.

*Na laakau ia ma na hua
(Matiu 7.16–20; 12.33–35)*

⁴³ “Telaakau tauareka se lavaa te hua na hua sakkino. Tena telaakau sakkino se lavaa te hua na hua taualleka. ⁴⁴ Na hua raa e hurimai na tipu telaakau raa. Selavaa he tama te haki te natu i te purukavuhu. Tena selavaa he tama te haki te hui te hara i te paaku. ⁴⁵ Na tama taualleka raa e ppena na mee taualleka: tauttari na tiputipu taualleka na hatu manava laatou raa. Tena na tama sakkino raa e pena na mee sakkino: tauttari na tiputipu sakkino na ora laatou raa. Te maihu raa e tattara iho na mee tera e kkapi i roto na hatu manava laatou raa.

*Tokorua na tama hakatuutuu hare
(Matiu 7.24–27)*

⁴⁶ “Aiea kootou e kanna mai Anau ma ‘TeAriki, TeAriki,’ e meia kaa kootou se ppena hea Anau ni meatu raea? ⁴⁷ Kame he tama e hamai Anau no rono na tattara Anau raa, tena ki tautari na tattara raa, Anau e me ki huri ake na tiputipu taualleka i te tama naa. ⁴⁸ Tama naa e ssau pera ma he tama e kerī na pou te hare aia raa ki hakatuu i aruna te hatu paa. Tena te hua peau raa kulohia no paku te hare raa, e meia te hare raa se lavaa roo te naue, maitaname te hare raa e ppena hakatauareka roo. ⁴⁹ Emeia kame he tama e rono na tattara Anau raa, tena ki se tautari na tattara Anau raa, tena te tama naa e ssau pera ma he tama e hakatuu te hare aia raa i aruna te kerekere vare koi, tena te saaita te hua peau raa e ppaku te hare raa, te hare raa e me ki hina no ppaku hakamaroa roo i raro.”

7

*Jisas e tokonaki te tama hehekau te purepure hakamaatua
(Matiu 8.5–13)*

¹ Jisas ku oti roo te tattara ake na tattara Aiaraa hakaatoa i te kanohenua raa, tena Aia ki haere i Kaperneam. ² Teeraa he purepure hakamaatua, tena aia e isi te tama hehekau tera aia e hihai mahi roo, te tama hehekau aia raa e laavea no taapiri ki mate. ³ Te purepure hakamaatua raa e rono na mahi Jisas raa, tena aia ki kauna na tama hakamattua na Jiu raa ki oo no meake Jisas ki haere ake no tokonaki te tama hehekau aia raa ki tauareka. ⁴ Na tama raa e oo ake no ttiri Jisas, tena ki tattara hakaaroha ake ma, “Te tama nei e tau roo Akoe ki tokonaki aia. ⁵ Te purepure hakamaatua nei e laoi roo maatou, tena aia e hakatuu hoki te hare lotu maatou raa.”

⁶ Kito Jisas ki oo ma na tama raa. Jisas ku taapiri i te hare raa, tena te purepure hakamaatua raa ki kauna na soa laoi aia raa ki meake Jisas ma, “TeAriki, ka oti Akoe

ku naenae. Anau e maanatu ma Akoe setau te hamai i roto te hare anau nei, ⁷ tena anau hokonnau e maanatu ma anau setau hoki te haere atu no mmata akoe. Akoe kippahi koi he tattara ki tauareka te tama hehekau anau nei. ⁸ Anau hoki he tama e noho iraro na mahi na tama hakamattua, tena anau e isi na purepure e hehekau iraro anau. Kame anau e meake te tama raa ma, 'Haere!' tena te tama naa e me ki haere. Kame anau e meake te tama raa ma, 'Hamai!' te tama naa e me ki hamai. Kame anau e meake te tama hehekau anau raa ma, 'Ppena te mee nei!' tena te tama naa e me kippena koi."

⁹ Jisas eoho tesaaita Aia nirono na tattara te tama raa, tena Aia ki hakatike no meake te kanohenua etauttari Aia raa, "Anau e meatu kootou, Anau se hai vahao roo e ttiri te tama e hakatina peenei, niaina ma i roto roo Israel!"

¹⁰ Na tama ni oo ma na tattara raa ku vakkai i te hare te purepure hakamaatua raa no kkite ma te tama hehekau raa ku tauareka.

Jisas e hakaora te tamariki tanata te tautukaha hine

¹¹ Teeraa aho Jisas ku haere i te matakaina Nain ma na disaipol Aia raa, tena he kanohenua e rahiroo ku oo laatou. ¹² Tesaaita koi Jisas nitae i te totoka te matakaina raa, na tama te matakaina raa ku ssau ake te tama e mate. Te tama e mate raa ko te tautahi tama koi te tautukaha hine raa, tena tammaki na tama e oo iho ma te hine raa i taha ma te matakaina raa ma ki tanu te tama raa. ¹³ Te saaita Te Ariki ni kite te hine raa, Aia ku aroha roo i te hine raa, tena Aia ki meake ma, "Auu se tani."

¹⁴ Tena Aia ki haere atu no ttaohi te moena te tama e mate raa, tena na taanata e ssau raa ku hakamau. Kito Jisas ki meake, "Anau e meatu akoe! Taupeara! Mahike i aruna!" ¹⁵ Te tama e mate raa ku mahike no noho i aruna, tena ki kaamata no tattara. Tena Jisas ki hoki muri ake te taupeara raa i te tinna aia raa.

¹⁶ Na tama raa hakaatoa ku mahharo, tena ki hakammaha Te Atua. Na tama raa e tattara ma, "Te profet hakanaani raa ku tae mai. Te Atua ku hamai ki tokonaki te kanohenua Aia raa ki ora!"

¹⁷ Tena terono Jisas raa ku paa vaaroto Judia ia ma na kina tappiri ake te matakaina raa.

Jisas laaua ma Jon Baptis (Matu 11.2-19)

¹⁸ Na disaipol Jon Baptis raa ku tattara ake Jon i terono Jisas raa, tena Jon ki kanna ake tokorua na tama, ¹⁹ tena ki kauna tokorua raa ki oo no vahiri ake Jisas ma, "Akoe ko te Tama tera Jon ni tattara ma e me ki hamai raa ma maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?"

²⁰ Tokorua raa e oo no ttae ia Jisas, tena tokorua raa ki meake, "Jon Baptis e kauna ia mai maaua ki vahiri atu ma Akoe ko te Tama aia nitattara ma e me ki hamai raa ma maatou e me ki hakattari teeraa tama hoki?"

²¹ Ia te saaita naa hoki Jisas e tokonaki tammaki na tama lavvea ia ma na tama e hakalono llihu i na maahana ia ma na tama e ttau ria na tipua sakkino eaa, tena Aia ki mee tammaki na tama karemata sseni raa no kkite.

²² Tena Jisas ki meake tokorua na disaipol Jon raa ma, "Vakkai hakaraoi no meake Jon hea koorua ni kkite ia ma hea koorua ni llono raa:

Na tama karemata sseni raa ku kkite,
na tama na vae e mmate raa ku hahaere,
na tama e kaina te manumanu haeo raa ku taualleka,
na tama katarina tturi raa ku llono,
na tama e mate raa ku ora hakaraoi,
tena na tama hakaalloha raa ku llono te Rono Tauareka Te Atua raa.

²³ Na tama se mamannatu tammaki i Anau raa e me ki hakatapu ria."

²⁴ Na disaipol Jon raa ku vakkai, tena Jisas ku kaamata no tattara ake te kanohenua raa i te vahi Aia, "Tesaaita kootou ni oo ia Jon i te kina se hai tama

e tuu mahoaraa, hea kootou e mannatu ma kootou e me kikkite raa? He laumea te veve e ino atu te matani? ²⁵ Hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He tama e uru na hekau taualleka e sui mmaha? Na tama e uru na hekau peenei raa e nnoho i na ora e hainauhie, ia e nnoho hoki i roto na hare na tuku. ²⁶ Kootou ki mee mai, hea kootou ni oo ma ki oo no mmata raa? He profet? Noo, e meia Anau e meatu pera ma Jon e raka roo i aruna na profet raa hakaatoa. ²⁷ E mee Jon ko te tama te Launiu Tapu raa e tattara ma: Te Atua e mee ma, 'Anau e me kikauna tetama hakatae natattara Anauraa imua Akoe kitaaraki te mateara raa ma Akoe.'"

²⁸ Tena Jisas ki meake hoki ma, "Anau e meatu kootou, se haitama ni haanau iho i roto te maarama nei e hakanaaniu i aruna Jon. E meia tetama tera e mouraro i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e hakanaaniu roo i aruna Jon."

²⁹ Hakaatoa e llono na tattara Jisas raa, tena te kanohenua raa; taohi mua na tama e aoao na takis tera ni tauttari roo hea Te Atua ni meake, tena Jon ki hakoukou tapu na tama raa. ³⁰ E meia na Farisi ia ma na tama e poroporo natuaa raa eui itaha ma te hakataakoto tera Te Atua e hihai ma laatou kippena raa, tena na tama raa ku se hihhai hoki ma Jon ki hakoukou tapu laatou.

³¹ Tena Jisas ki meake hoki ma, "Kaa Anau e me kitattara peehee i na tama te maarama nei raa? Na tama raa e ssau pera ma niaa? ³² Na tama raa e ssau pera ma ni tamalliki e nnoho i roto marae, tena teeraa kuturana ku vava ake teeraa kuturana ma, 'Maatou e hakattani na hula, e meia kootou se hihhai killue! Maatou e huhua na huatana, e meia kootou se hihhai ki ttani!'

³³ "Jon Baptis e hamai, tena aia e hakamaatapu, ia se unu na wain, tena kootou ku tattara ma, 'Tama raa e isi te tipua i roto aia!' ³⁴ Te Tamariki te Tama nei ku oti te hamai, tena Aia e kai, ia e unu, tena kootou ku tattara ma, 'Kira ake te Tama raa! Tama raa e kaikai vware ia e unu tahi, tena Aia e ssoa laoi ma na tama e aoao na takis ia ma na tama hai ssara raa!' ³⁵ Te atamai Te Atua raa e huri ake i roto na tama tera e tauttari hea Aia e hihai raa."

Jisas ku tae i te hare Saimon te Farisi

³⁶ He Farisi e hakkoro Jisas ma ki kkai laaua te poo naa, tena Jisas ki haere i te hare te tama raa no noho i raro ma ki kai. ³⁷ Tena i roto te matakaina naa e isi te hine te ora aia raa e pii roo na hai sara. Te hine raa e rono pera ma Jisas e kai i te hare te Farisi raa, tena aia ki too te lloo manoni e sui mmaha raa no haere ake ma aia, ³⁸ tena aia ki haere no tuu i muri Jisas, taapiri na vae Tama raa notani, tena na vae Jisas raa ku ssuu i na vaikaremata te hine raa. Kito te hine raa ki hakapakupaku na vae Jisas raa ma te rouru aia, tena ki mohoni na vae Tama raa, tena ki nnini te lloo manoni raa i aruna na vae Jisas. ³⁹ Te saaita te Farisi raa ni kite te mee nei, aia ku tattara hokoia ma, "Kame te Tama nei he profet hakamaoni, Aia e me ki iroa na tiputipu te hine tera e tataohi Aia raa; Aia e lavaa te iroa te ora sakkino te hine nei e isi raa."

⁴⁰ Kito Jisas ki meake te Farisi raa, "Saimon, Anau e isi te mee e me ki meatu akoe."

Tena Saimon ki meake, "Rabai! Tattara mai, anau e hakarono atu."

⁴¹ Kito Jisas kikaamata ake ma, "E isi tokorua na tama e taoni na sileni te tama hai sileni hokotahi. Teeraa tama e taoni huitarau na siliva, tena teeraa tama e taoni tipu rima na siliva. ⁴² Tena tokorua raa hakaatoa ku se lavaa te ppehi na taoni laaua raa, kito te tama hai sileni raa ki ssoro na taoni tokorua raa hakaatoa i taha. Koai te tama tokorua nei e me ki laoi mahi roo te tama hai sileni raa?"

⁴³ Tena Saimon ki meake, "Anau e tini kame ko te tama tera e isi te taoni e rahi raa."

Tena Jisas ki meake, "Noo, akoe e tonu." ⁴⁴ Kito Jisas ki hakatike ake te hine raa, tena Aia ki meake Saimon, "Akoe e kite te hine nei? Anau e hamai i roto te hare akoe nei, tena akoe se kou mai ni vai ki huhui na vae Anau, e meia te hine nei e huhui na vae Anauraa ma na vaikaremata aia raa, tena ki hakapakupaku na vae Anauraa ma te rouru aia. ⁴⁵ Akoe se mohoni Anau te saaita Anau ni hamai i roto te hare akoe nei,

e meia te hine nei se hakamotu te momohoni na vae Anau kaamata roo te saaita Anau ni hamai raa. ⁴⁶ Akoe se hai sunu na oliv ni kou mai ma ki amuhi te pohouru Anau, e meia te hine nei e amuhi na vae Anau raa ma teloo manoni aia raa. ⁴⁷ Anau e meatu akoe, telaoi te hine nei e huri mai Anau raa e huri mai te hakamaoni pera ma na hai sara tammaki aia raa ku oti te ssorohia i taha. Emeia kame TeAtua e ssoro na hai sara moisi te tama, tena te laoi te tama naa i Anau raa se lavaa te hai mahi.”

⁴⁸ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Anau e ssoro na hai sara akoe raa i taha.”

⁴⁹ Na tama e nnoho i te kina raa ku tattara hokolaatou ma, “Koai te Tama nei, Aia e lavaa hoki te ssoro na hai sara i taha?”

⁵⁰ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Te hakatina akoe raa e tokonaki akoe ki ora, haere ma te noho laoi.”

8

Na hhine tera e hahaere ma Jisas

¹ Tena imuri Jisas ku haere vaaroto na matakaina e llahi ia ma na matakaina pammeeraa notakutaku te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Te sanahuru ma rua na disaipol raa e oo hoki ma Jisas, ² tena e isi hoki na hhine tera Jisas ni tokonaki no hakaise na tipua sakkino i taha raa ia ma na hhine tera Jisas ni tokonaki laatou no taualleka ma na maahana laatou raa: Meri te tama e hui ma ko Makdala raa, te tama Jisas ni hakaise e hitu na tipua i taha raa, ³ tena Joana, te tanata aia raa ko Kusa, he tama hehekau ma Herot, tena Susana ia ma alaa hhine hoki tera e hai na mahi laatou ma ki tokonaki Jisas ma na disaipol Aia raa.

Te tattara hurihuri te tama haere lletu na hua (Matu 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Tammaki na tama e oo mai i na matakaina hakaatoa no muimui ake iaa Jisas, tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei te saaita te kanohenua raa ni hakkutu ake roo hakaatoa raa:

⁵ “Teeraa hetama e haere lletu na hua ma kihhomo. Te saaita te tama raa ni haerelletu na hua raa, alaa hua ku maoha i aruna te mateara, tena na tama ku hahaere lakalaka koi na hua raa, tena na manu raa hoki e kkaai na hua raa. ⁶ Alaa hua ku maoha i te kina e hatu, tena te saaita na hua raa ni hhomo raa, na hua raa e hhomo ake koi no mmate, e mee te kerekere raa e pakupaku. ⁷ Alaa hua ku maoha i te kina na veve tutuia. Tena na veve tutuia raa ku hhomo no uhi na hua raa. ⁸ Alaa hua ku maoha i aruna te kina te kerekere tauareka, tena na hua raa ku hhomo no llahi no hhua, tena te laakau hokotahi e tae huitarau na hua.”

Kito Jisas ki hakaoti ake ma, “Tena hakallono kame kootou e isi na katarina.”

Te hakataakoto na tattara hurihuri nei (Matu 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ Na disaipol Jisas raa e vahiri ake Tama raa ma te hakataakoto te tattara hurihuri raa e mee maea. ¹⁰ Tena Jisas ki meake, “TeAtua e hihai kootou ki illoa na mee i te Hakamaatua ana Aia raa, tena Aia e tattara ake alaa tama na tattara hurihuri ma niaina na tama raa e matamata, e meia na tama raa se lavaa te kkite, ia niaina ma na tama raa e llono, e meia na tama raa se lavaa te illoa.”

Te hakataakoto te tattara hurihuri te tama e haere lletu na hua (Matu 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ “Teenei te hakataakoto te tattara hurihuri nei: Na hua raa ko na tattara TeAtua. ¹² Na hua e maoha i te mateara raa ko na tama tera e llono na tattara TeAtua raa, tena Satan ku haere ake no too na tattara TeAtua raa i taha ma na hatu manava na tama raa ma ki ppui na tama raa ki se hakattina ma ki se lavaa TeAtua te tokonaki na tama raa. ¹³ Na hua e maoha i te kina e hatu raa ko na tama e llono na tattara TeAtua raa, tena ki hihhia no too na tattara raa. Emeia na tattara raa se mmoe roroa i roto na tama raa; na tama raa e hakattina paa saaita koi, tena te saaita laatou ku ttiri na hahaate raa,

na tama raa ku tiaki koi na hakattina laatou raa. ¹⁴ Na hua e maoha i te kina na veve tutuia raa ko na tama ellono na tattara TeAtua raa, e meia na hakataakoto i te vahi na sileni ia ma te ora te maarama nei raa e mee na hakattina na tama raa no se hai mmahi, tena na hua laatou e hhua raa ku selavaa telleu. ¹⁵ Na hua e maoha i te kina te kerekere tauareka raa ko na tama ellono na tattara TeAtua raa, tena ki ttaohi mmahu na tattara raa i roto na hatu manava laatou, tena ki tuu mmahu no hhua na hua.

Te ahi iraro te kumete
(Mak 4.21-25)

¹⁶ “Se haitama e hakaura te lamu, tena ku uhi iraro te kumete ia ma ku tuku iraro te sea. Emeia te tama raa e me ki hakatuu te lamu raa i aruna te kina e hakatuutuu te lamu raa ki lavaa na tama te kkite te maahina te saaita laatou e oo mai i hare.”

¹⁷ “Na mee hakaatoa e huuna ria raa e me ki hura ake i mua na tama. Tena na mee tera e uhi ria raa e me ki laavea ria.

¹⁸ “Kootou ki hakamattonu te saaita kootou e hakallono, maitaname TeAtua e me ki hakapaa ake alaa mee i aruna na mee akoe e isi raa, e meia kame akoe se isi, tena akoe se hihai hoki te too, tena na mee raa e me ki too ria i taha ma akoe.”

Te tinna ia ma na taina Jisas
(Matiu 12.46-50; Mak 3.31-35)

¹⁹ Te tinna ia ma na taina Jisas raa e oo ake ma ki mmata Tama raa, e meia laatou ku selavaa te oo hakataapiri ake, maitaname te kanohenua raa e muimui areha roo Jisas. ²⁰ Tena he tama ki meake Jisas, “Te tinna ia ma na taina Akoe raa e ttuu i aho, tena laatou e hihhai ma ki mmata Akoe.”

²¹ Kito Jisas ki meake na tama raa hakaatoa, “Te tinna ia ma na taina Anau raa ko na tama tera e llono na tattara TeAtua, tena ki ppena tauttari na tattara raa.”

Jisas e tinai te matani
(Matiu 8.23-27; Mak 4.35-41)

²² Teeraa he aho, Jisas ma na disaipol Aia raa e kakke i roto te vaka. Tena Jisas ki meake na tama raa, “Taatoa ki tere i teeraa vahi te namo nei.” Kito na tama raa ki uhu no tere. ²³ Te saaita laatou koi tere, Jisas ku moe heiroa. Te saaita naa koi te matani raa ku maairi hai mahi roo, tena te vaka raa ku uturia na peau no taapiri ki apuru. ²⁴ Kito na disaipol raa ki huro no hano Jisas, tena ki meake, “Te Ariki, Te Ariki, taatoa kaa malle mo no mmate!”

Jisas ku maahuru, tena ki tattara ake te matani ia ma na peau raa. Tena te matani raa ma na peau raa ku tteihono no marino kkii roo. ²⁵ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, “Na hee na hakattina kootou?”

Emeia na disaipol raa e mahharo, ia e mattaku hoki, tena laatou ki vahihhiri hoko laatou ma, “Te Tama nei he tama peehee? Aia e tattara ake te matani ma na peau raa, tena na mee raa e hakallono hoki Aia.”

Jisas e tokonaki te tama e isi na tipua.
(Matiu 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku tere no tae teeraa vahi te namo Galili raa i te kina na tama i Gerasa. ²⁷ Te saaita Jisas ni tiho i uta, he tama i te matakaina raa e isi na tipua sakkino ku haere ake no ttiri Tama raa. Saaita roroa roo te tama raa se isi na hekau, tena aia se noho i te hare aia raa, e meia te tama raa e noho i roto na rua na tama e mmate raa e mmoe. ²⁸ Te saaita aia ni kite Jisas, te tama raa ku tteihono no tuturi i mua na vae Jisas, tena ki kanna ake, “Jisas te Tamariki TeAtua Hakanaaniu i Aruna! Hea Akoe e hihai i anau? Anau e kainno atu Akoe, auu se mee anau ki hakalono llihu!” ²⁹ Te tanata raa e tattara peenei, maitaname Jisas ku oti te hakaise te tipua raa i taha ma aia. Tammaki na vahao aia ni hakapikiri, ia niaina ma

na vae ia ma na rima aia raa e haihai ria na seni, e meia te tama raa e me ki mmosi koi na seni raa, tena te tipua raa ku too aia no kkave i te kina e tuu mahoa raa.

³⁰ Kito Jisas ki vahiri ake te tama raa, "Koai te inoa akoe?"

Tena te tama raa ki meake, "Te inoa anau raa ko 'He kautana,'" maitaname tammaki na tipua ennoho i roto te tama raa. ³¹ Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma ki se lavaa te kkave laatou i te kina te rua e nnoto raa ki ttae roo te saaita laatou e too na hakalono llihu hakaoti laatou raa.

³² Eisi na piki tammaki roo e kaikkai i te vahi te mouna raa. Kito na tipua raa ki kainno ake Jisas ma kitiaki laatou ki huro i roto na piki raa, tena Aia ki meake na tipua raa ki oo. ³³ Na tipua raa e huro i taha ma te tama raa no uru i roto na piki raa. Tena na piki raa hakaatoa ku huro i te vahi te mouna e motu hua raa no tteiho i roto te moana raa no mallemo.

³⁴ Na tama e lollohi na piki raa e kkite hea ni kapihi ake i na piki raa, tena na tama raa ki huro no paa te rono raa i na matakaina ia ma na kina vaa raa. ³⁵ Tena na tama raa hakaatoa ku oo ake no mmata ma hea ni kapihi ake i te kina raa, tena te saaita na tama raa ni oo ake no ttiri Jisas raa, na tama raa kukkite hoki te tama tera ni noho ria na tipua raa ku noho i te kina na vae Jisas raa. Te tama raa ku uru na hekau, tena te hakataakoto aia raa ku tauareka, tena na tama raa hakaatoa ku mattaku.

³⁶ Na tama ni kkite raa ku tattara ake te kanohenua raa pera ma Jisas ni tokonaki te tama raa. ³⁷ Tena na tama te matakaina raa hakaatoa ku mattaku, tena laatou ki meake Jisas ki haere i taha. Kito Jisas ki kake te vaka raa no tere. ³⁸ Tena te tama Jisas ni tokonaki no hakaise na tipua i taha raa ku meake Jisas, "Tiaki anau ki hahaere ma Akoe."

Emeia Jisas e kauna te tama raa ki haere, tena ki meake, ³⁹ "Haere ihare, tena ku tattara ake na tama pera ma TeAtua e tokonaki akoe."

Tena te tama raa ki haere vaa roto na matakaina raa hakaatoa no tattara ake pera ma Jisas e tokonaki aia.

Te tamariki hine e mate ia ma te hine ni ttaohi na hekau Jisas

(Matiu 9.18–26; Mak 5.21–43)

⁴⁰ Te saaita Jisas ni vaakai i Galili raa, te kanohenua raa ku too hakaraoi te Tama raa, e mee laatou hakaatoa ni hakattari Tama raa ki haere ake. ⁴¹ Tena he tama e rorohi te hare lotu; te inoa aia raa ko Jairus. Aia e tteiho no tuturi i mua na vae Jisas, tena ki kainno ake Tama raa ma ki oo laaua i te hare aia raa, ⁴² e mee te tamariki hine aia raa ku mee ki mate, te tamariki raa ku tae sanahuru ma rua na hetau, ia teenaa ko te tautahi koi aia.

Te saaita Jisas ni haere, te kanohenua raa ku muimui ake roo Tama raa. ⁴³ Tena i roto te kanohenua raa, eisi te hine te toto aia raa e tettere koi peenaa, te hine raa e hakalono llihu roo i roto sanahuru ma rua na hetau. Na sileni te hine raa ku oti te suisui na dokta ma ki tokonaki aia, e meia se haitama e lavaa te tokonaki aia. ⁴⁴ Kito te hine raa ki hamai vaa muri Jisas no ttaohi na kaunutu na hekau Jisas raa, ia te saaita naa koi te toto raa ku hakamotu. ⁴⁵ Tena Jisas ki vahiri ake, "Koai te tama ni ttaohi Anau raa?"

Tena te kanohenua raa hakaatoa e kore pera ma laatou se haitama ni taohi Jisas. Kito Pita ki meake, "Te Ariki, te kanohenua nei hakaatoa e muimui areha roo Akoe."

⁴⁶ Emeia Jisas e meake ma, "Eisi te tama ni taohi Anau, Anau e iroa maitaname e isi na mahi ni oo i taha ma Anau." ⁴⁷ Te hine raa ku iroa pera ma aia kulaavea ria, tena aia kupopore te matakau, kito te hine raa ki haere atu no tuturi i mua na vae Jisas. Te hine raa e tattara ake Jisas te hakataakoto tera aia ni ttaohi na hekau Tama raa ia ma te maatara te tinotama aia raa i mua te kanohenua raa hakaatoa. ⁴⁸ Tena Jisas ki meake te hine raa, "Taku tama, te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka. Haere ma te noho laoi."

⁴⁹ Jisas koi tattara koi, tena he tama i te hare Jairus raa ku haere ake no meake tama raa ma, “Te tamariki hine akoe raa ku mate, tena tiaki koi te Rabai naa.”

⁵⁰ Emeia Jisas e rono na tattara raa, tena Aia ki meake Jairus, “Auu se mataku; akoe ki hakatina koi, tena te tamariki naa e me ki tauareka.”

⁵¹ Jisas ku tae i te hare Jairus raa, tena Aia ki ppui ki se hai tama hoki e haere ma Aia i hare, tena Aia ki too koi Pita, Jems, Jon ia ma na maatua te tamariki raa. ⁵² Na tama i roto te hare raa hakaatoa ku tanittani i te tamariki hine raa. Tena Jisas ki meake, “Auu se ttani, te tamariki naa se mate; te tamariki naa e moe koi.”

⁵³ Na tama raa kutataussua Jisas, e mee laatou e illoa pera ma te tamariki raa ku mate. ⁵⁴ Jisas e ttaohi te rima te tamariki hine raa, tena ki meake, “Taku tama, mahike i aruna.” ⁵⁵ Te tamariki raa ku ora hakaraoi, tena ki mahike no noho i aruna, tena Jisas ki meake na tama raa ki kou ake ni kai ki kai te tamariki raa. ⁵⁶ Na maatua te tamariki raa ku mahharo roo, tena Jisas ki meake na tama raa ki se tattara ake alaa tama hea Aia ni ppena raa.

9

Jisas e kauna te sanahuru ma rua na disaipol Aia (Matiu 10.5–15; Mak 6.7–13)

¹ Jisas e kanna ake te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa ki hakkutu ake hakaatoa, tena Aia ki kou ake na tama raa na mahi ki hakaise na tipua sakkino, tena ku tokonaki hoki na tama lavvea raa. ² Tena Jisas ki kauna na tama raa ki oo no takutaku i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ku tokonaki hoki na tama lavvea raa ki taualleka. ³ Jisas ku oti te tattara ake na tama raa ma, “Kootou selavaa te too ni mee te saaita kootou e oora, ia setoo nilaakau hahaere, ia setoo ni muri kopu, ia setoo nikai, ia setoo nisileni, ia setoo hoki he kaukahu. ⁴ Kootou ki nnoho koi i te hare hokotahi i roto te matakaina tera e too hakaraoi kootou raa, ki ttae roo te saaita kootou e oo i taha ma te matakaina naa. ⁵ Kame he matakaina se hihai ki too kootou, tena kootou ku tiaki te matakaina naa, tena ku ttahi na kerekere e mmau na muri vae kootou raa ki illoa laatou pera ma teenaa he hakkatu haeo.”

⁶ Tena na disaipol raa ki oo ina matakaina hakaatoa no takutaku ake te Rono Tauareka raa, tena ki tokonaki hoki na tama lavvea i na kina roo hakaatoa.

Herot ku vvare ia Jisas (Matiu 14.1–12; Mak 6.14–29)

⁷ Te saaita Herot, te tuku i Galili raa ni rono na mee Jisas ni ppena raa, aia ku vvare hakaoti roo, maitaname alaa tama e tattara ma Jon Baptis ku ora muri. ⁸ Tena alaa tama e tattara ma Elaija ku vaakai mai muri, tena alaa tama hoki e tattara ma teeraa he profet na profet TeAtua i mua tera ku ora muri. ⁹ Tena Herot ki meake, “Anau ni meake na soldia anau raa kissepe te uaa Jon raa ki hopo. Kaa teenei koai te tama anau e rono e ppena na mee e llahi nei?” Tena Herot ku hahaivi ma ki kite aia Jisas.

Jisas e haanai te kanohenua e tammaki roo (Matiu 14.13–21; Mak 6.30–44; Jon 6.1–14)

¹⁰ Tena na aposol raa ku vakkai ake no tattara ake Jisas na mee hakaatoa laatou ni ppena raa. Jisas ku too na tama raa, tena laatou ki oo hokolaatou i te matakaina Betsaida raa. ¹¹ Te saaita te kanohenua raa ni llono ma Jisas ku haere ma na aposol Aia raa, na tama raa ku tauttari Tama raa. Jisas e hihia i na tama raa, tena Aia ki tattara ake na tama raa i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ki tokonaki hoki na tama tera e hihai ma laatou ki taualleka raa.

¹² Te saaita te laa raa ku hakatootoo ma ki huru, te sanahuru ma rua na disaipol raa ku oo ake no meake Jisas ma, “Meake te kanohenua nei ki oo i na matakaina ia ma

na kina tappiri mai raa nossee nikai ia ma nikina kimmoe, e mee teenei he kina se hai tama.”

¹³ Emeia Jisas e meake na tama raa ma, “Kootou kikou ake nikai ma te kanohenua nei kikkai.”

Kito na disaipol raa ki meake, “Maatou eisi koi erima na haraoa ia ma erua na ika. Akoe e hihai ma maatou ki oo no sui nikai ma te kanohenua nei hakaatoa?”

¹⁴ (Te kooina na taanata hakaatoa i te kina raa kame e ttae rima simata.)

Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Meake te kanohenua raa ki nnoho i na kuturana ki ttae tipu rima na tama.”

¹⁵ Kito na disaipol raa ki meake te kanohenua raa hakaatoa ki nnoho i raro. ¹⁶ Tena Jisas ki too e rima na haraoa ia ma erua na ika raa, tena kikkira i aruna i te vaelani no lotu ake TeAtua, tena kittohi na haraoa raa, tena kikou ake na disaipol Aia raa ki vaevae ake i te kanohenua raa. ¹⁷ Te kanohenua raa hakaatoa e kkai no ppohu, tena na disaipol raa ki haere saosao na muri haraoa ia ma na punnohi e ttoe raa no ppii sanahuru ma rua na kete.

Pita e hakari ma Jisas ko te Mesaia

(Matiu 16.13–19; Mak 8.27–29)

¹⁸ Eisi te aho Jisas elotu Hokoia, tena na disaipol Aia raa ki oo ake. Kito Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Te kanohenua raa e tattara ma Anau koai?”

¹⁹ Kito na tama raa ki meake, “Eisi na tama e tattara ma Akoe ko Jon Baptis, tena alaa tama e tattara ma Akoe ko Elaija, tena alaa tama hoki e tattara ma Akoe he profet i mua tera ku ora muri.”

²⁰ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol raa ma, “Kaa kootou e mee ma Anau koai?”

Kito Pita ki meake, “Akoe ko te Mesaia TeAtua.”

Jisas e tattara ake i te hakalono llihu ia ma te mate Aia

(Matiu 16.20–28; Mak 8.30–9.1)

²¹ Tena Jisas ki tattara hakamataku ake na disaipol raa ki se tattara ake ni tama.

²² Jisas e tattara ake hoki na disaipol raa ma, “Te Tamariki te Tama nei e me ki hakalono llihu, tena na tama hakamattua na Jiu raa, na maatua hakananniu raa ia ma na tama e poroporo na tuua raa e me ki se hihai te Tama raa. Tama raa e me ki taia ria no mate, e meia e toru na aho i muri Tama raa e me ki mahike muri no ora.”

²³ Tena Jisas ki meake na tama raa hakaatoa, “Kame he tama e hihai ki tautari Anau, te tama naa ki tiaki na mee hakaatoa aia e hihai raa, tena ku amo te kros aia raa no tautari mai Anau. ²⁴ Kame he tama e maanatu te ora aia, te tama naa e me ki se lavaa te too te ora hakamaoni, e meia kame he tama e hoki mai te ora aia raa ki tautari Anau, tena aia e me ki too te ora hakamaoni. ²⁵ Hea akoe e me ki too kame akoe e ttino na mee i te maarama nei raa hakaatoa, e meia i roto roo te ora akoe raa e haeo roo? Se hai mee akoe e me ki too.

²⁶ “Kame akoe e napa Anau ia ma na akoako Anau raa, tena te Tamariki te Tama nei e me ki napa hoki akoe te saaita Aia e hamai ma na mahi Aia ia ma na mahi te Tamana ia ma na ensel e ttaapu Aia raa. ²⁷ Anau e meatu te hakamaoni pera ma alaa tama kootou e ora vahaonei raa e me ki se lavaa te mmate kitae te saaita laatou ekkite te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.”

TeAtua e huri ake na mahi Aia i te tinotama Jisas

(Matiu 17.1–8; Mak 9.2–8)

²⁸ He latapu hakaatoa ku raka te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol raa, tena Aia ki too Pita, Jems, tena Jon no haere ma Aia, tena laatou e oo i aruna te mouna raa ma ki lotu. ²⁹ Jisas koi lotu, tena na maihu Aia raa ku haere no maahina roo, tena na hekau Aia raa ku makkini hua roo. ³⁰ Te saaita naa koi tokorua na tama ku ttuu ake no tattara laatou ma Jisas. Tokorua raa ko Moses laaua ma Elaija, ³¹ tokorua raa ni hakahura ake ma na mahi i te vaelani no tattara laatou ma Jisas i te vahi Aia e me ki mate i Jerusalem

ki kotia te hakataakoto TeAtua raa. ³² Pita ma teeraa tokorua kum mroe heilloa roo, e meia laatou ku mahhuru no kkite na mahi Jisas ia ma teeraa tokorua na taanata ku ttuu laatou ma Jisas raa. ³³ Moses laaua ma Elaija ku mee ma ki tiaki Jisas, tena Pita ki meake Tama raa, "TeAriki, e tauareka roo e mee maatou i te kina nei! Maatou e me ki hakatuu e toru na paa hare; te hare Akoe, te hare Moses, tena te hare Elaija." (Pita se iroa roo hea aia e tattara raa.)

³⁴ Pita koitattara koi, tena te pukureurehu raa ku haere iho no uhi na tama raa hakaatoa, tena tokotoru na disaipol raa ku mattakuroo. ³⁵ Tena te reo raa ku tattara iho i roto te pukureurehu raa ma, "Teenei he Tama roo Anau tera Anau ni hirihiri, tena kootou ki hakallono te Tama nei."

³⁶ Te reo raa e tattara no oti, tena tokotoru raa kukkite Jisas kutuu koi Hokoia. Na disaipol raa ekkumi hemuu na mee raa hakaatoa, tena laatou se haitama e tattara ake te saaita naa i na mee laatou ni kkite raa.

Jisas e hakaise te tipua i taha ma te taupeara
(Matiu 17.14-18; Mak 9.14-27)

³⁷ Tena te ahotaiaoraa na tama raa ku oo iho iraro ma te mouna raa nottiri te kanohenua e tammaki roo. ³⁸ Teeraa he tama e kanna ake i roto te kanohenua raa ma, "Rabai, hamai no mmata te taupeara anau nei. Teenei ko te tautahi koi anau. ³⁹ Tammaki na vahao te tipua raa e noho i roto te tama nei, tena aia e me ki hakateki no kapihi te varo aia raa no ppore, tena te araara raa ku koo i te maihu aia. Te tipua raa e mee roo te tama nei ki hakalono llihu, tena aia ku se lavaa roo te tiaki te tama nei no haere i taha. ⁴⁰ Anau e kainno ake na disaipol Akoe raa ki hakaise te tipua raa i taha ma te tama nei, e meia na tama nei se lavaa."

⁴¹ Kito Jisas ki meake, "Kootou ni tama se hakattina, ia ni tama haeo! E hia na vahao Anau e me ki noho ma kootou? E hia na vahao Anau e me ki tattara atu kootou?" Tena Aia ki meake te tamana te tamariki raa, "Kou mai te tamariki naa i te kina nei."

⁴² Te saaita te tamariki raa ni haere ake, te tipua raa kulletu te tamariki raa iraro, tena te tamariki raa ku kaamata no ppore. Kito Jisas ki hakaise te tipua raa i taha ma te tamariki raa. Teenaa koi te tamariki raa ku tauareka, tena Jisas ki kou ake muri te tamariki raa i te tamana aia raa. ⁴³ Na tama raa hakaatoa ku mahharo i na mahi hai mmahi TeAtua raa.

Jisas ku tattara ake hakaraoi i te mate Aia
(Matiu 17.22-23; Mak 9.30-32)

Te kanohenua raa koi mamahharo roo i namee hakaatoa Jisas nippena raa, te saaita Jisas ni tattara ake na disaipol Aia raa ma, ⁴⁴ "Kootou ki se ssiri hea Anau ni tattara atu kootou raa! Te Tamariki te Tama nei e me ki noho i raro na mahi na tama i te maarama nei." ⁴⁵ Emeia na disaipol raa se illoa te hakataakoto na tattara raa. TeAtua e mee na hakataakoto na tama raa no pouri ki se lavaa na tama raa te illoa, tena na disaipol raa e mattaku hoki te vahiri ake te hakataakoto na tattara raa.

Koi te tama e me ki hakanaaniu
(Matiu 18.1-5; Mak 9.33-37)

⁴⁶ Tena na disaipol Jisas raa ku hakatauttau hokolaatou ma koai te tama laatou e me ki hakanaaniu. ⁴⁷ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki too te tamariki raa no hakatuu i te vahia Aia, ⁴⁸ tena Aia ki meake na tama raa, "Te tama e too hakaraoi na tamalliki peenei i te inoa Anau raa, e too hakaraoi hoki Anau, tena te tama e too hakaraoi Anau raa e too hakaraoi hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa. E mee te tama e mouraro kootou hakaatoa raa ko te tama e hakanaaniu."

Te tama se hakataukaa ma kootou raa he tama kootou
(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Tena Jon ki meake, “TeAriki, maatou ekkite te tama e hakaise na tipua i te inoa Akoe, tena maatou ki ppui te tama raa, maitaname te tama raa seai ma he tama i roto te kuturana taatou nei.”

⁵⁰ Tena Jisas ki meake Jon ma alaa disaipol ma, “Auu se ppui te tama naa, maitaname te tama se hakataukaa ma kootou raa he tama i roto kootou.”

Te matakaina i Samaria raa ku se hihhai ki too Jisas

⁵¹ Tesaaita Jisas kumee kitooria nokkave ite vaelaniraa kutaapiri, tena Aia kumaanatu ma ki haere i Jerusalem. ⁵² Jisas ekauna na tama raa ma na tattara Aia raa ki oo imua Aia ite matakaina i Samaria raa no tanattana na mee hakaatoa ki ttae atu Aia. ⁵³ Emeia na tama te matakaina raa se hihhai ki too Jisas, e mee laatou e illoa koi ma Tama raa e mee ki haere i Jerusalem. ⁵⁴ Jems laua ma Jon ekkite ma na tama raa ku se hihhai ki too Jisas, tena tokorua raa ki oo no meake Jisas ma, “TeAriki, Akoe e hihai ma maaua kikanna he ahi ite vaelani ki haere iho no seu na tama te matakaina nei?”

⁵⁵ Tena Jisas ki hakatike no hai ake tokorua raa [ma, “Koorua se illoa ma he anana peehee koorua e isi; e mee te Tamariki te Tama nei se hamai ma ki seu na ora na tama, e meia Aia e hamai ki tokonaki na ora na tama.”] ⁵⁶ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo iteeraa matakaina.

Na tama e hihhai ki tautari Jisas

(Matiu 8.19–22)

⁵⁷ Na tama raa koi oo koi vaa aruna te mateara, tena he tama ki meake Jisas ma, “Anau e me ki tautari Akoe he kina peehee Akoe e haere.”

⁵⁸ Tena Jisas ki meake te tama raa, “Na manu vaa roto raa e isi na rua e moemmoe, tena na manulelleeraa e isi na hohana, e meia te Tamariki te Tama nei se isi te kina e me ki moe no hamaroroo.”

⁵⁹ Kito Jisas ki meake teeraa tama, “Tautari mai Anau.” Emeia te tama raa e meake ma, “TeAriki, hakattari ki haere anau no tanu te tamana anau raa i mua.”

⁶⁰ Tena Jisas ki meake te tama raa, “Tiaki na tama ku mmate raa ki tanu na tama laatou emmate raa, tena akoe ku haere no takutaku ake te Hakamaatua ana ite Vaelaniraa ina tama.”

⁶¹ Tena kito teeraa tama ki meake, “TeAriki, anau e me ki tautari Akoe, e meia hakattari ki haere anau no hakaalloha ma na hareakina anau raa i mua.”

⁶² Tena Jisas ki meake te tama raa, “Kame he tama ekaamata no tautari Anau, e meia aia e mamaanatu na tiputipu aia i mua raa, te tama naa selavaa tetae ite Hakamaatua ana ite Vaelaniraa.”

10

Jisas e kauna tipu hitu ma rua na tama

¹ Tena i muri, Jisas ku hirihiri tipu hitu ma rua na tama, tena ki kauna na tama raa taki tokorua ki oo i mua Aia i na matakaina tera Aia e me ki oti ku haere raa. ² Tena Jisas ki meake na tama raa, “Na laakauraa e huhhui roo, e meia na tama e me ki oo no haki raa e moisi. Lotu ake te Tama Hakamaatua te huata raa ki kaunaria mai ni tama hehekau ki oo no haki na hua raa. ³ Anau e kauna kootou pera ma ni punua sipsip ki oo i na poi kai ttama raa. ⁴ Auu se too ni muri kopu na sileni ia ma ni punakete, ia se too hoki ni taka. Auu se ttuu no tattara ma na tama i te mateara.

⁵ “Tesaaita kootou e uru i roto te hare, kootou ki meake i mua ma, ‘Te noholaoi ki nnoho ma kootou.’ ⁶ Kame te tama e noho te hare naa e laoi kootou, tena tiaki te tauareka kootou e oo atu ma kootou raa ki noho ma te tama naa, ia kame seai kootou ku too muri te tauareka naa. ⁷ Nnoho i roto te hare hokotahi koi, tena ku kkai, ia unu hea na tama naa e kou atu kootou, maitaname na tama hehekau raa e tau te too na sui laatou. Kootou ki se haere uru huri na hare. ⁸ Hesaaita peehee kootou e oo i roto he matakaina, tena na tama raa ku too hakaraoi kootou, tena kkai hea na tama naa

e kou atu kootou ki kkai raa, ⁹ tena ku tokonaki na tama lavvea i roto te matakaina naa, tena ku meake hoki te kanohenua naa pera ma, 'Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku taapiri atu i kootou.'

¹⁰ "Emeia kame kootou e oo i roto he matakaina, tena na tama te matakaina naa se hihhai kootou, tena kootou ku oo vaa roto na mateara raa hakaatoa no tattara ake na tama raa pera ma, ¹¹ 'Maatou e me ki ttahi na kkere te matakaina nei e mmau na vae maatou raa ki illoa kootou pera ma kootou essara. Kootou kimannatu pera ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku hamai no taapiri atu i kootou!'

¹² "Anau emeatu kootou pera ma te Aho te Hakatonutonurua, TeAtua e me kihuriake telaio Aia erahiroo inatama i Sodom, ia seai ma na tama te matakaina naa.

*Na matakaina tera se hakattina
(Matiu 11.20-24)*

¹³ "Na tama i Korasin raa, kootou e me kihakalonollihu haeo roo. Na tama i Betsaida, kootou e me kihakalonollihu hoki. Peeraa maatou kippena na mirakol maatou nippena i roto na matakaina nei raa i Taia laaua ma Saidon, na tama na matakaina seai ma ni Jiuraa peeraa ko nappari avare notoo na rehuraa no murumuru na tinotama laatou raa kihuriake pera ma laatou kuttike itaha ma na haisara laatou raa! ¹⁴ TeAtua e me kihuriake telaio Aia erahiroo inatama i Taia laaua ma Saidon i te Aho te Hakatonutonurua, ia seai ma kootou. ¹⁵ Tena kootou na tama i Kaperneam raa! Kootou e hihhai ki ssau kootou hokkootou kittae i te vaelani? Kootou e me ki lettua ria i te kina te ahi raa."

¹⁶ Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Te tama e hakarono na tattara kootou raa, e me kihakarono hoki na tattara Anau raa, ia te tama se hihai kootou raa, e me ki se hihhai hoki Anau, tena te tama se hihai Anauraa, e me ki se hihai hoki te Tama ni kauna ria mai Anau raa."

Tipu hitu ma rua na disaipol raa ku vakkai ake

¹⁷ Tena tetipuhitu ma rua na tama Jisas nikauna raa ku vakkai muriake, tena ku hihhia roo. Kito na tama raa ki meake, "Te Ariki, na tipua raa e hakallono maatou te saaita maatou e hakaise laatou i te inoa Akoe!"

¹⁸ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau e kite Satan etteiho itaha ma te vaelani pera ma he uila. ¹⁹ Hakallono! Anau e kou atu kootou na mahi ki hakahiti vaa aruna na laponohaeo ia ma na kahana, tena ku hakahiti hoki vaa aruna na mahi Satan, ia se hai mee e lavaa te mee kootou ki hakalonollihu. ²⁰ Tena kootou ki se hihhia e mee na tipua haeo raa e hakallono kootou; e meia kootou ki hihhia e mee na inoa kootou raa ku mmau i te vaelani."

*Jisas ku hihia
(Matiu 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Te saaita naa TeAnana Tapuraa kumee Jisas no hihia roo, tena Aia ki meake, "Tamana, Akoe ko Te Ariki i te vaelani ia ma te maarama nei! Anau e hakammaha Akoe, maitaname Akoe e hakari ake na tama se illoa raa na mee tera Akoe e huu i taha ma na tama e atamai raa. Hakamaoni Tamana, te nei hea Akoe e hihai ma na mee nei ki kapihi mai peenei."

²² Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Te Tamana Anau raa e kou mai na mee nei hakaatoa i Anau. Se haitama eiroa te Tamariki nei, te Tamana Hokoia koi eiroa, ia se haitama eiroa te Tamana, te Tamariki nei koi ia ma na tama Aia ni hirihiri raa e illoa te Tama raa."

²³ Tena Jisas kihakatike no meake hemuu na disaipol Aia raa ma, "Kootou e hakatapuraia TeAtua, maitaname kootou ekkite na mee e llahi kootou nikkite raa.

²⁴ Anau emeatu kootou pera ma tammaki na profet ia ma na tuku e hihhai kikkite na mee kootou nikkite raa, e meia laatou se lavaa tekkite. Na tama raa e hihhai killonohaeo kootou ni llono raa, e meia laatou se lavaa tellono."

Te tama i Samaria e manava aroha

²⁵ He tama poroporo na tuua e mahike i aruna no vahiri ake te vahiri e hainattaa roo iaa Jisas ma ki taaiki Tama raa. Tama raa e vahiri ake ma, “Rabai, hea anau e me kippena ki too te ora e ora tahi raa?”

²⁶ Tena kito Jisas ki meake te tama raa, “Te Launiu Tapuraa etattara maea? Te hakataakoto akoe i te vahi na tuua raa e mee peehee?”

²⁷ Kito te tama raa ki meake, “Laoui Te Ariki Te Atua akoe raa ma te hatu manava akoe, te ora akoe, na mahi ia ma te hakataakoto akoe. Ia hoki, akoe kilaoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe raa.”

²⁸ Tena Jisas ki meake, “Ako e tonu, tautari na tuua naa, tena akoe e me ki ora.”

²⁹ Emeia te tama e poroporo na tuua raa e hihai ki mee pera ma aia e mattonu, tena aia ki vahiri ake hoki Jisas ma, “Koai te tama anau e me kilaoi naa?”

³⁰ Tena Jisas ki meake, “Eisi te tama etiaki Jerusalem no haere i Jeriko, tena na tama kailallao raa ki hakaoho ake no too na hekau te tama raa hakaatoa, tena ki taa tama raa no taapiri ki mate. ³¹ Tena he maatua na Jiu raa ku haere atu te mateara naa hoki, e meia te saaita aia ni kite te tama raa, te maatua raa ku taa no haere teeraa vahi te mateara raa. ³² Tena ki oti te tama hehekau te hare lotu raa ku hamai te mateara naa hoki, tena ki haere atu no mmata te tama raa, tena ki hakaraka no haere teeraa vahi te mateara raa hoki. ³³ Emeia he tama i Samaria e haere ake te mateara naa hoki no ttiri te tama raa. Te saaita aia ni kite te tama raa, aia ku aroha haeroo. ³⁴ Tena aia ki haere ake no nnini na sunu ia ma na wain raa i aruna na saanuku te tama raa, tena ki haihai na saanuku raa. Tena aia ki ssau te tama raa no hakapiri i aruna te donki aia raa, tena ki too te tama raa no kkave i te hare na tama e moemmoe raa, tena aia ki rorohi te tama raa. ³⁵ Te aho taiao raa, te tama i Samaria raa ku kou ake e rua na siliva ki sui ake te tama hakamaatua te hare raa, tena aia ki meake, ‘Rorohi ake te tama nei, te saaita anau e vaakai mai peenei raa, anau e me ki sui atu hea hoki akoe ni sui ki tokonaki te tama nei raa.’”

³⁶ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Ite hakataakoto akoe, koai te tama na tama e toru nei e huri ake te laoi aia i te tama e taia ria na tama kailallao raa?”

³⁷ Kito te tama e poroporo na tuua raa ki meake, “Te tama e aroha te tanata raa.”

Tena Jisas ki meake te tama raa, “Ia haere, tena akoe ku ppena peeraa hoki.”

Jisas ku haere no mmata Meri laaua ma Marta

³⁸ Tena Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo no ttiae he matakaina, tena he hine te inoa aia raa ko Marta e hakkoro na tama raa. ³⁹ Marta e isi te taina e hui ma ko Meri, tena Meri e noho taapiri na vae Jisas raa no hakarano Tama raa e akoako. ⁴⁰ Tena Marta ku mamaanatu tammaki e mee aia e tammaki na mee e me kippena, tena aia ki haere ake no meake, “Te Ariki, Akoe se hakataakoto pera ma te taina anau raa e tiaki mai na uata raa hakaatoa kippena anau hokonnau? Meake aia ki hamai no tokonaki anau.”

⁴¹ Kito Jisas ki meake, “Marta, Marta! Akoe e mamaanatu tammaki, tena ku kapitia roo tammaki na mee, ⁴² e meia he mee hokotahi e hakamaatua. Meri e hirihiri kippena te mee e hakamaatua, tena Anau se lavaa te tokea te mee raa i taha ma aia.”

11

*Jisas e akoako i te vahi te lotulotu
(Matu 6.9-13; 7.7-11)*

¹ E isi te aho Jisas e noho he kina no lotu. Te saaita Aia ku oti te lotu, tena he tama na disaipol Aia raa ku meake Tama raa ma, “Te Ariki, akoako mai maatou ki lotu pera ma Jon ni akoako ake na disaipol aia raa.”

² Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te saaita kootou e lotu raa, tena kootou kulotu peenei:

‘Tamana:

Te inoa e tapu Akoe naa ki hakammaha ria;

tiaki te Hakamaatua ana Akoe raa ki hamai.

³ Kou mai ni kai ma maatou te aho ma te aho.

⁴ Ssirihia niaa maatou e ssara,

pera ma maatou e ssirihia niaa na tama e ssara i maatou raa.

Auu se kou mai na hahaaite e hainattaa i maatou.’ ”

⁵ Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Kame he tama kootou e haere te tuapoo no meake te soa aia raa ma, ‘Na soa, kou mai e toru na haraoa, tena i muri anau kusui muri atu. ⁶ Anau e isi te soa e horau mai i te kina e mmao roo no ta e mai vahao nei koi i hare, e meia anau se isi na kai ki kai te tama raa!’ ⁷ Tena kame te soa akoe raa e tattara iho i roto hare ma, ‘Auu se mee hoki anau ki na enae! Te totoka raa ku oti te hakkapi, tena anau ma na tamalliki anau raa ku mmoe. Anau ku selavaa hoki te mahike no kou atu ni kai.’ ⁸ Tena kaa ku mee peehee? Anau e meatu, niaina ma te soa akoe raa ekkaro te mahike no kou atu ni kai ma e mee koorua e ssoa laoi, e meia aia e me ki mahike no kou atu niaa akoe e kainno ake raa, e mee akoe se napa te kainno hakatau.

⁹ “Ia tena Anau e meatu kootou: Kainno, tena akoe e me ki too hea akoe e kainno raa; seseen, tena akoe e me ki llave hea akoe e seseen raa; papaku te totoka, tena te totoka raa e me ki taaraki atu akoe. ¹⁰ Maitaname na tama e kainno raa e me ki too hea laatou e kainno raa; na tama e seseen raa e me ki llave hea laatou e seseen raa, tena te totoka raa e me ki taaraki atu kootou na tama tera e papaku te totoka raa. ¹¹ Kame akoe he tamana, eaa akoe e me ki kou ake he laponno kame te tamariki raa e meatu ma ki kou ake he ika? ¹² Kaa seai akoe e me ki kou ake he kahana kame te tamariki raa e meatu ma ki kou ake he hua*? ¹³ Niaina ma akoe he tama haeo, e meia akoe e iroa te kou ake na mee taualleka i na tamalliki kootou raa. Kaa e hia hoki te Tamana taatou i te vaelani raa e me ki kou ake Te Anana Tapu raa i na tama e kainno ake Aia raa!”

Jisas ma Belsebul

(Matiu 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Jisas e hakaise te tipua tera e mee te tamaraa no selavaa te tattara raa, tena te saaita te tipua raa ni haere itaharaa, tena te tamaraa kulavaa te tattara. Te kanohenua raa ku mahharo roo, ¹⁵ e meia alaa tama e tattara ma, “Teena ko Belsebul, te tipua hakamaatua na tipua raa e kou ake na mahi Tamaraa ki hakaise na tipua raa itaha.”

¹⁶ Alaa tama e hihhai kitaai ki Jisas, tena laatou ki meake Tamaraa kippena he mirakol ki huri ake pera ma Te Atua ni kauna ria iho Tamaraa hakamaoni. ¹⁷ Emeia Jisas e iroa na hakataakoto na tama raa, tena Aia ki meake na tama raa, “Kame na tama he henua e vaevae i na kuturana no ppuhu hokolaatou, te henua naa e me ki selavaa tettae teeraa saaita hoki. Tena kame he hai maatua e vaevae hokolaatou, tena na tamana naa e me kinnoho maseuseu. ¹⁸ Tena kame na tipua Satan raa e vaevae i na kuturana no ppuhu hokolaatou, tena kaa te nohorana aia raa e me ki tauareka peehee? Kootou e tattara pera ma Anau e hakaise na tipua raa, e mee Belsebul e kou mai na mahi Anau kippena na mee raa. ¹⁹ Kame Anau e hakaise na tipua raa i na mahi Belsebul, kaa na tama tauttari kootou raa e hakaise na tipua raa itaha peehee? Na tama tauttari kootou raa e huri atu pera ma kootou e ssara. ²⁰ Emeia Anau e hakaise na tipua raa itaha i na mahi Te Atua, tena na mee nei e huri atu pera ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ku oti te ta e atu i kootou.

²¹ “Kame he tama e ivi erorohi te hare aia raa ma na hana aia, tena na hekau aia raa e me ki mmoe taualleka roo. ²² Emeia kame he tama e ivi i aruna te tama raa e haere ake no taa te tama raa, tena ku too na hana te tama raa e tuunaki raa no haere ma aia, tena ki vaevae na mee aia ni kairarao raa.

* **11:12** 11.12 “scorpion”: he kahana e mee aia e ssau pera ma na kahana e hamaumau na katarina

²³ “Te tama se tuu i te vahi Anau raa e hakataukaa ma Anau, tena te tama se tokonaki Anau ki hakkutu mai na tama raa e hakatui na tama raa i taha ma Anau.

Na tipua ku vakkai ake

(Matiu 12.43–45)

²⁴ “Kame he tipua e haere i taha ma te tama, te tipua naa e me ki haere vaa aruna na kina pakupakuraa noseese he kina kinoho. Emeia kame aia se haikina elave, aia e me kitattara hokoia ma, ‘Anau e me ki vaakai muri i te hare anau raa.’

²⁵ Tena te tipua naa e me ki vaakai no kite te hare raa kumatahua, ia ku oti hoki te tukutuku hakaraoi. ²⁶ Tena te tipua raa e me ki haere no hakattaki ake e hitu na tipua esakkino roo i aruna aia, tena laatou e me ki oo no uru i roto te tama raa. Te saaita na tipua raa ku oti te uru hakaatoa, te tama naa e me ki haeroo, ia ku raka hoki ma te saaita i mua raa.”

Te hihia hakamaoni

²⁷ Jisas e tattara no oti, tena he hine i roto te kanohenua raa ku meake Jisas ma, “Te hine ni haanau, tena ki rorohi Akoe raa e me ki hakatapu ria roo peehee!”

²⁸ Kito Jisas ki meake, “Kaa na tama ellono na tattara Te Atua raa, tena ki tauttari na tattara raa e me ki hakatapu ria roo peehee?”

Te kanohenua raa e kainno ake Jisas ki huri ake he mirakol

(Matiu 12.38–42)

²⁹ Te kanohenua raa e muimui ake Jisas, tena Jisas ki meake, “Na tama te aho nei raa ni tama roo e haero! Na tama raa e kainno mai ma Anau ki huri ake he mirakol, e meia Anau selavaa te huri ake he mirakol, te mirakol koi profet Jona raa e me ki akoako ake laatou. ³⁰ E me kissau koi, profet Jona ko te hakkatu na tama Ninive, tena te Tamariki te Tama nei ko te hakkatu na tama te aho nei. ³¹ I te Aho te Hakatonu tonu raa te tukuhine i Sebara e me kituu i aruna no hai ake na tama te aho nei raa na sara laatou raa, maitaname aia ni horau mai roo i te kina e mmao ma ki hakarono na tattara mattonu te Tuku Solomon raa. Tena Anau e me ki meatu pera ma e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Solomon.

³² “I te Aho te Hakatonu tonu raa, na tama i Niniveraa e me kimahhike i aruna no haiatu na ssara kootou raa, maitaname laatou nittike itaha ma na haisara laatou raa te saaita laatou ni llono na takutaku Jona raa; ia tena Anau e meatu kootou pera ma e isi te mee i te kina nei e hakanaaniu roo i aruna Jona!

Te maahina te tinotama

(Matiu 5.15; 6.22–23)

³³ “Se hai tama e hakaura te lamu, tena ku uhi te lamu raa, [ia ma ku tuku te lamu raa i raro te kumete]. Emeia te tama raa e me ki hapiri te lamu raa i te kina te lamu raa e tuutuu raa ki kite na tama hakaatoa te maahina te saaita laatou e uru mai i hare raa.

³⁴ Na karemata kootou naa e ssau pera ma ni lamu i na tinotama kootou. Te saaita na karemata kootou raa e taualleka, tena na tinotama kootou raa e maahina hakaatoa; e meia te saaita na karemata kootou raa ku haero, tena na tinotama kootou raa ku pouri.

³⁵ Lollohi hakamattonu i te maahina i roto akoe naa ki sei ma he pouri. ³⁶ Kame te tinotama akoe naa e maarama hakaatoa se haikina roo e pouri, tena te tinotama akoe naa e me ki maarama hakaatoa e ssau pera ma te lamu raa e hakamaahina atu akoe ma te maahina aia raa.”

Jisas e hai ake na Farisi

(Matiu 23.1–36; Mak 12.38–40)

³⁷ Te saaita Jisas ku oti roo te tattara, tena he Farisi ku haere ake no hakkoro Jisas ma kioo lauaa nokkai i te hare aia raa, tena Jisas ki haere nonoho i raro ma ki kai. ³⁸ Te Farisi raa ku oho te saaita aia ni kite ma Jisas e kai sessoro na rima Aia raa i mua. ³⁹ Tena Jisas ki meake te Farisi raa, “Kootou na Farisi raa e ssoro koi

na vahi i aho na kapu ia ma na parete kootou raa, e meia i roto roo kootou raa e pii roo na tiputipu sakkino ia ma na tiputipu settonu. ⁴⁰ Kootou ni vvare! Aiea TeAtua se pena te tinotama ia ma te anana? ⁴¹ Tena kou ake hea i roto na kapu ma na parete kootou raa i na tama hakaalloha raa, tena na ora kootou raa hakaatoa e me ki matahua hakamaoni.

⁴² “Kootou na Farisi raa e me ki hakalono lihu haeo roo! Kootou e hoki ake TeAtua na hua pammee pera ma na mint raa, na rue raa ia ma alaa hua hoki, e meia kootou e ssiri ki tauttari, ia kilaoi TeAtua. Kootou e ttonu te hoki ake na mee raa i TeAtua, ia tena auu se ssiri kippena na mee raa.

⁴³ “Kootou na Farisi raa e me ki hakalono llihu haeo roo, e mee kootou e hihhai ki nnoho na sea na tama hakananniu raa e nonnoho i roto na hare lotu na Jiu raa ia ma na tama hoki ki hakammaha kootou i na kina ekkapi na tama raa. ⁴⁴ Kootou e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou e ssau pera ma ni taruma se isi na hakamattino, tena na tama ku hahaere vaa aruna se illoa ma teeraa ni taruma.”

Jisas e hai ake na tama poroporo na tuua

⁴⁵ He tama na tama poroporo na tuua raa ku meake Jisas ma, “Rabai, te saaita Akoe e tattara peenei raa; Akoe e hai hoki na haeo maatou!”

⁴⁶ Kito Jisas ki meake, “Kootou na tama e poroporo na tuua raa e me ki hakalono llihu hoki! Kootou e hakapiri i aruna na panaua na tama raa na mee e mmaha te amo raa, e meia kootou hokkootou se lavaa te ssora na rima kootou raa no tokonaki na tama raa.

⁴⁷ Kootou e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou e hakatuu na hatu taualleka raa i na taruma na profet TeAtua raa. Teena ko na profet na tipuna kootou raa ni taa no mmate. ⁴⁸ Kootou hokkootou e hurimai pera ma hea na tipuna kootou raa ni ppena raa e hakamaoni; na tama raa e taa na profet raa no mmate, tena vahao nei kootou ku hakatuu na hatu na taruma na tama raa. ⁴⁹ Teenei hea te Atamai TeAtua raa e tattara mai ma, ‘Anau e me kikauna na profet ia ma na tama hakataetae na tattara raa ki oo i na tama naa, tena na tama naa e me ki taa alaa tama no mmate, tena ku kou ake na hakalono llihu i alaa tama.’ ⁵⁰ Tena na tama te saaita nei raa e me ki hakalono llihu i te taaia ria na profet raa hakaatoa no mmate kaamata mai roo te saaita te maarama nei ni tipu ake raa, ⁵¹ tena kaamata mai te mate Abel raa haere no tae te mate Sekaraia te tama tera ni taia ria no mate i lottonu te olta ia ma te Kina e Tapu raa. Hakamaoni na tama te tautama nei raa e me ki hakalono llihu e mee na sara nei hakaatoa.

⁵² “Kootou na tama poroporo na tuua raa e me ki hakalono llihu haeo roo! Kootou se poroporo ake na kanohenua raa ki illoa na tiputipu TeAtua, tena kootou hokkootou se illoa na tiputipu Tama raa, ia kootou e ppui hoki na tama tera e hai na mahi laatou ma ki illoa raa.”

⁵³ Jisas ku tiaki te matakaina raa no haere, tena na tama poroporo na tuua ia ma na Farisi raa ku kaamata no tamoia haeo Jisas, tena ki vahihhiri ake Tama raa tammaki na mee, ⁵⁴ ma kilave laatou he mee e sara i na tattara Tama raa, tena ma laatou ku hakapiki Tama raa.

12

Se tauttari na tiputipu na Farisi (Matu 10.26–27)

¹ Tammaki roo na simata na tama e muimui ake iaa Jisas, tena na tama raa e haere lakalaka koi na vae alaa tama. Jisas e meake kaamata na disaipol Aia raa ma, “Lollohi hakamattonu i na ist na Farisi raa. Anau e tattara atu i na tattara uhiuhi na tama raa. ² Hea e huunaria e me ki huri ake, tena na hakataakoto na tama e hai hemuu raa e me kilaavea ria. ³ Ni tattara peehee kootou e tattara hemuu i te poo, tena na tama hakaatoa e me ki llono na tattara naa i te ao, ia hea kootou e ppisi hemuu i roto na hare

kootou te saaita na totokaraa eppuira; natama e me kitattara iho hakamaroa na tattara naa i aruna na tauhuhu na hare.

Te tama taatou e tau te mattaku
(Matiu 10.28-31)

⁴ “Anau e meatu kootou Aku taina, kootou ki se mattaku na tama tera e taa koi te tinotama raa no mate, tena i muri ku se lavaa te ppena teeraa mee e haeroo i aruna ma hea laatou ni ppena raa. ⁵ Anau e me ki huri atu te tama kootou e me ki mattaku aa: kootou ki mattaku TeAtua, te Tama e lavaa te taa te tama ki mate, tena i muri kulletu te tama raa i roto te ahi e ura tahi. Kootou ki hakattina Anau, te nei ko te Tama kootou e tau te mattaku!

⁶ “Eaa, e rima na rupe kame se lavaa te sui e rua na sileni? Emeia TeAtua se lavaa te ssiri he rupe hokotahi. ⁷ Tena na rouru na pohouru kootou raa hakaatoa ku oti te ppauria. Ia tena kootou ki se mattaku, e mee kootou e hakananniuroo i aruna tammaki na rupe.

Kootou ki se napa i te vahi Jisas
(Matiu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma koai te tama e tattara i na kina e tammaki na tama ma aia he tama e tautari Anau, tena te Tamariki te Tama nei e me kippena peeraa hoki i mua na ensel TeAtua raa. ⁹ Emeia na tama e tattara i na kina e tammaki na tama ma laatou se hihai Anau raa; te Tamariki te Tama nei e me ki tattara i te se hihai Aia i na tama raa hoki i mua na ensel TeAtua raa.

¹⁰ “Te tama e ppehi te tattara haeroo i te Tamariki te Tama nei raa, TeAtua e lavaa te ssirihia te sara te tama naa, e meia na tama e hai na haeroo TeAnana Tapu raa, tena TeAtua se lavaa roo te ssirihia te sara na tama naa.

¹¹ “Kame nitama etoo kootou no kkave i na harelotu na Jiu raa ma na tama hakananniuroo ia ma na tama hakamattua raa kilahulahu kootou, tena kootou ki se mamannatu tammaki ma kootou e me kitattara peehee kitokonaki kootou. ¹² E mee TeAnana Tapu raa e me ki poroporo atu kootou na tattara tera kootou e me ki tattara raa.”

Te tama hai sileni se atamai

¹³ Teeraa he tama i roto te kanohenua raa e meake Jisas ma, “Rabai, meake te taina anau raa ki vvae ma maaua na hekau te tamana maaua raa.”

¹⁴ Tena Jisas ki meake te tama raa, “Koai te tama e kou mai na mahi Anau ki vvae ilottonu ma koorua na hekau te tamana koorua raa?” ¹⁵ Kito Jisas ki meake na tama raa hakaatoa ma, “Lollohi hakamattonu, ka oti kootou ku mannako na mee hakaatoa, maitaname na ora hakamaoni kootou raa se mmoe i roto na mee kootou e ttino raa, niaina ma kootou e hai hekau peehee.”

¹⁶ Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei, “Teeraa he tama e isi tammaki na kerekere tera e hohomo tammaki na kai taualleka. ¹⁷ Tena te tama raa ku noho no mamaanatu hokoia ma, ‘Anau se isi te hare ki hakatau na kai anau nei hakaatoa. Hea anau e me kippena?’ ¹⁸ Te tama raa e tattara hokoia ma, ‘Anau e iroa hea anau e me kippena. Anau e me ki seu na hare pamme e hakatautau na kai raa, tena ku hakatuu ni hare e llahi ki hakatautau na kai ia ma alaa mee hoki. ¹⁹ Tena anau ku tattara hokonnau ma anau ku isi na mee hakaatoa! Anau ku isi tammaki na mee tera e me kimmo e tammaki na hetau. Anau e me ki noho koi nokai, unu, tena ku hihia!’ ²⁰ Emeia TeAtua e meake te tama raa ma, ‘Ako e he vvae roo! Te poo nei koi akoe e me ki mate, tena kaa koai te tama e me ki too na mee roo hakaatoa akoe e hakatautau ma akoe raa?’ ”

²¹ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Te nei hea e me ki kapihi ake i te tama e hakatautau ma ki tammaki aia na mee raa, e meia aia e tutuu haeroo i na karemata TeAtua.”

Too TeAtua ki hakamaatua na ora kootou
(Matiu 6.25-34)

²² Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Tena Anau e meatu kootou ki se mamannatu tammaki na kai kootou e me ki kkai ki ora kootou raa ia ma na hekau kootou eme kileulleu raa. ²³ Te ora tetama e hakamaatua iaruna na kai, tena te tinotama raa e hakamaatua iaruna na hekau. ²⁴ Kira ake na lakia raa: na manu raa settori na kai, ia se hakatautau na kai, na manu raa seisi na hare hakatautau na kai; TeAtua e haanai na manu raa! Na ora kootou raa e hakananniu roo iaruna na manu raa. ²⁵ Eisi tetama elavaa te hakanuu te ora aia raa no roroa kame aia e mamaanatu tammaki te ora aia? ²⁶ Kootou selavaa roo te ppena na mee e hainauhie raia, kootou ki mamannatu tammaki alaa mee hoki? ²⁷ Kootou ki kira ake na kaute e hhomohuriraa: na kaute raa se uata, ia se ppena na hekau laatou hokolaatou. Emeia Anau e meatu pera ma na hekau te Tuku Solomon raa ia ma na hekau aia raa hakaatoa seisi na hekau e hailakkei taualleka roo pera ma na kaute nei. ²⁸ TeAtua ko te Tama e hakalaakei na kaute raa. Na kaute raa e hura ake te aho nei koi, tena taiao ku seai, ku vvelaria i roto te ahi. Aiea kaa TeAtua selavaa hoki te kou atu ni hekau ma kootou? Na hakattina kootou raa e pammee roo!

²⁹ “Tena kootou ki se mamannatu tammaki ma hea kootou eme kikkai ia ma hea kootou eme ki unuraa. ³⁰ E mee na tama e noho pouri te maarama nei raa e mamannatu tahi na mee nei. Te Tamana kootou raa e iroa pera ma kootou e hihhai na mee nei. ³¹ Emeia kootou ki mamannatu tahi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena Aia e me ki kou atu na mee nei hakaatoa.

*Na mee taualleka i te vaelani.
(Matiu 6.19-21)*

³² “Kootou ki se mattaku, niaina ma kootou e moisi, maitaname TeAtua e hihai ki kou atu te Hakamaatua ana Aia raa ma kootou. ³³ Kou ake na hekau kootou raa ki ssui alaa tama, tena kutoo na sileniraa no kou ake i na tama hakaalloha raa. Too na murikopu e ponopono na sileni e mmauraa no hakatau na mee hakaatoa e taualleka kootou raa i te vaelani, i te kina na mee raa selavaa roo te haere moisi, e mee na tama kailallao raa selavaa te ttae no too na mee raa, tena na lollona raa hoki selavaa te kkai na mee raa. ³⁴ E mee na hakataakoto kootou raa e me ki mmoe tahi koi i te kina na hekau kootou raa e mmoe.

Na tama hehekau e tanattana tahi

³⁵ “Kootou kitanattana inamee tera eme ki oomairaa, ia uruuru hakaoti na hekau kootou raa kippuhu, tena ku hakaura na lamu kootou raa ki ura ³⁶ pera ma na tama hehekau raa e noho no hakattari te tama hakamaatua raa ki vaakai mai i te kai teavana aia ni haere raa. Te tama raa e hamai koi no papaku te totoka raa, tena na tama raa kutaaraki vave koi te totoka raa. ³⁷ Na tama hehekau raa eme ki hihhia roo te saaita te tama hakamaatua raa e vaakai mai no kite ma laatou e ara koi! Anau e meatu te hakamaoni pera ma te tama raa e me ki ui te kaukahu matoru aia raa, tena ku meake na tama raa kinnoho iraro, tena aia ku kou ake na kai na tama raa kikkai. ³⁸ Na tama raa eme ki hihhia roo kame tetama hakamaatua raa e hamai no kite ma laatou e tanattana, niaina tetamaraa e hamai tetuapoo ia ma imuri tetuapoo. ³⁹ Tena kootou elavaa te illoa pera ma kame tetama hakamaatua te hare raa e iroa te saaita te tama kairarao raa eme ki haere ake, tetama naa eme ki selavaa te tiaki te tama kairarao raa ki uru ake i te hare aia raa. ⁴⁰ Ia tena kootou kitanattana peeraa hoki, maitaname te Tamariki te Tama nei eme ki vaakai mai te saaita kootou se tanattana ma Aia e me ki vaakai mai raa.”

*Te tama hakamaoni ia ma te tama se hakamaoni te hehekau
(Matiu 24.45-51)*

⁴¹ Tena Pita ki meake, “TeAriki, te tattara hurihuri nei, e tattara koi maatou ma Akoe e tattara na tama roo hakaatoa?”

⁴² Kito Jisas ki meake, “Kaa koai tetama hakamaoni ina hehekau aia tera e atamainaa? Teenaa ko tetama tera tetama hakamaatua raa e tuku ki hakamaatua, ki mmata na mee hakaatoa i roto te hare, tena ku vaevae ake

na kai na tama hehekauraa na saaita hakaatoa ekkairaa. ⁴³ Te tama hehekau naa e me kihia roo kame te tama hakamaaturaa e vaakaimai ihare nokite ma aia e ppena na uata aia raa! ⁴⁴ Hakamaoniroo, Anau e meatu kootou, te tama hakamaaturaa e me kituku te tama raa ki hakamaatua na mee roo hakaatoa aia e ttino raa. ⁴⁵ Emeia kame te tama hehekau naa e hakataakoto hokoia pera ma te tama hakamaaturaa e me kinnahe roo te vaakaimai, tena aia kukaamata no riki alaa taanata ia ma na hhine hehekauraa, tena ku tauhano te kai, ia e unu tahi no vvare, ⁴⁶ tena te tama hakamaaturaa ku vaakaimai i te aho te tama hehekauraa se iroa ma te tama hakamaaturaa e me ki vaakaimai raa. Tena te tama hakamaaturaa e me ki tuutuu maruu te tinotama te tama raa no lletu i aho ki iroa te tama raa pera ma aia se hakarono na tattara.

⁴⁷ “Te tama hehekau e iroa hea te tama hakamaaturaa aia raa e hihai aia ki ppena raa, e meia aia setanattana ki pena te mee raa, tena te tama naa e me kirikiria haka-haeo roo. ⁴⁸ Emeia te tama hehekau tera se iroa hea te tama hakamaaturaa e hihai aia ki ppena raa, e pena te mee e sara tera e tau aia te hakalono llihu, tena te tama naa selavaa te riki rika hakahaeo roo. Ia na tama e me ki kainno ake tammaki na mee i te tama e too tammaki na mee raa, ia hoki na tama e me ka kainno ake tammaki roo na mee i te tama e too tammaki roo na mee raa.”

*Jisas e kou mai te nohono haeo
(Matiu 10.34–36)*

⁴⁹ Tena Jisas ki meake, “Anau e hamai no hakaura te maarama nei ki ura, tena Anau e hihai roo kame te ahi raa ku oti te kaamata ki ura. ⁵⁰ Anau e isi te hakoukou tapu e me ki too, tena te hakalono llihu i roto Anau nei e me ki moe roo ki oti te mee nei!

⁵¹ “Kootou ekkahu ma Anau e hamai ki tokonaki te maarama nei ki nonnoho laoi? Seai, Anau se hamai ma te noho laoi, e meia Anau e hamai ki vaevae. ⁵² Tokorima na tama i roto te hai matua hokotahi e me ki nonnoho haeo hokolaatou, tena tokotoru na tama e me ki nonnoho haeo ma teeraa tokorua na tama, tena tokorua na tama e me ki nonnoho haeo ma teeraa tokotoru. ⁵³ Natamana e me ki nonnoho haeo ma na tama tane laatou, tena na tama tane raa e me ki nonnoho haeo ma na tamana laatou raa. Na tinna e me ki nonnoho haeo ma na tama hhine laatou raa, tena na tama hhine raa e me ki nonnoho haeo ma na tinna laatou. Na hinaona hhine e me ki nonnoho haeo ma na hinaona laatou, tena na tama hhine raa e me ki nonnoho haeo ma na hinaona hhine laatou raa.”

*Kootou ki illoa na hakataakoto na mee tera Jisas ni ppena raa
(Matiu 16.2–3)*

⁵⁴ Kito Jisas ki tattara ake hoki te kanohenua raa ma, “Te saaita kootou ekkite te pukureurehu e hamai itelaki, tena kootou e me ki tattara ma te mee raa e me killeku, tena te mee raa kulleku hakamaoni. ⁵⁵ Ia te saaita kootou ekkite ma te matani raa ku aniani mai i te kupu, tena kootou e me ki tattara ma te mee raa e me ki vvela, tena te mee raa ku vvela hakamaoni. ⁵⁶ Kootou ni tama e tattara uhiuhi! Kootou e lavaa te kira ake te vaelani raa, tena ku mannatu ma te mee raa e me ki tauareka ma e mee ki haeo. Kaa kootou se illoa peehee na hakkatu na mee e huri atu vahao nei raa?

*Nnoho hakaraoi ma na tama e haeo ma kootou raa
(Matiu 5.25–26)*

⁵⁷ “Aiea kootou se hakatonutonu hokkootou namee etonu kootou etau te ppena raa? ⁵⁸ Kame hetama eppono akoe i te kot e mee akoe ese tetuaa, tena akoe ki haere no tattara hakaraoi koorua imua koorua e oo i te kot. Kame akoe se haere no tattara hakaraoi koorua, tena akoe e me ki huutia rika imua na tama te kot raa, tena na tama raa e me ki kou ake akoe i na rima na polis raa ki ppono i roto te hare karapusi. ⁵⁹ Tena Anau e meatu, akoe e me ki noho i roto te hare karapusi raa ki tae roo te saaita akoe e ppehi te paini akoe raa hakaatoa.”

13

Te tama se tike i taha ma na hai sara aia raa e me ki mate

¹ Te saaita naa e isi na tama i te kina raa e oo ake no meake Jisas i te vahi na tama i Galili tera Pailat nitaa no mmate te saaita na tama raa ni hoki ake na hoki laatou i Te Atua raa. ² Tena Jisas ki meake na tama raa, "E mee na tama i Galili raa ni taai a ria no mmate peeraa, tena kootou ku mannatu ma te mee raa e huri ake te hakamaoni pera ma na hai sara na tama raa e raka i aruna ma alaa tama i roto Galili?" ³ Seai! Tena Anau e meatu pera ma kame kootou se ttike i taha ma na hai sara kootou, tena kootou e me ki mmate peeraa hoki ⁴ Kaa te sanahuru ma varu na tama i Siloam tera ni mmate te saaita te hare palluna raa niteiho no taaona laatou raa? Kootou e mannatu ma te mmate na tama raa e huri ake pera ma na tama raa e pii na hai sara e raka i aruna ma na tama e nnoho i Jerusalem raa? ⁵ Seai! Tena Anau e meatu, kame kootou se ttike i taha ma hai sara kootou, tena kootou e me ki mmate peeraa hoki."

Te tattara hurihuri te laakau se hua na hua

⁶ Kito Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei, "Teeraa he tama e isi telaakau fik e homo i roto te paupaku aia. Tama raa e haere ake no mmata ma telaakau raa e isi na hua e mmau, e meia aia se hai hua e kite. ⁷ Kito te tama raa ki meake te tama e rorohi te paupaku raa, 'Kira ake! E toru roo na hetau anau e hamai no matamata ma e isi na hua e mmau telaakau nei, e meia anau se hai hua e kite. Tena tuu telaakau nei iraro. Aiea telaakau nei kitiaki roo ki tuu no kai na kai i roto te kerekere?' ⁸ Tena te tama e rorohi te paupaku raa ki meake, 'Te tama hakamaatua, tiaki telaakau naa ki tuu he hetau hokotahi, tena anau e me ki mmuru ni muruna no uhi hakatike te purapura te laakau naa. ⁹ Tena kame te hetau i muri raa telaakau nei ku hua, tena ku tauareka, kaa seai, tena akoe kuttuu telaakau nei ki hina.' "

Jisas e tokonaki te hine i te aho te Sabat

¹⁰ Jisas e akoako i roto te hare lotu raa i te aho te Sabat. ¹¹ Tena he hine i roto te matakaina raa e isi te tipua sakkino e mee te hine raa no lalavea i roto sanahuru ma varu na hetau; te hine raa ku haere piko roo, ia tena ku se lavaa roo te tuu tonu. ¹² Jisas e kite te hine raa, tena Aia ki kanna ake ma, "Taku tama, akoe ku tauareka ma te maahana akoe naa." ¹³ Kito Jisas ki hakapiri na rima Aia raa i aruna te hine raa, tena te saaita naa koi te hine raa ku hamatakkau hokoia koi no tuu tonu, tena ki hakammaha ake Te Atua.

¹⁴ Tena te tama hakamaatua te hare lotu na Jiu raa ku roto e mee Jisas e tokonaki te hine raa no tauareka i te aho te Sabat raa, kito te tama hakamaatua raa ki tattara ake te kanohenua raa ma, "Taataou e isi e ono na aho ki hehekau, tena kootou ki oo mai i roto na aho naa ki tokonaki ria kootou ki taualleka. Kootou se lavaa te oo mai te aho te Sabat."

¹⁵ Tena Te Ariki ki meake, "Kootou e tattara uhiuhi koi. Kootou e nnoho mai naa e me ki vvete koi na manu kootou raa no hakattaki i taha ma na paa hare laatou raa no haunu navai i te aho te Sabat. ¹⁶ Ia te hine nei he mokopuna Abraham tera Satan ni haihai no karapusi i roto sanahuru ma varu na hetau. Eaa kaa te hine nei ku se lavaa roo te tokonaki ria ki tauareka i te aho te Sabat nei?" ¹⁷ Na tattara Aia raa e mee na tama e kirilloto Aia raa no nnapa hokolaatou, tena te kanohenua raa ku hihhia roo i na mee taualleka Jisas e ppena raa.

Te hua e paamee roo

(Matu 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Tena Jisas ki meake, "Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e tipu peehee? He mee peehee Anau e lavaa te hakapaa tera e ssau ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa?" ¹⁹ Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te hua te mastet te tama e ttori

i roto te paupaku aia raa. Te hua raa e homo no rahi roo, tena na manu raa kuppēna na hohana laatou raa i aruna te laakau raa.”

Te tattara hurihuri te ist
(*Matiu 13.33*)

²⁰ Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi, “He mee peehee Anau e lavaa te hakapaa tera e ssau ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa? ²¹ Te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e ssau pera ma te ist te hine raa e hilo i roto na haraoa, tena ki hakamoe te haraoa raa no hhuta.”

Te totoka e kkaoro
(*Matiu 7.13–14, 21–23*)

²² Jisas etuuisara pera i Jerusalem no haere vaaroto na matakaina e llahi ia ma na matakaina pammēraa no takutaku ake na kanohenua raa. ²³ Eisi te tama e vahiri ake Jisas ma, “TeAriki, na tama e me ki tokonaki ria ki ora raa e moisi koi?”

Kito Jisas ki meake na tama raa ma, ²⁴ “Hai na mahi kootou kilavaa kootou te uru i roto te totoka e kkaoraa; maitaname tammaki na tama e me ki hahaivi ki uru i roto hare, e meia laatou e me ki selavaa. ²⁵ Te tama hakamaatua te hare raa e me ki mahike no ppui te totoka raa, tena te saaita kootou ettuu i aho no papaku te totoka raa, tena ku tattara ake ma, ‘TeAriki, taaraki te totoka raa ki uru atu maatou!’ Tena te Tama raa e me ki meatu ma, ‘Anau se iroa kootou e oo mai i hee!’ ²⁶ Tena kootou e me ki meake ma, ‘Maatou ekkai, ia e unu ma Akoe. Akoe ni akoako mai maatou i roto na matakaina maatou raa.’ ²⁷ Emeia te Tama raa e me ki meatu hoki ma, ‘Anau se iroa kootou e oo mai i hee. Oo i taha ma Anau, kootou hakaatoa ni tama e haisara.’

²⁸ “Kootou e me kitanittani no hakatikkati na niho kootou raa te saaita kootou ekkite Abraham, Aisak, Jekop ia ma na profet hakaatoa tera ennoho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa te saaita kootou e me ki lettua ria i aho raa. ²⁹ Na tama e me ki oo mai i te vahī te anake ia ma telaki, i te vahī tokorau ia ma te kupu. Na tama raa e me ki nnoho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa no kkai. ³⁰ Na tama e hakammuri te saaita nei raa e me ki tuu i mua, tena na tama e ttuu i mua te saaita nei raa e me ki hakammuri.”

Jisas e me ki mate i Jerusalem
(*Matiu 23.37–39*)

³¹ Te saaita naa hoki e isi na Farisi e ooake no meake Jisas ma, “Akoe ki haere i taha ma te kina nei no haere teeraa matakaina, maitaname Herot e hihai ki taa Akoe ki mate.”

³² Tena Jisas ki meake na tama raa, “Oo no meake te manu kaitama naa: ‘Anau e hakaise na tipua i taha, tena ku tokonaki na tama lavvea raa te aho nei ma taiao, tena te aho tana hakatoru raa Anau e me ki hakaoti na uata Anau nei.’ ³³ Tena te aho nei, taiao ia ma teeraa aho; Anau e me ki tuu sara peeraa i Jerusalem, maitaname se tonu ma na profet raa ki mmate i alaa kina, na tama raa e me ki mmate i Jerusalem koi.

³⁴ “Jerusalem, Jerusalem! Kootou e taa na profet raa no mmate, tena kootou e maka na tama TeAtua ni kauna ria atu ma na tattara Aia raa! E hia roo na vahao Anau e hihai ki hakkutu mai kootou, e ssau pera ma na manu hine raa e hakkutu mai na pupunua aia raa i raro na pakau aia raa. Emeia kootou se hihhai ma Anau ki tokonaki kootou! ³⁵ Tena te harelotu kootou naa e me kituu se haitama. Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma kootou se lavaa te kkite Anau ki tae roo te saaita kootou e tattara ma, ‘TeAtua e hakatapu te Tama tera ni hamai i te inoa TeAriki raa.’ ”

14

Jisas e tokonaki te tama laavea

¹ He Sabat hokotahi Jisas e haere ma ki haere no kai i te hare te tama hakamaatua na Farisi raa, tena na tama raa ku matamata hemuu iaa Jisas. ² Tena he tama

ku haere ake ia Jisas raa; na vae ia ma na rima aia raa e ssura hakaatoa. ³ Kito Jisas ki meake na Farisi ia ma na tama e poroporo na tuua raa ma, "Na tuua taatou raa e hakattana taatou ki tokonaki te tama i te aho te Sabat ma sei?"

⁴ Emeia na tama raa e noho hemuu se hai tattara roo e meake. Tena Jisas ki too te tama raa no tokonaki no tauareka, tena Aia ki kauna te tama raa no haere. ⁵ Kito Jisas ki meake, "Kame he tama kootou e isi te tamariki, sei naa he manu e teiho i roto te rua e nnoto i te aho te Sabat; eaa akoe kame se lavaa te arato ake te tamariki sei naa te manu raa i aruna i te aho te Sabat raa?"

⁶ Tena na tama raa ku se lavaa te sui muri ake te vahiri Jisas raa.

Te Atua e hakammaha na tama e pasemmu

⁷ Jisas e kite pera ma na tama e oo ake i te kai raa e hirihiri ki noho na kina na tama hakananniu e nonnoho raa, kito Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei.

⁸ "Kame he tama e aru atu akoe ki haere ake i te kai teavana, tena auu se haere no noho i te kina na tama hakananniu raa e nonnoho raa, ka oti te tama hakamaatua te kai raa e isi hoki te tama ni aru tera e hakanaaniu i aruna akoe, ⁹ tena te tama tera ni aru atu koorua hakaatoa raa ku haere atu no meatu akoe ma, 'Mahike ki noho te tama nei', tena akoe e me ki napa no haere no noho i muri roo. ¹⁰ Emeia kame akoe e aruhia ki haere ake i te kai, tena haere koi no noho i te kina i muri raa, tena te tama hakamaatua raa e me ki kite, tena ku haere atu no meatu akoe ma, 'Na soa, hamai i mua no noho he kina tauareka raa.' Tena na tama hakaatoa i te kina te kai raa e me ki kite pera ma te tama hakamaatua te kai raa e hakammaha akoe. ¹¹ Na tama e mee hokolaatou no hakananniu raa, e me ki tuku iho no mouraro, tena na tama e mee hokolaatou no mouraro raa e me ki ssauria no hakananniu."

¹² Kito Jisas ki meake te tama ni aru ake Aia raa, "Te saaita akoe e me ki tanattana na kai raa, tena auu se aru na soa akoe raa, na taina akoe raa, na hareakina akoe raa ia ma na tama tera e hai hekau raa roo, e mee i muri na tama naa e me ki aru atu hoki akoe ki sui muri hea akoe nippena raa. ¹³ Te saaita akoe e tanattana te kai, tena ku aru na tama hakaalloha raa, na tama tottoro raa, na tama na vae e mmate raa ia ma na tama karemata sseni raa; ¹⁴ tena akoe e me ki hakatapuria, maitaname na tama raa se lavaa te sui muri atu akoe. Te Atua e me ki sui muri atu akoe te saaita na tama e ttonu tahi raa e me ki mahike muri i taha ma te mate."

Te tattara hurihuri te kai e rahi (Matu 22.1-10)

¹⁵ Tena he tama e noho i te kina raa nokkai laatou ma Jisas erono na tattara Jisas raa, tena aia ki meake, "Na tama e me ki kikai te kai e rahi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki hakatapuria."

¹⁶ Tena Jisas ki meake te tama raa, "Teeraa he tama e tanattana te kai e rahi, tena aia ki aru tammaki roo na tama. ¹⁷ Te saaita te kai raa ku tanattana, tena te tama raa ku kauna te tama hehekau aia raa ki haere no meake na tama aia ni aru raa ma, 'Oo mai, na mee hakaatoa ku tanattana!' ¹⁸ Tena na tama raa ku kaamata no tattara hakameeme. Te tama kaamata raa e meake te tama hehekau raa ma, 'Anau e sui te paupaku vahao nei koi, tena anau e me ki haere no mmata te paupaku raa. Kaaroha, anau e kapitia.' ¹⁹ Tena teeraa tama ki meake, 'Anau e sui sanahuru na bulmakau, ia tena anau e me ki haere no haite na manu nei. Kaaroha roo, anau e kapitia.' ²⁰ Tena teeraa tama hoki ku meake, 'Anau eavana vahao nei koi tera hea anau ku se lavaa te haere atu.'

²¹ "Tena te tama hehekau raa ki vaakai no meake te tama hakamaatua aia raa. Tena te tama hakamaatua raa ku roto roo, tena ki meake, 'Haere vave vaa roto na mateara te matakaina nei raa, tena ku hakkoromai na tama hakaalloha raa, na tama tottoro raa, na tama karemata sseni raa ia ma na tama na vae e mmate raa ki oo mai.'

²² Tena te tama hehekau raa ki meake, 'Te tama hakamaatua, anau ku oti te ppena na mee hakaatoa tera akoe ni mee mai anau ki ppena raa, e meia te hare nei koi ttana

koi.’ ²³ Tena kito te tama hakamaatua raa ki meake te tama hehekau raa, ‘Haere i na mateara vaa roto raa no meake na tama raa ki oo mai ki kkapi roo te hare anau nei. ²⁴ Anau e meatu kootou hakaatoa pera ma sehaitama na tama anau niaru kaamata raa e me ki hakammata na kai anau nei.’ ”

Mannatu hakaraoi no tauttari Jisas
(*Matiu 10.37-38*)

²⁵ Tammaki na tama e hahaere ma Jisas, tena Jisas ki hakatike notattara ake na tama raa, ²⁶ “Te tama setau te mee pera ma he disaipol Anau kame telaio aia i na maatua aia raa, ite avana ia ma na tamalliki aia raa, i na taina ia ma na kaave aia raa ia ma te ora aia raa e raka i aruna ma telaio aia Anau raa. ²⁷ Na tama se amo na kros laatou no tauttari mai Anau raa se lavaa te mee pera ma ni disaipol Anau.

²⁸ “Kame he tama e hihai ki pena he hare palluna, te tama naa e me ki noho kaamata no mamaanatu te kooina te sui te hare naa ki mmata ma na sileni aia raa e llava te sui te hare naa hakaatoa. ²⁹ Kame akoe se noho no maanatu hakaraoi, akoe e me ki hakatuu koi na pou raa, tena ku se lavaa hoki te hakaoti te hare naa, tena na tama e kkite te hare se oti naa e me ki tataussua akoe. ³⁰ Na tama raa e me ki meatu, ‘Ako e kaamata no pena te hare raa, tena ku se lavaa koi te hakaoti!’

³¹ “Kame he tuku e haere ma sanahuru na simata na tama ma ki ppuhu ma te tuku tera e hamai ma tipu rua na simata na tama raa, tena te tuku raa e me ki noho kaamata no mamaanatu ma aia e lavaa te ppuhu ma teeraa tuku ma seai. ³² Kame aia e maanatu ma aia setau, tena te tuku raa e me ki kkave te tattara i teeraa tuku ma laua ki tattara hakaraoi te saaita te tuku raa koi mmao.” ³³ Tena Jisas ki hakaoti ake ma, “Kootou e ssau peeraa hoki. Kootou se lavaa te mee pera ma ni disaipol Anau kame kootou se tiaki na mee hakaatoa kootou e isi raa.

Te tattara hurihuri te sol
(*Matiu 5.13; Mak 9.50*)

³⁴ “Te sol raa e tauareka, e meia te saaita te sol raa ku se mmara, taatou ku se lavaa hoki te mee te sol raa ki mmara hakaraoi. ³⁵ Te sol raa ku haeko, ia se lavaa hoki te mee pera ma ni muruna, tena te sol raa ku tau koi te peesia. Tena hakallono kame kootou e isi na katarina.”

15

Te sipsip ni rano
(*Matiu 18.12-14*)

¹ Teeraa he aho, e tammaki na tama e aoao na takis ia ma na tama hai ssara e oo ake ma ki hakallono na tattara Jisas raa. ² Tena na Farisi ia ma na tama poroporo na tuua raa ku tamumu ma, “Tama nei e hihai na tama hai ssara, ia e kaikkai hoki ma na tama raa.” ³ Kito Jisas ki tattara ake na tama raa te tattara hurihuri nei:

⁴ “Kame he tama kootou e isi huitarau na sipsip, tena he sipsip hokotahi ku rano. Hea akoe e me ki pena? Akoe e me ki tiaki na sipsip tipu sivo ma sivo raa ki kaikkai, tena akoe e me ki haere no sесе te sipsip hokotahi e rano raa te saaita roo akoe e lave te manu raa. ⁵ Te saaita akoe ku lave te sipsip raa, akoe e me ki hihia roo no hakapiri te sipsip raa i te panaua akoe ⁶ no amo i hare. Tena akoe e me ki kanna ake na soa akoe ia ma na tama e illoa akoe raa hakaatoa, tena ku tattara ake na tama raa ma, ‘Anau e hihia roo e mee anau ku lave te sipsip anau ni rano raa. Oo mai taatou ki hihhia hakaatoa!’ ⁷ Anau e meatu kootou pera ma e me ki ssau peeraa hoki, kame he tama hokotahi e tike i taha ma na hai sara aia, na ensel i te vaelani raa e me ki hihhia roo, e raka i aruna ma te tipu sivo ma sivo na tama e ttonu tahi tera se tau te ttike i taha ma na hai sara laatou raa.

Te sileni ni rano

⁸ “Kame he hine e isi sanahuru nasiliva, tena he siliva hokotahi kurano. Hea te hinerāa e me kipena? Te hinerāa e me kihakaura telamurāa noverevere te hare rāa, tena ku sесе hakaroi roo na kina hakaatoa kilave roo aia te siliva rāa. ⁹ Tesaaia aia e lave te siliva rāa, te hinerāa e me kikanna ake na soa ia ma na tama e illoa aia rāa hakaatoa, tena ku meake, ‘Anau e hihia roo e mee anau ku lave te siliva anau ni rano rāa. Taatou kihihhia hakaatoa!’ ¹⁰ Anau e meatu kootou pera ma e me kissau peeraa hoki, na ensel i te vaelani rāa e me kihihhia roo kame he tama hai sara hokotahi e tike i taha ma na hai sara aia.”

Te haanau ni llano

¹¹ Tena Jisas ki tattara ake hoki, “Teeraa he tama e isi e rua na taupeara. ¹² Taupeara paamee rāa e meake tetamana aia rāa ma, ‘Kou mai tetuhana anau rāa vahaonei.’ Kito tetamana tokorua rāa kivvae ilottonu na hekaurāa ma na taupeara e rua aia rāa. ¹³ Tena na aho imurirāa koi, tetaupeara rāa ku kouake na hekau aia rāa hakaatoa kisui alaa tama, tena kitoo nasilenirāa no haere itaha. Aia e haere te henua e mmao roo, tena ki kaamata no tatahao puamu na sileni aia rāa i na tiputipu sakkino. ¹⁴ Tetaupeara rāa esuisui nasileni aia rāa no oti roo hakaatoa, tena te onerāa kutaeake itehenuarāa, tena tetaupeara rāa kusehaisileni roo ettoe. ¹⁵ Tena aia ki haere no hehekau ma he tama i te henua rāa. Kito te tama rāa ki kauna tetaupeara rāa ki haere nororohi na piki aia rāa. ¹⁶ Tetaupeara rāa ku maanatu ma kikai koi na kai na piki rāa ekkairāa, e mee sehaitama e kouake nikai kikai aia. ¹⁷ Tena te hakataakoto rāa kutereake itetaupeara rāa ma, ‘Na tama hehekau tetamana anau rāa hakaatoa ekkai roo no ppoahu, ia e isi koi na kai ettoe, e meia anau ku taapiri koi kimate taku hikai. ¹⁸ Anau e me ki mahike no haere tetamana anau rāa no meake ma, “Tamana, anau ku sara roo i mua na karemata TeAtua ia ma na karemata akoe. ¹⁹ Anau ku setau te mee pera ma he tama akoe, too anau mo tama koi hehekau akoe.”’ ²⁰ Tena tetaupeara rāa ku mahike no vaakai muri itetamana aia rāa.

“Tetaupeara rāa koi mmao roo itaha ma te hare rāa tesaaia tetamana aia rāa nikite aia, tena aia ku aroha roo itetaupeara aia rāa, kito aia kitereatu no avei tetaupeara rāa no mohoni. ²¹ Tena tetaupeara rāa ki meake, ‘Taku tamana, anau ku sara roo i mua na karemata TeAtua ia ma na karemata akoe. Anau ku setau hoki te mee pera ma hetamariki akoe.’ ²² Emeia tetamana aia rāa ekanna ake na tama hehekau aia rāa ma, ‘Vave! Kou mai na hekau taualleka rāa no hakauru ake te tama nei. Taro ake he ring te matarima aia rāa, tena ku hakauru ake ni taka i na vae aia rāa. ²³ Tena kootou ku oo notaa tepupunua bulmakau e rahirāa, tena taatou kupena hekai e rahi kihihhia taatou ma tetama nei! ²⁴ Maitaname tetamariki anau nei ni mee rāa ku mate, tena vahaonei aia ku ora muri; aia ni mee rāa erano, tena vahaonei aia ku vaakai mai.’ Tena na tama rāa ku kaamata no kkai te kai rāa.

²⁵ “Ia tesaaia naa tetaupeara matua rāa e noho i roto te paupaku. Tena tetaupeara matua rāa ku vaakai mai ihare, tena tesaaia aia ku taapiri ihare rāa, aia ku rono terue ia ma natama ellue. ²⁶ Kito aia kikanna ake tetama hehekau aia rāa no vahiri ake ma, ‘Hea na tama rāa e hai rāa?’ ²⁷ Kito te tama hehekau rāa ki meake, ‘Te taina akoe rāa kutae mai, tena tetamana akoe rāa kitaa tepupunua bulmakau e rahirāa kikikai taatou, e mee te taina akoe rāa kutae laoi mai.’

²⁸ “Tetaupeara matua rāa ku roto roo, tena aia ku se hihai ki haere i roto hare; kito tetamana aia rāa kihamai i aho no hakorokoro tetaupeara matua rāa ki haere ake ihare. ²⁹ Tena tetaupeara rāa ki meake tetamana aia rāa ma, ‘Kira ake, na hetau nei hakaatoa anau e hehekau ma akoe pera ma he tama hehekau, tena anau se hai vahao roo e tattara sui na tattara akoe rāa. Kaa hea akoe ni kou mai anau? Akoe se hai mee nikou mai anau ma kipena hekai ma na soa anau rāa. ³⁰ Emeia akoe e taa tepupunua bulmakau e rahirāa, tesaaia te tama akoe ekanna ma hetamariki akoe rāa nitae mai, niaina roo ma tetama rāa nitahao puamu nasileni akoe rāa

i na h hine.’ ³¹ Tena tetamana aia raa ki meake, ‘Taku tama, akoe e noho tahi ma anau, tena namee hakaatoa anau ettino raa ni mee akoe. ³² Emeia taatou etau te kkai no hihhia, maitaname tetaina akoe raa ni mee raa ku mate, e meia vahao nei aia ku ora muri; aia ni mee raa e rano, tena vahao nei aia ku vaakai mai.’ ”

16

Te tama hakamaatua e haeo

¹ Kito Jisas ki meake na disaipol Aia raa, “Teeraa he tama hai sileni, tena aia e isi tetama hehekau tera erorohi na hekau aia raa hakaatoa. Tetama hai sileni raa e rono pera ma tetama hehekau aia raa etatahao puamu na sileni aia raa. ² Tena tetama hai sileni raa ki kanna ake tetama hehekau aia raa no vahiri ake ma, ‘Aanei nitattara peehee anau e rono nei? Taataamai helauniu ki iroa anau terorohi akoe na hekau anau raa hakaatoa, maitaname akoe ku mee ki hakaoti ria.’ ³ Tena tetama hehekau raa ki tattara hokoia ma, ‘Te tama hakamaatua raa ku mee ki hakaoti anau. Kaa hea anau e me kipena? Anau ku se ivi te keru na rua, tena anau e napa hoki te kainno huri. ⁴ Te saaita nei anau e iroa hea anau e me kipena! Te saaita anau ku hakaoti ria ma te uata anau raa, na soa anau raa e me ki hakkoro anau ki oo maatou i na hare laatou raa.’

⁵ “Tena kito tetama raa ki kanna ake na tama e isi na taoni i tetama hai sileni raa. Tama raa e vahiri ake tetama kaamata raa ma, ‘Ehia na taoni akoe i tetama hakamaatua anau raa?’ ⁶ Kito tetama raa ki meake, ‘Evaru huitarau na galon na sunu.’ Tena kito tetama hehekau raa ki meake tetama raa, ‘Te nei te launiu na taoni akoe, too tena akoe ku taataa haa huitarau na galon na sunu.’ ⁷ Tena aia ki vahiri ake teeraa tama, ‘Kaa ehia te taoni akoe raa?’ Tena tetama raa ki meake ma, ‘Simata na kopu haraoa.’ Tena tetama hehekau raa ki meake, ‘Te nei te taoni akoe, too tena akoe ku taataa varu huitarau na kopu haraoa.’

⁸ “Ia niaina ma tetama hehekau raa e hailaavaka, e meia tetama hakamaatua raa e hakammaha koi tetama hehekau aia raa, maitaname na tama te maarama nei raa ni tama roo e illoa te hai lavvaka na mee, e kkee roo ma na tama i te maahina raa.”

⁹ Kito Jisas ki tattara ake hoki ma, “Ia tena Anau e meatu kootou: tokonaki na tama e tutuu haeroa ma namee taualleka i te maarama nei raa, tena te saaita namee hakaatoa e oti raa, akoe e me ki iroa ria i te kina te ora se isi te hakaoti raa. ¹⁰ Te tama erorohi hakatauareka namee pammeeraa elavaa hoki terorohi hakatauareka namee ellahi, tena tetama selavaa terorohi namee pammeeraa selavaa hoki terorohi na mee ellahi. ¹¹ Ia tena, kame akoe selavaa terorohi hakatauareka namee i te maarama nei raa, tena kaa akoe e me ki lavaa peehee te rorohi na mee hakamaoni e sui mmaharaa? ¹² Kame akoe selavaa terorohi hakatauareka hea teeraa tama ettino raa, tena kaa koai te tama e me ki kou atu hea akoe ettino raa?

¹³ “Sehai tama eme ki hehekau iraro namahi tokorua na tama hakamattua; na tama hehekau peeneiraa eme ki haeo teeraa tama, tena kulaoi teeraa tama. Te tama naa e me ki hakarono teeraa tama, tena ku selavaa te hakarono teeraa tama. Akoe selavaa te hehekau hakamaoni TeAtua kame akoe e manako sileni.”

Na tattara Jisas

(Matu 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)

¹⁴ Te saaita na Farisira nillono na tattara Jisas raa, na tama raa kutataussua Tama raa, e mee laatou nitama e hihhai sileni. ¹⁵ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kootou ko na tama e hihhai kimee pera ma kootou ettonu imua na karemata na tama hakaatoa, e meia TeAtua e iroa na hatu manava kootou. Maitaname namee na tama ehakataakoto ma namee hakamaoniraa ko namee TeAtua eme ma ni mee vare i na karemata Aia.

¹⁶ “Na tuua Moses ia ma na tattara na profetraa e hai mmahiroo haere notae te saaita Jon Baptis raa, tena kaamata te saaita naa maatou ku tattara tahi atu te Rono

Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na tama hakaatoa ku hai na mahi laatou ma kittae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. ¹⁷ Emeia e hainauhie roo ma te vaelani ia ma te maarama nei te oti, ia se lavaa he paa tattara tera e tattara i te vahi na tuua TeAtua raa e lavaa te oti.

¹⁸ “Kame he tanata e tiaki te hine aia raa no avana teeraa hine, te tama naa ku sara ma te tuua i te vahi te avvana huri, tena te tanata e avana te hine e peesia ria raa e sara hoki ma te tuua te avvana huri raa.”

Te tanata hai sileni laaua ma Lasarus

¹⁹ Tena Jisas kimeake, “Teeraa hetama haisileni euruuru na hekau e sui mmaha roo, tena aia e noho hihia tahi na aho hakaatoa. ²⁰ Ia e isi hoki te tama hakaalloha, te inoa aia raa ko Lasarus. Tetinotama te tama raa e uhia na saanuku hakaatoa, tena navahao hakaatoa tetamaraa e nonoho ite totoka te hare te tama haisileni raa, ²¹ ma kikai na maanunu na kai etteiho i taha ma te tebol te tamaraa. Na poi raa hoki kame e oo ake no ariari na saanuku Lasarus raa.

²² “Tena ki oti Lasarus kumate, tena na ensel raa ki ssau te tamaraa no hakanoho i te vahi Abraham itekai erahi i te vaelaniraa. Tena ki oti te tama haisileni raa kumate hoki no tanuria. ²³ Tetamaraa ku noho i te kina tera aia eme ki hakalono llihu haeroo, tena aia ku kira no kite Abraham e mmao roo i taha, tena Lasarus e noho i te vahi tamaraa. ²⁴ Kito te tama hai sileni raa ki kannaa ake, ‘Abraham taku tamana! Hai aroha mai anau, tena ku kauna ria mai Lasarus ki ttoki te matarima aia i roto te vai, tena aia ku hamai no hakamaariki te arero anau nei.’

²⁵ “Tena Abraham kimeake, ‘Taku tama, akoe e maanatu! Te saaita akoe ni noho i te maarama iraroraa, akoe e isi roo namee hakaatoa taualleka, tena Lasarus se hai mee taualleka ni too. Tena te saaita nei Lasarus ku noho hihia i te kina nei, tena akoe ia ku hakalono llihu. ²⁶ Teeraa mee hoki, eisi terua ennoto emoe ilottonu taaua ma ki se lavaa he tama maatou e hakahiti atu i te vahi naa, ia ki se lavaa hoki he tama kootou e hakahiti mai i te vahi nei.’ ²⁷ Tena kito te tama hai sileni raa ki meake, ‘Anau e kainno atu akoe, Abraham taku tamana! Kauna ria Lasarus ki haere i te hare te tamana anau raa ²⁸ no tattara ake e rima na taina anau raa ki se lavaa na tamaraa te oo mai i te kina e hakalono llihu nei.’

²⁹ “Kito Abraham kimeake, ‘Na taina akoe raa ku oti tellono na tattara na tuua Moses ia ma na launiu na profet raa, tena na taina akoe raa e tau te hakallono na tattara na tamaraa.’ ³⁰ Kito te tama hai sileni raa ki meake, ‘Abraham, taku tamana! Na tattara naa se tau, e meia kame he tama e mahike muri i taha ma te mate no haere no tattara ake na tamanaa, tena na tamanaa eme kittike i taha ma na haisara laatou raa.’ ³¹ Tena Abraham kimeake, ‘Kame na taina akoe raa se hakallono na tuua Moses ia ma na profet raa, na tamanaa e me ki se lavaa hoki te hakallono te tama e me ki mahike muri i taha ma te mate raa.’ ”

17

Na Hai sara

(Matiu 18.6-7; 18.21-22; Mak 9.42)

¹ Tena Jisas kimeake na disaipol Aia raa ma, “Namee tera eme kimee na tama ki haisara raa eme kittae mai, tena na tama e tauttari namee raa eme ki hakalono llihu haeroo. ² Eme kitauareka roo kame he tama ennoa he hatu e rahi roo i te uaa te tamanaa, tena kulletu te tamanaa i te lottai, ka oti te tamanaa ku tatakore alaa tama ki haissara hoki. ³ Tena kootou ki hakamattonu hea kootou e ppena raa!

“Kame te taina akoe raa e sara, akoe ku hai ake te tamanaa, tena kame aia e tike i taha ma na haisara aia raa, tena akoe ku hai aroha atu te tamanaa. ⁴ Kame te taina akoe raa e sara ma akoe e hitu na vahao i roto te aho hokotahi, tena na vahao hakaatoa aia e haere atu no meatu akoe pera ma, ‘Anau ku aroha,’ tena akoe ki hai aroha te tamanaa.”

Te tiputipu te hakatina

⁵ Kito na aposol raa ki meake TeAriki ma, "Mee na hakattina maatou raa ki hai mmahi."

⁶ Tena Jisas ki meake, "Kame kootou eisi na hakattina ellahi pera ma na hua te mastet raa, tena akoe e me kilavaa te meake te laakau e homonei ma, 'Llana ma na patiaka akoe raa no haere no tuu i te moana!' tena te laakau naa e me ki hakarono akoe."

Na uata te tama hehekau

⁷ "Ia kame hetama e hehekau ma kootou tera e tuei seainaa erorohi na sipsip. Tena te saaita te tama hehekauraa e hamai ihare raa, eaa akoe e me ki meake te tama hehekauraa ki hakavave no kai na kai aia raa?" ⁸ Seai! Emeia akoe e me ki meake te tama hehekauraa ma, 'Tanattana na kai anauraa, tena akoe kuuru na hekau akoe raa no pare mai na kai anauraa kikai, tena te saaita roo anau ku oti te kai, ia ku oti te unu raa, tena akoe ku lavaa te kai.' ⁹ Akoe selavaa te hakammaha te tama hehekau akoe raa, niaina roo ma te tama raa e hakarono na tattara akoe. ¹⁰ Essau peenaa ma kootou naa hoki, te saaita kootou ku oti te ppena na mee TeAtua e hihai ma kootou ki ppena raa, kootou e me ki mee ma, 'Maatou ni tama hehekau vare koi, tena maatou e ppena koi niaa maatou e me ki ppena raa.' "

Sanahuru na tama e kaina te manumanu hao

¹¹ Te saaita Jisas ni haere peeraa i Jerusalem raa, Aia e haere tautari te kooina e tere vaa lottonu Samaria laaua ma Galilira. ¹² Aia e haere i roto te matakaina raa, tena sanahuru na tama e kaina te manumanu hao kuttiri Aia. Na tama raa e ttuu hakammao, ¹³ tena kikanna ake hakamaroa ma, "Jisas! TeAriki! Hai aroha mai maatou."

¹⁴ Jisas e kite na tama raa, tena aia ki meake, "Oo no huri ake na tinotama kootou raa ki mmata na maatua te lotu raa."

Na tama raa koi oo koi, tena na tinotama laatou raa ku taualleka. ¹⁵ Tena he tama hokotahi ekite pera ma te tinotama aia raa ku tauareka, tena aia ki vaakai ake no haere hakammaha TeAtua hakamaroa roo. ¹⁶ Aia e teiho no tuturi i mua na vae Jisas raa, tena ki hakammaha Tama raa. Te tama raa he tama i Samaria. ¹⁷ Kito Jisas ki meake, "Anau e tokonaki sanahuru na tama no taualleka, kaa teehee teeraa tokosivo?" ¹⁸ Aiea te manu siri nei e vaakai mai hokoia no hakammaha TeAtua naea?" ¹⁹ Kito Jisas ki meake te tama raa, "Mahike i aruna no haere; te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka."

Jisas e me ki vaakai mai i muri

(Matiu 24.23-28; 24.37-41)

²⁰ Eisi na Farisi e vahiri ake ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki hamai vahao hee. Tena Jisas ki meake, "Te hamai te Hakamaatua ana i te Vaelani raa seisi na hakkatu taatou elavaa tekkite. ²¹ Sehaitama elavaa te mee ma, 'Kira ake, teenei te Hakamaatua ana nei!' ia sehaitama elavaa te mee ma, 'Teeraa te Hakamaatua ana raa!'; maitaname te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e nnoho ma kootou."

²² Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Eisi te saaita koi hamai i muri tera kootou e me ki hihhai kikkite he aho i na aho te Tamariki te Tama nei ni hehekau raa, emeia kootou selavaa tekkite he aho na aho naa. ²³ E me ki isi na tama e me ki meatu ma, 'Teenei te Tamariki te Tama nei!' ia ku meatu ma, 'Kira ake, te Tama raa i te kina raa.' Emeia auu se oo no seseen. ²⁴ Te aho te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai imuriraa essau pera ma heuila tera etaaraki no hakamaarama te vaelani raa hakaatoa. ²⁵ Emeia te Tamariki te Tama nei e me ki hakalono lihu hao roo i mua, tena te aho naa, na tama e me ki se hihhai te Tama naa. ²⁶ Na tiputipu na tama raa ni ppena te saaita Noa raa e me ki ssau pera ma na tiputipu na tama raa e me ki ppena te saaita te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai raa. ²⁷ Na tama

hakaatoa e kikai, ia e unu, tena na taanata e avvana na hhine haere roo no ttae te saaita Noa ni haere i roto te vaka raa, tena te tai uu raa ku haere ake no loohia te henua raa no mmate na tama raa hakaatoa. ²⁸ Na tiputipu na tama nei e ssau pera ma na tiputipu na tama te saaita Lot raa. Na tama raa e kikai, ia e unu, tena na tama raa e suisui na mee, tena alaa tama e sui na hekau alaa tama, tena na tama e ttori na kai, tena alaa tama e ppena na hare. ²⁹ Te aho Lot ni haere itaha ma Sodom raa, te ahi ia ma na hatu na salfaraa kutteihomai itaha ma te vaelani no ttuni na tama raa hakaatoa no mmate. ³⁰ Na mee ni kapihi mai te saaita Lot raa e me ki kapihi mai hoki te aho te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai raa.

³¹ “Te aho naa kame he tama e noho i aruna te tauhuhu te hare, te tama naa selavaa tetiho i roto te hare raa ma kitoo niaa aia ettinoraa, ia essau hoki pera ma tetama e noho i roto te paupakuraa, tetama naa selavaa te vaakai hoki ihare.

³² Kootou kimannatu te mate te avana Lot raa. ³³ Tetama e manako te ora aia ite maarama nei raa selavaa te too te ora e ora tahi, ia tetama se manako te ora aia ite maarama nei raa e me kitoo te ora e ora tahi. ³⁴ Anau e meatu kootou, te poo naa e rua na tama e me kimmoe i aruna telomoena hokotahi, tena TeAtua e me kitoo teeraa tama i taha, tena ku tiaki teeraa tama. ³⁵ E rua na hhine e me ki noho hakaatoa no tukituki na hakapopu, tena TeAtua e me kitoo teeraa hine itaha, tena ku tiaki teeraa hine. ³⁶ [E rua na taanata e me ki uata i roto te paupaku hokotahi, tena TeAtua e me kitoo teeraa tama i taha, tena ku tiaki teeraa tama.”]

³⁷ Kito na disaipol raa ki vahiri ake Jisas ma, “TeAriki! Na mee nei e me ki kapihi mai i te kina hee?”

Tena Jisas kimeake, “He kina peehee e moe te mee e mate, na manu kaittama lellee raa e me ki muimui atu i te kina naa.”

18

Te tautukaha hine ia ma te tama hakatonutonu

¹ Tena Jisas kitattara ake na disaipol Aia raa tetattara hurihurinei ma kiporoporo ake na tama raa kise mamannatu tammaki nolotu tahi. ² “He tama hakatonutonu enoho ite matakainaraa. Tetamaraa semataku TeAtua, ia sehakammaha hoki alaa tama. ³ Tena i roto te matakainanaa eisi hoki tetautukaha hine enoho, tena te hineraa e haere tahi ake no kainno ake tetama hakatonutonuraa ma, ‘Tokonaki no hakatonu anau ma tetama ehakatauttau ma anauraa.’ ⁴ Saaita roroa roo tetama hakatonutonuraa sehihai kitokonaki tetautukaha hine raa, tena kiotiroo aia kutattara hokoia ma, ‘Niaina ma anau semataku TeAtua, ia sehakammaha alaa tama, ⁵ emeia anau kukkaro emee te tautukaha hine nei e hamai tahi no kainno mai anau kitokonaki aia. Anau e me ki mee te hakataakoto te hine nei ki tauareka, kaa seai te hine nei e me ki hahamai tahi no mee te tino anau raa ki ttahi aia.’”

⁶ Tena TeAriki kimeake, “Hakallonoatu hea tetama hakatonutonu haeoraa e tattara raa. ⁷ Eaa! TeAtua selavaa te tokonaki no hakatonutonu na tama e ttani tahi ake Aia te ao ma te poo ma ki tokonaki laatouraa? Eaa! Tama raa e me ki nnahe te tokonaki na tama raa? ⁸ Anau e meatu kootou, TeAtua e me ki vave no tokonaki na tama Aia raa. Emeia, kaa te Tamariki te Tama nei e lavaa te kite na hakattina peenei te saaita Aia e vaakai mai raa?”

Te tattara hurihuri te Farisi ia ma te tama e aoao na takis

⁹ Tena Jisas kitattara ake te tattara hurihurinei i na tama e hakataakoto ma laatou ettonu tahi, tena kise hihhai alaa tama raa. ¹⁰ “Tokorua na tama e oo i te Hare Tapu ma ki lotu, teeraa tama he Farisi, tena teeraa tama he tama e aoao na takis.

¹¹ “Te Farisi raa e tuu hakammao hokoia nolotu peenei, ‘Anau e hakammaha atu Akoe TeAtua, maitaname anau se manako, anau se kairarao, anau se karemat kairarao pera ma alaa tama. Anau e hakammaha Akoe, e mee anau se ssau pera ma te tama

e aoao na takis e tuu i te kina raa. ¹² Anau e hakamaatapu e rua na aho i roto te latapu hokotahi, ia tena anau e hoki atu te hakasehui na mee hakaatoa anau e too raa.'

¹³ "Emeia te tama e aoao na takis raa e tuu hakammao no kkira i raro no tukituki te hatahata aia, tena kilotuake peenei, "TeAtua, hai aroha mai anau, e mee anau he tama haisara.'" ¹⁴ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau e meatu kootou, tetama e aoao na takis raa e tonu imua na karemata TeAtua tesaaita telotura ni oti, seai ma ko te Farisi raa. Na tama e mee hokolaatou ki hakananniu raa, e me ki tuku iho no mouraro, tena na tama e mee hokolaatou ki mouraro raa e me ki ssau ria no hakananniu."

Jisas e hakatapu na tamalliki pamme

(Matiu 19.13-15; Mak 10.13-16)

¹⁵ E isi na tama e kou ake na tamalliki laato raa ia Jisas ma Tama raa ki hakatapu na tamalliki raa. Na disaipol raa e kkite, tena ki hai ake na tama raa ma ki se mee peeraa, ¹⁶ e meia Jisas e kanna ake na tamalliki raa ki oo ake Aia, tena ki meake, "Tiaki na tamalliki naa ki oo mai Anau, tena kootou ki se ppui na tamalliki naa, e mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa he kina na tama peenei. ¹⁷ Anau e meatu te hakamaoni! Tetama se hihai ki too te Hakamaatua ana i te Vaelani raa pera ma na tamalliki peenei raa e me ki selavaa roo te uru i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

Te vahiri te tama hai hekau

(Matiu 19.16-30; Mak 10.17-31)

¹⁸ He tama hakamaatua na Jiu raa e vahiri ake Jisas ma, "Te Rabai e tauareka! Hea anau e me ki pena ki lavaa anau te too te ora e ora tahi raa?"

¹⁹ Kito Jisas ki meake te tama raa, "Aiea akoe e mee ma Anau e tauareka naea? Se hai tama e tauareka, TeAtua Hokoia koi e tauareka. ²⁰ Akoe e iroa na tuua nei: 'Auu se avvana huri, auu se taa tama, auu se kailallao, auu se tattara malliu alaa tama, tena ku hakammaha te tamana ia ma te tinna akoe raa.'" "

²¹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, "Anau e tautari roo na tuua naa hakaatoa, kaamata roo te saaita anau ni paamee raa."

²² Jisas e rono na tattara te tama raa, tena Aia ki meake, "He mee hokotahi koi akoe e tau te ppena. Kou ake na mee hakaatoa akoe e ttino raa ki sui alaa tama, tena ku too na sileni raa no kou ake na tama hakaalloha raa, tena akoe e me ki isi na mee taualleka i te vaelani, tena ki oti akoe ku hamai no tautari Anau." ²³ Emeia te saaita te tama raa ni rono na tattara raa, aia ku se hihia roo, e mee aia he tama e hai hekau roo.

²⁴ Jisas e kite pera ma te maanatu te tama raa ku haeo roo, tena Aia ki meake, "E me ki hainattaa roo ma na tama hai sileni raa te ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. ²⁵ Te hainattaa tetama haisileni ki ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa e me ki hainattaa roo i aruna ma te kamel e uru i roto te rua te rina e ttui paamaro raa."

²⁶ Tena na tama e llono Jisas e tattara raa ku vahiri ake ma, "Kaa koai na tama e me ki ora naa?"

²⁷ Kito Jisas ki meake, "Na mee tera e hainattaa roo ma taatou na tama te ppena raa, e hainauhie roo ma TeAtua."

²⁸ Kito Pita ki meake, "Kira ake! Maatou e tiaki na mee hakaatoa maatou e ttino raa no tauttari Akoe."

²⁹ Tena Jisas ki meake, "Hakamaoni! Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma he tama peehee e tiaki te hare aia, te avana aia, na taina aia, na maatua aia ia ma na tamalliki aia raa no tautari na tiputipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ³⁰ e me ki too tammaki roo na mee te saaita nei ia ma te ora e ora tahi tera e hamai i muri raa."

Jisas e tattara tana hakatoru i te mate Aia

(Matiu 20.17-19; Mak 10.32-34)

³¹ Tena Jisas ki too te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa i te vahi, tena ki meake, "Hakallono! Taatou e me ki oo i Jerusalem ki mee na tattara na profet raa ni tattaa

i te vahi te Tamariki te Tama nei raa ki hakamaoni. ³² Na tama i Jerusalem raa e me ki kou ake te Tama raa inarima na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa e me ki tataussua Tama raa, tena ku hai na haeo Tama raa, tena ku sasavare Tama raa. ³³ Na tama raa e me ki riki Tama raa, tena ku taa Tama raa no mate, e meia i te aho tana hakatoru raa, Tama raa e me ki mahike muri no ora."

³⁴ Emeia na disaipol raa se hai mee e illoa inatattara Jisas raa. Na hakataakoto na tattara raa e huuna ria tera hea na tama raa se illoa hea Jisas ni tattara ake raa.

Jisas e tokonaki te tama karemata sseni
(*Matiu 20.29-34; Mak 10.46-52*)

³⁵ E isi te tama karemata sseni e noho i te vahi te mateara raa no kainonno te saaita Jisas ni haere no taapiri i Jeriko. ³⁶ Te tama raa ku rono te kanohenua raa e hakallaka vaa mua, tena aia ki vahiri ake, "Hea kootou e mee naa?"

³⁷ Kito na tama raa ki meake te tama raa ma, "Jisas te Tama i Nasaret raa ku hamai."

³⁸ Tena te tama karemata sseni raa ki kannaa ake ma, "Jisas! Te Mokopuna Devit! Hai aroha mai anau!"

³⁹ Kito na tama ettuu imua tetamaraa ku hai ake tetamaraa ma ki noho hemuu. Emeia te tama raa e kannaa ake hakamaroo roo ma, "Te Mokopuna Devit! Hai aroha mai anau!"

⁴⁰ Tena Jisas ki tuu no meake na tama raa ki kou ake te tama karemata sseni raa i Aia. Te tama raa ku taapiri ake, kito Jisas ki vahiri ake te tama raa ma, ⁴¹ "Hea akoe e hihai ma Anau kippena ma akoe naa?"

Kito te tama raa ki meake, "Te Ariki, anau e hihai ma anau ki kite."

⁴² Tena Jisas ki meake te tama raa ma, "Tena akoe ku kite naa! Te hakatina akoe raa e mee akoe no tauareka."

⁴³ Te saaita naa koi te tama raa ku lavaa te kite, tena aia ki haere tautari atu vaa muri Jisas, tena ki hakammaha Te Atua. Te saaita te kanohenua raa ni kkite ma te tama raa ku kite, na tama raa hakaatoa ku hakammaha ake Te Atua.

19

Jisas laaua ma Sakius

¹ Jisas e haere peeraa i Jeriko, tena ki haere hakaraka. ² Teeraa he tama hakamaatua na tama e aoao na takis raa, te inoa aia raa ko Sakius, tena aia he tama hai sileni hoki. ³ Tama raa e hakahikkahi ma ki kite ma Jisas koai, e meia aia he tama e popoto roo, tena aia kuse lavaa te kite Jisas e mee te kanohenua raa e tammaki roo. ⁴ Tena kito Sakius kitere imua te kanohenua raa no kake iaruna telaakau e rahi roo ma ki lavaa aia te kite Jisas, e mee Jisas e haere atu hoki te ara naa. ⁵ Jisas ku tae i te kina telaakau raa, tena Aia ki kkira iaruna no meake Sakius ma, "Tiho mai vave iraro, e mee Anau e me ki noho i te hare akoe raa te aho nei."

⁶ Sakius ku hihia roo no tiho vave iraro, tena aia ki too Jisas no oo laaua i te hare aia raa. ⁷ Na tama hakaatoa ni kkite raa ku kaamata no tamumu ma, "Jisas e haere i te hare te tama hai sara!"

⁸ Tena Sakius ki tuu iaruna no meake Jisas ma, "Te Ariki! Hakarona mai, anau e me ki vvae hea anau e ttino raa ilottonu, tena ku kou ake i na tama hakaalloha raa, tena kame anau ni hailaavaka he tama anau e me ki kou ake e haa na tuhana ki raka ma hea anau ni hailaavaka no too i te tama raa."

⁹ Tena Jisas ki meake, "Te aho nei Te Atua ku tokonaki na tama i roto te hare nei raa no ora, maitaname te nei he mokopuna Abraham hoki. ¹⁰ Te Tamariki te Tama nei e hamai ma kisese na tama ellano raa, tena ku tokonaki na tama raa ki too te ora hakamaoni."

Tattara hurihuri te sanahuru na siliva
(*Matiu 25.14-30*)

¹¹ Na tama raa koi hakalollono koi na tattara raa, tena Jisas ku tattara ake te tattara hurihuri nei. Aia ku taapiri roo i Jerusalem, tena na tama raa ekkahu ma te Hakamaatua ana i te Vaelaniraa kutaapiri koi ki hakahura ake. ¹² Kito Jisas ki meake, "Teeraa he tama e hakamaatua roo, tena aia e horau i te henua e mmao roo i taha ma ki tuku te henua raa, tena i muri aia ku vaakai ake i te henua aia raa. ¹³ I mua aia ni horau raa, aia e kanna ake te sanahuru na tama hehekau aia raa, tena ki kou ake na tama raa na siliva taki ttahi, tena ki meake na tama raa, 'Kootou ki mmata ma e hia kootou e lavaa te hakapiri ake i aruna te siliva hokotahi nei te saaita anau e haere raa.' ¹⁴ Emeia te saaita naa hoki na tama roo te henua aia raa ku se hihhai te tama raa, tena laatou ki kauna ria atu na tama i muri te tama raa ma ki meake na tama te henua te tama raa e haere raa ma, 'Maatou ku se hihhai te tama nei ki mee pera ma he tuku maatou.'

¹⁵ "Te tama raa e haere no tuku, tena ki vaakai mai i muri. Te tama raa e tae ake koi, tena ki kanna ake na tama hehekau aia raa ki oo ake no ttuu i mua aia ki mmata ma e hia na sileni laatou ni lavaa te too raa. ¹⁶ Te tama kaamata raa e haere ake, tena ki meake, 'Tama hakamaatua! Anau e hehekau no too sanahuru na siliva i aruna ma hea akoe nikou mai raa.' ¹⁷ Tena te tuku raa ki meake, 'Tauareka roo, akoe he tama hehekau tauareka! Anau e me ki tuku akoe ki rorohi sanahuru na matakaina e llahi.' ¹⁸ Tena te tama hakarua raa ki haere ake no meake ma, 'Tama hakamaatua! Anau e hehekau no too erima na siliva i aruna ma hea akoe nikou mai anau raa.' ¹⁹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake te tama raa, 'Ako e me ki rorohi e rima na matakaina e llahi.'

²⁰ "Tena teeraa tama ku haere ake no meake ma, 'Tama hakamaatua! Teenei te siliva akoe; anau e huu i roto te paamaro. ²¹ Anau e matakaku akoe, e mee akoe he tama e hakamataku. Akoe e too na mee tera sei ma ni mee akoeraa, tena akoe ekkope na kai tera akoe ni se ttori.' ²² Tena te tuku raa ki meake, 'Ako e he tama hehekau haeo! Anau e me ki too na tattara akoe naa ki hakatonutonu akoe! Akoe e iroa pera ma anau he tama hakamataku, tena anau e too na mee tera sei ma ni mee anau raa, tena ki too hoki na kai tera anau ni se ttori raa. ²³ Aiea kaa akoe se ppono te siliva nei i roto te benk raea? Tena anau e me ki too muri te siliva nei ma na siliva laatou e hakapiri ake i aruna raa.'

²⁴ "Tena te tuku raa ki meake na tama e ttuu vaa raa, 'Too te siliva naa i taha ma te tama raa, tena ku kou ake te tama e isi sanahuru na siliva raa.' ²⁵ Kito na tama raa ki meake te tuku raa ma, 'Tama hakamaatua! Tama raa e isi sanahuru na siliva!' ²⁶ Tena te tuku raa ki meake, 'Anau e meatu kootou pera ma na tama e isi tammaki na meeraa e me ki too alaa mee e hakapiri ake hoki i aruna, tena na tama se isi na mee raa niaina ma na mee raa e moisi, e meia na mee raa e me ki too ria i taha ma laatou. ²⁷ Tena kou mai na tama ni se hihhai ma anau ki tuku laatou raa i te kina nei vahao nei, tena ku taa na tama raa ki mmate i mua na karemata anau!'"

*Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he Tuku
(Matu 21.1-11; Mak 11.1-11; Jon 12.12-19)*

²⁸ Jisas e tattara ake te tattara hurihuri raa no oti, tena Aia ki haere i mua na tama raa i Jerusalem. ²⁹ Jisas ku taapiri i Betfage laaua ma Betani i te kina te Mouna e hhomo na Oliviraa, tena Jisas kikauna tokorua na disaipol Aia raa kioo imua ³⁰ ma na tattara nei, "Oo i te matakaina e tuu mai i mua raa, tena te saaita koorua e uru atu i te matakaina naa, koorua e me kikkite te donki ennoa tera se haitama nikake i aruna no tere, tena koorua ku vvete te donki naa no hakattaki mai. ³¹ Kame he tama e vahiri atu ma, 'Koorua e vvete te donki naa ki aa,' tena koorua ku meake pera ma, 'Te Ariki e hihai te manu nei.'"

³² Tokorua raa e oo no kkite pera ma na mee laaua e kkite raa e ssau roo pera ma hea Jisas ni tattara ake laaua raa. ³³ Tokorua raa ku vvete te donki raa, tena te tama te manu raa ki vahiri ake tokorua raa ma, "Koorua e vvete te donki naa ki aa?"

³⁴ Kito tokorua ki meake ma, “TeAriki e hihai te manu nei.” ³⁵ Tena tokorua raa ki hakattaki ake te donki raa iaa Jisas. Tena na disaipol raa ki hakapiri na kaukahu laatou raa i aruna te donki raa, tena laatou ki hakkake Jisas i aruna. ³⁶ Jisas e tere i aruna te donki raa, tena te kanohenua raa ku sosora na kaukahu lolloa laatou raa vaa aruna te mateara.

³⁷ Jisas ku taapiri i Jerusalem i te kina te mateara e haere i raro te Mouna e h homo na Oliv raa, tena tammaki roo na disaipol Aia raa ku kaamata no hakammaha TeAtua, tena ki hakammaha ake TeAtua hakamaroa roo, e mee laatou kukkite na mee e llahi roo.

³⁸ “TeAtua e hakatapu te Tuku tera e hamai i te inoa TeAriki raa!”

Na mahi TeAtua ia ma te Noho Laoi i te vaelani!”

³⁹ E isi na Farisi i roto te kanohenua raa e hai ake Jisas ma, “Rabai! Meake na disaipol Akoe raa ki se vaa!”

⁴⁰ Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu kootou, kame na tama nei e ttuu hemuu, tena na hatu nei hokolaatou e me ki kaamata no vaa.”

Jisas e tani i te aroha Aia i Jerusalem

⁴¹ Jisas kutaapiri roo i Jerusalem, tena tesaaita Aia nikite te matakaina raa, Aia kutani roo Tana aroha, ⁴² tena ki meake, “Kame kootou e illoa hakamaoni hea e me kikouatu te noholaoi! Emeia kootou selavaa tekkite te noholaoi raa. ⁴³ Eisi tesaaita e me ki hamai, tena na tama e haeo kootou raa e me ki oatu no hakkutu na kerekere raa kipalluna, tena kullepou areha kootou i na vahi hakaa-toa. ⁴⁴ Na tama raa e me kiseu te matakaina erahi kootou naa, tena kutaa kootou ki mmate; na tama raa selavaa te tiaki he hatu ki mmau i te kina aia ni mmau raa, maitaname kootou ni se illoa te saaita TeAtua e me ki tokonaki kootou raa.”

Jisas ku haere i te Hare Tapu

(Matiu 21.12-17; Mak 11.15-19; Jon 2.13-22)

⁴⁵ Tena Jisas ki haere i roto te Hare Tapu raa no hakaise na tama e suisui na mee vaa hare raa, ⁴⁶ kito Jisas ki meake na tama raa, “Na tattara nei e mmau i roto te Launiu Tapu TeAtua raa pera ma,

‘Te Hare Tapu Anau nei he hare e me kilotulotu.’

Emeia kootou ku huri te hare nei ki mee mo he hare na tama kailallao.”

⁴⁷ Jisas e akoako i roto te Hare Tapu raa na aho hakaatoa. Na maatua hakanan-niu raa, na tama e poroporo na tuua raa ia ma na tama hakamattua na Jiu raa e hihhai ma ki taa Jisas ki mate, ⁴⁸ e meia na tama raa se hai ara e lave ki taa Tama raa, maitaname te kanohenua raa e hihhai ki hakallono na tattara Tama raa, tena na tama raa hoki se hihhai ma laatou ki se llono he tattara hokotahi.

20

Na mahi Jisas

(Matiu 21.23-27; Mak 11.27-33)

¹ Teeraa he aho Jisas e akoako ake te kanohenua raa i te vahi te Rono Tauareka raa i roto te Hare Tapu, tena na maatua hakananniu raa, na tama poroporo na tuua raa, hakapaa ma na tama hakamattua na Jiu raa ku oo ake ² no meake Jisas ma, “Akoe ki mee mai maatou ma ni mahi peehee akoe e isi ki ppena na mee nei?”

³ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Anau e me ki vahiri atu he vahiri hokotahi. Kootou ki mee mai Anau, ⁴ na mahi Jon e isi ki hakoukou tapu na tama raa ni mahi e oo mai TeAtua ma ni mahi e oo mai koi te tama?”

⁵ Tena na tama raa ku kaamata no hakatauttu hokolaatou ma, “Taatou e me ki meake peehee? Kame taatou e meake ma, ‘Na mahi Jon e isi raa ni mahi TeAtua’,

* **19:38** 19.38 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Psalm 118.26. I roto te Old Testament se isi TeAriki i te kina nei e meia e isi koi Jihova

tena Aia e me ki mee mai ma, 'Kaa kootou se hakattina Jon naea?' ⁶ Tena kame taatou e meake ma, 'Na mahi Jon e isiraa ni mahi koi te tama,' tena te kanohenua nei e me ki maka taatou na hatu, maitaname na tama raa e hakattina pera ma Jon he profet."

⁷ Kito na tama raa ki meake ma, "Maatou se illoa ma na mahi Jon e isiraa ni mahi e oo mai i hee."

⁸ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Tena Anau hoki selavaa te meatu ma ni mahi peehee Anau e isi ki ppena na mee nei."

*Te tattara hurihuri na tama e lollohi te paupaku
(Matiu 21.33-46; Mak 12.1-12)*

⁹ Tena Jisas ki tattara ake te tattara hurihuri nei: "Teeraa he tama e ttori na hua na grep i roto te paupaku aia, tena aia ki kou ake te paupaku raa ki lollohi alaa tama, tena te tama raa ki tiaki te henua aia raa no haere no noho itaha ma te henua raa saaita roroa roo. ¹⁰ Tesaaita na hua nalaakauraa kulleu, tena te tama hakamaatua te paupaku raa ku kauna te tama hehekau aia raa ki haere no mmata na tama e lollohi te paupaku aia raa, tena ku too te tuhana aia raa. Emeia na tama e lollohi te paupaku raa e taa te tama raa, tena ki kauna muri te tama raa ki vaakai se hai mee e kou ake. ¹¹ Tena kito te tama hakamaatua raa kikauna teeraa tama; e meia na tama e lollohi te paupaku raa e taa te tama raa hoki, tena ki ppena hakahaeo roo i te tama raa, tena ki kauna muri te tama raa ki haere se hai mee hoki e kou ake. ¹² Tena aia ki kauna te tama tana hakatoru raa, tena na tama lollohi te paupaku raa ki taa te tama raa no masessere haeo roo, tena ki ppehi te tama raa i aho. ¹³ Tena te tama hakamaatua te paupaku raa ki tattara ma, 'Hea anau e me ki ppena? Anau e me ki kauna te taupeara hokotahi anau e hakasessere mahi nei. Na tama naa kame e me ki hakammaha hakamaoni taku tama nei.' ¹⁴ Emeia, tesaaita na tama e lollohi te paupaku raa ni kkite te taupeara raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, 'Teenei te taupeara te tama hakamaatua te paupaku nei. Taatou ki taa te tama nei ki mate, tena taatou ku too na mee hakaatoa aia e ttino raa ma taatou!' ¹⁵ Kito na tama raa ki lletu te taupeara raa i taha ma te paupaku raa, tena ki taa te tama raa no mate."

Kito Jisas ki vahiri ake, "Kaa hea te tama hakamaatua te paupaku raa e me ki ppena i na tama e lollohi raa? ¹⁶ Te tama hakamaatua raa e me ki hamai no taa na tama raa ki mmate, tena ku too te paupaku raa no kou ake alaa tama ki lollohi."

Te kanohenua raa e llono na tattara nei, tena na tama raa ki meake ma, "Te mee naa se tonu!"

¹⁷ Kito Jisas ki kira ake na tama raa, tena ki meake, "Kaa te hakataakoto na tattara te Launiu Tapu raa e mee maea?"

'Te hatu na tama e hakatuutuu na hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa ko te hatu roo e mmau hokoia i na hatu hakaatoa.'

¹⁸ Na tama e hhina i aruna te hatu nei raa e me ki motumotu matalliki roo, tena kame te hatu naa e tteihō i aruna he tama, te hatu naa e me ki hakappela te tama naa ki mee mo rehu."

*Te vahiri i te suisui na takis
(Matiu 22.15-22; Mak 12.13-17)*

¹⁹ Na tama poroporo natuaa ia ma na maatua hakananniu raa e hahai vi ma ki hakapiki Jisas i te kina raa, e mee laatou e illoa ma Jisas e tattara te tattara hurihuri raa i laatou; e meia laatou e mattaku hoki i te kanohenua raa. ²⁰ Tena na tama raa ku kirakira he saaita ettana. Na tama raa e sui na tama ki oo no malliu ma laatou ni tama e ttonu, tena ku oo no vahihhiri ake Jisas ma ki taiki Tama raa ma na vahiri, ki lavaa laatou te too Jisas no kou ake i na tama hakamattua te taumani i Rom raa.

²¹ Tena na tama haeo raa ki meake Jisas, "Rabai, maatou e illoa pera ma na tattara ia ma na akoako Akoeraa ettonu. Maatou e illoa pera ma Akoe se maanatu ma he kakkae peehee te tama e isi, e meia Akoe e akoako ake te hakamaoni TeAtua raa

i na tama hakaatoa. ²² Akoe ki mee mai maatou ma e sara ma na tuaa taatou raa ki sui ake na takis raa i te tuku i Rom ma sei?"

²³ Emeia Jisas e iroa ma na tama raa e malliu, tena Aia ki meake na tama raa, ²⁴ "Huri mai he sileni. Teenei he pohouru, ia he inoa aai e mmau te sileni nei raa?"

Kito na tama raa ki meake, "He pohouru, ia he inoa te tuku i Rom."

²⁵ Tena kito Jisas ki meake, "Tena kootou ku sui ake te tuku raa hea aia e ttino, tena ku sui ake TeAtua hea TeAtua e ttino."

²⁶ Tena na tama raa kuse hai mee roo elavaa ma kitaaiki Jisas imua te kanohenua raa hakaatoa, kito na tama raa kinnoho hemuu, emeia laatou e mamaharo roo i na tattara Tama raa.

Te vahiri i te ora muri
(*Matiu 22.23-33; Mak 12.18-27*)

²⁷ Na Sadyusi raa ko na tama e mee ma na tama e mmate selavaa te ora muri, tena na tama raa kiooake no meake Jisas ma, ²⁸ "Rabai, Moses e taataa mai na tuaa nei itaatou ma: 'Kame he tanata e mate se hai tamalliki i te avana aia raa, tena te taina aia raa e me ki avana te tautukaha hine raa ki lavaa laaua te hura tama, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni tamalliki te tanata ku mate raa.'" ²⁹ Tena teeraa he tokohitu na haanau; te taina matua raa e avana no mate se hai tamalliki.

³⁰ Tena te tama pare ake raa ku avana te hine raa no mate hoki se hai tamalliki, ³¹ tena te tama hakatoru raa ku avana hoki te hine raa no mmate se hai tamalliki. Tena te tokohitu na haanau raa hakaatoa ni avvana te hine raa no mmate se hai tamalliki. ³² Tena ki oti roo te hine raa ku mate. ³³ Ia tena, i te aho na tama e mmate raa e me ki ora muri i taha ma te mate raa, koai te tama na tama nei e me ki avana te hine raa? E mee te tokohitu na haanau raa hakaatoa ni avvana te hine raa."

³⁴ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Na taanata ia ma na hhine te maarama nei raa e avvana, ³⁵ e meia na taanata ia ma na hhine tera e me ki ora muri i taha ma te mate no nnoho i te maarama i muri raa selavaa te avvana. ³⁶ Na tama raa e me ki mee pera ma ni ensel, tena na tama raa hoki selavaa te mmate. Na tama raa ni tamalliki TeAtua, e mee laatou ni ora muri i taha ma te mate. ³⁷ Ia tena Moses ni hakamatahua mai pera ma na tama e mmate raa e me ki mahhike muri no ora. I na tattara i te vahi te pupuu e ura raa, Moses e tattara pera ma TeAriki ko "TeAtua tera Abraham, TeAtua tera Aisak, tena TeAtua tera Jekop.'" ³⁸ Aia he atua na tama e ora, sei ma he atua na tama e mmate, maitaname na tama hakaatoa e ora koi i Aia."

³⁹ Kito na tama e poroporo na tuaa raa ki meake, "Rabai, na tattara Akoe naa e ttonu!" ⁴⁰ Tena na tama raa ku mattaku te vahiri ake alaa vahiri hoki.

Te vahiri te Mesaia
(*Matiu 22.41-46; Mak 12.35-37*)

⁴¹ Tena Jisas ki vahiri ake na tama raa, "Aiea na tama raa e tattara ma te Mesaia raa he Mokopuna Devit raea? ⁴² E mee Devit hokoia ni tattara mai i roto telauniu na Rue raa pera ma,

'TeAtua e meake TeAriki anau raa ma,
Noho i te vahi laaua Anau nei,

⁴³ ki tae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto Akoe raa i raro na vae Akoe raa pera ma he tuai.'

⁴⁴ Devit e kanna te Mesaia raa ma, 'TeAriki'; kaa te Mesaia raa e lavaa te mee pera ma he Mokopuna Devit peehee?"

Lollohi hakamattonu i na tama e poroporo na tuaa
(*Matiu 23.1-36; Mak 12.38-40*)

⁴⁵ Te kanohenua raa ennoho no hakallono Jisas e tattara raa, tena Aia ki meake na disaipol aia raa ma, ⁴⁶ "Lollohi hakamattonu i na tama poroporo na tuaa raa. Na tama raa e hihhai kiuru na kaukahu lolloa, tena e hihhai hoki ma na tama ki hakammaha laatou i na kina na maket, tena na tama raa e hihhai hoki ki nnoho

i na kina na tama hakamattua e nohonnoho raa, tena e hihhai hoki ki nnoho i na kina taualleka i te kina na kai e llahi raa. ⁴⁷ Na tama raa e hihhai ki hai lavvaka no kailallao na hare na tautukaha hline raa, tena ki hakatannata ma laatou e too na lotu e lolloa! Emeia na hakalono llihu laatou e me ki too raa e me ki haeo roo.”

21

Te hoki te tautukaha hline e hakaalloha (Mak 12.41-44)

¹ Jisas e kkira hakataka no kite na tama hai sileni raa e ponopono na hoki laatou raa i roto te papa na sileni i te Hare Tapu raa, ² tena Aia e kite te tautukaha hline hakaalloha e ppono e rua na peni i roto te papa raa hoki. ³ Kito Jisas ki meake, “Anau e meatu kootou pera ma te hoki te tautukaha hline nei ni ppono raa e raka roo i aruna ma na hoki na tama hakaatoa. ⁴ Maitaname na tama e ppono tammaki na sileni raa e isi hoki na sileni e ttoe; e meia te hline nei he tama hakaalloha, tena aia e hoki ake na peeni hakaoti aia e isi raa hakaatoa, tena aia ku se hai sileni hoki e ttoe ki tokonaki aia.”

Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e me ki maseu (Matiu 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵ E isi na disaipol Jisas e tattara ma te Hare Tapu raa e tiputipulaoi roo ma na hatu e mmau i te hare raa ia ma na hoki na tama raa e hoki ake TeAtua raa. Tena Jisas ki meake, ⁶ “E isi te saaita e me ki tae mai tera na mee taualleka hakaatoa kootou e kkite e mmau i te Hare Tapu nei raa e me ki maoha i raro.”

Na hakalono llihu e me ki ttae mai (Matiu 24.3-14; Mak 13.3-13)

⁷ Kito na tama raa ki vahiri ake, “Rabai, na mee nei e me ki kapihi mai vahao hee? Kaa hea e me ki huri mai ki illoa maatou te saaita na mee nei e me ki kapihi mai raa?”

⁸ Tena Jisas ki meake, “Lollohi hakamattonu, tena kootou ki se hakapanimu. Tammaki na tama e me ki malliu ma laatou e tattara te vahi Anau, tena na tama naa e me ki oo atu no meatu ma, ‘Anau ko te Mesaia!’ ia ma, ‘Te hakaoti raa ku mee ki tae mai i te maarama nei!’ Emeia kootou ki se tauttari na tama naa. ⁹ Kootou ki se mattaku te saaita kootou e llono na taua na henua e llahi ia ma na taua i roto koi na henua raa; na mee nei e me ki kapihi atu i mua, e meia na mee nei se huri atu pera ma te hakaoti te maarama nei raa ku taapiri.”

¹⁰ Tena Jisas ki meake hoki ma, “Na henua e me kippuhu hokolaatou, tena na nohorana e me kippuhu hokolaatou hoki. ¹¹ Tammaki na henua e me kittiri na ruru henua hai mmahi, te one ia ma na maahana haeo e me kittiri na kina hakaatoa, tena e me ki isi na mee hakamattaku kootou ni se kkite i mua raa e me ki oo mai peeraa i te vaelani, ¹² e meia i mua na mee nei e kapihi atu, kootou e me ki hakapiki ria, tena na tama raa e me kikou atu na hakalono lihu i kootou; na tama raa e me ki too kootou no kkave i te hare lotu raa ki hakatonutonuria, tena ku too kootou no ppono i te hare karapusi; kootou e me kittuu i mua na tuku ia ma na tama hakamattua raa e mee kootou e tauttari Anau. ¹³ Teenaa te saaita tauareka kootou te tattara ake te Rono Tauareka raa. ¹⁴ Kootou ki mmoe koi te maanatu hokotahi, ia ki se mamannatu tammaki hea kootou e me ki tattarama ki tokonaki kootou raa, ¹⁵ maitaname Anau e me ki kou atu kootou na tattara ia ma te atamai tera na tama e haeo kootou raa e me ki selavaa te mee ma kootou e ssara. ¹⁶ Na maatua kootou raa, na taina kootou raa, na hareakina kootou raa, na soa kootou raa e me ki too kootou no kkave ina tama e kirilloto kootou raa, tena na tama raa e me kitaa alaa tama kootou no mmate. ¹⁷ Na tama hakaatoa e me ki kirilloto kootou e mee kootou e tauttari Anau. ¹⁸ Emeia selavaa roo he rouru i aruna na pohouru kootou raa e me ki hopo. ¹⁹ Tuu mmau, tena kootou e me ki too te ora hakamaoni.

*Te saaita na hakalono lihu
(Matiu 24.15–21; Mak 13.14–19)*

²⁰ “Kootou e me ki illoa pera ma Jerusalem kumee kiseuaria, te saaita kootou ekkite natama natauaraa ku alleha Jerusalem. ²¹ Tena natama iJudia raa e me ki huro peeraa inamounaraa, tena natama ennoho iroto te matakaina erahiraa e me ki huro itaha, tena natama ennoho immao ma te matakaina raa e me ki selavaa te oo iroto te matakaina raa. ²² E mee teenaa ko ‘Na aho na hakalono lihu TeAtua raa’, ki mee na tattara hakaatoa te Launiu Tapu raa ki hakamaoni. ²³ Te aho naa, na hhine haittama ia ma na hhine e mee natamalliki pammearaa e me ki hakalono lihu haeroo. Namee sakkino roo e me kittaeake te henuanaa, tena TeAtua e me ki kouake na hakalono lihu Aia raa inatama te henuanaa. ²⁴ Eisi natama e me ki taaiaria no mmate ma na paraamo, tena alaa tama e me ki too ria no kkave ialaa henua pera ma ni tama karapusi, tena natama ennoho pouri raa e me ki hakananniu iroto Jerusalem ki ttae te saaita TeAtua e tukuake laatou raa e oti.

*Te Tamariki te Tama nei e me ki vaakai mai
(Matiu 24.29–31; Mak 13.24–27)*

²⁵ “Eisi namee kootou nisekkite imuaraa e me ki kapihiake itelaa, te maremo ia ma na hetuu. Nahenua hakaatoa iroto te maaramaneiraa e me ki mamannatu tammaki, ia e me ki mattaku te mmuu te peau ia ma tettahe te moana. ²⁶ Te mattaku natamaraa e me ki mee nakaremata laatou raa nopouri te saaita laatou ninnoho nottari hea e me ki kapihi mai iroto te maaramaneiraa, tena namee ite vaelani raa e me kiselavaa te otonu inaraa laatou ehahaere raa. ²⁷ Te Tamariki te Tama nei e me ki hamai iroto tepukureurehu ma namahi haimmahi ia ma te maahina. ²⁸ Te saaita namee nei e me ki ttae atu raa, kootou e me ki ttuu no kkira iaruna, e mee TeAtua ku taapiri ki hamai no tokonaki kootou ki ora.”

*Te tattara hurihuri te laakau fik
(Matiu 24.32–35; Mak 13.28–31)*

²⁹ Tena Jisas kitattaraake te tattara hurihurinei, “Kootou ki mannatu telaakau fik raa ia ma alaa laakau hoki. ³⁰ Te saaita kootou ekkite nalamea nalaa laakau raa kuhuraake, kootou ku illoa koi pera ma te saaita na reurehu raa ku taapiri. ³¹ E ssau hoki, te saaita kootou e kite namee nei e kapihi atu raa, tena kootou e me ki illoa pera ma te Hakamaatua ana ite Vaelani raa ku taapiri atu.

³² “Mannatu pera ma namee nei e me ki kapihi mai imua natama ennoho vahoneiraa e mmate hakaatoa. ³³ Te vaelani ia ma te maaramanei e me ki oo no oti, e meia natattara Anau raa selavaa te oo no oti.

Tanattana tahi ite hamai TeAriki

³⁴ “Kootou ki hakamattonu kiselavaa kootou te kapitia haimahi inakai ellahi ia ma te unu tahi, tena kise mamannatu tammaki na ora ite maaramaneiraa, ka oti te ahonaa kuhakateki notaeatu nottaohi kootou ³⁵ pera ma hetaaiki. Te aho Anau e me ki vaakai mai raa e me kittae natama hakaatoa iroto te maaramanei. ³⁶ Kootou ki hakamattonu, tena kulotu tahi kilavaa kootou te isi namahi te uru atu ma na hakalono lihu tera e me kittae atu raa, ia kilavaa hoki kootou tettuu imua te Tamariki te Tama nei.”

³⁷ Jisas e akoako na aho hakaatoa iroto te Hare Tapu, tena te hiahi Aia ku haere nonoho tepoonaa iaruna te Mouna ehomo na Oliv raa. ³⁸ Tetahataroo na aho hakaatoa natamaraa e ooake ite Hare Tapu raa no hakallono Jisas e tattara.

22

*Na tama hakamattua raa ku satee te ara ma ki taa Jisas ki mate
(Matiu 26.1–5; Mak 14.1–2; Jon 11.45–53)*

¹ Te saaita te Kai te Haraoa Mannihi tera laatou ekanna hoki ma te Pasova raa ku taapiri. ² Na maatua hakananniu raa laatou ma na tama poroporo na tuaa raa e mattaku i te kanohenua raa, tena laatou ki sесеe he ara ma ki taa hemuu Jisas ki mate.

Judas e hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa
(Matiu 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ Tena Satan kutau iroto Judas Iskariot, hetama iroto tesanahuru ma rua na disaipol Jisas raa. ⁴ Kito Judas ki haere no tattara ake na maatua hakananniu raa laatou ma na soldia e lollohi te Hare Tapu raa ki illoa na tama raa te ara aia e me ki hakari ake Jisas i na tama raa. ⁵ Na tama raa ku hihhia roo, tena ki meake ma laatou e me kisui Judas nasileni. ⁶ Judas e hihai te hakataakoto na tama raa, tena aia ku kaamata no matamata hemuu he saaita e tauareka tera aia e me kikou ake Jisas i na tama hakamattua raa ki se illoa te kanohenua raa.

Jisas ku tanattana ki kai te Kai te Pasova
(Matiu 26.17-25; Mak 14.12-21; Jon 13.21-30)

⁷ Te saaita ki taa na punua sipsip raa e teiho mai i te aho te Kai te Haraoa Mannihi raa. ⁸ Jisas e kauna Pita laaua ma Jon ma na tattara nei, "Oo no tanattana mai te Kai te Pasova raa ki kkai taatou."

⁹ Tena tokorua raa ki vahiri ake ma, "Ako e hihai ma maaua ki oo no tanattana te kai raa i hee?"

¹⁰ Kito Jisas ki meake, "He tanata e amo teloo vaitea e me kittiri koorua te saaita koorua e uru atu i roto te matakaina naa, tena koorua ku tauttari te tanata naa i roto te hare aia e haere no uru raa, ¹¹ tena koorua ku meake tetama hakamaatua te hare naa pera ma, "Te Rabai raa e mee mai maaua ki meatu akoe ma teehee te rum Aia e me kikai te Kai te Pasova raa ma na disaipol Aia naa?" ¹² Te tama naa e me ki huri atu te rum e rahi i aruna, tena koorua ku tanattana mai na mee hakaatoa ki kkai taatou i te kina naa."

¹³ Tena tokorua raa ki oo no kkite pera ma na mee raa e ssau roo pera ma hea Jisas ni tattara ake laaua raa, tena laaua ki tanattana na kai te Pasova raa.

Te Kai TeAriki
(Matiu 26.26-30; Mak 14.22-26; 1 Korin 11.23-25)

¹⁴ Te saaita kikikai te kai raa kuttae, tena Jisas ma na aposol Aia raa ku nnoho ma kikikai. ¹⁵ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Anau e hihai roo ma kikikai te kai te Pasova nei ma kootou i mua Anau e hakalono llihu. ¹⁶ Ia tena Anau e meatu kootou pera ma Anau selavaa hoki te kai te kai nei ki ttae roo te saaita te mee nei e huri mai te hakamaoni aia i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

¹⁷ Jisas e too te kapu raa no lotu ake TeAtua, tena ki meake, "Too te kapu nei no unu, tena ku hakataka atu ki unu kootou hakaatoa. ¹⁸ Anau e meatu kootou pera ma Anau selavaa hoki te unu te wain nei ki tae roo te saaita te mee nei e huri mai te hakamaoni aia i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa."

¹⁹ Tena Jisas ki too te muri haraoa raa no lotu ake TeAtua, tena ki ttohi te haraoa raa no kou ake na tama raa, tena Aia ki meake, "Teenei ko te tinotama Anau tera Anau e kou atu kootou. Ppena te mee nei ki mannatu kootou Anau." ²⁰ Tena te saaita te kai raa ku oti Aia ku too hoki te kapu raa, tena ki meake, "Teenei ko te kapu te tattara e ivi TeAtua e mmoe i roto te toto Anau tera e me ki nnini atu ki tokonaki kootou raa."

²¹ "Emeia kkira mai! Te tama e me ki hakari ake Anau i na tama haeo raa e noho i te tebol nei ma Anau! ²² Te Tamariki te Tama nei e me ki mate ki tautari hea TeAtua ni hakamoe raa, e meia te tama tera e me ki hakari ake Anau i na tama haeo raa e me ki hakalono llihu haeo roo."

²³ Tena na disaipol raa ku vahihhiri hokolaatou ma koai roo te tama laatou e me ki hakari ake Jisas i na tama haeo raa.

Te tiputipu na tama e hihhai ki hakananniu
(*Matiu 18.1; Mak 9.34; Luk 9.46*)

²⁴ Tena na disaipolraa kukaamata no hakatauttau hokolaatou ma koai te tama laatou e me kihakanaaniu. ²⁵ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Na tuku na tama ennoho pouriraa eisi na mahi iaruna nakanohenua laatou raa, tena na tama hakananniu raa ku ttapa ria pera ma, 'Na Soa te Kano henua.' ²⁶ Tena kootou ki se mee peeraa, e meia te tama hakanaaniu kootou raa e me ki mee pera ma he tama mouraro, tena te tama hakamaatua raa e me kimee pera ma he tama hehekau. ²⁷ Koai te tama e hakanaaniu, te tama e noho ma ki kai raa ma te tama e kou ake na kai raa? Hakamaoni te tama e noho i raro raa e hakanaaniu. Emeia Anau e noho ma kootou pera ma he tama hehekau.

²⁸ "Kootou e noho roo ma Anau te saaita Anau ni hahaaite ria raa; ²⁹ tena Anau e me ki kou atu kootou na mahi kimee pera ma ni tuku, e ssau pera ma te Tamana Anau raa ni kou mai na mahi Anau ki hakamaatua raa. ³⁰ Kootou e me ki kkai, ia e me ki unu ma Anau i roto te Hakamaatua ana Anau raa, tena kootou e me ki noho i aruna na nohorana no hakamattua na kaha sanahauru ma rua Israel raa.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas
(*Matiu 26.31-35; Mak 14.27-31; Jon 13.36-38*)

³¹ "Saimon, Saimon! Hakarono! Satan ku oti te too te tattara TeAtua ki hahaaite kootou hakaatoa, ki vvae na tama taualleka raa itaha ma na tama haeo pera ma te tama e ttori na kai raa e vvae na hua na wit raa itaha ma na penu. ³² Emeia Anau elotu ma akoe Saimon, ki hai mahi te hakatina akoe raa ki selavaa akoe tetteiho. Te saaita akoe e vaakai muri mai Anau raa, akoe ku tokonaki hoki na taina akoe raa ki hai mmahi na hakattina laatou."

³³ Kito Pita ki meake, "TeAriki, anau e tanattana ki haere no karapusi, ia ki mate ma Akoe!"

³⁴ Tena Jisas ki meake, "Pita, Anau e meatu akoe, i mua te manutane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau."

Na mee e hainattaa e me ki kapihi mai i muri

³⁵ Tena Jisas ki vahiri ake na disaipol Aia raa ma, "Te saaita Anau ni kauna kootou ki oo no takutaku se hai sileni ni too, ia se hai muri kopu ni too raa, tena se hai taka e uru raa, kootou e isi na mee kootou e hihhai tera kootou se isi?"

Kito na tama raa ki meake, "Seai!"

³⁶ Tena Jisas ki meake, "Emeia te saaita nei, te tama e isi te muri kopu na sileni raa ku too, tena te tama se isi te paraamo raa ku kou ake te kaukahu matoru aia raa ki sui teeraa tama, tena aia ku too na sileni raa no sui he paraamo ma aia. ³⁷ Anau e meatu maitaname te kina e mmau i roto te Launiu Tapu e tattara ma, 'Te Tama raa e hukui ma na tama kailallao raa,' ku hakamaoni i Anau te aho nei, e mee hea na tama ni tattaa i te vahi Anau raa e me ki hakamaoni."

³⁸ Kito na disaipol raa ki meake, "TeAriki! Kira mai! E isi e rua na paraamo."

Tena Jisas ki meake, "Ku tau peenaa na tattara naa!"

Jisas e lotu i roto Getsemani
(*Matiu 26.36-46; Mak 14.32-42*)

³⁹ Jisas kutiaki te matakaina raa, tena ki haere ma na disaipol Aia raa i te Mouna e hohomo na Oliv raa pera ma Aia ni hahaaere i mua raa. ⁴⁰ Jisas kutae i te kina raa, tena Aia ki meake na disaipol Aia raa ma, "Kootou ki lotu ki selavaa kootou te tteiho i na hahaaite."

⁴¹ Jisas e haere nommao hakamarie itaha ma na tama raa, tena Aia kituturi i raro nolotu. ⁴² Aia elotu ma, "Tamana, kame Akoe e hihai, Akoe kutoo te kapu te hakalonoli hu nei itaha ma Anau. Teenei seai ma he hihai Anau, e meia teenei he hihai Akoe e hihai ma Anau ki pena." ⁴³ Tena te ensel i te vaelani raa ku tuu ake

no tokonaki Tama raa. ⁴⁴ Jisas ku tipuaina haeroo, tena Aia kilotu roo ma na mahi Aia, tena na kahota Aia raa ku nnini i aruna te kerekere raa pera ma ni toto ekkoo.

⁴⁵ Te saaita Jisas nilotu nooti, Aia kumahike i aruna novaakaiatu no kite na disaipol raa ku mmoe sellono roo, emee na alloha laatou raa emee roo laatou no matanaenna. ⁴⁶ Kito Jisas ki meake na tama raa, "Kootou e mmoe naea? Mahike i aruna no lotu ki se lavaa kootou te ttiri na hahaaite."

Jisas ku hakapikiria

(Matiu 26.47-56; Mak 14.43-50; Jon 18.3-11)

⁴⁷ Jisas koi tattara koi te saaita te kanohenua raa ni ttae ake, tena Judas he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa ku hakattaki ake na tama raa. Judas e haere ake iaa Jisas raa ma ki mohoni Tama raa. ⁴⁸ Tena Jisas ki meake, "Judas, te mohoni akoe naa e me ki hakari ake te Tamariki te Tama nei i te kanohenua raa?"

⁴⁹ Na disaipol ni nnoho ma Jisas raa kukkite hea eme kikapihia ake raa, tena na tama raa ku vahiri ake Jisas ma, "TeAriki! Eaa, maatou eme kippuhu ma na paraamo a maatou nei?" ⁵⁰ Tena he tama na tama raa ku ttuu te katarina te vahi laaua te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo.

⁵¹ Tena Jisas ki meake, "Ku tau peenaa." Tena Aia ki taohi te katarina te tama raa no hakammau ake no tauareka.

⁵² Kito Jisas ki meake na maatua hakananniu raa, tena na soldia e lollohi te Hare Tapu raa ia ma na tama hakamattua tera ni oo ake ma ki ttaohi Aia raa ma, "Eaa, kootou e oo mai roo ma na paraamo a ia ma na hika ki taohi Anau pera ma Anau he tama tahao haero? ⁵³ Anau e nnoho ma kootou na aho hakaatoa i roto te Hare Tapu, tena kootou se mee ma ki taohi Anau. Emeia teenei te saaita kootou ki hehekau, te saaita na mahi te pouri raa ku hakamaatua i roto kootou."

Pita ku kore ma aia se iroa Jisas

(Matiu 26.57-58; 26.69-75; Mak 14.53-54; 14.66-72; Jon 18.12-18; 18.25-27)

⁵⁴ Na tama raa ku hakapiki Jisas, tena ki too Tama raa no kkave i te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena Pita ki haere tautariatu hakammao. ⁵⁵ E isi te ahi e ura i roto te kina te hare raa, tena Pita ki haere atu no nnoho ma na tama e nnoho i te kina te ahi raa. ⁵⁶ Te saaita te taukupu hehekau raa ni kite Pita e noho i te kina te ahi raa, te taukupu raa kukkira hakamattonu ake roo iaa Pita, tena ki meake, "Te tama nei hoki e hahae ma Jisas."

⁵⁷ Emeia Pita e kore, tena ki meake te hine raa ma, "Anau se iroa te Tama naa."

⁵⁸ Tena se roroa hoki e isi te tanata kukkira ake no maatino Pita, tena ki meake, "Akoe hoki e hai i roto na tama raa!"

Emeia Pita e kore, tena ki meake te tanata raa ma, "Seai, anau se hai na tama naa."

⁵⁹ Saaita raa ku roroa ake hakamaarie, tena teeraa tama hoki ku hamakkau ake pera ma, "Te tama nei e hahae hakamaoni ma Jisas, maitaname aia he tama i Galili."

⁶⁰ Tena Pita ki meake te tanata raa, "Anau se iroa hea akoe e tattara naa."

Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani. ⁶¹ Tena Jisas ki hakatike no kkira tonu ake roo iaa Pita, tena Pita ku maanatu na tattara TeAriki raa ni tattara ake aia raa ma, "I mua te manu tane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau." ⁶² Pita ku aroha roo, tena aia ki haere i aho no tanitani roo.

Na soldia raa ku tataussua Jisas

(Matiu 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Na tama e lollohi Jisas raa ku tataussua Jisas, tena ki riki Tama raa. ⁶⁴ Na tama raa e nnoa na karemata Jisas raa, tena ki meake Tama raa ma, "Tini ma koai te tama ni lliki Akoe raa?" ⁶⁵ Kito na tama raa ki hai ake tammaki roo na tattara haero iaa Jisas.

Jisas i mua na tama hakananniu

(Matiu 26.59-66; Mak 14.55-64; Jon 18.19-24)

⁶⁶ Te mee raa ku maarama, tena na tama hakamattua raa, na maatua hakananni raa ia ma na tama poroporo na tuaa raa kukutu hakaatoa, tena na tama raa kikou ake Jisas no hakatuu i mua te kuturana raa. ⁶⁷ Kito na tama raa ki meake, "Mee mai, Akoe ko te Mesaia?"

Kito Jisas ki meake, "Kame Anau e meatu, kootou e me ki se lavaa te hakattina Anau, ⁶⁸ tena kame Anau e vahiri atu, kootou e me ki se lavaa te mee mai hoki. ⁶⁹ Emeia te saaita nei te Tamariki te Tama nei e me ki noho i te vahi laaua TeAtua Hai mahi raa."

⁷⁰ Tena na tama raa hakaatoa ki meake, "Kaa Akoe ko te Tamariki TeAtua?"

Kito Jisas ki meake, "Teena koi kootou e illoa naa."

⁷¹ Tena na tama raa ki meake, "Taatou se hihhai ki too ni tattara alaa tama hoki! Taatou hokotaatou e llono na tattara te Tama nei!"

23

Jisas i mua Pailat

(Matiu 27.1-2; 27.11-14; Mak 15.1-5; Jon 18.28-38)

¹ Tena na tama te kuturana raa hakaatoa ku mahike i aruna no too Jisas no kkave iaa Pailat raa, ² tena na tama raa ku kaamata no hatuhatu na malliu laatou iaa Jisas ma, "Te Tama nei e hahiivi ma ki mee na tama raa ki hakataukaa ma te taumani, tena ki mee na tama raa ki se lavaa te sui ake na takis laatou raa i te tuku i Rom raa, tena Aia e mee mai Hokoia ma Aia ko te Mesaia ia ma he tuku."

³ Kito Pailat ki vahiri ake Jisas ma, "Akoe ko te tuku na Jiu?"

Tena Jisas ki meake, "Teena koi akoe ku mee mai naa."

⁴ Kito Pailat ki meake na maatua hakananni raa laatou ma te kanohenua raa ma, "Anau se hai mee e lave ki meatu ma te tama nei e sara."

⁵ Emeia na tama raa e vanake ake koi ma, "Te Tama nei e haere vaa roto Judia raa hakaatoa ma ki hakatike na hakataakoto na tama raa ma na akoako Aia raa. Aia e kaamata mai i Galili, ia tena vahao nei Aia ku tae mai i te kina nei."

Jisas i mua Herot

⁶ Pailat e rono na tattara na tama raa, tena aia ki vahiri ake ma, "Teenei he tama i Galili?" ⁷ Te saaita Pailat ni iroa pera ma Jisas he tama i te henua Herot e rorohi raa, tena aia ki kauna Jisas ki haere iaa Herot raa, e mee Herot e noho te saaita naa hoki i Jerusalem. ⁸ Herot ku hihia roo te saaita aia ni kite Jisas, e mee aia ni rono tammaki na mee i te vahi Jisas, tena aia hoki ko na hahiivi roo ma ki kite Jisas. Aia e hihai ma ki kite Jisas e ppena he mirakol. ⁹ Tena Herot ku vahihhiri ake Jisas tammaki na mee, e meia Jisas e noho hemuu koi, se hai tattara roo e meake. ¹⁰ Tena na maatua hakananni raa laatou ma na tama poroporo na tuaa raa ku oo ake no ttuu i mua no hatu na malliu laatou iaa Jisas. ¹¹ Herot ma na soldia aia raa ku tataussua Jisas, tena ki tattara haeroo i Tama raa, tena laatou ki hakauru ake na hekau taualleka roo iaa Jisas, tena ki kauna Tama raa ki vaakai iaa Pailat raa. ¹² Tena te aho naa koi Pailat laaua ma Herot ku ssoa; i mua raa laaua e haeroo hokolaaua.

Jisas ku mee ki taiaria ki mate

(Matiu 27.15-26; Mak 15.6-15; Jon 18.39-19.16)

¹³ Pailat ku kanna ake na maatua hakananni raa, na tama hakamattua raa ia ma te kanohenua raa ki hakutu ake hakaatoa, ¹⁴ tena aia ki meake na tama raa, "Kootou e kou mai te Tama nei i anau, tena ki mee ma te Tama nei e hakattaki sara na tama. Tena anau elahulahu te Tama nei i mua nakaremata kootou hakaatoa, tena anau e kite pera ma te Tama nei seisi te mee e sara ma na tattara haeroo kootou ni tattara mai raa. ¹⁵ Herot hoki se hai tattara e kou mai ma te Tama nei e sara, e mee aia e kauna ria mai te Tama nei ki vaakai mai taatou. Te Tama nei seisi te mee e sara ki lavaa taatou te taa Aia ki mate. ¹⁶ Tena anau e me kiriki koi te Tama nei, tena

ku hakattana Aia ki haere.” ¹⁷ [Te saaita na Kai na Pasova hakaatoa, Pailat e me ki hakattana he tama karapusi.]

¹⁸ Tena te kanohenua raa hakaatoa ku hakaioo ake ma, “Taa Tama naa ki mate! Hakattana Barabas ma maatou!” ¹⁹ (Barabas e ponotia i roto te hare karapusi e mee aia e usuusu te kanohenua raa ki se hakallono te taumani, tena aia e taa hoki te tama no mate.)

²⁰ Pailat e hihai koi ma ki hakattana Jisas, tena aia kitattara hakaraoi ake hoki te kanohenua raa. ²¹ Emeia na tama raa e vaa ake koi ma, “Tii Tama naa i aruna te kros! Tii Tama naa i aruna te kros!”

²² Tena Pailat ku tattara ake na tama raa te hakatautoru na vahao ma, “Kaa he sara peehee te Tama nei e ppena? Anau se hai mee e lave ki mee ma te Tama nei e sara kilavaa te Tama nei te taia ria ki mate. Anau e me kiriki koi te Tama nei, tena ku hakattana Aia ki haere.”

²³ Emeia na tama raa e vaa ake hakamaroa roo pera ma Jisas e tau te ttii ria i aruna te kros, tena i te hakaoti roo na tama raa ku too hea laatou ni ttani ake raa. ²⁴ Tena Pailat ku tuku ake hea te kanohenua raa e kainno ake aia raa. ²⁵ Pailat e hakattana Barabas, te tama te kanohenua raa e hirihiri raa; teenaa ko te tama tera ni ponotia i roto i te hare karapusi e mee aia e usuusu na tama ki se hakallono te taumani raa, tena ki taa hoki te tama no mate raa, tena Pailat ki kou ake Jisas i na rima te kanohenua raa ki ppena hea laatou e mannatu ki ppena raa.

Jisas ku ttii ria i aruna te Kros.

(Matiu 27.32-44; Mak 15.21-32; Jon 19.17-27)

²⁶ Kito na soldia raa ki hakattaki Jisas i taha, tena na tama raa ki oo no ttiri te tama te matakaina Sairini, te inoa aia raa ko Saimon, tena Saimon e hamai peeraa i na henua i na vahi raa, tena aia e haere ki haere ake i te matakaina raa. Kito na tama raa ki ttaohi Saimon no hakapiri ake te kros raa i aruna te tama raa, tena ki meake te tama raa ki amo atu te kros raa vaa muri Jisas.

²⁷ He kanohenua e rahi roo e tauttari Jisas, tena i roto te kanohenua raa e isi na hhine e haere tanittani, tena ki taa na tinotama laatou hokolaatou i te alloha laatou iaa Jisas. ²⁸ Jisas e huri ake no meake na hhine raa ma, “Na hhine i Jerusalem! Auu settani ma kootou e alloha Anau, emeia ttani ma kootou ia ma na tamalliki kootou raa. ²⁹ Maitaname e isi na aho koi oo mai, tena na tama e me kitattara ma, ‘Na hhine ni se hai tamalliki ia ma na hhine se hai tamalliki ni hannau raa ia ma na hhine se hai tamalliki ni anaana raa e me ki hakatapura ia!’ ³⁰ Teenaa ko te saaita na tama raa e me ki meake na mouna palluna raa ma, ‘Hina mai i aruna maatou!’ tena ku meake na tutu raa ma, ‘Hakammuni maatou!’ ³¹ Kame na tama e lavaa te kou mai na hakalono llihu peenei Anau te Tama e ssau pera ma he laakau e homo mata ora nei raa, tena kaa hea e me kikapuhi atu kootou na tama e ssau pera ma ni laakau ku mmate raa?”

³² Na tama raa e hakattaki ake Jisas ma tokorua hoki na taanata kailallao ma ki taa ki mmate. ³³ Te saaita na tama raa ni ttae i te kina e hui ma, “Te ivi te Pohouru raa”, na tama raa ku ttii Jisas ma te tokorua na taanata raa. Na tama raa e ttii teeraa tama i te vahi laaua, tena teeraa tama i te vahi se laaua Jisas raa. ³⁴ Tena Jisas ki meake, “Tamana, ssirihia hea na tama nei e ssara. Na tama nei se illoa hea laatou e ppena raa.”

Na soldia raa e ttahao huhu na hatu ma koai te tama e me kitoo na kaukahu Jisas raa. ³⁵ Te kanohenua raa e ttuu i te kina raa no mmata na mee nei, te saaita na tama hakamattua na Jiu raa ni tataussua ake Jisas ma, “Te Tama nei e tokonaki alaa tama; tiaki ki mmata ma Aia e lavaa te tokonaki Aia Hokoia kame Aia ko te Mesaia Te Atua e hirihiri raa!”

³⁶ Na soldia raa hoki ku tataussua ake Jisas. Na tama raa e oo ake no kou ake te wain e mmara raa iaa Jisas, ³⁷ tena ki meake, “Tokonaki Akoe Hokoe kame Akoe ko te Tuku na Jiu.”

³⁸ Na tama raa e tatta na tattara nei iaruna tekros ma, “TEENEI ko TE TUKU NA JIU.”

³⁹ Hetama tetokorua natama kailallao emmau iaruna nakrosraa e haiake hakahaeo roo iaa Jisas ma, “Ako seai ma ko te Mesaia? Tokonaki Ako Hokoe, tena ku tokonaki hoki maaua.”

⁴⁰ Tena teeraa tama ki meake, “Ako se matak TeAtua? Te hakalonollihu akoe etoo naa essau pera ma te hakalonollihu Aia raa hoki. ⁴¹ Taaua etonu tetoo na hakalonollihu nei, e mee taaua e ppena na mee e sara, e meia te Tama nei se isi te mee e sara e ppena.” ⁴² Tena aia ki meake Jisas ma, “Jisas, maanatu mai anau te saaita Ako e Tuku raa.”

⁴³ Kito Jisas ki meake te tama raa, “Anau e meatu te hakamaoni. Te aho nei koi, akoe e me ki noho ma Anau i Paradais.”

Jisas ku mate

(Matiu 27.45-56; Mak 15.33-41; Jon 19.28-30)

⁴⁴ ⁴⁵ Te meeraa kame kutae telaatea te saaita telaa raa kupouri, tena te henua raa hakaatoa kupouri roo haere no tae tetoru te hiahi, tena te paamaro e tootoo i roto te Hare Tapu raa ku mahaa rua. ⁴⁶ Tena Jisas ku kanna hakamaroa ma, “Tama! Anau e kou atu Te Anana Anau nei ki moe na rima Ako.” Aia e tattara peenei, tena ki mate.

⁴⁷ Te tama hakamaatua na soldia raa e kite te mate Jisas raa, tena aia ki hakammaha ma, “Hakamaoni roo, te nei he Tama tauareka.”

⁴⁸ Te saaita te kanohenua ni hakutu ake i te kina raa ma ki mmata Jisas e ttii raa ni kkitte na mee roo hakaatoa raa, na tama raa ku vakkai i na hare laatou raa, tena ku alloha roo no tukituki na hatahata laatou. ⁴⁹ Na tama e illoa roo Jisas raa hakapaa ma na hhine ni kaamata i Galili no tauttari Jisas raa e ttuu hakammao no matamata.

Josep ku too te tinotama Jisas

(Matiu 27.57-61; Mak 15.42-47; Jon 19.38-42)

⁵⁰ ⁵¹ Teeraa hetama ehui ma ko Josep hetama i te matakaina Arimatea i roto Judia raa. Te tama raa hetama tauareka, ia he tama na tama e hakammaha, tena aia e noho no hakattari ma te Hakamaatua ana i te Vaelani raa ki hamai. Niaina ma aia he tama i roto te kuturana na tama hakatonotonu na Jiu raa, e meia aia se hakatina roo na hakataakoto na tama raa ia ma na mee na tama raa e ppena raa.

⁵² Josep e haere no mmata Pailat, tena ki kainno ake ma aia e me ki too te tinotama Jisas raa. ⁵³ Tena Josep ki turi iho te tinotama Jisas raa i raro no mmata te tinotama raa ma na paamaro, tena ki kave no ppono i roto te rua na tama ni ker i te kina na hatu matakau raa, tena te rua naa hoki ni se hai tama e mate ni moe i mua. ⁵⁴ Teena ko te aho rima, tena te Sabat raa hoki ku mee ki tae.

⁵⁵ Na hhine ni kaamata i Galili no tauttari Jisas raa ku oo laatou ma Josep no kkitte te rua raa, tena ki kkitte hoki ma Josep e hakamoe peehee te tinotama Jisas raa. ⁵⁶ Tena na hhine raa ki vakkai i hare no tanattana na karena ia ma na lloo mannoni ki amuhi te tinotama Jisas.

Na tama raa e hamalollo i te aho te Sabat raa, ki tauttari hea na tuua raa e hihai laatou ki ppena.

24

Jisas ku ora muri

(Matiu 28.1-10; Mak 16.1-8; Jon 20.1-10)

¹ Tetahata roo te aho telatapu; na hhine raa ku oo i te taruma raa, tena kitoo na karena ia ma na lloo mannoni laatou ni tanattana raa. ² Na hhine raa e oo no kkitte te hatu nippui te totoka te taruma raa ku oti te hakatakaperia i taha, ³ tena laatou ki oo no uru i roto te taruma raa; e meia laatou ku se kkitte te tinotama Te Ariki

Jisas raa. ⁴ Na hhine raa ku ttuu no mamannatu hokolaatou, tena te saaita naa koi e rua na taanata e uru na kaukahu e kivakiva roo ku ttuu ake i te vahi laatou. ⁵ Na hhine raa ku mattaku no hakammaru iraro, tena tokorua raa ki meake na hhine raa, "Aiea kootou e sесе te Tama e ora raa i te kina na tama e mmate nei naea? ⁶ Te Tama naa ku seai; Aia ku oti te ora muri. Kootou e mannatu hea Aia ni tattara atu kootou i Galili pera ma, ⁷ 'Na tama hai ssara raa e me ki hakapiki te Tamariki te Tama nei, tena ku ttii Tama raa i aruna te kros raa, tena te aho tana hakatoru raa Aia e me ki mahike muri no ora.'"

⁸ Na hhine raa ku mannatu na tattara Jisas raa, ⁹ tena laatou kioo itaha ma te taruma raa no tattara ake te sanahuru ma tahi na disaipol Jisas raa ia ma alaa hakattina ana i na mee hakaatoa laatou ni kkite raa. ¹⁰ Na hhine raa ko Meri Makdala, Joana ia ma Meri tetinna Jems raa. Na hhine raa ia ma alaa hhine hoki tera ni oo laatou raa ku tattara ake na mee raa hakaatoa i na aposol raa. ¹¹ Emeia na aposol raa e mannatu ma hea na hhine raa e tattara ake raa seai ma ni tattara hakamaoni, tena na aposol raa se hakattina hoki na tattara na hhine raa. ¹² Kito Pita ki mahike i aruna no tere i te kina te taruma raa, tena aia ki huru iraro no kite koi na paamaro na tama raa ni mmini Jisas raa. Tena aia ki vaakai ihare, ia e maaharo hoki hea ni kapihi ake raa.

*Erua na disaipol e ttiri Jisas i aruna te mateara e haere Emeus
(Mak 16.12-13)*

¹³ Te ahonaa hoki e rua na disaipol Jisas raa ku oo i te matakaina Emeus raa, he matakaina e hitu na mael te mmao aia itaha ma Jerusalem, ¹⁴ tena tokorua raa e haere tattara hokolaaua na mee hakaatoa ni kapihi ake raa. ¹⁵ Tokorua raa e tattara, tena ki vahihiri hokolaaua, tena Jisas Hokoia ku haere hakataapiri ake no hahaere ma tokorua raa. ¹⁶ Tokorua raa e kkite Tama raa, e meia laaua se illoa ma teeraa ko Jisas. ¹⁷ Tena Jisas ki vahiri ake tokorua raa, "Hea koorua e haere tattara hokkoorua naa?"

Tena tokorua raa ku ttuu hemuu no kira hakaalloha ake na karemata laaua raa. ¹⁸ Tena te tama e hui ma ko Kliopas raa ki meake, "Eaa, akoe ko te Tama hokotahi koi tera se iroa hea ni kapihi mai i roto na aho ku llaka raa?"

¹⁹ Tena Jisas ki vahiri ake ma, "Ni mee peehee?"

Kito tokorua raa ki meake, "Na mee tera ni kapihi ake iaa Jisas te Tama i Nasaret raa. Te Tama nei he profet, tena Te Atua ia ma na tama hakaatoa e hakattina pera ma te Tama nei e isi na mahi i roto na tattara Aia ia ma na mee hakaatoa Aia ni ppena raa. ²⁰ Na maatua hakananniu ma na tama hakamattua maatou raa e kou ake te Tama raa i te tuku i Rom raa ki kou ake he tattara laatou kitaa Tama raa ki mate, tena ma laatou kittii Tama raa i aruna te kros. ²¹ Tena maatou e hakattina pera ma Aia ko te Tama e me ki hakattana na tama Israel raa! I aruna na mee nei hakaatoa, te nei ko te hakatoru na aho tera na mee nei ni kapihi mai. ²² Emeia e isi na hhine i roto te kuturana maatou nei e mee maatou no oho; na tama raa e oo te tahata roo i te kina te taruma raa, ²³ tena laatou ku se kkite te tinotama Tama raa. Kito na tama raa ki vakkai mai no tattara mai ma laatou e kkite karemata roo na ensel raa e tattara ake ma te Tama raa ku oti te ora muri. ²⁴ Tena alaa tama te kuturana maatou nei ku oo hoki i te taruma raa no kkite pera ma te taruma raa ku tuu vare hakamaoni e ssau koi pera ma na hhine raa ni tattara mai raa."

²⁵ Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Koorua e vvare roo, koorua e hainatta roo te hakattina na tattara hakaatoa tera na profet raa ni tattara mai raa! ²⁶ Eaa, te Mesaia raa se tau te too na hakalono llihu nei hakaatoa, tena ki oti Aia ku too na mahi Aia i aruna?"

²⁷ Kito Jisas ki hakamaarama ake tokorua raa na tattara hakaatoa tera e tattara i te vahi Aia i roto te Launiu Tapu raa, kaamata te launiu Moses raa ia ma na tattara hoki na profet raa hakaatoa.

²⁸ Te saaita laatou ku tappiri i te matakaina laatou e oo raa, Jisas ku haere pera ma Aia e me ki haere hakaraka; ²⁹ e meia tokorua raa e taohi Aia, tena ki meake, "Nnoho taatou; te laa raa ku mee ki huru, ia te mee raa hoki ku haere ki pouri." Tena Jisas ki oo ma tokorua raa no nnoho laatou.

³⁰ Jisas ku noho i raro ma kikkai laatou, tena Aia ki too te haraoa raa no hakatapu, tena ki ttohi te haraoa raa no kou ake tokorua raa. ³¹ Tena na karemata tokorua raa ku tallaki, tena laaua ku illoa ma teeraa ko Jisas, e meia Tama raa ku hakateki koi no seai. ³² Kito tokorua raa ki tattara hokolaaua ma, "Eaa, na tattara Tama raa se ssau pera ma he ahi e ura i roto taaua te saaita Aia ni tattara mai, tena ki hakamaarama mai hoki na tattara te Launiu Tapu raa i aruna te mateara?"

³³ Te saaita naa koi tokorua raa ku mahhike i aruna no vakkai i Jerusalem no kkite te sanahuru ma tahi na disaipol raa ekkutu ma alaa tama. ³⁴ Tena na tama raa ki tattara ake tokorua raa ma, "Te Ariki ku ora muri hakamaoni! Tama raa e hakkite ake Aia iaa Saimon!"

³⁵ Tena tokorua raa ku tattara ake na tama raa hea nikapihi ake laaua i aruna te mateara raa ia ma te saaita hoki Jisas ni ttohi te haraoa raa, tena laaua ku illoa ma teeraa ko Te Ariki.

Jisas e hakkite ake Aia Hokoia i na disaipol Aia raa

(Matiu 28.16-20; Mak 16.14-18; Jon 20.19-23; Na hehekau 1.6-8)

³⁶ Tokorua raa koi tattara ake koi na tama raa, tena Jisas ku hakateki no tuu ake i lottonu na tama raa, tena ki meake, "Te noho laoi ki nnoho ma kootou."

³⁷ Na tama raa ku mattaku ma laatou ekkite tetipua. ³⁸ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Kootou e mattaku naea? Aiea kootou e mamannatu tammaki i roto na hakataakoto kootou naea? ³⁹ Kira mai na rima ia ma na vae Anau nei kikkite kootou pera ma te nei ko Anau hakamaoni. Taohi te tinotama Anau nei ki illoa kootou, maitaname te tipua se isi na punnohi ia ma na ivi pe nei ma Anau e isi nei."

⁴⁰ Aia e tattara ake pe nei, tena kihuri ake na rima ia ma na vae Aia raa. ⁴¹ Na tama raa se hakattina koi, e meia laatou e hihhia roo, tena e isi na hakataakoto, kito Jisas ki vahiri ake ma, "Kootou e isi na kai e mmoe i te kina nei ki kkai?" ⁴² Tena na tama raa ki kou ake te punnohi te ika e moa raa, ⁴³ tena Jisas ki too te ika raa no kai i mua na tama raa hakaatoa.

⁴⁴ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Te nei ko na tattara roo Anau ni tattara atu te saaita Anau koi nnoho ma kootou raa. Na tattara hakaatoa i roto na Tuua Moses raa, na tattara na profet raa ia ma te launiu na Rue tera e tattara i te vahi Anau raa e me ki oo mai no hakamaoni."

⁴⁵ Tena Jisas ki taaraki na hakataakoto na tama raa ki illoa na tattara te Launiu Tapu raa. ⁴⁶ Tena Aia ki meake, "Te nei hea te Launiu Tapu raa e tattara: te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, tena e toru na aho i muri Aia e me ki ora muri, ⁴⁷ tena na tama e me ki kaamata i Jerusalem no takutaku ake na kanohenua hakaatoa i te vahi te ttike itaha ma na haisara ia ma te ssirihia na haisara i te inoa te Mesaia. ⁴⁸ Kootou ekkite karemata na mee nei hakaatoa. ⁴⁹ Tena Anau Hokonnau e me ki kou atu hea te Tamana raa ni tattara hakamaoni atu ma Aia e me ki kou atu kootou raa. E meia kootou ki nnoho no hakattari i roto te matakaina e rahi nei ki ttae roo te saaita na mahi i aruna raa e ttae atu kootou."

Jisas ku vaakai muri i te vaelani

(Mak 16.19-20; Na hehekau 1.9-11)

⁵⁰ Tena Jisas ki hakattaki na tama raa i taha ma te matakaina raa no taapiri i Betani, tena Aia kissau na rima Aia i aruna no hakatapu na tama raa. ⁵¹ Te saaita Aia koi hakatapu koi na tama raa, Aia ku haere itaha ma na tama raa no tooria no kkave i te vaelani. ⁵² Kito na tama raa kilotu ake Tama raa, tena ku hihhia roo no vakkai i Jerusalem, ⁵³ tena ki nnoho na aho naa hakaatoa i roto te Hare Tapu raa no hakammaha ake Te Atua.

Jon Te Rono Tauareka Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.51

Jisas e huri ake na mahi TeAtua 2.1—12.50

Na takutaku hakaoti Jisas 13.1—17.26

Jisas ku mate 18.1—19.42

Jisas ku ora muri 20.1—20.29

Na tattara hakaoti 20.30—21.25

Te Tattara te Ora raa ku tipu tama

¹ Te Tattara raa ko na noho mai avare imua namee hakaatoa nittipu ake; te Tattara raa ennoho laaua ma TeAtua, tena te Tattara raa ko TeAtua koi.

² Te Tattara raa ennoho laaua ma TeAtua i te kaamata roo. ³ TeAtua e pena namee hakaatoa i na mahi Tama raa; ia se hai mee i roto te maarama nei ni tipu ake ma te Tattara raa seiroa. ⁴ Te Tattara raa ko te tahito te ora, tena te Ora raa e kou mai te Maahina i na tama hakaatoa. ⁵ Tena te Maahina raa e hakamaahina na kina e pouri raa, tena te pouri raa se lavaa hoki te uhi te Maahina raa ki se maahina iho.

⁶ TeAtua e kauna ria mai Jon* tetama hakatae na tattara Aia raa ⁷ ki hamai no tattara ake na tama raa i te vahi te Maahina raa, kilavaa na tama hakaatoa ellono raa te hakattina. ⁸ Jon seai ma ko te Maahina raa; e meia aia e hamai ki tattara ake na tama i te vahi te Maahina raa. ⁹ Teenei ko te Maahina hakamaoni roo, te Maahina nei e hamai ki hakamaahina i aruna na tama hakaatoa.

¹⁰ Te Maahina raa ni noho i roto te maarama nei, ia niaina ma TeAtua e pena na mee hakaatoa i na mahi Tama raa, e meia te maarama nei hakaatoa se illoa laoi Tama raa.

¹¹ Tama raa ni haere i te henua Aia ni matua mai raa, e meia na tama roo te matakaina Aia raa se hihai ki too Tama raa. ¹² Emeia e isi na tama ni too Aia, tena ki hakattina hoki Tama raa, tena Aia ki kou ake na mahi na tama raa ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua.

¹³ Na tama raa se mee pera ma ni tamalliki TeAtua i na mahi koi laatou ia ma e mee laatou e hannau mai pera ma ni tamalliki na tama i te maarama nei, e meia TeAtua Hokoia ko te Tamana na tamalliki raa.

¹⁴ Te Tattara raa e hamai no tipu tama, tena ki hamai ma na mahi hai mmahi no huri mai te hakamaoni TeAtua, tena Aia e noho hoki ma maatou. Maatou e kkite na mahi Aia, na mahi tera Aia ni too pera ma ko te tautahi Tama koi TeAtua.

¹⁵ Jon e tattara hoki i te Tama raa. Aia e tattara hakamaroa ma, "Teenei ko te tama Anau ni tattara atu kootou te saaita anau ni tattara ma, 'Tama raa e me ki hamai i muri anau, e meia Aia e hakanaani roo i aruna anau, maitaname Aia ko na noho mai roo i mua anau ni haanau mai.'"

¹⁶ Taatou hakaatoa e hakatapurua, e mee telaoi Tama raa eisiraa, tena Aia e tauhano te hakatapu taatou na vahao roo hakaatoa. ¹⁷ TeAtua e kou ake na tuua raa iaa Moses, e meia te laoi ia ma te hakamaoni raa e hamai ma Jisas Krai. ¹⁸ Se hai tama ni kite TeAtua. Te Tamariki hokotahi raa koi, te Tama e ssau roo pera ma TeAtua tera e noho i te vahi Tamana, tena ki hakari mai taatou ki illoa TeAtua raa.

Na tattara Jon te tama e hakoukou tapu na tama

(Matiu 3.1–12; Mak 1.1–8; Luk 3.1–18)

¹⁹ Na tama hakamattua na Jiu i roto Jerusalem raa e kauna na maatua ia ma na tama i te kaha Levi raa ki oo no vahiri ake Jon ma, "Koai akoe?"

* **1:6** 1.6 teenei ko Jon Baptis

²⁰ Ia Jon sekkaro hoki te tattara, tena aia ki tattara hakamatahua ake na tama raa ma, "Anau seai ma ko te Mesaia."

²¹ Kito na tama raa ki vahiri ake hoki ma, "Tena kaa akoe koai? Akoe ko Elaija?"

Tena Jon ki meake, "Seai, anau seai ma ko Elaija."

Kito na tama raa ki vahiri ake hoki ma, "Ako ko te Profet maatou e hakattari raa?"

Tena Jon ki meake, "Seai hoki."

²² Kito na tama raa ki meake, "Tena iaa tattara mai ma akoe koai. Maatou e hihhai ki too ni tattara ki oo ma maatou no meake na tama ni kauna ria mai maatou raa. Ni tattara peehee akoe e isi ki tattara mai i te vahi akoe?"

²³ Tena Jon ki meake te tattara e mmau i roto te launiu profet Aisaia ma, "Anau ko 'te reo te tama e tattara i roto te kina e tuu mahoa raa ma: Tanattana te mateara TeAriki† ki hamai vaa aruna!'"

²⁴ Kito na tama na Farisi ni kauna ki oo ake raa ²⁵ ku vahiri ake Jon ma, "Kame akoe seai ma ko te Mesaia, ia seai ma ko Elaija, ia seai ma he profet, tena kaa akoe e hakoukou tapu na tama naea?"

²⁶ Tena Jon ki meake, "Anau e hakoukou tapu na tama ma te vai, e meia e isi te tama e tuu i roto kootou tera kootou se illoa. ²⁷ Tama naa e me ki hamai i muri anau, e meia anau se tau hoki te ui na taka Aia e uru raa."

²⁸ Na tattara nei e kapihi mai i Betani i te vahi te anake i te riva Jordan raa; i te kina Jon e hakoukou tapu na tama raa.

Te Sipsip TeAtua

²⁹ Te aho taiao raa Jon kukite Jisas e haere ake aia, tena ki meake, "Teenei ko te Sipsip TeAtua tera e me kissoro na haisara te maarama nei raa itaha! ³⁰ Teenei ko te Tama anau etattara tesaaita anau nitattara atu ma, 'Eisi te tama e me ki hamai i muri anau, e meia Aia e hakanaaniu roo i aruna anau, maitaname Aia ko na noho mai roo avare i mua anau ni haanau mai.' ³¹ Anau se iroa hoki ma te Tama raa koai, e meia anau e hamai no hakoukou tapu kootou ma te vai ma kilavaa kootou na tama Israel raa te illoa Tama raa."

³² Tena Jon ki tattara ake na tama raa ma, "Anau e kite TeAnana Tapu raa e llee mai i raro pera ma herupe notoko i aruna Tama raa. ³³ Tena anau sei roa ma teeraa ko te Tama raa, e meia TeAtua, te Tama ni kauna ria mai anau ki hakoukou tapu ma te vai raa ni tattara mai anau ma, 'Ako e me ki kite TeAnana Tapu raa e llee mai i raro notoko i aruna he tama. Tena te Tama naa ko te tama e me ki hakoukou tapu ma TeAnana Tapu raa.'" ³⁴ Tena Jon ki meake, "Anau kukite te hakatatu nei, tena anau e meatu kootou pera ma te Tama nei ko te Tamariki TeAtua."

Na disaipol kaamata Jisas

³⁵ Te aho taiao raa Jon ku tuu hoki i te kina raa ma tokorua na disaipol aia raa, ³⁶ ia te saaita aia ni kite Jisas ku haere hakaraka, tena aia ki meake tokorua raa ma, "Teeraa ko te Sipsip TeAtua!"

³⁷ Tokorua na disaipol raa e llono na tattara Jon raa, tena tokorua raa ki tauttari Jisas. ³⁸ Jisas e hakatike no kite tokorua raa e tauttari Aia, tena Aia ki vahiri ake, "Koorua e seseen te aa?"

Tena tokorua raa ki meake, "Rabai, Akoe e nohonoho vaa hee?" (Rabai e mee ma he "Tisa".)

³⁹ Tena Jisas ki meake, "Oo mai kikkite koorua." (Te meeraa kame kutae te haa te hiahi.) Kito tokorua raa ki oo laatou ma Jisas nokkite te kina Tama raa e nohonoho raa, tena tokorua ki nnoho laatou ma Tama raa te aho naa hakaatoa.

⁴⁰ Teeraa tama tokorua raa ko Andru, tetaina Saimon Pita raa. ⁴¹ Tena Andru ki haere nottiri Saimon Pita, tena aia ki meake, "Maaua ekkite te Mesaia."

† 1:23 1.23 TeAriki: Na tattara nei e mmau i roto Aisaia 40.3. I roto te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

(Te tattara nei e mee ma “Krais”.) ⁴² Tena aia ki too Saimon no oo laaua i te kina Jisas e noho raa.

Jisas e kkira ake Saimon, tena ki meake, “Te inoa akoe raa ko Saimon te tamariki Jon, e meia akoe e me ki hui Sifas.” (Te inoa nei e mee ma “he hatu”.)

Jisas e kanna Filip laaua ma Nataniel

⁴³ Te aho taiao raa Jisas ku maanatu ma ki haere i Galili. Aia kuttiri Filip, tena ki meake, “Tautari mai Anau!” ⁴⁴ Filip he tama i Betsaida, te matakaina Andru laaua ma Pita raa. ⁴⁵ Filip e haere nottiri Nataniel, tena ki meake, “Maatou kukkite te Tama Moses e taataa i roto telauniu natuaa ia ma tetama hoki na profet raa ni tattaa mai raa. Tama raa ko Jisas te tamariki Josep, te tama i Nasaret.”

⁴⁶ Kito Nataniel ki meake, “Aiea eisi temee tauareka elavaa te hamai i roto Nasaret?”

Tena Filip ki meake, “Hamai ki kite akoe.”

⁴⁷ Te saaita Jisas ni kite Nataniel e haere ake, Aia ku tattara ake i te vahi tama raa ma, “Teenei he tama hakamaoni Israel, tama nei se lavaa hoki te mariu!”

⁴⁸ Kito Nataniel ki vahiri ake Jisas, “Ako e iroa peehee anau?”

Tena Jisas ki meake, “Anau e kite akoe e noho i raro telaakau fik raa i mua Filip ni haere atu no meatu akoe.”

⁴⁹ Kito Nataniel ki meake, “Rabai, Akoe ko te Tamariki TeAtua! Akoe ko te Tuku Israel!”

⁵⁰ Tena kito Jisas ki meake Nataniel, “Ako e ku hakatina koi e mee Anau e meatu ma Anau e kite akoe e noho i raro te laakau fik? Ako e me ki kite na hakkatu e hakananniu i aruna te mee nei!” ⁵¹ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e tattara atu kootou te hakamaoni: kootou e me kikkite te vaelani raa e taaraki, tena na ensel TeAtua raa e oo i aruna, tena ki oo mai i raro i aruna te Tamariki te Tama nei.”

2

Te kai te avana i Kana

¹ Eisi te avana e me kittaohi i te matakaina i Kana i roto Galili i te aho tana haka-toru raa. Te tinna Jisas raa ku tae i te kina raa, ² tena na tama raa e aru hoki Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo ake i te kai te avana raa. ³ Na wain raa ku mmaha hakaatoa, tena Meri ki haere no meake Jisas ma, “Na tama raa ku se hai wain e me ki unu.”

⁴ Kito Jisas ki meake, “Taku tinna, akoe setau te mee mai Anau hea Anau e me ki pena, maitaname te saaita hakamaoni Anau ki ppena na mee raa se ki tae.”

⁵ Tena te tinna Jisas raa ki meake na tama e hehekau te hare raa ma, “Kootou ki ppena hea Tama nei e meatu kootou.”

⁶ Na Jiu raa e tammaki roo na tuua i te vahi te ssoro na tinotama laatou ia ma alaa mee hoki ki matahua, tera hea na tama raa e hakattuu na lloo vai e llahi raa ki sossoro na rima laatou raa ki tautari na tuua raa. Te lloo hokotahi kaa pii kame e tae peeraa sanahuru ma rima, seai naa tipu rua ma rima na galon. ⁷ Tena Jisas ki meake na tama e hehekau te hare raa, “Utu na lloo raa ki ppai na vaitea.” Na tama raa e utu na lloo raa no ppai oho roo, ⁸ tena Jisas ki meake na tama raa, “Ahu ni vai no kkave te tama haka-maatua te kai nei raa.” Na tama raa e ahu na vaitea ⁹ ku huri mo wain raa no kkave i te tama hakamaatua te kai raa, tena te tama raa ki kamata te vai raa. Te tama raa se iroa ma te wain raa e hamai i hee (e meia na tama hehekau ni ahu ake na wain raa hokolaatou koi e illoa); kito te tama raa ki kanna ake te tamatane e avana vahao nei raa ki haere ake, ¹⁰ tena aia ki meake te tama raa, “Na tama hakaatoa e taki na wain taualleka raa i mua, tena te saaita na tama hakaatoa ku vvare, tena laatou kutaki na wain setaualleka raa. Emeia akoe e hakkapi na wain taualleka nei no tae roo te saaita nei!”

¹¹ Jisas e huri te mirakol kaamata nei i Kana i roto Galili; Aia e huri ake na mahi Aia raa i te kina raa, tena na disaipol Aia raa ku hakattina roo Tama raa.

¹² Imuri tekai te avana raa, Jisas ma tetinna Aia raa, na taina Aia raa, tena na disaipol Aia raa ku oo i Kaperneam no nnoho e llava na aho i te kina raa.

Jisas e haere i roto Hare Tapu

(Matiu 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Te saaita hoki te Kai te Pasova raa ku taapiri, tena Jisas ki haere i Jerusalem. ¹⁴ Jisas e haere i roto te Hare Tapu raa no kite na tama e tataui na bulmakau, na sipsip ia ma na rupe, tena na tama hoki e sesenisi na sileni raa e nnoho ma na tebol laatou raa. ¹⁵ Kito Jisas kissiri te maea raa, tena ki hakatui na manuraa hakaatoa ia ho ma te Hare Tapu raa; na sipsip ia ma na bulmakau raa hoki, tena ki hakahuri na tebol na tama sesenisi na sileni raa no masseu na sileni na tama raa; ¹⁶ tena Aia ki hai ake na tama e nnoho ma na rupe raa, "Too na manu naa no kkave i taha ma te hare nei! Auu se mee te hare te Tamana Anau nei pera ma he maket!" ¹⁷ Na disaipol Jisas raa ku mannatu na tattara i roto te Launiu Tapu ma, "Te hihai anau i te hare Akoe nei raa e ttuni roo i roto anau pera ma he ahi."

¹⁸ Tena na tama hakamattua na Jiu raa ku meake ma, "He mirakol peehee Akoe e lavaa te huri mai ki k kite maatou pera ma Akoe e isi na mahi hakamaoni ki hakaise na tama nei i taha?"

¹⁹ Kito Jisas ki meake, "Anau e me kiseu te Hare Tapu nei kimoe iraro, tena ku hakatuu hakaraoi te hare nei i roto e toru na aho."

²⁰ Tena na tama raa ki vahiri ake, "Akoe e me ki hakatuu hakaraoi te hare nei i roto e toru na aho? Te Hare Tapu nei e too roo tipu haa ma ono na hetau ki pena!"

²¹ Emeia te hare tapu Jisas e tattara raa ko tetinotama Aia. ²² Tena te saaita Jisas ni ora muri i taha ma te mate raa, na disaipol Aia raa ku mannatu na tattara Aia ni tattara ake raa, tena ki hakattina na tattara te Launiu Tapu raa ia ma na tattara Jisas ni tattara ake laatou raa.

Jisas e iroa na tiputipu na tama hakaatoa

²³ Jisas koi noho i Jerusalem te saaita te Kai te Pasova raa, tena tammaki na tama ku hakattina Tama raa, e mee na mirakol laatou e k kite Tama raa e ppena raa. ²⁴ Emeia Jisas se huri ake roo te hakamaoni Aia i na tama raa, e mee Aia e iroa na hakataakoto na tama raa. ²⁵ Niaina se hai tama e tattara ake Jisas na hakataakoto na tama raa, e meia Jisas ko na iroa roo avare hea i roto na hatu manava na tama raa.

3

Jisas laaua ma Nikodimas

¹ Nikodimas he tama hakamaatua na Jiu, tena aia e hukui hoki ma te kudurana na Farisi raa. ² He poo hokotahi Nikodimas e haere ake ia Jisas raa no vahiri ake Tama raa ma, "Rabai, maatou e illoa ma Akoe he tama TeAtua e kauna ria mai. Se hai tama e lavaa te ppena na mirakol Akoe e ppena raa kame TeAtua se hehekau i roto te tama naa."

³ Kito Jisas ki meake, "Anau e meatu te hakamaoni: se hai tama e lavaa tetae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kame aia se haanau mai hakaraoi."

⁴ Tena Nikodimas ki meake, "Te tama ku matua raa e me ki haanau mai hakaraoi peehee? Tetama ku matua selavaa te uru i roto te manava tetinna aia raa ki haanau mai hakaraoi!"

⁵ Kito Jisas ki meake, "Anau e tattara atu te hakamaoni, se hai tama e lavaa tetae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa kame aia se haanau mai ma te vai ia ma TeAnana Tapu. ⁶ Taatou e too na tinotama taatou nei i na maatua taatou, e meia taatou e too na anana taatou raa i TeAnana Tapu. ⁷ Auu se oho e mee Anau e meatu akoe pera ma kootou ki hannau mai hakaraoi. ⁸ Te matani raa e maairi mai te totoka hee aia e hihai ki maairi. Akoe e rono te matani raa e maairi, e meia akoe se iroa ma te matani raa

e hamai ihee, ia e haere ihee. Temataniraa essau pera ma natama hakaatoa ehannau mai ma TeAnana Tapu raa."

⁹ Tena Nikodimas ki meake, "Te mee nei e me ki kapihi mai peehee?"

¹⁰ Kito Jisas ki meake, "Akohe he tama hakamaatua e akoako i roto Israel, e meia akoe se iroa na tattara nei? ¹¹ Anau e tattara atu te hakamaoni: maatou e tattara atu na mee maatou e illoa raa, tena ki tattara atu hoki na mee maatou ekkite raa, e meia se hai tama kootou e hihhai ki hakallono na tattara maatou raa. ¹² Kootou se hakattina Anau te saaita Anau e tattara atu na mee i te maarama nei; kaa kootou e me ki hakattina peehee kame Anau ni tattara atu na mee i te vaelani raa? ¹³ Se hai tama roo hokotahi ni haere i aruna i te vaelani, teeraa ko te Tamariki te Tama nei koi, te Tama ni hamai i raro i taha ma te vaelani raa."

¹⁴ Te Tamariki te Tama nei e me ki ssauria i aruna pera ma Moses ni ssau te lapono e pena i nakatanatea raa, ¹⁵ tena natama e hakattina Tama raa e me kitoo te ora e ora tahi. ¹⁶ Maitaname TeAtua elaoi mahi roo natama i te maarama nei, tena Aia ki kou mai te tautahi Tama Aia raa, tena natama hakaatoa e hakattina i Tamariki raa selavaa temmate, e meia natama naa e me kitoo te ora e ora tahi. ¹⁷ Maitaname TeAtua se kou mai te Tamariki Aia raa i te maarama nei ki mee mo tama hakatonutonu, e meia Aia e kou mai Tamariki Aia raa ki tokonaki na tama i te maarama nei raa ki ora.

¹⁸ Natama e hakattina i te Tamariki TeAtua raa selavaa te hakatonutonuria; e meia natama se hakattina raa ko na hakatonutonuria avare, maitaname laatou ni se hakattina i te Tamariki TeAtua raa. ¹⁹ TeAtua e me ki hakatonutonu natama i te maarama nei raa peenei: te Maahina raa ku oti te hamai i te maarama nei, e meia natama raa e hihhai koi tepouriraa, tena kitiaki te Maahina raa, maitaname na tiputipu laatou raa e sakkino. ²⁰ Natama hakaatoa e ppena na tiputipu sakkino raa se hihhai te Maahina raa, ia se hihai hoki ki oo ake i te kina te Maahina raa, maitaname natama raa se hihhai ma natama ki illoa na tiputipu sakkino laatou raa. ²¹ Emeia natama nippena na tiputipu e ttonuraa ku oo ake i te Maahina raa ma kilavaa te Maahina raa te huri ake pera ma laatou e hakallono no tauttari hea TeAtua e hihai raa.

Jisas laaua ma Jon Baptis

²² Tena kioti, Jisas ma na disaipol Aia raa ku oo i te matakaina Judia raa, tena Aia kinnoho ma natama raa ellava na aho no hakoukou tapu na tama raa. ²³ Jon hoki ehakoukou tapu natama i Aenon, taapiri te matakaina i Salim raa, maitaname te kina raa etammaki navai. Natama e oo ake iaa Jon, tena aia ki hakoukou tapu na tama raa. ²⁴ (Te mee nei e kapihi mai i mua Jon ni ponotia i roto te hare karapusi raa.)

²⁵ Eisi na disaipol Jon e hakataukoti ma na Jiu i te vahi te tuua ki ssoro na mee ki matahua raa. ²⁶ Kito na disaipol Jon raa ki oo ake no meake Jon ma, "Rabai, akoe e maanatu tetanata nittuu koorua i te vahi te anake i te riva Jordan; te Tama akoe ni tattara mai raa? Te Tama raa ku kaamata no hakoukou tapu na tama te saaita nei, tena natama hakaatoa ku oo ake i te Tama raa!"

²⁷ Kito Jon ki meake, "Se hai tama elavaa te isi na mee kame TeAtua se kou ake ni mee ma te tama raa. ²⁸ Kootou hokkootou ellono na maihu anau te saaita anau ni tattara atu ma, 'Anau seai ma ko te Mesaia, e meia anau e kauna ria mai koi ki hamai i mua Tama raa.' ²⁹ Kame he taupeara e avana vahao nei, tena te hine aia e avana raa he hine aia, e meia te soa laoi roo te taupeara raa e me ki hihia roo te saaita aia e rono te reo te taupeara ku avana raa. Tera hea anau e hihia roo i roto anau. ³⁰ Te Tama naa e me ki haere roo no hakanaaniu, tena anau e me ki haere sara no mouraro."

Jisas he Tama e hamai i te vaelani

³¹ Te Tama e hamai i te vaelani raa e hakanaaniu i aruna natama hakaatoa. Te tama e haanau mai i roto te maarama nei raa he tama te maarama nei, tena aia e me

kitattara koi namee itemaarama nei, e meia te Tama e hamai ite vaelani raa e hakanaaniu i aruna namee roo hakaatoa. ³² Tama raa e me kitattara mai na mee Aia nikite ia ma namee Aia nirono raa, e meia se hai tama e hihai ki hakarono na tattara Tama raa. ³³ Tena te tama e tautari na tattara Tama raa e me ki huri ake pera ma TeAtua e hakamaoni. ³⁴ Te Tama TeAtua e kauna ria mai raa e tattara na tattara TeAtua, maitaname TeAtua e kouake TeAnana Tapuraa kinoho i roto Tama raa. ³⁵ TeAtua e laoi roo te Tamariki Aia raa, tena ki kou ake na mahi Tama raa ma ki rorohi na mee hakaatoa. ³⁶ Te tama e hakatina te Tamariki TeAtua raa e me ki too te ora e ora tahi; te tama se hakatina te Tamariki TeAtua raa se lavaa te too te ora e ora tahi, e meia aia e me ki too na hakalono llihu TeAtua.

4

Jisas ma te hine i Samaria

¹ Na Farisi raa kullono pera ma na tama Jisas e hakoukou tapu raa ku tammaki roo i aruna na tama Jon ni hakoukou tapu raa. ² (E meia te hakamaoni Jisas se hai tama ni hakoukou tapu, aaraa ko na disaipol Aia raa koi e hakoukou tapu na tama.) ³ Te saaita Jisas ni rono na tattara na tama raa, tena Aia ku tiaki Judia no vaakai i Galili; ⁴ tena ki haere vaa roto Samaria te saaita Aia ni vaakai raa.

⁵ Aia e haere vaa roto Samaria notae te matakaina Saikar, semmao hoki ma te paupaku Jekop ni kou ake ma Josep, te tamariki aia raa. ⁶ Te vai Jekop ni keriraa e tuu i te kina raa, tena Jisas ki haere no noho i te vahi te vai raa e mee Aia ku naenae te hahaere. Te mee raa kame ku tae te laa latea.

⁷ Tena he hine i Samaria ku hamai ki ahu na vai, tena Jisas ki meake te hine raa, "Ahu mai he vai ki unu Anau." ⁸ (Na disaipol Jisas raa e oo i roto te matakaina raa ma ki sui ni kai.)

⁹ Kito te hine raa ki meake, "Ako e he Jiu, tena anau he tama i Samaria. Kaa Ako e lavaa peehee te kainno mai anau ki ahu he vai ki unu Ako e?" (Na Jiu raa e ttapu te unu na kapu, ia te kkai na parete na tama i Samaria.)

¹⁰ Tena Jisas ki meake, "Kame koi ako e i roa na mee TeAtua e kou atu raa ia ma te Tama e kainno atu ako e ki ahu ake he vai raa, tena ako e ku kainno ake te Tama naa, tena te Tama naa e me ki kou atu te vai te ora raa."

¹¹ Kito te hine raa ki meake, "Ako e se isi te puu, tena te vai nei hoki e nnoto. Kaa Ako e me ki too te vai te ora naa i hee? ¹² Jekop te tipuna taatou i mua raa e kou mai te vai nei ma maatou, tena aia ma na tamalliki aia raa ia ma na manu aia raa hakaatoa ni unuunu te vai nei. Eaa Ako e maanatu ma Ako e hakanaaniu i aruna Jekop?"

¹³ Tena Jisas ki meake, "Na tama hakaatoa e unu te vainei raa e me ki hiunu hakaraoi, ¹⁴ e meia na tama e unu te vai Anau e me ki kou ake raa se lavaa te hiunu hakaraoi. Te vai Anau e me ki kou ake raa e me ki mee pera ma he vai e tere, tena te vai te ora raa e me ki kou ake te tama naa te ora e ora tahi."

¹⁵ Kito te hine raa ki meake, "Te Ariki, kou mai te vai naa i anau! Tena anau e me ki se lavaa te hiunu hakaraoi, ia anau se lavaa hoki te hamai no ahua hui tahi na vai."

¹⁶ Tena Jisas ki meake te hine raa, "Haere no meake te avana ako e raa, tena koorua ku oo mai."

¹⁷ Kito te hine raa ki meake, "Anau se isi te avana."

Tena Jisas ki meake, "Ako e tattara te hakamaoni te saaita ako e mee mai ma ako e se isi te avana. ¹⁸ Ako e ni avana erima na taanata i mua, tena te tanata ako e noho ma ako e te saaita nei raa seai ma he avana ako e hakamaoni. Ako e tattara mai Anau te hakamaoni."

¹⁹ Kito te hine raa ki meake, "Te Ariki, anau ekite pera ma Ako e he profet. ²⁰ Na tipuna maatou i Samaria raa e lotulotu TeAtua i aruna te mouna nei, e meia kootou na Jiu raa e mee ma Jerusalem ko te kina hakamaoni maatou etau te lotulotu ake TeAtua."

²¹ Tena Jisas ki meake te hine raa, “Akoē ki hakatina Anau, e mee e isi te saaita koi hamai tera na tama selavaa te lotulotu ake TeAtua i aruna te mouna nei ia ma i roto Jerusalem. ²² Kootou na tama i Samaria raa se illoa te Tama kootou e lotulotu raa; e meia maatou na Jiu raa e illoa te Tama maatou e lotulotu raa, maitaname te Tama e me ki tokonaki na tama ki ora raa e me ki hamai i Jerusalem. ²³ Emeia te saaita e me ki hamai raa ku oti te tae mai, te saaita na tama e me ki lotulotu hakamaoni TeAtua i na mahi TeAnana Tapu raa, tena ku lotu ake TeAtua te lotulotu hakamaoni Tama raa e hihai raa. ²⁴ TeAtua ko TeAnana Tapu, tena na tama e lavaa koi te lotu hakamaoni ake Tama raa i na mahi TeAnana Tapu.”

²⁵ Kito te hine raa ki meake Jisas, “Anau e iroa pera ma te Mesaia raa e me ki hamai, tena te saaita Aia e hamai raa, Aia e me ki hakari mai na mee roo hakaatoa.”

²⁶ Tena Jisas ki meake, “Teenei Anau nei, te Tama e tattara atu nei.”

²⁷ Na disaipol raa ku ttae ake te vahao naa, tena na tama raa e oho roo e mee laatou ekkite Jisas e tattara ma te hine raa. Emeia se hai tama na tama naa e vahiri ake te hine raa ma, “Hea akoē e hihai?” iaa se hai tama e vahiri ake hoki Jisas ma, “Aiea Akoē e tattara ma te hine raa raea?”

²⁸ Kito te hine raa ki tiaki te lloo vaitea aia raa no vaakai i te matakaina raa no tattara ake na tama i te kina raa ma, ²⁹ “Oo mai no mata te tama e hakari mai anau na mee hakaatoa anau ni ppena i mua raa. Eaa, te tama raa seai ma ko te Mesaia raa koi?” ³⁰ Kito na tama raa ki tiaki te matakaina laatou raa ma ki oo no mmata Jisas.

³¹ Te saaita naa hoki na disaipol raa ku hakorokoro ma Jisas ki too ni kai no kai.

³² Emeia Jisas e meake, “Anau e isi na kai e kai tera kootou se illoa.”

³³ Kito na disaipol raa ki vahihhiri hokolaatou ma, “E isi te tama ni kou ake na kai te Tama nei no kai?”

³⁴ Tena Jisas ki meake, “Anau ki tautari te hihai te Tama ni kauna ria mai Anau raa, tena ku hakaoti hea Aia ni kou mai Anau ki ppena raa, aanaa na kai Anau. ³⁵ Kootou e isi te tattara ma, ‘E haa na marama koi mmoe, tena taatou ku oo no haki na hua raa.’ Emeia Anau e meatu kootou kikkira i roto na paupaku raa; na hua raa kulleu, tena kutau te haki. ³⁶ Te tama e haki no hakatau na hua raa e me ki tauiria ma te ora e ora tahi, tena te tama e ttorira laaua ma te tama e haki raa e me ki hihia hakaatoa. ³⁷ Te tattara e mee ma, ‘Teeraa tama e ttorira, tena teeraa tama ku haki raa,’ e hakamaoni roo. ³⁸ Anau e kauna kootou ki oo no haki na hua i roto na paupaku kootou se anaana raa; alaa tama ni hehekau i te paupaku naa, tena kootou e me ki too te laoi i na kahota na tama naa.”

³⁹ Tammaki na tama i roto Samaria ku hakattina iaa Jisas e mee te hine raa ni tattara ake laatou ma, “Tama raa e hakari mai anau na mee hakaatoa anau ni ppena i mua raa.” ⁴⁰ Tena te saaita na tama i Samaria raa ni ttiri Jisas, na tama raa ku meake Tama raa ma ki noho laatou, tena Jisas ki noho ma na tama raa e rua na aho.

⁴¹ Ia tammaki roo na tama ku hakattina e mee na tattara Tama raa, ⁴² kito na tama raa ki meake te hine raa, “Teenei maatou ku hakattina, ia maatou se mee ma e hakattina e mee na tattara akoē ni tattara mai raa, e meia maatou e hakattina e mee maatou hokomaatou roo ku llono na tattara Tama raa, tena maatou ku illoa pera ma Tama raa ko te Tokonaki na tama te maarama nei.”

Jisas e tokonaki te tamariki te tama hakamaatua

⁴³ Jisas e noho te matakaina raa e rua na aho nooti, tena Aia ki haere i Galili. ⁴⁴ Maitaname Jisas Hokoia ni tattara ma, “Te profet e me ki se hihai ria i te matakaina roo aia.” ⁴⁵ Te saaita Aia ni tae i Galili raa, na tama te matakaina raa ku too hakaraoi roo Tama raa, maitaname laatou ni oo i te Kai te Pasova i Jerusalem raa no kkite na mee hakaatoa Jisas ni ppena te saaita te kai raa.

⁴⁶ Kito Jisas ki vaakai i Kana i roto Galili i te kina Aia ni huri te vai raa mo wain. Tena he tama hakamaatua te taumani, te tamariki aia raa e laavea i Kaperneam, e noho

i te kina raa. ⁴⁷ Te saaita aia ni rono ma Jisas ku tae ake i Galili, te tama raa ku haere ake iaa Jisas no meake Tama raa ma ki oo laaua i Kaperneam no tokonaki te tamariki aia ku taapiri ki mate raa ki tauareka. ⁴⁸ Tena Jisas ki meake tama raa, "Kootou e hihhai ki kkite na mirakol ia ma na mee taualleka, tena kootou ki hakattina."

⁴⁹ Tena te tama hakamaatua raa ki meake, "TeAriki, hamai ki oo taaua imua te tamariki anau raa e mate."

⁵⁰ Kito Jisas ki meake, "Haere, te tamariki akoe naa e me ki tauareka!"

Te tama raa e hakatina na tattara Jisas raa, tena aia ki haere. ⁵¹ Te tama raa koi haere atu koi, tena na tama hehekau aia raa ku oo ake no ttiri te tama raa i aruna te mateara, tena ki meake, "Te tamariki akoe raa ku tauareka!"

⁵² Kito te tamana te tamariki raa ki vahiri ake ma te tamariki raa e kaamata vahao hee no tauareka. Tena na tama raa ki meake, "Te vvela te tamariki raa e hopo te tahi te hiahi te aho raa."

⁵³ Tena te tamana te tamariki raa kumaanatu ma teenaa ko te saaita roo Jisas ni meake aia ma, "Te tamariki akoe raa e me ki tauareka." Tena aia ma na tama te hare aia raa hakaatoa ku hakattina.

⁵⁴ Teenei ko te mirakol hakarua Jisas ni ppena te saaita Aia ni tiaki Judia no haere i Galili raa.

5

Jisas e tokonaki te tama no tauareka i te kina te vai

¹ Tena kiotiroo Jisas ku haere i Jerusalem e mee tekai erahi na Jiu raa e me ki ttaohi raa. ² Tena he vai i te kina raa e tuu taapiri te Totoka na Sipsip tera e isi e rima na paaro raa; te vai raa e hui ma Betesda i na tattara na Hibru. ^{3 4} E tammaki na tama lavvea e moemmoe vaa raro na paaro raa: na tama e sseni, na tama na vae e mmate ia ma na tama selavaa te hahaere. [Na tama raa e mmoe no hakattari te vai raa ki mmioo, maitaname e isi roo na saaita te ensel TeAriki raa e me ki haere iho no mee te vai raa ki mmioo, tena te tama laavea kaamataroo ellee i roto te vai raa e me ki tauareka ma te maahana aia raa.] ⁵ Tena he tanata e laavea i roto tipu toru ma varu na hetau e moe i te kina raa. ⁶ Jisas e kite te tanata raa e moe i te kina raa, tena Aia e iroa ma te tanata raa e laavea te saaita roroa roo; kito Jisas ki meake te tanata raa, "Akoe e hihhai ki tauareka?"

⁷ Kito te tanata e laavea raa ki meake, "TeAriki, se hai tama e me ki tokonaki ki kkave anau te saaita te vai raa e mmioo; te saaita anau koi hahai atu koi, teeraa tama ku tae koi i mua."

⁸ Kito Jisas ki meake te tanata raa, "Mahike i aruna no too te moena akoe naa no haere." ⁹ Te saaita naa koi te tanata raa ku tauareka, tena aia ki too te moena aia raa no haere.

Te aho Jisas e mee te tama raa no tauareka raa he aho te Sabat, ¹⁰ tena na tama hakamattua na Jiu raa ku meake te tanata ku tauareka raa ma, "Teenei he aho te Sabat, tena na tuua raa e mee ma e tapu akoe te amo te moena akoe naa i te aho nei."

¹¹ Kito te tanata raa ki meake, "Te tama e tokonaki anau no tauareka raa e mee mai ma anau ki too te moena anau nei no haere."

¹² Kito na tama raa ki vahiri ake te tama raa, "Koai te tama e meatu ma akoe ki too te moena akoe naa no haere naa?"

¹³ Emeia te tanata ku tauareka raa se iroa ma Jisas koai, maitaname te kina raa e tammaki roo na tama, tena Jisas e haere uru koi vaa roto na tama raa no haere i taha.

¹⁴ Tena kioti Jisas kuttiri te tama raa i roto te Hare Tapu, tena Aia ki meake, "Hakarono, akoe ku tauareka vahao nei, tena hakaoti te ppena na mee sakkino, kaa seai na mee sakkino roo e me ki ttae atu akoe."

¹⁵ Tena te tanata raa ki haere no tattara ake na tama hakamattua na Jiu raa ma teeraa ko Jisas ni tokonaki aia no tauareka. ¹⁶ Kito na tama raa ki kaamata no tattara sakkino roo iaa Jisas, e mee Tama raa e tokonaki te tanata raa no tauareka i te aho

te Sabat. ¹⁷ Tena Jisas ki meake na Jiu raa, “Te Tamana Anau raa se hai vahao e hamaroro, tera hea Anau e uata tahi koi.”

¹⁸ Te tattara nei e mee roo na hakataakoto na tama hakamattua na Jiu raa no mmaha ma ki taa Jisas ki mate, e mee Jisas se mee ma e seu koi na tuua te Sabat raa, e meia Tama raa e tattara hoki pera ma TeAtua ko te Tamana Aia, tena na tattara Aia raa e huri ake pera ma laaua ma TeAtua e hokotahi.

Na mahi te Tamariki TeAtua

¹⁹ Kito Jisas ki meake na Jiu raa, “Anau e tattara atu te hakamaoni: Te Tamariki TeAtua raa se lavaa te ppena na mee i te hakataakoto koi Aia; Aia e ppena koi na mee Aia e kite te Tamana Aia raa e ppena raa. Hea te Tamana raa e ppena, te Tamariki raa hoki e me ki ppena. ²⁰ Maitaname te Tamana raa e laoi roo te Tamariki Aia raa, tena ki huri ake na mee hakaatoa Aia e ppena raa. Tama raa e me ki huri ake te Tamariki Aia raa ki ppena na mee e llahi roo i aruna na mee nei, tena kootou e me ki mahharo. ²¹ Essau koi pera ma te Tamana raa e hakamahike na tama kummate raa, tena ki kou ake na ora na tama raa, tena te Tamariki raa hoki e me ki kou ake na ora na tama Aia ni hirihiri raa. ²² Te Tamana se hakatonutonu na tama, e meia Aia e kou ake na mahi hakaatoa te Tamariki Aia raa ki hakatonutonu na tama, ²³ ki lavaa na tama hakaatoa te hakammaha te Tamariki raa e ssau pera ma laatou e hakammaha te Tamana raa. Koai te tama se hakammaha te Tamariki raa, se hakammaha hoki te Tamana tera ni kauna ria mai Tama raa.

²⁴ “Anau e tattara atu te hakamaoni: na tama e llono na tattara Anau, tena ki hakattina i te Tama nikauna ria mai Anau raa e me kitoo te ora e ora tahi. Na tama raa se lavaa te hakatonutonu ria, e meia na tama raa ku hhti itaha ma na mahi te mate no ora. ²⁵ Anau e tattara atu te hakamaoni: eisi te saaita koi hamai, e meia te saaita naa ku oti te taemai, te saaita na tama ku oti te mmate raa e me killono te reo te Tamariki TeAtua raa, tena na tama e llono te reo raa e me ki ora. ²⁶ Te Tamana raa ko te tahito te ora, ia tena Aia e kou ake hoki na mahi te Tamariki Aia raa ki tahito te ora e ssau pera ma Aia raa hoki. ²⁷ Tena Aia ki kou ake na mahi te Tamariki Aia raa ki hakatonutonu na tama, maitaname Tama raa ko te Tamariki te Tama nei. ²⁸ Auu se oho i na tattara Anau e mee ma; eisi te saaita koi hamai, te saaita na tama hakaatoa ni mmate raa e me killono te reo Anau, ²⁹ tena ku oo iho itaha ma nataruma laatou raa, tena na tama ni ppena na mee taualleka raa e me ki mahhike no ora, ia na tama e ppena na mee sakkino raa e me ki mahhike no too na hakalono llihu.

Jisas ko te Tama TeAtua

³⁰ “Anau se lavaa te ppena he mee i na mahi Anau Hokonnau; Anau e hakatonutonu koi tautari hea TeAtua e mee mai Anau raa, tena te hakatonutonu Anau raa e tonu, maitaname Anau se hahi vi ma ki ppena hea Anau e hihai, e meia Anau e ppena hea te Tama ni kauna ria mai Anau raa e hihai.

³¹ “Kame Anau e tattara koi ite vahi Anau Hokonnau, tena na tattara Anau e tattara raa seisi te hakamaoni. ³² Emeia eisi te tama e me kitattara ite vahi Anau, tena Anau e iroa pera ma na tattara te tama raa e tattara ite vahi Anau raa e hakamaoni. ³³ Kootou nikauna na tama kootou raa iaa Jon, tena tama raa ki tattara atu ite vahi te hakamaoniraa. ³⁴ Anau setau hoki te see he tama ite maarama nei ki tattara atu kootou ite vahi Anau; Anau e tattara atu koi ma ki tokonaki kootou ki ora. ³⁵ Jon e ssau pera ma helamu e ura ki hakamaahina atu kootou, tena kootou e hihai ma ki hihia paasaaita koi ite maahina tama raa. ³⁶ Emeia eisi na mee e tattara ite vahi Anau tera e hakanaaniu i aruna na tattara Jon raa: na mee anau e ppena raa, aanaa ko na mee te Tamana ni kou mai Anau ki ppena raa, tena na mee nei e tattara ite vahi Anau, tena ki huri atu hoki pera ma te Tamana e kauna ria mai Anau. ³⁷ Tena te Tamana nikauna ria mai Anau raa e tattara hoki ite vahi Anau. Kootou se hai vahao e llono te reo Tama raa, ia

sekkite na karemata Tama raa, ³⁸ tena kootou ki se ttaohi mmau na tattara Tama raa i roto na hatu manava kootou, maitaname kootou se hakattina i te Tama Tama raa nikauna ria mai raa. ³⁹ Kootou e paupau te Launiu Tapu raa, maitaname kootou e mannatu ma kootou e me kilave te ora e ora tahiraa i roto telauniu raa. Tena te Launiu Tapu kootou e paupau raa e tattara i te vahi Anau! ⁴⁰ Emeia kootou se hihhai ki oo mai Anau no too te ora e ora tahi raa.

⁴¹ “Anau se mee ma na tama te maarama nei raa ki hakammaha Anau. ⁴² Emeia Anau eiroa na tiputipu kootou, tena Anau eiroa hoki pera ma kootou selaoi hakamaoni TeAtua i roto na hatu manava kootou. ⁴³ Anau e hamai ma na mahi te Tamana Anau raa, emeia kootou se hihhai ki too Anau; ia tena kame hetama e hamai i te vahi aia hokoia, kootou e hihhai roo ki too tama raa. ⁴⁴ Kootou e hihhai roo kame alaa tama e hakammaha kootou, emeia kootou se hahai vi ma ki mee TeAtua ki hakammaha kootou. Tena, kaa kootou e me ki hakattina peehee Anau? ⁴⁵ Tena auu se mannatu ma Anau ko te tama e me kippau atu na haisara kootou raa i mua te Tamana Anau raa. Moses te tama kootou e hakattina raa ko te tama e me kippau atu na haisara kootou nippena raa. ⁴⁶ Kame kootou ni hakattina hakamaoni Moses, kootou e me ki hakattina hoki Anau, maitaname tama raa ni taataa atu hoki i te vahi Anau. ⁴⁷ Emeia kootou se hakattina hea Moses ni taataa raa, tena kaa kootou e me ki hakattina peehee na tattara Anau raa?”

6

Jisas e haanai te kanohenua e tammakiroo (*Matiu 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17*)

¹ Tena kioti Jisas ku tere notae teeraa vahi te Namu Galili raa (te Namu nei alaa tama e kanna ma te Namu Taiberias). ² Tena he kanohenua e rahi roo e tauttari Jisas, maitaname laatou nikkite na mahi Tama raa ni tokonaki na tama e lavvea raa no taualleka. ³ Jisas ekake tepaa mouna no nnoho ma na disaipol Aia raa. ⁴ Te saaita naa te Kai te Pasova raa ku taapiri hoki. ⁵ Jisas ekkira hakataka no kite te kanohenua e rahi roo ku oo ake Aia, tena Aia ki kanna ake Filip, “Te kina hee taatou e lavaa te sui nikai ellava ki haanai te kanohenua nei?” ⁶ (Jisas e meake koi ma ki haate Filip; e meia te hakamaoni, Aia ko na iroa roo avare hea Aia e me ki pena.)

⁷ Kito Filip ki meake, “Na tama nei hakaatoa se lavaa te isi na kai ki kkai kame taatou e too rua huitarau na siliva ma ki sui ni kai ki hannai na tama nei.”

⁸ Tena teeraa disaipol hoki, Andru te taina Saimon Pita raa ki meake, ⁹ “He tamariki tanata i te kina nei e isi e rima na haraoa e pena i na bali ia ma e rua na ika. Emeia na mee nei e me ki se tau roo ma te kanohenua nei.”

¹⁰ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Meake te kanohenua raa kinnoho iraro” (Te kina raa e hhomo na veve roo hakaatoa.) Kito te kanohenua raa kinnoho iraro, tena te kooina na taanata raa hakaatoa kame e ttae rima simata. ¹¹ Tena Jisas ki too na haraoa raa no lotu ake TeAtua, tena ki vaevae ake i na tama e nnoho i te kina raa. Jisas e mee peeraa hoki na ika raa. Tena na tama raa hakaatoa e kkai roo no ppohu.

¹² Na tama raa e kkai roo no ppohu hakaatoa, tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, “Hakanaopo na kai ettoe raa, taatou ki se kkai puamu.” ¹³ Kito na tama raa ki haere koko na muri haraoa ia ma na ika na tama raa ni kkai no ttoe raa no sasao sanahuru ma rua na kete no ppii.

¹⁴ Te kanohenua raa ku kkite te mirakol Jisas ni ppena raa, tena na tama raa ki tattara ma, “Hakamaoni, te nei ko te Profet: te Tama te Launiu Tapu raa e tattara ma e me ki hamai i te maarama nei raa!” ¹⁵ Jisas e iroa pera ma na tama raa ku mee ma ki oo ake no ttaohi Aia ki mee mo tuku, tena Aia ki tiaki na tama raa no haere Hokoia koi i te kina na mouna raa.

Jisas e haere vaa aruna te lottai (*Matiu 14.22-33; Mak 6.45-52*)

¹⁶ Te saaita te mee raa ku hiahi, na disaipol Jisas raa ku oo i tai ¹⁷ no kakke te vaka raa no tere peeraa i Kaperneam, he matakaina e tuu i teeraa vahi te namo raa. Te mee raa ku poo, tena Jisas se ki tae ake roo i laaou. ¹⁸ Te saaita naa te matani raa ku kaamata no maairi, tena te moana raa hoki ku pepeau. ¹⁹ Na disaipol raa e aro no mmao roo itaha ma te henua raa*, tena laaou kukkite Jisas e haere ake vaa aruna telottai no haere hakataapiri ake roo te vaka raa, tena na disaipol raa ku mattaku roo. ²⁰ Kito Jisas ki meake, "Auu se mattaku, teenei ko Nau!" ²¹ Na disaipol raa ku mee koi ma ki hakkake Tama raa i roto te vaka raa, tena te saaita naa koi te vaka raa ku tae i te kina laaou e tere raa.

Te kanohenua raa ku sесеe Jisas

²² Te aho taiao raa te kanohenua ni nnoho teeraa vahi raa ku illoa ma teeraa he vaka hokotahi koi ni tautau i te kina raa. Na tama raa e illoa ma Jisas ni se kakke laaou ma na disaipol raa i roto te vaka raa; na disaipol raa ni tiaki Tama raa i te kina raa no tere. ²³ Tena alaa vaka e huro mai peeraa i Taiberias ku hakauu ake i te kina raa; te kina te kanohenua raa nikkai na haraoa TeAriki ni hakatapuraa. ²⁴ Te saaita te kanohenua raa ku illoa pera ma Jisas ku seai i te kina raa ma na disaipol Aia raa, na tama raa ku kakke na vaka raa no huro peeraa i Kaperneam no sесеe Jisas.

Jisas ko te Haraoa te Ora

²⁵ Te kanohenua raa kukkite Jisas i teeraa vahi te namo raa, tena na tama raa ki vahiri ake Tama raa ma, "Rabai, Akoe ni tae mai i te kina nei vahao hee?"

²⁶ Kito Jisas ki meake, "Anau e tattara atu te hakamaoni: kootou e sесеe Anau raa e mee kootou ni kkai na haraoa raa no ppohu roo kootou, ia te sесеe kootou raa se mee ma kootou e illoa na mirakol Anau raa. ²⁷ Auu se hakatettere mahi i na kai tera e me kippara raa, e meia hakatettere inakai tera e me kikou atu te ora e ora tahi raa. Aanei ko na kai te Tamariki te Tama nei e me ki kou atu kootou, maitaname TeAtua Tamana raa ku oti te tuku te hakamaatino Aia raa i aruna Tama raa."

²⁸ Kito na tama raa ki vahiri ake, "Kaa hea maatou e me kippena ki lavaa maatou te ppena na mee TeAtua e hihai ma maatou ki ppena raa?"

²⁹ Tena Jisas ki meake, "Teenei hea TeAtua e hihai ma kootou kippena: kootou ki hakattina i te Tama Aia ni kauna ria mai raa."

³⁰ Kito na tama raa ki meake, "He mirakol peehee Akoe e lavaa te ppena ki hakattina maatou i Akoe? Hea Akoe e me kippena? ³¹ Na tipuna maatou raa e kkai na 'mana' i te kina e tuu mahoa raa, ia pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, 'Tama raa e kou ake na haraoa i te vaelani raa no kkai na tama raa.' "

³² Tena Jisas ki meake, "Anau e tattara atu te hakamaoni, te haraoa Moses e kou atu raa seai ma ko te haraoa i te vaelani raa; teeraa ko te Tamana Anau raa e kou atu kootou te haraoa hakamaoni i te vaelani raa. ³³ Maitaname te haraoa TeAtua e kou atu raa ko te tama e hamai itaha ma te vaelani kikou atu te ora hakamaoni inatama te maarama nei raa."

³⁴ Kito na tama raa ki meake, "Rabai, tauhano te kou mai te haraoa naa na vahao hakaatoa."

³⁵ Tena Jisas ki meake na tama raa, "Anau ko te Haraoa te Ora, na tama e oo mai Anau raa selavaa te hikkai, tena na tama e hakattina Anau raa selavaa te hiunu.

³⁶ Teenei Anau ku meatu kootou te saaita nei pera ma kootou e kite Anau, e meia kootou selavaa te hakattina Anau. ³⁷ Na tama hakaatoa te Tamana e kou mai Anau raa e me ki oo mai Anau. Anau selavaa te hakaise he tama na tama e oo mai Anau raa itaha, ³⁸ maitaname Anau se hamai itaha ma te vaelani kippena hea Anau e hihai, e meia Anau e hamai kippena te hihai te Tama e kauna ria mai Anau raa. ³⁹ Tena te Tama raa e hihai ma Anau ki selavaa te hakaise he tama na tama Aia e kou mai Anau raa, e meia ma Anau ki hakaora muri na tama raa hakaatoa i te aho hakaoti raa.

* **6:19** 6.19 English e hahaaite na mael ki haaite te mmao te kina, tena na tama raa kame ku mmao peeraa e rima seai naa e ono na mael

⁴⁰ Maitaname te Tamana Anau raa e hihai ma na tama hakaatoa e kkite te Tamariki Aia raa no hakattina raa e me ki too te ora e ora tahi. Tena Anau e me ki hakaora muri na tama raa i te aho hakaoti raa.”

⁴¹ Tena te kanohenua raa kukaamata notamumu iaa Jisas, e mee na tattara Tama raa ma, “Anau ko te haraoa e hamai i te vaelani.” ⁴² Kito na tama raa ki meake, “Te tama nei ko Jisas te tamariki Josep raa, kaa seai? Taatou e illoa te tamana ia ma te tinna Aia raa. Kaa Aia e tattara peehee ma Aia e hamai i te vaelani?”

⁴³ Kito Jisas ki meake, “Auu se tamumu hokkootou. ⁴⁴ Se hai tama e lavaa te hamai Anau kame te Tamana se hakattaki mai tama naa iaa Anau, tena Anau e me ki hakaora muri tama naa i te aho hakaoti raa. ⁴⁵ Na profet raa e tattaa ma, ‘TeAtua e me ki poroporo na tama hakaatoa.’

Na tama ellono no illoa na tattara Tama raa e me ki oomai Anau. ⁴⁶ Te tattara nei se mee pera ma e isi te tama ni kite te Tamana, te Tama e hamai TeAtua raa ko te Tama hokotahi koi tera ni kite te Tamana raa. ⁴⁷ Anau e meatu te hakamaoni: te tama e hakatina raa e me ki too te ora e ora tahi. ⁴⁸ Anau ko te haraoa te ora. ⁴⁹ Na tipuna kootou raa e kkai na mana i te kina e tuu mahoa raa, e meia na tama raa e mmate koi. ⁵⁰ Emeia te haraoa e hamai i te vaelaniraa e kee, e mee te tama e kai te haraoa naa selavaa te mate. ⁵¹ Anau ko te haraoa e ora tera e hamai i te vaelani. Kame he tama e kai te haraoa nei, tena aia e me ki noho tahi roo. Te haraoa Anau e me ki kou ake raa ko te tinotama Anau tera Anau e me ki hoki atu ki lavaa na tama te maarama nei raa te ora.”

⁵² Te tattara nei e mee te kanohenua raa no hakatauttau hokolaatou. Na tama raa e vahihhiri ma, “Te Tama nei e me ki kou mai peehee te tinotama Aia raa ki kkai taatou?”

⁵³ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau e tattara atu te hakamaoni: kame kootou se kkai te tinotama, ia se unu te toto te Tamariki te Tama nei; kootou selavaa te isi na ora i roto kootou. ⁵⁴ Na tama e kkai te tinotama Anau raa, tena ki unu te toto Anau raa e me ki too te ora e ora tahi, tena Anau e me ki hakaora muri na tama naa i te aho hakaoti raa. ⁵⁵ Maitaname te tinotama Anau raa ko te kai hakamaoni, tena te toto Anau raa ko te vai hakamaoni. ⁵⁶ Na tama e kkai te tinotama Anau, tena ki unu te toto Anau raa ennoho i roto Anau, tena Anau ennoho i roto na tama naa. ⁵⁷ Te Tamana e ora raa ni kauna ria mai Anau, tena Anau e ora e mee te Tama raa. Ia e ssau peeraa hoki, te tama e kai te tinotama Anau raa e me ki ora e mee Anau e noho. ⁵⁸ Ia te nei ko te haraoa e hamai i te vaelani; te haraoa nei e kee ma te haraoa na tipuna kootou raa ni kkai raa. Na tama raa e noho roo no oti, tena ki mmate, e meia na tama e kkai te haraoa e hamai i te vaelaniraa e me ki noho tahi roo.”

⁵⁹ Jisas e tattara na tattara nei te saaita Aia ni akoako i roto te hare lotu na Jiu i Kaperneam raa.

Na tattara te ora e ora tahi

⁶⁰ Tammaki na tama e tauttari Jisas raa ellono na tattara nei, tena ki meake, “Na akoako nei e hainattaa roo. Koai na tama e lavaa te hakallono na tattara nei?”

⁶¹ Se hai tama e meake, e meia Jisas e iroa pera ma na disaipol Aia raa e tamumu i na tattara Aia raa, tena Aia ki meake na tama raa, “Eaa, na tattara nei e mee kootou no se hihhai ki tauttari Anau? ⁶² Kaa hea kootou e me ki mee, kame kootou e kkite te Tamariki te Tama nei e vaakai i aruna i te kina Aia ni noho i mua raa? ⁶³ Te Anana Tapu TeAtua raa e kou atu te ora, tena na mahi na tama te maarama nei raa ni mahi vare koi. Na tattara Anau e tattara atu raa e kou atu kootou Te Anana Tapu TeAtua tera e kou atu te ora raa. ⁶⁴ Emeia alaa tama kootou se hakattina.” (Jisas e iroa i te kaamata roo na tama tera e me ki se hakattina ia ma te tama e me ki kou ake Aia i na tama haeo raa.) ⁶⁵ Tena Aia ki meake hoki, “Te nei te hakataakoto Anau ni tattara atu kootou pera ma se hai tama e lavaa te hamai Anau kame te Tamana se hakattaki mai te tama naa iaa Anau.”

⁶⁶ Tena tammaki na tama ni tauttari Jisas raa ku huri no vakkai muri, na tama raa ku se tauttari hoki Tama raa he saaita. ⁶⁷ Kito Jisas ki vahiri ake te sanahuru ma rua na disaipol Aia raa, “Kaa kootou, kootou e hihhai ki tiaki Anau hoki?”

⁶⁸ Tena Saimon Pita ki meake, “TeAriki, kaa maatou eme kioo iaa aii? Akoe e hahaere ma na tattara te ora e ora tahi. ⁶⁹ Tena te saaita nei maatou ku illoa no hakattina pera ma Akoe ko te Tama e Tapu TeAtua.”

⁷⁰ Kito Jisas ki meake, “Anau ni hirihiri kootou te sanahuru ma rua na tama nei, kaa seai? Emeia he tama kootou he tipua sakkino!” ⁷¹ Jisas e tattara iaa Judas, te tama Saimon Iskariot raa. Maitaname Judas e me ki kou ake Jisas i na tama haeo raa, niaina ma aia he tama i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa.

7

Na taina Jisas raa se hakattina Tama raa

¹ Tena kioti Jisas ku haere peeraa i Galili, tena Aia se hihai hoki ma ki haere vaa roto Judia, maitaname na tama hakamattua na Jiu i te kina raa e hihhai ma ki taa Aia ki mate. ² Te saaita hoki te Kai na Paa hare raa ku taapiri, ³ kito na taina Jisas raa ki meake Tama raa, “Tiaki te kina nei no haere i Judia kikkite na tama e tauttari Akoe raa na mee Akoe e me kippena raa. ⁴ Se hai tama e lavaa te huu he mee, kame aia e hihai ma na tama hakaatoa ki illoa aia. E mee Akoe e haere ppena na mee nei, tena ki huri ake na mee nei ma ki illoa na tama hakaatoa te maarama nei raa Akoe!” ⁵ (Na taina roo Jisas raa se hakattina hoki Tama raa.)

⁶ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te saaita hakamaoni Anau kippena na mee nei raa se kittae mai, emeia na saaita hakaatoa nisaaita kootou. ⁷ Te maarama nei se lavaa te kiri lloto kootou, e meia te maarama nei e kiri lloto Anau, maitaname Anau e tattara tahi ake pera ma na tiputipu laatou raa e sakkino. ⁸ Kootou ki oo i te kina te Kai raa. Anau se lavaa te haere atu, maitaname te saaita hakamaoni Anau raa se ki tae.” ⁹ Jisas e tattara ake peenei, tena ki noho koi i Galili.

Jisas ku tae i te kina te Kai na Hare taporo

¹⁰ Tena kioti na taina Jisas raa ku oo i te kina te Kairaa, tena Jisas hoki e haere; emeia Aia e haere hemuu koi ma ki se illoa na tama raa. ¹¹ Na tama hakamattua na Jiu raa e sесеe Jisas i te kina te Kai raa. Na tama raa e vahihhiri ma, “Teehee Aia naa?”

¹² Te kanohenua raa e tattara hemuu hokolaatou. Alaa tama e tattara ma, “Te Tama raa he tama tauareka.” Tena alaa tama ki meake ma, “Seai, te Tama naa e mariu ake koi na tama.” ¹³ Emeia se hai tama e tattara hakamaroa, maitaname na tama raa e mattaku i na tama hakamattua na Jiu raa.

¹⁴ Te Kai raa ku tae lottonu ma te hakaoti, tena Jisas ki haere i roto te Hare Tapu raa no kaamata no takutaku. ¹⁵ Na tama hakamattua na Jiu raa ku mahharo roo, tena ki meake, “Te Tama nei e iroa roo peehee na mee hakaatoa ma Aia se skul raa?”

¹⁶ Kito Jisas ki meake, “Na mee Anau e akoako raa seai ma ni akoako Anau, e meia aaraa ni akoako TeAtua, te Tama ni kauna ria mai Anau raa. ¹⁷ Te tama e hihai ki ppena hea TeAtua e hihai raa e me ki iroa i te vahi na akoako Anau raa pera ma na akoako raa ni akoako e oo mai TeAtua ma ni akoako koi Anau e tattara i te vahi Anau Hokonnau. ¹⁸ Te tama e tattara i te vahi aia hokoia raa e hahaivi koi ki hakammaha te inoa aia hokoia. Emeia te Tama e hihai ki hakammaha te inoa te Tama ni kauna ria mai Aia raa e hakamaoni, tena Aia Hokoia e tonu tahi. ¹⁹ Moses ni kou atu na tuaa raa, kaa seai? Emeia se hai tama kootou e tauttari na tuaa raa. Kaa kootou e hahaivi ma ki taa Anau ki mate naea?”

²⁰ Tena te kanohenua raa ki meake, “Akoe e isi te tipua sakkino e tau i roto Akoe. Koai na tama e hahaivi ma ki taa Akoe ki mate naa?”

²¹ Kito Jisas ki meake, “Anau nippena te mirakol hokotahi* koi, tena kootou hakaatoa roo e mahharo. ²² Moses ni meatu kootou ki tuu te hakamaatino e tapu raa i na tamalliki kootou (e meia Moses sei ma ko te tama e kaamata te mee nei, aaraa ko na tipuna kootou raa e kaamata), tena kootou kittuu te hakamaatino e tapu raa i na tamalliki kootou raa i te aho te Sabat raa. ²³ Kootou ettuu te hakamaatino e tapu na tamalliki kootou raa i te aho te Sabat raa ma ki tautari na tuua Moses raa, kaa kootou elloto ma Anau e tokonaki te tama raa no tauareka i te aho te Sabat naea? ²⁴ Auu se hakatonutonu tautari hea kootou e kkite, e meia hakatonutonu tautari na tiputipu e ttonu.”

Eaa, Jisas ko te Mesaia?

²⁵ Eisi na tama i Jerusalem e tattara ma, “Teenei sei ma ko te tama na tama hakamattua raa e hahaivi ma ki taa ki mate? ²⁶ Kira ake! Tama raa ku tuu roo i mua na tama raa no tattara, tena laatou se hai tattara e meake te Tama raa! Eaa, na tama raa ku illoa hakamaoni ma teeraa ko te Mesaia! ²⁷ Emeia te saaita te Mesaia raa e hamai raa, se hai tama e me ki iroa ma te Mesaia raa e hamai te matakaina hee. Emeia taatou hakaatoa kaa e illoa koi ma te Tama nei he tama i hee.”

²⁸ Jisas e akoako i roto te Hare Tapu raa, tena Aia ki meake hakamaroaro ma, “Kootou e illoa hakamaoni roo Anau, tena e illoa hoki ma Anau e hamai i hee? Anau se hamai i te vahi Anau Hokonnau. Emeia te Tama e kauna ria mai Anau raa e tonu tahi. Kootou se illoa Tama raa, ²⁹ e meia Anau e iroa Tama raa, maitaname Anau e hamai Tama raa, tena Tama raa e kauna ria mai Anau ki hamai.”

³⁰ Tena na tama raa ku tattara ma ki hakapiki Tama raa, e meia se hai tama e ttaohi Tama raa, maitaname te saaita hakamaoni Aia raa se ki tae. ³¹ Emeia tammaki na tama i roto te kanohenua raa ku hakattina iaa Jisas, tena ki meake, “Te saaita te Mesaia raa e hamai raa, eaa Aia e me kippena tammaki na mirakol peenei ma te Tama nei eppena nei?”

Na soldia raa ku oo ma ki hakapiki Jisas

³² Na Farisi raa ellono na tattara te kanohenua raa e tattara hemuu iaa Jisas raa, tena laatou hakapaa ma na maatua hakananniura kua kauna na soldia e lollohi te Hare Tapu raa ki oo no hakapiki Jisas. ³³ Kito Jisas ki meake, “Anau e me ki nnoho ma kootou paa saaita koi, tena kioti Anau ku vaakai i te Tama nikauna ria mai Anau raa. ³⁴ Kootou e me kisese Anau, e meia kootou selavaa kikkite Anau, maitaname kootou selavaa te oo i te kina Anau e me ki noho raa.”

³⁵ Na tama hakamattua na Jiu raa ku tattara hokolaatou ma, “Tama raa e mee ma Aia e me ki haere i hee ki se kkite taatou Aia raa? Aia e me ki haere na matakaina na tama taatou raa e nnoho i roto Grik raa no akoako ake na tama raa? ³⁶ Tama raa e mee ma taatou e me kisese Aia, e meia taatou selavaa te kkite Aia, tena ma taatou selavaa hoki te oo i te kina Aia e me ki noho raa. Tama raa e tattara maea?”

Te vai te ora e ora tahi

³⁷ Te aho hakaoti te Kai raa he aho e rahi roo, tena Jisas ki mahike i aruna no tattara hakamaroaro ma, “Te tama e hiunu raa ki hamai Anau, ³⁸ tena te tama e hakatina Anau raa e me ki hamai no unu.” Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Te vai te ora raa e me kitereiho itaha ma te vahi manava Tama raa.” ³⁹ Jisas e tattara peenei i te vahi Te Anana Tapu tera na tama e hakattina raa e me ki too raa. Te saaita naa Aia se kikou ake Te Anana Tapu raa, maitaname Aia se ki haere no too na mahi Aia.

Te kanohenua raa ku hakatauttau hokolaatou

⁴⁰ Eisi na tama i roto te kanohenua raa ellono na tattara Jisas raa, tena ki meake, “Te Tama nei ko te Profet Te Atua raa hakamaoni!”

⁴¹ Alaa tama e tattara ma, “Tama nei ko te Mesaia!”

* **7:21** 7.21 teenei ko te mirakol Jisas ni tokonaki te tama no tauareka i te Sabat

Emeia alaa tama e tattara ma, “Te Mesaia raa se lavaa te hamai i Galili! ⁴² Te Launiu Tapuraa e tattara ma te Mesaia raa he mokopuna te Tuku Devit raa, tena Aia e me ki haanau mai i Betlehem, te matakaina Devit ni noho i mua raa.” ⁴³ Tena te kanohenua raa ku hakatauttau hokolaatou e mee Jisas. ⁴⁴ Alaa tama e hihhai ki hakapiki Tama raa, e meia se hai tama e kapake no ttaohi Tama raa.

Na tama hakamattua na Jiu raa se hakattina iaa Jisas

⁴⁵ Na soldia raa ku vakkai ake, tena na maatua hakananniu ia ma na Farisi raa ku vahiri ake na tama raa ma, “Kootou se too Tama raa no oo mai kootou raea?”

⁴⁶ Kito na soldia raa ki meake, “Se hai tama roo e tattara na tattara te Tama nei e tattara raa!”

⁴⁷ Kito na Farisi raa ki meake, “Eaa, Tama raa e mee kootou no vvare hoki? ⁴⁸ Kootou e illoa raa e isi tetama na tama hakamattua ia ma he Farisi ni hakatina Tama raa? ⁴⁹ Te kanohenua raa se illoalaoui natuaa Moses raa, tena na tama raa e me kitoo na hakalono llihu Te Atua raa!”

⁵⁰ Tena he Farisi enoho itekina raa, te inoa aia raa ko Nikodimas, te naa ko te tama ni haere ake no mmata Jisas i mua raa. Tama raa e tattara ake na tama raa ma, ⁵¹ “I te vahi na tuua taatou raa; taatou se lavaa te kou ake na hakalono llihu te tama kame taatou se vahiri tama raa ki too taatou te hakamaoni na mee tama raa e ppena e ssara raa.”

⁵² Kito na tama raa ki meake, “Eaa, akoe he tama hoki i Galili? Paupau te Launiu Tapuraa ki iroa akoe pera ma se isi te profet e me ki haanau mai i Galili.”

8

Te hine e pena te mee sakkino

[¹ Tena na tama hakaatoa ku vakkai i na hare laatou raa, e meia Jisas e haere i te Mouna e hhomo na Oliv raa. ² Te tahata roo te aho taiao raa Jisas ku vaakai ake i te Hare Tapu. Na tama hakaatoa ku muimui ake Tama raa, tena Aia ki noho i raro no akoako ake te kanohenua raa. ³ Kito na tama poroporo na tuua raa laatou ma na Farisi raa ku kou ake te hine e laavea ria e pena te mee sakkino no hakatuu i mua na tama raa hakaatoa. ⁴ Kito na tama raa ki meake Jisas, “Rabai, na tama raa e laavea te hine nei e pena te mee sakkino. ⁵ Na tuua Moses raa e mee mai taatou ma kame he hine e pena te mee sakkino peenei, tena na tama kumaka te hine naa na hatu ki mate. Tena kaa Akoe e maanatu maea?” ⁶ Na tama raa e vahiri ake peenei ma ki taaiki Jisas, ki lavaa laatou te mmau tattara i Tama raa. Emeia Jisas e huru koi i raro no sisi te mata rima Aia raa i aruna te kerekere.

⁷ Na tama raa e ttuu koi no vahihhiri ake Jisas na vahiri, tena Jisas ki hamatakkau i aruna no meake na tama raa, “Koai te tama kootou se isi na haisara e ppena raa ku too te hatu kaamata raa nopphehi te hine nei.” ⁸ Tena Aia ki huru hakaraoui i raro no sisi i aruna te kerekere. ⁹ Te saaita na tama raa ni llono na tattara raa, na tama raa ku hakaatoa ku haere uhu taki tahi no oo; kaamata ma na tama mattua raa. Tena Jisas Hokoia koi ku ttoe, tena te hine raa hoki e tuu i te kina raa. ¹⁰ Kito Jisas ki hamatakkau no tuu i aruna, tena ki meake te hine raa, “Na hee na tama naa? E isi te tama e ttoe ki mee mai ni tattara i te vahi akoe?”

¹¹ Tena te hine raa ki meake, “Te Ariki, se hai tama e ttoe.”

Kito Jisas ki meake, “Tena Anau hoki se hai tattara i te vahi akoe. Haere, tena auu se ppena hoki na mee sakkino.”]

Jisas ko te Maahina te maarama nei

¹² Tena Jisas ki tattara ake na Farisi raa hakaraoui. Jisas e meake ma, “Anau ko te Maahina te maarama nei. Koai te tama e tautari Anau e me ki too te Maahina te ora, tena aia hoki se lavaa te hahae i roto te pouri.”

¹³ Kito na Farisi raa ki meake Jisas, “Tena te saaita nei Akoe ku tattara mai maatou i te vahi Akoe Hokkoe, e meia na tattara Akoe raa se isi roo te hakamaoni.”

¹⁴ Tena Jisas ki meake, “Niaina Anau etattara ite vahi Anau Hokonnau, hea Anau emeaturaa e hakamaoni, maitaname Anau eiroa tekina Anau nihamai ia ma tekina Anau eme ki haereraa. Kootou se illoa tekina Anau nihamai ia ma tekina Anau eme ki haereraa. ¹⁵ Kootou ehakatonutonu na mee hakaatoa tautari te hakataakoto tetama, e meia Anau sehai tama nihakatonutonu.

¹⁶ Emeia peeraa Anau ki hakatonutonu na tama raa, tena te hakatonutonu Anau raa e me ki hakamaoni, maitaname Anau semee ma Anau ehakatonutonu Hokonnau; te Tamana nikaunaria mai Anau raa enoho ma Anau. ¹⁷ Emmau iroto natuaa kootou raa pera ma, kame tokorua na tama ehakattina te hakataakoto hokotahi, tena hea laaua e tattara raa e hakamaoni. ¹⁸ Anau etattara ite vahi Anau Hokonnau, tena te Tamana nikaunaria mai Anau raa e tattara hoki i te vahi Anau.”

¹⁹ Kito na tama raa ki vahiri ake, “Teehee te Tamana Akoe naa?”

Tena Jisas ki meake, “Kootou se illoa Anau ia ma te Tamana Anau raa hoki. Ia peeraa kootou ki illoa Anau; kootou e me ki illoa hoki te Tamana Anau raa.”

²⁰ Jisas etattara ake na tattara nei hakaatoa ite kanohenua raa te saaita Aia ni akoako iroto te Hare Tapu i te kina na tama raa e tukutuku na hoki raa. Ia sehai tama e hakapiki Tama raa e mee te saaita Aia e me ki taia ria no mate raa se ki tae.

Kootou se lavaa te oo i te kina Anau e me ki haere

²¹ Tena Jisas ki meake hakaraoi na tama raa pera ma, “Anau e me ki haere i taha; kootou e me ki sесеe Anau, tena kootou e me ki mmate i na hai sara kootou. Kootou se lavaa te oo i te kina Anau e me ki haere raa.”

²² Kito na tama hakamattua na Jiu raa ki tattara ma, “Tama raa e tattara ma taatou se lavaa te oo i te kina Aia e me ki haere raa. Eaa, Aia e maanatu ma ki taa Aia Hokoia ki mate?”

²³ Tena Jisas ki meake, “Kootou ni tama te maarama i raro nei, e meia Anau e hamai i aruna. Kootou ni tama te maarama nei, e meia Anau seai ma he tama te maarama nei.

²⁴ Tera hea Anau e meatu ma kootou e me ki mate i na hai sara kootou raa. Tena kootou e me ki mmate i na hai sara kootou raa kame kootou se hakattina pera ma, ‘Anau ko Nau koi’.”

²⁵ Kito na tama raa ki meake, “Koai Akoe?”

Tena Jisas ki meake, “Anau e me ki tattara atu kootou peehee? ²⁶ Anau e tammaki na tattara ki tattara atu i te vahi kootou, ia tammaki hoki na tattara ki hai atu na haeo kootou raa. Te Tama ni kaunaria mai Anau raa e hakamaoni, tena Anau e tattara ake te maarama nei na mee Anau e rono Aia e tattara mai Anau raa.”

²⁷ Na tama raa se illoa ma Jisas e tattara ake laatou i te vahi te Tamana. ²⁸ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Te saaita kootou e ssau te Tamariki te Tama nei i aruna raa, tena kootou e me ki illoa pera ma ‘Anau ko Nau koi’, tena kootou e me ki illoa pera ma Anau seppena na mee i na mahi Anau Hokonnau, e meia Anau e tattara koi hea te Tamana e tattara mai Anau ki tattara atu raa. ²⁹ Tena te Tama e kaunaria mai Anau raa e noho ma Anau; Tama raa sehai vahao e tiaki Anau, maitaname Anau e ppena tahi hea Aia e hihai raa.”

³⁰ Tammaki na tama e llono na tattara Jisas raa ku hakattina Tama raa.

Te Hakamaoni raa e me ki hakattana kootou

³¹ Kito Jisas ki meake na tama ehakattina i Aia raa, “Kame kootou etauttari na akoako Anau nei, tena kootou ni disaipol hakamaoni Anau; ³² kootou e me ki illoa te hakamaoni raa, tena te hakamaoni raa e me ki hakattana kootou.”

³³ Kito na tama raa ki meake, “Maatou ni mokopuna Abraham, tena maatou sehai vahao e hehekau ma na tama. Kaa he hakataakoto peehee Akoe e tattara ma, ‘Kootou e me ki hakattana ria naa?’”

³⁴ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Anau emeatu kootou te hakamaoni: na tama hakaatoa e isi na haisara raa enoho iraro na mahi na haisara raa.

³⁵ Tetama hehekauraa seai ma hetama hakamaoni iroto tehare, e meia tetamarikiraa hetama hakamaoni enoho tahi iroto tehare. ³⁶ Kame te Tama TeAtua raa e tokonaki kootou kittana, tena kootou e me kittana hakamaoni. ³⁷ Anau e iroa kootou nimokopuna Abraham. Emeia kootou ehahaivi ma kitaa Anau ki mate, maitaname kootou se hihhai ki tauttari na akoako Anau raa. ³⁸ Anau e tattara hea te Tamana Anau raa e huri mai Anau raa, e meia kootou e ppena hea te tamana kootou raa ni tattara atu kootou raa.”

³⁹ Kito na tama raa ki meake Jisas, “Te tamana maatou raa ko Abraham.”

Tena Jisas ki meake, “Kame kootou ni tamalliki hakamaoni Abraham, tena kootou e me kippena na mee aia nippena raa. ⁴⁰ Anau na vahao hakaatoa e tattara atu kootou te hakamaoni Anau e rono i TeAtua raa, e meia kootou e hahaivi ma ki taa Anau ki mate. Abraham se ppena na tiputipu peenei! ⁴¹ Kootou e ppena hea te tamana kootou raa ni ppena.”

Kito na tama raa ki meake, “TeAtua Hokoia koi ko te Tamana maatou eisi, tena maatou ni tamalliki hakamaoni Aia.”

⁴² Tena Jisas ki meake na tama raa, “Kame TeAtua he Tamana kootou hakamaoni, kootou e me kilaoi Anau, maitaname TeAtua e kauna ria mai Anau, tera hea te aho nei Anau e noho i te kina nei. Anau se hamai te hihai Anau, e meia TeAtua e kauna ria mai Anau. ⁴³ Aiea kootou se illoa hea Anau e tattara atu raea? E mee kootou se hihhai ki hakallono na tattara Anau raa. ⁴⁴ Kootou ni tamalliki Satan te tamana kootou raa, tena kootou e hihhai kitauttari hea te tamana kootou raa e hihai. Tetama naa hetama taa tama kaamata mai roo ite kaamata, tena aia se hai vahao etuu tevahi te hakamaoni, maitaname aia hokoia seisi te hakamaoni iroto aia. Tesaita aia e tattara te tattara mariu raa, aia e ppena koi hea etau ma aia raa, maitaname aia hetama tattara mariu, tena aia ko te tamana na tama hakaatoa e tattara malliu raa. ⁴⁵ Emeia Anau e tattara te hakamaoni tera hea kootou se hihhai ki hakattina Anau. ⁴⁶ Koai te tama kootou elavaa te mee mai te hakamaoni hea Anau e ppena e sara? Kame Anau e tattara atu te hakamaoni, tena kaa kootou se hakattina Anau naea? ⁴⁷ Te tama e hamai TeAtua raa e hakarono na tattara TeAtua. Emeia kootou seai ma ni tamalliki TeAtua, tera hea kootou se hihhai ki hakallono.”

Jisas ia ma Abraham

⁴⁸ Kito na tama raa ki vahiri ake Jisas, “Eaa, maatou e sara te saaita maatou ni meatu pera ma Akoe he tama i Samaria, tena ma Akoe e isi te tipua i roto Akoe?”

⁴⁹ Tena Jisas ki meake, “Anau se isi te tipua i roto Anau, tena Anau e hakammaha te Tamana Anau raa, e meia kootou se hakammaha Anau. ⁵⁰ Anau se hihai ki ssau Anau Hokonnau i aruna. Emeia e isi te Tama e hihai ki ssau Anau, tena Aia ko te Tama e me ki hakatonutonu. ⁵¹ Anau e meatu kootou te hakamaoni: koai te tama e tautari na tattara Anau raa se lavaa te mate.”

⁵² Kito na tama raa ki meake, “Te saaita nei maatou ku illoa te hakamaoni pera ma Akoe eisi te tipua i roto Akoe! Abraham e mate, tena na profet raa hoki e mmate, e meia Akoe e mee ma natama etauttari na akoako Akoe raa se lavaa te mmate. ⁵³ Abraham, te tamana maatou raa e mate; eaa Akoe e mee ma Akoe e hakanaaniu i aruna Abraham? Na profet raa hoki e mmate. Akoe e maanatu ma Akoe hetama peehee?”

⁵⁴ Kito Jisas ki meake, “Kame Anau e hakammaha Anau Hokonnau, tena te hakammaha Anau raa he mee vare koi. Te Tama e hakammaha Anau raa ko te Tamana Anau raa, te Tama kootou e mee ma he Atua kootou raa. ⁵⁵ Kootou se illoa roo Tama raa, e meia Anau e iroa Tama raa. Kame Anau e tattara pera ma Anau se iroa Tama raa, tena Anau he Tama tattara mariu peenaa ma kootou. Emeia Anau e iroa Tama raa, tena Anau e tautari na tattara Tama raa. ⁵⁶ Abraham te tamana kootou raa e hihia ma aia e me kikite te saaita Anau e hamairaa, tena aia nikite no hihia roo.”

⁵⁷ Kito na tama raa ki meake Jisas, “Akoe se tae tipu rima na hetau te matua Akoe, tena Akoe e mee pera ma Akoe ni kite Abraham?”

⁵⁸ Tena Jisas ki meake, “Anau e meatu kootou te hakamaoni roo. Imua Abraham ni haanau mai, ‘Teenei Anau’.”

⁵⁹ Tena na tama raa ki too na hatu raa ma ki maka Jisas, e meia Jisas e hakalluu Aia Hokoia, tena ki haere i taha ma te Hare Tapu raa.

9

Jisas e tokonaki te tama e haanau iho na karemata e sseni

¹ Jisas ku haere, tena Aia ki kite te tama na karemata e sseni kaamata mai roo te saaita aia ni haanau iho raa. ² Tena na disaipol Jisas raa ki vahiri ake Tama raa, “Rabai, ni haisara aii e mee te tama nei no sseni raa? Ni haisara aia ma ni haisara na maatua aia raa?”

³ Kito Jisas ki meake, “Seai ma ni haisara te tama nei ia ma ni haisara na maatua aia raa tera e mee na karemata tama nei no sseni. Tama nei e sseni ma ki kite kootou na mahi TeAtua tera e me ki huri ake i roto te tama nei. ⁴ Tena taatou ki tauhano te ppena na uata te Tama ni kauna ria mai Anau raa te saaita te mee raa koi maarama; te poo e me ki tae mai te saaita taatou ku se hai tama e uata. ⁵ Anau ko te Maahina te maarama nei te saaita Anau e noho i roto te maarama nei.”

⁶ Jisas e tattara no oti, kito Aia ki saavare i aruna te kerekere raa, tena ki murumuru na saavare Aia raa ma na kerekere raa no pelapela, tena Aia ki mmuru na karemata te tama raa, ⁷ tena ki meake, “Haere no huhui na karemata akoe raa i roto te Vai i Siloam.” (Te tattara nei e mee ma “Kauna”.) Kito te tama raa ki haere no huhui na karemata Aia, tena ki vaakai ake na karemata aia raa ku kite.

⁸ Na tama te kauhare raa ia ma na tama ni kite tama ni noho no kainonno i mua raa ku vahihiri ma, “Teenei seai ma ko te tama kame e noho no kainonno raa?”

⁹ Tena alaa tama ki meake ma, “Teena ko te tama naa koi,” e meia alaa tama e mee ma, “Seai, te tama naa e ssau roo pera ma te tama raa.”

Kito te taupeara raa ki meake hokoia ma, “Teenei ko nau koi.”

¹⁰ Kito na tama raa ki vahiri ake te taupeara raa, “Kaa akoe ku kite vahao nei naea?”

¹¹ Tena te tama raa ki meake, “Te tama e hui ma ko Jisas raa e murumuru na peela raa, tena ki mmuru na karemata anau raa, tena Aia ki mee mai ma anau ki haere no huhui na karemata anau i Siloam. Kito anau ki haere, ia te saaita koi anau ni huhui raa, anau ku lavaa te kite.”

¹² Kito na tama raa ki vahiri ake ma, “Teehee te Tama naa?”

Tena te tama raa ki meake, “Anau se iroa.”

Na Farisi raa ku lahulahu i te tama ku kite raa

¹³ Tena te kanohenua raa ki too te tama ku kite raa no kkave i na Farisi raa. ¹⁴ Te aho Jisas ni mee na peela raa no mmuru na karemata te tama raa no kite raa he aho te Sabat. ¹⁵ Tena na Farisi raa ki vahiri ake hakaraoi te tama ku kite raa ma aia ku lavaa te kite peehee. Kito te tama raa ki meake na Farisi raa, “Tama raa e mmuru na karemata anau raa ma na peela, tena ki oti anau ki huhui na karemata anau raa; teenei hea anau ku kite.”

¹⁶ Tena e isi na Farisi ki meake, “Te tama e pena te mee nei raa seai ma he tama e hamai TeAtua, maitaname Aia se tautari na tuua te Sabat raa.”

E meia alaa tama e tattara ma, “Te tama hai sara e lavaa peehee te ppena na mirakol peenei?” Tena na tama raa ku hakataukoti hokolaatou.

¹⁷ Kito na Farisi raa ki vahiri ake hakaraoi te tama ku kite raa ma, “Akoe e mee ma Tama raa e tokonaki akoe no kite, tena kaa akoe e maanatu ma Aia koai?”

Tena te tama raa ki meake, “Te Tama raa he Profet.”

¹⁸ Na tama hakamattua na Jiura se hihhai ki hakattina pera ma te tama raa i mua raa e sseni, tena te saaita nei ma aia ku kite hakaraoi. Kito na tama raa

ki kanna ake na maatua te tama raa ¹⁹ no vahiri ake tokorua raa ma, “Teenei he tama koorua? Koorua e mee ma te tama nei e sseni te saaita aia ni haanau mai raa; kaa te tama nei ku lavaa peehee te kite te saaita nei?”

²⁰ Kito na maatua te tama raa ki meake, “Maaua e illoa ma teenei he taupeara maaua, tena maaua e illoa ma nakaremata aia raa e sseni te saaita aia ni haanau iho raa. ²¹ Emeia maaua se illoa ma aia ku kite peehee te saaita nei, iaa maaua se illoa hoki te tama ni tokonaki te tama nei no kite raa. Vahiri ake te tama nei; aia ku matua, tena aia hokoia e lavaa te tattara atu kootou!” ²² Na maatua te tama raa e tattara peenei raa e mee laaua e mattaku i na tama hakamattua na Jiu raa, maitaname na tama raa ku oti te tattara no tonu ma kame he tama e hakatina ma Jisas ko te Mesaia, tena te tama naa e me ki hakatuu ria i taha ma te hare lotu. ²³ Tera hea na maatua te tama raa e meake ma, “Vahiri ake te tama nei; aia ku matua, tena aia e me ki tattara atu hokoia!”

²⁴ Kito na tama hakamattua na Jiu raa ki kanna ake te taupeara raa ki haere ake hakaraoi, tena laatou ki meake, “Tattara mai te hakamaoni i mua TeAtua pera ma akoe e me ki tattara te hakamaoni! Maatou e illoa ma te Tama e tokonaki akoe no kite raa he tama hai sara.”

²⁵ Kito te taupeara raa ki meake, “Anau se iroa, Aia he tama hai sara ma seai, e meia te mee hokotahi koi anau e iroa raa: anau e iroa pera ma anau ni mee raa e sseni, tena te saaita nei anau ku kite.”

²⁶ Tena na tama raa ki vahiri ake, “Kaa Tama naa e mee peehee akoe? Aia e mee peehee akoe no kite?”

²⁷ Kito te taupeara raa ki meake, “Anau ku oti te meatu kootou, tena kootou se hihhai ki hakallono. Aiea kootou e hihhai killono hakaraoi naea? Kame ko kootou hoki e hihhai ki mee pera ma ni disaipol Tama raa?”

²⁸ Kito na tama raa ku hai ake hakasakkino roo i te taupeara raa, tena ki meake, “Akoe avare he disaipol Tama raa; e meia maatou ni disaipol Moses. ²⁹ Maatou e illoa ma TeAtua ni tattara ake Moses; e meia maatou se illoa ma te Tama naa e hamai i hee!”

³⁰ Kito te taupeara raa ki meake, “Anau e mahharo i na tattara naa! Kootou se illoa ma te Tama naa e hamai i hee, e meia Aia e tokonaki anau no kite! ³¹ Maatou e illoa TeAtua se hakarono na tama hai sara; Tama raa e hakarono na tama e hakammaha Aia raa, tena kippena hea Aia e hihai ma na tama raa kippena raa. ³² Taatou se hai vahao roo ni llono i mua te saaita te maarama nei ni tipu ake ma he tama ni tokonaki te tama karemata sseni peenei no kite. ³³ Kame te Tama naa seai ma he tama TeAtua e kauna ria mai, tena te Tama naa se lavaa hoki te ppena he mee.”

³⁴ Kito na tama raa ki meake, “Akoe e haanau no matua mai ma na hai sara, tena akoe e hihai ma ki akoako mai maatou?” Tena na tama raa ki hakatuu te taupeara raa i taha ma te hare lotu.

Na tama e sseni

³⁵ Te saaita Jisas ni rono hea ni kapihi ake te taupeara raa, tena Aia ki haere no mmata te taupeara raa, tena ki vahiri ake te taupeara raa, “Akoe e hakatina i te Tamariki te Tama nei?”

³⁶ Tena te taupeara raa ki meake, “Hakari mai te Tama naa ki iroa anau, ki lavaa anau te hakatina Tama naa!”

³⁷ Tena Jisas ki meake, “Akoe ku oti te kite te Tama naa, teenei Aia nei e tattara ma akoe te saaita nei.”

³⁸ Kito te taupeara raa ki meake, “TeAriki, anau ku hakatina,” tena aia ki tuturi i mua Jisas.

³⁹ Tena Jisas ki meake, “Anau e hamai i te maarama nei ki hakatonutonu, ki lavaa na tama e sseni raa te kkite, tena na tama e kkite raa ki sseni.”

⁴⁰ E isi na Farisi e ttuu i te kina raa no llono na tattara Jisas raa, tena na tama raa ki vahiri ake Jisas ma, “Hakamaoni Akoe kame e tattara ma maatou hoki e sseni nee?”

⁴¹ Kito Jisas ki meake, “Kame kootou e sseni, tena na hakataakoto kootou raa se lavaa te haeo ma kootou e ssara, e meia kame kootou e mee ma kootou ekkite, tena na hakataakoto kootou raa e me ki haeo ma kootou e ssara.”

10

Te tattara hurihuri te tama rorohi na sipsip

¹ Tena Jisas ki meake, “Anau e tattara atu kootou te hakamaoni: te tama se uru tonu te totoka raa, tena ki kake na vahi te hare na sipsip e moemmoe raa he tama kairarao, iaa he tama sakkino. ² Te tama e uru tonu te totoka raa ko te tama e rorohi na sipsip raa. ³ Te tama e tuu te totoka raa e me ki taaraki te totoka raa ki uru te tama raa; na sipsip raa ellono te reo tama raa te saaita aia e kakanna na inoa na sipsip raa, tena ku hakattaki na manu raa i aho. ⁴ Te saaita na sipsip raa ku ttae i aho hakaatoa, te tama raa e me ki haere i mua na sipsip raa, tena na sipsip raa e me ki tauttari aia, maitaname na manu raa e illoa te reo tama raa. ⁵ Na sipsip raa se lavaa te tauttari he tama peeraa hoki; e meia na manu raa e me ki huro i taha ma te tama raa, maitaname laatou se illoa te reo te tama raa.”

⁶ Jisas e tattara ake te tattara hurihuri nei, e meia na tama raa se illoa te hakataakoto te tattara hurihuri raa.

Jisas te Tama hakamaoni e rorohi na sipsip

⁷ Kito Jisas ki meake hakaraoi, “Anau e meatu te hakamaoni: Anau ko te totoka te hare na sipsip. ⁸ Na tama hakaatoa ni oo mai i mua raa ni tama kailallao, ia ni tama sakkino, e meia na sipsip raa se hihhai ki hakallono na tama raa. ⁹ Anau ko te totoka. Na tama e oo mai Anau raa e me ki ora; na tama raa e me ki oo mai i hare, tena ku oo i aho no sесеe na kai. ¹⁰ Na tama kailallao raa e oo mai koi ki kailallao, ki taa ki mmate, tena ku seu kootou. Anau e hamai ma ki tokonaki kootou ki too te ora; te ora tera e pii na mee taualleka raa.

¹¹ “Anau ko te Tama tauareka te rorohi na sipsip, Anau e tanattana ki mate ma na sipsip raa. ¹² Te saaita te tama na tama raa ni too ma ki rorohi na sipsip raa e kite te poi kai tama raa ku haere ake, te tama raa e me ki tiaki na sipsip raa no tere i taha, tena te poi kai tama raa e me ki oho ake na sipsip raa, tena na sipsip raa hakaatoa ku maaseu no huro. ¹³ Te tama na tama raa e too ki rorohi na sipsip raa e tere i taha e mee aia seai ma ko te tama hakamaoni ki rorohi na sipsip raa. ¹⁴ ¹⁵ Tena Anau ko te Tama tauareka te rorohi na sipsip raa. E ssau pera ma te Tamana e iroa Anau, tena Anau e iroa te Tamana, ia e ssau hoki pera ma Anau e iroa na sipsip Anau raa, tena na sipsip Anau raa e illoa Anau. Tena Anau e tanattana ki mate ma na sipsip raa. ¹⁶ E isi alaa sipsip Anau seai i roto te hare nei. Anau e me ki kou mai laatou hoki; na manu naa e me ki hakallono te reo Anau raa, tena laatou e me ki oo mai no hakaapaa hakaatoa, tena he tama hokotahi koi e me ki rorohi laatou.

¹⁷ “Te Tamana e laoi Anau, maitaname Anau e tanattana ki hoki atu te ora Anau raa ma kilavaa Anau te too muri te ora Anau raa hakaraoi. ¹⁸ Se hai tama e me ki too te ora Anau raa i taha ma Anau. Anau e hoki atu te ora Anau i te hihai Anau. Anau e isi na mahi ki hoki te ora Anau raa, tena Anau e isi na mahi hoki ki too muri te ora Anau raa. Teenei hea te Tamana e tattara mai Anau ki ppena.”

¹⁹ Tena na tama raa ku hakataukoti hokolaatou, e mee na tattara Jisas raa. ²⁰ Tammaki na tama e tattara ma, “Tama naa e isi te tipua! Tama naa ku vvare! Aiea kootou e hakallono Tama naa naea?”

²¹ Emeia alaa tama e tattara ma, “Te tama e isi te tipua i roto aia se lavaa te tattara peenei! Te tipua se lavaa te mee na tama karemata sseni raa ki kkkite!”

Te kanohenua raa se hihai ki hakattina Jisas

²² Teenaa ko te saaita te haumallii, tena te kanohenua Jerusalem raa ku kkai te Kai na Jiu raa e tataohi ki mannatu te Hakatapu te Hare Tapu. ²³ Jisas e hahaere vaa te kina

te Paaro Solomon i roto te Hare Tapu raa, ²⁴ tena te kanohenua raa ki hakkutu ake iaa Jisas, tena ki vahiri ake Tama raa ma, “Ako e mee roo maatou ki hakattari te saaita roroa roo. Tattara mai te hakamaoni: Ako ko te Mesaia?”

²⁵ Kito Jisas ki meake, “Anau kuoti te meatu kootou, e meia kootou se hihhai ki hakattina Anau. Na mee Anau e ppena i na mahi te Tamana Anau raa e huriatu ki illoa kootou koai Anau, ²⁶ e meia kootou se hihhai ki hakattina Anau, maitaname kootou seai ma ni sipsip Anau. ²⁷ Na sipsip Anau raa e hakallono te reo Anau; Anau e iroa laatou, tena laatou e tauttari Anau. ²⁸ Anau e kou ake laatou te ora e ora tahi, tena laatou se lavaa roo te mmate. Se hai tama e lavaa te too laatou i taha ma Anau. ²⁹ Hea te Tamana e kou mai Anau raa e hakanaaniu i aruna na mee hakaatoa, tena se hai tama e lavaa te too laatou i taha ma na rima te Tamana. ³⁰ Anau ma te Tamana e hokotahi roo.”

³¹ Tena te kanohenua raa kitoo hoki na haturaa ma kimaka Jisas. ³² Tena Jisas ki meake na tamaraa, “Anau e ppena tammakiroo na mee taualleka tera te Tamana raa e kou mai Anau kippena i mua na karemata kootou; kaa hea Anau e ppena tera kootou e hihhai ki maka Anau ma na hatu naa?”

³³ Kito na tama raa ki meake, “Maatou se hihhai ki maka Ako e na hatu e mee na mee taualleka Ako e ppena raa, e meia e mee Ako e tattara hao TeAtua! Ako he tama koi, e meia Ako e hihai ki mee ma Ako ko TeAtua!”

³⁴ Tena Jisas ki meake, “Emmau i roto na tuua kootou raa pera ma TeAtua e mee ma, ‘Kootou ni atua.’ ³⁵ Taatou e illoa pera ma hea e mmu i roto te Launiu Tapu raa e hakamaoni, tena TeAtua e kanna na tama tera Aia nikouake na tattara Aia raa ma ni atua. ³⁶ Ia ite vahi Anau, te Tamana e hirihiri Anau, tena ki kauna ria mai Anau ki hamai i te maarama nei. Kaa kootou e tattara ma Anau e tattara hao TeAtua peehee, e mee Anau e tattara ma Anau he Tamariki TeAtua? ³⁷ Kame Anau se ppena hea te Tamana e hihai Anau kippena raa, tena auu se hakattina Anau. ³⁸ Emeia kame Anau e ppena na mee raa, niaina kootou se hakattina Anau, kootou e tau te hakattina hea Anau e ppena raa ki lavaa kootou te illoa na vahao hakaatoa pera ma te Tamana e noho i roto Anau, tena Anau e noho i roto te Tamana.”

³⁹ Tena na tama raa ku hahaiivi hoki ma ki hakapiki Jisas, e meia Aia hakallihia i taha ma na tama raa no haere.

⁴⁰ Jisas ku vaakai hakaraoi iteeraa vahi teriva Jordan raa, ite kina Jon ni hakoukoutapu na tama raa, tena Aia ki noho i te kina raa. ⁴¹ Tammaki na tama e ooake iaa Jisas no meake ma, “Jon se hai mirakol e huri mai, e meia na tattara hakaatoa aia e tattara i te Tama nei raa e hakamaoni.” ⁴² Tena tammaki na tama i te kina raa ku hakattina iaa Jisas.

11

Te mate Lasarus

¹ Hetama elaavea e noho i roto Betani, teinoa aia raa ko Lasarus. Betani ko te matakaina te haanau Meri laaua ma Marta e noho. ² (Te Meri nei ko te hine tera ni nnini te lloo manoni raa i aruna na tapuvae TeAriki raa, tena ki hakapakupaku na tapuvae Tama raa ma na rouru aia. Tena Lasarus te tama elaavea raa he kave Meri.) ³ Te haanau h hine raa ekkave te tattara iaa Jisas ma, “TeAriki, te soa laoi Ako e raa ku laavea.”

⁴ Te saaita Jisas ni rono na tattara raa, tena Aia ki tattara ake ma, “Te hakaotioti te maahana Lasarus nei seai ma ko te mate; te mee nei e kapihi mai ma ki lavaa TeAtua te huri mai na mahi hai mmahi, tena na mahi naa e me ki huri ake pera ma te Tamariki TeAtua raa e me ki too na mahi hai mmahi.”

⁵ Jisas e laoi te hai taina Marta laaua ma Meri ia ma Lasarus te kave laaua raa, ⁶ ia niaina ma Aia e rono ma Lasarus e laavea, e meia Aia e noho koi i te kina raa no tae e rua na aho. ⁷ Tena Aia ki meake na disaipol Aia raa, “Taatou ki vakkai i Judia.”

⁸ Kito na disaipol raa ki meake, “Rabai, paa saaita raa koi na tama i te matakaina raa e hihhai ma kimaka Akoe na hatu, tena Akoe kumaanatu ma ki vaakai hoki i te kina raa?”

⁹ Tena Jisas ki meake, “Telaa raa e hopo ake te tahata, tena ki huru te hiahi, kaa seai? Tena te tama e hahaere te ao raa se lavaa te ppaku na mee no hhina, maitaname laatou e kkite te maahina te maarama nei raa. ¹⁰ Emeia kame na tama raa e hahaere te poo, tena laatou e me ki ppaku no hhina, maitaname laatou se kkite te maahina te maarama nei raa.”

¹¹ Jisas e tattara peenei, tena ki hakapaa ake hoki ma, “Lasarus te soa taatou raa ku moe heiroa, e meia Anau e me ki haere no hakaaraa aia ki maahuru.”

¹² Kito na disaipol raa ki meake, “Te Ariki, kame aia e moe, tama naa e me ki tauareka.”

¹³ Jisas e tattara pera ma Lasarus ku mate, e meia na disaipol raa e kkahu ma Lasarus e moe heiroa koi. ¹⁴ Kito Jisas ki tattara hakamatahua ake ma, “Lasarus ku mate, ¹⁵ e meia Anau e hihia e mee Anau se noho i te kina raa, tena Anau e hihai ma kootou ki kkite ki lavaa kootou te hakattina. Taatou ki oo no mmata aia.”

¹⁶ Tena Tomas e hui ma te Kokoaraa ku meake na disaipol laatou raa, “Taatou hakaatoa ki oo ma te Rabai raa ki mmate taatou ma Tama raa!”

Jisas ko te Ora muri ia ma te Ora e ora tahi

¹⁷ Tesaaita Jisas nitae i Betaniraa, tena Aia kurono pera ma Lasarus ku oti te tanu e haa na aho kullaka raa. ¹⁸ Betani e rua na mael semmao hoki i taha ma Jerusalem, ¹⁹ tena tammaki na tama i Judia ni oo ake no mmata Marta laua ma Meri ma ki hakatatarahia tokorua raa i te mate Lasarus raa.

²⁰ Te saaita Marta ni rono ma Jisas ku tae ake, tena aia ki haere no mmata Tama raa, e meia Meri e noho koi i hare. ²¹ Kito Marta ki meake Jisas ma, “Te Ariki, peeraa koi Akoe ki noho i te kina nei, te kave anau raa se lavaa te mate! ²² Emeia anau e iroa pera ma TeAtua e me ki kou atu Akoe hea Akoe e kainno ake Aia raa.”

²³ Kito Jisas ki meake, “Te kave akoe raa e me ki ora muri.”

²⁴ Tena Marta ki meake, “Anau e iroa pera ma aia e me ki ora muri i te aho hakaoti raa.”

²⁵ Kito Jisas ki meake Marta, “Anau ko te ora muri ia ma te ora e ora tahi. Na tama e hakattina Anau raa e me ki ora, niaina laatou ku mmate; ²⁶ tena na tama hakaatoa e ora tera e hakattina Anau raa se lavaa te mmate. Akoe e hakatina te tattara nei?”

²⁷ Tena Marta ki meake, “Hakamaoni roo, Te Ariki! Anau e hakatina pera ma Akoe ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua tera ni hamai i te maarama nei raa.”

Jisas ku tani te aroha

²⁸ Marta e tattara ake no oti, tena aia ki vaakai i hare no kanna hemuu ake Meri te taina aia raa. Tena Marta ki meake Meri ma, “Te Rabai raa ku tae mai, tena Aia e vahiri akoe.” ²⁹ Te saaita Meri ni rono na tattara nei, aia ku mahike no haere hakavave no mmata Jisas. ³⁰ (Jisas se ki tae roo i roto te matakaina, e meia Aia e noho koi i te kina Marta ni ttiri Aia raa.) ³¹ Na tama e nnoho i hare ma Meri no hakatatarahia te tama raa ku tauttari Meri te saaita laatou ni kkite aia ni mahike i aruna no haere hakavave i aho raa. Na tama raa e kkahu ma Meri ku haere i te kava no tanitani.

³² Meri ku tae i te kina Jisas e noho raa, tena te saaita koi aia ni kite Jisas, aia ku hina atu i mua na vae Jisas. Tena Meri ki meake, “Te Ariki, peeraa Akoe ki noho i te kina nei, te kave anau raa se lavaa te mate!”

³³ Jisas e kite Meri e tani, tena ki kite hoki na tama e ttuu vaa raa e tanittani laatou ma Meri, tena te aroha Aia raa ku haere ake roo. ³⁴ Kito Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Kootou e tanu Lasarus i hee?”

Tena na tama raa ki meake, “Te Ariki, Hamai no mmata.”

³⁵ Jisas ku tani.

³⁶ Na tama raa ku tattara ma, “Kira ake, Jisas e aroha mahi roo Lasarus!”

³⁷ Emeia alaa tama e tattara ma, “Tama raa e mee na tama karemata sseni raa no kkite, kaa seai? Kaa Aia se lavaa peehee te mee Lasarus ki se mate?”

Jisas e hakaora Lasarus no ora

³⁸ Te aroha Jisas raa ku haere ake hakaraoi, tena Aia ki haere itetaruma. Te taruma raa he rua etuu te vahi te mouna, tena te hatu raa e pui tetotoka te taruma raa. ³⁹ Tena Jisas ki meake, “Hakatupe te hatu raa i taha!”

Tena Marta te kave Lasarus raa ki meake, “Te Ariki, te kina nei e me ki purau roo. Tama naa e tanu e haa na aho kullaka raa!”

⁴⁰ Kito Jisas ki meake Marta, “Anau ni mee raa se meatu ma akoe e me ki kite na mahi hai mmahi Te Atua raa kame akoe e hakattina?”

⁴¹ Kito na tama raa ki hakatupe te hatu raa i taha. Tena Jisas ki kikiria i aruna no meake, “Tamana, Anau e hakammaha Akoe e mee Akoe e hakarono Anau. ⁴² Anau e iroa pera ma Akoe e hakarono Anau na vahao roo hakaatoa, e meia Anau e tattara peenei ki mee na tama e ttuu i te kina nei raa ki hakattina pera ma Akoe e kauna ria mai Anau.” ⁴³ Jisas e lotu ake peenei no oti, tena Aia ki kanna ake hakamaroa roo ma, “Lasarus, hamai i aho!” ⁴⁴ Kito Lasarus ki hamai i aho, e meia na paamaro na tama raa ni mmuni na rima ia ma na vae aia raa e mmau koi, hakapaa ma te paamaro e uhi na karemata aia raa. Tena Jisas ki meake na tama raa, “Vvete na paamaro raa i taha ma te tama raa, tena ku tiaki aia ki haere.”

Na tama hakamattua na Jiu raa e tattara no tonu ki taa Jisas ki mate

(Matiu 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Tammaki na tama ni oo ake no mmata Meri raa e kkite hea Jisas ni ppena raa, tena na tama raa ku hakattina iaa Jisas. ⁴⁶ Emeia e isi na tama e vakkai no meake na Farisi raa hea Jisas ni ppena raa. ⁴⁷ Kito na Farisi raa laatou ma na maatua hakananniu raa kukutu ma na tama hakamattua na Jiu raa no tattara ma, “Hea taatou e me ki ppena? Kira ake na mirakol hakaatoa te Tama nei ni ppena raa! ⁴⁸ Kame taatou e tiaki Tama nei ki tauhano no ppena na mee nei, tena na tama hakaatoa e me ki hakattina Tama nei, tena na tama hakamattua i Rom raa e me ki oo mai no seu te Hare Tapu ia ma te henua taatou nei!”

⁴⁹ He tama hokotahi na tama raa, te inoa aia raa ko Kaiafas, tena aia ko te pohouru hakanaaniu na maatua te hetu naa. Tama raa e meake ma, “Kootou ni vvere hakaatoa! ⁵⁰ Kootou se isi na hakataakoto pera ma e tauareka kootou te tiaki he tama hokotahi ki mate ma na tama hakaatoa, ki se lavaa na tama te henua raa te taai ia no mmate hakaatoa?” ⁵¹ Te hakamaoni, Kaiafas se tattara peenei i te hakataakoto koi aia; e meia e mee aia ko te pohouru hakanaaniu na maatua te hetu naa, tena aia ki tattara ake pera ma Jisas e me ki mate ma na Jiu hakaatoa, ⁵² ia se mee ma na Jiu raa koi, e meia ki hakutu mai hakaatoa na tama Te Atua tera e nnoho maseu raa ki mee pera ma he kanohenua hokotahi.

⁵³ Kaamata te aho naa, na tama hakamattua na Jiu raa ku penapena na hakataakoto ma ki taa Jisas ki mate. ⁵⁴ Tena Jisas ku se hahaere ki kkite na tama i Judia raa, e meia Aia e haere i te kina etuu taapiri te kina etuu maha i te matakaina ehui ma ko Efraim raa, tena Aia ki nnoho ma na disaipol Aia raa i te kina raa.

⁵⁵ Te saaita te Kai te Pasova raa kutaapiri, tena tammaki na tama ku tiaki na matakaina laatou raa no oo i Jerusalem ki mee na ora laatou raa ki matahua i mua na maihu Te Atua. ⁵⁶ Na tama raa ku sесе Jisas, tena te saaita laatou ni kkutu hakaatoa i roto te Hare Tapu raa, na tama raa ku vahihhiri hokolaatou ma, “Kootou e mannatu maea? Tama naa kame se lavaa te hamai te Kai nei!” ⁵⁷ Na maatua hakananniu raa laatou ma na Farisi raa e kou ake te tattara ma kame he tama e iroa te kina Jisas e noho raa, tena te tama naa ku haere ake no meake laatou ki oo laatou no hakapiki Tama raa.

12

Te hine e amuhi Jisas i Betani (Matiu 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Ia e ono na aho i mua te Kai te Pasova raa, Jisas ku vaakai i Betani i te hare Lasarus, te tama Aia ni hakaora raa. ² Na tama raa e tanattana na kai ki kai Jisas i te hare raa, kito Marta e parepare ake na kai raa, tena Lasarus e noho hoki i te tebol raa ma Jisas. ³ Tena Meri ku too teloo manoni e suimaha tera e hakauru ma te nad* raa, tena kinnini teloo raa iaruna na tapuvae Jisas raa, tena ki hakapakupaku ma te rouru aia raa. Te manoni teloo raa kutaakai vaaroto te hare raa hakaatoa. ⁴ Judas Iskariot, he disaipol hoki Jisas, ia te tama e me ki oti ku hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa ku meake ma, ⁵ "Aiea teloo nei se kou ake alaa tama ki tau i e toru huitarau na sileni†, tena na sileni naa ku mee ki tokonaki na tama hakaalloha raea?" ⁶ Judas e tattara peenei se mee ma aia e maanatu na tama hakaalloha raa, e meia e mee aia he tama kairarao. Judas e hahaere ma te muri kopu na sileni, tena aia e kairarao hoki na sileni raa.

⁷ Emeia Jisas e meake ma, "Tiaki te hine naa! Te hine naa e tataohi roo teloo raa ki tanattana te aho Anau e me ki tanu raa. ⁸ Na tama hakaalloha raa e me ki nnoho tahi ma kootou, e meia Anau se lavaa te noho tahi ma kootou."

Te kanohenua raa e hihhai ki kkite Lasarus

⁹ Tammaki na Jiu kullono ma Jisas kutae i Betani, tena laatou ki oo i te matakaina raa, ia laatou se oo koi e mee Jisas e noho i te kina raa, e meia laatou e oo e mee laatou e hihai hoki ki kkite Lasarus, te tama ni mate raa, tena Jisas ki hakaora aia no ora raa. ¹⁰ Kito na maatua hakananniu raa ki tattara ma ki taa hoki Lasarus ki mate, ¹¹ maitaname te tattara te ora muri Lasarus raa e mee na Jiu raa no se hakattina laatou, tena ki hakattina koi iaa Jisas.

Jisas ku haere i Jerusalem pera ma he tuku (Matiu 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Te aho taiaora, na tama ni oo ake i te Kai te Pasova raa kullono ma Jisas ku haere ake i Jerusalem. ¹³ Kito na tama raa ki tuutuu na raraa na laakau raa, tena ki oo ake ma ki ttiri Jisas; na tama raa e haere vavaa ma,

"Hakammaha TeAtua!

TeAtua e hakatapu te Tama e hamai i te inoa TeAriki raa!

TeAtua e hakatapu te Tuku Israel!"

¹⁴ Jisas e kite te donki, tena ki kake i aruna te manu raa no tere, e ssau pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu ma,

¹⁵ "Te matakaina e rahi Saion, auu se mattaku!

Teenei te Tuku kootou nei ku hamai,

ia e tere atu i aruna te donki."

¹⁶ Na disaipol raa se illoa te mee nei i te kaamata; e meia te saaita Jisas ni ora muri ma na mahi haimmahiraa, tena laatou ku mannatu na tattara e mmau i roto te Launiu Tapu tera e tattara itevahi Jisas raa, tena laatou seppena hoki te mee nei ma ki hakammaha Tama raa.

¹⁷ Te kanohenua nittuu i te kina raa ma Jisas te saaita Aia nikanna ake Lasarus ki hamai i aho ma tetarumaraa, tena kihakaora tama raa kutattara ake hea ni kapihi ake raa. ¹⁸ Tera hea te kanohenua raa e oo ma ki ttiri laatou ma Jisas, maitaname laatou ellono ma teeraa ko Jisas eppena te mirakol raa. ¹⁹ Kito na Farisi raa ki tattara hokolaatou ma, "Kootou ekkite, taatou ku seai i na mee roo hakaatoa! Kira ake, te maarama nei hakaatoa ku tauttari Tama raa!"

* **12:3** 12.3 teenei helaakau e homo i na mouna i roto North India; na patiaka ma te tinotama te laakau raa e manoni roo † **12:5** 12.5 teenei ko te kooina te sui te tama i roto te hetau hakaatoa

Na tama i Grikraa ku sese Jisas

²⁰ Eisi na Grik hoki i roto na tama e oo i Jerusalem ma kilotu te saaita te Kai raa.
²¹ Na tama raa e oo iaa Filipraa (te nei hetama i Betsaida i roto Galili) no meake, "Tama hakamaatua, maatou e hihhai ki kkite Jisas."

²² Kito Filip ki haere no meake Andru, tena tokorua raa ki oo no meake Jisas. ²³ Tena Jisas ki meake tokorua raa, "Te saaita te Tamariki te Tama nei e me kitoo na mahi hai mmahi raa ku tae mai. ²⁴ Anau e tattara atu te hakamaoni: te hua te wit raa e me ki se lavaa tetammaki nakai kame aia setteiho i aruna te kerekere raa no mate. Kame te hua raa e mate, tena na hua aia e hua raa e me ki tammaki roo. ²⁵ Na tama e hakasessere na ora laatou raa e me killano itaha ma te ora hakamaoniraa, tena na tama se mannako na ora laatou i te maarama nei raa e me kitoo te ora e ora tahi. ²⁶ Te tama e hihai ki hehekau ma Anau raa ki tautari Anau, ki lavaa na tama hehekau Anau raa te nnoho ma Anau i te kina Anau e noho raa. Tena te Tamana Anau raa e me ki hakammaha na tama e hehekau ma Anau raa."

Jisas e tattara i te mate Aia

²⁷ "Te saaita nei Anau ku tipuaina haeoro i roto Anau. Kaa hea Anau e me ki meake? Eaa, Anau ki meake ma, "Tamana, Auu setiaki te saaita raa kitae mai? Emeia, kaa teenaa kaa hea Anau e hamainaa. Anau e hamai ki hakalono lihu te saaita naa. ²⁸ Tamana, kou mai na mahi hai mmahi i te inoa Akoe!"

Tena tereora kitattara iho ite vaelani ma, "Anau kuoti te kou atu na mahi hai mmahi i te inoa Anau, tena Anau e me ki kou atu hakaraoi na mahi naa."

²⁹ Te kanohenua e ttuu i te kina raa e llono tereora, tena alaa tama kitattara ma teeraa he hatturi, ia alaa tama e mee ma, "Teeraa he ensel e tattara ake Tama raa!"

³⁰ Emeia Jisas e tattara ake na tama raa ma, "Tereora setattara iho ma kirono Anau, e meia killono kootou. ³¹ Te saaita nei ko te saaita e me ki hakatonutonu te maarama nei; te saaita nei te tama hakamatua i te maarama nei raa e me ki hakatturia i taha ma te kakkake aia raa. ³² Te saaita Anau e me ki ssauria i aruna no haere i taha ma te maarama nei raa, Anau e me ki hakattaki mai na tama hakaatoa i te maarama nei raa ki haere Anau." ³³ Jisas e tattara ake peenei ki huri ake te mate ia ma na hakalono lihu Aia.

³⁴ Kito te kanohenua raa ki meake, "Na tuua taatou raa e tattara mai ma te Mesaia raa e me ki noho tahi roo. Kaa Akoe e tattara peehee ma te Tamariki te Tama nei e me ki ssauria i aruna? Tena kaa koai te Tamariki te Tama nei naa?"

³⁵ Kito Jisas ki meake, "Te Maahina raa e me ki nnoho ma kootou paa saaita koi. Kootou ki hahaere te saaita te Maahina raa e nnoho ma kootou, ki se lavaa te pouri raa te haere atu no uhi kootou; maitaname te tama e hahaere i roto te pouri raa se iroa te kina aia e haere raa. ³⁶ Hakattina i te Maahina raa, te saaita te Maahina raa e nnoho ma kootou, tena kootou e me ki mee pera ma ni tama te maahina."

Na Jiu raa se hakattina

Jisas e tattara ake na tattara nei no oti, tena Aia ki haere nommuni itaha ma na tama raa. ³⁷ Niaina roo ma Jisas eppena na mirakol nei imua na karemata na tama raa, e meia na tama raa se hakattina koi iaa Jisas, ³⁸ tena hea profet Aisaia ni tattara raa ku huri mai no hakamaoni ma:

"Te Ariki, koai te tama e hakattina na tattara maatou e tattara ake raa?"

Te Ariki e huri ake na mahi Aia raa aii?"

³⁹ Tena na tama raa se lavaa te hakattina e mee Aisaia e tattara hoki ma:

⁴⁰ "Te Atua e mee na karemata na tama raa no sseni,

tena ki ppui na hakataakoto na tama raa,

ki se lavaa na karemata na tama raa te kkite,

tena na kapuroro na tama raa se lavaa te illoa,

tena Te Atua e mee ma na tama raa se lavaa te oo ake Aia,

ma ki tokonaki Tama raa na tama raa."

⁴¹ Aisaia e tattara peenei, maitaname aia e kite na mahi hai mmahi Jisas; tera hea aia e tattara i te vahi Tama raa.

⁴² Niaina ma e tammaki na tama hakamattua na Jiu raa e hakattina iaa Jisas, e meia laatou se hihhai ki tattara ma ki llono na tama e mee laatou e mattaku na Farisi raa; ma ka oti na tama raa ku hakatuu laatou i taha ma te hare lotu. ⁴³ Na Farisi raa e mannatu ma na tama ki hakammaha koi laatou, tena laatou se mannatu hoki ma TeAtua ki hakammaha laatou.

Na tattara hakatonutonu Jisas

⁴⁴ Jisas e tattara ake hakamaroa ma, "Tetama e hakatina Anauraa semee ma e hakatina koi Anau, e meia aia e hakatina hoki te Tama e kauna ria mai Anau raa. ⁴⁵ Ia te tama e kite Anauraa e kite hoki te Tama e kauna ria mai Anau raa. ⁴⁶ Anau e hamai i roto te maarama nei pera ma he maahina, ki se lavaa na tama hakaatoa e hakattina Anau raa te nnoho koi i roto te pouri raa. ⁴⁷ Kame he tama e rono na tattara Anau raa no se tautari; Anau se lavaa te hakatonutonu te tama naa. Anau se hamai ki hakatonutonu te maarama nei, e meia Anau e hamai ki tokonaki te maarama nei. ⁴⁸ Na tama se hihhai Anau, ia se hihhai hoki ki too na tattara Anau raa e isi te Tama hokotahi e me ki hakatonutonu laatou. Na tattara Anau e tattara raa ko na tattara tera e me ki hakatonutonu laatou i te aho hakaoti raa! ⁴⁹ Te tattara nei e hakamaoni, maitaname Anau se tattara i na mahi Anau Hokonnau, e meia te Tamana ni kauna ria mai Anau raa e tattara mai hea Anau e me ki tattara atu raa. ⁵⁰ Tena Anau e iroa pera ma na tattara Aia raa e kou mai te ora e ora tahi. Tena na tattara Anau e tattara raa, ni tattara Tamana e tattara mai Anau ki tattara atu."

13

Jisas e huhui na tapuvae na disaipol Aia

¹ Teenaa ko te aho i mua te Kai te Pasova raa. Jisas e iroa pera ma te saaita Aia ku mee ki tiaki te maarama nei no vaakai te Tamana raa ku tae mai. Aia na vahao hakaatoa e laoi na tama i roto te maarama nei tera e mee pera ma ni tama roo Aia raa, tena Aia e laoi na tama raa haere no tae roo te hakaoti.

² Jisas ma na disaipol Aia raa e nnoho ma kikkai te hiahi. Emeia Satan ku oti te kou ake te hakataakoto iaa Judas Iskariot, te tama Saimon raa ma ki hakari ake Jisas i na tama hakamattua raa. ³ Jisas e iroa pera ma te Tamana e kou ake na mahi hakaatoa Aia, tena Aia e iroa pera ma Aia e hamai i TeAtua, tena e me ki vaakai i TeAtua. ⁴ Kito Jisas ki mahike itaha ma tetebol raa noui te kaukahu Aia raa, tena kinnoa te muri maro raa areha na paioro Aia. ⁵ Kito Aia ki nini na vai raa i roto te paa kumete, tena ki kaamata no huhui na tapuvae na disaipol raa, tena Aia ki hakapakupaku na tapuvae na tama raa ma te muri maro Aia e nnoa areha na paioro Aia raa.

⁶ Jisas e haere huhui na tapuvae na tama raa no tae ake Saimon Pita, tena Saimon Pita ki meake, "TeAriki, Akoe e me ki huhui na tapuvae anau?"

⁷ Tena Jisas ki meake Pita, "Te saaita nei akoe se iroa hea Anau e ppena nei, e meia i muri akoe e me ki iroa."

⁸ Kito Pita ki meake, "Ako se lavaa roo te huhui na tapuvae anau he saaita!"

Tena Jisas ki meake, "Kame Anau se huhui na tapuvae akoe naa, tena akoe se lavaa te mee pera ma he disaipol Anau."

⁹ Kito Saimon Pita ki meake, "TeAriki, kame peenaa Akoe se lavaa te huhui koi na tapuvae anau nei! Huhui hoki na rima ia ma te pohouru anau raa."

¹⁰ Tena Jisas ki meake, "Na tama e koukou hakaatoa raa ku matahua roo, tena laatou ku se tau hoki te koukou, e meia na tapuvae laatou raa e kkere koi. Kootou hakaatoa e matahua, e meia he tama hokotahi se matahua."

¹¹ (Jisas ko nairoa roo avare tetama e me kihakariake Aia inatama hakamatua raa; tera hea Aia e tattara ma, “Kootou hakaatoa ematahua, emeia hetama hokotahi koi se matahua.”)

¹² Jisas e huhui na tapuvae na disaipol raa no oti, tena Aia ki uru hakaraoi te kaukahu Aia raa, tena ki vaakai no noho te kina Aia ni noho raa. Kito Aia ki meake, “Kootou e illoa hea Anau e ppena ikootou te saaita nei? ¹³ Kootou ekakanna Anau Rabai ia ma TeAriki, tena etonu kootou te ppena peenaa, maitaname te nei Anau nei. ¹⁴ Anau TeAriki ia ma te Rabai kootou nei e huhui vahao nei koi na tapuvae kootou raa. Tena kootou hoki ki huhui natapuvae kootou hokkootou. ¹⁵ Anau e huriatu hea kootou e me kippenaraa, tena kootou e me kippena hea Anau nippena ikootou te saaita nei raa. ¹⁶ Anau e tattara atu te hakamaoni: te tama hehekau raa se hakamaatua iaruna tetama hakamaatua aia raa, tena natama ekavekave na tattara raa se hakamattua iaruna tetama ekauna laatou raa. ¹⁷ Te nei kootou ku illoa te hakamaoni nei te saaita nei, tena kootou e me ki hihhia roo kame kootou e tauttari na mee nei.

¹⁸ “Anau se tattara kootou hakaatoa; Anau e iroa na tama Anau e hirihiri raa. Emeia na tattara i roto te Launiu Tapu nei e me ki hakamaoni, ‘Te tama e kaikkai hakapaa maaua na kai anau raa e me ki huri no haeo anau.’

¹⁹ Anau e tattara atu na mee nei i mua na mee nei e kapihi atu, tena te saaita na mee nei e kapihi atu raa, kootou e me kihakattina pera ma, ‘Anau ko Nau koi’. ²⁰ Anau e tattara atu te hakamaoni; koai te tama e too hakaraoi te tama Anau e kauna raa e too hakaraoi hoki Anau, tena koai e too hakaraoi Anau e too hakaraoi hoki te Tama e kauna ria mai Anau raa.”

*Judas e me ki hakariake Jisas i na tama hakamattua raa
(Matiu 26.20–25; Mak 14.17–21; Luk 22.21–23)*

²¹ Jisas e tattara ake peenei no oti, tena Aia ku tipuaina haeo roo, kito Aia ki meake tahi koi na tama raa ma, “Anau e meatu te hakamaoni: hetama kootou e me kihakariake Anau i na tama hakamattua raa.”

²² Tena na disaipol raa ku oho no kirakira huri hokolaatou ma Jisas e tattara aii. ²³ Tena he disaipol hokotahi, te tama Jisas e hihai mahi raa, e noho taapiri ake Jisas. ²⁴ Kito Saimon Pita ki auna ake te tama raa, tena ki meake, “Vahiri atu Tama raa ma Aia e tattara aii.”

²⁵ Kito te disaipol raa ki hakapare atu te vahi Jisas raa no vahiri ake ma, “TeAriki, koai te tama naa?”

²⁶ Tena Jisas ki meake, “Anau e me kittoki ni haraoa i roto te hakamomoa raa, tena kukou ake te tama naa; te naa ko te tama Anau e tattara.” Kito Jisas ki too te muri haraoa raa no ttoki te hakamomoa raa, tena ki kou ake Judas, te tama Saimon Iskariot raa. ²⁷ Te saaita koi Judas ni too te haraoa raa, Satan ku tau i roto aia. Kito Jisas ki meake tama raa, “Akoe ki vave ma hea akoe e me kippena raa!” ²⁸ Iaa se hai tama na disaipol raa e illoa ma Jisas e meake peeraa iaa Judas raea. ²⁹ E mee Judas ko te tama e rorohi te muri kopu na sileni raa, tena e isi na disaipol e mannatu ma Jisas e meake Judas ki haere no sui hea laatou e hihhai ki mee te kai raa, ia seai naa ku kou ake ni mee ma na tama hakaalloha raa.

³⁰ Judas e too te haraoa raa, tena ki haere i aho te saaita naa koi. Te mee raa ku poo.

Te tuua vahao nei

³¹ Judas ku oti te haere, tena Jisas ki meake, “Te saaita nei kootou e me kikkite na mahi hai mmahi te Tamariki te Tama nei; te saaita nei Aia e me ki huri ake na mahi hai mmahi TeAtua raa i roto Aia. ³² Tena kame Aia e huri ake na mahi hai mmahi TeAtua raa i roto Aia, TeAtua e me kihuri ake hoki na mahi te Tamariki te Tama nei i roto Aia, tena Aia e me kippena koi peenei te vahao hokotahi nei. ³³ Aku tamalliki, Anau selavaa teno noho ma kootou saaita roroa hoki. Kootou e me kisese Anau; emeia Anau e meatu kootou te saaita nei hea Anau ni meake na tama hakamattua

na Jiuraa ma, 'Kootou selavaa te oo itekina Anau e me ki haere raa.' ³⁴ Tena te saaita nei Anau e me kikou atu tetuaa vahao nei: laoi te tama ma te tama. Tena kootou kilaoi te tama ma te tama essau pera ma Anau e laoi kootou. ³⁵ Kame kootou e laoi te tama ma te tama, tena na tama hakaatoa e me ki illoa pera ma kootou ni disaipol Anau."

*Pita e kore e toru na vahao ma aia se iroa Jisas
(Matiu 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)*

³⁶ Kito Saimon Pita ki vahiri ake Jisas, "TeAriki, Akoe e me ki haere i hee?"

Tena Jisas ki meake, "Akoe se lavaa te tautari mai Anau te saaita nei, e meia i muri akoe e me ki tautari mai Anau."

³⁷ Kito Pita ki meake, "TeAriki, aiea anau se lavaa te tautari Akoe te saaita nei naea? Anau e tanattana ki mate ma Akoe!"

³⁸ Tena Jisas ki meake, "Akoe e tanattana hakamaoni ki mate ma Anau? Anau e meatu te hakamaoni: i mua te manutane raa e tani te poo nei, akoe e me ki kore e toru na vahao pera ma akoe se iroa Anau."

14

Jisas ko te mateara e haere te Tamana

¹ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, "Kootou ki se tipuaina no mamannatu tamaki. Kootou ki hakattina TeAtua, tena ku hakattina hoki Anau. ² E tammaki roo na rum i roto te hare te Tamana Anau raa, tena Anau e me ki haere no tanattana ni kina ma kootou. Anau se lavaa te tattara atu peenei kame te mee nei se hakamaoni. ³ I muri Anau ku oti te haere no tanattana na kina kootou raa, tena Anau e me ki vaakai mai no too kootou ki oo taatou; kinnoho kootou ma Anau itekina Anau enoho raa. ⁴ Kootou e illoa te mateara e haere i te kina tera Anau e haere raa?"

⁵ Kito Tomas ki meake Jisas, "TeAriki, maatou se illoa te kina Akoe e haere naa; kaa maatou e me ki illoa peehee te mateara e haere no tae i te kina naa?"

⁶ Tena Jisas ki meake Tomas, "Anau ko te Mateara, te Hakamaoni ia ma te Ora; Anau ko te mateara, tena se hai mateara peeraa hoki te tama e lavaa te tae Tamana. ⁷ Teenei kootou ku illoa Anau te saaita nei, tena kootou e me ki illoa hoki te Tamana, tena kaamata te saaita nei kootou ku illoa Tama raa, ia kootou ku oti te kkite Tama raa."

⁸ Kito Filip ki meake Jisas, "TeAriki, huri mai te Tamana ki kkite maatou; teena koi hea maatou e hihai."

⁹ Tena Jisas ki meake, "Filip, Anau ennoho ma kootou taku saaita eroroa roo, tena kootou se ki illoa roo Anau? Na tama e kkite Anau raa e kkite Tamana. Tena, kaa kootou e me mai ma, 'Huri mai Tamana naea?' ¹⁰ Filip, akoe se hakatina pera ma Anau enoho i roto Tamana, tena Tamana enoho i roto Anau?" Tena Jisas ki meake na disaipol Aia raa ma, "Natattara Anau e tattara atu kootou raa seai ma nitattara koi Anau. Te Tamana enoho tahi i roto Anau raa e ppena hea Aia e maanatu kippena raa. ¹¹ Kootou ki hakattina Anau te saaita Anau e meatu pera ma Anau enoho i roto Tamana, tena Tamana enoho i roto Anau. Kaa seai kootou ku hakattina e mee kootou e kkite na mee e llahi Anau ni ppena raa. ¹² Anau e tattara atu te hakamaoni: na tama e hakattina Anau raa e me ki ppena na mee Anau ni ppena raa. Hakamaoni, na tama naa e me ki ppena na mee e llahi roo, maitaname Anau e me ki vaakai no nnoho Maaua ma Tamana. ¹³ Tena Anau e me ki ppena he mee peehee kootou e kainno mai i te inoa Anau, ki kkite na tama hakaatoa na mahi hai mmahi TeAtua tera te Tamariki Aia raa e isi. ¹⁴ Kame kootou e kainno mai ni mee peehee i te inoa Anau, tena Anau e me ki ppena hea kootou e kainno mai raa."

Jisas e mee ma TeAnana Tapu e me ki hamai

¹⁵ "Kame kootou e laoi Anau, kootou e me ki tauttari na tuaa Anau raa. ¹⁶ Anau e me ki kainno ake te Tamana Anau raa, tena Aia e me ki kou atu teeraa Tokonaki,

te Tama naa e me ki nnoho tahi roo ma kootou. ¹⁷ Te Tama naa ko TeAnana Tapu tera e me ki hakari atu te hakamaoni TeAtua raa. Te maarama nei selavaa te too Tama raa, e mee te maarama nei selavaa tekkite, ia te illoa Tama raa. Emeia kootou e illoa Tama raa, maitaname Aia e noho ma kootou, ia e noho hoki i roto kootou.

¹⁸ “Te saaita Anau e haere raa, Anau selavaa te tiaki kootou ki nnoho hokkootou; Anau e me ki vaakai mai kootou. ¹⁹ Se roroa te maarama nei ku selavaa tekkite Anau, e meia kootou e me kikkite Anau; e mee Anau e ora, tena kootou hoki e me ki ora. ²⁰ Te saaita te aho naa e tteiho mai raa, kootou e me ki illoa pera ma Anau e noho i roto Tamana, tena kootou e nnoho i roto Anau, e ssau pera ma Anau e noho i roto kootou.

²¹ “Na tama e hakallono na tuua Anau raa, tena ki tauttari na tuua raa ko na tama e laoi Anau. Te Tamana Anau raa e me ki laoi na tama tera e laoi Anau raa; Anau hoki e me ki laoi na tama raa, tena ku huri ake Anau Hokonnau i na tama raa.”

²² Tena Judas (seai ma ko Judas Iskariot) ki meake, “TeAriki, Akoe e me ki huri mai Akoe Hokkoe i maatou, kaa na tama i te maarama nei raa e me ki seai?”

²³ Kito Jisas ki meake te tama raa, “Te tama e laoi Anau raa e me ki tauttari na akoako Anau. Te Tamana Anau raa e me ki laoi aia, tena Anau ma te Tamana Anau raa e me ki oo mai no nnoho ma te tama naa. ²⁴ Te tama selaoi Anau raa selavaa te tautari na akoako Anau. Tena na akoako kootou ni llono raa seai ma ni akoako Anau, e meia na akoako raa e oo mai Tamana, te Tama ni kauna ria mai Anau raa.

²⁵ “Anau ku oti te tattara atu na mee nei te saaita Anau ni nnoho ma kootou raa. ²⁶ TeAnana Tapu, te Tokonaki kootou tera te Tamana e kauna ria atu kootou i te inoa Anau raa e me ki akoako atu kootou na mee roo hakaatoa, tena kumee kootou ki mannatu na mee roo hakaatoa Anau ni tattara atu raa.

²⁷ “Te noho laoi nei ko te mee Anau e tiaki ki nnoho ma kootou; teenei he noho laoi Anau tera Anau e kou atu kootou. Anau se kou atu pera ma na tiputipu te maarama nei kame e kou atu na mee raa. Auu setipua ina no mamannatu tammaki; ia auu se mattaku. ²⁸ Kootou e llono Anau e tattara atu kootou, ‘Anau e me ki haere, e meia Anau e me ki vaakai mai kootou.’ Kame kootou e laoi Anau, tena kootou e me ki hihhia, maitaname Anau e me ki haere te Tamana Anau raa, e mee Aia e hakanaaniu i aruna Anau. ²⁹ Anau e tattara atu kootou na mee nei vahao nei i mua na mee nei e me ki kapihi atu raa, tena te saaita na mee nei e kapihi atu raa, kootou e me ki hakattina. ³⁰ Anau selavaa te tattara ma kootou ki roroa hoki, maitaname te tama hakamaatua te maarama nei raa ku hamai. Tama raa se isi na mahi aia i aruna Anau, ³¹ e meia te maarama nei e tau te illoa pera ma Anau e laoi te Tamana; tera hea Anau e ppena na mee hakaatoa Aia e mee mai Anau ki ppena raa.

“Oo mai, taatou ki oo i taha ma te kina nei.

15

Jisas ko te laakau vain hakamaoni

¹ “Anau ko telaakau vain hakamaoni, tena te Tamana Anau raa ko te Tama te paupaku raa. ² Tama raa e me ki ttuu i taha na raraa Anau tera se hhua na hua raa, tena ku verevere hakaraoi na raraa tera e hhua na hua raa ki attea ki hhua tammaki na hua. ³ Kootou ku oti te matahua e mee na akoako Anau ni kou atu kootou raa. ⁴ Hukui tahi ma Anau, tena Anau e me ki hukui tahi ma kootou. Teraraa hokoia selavaa te hua na hua, teraraa raa e me ki hua koi kame aia e mmau ma telaakau vain raa. Tena kootou hoki selavaa te hhua na hua kame kootou se hukui ma Anau.

⁵ “Anau ko telaakau vain, tena kootou ko na raraa. Na tama tera e hukui ma Anau, tena Anau e hukui ma laatou raa e me ki hhua tammaki na hua; maitaname kootou selavaa te ppena ni mee kame Anau seai. ⁶ Te tama se hukui ma Anau raa e me ki peesia ria pera ma he raraa ki moe no pakupaku; na raraa peenei raa e me ki hakkuturia nolletu i roto te ahi ki vvela raa. ⁷ Kame kootou e hukui ma Anau, tena na uata Anau raa e mmoe i roto kootou, tena kootou e lavaa te kainno mai ni mee

peehee kootou e hihhai, tena kootou e me kitoo namee naa. ⁸ Nahua kootou e hhua raa e huri ake na mahi hai mmahi te Tamana Anau raa; tera hea kootou e mee pera ma ni disaipol Anau.

⁹ "Anau elaoi kootou pera ma te Tamana elaoi Anau; hukui tahi ma Anau kilaoi Anau kootou. ¹⁰ Kame kootou e tauttari na tattara Anau raa, tena kootou e me ki nnoho i roto telaoi Anau raa, e ssau pera ma Anau e tautari na tattara te Tamana Anau raa, tena Anau e noho i roto telaoi Aia.

¹¹ "Anau e tattara atu namee nei ma ki moe te hihia Anau raa i roto kootou, tena kootou e me ki hihhia hakamaoni. ¹² Te tuua Anau raa e mee peenei: laoi te tama ma te tama, e ssau pera ma Anau elaoi kootou raa. ¹³ Telaoi e rahiroo te tama elavaa te isi kitokonaki na soa aia raa ko te ora aia. ¹⁴ Tena kootou e me ki mee pera ma ni soa Anau kame kootou e ppena hea Anau ni tattara atu raa. ¹⁵ Anau ku se lavaa hoki te kanna kootou pera ma nitama hehekau, maitaname na tama hehekau raa se illoa hea te tama hakamaatua laatou raa e hihai. Emeia Anau ekanna kootou pera ma ni soa Anau, maitaname Anau ku oti te tattara atu namee hakaatoa Anau e rono te Tamana Anau raa e tattara mai. ¹⁶ Kootou se hirihiri Anau; Anau ni hirihiri kootou, tena ki tini kootou ki oo no hhua tammaki na hua, na hua tera e me ki mmoe tahi raa. Tena te Tamana e me kikou atu kootou niaa kootou ekainno ake Aia i te inoa Anau. ¹⁷ Teenei te tuua Anau e meatu kootou: laoi te tama ma te tama.

Te kiri lloto na tama te maarama nei

¹⁸ "Kame natama te maarama nei ekirilloto kootou, tena kootou kimannatu pera ma laatou ekirilloto Anau imua. ¹⁹ Kame kootou etauttari natiputipu te maarama nei raa, tena natama te maarama nei raa e me kihihai roo kootou pera ma nitamaroo laatou. Emeia Anau ni hirihiri kootou ki o mai itaha ma te maarama nei, tena kootou sei ma nitama te maarama nei; tera hea natama te maarama nei raa e kirilloto kootou. ²⁰ Mannatu hea Anau ni tattara atu kootou raa: 'Na tama hehekau raa se hakamattua iaruna na tama hakamattua laatou raa.' Kame natama raa ekou mai na hakalonollihu Anau, tena natama raa e me kikou atu hoki na hakalonollihu kootou; kame laatou e hakallono na akoako Anau raa, tena natama raa e me kihakallono hoki na akoako kootou raa. ²¹ Emeia natama raa e me kippena namee nei hakaatoa ikootou, e mee kootou nitama Anau, tena laatou hoki se illoa te Tama nikaunaria mai Anau raa. ²² Na tama raa selavaa te mannatu ma laatou e haisara, ia peeraa Anau ki se hamai no tattara ake na tama raa, peeraa vahao nei natama raa selavaa te tattara huhu na haisara laatou raa. ²³ Na tama ekirilloto Anau raa ekirilloto hoki te Tamana Anau raa. ²⁴ Na tama raa selavaa te mannatu ma laatou e haisara peeraa Anau ki se hamai no ppena imua na karemata laatou raa namee tera se hai tama hoki nippena raa, tena natama raa nikkite namee Anau nippena raa, tena laatou kukirilloto Anau ma te Tamana Anau raa. ²⁵ Emeia namee nei e me kikapuhi atu ki mee na tattara e mmau i roto na tuua nei raa ki hakamaoni: 'Na tama raa e lloto vare koi Anau.'

²⁶ "Te Tokonaki e me kihamai, teena ko Te Anana Tapu tera e hamai i Te Atua raa, tena Aia e me kihakari mai te hakamaoni Tamana. Anau e me kikaunaria atu Te Anana Tapu ennoho laua ma Tamana raa, tena Aia e me kitattara atu kootou i te vahi Anau. ²⁷ Tena kootou hoki e me kitattara i te vahi Anau, maitaname kootou ni nnoho ma Anau i te kaamataroo.

16

¹ "Anau ku oti te tattara atu namee nei, ki selavaa kootou tetiaki na hakattina kootou raa. ² Kootou e me kihakattuarua itaha ma na harelotu, tena e isi te saaita koi hamai tera na tama e me kitaa kootou no mmate raa e me kimannatu ma laatou e ppena hea Te Atua e hihai. ³ Na tama e me kippena namee nei ikootou, maitaname laatou se illoa Anau ia ma te Tamana Anau raa. ⁴ Emeia Anau ku oti te tattara atu kootou, maitaname e isi te saaita e me kiae atu, tena kootou e me kikkite na tama raa e ppena namee nei, tena kootou e me kimannatu hea Anau ni tattara atu kootou raa.

Na uata TeAnana Tapu

“Anau ni se tattara atu na mee nei i te kaamata roo e mee Anau e nnoho ma kootou. ⁵ Emeia te saaita nei, Anau e me ki vaakai i te Tama tera nikauna ria mai Anau raa, e meia se haitama kootou e vahiri mai Anau ma Anau e me ki haere i hee. ⁶ Emeia te nei Anau ku oti te tattara atu kootou nei, tena kootou e me ki alloha roo i roto kootou. ⁷ Emeia Anau e tattara atu te hakamaoni: e me kitau areka ma kootou kame Anau e haere itaha, maitaname kame Anau se haere itaha, te Tokonakiraa selavaa te hamai. Emeia kame Anau e haere itaha, tena Anau e me ki kauna ria mai te Tokonakiraa ki hamai no nnoho ma kootou. ⁸ Tena te saaita Aia e hamairaa, Aia e me ki huri ake na tama hakaatoa te maarama nei raa te hakamaoni pera ma laatou e ssara i te vahi na haissara ia ma hea e tonu ia ma te hakatonutonu TeAtua i na tama raa. ⁹ Na tama raa e ssara i te vahi na haissara, maitaname na tama raa se hakattina i Anau; ¹⁰ na tama raa e ssara i te vahi na mee e tonu, maitaname Anau e me ki vaakai i te Tamana Anau raa, tena kootou se lavaa hoki te kkite Anau; ¹¹ tena na hakataakoto na tama raa e ssara i te vahi na tama TeAtua e me ki hakatonutonu raa, maitaname TeAtua ku oti te hakatonutonu te tama hakamaatua i te maarama nei raa.

¹² “Anau e isi tammakiroo na mee ki tattara atu kootou, e meia na mee nei e me ki tammakiroo ma kootou te amo te saaita nei. ¹³ Tena te saaita TeAnana Tapu raa e hamairaa, Aia e me ki huri atu te hakamaoni TeAtua, tena Aia e me ki hakattaki kootou ki illoa te hakamaoni na mee roo hakaatoa. Tama raa selavaa te tattara i na mahi Aia Hokoia, e meia Tama raa e me ki tattara atu kootou hea Aia e rono raa, tena Aia e me ki tattara atu kootou na mee tera e me ki oo mai i muri raa. ¹⁴ Tama raa e me ki huri atu kootou na mahi hai mmahi Anau, maitaname Aia e me ki too hea Anau ni tattara ake Aia raa no tattara atu kootou. ¹⁵ Na mee hakaatoa te Tamana Anau raa e isi raa ni mee Anau; tera hea Anau e tattara atu pera ma TeAnana Tapu raa e me ki too hea Anau e tattara ake Aia ki tattara atu kootou raa.

Te alloha ia ma te hihhia

¹⁶ “Se roroa kootou e me ki se lavaa te kkite Anau, tena se roroa hoki kootou e me ki kkite Anau.”

¹⁷ Tena e isi na disaipol ku vahihhiri hokolaatou ma, “Te hakataakoto te tattara nei raa e mee maea? Tama raa e tattara mai taatou ma se roroa taatou e me ki se kkite Aia, tena se roroa hoki taatou e me ki kkite Aia, tena Aia e tattara hoki ma, ‘Na mee nei e mee raa e mee Anau e me ki haere te Tamana Anau raa.’ ¹⁸ Te tattara ma ‘se roroa raa’ e mee maea? Taatou se illoa hea Tama raa e tattara mai taatou raa.”

¹⁹ Jisas e iroa ma na disaipol raa e mee ma ki vahiri ake Aia, kito Aia ki meake na tama raa, “Anau e meatu kootou, ‘Se roroa kootou e me ki se kkite Anau, tena se roroa hoki kootou e me ki kkite Anau.’ Te nei hea kootou e vahihhiri hokkootou? ²⁰ Anau e tattara atu te hakamaoni: kootou e me ki alloha no tanittani hakamaroa roo, e meia na tama te maarama nei raa e me ki hihhia; kootou e me ki alloha, e meia ki oti na alloha naa ku huri no hihhia. ²¹ Te hine ku taapiri ki mamaoha raa e me ki aroha aia hokoia, maitaname te saaita te hakalono llihu aia raa ku tae ake; e meia te saaita te tamarikiraa e hopo raa, te hine raa e me ki ssiri na hakalono llihu aia raa hakaatoa, maitaname aia ku hihhia e mee te tamarikiraa ku haanau iho i te maarama nei. ²² Te nei hea e nnoho ma kootou te aho nei: kootou e me ki alloha, e meia Anau e me ki kite kootou hakaraoi, tena kootou e me ki hihhia roo i roto na hatu manava kootou, te nei ko te hihia tera se haitama e lavaa te ui i taha ma kootou.

²³ “Te saaita te aho naa e tae mai raa, kootou e me ki se lavaa te kainno mai Anau ni mee peehee. Anau e tattara atu te hakamaoni: Te Tamana e me ki kou atu niaa kootou e kainno ake Aia i te inoa Anau. ²⁴ Imua, kootou se haitama e kainno ake TeAtua i te inoa Anau niaa kootou e hihhai, ia kainno tena kootou e me ki too ki lavaa kootou te too te hihia hakamaoni.

Na mahi Jisas e raka i aruna na mahi te maarama nei

* **16:11** 16.11 te tama hakamaatua i te maarama nei raa ko Satan

²⁵ “Anau e tattara atu kootou na mee nei ina tattara hurihuri. Emeia e isi te saaita e me kitae mai, tena Anau selavaa te tattara atu na tattara hurihuri, e meia Anau e me ki tattara hakamatahua atu kootou i te vahi te Tamana. ²⁶ Te saaita te aho naa e tae mai raa, kootou e me kikainnoake Tama raa na mee i te inoa Anau, tena Anau se tattara atu ma Anau e me kikainnoake Tama raa ma kootou, ²⁷ maitaname te Tamana Hokoia elaoi kootou. Aia elaoi kootou maitaname kootou elaoi Anau, tena ki hakattina pera ma Anau e hamai TeAtua. ²⁸ Anau e hamai Tamana no tae mai i te maarama nei. Tena vahao nei Anau e me ki tiaki te maarama nei no vaakai muri te Tamana Anau raa.”

²⁹ Tena na disaipol Aia raa ki meake Jisas ma, “Te saaita nei Akoe ku tattara haka-matahua mai, tena Akoe ku se tattara na tattara hurihuri. ³⁰ Te saaita nei maatou ku illoa pera ma Akoe e iroa roo na mee hakaatoa; Akoe e iroa na hakataakoto na tama hakaatoa niaina laatou se vahiri atu Akoe. Te mee nei e mee maatou no hakattina pera ma Akoe e hamai TeAtua.”

³¹ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Kootou ku hakattina roo te saaita nei? ³² E isi te saaita e me kitae mai, tena te saaita naa kutae mai, teenaa ko te saaita kootou hakaatoa e me ki maaseu huri no huro na matakaina kootou raa, tena kutiaki Anau ki noho Hokonnau. Emeia Anau se mee ma Anau e noho Hokonnau, maitaname Tamana e noho iroto Anau. ³³ Anau e tattara te mee nei kilavaa kootou te nnoho taravare e mee kootou e hukui ma Anau. Na tama te maarama nei raa e me ki mee kootou ki hakalono llihu. Emeia kootou ki se mattaku! Anau ku oti te seu na mahi te maarama nei!”

17

Jisas e lotu ki tokonaki na disaipol Aia

¹ Jisas e tattara ake na tattara Aia raa no oti, tena Aia kikkira i te vaelani no lotu ma, “Tamana, te saaita Anau e me ki hakalono llihu raa ku tae mai. Huri ake na mahi hai mmahi te Tamariki Akoe raa, kilavaa te Tamariki Akoe raa te huri ake na mahi hai mmahi Akoe raa. ² Maitaname Akoe e kou mai Anau na mahi ki hakamaatua i aruna na tama roo hakaatoa ma kilavaa Anau te kou ake te ora e ora tahi raa ina tama Akoe ni kou mai Anau raa. ³ Tena te hakataakoto te ora e ora tahi raa e mee na tama ki illoa Akoe; TeAtua hokotahi tera e hakamaoniraa, ia ki illoa hoki Jisas Krai, te Tama Akoe ni kauna ria mai raa. ⁴ Anau ku oti te huri ake na mahi hai mmahi Akoe raa i te maarama nei; Anau ku oti te ppena na uata hakaatoa Akoe ni kou mai Anau kippena raa. ⁵ Tamana! Kou mai na mahi hai mmahi Akoe raa vahao nei Akoe koi noho ma Anau, kou mai na mahi e ssau pera ma na mahi Anau ni isi te saaita Anau ni noho ma Akoe i mua te maarama nei ni tipu ake raa.

⁶ “Anau e tattara ake na tama Akoe ni kou mai i roto te maarama nei raa no illoa mai Akoe. Na tama raa ni tama Akoe, tena Akoe e kou mai na tama raa i Anau. Na tama raa e hakalono roo na tattara Akoe raa, ⁷ tena te saaita nei laatou ku illoa pera ma na mee hakaatoa Akoe ni kou mai Anau raa ni mee e oo mai Akoe. ⁸ Anau e tattara ake no lloa na tama raa na tattara Akoe ni kou mai Anau raa, tena na tama raa ku too na tattara raa; na tama raa e illoa pera ma Anau e hamai Akoe, tena laatou e hakattina hoki pera ma Akoe e kauna ria mai Anau.

⁹ “Anau e lotu ma na tama raa. Anau se lotu ma na tama te maarama nei hakaatoa, e meia Anau e lotu ma na tama koi Akoe ni kou mai Anau raa, maitaname na tama raa ni tama Akoe. ¹⁰ Na mee hakaatoa Anau e isi raa ni mee Akoe, tena na mee hakaatoa Akoe e isi raa ni mee Anau, tena na mee raa e me ki huri ake na mahi Anau. ¹¹ Tena te saaita nei Anau e me ki vaakai atu Akoe; Anau ku selavaa hoki te noho iroto te maarama nei, e meia na tama raa e me ki nnoho i te maarama nei. Tamana e Tapu! Rorohilaioi na tama raa ina mahi te inoa Akoe, teenaa ko te inoa Akoe ni kou mai Anau ma kilavaa na tama raa te nnoho pera ma hekanohenua hokotahi, e ssau pera ma Taaua e hokotahi raa. ¹² Te saaita Anau e nnoho ma na tama raa, Anau e rorohi hakaraoi na tama raa ina mahi te inoa Akoe, teenaa ko te inoa Akoe ni kou mai

Anau raa. Anau e rorohi hakappuru na tama raa, tena se hai tama na tama raa ni llano, e meia te tama koi e tau te rano raa e me ki rano, ki mee na tattara te Launiu Tapu raa ki hakamaoni. ¹³ Tena te saaita nei, Anau ku haere atu Akoe, tena Anau e tattara na tattara nei ite maarama nei kilavaa na tama raa te hihhia hakamaoni roo i roto na hatu manava laatou. ¹⁴ Anau e kou ake na tattara Akoe raa no llono na tama raa, tena na tama te maarama nei raa ku se hihhai na tama raa, maitaname na hakataakoto na tama raa se hakanatahi pera ma na hakataakoto na tama te maarama nei raa, e ssau pera ma na hakataakoto Anau raa se hakanatahi ma na hakataakoto na tama te maarama nei raa. ¹⁵ Anau se kainno atu Akoe kitoo na tama raa itaha ma te maarama nei, e meia Anau e kainno atu Akoe kirorohilaoi na tama raa itaha ma na mahi Satan. ¹⁶ Na tama raa seai ma ni tama te maarama nei, e ssau pera ma Anau seai ma he tama te maarama nei. ¹⁷ Na tattara Akoe raa e hakamaoni, tena Akoe ku hakatapu na ora na tama raa i na mahi na tattara hakamaoni Akoe raa. ¹⁸ Anau e kauna na tama raa ki oo vaa roto te maarama nei, e ssau pera ma Akoe ni kauna ria mai Anau ki hamai i te maarama nei raa. ¹⁹ Tena ku tokonaki na tama raa. Anau e hoki atu te ora Anau raa ki hehekau ma Akoe, ki lavaa na tama raa te hoki atu hoki na ora laatou raa ki hehekau ma Akoe.

²⁰ “Anau selotu atu ma kitokonaki koi na tama nei, e meia kitokonaki hoki na tama tera e hakattina Anau i na tattara laatou raa. ²¹ Anau e lotu ma na tama raa kinnoho pera ma hekanohenua hokotahi. Tamana! Tokonaki na tama raa kinnoho i roto Taaua, ki lavaa na tama te maarama nei raa te hakattina pera ma Akoe e kauna ria mai Anau. ²² Anau e kou ake na tama raa na mahi pera ma na mahi Akoe ni kou mai Anau raa, ia kilavaa hoki na tama raa te hukui no hokotahi, e ssau pera ma Taaua e hokotahi raa: ²³ Anau e noho i roto na tama raa, tena Akoe e noho i roto Anau kitokonaki na tama raa ki hukui hakamaoni no hokotahi, ia kilavaa na tama te maarama nei raa te illoa pera ma Akoe e kauna ria mai Anau, tena ki illoa hoki pera ma Akoe e laoi laatou pera ma Akoe e laoi Anau raa.

²⁴ “Tamana! Akoe e kou mai na tama raa i Anau, tena Anau e hihai ma na tama raa kinnoho i te kina Anau e noho raa kilavaa na tama raa te kkite na mahi hai mmahi Anau raa, teenaa ko na mahi hai mmahi Akoe ni kou mai Anau raa, maitaname Akoe e laoi Anau i mua te maarama nei ni tipu ake.

²⁵ “Tamana e Tonu tahi! Na tama te maarama nei raa se illoa Akoe, e meia Anau e iroa Akoe, tena na tama Akoe e kou mai Anau raa e illoa ma Akoe e kauna ria mai Anau. ²⁶ Anau e tattara ake na tama raa no illoa Akoe, tena Anau e me ki tauhano te ppena peenei, kilavaa te laoi Akoe Anau raa te moe i roto na tama raa, tena Anau hoki ki noho i roto na tama raa.”

18

Jisas ku hakapikiri

(Matiu 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Te saaita Jisas ni lotu no oti, Aia ku haere ma na disaipol Aia raa i teeraa vahi te Riva Kidron. Tena eisi te paupaku e hhomo na oliv e tuu i te kina raa, tena Jisas ma na disaipol Aia raa ki oo i roto te paupaku raa.

² Judas, te tama e me ki hakari ake Jisas raa e iroa te paupaku raa, maitaname Jisas e kkutu tammaki na vahao ma na disaipol Aia raa i te kina raa. ³ Kito Judas ki haere ake ma na soldia i Rom raa hakapaa ma na soldia e lollohi te Hare Tapu tera na maatua hakananniu ia ma na Farisi raa ni kauna ria ki oo ake raa, tena na tama raa e oo ake ma na haana laatou raa, na lamu ia ma na laiti. ⁴ Jisas e iroa na mee roo hakaatoa tera e me ki kapihi ake Aia te poo naa, tena Jisas ki haere atu no vahiri ake na tama raa, “Koai te tama kootou e seseenaa?”

⁵ Kito na tama raa ki meake, “Jisas te tama i Nasaret raa.”

Tena Jisas ki meake, “Teenei Anau nei.”

Judas te tama sakkino raa e tuu i te kina raa ma na soldia raa. ⁶ Te saaita Jisas ni meake ma, “Teenei Anau nei,” na tama raa ku horo muri no hhina iraro. ⁷ Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi hoki ma, “Koai te tama kootou e sесеe naa?”

Kito na tama raa ki meake, “Jisas te tama i Nasaret raa.”

⁸ Tena Jisas ki meake, “Anau ku oti te meatu pera ma teenei Anau nei. Tena kame kootou e sесеe koi Anau, kootou ku tiaki na tama nei ki oo.” ⁹ (Jisas e tattara ake peenei ma ki mee na tattara Aia ni tattara ake i mua raa ki hakamaoni: “Tamana, se hai tama na tama Akoe ni kou mai Anau raa e me ki llano.”)

¹⁰ Tena Saimon Pita, te tama e isi te paraamoa raa ku uhu te paraamoa raa no ttuu te katarina te vahi laaua te tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa no hopo. Te inoa te tama hehekau raa ko Malkus. ¹¹ Kito Jisas ki meake Pita, “Tuku te paraamoa naa i te kina Akoe ni too raa! Akoe e maanatu ma Anau ki se lavaa te unu te kapu na hakalono llihu te Tamana raa ni kou mai Anau?”

Jisas e tuu i mua Anas

¹² Tena na soldia i Rom raa hakapaa ma te soldia hakamaatua ia ma soldia na Jiu raa ku hakapiki Jisas no haihai, ¹³ tena kitoo Tama raa no kkave ia Anas raa i mua. Anas ko te hinaona tanata Kaiafas, te pohouru hakanaaniu na maatua te hetau naa. ¹⁴ Teeraa ko Kaiafas ni tattara ake na tama hakamattua na Jiu raa ma e tauareka te tama hokotahi ki mate ma na tama hakaatoa raa.

Pita e kore ma aia se iroa Jisas

(Matiu 26.69–70; Mak 14.66–68; Luk 22.55–57)

¹⁵ Saimon Pita laaua ma teeraa disaipol ku tauttari Jisas. Te pohouru hakanaaniu na maatua raa e iroa laoi roo teraa disaipol, kito te disaipol raa ki haere i hare ma Jisas i te kina te hare te pohouru hakanaaniu na maatua raa, ¹⁶ e meia Pita e hakattari mai i aho. Tena teeraa disaipol ki vaakai i aho no tattara ake te taukupu e tuu te totoka raa, tena aia ki too Pita no kkave i hare. ¹⁷ Kito te taukupu e tuu te totoka raa ki meake Pita, “Akoe hoki he disaipol te Tama raa kaa seai?”

Tena Pita ki meake, “Seai, anau seai.”

¹⁸ Te poo naa e haumallii, tena na tama hehekau raa e hakaura te ahi, tena kittuu alleha te ahi raa no hakamamahana. Kito Pita ki haere atu no ttuu ma na tama raa no hakamamahana hoki.

Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku lahulahu Jisas

(Matiu 26.59–66; Mak 14.55–64; Luk 22.66–71)

¹⁹ Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku vahiri ake Jisas i te vahi na disaipol ia ma na akoako Aia raa. ²⁰ Tena Jisas ki meake, “Anau na vahao tahi etuu i mua na tama hakaatoa no tattara; Anau e mee na akoako Anau raa i roto na hare lotu na Jiu ia ma te Hare Tapu, tena i na kina na tama hakaatoa ekkutu tahi raa. Anau se hai vahao e tattara hemuu na tattara Anau raa. ²¹ Aiea, kaa kootou e vahiri mai Anau naea? Vahiri atu na tama tera ellono na tattara Anau raa. Vahiri ake na tama raa ma ni tattara peehee Anau e tattara raa, maitaname na tama raa e illoa hea Anau e tattara ake laatou raa.”

²² Te saaita Jisas ni meake peenei raa, tena he soldia hokotahi ku ppaa na patikauvae Tama raa, tena ki meake, “Akoe e lavaa roo te tattara ake peenaa i te pohouru hakanaaniu na maatua raa?”

²³ Kito Jisas ki meake, “Kame Anau e isi te tattara sakkino nippehi, tena akoe ku meake killono na tama nei hakaatoa te tattara naa. Emeia kame na tattara Anau raa e ttonu koi, tena kaa akoe e ppaa Anau naea?”

²⁴ Jisas koi haihairia koi, tena Anas kikkave Jisas iaa Kaiafas, te pohouru hakanaaniu na maatua raa.

Pita ku kore hakaraoi hoki ma aia se iroa Jisas

(Matiu 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Pita koi tuu koi i te kina te ahiraa no hakamamahana. Kito alaa tama ki meake, "Akoē seai ma he disaipol hoki te Tama raa?"

Emeia Pita e kore hoki, tena ki meake, "Seai, anau seai."

²⁶ He tama hehekau te pohouru hakanaaniu na maatua raa, ia he tama hoki e lave te tama Pita ni tuu te katarina no hopo raa ku meake, "Aiea anau se kite akoē ni tuu ma te Tama raa i roto te paupaku?"

²⁷ Kito Pita ki kore hakaraoi hoki, tena ki meake, "Seai." Te saaita naa koi te manu tane raa ku tani.

Jisas e tuu i mua Pailat

(Matiu 27.1-2; 27.11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Tetahata roo na soldia raa kutoo Jisas i te hare Kaiafas raa no kkave i te hare te tama hakamaatua te taumani i Rom raa. Na tama hakamattua na Jiu raa se oo i hare, maitaname laatou se hihai ma laatou ki isi na hai sara i te vahi na tuua raa, ma ki lavaa laatou te kkai te Kai te Pasova raa. ²⁹ Kito Pailat ki haere i aho no vahiri ake na tama raa, "Kootou ki tattara mai hea te Tama nei e ppena e ssara naa."

³⁰ Kito na tama raa ki meake, "Maatou se lavaa te kou mai te Tama nei iaa Akoē kame Aia ni se hai sara e ppena."

³¹ Tena Pailat ki meake na tama raa, "Tena kootou hokkootou ki too Tama nei no hakatonutonu i te vahi na tuua kootou raa."

Kito na tama raa ki vaakai ake ma, "Maatou etapu tetaa tetama ki mate."

³² (Na mee nei e kapihi mai ki mee na tattara Jisas raa ki hakamaoni; na tattara Aia ni tattara ake na tama raa i te vahi te mate Aia raa.)

³³ Kito Pailat ki vaakai i hare no kanna ake Jisas, tena ki vahiri ake Tama raa, "Akoē ko te Tuku na Jiu?"

³⁴ Tena Jisas ki vahiri ake ma, "Te vahiri naa he vahiri koi akoē ma e isi na tama e tattara atu akoē i te vahi Anau?"

³⁵ Kito Pailat ki meake, "Akoē e maanatu ma anau he Jiu? Teenaa ko na tama roo kootou naa ia ma na maatua hakananniu raa ekou mai Akoē i anau. Hea Akoē ni ppena?"

³⁶ Tena Jisas ki meake, "Te Hakamaatua ana Anau raa se tuu i te maarama nei; ia peera te Hakamaatua ana Anau raa ki tuu i te maarama nei, peera na tama tauttari Anau raa e me ki ppuhu ki se lavaa kootou te too Anau no kkave i na tama hakamattua na Jiu raa. Te Hakamaatua ana Anau raa se tuu i te maarama nei."

³⁷ Kito Pailat ki vahiri ake Jisas, "Tena, kaa Akoē he tuku?"

Kito Jisas ki meake, "Akoē e vahiri mai ma Anau he tuku. Anau e haanau mai i roto te maarama nei ma te hakataakoto hokotahi nei; ki tattara i te vahi te hakamaoni raa. Na tama e tauttari te hakamaoni raa e me ki hakallono Anau."

³⁸ Kito Pailat ki meake, "Kaa te hakamaoni raa hea?"

Jisas ku mee ki taia ria ki mate

(Matiu 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Kito Pailat ki vaakai hakaraoi i aho no meake te kanohenua raa, "Anau se isi te mee e sara e lave ma ki taa Tama nei ki mate. ³⁹ Emeia i te vahi na tuua tera kootou e isi raa, na vahao na Kai na Pasova hakaatoa, anau e me ki hakattana he tama karapusi hokotahi ma kootou. Kootou e hihai ma anau ki hakattana ma kootou te Tuku na Jiu raa?"

⁴⁰ Kito te kanohenua raa ki vaa ake ma, "Seai, seai ma ko Tama naa! Maatou e hihai Barabas!" (Barabas he tama taa tama.)

19

¹ Tena Pailat ki kou ake Jisas i na soldia raa ki riki. ² Na soldia raa e pena te hau i na laakau etutui raa, tena ki hakatau ake iaruna te pohouru Tama raa, tena

na tama raa ki hakauru ake Jisas te kaukahu e ttea pouri raa, ³ tena laatou ki oo ake no meake Tama raa ma, "Hakammaha te Tuku na Jiu!" Tena na tama raa ki oo ake no ppaa na maihu Tama raa.

⁴ Kito Pailat ki vaakai ake hakaraoi i aho no meake te kanohenua raa, "Kira ake, anau e me ki kou mai Tama raa i aho ki kkite kootou pera ma anau se isi te mee e sara e lave ki taa Tama raa ki mate." ⁵ Kito Jisas ki hamai i aho, tena Aia ku hau te hau manamana, tena ki uru hoki te kaukahu e ttea pouri. Kito Pailat ki meake na tama raa, "Kira ake! Teenei te Tama nei!"

⁶ Te saaita na maatua hakananniu raa laatou ma na soldia e lollohi te Hare Tapu raa ni kkite Jisas, na tama raa ku vaa ake ma, "Tii Tama naa i aruna te kros! Tii Tama naa i aruna te kros!"

Kito Pailat ki meake te kanohenua raa, "Kame peenaa; kootou hokkootou ku too Tama nei no ttii i aruna te kros. Anau se lave hea Tama nei e ppenna e sara."

⁷ Tena te kanohenua raa ki meake hakaraoi, "Maatou e isi te tuua tera e mee ma te Tama nei e tau te mate, maitaname Aia e tattara ma Aia he Tamariki TeAtua."

⁸ Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, Aia ku matakuroo. ⁹ Tena aia ki vaakai i hare no vahiri ake Jisas, "Akoe he tama e hamai i hee?"

Emeia Jisas e tuu hemuu koi se tattara. ¹⁰ Kito Pailat ki meake Aia, "Akoe se hihai ki tattara mai Anau? Maanatu, anau e isi na mahi ki hakattana Akoe ki haere ia ma ki ttii Akoe i aruna te kros."

¹¹ Tena Jisas ki meake, "Akoe e isi koi na mahi i aruna Anau e mee TeAtua e kou atu na mahi naa i akoe. Emeia te tama e kou atu Anau i na rima kootou raa e ppenna te mee e haeo roo."

¹² Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, aia kusesee he ara ma ki hakattana Tama raa ki haere. Emeia te kanohenua raa e vaa ake ma, "Kame akoe e hakattana Tama naa ki haere, tena akoe e huri mai pera ma akoe seai ma he soa te tuku i Rom raa! Te tama e tattara ma aia he tuku raa e hakataukaa ma te tuku i Rom!"

¹³ Te saaita Pailat ni rono na tattara nei, aia ku too Jisas no kkave i aho no hakanoho i aruna te tuai e hakatonutonu na tama tera e kanna ma, "Te Papa Hatu raa". (Na Hibru raa e kanna te kina nei ma "Gabata".) ¹⁴ Te mee raa ku taapiri ki tae te laa latea te aho naa, te aho i mua te aho te Kai te Pasova raa. Tena Pailat ki meake te kanohenua raa, "Teenei te Tuku kootou!"

¹⁵ Tena na tama raa ki vaa ake ma, "Taa Tama naa ki mate! Taa Tama naa ki mate! Tii Tama naa i aruna te kros!"

Kito Pailat ki meake te kanohenua raa, "Kootou e hihhai ma anau ki ttii te Tuku kootou raa i aruna te kros?"

Tena na maatua hakananniu raa ki meake, "Te tuku hokotahi koi maatou e isi raa ko te tuku i Rom!"

¹⁶ Tena Pailat ki too Jisas no kou ake na tama raa ki tii i aruna te kros.

Jisas ku ttii ria i aruna te korosi

(Matiu 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

Kito na tama raa ki hakattaki Jisas. ¹⁷ Jisas e amo te kros Aia raa no haere notae i te kina e hui ma, "Te Kina te Ivi te Pohouru." (Na Hibru raa e kanna te kina raa ma, "Golgota".) ¹⁸ Na soldia raa e ttii Jisas i te kina raa, tena na tama raa ki ttii hoki tokorua na tama kailallao raa i na vahi, tena te kros Jisas e tuu lottonu na kros tokorua raa.

¹⁹ Pailat e taataa na tattara nei i aruna te hono, tena ki ttii te hono raa i aruna te kros. Teenei na tattara Pailat e taataa, "Jisas te Tama i Nasaret, te Tuku na Jiu." ²⁰ Tammaki na tama e ppau na tattara raa, maitaname te kina na tama raa e ttii Jisas raa se mmao ma te matakaina e rahi raa. Na tattara nei e tattaa i na tattara Hibru, Latin ia ma Grik. ²¹ Tena na maatua hakananniu raa ki meake Pailat, "Auu se taataa ma 'Te Tuku na Jiu', e meia taataa pera ma, 'Te Tama nei e tattara ma, Anau ko te Tuku na Jiu.'"

²² Kito Pailat ki meake, "Hea anau e taataa tiaki ki mmau peenaa."

²³ Na soldia raa e ttii roo Jisas no oti, tena laatou ki too na hekau Tama raa no vvae e haa natuhana kitau ma laatou tokohaa, te soldia hokotahi e too tetuhana aia. Na soldia raa e too hoki te kaukahu roroa tera ettui koi te paamaro hokotahi, se hai kina e huhukui raa. ²⁴ Na soldia raa e tattara hokolaatou ma, "Taato selavaa te saesae te kaukahu nei, taatou kittahao huhu na hatu kimmata ma koai eme ki too te kaukahu nei." Te mee nei e kapihi mai ki mee na tattara te Launiu Tapu raa ki hakamaoni:

"Na tama raa e vaevae na hekau Anau raa ma laatou, tena ki ttahao huhu na hatu ki too te kaukahu roroa Anau raa." Teenei hea na soldia raa e ppena.

²⁵ Te tinna Jisas raa, te taina te tinna Aia raa, Meri te avana Klopas raa, tena Meri te tama i Makdala raa e ttuu taapiri ake te kros Jisas raa. ²⁶ Jisas e kite te tinna Aia raa laua ma te disaipol Aia e hihhai mahi raa e ttuu ite kina raa, tena Aia ki meake te tinna Aia raa ma, "Teenei he tama Akoe."

²⁷ Tena Aia ki meake te disaipol raa, "Teenei he tinna akoe." Tena kaamata te saaita naa te disaipol raa ku too Meri no nnoho laua i te hare Aia raa.

Te mate Jisas

(Matiu 27.45–56; Mak 15.33–41; Luk 23.44–49)

²⁸ Jisas e iroa pera ma te saaita nei na mee roo hakaatoa ku oti, tena ki mee hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni, tena Aia ki meake ma, "Anau hiunu."

²⁹ E isi te kumete e tuu ite kina raa e pii roo na wain e mmara; na soldia raa e too te spans raa no ttoki i roto te wain raa, tena ki haihai te spans raa ite mata te laakau te hisop raa, tena ki ssau ake no tuku ake na maihu Tama raa. ³⁰ Jisas e mmiti te wain raa no pakupaku, tena ki meake, "Ku oti hakaatoa!"

Tena Aia ki huru te pohouru Aia raa no mate.

Te vahi manava Jisas raa ku vvana ria

³¹ Tena na tama hakamattua na Jiu raa ki meake Pailat ki hakattana laatou ki oo no kkoti na vae na tama e tottoo i aruna na kros raa, tena ku turi iho na tinotama raa i taha ma na kros raa. Na tama hakamattua raa e meake e mee teeraa he aho rima, tena laatou se hihhai ma na tinotama raa ki tottoo te aho te Sabat raa, e mee te Sabat raa he aho e tapu. ³² Kito na soldia raa ki oo no kkoti na vae te tama kaamata raa, tena ki oo no kkoti na vae teeraa tama hoki tera ni ttii ria i teeraa vahi Jisas raa. ³³ Emeia te saaita laatou ni oo atu iaa Jisas raa, na soldia ku kkite pera ma Jisas ko na mate roo, tena laatou ni se kkoti na vae Tama raa. ³⁴ Tena he soldia hokotahi e taro te hika aia raa i te vahi manava Jisas, tena te saaita naa koi na toto ia ma na vai raa ku kkoo iho i taha ma te vahi manava Tama raa. ³⁵ (Te tama ni kite te mee nei raa ku haere tattara roo te mee nei ma ki lavaa kootou te hakattina. Hea te tama raa e tattara raa e hakamaoni, tena aia hoki e iroa pera ma aia e tattara te hakamaoni.) ³⁶ Te mee nei e kapihi mai ki mee na tattara i roto te Launiu Tapu raa ki hakamaoni:

"Se isi na ivi Tama raa e me ki kottia ria."

³⁷ Tena e isi teeraa kina hoki e mmau i roto te Launiu Tapu e mee ma, "Te kanohenua raa e me ki kkira ake te Tama laatou ni ttoki raa."

Josep ku too te tinotama Jisas

(Matiu 27.57–61; Mak 15.42–47; Luk 23.50–56)

³⁸ Tena ki oti, Josep te tama te matakaina Arimatea raa ku haere no meake Pailat ma aia e lavaa te too te tinotama Jisas raa. (Josep he tama e tautari hemuu na tiputipu Jisas, maitaname aia e matakua na tama hakamattua na Jiu raa.) Tena Pailat ki meake tama raa ki too te tinotama Jisas raa, tena Josep ki haere no ssau te tinotama Jisas raa i taha ma te kina raa. ³⁹ Nikodimas, te tama ni haere kaamata no mmata Jisas i te poo raa e oo laua ma Josep, tena aia e too na sanda e hilo ma na rehu mannoni e taapa ma ni aloo raa no haere ma aia; te mmaha na mee raa e tae tipu toru na kilo.

⁴⁰ Tokorua na taanata raa e too te tinotama Jisas raa no amuhi na lloo e hilo ma na rehu manoni raa, tena ki mmini te tinotama Jisas raa ma na paamaro. Teenei he tiputipu na Jiu raa te saaita laatou e tanattana ki tanu te tama. ⁴¹ E isi te paupaku e tuu i te kina Jisas ni taia ria no mate raa, ia e isi hoki te taruma e tuu i roto te paupaku raa tera se hai tama ni tanu i roto imua. ⁴² Maitaname teenaa ko te aho imua te Sabat, ia e mee te taruma raa e taapiri hoki, tena tokorua raa ki oo no ppono te tinotama Jisas raa i roto te taruma raa*.

20

Jisas ku ora muri

(Matiu 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Tahataroo te aho telatapu, te saaita te meeraa koi marupouri, tena Meri te tama te matakaina Makdala raa ku haere i te taruma raa no kite pera ma te hatu nippui te taruma raa ku oti te hakatuperia itaha ma te totoka te taruma raa*.

² Tena te hine raa kitere no mmata Saimon Pita laua ma te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa, tena aia kitattara ake tokorua raa ma, "Na tama raa ku oti te too te tinotama TeAriki raa itaha ma te taruma raa, tena maatou kuse illoa i te kina na tama raa e tuku te tinotama Tama raa!"

³ Kito Pita laua ma teeraa disaipol ki oo i te taruma raa. ⁴ Tokorua raa e hai ma te huro, e meia teeraa disaipol e nahoro roo iaruna Pita, tena aia e tae kaamata i te taruma. ⁵ Tama raa se uru i roto te taruma raa hoki, e meia aia e haatiu koi no kite na paamaro ni mmini Jisas raa. ⁶ Tena Saimon Pita e tere mai i muri no haere tahiroo no uru i roto te taruma raa. Pita ekite na paamaro ni mmini Jisas raa e mmoe i te kina raa, ⁷ ia te paamaro hoki na tama raa ni uhi te pohouru Jisas raa. Te paamaro raa se mmoe hakapaa ma na paamaro ni mmini te tinotama raa, e meia te paamaro raa e minimini no moe te kina aia hokoia. ⁸ Tena teeraa disaipol, te tama ni tae kaamata i te taruma raa ku uru atu i roto te taruma raa no kite te mmoe na mee raa, tena ki hakatina. ⁹ (E meia tokorua raa se illoa hakaraoi na tattara e mmau i roto te Launiu Tapu tera e mee ma te Tama raa e me ki ora muri i taha ma te mate raa.)

¹⁰ Tena tokorua na disaipol raa ki vakkai i hare.

Jisas ku tuu ake iaa Meri te hine i Makdala

(Matiu 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹ Meri e haere no tuu no tanitani i aho te taruma raa. Aia koi tanitani koi, tena aia ku huru atu no kkira i roto te taruma raa ¹² no kite e rua na ensel e uru na hekau makkini, tokorua raa e noho i te kina te tinotama Jisas raa ni moe. Tokorua e noho, te tama i te kina te pohouru, tena teeraa tama e noho i te kina na vaeraa. ¹³ Kito tokorua raa ki vahiri ake, "Ako e tanitani naea?"

Tena Meri ki meake, "Na tama raa e too te tinotama TeAriki ana raa itaha, tena anau ku se iroa i te kina laatou e tuku te tinotama Tama raa!"

¹⁴ Tena aia ki hakatike no kite Jisas ku tuu i te kina raa; e meia aia se iroa ma teeraa ko Jisas.

¹⁵ Kito Jisas ki vahiri ake ma, "Ako e tanitani naea? Ako e sесе aii?"

Meri e kkaahu ma teeraa ko te tama te paupaku raa, kito aia ki meake te Tama raa, "Tama hakanaaniu, kame ako e too te tinotama Tama raa itaha, tena ako e ku hakari mai anau i te kina ako e tuku te tinotama Tama raa, ki haere anau no too te tinotama raa."

¹⁶ Kito Jisas ki kannaa ake te hine raa ma, "Meri!"

Tena Meri ki hakatike no kkira ake Jisas, tena ki meake, "Raboni!" i na tattara hakaHibru. (Te tattara nei e mee ma, "Tisa".)

* **19:42** 19.42 te taruma nei e keru te vahi te mouna hua   * **20:1** 20.1 na henua raa e kkeri na taruma laatou raa i na kina e hatu e mmotu hua

¹⁷ Kito Jisas ki meake Meri, “Auu se ttaohi Anau, maitaname Anau se ki haere i aruna i te Tamana Anau raa. Emeia haere no tattara ake na taina† Anau raa pera ma Anau e me ki vaakai i TeAtua te Tamana Anau ia ma te Tamana laatou raa, ia TeAtua Anau ia ma TeAtua laatou raa.”

¹⁸ Kito Meri ki haere no tattara ake na disaipol raa pera ma aia e kite TeAriki, tena aia ki tattara ake na disaipol raa na tattara Jisas ni tattara ake aia raa.

Jisas e tuu ake i na disaipol Aia

(Matiu 28.16–20; Mak 16.14–18; Luk 24.36–49)

¹⁹ Te mee raa ku hiahi roo te aho te latapu, tena na disaipol raa ku hakkutu i hare, tena ki pupui na totoka raa no hakapikapi, maitaname laatou e mattaku na tama hakamattua na Jiu raa. Tena Jisas ki haere ake no tuu i te kina na tama raa e kikutu raa no meake, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou!” ²⁰ Jisas e tattara ake no oti, tena Aia ki huri ake na rima ia ma te vahi manava Aia raa. Na disaipol raa ku hihhia roo e mee laatou ku kkite TeAriki. ²¹ Kito Jisas ki meake hakaraoi hoki ma, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou. E ssau pera ma te Tamana e kauna ria mai Anau, tena Anau e me ki kauna hoki kootou.” ²² Tena Jisas ki iri ake na tama raa, tena ki meake, “Too TeAnana Tapu. ²³ Kame kootou e ssirihia na hai sara na tama, tena na hai sara na tama naa e me ki ssirihia; kame kootou se ssirihia na hai sara na tama naa, tena na hai sara na tama naa se lavaa te ssirihia.”

Tomas ku kite Jisas

²⁴ Tomas he disaipol i roto te sanahuru ma rua na disaipol raa (na tama e kakanna hoki aia ma te Kokoa raa), e seai i te kina raa te saaita Jisas ni haere ake. ²⁵ Tena alaa disaipol ku tattara ake Tomas ma, “Maatou e kkite TeAriki!”

Kito Tomas ki meake na tama raa, “Anau e me ki hakatina koi kame anau e kite na kina na katana raa ni uru na rima Aia raa, tena kutaaro te matarima anau nei i roto na kina na katana raa ni uru raa, tena kutaaro hoki te rima anau nei i roto te vahi manava Aia raa.”

²⁶ He latapu hakaatoa e haere no raka, tena na disaipol raa ku kikutu hakaraoi i hare, tena Tomas ku nnoho ma laatou te saaita naa. Na totoka raa e puipui hakammate roo, e meia Jisas e haere ake koi i hare no ttuu ma na tama raa, tena ki meake, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou.” ²⁷ Tena kito Jisas ki meake Tomas, “Taaro te mata rima akoe raa i te kina nei, tena akoe ku kkira mai na rima Anau nei, tena haaro mai hoki te rima akoe raa no ppono i roto te vahi manava Anau nei. Hakaoti te mamaanatu tammaki, tena ku hakatina!”

²⁸ Kito Tomas ki meake Jisas, “TeAriki ia ma TeAtua anau!”

²⁹ Tena Jisas ki meake Tomas, “Akoe ku hakatina e mee akoe ku kite Anau? Na tama se kkite Anau no hakattina raa e me ki hakatapu ria!”

Te hakataakoto tera e mee Jon ki taataa te launiu nei

³⁰ Jisas e ppena tammaki alaa mirakol hoki i mua na karemata na disaipol raa tera se tattaa i roto te launiu nei. ³¹ Emeia na mee nei e tattaa i roto te launiu nei ki lavaa kootou te hakattina pera ma Jisas ko te Mesaia, te Tamariki TeAtua raa, tena na hakattina kootou Tama raa e me ki mee kootou ki too te ora hakamaoni.

21

Jisas e tuu ake tokohitu na disaipol

¹ Tena ki oti, Jisas ku tuu ake hoki i na disaipol Aia raa i te kina te Namu Galili raa. Te mee nei e kapihi ake peenei.

² Saimon Pita, Tomas (te Kokoa raa), Nataniel, (te tama i Kana i roto Galili raa), tena tokorua na tama Sebediraa ia ma alaa tokorua hoki na disaipol Jisas raa e kikutu

† 20:17 20.17 na tama Jisas e tattara ma ko na taina Aia raa ko na disaipol Aia

hakaatoa. ³ Tena Saimon Pita ki meake alaa disaipol ma, “Anau e me ki haere no pupui.”

Kito na disaipol raa ki meake ma, “Maatou e me ki oo taatou.” Tena na tama raa ki too te manui raa no aro, e meia tepoo naa hakaatoa na tama raa se isi na ika e mmau. ⁴ Te saaita telaa raa ku hopo ake, Jisas ku tuu i te taunatai, e meia na disaipol raa se illoa ma teeraa ko Jisas. ⁵ Kito Jisas ki vahiri ake na tama raa, “Eaa, kootou se isi na ika e mmau?”

Tena na disaipol raa ki meake, “Seai roo hokotahi.”

⁶ Kito Jisas ki meake na tama raa, “Ppehi te kupena naa i te vahi laaua te manui naa, tena kootou e me ki mmau na ika.” Kito na tama raa ki lletu te kupena raa, tena laatou ku se lavaa te hhuti ake te kupena raa i aruna, maitaname te kupena raa ku mmau na ika tammaki roo.

⁷ Tena te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa ku meake Pita, “Teena ko TeAriki!” Ia te saaita koi Pita ni rono ma teeraa ko TeAriki raa, tena aia ku rii te kaukahu aia raa areha te tinotama aia raa (e mee aia ni ui na kaukahu aia raa), tena aia ki llee no kkau i uta. ⁸ Alaa disaipol ku aro ake te manui raa i uta no hhuti te kupena ku pii roo na ika raa. Na tama raa se mmao roo i taha ma te taunatai, kame peeraa huitarau na mita te mmao laatou. ⁹ Te saaita na disaipol raa ni ttae i uta, na tama raa ku kkite te ahi e malla ma na ika e mmoe i roto te ahi raa ia ma na haraoa hoki.

¹⁰ Tena Jisas ki meake na disaipol raa, “Kou mai ni ika na ika kootou e mmau te kupena raa.”

¹¹ Kito Saimon Pita ki haere atu no kake i roto te manui raa no horoo ake te kupena raa i uta; te kupena raa e pii roo na ika e llahi; na ika raa hakaatoa e tae huitarau tipu rima ma toru; niaina na ika raa e tammaki roo, e meia te kupena raa se mahaa. ¹² Tena Jisas ki meake na tama raa, “Oo mai no kkai.” Emeia se isi te disaipol e hihai ki vahiri ake Tama raa ma “Ako e koai?” maitaname laatou e illoa ma teeraa ko TeAriki. ¹³ Kito Jisas ki haere atu no too na haraoa raa, tena ki vaevae ake na tama raa, tena Aia ki too hoki na ika raa no vaevae ake.

¹⁴ Teenei ko te hakatoru na vahao Jisas ku tuu ake i na disaipol Aia raa i muri Aia ni mate no ora muri.

Jisas e tattara laaua ma Pita

¹⁵ Te saaita na tama raa nikkai roo nooti, tena Jisas ki vahiri ake Saimon Pita, “Saimon te tama Jon, telaoi akoe Anau raa e raka i aruna ma na laoi na tama nei i Anau raa ma seai?”

Kito Pita ki meake, “Noo TeAriki, Akoe e iroa pera ma anau e laoi roo Akoe.”

Tena Jisas ki meake Pita, “Rorohi hakaraoi na punua sipsip Anau raa.” ¹⁶ Tena Jisas ki vahiri ake hakaraoi hoki iaa Pita ma, “Saimon te tama Jon, akoe e laoi Anau ma seai?”

Kito Pita ki meake, “Noo, TeAriki, Akoe e iroa pera ma anau e laoi roo Akoe.”

Tena Jisas ki meake Pita, “Rorohi hakaraoi na punua sipsip Anau raa.” ¹⁷ Jisas ku vahiri ake hoki te hakatoru na vahao ma, “Saimon, te tama Jon, akoe e laoi Anau ma seai?”

Pita ku se hihai e mee Jisas e vahiri ake e toru na vahao ma, “Ako e laoi Anau ma seai?” kito aia ki meake, “TeAriki, Akoe e iroa na mee roo hakaatoa; akoe e iroa pera ma anau e laoi roo Akoe!”

Tena Jisas ki meake, “Rorohi na sipsip Anau raa. ¹⁸ Anau e tattara atu te hakamaoni: te saaita akoe ni paamee raa, akoe e tanattana no haere he kina peehee akoe e hihai ki haere raa; e meia te saaita akoe ku tanata matua raa, akoe e me kissora na rima akoe raa, tena teeraa tama e me kihaihai akoe, tena ku too akoe no kkave i te kina akoe se hihai ki haere raa.” ¹⁹ (Jisas e tattara ake peenei ki huri ake te tiputipu te mate Pita tera e me ki huri ake na mahi hai mmahi TeAtua raa.) Tena Jisas ki meake Pita, “Tautari mai Anau!”

Jisas ia ma teeraa disaipol

²⁰ Pita e hakatike no kite te disaipol tera Jisas e hihai mahi raa e tuu i muri aia; teenaa ko te disaipol tera ni hakapare ake te vahi Jisas te saaita laatou ni kkai raa no vahiri ake ma, “TeAriki, koai te tama e me ki hakari ake Akoe i na tama hakamattua naa?” ²¹ Pita ni kite te disaipol raa, tena aia ki vahiri ake Jisas ma, “TeAriki, kaa te tama nei?”

²² Kito Jisas ki meake Pita, “Kame Anau e hihai ma te tama nei ki noho roo ki tae te saaita Anau e vaakai mai raa, tena kaa hea akoe e me ki mee? Tautari mai Anau!”

²³ Tena te tattara nei ku tere nollono na tama tauttari Jisas raa ma te disaipol raa ku selavaa te mate. Emeia Jisas se meake ma te disaipol raa selavaa te mate; Jisas e meake ma, “Kame Anau e hihai aia ki noho roo ki tae te saaita Anau e vaakai mai raa, tena kaa hea akoe e me ki mee?”

²⁴ Te disaipol naa ko tetama tera nitattara na tattara nei, ia tetama hoki tera nitaataa namee nei i roto telauniu nei raa, tena maatou e illoa pera ma hea aia e tattara raa e hakamaoni.

Na tattara hakaoti

²⁵ Tena e tammakiroo alaa mee hoki Jisas nippena. Kame namee nei hakaatoa nitattaa i roto telauniu nei, tena anau e maanatu ma te maarama nei kame selavaa te isi na kina ki hakatau na launiu nei hakaatoa.

Na hehekau Na hehekau na Aposol Jisas

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na hakattina ana i Jerusalem 1.1—8.3
 Na hakattina ana i Judia ia ma Samaria 8.4—8.25
 Te tama Itiopia ku hakatina 8.26—8.40
 Pol ku hakatina 9.1—9.31
 Na hehekau Pita 9.32—12.25
 Pol ku haere i Esia 13.1—14.26
 Pol ku vaakai i Jerusalem 14.27—15.35
 Pol ku haere i Grik ia ma Esia 15.36—20.38
 Pol e noho i Jerusalem 21.1—26.32
 Pol e haere i Rom 27.1—28.31

TeAtua ku too Jisas no kkave i te vaelani

¹ Tiofilus, anau nitaataa telauniu kaamata anauraa ki hakariatu na akoako Jisas raa ia ma na mee hakaatoa Aia ni ppena raa ² haere notae te aho TeAtua ni too Aia no kkave ite vaelani raa. Imua Aia ni too ria no kkave ite vaelani raa, Aia ni akoako ake ma na mahi TeAnana Tapu raa i na tama Aia ni hirihiri ki mee mo aposol Aia raa. ³ I roto tipu haa na aho i muri te mate Jisas raa, Aia ni tuu ake i na aposol Aia raa tammaki na vahao ia ma tammaki na ara ki huri ake te hakamaoni pera ma Aia ku ora. Na tama raa ekkite Aia, tena Aia ki tattara ake na tama raa ite vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

⁴ Na aposol raa ni kkutu hakaatoa te saaita Jisas ni noho ma laatou raa, tena Jisas ki kou ake te tattara emmaha ma, “Auu se oo itaha ma Jerusalem, e meia kootou ki noho no hakattari ki too kootou te hoki Anau ni tattara atu raa, te hoki te Tamana Anau raa ni tattara ma Aia e me ki kou atu raa. ⁵ Jon e hakoukou tapu ma te vai, e meia na aho i muri raa kootou e me ki hakoukou tapu ria ma TeAnana Tapu.”

Jisas ku too ria no kkave i te vaelani (Mak 16.19-20; Luk 24.50-53)

⁶ Jisas ekkutu ma na aposol Aia raa hakaatoa, kito na tama raa ki vahiri ake Tama raa ma, “TeAriki! Teenei te saaita Akoe e me ki kou ake muri te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i na tama Israel?”

⁷ Tena Jisas ki meake na tama raa, “Te Tamana Anauraa Hokoia e me kituku te maanatu Aia te saaita na mee nei e me ki kapihi atu raa, ia teenaa sei ma he mee kootou ki illoa te saaita na mee nei e me ki kapihi atu raa. ⁸ Emeia te saaita TeAnana Tapu raa e tae atu kootou raa, tena kootou e me ki isi na mahi ki tattara ake na tiputipu Anau raa i roto Jerusalem ia ma i roto Judia ma Samaria ia ma na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa.”

⁹ Jisas etattara ake nootiroo, tena Aia kutooria no kkave ite vaelani imua na karemata na tama raa hakaatoa, kito te pukureurehu raa ki haere ake no uhi Jisas, tena na tama raa ku sekkite Tama raa.

¹⁰ Na karemata na tama raa koi ana koi i aruna te saaita Jisas ni too ria no kkave ite vaelani raa, tena te saaita naa koi tokorua na tama euru na kaukahu makkini kuttuu ake ite vahi laatou ¹¹ no meake ma, “Natama i Galili, aiea kootou ettuu ite kina naa no kirakira ite vaelani naea? Jisas tera etooria itaha ma kootou no kkave i te vaelani raa e me ki vaakai mai hoki peenei ma kootou ni kkite Aia e haere i te vaelani raa.”

*Matias ku too te sao Judas
(Matiu 27.3-10)*

¹² Tena na aposolraa ku oo itaha ma temouna ehomo na Olivraa no vakkai i Jerusalem, te matakaina etaapiri ake raa. ¹³ Na tama raa kuttae te matakaina raa, tena kikkake i aruna te rum laatou e nonnoho raa. Na tama nei ko Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, Bartolomyu, Matiu, Jems te tama Alfius raa, Saimon te tama i roto te kuturana na tama se hihhai ma Rom ki rorohi Israel raa, tena Judas te tama Jems raa. ¹⁴ Na tama nei e kikutu tahi pera ma he kuturana no lotulotu hakapaa ma na hhine, tena Meri te tinna Jisas raa ia ma na taina hoki Jisas raa.

¹⁵ Na aho i muri raa na hakattina ana raa kukutu kitattara, tena te kooina na tama raa hakaatoa e ttae pera huitarau tipu rua na tama, tena Pita ki mahike i aruna ma kitattara. ¹⁶ Tena aia ki meake, "Aku taina, te tattara i roto te Launiu Tapu tera TeAnana Tapu raa ni tattara ake Devit ite vahi Judas, te tama ni hakattaki mai na tama haeo raa ki hakapiki Jisas raa ku hakamaoni te aho nei. ¹⁷ Judas he tama i roto te kuturana taatou nei, e mee Jisas ni hirihiri hoki tama raa ki uata ma taatou."

¹⁸ (Judas etoo te sui ite haeo aia nippena raa no sui te kerekere. Aia ehina no mate ite kina raa, tena te manava aia raa emahaa no oo iho na vava raa i aho. ¹⁹ Na tama i Jerusalem raa hakaatoa ellono hea ni kapihi ake iaa Judas raa, tena ki kanna te kerekere raa ma ko Akeldama i na tattara laatou, te tattara nei e mee ma, "Te kerekere ni hapu ria te toto.")

²⁰ "Maitaname te tattara nei e mmau i roto te launiu na Rue te Lotu raa ma: 'Te hare aia raa e me ki tuu vare, ia se hai tama e me ki noho i roto te hare naa.' Tena e mmau hoki ma,

'Teeraa tama e me ki too te sao te tama raa no uata.'

²¹ ²² Ia tena e tau he tama ki hukui ma taatou ki takutaku i te vahi te ora muri TeAriki Jisas raa. Tena te tama naa ki hai hoki i roto te kuturana taatou nei i na vahao hakaatoa TeAriki Jisas nihahaere ma taatou i na kina raa, kaamata mai te saaita Jon Baptis ni takutaku i te vahi te hakoukou tapu raa haere no ttae te saaita Jisas ku too ria i taha ma taatou no haere i te vaelani raa."

²³ Tena na tama raa kitini tokorua na taanata: Josep te tama e kannaria ma ko Barsabas raa (na tama e kakanna hoki tama raa ma ko Jastus), tena Matias. ²⁴ ²⁵ Kito na tama raa kilotu ake ma, "TeAriki, Akoe e iroa na hakataakoto na tama hakaatoa, ia tena huri mai maatou ite tokorua nei ma koai te tama Akoe e hirihiri ki mee mo aposol ki too te sao Judas tera ku mate no haere i te kina e tau roo ma aia raa." ²⁶ Kito na tama raa ki ttahao huhu na hatu ma ki hirihiri he tama i tokorua raa, tena te inoa Matias raa ku huri ake. Tena Matias ku hukui ma te sanahuru ma tahi na aposol raa.

2

Te hamai TeAnana Tapu

¹ Te aho te Kai Pentikos raa kutae mai, tena na hakattina ana raa hakaatoa ku hakkutu i te kina hokotahi. ² Te saaita naa koi te vaelani raa ku mmuu pera ma he matani haimahi emairi, tena i roto te hare laatou ennoho raa ku mmuu roo. ³ Tena ki oti laatou kukkite na ahi e ssau pera ma ni arero kuttoha no ura vaa aruna na tama hakaatoa i roto te hare raa. ⁴ TeAnana Tapu raa kutau i roto na tama raa hakaatoa, tena na tama raa ku kaamata no tattara i na tattara alaa henua tera TeAnana Tapu raa e mee laatou kilavaa te tattara.

⁵ Eisi na Jiu ennoho i Jerusalem, na tama nei nitama e oo mai na kina hakaatoa i roto te maarama nei, e meia laatou nitama hoki e lotu tahi ake TeAtua. ⁶ Te saaita na tama raa ni llono te mmuu raa, tena te kanohenua e rahi raa ku hakkutu ake hakaatoa. Na tama raa hakaatoa ku mahharo roo, e mee laatou ku llono na hakattina ana raa e tattara na tattara na henua laatou raa. ⁷ Na tama raa ku oho roo no mahharo, tena

ki tattara ma, “Na tama e tattara nei ni tama i Galili. ⁸ Emeia teenei taatou hakaatoa ku llono roo na tama raa e tattara i na tattara roo na henua taatou raa. ⁹ Taatou na tama i Partia, ia na tama i Midia, ia na tama i Elam, ia na tama i Mesopotemia, ia na tama i Judia, ia na tama i Kapadosia, ia na tama i Pontus, ia na tama i Esia, ¹⁰ ia na tama i Frigia, ia na tama i Pamfilia, ia na tama i Isip ia ma na tama na matakaina i Libia tappiri i Sairini raa. Tena alaa tama taatou ni tama i Rom, ¹¹ tena taatou na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu tera ku hukui na tiputipu na Jiu raa, tena alaa tama taatou ni tama i Krit ia ma Arebia, e meia taatou hakaatoa kullono na tama raa e tattara na mee hakanaaniu TeAtua ni ppena raa i na tattara roo taatou.” ¹² Na tama raa e oho no kirakira huri, tena ki vahihhiri hokolaatou ma, “Na mee nei e mee maea?”

¹³ Emeia alaa tama e tataussua na hakattina ana raa ma, “Na tama nei e unu no vvare!”

Na tattara Pita

¹⁴ Tena Pita kimahike notuu iaruna ma teeraa sanahuru ma tahi na aposol no tattara hakamaroa ake i te kano henua raa ma, “Kootou na Jiu ia ma na tama e nnoho i Jerusalem raa, kootou ki hakallono mai, tena anau e me ki tattara atu ki illoa kootou te hakataakoto tera ni kapihi mai raa. ¹⁵ Na tama nei se unu no vvare pera ma kootou e hakataakoto raa; teenei ko te sivo koi te tahata. ¹⁶ Emeia teenei hea profet Joel ni tattara mai i mua ma,

¹⁷ ‘TeAtua e mee mai ma:

Teenei hea Anau e me ki ppena i roto na aho hakaoti raa:

Anau e me ki kou iho TeAnana Tapu Anau raa i aruna na tama hakaatoa.

Na taupeara ma na taukupu kootou raa e me ki tattara atu na tattara Anau,

tena na tamatane kootou raa e me ki kkite karemata na hakkatu,

tena na taanata mattua kootou raa e me ki isi na miti.

¹⁸ Tena na taanata ia ma na hhine e hehekau Anau raa,

Anau e me ki kou ake TeAnana Tapu Anau raa i na tama raa i roto na aho naa,

tena na tama raa e me ki tattara atu na tattara Anau.

¹⁹ Anau e me ki huri atu na mirakol i te vaelani ia ma na mee taualleka i te maarama i raro nei raa.

Taatou e me ki kkite na toto, te ahi ia ma te kohu e matoru roo;

²⁰ te laa raa e me ki pouri,

tena te maremo raa e me ki mmea pera ma he toto,

i mua te Aho hakanaaniu TeAtua raa e tae mai.

²¹ He tama peehee e kanna ake te inoa TeAriki* ki tokonaki aia,

te tama naa e me ki ora.’

²² Hakallono mai na tattara nei, na tama Israel! Jisas te tama i Nasaret raa he Tama e isi na mahi TeAtua tera Aia ni huri atu no kkite kootou i na mirakol ia ma na mee taualleka Aia ni pena i na mahi TeAtua raa. Kootou e illoa hokkootou na mee nei, maitaname na mee raa e kapihi mai i roto kootou i te kina nei. ²³ TeAtua ni hakamoe te hakataakoto Aia raa no tonu ma ki kou atu Jisas i kootou, tena na tama hai ssara raa ku tii Tama raa i aruna te kros ki mate i na rima kootou. ²⁴ Emeia TeAtua e hakamahike Tama raa i taha ma te mate no hakattana Tama raa i taha ma na mahi te mate, maitaname te mate se lavaa te ttaohi Tama raa mo karapusi i te kina na tama e mmate raa.

²⁵ Tena Devit e tattara peenei iaa Jisas,

‘Anau e kite TeAriki e haere i mua anau na vahao hakaatoa.

Aia e taapiri mai anau, tena anau se lavaa te tipuaina,

²⁶ tena anau e hihia roo i roto anau,

tena na tattara anau raa ni tattara te hihhia. Niaina ma anau he tama koi,

e meia anau e me ki noho ma te hakatina anau i TeAtua raa,

²⁷ e mee Akoe se lavaa te tiaki Anau i te kina na tama ku mmate raa;

* **2:21** 2.21 TeAriki: Na tattara nei emmau i roto Joel 2.28-32. I te Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi Jihova

Akoe se lavaa te tiaki te Tama Hehekau hakamaoni Akoe raa ki para i te kava.

²⁸ Akoe ku oti te huri mai Anau te mateara e haere i te kina te ora raa, tena te noho Akoe ma Anau raa e mee roo Anau no hihia.'

²⁹ Aku taina, anau e me ki tattara hakamatahua atu kootou i Devit te tuku hakanaaniu taatou raa. Tama raa e mate no tanu ria, tena te taruma aia raa koi tuu ma na taruma taatou raa te aho nei. ³⁰ Devit he profet, tena aia e iroa hea TeAtua ni tattara ake aia raa. TeAtua ni tattara hakamaoni ake iaa Devit pera ma Aia e me ki mee he tama i na hai mokopuna aia raa ki tuku hoki pera ma aia raa. ³¹ Devit e kite hea TeAtua e me ki ppena i muri raa, tena aia ki tattara i te ora muri te Mesaia raa te saaita aia ni tattara ma,

'Tama raa se lavaa te tiaki ki moe i te kina na tama ku mmate raa; te tinotama Aia raa se lavaa te para i te kava.'

³² TeAtua ni hakamahike Jisas itaha ma temate, tena maatou hakaatoa ekkite te hakamaoni namee nei. ³³ Jisas e haere iaruna nonoho itevahi laua TeAtua te Tamana Aia raa, tena TeAtua kikouake TeAnana Tapuraa pera ma Aia ni tattara ake raa. Namee kootou ekkite nei ia ma namee kootou ellono raa ko na hoki Aia e kou mai maatou raa. ³⁴ E mee teeraa seai ma ko Devit ni haere iaruna i te vaelani raa, e meia aia e tattara ma,

'TeAtua e meake TeAriki anau raa ma, Noho i te kina nei i te vahi laua Anau raa,

³⁵ kittae roo te saaita Anau e tuku na tama e kirilloto Akoe raa iraro na tapuvae Akoe raa pera ma he tuai.'

³⁶ Kootou na tama Israel raa hakaatoa, kootou ki illoa pera ma Jisas kootou nittii iaruna te kros raa ko te Tama TeAtua nimee pera ma ko TeAriki ia ma te Mesaia kootou raa!"

³⁷ Te saaita te kanohenua raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku tipuaina haeo roo, tena ki meake Pita ia ma alaa aposol ma, "Na taina maatou, niaa maatou e me ki ppena?"

³⁸ Kito Pita ki meake na tama raa, "Kootou te tama ma te tama kittike i taha ma na hai sara kootou raa, tena ku too te hakoukou tapu i te inoa Jisas Krai, tena TeAtua e me ki ssirihia na hai sara kootou raa, tena kootou e me ki too TeAnana Tapu, te hoki TeAtua raa. ³⁹ Maitaname TeAtua ni hakamoe te tattara hakamaoni Aia raa ma kootou ia ma na tamalliki kootou raa, na tama e mmao raa ia ma na tama hakaatoa TeAriki TeAtua taatou raa ni kanna ki oo ake Aia raa."

⁴⁰ Pita e tattara hai mahi ake te kanohenua raa, tena ki meake tammaki hoki na tattara, "Hakamattonu ki se lavaa kootou tettiri na hakalonollihu TeAtua e me ki kou ake na tama haeo raa." ⁴¹ Tammaki na tama e hakattina na tattara nei, tena ki too te hakoukou tapu, ia tena e toru na simata na tama ku hakapaa ake i te kuturana na hakattina ana raa te aho naa koi. ⁴² Na tama raa e noho tahi ma na aposol raa no too na akoako na tama raa, tena ki hukui ma na tama raa no kkai te kai tapu ia ma na lotu.

Te ora na hakattina ana

⁴³ Na aposol raa e ppena tammaki na mirakol ia ma namee taualleka, tena na tama raa hakaatoa ku mahharo. ⁴⁴ Na hakattina ana raa e kkutu tahi hakaatoa, tena ki vaevae i roto laatou hokolaatou hea laatou e isi raa. ⁴⁵ Na tama raa e kou ake hea laatou e ttino ia ma hea laatou e isi raa ki sui alaa tama, tena ku vaevae na sileni raa i roto laatou hakaatoa tautari e hia te tama e hihai ⁴⁶ Te aho ma te aho na hakattina ana raa e kkutu pera ma he kuturana i roto te Hare Tapu raa, tena na tama raa e kkai hakaatoa i roto na hare laatou raa. Na tama raa e kaikkai hakaraoi roo, ia e kkai ma te hihhia i roto na hatu manava laatou. ⁴⁷ Na tama raa e hakammaha TeAtua, tena e hihhia i te taualleka na tama roo hakaatoa. Na aho hakaatoa TeAtua e hakapaa ake na tama ku hakattina raa i te kuturana raa.

3

Te tama na vae e mmate raa ku tauareka

¹ He aho hokotahi Pita laaua ma Jon e oo i te Hare Tapu tetoru te hiahi, teenaa ko te saaita telotu. ² Eisi tetama na vae aia raa ni mmate roo te saaita aia ni haanau mai raa, tena aia e noho i te totoka e hui ma ko te Totoka Tiputipu laoi raa. Na aho hakaatoa na tama raa e sausau ake te tama raa no hakanoho i te mata totoka raa ki kainonno ake na tama e oo i roto te Hare Tapu raa kikouake ni sileni ma aia. ³ Te tama raa e kite Pita laaua ma Jon ku oo i hare, tena aia ki kaino ake tokorua raa ma kikouake ni sileni ma aia. ⁴ Tena tokorua raa ku kira hakamattonu ake roo i te tama na vae e mmate raa, tena Pita ki meake, "Kira mai maaua!" ⁵ Kito te tama raa ki kikiraa ake tokorua raa, tena aia e kkahu ma tokorua raa e me ki kou ake ni sileni.

⁶ Kito Pita ki meake te tama raa ma, "Anau se siroo na sileni, e meia anau e me ki kou atu hea anau e isi: i te inoa Jisas Krai te Tama Nasaret raa, anau e meatu akoe ki tuu i aruna no haere!" ⁷ Tena Pita ki taohi te rima laaua te tama raa no hakamahike i aruna. Te saaita naa koi na vae ia ma na hukui te tama raa ku ivi te tuu; ⁸ kito te tama raa killee i aruna nottuu na vae aia, tena kikaamata no hahaere. Tena te tama raa ki oo laatou ma Pita laaua ma Jon i roto te Hare Tapu raa. Te tama raa e haere lellee, tena ki hakammaha ake Te Atua. ⁹ Te kanohenua raa ku kite te tama na vae e mmate raa ku hahaere, tena laatou ki hakammaha hoki te inoa Te Atua, ¹⁰ na tama raa ku mattino ma teeraa ko te tama e noho no kainonno i te kina te Totoka e Tiputipu laoi raa, tena na tama raa hakaatoa ku oho no mahharo ma hea roo ni kapihi ake i te tama raa.

Na tattara Pita i roto te Hare Tapu

¹¹ Te tama raa koi tataohi koi Pita laaua ma Jon i te kina na tama raa e hui ma ko te Paaro Solomon raa, tena te kanohenua raa ku mahharo no huro atu i te tokotoru raa. ¹² Pita e kite te kanohenua raa, tena aia ki meake na tama raa ma, "Na tama Israel, aiea kootou e mahharo naea? Aiea kootou e ttonu mai maatou naea? Kootou e kkahu ma aanei ni mahi maaua hokomaaua ia ma te ttonu tahi maaua raa e mee te tama nei no lavaa te hahaere?" ¹³ Te Atua Abraham, Aisak ia ma Jekop raa, tena Te Atua na tipuna taatou i mua raa nikouake na mahi hai mmahi i te vaelani raa iaa Jisas te Tama Hehekau Aia raa. E meia kootou e kou ake te Tama raa i na tama hakamattua raa, tena kootou ki huri ake te se hihhai kootou i Tama raa i mua na karemata Pailat ia ma te saaita hoki Pailat ni maanatu ma ki hakattana Tama raa ki haere raa. ¹⁴ Tama raa e tapu, ia he Tama tauareka, e meia kootou se hihhai Tama raa, tena kootou ki meake Pailat kippena hea kootou e hihhai, tena kootou ki hakasao te tama taatama raa. ¹⁵ Kootou e taa te Tama e hakattaki taatou ki ora raa, tena Te Atua ki hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena maatou e kkite te mate ia ma te ora muri Tama raa. ¹⁶ Te nei ko te inoa Jisas raa e kou mai na mahi ki mee te tama na vae e mmate nei kilavaa te hahaere. Hea kootou e kkite no illoaraa e o mai hakaatoa i te vahi te hakattina i te inoa Jisas raa. Kootou hakaatoa ku kite, te tama nei ku tauareka i na hakattina maaua i te inoa Jisas raa.

¹⁷ "Aku taina, te saaita nei anau ku iroa pera ma hea kootou ia ma na tama hakamattua kootou raa ni ppena iaa Jisas raa e hamai koi i te vvere na pohouru kootou.

¹⁸ Te Atua e tattara ake na profet Aia raa i mua ki tattara pera ma te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, ia tena na tattara Aia raa ku hakamaoni te aho nei.

¹⁹ "Ttike i taha ma na hai sara kootou raa te saaita nei, tena ku vakkai muri ake Te Atua ki lavaa Tama raa te ssirihia na hai sara kootou raa. Kame kootou e tauttari, ²⁰ tena Te Atua e me ki tokonaki na anana kootou raa ki ivi, tena Aia e me ki kauna ria atu Jisas te Mesaia Aia ku oti te hirihiri ma kootou raa. ²¹ Jisas e me ki noho i te vaelani ki ttae roo te saaita na mee hakaatoa e o mai no hou pera ma Te Atua ni tattara ake na profet Aia i mua raa. ²² Moses e tattara ma,

‘TeAriki TeAtua kootou raa e me kikaunaria atu he profet essau pera ma Aia ni kaunaria atu anau raa,

tena te Tama naa e me ki hamai i roto koi kootou.

Tena kootou ki hakallono na tattara hakaatoa Aia e tattara atu raa.

²³ Kame he tama se hakarono na tattara te Profet naa,

tena te tama naa e me ki havakkee ria i taha ma na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa, tena te tama naa e me ki hakalono llihu.’

²⁴ Tena na profet hakaatoa etoo na tattara TeAtua raa hakapaa ma Samuel ia ma na profet i muri aia tera ni tattara hoki hea e me ki kapihi mai i roto na aho nei raa.

²⁵ Te tattara e ivi TeAtua ni tattara ake na profet Aia raa e tattara i kootou, ia tena kootou i roto hoki na tattara hakamaoni TeAtua ni meake na tipuna kootou i mua raa. Pera ma Aia ni meake Abraham ma,

‘Anau e me ki hakatapu na tama hakaatoa ite maarama nei raa e mee koi na hai mokopuna akoe raa.’

²⁶ Ia tena TeAtua ni hirihiri te Tama Hehekau Aia raa, tena ki kaunaria atu te Tama raa ki haere atu kootou i mua ma ki hakatapu kootou, tena ku tokonaki kootou ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino kootou raa.”

4

Pita laaua ma Jon ku ttuu i mua na tama hakamattua

¹ Pita laaua ma Jon koi tattara ake koi te kanohenua raa te saaita na maatua raa, tena te purepure hakamaatua na purepure te Hare Tapu raa ia ma na Sadyusi raa ni ttiae ake. ² Na tama raa kuse hihhia roo, e mee Pita laaua ma Jon e akoako ake te kanohenua raa pera ma Jisas kuoti te mahike muri itaha ma te mate, tena na tattara nei e huri mai pera ma na tama e mmate raa e me ki mahhike muri no ora.

³ Tena kito na tama raa ki hakapiki tokorua raa no ppono i roto te hare karapusi raa ki ttiae teeraa aho, e mee te mee raa ku haere kipouri. ⁴ Emeia tammaki na tama ni llono na tattara raa ku hakattina, tena te kooina na hakattina ana raa ku hakanuu no tae rima simata na tama.

⁵ Te aho taiao raa na tama hakananniu na Jiu raa, na tama hakamattua raa ia ma na tama poroporo na tuua raa ku hakkutu hakaatoa i Jerusalem. ⁶ Na tama raa e kkutu ma Anas te pohouru hakanaaniu na maatua raa, tena Kaiafas, tena Jon, Aleksanda ia ma alaa tama i roto te manava na maatua hakananniu raa. ⁷ Na tama raa e meake Pita laaua ma Jon ki oo ake no ttuu i mua laatou, tena laatou ki vahiri ake tokorua ma, “Koorua e mee peehee te tama nei no hahaere? Ni mahi peehee koorua e isi, ia koorua e ttapa roo te inoa aii?”

⁸ Te Anana Tapu raa kutau i roto Pita, tena aia ki meake na tama raa, “Na tama hakananniu ia ma na tama hakamattua na kanohenua: ⁹ kame kootou e vahiri mai maaua ite mee tauareka maaua nippena ite tama na vae emmatenei ia ma te tama nei e tauareka peehee, ¹⁰ tena kootou hakaatoa e tau te illoa, ia na tama hakaatoa i roto Israel e tau te illoa pera ma te tama e tuu i mua kootou nei ku tauareka i na mahi te inoa Jisas Krai te Tama i Nasaret raa: te Tama kootou ni ttii no mate i aruna te kros raa, tena TeAtua ki hakamahike Tama raa i taha ma te mate no ora raa.

¹¹ Jisas ko te tama te Launiu Tapu raa e tattara ma,

‘Te hatu tera kootou na tama hakatuutuu hare raa ni hakahekeheke raa,

ko te hatu e mmau roo hokoia i na hatu hakaatoa.’

¹² Jisas Hokoia e lavaa te tokonaki taatou ki ora; i roto te maarama nei hakaatoa TeAtua se hai inoa hoki peeraa ni kou ake na mahi ma ki tokonaki taatou ki ora.”

¹³ Na tama i roto te kuturana raa ku mahharo, e mee laatou e kkite Pita laaua ma Jon e ivi roo te tattara, tena laatou e illoa hoki pera ma tokorua raa ni tama vare koi, ia se kul hakaraoi. Tena na tama raa e illoa ma tokorua raa ni hahaere ma Jisas. ¹⁴ Tena na tama raa kuse hai tattara hoki e lave te meake, maitaname laatou

ku k kite te tama na vae ni mmate raa ku ttuu laatou ma Pita laaua ma Jon. ¹⁵ Kito na tama raa ki meake Pita laaua ma Jon ma ki oo i aho ma te hare raa, tena laatou ku kaamata no tattara hemuu hokolaatou. ¹⁶ Na tama raa e tattara ma, "Hea taatou e me ki ppena i te tokorua nei? Na tama hakaatoa i roto Jerusalem raa ku illoa ma tokorua nei e ppena te mirakol e hainattaa te tama te ppena, ia tena taatou hokotaatou selavaa te ppura hoki. ¹⁷ Taatou ki tattara hakamataku ake tokorua nei ki selavaa te tattara ake alaa tama hoki i te inoa Jisas, ki selavaa te mee nei te ttoha no ttae alaa tama."

¹⁸ Kito na tama raa ki kanna ake tokorua raa ki vakkai ake i hare, tena ki meake tokorua raa ki selavaa roo te tattara ia ma ku akoako ake na tama i te inoa Jisas. ¹⁹ Tena Pita laaua ma Jon ki meake na tama raa ma, "Kootou hokkootou ki ukkui ma he mee peehee e tauareka i na karemata TeAtua: ki hakallono kootou ma ki hakallono TeAtua? ²⁰ E mee maaua ku selavaa hoki te ppui na maihu maaua ma ki selattara hea maaua ni k kite ia ma hea maaua ni llono raa."

²¹ Tena kito te kuturana na tama hakamattua raa ki tattara hakamataku ake roo tokorua raa, tena ki tiaki tokorua raa no oo. Na tama raa e k kite pera ma e hainattaa te kou ake ni hakalono lihu i tokorua raa, maitaname te kanohenua raa ku tattara hakamamaha TeAtua i te mee ni kapihi ake raa. ²² Te tama tokorua raa ni tokonaki no lavaa te hahaere raa ku tae tipu haa toe na hetau te matua aia.

Na hakattina ana raa ku lotu ki selavaa laatou te mattaku

²³ Tokorua raa ku hakattanaria kioo, tena laaua ku vakkai i te kuturana laa-tou raa no tattara ake hea na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua raa ni meake laaua raa. ²⁴ Na hakattina ana raa ku llono na tattara raa, tena na tama raa hakaatoa ku hakutu nolotu ake TeAtua ma, "TeAriki, te Tama e pena te vaelani, te maarama nei, telottai ia ma na meeroo hakaatoa! ²⁵ Akoe ni tattara ake te tama hehekau Akoe raa, Devit te tipuna maatou raa i na mahi TeAnana Tapu ma, 'Aiea na tama sei ma ni Jiu raa e lloto naea?

Aiea na tama raa e penapena na hakataakoto sakkino raea?

²⁶ Na tuku te maarama nei raa e tanattana hokolaatou ki oo no ppuhu,

tena na tama hakamattua raa e k kutu hakaatoa,

ki hakataukoti ma TeAtua ia ma te Mesaia Aia raa.'

²⁷ Maitaname Herot laaua ma Pontius Pailat e k kutu hakaatoa i roto te matakaina e rahi nei ma na tama sei ma ni Jiu raa ia ma na tama Israel raa ki hakataukoti ma Jisas, te Tama Hehekau e tapu Akoe ni mee mo Mesaia raa. ²⁸ Na tama raa e hakutu ma ki ppena i na mahi Akoe raa na mee hakaatoa tera Akoe ni hakamoe mai roo i mua ma e me ki kapihi mai raa. ²⁹ TeAriki, te saaita nei Akoe ki hakamaaronana na tattara na tama raa e penapena raa, tena ku tokonaki maatou na tama hehekau Akoe nei ki ivi te tattara na tattara Akoe raa. ³⁰ Haaro iho te rima Akoe raa no tokonaki na tama lavvea raa ki taualleka, tena ku kou mai ni mahi ki ppena na mirakol ia ma na mee taualleka maatou e me ki ppena i te inoa Jisas te Tama Hehekau e tapu Akoe raa."

³¹ Te lotu raa ku masseu, tena te kina na tama raa e k kutu raa ku naue. TeAnana Tapu raa ku tau i roto na tama raa, tena na tama raa ku kaamata no tattara na tattara TeAtua raa, ia e ivi hoki te tattara.

Na hakattina ana raa ku vaevae na hekau laatou

³² Na hakattina ana raa hakaatoa e oo roo te maanatu hokotahi. Se hai tama laatou e tattara ma na mee aia ettino raa ni mee koi aia, e meia laatou hakaatoa e vaevae hakaraoi roo na mee laatou ettino raa ma alaa tama. ³³ Na aposol raa e tattara ma na mahi haimmahi i te ora muri TeAriki Jisas, ia tena TeAtua e kou ake te hakatapu e rahi roo i na tama raa hakaatoa. ³⁴ Se hai tama i roto te kuturana raa e tuutuu haeo. Na tama ettino na kerekere ia ma na hare raa e kou ake na mee raa ki sui alaa tama, tena kutoo na sileni laatou e too i na mee raa ³⁵ no kou ake i na aposol raa, tena na aposol raa ku vaevae ake na sileni raa i na tama, tautari e hia te tama e hihai.

³⁶ Tena Josep he tama i roto te hareakina Levi tera ni haanau iho i Saiprus, tena na aposol raa e kakanna te tama raa ma ko Banabas (te inoa nei e mee ma, "Te tama Hakapurupuru"), ³⁷ te tama raa e kou ake te kerekere aia raa no sui alaa tama, tena ki too na sileni raa no kou ake na aposol raa.

5

Te mmate Ananaias laaua ma Safaira

¹ He tama e hui ma ko Ananaias laaua ma Safaira te avana aia raa e too na mee hakaatoa laaua ettinoraa no kou ake alaa tama ki sui. ² Emeia Safaira laaua ma Ananaias e tattara no tonu ma laaua kitaohi he kooina, tena ku kou ake na sileni e ttoe raa ina aposol raa. ³ Kito Pita ki meake, "Ananaias, aiea akoe etiaki Satan ki haereatu i roto akoe no mee akoe kimariuake TeAnana Tapuraa, tena akoe kittaohi teeraa kooina na sileni namee akoe nikouake alaa tama kisuiraea? ⁴ Na mee raa ni mee akoe ettino i mua akoe nikouake na mee raa ki sui alaa tama; te saaita na tama raa ku oti te sui na mee akoe ettino raa, tena na sileni raa ni sileni hoki akoe. Kaa akoe ni maanatu roo peehee ma ki ppena te maanatu haeo naa? Akoe se mee ma akoe e mariu ake te tama, e meia akoe e mariu ake TeAtua!"

⁵ Ananaias e rono koi na tattara nei, tena aia kuhina i raro no mate, tena na tama hakaatoa e llono te mate te tama raa ku mattaku roo. ⁶ Kito na taupeara raa ki oo ake no mmini te tinotama tama raa, tena ki ssau i aho no tanu.

⁷ Seroroa koi te avana Ananaias raa ku haere ake iaa Pita, e meia aia se iroa ma hea ni kapihi ake iaa Ananaias raa. ⁸ Tena Pita ki vahiri ake te hine raa, "Mee mai, te nei te kooina na sileni hakaatoa akoe ma te avana akoe raa ni too i na mee koorua ni kou ake alaa tama ki sui raa ma sei?"

Tena Safaira ki meake, "Noo, teenaa te kooina na sileni naa hakaatoa."

⁹ Kito Pita ki meake Safaira, "Aiea koorua hai avana e mannatu ma ki hahaaite TeAnana Tapu TeAriki naea? Na taupeara ni tanu te avana akoe raa ku ttuu vahao nei i te totoka, tena na tama raa e me ki ssau hoki akoe i aho." ¹⁰ Te saaita naa koi Safaira kuhina i raro i mua na vae Pita raa no mate hoki. Na taupeara raa ku oo mai no kkite ma Safaira kumate, tena laatou ki ssau te tama raa i aho no tanu i te vahi Ananaias.

¹¹ Tena na hakattina ana raa hakaatoa ia ma na tama ni llono raa ku mattaku roo.

Na aposol Jisas raa e huri ake na mahi TeAtua

¹² Na aposol raa e huri ake tammaki na mirakol ia ma na mee taualleka no kkite na tama raa. Tena na hakattina ana raa hakaatoa ku hakkutu i te kina te Paaro Solomon raa. ¹³ Na tama sei ma nitama i roto te kuturana nei raa ku mattaku te hukui ake na tama raa, niaina roo ma te kanohenua raa e tattara hakammaha roo i na tama raa. ¹⁴ Tena tammaki na taanata ia ma na hhine ku hakattina i TeAriki, tena ki hukui ake i te kuturana na hakattina ana raa. ¹⁵ Maitaname te kanohenua raa e kkite hea na aposol raa nippena raa, tena na tama raa ku sausau iho na tama lavvea raa i te mateara no hakammoe na tama raa i aruna koi na lomoena laatou raa ma ki lavaa te inaina Pita raa te raka vaa aruna alaa tama te saaita aia e haere hakaraka raa. ¹⁶ Tena na kanohenua na matakaina e alleha i Jerusalem raa ku mmui ake no kou ake na tama lavvea raa ia ma na tama eisi natipua i roto laatou raa, tena na tama lavvea raa hakaatoa ku taualleka.

Na aposol raa ku hakalono liliu

¹⁷ Tena tepohouru hakanaaniu na maatua raa ma na tama e huhukui ma aia raa ia ma na tama i roto te kuturana na Sadyusi raa ku manava kkere haeo roo i na aposol raa, tena laatou ki tattara ma ki ppena he mee. ¹⁸ Na tama raa e hakapiki na aposol raa, tena kippono na tama raa i roto te hare karapusi te matakaina raa. ¹⁹ Emeia tepoo naa, te ensel TeAtua raa kutaaraki te totoka te hare karapusi raa no hakattaki na tama raa i aho, tena ki meake, ²⁰ "Oo no ttuu i roto te Hare Tapu raa, tena ku takutaku ake te kanohenua raa i te ora vahao nei raa." ²¹ Na aposol raa

e hakallono, tena te tahata poo roo na tama raa ku oo no uru i roto te Hare Tapu raa, tena ki kaamata no takutaku.

Te pohouru hakanaaniu na maatua raa ma natama ehuhukui ma aia raa ku kannake natama hakamattua na Jiura ma kiooake kihakkutu hakaatoa, tena natama raa kikkave tetattara ite hare karapusi raa ma kihakattaki ake na aposol raa no hakattuu imua laatou. ²² Emeia te saaita na purepure raa nittae ite hare karapusi raa, natama raa kusekkite na aposol raa, kito na purepure raa kivakkai no meake natama hakamattua raa ma, ²³ “Maatou eoo no ttae ite hare karapusi raa, tena maatou ekkite ma te totokaraa e loki no mmaunni roo, tena natama lollohiraa ettuu koi ite totoka. Emeia te saaita maatou nitaaraki te totokaraa, maatou kusehaitama ekkite ihare!” ²⁴ Te saaita na maatua hakanani raa ia ma te purepure erorohi te Hare Tapu raa nillono na tattara natama raa, natama raa kumamaanatu tammaki roo ma hea nikapihi ake ina aposol raa.

²⁵ Tena he tama ku haere ake ihare no meake na tama raa ma, “Hakallono! Na tama kootou nippono i roto te hare karapusi raa kuttuu vahao nei i roto te Hare Tapu raa no takutaku ake te kanohenua raa!” ²⁶ Tena te purepure hakamaatua raa ki haere ma na purepure aia raa no too na aposol raa no hakattaki ake. Na tama raa e too hakaraoi koi na aposol raa, e mee laatou e mattaku ma ka oti te kanohenua raa ku maka laatou na hatu.

²⁷ Na purepure raa e hakattaki ake na aposol raa ihare, tena ki meake na tama raa kittuu imua natama hakamattua na Jiura, kito te pohouru hakanaaniu na maatua raa kivahihhiri ake natama raa. ²⁸ Tena te maatua raa ki meake ma, “Maatou ekouatu natattara hakamattaku ma kootou kiselavaa te akoako ake natama ite inoa Jisas. Emeia kira ake ma hea kootou ehainaa! Kootou ettoha na akoako kootou raa vaa roto Jerusalem hakaatoa, tena kootou ehiihai ma ki mee pera ma te nei ko maatou e taa te Tama raa no mate!”

²⁹ Tena Pita ma alaa aposol ki meake, “Maatou eme kitauttari Te Atua, maatou selavaa te tauttari te tama. ³⁰ Te Atua natipuna taatou imua raa e hakamahike Tamaraa itaha ma te mate imuri kootou nittii Tamaraa no mate iaruna tekros. ³¹ Te Atua essau Tamaraa iaruna no hakanoho ite vahi laaua Aia ki mee mo Tama Hakamaatua ia ma he Tokonaki taatou kilavaa natama Israel raa te ttike itaha ma na haissara laatou raa. ³² Maatou ekkite karemata namee nei, tena maatou ma Te Anana Tapu, te hoki Te Atua ni kou ake ina tama e tauttari Aia raa.”

³³ Te saaita natama hakamattua na Jiura nillono na tattara nei, natama raa kulloto haeroo, tena laatou kumannatu ma ki taa na aposol raa ki mmate. ³⁴ Ia tena he Farisi i roto laatou kumahike notuu iaruna, te inoa aia raa ko Gamaliel, e meia aia hetama poroporo natuaa, tena natama hakaatoa e hakammaha te tama raa. Gamaliel e meake ma kihakattaki na aposol raa i aho, ³⁵ tena aia ki meake natama laatou hakamattua raa, “Taatou natama hakamattua Israel, taatou kihakamattonu hea taatou e mannatu ma kippena ina tama nei raa. ³⁶ Kootou e mannatu Teudas, te tama nihakahuramai paa saaita ku otiraa ma aia hetama ehakanaaniu; tena kame ettae peeraa haa huitarau natama nitauttari tamaraa. Emeia te tamaraa etaia ria koi no mate, tena natama hakaatoa nitauttari aia raa kumaaseu, tena hea aia nikaamata raa kuseai koi. ³⁷ Tena kioti Judas te tama i Galilira ku hakahuramai te saaita te paupau natamaraa, tena etammaki hoki natama nitauttari tamaraa, e meia tamaraa e taia ria hoki no mate, tena natama nitauttari aia raa kumaaseu huri. ³⁸ Ia te mee nei, anau e meatu ma taatou selavaa te ppena he mee ina tama nei. Tiaki koi natama naa! Kame hea laatou e hakamoe ia ma hea laatou e ppenaraa e hamai koi te tama, tena te meena e me ki haere hoki no seai, ³⁹ e meia kame te meena e hamai Te Atua, tena taatou kame se tau te ppuu natama naa. Taatou e me kikkite ma taatou e ppuhu koi ma Te Atua!”

Tena na tama hakamattua raa ku tauttari te hakataakoto Gamaliel raa. ⁴⁰ Na tama raa e kanna ake na aposol raa kioo ake ihare, tena laatou kiriki na tama raa, tena ki tattara hakamataku ake na tama raa ki selavaa hoki te tattara i te inoa Jisas, tena laatou ki hakattana na aposol raa no oo.

⁴¹ Te saaita na tama raa ni tiaki na tama hakamattua raa no oo, na tama raa e hihhia koi, maitaname TeAtua ekkira ma e tauareka koi laatou te hakalono llihu e mee laatou e hehekau i te inoa Jisas. ⁴² Na aposol raa e tauhano koi te takutaku ake te Rono Tauareka Jisas te Mesaia raa na aho hakaatoa i roto te Hare Tapu ia ma i roto koi na hare na tama raa.

6

Tokohitu na tama ki tokonaki na aposol

¹ Tena i muri, te kooina na hakattina ana raa ku haere homo koi no tammaki, tena na Jiu e illoa na tattara ha Grik raa ku hakatauttau ma na Jiu i te henua raa. Na Jiu e illoa na tattara ha Grik raa kulloto ma na Jiu raa e hai lavvaka i na tautukaha hihine laatou raa i te vahi na sileni e vaevvae te aho ma te aho raa. ² Tena kito te sanahuru ma rua na aposol Jisas raa ki hakkutu ake na hakattina ana raa hakaatoa, tena ki meake, "Te meenaa setonu ma taatou kitiaki na takutaku na tattara TeAtua raa, tena kulollohi koi na sileni. ³ Ia tena aku taina, taatou ki hirihiri e hitu na taanata i roto kootou tera TeAnana Tapu raa e tau i roto laatou, ia e atamai hoki, tena taatou ku tuku na tama naa kilollohi na sileni. ⁴ Tena maatou hokomaatou e me kilotu tahi, tena ku hehekau no takutaku."

⁵ Te kuturana raa hakaatoa e hihhai te hakataakoto na aposol raa, kito na tama raa ki hirihiri Stiven, he tama e isi TeAnana Tapu i roto aia, ia he tama e hakatina mmahiroo, tena Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas, tena Nikolas te tama i Antiok ku mee pera ma he Jiu raa. ⁶ Tena te kuturana raa ki too na tama raa no kou ake i na aposol raa, tena na aposol raa kilotu no hakapiri na rima laatou raa i aruna na tama raa.

⁷ Tena na tattara TeAtua raa ku tauhano koi te ttae alaa tama. Te kooina na disaipol i roto Jerusalem raa e haere tammaki koi, tena te kooina na maatua ku hakattina raa e tammaki hoki.

Stiven ku hakapikiria

⁸ Stiven he tama TeAtua e hakatapu hai mahi roo, tena ki kou ake na mahi tama raa kippena na mirakol e llahi ia ma na mee taualleka i mua na kanohenua. ⁹ Emeia e isi na tama e hakataukaa ma Stiven. Teenei ni Jiu tera ni hehekau ma na tama i mua, e meia te saaita nei na tama raa kuttana, tena na Jiu nei e nnoho i roto Sairini laua ma Aleksandria. Na Jiu raa hakapaa ma na Jiu i roto Silisia laua ma Esia raa ku hakatauttau laatou ma Stiven. ¹⁰ Emeia TeAnana Tapu raa e kou ake te atamai e rahi roo iaa Stiven, tena te saaita aia ni tattara, se hai tama hoki e lavaa te hakatauttau ma aia.

¹¹ Kito na tama raa kisui alaa tama kitattara ma, "Maatou ellono tetama nei e tattara hao Moses laua ma TeAtua!" ¹² Na tattara nei e mee te kanohenua raa, na tama hakamattua raa ia ma na tama e poroporo na tuaa raa no llotu roo. Na tama raa ku hakapiki Stiven, tena ki kkave tama raa no hakatuu i mua te kuturana na tama hakamattua raa. ¹³ Kito na tama hakamattua raa ki kou ake na tama i hare raa ki hatu ma malliu laatou iaa Stiven. Na tama raa e tattara ma, "Maatou ellono te tama nei e tattara hao te Hare Tapu, ia ma na Tuaa Moses raa. ¹⁴ Maatou ellono tetama nei e tattara ma Jisas te tama i Nasaret raa e me ki seu te Hare Tapu nei ki maseu, tena ku hakatike na tiputipu hakaatoa tera Moses ni kou mai taatou raa." ¹⁵ Na tama hakaatoa e nnoho i te kina raa kuttonu ake roo iaa Stiven. Na tama raa ku kkite ma na maihu tama raa ku ssau roo pera ma na maihu te ensel raa.

7

Na tattara Stiven

¹ Tepohouru hakanaaniu namaatua raa e vahiri ake Stiven ma, “Na tattara nei e hakamaoni?”

² Kito Stiven kimeake, “Aku taina ma aku tamana. Hakallono mai anau! Imua Abraham tetipuna taatou raa ni haere nonoho i Haran, TeAtua na mahi hakaatoa raa ku tuu ake iaa Abraham i Mesopotemia, ³ tena kimeake tama raa ma, ‘Tiaki na hareakina akoe raa ma te henua akoe raa, tena akoe ku haere i te henua Anau e me ki huri atu akoe raa.’

⁴ “Kito Abraham kitiaki te henua aia raa, tena ki haere nonoho i Haran. Imuri te saaita tetamana Abraham raa ni mate, TeAtua ku meake hoki Abraham ki kkene mai i te henua kootou ku nnoho nei. ⁵ TeAtua ni se kou ake he kerekere i roto te henua raa ma Abraham kittino, ia se hai paa kina hoki Abraham ettino, e meia TeAtua e tattara ake hakamaoni ma Aia e mee ki kou ake te henua raa ma Abraham, tena te henua raa e me kimee pera ma he henua Abraham ma na hai mokopuna aia raa. TeAtua e hakamoe te tattara nei ma Abraham te saaita Abraham ni se ki hai tamalliki. ⁶ Teenei hea TeAtua e meake Abraham ma, ‘Na hai mokopuna akoe raa e me ki nnoho i te henua na tama e kkee roo, tena na tama raa e me ki mee mo tama hehekau i roto haa huitarau na hetau, tena na tama te henua naa e me ki mee hakahaeo roo na hai mokopuna akoe raa. ⁷ Anau e me ki kou ake te hakalono llihu na tama tera e mee na hai mokopuna akoe raa mo tama hehekau laatou raa, tena ki oti na hai mokopuna akoe raa ku mee no oo itaha ma te henua naa no lotulotu mai Anau i te henua nei.’ ⁸ Kito TeAtua kimeake Abraham ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i na taanata pera ma he hakamaatino i te tattara e ivi Aia raa. Imuri te latapu hokotahi te saaita Aisak ni haanau iho raa, Abraham kuttuu te hakamaatino e tapu raa iaa Aisak, tena Aisak ki ttuu hoki te hakamaatino e tapu raa iaa Jekop te tamariki aia raa, tena Jekop ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i te sanahuru ma rua na taanata aia raa. Te sanahuru ma rua na tipuna taatou tera na tama hakaatoa e illoa raa.

⁹ “Alaa tamatane Jekop kumanava kkere iaa Josep tetaina laatou raa, tena na tama raa ki kou ake Josep ina tama Isip raa ki sui ria pera ma he tama hehekau. Emeia TeAtua enoho ma Josep, ¹⁰ tena ki hakattana tamaraa itaha ma na hakalono llihu aia raa hakaatoa. Josep ku haere notuu imua te tuku i Isip raa, tena TeAtua e mee Josep ki tuu tauareka roo imua te tama raa, ia e atamai hoki, tena te tuku raa ki mee Josep ki hakamaatua i roto Isip ia ma i roto te hare te tuku raa.

¹¹ “Tena ki oti Isip laaua ma Kenan hakaatoa kuttiri te hikkai e haeo roo tera e mee tammaki na tama no hakalono llihu. Natipuna taatou raa ku se isi na kai kikkai. ¹² Jekop ku rono ma e isi na kai i Isip, tena aia ki kauna na tamatane aia raa, na tipuna taatou raa ki oo i te horau kaamata roo laatou raa i Isip. ¹³ Tena te saaita na tamaraa nivakkai tanarua, Josep ku hakariake aia hokoia inataina aia raa, tena te tuku i Isip raa ku mee no iroa te hareakina Josep raa. ¹⁴ Kito Josep kikkave te tattara raa iaa Jekop, te tamana aia raa ki meake te tipu hitu ma rima na tama i roto te hareakina aia raa hakaatoa ki oo ake i Isip. ¹⁵ Tena Jekop ki haere Isip, i te henua aia ma na tamatane aia raa e me ki mmate raa. ¹⁶ Na tamaraa e kkave na tinotama na tamaraa notanu i Sekem, i roto tekava Abraham nisui ake na sileni ina tama te manava Hamor raa.

¹⁷ “Te saaita TeAtua ku mee ki hakamaoni te tattara Aia ni hakamoe ma Abraham raa kutaapiri kittae, tena te kooina na tama taatou i roto Isip raa ku haere no tammaki roo. ¹⁸ Tena ki oti roo he tuku ni se iroa mai Josep ku tuku i roto Isip. ¹⁹ Aia e hailaavaka na tipuna taatou raa, tena ki hai haeo roo na tamaraa, tena ki hakamataku ake na tamaraa ki tuku na tamalliki laatou raa iaho ma na hare laatou raa ki mmate na tamalliki raa.

²⁰ “Teenei ko te saaita Moses, he tamariki tauareka roo ku haanau iho. Na maatua aia raa elollohi tetamarikiraa iroto tehare laatou raa etoru na marama, ²¹ ia te saaita na maatua tetamarikiraa nikkave tetamarikiraa itaha ma te hare laatou raa, te taukupu te tuku raa ku ppuru te tamariki raa, tena ki too te tamariki raa pera ma he tamariki roo aia. ²² Na tama raa e akoako Moses i te atamai na tiputipu Isip raa hakaatoa, tena Moses he tama roo hakamaoni i te vahi te tattara ia ma na mee aia e ppena raa.

²³ “Moses ku ttae tipu haa na hetau te matua aia, tena aia ku maanatu ma ki haere no mmata ma na tama Isip raa e mee peehee na taina aia na tama Israel raa. ²⁴ Tena aia ku kite he tama hokotahi etaia raa te tama i Isip, tena aia ki haere atu ma ki tokonaki te tama raa, tena aia ki taa te tama Isip raa no mate. ²⁵ (Aia ekkahu ma na tama Israel raa e mee kikkite no illoa pera ma TeAtua e me ki too aia ki hakassao laatou, e meia na tama raa se illoa.) ²⁶ Te aho taiao raa Moses ku kite tokorua na tama Israel eppuhu, tena aia ku hahaivi ma ki mee tokorua raa ki tattara hakaraoi. Tena Moses ki meake, ‘Koorua ki hakallono mai, koorua nitama Israel hakaatoa, kaa koorua eppuhu ma ki aa?’

²⁷ “Kito te tama e taa teeraa tama raa ki unuki Moses itaha, tena ki meake, ‘Koai te tama e mee akoe ki hakamaatua, tena ku hakatonutonu maatou?’ ²⁸ Akoe e hihai ki taa anau ki mate hoki pera ma akoe ni taa te tama Isip raa te aho raa?’ ²⁹ Moses e rono koi na tattara nei, tena aia ki tere itaha ma Isip no haere no noho i Midian. Tena aia ku isi e rua na tamalliki taanata i te henua raa.

³⁰ “Tipu haa na hetau kullaka, tena te ensel TeAtua raa kutuu ake iaa Moses iroto te pupu e ura i te kina etuu mahoaa taapiri i te Mouna Sainai raa. ³¹ Moses ku maaharo roo i te mee aia e kite raa, tena aia ki haere atu no taapiri te pupu raa ma ki kite laoi aia. Tena aia ku rono te reo TeAtua raa e tattara ma: ³² ‘Anau ko TeAtua na tipuna akoe raa, TeAtua Abraham, TeAtua Aisak, tena TeAtua Jekop.’ Moses ku porepore roo te matakua, tena aia ku se hihai ki kikiraa ake hoki te pupu raa.

³³ “Tena TeAtua ki meake Moses ma, ‘Ui na taka akoe naa i taha, e mee te kerekere akoe e tuu naa he kina e tapu. ³⁴ Anau ku kite te kanohenua Anau raa e hakalono llihu haeo roo i roto Isip. Anau e rono te ttani laatou, tena Anau ku hamai i raro ki hakassao laatou. Hamai vahao nei, Anau e me ki kauna akoe ki haere i Isip.’

³⁵ “Moses ko te tama te kanohenua Israel raa ni se hihhai. Na tama raa ni vahiri ake ma, ‘Koai te tama e mee akoe ki hakamaatua, tena ku hakatonutonu maatou?’ Moses ko te tama TeAtua e kauna ki rorohi te kanohenua raa, tena te ensel tera ni tuu ake aia iroto te pupu e ura raa e me ki tokonaki aia. ³⁶ Moses e hakattaki te kanohenua raa itaha ma Isip, tena ki huri ake na mirakol ia ma na mee e llahi roo iroto Isip ia ma i te kina te Moana e Mmea raa ia ma i te kina e tuu mahoaa raa iroto tipu haa na hetau. ³⁷ Moses ko te tama ni meake te kanohenua Israel raa ma, ‘TeAtua e me ki kauna raa atu he profet essau pera ma Aia e kauna raa mai anau raa, te Tama naa e me ki hamai iroto koi kootou.’ ³⁸ Te tama nei e hai hoki iroto te kanohenua Israel tera nikkutu i te kina e tuu mahoaa raa, tena aia e tuu i te kina raa ma na tipuna taatou i mua raa ia ma te ensel ni tattara ake aia i aruna te Mouna Sainai raa, tena aia ki too na tattara TeAtua e isi te ora raa no hakatae mai taatou.

³⁹ “E meia na tipuna taatou raa se hihhai ki hakallono tama raa; na tama raa e unuki tama raa itaha, tena ki tattara ma laatou ki vakkai koi i Isip. ⁴⁰ Kito na tama raa ki meake Aron, ‘Penapena mai he atua ki hakattaki maatou. Maatou ku se illoa hea e kapihi ake iaa Moses te tama ni hakattaki mai taatou i taha ma Isip raa.’ ⁴¹ Tena ki oti na tama raa ku penapena te hatu tipua e ssau pera ma he bulmakau, tena ki hoki ake na hoki i te hatu tipua raa, tena ki pena te kai e rahi roo ma ki hakammaha hea laatou hokolaatou ni pena raa. ⁴² TeAtua ku haere itaha ma na tama raa, tena ki tiaki na tama raa ki hakamarumarua na hetuu i te vaelani raa pera ma hea e mmau iroto te launiu na profet raa ma,

‘Te kanohenua Israel! Kootou e nnoho tipu haa na hetau i roto te kina e tuu mahoā, tena na manu kootou e taa raa,

kootou se hoki mai Anau.

⁴³ Teenaa ko te paa hare te atua Molek raa kootou e amoamo,

tena te hatu tipua Refan, te hetuu atua kootou raa;

Aanei ni hatu tipua kootou e penapena ma ki lotulotu.

Ia tena Anau e me ki hakaise kootou i taha ki hakahiti roo i teeraa vahi i Babilon.’

⁴⁴ Na tipuna taatou raa e hahaere ma te Paa Hare Te Atua raa i roto te kina e tuu mahoā raa. Te Paa Hare raa e pena tautari hea Te Atua ni meake Moses kipena raa, tena kitautari hoki hea Te Atua nihuri ake tama raa. ⁴⁵ Tena kioti

na tipuna taatou raa ku too te Paa Hare raa i na tamana laatou raa, tena ki amoamo te Paa Hare raa te saaita laatou ni oo ma Josua no too na henua Te Atua ni hakaise na tama na henua raa i taha raa, te saaita na tama Israel raa ni oo atu. Te Paa Hare raa e tuu roo no tae te saaita Devit. ⁴⁶ Devit he tama roo e hakarono, tena Te Atua e hihai roo te tama raa, kito aia ki kainno ake Te Atua ma ki tiaki aia ki pena he hare ma Te Atua Jekop raa ki noho. ⁴⁷ Emeia teeraa ko Solomon e pena te Hare Tapu Te Atua raa.

⁴⁸ “Emeia Te Atua Hakanaaniu i Aruna raa se noho i roto na hare na tama e pena ma na rima laatou raa pera ma hea na profet raa ni tattara raa:

⁴⁹ Te Ariki e mee ma, “Te Vaelani ko te Nohorana Anau,

tena te maarama nei ko te kina Anau e tukutuku na tapuvae Anau raa.

He hare peehee kootou e me ki pena ma Anau naa?

Teehee te kina Anau e me ki noho naa?

⁵⁰ Aiea te nei sei ma ko Nau e pena na mee nei hakaatoa?’ ”

⁵¹ Tena Stiven ki meake hoki ma, “Kootou e vvere roo! Na hatu manava kootou raa e pouri, tena na katarina kootou raa e tturi te hakallono na tattara Te Atua raa! Kootou e ssau roo pera ma na tipuna kootou i mua raa, ia kootou hoki na vahao tahi e keu itaha ma Te Anana Tapu! ⁵² Ia e isi te profet tera na tipuna kootou raa ni setaa

no mate? Na tama raa etaa no mmate na profet Te Atua ni tattara mai i mua roo i te hamai te Tama Hehekau etonu tahiraa. Tena te saaita nei kootou e kou ake te Tama raa i na tama haeo raa, tena kootou ki taa Tama raa no mate. ⁵³ Kootou ko na tama e too na tuua Te Atua tera na ensel raa ni kou mai raa. Emeia kootou se tauttari na tuua raa.”

Na Jiu raa ku maka Stiven na hatu

⁵⁴ Na tama hakamattua raa e nnoho no hakallono na tattara Stiven raa, tena na tama raa kulloto haeo roo, tena ki utiuti roo na paati laatou. ⁵⁵ Emeia Te Anana Tapu raa ku tau i roto Stiven, tena aia ku kkira i te vaelani no kite na mahi Te Atua raa ia ma Jisas e tuu i te vahi laaua Tama raa. ⁵⁶ Tena aia ki meake, “Kira ake, anau e kite te vaelani raa ku taaraki, tena te Tamariki te Tama nei raa e tuu i te vahi laaua Te Atua.”

⁵⁷ Na tama hakamattua raa ku ttani na varo laatou raa, tena kippui na katarina laatou raa ma na rima laatou. Kito na tama raa hakaatoa ki hakaoho ake iaa Stiven raa ⁵⁸ no horo tama raa i taha ma te matakaina raa, tena ki maka tama raa ma na hatu. Na tama e makaraa e ui na kaukahulolloa laatou raa, tena ki kou ake te taupeara te inoa aia raa ko Sol ki rorohi.

⁵⁹ Na tama raa koi maka koi Stiven ma na hatu te saaita aia ni kanna ake Te Ariki ma, “Te Ariki Jisas, too te anana anau.” ⁶⁰ Tena Stiven ki tuturi i raro no kanna ake hakamaroa ma, “Te Ariki! Auu se maanatu ria na hai sara na tama nei.” Aia e tattara ake koi pe nei, tena ki mate.

8

¹ Sol e hakatina hoki ma te mate Stiven raa e tonu.

Sol ku haere taa na hakattina ana

Te aho naa koi te hare lotu i Jerusalem raa kuttiri na hakalono llihu haeo roo. Tena na hakattina ana raa hakaatoa ku maaseu ina kina hakaatoa i roto na matakaina Judia laaua ma Samaria raa, e meia na aposol raa e noho koi se maaseu. ² Eisi na hakattina ana e tanu Stiven, tena ki tanittani hakamaroa roo i te alloha laatou ia Stiven.

³ Emeia Sol e hihai ma kiseu na hakattina na hakattina ana raa, tena aia ki haere hakatike na hare raa hakaatoa no horo mai na hakattina ana raa i aho, na taanata ia ma na hhine, tena ki ppono na tama raa i roto te hare karapusi.

Te Rono Tauareka raa ku takutakuria i roto Samaria

⁴ Na hakattina ana ni maaseu ina kina raa ku oo ina matakaina hakaatoa no takutaku te Rono Tauareka raa. ⁵ Filip e haere no takutaku ake na tiputipu te Mesaia raa ina tama te matakaina Samaria raa. ⁶ Te kanohenua raa e hakallono hakaraoi roo na tattara Filip e tattara raa, tena na tama raa e hakallono no kkite na mirakol te tama raa e ppena raa. ⁷ Tammaki na tipua e ttani na varo laatou no huro itaha, tena tammaki na tama na vae e mmate ia ma na tama ni selavaa te hahaere hakaraoi raa ku taualleka. ⁸ Tena te matakaina raa hakaatoa ku hihhia roo.

⁹ He tama te inoa aia raa ko Saimon e noho i te kina raa, tena na paanamu aia raa e mee na tama i Samaria raa no mamannatu tammaki. Tama raa e mee ma aia he tama hakanaaniu, ¹⁰ tena na tama hakaatoa i roto te matakaina e rahi raa, na tama mouruna ia ma na tama mouraro raa ku hakallono roo tama raa. Na tama raa e mee ma, "Saimon eisi na mahi tera taatou e kanna ma, 'na Mahi roo Hakanaaniu raa'." ¹¹ Na tama raa e hakallono tama raa, e mee te saaita roroa roo tama raa e mee laatou no mattaku ma na paanamu aia raa.

¹² Emeia te saaita laatou ni hakattina na tattara Filip i te vahi te Rono Tauareka i te Hakamaatua ana i te Vaelani ia ma Jisas Krai raa, tena na taanata ia ma na hhine raa ku too te hakoukou tapu. ¹³ Saimon hoki ku hakatina, ia te saaita aia ku oti te too te hakoukou tapu raa, tama raa ku se haere no mmao itaha ma Filip, ia aia e mamaharo i na mirakol ia ma na mee taualleka Filip ni ppena raa.

¹⁴ Na aposol e noho i Jerusalem raa ku llono ma na tama i Samaria raa ku hakattina na tattara TeAtua raa, tena laatou kikauna Pita laaua ma Jon kioo i Samaria. ¹⁵ Tokorua raa e oo notta, tena laaua kilotu ma na hakattina ana raa ma kilavaa na tama raa te too TeAnana Tapu raa. ¹⁶ E mee na tama raa se ki too TeAnana Tapu raa; na tama raa e too koi te hakoukou tapu i te inoa TeAriki Jisas raa. ¹⁷ Kito Pita laaua ma Jon ki hakapiri na rima laaua raa i aruna na tama raa, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho no tau i roto na tama raa.

¹⁸ Saimon e kite pera ma na hakattina ana raa ku too hoki TeAnana Tapu te saaita tokorua raa ni hakapiri na rima laaua raa i aruna na tama raa. Tena kito Saimon ki kou ake na sileni ia Pita laaua ma Jon, ¹⁹ tena ki meake, "Kou mai hoki na mahi naa ia anau kilavaa na tama anau e hakapiri na rima anau i aruna raa te too hoki TeAnana Tapu."

²⁰ Kito Pita ki meake Saimon, "Haere ma na sileni akoe naa i te kina te ahi raa, akoe e maanatu ma akoe e lavaa te sui na hoki TeAtua raa ma na sileni! ²¹ Akoe se hai kina e hakappai, ia se hai i roto te uata nei, maitaname te hatu manava akoe raa se tonu i mua na karemata TeAtua. ²² Tena tike itaha ma te hakataakoto haeo akoe naa, tena akoe ku lotu ake TeAriki ki hai aroha akoe i na maanatu haeo akoe e isi raa. ²³ E mee anau e kite pera ma akoe e isi na hakataakoto haeo, tena ki noho pera ma he karapusi na hai sara."

²⁴ Kito Saimon ki meake Pita laaua ma Jon, "Tena koorua ki alloha no lotu ake TeAriki ma anau ki selavaa he mee na mee koorua e tattara raa e kapihi mai anau."

²⁵ Pita laaua ma Jon ku tattara ake na tattara i te vahi TeAtua ni tokonaki laaua raa, tena ki takutaku ake na tattara TeAriki raa no oti roo, tena laaua ki vakkai i Jerusalem. Tokorua raa e takutaku ake hoki te Rono Tauareka raa i roto tammaki na matakaina i Samaria te saaita laaua ni vakkai raa.

Filip e akoako ake te tama Itiopia

²⁶ Te ensel TeAtua raa ku tattara ake Filip ma, “Tanattana no haere peeraa i te kupu; i te mateara e kaamata i Jerusalem raa no haere peeraa i Gasa.” (Te mateara nei ku seai te aho nei.) ²⁷ ²⁸ Tena kito Filip ki tanattana no haere. Tena he tanata Itiopia, he tama hakamaatua i te vahi na sileni te tuku hine Itiopia raa ku vaakai te matakaina aia raa. Tama raa ni haere i Jerusalem nolotu ake TeAtua, tena aia e vaakai i roto te vaka hai wiri aia raa. Aia e tere, tena e paupau hakamaroa hoki te launiu profet Aisaia raa. ²⁹ TeAnana Tapu raa ku meake Filip ma, “Haere atu i te kina te vaka raa, tena akoe ku haere hakataapiri atu te vaka naa.” ³⁰ Kito Filip ki tere atu i te kina te vaka raa, tena aia ku rono te tama raa e paupau te launiu profet Aisaia raa. Kito aia ki vahiri ake te tama raa, “Akoe e iroa hea akoe e paupau naa?”

³¹ Tena tetama hakamaatua raa kimeake, “Anau e me ki iroa peehee kame se hai tama e tattara hakamatahua mai anau?” Tena aia kimeake Filip ki kake ake i aruna no noho i te vahi aia. ³² Teenei te kina aia e paupau i roto te Launiu Tapu raa, “Tama raa e ssau pera ma he sipsip na tama e hakattaki ma ki taa ki mate, ia e ssau hoki pera ma he punua sipsip e tuu hemuu te saaita na tama raa e ohe na huruhuru Aia raa.

Aia se hai tattara roo e hopo te maihu Aia raa.

³³ Na tama raa e hakanapa Tama raa, tena se hai tama e tuu ma ki tokonaki Tama raa. Se hai tama e iroa te hakatere iho i te vahi na tipuna Tama raa, e mee te ora Aia i roto te maarama nei raa ku hamai te hakaotioti.”

³⁴ Tena te tama hakamaatua raa ki meake Filip, “Mee mai, te profet nei e tattara aii? Aia e tattara aia hokoia, ma aia e tattara iteeraa tama?” ³⁵ Tena Filip ki kaamata no tattara ake, kaamata na tattara te Launiu Tapu raa, tena ki tattara ake te tama raa i te Rono Tauareka i te vahi Jisas raa. ³⁶ Na tama raa e huro tauttari te mateara raa nottiri te kina e isi na vai raa, tena tetama hakamaatua raa ki meake, “Kira ake na vai raa. Hea e ppui anau ki se too te hakoukou tapu naa?” ³⁷ [Kito Filip ki meake te tama raa, “Akoe e me ki hakoukou tapu ria kame akoe e hakatina hakamaoni ma te hatu manava akoe.” Kito tama raa ki meake, “Anau e hakatina. Anau e hakatina pera ma Jisas Krai ko te Tamariki TeAtua.”]

³⁸ Tena te tama hakamaatua raa ki meake na tama raa ki hakamao te vaka raa, tena laua ma Filip ki ttiho no oo i te kina te vai raa, kito Filip ki hakoukou tapu tama raa. ³⁹ Tokorua raa ku oo mai itaha ma te vai raa, tena TeAnana Tapu raa ku too Filip itaha. Te tama hakamaatua raa ku se kite hoki Filip, tena aia ku hihia roo no kake te vaka aia raa no tere. ⁴⁰ Filip e oho koi aia ku tae i Asdot, tena aia ki haere i Sisaria no takutaku ake te Rono Tauareka raa i na matakaina roo hakaatoa.

9

Sol ku hakatina iaa Jisas

(Na hehekau 22.6-16; 26.12-18)

¹ Te saaita naa Sol e hai na mahi aia ma kitaa na tama tauttari Jisas raa ki mmate, te hakataakoto haeo nei e mee roo na tama raa no mattaku. Sol e haere i te pohouru hakanaaniu na maatua raa ² no meake ma kikouake nilauniu kikkave i na hare lotu na Jiu i Damaskus raa pera ma kame aia e kite na tama e tauttari na Tiputipu TeAriki raa, tena aia ku hapiki na tama raa hakaatoa; na taanata ia ma na hhine raa no kou ake i Jerusalem.

³ Sol ku taapiri i te matakaina Damaskus, tena te saaita naa koi he maahina e hamai i te vaelani ku maahina hakatike aia. ⁴ Sol kuteiho i raro, tena aia ku rono te reo e tattara ake aia ma, “Sol, Sol! Aiea akoe e mee Anau ki hakalono llihu naea?”

⁵ Kito Sol ki vahiri ake ma, “TeAriki, koai Akoe?”

Tena te reoraa ki meake, “Anau ko Jisas te Tama akoe e kou ake na hakalono llihu raa. ⁶ Emeia, ttuu i aruna no haere i te matakaina raa, tena he tama e me ki tattara atu akoe hea akoe e me ki ppena raa.”

⁷ Natama nioo laatou ma Solraa kuttuu hemuu se hai tamaroo etattara; na tama raa ellono te reoraa, e meia laatou sekkite te tama raa. ⁸ Sol ku mahike no tuu i aruna, tena ki taaraki na karemata aia, e meia aia ku se hai mee e kite. Kito na tama raa ki taohi na rima tama raa no hakattaki i Damaskus. ⁹ I roto e toru na aho, Sol se hai mee roo e kite, tena te saaita naa hoki aia ku se kai, ia ku se unu.

¹⁰ Tena he tama e hakatina Jisas e noho i Damaskus te inoa aia raa ko Ananaias. Aia e kite karemata roo ma TeAriki e kanna ake aia ma, “Ananaias!”

Kito aia ki meake, “TeAriki, teenei anau.”

¹¹ Tena TeAriki ki meake Ananaias, “Tanattana no haere i te Mateara e Tonu raa, tena i te hare Judas raa akoe ku vahiri ma teehee te tama i Tarsus te inoa aia raa ko Sol. Tama naa e lotu vahao nei, ¹² tena aia e kite karemata hoki ma he tama, te inoa aia raa ko Ananaias e haere ake no hakaipiri na rima aia raa i aruna aia ma ki lavaa aia te kite hakaraoi.”

¹³ Kito Ananaias ki meake, “TeAriki, tammaki na tama e tattara mai anau na tiputipu te tama naa ia ma na mee aia e ppena i na tama Akoe i roto Jerusalem raa. ¹⁴ Tena Sol e hamai i Damaskus ma na tattara na maatua hakananniu raa ma ki hakaipiki na tama e lotulotu Akoe raa.”

¹⁵ Tena TeAriki ki meake Ananaias, “Haere, maitaname Anau e hirihiri Sol ki hehekau ma Anau ki akoako na tama seai ma ni Jiu raa, na tuku ia ma na tama Israel raa ki illoa i te inoa Anau. ¹⁶ Tena Anau Hokonnau e me ki huri ake tama naa na hakalono llihu hakaatoa aia e me ki too te saaita aia e tattara i te vahi Anau raa.”

¹⁷ Kito Ananaias ki haere notae i te hare Sol e noho raa, tena ki hakaipiri na rima aia raa i aruna tama raa. Tena aia ki meake, “Sol, taku taina, TeAriki e kauna ria mai anau, Jisas Hokoia te Tama nituu atu akoe i te mateara te saaita akoe ni hamai i te matakaina nei raa e kauna ria mai anau ki lavaa akoe te kite hakaraoi, tena TeAnana Tapu ku tau i roto akoe.” ¹⁸ Te saaita naa koi he mee e ssau pera ma na unahi na ika raa ku tteiho i taha ma na karemata Sol, tena aia ku lavaa te kite hakaraoi. Sol ku mahike no tuu i aruna, tena Ananaias ki hakoukou tapu aia. ¹⁹ Tena i muri te saaita aia ku oti te kai, Sol ku mataora hakaraoi.

Sol ku takutaku i roto Damaskus

Sol e noho hakamarie se lava hoki na aho ma na hakattina ana i Damaskus raa. ²⁰ Tena aia ki haere tahi roo i te hare lotu na Jiu raa, tena ki kaamata no takutaku ake pera ma Jisas ko te Tamariki TeAtua.

²¹ Na tama hakaatoa ellono na tattara Pol raa ku oho roo no vahihhiri ma, “Teenei seai ma ko te tama e taa na tama e lotulotu Jisas i roto Jerusalem? Tena aia ni mee raa se hamai i te kina nei ma te hakataakoto ki hakaipiki na hakattina ana raa, tena ku too na tama raa no kkave i na maatua hakananniu raa?”

²² Emeia na takutaku Sol raa ku ooro no haimmahi, tena na tattara aia ma Jisas ko te Mesaia raa e matahua roo, tena na Jiu e noho i Damaskus raa ku selavaa te sui muri ake na tattara tama raa.

²³ Tammaki na aho ku llaka, tena na Jiu raa ku hakkutu hakaatoa no tattara ma ki taa Sol ki mate, ²⁴ e meia e isi na tama e hakari ake Sol te hakataakoto na Jiu raa. Te ao ma te poo na Jiu raa ku lollohi na totoka te matakaina raa ma ki taa tama raa ki mate.

²⁵ Tena he poo hokotahi na tama e tauttari Sol raa ku hakatere iho Sol i raro i te vahi te tauppaa raa i roto te kete e rahi.

Sol i roto Jerusalem

²⁶ Sol ku haere notae i Jerusalem, tena ki hahiivi ma ki hukui ma na disaipol Jisas raa. Emeia na tama raa se hakattina ma Sol he disaipol, tena laatou e mattaku hoki tama raa. ²⁷ Kito Banabas ki haere ake no tokonaki Sol, tena ki too te tama raa

no kkave i na aposol raa. Tama raa e tattara hakamatahua ake na tama raa pera ma Sol e kite TeAriki i aruna te mateara, tena TeAriki e tattara ake tama raa. Banabas e tattara ake hoki na mahi Sol nitakutaku i te inoa Jisas i roto Damaskus raa. ²⁸ Kito Sol kinnoho ma na tama raa, tena ki haere na kina hakaatoa i roto Jerusalem raa no takutaku ma na mahi i te inoa TeAriki. ²⁹ Sol e tattara, tena ki hakataukoti hoki ma na Jiu tera e illoa na tattara ha Grik raa, tena na tama raa ku hahai ma ki taa tama raa ki mate. ³⁰ Te saaita na hakattina ana raa ni llono te mee nei, na tama raa ku too Sol no kkave i Sisaria, tena ki kauna tama raa no haere i Tarsus.

³¹ Te saaita naa na harelotu hakaatoa i roto Judia, Galili ia ma Samaria raa ku nnoho taravare roo. E mee TeAnana Tapu raa ku tokonaki na harelotu raa, tena na hakattina ana raa ku oo no tammaki roo, ia e lotulotu tahi ake hoki TeAriki.

Pita e tokonaki Ainias no tauareka

³² Pita e haere hakatike na matakaina hakaatoa, tena he saaita hokotahi aia ku haere no mmata na tama e hakattina TeAtua ennoho i Lida raa. ³³ Tena aia ettiri te tama hokotahi te inoa aia raa ko Ainias. Navae tama raa emmate, tena i roto e varu na hetau Ainias se lavaa te mahike i taha ma te moena aia e moemoe raa. ³⁴ Tena Pita ki meake tama raa, "Ainias, Jisas Krai e mee akoe no tauareka. Tuu i aruna no hhatu te moena akoe e moemoe naa." Te saaita naa koi Ainias ku mahike no tuu i aruna. ³⁵ Na tama hakaatoa ennoho i Lida ia ma Saron raa ku kite tama raa no hakattina i TeAtua.

Pita e tokonaki Dokas

³⁶ E isi te hine enoho i Jopa te inoa aia raa ko Tabita, tena aia he tama e hakatina. (Te inoa aia ha Grik raa ko Dokas.) Aia e ppena tahi na mee taualleka, tena ki tokonaki hoki na tama e tutuu haeo raa. ³⁷ Te saaita naa hoki Dokas kulaavea no mate. Na tama raa e hakoukou te tinotama tama raa, tena kikkave no hakamoe i terum i aruna raa. ³⁸ Ia Jopa se mmao hoki i taha ma Lida, tena te saaita na hakattina ana raa ni llono ma Pita enoho i Lida, na tama raa ku kauna tokorua na tama ki oo no meake Pita ma, "Akoe kiaroha koi no hamai vaveroo." ³⁹ Kito Pita kitanattana no oo laatou ma na tama raa. Pita ku tae atu, tena na tama raa ki too aia no kkave i terum i aruna raa, tena na tautukaha hhine raa hakaatoa etanittani no muimui ake Pita, tena ki huri ake na kaukahu ia ma na kaukahu matoru Dokas nittui te saaita aia koi ora raa. ⁴⁰ Kito Pita ki hakaise na tama raa hakaatoa i aho, tena kituturi iraro nolotu, tena aia ki huri no meake te tinotama raa, "Tabita, mahike i aruna." Tena Dokas kitaaraki na karemata aia raa, tena te saaita koi aia nikite Pita raa, aia ku mahike no noho i aruna. ⁴¹ Tena Pita ki haaro atu no tokonaki tama raa no hakamahike i aruna. Kito Pita ki kanna ake na hakattina ana raa hakaatoa hakapaa ma na tautukaha hhine raa, tena Pita ki kou ake Dokas te tama ku ora hakaraoi raa i na tama raa. ⁴² Te rono nei kuttoha i na kina hakaatoa i roto Jopa, tena tammaki na tama ku hakattina i TeAriki.

⁴³ Pita enoho i Jopa tammaki na aho ma Saimon, te tama e hehekau no tanattana na kiri na manu raa ki pena alaa mee hoki.

10

Pita laaua ma Kornilius

¹ He tama enoho i Sisaria te inoa aia raa ko Kornilius, tena aia ko te soldia haka maatua te kautana na soldia na tama raa e kanna ma, "Na Soldia Itali raa." ² Kornilius he hakattina ana, tena aia ma na hareakina aia raa hakaatoa elotulotu TeAtua. Aia e ppena hoki tammaki na mee kitokonaki na Jiu tera e tutuu haeo raa, ia elotu tahi hoki TeAtua. ³ He aho hokotahi te meeraa kame ku tae tetoru te hiahi, tena Kornilius e kite karemata pera ma aia e miti raa, tena aia e kite roo te ensel TeAtua raa e haere ake i hare no kanna ake ma, "Kornilius!"

⁴ Kito Kornilius kikkira hakamattonu ake roo te ensel raa ma te matakua, tena aia ki meake, "TeAriki, hea?"

Tena te enselraa ki meake, “TeAtua e hihia roo nalotu ia ma nauata taualleka akoe raa, tena Aia e tanattana kikou atu hea akoe e hihai. ⁵ Tena kauna he tama te saaita nei ki haere i Jopa no mmate te tama te inoa aia raa ko Saimon Pita. ⁶ Tama raa e nnoho laaua ma Saimon te tama e hehekau no tanattana na kiri na manu tera e noho taapiri te lottai raa.”

⁷ Te enselraa ku haere itaha, kito Kornilius ki kanna ake e rua na tama hehekau i roto te hare aia raa ia ma te soldia. Te soldia nei he tama hoki e ppena na tiputipu TeAtua e hihai raa, tena na vahao hakaatoa aia e nniti tahi roo ma Kornilius. ⁸ Kornilius e tattara ake na tama raa hea aia ni kite raa, tena aia ki kauna na tama raa ki oo i Jopa.

⁹ Te mee raa kame kutae telaa latea te aho taiao raa, tena tokotoru raa ku oo atu notappiri i Jopa, ia te saaita naa hoki Pita kukake iaruna te tauhuhu te hare raa ma kilotu. ¹⁰ Pita kuhikai, tena aia ku hihai roo ma kikai heme. Natama i te hare raa e tanattana na kai, tena Pita ekite karemata pera ma aia e miti. ¹¹ Pita ekite te vaelani raa kutaaraki, tena heme essau pera ma hepaamaro erahi e ttaohi ria na mata e haa raa ku hamai i raro i te maarama nei. ¹² Tena tammaki roo na manu hahaere, na manu tottoro ia ma na manulelee kaittama e mmoe iaruna te mee raa. ¹³ Tena te saaita naa koi te reo raa kutattara ake Pita ma, “Pita, mahike iaruna no taa he manu no kai.”

¹⁴ Kito Pita ki meake, “TeAriki! Anau se hai vahao roo e kai na manu e matakere tera se tau te tama te kai. E hai nattaa roo anau te mee peenaa!”

¹⁵ Tena tereora kutattara hakaraoi ake hoki iaa Pita ma, “Auu se mee ma na mee raa e matakere te saaita TeAtua ku oti te mee ma na mee raa e matahua.” ¹⁶ Te mee nei e kapihi mai anau e toru na vahao, tena ki oti te mee raa ku vaakai muri i te vaelani.

¹⁷ Pita koi mamaanatu koi te hakataakoto te meeraa, tena te saaita naa hoki na tama Kornilius ni kauna ria ake raa ku illoa hoki te kina te hare Saimon raa e tuu, tena na tama raa ku oo ake no ttuu i mua te totoka te hare raa. ¹⁸ Kito na tama raa ki kanna ake i hare no vahiri ake ma, “E isi te tama e nnoho ma kootou te inoa aia raa ko Saimon Pita?”

¹⁹ Pita koi mamaanatu koi ma ki iroa aia te hakataakoto te mee raa, tena TeAnana Tapura ki meake ma, “E toru na tama e oo mai no mmata akoe.” ²⁰ Ia tanattana no tiho i raro, tena auu sekkaro te oo ma na tama naa, e mee Anau e kauna ria mai na tama naa. ²¹ Kito Pita ki tiho i raro no meake na tama raa ma, “Anau ko te tama kootou e sесе. Kootou e oo mai noaa?”

²² Kito na tama raa ki meake, “Kornilius, te tama hakamaatua maatou raa e kauna ria mai maatou ki oo mai. Aia he tama tauareka tera e lotu tahi TeAtua, tena na Jiu raa hakaatoa e hakammaha roo tama raa. Te ensel TeAtua raa e meake tama raa ki aru mai akoe ki haere ake i te hare aia raa, ki rono aia ma ni tattara peehee akoe e me ki tattara ake aia raa.” ²³ Kito Pita ki meake na tama raa ki oo ake i hare, tena ki meake na tama raa ki nnoho te poo naa i te hare raa.

Te aho taiao raa aia ku tanattana no oo ma na tama raa, tena e isi na hakattina ana i Jopa e oo hoki laatou. ²⁴ Teeraa aho roo Pita kutae i Sisaria, tena Kornilius hakapaa hoki ma nallave ana aia raa ia ma na soala oi aia ni meake ki oo ake raa e nnoho no hakattari Pita. ²⁵ Te saaita Pita ku taapiri ki uru i hare, Kornilius ku hamai no ttiri tama raa, tena ki teiho i raro no tuturi i mua Pita. ²⁶ Emeia Pita e hakamahike tama raa, tena ki meake, “Tuu iaruna, anau he tama koi peenaa ma akoe naa.”

²⁷ Pita e haere tattara ake Kornilius te saaita laaua ni oo i roto hare no kkite tammaki roo na tama e hakkutu. ²⁸ Kito Pita ki meake na tama raa, “Kootou hokkootou e illoa roo pera ma na Jiu i te vahi na tuua laatou raa se lavaa te hakapaa ma na tama seai ma ni Jiu raa. Emeia TeAtua e huri mai anau pera ma anau se lavaa te hakataakoto ma e isi na tama se matahua ia ma e haisara. ²⁹ Tena te saaita kootou ni aru mai anau raa, anau e hamai koi se isi hoki te maanatu. Ia tena anau e me ki vahiri atu kootou ma kootou ni aru mai anau kaaa?”

³⁰ Tena Kornilius ki meake, “E toru na aho kullaka te hiahi te saaita peenei, anau e lotu i roto te hare anau raa. Te saaita naa koi he tama e uru na hekau e kivakiva ku tuu mai i mua anau, ³¹ tena ki mee mai, ‘Kornilius! Te Atua ku rono te lotu akoe raa, tena e kite hoki te tokonaki akoe na tama hakaalloha raa. ³² Kauna ria he tama ki haere i Jopa no mmata te tama te inoa aia raa ko Saimon Pita. Te tama naa e noho i te hare Saimon te tama e hehekau no tanattana na kiri na manu e noho taapiri te lottai raa.’ ³³ Tena anau sennahe hoki te aru atu akoe ki hamai, ia tena akoe e tauareka roo no hamai. Tena maatou hakaatoa e hakkutu i te kina nei i na mahi Te Atua no hakattari ki hakallono ma ni tattara peehee Te Atua e kou atu akoe ki tattara mai maatou.”

Na tattara Pita

³⁴ Kito Pita ki kaamata no tattara ake ma, “Te saaita nei anau ku iroa te hakamaoni pera ma te laoi Te Atua e huri ake na tama roo hakaatoa raa e ssau koi. ³⁵ Te Atua e hihai na tama na henua hakaatoa tera e lotulotu Aia raa, tena kippena na mee ettonu, niaina ma laatou ettipu peehee. ³⁶ Kootou e illoa na tattara Aia ni kou atu kootou na tama Israel raa. Aia e takutaku atu na tattara te Rono Tauareka te noho laoi raa i na mahi Jisas Krai, Te Ariki taatou hakaatoa raa. ³⁷ Kootou e illoa na mee e llahi ni kapihi mai i roto Israel raa hakaatoa, kaamata mai i Galili, i muri Jon ni takutaku atu na tattara i te vahi te hakoukou tapu raa. ³⁸ Kootou e illoa Te Atua e hakatapu Jisas Krai te Tama i Nasaretraa ma Te Anana Tapu ia ma na mahi. Te Atua e noho ma Tama raa, tena Aia e haere na kina roo hakaatoa no haere ppena na mee taualleka, tena kitokonaki na tama hakaatoa e noho i raro na mahi Satan raa. ³⁹ Maatou ko na tama e krite karemata roo na mee hakaatoa tera Jisas ni ppena i roto Israel ia ma Jerusalem raa. Tena ki oti na tama raa ki tii Tama raa i aruna te kros no mate. ⁴⁰ Emeia i muri e toru na aho, Te Atua ku hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena Tama raa ki tuu mai maatou. ⁴¹ Tama raa se tuu ake na tama hakaatoa, e meia Tama raa e tuu ake na tama Te Atua ko na hirihiri mai avare raa, teenaa ko maatou na tama ekkai, ia e unu ma Tama raa te saaita Aia ni mahike muri no ora raa. ⁴² Tena Aia e tattara mai maatou ma kitakutaku ake te Rono Tauareka raa i na kanohenua, tena ku tattara hakamatahua ake pera ma Aia ko te Tama Te Atua e tini ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa. ⁴³ Na profet hakaatoa ni tattara i te vahi Tama raa, na tama raa e tattara ma na hai sara na tama hakaatoa e hakattina Tama raa e me ki ssorohia i taha i na mahi te inoa Tama raa.”

Na tama sei ma ni Jiu raa ku too hoki Te Anana Tapu

⁴⁴ Pita koi tattara koi, tena Te Anana Tapu raa ku haere iho notau i roto na tama hakaatoa tera e hakallono aia e tattara raa. ⁴⁵ Na hakattina ana na Jiu ni oo mai ma Pita i Jopa raa ku mahharo roo, e mee Te Atua e kou ake te hoki Te Anana Tapu raa i na tama sei ma ni Jiu raa hoki. ⁴⁶ E mee laatou kullono na tama raa e hakammaha ake Te Atua i na tattara alaa henua. Tena Pita ki meake, ⁴⁷ “Na tama nei ku too Te Anana Tapu raa pera ma taatou ni too raa hoki. Kaa koai hoki e lavaa te ppui na tama nei ki se hakoukou tapu ia ma te vai?” ⁴⁸ Kito Pita ki meake ma na tama raa ki too te hakoukou tapu i te inoa Jisas Krai. Tena na tama raa ki kainno ake Pita ki noho e llava na aho ma laatou.

11

Pita e kou ake na tattara aia raa i te lotu i Jerusalem

¹ Na aposol Jisas raa ma alaa hakattina ana i roto Judia kullono ma na tama sei ma ni Jiu raa kutoo hoki na tattara Te Atua raa. ² Pita ku haere i Jerusalem, tena na tama e hihai ma na tama sei ma ni Jiu kittuu te hakamaatino e tapu raa ku tattara sosomei ake Pita ma, ³ “Akoe e noho i roto na hare na tama sei ma ni Jiu seisi te hakamaatino Te Atua raa, tena akoe ekkai hoki ma na tama raa.” ⁴ Kito

Pita ki kaamata ake roo te kaamata no tattara ake na tama raa na mee roo hakaatoa ni kapihi ake raa:

⁵ “Te saaita anau nilotu itematakaina Jopa, anau eisi tekite anau. Anau e kite karemata roo te mee e ssau pera ma he paamaro e ttaohiria na mata e haa raa e hakatere iho i raro i taha ma te vaelani. Tena te mee raa e hamai no hakamau i te vahi koi anau. ⁶ Anau emmata hakaraoiroo iroto no kite na manu ettara, na manu kaittama, na manu tottoro ia ma na manulelee kaittama raa. ⁷ Tena anau ku rono tere e tattara mai anau ma, ‘Pita, mahike i aruna no taa he manu no kai!’ ⁸ Kito anau ki meake, ‘Te Ariki, e hainattaa roo anau te mee peenaa. Anau se hai vahao roo e kai te manu se matahua tera se tau te tama te kai.’ ⁹ Tena te reo raa ku tattara mai hakaraoi hoki i te vaelani ma, ‘Auu se mee ma na mee raa se matahua te saaita Te Atua ku oti te mee ma na mee raa e matahua.’ ¹⁰ Te mee nei e kapihi mai e toru na vahao, tena ki oti te mee raa ku vaakai i te vaelani.

¹¹ “Te saaita naa koi e toru na tama ni oo mai i Sisaria no mmata anau raa ku ttae mai i te hare anau enohoraa. ¹² Te Anana Tapu e mee mai ma anau ki sekkaro no o maatou. Eono na hakattina ana i Jopa e oo maatou i Sisaria, tena maatou hakaatoa e oo nottaie i te hare Kornilius. ¹³ Tena Kornilius ku tattara mai maatou i te kite aia te ensel etuuake iroto te hare aia raa no tattara ake ma, ‘Kaunaria he tama ki haere i Jopa no mmata tetama te inoa aia roo ko Saimon Pita. ¹⁴ Te tama naa e me ki tattara atu na tattara tera e me ki tokonaki te hareakina ake raa hakaatoa ki ora.’ ¹⁵ Anau e kaamata no tattara, tena Te Anana Tapu raa ku haere iho no tau iroto na tama raa e ssau koi pera ma Te Anana Tapu raa ni hamai no tau iroto taatou i te kaamata roo. ¹⁶ Tena anau ku maanatu na tattara Te Ariki ni tattara mai ma, ‘Jon e hakoukou tapu ma te vai, e meia kootou e me ki hakoukou tapu ria ma Te Anana Tapu.’ ¹⁷ Tena ku matahua pera ma Te Atua e kou ake na tama seai ma ni Jiu raa te hoki hokotahi nei koi tera Aia ni kou mai taatou te saaita taatou ni hakattina i Te Ariki Jisas Krai raa. Tena kaa ni mahi peehee anau e isi kippui Te Atua!”

¹⁸ Te saaita koi na tama raa nillono na tattara nei, na tama raa ku hakaoti na tattara sosomei laatou, tena ki hakammaha ake Te Atua ma, “Te Atua ku kou ake hoki na tama seai ma ni Jiu raa te tonu ki tike i taha na hai sara raa laatou raa ki lavaa laatou te ora.”

Na hakattina ana i Antiok

¹⁹ Na hakattina ana ni maaseu te saaita te hakalono llihu ni kapihi ake te saaita Stiven ni taia ria no mate raa ku oo nottaie i Fonisia, Saiprus ia ma Antiok no takutaku ake na Jiu raa koi. ²⁰ Emeia alaa hakattina ana, na tama i Saiprus laua ma Sairini raa ku oo no takutaku ake te Rono Tauareka Te Ariki Jisas raa i na tama seai ma ni Jiu iroto Antiok raa. ²¹ Na tama raa ennoho hoki ma na mahi Te Atua, tena tammaki roo na tama ku hakattina no tauttari Te Ariki.

²² Te rono nei kuttaha no tae telotu i Jerusalem raa, kito na tama raa ki kaunaria Banabas ki haere i Antiok. ²³ Te saaita Banabas nitae no kite ma Te Atua e hakatapu hai mahi roo na tama raa, aia kuhihia roo, tena ki meake na tama raa hakaatoa ki hakattina hakamaoni Te Ariki ma na hatumanava laatou. ²⁴ Banabas he tama tauareka, ia he tama e hakatina hoki, tena Te Anana Tapu raa e tau iroto tama raa, tena tammaki na tama ku hakattina Te Atua.

²⁵ Kito Banabas ki haere i Tarsus no mmata Sol. ²⁶ Aia kuttiri Sol, tena aia ki too tama raa no kkave i Antiok. Tena te hetau naa hakaatoa tokorua raa e ttiri ma na hakattina ana raa, tena ki akoako ake te kuturana e rahi roo. Teenaa ko iroto Antiok tera na hakattina ana raa ku kannaria kaamata roo ma na Tama te Lotu.

²⁷ Te saaita naa hoki eisi na profet etiaki Jerusalem no oo i Antiok. ²⁸ He tama hokotahi na tama raa ko Agabus, tama raa e tuu i aruna i na mahi Te Anana Tapu, tena ki meake ma eisi te hikkai ku mee kittiri te maarama nei hakaatoa. (Te hikkai nei e kapihi mai te saaita Klodius ni hakamaatua i Rom.) ²⁹ Na disaipol raa ku mannatu ma laatou hakaatoa ki kkave e hia laatou e lavaa te kkave ki tokonaki na hakattina ana

laatou e noho i Judia raa. ³⁰ Na tama raa e ppena te hakataakoto nei, tena ki kou ake na sileni raa iaa Banabas laaua ma Sol ki oo nokkave na tama hakamattua na hare lotu raa.

12

Na hakattina ana raa ku ttiri tammaki na hakalono llihu

¹ Tena te saaita naa hoki Herot Agripa te kaamata raa ku kaamata no kou ake na hakalono llihu i na hakattina ana raa. ² Aia e meake te soldia aia raa ki too te paraamo a taa tama raa, tena ku haere no taa Jems, te taina Jon raa ki mate. ³ Aia e kite ma na Jiu raa e hihhia roo hea aia ni ppena raa, tena aia ki meake na tama raa ki hakapiki hoki Pita. (Te mee nei e kapihi mai te saaita te Kai te Haraoa Mannihi raa.) ⁴ Na tama raa e hakapiki Pita no oti, tena ki ppono tama raa i roto te hare karapusi, tena ki hakatuu tokohaa na soldia i roto e haa na kuturana ma ki lollohi Pita. Herot e maanatu ma ki lahulahu Pita i muri te Kai te Pasova raa.

⁵ Tena Pita ku noho i roto te hare karapusi raa, e meia na hakattina ana raa e lotu tahi ake roo TeAtua ki rorohi Pita.

Pita ku hakasao ria no haere i taha ma te hare karapusi

⁶ Pita e moe ilottonu erua na soldia te poo kitaiao Herot ku kou mai aia i aho i te kanohenua raa. Pita e haihairia ma erua na seni, tena e isi hoki na soldia e ttuu no lollohi te totoka te hare karapusi raa. ⁷ Te saaita naa koi te ensel TeAtua raa ku ttuu ake i te kina raa, tena he maahina ku hakamaahina i roto te hare karapusi raa. Kito te ensel raa ki ttaohi te panaua Pita raa no hhano, tena ki meake, "Mahike vave i aruna!" Te saaita naa koi na seni raa ku hhopo no tteiho i taha ma na rima Pita raa.

⁸ Kito te ensel raa ki meake, "Taitu te taitu akoe raa ki mmau, tena ku uru na taka akoe raa." Pita e ppena hea te ensel raa ni meake raa, kto te ensel raa ki meake hoki ma, "Uru te kaukahu rima lloa akoe raa, tena akoe ku hamai vaa muri anau." ⁹ Tena Pita ki tautari atu vaa muri te ensel raa no haere i aho ma te hare karapusi raa, tena aia se iroa ma te mee te ensel raa e ppena raa e hakamaoni ma seai; aia e kkaahu ma aia e miti. ¹⁰ Tokorua raa e oo no hakallaka te kuturana na soldia kaamata raa, tena ki oo no hakallaka hoki te kuturana hakarua na soldia e lollohi raa, tena ki oo no ttae i te totoka te hare karapusi e haere i te matakaina raa. Tena te totoka raa ku taaraki koi hokoia, kito te ensel raa laaua ma Pita ki oo i aho. Tokorua raa e tauttari te mateara raa, tena te ensel raa ku hakateki no seai.

¹¹ Tena Pita ku iroa ma hea ni kapihi ake aia raa e hakamaoni, tena aia ki tattara ma, "Te saaita nei anau ku iroa ma e hakamaoni roo. TeAtua e kou mai te ensel Aia raa ki tokonaki anau i taha ma na mahi Herot ia ma hea na Jiu raa e hihhai ma ki kapihi mai anau raa."

¹² Pita ku iroa pera ma aia kusao, tena aia ki haere i te hare Meri tetinna Jon Mak raa, tena e tammaki roo na tama ekkutu i hare no lotu. ¹³ Pita e haere no papaku te totoka raa, tena Roda te taukupu hehekau raa ku haere ake ma ki taaraki te totoka raa. ¹⁴ Te taukupu raa ku maatino te reo Pita raa, tena aia ku hihia no ssiri ma ki taaraki te totoka raa, kito aia ki tere hakaraoi i hare no tattara ake na tama raa ma Pita e tuu i aho. ¹⁵ Kito na tama raa ki meake te taukupu raa, "Ako e vvare!" Emeia te taukupu raa e hai ake koi ma e hakamaoni. Kito na tama raa ki meake, "Teena ko te ensel Pita raa."

¹⁶ Emeia Pita e papaku hakatau koi te totoka raa. Tena ki oti roo na tama raa ku taaraki te totoka raa, tena te saaita laatou ni kkite Pita, na tama raa ku mahharo roo. ¹⁷ Kito Pita ki auna ake na tama raa ki se vvaa, tena aia ki tattara ake na tama raa pera ma TeAtua e hakattaki mai aia i aho ma te hare karapusi raa. "Kootou ki tattara ake te mee nei iaa Jems ia ma na hakattina ana raa hakaatoa." Aia e tattara ake no oti, tena ki tiaki na tama raa no haere i teeraa kina.

¹⁸ Te mee raa ku tahata, tena na soldia raa ku mattaku roo no kirakira huri ma Pita ni seai roo peehee? ¹⁹ Kito Herot kikou ake te tattara ma na tama raa ki ssee Pita kilave, e meia na tama raa sekkite ma Pita i hee. Kito Herot ki aru na soldia raa no vahihhiri ake na tama raa no oti, tena ki taa na soldia raa no mmate.

Tena i muri te mee nei Herot ku tiaki Judia no haere i Sisaria no noho paa saaita koi i te kina raa.

Te mate Herot

²⁰ Herot ku roto roo i na tama i Taia ma Saidon raa, tena na tama na matakaina raa hakaatoa ku hakkutu no oo no mmata Herot. Na tama raa e tattara laatou ma Blastus te tama hakamaatua te hare na tuku raa no tonu ma tama raa ki tokonaki laatou. Kito na tama raa ki oo no mmata Herot ma kitattara hakaraoi laatou, e mee te henua laatou raa e tootoo koi na kai laatou raa i te henua Herot e tuku raa.

²¹ Tena Herot ku uru na hekau taualleka aia raa i te aho aia nituku ma kittiri ma te kanohenua raa, tena aia ki noho i aruna te nohorana na tuku raa no tattara ake te kanohenua raa. ²² Kito te kanohenua raa ki hakatoo ake ma, "Teenei seai ma he tama e tattara nei, e meia teenei he atua e tattara." ²³ Te saaita naa koi te ensel TeAtua raa ku mee Herot no laavea hai mahi roo, e mee aia ku se hakammaha TeAtua. Tena na roo raa ku kkai te tinotama Herot raa no mate roo tama raa.

²⁴ Te saaita naa hoki na tattara TeAtua raa kuttoha roo i na kina hakaatoa, tena tammaki na tama kullono no hakattina.

²⁵ Banabas laua ma Sol ku oti na uata laua i Jerusalem raa, tena ki vakkai, tokorua raa e too Jon Mak no oo laatou.

13

TeAnana Tapu e hirihiri Banabas laua ma Sol

¹ Te lotu Antiok raa e isi na profet ia ma na tisa e nnoho: teena ko Banabas, Simion (ehui ma ko Pallaa raa), tena Lusius (hetama i Sairini) ia ma Manain (hetama e matua mai ma Herot te hakamaatua raa), tena Sol. ² Na tama raa e hehekau ma TeAtua, ia e hakamaatapu tahi, tena TeAnana Tapu raa ki meake na tama raa, "Havakkee mai Banabas laua ma Sol ma Anau ki oo noppena te uata Anau ni kanna ake laua kippena raa."

³ Kito na tama raa ki hakamaatapu kisekkai, tena kilotu no hakapiri na rima laatou raa i aruna tokorua raa, tena ki kauna tokorua raa ki oo.

Pol laua ma Banabas ku ttae i Saiprus

⁴ TeAnana Tapu raa e kauna tokorua raa no oo, tena Banabas laua ma Sol ki oo notta e i Selusia, tena kitere te vaka raa notta e i Saiprus. ⁵ Tokorua raa kuttae i Salamis, tena laua ki takutaku ake na tattara TeAtua raa i na hare lotu na Jiu raa. Tokorua raa e isi Jon Mak ki tokonaki laua ma te uata raa.

⁶ Na tama raa e oo vaa roto te henua raa hakaatoa no ttae i te matakaina Pafos, tena na tama raa kuttiri te tama hai paanamu, te inoa aia raa ko Barjisas; aia he Jiu, tena aia e tattara ma aia he profet TeAtua. ⁷ Tama raa e ssoalaoi roo ma Segius Paulus, te tama hakamaatua te henua raa, tena aia hetama hai pohouru hoki. Tetama hakamaatua raa e kanna ake Banabas laua ma Sol ki oo ake nottuu imua aia, e mee aia e hihai ma kirono na tattara TeAtua. ⁸ Emeia Elimas (teenei ko te inoa aia ha Grik raa) te tama hai paanamurua e hahiivi ma ki hakatike te hakataakoto te tama hakamaatua raa ki se hakatina Jisas, tena aia ki hakatauttau ma tokorua raa.

⁹ TeAnana Tapu raa kutau i roto Sol tetama ehui hoki ma ko Pol raa, tena aia kikkira hakamattonu ake roo te tama hai paanamurua, ¹⁰ tena ki meake, "Akoe he tamariki te Tipua! Akoe he tama e hakataukaa ma na mee hakaatoa e taualleka raa. Akoe e pii roo na mee malliu hakaatoa e sakkino raa, tena akoe na vahao hakaatoa e hahiivi ma ki hakatike te hakamaoni TeAtua raa ki mee pera ma na mee raa e malliu."

11 Na mahi TeAtua raa e me kippaku atu akoe te saaita nei, tena akoe e me kissen no se lavaa te kite te maahina te laa raa he saaita.”

Te saaita naa koi Elimas ku kite ma he mee e matoru ku uhi na karemata aia raa, tena aia ku haere sese huri ma kittaohi hetama kihakattaki aia. 12 Te tama hakamaatua raa e kite koi hea ni kapihi ake Elimas raa, tena aia ki hakatina; e meia aia e maaharo hoki i na akoako tokorua raa i te vahi TeAriki raa.

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Antiok i roto Pisidia

13 Pol ma na tama e hahaere ma aia raa ku uhu i Pafos, tena ki tere notta e i Pega he matakaina i roto Pamfilia, tena Jon Mak ku tiaki na tama raa no vaakai i Jerusalem.

14 Na tama raa ku tiaki hoki Pega, tena ki oo notta e i Antiok i roto Pisidia, tena i te aho te Sabat na tama raa ku oo i te harelotu na Jiu raa no nnoho i raro. 15 Tena i muri te paupau na Tuua Moses ia ma na tattara na profet raa, na tama hakamattua te harelotu na Jiu raa ku kou ake te tattara i na tama raa ma, “Na taina maatou: maatou e hihai ma kootou ki tattara ake te kanohenua nei kame kootou e isi na tattara e me ki tattara ake ki tokonaki na tama nei.”

16 Pol ku mahike no tuu i aruna no auna ake ma na rima aia, tena aia ki kaamata no tattara ake ma, “Na tama Israel ma na tama sei ma ni Jiu tera kulotulotu TeAtua raa. Hakallono mai anau! 17 TeAtua na tama Israel raa e hirihiri na tipuna taatou raa, tena ki mee te kanohenua raa no tammaki roo te saaita laatou ni nnoho pera ma ni manusiri i roto Isipraa. TeAtua ekou mai na tama raa itaha ma Isip ma na mahi haimmahi Aia, 18 tena i roto tipuhaa na hetau, TeAtua erorohi hakatau areka roo na tamaraa i te kina etuu mahoa raa. 19 TeAtua eseu ehitu na kanohenua i roto te matakaina Kenan, tena kikou ake te henua raa ma kittino na tama Aia raa. 20 Na mee nei hakaatoa e kapihi mai i roto haa huitarau ma tipu rima na hetau.

“Tena kioti TeAtua kukou ake na tama hakatonutonura kilollohi na tama raa haere no tae te saaita Samuel. 21 Tena kioti na tama raa ku kainno ake TeAtua ma ki kou ake he tuku, tena TeAtua ki kou ake Sol te tama Kis i roto te kaha Benjamin raa ki mee mo tuku na tama raa, tena Sol e tuku i roto tipuhaa na hetau. 22 TeAtua e mee Devit ki tuku te saaita aia ni hakaoti Sol pera ma he tuku. Te nei hea TeAtua e tattara i te vahi Devit, ‘Anau ekite pera ma Devit te tama Jesiraa ko na tama tera Anau e hihai raa, te tama tera e me kippena hea Anau e hihai aia kippena raa.’ 23 Teenaa ko Jisas te mokopuna Devit, te Tama TeAtua ni hirihiri ki mee mo Tokonaki na tama Israel pera ma Aia ni tattara hakamaoni mai raa. 24 I mua Jisas ni kaamata no hehekau, Jon Baptis e takutaku ake na tama Israel raa hakaatoa ma na tama raa ki ttihe i taha ma na haisara laatou raa, tena aia ku hakoukou tapu na tama raa. 25 Jon ku taapiri ki hakaotioti na uata aia, tena aia ki meake na tama raa, ‘Kootou e mannatu ma anau koai? Anau sei ma ko te tama kootou e hakattari raa. Emeia hakallono! Te Tama raa e hamai i muri Anau, tena anau se tau hoki te ui na taka Aia e uru raa i taha ma na vae Aia.’

26 “Aku taina, na haimokopuna Abraham ia ma na tama sei ma ni Jiu tera kulotulotu TeAtua raa: na tattara te ora nei ekou mai ma maatou ki too no kave i na tama hakaatoa! 27 E mee na tama e nnoho i Jerusalem raa ia ma na tama hakamattua raa se illoa ma Jisas ko te Tokonaki taatou, tena na tama raa se illoa hoki na tattara na profet tera e paupau mai na aho na Sabat hakaatoa raa. Emeia laatou e ppena na tattara na profet raa kihakamaoni, e mee na tama raa nilahulahu Jisas. 28 Niaina ma laatou seisi te hakamaoni ni too i na tattara laatou raa ma kilavaa laatou te taa Tama raa ki mate, e meia na tama raa e kainno ake koi ma Pailat ki taa Tama raa ki mate. 29 Te saaita na tama raa ku oti roo te ppena na mee hakaatoa te Launiu Tapu raa ni tattara i te vahi Jisas raa, tena na tama raa ki turi iho te tinotama Jisas raa i raro ma te kros raa, tena kippono te tinotama raa i roto te kava na hatu raa. 30 Emeia TeAtua e hakamahike Tama raa itaha ma te mate, 31 tena i roto tammaki na aho, Jisas ku tuu ake i na tama ni hahaere ma Aia kaamata i Galili haere no tae

i Jerusalem raa. Teenei ko na tama tera ku tattara ake te kanohenua Israel raa na mee laatou ni kkite raa.

³² ³³ “Ia tena maatou e oo mai i te kina nei ki kou atu te Rono Tauareka raa i kootou, tena TeAtua ku oti te ppena hea Aia ni tattara hakamaoni ake na tipuna taatou raa. TeAtua e hakaora muri Jisas ma taatou na hai mokopuna na tama raa. E ssau pera ma hea e mmau i roto te rue hakarua i roto te Launiu na Rue te Lotu raa ma, ‘Akohe he Tamariki Anau;

te aho nei Anau ku mee mo Tamana Akohe.’

³⁴ Teenei hea TeAtua ni tattara i te vahi Aia e me ki hakamahike muri Jisas i taha ma te mate raa, tena te tinotama raa selavaa te para i roto te kava:

‘Anau e me kikou atu na hoki ettapu, tena ku hakatapu kootou pera ma Anau ni tattara hakamaoni ake Devit raa.’

³⁵ Ia e mmau hoki i roto te Launiu Tapu ma,

‘Akohe selavaa te tiaki te Tama Hehekau hakamaoni Akohe raa ki para i roto te kava.’

³⁶ Maitaname Devit e hehekau no ppena na mee TeAtua e hihai raa na vahao hakaatoa i roto te ora aia, tena ki oti aia ku mate notanuria ma na tipuna aia raa, tena te tinotama aia raa emoe no para i roto te kava. ³⁷ Emeia te tinotama te Tama TeAtua ni hakamahike i taha ma te mate raa se para. ³⁸ ³⁹ Maatou e hihhai ma kootou na taina maatou raa hakaatoa ki illoa pera ma na tattara i te vahi te ssirihia na hai sara raa nittae atu kootou i na mahi Jisas. Tena te tama e hakatina Jisas raa e me ki hakattana ria i taha ma na hai sara hakaatoa tera na Tuua Moses raa selavaa te hakattana taatou ki ttana. ⁴⁰ Ia tena hakamattonu ki selavaa na tattara na profet raa e kapihi atu kootou ma:

⁴¹ ‘Hakallono! Kootou na tama e maihu haeo raa! Kootou ki hakateki koi no mmate!

Maitaname hea anau e ppena te aho nei raa,

he mee tera kootou e me ki selavaa te hakattina,

niaina roo ma he tama e tattara hakamatahua atu kootou!’ ”

⁴² Pol laaua ma Banabas ku oo i taha ma te hare lotu na Jiu raa, tena te kanohenua raa ku meake ma tokorua raa ki vakkai ake te aho te Sabat i muri raa no tattara ake laatou alaa tattara i te vahi na mee nei. ⁴³ Te kanohenua raa ku maaseu, tena tammaki na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu tera ku mee roo pera ma ni Jiu raa ku tauttari Pol laaua ma Banabas. Tena na aposol raa ki tattara hakapurupuru ake na tama raa ki tauhano te nnoho ma na mahi TeAtua.

⁴⁴ Te Sabat i muri raa, tena taapiri na tama te matakaina raa hakaatoa ku oti ake ma ki hakallono na tattara i te vahi TeAriki. ⁴⁵ Na Jiu raa e kkite koi te kanohenua e rahi raa, tena na hatu manava na tama raa kukkere, tena ki tattara hakameemee i na tattara Pol e tattara raa, tena laatou kihai hakasakkino ake roo Pol. ⁴⁶ Emeia Pol laaua ma Banabas e ivi roo te tattara, “Te mee nei e tauareka ki tattara atu kootou kaamata ki llono na tattara TeAtua raa. Emeia teenaa kootou se hihhai ki hakallono, tena kumannatu ma kootou setau te too te ora e ora tahi raa, tena maatou kame ku tiaki kootou no oo i na tama seai ma ni Jiu raa. ⁴⁷ E mee teenei he tuua TeAriki e kou mai maaua:

‘Anau e mee akoe pera ma he maahina ki hakamaahina ake na tama seai ma ni Jiu raa ki lavaa te maarama nei hakaatoa te ora.’ ”

⁴⁸ Te saaita na tama seai ma ni Jiu raa ni llono, na tama raa ku hihhia roo, tena ki tattara hakammaha na tattara TeAtua raa, tena na tama ku oti te hirihiri ria ma ki too te ora e ora tahi raa ku hakattina.

⁴⁹ Na ttattara TeAtua raa ku ttoha no ttae roo na matakaina i te henua raa hakaatoa.

⁵⁰ Emeia na Jiu raa e usuusu na taanata hakamattua te matakaina raa ia ma na hhine seai ma ni Jiu e tuttuulaoi i roto na ora laatou i te lotulotu TeAtua raa. Na tama raa hakaatoa e hakapaa, tena ki kaamata no kou ake na hakalonollihu Pol laaua ma Banabas, tena ki hakaise tokorua raa i taha ma te matakaina raa. ⁵¹ Kito Pol laaua ma Banabas kittahi nakkere e mmau na tapuvae laaua raa ma ki huri ake te haeo

na tama raa e ppena ilaau raa, tena laaua ki oo i Aikoniam. ⁵² Na hakattina ana i Aikoniam raa ku hihhia roo, e mee TeAnana Tapu raa ku tau hoki i roto laatou.

14

Pol laaua ma Banabas ku ttae i Aikoniam

¹ Hea ni kapihi ake tokorua raa i Antiok raa ku kapihi ake hoki i tokorua raa i roto Aikoniam: Pol laaua ma Banabas e oo i roto te hare lotu na Jiu raa, tena ki tattara haka-matahua ake tammaki roo na mee no hakattina na Jiu ma na tama sei ma ni Jiu raa. ² Emeia na Jiu se hihhai ki hakattina raa ku kaamata no usuusu ake na tama sei ma ni Jiu raa, tena na tama raa kulloto no mee hakahaero roo na hakattina ana raa. ³ Pol laaua ma Banabas e nnoho te matakaina raa saaita roroa, ia e ivi roo te tattara i te vahi TeAriki te Tama ni kou ake na mahi ki ppena na mirakol ia ma na mee taualleka ki huri ake pera ma na tattara laaua raa e hakamaoni. ⁴ Na tama te matakaina raa ku vvae: na tama ku tauttari na Jiu, tena alaa tama ku tauttari na aposol.

⁵ Ia e isi na tama sei ma ni Jiu ia ma na Jiu e hakapaa ma na tama hakamattua laatou raa no tattara hemuu ma ki mee hakahaero Pol laaua ma Banabas, tena ku maka tokorua raa na hatu ki mmate. ⁶ Pol laaua ma Banabas ku illoa te hakataakoto na tama raa, tena tokorua raa ki huro i Listra laaua ma Debi i roto Likonia ia ma na matakaina ettuu alleha vaa raa. ⁷ Tena tokorua raa kitakutaku ake te Rono Tauareka raa i na matakaina raa.

Pol laaua ma Banabas i roto Listra

⁸ Tena e isi te tama se lavaa te hahaere e mee na vae aia raa e mmate te saaita roo aia ni haanau mai raa. ⁹ Tama raa e noho i te kina raa no hakarono na tattara Pol. Tena Pol e kite ma tama raa e isi te hakatina pera ma TeAtua e lavaa te tokonaki aia ki tauareka, kito Pol kikkira hakamattonu ake te tama raa, ¹⁰ tena ki meake hakamaroa ma, "Tuu tonu i aruna!" Kito te tama raa ki llee no tuu i aruna, tena ki kaamata no hahaere.

¹¹ Te kanohenua raa ekkite koi te mee raa, kito na tama raa ki tattara ake hakamaroa i na tattara Likonia ma, "Na atua raa ku ttipu tama no oo mai i raro." ¹² Kito na tama raa ki kou ake te inoa Sus raa iaa Banabas, tena ki kanna Pol ma ko Hemes, e mee Pol ko te tama roo e tattara mahi. ¹³ Te hare aitu Sus raa e tuu taapiri ake koi te matakaina raa, tena te maatua te atua Sus raa ku kou ake na bulmakau ma na kaute i te kina te totoka te matakaina raa, e mee te maatua raa ma te kanohenua raa e hihhai ma ki hoki ake na mee raa pera ma ni hoki ki hakammaha Pol laaua ma Banabas.

¹⁴ Pol laaua ma Banabas kullono hea na tama raa e hakataakoto ki ppena raa, tena tokorua raa kussae na kaukahu laaua raa no huro atu no ttuu ilottonu te kanohenua raa, tena ki vaa ake ma, ¹⁵ "Aiea kootou e ppena peenaa naea? Maaua ni tama koi peenaa ma kootou naa! Maaua e oo mai i te kina nei ki tattara atu te Rono Tauareka raa ki hakattike kootou itaha ma na mee sakkinora ki lavaa kootou te tauttari TeAtua e ora tera ni pena te vaelani, te maarama nei, te lottai, ia ma na mee roo hakaatoa raa. ¹⁶ Imua TeAtua e tiaki na tama hakaatoa ki hai koi na mannatu laatou. ¹⁷ Emeia na mee taualleka hakaatoa TeAtua e ppena raa e huri atu ki illoa kootou pera ma Aia e noho: TeAtua e kou atu kootou na reurehu i te vaelani raa ia ma na kai ki ttori te saaita te ttori kai, tena ki kou atu hoki na kai ki kkai ki hihhia kootou." ¹⁸ Niaina roo ma Pol laaua ma Banabas e tattara ake peenei, e meia te kanohenua raa e hai koi ma ki hoki ake na hoki raa ma ki hakammaha tokorua raa.

¹⁹ Eisi na Jiu e oo mai i Antiok i roto Pisidia laaua ma Aikoniam; na tama raa e usuusu ake te kanohenua raa ki tauttari laatou, kito na tama raa ki maka Pol na hatu. Na tama raa ekkahu ma Pol ku mate, tena na tama raa ki horo tama raa itaha ma te matakaina raa. ²⁰ Emeia te saaita koi na hakattina ana raa ni hakkutu areha Pol, tena Pol ku mahike i aruna no vaakai muri i te matakaina raa. Te aho i muri raa Pol laaua ma Banabas ku oo i Debi.

Pol laaua ma Banabas ku vakkai i Antiok i roto Siria

²¹ Pol laaua ma Banabas e takutaku ake te Rono Tauareka raa i roto Debi, tena tammaki na tama ku hakattina. Tena ki oti tokorua raa ku vakkai i Listra, tena ki oo i Aikoniam, tena ki oo hoki no ttae i Antiok i roto Pisidia. ²² Tokorua raa e tattara ma na hakattina ana raa, tena ki tattara hakapurupuru ake na tama raa ki ttuu mmuu ina hakattina laatou raa. Tokorua raa e akoako ake ma, "Taatou e me kittiri tammaki na hakalonollihu imua taatou ettae ite Hakamaatua ana ite Vaelani raa." ²³ Na tama raa e hirihiri na tama ki hakamattua i roto na hare lotu hakaatoa, tena na tama raa ki hakamaatapu no lotu ake TeAriki laatou e hakattina raa ki tokonaki na tama raa.

²⁴ Tokorua raa e oo no ttae i Pamfilia te saaita laaua ku oti roo te hahaere vaaroto Pisidia raa. ²⁵ Tokorua raa e takutaku ake te Rono Tauareka raa i roto Pega, tena ki oti laaua ki oo i Atalia, ²⁶ tena tokorua raa ku too te vaka raa no vakkai muri i Antiok, i te kina na tama raa ni hakatapu tokorua raa i na mahi TeAtua kippena na hehekau laaua tera ku oti te saaita nei raa.

²⁷ Te saaita tokorua raa nittae i Antiok raa, tokorua raa ku hakkutu ake na tama na hare lotu raa hakaatoa, tena ki tattara ake na tama raa na mee hakaatoa laaua ni ppena i na mahi TeAtua raa ia ma TeAtua hoki ki taaraki ake te totoka raa i na tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina. ²⁸ Tena tokorua raa kunnoho saaita roroa roo i te kina raa ma na hakattina ana raa.

15

Na tama hakamattua te lotu e hakkutu i Jerusalem

¹ Eisi na tama i Judia e o mai i Antiok, tena kikaamata no akoako ake na hakattina ana raa ma, "Kootou selavaa tetoo te ora kame kootou settuu te hakamaatino etapuraa pera ma hea na Tuua Moses raa e tattara raa." ² Pol laaua ma Banabas ku hakatauttaru roo ma na tama raa i te vahi te tuu te hakamaatino e tapu na tama raa e tattara raa, kito na hakattina ana raa ki hirihiri Pol laaua ma Banabas ki oo i Jerusalem ma alaa tama hoki no mmata na aposol raa ia ma na tama hakamattua te lotu raa i te hakataakoto na tama raa e tattara raa.

³ Na hakattina ana raa ku kauna na tama raa no oo, tena te saaita na tama raa ni oo vaa roto Fonisia laaua ma Samaria raa, na tama raa ku tattara ake na hakattina ana raa pera ma na tama seai ma ni Jiu raa ku hakattina hoki TeAtua, tena te rono nei e mee roo na hakattina ana raa no hihhia. ⁴ Na tama raa e oo no ttae i Jerusalem, tena na tama te lotu raa, na aposol raa ia ma na tama hakamattua raa ku too hakaraoi na tama raa, kito Pol laaua ma Banabas ki tattara ake na mee hakaatoa laaua ni ppena i na mahi TeAtua raa.

⁵ Emeia na hakattina ana e hukui i roto te kuturana na Farisi raa kuttuu i aruna no meake ma, "Na tama seai ma ni Jiu raa e tau te ttuu te hakamaatino e tapu raa, tena ku meake ki tauttari hoki na Tuua Moses raa."

⁶ Na aposol raa laatou ma na tama hakamattua raa ku hakkutu hakaatoa ma ki tattara te hakataakoto raa. ⁷ Na tama raa e hakataukoti saaita roroa roo, tena Pita ki mahike i aruna no meake, "Aku taina, kootou e illoa pera ma TeAtua ni hirihiri anau i roto kootou ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama seai ma ni Jiu raa ma killono hoki na tama raa no hakattina. ⁸ Tena TeAtua te Tama e iroa na hakataakoto na tama hakaatoa raa e huri mai ma e tonu na tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina hoki, tena Aia ki kou ake TeAnana Tapu raa i na tama raa pera ma Aia ni kou mai taatou raa. ⁹ TeAtua e hurimai pera ma seisi te mee e kee ilottonu taatou ma na tama raa; Aia essirihia na haisara na tama raa emee na tama raa ku hakattina. ¹⁰ Kaa te saaita nei roo kootou ku hihhai ki hahaaite TeAtua, tena ki hakapiri ake na mee e mmaha tera taatou ia ma na tipuna taatou raa selavaa te amo raea? ¹¹ Te mee nei setonu! Taatou e too te ora hakamaonira e mee taatou e hakattina i TeAriki Jisas, e ssau pera ma na tama raa hoki."

¹² Te kanohenua raa hakaatoa ku noho hemuu te saaita laatou nillono Banabas laaua ma Pol e tattara ake na mirakol ia ma na mee taualleka laaua ni ppena i na mahi TeAtua raa i mua na karemata na tama seai ma ni Jiu raa. ¹³ Tokorua raa e tattara ake no oti roo, tena Jems ki meake, "Aku taina, hakallono mai anau! ¹⁴ Saimon e tattara hakamatahua atu te kaamata tera TeAtua ni huri ake pera ma Aia e rorohi laoi na tama seai ma ni Jiu raa, tena kitoo na tama raa pera ma nitama roo Aia. ¹⁵ Na tattara na profet raa ku haere tonu roo ma na tattara nei. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

¹⁶ TeAriki e tattara ma, 'Imuri na mee nei, Anau e me ki vaakai atu no hakatuu hakaraoi te hare Devit ku maseu raa. Anau e me ki pena hakaraoi na kina e masseu raa, tena ku mee roo ki mmau.

¹⁷ Tena na kanohenua roo hakaatoa e me ki oo mai Anau, na tama hakaatoa seai ma ni Jiu tera Anau ni hirihiri ki mee mo tama Anau raa.

¹⁸ Tena TeAriki ko te Tama ni tattara mai na mee nei i mua roo ki illoa taatou.' "

¹⁹ Kito Jems ki meake, "Teenei he hakataakoto koi anau pera ma taatou ki se kou ake te hainattaa i na tama seai ma ni Jiu tera ku hakattina TeAtua raa. ²⁰ Emeia taatou ki tattaa he launiu no meake pera ma laatou se lavaa te kkai na kai ku oti te hoki ake na hatu tipua raa e mee na kai raa ku se matahua, ia ki se lavaa te karemata kailallao, ia ki se kkai na manu hahaere na tama ekkoti na ua raa, ia ki se kkai hoki na toto. ²¹ Maitaname na Tuua Moses raa epaupau iho saaita roroa roo i roto na hare lotu na Jiu raa ina Sabat hakaatoa, tena na tattara TeAtua raa etakutaku tahi i roto na matakaina hakaatoa."

Te launiu na tama seai ma ni Jiu tera ku hakattina

²² Tena na aposol raa laatou ma na tama hakamattua raa, hakapaa ma na hakattina ana raa hakaatoa ku tattara ma ki hirihiri ni tama i roto te kuturana raa, tena ku kauna na tama raa ki oo i Antiok laatou ma Pol laaua ma Banabas. Na tama raa e hirihiri tokorua na tama tera na hakattina ana raa e hakammaha roo; teenaa ko Judas na tama raa ekanna ma ko Barsabas raa, tena Sailas. ²³ Kito na tama raa ki kauna tokorua raa ma te launiu nei:

"Maatou na aposol Jisas, na tama hakamattua ia ma na taina kootou raa e kou atu te tauareka kootou hakaatoa na taina maatou raa; na tama seai ma ni Jiu tera ennoho i roto Antiok, Siria ia ma Silisia raa. ²⁴ Maatou ellono pera ma eisi na tama e oo itaha ma te kuturana nei no kou atu na hakalono llihu, tena ki mee kootou no se hihhia i na tattara laatou e tattara atu raa, e meia maatou se hai tattara e tattara ake na tama raa. ²⁵ Tena kito maatou ki hakutu hakaatoa no tattara no tonu ma ki hirihiri ni tama ki oo atu ma na tattara maatou nei. Na tama nei e me ki oo atu ma na taina hakamaoni roo maatou raa, Banabas laaua ma Pol ²⁶ tera ni hoki ake na ora laaua raa ki tauttari TeAriki taatou Jisas Krai raa. ²⁷ Maatou e kauna Judas laaua ma Sailas ki oo atu no tattara atu kootou ma na maihu laaua na tattara tera emmau i roto te launiu nei. ²⁸ Maatou ma TeAnana Tapu raa e hakamoe no tonu ma ki se lavaa hoki te hakaipiri atu alaa tuua e mmaha i aruna kootou, e meia aanei na tuua kootou e tau te tauttari. ²⁹ Ki se kkai na kai tera ku oti te hoki ake na hatu tipua raa, ia ki se kkai na toto, ia ki se kkai na manu hahaere na tama raa ekkoti na ua raa, ia ki se karemata kailallao. Kootou e me ki taualleka kame kootou e mattonu no se ppena na mee nei. Maatou e kou atu te tauareka kootou."

³⁰ Na tama e oo ma na tattara raa ku oo nottae i Antiok, tena ki hakutu ake te kuturana na hakattina ana hakaatoa i te kina raa, tena ki kou ake te launiu raa.

³¹ Te saaita na tama raa ni ppau te launiu raa, na tama raa ku hihhia roo i na tattara hakapurupuru na tama raa. ³² Judas laaua ma Sailas ni profet hoki, tena tokorua raa ki tattara ake na tama raa saaita roroa roo no mee na hakattina na tama raa no ivi.

³³ Tokorua raa ennoho i te kina raa no oti roo, tena na hakattina ana raa ki kauna

tokorua raa ma te tauareka ki vakkai muri ina tama nikaunaria ake tokorua raa. ³⁴ [Emeia Sailas e maanatu ma ki noho koi te matakaina raa.] ³⁵ Pol laaua ma Banabas ennoho hakamarie i Antiok, tena kihukui ma tammaki na tama no akoako, tena ki takutaku ake na tattara TeAriki raa.

Pol laaua ma Banabas ku vvae

³⁶ Tena ki oti Pol ku meake Banabas, "Taaua ki vakkai no mmata na hakattina ana ina matakaina hakaatoa taaua nitakutaku ake na tattara TeAriki raa, tena taaua ku mmata ma laatou e mee peehee." ³⁷ Banabas ku maanatu ma ki too Jon Mak ki oo laatou, ³⁸ e meia Pol e maanatu ma se tonu laaua te too te tama raa, e mee te tama raa sennoho roo laatou no ttae te hakaoti te uata laaua raa. Jon Mak ni tiaki tokorua raa no vaakai i Pamfilia. ³⁹ Pol laaua ma Banabas ku hakatauttau roo, tena laaua ki vvae. Banabas ku too Mak, tena ki oo no too te vaka raa no tere i Saiprus. ⁴⁰ Tena Pol ku too Sailas no oo laaua, tena na hakattina ana raa ku kainno ake TeAriki ki rorohi hakaraoi tokorua raa. ⁴¹ Pol e haere vaa roto Siria laaua ma Silisia, tena ki mee na hakattina na hakattina ana raa no hai mmahi roo.

16

Timoti ku oo laatou ma Pol laaua ma Sailas

¹ Pol ku haere notae i Debi, tena ki haere hoki i Listra ite matakaina tetama telotu ehui ma ko Timotiraa enoho. Tetinna aia raa he Jiu, ia hetama hoki telotu, e meia tetamana aia raa he Grik. ² Na hakattina ana hakaatoa i roto Listra laaua ma Aikoniama raa kutattara hakamamaha roo iaa Timoti. ³ Pol e hihai ma ki too Timoti ki oo laaua, tena aia kittuu te hakamaatino e tapu raa ite tinotama tama raa. Aia e ppena te meenei e mee na Jiu ennoho i roto na kina raa e illoa ma te tamana Timotiraa he Grik. ⁴ Tena na tama raa ku oo vaa roto na matakaina roo hakaatoa no tattara ake na hakattina ana raa na tuua na aposol raa laatou ma na tama hakamattua i Jerusalem raa ni hakamoeraa, tena ki meake na hakattina ana raa ki tauttari na tuua raa. ⁵ Tena na hakattina na tama i roto na hare lotu raa hakaatoa ku hai mmahi roo, ia te kooina na tama raa e haere tammaki koi te aho ma te aho.

Pol i roto Troas

⁶ Na tama raa e oo vaa roto Frigia laaua ma Galesia, maitaname TeAnana Tapu raa se hihai ma na tama raa ki takutaku ake na tattara TeAtua raa i roto Esia. ⁷ Na tama raa ku ttae i Misia, tena laatou ku hahai vi ma ki oo i Bitinia, e meia TeAnana Jisas raa se hihai ma laatou ki oo. ⁸ Kito na tama raa ki oo hakallaka Misia no oo i Troas. ⁹ Te poo naa Pol ku kite karemata roo te tama i Masedonia e tuu ake no meake aia ma, "Hamai i Masedonia no tokonaki maatou!" ¹⁰ Pol e kite koi te meenei, tena maatou ku tanattana no oo i Masedonia e mee maatou e mannatu ma TeAtua e kanna maatou ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na tama te matakaina raa.

Lidia ku hakatina

¹¹ Maatou ekkake te vaka raa i Troas, tena kitere tahiroo i Samotras, tena te aho taiao raa maatou ku ttae i Neapolis. ¹² Tena maatou ku tiaki te kina naa no oo no ttae i Filipai te matakaina kaamata i Masedonia tera Rom e rorohi raa. Maatou ennoho e llava na aho ite matakaina naa.

¹³ Tena te aho te Sabataraa maatou ku oo itaha ma te matakaina raa no ttae ite vahi te riva ite kina maatou e mannatu ma he kina na Jiu raa kame e kutukkutu no lotulotu raa. Tena maatou ku ennoho ite kina raa no tattara ake na hhine ekkutu ite kina raa. ¹⁴ He hine hokotahi i roto na hhine tera ellono na tattara maatou raa ko Lidia, he hine i Taiataira tera na tama e oo ake no suisui na hekau e ttea pouri e ssui mmaharaa. Lidia he hine e lotulotu TeAtua, tena TeAriki ku taaraki te kapuroro tama raa ki hakarono hakaraoi roo na tattara Pol e tattara raa. ¹⁵ Lidia ma na tama i roto te hare aia raa ku hakoukou tapu ria no oti, tena aia ki hakkoro ake ma, "Oo mai ki oo no ennoho i te hare anau raa kame kootou e maanatu ma anau he tama e hakatina hakamaoni TeAriki." Tena aia e hai roo na mahi aia ma maatou ki oo ma aia.

Pol laaua ma Sailas ku hakapikiria

¹⁶ He aho hokotahi maatou ku oo i te kina e lotulotu raa, tena he taukupu hehekau vahao nei e isi te tipua sakkino tera e mee aia kilavaa te tattara na mee koi oo mai imuriraa kuttiri maatou. Natama ettino te taukupu raa etootoo tammakiroo na sileni i na tattara aia e tattara i na mee tera koi oo mai i muri raa. ¹⁷ Te taukupu raa e tautari mai maatou ma Pol, tena ki vavaa mai ma, "Na tama nei ni tama hehekau TeAtua i Aruna raa! Natama nei e tattara atu kootou i na ara tera TeAtua e me ki tokonaki kootou ki ora raa!" ¹⁸ Tammakiroo na aho te taukupu raa e hahai ake Pol, tena Pol ku se hihia, tena aia ki hakatike no meake te tipua i roto te taukupu raa ma, "Anau e meatu akoe i te inoa Jisas Krai ki hamai itaha ma te taukupu naa!" Te saaita naa koi te tipua raa ku tere i taha ma te taukupu raa.

¹⁹ Na tama e ttino te taukupu raa ku illoa ma laatou kame ku se hai ara hoki e me ki tootoo na sileni, kito na tama raa kittaohi Pol laaua ma Sailas, tena ki horo tokorua raa i na tama hakamattua ennoho i roto mara e raa. ²⁰ Na tama raa etoo tokorua raa no kkave i na tama hakananniu i Rom raa, tena ki meake, "Na tama nei ni Jiu, tena laua e haere ppena na sara i roto te matakaina taatou nei. ²¹ Na tama nei e akoako na tiputipu se ttonu ma na tuua taatou raa. Maatou ni tama i Rom, tena maatou se lavaa te too na tiputipu nei, ia maatou se lavaa te haai hoki na tiputipu nei."

²² Tena te kanohenua raa ki hakapaa hakaatoa no riki Pol laua ma Sailas.

Kito te tama hakamaatua raa kissae na hekau Pol laua ma Sailas raa itaha, tena ki meake na tama raa kiriki tokorua raa. ²³ Na tama raa e riki haka-haeo roo tokorua raa no oti, tena ki ppono tokorua raa i roto te hare karapusi, tena ki meake te tama e rorohi te hare karapusi raa ki hakkapi te totoka raa ki mmau roo. ²⁴ Te tama rorohi raa etoo na tattara nei, tena aia ki ppono tokorua raa i roto roo te hare karapusi, tena ki hakkapi na vae tokorua raa ilottonu saa hono matoru e maha.

²⁵ Te tuapoo Pol laua ma Sailas kulotu, tena ki huhua na rue telotu ki hakammaha ake TeAtua, tena alaa tama karapusi ku hakalollono ake i tokorua raa. ²⁶ Te saaita naa koi te ruru henua hai mahi roo ku ruru te hare karapusi raa, tena na totoka te hare karapusi raa hakaatoa ku hakateki notallaki, tena na seni raa hoki ku hhopo itaha ma na tama karapusi raa hakaatoa. ²⁷ Te tama e rorohi te hare karapusi raa ku maahuru no kite pera ma na totoka te hare karapusi raa ku tallaki hakaatoa, tena aia ku maanatu ma na tama karapusi raa ku ssao hakaatoa, tena aia ki uhu te paraamo aia e taa tama raa ma ki ttoki aia hokoia ki mate. ²⁸ Kito Pol ki kanna ake hakamaro roo ma, "Auu se ttoki akoe hokkoe. Maatou ennoho koi hakaatoa."

²⁹ Te tama e rorohi te hare karapusi raa ku kanna ake ma ki kou ake he ahi, tena aia ki too te ahi raa no tere i hare no tteiho no tuturi i mua na vae Pol laua ma Sailas raa no pore roo te mataku. ³⁰ Tena aia ki too tokorua raa no hakattaki i aho no vahiri ake ma, "Na tama hakamattua, hea anau e me ki ppena ki ora anau?"

³¹ Kito tokorua raa ki meake, "Hakatina i TeAriki Jisas, tena akoe e me ki ora. Akoe ma na llave ana akoe raa hakaatoa." ³² Tena tokorua raa ki takutaku ake na tattara TeAriki raa i te tama raa ia ma na tama i roto te hare aia raa. ³³ Te poo naa koi te tama e rorohi te hare karapusi raa kutoo tokorua raa, tena ki oo no huhui hakaraoi na saanuku tokorua raa. Tena aia ma na tama i hare raa hakaatoa kutoo te hakoukou tapu te saaita naa koi. ³⁴ Aia ku too Pol laua ma Sailas no kkave i te hare aia raa, tena ki kou ake na kai tokorua raa no kkai. Te tama raa ma na llave ana aia raa hakaatoa ku hihia e mee laatou ku hakattina i TeAtua.

³⁵ Tena te tahata, na tama hakananniu i Rom raa ku kauna na polis laatou raa ma na tattara nei, "Hakattana tokorua naa ki oo."

³⁶ Kito te tama e rorohi te hare karapusi raa ki meake Pol, “Na tama hakananniu i Rom raa e kou mai te tattara ma ki hakattana koorua ki oo. Koorua kuttana ki oo, tena ku oo ma te tauareka.”

³⁷ Emeia Pol e meake na polis raa, “Kootou ekkite maaua seisi na sara e ppena, emeia kootou eriki maaua iroto marae, tena maaua hoki nitama i Rom. Na tama raa e ppono maaua iroto te hare karapusi raa, tena te saaita nei laatou ku mee ki hakattana hemuu maaua ki oo se tama e iroa? Maaua se lavaa te oo! Meake na tama hakananniu i Rom raa ki oo mai roo hokolaatou no hakattana maaua ki oo.”

³⁸ Na polis raa ku oo no tattara ake na tama hakananniu raa na tattara Pol laaua ma Sailas raa. Tena te saaita koi na tama hakananniu raa ni llono ma tokorua raa ni tama i Rom, na tama raa ku mattaku roo. ³⁹ Kito na tama raa ki oo ake no hai aroha ake tokorua raa, tena ki hakattaki tokorua raa itaha ma te hare karapusi raa, tena ki meake tokorua raa ki oo itaha ma te matakaina raa. ⁴⁰ Tena Pol laaua ma Sailas ku tiaki te hare karapusi raa no oo ite hare Lidia raa. Tokorua raa ettiri na hakattina ana i te hare raa, tena ki tattara hakapurupuru ake na tama raa no oti, tena laaua ki oo.

17

Pol laaua ma Sailas iroto Tesalonaika

¹ Pol laaua ma Sailas ku oo vaa roto Amfipolis laaua ma Apolonia, tena ki oo no ttae i Tesalonaika i te kina te hare lotu na Jiu raa e tuu. ² Pol e haere i te hare lotu na Jiu raa peeraa ma aia e hahaere tahi na vahao hakaatoa raa. Tena e toruroo na Sabat Pol e tattara ake na tama raa i te vahi te Launiu Tapu raa, ³ tena ki tattara hakamatahua ake hoki na tama raa na tattara te Launiu Tapu raa. Na tattara raa e huri ake te hakamaoni pera ma te Mesaia raa e me ki hakalonollihu, tena e me ki mahike muri itaha ma te mate. Kito Pol ki meake, “Jisas te Tama anau e tattara atu kootou nei raa ko te Mesaia.” ⁴ Eisi na tama ku hakattina no hukui ake Pol laaua ma Sailas, tena tammaki hoki na hine hakamattua ia ma tammaki na tama i Grik tera kulotulotu TeAtua raa ku hukui ake hoki.

⁵ Emeia eisi na Jiu kumanava kkere ina tama raa, tena laatou ki hakkutu ake na tamavare enonnoho ina mateara raa, tena kimee na tama raa nolloto. Na tama raa kulloto no vavaa hakamaroaro vaa roto te matakaina raa, tena ki oo no ssaa na totoka te hare te tama e hui ma ko Jeson raa, tena kissee vaa hare ma kilave laatou Pol laaua ma Sailas, tena ma laatou ku too tokorua raa no horoo ake i te kanohenua raa. ⁶ Emeia e mee laatou ku selave tokorua raa, tena na tama raa kitoo Jeson ia ma alaa hakattina ana iroto te hare raa no horoo ake no hakattuu imua na tama hakananniu i te matakaina raa, tena ki hai ake hakamaroaro ma, “Na tama ni haere ppena na sara i na kina roo hakaatoa raa ku ttae mai i te matakaina taatou nei te saaita nei, ⁷ tena Jeson etoo tokorua raa nonnoho laatou ite hare aia raa. Na tama nei hakaatoa eseu na tuua te tama hakamaatua i Rom raa, tena ki tattara ma eisi hoki teeraa tuku te inoa Aia raa ko Jisas.” ⁸ Na tattara nei e mee roo te kanohenua raa ia ma na tama hakananniu te matakaina raa no vaa huri roo. ⁹ Na tama hakananniu raa e meake Jeson ma alaa hakattina ana ki sui ake te kooina na sileni laatou e hihhai raa, tena ma laatou ku hakattana na tama raa ki oo.

Pol laaua ma Sailas iroto Beria

¹⁰ Tepoonaa koi na hakattina ana raa kukauna Pol laaua ma Sailas kioo i Beria. Tokorua raa e oo no ttae, tena kioo ite hare lotu na Jiu raa. ¹¹ Na tama te matakaina raa e atamai roo iaruna na tama i Tesalonaika raa. Na tama raa e hihhai roo ki hakallono na tattara raa, tena na aho hakaatoa na tama raa ku paupau te Launiu Tapu raa ma kimmata ma na tattara Pol raa e hakamaoni. ¹² Tammaki na tama ku hakattina, ia tammaki na hine hakananniu i Grik ia ma tammaki hoki na taanata i Grik ku hakattina. ¹³ Emeia te saaita na Jiu i Tesalonaika raa ni llono ma Pol ku takutaku ake hoki na tattara TeAtua raa iroto Beria, na tama raa ku oo ake

no hakkutu na tama te matakaina raa, tena ki usuusu ake na tama raa. ¹⁴ Te saaita naa koi na hakattina ana raa ku kauna Pol ma alaa tama ki oo itai, e meia Sailas laaua ma Timoti ennoho koi i Beria. ¹⁵ Na tama e too Pol no oo laatou raa e oo roo laatou no ttae i Atens, tena na tama raa ki vakkai ake i Beria ma na tattara Pol raa pera ma Sailas laaua ma Timoti ki oo ake vave roo i aia.

Pol ku takutaku i roto Atens

¹⁶ Pol ku noho i roto Atens no hakattari Sailas laaua ma Timoti ki oo ake, tena aia ku se hihia roo e mee aia e kite tammaki roo na hatu tipua i roto te matakaina raa. ¹⁷ Kito aia kikkutu no tattara ma na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu elotulotu TeAtua i roto te hare lotu na Jiu raa, tena na aho hakaatoa aia ku kikutu no tattara ma te kanohenua raa ia ma na tama e oo ake peeraa i roto marae raa. ¹⁸ Na tama akoako e kanna ma ni Epikurian ia ma na Stoik raa e hakataukoti hoki ma Pol. E isi na tama na tama raa e meake ma, "Hea te tama hakatanata mahi nei e tattara nei?"

Tena alaa tama ki meake, "Te tama raa e tattara mai na atua alaa matakaina." Na tama raa e tattara ake peenei e mee Pol e takutaku ake ite vahi Jisas ia ma te oramuri Tama raa itaha ma te mate raa. ¹⁹ Kito na tama raa ki hakattaki ake Pol no hakatuu imua na tama hakananniu tekuturana na Areopagus i roto te matakaina raa, tena ki meake, "Maatou e hihhai ki illoa te hakataakoto vahao nei akoe e takutaku raa. ²⁰ E isi na akoako vahao nei maatou ellono akoe e tattara, ia tena maatou e hihhai ki illoa te hakataakoto na tattara naa." ²¹ (E mee na tama hakaatoa i roto Atens ia ma na tama alaa henua ennoho i te kina nei raa e hihhai ki tattara tahi na mee vahao nei laatou ellono raa.)

²² Tena Pol ki mahike no tuu i aruna i mua na tama hakamattua te matakaina raa, tena ki meake, "Anau e kite pera ma kootou na tama Atens raa ni tama roo e lotu tahi. ²³ E mee te saaita anau ni haere vaa roto te matakaina kootou nei no mmata na kina kootou elotulotu raa, anau e kite te olta hokotahi emmau na tattara nei, 'TeAtua Maatou Se illoa raa.' TeAtua kootou e lotulotu niaina ma kootou se illoa raa ko TeAtua anau e tattara atu kootou vahao nei raa.

²⁴ "TeAtua e pena te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa ko TeAriki te vaelani ma te maarama nei, tena TeAtua se noho i roto na hare tapu na tama e pena ma na rima laatou raa. ²⁵ Tena te Tama raa se hai mee e hihai hoki ma taatou ki uata ma Aia, e mee Aia Hokoia e kou mai te loumatani te ora ia ma alaa mee hoki itaatou na tama roo hakaatoa. ²⁶ TeAtua ni pena mai te tama hokotahi, tena te aho nei Aia kumee na tama roo hakaatoa kinoho i roto te maarama nei hakaatoa. TeAtua Hokoia ni tuku mai imua roo te saaita na mee hakaatoa ia ma te kooina na henua hakaatoa na tama e me ki nnoho raa. ²⁷ TeAtua e ppena peenei raa ma kisese na tama raa Aia ma na rima laatou pera ma ni tama essen. Emeia te hakamaoni TeAtua semmao itaha ma taatou; ²⁸ peeraa ma na tattara te tama e tattara ma,

'Taatou e hahaere, ia e kenekene,
tena ennoho i roto te maarama nei.'
E ssau pera ma na tattara kootou e tattara ma,

'Taatou hoki ni tamalliki TeAtua.'

²⁹ E mee taatou ni tamalliki TeAtua, tena taatou selavaa te mannatu ma te tipu TeAtua raa e ssau pera ma na hatu tipua na tama e pena ma na gol, na siliva ia ma na hatu i te atamai te tama raa. ³⁰ TeAtua se maanatu na saaita na tama raa ni se illoa Aia raa, e meia te saaita nei Aia ku meake na tama na kina hakaatoa ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino laatou raa. ³¹ E mee Aia ku oti te tuku te aho hokotahi te Tama Aia ni hirihiri ki hakatonutonu te hakamaoni na tama te maarama nei raa hakaatoa. Aia ku oti te hurimai te hakamaoni kikkite na tama hakaatoa te hakataakoto Aia ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate raa!"

³² Na tama raa kullono Pol e tattara i te mahike muri i taha ma te mate raa, e meia e isi na tama na tama raa kutataussua Pol, tena e isi hoki na tama ku meake ma, "Maatou e hihhai ki hakallono akoe e tattara mai hoki na tattara nei hakaraoi." ³³ Tena

Pol ki haere itaha ma te kina laatou e kikutu raa. ³⁴ Eisi na tama ku hakattina, tena ki hukui ake ma Pol, tena e isi te tama i roto na tama raa te inoa aia raa ko Dionisius he tama i roto te kuturana na tama hakananniu raa. Ia e isi hoki te hine te inoa aia raa ko Damaris ia ma alaa tama hoki.

18

Pol i roto Korin

¹ Pol e tattara ma na tama te kuturana raa no oti, tena aia kitiaki Atens no haere i Korin. ² Aia ettiri te Jiu ite kina raa, te inoa aia ko Akwila. Tama raa e haanau i Pontus, tena aia e hamai peeraa i Itali ma Prisila te avana aia raa, tena tokorua raa ettae ake vahao raa koi. Tokorua raa e oo ake, maitaname Klodius te tama hakamaatua i Rom raa e meake ma na Jiu hakaatoa kioo itaha ma Rom. Pol e haere no mmata tokorua raa, ³ tena ki noho no uata laatou, e mee aia e too sileni i na hare taporo aia e penapena raa, e ssau hoki pera ma tokorua raa. ⁴ Pol e tattara i roto te hare tapu na Jiu raa na Sabat hakaatoa, tena aia ku hahai vi ma ki mee na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa ki hakattina.

⁵ Sailas laaua ma Timoti ku oo ake i Masedonia no ttae ake, tena Pol ki takutaku ake na aho naa hakaatoa na tattara TeAtua raa i roto te matakaina naa, tena ki tattara hakamatahua ake hoki na Jiu raa pera ma Jisas ko te Mesaia. ⁶ Emeia te saaita na tama raa ku se hihhai no tattara hakahaeo ake aia raa, tena Pol ki ttahi na kkere e mmau te kaukahu aia raa itaha, tena ki meake, "Kame kootou e oo no mmao itaha ma TeAtua, teenaa he vahi kootou hokkootou, tena kootou selavaa te tuku pera ma anau e sara. Te mee naa ku seai ma he sara anau. Te saaita nei anau ku mee ki haere i na tama seai ma ni Jiu raa." ⁷ Kito Pol ki tiaki na tama raa no haere no noho i te hare te tama seai ma he Jiu te inoa aia raa ko Titius Jastus, aia he tama e lotulotu TeAtua, tena te hare aia raa e tuu taapiri ake te hare lotu na Jiu raa. ⁸ Krispus he tama hakamaatua i roto te hare lotu na Jiu, tena aia e hakatina i TeAriki hakapaa ma na tama i roto te hare aia raa hakaatoa, ia tammaki na tama i roto Korin ellono na tattara raa no hakattina, tena na tama raa ki too te hakoukou tapu.

⁹ He poo hokotahi Pol e kite karemata pera ma TeAriki e tattara ake aia ma, "Auu se matakou, e meia tauhano koi te tattara, tena auu se kkaro, ¹⁰ maitaname Anau e noho ma akoe. Se hai tama e lavaa te hai hakahaeo akoe, e mee tammaki na tama i roto te matakaina nei ni tama Anau." ¹¹ Tena Pol e noho te hetau toe i te matakaina raa no akoako ake te kanohenua raa na tattara TeAtua raa.

¹² Te saaita Galio ku mee no hakamaatua i Akaia, tena na Jiu i te kina raa ku hakkutu hakaatoa no ttaohi Pol no kkave i te hare hakatonutonu raa. ¹³ Kito na tama raa ki meake, "Te tama nei e hahai vi ma ki mee te kanohenua raa kilotulotu TeAtua i na tiputipu tera se ttonu ma na tuua taatou raa!"

¹⁴ Pol ku mee koi ma ki tattara, tena Galio ki meake na Jiu raa, "Kame te mee nei he mee roo e sara tera te tama e ppena, tena kame e tonu anau te hakarono atu kootou na Jiu. ¹⁵ Emeia, e mee kootou e hakatauttau koi na tattara ia ma na inoa na tama ia ma na tuua kootou raa, tena kootou hokkootou ki hakatonutonu te mee naa. Anau se lavaa te hakatonutonu na mee peenaa." ¹⁶ Tena Galio ki hakaise na tama raa itaha ma te hare hakatonutonu raa. ¹⁷ Tena na tama raa hakaatoa kuttaohi Sostenes, te tama hakamaatua te hare lotu na Jiu raa no taa vaa mua te hare hakatonutonu raa. Emeia Galio se anaana atu hoki.

Pol ku vaakai i Antiok

¹⁸ Pol e noho i roto Korin ma na hakattina ana raa tammaki na aho, tena aia kitiaki na tama raa, tena ki too Prisila laaua ma Akwila no huro laatou i Siria. Pol e ohe te pohouru aia raa no mmore i mua laatou ni huro i Senkria raa, e mee aia e isi te tattara hakamaoni ni hakamoe ma TeAtua. ¹⁹ Na tama raa kuttae i Efesus, tena Pol kitiaki Prisila laaua ma Akwila ite kina raa. Pol ku haere i roto te hare lotu

na Jiu raa no tattara laatou ma na Jiu raa. ²⁰ Na tama raa e kainno ake Pol ki nnoho laatou he saaita, e meia Pol se hihai. ²¹ Tena Pol ki meake na tama raa te saaita aia ni haereraa ma, “Kame TeAtua e hihai, anau e me ki vaakai mai kootou.” Tena aia ki too te vaka raa i Efesus no tere.

²² Pol kutae i Sisaria, tena aia ki haere peeraa i Jerusalem no tattara hakataureka ake na hakattina ana i te kina raa, tena aia ki haere i Antiok. ²³ Aia enoho i te kina raa nooti, tena aia ki haere vaaroto Galesia laaua ma Frigia no tattara ake na hakattina ana raa ki ttuu mmau i na hakattina laatou raa.

Apolos i roto Efesus ma Korin

²⁴ Te saaita naa he Jiu e noho i Efesus te inoa aia raa ko Apolos, tena aia ni haanau iho i Aleksandria. Tama raa e iroa roo te tattara, ia e isi hoki te iroa tauareka i te vahi te Launiu Tapu. ²⁵ Aia e too hakaraoi roo na poroporo na Tiputipu TeAriki raa, tena aia e isi roo te hihai e rahi ki tattara, tena aia e akoako tonu roo na mee hakamaoni i te vahi Jisas raa. Emeia aia e iroa koi i te hakoukou tapu Jon raa. ²⁶ Aia e ivi roo te tattara i roto te harelotu na Jiu raa. Prisila laaua ma Akwila ellono te tama raa e tattara, tena tokorua raa ki too tama raa no oo laatou ihare, tena ki hakatonutonu ake tama raa i te vahi na Tiputipu TeAtua raa. ²⁷ Tena Apolos kumaanatu ma ki haere i Akaia, kito na hakattina ana i Efesus raa ki tokonaki aia no taataa te launiu no kkave i na hakattina ana i Akaia raa ma ki too hakaraoi Apolos. Apolos ku tae i Akaia, tena aia ki tokonaki hai mahi roo na tama tera ku hakattina i na mahi te tauareka TeAtua raa. ²⁸ Apolos e ivi roo te hakatauttau ma na Jiu raa i te vahi te Launiu Tapu raa pera ma Jisas ko te Mesaia, tena na Jiu raa ku se ttau roo te tama raa.

19

Pol i roto Efesus

¹ Pol e haere vaaroto te matakaina raa no ttae i Efesus te saaita Apolos ni noho i roto Korin. Pol ettiri na hakattina ana i te matakaina raa, ² tena aia ki vahiri ake na tama raa, “Kootou ku oti te too TeAnana Tapu raa te saaita kootou ni hakattina?”

Kito na tama raa ki meake, “Maatou se hai vahao ellono ma e isi TeAnana Tapu.”

³ Kito Pol ki vahiri ake, “Kaa he hakoukou tapu peehee kootou ni too?”

Tena na tama raa ki meake, “Te hakoukou tapu Jon.”

⁴ Kito Pol ki meake, “Te hakoukou tapu Jon raa he hakoukou tapu na tama tera ku ttike i taha ma na hai sara laatou raa. Tena Jon ki meake te kanohenua Israel raa ki hakattina i te Tama tera e me ki hamai i muri aia raa, teenaa ko Jisas.”

⁵ Tena na tama raa ku too te hakoukou tapu i te inoa TeAriki Jisas raa te saaita koi laatou ni llono na tattara nei. ⁶ Pol e hakapiri na rima aia raa i aruna na tama raa, tena TeAnana Tapu raa ku haere iho i aruna na tama raa; kito na tama raa ki tattara na tattara alaa henua no takutaku ake na tattara TeAtua raa. ⁷ Na tama raa ettae peeraa sanahuru ma rua na taanata hakaatoa.

⁸ Pol e haere tahi i te harelotu na Jiu raa, tena i roto e toru na marama aia e tattara hai mahi ake i na kanohenua raa, tena ki kuku no tattara ma na tama raa ma ki mee na tama raa ki illoa te hakamaoni na tiputipu te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. ⁹ Emeia alaa tama e poronattaa, ia kuse hihhai ki hakallono, tena na tama raa ki tattara hao i te vahi na Tiputipu TeAriki raa imua te kuturana raa hakaatoa. Kito Pol ki tiaki na tama raa, tena aia ki too na hakattina ana raa no haere ma aia, tena na aho hakaatoa aia e hakuku no tattara ma na tama raa i roto te hare akoako Tiranus raa. ¹⁰ Pol e akoako peenei i roto e rua na hetau, tena na tama hakaatoa tera e nnoho i roto te matakaina Esia raa hakapaa ma na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa ku llono na tattara TeAtua raa.

E hitu na tama tane Skeva

¹¹ Pol e huri ake tammaki na mirakol ina mahi TeAtua tera na tama ni sekkite i mua raa. ¹² Na tama e lavvea raa kutau alleka, tena na tipua raa ku huro itaha ma na tama te saaita na tama raa e too na muri maro tera Pol e sossoro na kahota ia ma ni hekau peehee aia e uruuru raa no hakattiri ake na tama lavvea raa. ¹³ Na Jiu ni oo hakattike na matakaina no hakaise na tipua sakkino raa ku mannatu ma laatou kitapatapa hoki te inoa TeAriki Jisas raa te saaita laatou e hakaise na tipua raa. Na tama raa e meake na tipua raa ma, "Anau e meatu akoe ite inoa Jisas tera Pol e takutaku raa ki hamai i taha ma te tama naa." ¹⁴ Tena e hitu na hai taina, ni tama tane Skeva te pohouru hakanaaniu na maatua na Jiu raa e haere ppena te mee nei.

¹⁵ Emeia na tipua raa e meake ma, "Anau e iroa Jisas, tena anau e iroa hoki Pol, kaa kootou koai?"

¹⁶ Tena te tama tera e isi na tipua raa ku llee ake no ppuhu roo ma na tama raa, tena ki taa na tama raa hakaatoa. Na tama raa ku meremere haero roo no huro i taha ma te hare te tama raa, ia na hekau laatou raa ku masaessae hoki. ¹⁷ Na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa hakaatoa kullono te mee nei, tena na tama raa ku mattaku roo, tena kihakamamaharoo te inoa TeAriki Jisas raa. ¹⁸ Tammaki na hakattina ana e oo ake no hakari ake na mee sakkino laatou ni ppena raa i mua na tama hakaatoa. ¹⁹ Tammaki na tama hai pakava e oo ake ma na launiu laatou raa hakaatoa no ttuni i mua na tama hakaatoa. Na tama raa e haka papaa te koo ina te sui na launiu raa hakaatoa, tena na launiu raa hakaatoa e sui tipu rima na simata na siliva. ²⁰ Ia tena na tattara TeAtua raa e tauhano koi tettoha i na kina hakaatoa e mee na mee nei, ia e hai mmahi roo.

²¹ Tena i muri na mee nei hakaatoa, Pol ku maanatu ma ki haere i Masedonia laua ma Akaia, tena ma ku haere hoki i Jerusalem. Kito Pol ki meake, "Anau e me ki haere i Jerusalem, tena ki oti anau ku haere hoki no mmata i Rom." ²² Kito Pol ki kauna Timoti laua ma Erastus, te tokorua ni totokonaki aia raa ki oo i Masedonia, tena aia ki noho hakamarie i Esia.

Na tama i roto Efesus ku hakatauttau

²³ Ia tena te saaita nei ku isi na sara e llahi roo i roto Efesus e mee na tattara i te vahi na Tiputipu TeAriki raa. ²⁴ Teeraa he tama i roto Efesus te inoa aia ko Demitrius. Tama raa e penapena na paa hare tapu ma te atua hine Atemis raa, tena tama raa e too na sileni tammaki roo i te uata aia raa. ²⁵ Kito Demitrius ki hakkutu na tama e uata ma na siliva peeraa ma aia raa, tena aia ki meake na tama raa, "Na taanata, kootou e illoa koi pera ma na sileni taatou raa e oo mai koi i na uata taatou e ppena ma na siliva raa. ²⁶ Ia tena kootou ekkite, ia ellono hokkootou hea Pol e haere tattara raa. Pol e mee ma na atua tera na tama e ppena ma na rima laatou raa seai ma ni atua hakamaoni, ia tena tammaki na tama i roto Efesus, ia taapiri hoki na tama hakaatoa i roto na matakaina Esia raa ku hakattina tama raa. ²⁷ Taatou e tau te mattaku, maitaname na uata taatou nei e me ki too te inoa haero. Seai ma ko te mee naa koi, e meia teeraa mee taatou ki mattaku peeraa te hare tapu te atua hine Atemis raa e me ki mee pera ma he hare vare koi, tena na mahi aia raa e me ki seai. Te atua hine tera na tama hakaatoa i roto Esia ia ma te maarama nei e lotulotu raa."

²⁸ Te saaita te kanohenua raa ni llono na tattara nei, na tama raa ku lloto roo, tena kikaamata no vavaa hakamaroa ma, "Atemis, te atua Efesus raa e hakanaaniu!"

²⁹ Te vaa raa e haere no ttae na tama hakaatoa i roto te matakaina raa. Kito na tama raa kittaohi Gaius laua ma Aristarkus, te tokorua na tama i Masedonia tera e hahae laatou ma Pol raa no huro hakavave ma laatou i te hare na tama te matakaina raa e kutukutu raa. ³⁰ Pol e hai roo ma ki haere notuu i mua te kanohenua raa, e meia na hakattina ana raa se hihhai ma aia ki haere. ³¹ Eisi na soa laoi aia e hakamattua te taumani e kouake na tattara hoki ma Pol ki se hakahura ake i te hare na tama te matakaina raa e kutukutu raa.

³² Tena na tama hakaatoa ekkutu i te kina raa ku vaa huri roo te saaita naa: na tama e vaa te mee peenei, tena alaa tama ku vaa ake teeraa mee hoki, e mee tammaki

na tama e ooake raa se illoa te hakataakoto laatou hakaatoa e ooake raa. ³³ E isi na tama emannatu ma Aleksanda ko tetama esara, e mee na Jiu raa e meake aia ki haere no tuu i mua. Tena Aleksanda ki auna ake ma na rima aia ma na tama raa ki se vaa, tena aia kitattara ake ma kitokonaki tokorua raa. ³⁴ Emeia te saaita na tama raa ni illoa ma Aleksanda he Jiu, tena na tama raa hakaatoa ku vaa ake hakamaroa saaita roroa roo ma, "Atemis te atua Efesus raa e hakanaaniu."

³⁵ Tena kioti roo hetama i roto te taumaniraa ku meake na tama raa ki se vaa. Tena aia ki meake, "Kootou na tama Efesus, na tama hakaatoa e illoa pera ma na tama te matakaina Efesus raa e lollohi te hare tapu Atemis te atua hakanaaniu ia ma te hatu e tapu tera niteiho mai i te vaelaniraa. ³⁶ Se haitama e lavaa te mee ma na tattara nei e malliu. Ia tena kootou ki se lloto, ia se ppena na mee e ssara. ³⁷ Kootou e kou mai tokorua nei i te kina nei, niaina ma tokorua nei se hai mee e ttapu nitoo i roto te hare tapu raa, ia se hai tattara hoki sakkino e mee i te atua hine taatou raa. ³⁸ Kame Demetrius ia ma na tama hehekau aia raa e isi na tattara i te vahi tokorua nei, tena taatou e isi na tama hakamattua ia ma na aho e tuku ki hakatonutonuu raa, tena taatou e tau te hakatonutonuu koi i te kina naa. ³⁹ Emeia kame e isi te mee e kee hoki tera kootou e hihhai, tena na tama i te kina nei raa e tau te kikutu ki tattara. ⁴⁰ Taatou e mattaku ma ka oti na tama raa ku tattara ma taatou e ppena na mee e ssara, e mee hea ni kapihi mai te aho nei raa. Ia se haitama e lavaa te tuu no tattara ma taatou i te vahi te vavaa te aho nei raa, ia se hai tama hoki e isi na tattara tau alleka ki tattara."

⁴¹ Aia e tattara koi nooti, tena aia ki meake na tama raa ki maaseu i na hare laatou raa.

20

Pol ku haere i Masedonia laaua ma Grik

¹ Te saaita na tama raa ni vavaa roo no oti, tena Pol ku kanna ake na hakattina ana raa ki hakkutu ake, tena aia ki tattara hakapurupuru ake na tama raa, tena ki hakaalloha ma na tama raa. Tena aia ki tiaki te matakaina raa no haere i Masedonia. ² Aia e haere vaa roto na matakaina raa no tattara ake tammaki na tattara ma ki hakapurupuru ake na tama raa. Tena aia ki haere i Akaia ³ no noho e toru na marama i te kina raa. Aia ku tanattana ma ki haere i Siria, tena te saaita naa hoki aia ku rono ma e isi na Jiu ku tattara ma ki taa aia, tena aia ku maanatu ma ki vaakai i Masedonia. ⁴ E lavaa na tama e oo laatou ma Pol, teenaa ko Sopata te tama tane Pirus te tama i Beria raa, tena Aristarkus, Sekundus te tama i Tesalonaika raa, Gaius te tama i Debi raa, Tikikus laaua ma Trofimus na tama i Esia raa, tena Timoti. ⁵ Na tama nei ni oo i mua no hakattari mai maatou i Troas. ⁶ Maatou e too te vaka raa i muri te Kai te Haraoa Mannihi raa, tena i muri e rima na aho maatou ku ttiri na tama raa i Troas, tena maatou ki nnoho te latapu naa hakaatoa i te matakaina raa.

Pol ku haere no mmata hakaoti na tama i Troas

⁷ Te hiahi te aho Sarere raa maatou ku kikutu hakaatoa ki kkai te kai e tapu raa. Pol e tattara ake na tama raa, tena ki tattara roo no tae te tuapoo, maitaname aia ku mee ki tiaki na tama raa te aho taiao raa no haere. ⁸ Tammaki na lamu eura i te rum maatou e kikutu i aruna raa. ⁹ Tena hetaupeara te inoa aia raa ko Yutikus e noho i te vahi te windo. Pol e tattara koi no tattara, tena Yutikus ku kaamata no hi moe, tena ki oti aia ku moe se rono roo no teiho i taha ma te hare e palluna raa no ppaku i raro. Te tama raa ku mate te saaita na tama raa ni huro atu no ssau aia raa. ¹⁰ Tena Pol ku haere iho i raro, tena ki moe vaa aruna no avei te tama raa, kito Pol ki meake, "Auu se mamannatu tammaki, te tama nei e ora koi." ¹¹ Tena Pol ku vaakai i aruna no ttohi te haraoa raa no kai. Tena aia ki tattara ake na tama raa saaita roroa roo haere no tae te tahata, tena aia ki haere. ¹² Na tama raa ku hihhia roo, tena ki too te taupeara ku ora hakaraoi raa no kkave i hare.

Pol ku tiaki Troas no haere i Miletus

¹³ Maatou e oo i mua no kkake te vaka raa no tere i Asos, te kina maatou e me ki too Pol raa. Pol nimee mai ma maatou ki tere ake, tena aia e haere ake vaa uta. ¹⁴ Pol kuttiri maatou i Asos, tena maatou ki uta aia i te vaka raa no huro maatou i Mitilini. ¹⁵ Maatou ku uhu i Asos, tena teeraa aho maatou ku raka i Kaios. He aho hokotahi e raka, tena maatou kuttai i Samos, tena teeraa aho maatou kuttai i Miletus. ¹⁶ Tena Pol ku maanatu ma aia se lavaa te hakannahe i te matakaina Esia raa, tena ma aia e me ki tere hakaraka peeraa i Efesus. Aia e haitaru ma kitae aia i Jerusalem i te aho Pentikos raa kame aia e lavaa.

Pol e tattara hakaraoi ake na tama hakamattua te lotu i Efesus

¹⁷ Pol enoho i Miletus, tena kikkave tetattara inatama hakamattua telotu i Efesus raa ki oo ake no mmata aia. ¹⁸ Na tama raa kuttai ake, tena Pol ki meake, "Kootou e illoa na tiputipu anau te saaita anau ni noho ma kootou kaamata roo te aho kaamata anau ni hamai i Esia no tae mai kootou raa. ¹⁹ Anau e pasemmu roo, ia e isi na vahao anau etani te saaita anau e uata ma TeAriki no tiri na hainattaa, e mee na hakalono lihu na Jiu raa e kou mai anau raa. ²⁰ Kootou e illoa pera ma anau se taohi muri na mee tera e lavaa te tokonaki kootou te saaita anau ni takutaku i roto marae ia ma na hare kootou raa. ²¹ Anau etattara hakamattua ake na Jiu ia ma na Grik raa hakaatoa ki tike i taha ma na hai sara laatou raa no hakattina TeAtua, tena ku hakattina hoki Jisas TeAriki taatou raa.

²² "Te saaita nei anau ku tautari te hihai TeAnana Tapu, tena anau e me ki haere i Jerusalem, ia anau se iroa ma hea e me ki kapihi mai anau i te kina raa. ²³ Anau e iroa koi pera ma TeAnana Tapu ni hakairoa mai anau pera ma te karapusi ia ma na hakalono lihu raa ettari mai anau i roto na matakaina hakaatoa. ²⁴ Emeia anau e maanatu pera ma te ora anau nei he mee vare koi anau, tena anau e hihai koi ki hakaoti te uata Jisas TeAriki raa ni kou mai anau ki ppena ma ki takutaku te Rono Tauareka raa i na mahi te tauareka TeAtua raa.

²⁵ "Anau ni haere no tae na tama kootou raa hakaatoa no takutaku ake i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Ia te saaita nei anau e iroa pera ma kootou se lavaa hoki tekkite anau. ²⁶ Tena anau etattara hakaraoi atu kootou te aho nei: kame he tama kootou e haere i taha ma na akoako TeAtua raa; teenaa sei ma he sara anau. ²⁷ E mee anau se taohi muri na tattara e tattara i te vahai na tiputipu TeAtua raa hakaatoa. ²⁸ Ia tena lollohi hakamattonu kootou ia ma na kanohenua TeAnana Tapu raa ni kou atu kootou ki lollohi raa. Mee pera ma ni tama e lollohi na hare lotu TeAtua e ttino raa, e mee te toto te Tamariki Aia raa.

²⁹ "Anau e iroa pera ma i muri anau e haere, na manu kai ttama raa e me ki oo atu kootou, tena na tama raa e me ki seu kootou hakaatoa. ³⁰ E isi te saaita e me ki tae mai, ia e isi na tama i roto te kuturana kootou naa e me ki tattara malliu no hakattaki na hakattina ana raa ki tautari laatou. ³¹ Lollohi hakamattonu, tena ku mannatu e mee anau e hakalono lihu hai mahi roo te ao ma te poo, tena anau e akoako kootou i roto e toru roo na hetau.

³² "Ia tena anau e kou ake kootou i na rima TeAtua ki rorohi kootou ma na mahi Aia tera e lavaa te tokonaki kootou raa, tena ku kou atu na hoki ettapu TeAtua e isi ki kou ake na tama Aia raa. ³³ Anau se manako na siliva, na gol ia ma na hekau taualleka kootou naa. ³⁴ Kootou hokkootou e illoa pera ma anau e uata ma na rima anau no too na mee hakaatoa anau ma na tama e hahaere ma anau raa e hihai raa. ³⁵ Anau e huri atu i roto na mee hakaatoa pera ma anau kaa uata mahi, maatou e lavaa te tokonaki na tama e matanaennaeraa, tena mannatu na tattara Jisas TeAriki raa ni tattara mai Hokoia ma, 'Eisi te hihia e rahi roo kame akoe e hoki na mee, ia e raka roo i aruna ma te tama e noho koi ki too na mee raa.' "

³⁶ Pol e tattara no oti, tena aia ki tuturi ma na tama raa no lotu. ³⁷ Na tama raa ku aveivvei roo Pol no tanittani, tena ki momohoni tama raa e mee Pol ku mee ki haere. ³⁸ Na tama raa e alloha roo e mee Pol e meake ma na tama raa se lavaa hoki tekkite aia hakaraoi. Kito na tama raa ki oo laatou ma Pol no ttae roo i te kina te vaka raa.

21

Pol ku haere no tae i Jerusalem

¹ Maatou e hakaalloha ma na tama raa, tena maatou ki uhu no tere. Maatou e tere tahiroo no tae i Kos, tena te aho taiao raa maatou ku ttae i Rodes, tena maatou ku tiaki Rodes no tere peeraa i Patara. ² Tena maatou ku kkite te vaka i Patara ku mee ki haere peeraa i Fonisia raa, kito maatou ki oo no kkake te vaka raa no tere. ³ Maatou e tere no kkite Saiprus, tena maatou ki taa no tere i te vahi haukkupu te henua raa no tere i Siria. Maatou e oo i uta i Taia i te kina te vaka raa e me ki tiaki na kai te matakaina raa. ⁴ Maatou ettiri na hakattina ana i te matakaina raa, tena kinnoho ma na tama raa helatapu hokotahi. Te Anana Tapuraa kutau i roto na tama raa, tena na tama raa ki meake Pol ma ki se haere i Jerusalem. ⁵ Emeia maatou ennoho ma na tama raa ki oti, tena maatou ki uhu no tere. Na taanata raa hakaatoa hakapaa ma avana ia ma na tamalliki laatou raa e oo maatou notta itai, tena maatou hakaatoa ki tutturi no lotu. ⁶ Kito maatou ki hakaalloha ma na tama raa, tena maatou ki oo no kkake te vaka raa, tena na tama raa ki vakkai i na hare laatou raa.

⁷ Maatou e uhu i Taia no tere peeraa i Tolemes, tena maatou ki kou ake te tauareka maatou raa ina hakattina ana raa, tena maatou kinnoho te aho hokotahi ma na tama raa. ⁸ Te aho taiao raa maatou ku tiaki te matakaina raa, tena ki oo no ttae i Sisaria. Maatou ennoho i roto te hare Filip, he tama i roto te tokohitu na tama laatou ni hirihiri ki tokonaki no uata i roto Jerusalem raa. ⁹ Filip e isi e haa na taukupu tera e takutaku hoki na tattara Te Atua.

¹⁰ Maatou ennoho i te kina raa e llava na aho, tena profet Agabus ku hamai i Judia no tae mai. ¹¹ Aia e haere ake i te kina maatou ennoho raa no too tetaitu Pol raa, tena ki haihai na vae ia ma na rima aia hokoia, tena ki meake, "Te nei hea Te Anana Tapuraa e tattara mai: Na Jiu raa e me ki haihai peenei te tama ettino te taitu nei raa i roto Jerusalem, tena laatou e me kitoo te tama naa no kou ake na tama sei ma ni Jiu raa."

¹² Maatou kullono na tattara raa, tena maatou ma alaa tama hoki ku meake Pol ki se haere i Jerusalem. ¹³ Emeia Pol e mee mai ma, "Hea kootou e mee naa, kootou e tanittani ki aroha mahiroo anau. Anau setanattana koi ma ki haihairia i roto Jerusalem, e meia anau e tanattana hoki ki mate i te vahi na hehekau anau ma Jisas Te Ariki raa."

¹⁴ Tena maatou kinnoho hemuu e mee Pol ku selavaa te hakatike te hakataakoto aia raa, tena maatou ki meake, "Tiaki koi ki kotia te hakataakoto Te Ariki raa."

¹⁵ Maatou ennoho i te kina raa no otiroo, tena maatou ki tanattana na hekau maatou raa ma ki oo i Jerusalem. ¹⁶ E isi na disaipol i roto Sisaria e oo hoki maatou, tena kitoo maatou no kkave i te hare te tama maatou e me kinnoho maatou raa, tena ko Nason he tama i Saiprus tera e hakatina Te Ariki i te kaamata roo.

Pol ku haere no mmata Jems

¹⁷ Maatou ku ttae i Jerusalem, tena na hakattina ana raa ku too hakaraoi roo maatou. ¹⁸ Te aho taiao raa Pol ku oo maatou no mmata Jems, tena na tama haka mattua raa hakaatoa ku nnoho i te kina raa. ¹⁹ Pol e tattara hihia ake na tama raa, tena ki tattara ake na tama raa na mee hakaatoa Te Atua ni penna ina uata aia ma na tama sei ma ni Jiu raa. ²⁰ Na tama raa e hakallono roo no oti, tena laatou ki hakammaha ake Te Atua. Kito na tama raa ki meake, "Pol te taina maatou, akoe ekite e hia na simata na Jiu hakaatoa tera ku hakattina no tauttari hai mahiroo na Tuua Moses raa. ²¹ Na tama raa ellono pera ma akoe e akoako ake na Jiu ennoho ina matakaina na tama sei ma ni Jiu raa ma ki tiaki na Tuua Moses raa, tena ku settuu hoki te hakamaatino e tapu raa ina tamalliki laatou raa, tena ma ku tiaki hoki na tiputipu na Jiu raa. ²² Na tama raa e me ki llono pera ma akoe ku tae mai. Kaa hea taatou e me ki penna?"

²³ “Teenei hea maatou ehihai ma akoe kippena. Eisi tokohaa natama itekina nei ehakamoe tetattara hakamaoni ma TeAtua. ²⁴ Tena haere no hukui ma natama naa no mee kootou ki matahua, tena akoe ku sui niaa natama naa e too kilavaa natama naa te ohe na pohouru laatou kimmere. Akoe kaa ppena te mee nei, natama hakaatoa eme kiilloa pera ma natattara natama etattara ake itevahi akoe raa se isi te hakamaoni, e meia akoe hokkoe ki tautari na tuua Moses raa. ²⁵ Emeia itevahi natama seai ma ni Jiu tera kuhakattina raa, maatou nitaataa telauniu nokkave kimeake laatou ma laatou selavaa tekkai nakai natama raa ehoki ake nahatu tipua ia ma natoto ia ma namanuhahaere natama ekkoti nau raa, tena ku tiaki na tiputipu te karemata kailallao raa.”

²⁶ Pol ku too nataanata raa, tena te aho taia raa laatou kuppna na mee eme ki mee laatou ki matahua raa. Tena aia ki haere i roto te Hare Tapu raa no hakari ake natama raa ehia na aho i mua laatou eme ki hakaoti na tiputipu hakaatoa eme ki mee laatou ki matahua raa, tena kuhoki ake nahoki laatou raa tama taki tahi.

Pol ku hakapikiria

²⁷ Emeia te saaita na aho e hitu raa kumee kittae raa, tena eisi na Jiu ni o mai ite matakaina i Esia raa kukite Pol i roto te Hare Tapu. Kito natama raa ki usuusu ake te kanohenua raa hakaatoa, tena laatou kittaohi tama raa. ²⁸ Natama raa evaa ake hakamaroaro ma, “Natama Israel, tokonaki maatou! Teenei ko tetama ehahaere nakina roo hakaatoa no tattara haeo ake natama raa itevahi na Jiu, na Tuua Moses raa ia ma te Hare Tapu nei. Tena aia ehakattaki mai hoki natama seai ma ni Jiu raa i roto te Hare Tapu nei kimee te hare etapu nei kisetapu.” ²⁹ Natama raa etattara peenei eme laatou nikkite Trofimuse te tama i Efesus raa ni o laua ma Pol i roto te matakaina raa, tena laatou ekkahu ma Pol e too te tama raa no o laua i roto te Hare Tapu.

³⁰ Natama te matakaina raa hakaatoa ku kirakira huri hokolaatou, tena natama raa kihuro ake hakaatoa no ttaohi Pol no horo i aho ma te Hare Tapu raa. Te saaita naa koi natotoka te Hare Tapu raa kuppui. ³¹ Natama raa kumee ma kitta Pol ki mate, tena te soldia hakamaatua i Rom raa kurono ma natama hakaatoa i Jerusalem raa kuppuhu huri. ³² Tena te soldia hakamaatua raa ku too na purepure ia ma na soldia aia raa no huro atu ite kanohenua raa. Te saaita te kanohenua raa nikkite te soldia hakamaatua raa ma na soldia aia raa, tena natama raa kuttuu hemuu no se riki Pol.

³³ Tetama hakamaatua raa ku haere atu ia Pol raa no hakapiki tama raa, tena kihaihai tama raa ma naseni erua. Tena te soldia hakamaatua raa kihahiri ake, “Teenei koai, kaa hea te tama nei e ppena?” ³⁴ Tena eisi natama i roto te kuturana raa kuhai ake natattara peenei, tena alaa tama kuhai ake alaa mee hoki. Natama raa kuvaa huri roo, tena te soldia hakamaatua raa ku se iroa te hakamaoni ma hea e sara, tena aia kimeake na purepure aia raa ki too Pol nokkave ite hare tammaki natama e lollohi raa. ³⁵ Natama raa e oo koi no ttae ite kina te kakkake raa, tena na soldia raa kissau Pol iaruna, eme te kanohenua raa elloto roo. ³⁶ Natama raa ehare vavaa mai koi vaa muri tama raa ma, “Taa tama naa ki mate.”

Pol ku tattara itevahi aia

³⁷ Nasoldia raa kumee ma kitoo Pol nokkave ite hare tammaki natama e lollohi raa, tena Pol kimeake ite soldia hakamaatua raa ma, “Anau elavaa tetattara atu akoe?”

Tena te soldia hakamaatua raa kimeake, “Ako e iroa natattara ha Grik? ³⁸ Tena akoe seai ma ko tetama Isip tera nihakattaki haa huitarau natama haeo ite kina e tuu mahoa raa ma kippuhu na saaita peeraa kummao raa?”

³⁹ Kito Pol kimeake, “Anau he Jiu e haanuiho iTarsus i roto Silisia, ia anau hetama i roto te matakaina eisi te inoa erahi. Tena kou mai he saaita kitattara ake te kanohenua raa.”

⁴⁰ Tena te soldia hakamaatua raa ki hakattana ake Pol ki tattara, tena Pol ki mahike no tuu i aruna te kakkake raa, tena ki auna ake te kano henua raa ma na rima aia raa ki se vvaa. Na tama raa ku se vvaa, tena Pol ki tattara hakaHibru ake na tama raa.

22

¹ “Aku taina ma aku tamana, hakallono mai anau te saaita anau e tattara atu kootou na tattara i te vahi anau raa!” ² Te saaita na tama raa ni llono Pol e tattara hakaHibru ake laatou raa, na tama raa ku nnoho hemuu roo; kito Pol ki tattara ake ma.

³ “Anau he Jiu e haanau iho i Tarsus i roto Silisia, emeia anau ematua mai i Jerusalem pera ma he tamariki skul Gamaliel. Anau e too hakaraoi roo na poroporo na Tuua na tipuna taatou raa, tena kitauttari roo na tiputipu TeAtua, e ssau koi peenaa ma kootou hakaatoa e nnoho i te kina nei te aho nei. ⁴ Anau nikou ake na hakalono llihu, tena ki taa na tama e tauttari na Tiputipu Jisas raa no mmate. Anau e haka-piki na taanata ma na hhine, tena ki ppono na tama raa i roto na hare karapusi. ⁵ Te pohouru hakanaaniu na maatua ia ma te kuturana raa hakaatoa e lavaa te kou atu te hakamaoni pera ma anau e tattara te hakamaoni. Anau e too na launiu na tama raa e tattaa ake i na Jiu taatou tera e nnoho i Damaskus raa, tena anau ki haere i te matakaina raa ma ki haka-piki na tama raa no kou mai i Jerusalem ki kou ake na hakalono llihu na tama raa.

*Pol e tattara ake te kaamata roo aia ni mee no hakatina
(Na hehekau 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ “Te mee raa kame ku tae te laa latea te saaita anau ku taapiri atu i Damaskus, tena he maahina hai mahi roo ku maahina mai peeraa i te vaelani no maahina hakatike anau. ⁷ Anau kutteihō iraro no ppaku tekerekere, tena anau kurono tero e tattara mai anau ma, ‘Sol, Sol! Aiea akoe e mee Anau ki hakalono llihu naea?’

⁸ “Kito anau ki vahiri ake ma, ‘TeAriki! Koai Akoe?’ Tena Aia ki mee mai anau ma, ‘Anau ko Jisas, te Tama i Nasaret akoe e kou mai na hakalono llihu raa.’

⁹ Na taanata e oo ma anau raa ekkite te maahina raa, emeia laatou sellono tero te tama e tattara mai anau raa. ¹⁰ Tena anau ki vahiri ake, ‘TeAriki! Hea anau e me ki ppena?’ tena TeAriki ki mee mai, ‘Mahike i aruna no haere i Damaskus, tena he tama i te kina naa e me ki tattara atu akoe na mee hakaatoa TeAtua e hihai ma akoe ki ppena raa.’ ¹¹ Na karemata anau raa ku sseni e mee te maahina raa e hai mahi roo, tena na tama e oo ma anau raa ku ttaohi na rima anau raa no hakattaki i Damaskus.

¹² “Tena i roto te matakaina naa eisi tetama e hui ma ko Ananaias, teenaa he tama roo telotu tera e tautari na tuua taatou raa, tena na Jiu hakaatoa e nnoho i te matakaina raa e hakammaha tama raa. ¹³ Ananaias e hamai no tuu i te vahi anau, tena ki mee mai, ‘Sol, taku taina, akoe e me ki kite hakaraoi.’ Te saaita naa koi, anau ku kite hakaraoi, tena anau ku kkira ake te tama raa. ¹⁴ Kito Ananaias ki mee mai ma, ‘TeAtua na tipuna taatou i mua raa e hirihiri akoe ma ki iroa hea Aia e hihai ia ma akoe ki kite hoki te Tama Hehekau Aia e tonu tahi raa, tena ma akoe ku hakarono tero Tama raa e tattara atu raa. ¹⁵ Maitaname akoe e me ki tattara ake na tama hakaatoa i te vahi Tama raa i na mee akoe ni kite ia ma hea akoe ni rono raa. ¹⁶ Ia tena, kaa akoe e ttari ki roroa kiaa? Tuu i aruna, tena anau ku hakoukou tapu akoe, tena akoe ku lotu ake TeAtua ki ssoro na hai sara akoe raa i taha.’

¹⁷ “Anau ku vaakai i Jerusalem, tena te saaita anau ni lotu i roto te Hare Tapu raa, anau ku isi te kite anau, ¹⁸ tena anau e kite TeAriki e tuu no tattara mai ma, ‘Vave no haere i taha ma Jerusalem vahao nei roo koi, e mee na tama te matakaina nei raa selavaa te hakallono na tattara akoe e tattara i te vahi Anau raa.’ ¹⁹ Kito anau ki meake, ‘TeAriki, na tama raa e illoa roo ma anau ni haere na hare lotu na Jiu raa no haka-piki na tama e hakattina Akoe raa, tena ki riki na tama raa. ²⁰ Tena te saaita Stiven, te tama ni tattara na tattara i te vahi Akoe raa ni taia ria no mate raa, anau e tuu i te kina raa hoki, tena anau e kite te mate tama raa, ia anau hoki ko te tama e rorohi

na hekau na tama ni taa tama raa no mate raa.' ²¹ Tena TeAriki ki mee mai anau ma, 'Haere e mee Anau e mee ki kauna akoe ki haere i na tama sei ma ni Jiu e mmao raa.' "

²² Te kanohenua raa e hakallono Pol e tattara haere no ttae roo i te kina aia ku mee na tattara nei raa; kito na tama raa kikaamata no vaa hakamaroa roo ma, "Taa te tama nei ki mate! Taa Aia ki mate! Tama nei ku setau te noho i te maarama nei!"

²³ Na tama raa ku vaa hakamaroa no maka na hekau laatou raa ma na kerekere raa i aruna. ²⁴ Kito te soldia hakamaatua raa ki meake na purepure aia raa ki too Pol no kkave i te kina na soldia raa, tena ki meake na tama raa ki riki Pol, tena ku lahulahu tama raa ki lave laatou te mee na Jiu raa e lloto raa. ²⁵ Emeia te saaita laatou ni haihai Pol ma ki riki raa, tena Pol ku meake te purepure e tuu i te kina raa ma, "E tonu kootou te riki te tama i Rom kame kootou se illoa hea te tama raa e sara?"

²⁶ Te purepure raa e rono koi te mee nei, tena aia ki haere i te soldia hakamaatua raa no meake ma, "Ako e iroa hea akoe e ppena? Te tama nei he tama i Rom!"

²⁷ Kito te soldia hakamaatua raa ki haere no vahiri ake Pol ma, "Mee mai ki rono anau, akoe he tama i Rom?"

Kito Pol ki meake, "Noo."

²⁸ Tena te soldia hakamaatua raa ki meake Pol ma, "Anau e ppehi tammaki roo na sileni ki lavaa anau te mee pera ma he tama i Rom."

Kito Pol ki meake, "Emeia anau he tama i Rom i te mamaoha iho anau."

²⁹ Te saaita naa koi na tama ni ooake ma kilahulahu Pol raa ku horo muri, tena te soldia hakamaatua raa hoki ku matakua te saaita aia ku iroa ma Pol he tama i Rom raa e mee aia ni haihai tama raa ma na seni.

Pol ku tuu i mua na tama hakamattua

³⁰ Tena te soldia hakamaatua raa ku hihai ma ki iroa te hakamaoni i te mee na Jiu raa e lloto iaa Pol raa, tena te aho taiaora aia ku vete na seni e haihai Pol raa i taha, tena ki meake na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu raa hakaatoa ki kkutu. Tena aia ki too Pol no hakatuu i mua na tama raa.

23

¹ Pol e kkira hakamattonu ake i na tama i roto te kuturana raa, tena ki meake, "Aku taina roo hokotahi! I roto roo anau hokonnau, anau seisi tammaki na maanatu i te vahi te ora anau ma TeAtua te aho ma te aho raa." ² Tena Ananaias, te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku meake na tama ettuu tappiri ake Pol raa kittuki te maihu tama raa. ³ Tena Pol ki meake te tama raa, "TeAtua eme kittuki akoe. Akoe e ssau pera ma he tauppa e paarairia no makkini! Akoe e noho i te kina naa ma ki hakatonutonu anau i te vahi na tuua, e meia akoe e seu na tuua raa e mee akoe e meake na tama raa ki ttuki anau!"

⁴ Tena na taanata e ttuu taapiri ake Pol raa ki meake, "Ako e haru haeo te pohouru hakanaaniu na maatua TeAtua!"

⁵ Kito Pol ki meake, "Aku taina roo hokotahi, anau se iroa ma aia ko te pohouru hakanaaniu. Te Launiu Tapu raa e tattara ma, 'Kootou se lavaa te haru haeo na tama hakamattua na kanohenua raa.' "

⁶ Pol e kite pera ma e isi te kuturana na Sadyusi ia ma te kuturana na Farisi raa, tena aia ki kanna ake na tama hakamattua raa, "Aku taina roo hokotahi! Anau he Farisi, tena anau he tamariki te Farisi. Anau e tuu i mua kootou, maitaname anau e isi te hakatina pera ma na tama e mmate raa e mee ki mahhike muri no ora."

⁷ Pol e ppehi koi te tattara nei, tena na Farisi raa laatou ma na Sadyusi raa ku kaamata no hakatauttau, tena te kuturana raa ku vvae rua. ⁸ (E mee na Sadyusi raa e hakattina pera ma na tama e mmate raa se lavaa te ora muri, tena se isi hoki na ensel ia ma na anana; e meia na Farisi raa e hakattina e toru na mee raa hakaatoa.) ⁹ Na tama hakamattua raa ku vaa hakamaroa roo, tena na tama e poroporo na tuua tera e hukui ma na Farisi raa ku mahhike i aruna no tattara hakamaroa roo ma, "Maatou e kkite

pera ma te tama nei se isi te mee e sara! Kame e isi hakamaoni te anana seinaa he ensel ni tattara ake te tama nei.”

¹⁰ Na tama raa ku hakatauttau roo, tena te soldia hakamaatua raa ku matakua ma ka oti na tama raa ku taa hakahaeo roo Pol. Kito te tama raa ki meake na soldia aia raa ki oo vaa roto te kuturana raa no too Pol i taha ma na tama raa, tena kuu kave tama raa i te kina na soldia raa.

¹¹ Te poo naa TeAriki ku tuu ake i te vahi Pol no meake, “Auu se matakua! Akoe ku oti te tattara ake na tama i Jerusalem raa i te vahi Anau, tena akoe ki haere no ppena peeraa hoki i Rom.”

Na Jiu raa ku tattara hemuu ma ki taa Pol ki mate

¹² Tetahata teeraa aho na Jiu raa ku hakutu ki hakatonutonu he hakataakoto. Natamaraa ehakamoe tetattara ma laatou selavaa roo tekkai, ia selavaa te unu he mee kittae roo te saaita laatou etaa Pol ki mate. ¹³ Na tama epenapena te hakataakoto raa ettae peeraa tipu haa toe na tama hakaatoa. ¹⁴ Tena na tama raa ki oo no mmata na maatua hakananniu na maatua raa ia ma na tama hakamattua na Jiu raa, tena ki meake, “Maatou hakaatoa ehakamoe te hakataakoto pera ma maatou selavaa roo tekkai ni mee ki ttiae roo te saaita maatou e taa Pol ki mate. ¹⁵ Tena kootou ki kave he tattara i te soldia hakamaatua i Rom raa ki kou mai Pol te saaita nei i akoe. Tena kootou ku malliu ma kootou e hihhai kilahulahu Pol ki too na tattara hakamaoni. Emeia maatou e me kitanattana kitaa tama raa ki mate imua aia e tae mai i te kina nei.”

¹⁶ Emeia telamotu Pol raa e rono na hakataakoto na tama raa; kito aia ki haere no tattara ake Pol i te kina na soldia raa. ¹⁷ Tena Pol ki kanna ake te purepure hokotahi no tattara ake ma, “Hakattaki te taupeara nei i te soldia hakamaatua raa e mee te tama nei e isi te tattara e me ki tattara ake.” ¹⁸ Te purepure raa e too te taupeara raa no hakattaki i te soldia hakamaatua raa, tena ki meake te tama raa ma, “Pol, te tama e karapusi raa e kanna mai anau, tena ki mee mai ma anau ki hakattaki mai te taupeara nei i akoe, e mee te tama nei e isi te tattara e me ki tattara atu akoe.”

¹⁹ Tena te soldia hakamaatua raa kittao hi te rima te taupeara raa no hakattaki te tama raa i taha, tena ki vahiri ake ma, “Hea akoe e isi ki mee mai anau naa?”

²⁰ Kito te taupeara raa ki meake, “Na tama hakamattua na Jiu raa ehakamoe tetattara notonu ma taiao laatou ku oo mai no malliu atu akoe ki too Pol no kave i na tama hakamattua raa ma kilahulahu tama raa ki too na tattara hakamaoni i te vahi Pol. ²¹ Emeia akoe selavaa te hakarono na tama naa, maitaname tipu haa toe na tama e me kimmuni no hakattari Pol. Natamaraa ehakamoe tetattara ma laatou selavaa roo tekkai, ia te unu ki ttiae roo te saaita laatou e taa Pol ki mate raa. Na tama raa ku tanattana kippena te mee nei, e meia laatou ettari koi te maanatu akoe.”

²² Tena te soldia hakamaatua raa ki meake, “Akoe selavaa te tattara ake he tama pera ma akoe ni tattara mai anau te hakataakoto na tama raa.” Tena aia ki kauna te taupeara raa no haere.

Pol ku too ria no kave iaa Feliks

²³ Tena te soldia hakamaatua raa ku kanna ake tokorua na purepure aia raa, tena ki meake, “Tanattana rua huitarau na soldia ki oo kootou i Sisaria, tena kutoo hoki tipu hitu na tama hurohuro na hos ia ma rua huitarau na soldia eppuhu ma na hika, tena kootou ku tanattana no oo te sivo te poo nei. ²⁴ Tanattana hoki ni hos ma Pol ki huro kootou, tena kutoo hakaraoi roo aia no kave iaa Feliks te tama hakamaatua raa.” ²⁵ Tena te soldia hakamaatua raa ki taataa te launiu eppau peenei:

²⁶ “Anau Klodius Lisias etaataa atu akoe Feliks, te tama hakamaatua e mouruna raa ki kou atu te tauareka anau. ²⁷ Na Jiu raa e taohi te tama nei, tena ku mee ma kitaa te tama nei ki mate. Anau ku mee no iroa pera ma aia he tama i Rom, kito anau ki haere ma na soldia anau raa no tokonaki te tama nei. ²⁸ Anau

e hihai ki iroa hea roo na Jiu raa e lloto te tama nei, tena anau ki too aia no kkave i na tama hakamattua laatou raa. ²⁹ Anau e kite pera ma te tama nei se isi te mee e sara eppena ma kilavaa natamaraa tetaa aia ki mate ia ma kuppono hoki aia i te hare karapusi. Natattara na Jiu raa e hatuhatu i te tama nei raa e hamai koi i te vahi na tuaa laatou raa. ³⁰ Tena te saaita anau ku rono ma na tamaraa e hakamoe te tattara ma ki taa te tama nei ki mate raa, tena te maanatu anau raa ku tere ake ma ki kauna ria atu te tama nei i akoe. Anau ku oti te meake na tama e isi na tattara laatou i te tama nei raa ki oo atu no kou atu na tattara laatou raa i akoe.”

³¹ Na soldia raa e tauttari na tattara te soldia hakamaatua raa. Natamaraa e too Pol te poo naa no huro laatou no ttae roo i Antipatris. ³² Te aho taiao raa na soldia e hahere na vae raa ku vakkai muri i te hare na soldia raa, tena ki tiaki na tama e huro na hos raa ki huro laatou ma Pol. ³³ Na tamaraa e too Pol no kkave i Sisaria, tena ki kkave te launiu raa i te tama hakamaatua raa, tena ki kou ake hoki ma Pol i na rima tama raa. ³⁴ Te tama hakamaatua raa e ppau te launiu raa, tena ki vahiri ake ma Pol he tama te matakaina hee. Ia te saaita aia ni iroa ma Pol he tama i Silisia, ³⁵ tena aia ki meake, “Anau e me ki hakarono na tattara akoe naa te saaita na tama e isi na tattara i te vahi akoe raa e ttae mai.” Tena aia ki meake na purepure aia raa ki lollohi Pol i roto te hare te tama hakamaatua raa.

24

Na Jiu raa ku tattara ake Feliks i te vahi Pol

¹ Imuri erima na aho, tena Ananias te pohouru hakanaaniu na maatua raa ku haere i Sisaria ma alaa tama hakamattua ia ma Tetulus te tama eskul i te vahi na tuaa raa. Natamaraa e oo no ttuu imua Feliks te tama hakamaatua raa, tena ki tattara ake tama raa na tattara laatou e hatuhatu i te vahi Pol raa. ² Na tamaraa e kanna ake Pol ki haere ake, tena Tetulus ku kaamata no tattara ake ma:

“Feliks, te tama mouruna! Te atamai akoe ia ma te rorohi akoe e kou mai te noho laoi saaita roroa roo, tena tammaki roo na mee e sara tera akoe ni hakatonutonu i roto te henua nei. ³ Tena maatou na tama i roto na kina roo hakaatoa raa e hihhai na mee nei, ia tena maatou e kou atu te hakammaharo i akoe. ⁴ Anau se hihhai ki tattara tammaki ki mee akoe ki karo, e meia anau e kainno atu koi akoe ki aroha no hakarono mai na tattara maatou e moisi nei.

⁵ “Maatou e kkite pera ma te nei he tama hakkapo; te tama nei e kakaamata na sara ma na Jiu hakaatoa i roto te maarama nei, ia te tama nei hoki he tama hakamaatua i roto te kuturana na tama i Nasaretraa. ⁶ Ia te tama nei hoki e hahai ma ki mee te Hare Tapu raa ki setapu, tena maatou ki hakapiki aia. [Maatou e mannatu ma ki hakatonutonu te tama nei i te vahi koi na tuaa maatou raa. ⁷ Emeia Lisias te soldia hakamaatua raa e hamai ma na mahi aia no aratoo te tama nei itaha ma maatou. Tena Lisias ki mee mai ma maatou ki oo mai no kou atu na tattara maatou raa i akoe.] ⁸ Kame akoe e lahulahu te tama nei, akoe hokkoe e me ki iroa i na tattara aia raa pera ma na tattara maatou nei e hakamaoni.” ⁹ Kito na Jiu raa ki hakatoo ake, tena ki meake ma na tattara raa e hakamaoni.

Pol ku tattara i te vahi aia i mua Feliks

¹⁰ Tena Feliks ki auna ake Pol ki tattara, tena Pol ki meake.

“Anau e iroa pera ma akoe e noho pera ma he tama hakatonutonu te henua nei tammaki na hetau, ia tena anau e hihia roo kituu imua akoe no tattara i te vahi anau. ¹¹ Akoe hokkoe e lavaa koi te iroa, e mee sanahuru ma rua koi na aho anau ni noho i roto Jerusalem no lotu. ¹² Na Jiu raa se hai tama ni kkite ma e hakatauttu maaua i roto te Hare Tapu, tena laatou hoki se hai vahao ni kkite ma anau e kutukutu ma na tama i roto te hare lotu na Jiu raa ia ma alaa kina i roto te matakaina raa. ¹³ Na tama nei hoki se isi na tattara ki mee na tattara laatou e tattara i te vahi anau raa ki hakamaoni. ¹⁴ Anau e hakari atu akoe te mee nei: Anau e lotulotu Te Atua na tipuna taatou raa, tena anau e tautari na Tiputipu na tamaraa e mannatu ma ni tiputipu

se hakamaoni raa. Emeia anau e hakatina hoki namee hakaatoa emmau iroto na tuaa Moses ia ma nalauniu na profet raa. ¹⁵ Anau e hakatina TeAtua pera ma laatou e hakattina raa hoki, essau koi pera ma natama hakaatoa, natama taualleka ia ma natama sakkino raa e me ki ora muri itaha ma temate. ¹⁶ Ia tena anau e hai namahiroo anau kionu hakamaoni i mua nakaremata TeAtua ia ma te kanohenua raa.

¹⁷ “Anau kummao se ki tae roo i Jerusalem e hia roo na hetau, tena anau ku haere i Jerusalem ma kikou ake na sileni te kanohenua anau raa, tena ku hoki ake ni hoki.

¹⁸ Tena na tama raa ku oo ake no kkite anau i roto te Hare Tapu raa te saaita anau ku oti te hoki ake te hoki tera e me ki mee anau ki matahua raa. Tena se isi te kanohenua e noho ma anau, ia se isi hoki te hakatauttau. ¹⁹ Emeia e isi na Jiu ni oo mai i Esia. Na tama raa hokolaatou e tau te oo mai no tattara atu na tattara laatou raa, kime laatou e isi na tattara e hatuhatu i te vahi anau. ²⁰ Kame seai, meake na tama i te kina nei raa ki tattara atu ma ni mee peehee laatou ekkite ma anau e sara te saaita anau nituu i mua na tama hakamattua raa. ²¹ Emeia he mee hokotahi tera anau ni kanna ake te saaita anau nituu i mua laatou raa, ‘Anau ku hakatonutonu ria kootou i te aho nei, e mee anau e hakatina pera ma na tama kummate raa e me ki mahike muri no ora.’”

²² Tena Feliks e noho no rono hakaraoi roo na Tiputipu TeAriki raa hakaatoa, tena aia ki hakaoti te kikutu raa, tena ki meake na tama raa ma, “Anau e me ki hakarono hakaraoi te mee nei te saaita Lisias te soldia hakamaatua raa e tae mai.” ²³ Tena aia ki meake te purepure e rorohi Pol raa ki rorohi hakappuru te tama raa, tena ma ku hakattana tama raa ni saaita ki lavaa na soa aia raa te kou ake niaa Pol e hihai raa.

Pol ku tuu i mua Feliks laaua ma Drusila

²⁴ Ellava na aho kullaka, tena Feliks ku oo mai laaua ma Drusila, te avana aia te hine haka Jiu raa. Kito aia ki meake na tama raa kikou ake Pol, tena aia ki noho no hakarono Pol e tattara i te vahi te hakattina iaa Jisas Krai raa. ²⁵ Emeia te saaita Pol ku tattara i te vahi na tiputipu taualleka, te pasemmu ia ma te Aho Hakatonutonu e me ki hamai raa, tena Feliks ku matakua no meake ma, “Ku tau, tena akoe ku haere. Anau e me ki kanna atu hoki akoe he saaita anau e ttana.” ²⁶ Te saaita naa hoki Feliks e kkahu ma Pol e me ki kou ake ni sileni, tena ma aia ku aru tahi ake Pol ki haere ake ki tattara laaua.

²⁷ E rua na hetau kullaka, tena Porsius Festas ku sui te sao Feliks. Feliks e hihai ma na Jiu raa ki hihia i te vahi aia, tena aia ki tiaki Pol no noho i roto te hare karapusi raa.

25

Festas ku hakatonutonu Pol

¹ Festus ku tae ake i te kina raa, tena i muri e toru na aho aia ki tiaki Sisaria no haere i Jerusalem, ² i te kina na maatua hakananniu raa laatou ma na tama hakamattua na Jiu raa e mee ki kou ake na tattara laatou e hatuhatu i te vahi Pol raa. Na tama raa e kainno ake Festas ³ ki tuku ake hea laatou e hihai raa, tena ma ku too Pol no kkave i Jerusalem, e mee laatou ku oti te hakamoe te tattara ma ki taa Pol ki mate te saaita Pol e haere i Jerusalem raa. ⁴ Tena Festas ki meake, “Pol e mee pera ma he tama karapusi i Sisaria, tena anau hokonnau e me ki haere i te kina raa he saaita. ⁵ Meake na tama hakamattua kootou raa ki oo i Sisaria te saaita anau e haere raa, tena laatou ku kou mai ma na tattara laatou i te vahi Pol raa ki mmata ma hea aia e sara naa.”

⁶ Festas e noho ma na tama raa no ttae e varu seai naa e sanahuru na aho, kito aia ki haere i Sisaria. Tena te aho taiao raa aia ku haere no noho i te hare hakatonutonu raa, tena ki meake na tama raa kikou ake Pol i roto hare. ⁷ Pol ku tae ake, tena na Jiu ni oo mai i Jerusalem raa ku mahhike no ttuu alleha te tama raa, tena ki kaamata no letuletu ake tammaki na tattara haeo laatou ni hatuhatu raa, e meia na tattara hoki na tama raa se isi te hakamaoni. ⁸ Tena Pol ku tattara ake ki tokonaki aia hokoia ma: “Anau se hai mee e ppena e sara i te vahi na tuaa na Jiu raa, te Hare Tapu ia ma te tama hakamaatua i Rom raa.”

⁹ Emeia Festas e hihai ma kimee na Jiu raa kihihhia ite vahi aia, tena aia ki vahiri ake Pol, “Akoe e hihai ki haere i Jerusalem, tena anau ku hakatonutonu akoe ite vahi na tattara na tama nei raa i te kina raa?”

¹⁰ Kito Pol kimeake, “Anau kutuu i roto te hare hakatonutonu imua tetama hakamaatua, tena kootou e tau te hakatonutonu anau i te kina nei. Kootou hokkootou e illoa pera ma anau seisi te mee e sara eppena ina Jiu raa. ¹¹ Kame anau eseu te tuua, tena kippena na mee e sara tera anau e tau te mate, tena anau e tau te taia ria ki mate. Emeia kame na tattara na tama raa e hai mai anau raa se isi te hakamaoni, tena se hai tama hoki e lavaa te too anau no kou ake na tama raa. Anau e hihai te tama hakamaatua raa roo ki hakatonutonu i te vahi anau.”

¹² Tena Festas ki tattara ma na tama e totokonaki na hakataakoto aia raa no oti, tena aia ki meake, “E mee akoe e hihai ma te tama hakamaatua i Rom raa ki hakatonutonu ite vahi akoe, tena akoe e me ki haere no mmata te tama hakamaatua naa.”

Pol ku tuu i mua Agripa laaua ma Benais

¹³ Tena ki oti roo te tuku Agripa raa laaua ma Benais ku oo ake i Sisaria no mmata Festas. ¹⁴ Tokorua raa ennoho ite kina raa e lava na aho, tena Festus ki tattara hakamatahua ake te tuku raa i te vahi Pol. “E isi te tama i te kina nei e noho pera ma he tama karapusi te saaita roo Feliks; ¹⁵ tena te saaita anau ni haere i Jerusalem raa, na maatua hakananniu ia ma na tama hakamattua na Jiu raa e kou mai na tattara laatou raa i te vahi Pol, tena kikainno mai ma anau kimee ma te tama nei e sara. ¹⁶ Emeia anau e meake na tama raa pera ma maatou na tama i Rom raa se isi te tiputipu ki kou ake vare te tama e isi te sara raa ina tama nippono aia raa. Te tama raa e me ki tuu i mua na karemata na tama raa i mua, tena ku kou ake he saaita ma te tama raa ki tattara i te vahi aia ina tattara na tama raa e hai ake aia raa. ¹⁷ Te saaita na tama raa nittae mai ite kina nei raa, tena anau settari hoki, emeia te aho taia raa koi anau ku noho i roto te hare hakatonutonu raa, tena ki meake na tama raa ki kou mai te tama raa i hare. ¹⁸ Na tama nippono te tama raa ku tuu i aruna, e meia na tama raa se tattara na tattara ite vahi laatou ma te tama raa e sara tera anau e hakataakoto ma laatou e tau roo te tattara mai raa. ¹⁹ Na tama raa e tattara mai koi na mee laatou e hakatauttu ma te tama raa ia ma na hakattina laatou ite vahi te Tama e hui ma ko Jisas raa. Te Tama nei ku oti te mate, emeia Pol e tattara ma te Tama raa e ora koi. ²⁰ Tena anau kuseiroa ma anau eme kitoo peehee hoki alaa tattara ite vahi te mee nei, kito anau ki vahiri ake Pol ma aia e lavaa te haere i Jerusalem ki hakatonutonu ia i te kina raa. ²¹ Emeia Pol e mee mai ma aia e hihai ki noho ina rima na soldia e lollohi aia raa ki tae te saaita te tama hakamaatua i Rom raa e me ki hakatonutonu i te vahi aia. Kito anau ki meake na soldia raa ki lollohi te tama raa ki ttae roo te saaita anau e lavaa te kave aia i te tama hakamaatua raa.”

²² Tena Agripa ki meake Festus, “Anau hokonnau e hihai ki hakarono na tattara te tama naa.”

Kito Festus ki meake, “Taiao akoe ku hakarono na tattara te tama naa.”

²³ Te aho taia raa Agripa laaua ma Benais ku oo mai, tena te kanohenua raa ki hakammaha roo i tokorua raa. Tokorua raa e oo no uru i roto te hare e rahi raa ma na tama hakamattua na soldia i Rom raa ia ma na tama hakamattua te matakaina raa. Festas e kave te tattara, tena na tama raa ki kou ake Pol i hare. ²⁴ Kito Festas ki meake, “Te tuku Agripa ia ma na tama hakaatoa ennoho ma taatou te aho nei raa: Kootou ku kuite te tama na Jiu hakaatoa i te kina nei ia ma Jerusalem raa ni kou mai anau i te se hihai laatou i te tama nei. Na tama raa e vaa mai ma te tama nei ku se tau hoki te noho i te maarama nei. ²⁵ Emeia anau se isi te tattara e rono ma aia eppena te mee e sara tera e tau aia te taia ria ki mate. Tena e mee aia hokoia hoki e hihai ma te tama hakamaatua i Rom raa ki hakatonutonu aia, tena anau e maanatu ma ki kauna ria te tama nei ki haere. ²⁶ Emeia anau se hai mee hakamaoni e iroa ki taataa ake i te tama hakamaatua raa i te vahi Pol. Tena anau e kou mai te tama nei i mua kootou, taohi mua akoe te tuku Agripa! Ia tena te saaita akoe e oti ma te tama nei raa, tena anau

kame ku isi namee hakamaoni kitaataa. ²⁷ E me kisetonu ma anau ekkave te tama karapusi raa se hai mee e taataa ki matahua ma hea aia e sara raa.”

26

Pol ku tattara ake te tuku Agripa raa i te vahi aia

¹ Tena Agripa ki meake Pol, “Ako e ku lavaa te tattara mai i te vahi akoe hokkoe.” Kito Pol ki ssora na rima aia raa, tena ki tattara ake peenei:

² “Te tuku Agripa! Anau e hihia roo te ahonei, emee anau kulavaa tetuu i mua akoe ki tattara atu na tattara anau nei i te vahi na tattara na Jiu raa e hatuhatu i anauraa, ³ taohimua emee akoe e iroa laoi roo na tiputipu na Jiu raa hakaatoa ia ma na hakataakoto se ttonu maatou raa. Tena anau e kainno atu akoe ki aroha koi no hakarono mai na tattara anau nei.

⁴ “Na Jiu raa hakaatoa e illoa laoi roo te ora anau kaamataroo tesaaita anau nipaameeraa. Na tama raa e illoa te ora anau kaamata mai tesaaita anau ni noho i te henua anauraa haere no ttae i Jerusalem. ⁵ Na tama raa hakaatoa e illoa, tena laatou elavaa te meatu te hakamaoni pera ma te kaamataroo anau e noho pera ma he tama i roto te kuturana na Farisi te lotu raa. ⁶ Tena tesaaita nei anau kutuu i te kina nei ki hakatonu tonu ria, maitaname anau e isi te hakatina i na tattara hakamaoni TeAtua ni kou ake na tipuna taatou raa, ⁷ na mee roo tera te sanahuru ma rua na kaha taatou raa ni hakattari ma ki too tesaaita laatou ni lotulotu TeAtua te ao ma te poo raa. Tena akoe te hakamaatua, teenei ko te hakataakoto nei koi tera na Jiu raa e mmau tattara i anau. ⁸ Aiea kootou na tama e noho i te kina nei raa e hainattaa roo te hakattina pera ma TeAtua e me ki hakamahike muri na tama e mmate raea?

⁹ “Anau hokonnau ni maanatu ma anau kippena namee hakaatoa anau elavaa kitaa mate na tattara hakaatoa i te vahi Jisas te Tama i Nasaret raa. ¹⁰ Teena hea anau nippena i roto Jerusalem. Anau e too na tattara na maatua hakananniu raa, tena ki ppono tammaki na tama e tauttari TeAtua raa i te hare karapusi, tena tesaaita na tama raa ku mee ki taaiaria ki mmate, anau e nuu hoki ma na tama raa ki mmate. ¹¹ Tammaki na vahao anau ekou ake na hakalonollihu na hakattina ana raa i roto na hare lotu na Jiu, tena ki hahai vi ki mee na tama raa ki tiaki na hakattina laatou raa. Anau e roto roo na tama raa tera hea anau ni haere hoki na matakaina alaa tama raa ma ki mee na tama raa ki hakalonollihu.

Pol e tattara ake te kaamataroo aia ni mee no hakatina (Na hehekau 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Teenei ko te hakataakoto nei koi tera anau ni haere i Damaskus ma na tattara na maatua hakananniu raa. ¹³ Tena tesaaita te laa latea anau ku kite te maahina e tii maarama roo i aruna te laa raa e hamai peeraa i te vaelani no hakamaahina hakatike anau ia ma na tama ni oo ma anauraa. ¹⁴ Maatou hakaatoa kutteiho no ppaku te kerekere, tena anau ku rono tere e tattara mai anau i na tattara hakaHibru ma, ‘Sol, Sol! Aiea akoe emee anau ki hakalonollihu naea? Akoe emee koi akoe hokkoe ki hakalonollihu essau pera ma hebulmakau etataporo telaakau te tama e hahaanai aia raa.’ ¹⁵ Tena anau ki vahiri ake ma, ‘TeAriki, koai Akoe?’ Tena TeAriki ku tattara mai ma, ‘Anau ko Jisas, te Tama akoe emee no hakalonollihu raa. ¹⁶ Emeia mahike notuu i aruna. Anau e hakahura atu ki hirihiri akoe pera ma he tama hehekau Anau. Akoe emee ki tattara ake alaa tama pera ma akoe e kite Anau te ahonei ia ma hea Anau emee ki huri atu akoe i muri raa. ¹⁷ Anau emee ki hakasao akoe i taha ma na tama Israel ia ma na tama sei ma ni Jiu tera Anau emee ki kauna akoe ki haere raa. ¹⁸ Akoe emee ki haere no taaraki na karemata na tama raa, tena ku hakattaki na tama raa itaha ma te pouri raa ki oo mai i te maahina, tena ku oo itaha ma na mahi Satan raa no oo ake TeAtua, ia tena na hai sara na tama raa emee kissorohia i taha emee na hakattina laatou e isi raa, tena na tama raa emee ki noho ma na tama TeAtua ni hirihiri raa.’

Pol ku tattara ake te uata aia

¹⁹ “Ia tena te tuku Agripa, anau e tautari hea anau e kite ma na karemata anau tera ni hamai i te vaelani raa. ²⁰ Anau e kaamata i Damaskus no haere peeraa i Jerusalem, tena ki haere na kina hakaatoa i roto Israel ia ma na kina na tama sei ma ni Jiu raa. Anau e takutaku pera ma na tama raa kittike itaha ma na haissara laatou, tena ku hakattina i TeAtua, tena ku ppena na mee ki huri ake pera ma laatou kuttike i taha ma na haisara laatou raa. ²¹ Na Jiu raa e hakapiki anau i roto te Hare Tapu e mee anau e takutaku ake te hakataakoto nei, tena laatou ku mee ma ki taa anau ki mate. ²² Emeia te aho nei TeAtua e tokonaki anau, ia tena anau e tuu i te kina nei ki tattara atu kootou hakaatoa na tama ku mattua raa ia ma na tama pammee raa i te hakamaoni. Na tattara anau e tattara raa e ssau koi pera ma na tattara na profet ia ma na tattara Moses ni tattara ma e me ki kapihi mai raa: ²³ Te Mesaia raa e me ki hakalono llihu, tena Aia ko te Tama kaamata hoki e me ki mahike muri i taha ma te mate ki huri ake te maahina te ora e ora tahi raa i na Jiu ia ma na tama sei ma ni Jiu raa.”

²⁴ Pol e tattara ake peenei ma ki tokonaki i te vahi aia, tena Festas ku vaa ake aia ma, “Pol! Akoe ku vvare! Te iroa akoe e rahi naa e mee akoe no vvare!”

²⁵ Kito Pol ki meake, “Te tama hakamaatua! Anau se vvare! Anau e tattara atu te hakamaoni i te atamai anau. ²⁶ Te tuku Agripa! Anau e ivi te tattara atu na mee roo hakaatoa, maitaname akoe e iroa na mee nei roo hakaatoa. Anau e iroa akoe se ssiri he mee i na mee nei e mee hea ni kapihi atu raa se mee ma e kapihi atu tera akoe se iroa. ²⁷ Te tuku Agripa! Akoe e hakatina na profet? Anau e iroa akoe e hakatina!”

²⁸ Kito Agripa ki meake Pol, “Akoe e me ki mee anau ki hakatina te lotu paa saaita nei koi?”

²⁹ Kito Pol ki meake, “Niaina ma hepaa saaita ia ma hesaaita eroroa, anau e lotu ake TeAtua ma akoe ia ma kootou na tama hakaatoa e hakallono mai anau te aho nei raa, tena e me ki ssau peenei ma anau nei hoki, e meia anau se hihai ma kootou ki hihai ria hoki ma na seni nei!”

³⁰ Tena Agripa, Festas, Benais ia ma na tama raa hakaatoa ku mahhike i aruna, ³¹ tena te saaita laatou nioo i aho raa, na tama raa ku tattara hokolaatou ma, “Te tama nei se isi roo te mee e sara e ppena kilavaa taatou te taa aia ki mate ia ma ki ppono aia i roto te hare karapusi.”

³² Kito Agripa ki meake Festas, “Te tama nei e tau roo te hakattana ria ki haere kime aia ni se meatu ma aia e hihai te tama hakamaatua i Rom raa ki hakatonutonu aia.”

27*Pol ku kake te vaka no haere i Rom*

¹ Na tama raa e tattara notonu ma maatou e me ki haere peeraa i Itali, tena na tama raa ku tuku Julius ki rorohi Pol ma alaa karapusi hoki. Julius ko te purepure hakamaatua i roto te kuturana na soldia i Rom e hui ma, “Te kuturana na soldia te tuku i Rom raa”. ² Maatou e kake te vaka i Adramitium tera ku tanattana ki haere peeraa i Esia raa, tena te vaka raa ku uhu no haere. Aristarkus te tama i te matakaina Tesalonaika i roto Masedonia raa e oo maatou hoki. ³ Te aho taiao raa maatou ku ttae i Saidon. Julius e laoi roo Pol, tena ki tiaki te tama raa ki haere no mmata na soa laoi aia raa ma ki kou ake na tama raa niaa Pol e hihai. ⁴ Maatou e uhu te kina raa no haere, e meia e mee te mataniraa eppui mai imua, tena maatou ku tere te vahi elluu i Saiprus raa. ⁵ Maatou e tere no raka te moana i Silisia laua ma Pamfilia raa, tena ki tere no ttae i Maira i roto Lisia. ⁶ Te purepure hakamaatua raa e ssee no lave te vaka i Aleksandria ku mee ki haere peeraa i Itali, tena aia ki hakkake maatou te vaka raa.

⁷ Maatou e uhu no haere hakassoro elavaa roo na aho, e mee te mataniraa e ppui mai i mua, tena maatou ku se lavaa te haere te ara maatou e haere raa, tena kito maatou ki taa no haere hakalluu i te vahi Nidus no haere hakaraka te mata i Krit e hui ma ko te Matahenua Salmone raa. ⁸ Maatou e haere hakapare te henua raa, e meia

maatou e nnahe roo te ttae i te kina na tama raa e kanna ma te Kapamarua e Lluu tera se mmao hoki ma te matakaina Lasea raa.

⁹ Maatou e tuu i te kina raa saaita roroa roo no tae roo te saaita maatou ku se lavaa te uhu no haereraa, ia te saaita hoki te aho natama e hakammaha ma he aho na haisara ku mee kissirihia raa kuraka. Kito Pol kitattara ake na tama raa: ¹⁰ "Nataanata! Anau ekite pera ma eme kihaeo roo kame taatou e uhu i te kina nei no haere, tena na kai ia ma te vaka nei hoki eme kihaeo, ia eisi na tama e me ki mmate." ¹¹ Emeia te purepure hakamaatua raa e hakarono na tattara te ariki raa ia ma te tama te vaka raa, tena aia ku se hihai ki hakarono na tattara Pol. ¹² Te kapamarua maatou e tuu raa e haeo te tuu te saaita te matani, ia tena te mahi ana na tama raa hakaatoa ku hakaioo ma maatou ki uhu koi no haere, tena ku haate kittae maatou i Finiks kame elavaa, tena ma maatou ku hakattari i te kina raa kiteiho te matani raa. Finiks he kapamarua etuu i roto Krit tera ehuri peeraa i te laki haukkupu ia ma tokorau hakalaki.

Te putika te moana

¹³ Te matani raa ku kaamata no aniani mai hakassoro i te kupu, tena na taanata raa ku mannatu ma ki pena hea laatou e hakataakoto raa, tena laatou ki huti te taura raa no haere hakappae vaa uta i Krit. ¹⁴ Emeia se roroa koi te matani raa ku maairi hai mahi roo, teenaa ko te matani na tama raa e kanna ma te Matani te Anake tera e maairi mai vaa aruna te henua raa. ¹⁵ Te matani raa eppaku te vaka raa, tena te vaka raa ku se lavaa te haere atu i te matani raa, tena maatou ku nnoho hemuu koi no tiaki te vaka raa ki tahea te matani. ¹⁶ Tena te mee raa ku lluu hakamarie te saaita maatou ni tahea no raka i te vahi haukkupu i Kauda, he henua paamee koi. Maatou e hai roo na mahi maatou no lavaa te haihai te pooti te vaka raa ma na maea no mmau. ¹⁷ Na tama raa e huti te pooti raa i aruna, tena kinnoa te pooti raa ma te vaka raa no mmau. Na tama raa e mattaku ma ka oti laatou ku tere no kkapi na ruahua i tai Libia raa, kito na tama raa ki hakatere te pukei raa i raro, tena ki tiaki te vaka raa no tahea te matani. ¹⁸ Te matani hai mahi raa e maairi koi, tena te aho taiao raa na tama raa ku kaamata no maka na kai i roto te vaka raa itaha, ¹⁹ tena teeraa aho hoki na tama raa ku peesia alaa hekau te vaka raa itaha. ²⁰ Tammaki na aho maatou ku sekkite te laa ia ma na hetuu, e meia te matani raa e maairi hai mahi koi. Maatou ku mannatu ma maatou kame ku se lavaa te ssao.

²¹ Saaita roroa roo na tama raa e nnoho sekkai na kai, tena Pol ki mahike no tuu i mua na tama raa hakaatoa no meake, "Kootou e tau roo te hakallono na tattara anau raa te saaita anau ni meatu ma taatou se lavaa te uhu i Krit no haere raa, tena taatou hoki se lavaa te tiri te haeo ia ma killano ni mee. ²² Emeia anau e kainno atu kootou ki se mannatu! Se haitama taatou eme ki mate, te nei ko te vaka nei koi e me kihaeo. ²³ E mee te ensel TeAtua anau raa, TeAtua anau e lotulotu raa e hamai te poo raa ²⁴ no tattara mai anau ma, 'Pol akoe se lavaa te matakau! Akoe e me ki tuu i mua te tama hakamaatua i Rom raa. Ia tena e mee TeAtua elaoi akoe, Aia e me ki hakasao na ora na tama e oo ma akoe i roto te vaka naa.' ²⁵ Nataanata! Kootou se lavaa te mattaku. E mee anau e hakatina TeAtua, tena anau e iroa ma na mee e me ki kapihi mai tautari hea Aia ni tattara mai anau raa. ²⁶ Emeia e isi te henua taatou e me ki tere no kkapi i uta."

²⁷ Teenaa ko te sanahuru ma haa na poo, tena maatou e tatahea ma te matani i roto Mediterenian. Tena te tuapoo na tama te vaka raa ku mannatu ma maatou kame ku tappiri na henua. ²⁸ Kito na tama raa ki lletu te maea e mmau te taura raa no kkite pera ma te nnoto te kina raa etae tipurua na makkaa, tena se roroa na tama raa ku haate hoki no kite pera ma te mee raa ku tae sanahuru ma rima na makkaa. ²⁹ Na tama raa ku mattaku ma te vaka raa kaa tere no kkapi i aruna na hatu, kito na tama raa ki lletu e haa na taura i muri te vaka raa, tena laatou ku lotu ma te mee raa ki maarama vave koi.

³⁰ Tena na tama hahaere te vaka raa kumee ma laatou ki hakassao no huro itaha ma te vaka raa; na tama raa e hakatere te pooti raa iraro, tena ki malliu ma laatou e me ki oo na hakahuro na taura i mua te vaka raa. ³¹ Emeia Pol e meake te purepure hakamaatua ia ma na soldia raa, “Kame na tama hahaere te vaka nei raa se nnoho i aruna te vaka nei, TeAtua selavaa tetokonaki kootou ki ora.” ³² Kito na soldia raa ki ttuu na maea e haihai te pooti raa no tteiho i te lottai.

³³ Imua te uru te ata, Pol kumeake na tama raa kikkai nikai: “Kootou e nnoho no hakattari roo sanahuru ma haa na aho, tena kootou se hai kai roo nikkai. ³⁴ Tena anau e kainnoatu kootou kikkai nikai, emee kootou etau tekkai ki ora kootou. Se isi te rouru e me ki hopo itaha ma na pohouru kootou naa.” ³⁵ Pol e tattara no oti, tena aia ki too te haraoa raa no lotu ake TeAtua i mua na tama raa hakaatoa, tena aia ki ttohi te haraoa raa no kai. ³⁶ Na tama raa kuse mattaku, tena laatou hakaatoa kikkai. ³⁷ Te kooina na tama raa hakaatoa etae rua huitarau tipu hitu ma ono na tama i aruna te vaka raa. ³⁸ Na tama raa ekkai roo no ppohu, tena laatou ki maka na kopu haraoa raa ma ki rana te vaka raa.

Te vaka raa ku kkapi

³⁹ Temee raa kumaarama, tena na tama e hahaere te vaka raa kuse illoa ma teehee iuta naa, emeia laatou e illoa te hapattiko ia ma te kerekere iuta, tena laatou ku mannatu ma kame e tauareka laatou ki hakatere te vaka raa ki kkapi i uta i te kina raa. ⁴⁰ Kito na tama raa ki ttuu na taura raa no huro iraro, tena te saaita naa hoki na tama raa ku vvete na maea e haihai ki mmau te hoe te vaka raa. Tena laatou ki aratoo na pukei i mua te vaka raa ma kilavaa te matani raa te hakatere te vaka raa i mua, tena maatou kitere peeraa iuta. ⁴¹ Emeia te vaka raa etere no kkapi i aruna te ruahua; te mata te vaka raa ku kkapi no mmau roo, tena i muri raa ku maseu na peau e llahi raa.

⁴² Na soldia raa ku penapena te hakataakoto ma ki taa na tama karapusi raa hakaatoa ki selavaa na tama raa tekkau iuta no huro no ssao. ⁴³ Emeia te purepure hakamaatua raa e hihai ma ki hakasao Pol, tena aia ki ttuki te hakataakoto na tama raa. Tena aia ki meake na tama e lavaa tekkau raa killee no kkau i mua iuta; ⁴⁴ tena na tama ettoe raa ku too na hoono ia ma alaa muri hoono te vaka raa e makkoti raa no kkau ma laatou. Maatou hakaatoa ekkau no ttae hakaraoi roo iuta se hai tama e mate.

28

Pol ku tae i Malta

¹ Maatou kuttae laoi roo iuta, tena maatou ku illoa ma te henua raa ko Malta. ² Na tama te henua raa elai roo i maatou. Te reurehu raa kulleku no haumallii, kito na tama raa kihakaura te ahi raa, tena ki mee mai ma maatou ki oo ake no hakamamahana te ahi raa. ³ Pol e hakkutu na hhie raa, tena ki ponopono ake i roto te ahi raa. Tena te vveta te ahi raa e mee te laponu e moe i roto na hhie raa no ttoro mai i taha no uti te rima Pol. ⁴ Na tama te henua raa ku kkite te laponu raa ku tootoo te rima Pol raa, tena ki tattara hokolaatou ma, “Te nei kame he tama taa tama, e meia te atua e me ki hakatonutonura selavaa te tiaki aia ki ora, niaina ma aia se mate i roto te lottai.” ⁵ Emeia Pol e riaki te laponu raa i taha no tteiho i roto te ahi raa, tena aia hoki se paeppea ma e llihu. ⁶ Na tama raa e nnoho no mmata ma te rima Pol raa e me ki ssura, kaa seai ma tama raa ku hakateki koi no mate. Emeia na tama raa e nnoho saaita roroa roo no matamata, tena laatou ku kkite ma Pol se mee ma aia e llihu, kito na tama raa ki tiaki na hakataakoto laatou ni isi i mua raa no tattara ma, “Te tama nei he atua!”

⁷ Tena Publius te tuku te henua raa e ttino na kerekere e ttuu tappiri ake te kina raa. Te tuku raa e too maatou no kkave hakaraoi roo i te hare aia raa, tena maatou ki nnoho ma aia e toru na aho. ⁸ Te tamana Publius raa e laavea, te vveta aia raa e hai mahi roo,

tena e laavea hoki te manava ssiri. Pol e haere i te kina te tama raa e moe raa no lotu, tena ki hakapiri na rima aia raa i aruna te tama raa, tena te tama raa ku tauareka. ⁹ Na tama te henua raa ku k kite hea ni kapihi ake i te tama raa, tena na tama hakaatoa te henua raa e lavvea raa ku oo ake, kito Pol ki tokonaki na tama raa no taualleka. ¹⁰ Na tama raa ekou mai tammaki roo namee, ia tesaaita hoki maatou ni uhu no haere raa, na tama raa ku kou mai na hakataioo ki tau ma te horau maatou raa.

Pol ku tae i Rom

¹¹ Maatou ennoho te henua raa etoru na marama, tena maatou kitoo te vaka i Aleksandria ehui ma, “e Rua na Kokoa Atua”, tera ni hakalluu te matani itai te henua raa no haere. ¹² Maatou e haere no ttae te matakaina Sirakyus raa, tena kinnoho i te kina raa etoru na aho. ¹³ Tena maatou ki uhu i te kina raa no haere no ttae i te matakaina i Regium. Te aho taiao raa te matani raa ku maairi mai peeraa i te kupu, tena i roto e rua na aho maatou kuttae i te matakaina Puteoli. ¹⁴ Maatou e ttiri na hakattina ana i te kina raa, tena na tama raa ki mee mai ma maatou ki nnoho ma laatou helatapu hokotahi. Tena kioti maatou kutiaki na tama raa no oo no ttae i Rom. ¹⁵ Na hakattina ana i Rom raa kullono ma maatou kuttae ake, tena na hakattina ana raa hakaatoa ku oo mai, alaa tama e ttiri maatou i te Maket i Apus, tena alaa tama e ttiri maatou i te kina na “Hare e Toru e Llahi” raa. Pol ku hakammaha ake Te Atua te saaita aia ni kite na tama raa, tena aia ku hihia roo.

Pol i roto Rom

¹⁶ Maatou kuttae i Rom, tena na tama hakamattua raa ku hakattana Pol ki noho hokoia ma te soldia e rorohi aia raa.

¹⁷ Imuri e toru na aho, Pol ku kanna ake na tama hakamattua na Jiu raa ki oo ake ki kuku. Na tama raa ku hakakutu ake hakaatoa, tena Pol ki meake na tama raa, “Na tama Israel! Aku taina, niaina roo ma anau se hai mee e sara e ppena i na tama taatou raa ia ma na tiputipu taatou ni too i na tipuna taatou raa, e meia na tama raa e karapusi anau i roto Jerusalem, tena kitoo anau no kou ake i na tama i Rom raa. ¹⁸ Na tama i Rom raa ku hakatonutonu i te vahi anau, tena ki mee ma ki tiaki anau ki haere, maitaname laatou ekkite pera ma anau se isi te mee e sara e ppena ki tau anau te mate. ¹⁹ Emeia na Jiu raa se hihhai te hakataakoto raa, tena anau ki meake ma te tama hakanaaniu i Rom raa ki hakatonutonu anau, niaina anau se isi te hakataakoto haeo i te vahi na tama taatou raa. ²⁰ Tera hea anau e hihai ma ki mmata akoe ki tattara taatou. Emeia te hakamaoni roo, anau e haihai ria na seni nei i te vahi te Tama tera e mee na tama Israel raa no hakattina.”

²¹ Kito na tama raa ki meake Pol, “Maatou se hai launiu ni too i na tama i Judia raa i te vahi akoe, ia se hai tama hoki ni hamai ma na rono ia ma na tattara i te vahi akoe.

²² Emeia maatou e hihhai ki llono na hakataakoto akoe raa, maitaname maatou e illoa pera ma na tama i na kina hakaatoa se hihhai te kuturana kootou naa.”

²³ Kito Pol laatou ma na tama raa kituku te aho, tena tammaki roo na tama ku oo ake te aho naa i te kina Pol e noho raa. Kaamata te tahata haere no tae te poo, Pol e hakamamarama ake na tattara i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena aia e hahaiviroo ki mee na tama raa ki hakattina i te vahi Jisas, tena aia kitoo na tattara e mmau i roto na Tuua Moses raa ia ma na tattara hoki i roto na launiu na profet raa. ²⁴ Tena e isi na tama ku hakattina na tattara Pol raa, e meia alaa tama se hihhai ki hakattina. ²⁵ Tena na tama raa ku mahhike no haere hakatauttau hoko-laatou te saaita Pol ni meake te tattara hokotahi ma, “Na tattara Te Anana Tapu raa ni tattara ake profet Aisaia ki meake na tipuna kootou raa ku tonu roo hakamaoni!

²⁶ Aisaia e tattara ake ma,

‘Haere no tattara ake te kanohenua nei:
Kootou e me ki hakalollono koi no hakalollono,
e meia kootou se lavaa roo te illoa;
Kootou e me ki kirakira koi no kirakira,

e meia kootou se lavaa roo te kkite,
²⁷ e mee na hakataakoto na tama nei raa e pouri,
ia tena laatou e hakatturi hoki na katarina laatou raa,
tena ki hakattau na karemata laatou raa.
Peeraa ki seai na karemata laatou raa e me ki kkite,
na katarina laatou raa e me ki llono,
na hakataakoto laatou raa e me ki maarama,
tena TeAtua e mee ma na tama raa e me ki oo mai Anau,
tena Anau ku tokonaki na tama raa ki taualleka.' ”

²⁸ Kito Pol ki hakaotioti ake ma, “Kootou etau te illoa pera ma na tattara TeAtua
i te tokonaki Aia taatou raa kuttae i na tama seai ma ni Jiu raa. Na tama raa e me
ki hakallono!” ²⁹ [Pol e tattara no oti, tena na Jiu raa ku mahhike no haere hakatauttau
hokolaatou hakamaroa roo.]

³⁰ Erua na hetau Pol enoho i te hare aia esui kinohoraa, tena aia etoo
hakaraoi roo na tama e oo ake ma ki mmata aia raa. ³¹ Pol e takutaku ake i na tiputipu
te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena ki akoako ake i te vahi TeAriki Jisas Krai, tena
aia e ivi roo te tattara, ia se hai tama hoki e lavaa te ppui aia.

Rom

Te launiu Pol e taataa i na tama i Rom

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.15

Te hakataakoto hakamaatua 1.16—1.17

Na tama hakaatoa e hai sara 1.18—3.20

Tiputipu e tonu tahi 3.21—8.39

TeAtua e tonu tahi 9.1—11.36

Te ora e tonu tahi 12.1—15.13

Na tattara hakaoti 15.14—16.27

¹ Anau Pol, anau e taataa atu te launiu nei. Anau he tama hehekau ma Jisas Krai, ia he aposol tera TeAtua ni hirihiri ki takutaku te Rono Tauareka Aia raa.

² TeAtua ni tattara ake te Rono Tauareka nei i mua roo i na profet Aia raa pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa. ³ Te Rono Tauareka nei e tattara mai i te vahi te Tamariki Aia Jisas Krai tera ni hamai notiputama, ia e haanau mai pera ma he mokopuna Devit. ⁴ TeAnana Tapu raa e hurimai te hakamaoni pera ma Jisas Krai ko te Tamariki TeAtua, e mee TeAtua ni hakaora muri Tama raa no ora ma na mahi hai mahi Aia raa. ⁵ TeAtua e kanna anau i na mahi Krai ki uata ma Krai pera ma he aposol ki hakattaki na kanohenua hakaatoa ki hakattina no tauttari Aia. ⁶ Te tattara nei e haere hoki kootou na tama i Rom tera TeAtua ni kanna ki hukui ake no tauttari Jisas Krai raa.

⁷ Ia tena anau e taataa atu kootou na tama hakaatoa i Rom tera TeAtua elaoi no kanna ki mee mo tama Aia raa:

TeAtua taatou Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi kootou.

Pol ku hihai ki kite na tama i Rom

⁸ Te mee kaamata, anau e hihai ki hakammaha ake TeAtua i na mahi Jisas Krai ma kootou hakaatoa, e mee te maarama nei hakaatoa kulollono i te vahi na hakattina kootou raa. ⁹ TeAtua tera anau e hehekau ma te hatu manava anau ki takutaku te Rono Tauareka te Tamariki Aia raa e iroa pera ma na mee anau e tattara nei e hakamaoni. Aia e iroa hoki pera ma anau e maanatu kootou ¹⁰ na vahao hakaatoa anau e lotu raa. Anau e kainno ake TeAtua i te tauareka Aia ki tokonaki; kilavaa anau te haere atu no mmata kootou te saaita nei. ¹¹ Maitaname anau e hihai roo ki haere atu no mmata kootou ma kilavaa anau te vaevae atu na hoki taualleka TeAnana Tapu TeAtua raa ki tokonaki kootou ki ivi. ¹² Te maanatu anau raa e mee pera ma te saaita naa taatou e me ki tokonaki taatou hokotaatou: anau e me ki tokonaki kootou ma te hakatina anau raa, tena kootou ku tokonaki anau ma na hakattina kootou raa.

¹³ Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma tammaki roo na vahao anau e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou, e meia e isi te mee e ttuu tahi vaa mua kiselavaa anau te haere atu. Anau e hihai ki mee ni tama na tama e noho ma kootou raa ki hakattina pera ma anau ni mee na tama seai ma ni Jiu raa no hakattina raa. ¹⁴ Maitaname anau e isi te uata ki tokonaki na tama hakaatoa, na tama ku atamai ia ma na tama seki atamai raa, tena na tama e mattonu ia ma na tama koi vvaare raa. ¹⁵ Ia tena anau e hihai ma ki takutaku atu hoki te Rono Tauareka raa i kootou na tama e noho i Rom raa.

Na mahi te Rono Tauareka

¹⁶ Anau se napa te tattara atu i te vahi te Rono Tauareka raa e mee teenaa ko na mahi TeAtua ni tokonaki na tama hakaatoa tera ku hakattina raa no ora, kaamata mai na Jiu, tena ku haere hoki ma na tama seai ma ni Jiu raa. ¹⁷ E mee te Rono Tauareka raa e huri mai ma TeAtua ni mee peehee taatou no ttonu i na karemata Aia raa: te mee nei

e kaamata mai ma te hakatina, tena ku hakaoti hoki ma te hakatina. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Te tama e ttonu tahi i na karemata TeAtua raa e me ki ora e mee te hakatina aia raa."

Na hai sara na tama te maarama nei

¹⁸ Te roto TeAtua i na tama hai sara e ppena na mee haeo raa e hamai i te vaelani, e mee na tiputipu sakkino na tama raa eppui na tama ki se illoa te hakamaoni raa. ¹⁹ TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu na tama raa, e mee na tiputipu i te vahi TeAtua tera na tama e tau te illoa raa e matahua roo, maitaname TeAtua Hokoia ni huri ake na mee raa no matahua. ²⁰ Kaamata roo te saaita TeAtua ni pena te maarama nei raa, na tama kukkite hakaraoi roo na tiputipu Aia tera taatou sekkite raa, teena ko na mahi hai mmahi ia ma tenoho tahi Aia seisi te hakaoti raa, tena na mee nei e huri mai i roto na mee hakaatoa Aia ni pena iho raa. Ia tena taatou se hai ara hoki te tattara malliu! ²¹ Na tama raa e illoa TeAtua, e meia laatou selavaa te kou ake te hakammaha tera laatou e tau te kou ake Tama raa, tena laatou hoki selavaa te ssau te inoa Tama raa i aruna e mee na hakataakoto laatou raa e vvare, tena na hakataakoto laatou raa hoki emmoe itekina pouri raa. ²² Na tama raa e tattara ma laatou e atamai, e meia laatou e vvare koi, ²³ e mee na tama raa e tau te lotulotu ake TeAtua e ora raa, e meia na tama raa e lotulotu ake koi na hatu tipua laatou e penapena pera ma na manu lellee, na manu hahaere ia ma na manu kai ttama raa.

²⁴ Tena TeAtua ki tiaki na tama raa kippena na mee sakkino laatou e hihhai raa, kito na tama raa kippena na mee e hakannapa roo i laatou hokolaatou. ²⁵ Na tama raa e tiaki te hakamaoni TeAtua raa, tena ki hakattina i na mee malliu raa. Na tama raa e hakamarumaruru no hehekau ma na mee TeAtua ni pena iho i te maarama nei raa, tena ki tiaki te Tama tera ni pena na mee raa, te Tama tera taatou e tau te hakammaha na vahao hakaatoa raa! Amen.

²⁶ E mee na tama raa e ppena na mee nei, tena TeAtua kitiaki laatou ki nnoho ma na tiputipu hakannapa laatou raa. Na hhine raa e tiaki te avanavvana ma na taanata raa, tena kippena na mee settonu ma alaa hhine*. ²⁷ Ia na taanata raa peeraa hoki, na tama raa e tiaki te avanavvana ma na hhine raa, tena kippena na mee settonu ma alaa taanata. Na taanata raa e ppena na mee settonu ma alaa taanata, tena ite hakaotioti na tama naa e me kitoo na hakalono llihu e tau ma laatou raa i na sara laatou ni ppena raa.

²⁸ E mee laatou se hihhai ki ttaohi mmau te hakamaoni TeAtua raa i roto na kapuroro laatou, tena TeAtua ku mee na kapuroro na tama raa ki vvare ma kippena na tama raa na mee laatou se tau te ppena raa. ²⁹ Na pohouru na tama raa eppii roo na mee sakkino, ia e mannako na mee alaa tama, tena kinnoho ma na tiputipu sakkino. Na tama raa e manava kkere, ia nitama taatama, nitama hippuhu, nitama tattara malliu, ia nitama e usuusu alaa tama. Na tama raa e tamo haeo ³⁰ no tattara haeo alaa tama; na tama raa e manava haeo TeAtua, tena seisi na hakammaha laatou i alaa tama, tena e hakatannata, ia e haiahu; na tama raa e mamannatu tammaki na ara kippena na mee sakkino, tena ku se hihhai ki hakallono na maatua laatou raa. ³¹ Na tama raa seisi na hakataakoto laatou, ia na tama raa se taohi mmau na tattara laatou e hakammoe nottonu ma alaa tama raa, ia na tama raa seisi na laoi ia ma na alloha laatou i alaa tama. ³² Na tama raa e illoa ma na tuua TeAtua raa e huri ake pera ma na tama e isi na tiputipu peenei raa e tau te mmate. Ia se mee ma na tama raa e ppena koi na mee sakkino, e meia na tama raa e tokonaki hoki alaa tama kippena na mee sakkino raa.

2

TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa

* **1:26** 1.26 na hhine nei e meeme ma alaa hhine hoki

¹ Kootou kame e tattara na haeo alaa tama? Kootou settau roo te ppena peenaa e mee kootou se illoa pera ma kootou e tuku koi na haeo kootou hokkootou na saaita hakaatoa kootou e tattara na haeo alaa tama raa, maitaname kootou hoki e ppena na mee haeo na tama raa e ppena raa. ² Taatou e illoa pera ma TeAtua e tonu te saaita Aia e kou ake te maanatu hakaoti Aia raa i na tama e ppena na mee sakkino peenei raa. ³ Emeia kootou hoki e ppena na mee sakkino raa, teenaa ko na haeo kootou e tattara ma alaa tama e ppena raa! Eaa, kootou ekkahu ma kootou elavaa te hakassao itaha ma te maanatu hakaoti TeAtua e me kikou atu kootou raa? ⁴ Kootou kame se mannatu hai mahi te laoi, te manava aroha ia ma te varatoa te noho no hakattari raa Tamaraa. Hakamaoni kootou e illoa pera ma TeAtua elaoi kootou, e mee Aia e hahai ma ki hakattaki kootou kittike itaha ma na haisara kootou raa. ⁵ Emeia kootou e hakatapannataroo, tena kootou e mee koi na hakallonoliu kootou raa ki hainattaa roo i te Aho TeAtua e kou mai kikkite taatou teroto ia ma te maanatu hakaoti Aia e tonu tahi raa. ⁶ Maitaname TeAtua e me kikou ake na tuhana na tama hakaatoa tautari hea laatou ni ppena raa. ⁷ Eisi na tama e tauhano te ppena na mee taualleka, tena ki sесе ma TeAtua ki kou ake te tauareka, te hakammaha ia ma te ora e ora tahiraa ilaatou. ⁸ Alaa tama e mannako, tena kikkaro te ppena na mee e tonu raa ma kilavaa laatou te ppena na mee e ssara, tena TeAtua e me ki huri ake teroto Aia raa i na tama naa. ⁹ Na tama hakaatoa e ppena na mee sakkino raa e me ki hakalonoliu haeo roo; kaamata mai na Jiu raa, tena ku haere atu hoki i na tama seai ma ni Jiu raa. ¹⁰ Emeia TeAtua e me kikou ake te tauareka, te hakammaha ia ma te noho laoi i na tama hakaatoa tera e ppena na mee taualleka raa, kaamata mai ma na Jiu, tena ku haere atu ma na tama seai ma ni Jiu raa. ¹¹ Maitaname TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi koi.

¹² Na tama seai ma ni Jiu raa se illoa na Tuua Moses raa, tena laatou e ppena hoki na mee e ssara, e meia laatou e me ki mmate, niaina roo ma laatou se illoa na Tuua Moses raa. Na Jiu raa e illoa na Tuua Moses raa, e meia laatou e ppena koi na mee e ssara, tena laatou e me ki kotia ria i te vahi na Tuua raa. ¹³ Maitaname te rono akoe na Tuua raa se lavaa te mee akoe ki tonu i mua na karemata TeAtua, e meia teeraa ko te tautari akoe na Tuua raa e mee akoe ki tonu. ¹⁴ Na tama seai ma ni Jiu raa se illoa na Tuua raa, e meia te saaita laatou e ppena tauttari te illoa laatou hea na Tuua raa e tattara raa, tena na tama raa hokolaatou e huri ake hea e tau ma laatou te ppena ia ma hea setau ma laatou te ppena raa, niaina ma laatou se illoa na Tuua raa. ¹⁵ Na mee na tama raa e ppena raa e huri ake pera ma na Tuua raa e mmau i roto na hatu manava laatou. Na tiputipu laatou raa e huri ake pera ma e hakamaoni e mee na hakataakoto na tama raa alaa saaita e ttuki hea laatou e hihhai ki ppena raa, tena e tokonaki hoki na tama raa ki ppena na mee e tonu.

¹⁶ Na tattara te Rono Tauareka anau e tattara atunei e me ki kapihi mai i te Aho TeAtua e me ki kou ake na mahi Jisas Krai ki hakatonutonu na hakataakoto na tama e hai amuni raa.

Na Tuua na Jiu

¹⁷ Kaa kootou? Kootou e me ki mee ma kootou ni Jiu; kootou e tuunaki na Tuua raa, tena kiahua i te vahi TeAtua; ¹⁸ kootou e illoa hea TeAtua e hihai ma kootou ki ppena raa, tena ki tauttari na poroporo na Tuua raa ma ki illoa kootou hea e tonu; ¹⁹ kootou e illoa ma kootou e me ki hakattaki na tama karemata sseni raa, tena ku mee pera ma he maahina i na tama e nnoho i te pouri raa, ²⁰ ia kootou e me ki akoako ake na tama koi vvere raa, tena ku poroporo ake na tama e poronatta raa. Kootou e illoa e mee kootou e ttaohi na Tuua raa, ia e illoa te hakamaoni roo na Tuua raa.

²¹ Kootou e akoako alaa tama, kaa kootou se akoako kootou hokkootou naea? Kootou e takutaku ma, "Auu se kailallao", e meia kaa kootou se illoa te kailallao? ²² Kootou e tattara ma, "Auu se paa huri", e meia kaa kootou se illoa te paa huri? Kootou

e mee ma kootou se hihhai na hatu tipua, e meia kaa kootou se illoa te kailallao i roto na hare tapu? ²³ Kootou e ahu ma kootou e isi na Tuaa TeAtua, e meia kaa kootou se seu na Tuaa raa no mee TeAtua ki napa? ²⁴ Te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Na tama seai ma ni Jiu raa e tattara haeo TeAtua e mee kootou na Jiu raa.”

²⁵ Kame kootou e tauttari na Tuaa raa, tena na hakamaatino e tapu kootou raa e me ki hakamaoni, e meia kame kootou se tauttari na Tuaa raa, tena kootou setau tettuu te hakamaatino e tapu raa ina tinotama kootou. ²⁶ Kame na tama seai ma ni Jiu se kittuu te hakamaatino e tapu raa e tauttari na tiputipu na Tuaa raa, tena TeAtua selavaa te kkira hai mahi ake i te tama naa, niaina ma te tama naa se kittuu te hakamaatino e tapu raa? ²⁷ Na tama seai ma ni Jiu se kittuu te hakamaatino e tapu raa e me ki tattara haeo kootou na Jiu raa e mee kootou e seu na Tuaa raa, niaina ma teeraa ko kootou e tattaa na Tuaa raa i roto na launiu. ²⁸ Kaa koai te Jiu hakamaoni e ttuu te hakamaatino e tapu naa? Teenaa seai ma ko te tama e mee ma aia he Jiu i te mamaoha iho aia ia ma te tama e ttuu te hakamaatino e tapu i te tinotama aia raa? ²⁹ Te Jiu hakamaoni raa ko te tama e tuku tonu te ora aia, tena ki tanattana te hatu manava aia raa ma TeAtua, maitaname teenei ko na hehekau TeAnana Tapu, ia seai ma na Tuaa tera nitattaa mai ma taatou raa. TeAtua ko te Tama e me ki hakammaha na tama peenei, ia seai ma ko na tama i te maarama nei raa e me ki hakammaha na tama naa.

3

¹ Eaa! Na ora na Jiu raa e llaka i aruna na ora na tama seai ma ni Jiu te saaita nei? Kaa e ttuu te hakamaatino e tapu raa e isi te tauareka? ² Hakamaoni, e tammaki na ara e lavaa te tokonaki! I te kaamata roo TeAtua e kou ake na tattara Aia raa i na Jiu. ³ Emeia kame e isi na Jiu se hakamaoni i na hakattina laatou? Eaa, te se hakamaoni na tama raa e hurimai pera ma TeAtua selavaa te hakamaoni ina tattara Aia ni hakamoe i mua raa? ⁴ Seai! TeAtua e tonu tahi, niaina ma na tama hakaatoa ni tama e tattara malliu. Pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma, “Akoe ki huri ake pera ma akoe e tonu te saaita akoe e tattara, ia te saaita akoe e tuu i te kot raa, tena akoe ki tonu te kot akoe naa.”

⁵ Emeia kame na mee taatou e ppena e ssara raa e huri ake pera ma TeAtua e tonu roo, tena kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa! Taatou e me ki tattara ma TeAtua e sara kame Aia e kou mai na hakalono llihu? (Te vahiri nei he hakataakoto koi te tama.) ⁶ Te mee nei se tonu! Kame TeAtua e sara, tena kaa Aia e me ki hakatonutonu te maarama nei peehee?

⁷ Ia kame te se hakamaoni raa e huri ake te hakamaoni TeAtua raa no tuu mahiti hua roo? Kaa anau ekotia ria pera ma hetama haisara naea? ⁸ Kaa taatou kame se tattara pera ma, “Taatou ki ppena koi na mee sakkino raa ki hamai te tauareka raa”? Hakamaoni, e isi na tama e hai haeo anau, tena ki tattara haeo ma anau e tattara ssara peenei! Na tama naa e me ki kotia ria ki tau ma laatou.

Se hai tama e tonu tahi

⁹ Eaa! Taatou na Jiu raa e tutuu laoi i aruna na tama seai ma ni Jiu raa i na hakattina taatou? Seai roo hokotahi; anau ku oti te huri atu pera ma na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa e ssau, tena hakaatoa e nnoho i raro na mahi na hai sara. ¹⁰ Te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Se isi te tama e tonu tahi,

¹¹ ia se isi te tama e atamai,

ia se isi te tama e hakammaha hakamaoni TeAtua.

¹² Na tama hakaatoa ku huro i taha ma TeAtua, na tama raa hakaatoa ku tauttari i te ara e sara; se hai tama roo hokotahi e ppena hea e tonu.

¹³ Na maihu laatou raa e ttuu tallaki tahi pera ma ni taruma,

na arero laatou raa e pii na tattara malliu,
na tattara laatou raa e ssau pera ma na lapono haeo tera e lavaa te taa te tama ki mate,
¹⁴ na tama raa e haru haeo tahi alaa tama.
¹⁵ Na tama raa e vave roo te mee na tama ki hakalono llihu,
tena ki taa na tama raa no mmate;
¹⁶ na tama raa e mee na tama na kina laatou e oo raa ki hakalono llihu.
¹⁷ Na tama raa se illoa na tiputipu te noho laoi,
¹⁸ ia na tama raa hoki se illoa te mattaku TeAtua.”
¹⁹ Tena te saaita nei taatou ku illoa pera ma na mee hakaatoa e haere koi i na tama
e nnoho i raro na tuua raa ki hakaoti na tattara malliu na tama hakaatoa, tena TeAtua
ku hakatonutonu te maarama nei. ²⁰ Maitaname se hai tama e tonu i na karemata
TeAtua kame aia e tautari hea na tuua raa e hihai aia kippena raa; ia hea na tuua raa
e ppena raa, na tuua raa e mee taatou ki illoa pera ma taatou ku ssara.

Ni tiputipu taualleka peehee taatou e me ki ttonu ma TeAtua

²¹ Emeia te saaita nei TeAtua ku hakari mai na tiputipu Aia e me ki mee taatou
ki ttonu ma Aia raa. Na tiputipu raa se mmoe i roto na tuua raa, niaina ma na tuua
Moses ia ma na akoako na profet raa e tattara mai taatou i na tiputipu raa. ²² TeAtua
e tuku tonu na ora na tama raa i na hakattina laatou iaa Jisas Krai raa. TeAtua e ppena
peenei i na tama hakaatoa tera e hakattina iaa Krai raa, maitaname se isi te mee e kee:
²³ na tama hakaatoa e ppena na mee e ssara, tena ku oo no mmao itaha ma na mahi
TeAtua. ²⁴ Emeia TeAtua e kou mai marino te hoki raa i te tauareka Aia ki ttonu taatou
ma Aia i na mahi Jisas Krai tera ni hakattana taatou i taha ma na hai sara taatou raa.
²⁵ ²⁶ TeAtua e hoki mai Jisas ki mate, tena te toto Aia raa e me ki mee pera ma he mee
e ssoro na hai sara na tama e hakattina Aia raa i taha. TeAtua e penapena te mee nei
ki huri mai pera ma Aia e tonu tahi. I mua raa Aia e noho hemuu, ia se anana hoki
na hai sara na tama; e meia te saaita nei Aia ku hakatonutonu na hai sara na tama raa
ki huri ake pera ma Aia e tonu tahi. TeAtua e huri mai te ara nei pera ma Aia Hokoia
e tonu tahi, tena Aia e tuku tonu na ora na tama hakaatoa e hakattina iaa Jisas raa.

²⁷ Kaa hea taatou e isi kilavaa taatou te ahu? Se hai mee! Kaa he hakataakoto
peehee i te mee nei? E mee taatou e tautari na tuua raa? Seai, e meia e mee taatou
e hakattina. ²⁸ Maitaname te maanatu hakaoti maatou raa e mee ma, te tama e me
ki tonu koi i na karemata TeAtua e mee te hakatina aia raa, ia seai ma hea na tuua raa
e tattara. ²⁹ Eaa! TeAtua he Atua koi na Jiu? Aiea TeAtua seai ma he Atua hoki
na tama seai ma ni Jiu raa? Noo, TeAtua he Atua na tama raa hoki. ³⁰ TeAtua e hokotahi
koi, tena Aia e me ki tuku tonu na ora na Jiu raa tautari na hakattina laatou, tena Aia
e me ki tuku tonu na ora na tama seai ma ni Jiu raa tautari na hakattina na tama raa.
³¹ Eaa! Te mee nei e huri mai ma taatou ki peesia na tuua raa e mee te hakattina taatou
e isi nei? Seai, e meia taatou ki sapai na tuua raa.

4

Te hakatina Abraham

¹ Taatou e me ki tattara peehee i te vahi Abraham te tipuna taatou i mua raa? He iroa
peehee aia ni isi i te vahi te hakatina? ² Kame Abraham e tuku tonu te ora aia ma
TeAtua i na mee aia nippena raa, tena aia e tau te ahu, e meia auu se ahu i mua
na karemata TeAtua. ³ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,
“Abraham e hakatina i TeAtua,
tena TeAtua kitoo tama raa pera ma he tama e tonu e mee te hakatina tama raa
i Aia raa.”

⁴ Na tama e hehekau raa e me ki too na sui, e meia na sui raa se mee pera ma ni hoki,
na mee raa ni mee na tama raa e kahota kitoo. ⁵ Na uata taatou raa se lavaa te mee
taatou ki ttonu i na karemata TeAtua, e meia teeraa ko na hakattina taatou i TeAtua raa

e mee taatou kittonu. TeAtua e mee na tama hai ssara raa kittonu ma Aia e mee na hakattina laatou raa. ⁶ Teenei ko te hakataakoto Devit te saaita aia ni tattara i te vahi te hihia te tama tera TeAtua ni too pera ma he tama etonu, ia e kee ma hea te tama e ppena raa.

⁷ “Na tama na hai sara laatou ku oti te ssirihia raa e me ki hakatapurua ia ma na tama hoki na hai sara laatou ku oti te hai aroha raa!”

⁸ Te tama TeAtua ku oti te ssoro na hai sara aia raa e me ki hakatapurua.”

⁹ Eaa, te hihia Devit etattara raa e haere koi inatama nittuu te hakamaatino e tapu raa? Seai! Te hihia raa e haere hoki i na tama se ttuu te hakamaatino e tapu raa. E mee taatou e ppau te Launiu Tapu raa ma,

“Abraham e hakatina TeAtua,

tena TeAtua kitoo tamaraa pera ma he tama etonu e mee te hakatina tamaraa i Aia raa.”

¹⁰ Te saaita hee TeAtua ni mee ma Abraham etonu tahi? Imua ma i muri Abraham nittuu te hakamaatino e tapu raa? TeAtua e mee ma Abraham etonu imua aia nittuu te hakamaatino e tapu raa, seai ma i muri. ¹¹ Abraham etuu te hakamaatino e tapu raa i muri, tena te hakamaatino e tapu raa he hakkatu e huri mai pera ma TeAtua ni too Abraham pera ma he tama etonu tahi i mua tamaraa ni ttuu te hakamaatino e tapu raa, e mee te hakatina tamaraa i Aia raa. Tena Abraham ko te tamana na tama hakaatoa e hakattina i te TeAtua i te vahi te lotu raa, tena TeAtua ku too na tamaraa pera ma ni tama etonu ina hakattina na tamaraa, niaina ma na tamaraa se ttuu te hakamaatino e tapu raa. ¹² Abraham ko te tamana hoki na tama ku oti te ttuu te hakamaatino e tapu raa, teenaa ko na Jiu, ia semee ma na tamaraa etuu koi te hakamaatino e tapu raa, e meia e mee na tamaraa e isi na hakattina e ssau pera ma te hakatina Abraham te tamana taatou raa ni isi i mua aia ni ttuu te hakamaatino e tapu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

¹³ Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma Abraham ia ma na hai mokopuna aia raa pera ma Abraham e me kitoo te maaramanei ma aia raa, ia te meake TeAtua raa, se mee ma Abraham e tautari na tuua raa, e meia e mee Abraham e hakatina, tena TeAtua kitoo aia pera ma he tama etonu. ¹⁴ Maitaname kame e hakamaoni pera ma hea TeAtua ni hakamoe raa e haere koi i na tama e tautari na tuua raa, tena te hakatina raa ku mee pera ma he mee vare, ia hoki na tattara hakamaoni Tamaraa ku se isi te turana. ¹⁵ Na tuua raa e hakari mai taatou te roto TeAtua; e meia kame se isi na tuua, tena taatou se lavaa hoki te isi na tuua e me ki seu.

¹⁶ Tena na tattara hakamaoniraa e haere ma te hakatina kilavaa na tattara hakamaoniraa te mee pera ma he hoki TeAtua e hoki marino ake ina hai mokopuna Abraham raa hakaatoa. Te tattara hakamaoniraa se haere koi i na tama e tautari na tuua raa, e meia e haere hoki i na tama e hakattina i te ara Abraham ni hakatina raa, maitaname Abraham ko te tamana taatou na tama hakaatoa e hakattina raa; ¹⁷ pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Anau ku oti te mee akoe mo tamana na kanohenua tammaki.”

Ia tena te tattara hakamaoniraa e tauareka i na karemata TeAtua, te Tama Abraham e hakatina raa. TeAtua te Tama e hakaora na tama ku mmate no ora raa, tena ki ppehi koi te tattara, tena na mee hakaatoa ni se hhura i mua raa ku ttipu ake. ¹⁸ Abraham e hakatina, tena kinoho no hakattari te tauareka kitae mai, niaina ma aia se isi te hakataakoto roo e tauareka te noho no hakattari, tera hea aia ku mee mo “tamana na kanohenua tammaki.” Pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Na hai mokopuna akoe raa e me ki tammaki roo pera ma na hetuu.”

¹⁹ Abraham kutaapiri kitae huitarau na hetau tematua aia; e meia aia setiaki te hakatina aia raa te saaita aia ni maanatu ma tetinotama aia raa kutaapiri koi kimate ia ma Sara hoki kuse lavaa te isi na tamallikiraa. ²⁰ Aia se hai vahao nitiaki te hakatina aia raa, tena aia hoki etaohimmau roo na tattara hakamaoni

TeAtua raa, tena te hakatina aia raa e kou ake na mahi te tinotama aia raa, tena aia ki hakammaha ake TeAtua. ²¹ Abraham e iroa roo pera ma TeAtua e me ki ppena hea Aia ni tattara hakamaoni ake raa. ²² Tera hea TeAtua e too aia pera ma he tama e tonu e mee te hakatina tama raa. ²³ Na tattara e mee ma, “aia e too ria pera ma he tama e tonu raa” se mee ma e taataa koi iaa Abraham hokoia. ²⁴ Na tattara raa e tattaa hoki ma taatou na tama TeAtua ni too ma e ttonu ia ma ni tama e hakattina i Aia, te Tama tera ni hakamahike Jisas TeAriki taatou raa i taha ma te mate raa. ²⁵ Emeia na tama raa e kou ake Jisas i na tama haeo raa ma ki taa ki mate e mee na hai ssara taatou raa, tena Aia e ora muri ma ki mee taatou ki ttonu i mua na karemata TeAtua.

5

Taatou ki ttonu ma TeAtua

¹ Teenei taatou kuttonu ma TeAtua ite hakamaoni na hakattina, tena taatou ku nnoho laoi ma TeAtua i na mahi TeAriki taatou Jisas Krai. ² Aia e hakattaki taatou ki illoa te tauareka TeAtua i na hakattina taatou e nnoho ma taatou te saaita nei raa. Ia tena taatou kiau e mee te hakataakoto taatou e isi kinnoho no hakattari ite tauareka TeAtua raa. ³ Taatou kiau hoki i na hakalonolihu taatou raa, maitaname na hakalonolihu raa e kou mai na mahi taatou ki nnoho hakavaratoa, ⁴ ia te nnoho hakavaratoa raa e kou mai te hihia TeAtua, tena te hihia TeAtua raa e kou mai te hihai ki nnoho no hakattari. ⁵ Te hihai ki noho no hakattari raa selavaa te mee taatou ki se hihia, e mee TeAtua ku oti tenniniho telaoi Aia raa i roto na hatu manava taatou i na mahi TeAnana Tapu, te hoki TeAtua ni kou mai raa.

⁶ Maitaname taatou ni selavaa te tokonaki taatou hokotaatou, tena Krai ki mate ma na hai sara taatou raa i te saaita TeAtua ni hirihiri raa. ⁷ Teenei he mee e hainattaa roo ma te tama ki mate ma te tama e tonu tahira. Emeia te tama elavaa te mee ma aia ki mate ma te tama e tauareka raa. ⁸ Emeia TeAtua e huri mai taatou e hia Aia e hihai taatou. Krai ni mate ma taatou te saaita taatou koi nnoho ma na hai ssara. ⁹ Te toto Krai raa e mee taatou te saaita nei ki ttonu i mua TeAtua; kaa e hia hoki Krai e me ki tokonaki taatou ki hakassao i taha ma te roto TeAtua raa! ¹⁰ Taatou ni tama e nohonnoho haeo ma TeAtua, e meia e mee te mate te Tamariki Aia raa, tena TeAtua ki tokonaki taatou ki nonnoho laoi ma Aia. Ia e mee te saaita nei taatou ku ssoa laoi ma TeAtua, tena kaa e hia hoki Krai e me ki tokonaki taatou ma te ora Aia raa! ¹¹ Emeia aanei seai ma ko na mee nei hakaatoa; taatou e hihia i na mee TeAtua ni ppena iho i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou tera ni mee taatou ki ssoa laoi ma Aia raa.

Adam laua ma Krai

¹² Te hai sara raa e kaamata mai i te tama hokotahi, tena te hai sara te tama naa e kou mai hoki te mate. Tera hea te mate raa kuttoha no ttae na tama roo hakaatoa, maitaname na tama roo hakaatoa e ppena na mee e ssara. ¹³ Te hai sara raa ko na moe mai avare i roto te maarama nei i mua TeAtua ni kou ake na tuua raa iaa Moses; ia na tama selavaa te isi na hai sara; peeraa ki se isi na tuua ni hakammoe. ¹⁴ Tena te mate raa e me ki hakamaatua i na tama hakaatoa kaamata te saaita Adam haere no ttae te saaita Moses, ia e me ki ttae hoki i na tama ni se ppena hea Adam ni pena e ssara te saaita aia ni se hakarona hea TeAtua ni tattara ake aia raa.

Adam e huri mai te tipu te Tama tera e me ki hamai i muri raa. ¹⁵ Emeia tokorua raa se ssau, maitaname te hoki TeAtua e kou mai marino raa se ssau pera ma te hai sara Adam raa. Te mee nei e hakamaoni pera ma na tama hakaatoa e mmate, e mee koi te hai sara te tama hokotahi nei. Emeia te tauareka TeAtua raa e rahi roo, tena tammaki na tama e me ki too te tauareka raa iaa Jisas Krai te Tama hokotahi Aia ni hoki marino mai ma na tama raa. ¹⁶ Ia e isi te mee e kee roo ilottonu te hoki TeAtua e kou mai marino raa ia ma te hai sara te tama hokotahi raa. I muri te hai sara hokotahi raa, tena te hakatonutonu “na tama hai sara raa” ku hamai; e meia i muri na hai sara raa kutammakiroo, tena te hoki tera “na tama se isi na hai sara raa” ku hamai! ¹⁷ Te mee nei e hakamaoni e mee te hai sara te tama hokotahi raa e mee te mate raa ki hakamaatua, teena ko te tama hokotahi naa koi. Emeia hea te Tama

hokotahi raa ni ppena raa e hai mmahi roo, teenaa ko Jisas Krai! Na tama ni too haka-
maoni te laoi TeAtua ni kou mai marino raa ku ttonu, tena Krai e me ki hakamaatua
na ora na tama naa.

¹⁸ Ia tena te haisara hokotahi raa e mee na tama hakaatoa ki haisara, ia essau
hoki, te tauareka te Tama hokotahi raa e hakattana na tama hakaatoa, tena ki kou ake
te ora na tama raa. ¹⁹ Tena na tama hakaatoa kumee pera ma ni tama haisara
e mee te se hakarono te tama hokotahi raa, ia essau hoki, na ora na tama hakaatoa
ku tuku tonuria e mee te hakarono te Tama hokotahi raa.

²⁰ Na tuua raa e kaamata mai koi ki oo na haisara na tama raa no tammaki, e meia
te tauareka TeAtua raa e me ki hakanuu no rahi i na kina na haisara raa e oo koi
no llahi raa. ²¹ Ia tena na haisara raa e isi na mahi kitaa te tama kimate, tena
te tauareka TeAtua raa e isi na mahi ki hakatonu te tama kitonu, tena ku hakattaki
taatou ma na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa i te kina te ora e ora tahi se isi
te hakaoti raa.

6

Te ora Krai

¹ Kaa taatou e me ki tattara peehee hoki? Eaa, taatou ki tauhano te nnoho na ora
e pii na haisara ki lavaa TeAtua te hakanuu te tauareka Aia raa? ² Seai! Taatou ku oti
te mmate i te vahi na haisara, kaa taatou e me ki tauhano koi te nnoho ma na haisara?
³ Hakamaoni roo, kootou e illoa pera ma kootou ni hakoukou tapu ki nnoho ma Jisas
Krai, tena kootou e hakoukou tapu hoki kimmate ma Tama raa. ⁴ Ia tena taatou
ni mmate no tanu ma Jisas i te vahi te hakoukou tapu, ia essau hoki pera ma Krai
ni mahike muri i taha ma te mate i na mahi hai mmahi TeAtua raa ma ki lavaa hoki
taatou te nnoho i roto te ora vahao nei raa.

⁵ E mee taatou ku oo mai no hokotahi ma Krai, tena kimmate pera ma Aia
ni mate raa hoki. Ia essau peeraa hoki, taatou e me ki hokotahi ma Tama raa te saaita
taatou e mahike muri no ora hoki pera ma Tama raa. ⁶ Tena taatou e illoa pera
ma na tiputipu tuai taatou i mua raa ku oti te mmate ma Krai i aruna tekros ma
ki lavaa TeAtua te seu na mee haeo te tama e hihai ki ppena raa, ia ki selavaa hoki
taatou telepotia i na haisara. ⁷ Maitaname te saaita taatou e mmate raa, taatou e me
kittana i taha ma na mahi na haisara raa. ⁸ E mee taatou ni mmate ma Krai, tena
taatou e hakattina hoki pera ma taatou e me ki ora ma Tama raa. ⁹ Maitaname
taatou e illoa pera ma Krai e mahike muri i taha ma te mate, tena ku selavaa te mate
hoki. Te mate raa ku se isi hoki na mahi kittohi Tama raa. ¹⁰ E mee Aia ni mate,
tena na haisara raa ku se isi na mahi i aruna Krai, tena te saaita nei Tama raa ku ora
no noho ma TeAtua. ¹¹ Ia tena kootou ki mannatu peeraa hoki ma kootou ni mmate
i te vahi na haisara, e meia kootou ku ora no nnoho ma TeAtua i na mahi Jisas Krai.

¹² Kootou ki selavaa te tiaki na haisara raa ki hakamattua i na tinotama kootou
tera e lavaa te mmate raa, ki selavaa kootou te tauttari hea te tinotama raa e hihai.
¹³ Kootou hoki selavaa te tiaki he kina peehee na tinotama kootou raa ki ppena na mee
e ssara. E meia kootou ki kou ake na tinotama kootou raa iaa TeAtua ki mee pera ma
ni tama ku oti te mmate no ora muri, tena kootou ki kou ake na tinotama kootou raa
hakaatoa iaa TeAtua ki ppena na tiputipu e ttonu. ¹⁴ Selavaa te tiaki na haisara raa
ki hakamattua kootou; maitaname kootou sennoho i raro na tuua, e meia kootou
e nnoho i raro te tauareka na mahi TeAtua raa.

Ppena na mee e ttonu

¹⁵ Tena kaa kuua? Eaa, taatou ki ppena na haisara e mee taatou ku tiaki te nnoho
i raro na tuua raa, tena ki nnoho i raro te laoi TeAtua? Seai! ¹⁶ Hakamaoni roo kootou
e illoa pera ma te saaita kootou e hoki kootou hokkootou ki hehekau ma he tama,
kootou ku mee pera ma ni tama hehekau te tama kootou e hakalollono raa, tena te sui
na haisara hakaatoa raa ko te mate, tena te tiputipu te hakalollono raa e mee kootou

kittonu ma TeAtua. ¹⁷ Emeia taatou ki hakammaha TeAtua! Maitaname niaina ma kootou nilepotia i na haisara i mua, e meia kootou e tauttari roo te hakamaoni tera e moe i roto na akoako kootou ni too ma na hatu manava kootou raa. ¹⁸ Kootou ku ttana i taha ma na haisara kootou raa, tena kootou kumee pera ma nitama e tauttari na tiputipu e ttonu.

¹⁹ (Anau e tattara tahi na tattara taatou e tattara te aho ma te aho raa e mee na ora kootou raa e matanaennae.) Eisi te saaita kootou ni hoki na ora kootou raa ki nnoho i raro na mahi na tiputipu sakkino ia ma na haisara, tena kippena na mee se ttonu. Tena te saaita nei kootou ki tauttari roo na tiputipu e ttonu ia ma na tiputipu e ttau.

²⁰ Te saaita kootou ni nnoho i raro na mahi na haisara raa, kootou se mannatu hoki ma kippena na mee e ttonu. ²¹ Kaa hea kootou ni too i namee kootou ni ppena i mua tera kootou ku nnapa te ppena i te saaita nei raa? Na mee sakkino nei e kou mai te mate! ²² Emeia te saaita nei kootou ku ttana i taha ma na haisara kootou raa, tena te ora kootou ku too raa ko te ora hakamaoni TeAtua e hihai raa, tena te hakaotioti ko te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa. ²³ Maitaname te sui na haisara raa ko te mate; e meia te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa ko te hoki TeAtua e kou mai marino i taatou tera e hukui ma Jisas Krai TeAriki taatou raa.

7

Tattara hai auna te avvana

¹ Aku taina, kootou eme ki illoa hea anau kumee kitattara atu nei, maitaname kootou hakaatoa e illoa na tuua raa. Na tuua raa e hakamattua koi i aruna na tama te saaita laatou koi nnoho i roto te maarama nei raa. ² Te tattara hai auna i te hine hai avana e noho i raro na mahi te tanata aia te saaita te tanata raa koi ora raa; e meia kame te tanata raa ku mate, tena te hine raa ku ttana i taha ma na mahi te tanata raa. ³ Ia tena kame te hine raa e noho ma teeraa tanata te saaita te tanata aia raa koi ora, tena aia kumee pera ma he hine e ppena na mee se ttonu; e meia kame te tanata aia raa ku mate, tena aia kuttana i te vahi na tuua, tena aia kuse mee pera ma he hine e ppena na mee se ttonu kame aia e avana teeraa tanata hoki. ⁴ Aku taina, kootou peeraa hoki e mee i te vahi na tuua raa kootou ku mmate, e mee kootou e hukui ma te tinotama Krai raa, tena te saaita nei kootou kumee pera ma nitama te Tama tera ni mahike muri i taha ma te mate raa ma kilavaa taatou te hehekau ma TeAtua. ⁵ Te saaita taatou e nnoho i raro na mahi na mee taatou e hihai raa, tena na haisara e oo mai i te vahi na tuua raa e hehekau i roto na tinotama taatou, ia hea taatou e ppena raa e kou mai koi te mate. ⁶ Tena te saaita nei taatou kuttana i taha ma na tuua raa, maitaname taatou ni mmate i te vahi na tuua ni karapusi taatou raa. Te saaita nei taatou kuse tauttari na tiputipu na tuua tera nitattama i mua raa, e meia taatou ku tauttari na tiputipu vahao nei TeAnana Tapu raa.

Na tuua ia ma na haisara

⁷ Eaa, taatou eme kitattara ma na tuua raa e haisara? Seai! Emeia teeraa ko na tuua raa e mee anau ki iroa ma te haisara hea. Kame te tuua raa ni se tattara mai ma, "Auu se mannako hea alaa tama ettino," tena anau selavaa hoki te iroa pera ma eisi te sara peeraa. ⁸ Emeia e mee koi te tuua nei, tena te haisara raa ku hakahurahura tammaki na hakataakoto i roto anau ki manako namee. Peeraa ki se hai tuua raa, te haisara raa he mee koi e mate. ⁹ Anau ni mee raa e ora te saaita anau ni se iroa mai na tuua raa, e meia te saaita anau ni iroa mai na tuua raa, tena na haisara raa kukaamata no hehekau i roto anau, ¹⁰ tena anau ku mate. Tena te tuua ma e kou mai te ora raa e kou mai koi te mate i te vahi na haisara anau raa. ¹¹ Na haisara raa e hakavvare anau no vvare i te vahi na tuua raa ma ki taa koi anau ki mate.

¹² Emeia na Tuua raa ni mee e ttau, tena na tattara i roto na Tuua raa e ttau, e ttonu, ia e taualleka. ¹³ Emeia kaa te mee ma e tauareka raa he mee koi e me ki mee anau ki mate? Seai! Teena ko te haisara raa e mee anau ki mate. Te haisara raa e mee

na mee taualleka nei ki taa anau ki mate ma ki kite anau te haeo na hai sara raa. Tena na tattara i roto na Tuaa raa e huri mai pera ma na hai sara raa e haeo roo.

Na tiputipu sakkino i roto taatou

¹⁴ Taatou e illoa pera ma na Tuaa raa ni tuaa e oo mai TeAtua, e meia anau he tama hai sara, tena anau e noho i raro na mahi na hai sara. ¹⁵ Anau se iroa hea anau e ppena, maitaname anau se ppena hea anau e hihai ki ppena raa, e meia anau e ppena na mee anau se hihai roo ki ppena raa. ¹⁶ E mee na mee anau e ppena raa ko na mee anau se hihai ki ppena raa, tena na mee anau e ppena raa e huri mai pera ma na Tuaa raa e ttonu. ¹⁷ Emeia te hakamaoni, anau se ppena na mee nei; teeraa ko na hai sara e mmoe i roto anau raa. ¹⁸ Anau e iroa pera ma te tauareka raa se moe i roto anau, ia se moe i roto te tinotama anau ite maarama nei raa. Maitaname te hihai ki ppena na mee taualleka raa e moe i roto anau, e meia anau se lavaa roo te ppena na mee taualleka raa. ¹⁹ Tena anau ku se ppena na mee taualleka anau e hihai ki ppena raa, e meia anau ku ppena na mee roo sakkino anau se hihai ki ppena raa. ²⁰ Kame anau e ppena hea anau se hihai ki ppena raa, tena te mee nei e huri mai pera ma sei ma ko nau e ppena na hai sara raa, e meia teeraa ko na hai sara e mmoe i roto anau raa.

²¹ Tena anau e kite pera ma te tuaa nei e hehekau i roto anau, e mee te saaita anau e hihai ki ppena na mee e taualleka raa, tena te hakataakoto ki ppena na mee sakkino raa ku tere ake i roto anau. ²² Emeia i roto roo anau, anau e hihai roo na Tuaa TeAtua raa. ²³ Tena anau e kite ma e isi te tuaa e kee e hehekau i roto anau. Te tuaa raa e hakatukaa ma te tuaa tera te hakataakoto anau raa e hihai ki tautari raa. Te tuaa raa e karapusi anau kinoho i raro na mahi te tuaa na hai sara tera e hehekau i roto anau raa. ²⁴ Anau hokonnau se hihia roo! Koai te tama e lavaa te hakasao anau i taha ma te tinotama te nei e me kitaa anau ki mate nei? ²⁵ Anau e hakammaha TeAtua te Tama tera e tokonaki anau i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa!

Te nei te maanatu anau: anau hokonnau e me ki tautari na tuaa TeAtua raa ma te maanatu koi anau, te saaita te tinotama anau raa e tautari te tuaa na hai sara raa.

8

Te ora i te vahi TeAnana Tapu

¹ Tena se hai tama hoki e me ki tattara ma taatou e hai sara e mee taatou ku hukui ma Jisas Krai. ² Maitaname na tuaa TeAnana Tapu tera e kou mai taatou te ora, tena ki hukui taatou ma Jisas Krai raa e hakattana taatou i taha ma te tuaa na hai sara ia ma te mate. ³ Na Tuaa raa se lavaa te tokonaki taatou ki ora e mee taatou e pii na hai sara. Tena TeAtua ki ppena hea na Tuaa raa se lavaa te ppena raa. Aia e kauna ria iho te Tamariki Aia raa ki hamai, tena te Tama raa e hamai ma tinotama e ssau pe nei ma na tinotama taatou e pii na hai sara nei ma ki ssoro na hai sara taatou raa i taha. ⁴ TeAtua e pena te mee nei ki huri mai te hakamaoni na Tuaa raa pera ma taatou e tautari hakamaoni hea TeAnana Tapu raa e hihai, ia sei ma hea te tinotama raa e hihai. ⁵ Na tama ennoho koi no tautari hea na tinotama laatou raa e hihai ki ppena raa, tena na hakataakoto na tama raa e tautari koi hea te tinotama raa e hihai. ⁶ Taatou e me ki mmate kame taatou e tautari hea te tinotama raa e hihai, ia taatou e me ki ora no noho laoi kame taatou e tautari hea TeAnana Tapu raa e hihai. ⁷ Tena na tama e tautari hea na tinotama raa e hihai raa e me ki nonnoho haeo ma TeAtua, maitaname na tama raa se tautari na tuaa TeAtua raa, tena te hakamaoni, na tama raa se lavaa roo te tautari. ⁸ TeAtua se lavaa te hihia na tama e tautari hea na tinotama laatou raa e hihai raa.

⁹ Emeia kootou ki se noho no tautari hea te tinotama raa e hihai kootou ki ppena raa; kootou ki noho no tautari hea TeAnana Tapu raa e meatu kootou ki ppena raa, maitaname TeAnana Tapu raa e noho i roto kootou. Koai te tama se isi TeAnana Tapu Krai raa sei ma he tama Tama raa. ¹⁰ Emeia kame Krai e noho i roto

kootou, tena TeAnana Tapu raa ko te ora tera e mee kootou ki ttonu i mua na karemata TeAtua, niaina ma na tinotama naa e me kimmate i na hai sara. ¹¹ Kame TeAnana Tapu TeAtua te Tama ni hakamahike Krai i taha ma te mate raa e noho i roto kootou, tena te Tama ni hakamahike Krai raa e me ki kou atu hoki te ora i na tinotama kootou i te maarama nei raa i na mahi TeAnana Tapu tera e noho i roto kootou raa.

¹² Ia tena, aku taina! Maatou eisi te hakataakoto e rahiroo ma ki setauttari hea te tinotama raa e hihai maatou kippenaraa. ¹³ Kame kootou e tauttari hea te tinotama raa e hihai, tena kootou e me kimmate; e meia kame TeAnana Tapu raa e tokonaki kootou no seu na tiputipu sakkino raa, tena kootou e me ki ora. ¹⁴ Na tamalliki TeAtua raa ko na tama e hakattakiria TeAnana Tapu. ¹⁵ Maitaname TeAtua ni se kou atu TeAnana Tapu raa ma ki karapusi ia ma ki mee kootou ki mattaku, e meia TeAnana Tapu raa e mee kootou kimee mo tamalliki TeAtua, tena taatou e me kittani ake TeAtua i na mahi TeAnana Tapu raa ma, "Tamana! Taku Tamana!" ¹⁶ TeAnana Tapu TeAtua raa e hukui ma na anana taatou raa ki huri ake pera ma taatou ni tamalliki TeAtua. ¹⁷ E mee taatou ni tamalliki Aia, tena taatou e me ki too na hoki e t tapu Aia raa, maitaname na mee hakaatoa TeAtua e hakasessere ma Krai te Tamariki Aia raa ni mee hoki taatou. Kame taatou e hakalono llihu ma Krai, tena taatou e me ki nnoho hoki ma Tama raa i roto te tauareka Aia raa.

Te ora tauareka i muri

¹⁸ Anau e iroa roo pera ma na hakalono llihu taatou te saaita nei raa se tau roo ma te ora tauareka taatou e me ki illoa i muri raa. ¹⁹ Na mee hakaatoa i te maarama nei raa e nnoho koi no hakattari te saaita roo TeAtua e hakari na tamalliki Aia raa. ²⁰ Tena na mee hakaatoa i te maarama nei raa e me kimmoe koi ki haeo, ia se mee ma na mee raa e pena mai ki mmoe ki haeo, e meia te Tama e pena mai na mee raa e hihai ma na mee raa ki haeo. Maitaname TeAtua eisi te hakataakoto ni hakamoe ²¹ pera ma na mee hakaatoa i te maarama nei raa e me ki hakattana ria i taha ma na haeo hakaatoa, tena kunnoho i roto te tauareka TeAtua raa pera ma ni tamalliki Aia. ²² Taatou e illoa pera ma i mua haere notae vahao nei, na mee hakaatoa e tanittani te hakalono llihu pera ma na isu te hine ku mee ki mamaoha raa. ²³ Ia se mee ma ko na mee hakaatoa i te maarama nei raa koi e hakalono llihu; e meia taatou na tama ni too TeAnana Tapu pera ma te hoki kaamata TeAtua raa e me ki hakalono llihu hoki i roto taatou te saaita taatou e nnoho no hakattari ma TeAtua ki too taatou pera ma ni tamalliki Aia raa, tena ku hakattana taatou hakaatoa. ²⁴ Maitaname taatou e tokonakiria no ora i te maanatu tauareka taatou ma ki nnoho no hakattari raa, tena kame taatou ku oti te kkite hea taatou e mamannatu raa, tena te maanatu naa se hakamaoni. E meia koai te tama e lavaa te noho no hakattari ki kite na mee aia ku oti te kite raa? ²⁵ Ia kame taatou e nnoho no hakattari ki kkite na mee taatou se ki kkite raa, tena taatou ki nnoho hakavaratoa koi no hakattari.

²⁶ Ia e ssau hoki, TeAnana Tapu raa e me ki hamai no tokonaki hoki taatou, e mee taatou e matanaenna. Maitaname taatou se illoa ma taatou e me ki lotu peehee; TeAnana Tapu raa Hokoia e me ki tattara tani ake TeAtua ma taatou i na tattara tera taatou se illoa ma taatou ki tattara peehee. ²⁷ Tena TeAtua, te Tama ekite i roto na hatu manava taatou raa e iroa na maanatu TeAnana Tapu raa, maitaname TeAnana Tapu raa e tattara ma TeAtua i te vahi na tama Aia raa ia ma hea Aia e hihai raa.

²⁸ Taatou e illoa pera ma TeAtua e hehekau ma na mee hakaatoa e taualleka raa ma na tama e laoi i Aia raa, na tama Aia ni kanna ki tautari hea Aia hihai raa. ²⁹ Aia ku oti te havakkee na tama Aia ni hirihiri raa ki ssau pera ma te Tamariki Aia raa, tena te Tamariki Aia naa e me ki mee pera ma he arapou na tama raa hakaatoa. ³⁰ TeAtua ni kanna na tama Aia ni havakkee raa, tena Aia kimee na tama Aia ni kanna raa ki ttonu tahi ma Aia, tena na tama raa e me ki nnoho i roto te tauareka Aia raa.

Te laoi TeAtua

³¹ Kaa taatou e mannatu peehee i namee nei hakaatoa? Tena kaa koai na tama e me ki hakataukaa ma taatou kame TeAtua e noho ite vahi taatou? ³² Seai ma ko TeAtua, te Tama ni se ttaohi muri te Tamariki Aia raa, e meia Aia e hoki mai Tama raa pera ma he hoki ki mate ma taatou hakaatoa! TeAtua ni kauna ria mai te Tamariki Aia raa, tena kaa Tama raa selavaa hoki te hakattana taatou itaha ma namee hakaatoa? ³³ Koai te tama e me ki tattara haeo na tama TeAtua ni hirihiri raa? TeAtua Hokoia e me ki meake ma na tama raa se isi na sara! ³⁴ Koai te tama e me ki kou ake na hakalono llihu i na tama raa? Seai ma ko Jisas, te Tama ni mate no ora muri, tena ku noho ite vahi laua TeAtua ma kitattara ake TeAtua ite vahi taatou raa. ³⁵ Kaa koai te tama elavaa te vvae taatou itaha ma telaoi Krai raa? Eaa, te haeo raa e lavaa te vvae taatou, kaa te hainattaa raa, kaa te hakalono llihu raa, kaa te hikkai raa, kaa te tutuu haeo raa, kaa na tapahara raa, kaa te mate raa elavaa te vvae taatou? ³⁶ Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Na aho hakaatoa maatou e noho tappiri koi te mate e mee maatou e tauttari Akoe; tena maatou e mee ria pera ma ni sipsip ku mee ki taai ria ki mmate."
³⁷ Emeia maatou e kkumi hemuu koi na mee sakkino hakaatoa i na mahi te Tama e laoi maatou raa! ³⁸ Maitaname anau e iroa pera ma se hai mee elavaa te vvae maatou itaha ma telaoi Tama raa, tena te mate laua ma te ora, ia na ensel laatou ma na mee hakamattua ite vaelani raa ia ma na mahi, tena te noho taatou vahao nei raa ia ma te saaita koi hamai i muri raa selavaa te vvae, ³⁹ tena te maarama i aruna laua ma te maarama i raro raa selavaa te vvae taatou. Seisi roo te mee i roto te maarama nei e lavaa te vvae taatou itaha ma telaoi TeAtua tera taatou ni too i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa.

9

TeAtua ia ma na hakattina ana Aia

¹ Anau e tattara atu te hakamaoni; anau se mariu, maitaname anau e hukui ma Krai. TeAnana Tapu e hakattaki na hakataakoto anau raa, tena na hakataakoto anau raa e me mai hoki pera ma anau se mariu, ² te aroha anau e rahiroo, ia te aroha i roto te hatu manava anau raa se isi te hakaoti ³ i na tama te hareakina anau ia ma nallave ana anau raa! Anau e maanatu pera ma e tauareka anau te noho i raro na hakalono llihu TeAtua raa, tena ku havakkee ria i taha ma Krai ki tokonaki na tama nei. ⁴ Na tama nei ni tama hoki TeAtua, maitaname TeAtua e mee na tama raa pera ma ni tamalliki Aia, tena ki huri ake na mahi Aia raa i na tama raa. Aia e hakamoe te tattara e ivi Aia raa ma na tama raa, tena ki kou ake na Taa raa i na tama raa. Na tama raa e too te hakamarumarua hakamaoni raa, tena ki too hoki na tattara hakamaoni TeAtua raa. ⁵ Na tama raa e oo mai i te hareakina na tipuna taatou na Hibru raa, tena Krai ni hamai no tiputama, ia hetama hoki i roto te hareakina naa. Tena taatou ki hakammaha tahī TeAtua te Tama e hakamaatua i aruna na tama hakaatoa i na vahao hakaatoa raa! Amen.

⁶ Anau se meatu pera ma na tattara hakamaoni TeAtua raa kummate, maitaname na tama hakaatoa Israel raa seai ma ni tama hakamaoni TeAtua ⁷ Ia hoki na hai mokopuna Abraham raa hakaatoa seai ma ni tamalliki TeAtua. E mee TeAtua ni meake Abraham ma, "Na hai mokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai i te vahi Aisak."

⁸ Te hakataakoto nei e mee pera ma na tamalliki Abraham raa hakaatoa seai ma ni tamalliki TeAtua. Emeia na tamalliki hakamaoni TeAtua raa ko na tamalliki e hannau mai tautari te hakataakoto TeAtua raa. ⁹ Maitaname na tattara hakamaoni TeAtua raa e mmoe i roto na tattara nei,

"Te saaita peenei te hetau i muri raa Anau e me ki vaakai mai, tena Sara e me ki haanau te tamariki tanata."

¹⁰ Ia teeraa mee hoki. Tokorua na tamalliki taanata Rebeka raa e oo mai te tamana hokotahi, teenaa ko Aisak te tipuna taatou raa. ¹¹ ¹² Emeia ki mee te hakataakoto

te Tamariki hokotahi raa ki hakamaoni pera ma hea TeAtua e hihai raa, tena TeAtua ki meake Rebeka ma,

“Te tama matua raa e me ki hehekau i raro na mahi te tama paamee raa.”

TeAtua e meake te tattara nei i mua tokorua raa nihannau iho, ia i mua hoki tokorua raa e ppena na mee taualleka ia ma na mee haeo, tena te hihai TeAtua raa e me ki tautari te kanna Aia, ia sei ma hea tokorua raa ni ppena raa. ¹³ Essau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Anau e laoi Jekop,
e meia Anau se hihai Iso.”

¹⁴ Kaa taatou e me ki tattara pera ma hea TeAtua e ppena raa e sara? Sei. ¹⁵ E mee Aia ni tattara ake Moses ma,

“Anau e me ki hai aroha na tama Anau e hihai raa,
tena ku mee hakaraoi na tama Anau e hihai raa.”

¹⁶ Ia tena na mee hakaatoa e me ki tautari koi te aroha TeAtua, ia sei ma te hihai ia ma hea te tama e hihai ki ppena. ¹⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa ni tattara ake i te tuku Isip raa ma,

“Anau e mee akoe ki tuku raa ma ki huri ake akoe na mahi Anauraa ma ki illoa na tama hakaatoa te maarama nei raa i Anau.”

¹⁸ Ia tena TeAtua e me ki hai aroha he tama peehee Aia e hihai, tena ku mee he tama peehee ki hakatapanatta i te maanatu koi Aia.

Teroto ia ma te aroha TeAtua

¹⁹ Emeia he tama kootou e me ki mee mai Anau ma, “Kame te mee nei hakamaoni, tena kaa TeAtua e me ki mee ma taatou e sara peehee? Koai te tama e lavaa te ttuki te hihai TeAtua?” ²⁰ Taku taina, akoe he tama peehee kilavaa te tattara ssui ake TeAtua naa? Na mee taatou e ppena ma na rima taatou raa se lavaa te tattara mai ma, “Aiea akoe e penapena anau peenei naea?” ²¹ Tena te tama e penapena te mee raa e isi na mahi ki ppena hea aia e hihai, tena aia e lavaa te pena e rua na mee i te mee hokotahi. Teeraa mee he mee na aho e llahi, tena teeraa mee he mee koi na aho vare.

²² Tena te hakamaoniraa e ssau pera ma hea TeAtua ni ppena raa. Aia e hihai ki huri mai teroto Aia, tena ku mee taatou ki illoa na mahi Aia. Emeia Aia e pasemmu roo no kkumi hemuu te roto Aia i na tama tera e mee Aia ki roto raa ia ma na tama hoki ku mee ki oo i te kina haeo raa. ²³ Tena TeAtua e hihai hoki ki huri mai na mahi hai mmahi Aia tera Aia ni kou mai taatou na tama e tau te too te laoi Aia raa. Aanaa ko na tama Aia ni tanattana ma ki too te tauareka Aia raa. ²⁴ Maitaname taatou ko na tama Aia ni kanna, tena Aia se kkana koi na Jiu raa, e meia Aia e kanna hoki na tama sei ma ni Jiu raa. ²⁵ Aanei na tattara TeAtua i roto te launiu Hosea ma,

“Na tama sei ma ni tama Anau raa,
Anau e me ki kanna na tama naa ma,
'Ni tama Anau.’

Tena te kanohenua sei ma he kanohenua Anau ni laoi raa,
Anau e me ki kanna ma teenaa 'He kanohenua Anau.’

²⁶ Ia tena i te kina roo Anau ni meake na tama raa ma,
'Kootou sei ma ni tama Anau raa,’

Anau e me ki kanna na tama raa pera ma ni tamalliki TeAtua e ora raa.”

²⁷ Tena Aisaia ni tattara i te vahi Israel ma,

“Niaina na tama Israel raa e tammaki pera ma na kerekere i tai,
e meia na tama e me ki ora raa e me ki moisi roo;

²⁸ maitaname TeAtua e me ki hakatonutonu vave na sara te maarama nei raa.”

²⁹ Essau hoki pera ma Aisaia ni tattara mai i mua ma,

“Taatou e me ki ssau pera ma Sodom,
ia e me ki ssau pera ma Gomora;

peeraa TeAtua Hai mahi raa ki se tiaki mai alaa hai mokopuna i taatou.”

Israel ia ma te Rono Tauareka

³⁰ Tena taatou e me kitattara pera ma natama seai ma ni Jiu tera nise hahaivi ma ki mee laatou kittonu ma TeAtua raa kuttonu ma Tama raa i te vahi na hakattina laatou. ³¹ Emeia natama TeAtua esesee tetuaa ma ki mee laatou kittonu ma TeAtua raa kuselave tetuaa raa. ³² Aiea natama raa selave raea? Maitaname natama raa setuunaki i na hakattina laatou raa, emeia natama raa etuunaki koi hea laatou nippena raa. Tena natama raa ku haere hinahhina vaa aruna "te hatu" ³³ te Launiu Tapu raa e tattara ma,
 "Kira ake, Anau e tuku te hatu i Saion tera e me ki mee natama raa ki hinahhina raa, te hatu e me ki mee natama raa ki maoha.
 Emeia natama e hakattina Tama raa e me ki selavaa te nnapa."

10

¹ Aku taina, i roto te hatu manava anau ia ma nalotu anau i TeAtua raa, anau e hihairoo ma te kanohenua Israel raa ki ora! ² Anau elavaa te meatu te hakamaoni pera ma natama raa ku hakattina haimahiroo i TeAtua; emeia na hakattina natama raa se isi te tuurana i te vahi te atamai hakamaoni raa. ³ Na tama raa nise illoa te ara TeAtua e mee natama kittonu ma Aia raa, emeia natama raa e hahaivi ma ki hakammoe koi na hakataakoto laatou hokolaatou, tena natama raa kuse hihai ki tauttari te ara tera TeAtua e mee natama kittonu ma Aia raa. ⁴ Maitaname Krai e taa mate na Tuarua raa, tena natama e hakattina Aia raa e me kittonu ma Aia.

Te ora hakamaoni raa he mee na tama hakaatoa

⁵ Moses ni taataa na tattara nei pera ma natama e tauttari na Tuarua raa e me kittonu ma TeAtua:

"Te tama e tautari na tattara na Tuarua raa e me ki ora."

⁶ Emeia hea te Launiu Tapu raa e tattara mai i te vahi kootou e me kittonu ma TeAtua i na hakattina kootou raa e mee peenei:

"Ako e selavaa te vahiri hokkoe ma,

'Koi te tama e me ki haere i aruna i te vaelani?' "
 (ki kou mai Krai i raro).

⁷ "Ako e selavaa hoki te vahiri ma,

'Koi te tama e me ki haere i te maarama i raro raa?' "
 (ki hakamahike Krai i taha ma te mate).

⁸ Hea te Launiu Tapu raa e tattara raa e mee peenei:

"Na tattara TeAtua raa ku tappiri atu kootou,

ia kummau na maihu kootou,

ia kummo e i roto na hatu manava kootou,"

teenaa ko na tattara i te vahi te hakattina tera maatou ni takutaku atu raa. ⁹ Kame akoe e tattara te hakamaoni ma na maihu akoe raa pera ma Jisas ko TeAriki, tena akoe ku hakattina hakamaoni pera ma TeAtua ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate, tena akoe e me ki ora. ¹⁰ Maitaname taatou e me kittonu ma TeAtua kame taatou e hakattina, tena taatou e me ki ora hoki kame taatou e tattara hakamaoni ma Krai ko TeAriki taatou. ¹¹ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

"Te tama e hakattina i te TeAtua raa e me ki selavaa te napa."

¹² Te mee nei e haere i natama hakaatoa, maitaname na Jiu raa sekkee i taha ma natama seai ma ni Jiu raa; TeAtua ko TeAriki hokotahi natama hakaatoa, tena Aia e hakatapu haimahiroo natama tera e kainno ake Aia raa. ¹³ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

"Na tama hakaatoa e kainno ake TeAtua ki tokonaki laatou raa e me ki ora."

¹⁴ Kaa natama raa e me kilavaa peehee te kainno ake kame laatou se hakattina? Kaa natama raa e me ki hakattina peehee kame laatou sellono na tattara raa? Kaa natama raa e me killono peehee kame na tattara raa se ttae ake laatou? ¹⁵ Tena kaa na tattara raa e me kittae ake peehee kame se hai tama e kaunaria ki oo no takutaku na tattara raa? Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Te oo mai na tama e hahaere ma te Rono Tauareka raa e tauareka roo!”

¹⁶ Emeia se mee ma na tama hakaatoa e hakattina i te Rono Tauareka raa. Aisaia hokoia ni tattara mai ma,

“TeAriki, koai na tama e hakattina na tattara maatou raa?”

¹⁷ Tena kootou e me ki hakattina kame kootou e llono na tattara raa, tena na tattara raa e me ki ttae atu i na takutaku i te vahi Krai raa.

¹⁸ Emeia anau e vahiri atu kootou: E hakamaoni pera ma na tama sellono na tattara raa? Na tama ni too na tattara raa, maitaname te Launiu Tapu raa e mee mai ma:

“Na reo na tama raa e ttae na kina hakaatoa i roto te maarama nei;

tena na tattara na tama raa e ttae na kina e mmao i roto te maarama nei.”

¹⁹ Tena anau e vahiri atu hakaraoi: Na tama Israel raa se illoa na tattara raa? Moses hokoia ko te tama kaamata e mee na tattara aia ma:

“Anau e me ki tokonaki na tama se nnoho hakapaa raa ki mee te kanohenua Anau raa ki manava kkere;

Anau e me ki tokonaki te kanohenua na tama se atamai raa,

ki mee te kanohenua Anau raa ki lloto.”

²⁰ Tena Aisaia ni hakamakkau mai i te vahi aia te saaita aia ni mee mai ma,

“Na tama se sесеe Anau raa e oo mai no kkite Anau;

Anau e tuu ake i na tama se vahihhiri Anau raa.”

²¹ Emeia Tama raa e tattara mai i te vahi na tama Israel raa ma,

“Anau e hihai ki huri ake telaoi Anau raa i na tama se tauttari no hakataukaa ma Anau raa.”

11

Te laoi TeAtua i na tama Israel

¹ Tena anau e vahiri atu: Eaa! TeAtua ku se hihai te kanohenua Aia raa? Seai! Anau he tama hoki Israel, ia he mokopuna Abraham, ia he tama i te manava Benjamin.

² TeAtua ni se tiaki te kanohenua Aia ni hirihiri i te kaamata roo. Kootou e illoa te tattara i roto te Launiu Tapu e mee ma Elaija ni tattara laaua ma TeAtua i na tiputipu na tama Israel raa:

³ “TeAriki!

Na tama raa ku oti te taa na profet Akoe raa,

tena ki seu na olta Akoe raa hoki;

anau hokonnau ku ttoe,

tena na tama raa ku hahaivi ma ki taa hoki anau ki mate.”

⁴ Kaa he tattara peehee TeAtua ni meake Elaija?

“Anau ettaohi ma Anau e hitu na simata na tama tera ni se hakamarumaru Bal te hatu tipua raa.”

⁵ Ia e ssau hoki pera ma te vahao nei, te kooina na tama TeAtua ni hirihiri ma te laoi Aia e hoki marino mai raa ku moisi. ⁶ TeAtua e hirihiri tautari telaoi Aia e hoki marino mai raa, ia seai ma hea na tama raa ni ppena. Kame TeAtua e hirihiri tautari hea te tama e ppena, tena te laoi Aia raa ku seai ma he laoi hakamaoni.

⁷ Kaa hea hoki? Na tama Israel raa selave hea laatou e sесеe raa. Teenaa ko na tama e moisi TeAtua ni hirihiri raa ku lave te mee raa, tena hakaatoa ku hakatturi na katarina laatou raa i te kanna TeAtua raa. ⁸ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “TeAtua e mee na kapuroro ia ma na hatu manava na tama raa ki pouri haere no tae te aho nei, na tama raa ku se kkite, ia ku se llono.” ⁹ Tena Devit e tattara hoki ma,

“Tiaki na tama naa ki hakaohoria i te saaita na kai e llahi raa;

tiaki na tama naa ki maoha i raro,

tena ku tiaki na tama naa ki hakalono lihu!

¹⁰ Tiaki na karemata na tama naa ki ppuni ki se lavaa laatou te kkite;

tena ku tiaki na tama naa ki haere hhuru na vahao hakaatoa i te mmaha na hakalono lihu laatou raa.”

¹¹ Ia tena anau ku vahiri atu hoki: Te saaita na Jiu raa e haere inoino ma ki hhina raa, natama raa ni maoha no sei hakaoti? Sei! Maitaname natama raa e ppena namee essara, tena te ora hakamaoniraa kuttae inatama sei ma ni Jiu raa. Te mee nei e me ki mee roo na Jiu raa ki manava kkere inatama raa. ¹² Na hai sara na Jiu raa e kou mai na hoki taualleka i te maarama nei, tena te matanaenna na anana natama raa e kou ake na hoki taualleka inatama sei ma ni Jiu raa. Ia na hoki taualleka raa e me ki tammaki roo peehee te saaita na Jiu raa hakaatoa ku tauttari hea TeAtua e hihai raa?

TeAtua e tokonaki na tama sei ma ni Jiu

¹³ Te saaita nei anau kutattara ake natama sei ma ni Jiu raa: Te saaita anau e hehekau pera ma he aposol inatama sei ma ni Jiu raa, anau e me kiau i na hehekau anau nippena raa. ¹⁴ Kame anau elavaa te mee na kanohenua maatou raa ki manava kkere, tena anau elavaa hoki te tokonaki alaa tama laatou ki ora. ¹⁵ Ia te saaita laatou ku se hihai raa, tena alaa tama na tama ni se hihai TeAtua raa ku huri no hihai Tama raa. Tena kaa ku mee peehee kame TeAtua ku too muri laatou? Na tama ku mmate raa e me ki ora!

¹⁶ Kame kootou ehoki ake te muri haraoa kaamataraa iaa TeAtua, tena te haraoana hakaatoa he haraoa Tama raa, ia kame kootou ehoki ake na patiaka te laakau raa iaa TeAtua, tena na raraa raa hoki ni mee Tama raa. ¹⁷ Eisi na raraa te oliv na tama elollohi raa ku makkoti i taha, tena na tama raa ki hukui ake te raraa te oliv se hai tama ni anaana raa. Kootou natama sei ma ni Jiu raa essau pera ma te oliv tera se hai tama ni anaana raa, tena te saaita nei kootou ku hakapaa ma na Jiu raa no too te ora hakamaoniraa. ¹⁸ Ia tena kootou kissekka haeo ake inatama TeAtua ekkoti no peesia pera ma ni raraa haeo raa. Kootou se tau te ahu, maitaname kootou essau pera ma na raraa raa; kootou se tokonaki na patiaka raa, e meia na patiaka raa e tokonaki kootou.

¹⁹ Tena kootou e me ki tattara ma, "Noo! Na raraa raa ekkoti raa i taha ma ki ttana anau." ²⁰ Te mee naa ehakamaoni. Na raraa raa ekkoti raa i taha, maitaname laatou se hakattina te saaita kootou ettuummau no hakattina raa. Emeia teenaa sei ma he mee kootou e me kiau, kootou e tau te mattaku avare. ²¹ TeAtua se sapai na Jiu e ssau pera ma ni raraa vare raa; kootou ekkahu ma TeAtua elavaa te sapai kootou? ²² Te nei taatou e me kikkite te laoi ia ma te hakatonutonu TeAtua raa ma e hai mahi peehee. TeAtua e me ki hakatonutonu na tama ku tiaki na tiputipu taualleka Aia raa, e meia Aia e me kilaoi kootou kame kootou e tauhano te nnoho ma te laoi Aia raa. Emeia kame kootou se tauttari, tena kootou e me kissepe raa i taha no peesia. ²³ Kame na Jiu raa e vakkai muri ake no hakattina Tama raa, tena TeAtua e me ki too hakaraoi na tama raa; maitaname TeAtua Hokoia koi elavaa te ppena peeraa. ²⁴ Kootou na tama sei ma ni Jiu raa essau pera ma ni raraa te oliv se hai tama ni ttori tera ku makkoti no hhopo i taha, tena ki hukui ake ma te oliv te tama ni ttori raa. Na Jiu raa e ssau pera ma te oliv te tama ni ttori raa, tena e me ki hainauhie roo ma TeAtua ki hukui muri ake na raraa ni makkoti raa i te tinotama te laakau raa.

TeAtua e laoi na tama hakaatoa

²⁵ Aku taina, e isi te hakamaoni e huunaria tera anau e hihai ma kootou ki illoa, maitaname te hakamaoniraa e me kimee kootou kissemamannatu ma kootou e atamai peehee. Eme te hakatapanatta natama Israel raa selavaa te moe tahi, te hakatapanatta natama raa e me kimoe koi kitae te saaita natama sei ma ni Jiu raa hakaatoa ku hakattina i TeAtua. ²⁶ Tena na tama Israel raa hakaatoa e me ki tokonaki raa ki ora. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, "Te Tama e me ki tokonaki taatou ki ora raa e me ki hamai i Saion no ui na tiputipu sakkino na hai mokopuna Jekop raa hakaatoa i taha.

²⁷ Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi Anau raa ma na tama raa te saaita Anau e me ki ui na hai sara na tama raa i taha.”

²⁸ E mee na tama raa kuse hakattina i te Rono Tauareka raa, tena na Jiu raa ku nonnoho haeo ma TeAtua e mee kootou na tama sei ma ni Jiu raa. Emeia e mee TeAtua e hihai, tena na Jiu raa ku taualleka ma TeAtua e mee na tipuna laatou i mua raa. ²⁹ Maitaname TeAtua se lavaa te hakatike te hakataakoto Aia ina tama Aia ni hirihiri no hakatapu raa. ³⁰ Tena kootou na tama sei ma ni Jiu raa, kootou i mua raa se tauttari TeAtua; e meia te saaita nei kootou ku too te tauareka TeAtua raa e mee na Jiu raa ku se tauttari TeAtua. ³¹ Ia e ssau peeraa hoki, kootou ku too te laoi TeAtua raa, maitaname na Jiu raa te saaita nei kuse tauttari TeAtua ma kilavaa laatou te too hoki te laoi TeAtua raa. ³² Maitaname TeAtua e mee na tama hakaatoa ki se hakallono ma ki lavaa Aia te huri ake te laoi Aia raa i na tama roo hakaatoa.

Na tattara ki hakammaha TeAtua

³³ Namee taualleka TeAtua raa e hakananniu roo! Te atamai ia ma te iroa Aia raa e nnoto roo! Koai tetama e lavaa te tattara hakamatahua mai na hakataakoto Tama raa? Koai te tama e lavaa te iroa na tiputipu Tama raa? ³⁴ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Koai te tama e lavaa te iroa na hakataakoto TeAtua?

Koai te tama e lavaa te kou ake ni hakataakoto i Tama raa?

³⁵ E isi te tama ni kou ake he mee iaa TeAtua ma ki mee te Tama raa ki sui muri ake?”

³⁶ E mee TeAtua e pena na mee hakaatoa, tena na mee hakaatoa e ttipu ake i na mahi Tama raa, ia ni mee Tama raa. Taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa! Amen.

12

Te ora TeAtua e hihai

¹ Aku taina, anau e kainno atu kootou e mee te manava aroha TeAtua i taatou raa e rahi roo: Hoki ake kootou hokkootou i TeAtua, tena kuppenna namee tera e mee ki mee Tama raa ki hihia raa. Teenaa ko te hakamarumaru hakamaoni kootou e tau te hoki ake. ² Auu setiaki na tinotama kootou raa ki tauttari na mee te maarama nei raa, emeia tiaki TeAtua ki hehekau i roto na tinotama kootou ki hakatike na hakataakoto kootou raa. Tena kootou e me ki lavaa te illoa hea TeAtua e hihai ia ma hea e tauareka ia ma hea e me ki mee Tama raa ki hihia ia ma hea e tonu tahi.

³ Ia e mee te hoki tauareka roo TeAtua ni kou mai anau raa, tena anau kumeatu kootou hakaatoa: Auu setoo na hakataakoto kootou raa ki mmao ma hea kootou e isi raa. Emeia kootou ki mannatu hakaraoi, tena ku hakatonutonu hokkootou tautari na hakattina TeAtua ni kou atu kootou raa. ⁴ Taatou e isi tammaki na paa kina i roto te tinotama hokotahi, tena na paa kina nei hakaatoa e kee na uata laatou. ⁵ Ia e ssau peeraa hoki, niaina ma taatou e tammaki, e meia taatou he tinotama hokotahi koi tera e hukui ma Krai, tena taatou hakaatoa e hukui ma alaa paa kina i roto te tinotama hokotahi raa. ⁶ Tena taatou ki hehekau tauttari na hoki TeAtua ni kou mai taatou ina mahi Aia raa. Kame taatou e too te hoki ki takutaku na tattara TeAtua, tena taatou ki ppena tautari na hakattina taatou e isi raa; ⁷ tena kame taatou e too te hoki ki hehekau, tena taatou ku hehekau, ia kame taatou e too te hoki ki akoako, tena taatou ku akoako; ⁸ tena kame taatou e too te hoki ki tokonaki alaa tama, tena taatou ku tokonaki. Tetama e vaevae hea aia e isi ma alaa tama raa e tau te ppena ma te hatu manava aia, tena te tama e isi na mahi raa e tau te hehekau na mahi aia, tena te tama e huri ake te laoi aia i alaa tama raa e tau te ppena ma te hihia.

⁹ Taatou ki huri ake te hakamaoni te laoi raa. Peesia hea e haeo raa, tena ku ttaohi hea e tauareka. ¹⁰ Laoi hakamaoni alaa hakattina ana, tena ku kkira no hakammaha alaa tama. ¹¹ Hehekau na mahi, tena auu se matanaennae. Hehekau ma TeAriki ma te hatu manava e pii te laoi. ¹² Tiaki hea kootou e mamannatu raa ki hihia kootou, tena kootou ki hakavaratoa te saaita kootou e tiri na tapahara, tena kulotulotu

na vahao hakaatoa. ¹³ Vaevae hea kootou ettino raa ma alaa hakattina ana tera se isi raa, tena ku tallaki na totoka kootou raa i na tama hakaatoa.

¹⁴ Kainno ake TeAtua ki hakatapu na tama e kou atu na hakalono llihu kootou raa. Noo! Meake TeAtua ki hakatapu, ia seai ma ki tuku te haeo na tama raa. ¹⁵ Kootou ki hihhia ma na tama e hihhia raa, tena ku ttani ma na tama e ttani raa. ¹⁶ Kootou ki isi te hakataakoto tauareka i na tama hakaatoa. Auu se ahu, tena kussoa hakaraoi ma na tama e laumarie raa. Auu se mannatu ma kootou e atamai.

¹⁷ Kame he tama e mee hakahaero kootou, tena auu se vaakai muri atu te haeo naa. Hahaivi ki ppena hea na tama e kkira ma e tauareka raa. ¹⁸ Ppena na mee hakaatoa kootou e lavaa te ppena ki nnoho laoi kootou ma na tama hakaatoa raa. ¹⁹ Aku taina, auu se sui muri, e meia tiaki te roto TeAtua raa ki sui muri ake na tama naa. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“TeAriki e tattara ma,

‘Anau e me ki sui muri ake te haeo te tama e ppena raa.’ ”

²⁰ Emeia, pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Kame na tama e haero kootou raa ku hikkai,
tena kootou ku kou ake ni kai ma na tama naa;

kame na tama raa e hiunu,

tena kootou ku kou ake ni vai ki unu na tama naa,

ia kame kootou e ppena peenei,

na tama naa e me ki nnapa haero roo.”

²¹ Auu setiaki na mee haero raa ki hakamattua kootou, e meia ppena na tiputipu taualleka raa ki ttao na tiputipu haero raa.

13

Hakallono na taumani na henua

¹ Na tama hakaatoa ki hakallono na taumani na henua hakaatoa, maitaname se isi te taumani nikaamata mai ma TeAtua seiroa, e mee na taumani hakaatoa ni taumani TeAtua ni hakannoho. ² Na tama e hakataukaa ma te taumani raa e hakataukaa hoki ma hea TeAtua ni hakamoe raa, tena na tama e hakataukaa raa e mee ki hakatonutonu ria. ³ Na tama e ppena na mee e ttonu raa se lavaa te mattaku i na tama hakamattua raa, e meia na tama e ppena na mee e ssara raa e me ki mattaku i na tama raa. Eaa, kootou e hihhai ki se mattaku na tama hakamattua raa? Ia kootou ki ppena hea e tonu, tena na tama hakamattua raa e me ki hakammaha kootou, ⁴ maitaname TeAtua e hakanoho na tama hakamattua raa ki tokonaki kootou. Emeia kame kootou e ppena na mee e ssara, tena kootou e tau te mattaku na tama raa, e mee na tama raa e isi na mahi hakamaoni ki kou atu na hakalono llihu. Na tama hakamattua raa ni tama e hehekau ma TeAtua ki kou ake na hakalono llihu i na tama e ppena na mee sakkino raa. ⁵ Teenei ko te hakataakoto nei koi tera kootou e tau te tauttari na tama hakamattua raa, ia se mee ma kootou e tauttari koi e mee na hakalono llihu TeAtua raa, e meia e mee teenaa he tiputipu e hamai te maanatu e tauareka.

⁶ Tera hea kootou e aoao hoki na takis, tena na tama hakamattua raa e hehekau ma TeAtua ki ppena hakamaoni na uata laatou raa. ⁷ Kootou ki ppehi ni taoni peehee kootou e isi ma na tama raa, tena ku ppehi ake na tama raa na takis hakaatoa kootou se ki ppehi raa, tena ku huri ake pera ma kootou e hakammaha na tama raa hakaatoa.

Na hehekau taatou ma alaa tama

⁸ Auu se tiaki na taoni kootou ma teeraa tama raa ki mmoe, tena te taoni hokotahi kootou e tau te tiaki ki moeraa ko te maanatu kilaoi alaa tama. Na tama e ppena na mee nei raa e tauttari hakamaoni na tuua. ⁹ Teenei na tuua, “Auu se karemata kailallao, ia auu setaa na tama kimmate; ia auu se kailallao, tena auu se mannako na hekau alaa tama.” Na tuua nei ma alaa tuua hoki e mmoe hakaatoa i roto te tuua hokotahi nei, “Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe.” ¹⁰ Kame kootou

e laoi alaa tama, tena kootou se lavaa roo te ppena na mee e ssara i na tama raa, tena te laoi raa e mee ma kootou ki tauttari na tuaa raa hakaatoa.

¹¹ Kootou ki ppena na mee nei, maitaname kootou e illoa pera ma te saaita kootou e me ki mahhuru itaha ma na tumoe kootou raa kuttae mai. E mee te saaita taatou e me ki tokonakia raa ki ora raa ku taapiri mai, ia ku taapiri mai roo i aruna ma te saaita taatou nimamannatu imua raa. ¹² Tepooraa ku taapiri kiraka, tena te mee raa ku taapiri kimaarama. Taatou ki hakaoti vahao nei te ppena na tiputipu sakkino te pouri raa, tena taatou kuttuu ma na hana taatou raa ki ppuhu i roto te maahina raa. ¹³ Taatou ki tukutuku hakaraoi na ora taatou raa pera ma nitama ennoho i roto te maahina te ao. Taatou ki se unu no vware tahi, ia ki se ppena na mee sakkino, ia ki se ppuhu tahi ia ma ki se manava kkere. ¹⁴ Emeia taatou ki too na hana TeAriki Jisas Krai raa, tena taatou ki se anaana hoki ma ki tauttari na tiputipu haero te tinotama raa e hihai raa.

14

Se tuku te hai ssara alaa tama te lotu

¹ Kootou ki ssoa laoi ma na tama na hakattina laatou raa se ki hai mmahi raa, tena auu se hakatauttau ma na tama raa i na hakataakoto laatou e isi raa. ² Na hakattina alaa tama e hakattana laatou ki kkai na kai hakaatoa, e meia te tama te hakattina aia se hai mahi raa selavaa te kai na punnohi na mee roo* hakaatoa. ³ Na tama e kkai na kai hakaatoa raa selavaa te tattara haero i na tama se kkai na punnohi na mee roo hakaatoa raa, tena na tama se kkai na punnohi na mee roo hakaatoa raa selavaa te tattara haero i na tama e kkai na kai hakaatoa raa. ⁴ Akoe he tama peehee ki tuku te hai sara te tama e hehekau teeraa tama naa? Teenaa he vahi te tama hakamaatua te tama hehekau raa ki matamata ma te tama raa e tauareka ma sei.

⁵ Alaa tama e mannatu ma e isi te aho e hakanaaniu i aruna alaa aho, tena alaa tama e mannatu ma na aho hakaatoa e ssau koi. Taatou ki hakattonu na hakataakoto taatou raa ki hakamaoni. ⁶ Na tama e hakammaha te aho laatou ma erahi raa e ppena peenei ma kissau te inoa TeAriki raa, tena na tama e kkai na kai hakaatoa raa e ppena peenei ki ssau hoki te inoa TeAriki raa; maitaname na tama raa e lotu no hakammaha ake TeAtua i na kai laatou e kkai raa. Na tama e ttapu te kkai alaa kai raa e ssau te inoa TeAriki raa, e mee laatou e lotu no hakammaha ake hoki TeAtua. ⁷ Te ora sei ma he mee akoe te tama e ttino, tena te mate hoki sei ma he mee akoe te tama e ttino. ⁸ TeAtua e hakamaatua taatou te saaita taatou e ora, ia kame taatou ku mmate, tena TeAtua e hakamaatua hoki taatou. Ia niaina taatou e ora, ia niaina taatou ku mmate, taatou ni tamalliki TeAtua. ⁹ Maitaname Krai ni mate no ora muri ki mee pera ma ko TeAriki na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa. ¹⁰ Kootou na tama se kkai na punnohi na mee hakaatoa raa, aiea kootou e tattara hakameeme alaa tama raea? Tena kootou na tama e kkai na mee hakaatoa raa, aiea kootou e tukutuku te hai ssara alaa hakattina ana raea? Taatou hakaatoa e me ki tuu i mua TeAtua ki hakatonutonu raa. ¹¹ E mee e mmau i roto te Launiu Tapu ma, "TeAriki e mee mai ma, 'Anau ko TeAtua e ora hakamaoni, na tama hakaatoa e me ki tutturi i mua Anau, tena hakaatoa e me ki tattara pera ma Anau ko TeAtua.' "

¹² Tena taatou hakaatoa e me ki ppau ake TeAtua na mee taatou ni ppena raa.

Auu se mee alaa tama ki hai ssara

¹³ Tena taatou ki hakaoti tetukutuku te haissara alaa tama. Emeia kootou ki mamaanatu hakaraoi ki se ppena na mee tera e me ki mee alaa tama ki maoha, ia ki haissara raa. ¹⁴ Te hukui anau ma TeAriki Jisas raa e mee anau ki iroa pera ma na kai raa se sakkino; e meia kame he tama e hakattina pera ma e isi na kai se matahua

* **14:2** 14.2 aanei ko na punnohi na manu ma na ika roo hakaatoa

ma aia kikkai, tena aia kusekai nakainaa. ¹⁵ Kame akoe emee te hakataakoto teeraa tama nohaeo emee nakai akoe ekairaa, tena temee akoe eppenanaa sehamai te vahi telaoui. Auu semee te hakataakoto teeraa tama tera Kraiis ni mate kitokonakiraa kihaeo inakai akoe ekairaa. ¹⁶ Auu setiaki na tama kitattara haeo inamee akoe e hakataakoto ma etauallekaraa. ¹⁷ E mee te Hakamaatua ana i te Vaelaniraa seai ma he kina tekkai ia ma te unu, emeia teeraa he kina na tama ettonu tahi, ia he kina te noholaoi ma te hihia tera TeAnana Tapuraa ekoumai. ¹⁸ Te saaita kootou e hehekau ma Kraiis ma na tiputipu peenei raa, TeAtua e me ki hihia i kootou, tena na tama e me ki hihhai hoki i kootou.

¹⁹ Tena taatou kikkira tahi koi namee tera ekoumai te noholaoi tera elavaa tetokonaki hoki alaa tama kihaimmahi na hakattina laatou raa. ²⁰ Auu setiaki nakairaa kimee nauata TeAtuaraa kihaeo. Nakai hakaatoa nikai eme kikkai, emeia temee naa esara ma kootou kikkai nakai tera eme kimee teeraa tama kihai sara raa. ²¹ Te ara e tonu kootou ki sekkai koi na punnohi, ia se unu na wain, tena auu seppena hoki namee tera eme kimee alaa hakattina ana kihai ssara raa. ²² Taohi mmau te hakattina akoe i te vahi na mee nei raa, teenaa he mee i lottonu akoe ma TeAtua. Tetama se mamaanatu tammaki ma aia esara i te mee aia eppena ma e tonu raa e me kihakatapurua. ²³ Emeia kame kootou e mamannatu tammaki i na kai kootou ekkairaa, tena TeAtua e me ki kou atu na hakalono llihu kootou, e mee hea kootou eppenaraa sehamai ina hakattina kootou. Ia namee eppena ma te se hakattina raa ni mee e ssara.

15

Mannatu alaa tama, se mannatu koi kootou

¹ Taatou na tama e hakattina hai mahi raa e tau te tokonaki na tama ku se ivi te amo na hakataakoto emmaha laatou raa. ² Taatou ki mannatu tetauareka na tama raa, tena kumee na tama raa kitaualleka notokonaki na hakattina na tama raa ki ivi. ³ Maitaname Kraiis ni semee Aia Hokoia no hihia. E ssau pera ma te Launiu Tapuraa e tattara ma,

“Na tattara haeo na tama raa ni hai atu kootou raa e oo mai no tahito Anau.”

⁴ Na tattara hakaatoa emmau i roto te Launiu Tapuraa etattaa ma ki akoako taatou, kilavaa taatou te isi na hakattina i te vahi te nnoho varatoa ia ma na tattara hapapurupuru tera te Launiu Tapuraa e tattara mai taatou raa. ⁵ TeAtua, te tahito te noho varatoa ia ma te hapapurupuru raa, kitokonaki kootou kitoo te maanatu hokotahi i roto kootou kitauttari natiputipu Jisas Kraiis ⁶ ia ma kilavaa kootou hakaatoa te hakammaha TeAtua te Tamana TeAriki taatou Jisas Kraiis raa ma te reo hokotahi.

Te Rono Tauareka raa kuttae i na tama seai ma ni Jiu

⁷ Mee hakaraoi alaa tama kilavaa na tama raa te hakammaha TeAtua, e ssau pera ma Kraiis ni mee hakaraoi kootou. ⁸ E mee anau e meatu pera ma Kraiis ni hamai no hehekau ma na Jiu pera ma he tama hehekau ma kihuriatu pera ma TeAtua e hakamaoni, tena kimee na tattara hakamaoni Aia ni meake na tipuna taatou raa kihakamaoni, ⁹ tena kutokonaki hoki na tama seai ma ni Jiu raa kihakammaha TeAtua emee te manava aroha Aia i laatou raa. E ssau pera ma te Launiu Tapuraa e tattara ma,

“Tena anau e me kihakammaha Akoe i na kina na tama seai ma ni Jiu raa;

Anau e me kihuhua na rue kihakammaha Akoe.”

¹⁰ Ia emmau hoki i roto te Launiu Tapuraa ma,

“Na tama seai ma ni Jiu raa kihihia ma te kanohenua TeAtua raa.”

¹¹ Ia emmau hoki ma,

“Na tama seai ma ni Jiu raa hakaatoa kihakammaha TeAtua;

tena na tama hakaatoa kihakammaha Tama raa!”

¹² Aisaia e tattara hoki ma,

“He tama e me ki haanau mai i te hareakina Jesi;

Te Tama raa e me ki hamai no hakamaatua na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama raa e me ki hakammoe na hakattina laatou raa i Tama raa.”

¹³ Anau e lotu ake TeAtua te Tama e noho ma na hakataakoto taualleka raa ki kou atu te noho laoi raa i kootou na tama e hakattina Aia raa, ki lavaa na hakataakoto taualleka kootou raa te hhomo no llahi i na mahi TeAnana Tapu.

Na hehekau Pol

¹⁴ Aku taina, anau hokonnau e mmaha pera ma kootou e isiroo na ora e taualleka ia ma na illoa hakaatoa, ia tena kootou hoki e lavaa te akoako kootou hokkootou.

¹⁵ Emeia anau e tattara ttoki atu kootou i roto telauniu nei i te vahi alaa hakataakoto tera anau ni tattara atu ki mannatu kootou raa. Anau e tattara ttoki atu raa e mee te hehekau tauareka TeAtua ni kou mai anau ¹⁶ ki mee mo tama hehekau Jisas Krai ma kitokonaki na tama seai ma ni Jiu raa. Anau e hehekau pera ma he maatua ki takutaku te Rono Tauareka TeAtua raa ki lavaa na tama seai ma ni Jiu raa te mee pera ma ni hoki TeAtua e hihai tera TeAnana Tapu raa ni mee na ora na tama raa no matahua. ¹⁷ Tena anau e lavaa te hihia i na hehekau anau ma TeAtua raa e mee anau e hukui ma Jisas Krai. ¹⁸ Anau e me kitattara atu koi hea Krai ni ppena i anau ki hakattaki na tama seai ma ni Jiu raa ki tauttari TeAtua. Na tama raa e tauttari koi e mee laatou e llono na tattara TeAtua raa, tena ki kkite hoki na mirako;; ¹⁹ teenaa ko na mahi na mirako, na mee taualleka ia ma na mahi hoki TeAnana Tapu TeAtua raa. Ia tena anau e takutaku ake te Rono Tauareka Jisas Krai raa i na kina hakaatoa, kaamata i Jerusalem haere no tae i Ilirikum. ²⁰ Teenei he hihai roo anau ma ki takutaku ake te Rono Tauareka raa i na kina hakaatoa tera se ki illoa mai Krai raa ma ki se lavaa anau te haere no noho koi i te maariki no ppena hea alaa tama ni ppena i na kina raa. ²¹ E ssau pera ma te Launiu Tapu raa ni tattara mai ma, “Na tama se ki too na tattara i te vahi Tama raa e me ki kkite, tena na tama se ki llono raa e me ki illoa.”

Pol ku maanatu ma ki haere i Rom

²² Tena anau se hai vahao roo e ttana ma ki haere atu no mmata kootou. ²³ Emeia teenei anau ku oti na hehekau anau i na kina nei, tena na hetau raa hakaatoa anau ni maanatu ma ki haere atu no mmata kootou, ²⁴ tena anau ku maanatu ma ki haere atu te vahao nei no mmata kootou. Anau e hihai ki mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spain raa, tena i muri roo te saaita anau ku oti teno ma kootou raa, tena kootou ki tokonaki anau ki haere te kina raa. ²⁵ Anau te saaita nei ku haere peeraa i Jerusalem ki hehekau ma te kanohenua TeAtua i te kina raa. ²⁶ Maitaname na hare lotu i Masedonia laua ma Akaia raa ni mannatu ma ki kave na hoki ki tokonaki na tama hakaalloha TeAtua i Jerusalem raa. ²⁷ Teenaa he hakataakoto koi na tama raa; e meia te hakamaoni roo, na tama raa e isi te maanatu tauareka roo ki tokonaki na tama hakaalloha raa. E mee na Jiu raa ku mannatu ma ki vaevae na hoki e tapu TeAnana Tapu raa ma na tama seai ma ni Jiu raa, tena na tama seai ma ni Jiu raa ku mannatu ma ki vaevae niaa laatou e isiraa ma ki tokonaki hoki na Jiu raa. ²⁸ Te saaita roo anau ku oti na hehekau anau raa, tena anau ku too na sileni na tama raa ni aoao raa no kou ake i na tama hakaalloha raa, tena anau ku haere atu no mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Spein raa. ²⁹ Anau e iroa pera ma anau e me ki haere atu roo ma na hoki taualleka TeAtua raa te saaita anau e haere atu no mmata kootou.

³⁰ Aku taina, anau e kainnoatu kootou ki hukui ma anau no lotu ake TeAtua ki tokonaki anau i na mahi TeAriki Jisas Krai ia ma telaoi TeAnana Tapu raa ni kou mai. ³¹ Lotu ake TeAtua ki tokonaki anau itaha ma na mahi na tama se hakattina i roto i Judia raa ia ma na hehekau anau i roto i Jerusalem raa ki taualleka i na karemata na tama TeAtua i te kina raa. ³² Ia tena anau e me ki haere atu ma te hihia no mmata kootou kame teenaa he hihai TeAtua, tena taatou e me ki hihia

hakaatoa te saaita anau e tae atu raa. ³³ Anau e lotu ake TeAtua, te Tama e noho ma te noho laoi raa ki nnoho ma kootou roo hakaatoa. Amen.

16

Na tattara taualleka Pol i na tama i Rom

¹ Anau ku tiaki atu Fibi, te kave taatou e hehekau i te hare lotu i Senkria raa i na rima kootou ki lollohi. ² Too hakaraoi tama raa i te inoa TeAriki pera ma na tama TeAtua raa e ppena tahi, tena kutokonaki tama raa niaa aia e hihai kootou tokonaki aia raa, maitaname te hine raa e laoi roo tammaki na tama hakapaa hoki ma anau.

³ Anau ekkave na tattara hihhia anauraa iaa Prisila laua ma Akwila na tama e hehekau hoki ma Jisas Krai peenei ma anau nei. ⁴ Tokorua raa se mannatu na ora laua no tokonaki anau. Anau e hihhia roo i tokorua raa, ia se mee ma anau hokonnau koi, e meia na tama seai ma ni Jiu ina hare lotu raa e hihhia hoki i tokorua raa. ⁵ Kou ake na tattara hihhia hoki anauraa ina tama telotu tera e kutukutu i roto te hare tokorua raa.

Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Epainetus taku soa raa, teenaa ko te tama kaamata roo i roto Esia ni hakatina iaa Krai. ⁶ Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Meri te tama ni kkira hai mahi roo no tokonaki anauraa. ⁷ Ia kou ake hoki na tattara hihhia anauraa i te tokorua na Jiu raa hoki; Andronikus laua ma Junias, tokorua na tama tera ni nnoho ma anau i roto te hare karapusi raa; na aposol raa e illoa laoi roo i tokorua naa, tena tokorua naa hoki ni hakattina Krai i mua anau.

⁸ Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Ampliatu, taku soa tera anau e laoi mahi roo i te inoa TeAriki raa. ⁹ Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Urbanu, te tama e hehekau ma Krai peenei ma maatou nei, tena ku kou ake hoki na tattara hihhia anauraa iaa Staki taku soa raa. ¹⁰ Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Apeli, te tama ni huri mai hakamaoni no kkite taatou pera ma aia e hakatina Krai raa. Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Aristobulu ia ma te hai tinna aia raa. ¹¹ Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Herodion te Jiu raa, hakapaa ma na tama i te manava Narsisu raa; teenaa ko na tama e hukui ma TeAriki raa.

¹² Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Traefina laua ma Traefosa, na tama e hehekau ma TeAriki raa ia ma Pesi taku soa tera ni ppena tammaki na mee taualleka ma TeAriki raa. ¹³ Anau ekkave na tattara hihhia anauraa iaa Rufu, te tama e hehekau hai mahi roo ma TeAriki raa ia ma te tinna aia raa, te hine ni mee hakaraoi roo anau pera ma he tamariki aia raa. ¹⁴ Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Asinkritu, Flegon, Hermes, Patrobas, Herma ia ma na tama e hakattina TeAtua tera e nnoho ma laatou raa. ¹⁵ Kou ake na tattara hihhia anauraa iaa Filologu, Julia, Nereu, tena Olimpasi te kave aia raa ia ma na tama e hakattina TeAtua tera e nnoho ma laatou raa.

¹⁶ Haere lulluu na tama telotu hakaatoa ma te laoi TeAtua. Na hare lotu Krai raa hakaatoa e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou.

Na tattara hakaoti

¹⁷ Aku taina, anau e tattara atu kootou kilollohi hakamattonu ina tama tera e me koo atu no vaevae kootou ina kuturana, tena kuseu na hakattina kootou raa, tena kutattara hakameeme ina akoako kootou nitoo imua raa. Kootou ki se hakatappiri atu na tama naa. ¹⁸ Maitaname na tama e ppena na mee peenei raa se hehekau ma Krai TeAriki taatou raa, e meia na tama naa e mannatu koi na mee laatou elavaa tekkai ia ma na mee laatou selavaa tekkai raa. Na tama naa e mee na hakataakoto na tama ku hakattina raa ki vvere ma na tattara mallie laatou raa. ¹⁹ Na tama hakaatoa kullono na hakattina kootou i te Rono Tauareka raa; tera hea anau e hihia roo i kootou. Anau e hihai ma kootou ki mattonu i te vahi na mee e taualleka raa, e meia kootou ki tonu ki se ppena na mee haeo. ²⁰ Tena TeAtua te Tama e noho ma te nnoho laoi raa se roroa kuseu na mahi Satan, tena ku mee tama raa ki hakarona kootou.

Te tauareka na mahi Jisas TeAriki taatou raa ki nnoho ma kootou.

²¹ Timoti te tama e hehekau peenei ma anau nei raa e kou atu na tattara hihhia aia i kootou, tena na Jiu nei Lusius, Jeson ia ma Sosipater e kou atu hoki na tattara hihhia laatou.

²² Tertius te tama e taataa te launiu nei raa e kou atu kootou na tattara hihhia aia raa i te inoa TeAriki.

²³ Gaius te tama ettino te hare na tama telotu ekkutu kilotulotu raa e kou atu na tattara hihhia aia, tena Erastus, te tama erorohi na sileni te matakaina nei raa ia ma Kwartus te taina taatou raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

²⁴ [Na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ki nnoho ma kootou hakaatoa. Amen.]

Te lotu hakaoti

²⁵ Taatou ki hakammaha TeAtua! Tama raa e lavaa te tokonaki kootou ki ttuu mmau i na hakattina kootou i te Rono Tauareka tera anau nitakutaku ma ki hakari atu i kootou te hakamaoni namee ni huunaria imua roo i te vahi Jisas Krai raa.

²⁶ Te saaita nei na henua hakaatoa ku illoa te hakamaoni te Rono Tauareka raa, maitaname TeAtua nitattara ake na profet Aia raa ki tatta na launiu kilavaa na tama hakaatoa te hakattina no tauttari.

²⁷ TeAtua Hokoia e atamai, tena taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa i na mahi Jisas Krai. Amen.

1 Korin

Te launiu kaamata Pol e taataa i na tama i Korin

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.9*

Na hakattina ana i roto Korin e hakataukoti *1.10—4.21*

Na mee e ssara i roto na ora na hakattina ana *5.1—6.20*

Tiputipu te avvana *7.1—7.40*

Tiputipu na kai *8.1—11.1*

Tiputipu te hakamarumaruru *11.2—11.34*

Na hoki TeAnana Tapu *12.1—14.40*

Te akoako i te ora muri i taha ma te mate *15.1—15.58*

Tiputipu na hoki te lotu *16.1—16.12*

Na tattara hakaoti *16.13—16.24*

¹ Anau Pol, anau ko te tama TeAtua e hihai no kanna ki mee mo aposol Jisas Krai, maaua ma Sostenes te taina taatou raa.

² Maaua e tattara atu kootou na tama i te hare lotu TeAtua i roto Korin ia ma na tama e ttapu TeAtua hakaatoa tera ku illoa mai Tama raa e mee laaou e hukui ma Jisas Krai, hakapaa hoki ma na tama na kina hakaatoa tera e hakamarumaruru Jisas Krai TeAriki taatou raa; teenaa he Ariki na tama raa ia ma taatou hoki.

³ TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu kootou te tauareka ia ma te noholaoi.

Na hoki i na mahi Krai

⁴ Anau e hakammaha tahiake TeAtua anauraa ma kootou, e mee te tauareka Aia ni kou atu kootou i na mahi Jisas Krai raa. ⁵ Kootou ku tutuu laoi i na mee roo hakaatoa hakapaa ma natattara ia ma nailloa kootou e mee kootou e hukui ma Krai raa. ⁶ Natattara itevahi Krai raa ku hamai no haimahiroo i roto kootou, ⁷ maitaname kootou seraka ma na hoki roo hakaatoa itesaaita nei tera kootou ennoho no hakattari Jisas Krai TeAriki taatou raa ki vaakai mai. ⁸ Krai e me ki tokonaki kootou ki ttuu mmau hoki ki ttae te hakaoti, ki se lavaa kootou te isi na sara i te Aho Jisas Krai TeAriki taatou raa e tae mai. ⁹ Kootou ki hakattina TeAtua, teenaa ko TeAtua tera ni kanna atu kootou ki nnoho hakaraoi ma te Tamariki Aia Jisas Krai TeAriki taatou raa.

Na nonnoho haeo i roto na hare lotu

¹⁰ Aku taina ma aku kave, anau ekainno atu kootou hakaatoa i na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ki hakattina inatattara kootou e tattara raa, kiselavaa kootou te hakataukaa hokkootou. Kootou ki hukui hakaatoa no hehekau ma te hakataakoto hokotahi. ¹¹ Aku taina, eisi na tama i roto te hareakina Kloeraa e tattara hakaataata mai anau ma eisi na tama i roto kootou e hakatauttau. ¹² Anau e me ki tattara atu peenei: kootou hakaatoa ekkee na mannatu kootou. Teeraa tama e tattara ma, “Anau e tautari Pol”; teeraa tama e tattara ma, “Anau e tautari Apolos”; ia teeraa tama e tattara ma, “Anau e tautari Pita”, tena teeraa tama e tattara ma, “Anau e tautari Krai”. ¹³ Krai ku vaevae ria i na kuturana! Pol ni mee raa e mate i aruna tekros ma ki tokonaki kootou? Kootou ni mee raa e hakoukou tapu ma ki mee pera ma ni aposol Pol?

¹⁴ Anau e hakammaha TeAtua e mee anau sehai tama ni hakoukou tapu, anau e hakoukou tapu koi Krispus laua ma Gaius. ¹⁵ Ia tena, sehaitama kootou e lavaa te tattara ma kootou e hakoukou tapu ki mee pera ma ni disaipol anau. ¹⁶ (Anau kussiri, anau ni hakoukou tapu hoki Stefanas ia ma te hareakina aia raa, tena anau sehaitama hoki peeraa e maanatu ma anau ni hakoukou tapu.) ¹⁷ Krai ni se kauna ria mai anau ma ki hakoukou tapu. Tama raa e kauna ria mai anau

ki takutaku te Rono Tauareka raa, tena ma anau ki se too te atamai na tama raa no takutaku atu te Rono Tauareka raa, ka oti na mahi te mate Krai i aruna te kros raa ku haere koi no seai.

Na mahi Krai ia ma te atamai TeAtua

¹⁸ Maitaname natattara ite mate Krai i aruna te kros raa nitattara vvere koi i na tama se hakattina raa; e meia taatou na tama kutoo te ora raa e illoa pera ma na mahi raa ni mahi TeAtua. ¹⁹ Te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Anau e me ki seu na illoa na tama e atamai raa, tena ku hakaoti na illoa na tama e mattonu raa.”

²⁰ Kaa natama e atamai raa laatou ma na tama e mattonu raa ia ma na tama e tattara mahi i roto te maarama nei raa e me ki mee peehee? TeAtua e huri mai pera ma na atamai hakaatoa i te maarama nei raa ni atamai koi e vvere!

²¹ Maitaname TeAtua e atamai, tena kimee natama no hainattaa te illoa Aia i na atamai laatou. E meia TeAtua e maanatu ma ki tokonaki na tama e hakattina raa kiora ma na tattara taatou e takutaku tera na tama e tattara ma nitattara koi na vvere raa. ²² Na Jiu raa e hihhai ma ki k kite ni hakkatu ki lavaa laatou te hakattina, tena na tama seai ma ni Jiu raa e sесе te atamai. ²³ Ite vahi taatou: taatou e tattara i te mate Krai i aruna te kros raa, tena na tattara nei nitattara tera na Jiu raa se hihhai ki hakallono, ia nitattara hoki tera na tama seai ma ni Jiu raa e mee ma nitattara vvere; ²⁴ e meia taatou na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu tera TeAtua ni kanna raa: na tattara nei ko Krai, tena Krai ko na mahi ia ma te atamai TeAtua. ²⁵ Na hakataakoto taatou e mee ma TeAtua e vvere raa ko na hakataakoto te atamai TeAtua, tena na hakataakoto taatou ma TeAtua ku se hai mahi raa e huri mai te hakamaoni na mahi TeAtua.

²⁶ Tena mannatu aku taina, na tiputipu kootou raa e huri ake ma kootou ni tama peehee te saaita TeAtua ni kanna kootou raa. Setammaki na tama kootou e atamai, ia e isi na mahi ia ma e hakanaaniu. ²⁷ TeAtua e hirihiri na mee te maarama nei e mannatu ma e vvere raa kimee natama e atamai raa kinnapa, tena ki hirihiri hoki na mee te maarama nei e mannatu ma se isi na mahi raa kimee na tama e isi na mahi raa kinnapa. ²⁸ TeAtua e hirihiri na tama vvere te maarama nei raa, teenaa ko na tama alaa tama ekkira ma nitama mouraro se isi na inoa laatou raa ma ki hakannapa na tama te maarama nei ma nitama hakanaaniu ia ma nitama e isi na mahi raa. ²⁹ Te mee nei e huri mai pera ma se haitama elavaa te ahu imua na karemata TeAtua. ³⁰ E meia TeAtua e hukui kootou ma Jisas Krai, tena kituku Krai pera ma ko te atamai taatou. Taatou ku ttonu ma TeAtua i na mahi Krai, tena taatou ku ttana no mee pera ma ni tama e t tapu TeAtua. ³¹ Ia tena te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Te tama e hihai ki ahu raa e tau te ahu koi i na mee TeAriki e ppena raa.”

2

Na tattara i te mate Krai

¹ Aku taina ma aku kave, te saaita anau ni haere atu no takutaku atu te hakamaoni TeAtua e huunaria raa; anau se tattara atu kootou i na tattara e hainattaa ia ma na hakataakoto emmaha. ² E mee te saaita anau ni noho ma kootou raa, anau e hakamoe te hakataakoto anau ma kissiri na mee hakaatoa, tena kumaanatu koi Jisas Krai, taohimua te mate Aia i aruna te kros raa. ³ Tena te saaita anau ni haere atu i kootou raa, anau ku matanae, tena e porepore roo taku matak, ⁴ tena anau ku se lavaa te akoako ia ma ki takutaku atu i kootou na tattara te tama e atamai, e meia anau e huri atu no k kite kootou na mahi TeAnana Tapu TeAtua raa. ⁵ Tena na hakattina kootou raa se mmoe i roto te atamai te tama, e meia na hakattina kootou raa e mmoe i roto na mahi TeAtua.

Te atamai TeAtua

⁶ Ia tena anau e tattara atu na tattara te atamai raa ina tama kumattua mai ma na hakattina raa. Emeia teenaa seai ma ko te atamai iama na mahi hakamattua ite maarama nei raa; aanaa ko na mahi ku haere koi ki seai raa. ⁷ Te atamai anau e takutakuraa ko te atamai TeAtua e huunaria tera Aia ni hirihiri imua te maarama nei ni tipu ake raa ma ki lavaa taatou te hakananniu. ⁸ Se isi na tama hakamattua i roto te maarama nei e illoa te atamai raa. Ia peeraa na tama raa ki illoa te atamai raa, na tama raa se lavaa te tii hoki TeAriki taatou e hai mahi raa i aruna te kros. ⁹ Ia pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Na mee se hai tama ni kkite,
ia ni llono i mua raa,

ma na mee na tama ni se mannatu ma e me ki kapihi mai raa ko na mee roo TeAtua ni tanattana ma na tama e laoi Aia raa.”

¹⁰ Emeia TeAtua e hakari mai maatou te atamai raa i na mahi TeAnana Tapu.

TeAnana Tapu e sесе na mee roo hakaatoa, niaina na mee e huunaria tera TeAtua e hihai raa. ¹¹ Teenaa ko na anana koi i roto taatou raa e illoa na mee hakaatoa i roto taatou te tama raa, ia e ssau hoki, TeAnana Tapu TeAtua raa koi e iroa na mee hakaatoa i te vahi TeAtua. ¹² Taatou ni se too na anana ite maarama nei; e meia taatou ni too TeAnana Tapu TeAtua ni kaunaria mai raa ma ki lavaa taatou te illoa na mee hakaatoa TeAtua ni kou mai taatou raa.

¹³ Ia tena maatou se tattara na tattara te atamai maatou ni too ite tama, e meia maatou e tattara na tattara TeAnana Tapu raa ni akoako mai maatou ki tattara atu te saaita maatou e tattara hakamatahua atu na mee hakamaoni raa ina tama tera TeAnana Tapu raa e tau i roto laaou. ¹⁴ Na tama se isi TeAnana Tapu raa se lavaa te too na hoki TeAnana Tapu TeAtua raa e kou mai. Maitaname na tama peenei raa se lavaa te illoa hakamaoni na hoki raa, tena na hoki raa e me ki mee pera ma ni mee vare koi, maitaname te tama e lavaa koi te iroa te tauareka na hoki e ttau raa kame TeAnana Tapu raa e tau i roto aia. ¹⁵ Tena te tama e isi TeAnana Tapu i roto aia raa e lavaa te iroa te tauareka na mee hakaatoa, ia se hai tama e me ki oti ma ku hakatonutonu te tama naa. ¹⁶ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Koai te tama e iroa na hakataakoto TeAtua?
Koai te tama e lavaa te poroporo ake te Tama raa?”
Emeia, taatou e isi te hakataakoto Krai e isi raa.

3

Na tama e hehekau ma TeAtua

¹ Aku taina, te hakamaoni, anau se lavaa te tattara atu kootou pera ma anau e tattara ake na tama e isi TeAnana Tapu i roto laaou raa; anau e tau te tattara atu kootou pera ma kootou ni tama ite maarama nei iama ni tamalliki ite hakattina hakamaoni Krai. ² Anau e kou atu na vaiuu ki unu kootou, maitaname kootou se ki ttau te kkai na kai matakkau. Ia te saaita nei kootou se ki ttau koi te kkai na kai matakkau raa, ³ e mee kootou koi tauttari koi na tiputipu i te maarama nei. Ia te saaita kootou e isi na manava kkere i roto kootou, tena kootou e me ki hakatauttau ma alaa tama, tena kaa na tiputipu nei se huri atu pera ma kootou ni tama i te maarama nei tera e nnoho no tauttari na tiputipu te maarama nei? ⁴ Kame he tama kootou e tattara ma, “Anau e tautari Pol”, tena teeraa tama ku tattara ma, “Anau e tautari Apolos”, tena kaa na tiputipu nei se huri atu pera ma kootou e tauttari na tiputipu te maarama nei?

⁵ Emeia, kaa Apolos koai? Kaa Pol koai? Maaua ni tama koi e hehekau ma TeAtua ki hakattaki kootou ki hakattina. Maaua e ppena koi na hehekau TeAriki ni kou mai maaua ki ppena raa. ⁶ Anau e ttori na hua, tena Apolos e hahaunu na mee e h homo raa, e meia TeAtua ko te Tama e mee na mee raa ki h homo. ⁷ Te tama e ttori iama te tama e hahaunu na mee e h homo raa ni tama vare koi. TeAtua ko te Tama hakamaoni, maitaname Aia e mee na mee raa no h homo. ⁸ Te tama e ttori iama te tama e hahaunu na mee e homo raa e ssau koi; TeAtua e me ki kou ake na tuhana tokorua raa, tautari

na hehekau tokoruarāa nippenāraa. ⁹ Maitaname maaua e hakaapaa hakaatoa no hehekau ma TeAtua, tena kootou e ssau pera ma ko na taarina TeAtua.

Kootou essau hoki pera ma ko na hare TeAtua. ¹⁰ Anau e hehekau ma na hoki TeAtua nikoumai anaurāa, tena anau e ppena na hehekau na tama e illoa roo te hakatuutuu hare rāa no hakatuu te pou roto te hare rāa, tena teeraa tama ku hakaoti ake te hehekau rāa. Emeia kootou ki hakamattonu te saaita kootou e hakatuutuu te hare. ¹¹ Maitaname TeAtua ku oti te hakanoho Jisas Krai pera ma ko te pou roto hokotahi koi i te hare naa, tena taatou selavaa hoki te hakatuu teeraa pou roto. ¹² Alaa tama e me ki hehekau ma na gol, na siliva ia ma na hatu e sui maha rāa no hakamaumau ake i aruna te pou roto laatou ni hakatuu rāa, alaa tama e hehekau ma na veve ia ma na laakau. ¹³ Tena taatou e me ki k kite te hekau laoi te tama te saaita te Aho Krai rāa e huri ake te hakamaoni te hehekau te tama rāa. Maitaname te ahi rāa e me ki huri mai te hekau laoi na tama hakaatoa. Tena te ahi rāa e me ki haaite ma te tama rāa e hekau laoi hakamaoni. ¹⁴ Kame te ahi rāa selavaa te ttuni te hare akoe e hakatuu i aruna te pou roto rāa, tena te tama e hakatuu te hare naa e me ki too te tuhana aia. ¹⁵ Emeia kame te ahi rāa e ttuni hea akoe ni hakatuu rāa, tena akoe e me killano na mee rāa hakaatoa; e meia akoe hokkoe e me ki sao, e ssau pera ma te tama e hakasao i taha ma te ahi rāa.

¹⁶ Hakamaoni roo, kootou e illoa pera ma kootou ko te hare tapu TeAtua, tena TeAnana Tapu TeAtua rāa e noho i roto kootou. ¹⁷ Kame he tama e seu te hare tapu TeAtua rāa, tena TeAtua e me ki seu te tama naa. Maitaname te hare tapu TeAtua rāa e tapu, tena kootou ko te hare tapu Aia.

¹⁸ Auu semee akoe ki vvere. Kame he tama kootou e hakataakoto ma aia e atamai i te vahi na tiputipu i te maarama nei rāa, tena akoe e tau te mee pera ma he vvere i mua kilavaa akoe te isi te atamai hakamaoni ¹⁹ Maitaname na tiputipu te maarama nei e mannatu ma ni tiputipu e atamai rāa ko na tiputipu roo e vvere i na karemata TeAtua. Essau pera ma te Launiu Tapu rāa e tattara mai, "TeAtua e tataaiki na tama e atamai rāa ma na mattonu koi laatou."

²⁰ Tena teeraa kina i roto te Launiu Tapu rāa e mmau ma, "TeAtua e iroa pera ma na hakataakoto na tama e atamai rāa ni hakataakoto koi e vvere."

²¹ Tera hea taatou selavaa te ahu i te vahi na mee taatou te tama e lavaa te ppena rāa. Hakamaoni, na mee hakaatoa ni mee kootou. ²² Tena Pol, Apolos, Pita, te maarama nei, te ora, te mate, te ora vahao nei ia ma te ora i muri rāa ni mee kootou hakaatoa, ²³ tena kootou ni tama Krai, tena Krai he tama TeAtua.

4

Na aposol Krai

¹ Kootou ki mannatu maatou pera ma ni tama hehekau Krai, tena maatou e tuku ria kilollohi te hakamaoni TeAtua tera koi huunaria rāa. ² Tena te tama hehekau rāa ki huri ake te hakamaoni aia rāa ki kite te tama hakamaatua aia rāa. ³ Anau hoki selavaa te maanatu kame kootou e hakatonutonu anau i te vahi na tiputipu te maarama nei rāa, tena anau hoki selavaa te tattara i te vahi na tiputipu anau hokonau. ⁴ Te hakataakoto anau e maarama roo, e meia te mee rāa se huri atu pera ma anau se isi na haisara. Te Ariki ko te Tama e me ki hakatonutonu anau. ⁵ Ia tena kootou ki se tattara te haisara alaa tama i mua te saaita hakamaoni ki hakatonutonu rāa e tae mai. Te hakatonutonu hakaoti rāa e ttari roo te saaita Te Ariki e me ki hamai, tena Aia e me ki huri mai na mee te pouri e huunaria rāa, tena ku hakari mai na hakataakoto na tama e isi tera taatou se illoa rāa. Tena TeAtua e me ki hakammaha na tama hakaatoa tautari hea laatou nippenāraa.

⁶ I te vahi kootou aku taina ma aku kave, anau e too maaua ma Apolos ki tattara hai auna atu na tattara nei ki illoa kootou te hakataakoto hea na tattara nei e tattara atu ma, "Tauttari te hakamaoni na tuāa rāa." Tena kootou ki se tattara ahu teeraa tama,

tena ku tiaki teeraa tama. ⁷ Koai te tama e mee akoe ki hakanaaniu i aruna alaa tama? Aiea TeAtua se kou atu na mee hakaatoa akoe e ttino raa? Tena kaa akoe e lavaa te ahu pera ma na mee raa seai ma ni hoki?

⁸ Kaa akoe kuisiroo namee hakaatoa akoe e hihairaa? Akoe ku tuutuulaoi hakamaoni? Akoe ku oti te mee pera ma he tuku, niaina ma maatou seai ma ni tuku? Ia tena anau e hihai koi ma kootou ki tuku hakamaoni kilavaa maatou te tuku ma kootou hoki. ⁹ Maitaname emmata pera ma TeAtua ekou mai te hakaotiraa roo i maatou na aposol pera ma nitama ku hakattakiria kitaia kimmate ki mee mo mee te maarama na ensel ia ma na tama hakaatoa te matamata. ¹⁰ Maatou ni vvare itevahi Krai; emeia kootou e atamai emee kootou ehukui ma Krai! Maatou ematanaennae, emeia kootou eivi! Maatou kusehihairia, emeia kootou ehakammaharia! ¹¹ Te saaita nei maatou kuhikkai, ia kuhiunu; maatou euruuru na hekau massae, maatou etaaiaria hakahaeo, tena maatou ehahaere huri koi ina kina hakaatoa. ¹² Maatou ehehekau namahiroo nomatanaennae maatou. Te saaita na tama ekou mai na haeo maatou, tena maatou ekouake tetauareka, ia te saaita na tama ekou mai na hakalono llihu maatou, tena maatou e hihhia koi, ¹³ ia te saaita na tama e hai mai na haeo maatou; maatou e tattara hakaraoi ake koi. Maatou essau koi pera ma nikaina ite maarama nei, tena maatou essau pera ma ni mee sakkino koi ite maarama nei, kaamata mai roo i mua haere no tae mai te saaita nei.

¹⁴ Anau se mee ma anau etaataa atu namee nei i kootou ki mee kootou kinnapa, emeia anau e hihai ki poroporo atu kootou pera ma nitamalliki anau. ¹⁵ Niaina ma akoe eisi sehui nasimata na tama elollohi akoe i roto te ora akoe itevahi telotu, emeia akoe eisi koi te tamana hokotahi. Maitaname te ora akoe raa ehukui ma Jisas Krai, tena anau ku mee pera ma he tamana kootou kikou atu te Rono Tauareka raa i kootou. ¹⁶ Tena anau ekainnoatu kootou kitauttari mai natiputipu anau nei. ¹⁷ Te nei ko te hakataakoto nei koi anau nikaunaria atu Timoti, he tama roo anau ehakatina hakamaoni te hehekau ite vahi te lotu. Timoti e me ki tattara atu hakaraoi na tuua anau e tautari te saaita nei i roto te ora vahao nei i te huhukui taatou ma Jisas Krai tera anau ni akoako i roto na hare lotu na kina hakaatoa raa.

¹⁸ Eisi natama kootou kukaamata noahuahu, emee kootou emannatu ma anau kuselavaa te haere atu nommata kootou. ¹⁹ Kame TeAriki e hihai, tena se roroa anau e me ki haere atu nommata kootou. Anau hokonnau e me ki haere atu nommata na tattara ia ma ni mahi peehee na tama hai ahunaa eisi naa. ²⁰ E mee te Hakamaatua ana i te Vaelani raa seai ma he kina te tattara koi, emeia teeraa he kina na mahi. ²¹ Kaa kootou e hihhai te mee hee? Anau ki haere atu ma he maea no riki kootou, ma anau ki haere atu ma te laoi ia ma te tauareka?

5

Na tiputipu sakkino i roto te lotu

¹ Tesaita nei anau kurono natama kutattara ma kuisi namee sakkino roo ku hhura i roto kootou, ia ni mee sakkino roo tera na tama ennoho pouri raa se hihhai hoki kippena. Anau erono pera ma eisi tetama ehaimateara ma teavana hakarua tetamana aia raa. ² Kaa kootou elavaa te ahu peehee? Kootou etauroo te alloha avare, tena tetama eppena te mee sakkino naa etautehakatuuria itaha ma te kuturana kootou naa. ³ ⁴ Niaina ma tetinotama anau nei emmao itaha ma kootou, emeia te anana anauraa enoho ma kootou, ia tena inamahi Jisas Krai TeAriki taatou raa, anau ku oti te tukuake te sara te tama eppena te mee esara naa, emee anau essau pera ma hetama ennoho koi ma kootou. Nasaita kootou ekkutu hakaatoa raa, te anana anauraa ekkutu hoki ma kootou inamahi Jisas TeAriki taatou tera ennoho ma taatou raa, ⁵ tena kootou kikouake te tama naa iaa Satan raa ki seua te tinotama te tama naa ki ora te anana te tama naa ite Aho TeAriki e me ki hakatonutonu raa.

⁶ Te mee naa se tonu ma kootou ki ahu! Kootou e illoa te tattara e mee ma, “Na ist moisi raa e lavaa te mee te haraoa hakamoe raa ki hhuta hakaatoa.” ⁷ Kootou ki tiaki na tiputipu sakkino kootou i mua raa, tena kootou hakaatoa e me ki ttonu. Tena kootou e me ki ssau pera ma he haraoa vahao nei e hakamoe se isi te ist, e meia anau e iroa ma kootou e ttonu. Maitaname te kai te Pasova raa ku tanattana, tena Krai te sipsip te Pasova raa ku oti te taia ria no mate. ⁸ Tena taatou ki kkai te kai te Pasova taatou raa ma te haraoa se isi te ist raa, te haraoa te tonu ia ma te hakamaoni raa, ia sei ma ko te haraoa e isi te ist tuai na hai sara ia ma na tiputipu sakkino raa.

⁹ I roto te launiu anau ni taataa atu kootou raa, anau e meatu kootou ki se huhukkui ma na tama sakkino raa. ¹⁰ Anau se tattara atu inatama ennoho pouri tera eppena na mee sakkino, ia e mannako, ia ekailallao mahi, ia e hakamarumaru na hatu tipua raa. Kame kootou se hukui ma na tama peenei raa, tena kootou ku tiaki hakaoti na tiputipu hakaatoa ite maarama nei raa. ¹¹ Anau e tattara ma kootou ki se lavaa te huhukkui ma te tama e tattara ma aia he tama te lotu, e meia aia eppena koi na mee sakkino, ia e mannako, ia e hakamarumaru na hatu tipu, ia he tama tattara tahi na mee sakkino, ia he tama unu, ia ma te tama kairarao raa. Tena auu se ennoho ma na tama peenei raa no kkai.

¹² ¹³ Emeia te hakamaoni, teena sei ma he mee anau ki tattara ma ki hakatonu na hai sara na tama sei ma nitama telotura. Te Atua e me ki hakatonu na hai sara na tama naa e tautari na tiputipu laatou raa. Emeia kootou e tau te tattara ki hakatonu ria koi na hai sara na tama te kuturana kootou naa. Te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Hakatu na tama haeo i roto te kuturana kootou naa i taha.”

6

Tiputipu te hakatonu tonu

¹ Kame he tama kootou e isi te sara ma teeraa tama telotu, kootou e me ki too te sara naa no kouake inatama hakatonu tonu na tama ennoho pouri raa ki hakatonu tonu ria te sara naa? Kaa se tiaki na tama telotu raa ki hakatonu tonu naa? ² Kootou se illoa ma na tama etapu Te Atua raa e me ki hakatonu tonu na tiputipu na tama te maarama nei raa? Ia kame kootou e me ki hakatonu tonu na tama hakaatoa te maarama nei raa, tena kaa kootou se illoa peehee te hakatonu tonu na sara pammee peena? ³ Kootou se illoa pera ma taatou e me ki hakatonu tonu na ensel? Kaa taatou e me ki hakatonu tonu peehee hoki na mee ite maarama nei raa! ⁴ Kame ni sara peenei ehura atu, tena kootou e me ki too na tama naa no kkave inatama evvare roo ite vahi telotu raa ki hakatonu tonu ria? ⁵ Kootou ku nnapa! Hakamaoni, e me ki isi te tama hokotahi e atamai ennoho i roto te kuturana kootou naa tera e lavaa te hakatonu tonu na sara kootou na tama telotu raa. ⁶ Emeia teeraa tama telotu e me ki too teeraa tama telotu no kkave i te kot, tena ku tiaki na tama se hakattina telotu raa ki hakatonu tonu na sara na tama naa.

⁷ Te hakamaoni roo, na sara kootou e isi ilottonu kootou raa e hurimai pera ma kootou e ssara roo. Aiea e haeo na tama te mee kootou ki ssara? Kaa e haeo kootou te tiaki na tama ki kailallao niaa kootou e isi? ⁸ Emeia kootou e mee hakahao kootou hokkootou, tena ki kailallao na mee alaa tama, niaina roo ma na mee raa ni mee alaa tama telotu. ⁹ Kootou e illoa hakamaoni pera ma na tama haissara raa selavaa tettae ite Hakamaatua ana ite Vaelani raa. Auu se mee kootou ki vvare; na tama hai huri raa ia ma na tama e hakamarumaru na hatu tipua raa, na tama karemata kailallao raa, na taanata eppena na mee sakkino ma teeraa tanata raa, ¹⁰ na tama e kailallao raa, na tama e mannako raa, na tama e unu mahi raa, na tama tattara haeo alaa tama raa ia ma na tama e haere kailallao raa. Se hai tama na tama nei e me ki ttae ite Hakamaatua ana ite Vaelani raa. ¹¹ E isi na tama kootou e ssau peeraa hoki. Emeia kootou ku oti te ssorohia no matahua ma na hai sara kootou raa, tena kootou ku too ria

pera ma ni tama e ttapu TeAtua, tena na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ia ma na mahi TeAnana Tapu TeAtua raa e mee taatou no ttonu ma TeAtua.

Te Hare Tapu TeAnana Tapu

¹² E isi tetama e me kitattara ma, "Anau elavaa teppena na mee hakaatoa anau e maanatu ki ppena raa." Hakamaoni; e meia se mee ma na mee hakaatoa e taualleka kootou teppena. Anau elavaa tetattara pera ma anau elavaa teppena na mee hakaatoa, e meia anau selavaa tetiaki he mee hokotahi ki hakamaatua iaruna anau. ¹³ Tena teeraa tama e me kitattara ma, "Nakairaa nikai te manava, tena te manava raa he manava koi nakai." Hakamaoni, e meia TeAtua e me ki hakaoti na mee naa hakaatoa. Tetinotama raa seai ma hetinotama e me ki haihuri, e meia teenaa hetinotama e me ki hehekau ma TeAriki, tena TeAriki e me kitokonaki hea tetinotama raa e hihai. ¹⁴ TeAtua nihakaora TeAriki itaha ma te mate, tena te Tama raa e me ki hakaora taatou hoki ma na mahi Aia.

¹⁵ Kootou e illoa pera ma na tinotama kootou raa e hukui ma tetinotama Krai. Eaa, anau e me ki too he kina tetinotama Krai raa no hukui ma tetinotama te tama e haihuri? Ehainattaa roo! ¹⁶ Kootou se illoa ma kame he tama e paa tetinotama aia raa ma te hine se tonu, tena tokorua naa ku mee pera ma he tinotama hokotahi? Te Launiu Tapu raa e tattara hakamatahua mai ma, "Tokorua na tama e me ki mee pera ma he tama hokotahi."

¹⁷ Emeia tetama e hukui tetinotama aia ma Krai raa ku hamai no hokotahi ma te Tama raa i te vahi te anana.

¹⁸ Aaua roo itaha ma na mee sakkino. Nihaisara hoki peeraa tetama eppena selavaa te mee tetinotama tetama naa ki haeo; e meia tetama e haere haihuri raa e pena te haisara e haeo roo i tetinotama aia. ¹⁹ Kootou se illoa pera ma na tinotama kootou raa ko te hare tapu TeAnana Tapu tera TeAtua nikouatu ki noho i roto kootou? Kootou se ttino na tinotama kootou hokkootou, e meia kootou ni tama TeAtua, ²⁰ e mee Aia e sui kootou ma te sui e mmaha roo. Tena tiaki na tinotama kootou raa ki hakammaha TeAtua.

7

Te vahiri i te vahi te avvana

¹ Tena te saaita nei taatou ku tattara na hakataakoto kootou ni tattaa mai raa.

Tetama e me kinoho hakaraoi kame aia seavana. ² Emeia kutammaki roo na tama ku haihuri, tena na taanata hakaatoa e tau tessee ni h hine roo ma laatou, tena na h hinerara hoki e tau tessee nitaanata roo ma laatou. ³ Tetanata e tau te noho hakaraoi ma te hine aia raa, tena te hine raa hoki e tau te noho hakaraoi ma tetanata aia raa, tena tokorua naa ki mee hakaraoi roo laaua hokolaaua. ⁴ Te hine se hakamaatua i tetinotama aia hokoia, e meia teeraa ko tetanata raa e hakamaatua, ia essau hoki, tetanata se hakamaatua tetinotama aia hokoia, e meia teeraa ko te hine raa e hakamaatua. ⁵ Koorua kiselavaa tennohova, e meia koorua e tau tetattara kitonu imua pera ma koorua ki vvae hakamarie kilotulotuke TeAtua, tena kioti roo koorua ku hakapaa hakaraoi. Tera nei koorua selavaa te tteihona i na hahaaite Satan, maitaname taatou selavaa te ttuki hea tetinotama raa e hihai.

⁶ Temee anau etattara atu nei seai ma hetuaa, e meia te nei he mee anau e hakattana atu i kootou. ⁷ Hakamaoni roo anau e hihai ma kootou ki ssau pe nei ma anau nei; e meia taatou tetama e isi na hoki TeAtua e kou mai, teeraa tama te hoki pe nei, tena teeraa tama e kee te hoki aia.

⁸ Tena kootou na tautukaha h hine tera se ki avvana raa, anau e meatu kootou pera ma e tauareka te noho se avvana pe nei ma anau nei. ⁹ Emeia kame akoe se varatoa te noho pe naa, tena akoe ku avana. E tauareka te avana, ka oti te hi avana akoe naa ku mee te hakataakoto raa ki haeo.

¹⁰ Tena kootou na tama hai avvana raa, anau e isi te tuaa, ia te nei seai ma he tuaa anau, e meia te nei he tuaa TeAriki pera ma, te hine selavaa te tiaki te tanata aia raa;

¹¹ e meia kame akoe e tiaki te tanata akoe raa, tena akoe ku noho roo peenaa se avana, kaa seai akoe ku vaakai no tattara hakaraoi ma te tanata akoe raa; ia te tanata raa hoki se lavaa te peesia te hine aia raa.

¹² Tena anau e hihai ki meake alaa tama hoki (ni tattara koi anau seai ma ni tattara TeAriki): kame he tanata te lotu e avana te hine se hakatina te lotu, e meia te hine raa e hihai ma kinnoho laaua ma te tanata aia raa, tena te tanata raa se lavaa te peesia te hine naa. ¹³ Tena kame he hine telotu e avana te tanata se hakatina telotu, e meia te tanata raa e hihai kinnoho laaua ma te hine aia raa, tena te hine raa se lavaa hoki te peesia te tanata naa. ¹⁴ Maitaname TeAtua e hakatapu te tanata se hakatina i te lotu raa, e mee te tanata raa ku nnoho laaua ma te hine e hakatina te lotu raa, tena TeAtua e hakatapu hoki te hine se hakatina i te lotu raa, e mee te hine raa ku nnoho laaua ma te tanata e hakatina teloturaa. Kame TeAtua se hakatapu te tanata ia ma te hine se hakatina i te lotu raa, tena na tamalliki raa e me ki mee pera ma ni tamalliki na tama e nnoho pouri raa, e meia e mee TeAtua e hakatapu na tama raa, tena na tamalliki raa hoki ku ttau.

¹⁵ Ia tena, kame te tama se hakatina raa ku maanatu ma ki peesia te hakahoa aia raa, tena tiaki aia ki peesia. Tena kame ni hakataakoto peenei e hhura, te tama telotu niaina ma aia hetanata, ia he hine, aia e lavaa koi te tiaki te tama raa ki haere, maitaname TeAtua e hihai ma taatou kinnoho taualleka. ¹⁶ Na hhine telot; kootou e illoa raa kootou e lavaa te tokonaki na taanata kootou raa ki hakattina? Tena kootou na taanata te lotu, kootou e illoa raa kootou e lavaa te tokonaki na hhine kootou raa ki hakattina?

Na tiputipu na ora taatou

¹⁷ Kootou hakaatoa e tau te noho tauttari na hoki TeAriki ni kou atu kootou raa, ki ssau pera ma te saaita TeAtua ni kanna atu kootou raa. Teenei ko te tuaa anau e akoako i roto na hare lotu hakaatoa. ¹⁸ Te tama ku oti te ttuu te hakamaatino e tapu raa e tautari te kanna TeAtua, tena te tama naa se tau te hahaivi ma ki tokea te hakamaatino aia raa, ia te tama se ki hakamaatino ia raa e tautari hoki te kanna TeAtua, te tama naa se tau te mee ma ki ttuu te hakamaatino e tapu raa. ¹⁹ Maitaname te hakamaatino te tama e isi raa he mee vare koi, tena te tautari na tuaa TeAtua raa ko te mee e hakamaatua. ²⁰ Kootou kinnoho koi pera ma te saaita kootou ni hakallono no tauttari te kanna TeAtua raa. ²¹ Akoe ni hehekau ma teeraa tama te saaita TeAtua ni kanna akoe raa. E tauareka koi. Emeia kame akoe e isi te saaita ku mee no ttana ia, tena te saaita naa akoe ku hai na mahi akoe. ²² Maitaname te tama vare e hehekau tera TeAriki ni kanna raa ku ttana ia i te vahi TeAriki; ia e ssau hoki, te tama e ttana tera Krai ni kanna raa ku mee mo tama hehekau Aia. ²³ TeAtua e isi te sui e sui taatou, tena auu se mee pera ma ni tama vare e hehekau ma na tama. ²⁴ Aku taina, taatou hakaatoa ki nnihi tahi ma TeAtua, e ssau pera ma kootou ni nnoho mai i mua te saaita TeAtua ni kanna kootou raa.

Te vahiri i te vahi na tama se avvana ia ma na tautukaha

²⁵ Tena i te vahi na tama se avvana tera kootou ni tattaa mai raa: Anau se isi te tattara e too i TeAriki, e meia anau e kou atu koi te hakataakoto anau pera ma kootou ku hakattina anau e mee te manava aroha TeAriki i anau raa.

²⁶ I te vahi te haeo te saaita nei raa, anau e maanatu pera ma e tauareka kootou te nnoho koi peenaa ma kootou e nnoho naa. ²⁷ Akoe e isi te hine akoe? Tena auu se hahaivi ma ki peesia te hine naa. Akoe se ki avana? Tena auu se sese he avana ma akoe. ²⁸ Emeia kame akoe ku oti te avana, teena seai ma he hai sara akoe e ppena, ia kame he hine se ki avana ia, tena te hine naa hoki se isi te sara. Emeia anau e hihai ki tattara atu na liuna na tama hai avvana kame e isi na aho hakaatoa raa.

²⁹ Aku taina, hea anau e hakataakoto raa e mee peenei, te aho hakaoti raa ku taapiri mai koi, tena te saaita nei na tama hai avvana raa kutau koi te nnoho pera ma ni tama se hai avvana. ³⁰ Tena na tama e tanittani raa kinnoho koi pera

ma laatou se alloha; ia na tama e katakkata raa ki nnoho pera ma laatou se hihhia, tena na tama e suisui na mee raa ki nnoho pera ma ni tama settino na mee laatou e suisui raa; ³¹ tena na tama e hehekau ma na mee i te maarama nei raa ki nnoho pera ma ni tama se kapitia i na mee raa. Maitaname na mee hakaatoa taatou e kkite i roto te maarama nei raa se roroa ku seai.

³² Anau e hihai ma kootou kinnoho taravare kise hai mannatu. Tetanata se haiavana raa etau te kapitia ma na hehekau TeAriki raa, maitaname te tama raa e me kihahaivi kimee TeAriki kihihia. ³³ Emeia nataanata haiavvanaraa e kapitia i na mee i te maarama nei, maitaname te tamaraa e hihai kimee te hine aia raa kihihia, ³⁴ ia tena na hakataakoto te tamaraa e me ki manamana rua. Tetautukahahine seainaa te taukupu etau te kapitia i na hehekau TeAriki, maitaname aia e hihai ki matahua i te vahi tetinotama ia ma te anana, e mee te hine haiavana raa e me ki kapitia i na mee i te maarama nei, maitaname te hine raa e hihai kimee te tanata aia raa kihihia.

³⁵ Anau e tattara peenei e mee anau e hihai ki tokonaki kootou. Anau se hahaivi ma kimee na mee raa kihainattaa ma kootou. Emeia anau e hihai ma kootou ki ppena hea e tonu ia ma hea e tauareka, ia ki se tammaki na hakataakoto, tena ku hoki ake kootou hokkootou ki hehekau ma TeAriki.

³⁶ Ia i te vahi tetaupeara laua ma te taukupu e hakamattino ma ki avvana, tena kioti ku mannatu ma laua kuse lavaa te avvanaraa: kame tetaupeara raa e maanatu ma na tiputipu aia e huriake te taukupu raa e haeo, e meia te manako aia te taukupu raa e hai mahi, tena aia ku hihai ma laua ki avvana koi, tena tokorua naa e tau te tauttari te hakataakoto te taupeara raa no avvana. Hea te taupeara raa ni ppena raa se isi te hai sara. ³⁷ Emeia kame se hai tama e usuusu te taupeara raa, tena te taupeara raa ku mee te maanatu aia ma kise avana, tena kame aia e mmaharoo i roto te hakataakoto aia hea aia e hihai ki ppena raa, tena aia kuse lavaa te avana te taukupu raa. ³⁸ Tena tetaupeara e avanaraa e ppena te mee e tauareka, tena te taupeara se avana raa e ppena te mee e tauareka roo.

³⁹ Te hine haiavana settana ki avana teeraa tanata kame te avana aia raa koi ora. Emeia kame te tanata aia raa kumate, tena te hine naa kulavaa te avana he tanata peehee aia e manako, e meia kame teenaa he tanata e hakatina hoki i te lotu. ⁴⁰ Ia kame te hine raa e noho peeraa se avana, te hine naa e me ki noho hihia roo. Teenei te maanatu anau, tena anau hoki e maanatu ma TeAnana Tapu TeAtua raa e noho i roto anau.

8

Na tama se hakattina mahi

¹ Tena te saaita nei anau e hihai ki tattara atu i te vahi na kai na tama e hoki ake na hatu tipua tera kootou ni tattaa mai raa.

Te mee nei e hakamaoni roo pera ma “taatou hakaatoa e isi na illoa”, pera ma na tamaraa e tattara. Tena na illoa peenei raa e mee te tama kihai ahu, e meia telaoi raa e me ki haere no hai mahi roo. ² Na tama e mannatu ma laatou e isi na illoa na mee raa ko na tama roo se isi na illoa pera ma laatou e mannatu ma laatou e isi raa.

³ Emeia TeAtua e iroa laoi te tama tera e laoi Aia raa.

⁴ Ia tena i te vahi te kkai na kai na tama e hoki ake na hatu tipua raa: taatou hakaatoa e illoa pera ma na hatu tipua raa seai ma ni atua hakamaoni i roto te maarama nei; taatou e illoa hoki pera ma TeAtua Hokoia koi e hakamaoni. ⁵ Niaina ma e isi tammaki na mee na tama e hakammaha ma ni atua i te vaelani ia ma te maarama nei, ia niaina roo ma e tammaki hoki na atua ia ma na ariki, ⁶ e meia taatou e isi koi TeAtua hokotahi, te Tamana ia ma te Tama ni pena iho na mee hakaatoa raa, tena taatou e ora koi i te Tama raa, tena e isi hoki TeAriki hokotahi, Jisas Krai te Tama tera na mee hakaatoa ni ppena mai i na mahi Aia raa, ia taatou e ora koi i na mahi te Tama raa.

⁷ Emeia se mee ma natama hakaatoa e illoa te hakamaoninei. Alaa tama koi mamannatu koi na hatu tipua, ia te saaita laatou ekkai na kai laatou e hoki ake na hatu tipua raa, na tama raa ku mannatu ma na kai raa ni kai na hatu tipua, tena laatou ku mamannatu haeo, tena ku mannatu hoki ma laatou ku ssara e mee na kai laatou ekkai raa. ⁸ Ia tena na kai raa se lavaa te mee te nnoho taatou ma TeAtua raa ki tauareka; kame taatou sekkai na kai raa, taatou se lavaa tellano ni mee, tena kame taatou ekkai na kai raa, taatou se lavaa hoki te too ni mee.

⁹ Emeia hakamattonu, auu se mee ma akoe ettana te ppena na mee hakaatoa, tena ma akoe ku mee natama se hakattina hai mahi raa kihai ssara. ¹⁰ Kame he tama te hakatina aia raa se hai mahi ekite akoe, te tama ma "e hakatina raa", ekai i roto na hare aitu na hatu tipua raa, tena kaa hea akoe eppena raa kame se lavaa te mee te hakataakoto te tama naa ki ivi no kai na kai na tama e hoki ake na hatu tipua raa? ¹¹ Tena te iroa akoe raa e mee te hakatina teeraa taina akoe, te tama Krai ni mate hoki ma aia raa ki rano. ¹² Ia tena akoe eppena te mee e ssara kame akoe e mee te hakatina teeraa tama no sara, tena te tama raa ku ppena hea aia e maanatu ma e sara raa, tena akoe hoki ku sara i na karemata Krai. ¹³ Ia tena kame na kai raa e mee teeraa tama te lotu no hai sara, tena anau ku se lavaa hoki te kai na punnohi ki se lavaa anau e mee teeraa taina anau ki hai sara.

9

Na mahi ia ma na hehekau te aposol

¹ Aiea anau seai ma he tama ettana? Eaa, anau seai ma he aposol Krai? Anau ni mee raa se kite Jisas TeAriki taatou raa? Kaa kootou ku hakattina naa seai ma ko na hehekau anau ma TeAriki raa? ² Niaina alaa tama se hakattina ma anau he aposol, e meia kootou e illoa! E mee kootou e hukui na ora kootou raa ma TeAriki, tena na ora kootou raa e huri ake te hakamaoni pera ma anau he aposol.

³ Te saaita na tama e tattara haeo anau, tena anau e tattara ake na tama raa i te vahi anau hokonnau. ⁴ Eaa, anau setau te haanai ria, ia te haa unu ria e mee na uata anau ni ppena raa? ⁵ Eaa, anau setau te tautari na tiputipu alaa aposol ma te taina TeAriki raa ia ma Pita no too he avana ma anau i te lotu ki hahaere maaua i na horau anau e hahaere raa? ⁶ Eaa, te nei ko maaua ma Banabas koi e me ki hehekau ki tokonaki te nnoho maaua nei?

⁷ E isi na tama ppuhu e lavaa te sui na kai laatou hokolaatou ki oo no ppuhu? E isi na tama ettori na kai, tena laatou ku se lavaa tekkai na kai laatou ni ttori raa? E isi na tama lollohi na manu tera se lavaa te unu na vai uu na sipsip laatou e lollohi raa?

⁸ Anau hokonnau se isi te hakaoti na tattara hai auna anau e tattara te aho ma te aho raa, e mee na tuua raa e tattara te mee hokotahi nei koi. ⁹ Taatou e ppau i roto na tuua Moses ma,

"Auu se noa he mee kippui te maihu te bulmakau raa te saaita aia elakalaka vaa aruna na hua raa ki hopo na penu raa i taha."

Eaa, TeAtua e maanatu hai mahi te manu raa? ¹⁰ Eaa, te hakataakoto te tattara raa se tattara koi taatou? Noo, na tuua raa e tattara mai taatou. Na tama e tuei raa ia ma na tama e ttori na kai raa e tau te hakattina pera ma laatou e me ki too na tuhana laatou i na kai raa. ¹¹ Maaua e ttori na hua TeAnana Tapu raa i roto kootou. Eaa, e mmaha roo kame maaua ekainnoatu kootou ki tokonaki maaua? ¹² Kame alaa tama e lavaa te nnoho no kkira atu kootou ki tokonaki laatou, tena kaa maaua se isi hoki na mahi i aruna na tama raa ki kkira atu kootou ki tokonaki maaua?

Emeia maaua se hihhai kinnoho koi no kkira atu kootou. Maaua kutoo na mee hakaatoa ki se lavaa he mee hoki ettuu vaa mua te Rono Tauareka Jisas raa. ¹³ Hakamaoni kootou e illoa pera ma na tama e hehekau i roto na Hare Tapu raa e too na kai laatou raa i roto te Hare Tapu, tena na tama e hoki na hoki i aruna na olta raa e too na tuhana laatou i na hoki raa. ¹⁴ Ia e ssau hoki, TeAriki ni tattara mai pera ma

na tama e takutaku te Rono Tauareka raa e tau te too na tuhana laatou i na hehekau laatou nippena raa.

¹⁵ Emeia anau se hihai ki kainno atu kootou i te vahi anau, ia anau se taataa atu kootou vahao nei ma kikou mai nimee ma anau. Anau etau koi temate imua! Se hai tama e lavaa te hakatike na tattara ahu anau nei no mee ma ni tattara vare koi.

¹⁶ Anau se tonu te ahu pera ma anau e takutaku te Rono Tauareka raa. Emeia anau e kauna ria kippena te mee nei. Ia tena anau e me ki haeo roo kame anau se takutaku te Rono Tauareka raa! ¹⁷ Kame anau e hihai ki hehekau marino i te vahi anau hokonnau, tena anau e me kikkira atu kootou ki sui anau; e meia anau e hehekau, maitaname TeAtua ni hirihiri anau kippena te hehekau nei. ¹⁸ Kaa he sui peehee anau e too? Teenei he meana koi ki takutaku atu te Rono Tauareka raa se isi te sui, ia ki se mee ma anau e isi na mahi i te vahi te hehekau anau ma te Rono Tauareka raa.

¹⁹ Se hai tama e hakamaatua anau, tena anau e ttana roo; e meia anau e mee ma anau hokonnau ki hehekau ma na tama hakaatoa, ki lavaa anau te tokonaki tammaki na tama ki hakattina. ²⁰ Te saaita anau e hehekau ma na Jiu raa, anau e noho pera ma he Jiu ma ki lavaa anau te tokonaki tammaki na tama. Niaina anau se noho iraro na tuaa Moses, anau e noho koi pera ma anau ni noho te saaita anau ni hehekau ma na tama ennoho iraro na tuaa raa ma ki lavaa anau te tokonaki na tama raa.

²¹ Ia essau pera hoki, te saaita anau ni hehekau ma na tama seai ma ni Jiu raa, anau e noho pera ma he tama seai ma he Jiu, tena ki setautari na tuaa na Jiu raa ma ki lavaa anau te tokonaki na tama seai ma ni Jiu raa. Te mee nei se mee pera ma anau se tautari na tuaa TeAtua raa; anau e tautari hakamaoni na tuaa Krai. ²² Anau ennoho ma na tama se hakattina hakamaoni raa, tena anau e noho hoki pera ma he tama se hakatina ma ki lavaa anau te tokonaki na tama raa. Ia tena anau e mee pera ma he tama koi na tama hakaatoa ma ki lavaa anau te kou ake he tokonaki peehee anau e lavaa ki tokonaki alaa tama ki too te ora hakamaoni raa. ²³ Anau e ppena na mee nei hakaatoa raa e mee anau e hihai ma te Rono Tauareka raa ki ttoha i na kina hakaatoa.

²⁴ Kootou e illoa pera ma tammaki na tama e me ki huro te haiva, e meia he tama hokotahi koi e me kimua. Tena taatou ki huro na mahi taatou kittae i te kaha.

²⁵ Na tama hakaatoa e koukkou ki huro te haiva raa e koukkou na mahi ma ki lavaa laatou te too na haiva tera e me ki oti kuppara raa koi; e meia taatou e me ki huro ki too na haiva tera e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti raa. ²⁶ Tera hea anau e tere tahi ma ki tae i te kaha raa, ia anau e ssau hoki pera ma na tama e ppuhu tera se hihai ma na rima anau e pehiphi raa ki llaka. ²⁷ Anau e tukituki te tinotama anau raa ki tautari hakamaoni hea e tonu, ka oti alaa tama ku tauttari na tattara anau ni takutaku raa, tena anau ku se iroatia te Aho naa.

10

Na poroporo i te vahi na hatu tipua

¹ Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki mannatu hea ni kapihi ake i na tipuna taatou i mua tera ni tauttari Moses raa. Na tama raa e hahaere hakaraoi roo ma te pukureurehu raa, tena kioo hakaraoi roo vaa roto te Moana e Mmea raa*.

² Na tama raa hakaatoa e too te hakoukou tapu i roto te pukureurehu ia ma te lottai raa pera ma ni tama tauttari Moses. ³ Na tama raa hakaatoa ni kkai te haraoa e tapu raa, ⁴ tena ki unu te vai e tapu raa. Na tama raa e unu te vai e hamai i roto te hatu e tapu tera e hahaere ma laatou raa, tena te hatu naa ko Krai. ⁵ Emeia te saaita naa TeAtua se hihia roo alaa tama na tama naa, tena na tinotama na tama ni mmate raa ku masseu huri vaa roto te kina e tuu mahoa raa.

⁶ Tena na mee nei ku mee pera ma nimee e akoako mai taatou, ki poroporo mai taatou ki se hihai na mee sakkino pera ma na tama te saaita raa nippena raa,

* **10:1** 10.1 te kina nei e mmau ma, 'te Moana e Mmea,' alaa kina i roto te Launiu Tapu e mmau ma, 'te Lottai e Mmea'

⁷ ia ki se hakamarumaru na hatu tipua pera ma na tama te saaita raa ni hakamarumaru raa. E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Na tama raa e nnoho ma ki kkai te kai e rahi, tena te unu raa ku mee na tama raa ki ppena na tiputipu sakkino.”

⁸ Taatou ki se ppena na tiputipu se ttonu pera ma alaa tipuna taatou ni ppena i mua raa no mmate tipurua ma toru na simata (23,000) na tama te saaita naa i roto te aho hokotahi raa. ⁹ Taatou selavaa te hahaaite TeAriki pera ma alaa tipuna taatou i mua raa. Na tama raa ni uutia ria na laponu no mmate. ¹⁰ Taatou selavaa te tamumu pera ma alaa tipuna taatou i mua raa, e mee te ensel te mate raa ni haere iho no taa na tama raa no mmate.

¹¹ Na mee nei hakaatoa ni kapihi ake i na tama raa ma ki poroporo mai taatou ki illoa, tena na tama e tattara mai na mee raa pera ma ni hakamaataku taatou. E mee taatou e nnoho te saaita te maarama nei ku hamai i te hakaotioti.

¹² Kame akoe e maanatu pera ma akoe e ttuu mmahu i te hakatina akoe, tena akoe ki hakamattonu ka oti akoe kutteiho i na hahaaite. ¹³ Na hahaaite hakaatoa akoe e ttiri raa ko na hahaaite na tama hakaatoa e ttiri tahira. Emeia TeAtua se ssiri na tattara hakamaoni Aia ni hakamoe raa, tena Aia se lavaa te tiaki akoe ki hahaaite ria ki raka i aruna ma na mahi akoe, ma ki lavaa akoe te ttuu mmahu. Te saaita akoe e ttiri na hahaaite, TeAtua e me ki kou atu na mahi akoe ki ttuu mmahu, tena ku kou atu hoki he ara ki hakasao i taha ma na hahaaite naa.

¹⁴ Ia tena, aku soa laoi; hakalluu itaha ma na tama e hakamarumaru na hatu tipua raa. ¹⁵ Anau e tattara atu kootou na tama e atamai raa ki hakatonutonu hokkootou ma na tattara anau nei. ¹⁶ Te saaita taatou e unu te kapu TeAtua ni hakatapu i te kai TeAriki raa, taatou e vaevae hoki te toto Krai. Tena te saaita taatou e ttohi te haraoa raa nokkai raa, taatou e vaevae hoki te tinotama Krai. ¹⁷ Maitaname teeraa he haraoa hokotahi koi, tena taatou hakaatoa niaina ma taatou e tammaki, taatou he tinotama hokotahi hoki, e mee taatou hakaatoa e vaevae te haraoa hokotahi raa.

¹⁸ Mannatu na tiputipu na tama Israel raa; na tama ni kkai hea na tama raa ni hoki ake TeAtua i aruna na olta te saaita laaou ni kkutu hakaatoa no lotu raa. ¹⁹ Kootou e illoa hea anau e hakataakoto? Anau e hakataakoto pera ma na hatu tipua ia ma na kai kootou e hoki ake na hatu tipua raa seai ma ni mee hakamaoni. ²⁰ Anau e tattara na kai na tama e hoki i aruna na olta na tama se hakattina TeAtua raa, tena na kai raa ni kai e hoki ake na tipua sakkino, seai ma TeAtua. Tena anau se hihai ma kootou ki hukui ma na tipua naa. ²¹ Kootou se lavaa te unu te kapu TeAriki raa, tena ma ku unu te kapu na tipua raa hoki; kootou se lavaa te kkai i aruna te olta TeAriki raa, tena ma ku kkai na kai i aruna na olta na tipua raa. ²² Eaa, taatou e hihai ki hakasanosano TeAriki? Eaa, taatou e mannatu ma na mahi taatou raa e llaka i aruna na mahi Tama raa?

²³ Na tama e tattara ma, “Taatou e ttana koi te ppena na mee hakaatoa.” Te mee naa e hakamaoni, e meia se mee ma na mee hakaatoa e taualleka. “Taatou e ttana te ppena na mee hakaatoa”, e meia se mee ma na mee hakaatoa e lavaa te tokonaki na ora taatou. ²⁴ Auu se haere sesee ma ki tauareka koi akoe, e meia sesee hoki te tauareka alaa tama.

²⁵ Kootou e ttana te kkai na punnohi hakaatoa na tama e suisui i na maket raa, e meia auu se vahihhiri kame akoe e isi te hakataakoto. ²⁶ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa ni mee TeAtua.”

²⁷ Kame he tama se hakatina TeAtua e hakkoro akoe, tena akoe ku maanatu ma ki oo koorua, tena akoe ku kai koi hea te tama naa e pare atu raa, ia auu se vahihhiri kame akoe e isi te hakataakoto. ²⁸ Emeia kame he tama e meatu akoe ma, “Na kai nei ku oti te hoki ake na hatu tipua,” tena akoe se lavaa te kai na kai naa ki lavaa akoe te tokonaki

te tama e meatu raa, ia ki tau hoki ma te hakataakoto akoe, ²⁹ ia se mee ma hea akoe e hakataakoto raa koi, e mea ki tokonaki te hakataakoto te tama e tattara atu akoe raa.

Tena kame teeraa tama e vahiri atu ma, “Kaa anau e me kittana peehee te saaita te hakataakoto teeraa tama e ppui vaa mua raa? ³⁰ Kame anau e hakammaha TeAtua i na kai anau e kai raa, kaa teeraa tama e lavaa peehee te tamumu i te vahi na kai anau e hakammaha ake TeAtua raa?”

³¹ Ia tena, hea akoe e ppena, niaina akoe e kai ia e unu, ppena na mee naa i na mahi TeAtua. ³² Nnoho hakaraoi ki selavaa kootou te nonnoho haeo ma na Jiu raa, ia na tama seai ma ni Jiu raa ia ma te hare lotu TeAtua raa. ³³ Tauttari hea anau e ppena; anau e hahai ma ki mee na tama hakaatoa kihihia i na mee anau e ppena raa, tena anau se maanatu koi te tauareka anau, e mea anau e maanatu hoki te tauareka na tama hakaatoa ki lavaa anau te tokonaki na tama raa ki ora.

11

¹ Tena tauttari na tiputipu anau, e ssau pera ma anau e tautari na tiputipu Krais raa.

Tiputipu na hhine te lotu

² Anau e hakammaha kootou, maitaname kootou e mannatu tahi anau, tena kitauttari na akoako anau ni akoako atu kootou raa. ³ Emeia anau e hihai ma kootou kimannatu pera ma Krais e hakanaaniu i aruna nataanata hakaatoa, ia na taanata raa e hakananniu i aruna na hhine laatou raa, tena TeAtua e hakanaaniu i aruna Krais. ⁴ Tena kame he tanata e uhi te pohouru aia te saaita aia elotu ia ma te saaita aia e takutaku ake na tattara TeAtua raa i na tama hakaatoa raa, te tama naa e hakanapa Krais. ⁵ Tena te hine se uhi te pohouru aia raa te saaita aia elotu ia ma te saaita aia e takutaku ake na tattara TeAtua raa i na tama hakaatoa raa, te hine naa e hakanapa te avana aia raa, tena te hine se uhi te pohouru aia raa se kee ma te hine te pohouru aia raa e tahi no mmore raa. ⁶ Kame he hine se uhi te pohouru aia, tena te hine naa e tau koi te ttuu te rouru aia raa ki mmore. Te ttuu ia ma te tahi te pohouru te hine no mmore raa he mee roo e hakannapa, tena te hine raa e tau koi te uhi te pohouru aia raa. ⁷ Na taanata se tau te uhi na pohouru laatou raa, e mee te tanata raa e huri mai te tipu ia ma na mahi TeAtua. Tena te hine raa e huri mai na mahi te tanata; ⁸ maitaname TeAtua se pena mai te tanata raa i te hine, e mea te hine raa e pena mai i te tanata. ⁹ Tena TeAtua se pena te tanata raa ma ki kou ake te hine raa; e mea TeAtua e pena te hine raa ma ki kou ake te tanata. ¹⁰ E mee na ensel raa ekkite hoki, tena na hhine raa e tau te uhi na pohouru laatou raa ki huri ake pera ma laatou e nnoho i raro na mahi na taanata laatou raa. ¹¹ Ia i roto na ora taatou ma TeAriki, te hine raa se noho itaha ma te tanata, tena te tanata raa se noho itaha ma te hine. ¹² E mee te hine raa e pena mai i te tanata, ia e ssau hoki, te tanata raa e haanau mai i te hine; e mea teeraa ko TeAtua e pena iho na mee roo hakaatoa.

¹³ Mamannatu hakaraoi ma e tauareka na hhine raa ki se uhi na pohouru laatou raa te saaita laatou elotu ake TeAtua i roto te lotu na tama hakaatoa raa. ¹⁴ Na tiputipu taatou ite maarama neiraa e huri mai taatou pera ma te tanata rourulloa raa e hakannapa, ¹⁵ e mee na rouru elloa raa he ata na hhine. TeAtua e kou ake na rouru elloa raa i na hhine ma ki uhi na pohouru laatou raa. ¹⁶ Emeia kame he tama e hihai ki hakatauttu ma anau te hakataakoto nei, tena anau e lavaa koi te meatu pera ma taatou ia ma na hare lotu TeAtua raa se isi na tiputipu peenei i te vahi te hakamarumaru.

Te Kai TeAriki

(Matiu 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ I roto na tattara poroporo nei, anau se hakammaha kootou, e mee te kutukutu kootou ma kiloturaa e haeroo, se mee ma e tauareka. ¹⁸ Te kaamata raa anau erono pera ma eisi nakuturana i roto kootou e hakataukaa ma kootou na saaita

kootou ekkuturaa, tena anau e hakatina ma kame e hakamaoni. ¹⁹ (Ia selavaa teraka, e me kiisi roo na haeo i roto kootou ma kikkite kootou ma ko na tama hee ettonu.) ²⁰ Te saaita kootou ekkutu hakaatoa pera ma hekukurana hokotahi ma kikkairaa, kootou se mee ma ekkai te kai tapu TeAriki raa. ²¹ Maitaname te saaita kootou ekkairaa, kootou ekkai huri koi, tena alaa tama ku nnoho hikkai, tena alaa tama ku unu no vware roo. ²² Kootou se isi na hare te nnoho no kkai ia ma no unu? Eaa, kootou e me ki huri ake te se hihhai kootou i na tama te lotu, tena ku mee na tama hakaalloha raa kinnapa? Kootou e hihhai ma anau ki tattara atu kootou peehee i te mee nei? Eaa, anau ki hakammaha kootou? Selavaa roo!

²³ E mee anau etoo natattara TeAriki raa, tena ki hakatae atu i kootou: pera ma TeAriki Jisas, te poo Judas ni hakari ake Aia i na tama haeroa, Tama raa etoo te muri haraoa raa ²⁴ no hakammaha ake TeAtua, tena kittohi te haraoa raa, tena ki meake, "Te nei ko te tinotama Anau tera Anau e kou atu ki tokonaki kootou. Ppena peenei ki mannatu kootou Anau." ²⁵ Na tama raa nikkai roo no oti, tena Tama raa ku too te kapu raa, tena ki meake pera ma Aia ni meake raa hoki ma, "Te nei ko te kapu te tattara e ivi vahao nei TeAtua tera e moe i roto te toto Anau raa. He saaita peehee kootou e unu te kapu nei, kootou ku mannatu Anau."

²⁶ Te hakataakoto nei e mee peeraa ma na saaita hakaatoa kootou ekkai te haraoa nei raa, tena ki unu te kapu raa, kootou etauhano te huri ake te mate TeAriki raa haere kitaeroo te saaita Aia e me ki vaakaimai raa. ²⁷ Te mee nei e mee pera ma kame he tama kootou ekai te haraoa TeAriki raa, tena ki unu te kapu Aia raa ma te hakataakoto setonu ma te Tama raa, tena te tama naa ku sara i te vahi te tinotama, ia ma te toto TeAriki raa. ²⁸ Ia tena kootou ki tilottilo hakaraoi na ora kootouraa imua, tena kootou kulavaa tekkai te haraoa raa, tena ku unu te kapu raa. ²⁹ Maitaname kame he tama se hakammaha te tinotama TeAriki raa te saaita aia ekai te haraoa, tena ku unu te kapu raa, TeAtua e me ki hakatonutonu te tama naa. ³⁰ Tera hea tammaki na tama kootou elavvea no matanaenna, tena tammaki ku oti te mmate. ³¹ Kame taatou e tilottilo hokotaatou i mua, TeAtua selavaa te hakatonutonu taatou. ³² Emeia TeAriki e hakatonutonu no poroporo taatou ma ki selavaa taatou te hakatonutonu ria hakapaa ma te maarama nei.

³³ Ia tena, aku taina, te saaita kootou ekkutu ma kikkai te kai tapu TeAriki raa, kootou ku hakattari ki kaatoa kootou hakaatoa. ³⁴ Tena kame ni tama kootou ku hikkai, kootou ku kkai i na hare ki selavaa TeAtua te hakatonutonu kootou te saaita kootou ekkutu hakaatoa raa. Tena i te vahi alaa hakataakoto, anau e me ki hakatonu na hakataakoto naa te saaita anau e tae atu kootou raa.

12

Na hoki TeAnana Tapu

¹ Te saaita nei taatou ki tattara na mee kootou ni tattaa mai i te vahi na hoki TeAnana Tapu raa.

Aku taina, anau e hihai ma kootou ki illoa te hakamaoni na mee nei. ² Kootou e illoa pera ma te saaita kootou koi nnoho pouri raa, kootou ni hakattaki sara ria tammaki na saaita ma ki hakamarumaruru na tipua se isi na ora raa. ³ Anau e hihai ki meatu kootou pera ma te tama e hakattaki ria TeAnana Tapu raa selavaa te tattara ma, "Anau e tuku te haeo Jisas!", tena se hai tama e lavaa te tattara ma, "Jisas ko TeAriki," kame TeAnana Tapu raa se hakattaki aia.

⁴ E isi tammaki na hoki e ttapu, e meia teenaa ko TeAnana Tapu hokotahi naa koi e kou ake na hoki raa i na tama. ⁵ E tammaki na hehekau koi mmoe, e meia taatou e hehekau ma TeAriki hokotahi naa koi. ⁶ E tammaki na illoa ki ppena na mee, e meia teenaa ko TeAtua hokotahi naa koi e kou mai na illoa raa. ⁷ TeAnana Tapu e huri mai na mahi Aia i roto taatou hakaatoa ma ki tokonaki na tama hakaatoa. ⁸ TeAnana Tapu e kou ake teeraa tama na mahi ki tattara mai na tattara te atamai, tena teeraa

tama, TeAnana Tapu e kou ake na mahi ki iroa na mee hakaatoa. ⁹ TeAnana Tapu hokotahi naa koi e kou ake te hakatina te tama, tena ki kou ake teeraa tama na mahi ki tokonaki na tama lavvea raa ki taualleka. ¹⁰ TeAnana Tapu raa e kou ake teeraa tama na mahi kippena na mirakol, tena ki kou ake teeraa tama na mahi ki takutaku na tattara TeAtua raa, tena ki kou ake teeraa tama na mahi ki iroa ma te hoki raa e hamai TeAnana Tapu ma seai. Tena teeraa tama Aia e kou ake te hoki ki tattara na tattara e kkee, tena Aia e kou ake teeraa tama te iroa ki hakari mai na hakataakoto na tattara raa. ¹¹ Emeia teenaa ko TeAnana Tapu hokotahi naa koi e ppena na mee nei hakaatoa; ia ki tautari hea Aia e hihai, tena Aia e kou ake tammaki na hoki e kkee i na tama.

Te tinotama Krai

¹² Krai essau pera ma hetinotama hokotahi tera e isi tammaki na paa kina; teeraa hetinotama hokotahi koi, niaina ma te tinotama raa e tammaki na paa kina e huhukui ake. ¹³ Taatou hakaatoa essau peeraa hoki, niaina ma taatou ni Jiu, ia ni tama seai ma ni Jiu, niaina ma taatou e hehekau ma na tama, ia niaina ma taatou ni tama e ttana, TeAnana Tapu hokotahi naa ku oti te hakoukou tapu taatou ki hukui peeraa ma he tinotama hokotahi, tena taatou hakaatoa ku oti te unu TeAnana Tapu hokotahi naa.

¹⁴ E mee te tinotama raa seai ma he tinotama hokotahi koi, e meia te tinotama raa e tammaki na paa kina. ¹⁵ Kame te vae raa e tattara ma, "E mee anau seai ma he rima, tena anau seai ma he paa kina te tinotama raa," niaina ma te vae raa e tattara peehee, e meia aia e hukui ake hoki ma i te tinotama raa. ¹⁶ Tena kame te katarina raa e tattara ma, "E mee anau seai ma he karemata, tena anau seai ma he paa kina hoki te tinotama raa," niaina ma te karemata raa e tattara peehee, e meia aia e hukui ake hoki i te tinotama raa. ¹⁷ Kame te tinotama raa hakaatoa he karemata koi, tena kaa te tinotama raa e lavaa te rono peehee? Ia kame te tinotama raa he katarina koi, tena kaa te tinotama raa e lavaa te hunu peehee na mee? ¹⁸ TeAtua e pena te tinotama, tena ki huhukui ake na paa kina raa ki tipu te tinotama raa peenei ki tautari te hihai Aia. ¹⁹ E me ki selavaa te isi te tinotama kame te tinotama raa hakaatoa he vae. ²⁰ Tera hea e isi tammaki na paa kina, e meia te tinotama raa e hokotahi koi.

²¹ Ia tena te karemata raa selavaa te meake te rima raa ma, "Anau se hihai akoe kitokonaki anau!" Tena te pohouru raa selavaa te meake te vae raa ma, "Anau kuse hihai akoe kitokonaki anau." ²² Mannatu hakaraoi, na tinotama taatou nei selavaa te tuttuulaoi kame na paa kina na tinotama taatou e mee ma e pammeeraa e seai; ²³ ia tena na paa kina taatou e mee ma e pammeeraa ko na kina taatou kame e lollohi hakaraoi raa roo, ia na kina te tinotama e tipu tipu hao raa ko na kina taatou e hakasessere raa roo, ²⁴ tena taatou selavaa hoki te lollohi na paa kina e tuttuulaoi raa. TeAtua Hokoia e hukui te tinotama raa ki kaatoa, ki lavaa na paa kina e tuttuulaoi raa te hakammaha na paa kina e tuttuuhao raa. ²⁵ Ia tena se isi te hakataukaa i roto te tinotama, e meia na paa kina raa hakaatoa e hakataakoto mmaha hokolaatou. ²⁶ Kame he kina hokotahi i roto te tinotama raa e hakalono llihu, na kina hakaatoa e me ki hakalono llihu, ia kame he kina hokotahi e hakammaha ria, tena na kina raa hakaatoa e me ki hihia.

²⁷ Kootou hakaatoa ko te tinotama Krai, tena taatou hakaatoa e hukui ma te tinotama Tama raa. ²⁸ I roto na harelotu, TeAtua ku oti te hakamoemoe tonu na mee roo hakaatoa, na aposol raa kaamata, tena te hakarua raa ko na profet, tena te hakatoru raa ko na tisa, tena na tama e ppena na mirakol raa e pare ake, tena na tama TeAtua e kou ake na mahi ki tokonaki na tama lavvea ki taualleka raa ia ma na tama e tattara na tattara e kkee raa. ²⁹ Seai ma na tama hakaatoa ni aposol, ia hakaatoa seai ma ni profet, tena hakaatoa seai ma ni tisa. Seai ma na tama hakaatoa e isi na mahi TeAtua ki ppena na mirakol, ³⁰ ia ki tokonaki na tama lavvea raa

kitaualleka, ia kitattara natattara ekkee ia ma kihakari mai na hakataakoto na tattara e kkee raa. ³¹ Anau e me kihuri atu kootou na hoki e hakananniu.

Ia teenei ko te ara hokotahi koi e tauareka anau e me kihuri atu.

13

Na tiputipu te laoi

¹ Niaina ma anau e iroa tetattara natattara taatou natama ia ma natattara na ensel raa, e meia kame anau se isi telaoi, tena natattara anau raa e me ki ssau koi pera ma te tani te pelo na tama e likiliki ma te muri katana raa. ² Niaina ma anau e isi te hoki kitakutaku, ia niaina ma anau e isi te iroa ia ma te atamai i na hakataakoto e huunaria raa, ia niaina ma anau e isi te hakatina ki kkene na mouna, e meia kame anau se isi telaoi, tena anau he mee vare koi. ³ Niaina ma anau e vaevae na hekau anau raa hakaatoa, tena kihoki ake tetinotama anau raa i na tama kittuni, e meia kame anau se isi telaoi, tena na mee anau nippena raa se lavaa te tokonaki anau.

⁴ Te pasemmu ia ma te kai marie raa e huri mai te laoi; ia sei ma ko te manava kkere, te hakatannata ia ma te ahu; ⁵ te laoi se isi na tiputipu sakkino, ia se isi te kai manako, ia seisi te manava haeo; telaoi se mee ma akoe ki mamaanatu na mee na tama nippena e sara i akoe raa. ⁶ Telaoi se mee ma akoe kihihia i na mee sakkino, e meia telaoi e mee ma akoe kihihia i na mee ettonu hakamaoni. ⁷ Telaoi se isi te hakaoti, tena telaoi e isi te hakatina, te noho varatoa ia ma telaumarie tera se lavaa te oti.

⁸ Telaoi emoe tahi navahao hakaatoa. Eisi natattara taualleka, e meia natattara raa semmoe roroa; ia eisi na hoki kitattara natattara ekkee, e meia na hoki raa e me kioo no oti, tena eisi na illoa, e meia na illoa raa e me kioo no sei. ⁹ Maitaname na hoki taatou i te vahi te illoa ia ma na hoki natattara hakamaoni raa se kaatoa; ¹⁰ e meia tesaaita te hakamaoni raa e tae mai, tena na mee se kaatoa raa e me ki oti.

¹¹ Tesaaita anau koi tamarikiraa, natattara anau, tetinotama anau ia ma na hakataakoto anau raa koi tamalliki roo, tesaaita nei anau kumatua, tena anau ku peesia na tiputipu na tamalliki raa itaha. ¹² Hea taatou ekkite tesaaita nei raa e ssau pera ma te inaina akoe e matamata i roto te kalasi e nnehu no kite na karemata akoe hokkoe. Tena te iroa anau tesaaita nei raa se kaatoa, e meia i muri; te iroa anau raa e me ki kaatoa e ssau pera ma TeAtua e iroa hakamaoni roo anau raa.

¹³ Tena tesaaita nei na mee etorunei emmoe iroto taatou: te hakatina, te noho varatoa ia ma telaoi; e meia telaoi raa e raka roo i aruna na mee e toru nei.

14

Alaa hoki taualleka TeAnana Tapu

¹ Kootou kihai na mahi kootou kitoo telaoi. Tena kootou kimannako na hoki TeAnana Tapu raa, taohi mua te hoki kitakutaku natattara TeAtua raa. ² Na tama e tattara natattara ekkee raa se tattara ake i na tama, e meia laatou e tattara ake TeAtua, maitaname se hai tama e lavaa te iroa natattara laatou e tattara raa. Na tama raa e tattaramai i na mahi TeAnana Tapu raa na mee hakamaoni koi huunaria raa. ³ Emeia na tama e takutaku natattara TeAtua raa e tattara ake na tama kitokonaki na tama raa, ia kihakapurupuru ake na tama raa kitaualleka na hakataakoto laa-tou raa. ⁴ Na tama e tattara natattara ekkeeraa e tokonaki koi laatou hokolaa-tou, e meia na tama e takutaku natattara TeAtua raa e tokonaki na tama hakaatoa i telotu raa.

⁵ Anau e hihai ma kootou hakaatoa kitattara natattara ekkee; e meia Anau e hihai mahi roo ma kootou ki isi na hoki kitakutaku natattara TeAtua raa. E mee te tama e takutaku natattara TeAtua raa e tokonaki hai mahi roo i aruna te tama tera e tattara natattara ekkee raa. Emeia kame e isi te tama e lavaa te hakari mai na tattara ekkee te tama raa e tattara raa, tena te tama naa e lavaa te tokonaki na tama hakaatoa i telotu. ⁶ Aku taina, tesaaita anau e tae atu kootou raa, tena kaa he tokonaki

peehee kootou e me ki too kame anau e tattara atu kootou na tattara e kkee raa? Se isi te tokonaki kootou e lavaa te too, e meia kootou e lavaa te tokonaki raa kame anau e tattara atu na mee TeAtua ni huri mai raa, tena ku tattara atu na tattara i te atamai ia ma na tattara TeAtua raa ia ma alaa akoako hoki.

⁷ Taatou ki kkira ake na mee se isi na ora pera ma te kohe ia ma te haap raa, ia kame he tama se iroa te hakatani na mee raa, tena kaa taatou e me ki illoa peehee ma aia e hakatani terue peenei? ⁸ Tena kame te tama e iriiri te puu raa se iri tonu te tani te taua, tena kaa koai te tama e me ki tanattana ki haere no ppuhu te taua raa? ⁹ Ia e ssau hoki, kaa na tama e me ki illoa peehee na tattara akoe raa, kame na tattara e kkee akoe raa se matahua? Tena na tattara kootou e tattara raa e me ki huro vare koi no llano! ¹⁰ E isi tammaki roo na tattara i roto te maarama nei, tena na tattara hakaatoa e isi na hakataakoto laatou. ¹¹ Emeia kame anau se iroa na tattara na tama raa, tena na tama e tattara na tattara raa e me ki mee pera ma ni tama alaa henua i anau, tena anau e me ki mee pera ma he tama teeraa henua i na tama naa. ¹² Emeia e mee kootou e hihhai roo ma ki too na hoki TeAnana Tapu raa, tena kootou ki hai na mahi no tokonaki hakamaoni na tama te lotu raa.

¹³ Tena te tama e tattara na tattara e kkee raa e tau te lotu ake TeAtua ki kou ake te hoki ki hakari na hakataakoto na tattara aia e tattara raa. ¹⁴ Maitaname kame anau e lotu ake peenei, tena te anana anau raa e lotu hakamaoni, e meia te hakataakoto anau raa e me ki mmao roo. ¹⁵ Kaa hea anau e me ki ppena? Anau ki lotu ma te anana anau, tena ku lotu hoki ma te hakataakoto anau raa, tena ku huhua ma te anana ia ma te hakataakoto hoki anau. ¹⁶ Kame akoe e lotu ake TeAtua ma te anana koi akoe, tena kaa na tama e kkatu kootou raa e me ki meatu "Amen" peehee i te lotu akoe e lotu ake TeAtua raa, e mee na tama raa se illoa na tattara akoe e tattara raa? ¹⁷ Niaina ma te lotu akoe e lotu ake TeAtua raa e tauareka roo, e meia te lotu naa se lavaa te tokonaki na tama hakaatoa.

¹⁸ Anau e hakammaha TeAtua, e mee anau e iroa roo te tattara na tattara e kkee raa i aruna kootou. ¹⁹ Emeia i roto te lotu, anau e me ki ppehi koi e rima na tattara na tama e lavaa te illoa raa ki akoako alaa tama, tena e rima na tattara raa e raka roo i aruna ma te simata na tattara tera anau e tattara i na tattara e kkee raa.

²⁰ Aku taina, kootou ki se tauttari na tiputipu na tamalliki, e meia kootou ki mee pera ma ni tamalliki tera se illoa na mee sakkino, tena ku mee pera ma ni tama ku mattua i na hakataakoto kootou. ²¹ Na tattara nei e mmau i roto te Launiu Tapu:

"TeAtua e tattara ma,

'Anau e me ki tattara ake te kanohenua Anau raa,

tena na tama alaa henua e me ki tattara ake na tattara Anau raa,

e meia te kanohenua Anau raa se lavaa te hihhai ki hakallono na tattara Anau raa.' "

²² Tena te hoki te tattara na tattara e kkee raa e huri ake te hakamaoni i na tama se hakattina raa, sei ma na hakattina ana raa. Tena te hoki ki takutaku na tattara TeAtua raa e huri ake te hakamaoni i na hakattina ana raa, sei ma na tama se hakattina raa.

²³ Kame te lotu raa e kkatu hakaatoa, tena na tama raa hakaatoa ku kaamata no tattara na tattara e kkee, tena e isi na tama vare ia ma na tama se hakattina e oo ake i hare, na tama raa kame se tattara ma kootou e vvare? ²⁴ Emeia kame na tama hakaatoa e takutaku na tattara TeAtua te saaita na tama se hakattina ia ma na tama vare raa e oo ake i hare, tena na tama raa e me ki illoa ma laatou e hai sara e mee na tattara laatou ellono raa. Na tama raa e me ki hakatonutonu hokolaatou e mee na tattara hakaatoa laatou ni llono raa, ²⁵ na tama raa e me ki hakari na hakataakoto laatou e huhu raa, tena na tama raa e me ki hakammaha no lotu ake TeAtua peenei, "Hakamaoni roo TeAtua e noho ma kootou i te kina nei."

Na tiputipu e ttonu te lotu

²⁶ Aku taina, teenei hea anau e hakataakoto. Te saaita kootou e kkatu ki lotu, teeraa tama e me ki huhua na rue te lotu, teeraa tama e me ki akoako, tena teeraa tama e me ki tattara atu na mee TeAtua ni huri ake aia raa, ia teeraa tama e me ki tattara atu

na tattara ekkee, tena teeraa tama e me ki hakari atu na hakataakoto na tattara ekkeeraa. Name nei hakaatoa e me kitokonaki na tama hakaatoa telotura. ²⁷ Kame he tama e mee ma aia ki tattara na tattara ekkee, tena tokorua, seainaa tokotoru na tama e tau te tattara. Teeraa tama e tattara no oti, tena teeraa tama ku tattara, tena teeraa tama e me ki hakari mai na hakataakoto na tattara raa. ²⁸ Emeia kame se hai tama i te kina naa e lavaa te hakari atu na hakataakoto na tattara raa, tena te tama e tattara na tattara e kkee raa e tau te tuu hemuu, tena ku tattara ake koi TeAtua i roto te hakataakoto aia raa. ²⁹ Kame tokorua, seainaa tokotoru na tama TeAtua ni kou ake na tattara Aia raa e tau te hakari atu na tattara raa, tena alaa tama ku nnoho no hakatatakoto na tattara na tama raa e tattara raa. ³⁰ Emeia kame he tama e noho i te kina laatou e kikutu raa e too na tattara TeAtua raa, tena te tama e tattara naa e tau te tuu hemuu. ³¹ Kootou hakaatoa e lavaa te takutaku na tattara TeAtua; teeraa tama e tattara no oti, tena teeraa tama ku tattara, tena kootou hakaatoa e me ki illoa, ia e me ki hakattina hakamaoni. ³² Te hoki ki takutaku na tattara TeAtua raa e moe i na mahi te tama e tattara raa, ³³ maitaname TeAtua se hihai ma taatou ki tattara huri, e meia taatou ki tattara tonu, tena ku nnoho laoi.

E ssau pera ma na tama i roto na kuturana na tama te lotu TeAtua raa, ³⁴ na hhine raa e tau te nnoho hemuu i roto na kina e kikutu raa. Na tama raa se ttana ki tattara; peeraa ma te tuua na Jiu raa e tattara mai ma na hhine se lavaa te hakamattua i na kina. ³⁵ Kame na hhine raa e hihai ki illoa he mee, tena laatou ku vahiri ake na taanata laatou raa ihare. Ehakanapa kame he hine e tattara i roto na kina na hakattina ana te lotu raa e kikutu.

³⁶ Eaa, na tattara TeAtua raa e oo mai no ttiri kootou? Eaa, na tattara TeAtua raa nittae atu kootou hokkootou koi? ³⁷ Emeia kame he tama e hakataakoto ma aia e hakataetae na tattara TeAtua, ia he tama e isi na hoki TeAnana Tapu, tena te tama naa e tau te iroa pera ma na tattara anau e taataa nei ni tattara TeAriki. ³⁸ Emeia kame te tama naa se hihai ki hakarono na tattara nei, tena kootou se lavaa hoki te hakallono na tattara te tama naa.

³⁹ Ia tena aku taina, kootou ki hakataakoto mmaha i te vahi te takutaku na tattara TeAtua raa, e meia kootou se lavaa te ppui na tama e tattara na tattara ekkee raa. ⁴⁰ Kootou ki ppena tonu, tena ku ppena hakatauareka na mee hakaatoa.

15

Te ora muri Krai

¹ Aku taina, te saaita nei anau e hihai ki tattara atu hakaraoi ki mannatu kootou te Rono Tauareka anau ni takutaku atu kootou raa, te Rono Tauareka tera kootou ni too raa, ia te Rono Tauareka tera ni mee na hakattina kootou raa no ttuu mmau raa.

² Te nei ko te Rono Tauareka anau ni takutaku atu kootou raa. Te Rono Tauareka raa e tokonaki kootou ki too te ora hakamaoni kame kootou e ttaohi mmau na tattara te Rono Tauareka raa, ka oti na hakattina kootou raa ku llano vare koi.

³ Anau ni hakatae atu kootou na tattara hakamattua tera anau ni too imua raa: na tattara nei e mmau hoki i roto te Launiu Tapu pera ma Krai e mate ma na hai ssara taatou, ⁴ tena Aia ki tanu ria, tena te aho tana hakatoru raa Aia ku ora muri pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa; ⁵ tena Aia ki tuu ake iaa Pita, tena ki oti Aia ki tuu ake i te sanahuru ma rua na aposol raa. ⁶ Tena Aia ki tuu ake no kkite rima huitarau toe na tama tauttari Aia raa te vahao hokotahi, tena tammaki na tama nei koi ora, niaina ma alaa tama na tama nei ku oti te mmate. ⁷ Tena Aia ki tuu ake iaa Jems, tena i muri Aia ki tuu ake na aposol Aia raa hakaatoa.

⁸ Anau ko te tama hakaoti Aia e tuu mai, niaina ma anau e ssau pera ma he tama te tinotama anau raa se kaatoa. ⁹ Maitaname anau ko te aposol hakaoti i na aposol raa hakaatoa. Anau setau hoki te mee pera ma he aposol, e mee anau ni kou ake na hakalono llihu i na hare lotu TeAtua raa hakaatoa. ¹⁰ Emeia anau ku tipu peenei i na mahi TeAtua, tena na mahi Aia e kou mai anau raa sellanovare. Ia teeraa

hakataakoto, anau e hehekau mahiroo iaruna alaa aposol, niaina ma anau se isi na mahi kippena na mee raa, e meia na mahi TeAtua raa e hehekau i roto anau. ¹¹ Ia niaina ma anau ia ma alaa aposol e takutaku, e meia maatou hakaatoa e takutaku te Rono Tauareka raa, teenei hea kootou ku hakattina.

Te ora muri taatou

¹² Emeia teenei maatou kutattara pera ma Krai ni ora muri itaha ma te mate, kaa alaa tama kootou e lavaa peehee te tattara ma na tama e mmate raa ku se lavaa te ora muri? ¹³ Kame te hakataakoto naa e hakamaoni, tena te mee naa e huri mai hoki pera ma Krai se ora muri; ¹⁴ ia kame Krai se ora muri i taha ma te mate, tena maatou ku se hai mee ki takutaku atu, tena kootou se hai mee hoki ki hakattina. ¹⁵ Ia iaruna na mee nei, maatou e huri atu pera ma maatou ku malliu ite vahi TeAtua, e mee maatou ni tattara atu ma te Tama raa ni hakamahike Krai i taha ma te mate. Emeia kame te mee nei e hakamaoni pera ma na tama e mmate raa se lavaa te mahike muri itaha ma te mate, tena TeAtua nise hakamahike hoki Krai i taha ma te mate. ¹⁶ Ia kame na tama ku mmate raa se lavaa te mahike itaha ma te mate, tena Krai ni se mahike i taha ma te mate. ¹⁷ Ia kame Krai ni se mahike i taha ma te mate, tena na hakattina kootou raa ni mee vare koi, tena kootou hoki e nnoho koi ma na hai sara kootou raa. ¹⁸ Ia te mee naa e me ki huri mai hoki pera ma na tama e hakattina Krai ku oti te mmate raa e me ki too na hakalonollihu. ¹⁹ Ia kame taatou e hakattina ma Krai e me ki tokonaki taatou ite ora nei koi, seai ma te ora imuriraa, tena taatou e me ki hakaalloha.

²⁰ Emeia te hakamaoni, TeAtua ni hakamahike Krai i taha ma te mate ma ki lavaa na tama ku mmate raa te mahike muri hoki i taha ma te mate. ²¹ E mee te mate raa e kaamata mai ite tama, ia e ssau hoki, te mahike muri itaha ma te mate raa e kaamata mai hoki te tama. ²² Taatou hakaatoa e me ki mmate e mee taatou e hukui ma Adam, ia e ssau hoki: na tama hakaatoa e hukui ma Krai raa e me ki ora. ²³ Krai ko te tama kaamata e ora muri, ia te saaita Aia e vaakai mai raa, na tama hakaatoa e hakattina Aia raa e me ki ora muri. ²⁴ Tena te aho hakaotiraa e me ki tae mai; Krai e me ki taa mate na mahi na ensel sakkino raa, na mahi na tama hakamattua raa ia ma na mahi sakkino raa, tena Aia e me ki kou ake te Hakamaatua ana i te Vaelani raa i TeAtua Tamana. ²⁵ Maitaname Krai e me ki hakamaatua roo ki tae te saaita TeAtua e tuku na tama e haeo ma Krai raa i raro na tapuvae Tama raa. ²⁶ Tena te tama haeo hakaoti Aia e me ki taa mate raa ko te mate. ²⁷ E mee te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“TeAtua e me ki tuku *na mee hakaatoa* i raro na tapuvae Krai.”

Ia te mee nei e matahua roo, maitaname te tattara e mee ma, “na mee hakaatoa raa” se mee ma, TeAtua e hakapaa ake hoki i roto na mee raa, e mee TeAtua ko te Tama e tuku na mee raa i raro na mahi Krai. ²⁸ Emeia te saaita na mee hakaatoa ku mmoe i raro na mahi Krai, tena Krai e me ki tuku Aia Hokoia i raro na mahi TeAtua, te Tama ni tuku na mee raa hakaatoa i raro na mahi Krai raa, tena TeAtua ku mee ki hakamaatua i aruna na mee roo hakaatoa.

²⁹ Ia tena, kaa na tama ni hakoukou tapu ria ma na tama ku oti te mmate raa? Hea na tama raa e hakataakoto ma laatou e me ki too? Kame e hakamaoni pera ma alaa tama e tattara ma na tama ku mmate raa se lavaa te ora muri, tena kaa na tama raa ni hakoukou tapu ria ma na tama ku mmate raa kiaa? ³⁰ Kame se isi te ora muri, tena maatou hoki se lavaa te tiri na hainattaa peenei i roto na ora maatou. ³¹ Aku taina, anau te aho ma te aho e noho koi te mate! Anau e hihia roo kootou, e mee taatou e hukui na ora taatou raa ma Jisas Krai, TeAriki taatou raa, teenei hea anau ku hakari atu te mee nei. ³² Kame anau nippuhu ma “na manu kaittama” i roto Efesus i te vahi koi na tiputipu taatou na tama raa, tena kaa hea anau e me ki too? Emeia kame na tama ku mmate raa se lavaa te ora muri taatou ki mee pera ma na tama e tattara tahi ma,

“Taatou kikkai, ia ki unu ki nannea taatou ka oti taiao taatou ku mmate.”

³³ Auu se vvare. “Na tiputipu haeo na hakahoa taatou raa e me ki mee na tiputipu taualleka taatou raa ki haeo.” ³⁴ Vakkai muri na hakataakoto taualleka kootou i mua raa, tena ku hakaoti na tiputipu sakkino kootou raa. Anau e hakari atu ki nnapa kootou e mee alaa tama kootou se illoa i TeAtua.

Te tinotama i muri te ora muri

³⁵ Eisi tetama e me kivahiri atu ma, “Natama kummate raa e me ki ora muri peehee? Na tinotama natama raa e me kittipu peehee?” ³⁶ Kootou ni vvare roo! Te saaita kootou e ttori te hua i roto te kerekere, te hua raa se lavaa te homo kame aia e mate. ³⁷ He hua peehee akoe e ttori, kame he hua te wit ia ma alaa hua peeraa hoki, te tinotama telaakau e homo raa se ssau ma te hua akoe nittori raa. ³⁸ TeAtua e kou ake te penu te hua raa tautari te hihai Aia, tena Aia kikou ake te tinotama e homo iho i te hua raa.

³⁹ Ia na punnohi na mee hakaatoa e ora raa se ssau, na punnohi na tama raa e kkee, tena na punnohi na manu hahere raa e kkee, ia na punnohi na manu lellee raa e kkee, tena na punnohi na ika raa e kkee hoki.

⁴⁰ Tena eisi na tinotama ite vaelani ia ma na tinotama ite maarama nei; te tipu na tinotama ite vaelani raa e kkee ma te tipu na tinotama ite maarama nei. ⁴¹ Te tipu te laa raa e kee, ia te tipu te maremo e kee, tena te tipu na hetuu raa e kkee hoki, tena alaa hetuu e kkee na ttipu laatou.

⁴² Tena namee hakaatoa e me kittipu peenei te saaita natama e mmate raa ku mahike muri no ora. Te tinotama taatou e tanu raa he tinotama koi e paara vave, ia te tinotama e mahike muri no ora raa e me ki ora tahi. ⁴³ Te tinotama e tanu ria raa e tiputipu haeo, ia se ivi, e meia te saaita te tinotama raa e ora muri raa, te tinotama raa e me ki tiputipu laoi, ia e me ki hai mahi. ⁴⁴ Te tinotama taatou e tanu raa he tinotama te maarama nei, ia te tinotama e mahike muri itaha ma te mate raa he tinotama TeAnana Tapu raa e kou ake te ora. Ia tena e me ki isi te tinotama ite maarama nei, tena e me ki isi hoki te tinotama TeAnana Tapu raa ki hehekau. ⁴⁵ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Adam te tama kaamata raa e pena iho pera ma he tama e ora,”

e meia te Adam hakaoti raa he Anana e kou mai te ora. ⁴⁶ Te tinotama ite vaelani raa se hamai imua, e meia teeraa ko te tinotama ite maarama nei raa e hamai imua, tena ki oti roo te tinotama ite vaelani raa ku hamai. ⁴⁷ Te Adam kaamata raa e pena mai ite kerekere, teena he tama ite maarama nei, ia te Adam hakaru raa e haere iho ite vaelani. ⁴⁸ Natama hakaatoa ite maarama nei raa e ssau pera ma te tama ni pena iho ite kerekere raa. Tena natama ite vaelani raa e ssau pera ma te tama ni haere iho ite vaelani raa. ⁴⁹ E mee taatou e ssau pera ma te tama e pena iho ite kerekere raa, tena taatou e me ki ssau hoki pera ma te Tama e haere iho ite vaelani raa.

⁵⁰ Aku taina, anau e hakataakoto pera ma hea e pena iho ite punnohi ia ma te toto raa se lavaa te noho i roto te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na tinotama e me ki ppara raa se lavaa te too te tinotama e me ki ora tahi raa.

⁵¹ Hakallono mai te hakataakoto e huunaria nei: taatou se lavaa te mmate hakaatoa, e meia te saaita te puu hakaoti raa e tani, taatou hakaatoa e me ki huri no kkee te saaita naa koi, ia e me ki vaveroo pera ma akoe e kke mo te karemata akoe. E mee te saaita te puu raa e tani, tena natama kummate raa e me ki mahike no ora, tena ku se lavaa hoki te mmate, tena taatou hakaatoa e me ki huri no kkee.

⁵³ Maitaname na tinotama e me ki ppara raa e me ki hakatike ria kimmo e tahi; ia hea e me ki mate raa e me ki hakatike ria ki se lavaa te mate. ⁵⁴ Te saaita na mee nei e kapihi mai raa, tena na mee e ppara raa ku hakatike ria ki mmoe tahi, tena na tattara te Launiu Tapu raa ku hakamaoni,

“Na mahi te mate raa ku hakaoti ria,

tena TeAtua ku hakamaatua!

⁵⁵ Te mate, akoe e hai mahi peehee?

Te mate, teehee na mahi akoe ki taa na tama naa?"

⁵⁶ Te mate etoo na mahi aia i na haisara kitaa na tama, tena na haisara raa etoo na mahi laatou raa i na tuua. ⁵⁷ Emeia taatou ki hakammaha roo TeAtua, maitaname Jisas Kraiss TeAriki taatou raa e kou mai taatou na mahi e raka i aruna na hai sara.

⁵⁸ Aku taina roo hokotahi, kootou kituummau no tanattana. Hehekau na vahao hakaatoa i na hehekau kootou ma TeAriki raa, maitaname kootou ku illoa pera ma na mee hakaatoa kootou e ppena raa se llano marino.

16

Hoki ake na mee na hakattina ana raa e hihhai

¹ Te saaita nei taatou ku tattara hea kootou ni taataa mai i te vahi na sileni kootou e hihhai ki ao kitokonaki na hakattina ana TeAtua i Judia raa. Kootou ki tauttari hea anau ni tattara ake i na hare lotu i Galesia raa ki ppena. ² Kootou ki hakavakkee ni sileni i taha na latapu hakaatoa, tautari e hia akoe etootoo, tena ku hakavakkee no tuku i taha te saaita anau e haere atu raa, ki se lavaa kootou te huhuro huri ma ki ao ni sileni. ³ Te saaita anau e tae atu raa, anau e me ki taataa nilauniu i te vahi na tama kootou ni hirihiri raa, tena ku kauna na tama raa ki too na hoki kootou raa no kkave i Jerusalem. ⁴ Kame anau e maanatu ma e tauareka anau te haere, tena na tama naa ku oo ma anau.

Te hakataakoto Pol

⁵ Anau e me ki haere vaa roto Masedonia ki oti roo, tena anau ku haere atu no mmata kootou, maitaname anau e me ki haere vaa roto Masedonia i mua. ⁶ Anau kame e me ki hakassoro hakamarie ma kootou, ki oti roo te matani raa, tena kootou ku tokonaki anau ki haere i teeraa kina hoki tera anau e maanatu ki haere raa. ⁷ Anau e hihai roo ki nnoho ma kootou he saaita roroa, ia se mee ma ki haere atu koi no noho hakamarie, tena ku haere hakaraka; anau e maanatu ma ki nnoho ma kootou he saaita e roroa ake, kame TeAriki taatou raa e hihai.

⁸ Anau e me ki noho i Efesus ki tae roo te aho Pentikos. ⁹ E mee te nei he saaita hakamaoni e tauareka te ppena na uata nei, niaina e isi na tama e hakataukaa ma anau.

¹⁰ Kame Timoti e haere atu peenaa i kootou, tena kootou kukkira ake no too hakaroi tama raa no nnoho kootou, maitaname tama raa e hehekau ma TeAriki pe nei ma anau nei hoki. ¹¹ Kootou se lavaa te karemata haeo i tama naa, e meia kootou ki tokonaki te tama naa ki lavaa aia te haere ma te tauareka i te horau aia raa, ki lavaa aia te vaakai mai anau e mee anau e hihai ma aia ki vaakai mai ma na hakattina ana raa.

¹² Ia i te vahi Apolos te taina taatou raa, anau e tattara hakapurupuru ake te tama raa na vahao ma ki haere atu no mmata kootou ma alaa hakattina ana, e meia aia te saaita nei se ki hihai ki haere atu. Te saaita roo aia ku maanatu ma ki haere atu raa, tena aia kame ku haere atu.

Na tattara hakaoti

¹³ Kootou ki tanattana, ia ttuummau i na hakattina kootou raa, tena auu se mattaku, ia kootou ki ivi. ¹⁴ Tena ku ppena na hehekau kootou raa hakaatoa ma te laoi.

¹⁵ Kootou e illoa i te vahi Stefanas ia ma te hareakina aia raa; na tama raa ko na tama kaamata e hakattina i roto Akaia, tena na tama raa ku hehekau ki tokonaki na hakattina ana TeAtua raa. Aku taina, anau e kainno atu kootou, ¹⁶ ki tauttari na tiputipu na tama hakamattua pe nei raa ia ma alaa tama hoki tera e hehekau ma ki tokonaki na tama raa.

¹⁷ Anau e hihia e mee Stefanas, Fortunatus ia ma Akaikus ettae mai anau; na tama raa e oo mai i te vahi hoki kootou na tama settae mai raa, ¹⁸ tena anau

e hihia roo, e ssau hoki pera ma na tamarāa e mee kootou no hihhia. Taatou e tau te kkira ake hai mahi i na tama peenei.

¹⁹ Na hakattina ana i roto Esia rāa e kou atu na tattara hihhia laatou rāa i kootou, tena Akwila laaua ma Prisila ia ma na hakattina ana hakaatoa e kutukutu i roto te hare laaua rāa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou rāa i kootou i te inoa TeAriki.

²⁰ Na hakattina ana hakaatoa i te kina nei rāa e kou atu na tattara hihhia laatou rāa i kootou.

Haere lulluu na tama te lotu hakaatoa ma te laoi TeAtua.

²¹ Anau e taataa ma te rima anau na tattara nei: *Anau Pol e kou atu na tattara hihhia anaurāa i kootou.*

²² Koai tetama e mee ma aia selaoi TeAriki, tena tetama naa e me kinoho ma te haeo!

TeAriki maatou, hamai!

²³ Na mahi TeAriki Jisas ki nnoho ma kootou.

²⁴ Anau e kou atu telaoi anau ki nnoho ma kootou na tama hakaatoa e hukui ma Jisas Krai rāa.

2 Korin

Te launiu hakarua Pol e taataa i na tama i Korin

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.3

Hakammaha TeAtua 1.4—1.11

Tiputipu te ora Pol 1.12—3.6

Tiputipu na ora na hakattina ana 3.7—6.2

Na mee hainattaa i roto te ora Pol 6.3—6.13

Na hakattina ana raa ki tuku tonu na ora laatou 6.14—7.2

Te hihia Pol 7.3—7.16

Tiputipu te kai marie 8.1—9.15

Te hehekau Pol 10.1—12.21

Na tattara hakaoti 13.1—13.14

¹ Anau Pol, anau he aposol Jisas Krai i te hihai TeAtua, maaua ma Timoti te taina taatou raa,

e taataa atu i na hare lotu TeAtua i roto Korin ia ma na hakattina ana TeAtua i roto Akaia raa hakaatoa.

² TeAtua taatou Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi.

Pol e hakammaha TeAtua

³ Taatou ki hakammaha ake TeAtua, te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa: te Tamana e manava aroha ia ma TeAtua tera e tokonaki taatou i na mee roo hakaatoa raa. ⁴ Tama raa e tokonaki taatou i na hakalono lihu roo hakaatoa taatou e isi raa, ma ki lavaa taatou te tokonaki alaa tama hoki tera e isi na hakalono lihu raa. Maaua e tokonaki na tama raa tautari te tokonaki TeAtua nitokonaki maaua raa. ⁵ E ssau pera ma maaua e hukui ma Krai i na hakalono lihu roo hakaatoa, tena i na mahi Krai, TeAtua e tokonaki haimahiroo maaua. ⁶ Kame maaua e hakalono lihu, tena na hakalono lihu maaua nei e tokonaki kootou ki ora hakamaoni; kame maaua e tokonakiria, tena kootou e me kitokonakiria hoki kiivi teno ho hakavara-toa tesaita kootou ettiri na hakalono lihu maaua nittirira hoki. ⁷ Tena na hakattina maaua i kootou raa se lavaa te naue; maaua e illoa pera ma kootou e isi na hakalono lihu maaua e isi raa, tena kootou e too hoki na tokonaki maaua ni too raa.

⁸ Aku taina, maaua e hihai ki hakailloa atu kootou i te vahi na hakalono lihu maaua nittiri i roto Esia raa. Maaua e amo roo na hakataakoto e llahi, tena na mee raa e mmaharoo maaua te amo, tera hea maaua kumannatu ma maaua kimmate koi. ⁹ Maaua e mmaha pera ma maaua kame e me kimmate koi. Ia te mee nei e kapihi mai ma ki se lavaa maaua tetuunaki na mahi maaua hokomaaua, e meia maaua kituunaki TeAtua, te Tama e hakamahike na tama ku mmate raa. ¹⁰ TeAtua e tokonaki maaua i taha ma na hakalono lihu te mate, Tama raa e tokonaki maaua, tena Aia e me ki tokonaki hoki maaua, ia tena maaua ku tuku na hakattina maaua raa i Tama raa ki tokonaki maaua hakaraoi ¹¹ pera ma kootou e tokonaki maaua ma na lotu kootou raa. Ia e kkira pera ma TeAtua e me ki hakarono tammaki na lotu taatou raa, tena Aia e me ki hakatapu hoki taatou, tena tammaki na tama e me ki ssau na reo laatou raa i aruna no hakammaha ake TeAtua ma taatou.

Pol ku hakatike hoki na hakataakoto aia

¹² Maaua eahu peeraa ma nailloa maaua raa e hurimai te hakamaoni na ora maaua i roto te maarama nei raa, taohi mua teno ho maaua ma kootou raa; maaua e hakattakiria i na mahi ia ma te hihai TeAtua, ia seai ma te atamai te tama. ¹³ ¹⁴ Maaua e tattaa atu koi na mee kootou e lavaa te ppau no illoa raa. Ia niaina ma kootou se illoa hakamaoni maaua, e meia anau e maanatu pera ma kootou e me ki oti

ku illoa laoi roo maaua, tena i te aho TeAriki taatou Jisas raa e tae mai, kootou e lavaa te ahu i te vahi maaua pera ma maaua e me ki ahu hoki i te vahi kootou.

¹⁵ Anau e iroa roo te hakamaoni name nei, tera hea anau nimaanatu ma ki haere atu no mmata kootou ma kilavaa kootou te hakatapurua hakaraoi hoki. ¹⁶ Maitaname anau e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou te saaita anau e haere peeraa i Masedonia ia ma te saaita anau e vaakai mai raa; kilavaa kootou te tokonaki anau te saaita anau e haere peeraa i Judia raa. ¹⁷ Eaa, kootou e mannatu pera ma anau se tautari na hakataakoto anau ni hakamoeraa? Tesaaita anau e hakamoe na hakataakoto raa, kootou e mannatu ma na hakataakoto anau raa e manamana rua, tena kootou e tanattana koi ki hakatoo mai te vahao hokotahi ma, "Noo, noo" ia ma "Seai, seai". ¹⁸ E hakamaoni pera ma TeAtua e tattara tahi te hakamaoni, tena te tattara hakamaoni anau i kootou raa seai ma, "Noo" ia ma, "Seai" te vahao hokotahi. ¹⁹ Maitaname anau, Sailas ia ma Timoti, maatou tokotoru e takutaku atu na tiputipu Jisas Krai te Tamariki TeAtua raa. Tama raa seai ma he Tama e lavaa te meatu ma, "Noo" ia ma, "Seai" te vahao hokotahi. Ite vahi TeAtua, Jisas ko "te Nuu hakamaoni" Tama raa. ²⁰ Maitaname Jisas Hokoia e huri ake pera ma na tattara TeAtua raa hakaatoa e hakamaoni. Tera hea i na mahi Jisas Krai te Amen taatou raa e hakammaha te tauareka TeAtua. ²¹ TeAtua Hokoia e mee maatou ki hukui ma kootou i roto na ora taatou e hukui ma Krai raa, e mea teenaa ko TeAtua ni havakkee taatou i taha, ²² tena ki hakammau te hakamaatino Aia raa i taatou, tena kikou mai TeAnana Tapu raa ki noho i roto taatou ma ki hakari mai namee hakaatoa Aia e isi ma taatou raa.

²³ Anau e kanna ake TeAtua kituu i te vahi anau, tena Aia e iroa te hatu manava anau! Anau se hihai ma kootou ki hakalono llihu, tera hea anau e maanatu ma ki se haere atu i Korin. ²⁴ Maatou se mee ma maatou e hahi i ki meatu kootou hea kootou e me ki hakattina raa; maatou e illoa pera ma kootou kuttuummau i na hakattina kootou raa. E mea maatou e hehekau ma kootou ki mee kootou ki hihhia.

2

¹ Ia tena anau ku maanatu hoki ma ki se haere atu no mee kootou ki alloha. ² Kame anau e mee kootou no alloha, tena kaa koai e me kittoe kimee anau ki hihhia? Teenaa ko natama koi anau ni mee no alloha raa. ³ Tera hea anau ni taataa atu te launiu raa i kootou. Anau se hihai ma ki haere atu no hakaaroa i na rima na tama e tau te mee anau ki hihhia raa. Maitaname anau e iroa roo ma anau kaa hihia, kootou e me ki hihhia hoki. ⁴ Anau ni taataa atu te launiu nei ma te aroha e rahi roo ia ma te hakataakoto e mmaha roo, tena anau e taataa atu koi ma te tani; te hakataakoto anau raa ma ki mee kootou ki hihhia, e mea anau e hihai ma kootou ki illoa e hia anau e laoi kootou roo hakaatoa.

Pol e hai aroha ake te tama e hai sakkino aia

⁵ E mea kame he tama e mee teeraa tama no hakaaroa, tena te tama naa se mee ma aia e mee anau ki hakalono llihu, e mea e mee kootou hakaatoa ki hakalono llihu. (Anau e tattara atu te mee nei maitaname anau se hihai ki tattara hai mahi hea te tama raa nippena.) ⁶ Kame ku tau koi, e mee te mahi ana kootou ku oti te hai ake te tama naa. ⁷ Tena te saaita nei, kootou ki hai aroha no tattara hapurupuru ake te tama naa ki se lavaa te tama naa te maanatu haeo no tiaki hakaoti te hakatina aia raa. ⁸ Tena anau e kainno atu kootou ki huri ake ki iroa te tama naa pera ma kootou e laoi hakamaoni aia. ⁹ Anau e taataa atu te launiu raa, maitaname anau e hihai ki iroa hakamaoni ma kootou e ttuummau i na hahaaite, ia ma kootou hoki ku tanattana ki tauttari na poroporo anau raa. ¹⁰ Kame kootou e ssirihia na tama i na mee e ssara laatou ni ppena raa, tena anau e me ki ssirihia na tama naa hoki. Maitaname te saaita anau e hai aroha te tama naa, tena kame anau e isi na mee ki hai aroha te tama naa, tena anau e tau te ssirihia na mee roo hakaatoa. Anau e ppena na mee nei ma kootou

i mua na karemata Krai, ¹¹ kippui Satan ki se hamai no hakamaatua i roto na ora taatou, maitaname taatou e illoa na hakataakoto Satan.

Pol ku tipuaina roo i roto Troas

¹² Te saaita anau ni tae i Troas ma ki takutaku te Rono Tauareka Krai raa, anau e kite pera ma Te Ariki ko na taaraki mai avare te totoka raa ma anau ki hehekau i te kina raa.

¹³ Emeia anau e tipuaina haeo roo, maitaname anau se kite Taitus te taina taatou raa. Kito anau ki hakaalloha ma na tama te matakaina raa no haere i Masedonia.

Krais ku hakamaatua

¹⁴ Emeia maatou e hakammaha TeAtua! E mee maatou e hukui ma Krai, tena maatou e hakattakiria pera ma nitama karapusi i te hahaere maatou ma na mahi Krai raa. TeAtua e tokonaki maatou kimee natama na kina hakaatoa ki illoa Krai, tena te mee raa kuttoha i na kina hakaatoa pera ma te hauna te lloo manoni.

¹⁵ Maitaname maatou essau pera ma te manoni te insens tera Krai e hoki ake TeAtua raa, tena te hauna te insens raa kuttoha i na tama kutoo te ora hakamaoni ia ma na tama se ki too te ora hakamaoni raa. ¹⁶ I te vahi na tama kutiaki te ora hakamaoni raa, te hauna te insens raa e hauna haeo i na tama naa, tena na tama naa e me kimate. Emeia i te vahi na tama kutoo te ora hakamaoni raa, te hauna te insens raa e hauna laoi roo i na tama naa, tena na tama naa e me ki ora hakamaoni. Kaa koai hoki te tama e lavaa te ppena te hehekau nei? ¹⁷ Maatou se ssau pera ma alaa tama, tammaki na tama e mannatu ma ki too ni sui i te vahi laaou e tattara na tattara TeAtua raa; e meia, e mee TeAtua e kaunaria maatou, tena maatou ki tattara ake te hakamaoni i mua na karemata Tama raa pera ma nitama e hehekau ma Krai.

3

Te tattara e ivi TeAtua vahao nei

¹ Eaa, na tattara nei e huriatu pera ma maaua kutattara ahuaahu i te vahi maaua hokomaaua? Eaa, maaua essau pera ma alaa tama tera nihihhai ma ki tattara atu ni launiu ki hakammaha kootou, tena ma kootou ku tattara mai ni launiu ki hakammaha maaua? ² Kootou ko na launiu maaua e isi tera maaua e tattara i roto na hatu manava maaua ma kippau na tama hakaatoa ki illoa raa. ³ Te mee nei e matahua pera ma Krai Hokoia e taataa te launiu nei, tena kikou mai maaua ki kave. Te launiu nei se taataa te peni, e meia te launiu nei e taataa ma TeAnana Tapu TeAtua, tena na tattara raa se taataa i aruna na hatu, e meia na tattara raa e mmau i roto na hatu manava na tama.

⁴ Maaua e tattara peenei e mee maaua e hakattina hakamaoni TeAtua i na mahi Krai. ⁵ Maaua seisi na hakataakoto i roto maaua pera ma maaua e tau te ppena te hehekau nei. Na mahi maaua e isi nei ni mahi e o mai TeAtua; ⁶ teenaa ko TeAtua e kou mai na mahi maaua ki iwi te hehekau ma te tattara e ivi vahao nei tera se mmau i roto na launiu raa, e meia TeAnana Tapu e kou mai na tattara raa. Na tuua e mmau i roto na launiu raa e kou mai te mate, e meia TeAnana Tapu e kou mai te ora hakamaoni.

⁷ TeAtua e taataa na tuua Aia raa i aruna e rua na hatu, tena Aia ki huri ake na mahi hai mmahi Aia raa te saaita Aia ni kou ake na tuua raa. Ia niaina ma te maahina na maihu Moses raa ku haere ki sei, e meia te maahina raa koi e hai mahi koi, tera hea na tama Israel raa ku se lavaa te kkira ake na karemata laaou raa ia Moses. Kame na tuua e kou mai te mate raa ku hehekau no hamai ma te tauareka, ⁸ tena kaa te tauareka e haere ma na hehekau TeAnana Tapu raa e me ki hai mmahi roo peehee! ⁹ Kame na tuua i muaraa e huri mai te hai mmahi na hai sara na tama hakaatoa raa, tena na mahi na hehekau tera e tokonaki na tama hakaatoa ki too te ora hakamaoni raa e huri mai na mahi hai mmahi roo TeAtua raa. ¹⁰ Maaua e tattara peenei maitaname na mahi na tuua tera ni hai mmahi i muaraa ku oti. ¹¹ I muaraa na tuua raa e huri ake na mahi TeAtua, tena vahao nei na mahi na tuua raa ku haere

ki seai. Emeia na mahi TeAnana Tapuraa e me kimmoe tahi roo, ia eraka roo ma na mahi na tuaa raa.

¹² E mee maaua eisi te hakattina peenei, tena maaua kuse mattaku. ¹³ Maaua sessau pera ma Moses, tetama ni uhi te paamaro raa na maihu aia ma kimee te kano henua Israel raa ki se kkite pera ma na mahi TeAtua raa ku llano i taha ma aia. ¹⁴ Hakamaoni, na hakataakoto na tama raa e ppuni, tena te aho nei, na hakataakoto na tama raa ku uhi ria te paamaro raa hoki te saaita laatou e ppau na launiu i te tattara e ivi i mua raa. Tena Krai e me ki ssau te paamaro raa i taha kame te tama e hukui ma Aia. ¹⁵ Niaina te aho nei, he saaita peehee na tama e ppau na tuaa Moses raa, te paamaro raa koippui koi na hakataakoto na tama raa. ¹⁶ Emeia te paamaro raa elavaa tessauria i taha pera ma te Launiu Tapuraa e tattara i te vahi Moses ma, "Te paamaro e uhi na maihu Moses raa ku ssauria i taha te saaita aia ni tautari TeAriki raa." ¹⁷ Tena "TeAriki" i roto na tattara nei raa ko TeAnana Tapu, tena te kina TeAnana Tapu TeAriki e nohoo ko te kina e ttana roo hakamaoni. ¹⁸ Na maihu na tama hakaatoa se uhi ria raa e huri ake na mahi TeAriki, tena na mahi naa ni mahi e oo mai TeAriki, teenaa ko TeAnana Tapuraa e huri taatou ma na mahi hai mmahi ki ssau pera ma Aia.

4

Te Rono Tauareka TeAtua

¹ TeAtua e aroha nokou mai te hehekau nei i maaua, tena maaua se hihhai hoki ma ki tiaki te hehekau nei ² Maaua e peesia na tiputipu e hakannapa maaua ni ppena hemuu se hai tama ni illoa raa i taha; ia maaua se hailavvaka, tena maaua se huri na tattara TeAtua raa. Emeia i mua na karemata TeAtua maaua e tattara atu na tattara hakamaoni, tena maaua e hai hoki na mahi maaua ma ki huri ake na tama hakaatoa kikkite na tiputipu taualleka maaua raa. ³ Kame te Rono Tauareka maaua e takutakura e huunaria, tena te Rono Tauareka raa e me ki huunaria koi i na tama se hakattina raa. ⁴ Na tama raa se hakattina, maitaname te atua haeo te maarama nei raa e hakkapi na hakataakoto na tama raa i te kina e pouri raa. Te tama raa e hakkapi na tama raa ki se kkite te maahina e hakamaahina ake laa-tou raa, te maahina te Rono Tauareka raa e huri mai na mahi Krai, te Tama e tipu roo pera ma TeAtua raa. ⁵ Maaua se takutaku i te vahi maaua hokomaaua, e meia maaua e takutaku i te vahi Jisas Krai TeAriki taatou raa, tena maaua ni tama koi e hehekau ma kootou i te inoa Jisas. ⁶ TeAtua e tattara ma, "Te maahina raa e me ki hakamaahina mai i te kina e pouri raa!" Teenaa ko TeAtua hokotahi naa koi e mee te maahina Aia raa ki maahina i roto na hatu manava taatou raa, ki mee taatou ki illoa na mahi Aia ni hakamaahina na maihu Krai raa.

⁷ Emeia maatou na tama e isi te hoki TeAtua e tauareka nei raa e ssau pera ma he mee tauareka tera e moe i roto te hopeni semmau e pena koi i na pelaa matakkau raa. Te hakataakoto nei e huri mai ki illoa taatou pera ma na mahi nei seai ma ni mahi maatou, e meia aanei ni mahi e oo mai TeAtua. ⁸ Maaua e ttiri tahi na haeo, e meia maaua se maoha; alaa saaita maaua e noho tipuaina, e meia na hakataakoto maaua raa se oo roo no mmao; ⁹ E isi tammaki na tama e haeo i maaua, e meia maaua eisi koi na soa, tena alaa saaita maaua e taaiaria hakahaeo roo, e meia maaua se mmate. ¹⁰ Na vahao tahi maaua e amoamo te mate Jisas raa i roto na tinotama maaua ma kilavaa maaua te huri ake te ora Tama raa i roto na ora maaua. ¹¹ Tena i roto na ora maaua raa, maaua e noho taapiri koi te mate, e mee maaua e tauttari Jisas ma ki huri ake ki kkite na tama te ora Tama raa i roto na ora maaua. ¹² Te mee nei e huri ake pera ma te mate raa e hehekau i roto maaua, tena te ora raa e hehekau i roto kootou.

¹³ Te Launiu Tapuraa e tattara mai ma, "Anau e tattara maitaname anau e hakatina." Maaua e tattara i roto te hakatina hokotahi, e mee maaua e hakattina.

¹⁴ Maaua e illoa pera ma TeAtua, te Tama nihakamahike Jisas Krais itaha ma te mate no ora raa e me ki hakamahike hoki maaua ki ora ma Jisas, tena ku too maaua hakapaa ma kootou no hakatuu i mua Aia. ¹⁵ Na mee nei hakaatoa e me ki tokonaki i te vahi kootou; ia e mee na mahi TeAtua raa e haere no ttae tammaki na tama, tena na tama raa e me ki hoki ake tammaki na lotu ki hakammaha TeAtua.

Tiputipu te hakattina

¹⁶ Teenei te hakataakoto nei koi tera maaua se lavaa roo te tipuaina. Niaina ma na tinotama maaua nei ku haere koi kimmate, e meia na tinotama maaua i te vahi TeAnana raa e mataora roo te aho ma te aho. ¹⁷ Tena te haeo paamee maaua e nnoho ma maaua nei e me kikou mai na mahi ellahi se isi te hakaoti, ia e me killahi roo i aruna te haeo. ¹⁸ E mee maaua se hakammaha na hakataakoto maaua raa i na mee taatou ekkite raa, e meia maaua e hakammaha na hakataakoto maaua raa i na mee maaua sekkite raa. Na mee tera taatou ekkite raa se lavaa te mmoe roroa, e meia na mee taatou sekkite raa e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti.

5

¹ Maitaname taatou e illoa pera ma te saaita na tinotama taatou i te maarama nei raa e mmate, TeAtua Hokoia e me ki tanattana na tinotama taatou i te vaelani tera e me ki mmoe tahi se isi te hakaoti raa. ² Te saaita nei, taatou e tanittani tellihu, tena taatou e hihairoo ma kitoo te tinotama i te vaelaniraa; ³ tena kame taatou e too te tinotama i te vaelaniraa, taatou e me ki nnoho tahi ma te tinotama raa. ⁴ Te saaita taatou e nnoho ma na tinotama i te maarama nei raa, taatou ellono roo te mmaha na tinotama nei; ia se mee pera ma taatou e hihhai ki peesia na tinotama nei i taha, e meia taatou e hihhai ki too te tinotama i te vaelaniraa ma ki huri na tinotama e me ki ppara nei ki too te ora hakamaoni raa. ⁵ TeAtua ko te Tama e tanattana ki hakatike na ora taatou raa, tena Aia ekou mai TeAnana Tapuraa ki huri mai te hakamaoni na mee Aia e hakatau ma taatou raa.

⁶ Ia tena maaua e ttuu se mattaku. Maaua e illoa pera ma te saaita maaua e nnoho ma na tinotama i te maarama nei raa, maaua e mmao hoki i taha ma te kina TeAriki e noho raa. ⁷ Na ora taatou nei e haere ma te hakatina, ia seai ma na mee hakaatoa taatou ekkite raa. ⁸ Maaua e ttuu se mattaku, tena maaua e hihhai ki tiaki na tinotama maaua i te maarama nei raa, tena ku oo no nnoho ma TeAriki i te vaelaniraa. ⁹ Ia te mee roo maaua e mannatu hai mahi raa; maaua e hihhai ma ki mee te Tama raa ki hihia, niaina ma maaua e nnoho he kina peehee; i roto hare ma i aho na hare maaua raa ia ma te kina nei ma te kina raa. ¹⁰ Maitaname taatou hakaatoa e me ki ttuu i mua na karemata Krais, tena Tama raa e me ki hakatonutonu taatou. Taatou hakaatoa e me ki too hea taatou e tau te too tautari hea taatou ni ppena raa, na mee taualleka ia ma na mee haeo taatou ni ppena i roto na ora taatou i te maarama nei raa.

Na tama e ssoa laoi ma TeAtua

¹¹ Maaua e illoa laoi na tiputipu ki hakammaha TeAriki, tena maaua e hahaiivi ma ki tokonaki alaa tama ki hakammaha Tama raa hoki. TeAtua e iroa laoi na tiputipu maaua, tena anau e iroa roo pera ma kootou e illoa laoi roo anau i roto na hatu manava kootou. ¹² Maaua se hahaiivi ma ki tattara atu kootou ki illoa na tiputipu maaua; e meia maaua e hihhai kikou atu ni hakataakoto taualleka kilavaa kootou te ahu i te vahi maaua, ia kilavaa kootou te sui muri ake na hakataakoto na tama e isi i te vahi te tipu te tama raa, ia seai ma hea e mmoe i roto na hatu manava laatou raa. ¹³ Eaa, na tattara maaua nei e vvare hakamaoni? Teenaa he vahi maaua ma TeAtua. Eaa, na tattara maaua nei e atamai? Teenaa he vahi maaua ma kootou. ¹⁴ Maaua e nnoho tauttari koi te laoi Krais, e mee te saaita nei maaua e illoa pera ma he Tama hokotahi koi ni mate ma taatou roo hakaatoa, tena te mee nei e huri mai pera ma taatou hakaatoa e hukui ma te Tama raa i te mate Aia. ¹⁵ Krais ni mate ma na tama hakaatoa ma ki se lavaa na tama hakaatoa e ora raa te nnoho no tauttari koi na hakataakoto laatou hokolaatou,

e meia laatou e me ki tauttari te Tama ni mate, tena ki mahike no ora muri ki tokonaki taatou raa.

¹⁶ Tena taatou ku se lavaa hoki te hakatonutonu alaa tama i te atamai te tama. Emeia e isi te saaita hokotahi taatou ni hakatonutonu Krai i te atamai taatou te tama, tena taatou ku se lavaa te hakatonutonu hoki. ¹⁷ Te tama e hukui ma Krai raa e me ki mee pera ma he tama hoo; na mee i mua raa kullaka, tena na mee hoo raa ku oo mai.

¹⁸ TeAtua eppena na mee roo hakaatoa, tena i na mahi Krai, Aia e hakatike taatou na tama e haeo Aia raa no mee pera ma nisoa Aia, tena ki kou mai te hehekau nei i maaua ma ki mee alaa tama ki ssoa laoi ma Aia hoki. ¹⁹ Maaua e tattara pera ma TeAtua e me ki mee na tama hakaatoa roo ki ssoa laoi ma Aia i na mahi Krai. TeAtua se maanatu na hai sara na tama raa, tena Aia e kou mai na tattara Aia raa ki hakari mai ma ni tiputipu peehee Aia ni mee na tama raa ki ssoa laoi ma Aia raa.

²⁰ Ia teenei maaua e tattara atu na tattara Krai, tena TeAtua Hokoia e kou mai na tattara nei maaua ki tattara atu kootou. Maaua e tattara i te vahi Krai: tiaki TeAtua ki hakatike na ora na tama e haeo Aia raa, tena ku mee kootou ki ssoa laoi ma Aia!

²¹ Krai se isi na hai sara, e meia TeAtua e kou mai te Tama raa ki amo na hai sara taatou raa hakaatoa ma ki tokonaki Tama raa taatou. Tena kame taatou e hukui ma Tama raa, taatou e me ki ttonu i na karemata TeAtua.

6

¹ Maaua e hakapaa no hehekau ma TeAtua, tena maaua e kainno atu kootou na tama ni too na mahi TeAtua raa ki se tiaki na mee raa ki llano marino. ² Hakallono na tattara TeAtua nei:

“Te saaita Anau ku mee ki huri atu te laoi Anau raa i kootou,

Anau e hakarono na tattara kootou raa,

ia te saaita te aho Anau e me ki tokonaki kootou ki ora raa e tae mai,

tena Anau e me ki tokonaki kootou.”

Hakallono mai! Teenei te saaita TeAtua e hihai ki tokonaki kootou; te aho nei ko te aho TeAtua e me ki tokonaki kootou ki ora!

³ Maaua se hihhai ma kootou ki tattara haeo na hehekau maaua nei, tena maaua se hihhai ma ki mee na tama ki maoha. ⁴ Emeia na mee hakaatoa maaua eppena raa, maaua e huriatu pera ma maaua nitama e hehekau ma TeAtua i tepasemmu, ia i na tapahara, na hakalono llihu ia ma na hainattaa. ⁵ Maaua e taaiaria hakahaeo roo, maaua e ponotia i na hare karapusi, maaua e hakaise ria; maaua e hehekau roo no naennae, tena maaua se mmoe, ia seisi nakai kikkai. ⁶ Maaua e huriatu no kkite kootou pera ma maaua nitama hehekau ma TeAtua i te matahua maaua, na illoa maaua, tepasemmu ia ma te kai marie maaua. TeAnana Tapu e tokonaki maaua, tena maaua e isi te laoi hakamaoni ⁷ i na tattara hakamaoni maaua i na mahi TeAtua raa. Maaua e ttaohi mmau na tiputipu e ttonu raa pera ma ni hana ki ppuhu ma na mee sakkino raa ki rorohi maaua. ⁸ Alaa saaita maaua e hakammaharia, ia alaa saaita maaua ku hakannaparia; maaua e hai hakasakkino ria, ia alaa saaita maaua ku meeria hakatauareka. Maaua e meeria pera ma nitama tattara malliu, e meia maaua e tattara te hakamaoni; ⁹ maaua e meeria pera ma nitama se illoa ria, e meia na tama raa hakaatoa e illoa koi maaua; maaua e ssau pera ma nitama kummate, e meia kootou ekkite koi ma maaua e ora. Niaina ma maaua e meeria hakahaeo peehee, e meia maaua se mmate, ¹⁰ niaina maaua e alloha, maaua e hihhia tahi koi; maaua e ssau pera ma nitama hakaalloha, e meia maaua e mee tammaki na tama no tuttuulaoi; maaua e ssau pera ma nitama se hai hekau, e meia te hakamaoni maaua e isi roo na mee hakaatoa.

¹¹ Na soa laoi roo maaua i Korin! Maaua e tattara hakamaoni atu i kootou, tena maaua e tallaki atu roo na hatu manava maaua raa i kootou. ¹² Ia maaua se ppui na hatu manava maaua raa i kootou; teena ko kootou e ppui na hatu manava kootou raa i maaua. ¹³ Te saaita nei anau e tattara atu kootou pera ma nitamalliki

anau: kootou ki huri mai na tiputipu taualleka maaua ni huri atu kootou raa. Huri mai te laoi hakamaoni kootou raa i maaua.

Na tiputipu na tama e nnoho pouri

¹⁴ Auu se hakapaa no hehekau kissau pera ma na tama se isi na hakattina raa, maitaname e hainattaa kootou te ppena peenaa. Kaa te tonu laaua ma te sara raa e me ki hakapaa peehee? Kaa te maahina laaua ma te pouri raa e me ki hakapaa peehee? ¹⁵ Kaa na hakataakoto Krai laaua ma Satan raa e lavaa te hakanatahi peehee? Ni hakataakoto peehee na hakattina anaraa e isi tera essau pera ma na hakataakoto na tama se hakattina raa? ¹⁶ Na hatu tipua na tama e nnoho pouri raa e lavaa te hakapaa peehee ma te Hare Tapu TeAtua raa? Taatou ko na hare tapu TeAtua e ora tahi! Pera ma TeAtua Hokoia ni tattara mai,

“Anau e me ki noho ma na tama Anau raa,
tena Anau e me ki hahaere ma na tama naa;
Anau ko TeAtua na tama naa,
tena na tama naa e me ki mee pera ma ni tama Anau.”

¹⁷ Tena TeAtua e tattara hoki ma,
“Kootou ki tiaki na tama naa,
tena auu se hakapapaa ma na tama naa.
Auu se huri atu no ppena na mee sakkino raa,
tena Anau e me ki too kootou.

¹⁸ Anau e me ki mee mo Tamana kootou,
tena TeAriki Hakanaaniu raa e tattara ma kootou e me ki mee mo tamalliki Anau.”

7

¹ Aku soa laoi, na tattara hakamaoni nei e penapenamai ma taatou. Ia tena taatou ki hakatonutonu na ora taatou raa ki matahua ma na mee sakkino tera e me ki mee na tinotama ia ma na anana taatou raa ki se matahua raa, ia tena taatou ki tapu hakamaoni te saaita taatou e hakammaha ake TeAtua raa.

Te hihia Pol

² Kootou kitaualleka hakamaoni ma maaua. Maaua se ppena na mee sakkino i na tama, ia maaua se haeo ma na tama, tena maaua se hahiivi ma ki hailavvaka na tama. ³ Anau se mee ma anau e tattara ki hakari atu na haeo kootou raa pera ma anau ni tattara atu i mua raa, maaua e hihhai mahi roo kootou, tena taatou e me ki nnoho hakapaa, niaina ma taatou kummate, ia niaina ma taatou koi ora. ⁴ Anau e iroa roo kootou hakamaoni; anau e ahu i na tiputipu kootou raa! Iroto na hakalono llihu maaua raa hakaatoa, anau e tuu se matakuroo, ia e hahaere roo ma te hihia.

⁵ Ia te saaita maaua nittae i Masedonia raa, maaua se hamalollo hoki. Tammaki na sara na kina hakaatoa iroto te matakaina raa, alaa tama ku hakatauttau ma maaua, tena maaua kunnoho ma te mattaku. ⁶ Emeia TeAtua, te Tama ni kou ake te noho laoi i na tama e tipuaina raa e kauna ria mai Taitus ki tokonaki maaua, tena maaua kupuuru roo te nnoho. ⁷ Maaua se mee ma maaua e hihhia koi i te hamai Taitus raa, e meia maaua e hihhia hoki te saaita aia ni tattara mai ma kootou e tattara hakapurupuru ake aia raa. Aia e tattara mai hoki ma kootou e hihhai roo ki krite anau ia ma kootou e alloha roo anau ia ma kootou e tanattana hoki ki tokonaki anau, tena anau ku hihia roo te saaita nei.

⁸ Niaina ma te launiu anau raa e mee kootou no alloha, e meia anau se isi te aroha e mee anau ni taataa atu te launiu raa. Anau e tau roo te aroha te saaita anau ni kite ma te launiu raa e mee kootou no alloha hakamarie raa. ⁹ Emeia te saaita nei anau e hihia, maitaname anau se mee ma anau ni mee kootou no alloha, seai, e meia anau e hihia e mee na alloha kootou naa e mee kootou no tiaki na tiputipu sakkino kootou raa. TeAtua ekite na alloha kootou raa, tena maaua se mee kootou ki hakalono llihu. ¹⁰ Kame TeAtua ekite na alloha kootou raa, tena TeAtua e me ki too na alloha raa

no hakatike na hatu manava kootou raa kitoo te ora hakamaoni. Tena anau se isi te aroha ite mee nei! Emeia na alloha kootou ma kitauttari koi te hakataakoto te tama raa e me ki kou atu te mate. ¹¹ Kootou kimmata ma hea TeAtua nippena ma te aroha Aia e kite i roto kootou raa: te aroha raa e kou atu na hakataakoto e llahi roo, tena kootou e hihhai ki huri ake ki kkite na tama te hakamaoni pera ma kootou se isi na haisara! Kootou elloto na tama e ppena na mee e ssara, tena kootou e mattaku na mee e ssara raa, ia kootou e hihhai roo ma ki kkite anau, tena telaoui e rahi kootou e isiraa ia ma te tanattana kootou raa e kou ake na hakalonollihu na tama e ppena na mee e ssara raa. Kootou e huri ake pera ma kootou ettonu tahi ina tiputipu nei hakaatoa.

¹² Ia tena, niaina ma anau nitaataa telauniu raa, anau se mee ma anau etaataa e mee tetama nippena temee e ssara raa, ia anau setaataa emee tetama raa kusara. Emeia imua nakaremata TeAtua, anau nitaataa atu telauniu raa ma ki hakamatahua atu kootou pera ma telaoui kootou e huri mai maaua raa e rahi roo.

¹³ Tera hea maaua kupuuru roo te nnoho.

Ia se mee pera ma maaua e puuru koi te nnoho; maaua e hihhia hoki e mee Taitus e tattara mai te hihia aia i te vahi kootou e tokonaki no mee aia ki hihia raa. ¹⁴ Anau ni tattara ahu ake Taitus i te vahi kootou, tena kootou e mee roo anau no hihia. Maaua e tattara tahi atu kootou te hakamaoni, tena na tattara ahua maaua ni tattara ake Taitus raa ku huri mai no hakamaoni. ¹⁵ Tena telaoui aia i kootou raa ku haere roo no hai mahi, ia hoki Taitus e maanatu te saaita kootou hakaatoa ni tanattana ki tauttari na tattara aia ni poroporo atu raa ia ma te saaita kootou ni too hakaraoui roo aia ia ma kootou hoki e poreppore roo te mattaku raa. ¹⁶ Anau e hihia roo e mee anau kulavaa te tuunaki hakamaoni kootou.

8

Na hoki na tama te lotu

¹ Aku taina, maaua e hihhai ma kootou ki illoa hea na hare lotu i roto Masedonia raa ni too i na mahi TeAtua raa. ² Na tama raa e ttiri tammaki na hahaaite e hainattaa roo; e meia te hihhia na tama raa e rahi roo, tena laatou hoki e kaunahie roo te hoki na mee, niaina roo ma laatou e tuttuu haeo. ³ Anau e meatu kootou te hakamaoni pera ma na tama raa e hoki ake e hia laatou elavaa te hoki, ia e hoki no raka hoki ma hea laatou nilavaa te hoki raa. I te hihhai roo laatou, ⁴ na tama raa e kainno mai maaua no mee mai ma laatou e hihhai ki tokonaki hoki na tama TeAtua i Judia raa. ⁵ Tena maaua e nnoho se isi na hakataakoto peeraa! Te kaamata, na tama raa e hoki ake laatou hokolaatou i TeAriki, tena i te hihai TeAtua na tama raa e hoki mai laatou hokolaa-tou i maaua. ⁶ Tena maaua e kainno ake Taitus, te tama ni kaamata te hehekau nei raa ki tauhano te hehekauraa ki tokonaki kootou ite hehekau telaoui nei. ⁷ Kootou ku tuttuulaoi roo ina mee roo hakaatoa tera kootou e isi ina hakattina kootou raa, na tattara kootou, na illoa kootou ia ma te hihhai kootou ki tokonaki maaua ma na laoi kootou raa. Ia tena maaua e hihhai hoki kootou ki taualleka roo i roto te hehekau telaoui nei.

⁸ Anau se isi na tuua ni hakamoe. Emeia anau e hihai ki huri atu te hihai alaa tama ma ki tokonaki raa, tena anau e hahai vi ma ki lave te hakamaoni te laoi kootou e isi raa. ⁹ Kootou e illoa na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa; te ora Tama raa e kaatoa, e meia Aia e tuku Aia no mouraro ma ki tokonaki kootou ki mee na ora kootou raa ki kaatoa hoki.

¹⁰ Anau e maanatu ma etaureka roo kootou ki hakaoti hea kootou nikaamata te hetau raa. Kootou ko na tama kaamata, ia se mee ma kootou e ppena koi, e meia kootou e hihhai roo kippena na mee raa. ¹¹ Kootou ki hehekau no hakaoti te mee naa! Kootou ki kaunahie no hakaoti te hehekau naa pera ma kootou ni hakataakoto raa, tena kootou kuppene hea kootou e isi vahao nei raa. ¹² Kame kootou e kaunahie te hoki, tena TeAtua eme kihihia ina hoki kootou naa tautari hea kootou eme ki hoki raa, ia seai ma hea kootou se isi raa.

¹³ ¹⁴ Anau se hihai ma ki tokonaki alaa tama, tena kootou ku amo te mmaharaa; e meia e mee kootou e isi tammaki na mee te saaita nei, tena e tauareka koi kame kootou e tokonaki na tama e tutuu haeo raa. Te saaita kootou ku tutuu haeo, tena na tama raa ku isi tammaki na mee, tena na tama naa ku tokonaki hoki kootou. Kootou e me ki hakanatahi kame kootou e ppena peenei. ¹⁵ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai, "Te tama e hakatau tammaki na mee raa se lavaa te isi tammaki na mee, tena te tama e hakatau na mee moisi raa se lavaa te isi na mee moisi."

Taitus ia ma na taina aia i te lotu raa

¹⁶ Maaua e hakammaharou TeAtua, maitaname Tamaraa e mee Taitus no hihai ki tokonaki kootou pera ma maaua e hihhairaa hoki. ¹⁷ Taitus se mee ma e hihai koi ki hakarono na tattara maaua raa; tamaraa e hihai roo ma ki tokonaki kootou, tena aia e maanatu ma ki haere atu no mmata kootou. ¹⁸ Tena maaua e kauna ria atu Taitus ma teeraa taina taatou tera e iroa ria roo i na hare lotu hakaatoa i te hehekau aia ma ki takutaku atu te Rono Tauareka raa. ¹⁹ Ia teeraa mee hoki, na hare lotu raa ni tini, tena ki hirihiri te tama raa ma ki oo maatou i Jerusalem no kkave na hoki tera e me ki ssau te inoa TeAriki raa i aruna, ia ki huri ake hoki pera ma maatou e hihai ki tokonaki hakamaoni.

²⁰ Maaua e lollohi hakappuru roo na sileni raa ki se isi na tattara tammaki i te vahi maaua e lollohi na sileni raa. ²¹ Te hakataakoto maaua e isi raa ma ki ppena hea e tonu, seai ma i mua koi na karemata TeAriki, e meia i mua hoki na karemata alaa tama.

²² Tena maaua e kauna ria atu te taina maaua raa ma tokorua raa; maaua e hahaaite te tama nei tammaki na vahao, tena maaua ekkite pera ma te tama nei e hihai roo ki tokonaki. E mee te saaita nei aia ku hakatina roo i kootou, tena aia ku hihai hoki ki tokonaki kootou. ²³ I te vahi Taitus, te tama nei e me ki hakahoa anau ki hehekau maaua ki tokonaki kootou; i te vahi alaa taina taatou tera ni oo atu ma te tama raa, na tama raa e oo atu i te vahi telotu ki huri atu na mahi Krai. ²⁴ Huri ake telaoi kootou raa i na tama raa ki lavaa na hare lotu hakaatoa te llono no illoa pera ma maaua e ahu hakamaoni i te vahi kootou.

9

Tiputipu te tokonaki alaa tama te lotu

¹ Anau setau hoki te taataa atu i kootou i te vahi te tokonaki maaua ni kkave na tama TeAtua i Judia raa. ² Anau e iroa pera ma kootou e hihai ki tokonaki, tena anau e tattara ahua hake na tama i Masedonia raa i te vahi kootou. Anau e meake, "Na hakattina ana i roto Akaia raa ko na tanattana roo te hetau raa ki tokonaki." Te hihai kootou ki tokonaki raa e mee hoki na huru alaa tama ki ttuu. ³ Te saaita nei anau ku kauna ria atu na taina taatou i telotu nei ki se lavaa na tattara maaua e ahua hake i te vahi kootou raa e llano marino. E meia pera ma anau ni tattara atu raa; kootou ki tanattana na hoki kootou ki tokonaki raa. ⁴ E meia, kame anau e haere atu ma na tama i Masedonia raa no kkite pera ma kootou se tanattana, tena maaua kame e me ki nnapa roo, e mee maaua ni hakattina roo kootou, tena kootou hoki e me ki nnapa. ⁵ Tena anau e maanatu ma e tauareka ki meake na taina taatou te lotu raa ki oo atu i mua anau e haere atu no tanattana na hoki kootou ni tattara mai ma kootou e me ki ppena raa. Tena kootou ki tanattana mai na hoki naa te saaita anau e tae atu raa, tena te mee nei e me ki huri mai pera ma kootou e hihai ki hoki hakamaoni, ia se mee ma ki hoki koi.

⁶ Mannatu, te tama e ttori na hua e moisi raa e me ki isi na kai moisi hoki, tena te tama e ttori na hua tammaki raa e me ki isi na kai tammaki. ⁷ Kootou e tau te hoki ake e hia kootou e hihai ki hoki, ia auu se hoki te saaita akoe se hihai, tena auu se hoki ma te manako, maitaname TeAtua e hihai te tama e hoki ma te hatu manava aia. ⁸ Tena TeAtua e lavaa te hoki atu akoe tammaki na mee ki raka ma hea akoe e hihai raa, tena akoe e me ki isi roo na mee hakaatoa akoe e hihai raa, ia e me ki raka hoki e mee na hehekau taualleka akoe ni ppena raa. ⁹ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Te Tama raa e tauhano te tokonaki hai mahi na tama hakaalloha raa; ia te laoi Aia raa se isi te hakaoti.”

¹⁰ TeAtua e kou mai na hua taatou kittori ia ma na kai kikkai, tena i te vahi te laoi taatou, te Tama raa e me ki kou mai hoki e hia na hua taatou e hihhai ki ttori ki homo ma ki lavaa kootou te tokonaki alaa tama. ¹¹ TeAtua e me ki mee kootou ki tuttu laoi na vahao hakaatoa ki tauhano na laoi kootou raa na saaita hakaatoa, tena tammaki na tama e lavaa te hakammaha Tama raa i te vahi na hoki kootou, tera na tama raa ni too i na rima maatou raa. ¹² Maitaname te hehekau kootou ni ppena nei se mee ma e tokonaki koi te hihai na tama e ttau TeAtua raa, e meia te mee raa e huri mai hoki te hihia TeAtua. ¹³ Te mee nei e huri ake pera ma kootou e hakattina hakamaoni, tena tammaki na tama e me ki hakammaha te Rono Tauareka Krai kootou e hakattina raa, hakapaa ma te laoi kootou ehuri ake inatama iama alaa tama hoki. ¹⁴ Tena na tama raa e me kilotu mamannatu hoki kootou, e mee namee taualleka TeAtua e huri atu kootou raa. ¹⁵ Taatou ki hakammaha TeAtua i te vahi na hoki Aia e kou mai marino raa!

10

Pol e tattara i te hehekau hakamaoni aia ma TeAtua

¹ Anau Pol, anau e hihai ki tattara atu kootou te maanatu anau, anau ko te tama kootou e tattara ma he tama e laumarie te saaita anau ni noho ma kootou raa, e meia anau e tattara roto atu kootou te saaita anau e mmao. Tena i te tauareka ia ma te laoi Krai, ² anau e kainno atu kootou ki se mee anau ki roto te saaita anau e tae atu kootou raa; maitaname anau e iroa pera ma anau e lavaa te hai ake na tama e tattara ma maaua e ppena koi na hakataakoto te maarama nei raa. ³ E hakamaoni pera ma maaua ni tama i te maarama nei, e meia maaua se ppuhu pera ma na tama e ppuhu na taua i te maarama nei raa. ⁴ Na hana maaua e hahaere ma maaua raa sei ma ni hana i te maarama nei, e meia na hana raa ko na hana hai mahi TeAtua tera maaua kame e too no seu na mahi na mee sakkino raa. Maaua e seu na hakataakoto malliu na tama sakkino raa; ⁵ tena maaua e ttuki na hakataakoto na tama hai ahu tera e hahi ma ki mee na tama ki se illoa mai TeAtua raa; ia maaua e hahi ma ki mee na hakataakoto na tama hakaatoa ki tauttari Krai. ⁶ I muri te saaita kootou ku hakattina hakamaoni roo, tena maaua e me ki kou ake na hakalono lihu na tama se hakalono raa.

⁷ Kootou ekkite koi te vahi iaho nameeroo hakaatoa. Tena kaa eisi na tama kootou i te kinanaa e mannatu ma laatou e hakattina Krai? Tena tiaki na tama naa ki mannatu hokolaatou, maitaname taatou hoki e hakattina Krai pera ma na tama raa. ⁸ Ia tena anau se napa, niaina ma anau ku oti te tattara ahua hu tammaki na mee tera TeAriki ni kou mai taatou raa: na mahi ki tokonaki kootou ki ttuu mmau, ia sei ma na mahi ki mee kootou ki maoha raa. ⁹ Anau se hihai ma kootou ki mannatu pera ma anau e hahi ma ki mee kootou ki mattaku i na launiu anau ni taataa atu raa. ¹⁰ Eisi na tama e me ki tattara ma, “Na tattara Pol i roto na launiu aia raa e mmao roo, ia e ivi, e meia te saaita aia e noho roo ma taatou raa, aia e matanae nae, tena na tattara aia raa ni tattara vvere koi!” ¹¹ Na tama peenei e tau te illoa pera ma seisi te mee e kee i te vahi na tattara maaua e tattaa atu i roto na launiu te saaita maaua e noho i mmao raa iama hea maaua ni ppena te saaita maaua ni noho ma kootou raa.

¹² Hakamaoni maaua se hihai ki mannatu iama ki hakapaa hokomaaua ma na tama e hakatataakoto mmao hokolaatou raa. Na tama nei e vvere! Na tama raa e ppena na hakataakoto laatou hokolaatou ki tau ma laatou, tena ki hakatonutonu hokolaatou tauttari na mannatu koi laatou! ¹³ Emeia i te vahi maaua: maaua kaa tattara ahua hu, maaua e me ki ahu haaite koi, maaua e ahu koi ki tau ma na hehekau TeAtua ni hakamoe mai ma maaua raa, tena te mee nei e hakapaa hoki ma na hehekau maaua ni ppena ma kootou raa. ¹⁴ Ia e mee maaua e haaite koi na tattara maaua e ahua hu i te vahi kootou raa, tena maaua se hihai ki ahu ki raka ma na hakataakoto

te saaita maaua e ttae atu ki kou atu te Rono Tauareka Krai raa i kootou. ¹⁵ Tena maaua se lavaa te ahu na mee alaa tama ni ppena raa pera ma ni mee maaua e ppena. Seai. Maaua e hihhai ki ppena tautari hea TeAtua ni hakamoe ma maaua ki ppena ki tokonaki na hakattina kootou raa ki hohomo, ia ki lavaa hoki maaua te ppena alaa uata e llahi ma kootou. ¹⁶ Tena maaua ku lavaa te oo no takutaku te Rono Tauareka TeAtua raa i na henua e ttuu alleha kootou raa. Maaua se hihhai ki ahu i na hehekau alaa tama ni ppena mai i mua i na kina laatou raa.

¹⁷ Emeia, pera ma te Launiu Tapu raa e tattara, “Koai te tama e hihai ki ahu, tena te tama naa e tau te ahu koi na mee TeAriki ni ppena raa.” ¹⁸ E mee teenaa ko te saaita TeAtua e manaturoo taatou pera ma taatou ettonu, ia seai ma te saaita taatou e mannatu ma taatou ettonu raa.

11

Pol ia ma na tama seai ma ni aposol hakamaoni

¹ Anau e hihai koi ma kootou ki alloha anau, niaina ma anau e tattara vvare. Kootou ki alloha koi! ² Anau e hihai mahi roo kootou, e ssau hoki pera ma TeAtua; kootou e ssau pera ma he taukupu tera anau ni hakatonu ma ki avana te tanata: teenaa ko Krai. ³ Anau e matakua ma ka oti na pohouru kootou naa ku ppii na hakataakoto haeo, tena kootou ku peesia te hakamaoni e tonu kootou ma Krai raa, e ssau hoki pera ma telapono raa ni mariu ake Iv ma na tattara malliu aia raa. ⁴ Maitaname kootou ni hihhai hoki na tama ni oo atu no takutaku atu kootou i te vahi te Jisas e kee raa, ia seai ma ko te Jisas maaua ni takutaku atu raa. Tena kootou e hihhai no too hoki te anana ia ma te rono tauareka e kee roo ma TeAnana Tapu ia ma te Rono Tauareka kootou ni too i maaua raa.

⁵ Anau se maanatu pera ma anau ko te tama hakaoti na tama kootou e kanna ma, “ni aposol” kootou raa. ⁶ Anau kame he tama vahao nei i te vahi te tattara, ia seai ma te iroa anau; maaua ni tattara hakamatahua atu kootou na vahao hakaatoa ma ki illoa kootou.

⁷ Anau se meatu ma kootou kisui anau te saaita anau ni takutaku atu te Rono Tauareka raa i kootou; anau e tuku anau hokonnau no mouraro ma ki lavaa kootou te hakananniu. Eaa, anau e sara te ppena peenei? ⁸ Na hare lotu alaa kina ni sui anau te saaita anau ni hehekau ma kootou raa. Anau e ssau pera ma he tama e kairarao na sileni na tama raa ma ki lavaa anau te hehekau ki tokonaki kootou. ⁹ Ia te saaita anau ni nnoho ma kootou raa, anau se kainno atu kootou ma ki tokonaki anau te saaita anau ni tuutuu haeo raa, e mee na hakattina ana ni oo mai i Masedonia raa e kou mai na mee roo hakaatoa anau e hihai raa. E ssau pera ma na saaita kullaka raa ia ma na saaita hoki i muri raa, anau se lavaa te mee kootou ki hakalono llihu ki tokonaki anau! ¹⁰ E mee te hakamaoni Krai raa e moe i roto anau, tena anau e meatu te hakamaoni pera ma na tattara ahua hu anau nei se lavaa te mmate i te kina nei, na tattara nei e me ki oo no ttae na kina hakaatoa i roto Akaia. ¹¹ Eaa, anau e tattara atu peenei raa e mee anau se hihai kootou? TeAtua e iroa pera ma anau e laoi roo kootou!

¹² Anau e me kitauhano te ppena hea anau e ppena vahao nei raa ki hakaoti na uata na tama kootou ma, “ni aposol raa” ki se lavaa na tama naa te isi na mee ki ahu ma laatou e hehekau peenei ma maatou nei. ¹³ Na tama naa seai ma ni aposol hakamaoni, na tama naa ni aposol malliu koi, tena laatou e tattara malliu i na mee laatou e ppena raa, tena ki hailavvaka no mee ma laatou ni aposol hakamaoni Krai. ¹⁴ Emeia e hakamaoni hoki! Satan e lavaa te hailavvaka no mee aia ki ssau pera ma he ensel te maahina! ¹⁵ Ia se isi roo na mee e llahi kame na tama hehekau Satan raa e hailavvaka no mee laatou ki ssau pera ma ni tama hehekau ma TeAtua. Tena te hakaotioti na tama naa e me ki too tautari hea laatou ni ppena raa.

Tiputipu te ora Pol

¹⁶ Anau e vaakaiatu na tattara nei: se haitama elavaa te hakataakoto pera ma anau e vvare. Emeia, kame kootou e isi te hakataakoto nei, tena kootou ku kkira mai anau pera ma he vvare ki selavaa anau te isi tammaki namee ki tattara ahuaahu. ¹⁷ Hakamaoni, hea anau e tattara vahao nei raa seai ma ko na tattara TeAriki e hihai ma anau ki tattara atu raa, anau e ssau pera ma he vvare ite vahi na tattara ahuaahu anau nei. ¹⁸ Emeia tammakiroo na tama e tattara ahuaahu ina hakataakoto koi laatou, tena anau e hihai kippena peeraa hoki. ¹⁹ Kootou hokkootou e atamai, tena kootou e mee hakaraoi roo na tama e vvare raa! ²⁰ Kootou e mee hakaraoi na tama e tattara hakamatakutaku atu kootou raa ia ma na tama e hailavvaka kootou raa, na tama e tataaiki kootou raa, na tama e mannatu ma kootou ni tama vare raa ia ma na tama ni ppaa na maihu kootou raa. ²¹ Anau e napa te hakari atu pera ma maaua e hainattaa roo te ppenna na mee peenaa!

Emeia kame hetama semataku tetattara ahuaahu ite vahi alaa hakataakoto, tena anau hoki selavaa te mataku tetattara ahuaahu. Anau kutattara pera ma he vvare. ²² Na tama raa ni Hibru? Anau hoki he Hibru. Na tama raa ni tama Israel? Anau hoki he tama Israel. Na tama raa ni mokopuna Abraham? Anau hoki he mokopuna Abraham. ²³ Na tama raa ni tama e hehekau ma Krai? Anau e tattara pera ma he vvare, emeia anau hetama hehekau eraka roo i aruna na tama naa! Anau e hehekau roo na mahi, ia na vahao anau e ponotia i roto na hare karapusi raa e tammaki roo i aruna na tama naa, ia tammaki na vahao anau e taia ria hakahaeo, ia tammaki hoki na vahao anau e taapiri ki mate. ²⁴ Erima na vahao na Jiu raa ni riki anau, tena te kooina laatou ni riki anau raa e tae tipu toru ma sivo na vahao; ²⁵ tena e toru na vahao na tama i Rom raa ni riki anau, tena he saaita hokotahi na tama raa e maka anau na hatu. E toru na vakatua anau e kake raa e huro no kkapi, tena he saaita hokotahi anau e tatahea vaa roto te moana, te aho ma te poo hakaatoa. ²⁶ Ina horau tammaki anau e hahaere raa, te ora anau raa e popoto roo ite vahi na putika i roto te moana ia ma na tama kailallao, tena te ora anau raa e popoto ite vahi na tama roo maatou ia ma na tama seai ma ni Jiu raa, ia e isi na haeo i roto na matakaina e llahi raa, ia e isi na haeo i roto na kina se haitama ennoho raa, ia e isi hoki na haeo i roto te moana, tena e isi na haeo ma na tama seai ma ni soa hakamaoni taatou raa. ²⁷ Anau e hehekau na mahi roo, tena anau ku rono te naena; tammaki na saaita anau se moe; anau e hahaere ma te hikai ia ma te hiunu; tammaki na vahao anau se kai no pohu, ia se haikina ki hakamaru, ia se haihekau ki uru. ²⁸ Tena anau se hihai ki tattara alaa mee hoki, emeia na aho hakaatoa anau se noho tauareka, e mee te hakataakoto anau raa e moe ina hare lotu hakaatoa. ²⁹ Kame he tama e matanaena, anau e me ki matanaena hoki; te saaita he tama e tteihio ina hahaaite no pena na mee e ssara, tena anau e me ki selavaa hoki te tauareka.

³⁰ Kame anau e me kiahu, tena anau e me kiahu koi ina mee tera e mee anau no matanaena raa. ³¹ Te Atua Tamana TeAriki Jisas raa e iroa pera ma anau se mariu, tena taatou ki hakammaha te inoa Aia na vahao hakaatoa. ³² Te saaita anau ni noho i Damaskus raa, te pare tuku te tuku Aretas raa e hakattuu na soldia raa ite totoka ma ki hakapiki anau. ³³ Emeia anau e noho i roto te kete e rahi, tena na tama raa ki hakatere iho anau i raro te vahi te tauppaa te hare naa, tena anau ki hakasao i taha ma te tama raa.

12

Na miti Pol ia ma na hakalono lihu aia

¹ Anau e me kiahu, niaina ma na tattara ahune selavaa te tokonaki taatou. Emeia anau e me ki tattara ite vahi na miti ia ma namee hakananniu TeAriki ni huri mai anau raa. ² Anau e iroa te tama hokotahi telotu i roto sanahuru ma haa na hetau kullaka raa, te tama raa ni too ria no kkave ite vaelani (anau se iroa te mee nei e kapihi ake hakamaoni ma te tama raa e miti koi. Te Atua Hokoia e iroa.) ³ ⁴ Anau e me ki meatu hakaraoi, anau e iroa te tama nei ni too ria no kkave i Paradais

(e meia anau se iroa, te mee nei he mee hakamaoni ma te tama nei e miti koi. Te Atua Hokoia e iroa), ia i te kina raa, te tama raa kurono na tattara na tama se lavaa te tattara raa ia ma na tattara hoki e ttapu kini te tama te tattara raa. ⁵ Emeia anau e me ki tattara ahu i te tama nei, anau se lavaa te tattara ahu i anau hokonnau, tena anau e me ki tattara ahu koi na mee tera ni huri mai i te matanae nae anau raa. ⁶ Anau seai ma he vware kame anau e hihai kiau, maitaname anau e me ki tattara atu te hakamaoni. Emeia anau se hihai kiau, maitaname anau se hihai ma kootou ki hakataakoto mmaha i te vahi na mee anau ni ppena raa ia ma hea kootou ni llono anau ni tattara raa.

⁷ Emeia ki se lavaa anau tenoho no ahua hu tahi i te vahi na mee e llahi anau ni kite raa, anau kutoo te maraseni te hakalonollihu i te tinotama anau, tena te llihu raa e hehekau pera ma he tama Satan e kauna ria mai ki ppuhu maaua ma ki se lavaa anau te tattara ahua hu. ⁸ E toru na vahao anau e lotu ake Te Ariki ki tokea te llihu nei i taha ma anau. ⁹ Emeia na tattara Aia e mee mairaa ma, "Ako e tau koi te too tela oi Anau, maitaname na mahi Anau raa e me ki hai mmahi te saaita ako e matanae nae." Tena anau e hihia roo e mee na mee anau e matanae nae raa e mee anau ki rono na mahi Krai i roto te ora anau. ¹⁰ Anau e hihia te saaita anau e matanae nae ia ma te saaita anau e haru haeo ria, ia te saaita na hainattaa, te saaita na hakalonollihu ia ma na hainattaa i te vahi Krai. Maitaname anau e me ki i vi te saaita anau e matanae nae.

Pol e hakataakoto mmaha i na tama i Korin

¹¹ Anau e ssau pera ma he vware, e meia teenaa ko kootou e mee anau ki ppena pe nei. Kootou ko na tama e tau te huri mai pera ma kootou e hihai anau. Niaina ma anau he tama vware, anau se hakana aniu pera ma na tama kootou e kanna ma "ni aposol" kootou raa. ¹² Anau e huri atu tammaki na mirakol ia ma na mee tau alleka i roto kootou ma ki illoa kootou pera ma anau he aposol hakamaoni Te Atua. ¹³ Anau ni tokonaki kootou e ssau pera ma anau ni tokonaki alaa hare lotu raa, e meia anau ni se kainno atu kootou ki kou mai ni sileni. Ia kame kootou e kkira ma te meera e sara, tena kaaro ha, ssirihia hea anau ni ppena raa!

¹⁴ Te nei kame ko te hakatoru na vahao anau ku haere atu no mmata kootou, tena anau se lavaa te kainno atu kootou ki kou mai ni mee. Kootou ko na tama anau e hihai ki mmata, seai ma na sileni kootou naa. Te mee raa e mee pe nei, na tamalliki se lavaa te tokonaki no kou ake hea na maatua laatou raa e hihai, e meia na maatua raa e me ki tokonaki no kou ake hea na tamalliki laatou raa e hihai. ¹⁵ Anau e hihai ki hakaotiroo niaa anau e isiraa, tena ku hoki atu hoki te tinotama anau nei ki tokonaki na ora kootou. Eaa, kootou se lavaa tela oi hakamaoni anau e mee anau e laoi hai mahi roo kootou?

¹⁶ Kootou e me ki hakattina pera ma anau se hai vahao e kainno atu kootou na mee. Emeia e isi te tama e me ki tattara atu ma anau e hai laavaka, tena ma anau e tattara mariu atu ma kita ai ki kootou. ¹⁷ Anau e hai laavaka pee hee? Na tama anau ni kauna ria atu raa; eaa na tama raa ni oo atu no hai lavvaka kootou? ¹⁸ Anau e kainno ake Taitus ki haere atu, tena ki kauna ria atu hoki alaa hakattina ana ki oo atu ma te tama raa. Eaa kootou e me ki tattara hoki ma Taitus e hai laavaka kootou? Aiea na hakataakoto ia ma na tipu tipu maaua ma Taitus raa se ssau?

¹⁹ Kootou na saaita nei hakaatoa kame e mannatu ma maaua e hahi vi ki huri atu ma maaua e ttonu i mua kootou nee? Seai! Maaua e tattara atu na tattara nei, e ssau hoki pera ma Krai e hihai maaua ki tattara i mua na karemata Te Atua raa, tena na mee hakaatoa maaua e ppena raa, maaua e ppena ma ki tokonaki kootou na soa laoi roo maaua raa. ²⁰ Anau e matakū ma ka oti anau ku haere atu no kite na ora kootou raa kukkee i taha ma na ora anau e hihai kootou ki isiraa, tena kootou hoki e me ki kkira mai ma te ora anau raa kukee ma hea kootou e hihai raa. Anau e matakū ma ka oti anau ku kite kootou e hakatauttau, ia e manava kkere alaa tama, lotolloto nauhie, e mannako, e tattara haeo na tama, e tattara tama, e hai ahu, tena na noho kootou raa ku se tau alleka. ²¹ Anau e matakū ma ka oti anau ku haere atu

i muri hoki, tena TeAtua anau raa ku hakanapa anau i mua kootou, tena anau e me ki tani e mee tammaki na tama ni ppena na mee se ttonu i mua raa se ki ttike i taha ma na ora sakkino laatou i te vahi te karemata kailallao ia ma te hihhai ki ppena na mee sakkino raa.

13

Na tattara hakaoti

¹ Teenei ko te hakatoru na vahao anau e me ki haere atu no mmata kootou. “Kame e isi na tattara ki hakatonutonu, tena tokorua seai naa tokotoru na tama e tau te kou atu te hakamaoni niaa laatou e kkite raa,” pera ma te Launiu Tapu raa e tattara.

² Anau e hihai ki tattara ake na tama ni ppena na mee sakkino i mua raa ia ma alaa tama hoki; anau ni tattara atu i mua te saaita hakarua anau ni haere atu no mmata kootou raa, e meia anau e me ki tattara atu hakaraoi te saaita nei tera anau e mmao i taha: he saaita i muri anau e haere atu, se hai tama kootou e me ki hakasao i taha ma na hakalonollihu. ³ Kootou e me ki kkite te hakamaoni pera ma Krai e tattara mai anau na tattara nei. Tama raa eisi na mahi, tena te saaita Aia e hakatonutonu kootou raa, Aia e me ki huri atu na mahi Aia e isi raa. ⁴ Ia te saaita Aia ni ttii ria i aruna te kros raa, Aia ku se isi na mahi, e meia te saaita nei Aia ku ora i na mahi TeAtua. Taatou hoki se isi na mahi pera ma Tama raa, e meia i te nnoho taatou ma TeAtua raa, taatou e me ki ora ma Jisas Krai, ia e me ki isi hoki na mahi TeAtua.

⁵ Haaite te haaite kootou hokkootou, tena ku hakatonutonu hokkootou ki mmata ma kootou e isi na hakattina. Hakamaoni roo, kootou e me ki illoa pera ma Jisas Krai e noho i roto kootou kame kootou ettaohi mmau na hakattina kootou raa! ⁶ Anau e hakatina pera ma kootou e me ki illoa ma maaua selavaa te tiaki na hakattina maaua nei. ⁷ Maaua elotu ake TeAtua ki selavaa kootou te ppena na mee e ssara, ia maaua selotu ake ma ki mee maaua pera ma nitama taualleka, e meia maaua elotu ake ma kilavaa kootou te ppena na mee e ttonu, niaina ma maaua e ssau pera ma nitama settonu. ⁸ E mee maaua selavaa te ppena na mee e hakataukaa ma te hakamaoni raa, maaua e ppena hea te hakamaoni raa e hihai. ⁹ Maaua e hihhia te saaita maaua e matanaenna e ma kitokonaki kootou ki ivi raa. Ia maaua elotu hoki kilavaa kootou te ttonu hakamaoni. ¹⁰ Tera hea anau e taataa atu te launiu nei te saaita anau e noho i mmao ma kootou raa; te mee nei e mee ma ki selavaa anau te haere atu no tattara hakahaeo atu kootou ma na mahi TeAriki ni kou mai anau raa. Aaraa ni mahi e me ki tokonaki te tama ki ttuummau, seai ma ni mahi e me ki mee te tama ki tteiho.

¹¹ Aku taina, teenei na tattara hakaotioti anau, tena anau e kou atu te tauareka anau raa i kootou! Hai na mahi kootou ki ttonu tahi, ia hakallono hea anau ni meatu kootou raa, ia kootou ki isi te maanatu hokotahi koi, tena ku nnoho laoi ma alaa tama. TeAtua te laoi ia ma te noho laoi raa e me ki noho ma kootou.

¹² Haere lulluu na tama te lotu raa hakaatoa ma te laoi TeAtua.

Na hakattina ana TeAtua raa hakaatoa e kou atu na tattara hihhia laatou raa i kootou.

¹³ Na mahi Jisas Krai TeAriki taatou raa ia ma te laoi TeAtua ia ma TeAnana Tapu raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Galesia

Te launiu Pol e taataa i na tama i Galesia

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.10

TeAtua Hokoia e kauna ria Pol 1.11—2.21

Te Rono Tauareka TeAtua 3.1—4.31

Tiputipu na hakattina ana 5.1—6.10

Na tattara hakaoti 6.11—6.18

Te launiu Pol e taataa i na tama i Galesia

¹ Anau Pol, anau he tama ni kanna ria ki mee mo aposol, tena te kanna nei se hamai te tama, ia seai ma he hakataakoto te tama, e meia te kanna nei e hamai Jisas Krai ia ma TeAtua Tamana tera ni hakamahike Krai i taha ma te mate raa. ² Anau, hakapaa ma na hakattina ana hakaatoa i te kina nei raa e kou atu te tauareka maatou ia ma na tattara te nnoho laoi i na hare lotu hakaatoa i roto Galesia raa.

³ Ia tena TeAtua Tamana taatou ia ma TeAriki Jisas Krai e me ki hakatapu kootou, tena ku kou atu te nnoho laoi.

⁴ Jisas e hakarono notautari te hihai TeAtua Tamana taatou raa, tena ki hoki mai Aia Hokoia ki mate ma na haisara taatou raa ma kilavaa taatou te hakassao i taha ma na haisara i te maarama nei raa. ⁵ Tena taatou ki hakammaha TeAtua na vahao hakaatoa. Amen.

Te Rono Tauareka hokotahi

⁶ Anau e maaharoro i kootou! Saaita nei semmao hoki, tena kootou kutiaki te Tama tera ni kanna atu kootou i na mahi Krai raa no tauttari te akoako e kee. ⁷ Tena i te hakamaoni, seisi hoki te Rono Tauareka peeraa, e meia anau etattara peenei maitaname e isi na tama e mee kootou kimamannatu tammaki, tena ki hahi ma ki hakatike te Rono Tauareka Krai raa. ⁸ Ia niaina ma he tama maatou ia ma he ensel i te vaelani e takutaku atu te rono tauareka e kee ma te Rono Tauareka maatou ni takutaku atu raa, te tama naa e me ki hakalono llihu i te kina te mate raa. ⁹ Maatou kuoti te tattara atu imua, tena anau e me kitattara atu hakaroi: kame he tama e takutaku te Rono Tauareka e kee ma te Rono Tauareka kootou nillonon raa, tena te tama naa ku tau te too na hakalono llihu i te kina te mate raa.

¹⁰ Kootou ellonon raa anau e hahi ma kimee te kanohenua raa kimee ma na tattara anau raa e hakamaoni? Seai! Anau e hihai koi ma kimee TeAtua ki hihia. Eaa! Anau e hahi ma kimee te kanohenua raa ki illoa anau? Kame anau nippena peeraa, tena anau se tau te mee pera ma he tama hehekau Krai.

TeAtua e kanna Pol mo tama hehekau

¹¹ Aku taina, anau e hihai ki hakamatahua atu kootou pera ma te Rono Tauareka anau e takutaku raa se hamai te hakataakoto te tama. ¹² Anau setoo Te Rono Tauareka nei ialaa tama, ia se haitama ni akoako mai anau. Jisas Krai Hokoia e hakari mai anau te Rono Tauareka nei.

¹³ Kootou kame kuoti tellono na tiputipu te ora anau imua tesaaita anau ni hakatina hai mahi roo na tiputipu na Jiu raa. Te saaita naa anau se isi taku aroha, tena anau e taataa puamu roo na hakattina ana TeAtua raa, tena ki hai na mahi anau ma kiseu na hakattina na tama raa. ¹⁴ Anau eraka iaruna ma na tama te tautama anau raa i te tautari na tiputipu na Jiu raa, tena anau hoki e hakatina hai mahi roo i na tuua na tipuna maatou raa.

¹⁵ Emeia inamahi Aia, TeAtua ni hirihiri anau imua anau ni haanau iho, tena kanna anau ki hehekau ma Aia. Tesaaita nei Aia kumaanatu ¹⁶ ma ki hakari mai anau te hakamaoni te Tama Aia raa ma kilavaa anau te takutaku ake te Rono Tauareka Aia raa i na tama seai ma ni Jiu raa. Anau se haitama ni haere

no too na hakataakoto nei, ¹⁷ ia anau ni se haere i Jerusalem ma ki mmata na aposol ni hehekau i mua anau raa. Emeia anau e haere i Arebia, tena ki vaakai i Damaskus.

¹⁸ Tena i muri e toru na hetau, anau ku haere i Jerusalem ma ki too ni tattara iaa Pita, tena anau ki nnoho maaua e rua na latapu. ¹⁹ Anau se kite hoki alaa aposol, anau e kite koi Jems te taina TeAriki raa.

²⁰ Hea anau e taataa nei e hakamaoni. TeAtua e iroa pera ma anau se mariu!

²¹ Tena imuri, anau ki haere ina matakaina Siria laaua ma Silisia raa. ²² Te saaita naa hoki na hakattina ana i roto Judia raa se illoa anau. ²³ Na tama raa e illoa koi anau hea alaa tama nitattara ake ma, "Te tama ni taataa puamu taatou i mua raa vahao nei ku takutaku te hakatina tera aia ni hahiivi ma ki seu raa." ²⁴ Kito na tama raa ki hakammaha ake TeAtua i na mee Aia e kou mai anau ki ppena raa.

2

Pol ia ma alaa Aposol

¹ I muri sanahuru ma haa na hetau, anau ku vaakai muri i Jerusalem ma Banabas, tena anau e too hoki Taitus no haere ma anau. ² Anau e vaakai maitaname TeAtua e huri mai pera ma anau ki haere. Tena anau ki kkutu koi ma na tama hakamattua raa no tattara hakamatahua ake na tama raa i te Rono Tauareka anau ni takutaku ake na tama sei ma ni Jiu raa. Anau se hihai ma na tama raa ki mamannatu tammaki i te hehekau anau i mua raa ia ma te hehekau anau vahao nei raa. ³ Taitus te tama e takataka ma anau raa, niaina ma aia he tama i Grik, anau se maanatu ma aia ki ttuu te hakamaatino e tapu i te tinotama aia, ⁴ niaina ma alaa tama e hihhai ma te tama raa ki ttuu te hakamaatino e tapu raa i te tinotama aia. Tena na tama raa ku hakahikahi ma laatou nitama e hakattina hoki, tena ki uru mai i roto te kuturana maatou nei pera ma nitama kailallao ma ki illoa laatou ma maatou ni hakattana peehee itaha ma na tuua raa no hukui ma Jisas Krai. Na tama raa e hihhai ma ki mee maatou pera ma nitama hehekau ki tauttari na tiputipu na Jiu raa, ⁵ e meia maatou se hai vahao e tauttari na hakataakoto na tama raa, e mee maatou e hihhai ki ttaohi te hakamaoni te Rono Tauareka Krai raa ma kootou.

⁶ Anau se maanatu hai mahi na tama ma nitama hakamattua te lotu raa. Anau ma na tama naa essau koi hakaatoa. TeAtua hoki se hakatonutonu na tiputipu te tama tautari te tipu te tama, tena anau e meatu pera ma na tama hakamattua raa se isi na tattara ni hakapaa ake ina tattara anau ni tattara atu raa. ⁷ Ia tena na tama nei ekkite pera ma TeAtua e kou mai na mahi ki takutaku ake te Rono Tauareka raa ina tama sei ma ni Jiu raa, ia essau koi pera ma Aia nikou ake Pita na mahi ki takutaku ake te Rono Tauareka raa ina Jiu raa. ⁸ Anau e mee pera ma he aposol na tama sei ma ni Jiu raa ina mahi TeAtua, essau hoki pera ma Pita e mee mo aposol na Jiu raa. ⁹ Tammaki na tama ekkira atu pera ma Jems, Pita, tena Jon ni tama hakamattua te lotu, tena tokotoru nei e illoa pera ma TeAtua e kou mai te hehekau nei i anau, tena laatou ki lulluu na rima maaua ma Banabas ki huri ake pera ma maatou hakaatoa e hehekau te hehekau hokotahi nei. ¹⁰ Na tama raa e kainno mai maaua ma ki mannatu no tokonaki na tama hakaalloha i Jerusalem raa, tena anau ni noho hoki ma te hakataakoto na tama nei e isi raa.

Pol e hai ake Pita i Antiok

¹¹ Emeia te saaita Pita ni hamai i Antiok raa, anau e hai ake tama raa, maitaname hea aia ni ppena raa e sara. ¹² Pita ni noho no kkai ma na tama sei ma ni Jiu raa te saaita na tama Jems ni kauna raa se kittae ake. Emeia te saaita na tama raa ni ttae ake, aia ku horo muri, tena kuse hihai kikkai ma na tama raa, e mee aia e matakau i te hakataakoto na Jiu raa ma na tama sei ma ni Jiu raa ki ttuu te hakamaatino e tapu raa. ¹³ Alaa Jiu i roto Antiok ku mattaku no tauttari Pita, tena Banabas ku tautari hoki na tiputipu sakkino na Jiu raa.

¹⁴ Tesaaita anau nikite pera ma na tama raa se tauttari te hakamaoni te Rono Tauareka raa, kito anau ki hai ake Pita i mua na tama raa hakaatoa ma, “Ako e he Jiu, e meia akoe e tautari na tiputipu na tama sei ma ni Jiu raa, tena ki tiaki na tiputipu na Jiu raa. Kaa akoe e mee ma na tama sei ma ni Jiu raa ki tauttari na tiputipu na Jiu raa ki aa?”

TeAtua e tokonaki na tama hakaatoa tera e hakattina i Aia

¹⁵ Hakamaoni, taatou ni Jiu i te mamaoha iho taatou, tena taatou sei ma ko na tama tera se tauttari na tuua na Jiu raa. ¹⁶ Emeia maatou e illoa pera ma te tama e lavaa koi te tonu i mua na maihu TeAtua kame taatou e isi na hakattina, ia sei ma hea na tuua raa e hihai taatou ki ppena raa. Taatou hoki ki hakattina iaa Jisas Krai ki lavaa taatou te tonu i mua na maihu TeAtua i na hakattina taatou, ia ki se tauttari hea na tuua raa e hihai taatou ki ppena. E mee se hai tama e me ki tonu i mua na maihu TeAtua kame aia e tauttari na tuua raa. ¹⁷ Ia tena taatou ki hahaiivi ki hukui ma Krai ki mee taatou kittonu ma TeAtua, e meia taatou e ppii roo na hai sara e sau pera ma na tama sei ma ni Jiu raa. Eaa! Te hakataakoto nei e huri mai taatou pera ma Jisas e mee taatou ki hai sara? Sei! ¹⁸ Kime anau e kaamata no ppena na mee tera anau ni mee ma e haeroa, tena anau e huri atu pera ma anau he tama e seu na tuua. ¹⁹ Anau ku mate i te vahi na tuua. Na tuua raa e taa anau no mate. Ia ki lavaa anau te noho ma TeAtua, tena anau kuttii ria ma Krai i aruna te kros Aia raa ²⁰ ma ki se lavaa anau te noho i roto te ora anau i mua raa, e meia Krai ku noho i roto te ora anau. Te ora te nei anau e noho vahao nei raa, anau e noho ma te hakatina i te Tama TeAtua tera e laoi anau raa, tena ki hoki mai te ora Aia raa ki tokonaki anau. ²¹ Anau se hihai ki tiaki na mahi hai mahi TeAtua raa, maitaname kame he tama e mee pera ma aia e tuku tonu te ora aia i te vahi na tuua raa, tena te mate Krai raa ku mee pera ma he mee vare koi.

3

Na tama e hakattina ma TeAtua e me ki hakatapu Jisas

¹ Kootou na tama i Galesia raa e vvare roo. Koai te tama e mee kootou ki vvare? Anau ni tattara atu kootou i te mate Krai raa, tena kootou ku illoa laoi roo i te mate Jisas Krai i aruna te kros raa! ² Tena he mee hokotahi koi anau e hihai kootou ki mee mai: kootou ni too peehee TeAnana Tapu raa; kootou etoo e mee kootou e tauttari na tuua raa, ma e mee kootou e tauttari te Rono Tauareka raa, tena ki hakattina? ³ Kootou ni vvare roo peehee! Kootou e kaamata mai ma TeAnana Tapu, tena tesaaita nei kootou kumee ma kihai na mahi kootou hokkootou ki too te ora hakamaoni raa? ⁴ Kootou ni too roo na hakalono llihu haero tesaaita kootou ni mee no hakattina raa. Tena anau e manatu ma na hakalono llihu kootou ni too raa ki se llano marino. ⁵ Eaa! TeAtua e kou atu TeAnana Tapu raa, tena ki huri atu na mahi Aia raa i kootou e mee kootou e ppena hea na tuua raa e hihai raa, ma e mee kootou ni llono te Rono Tauareka raa no hakattina?

⁶ Kootou e manatu na tattara i roto te Launiu Tapu e tattara i te vahi Abraham ma, “Abraham e hakatina TeAtua, tena TeAtua kutoo aia pera ma he tama e tonu tahi.” ⁷ Tena kootou ki illoa hoki pera ma na mokopuna hakamaoni Abraham raa ko na tama e isi na hakattina raa. ⁸ Te Launiu Tapu raa e tattara mai pera ma TeAtua ni tattara i mua pera ma na tama sei ma ni Jiu raa e me kittonu i na karemata Aia, e mee na hakattina na tama raa iaa Krai raa. Tena na tattara TeAtua i roto te Launiu Tapu raa e tattara ake Abraham i te Rono Tauareka raa, tena TeAtua e me ki hakatapu na tama hakaatoa e hakattina raa e mee koi Abraham. ⁹ Abraham e hakatina, tena TeAtua ki hakatapu aia, tena na tama hakaatoa tera e hakattina raa e me ki hakatapu ria pera ma Abraham raa hoki.

¹⁰ Na tama e tuunaki no tauttari na tuua raa e noho ma te haero. E mee te Launiu Tapu raa e tattara ma, “TeAtua e me ki kou ake te haero i te tama tera se tautari na tuua

hakaatoa e mmau i roto te Launiu na Tuua TeAtua raa.” ¹¹ Tena te mee nei ku matahua te saaita nei pera ma na tama e tauttari na tuua raa selavaa tettonu i na karemata TeAtua, maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Na tama TeAtua e too ma ni tama e hakattina raa ko natama e me kitoo te ora e ora tahi raa.” ¹² Emeia te tiputipu te hakatina raa e kee itaha ma te tiputipu te tauttari na tuua raa. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Te tama e tautari hakaatoa na tuua raa e me ki ora.”

¹³ Emeia Krai e hakattana taatou i taha ma te haeo e moe i roto na tuua raa. Aia e too te haeo raa i taha ma taatou te saaita Aia ni tootoo i aruna te kros raa, e mee te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, “Te tama e hakalavaua ria i aruna te laakau raa e me ki noho ma te haeo TeAtua.” ¹⁴ Jisas Krai e ppena peenei raa ma ki lavaa te tattara hakamaoni TeAtua ni tattara ake Abraham raa te ttae hoki i na tama seai ma ni Jiu raa, ia ki lavaa hoki taatou te too TeAnana Tapu TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou mai raa.

Na Tuua ia ma na tattara hakamaoni TeAtua

¹⁵ Aku taina, anau e hihai kikouatu hetattara hai auna tera kootou e illoa: te saaita tokorua e hakamoe tetattara notonu, se haitama elavaa teseu ia ma ku hakapiri ake alaa hakataakoto hoki i aruna ma hea tokorua raa ni hakamoe notonu raa. ¹⁶ Essau pera ma TeAtua ni kou ake te tattara hakamaoni Aia raa iaa Abraham ia ma te Mokopuna aia i muri raa. Te Launiu Tapu raa se hakammau ma, “na hai mokopuna” e mee ma tammaki na tama, e meia te Launiu Tapu raa e mee ma “te Mokopuna” e mee ma hetama hokotahi koi, teenaa ko Krai. ¹⁷ Te hakataakoto anau raa e mee peenei. TeAtua ni hakamoe te tattara e ivi Aia raa ma Abraham i mua, tena i muri haa huitarau tipu toru na hetau Moses ku too na tuua raa. Tena na tuua raa hoki selavaa te seu te tattara e ivi TeAtua raa. ¹⁸ Ia kame na hoki TeAtua e kou mai raa e tuurana i te vahi na tuua raa, tena te tattara hakamaoni Aia raa ku se isi te tuurana i te vahi na hoki raa. Emeia TeAtua e kou ake na hoki raa iaa Abraham e mee te tattara hakamaoni Aia raa.

¹⁹ Kaa he hakataakoto peehee na tuua raa? Na tuua raa e hakapaa ake e mee taatou e haissara i na tiputipu taatou, tena na tuua raa e me kimmoeroo ki tae mai te Mokopuna Abraham tera TeAtua ni tattara hakamaoni ake raa. TeAtua e kou ake na tuua raa i na ensel raa ki kou ake Moses, tena Moses ki kou ake na tuua raa i na tama. ²⁰ Emeia te saaita TeAtua ni tattara ake na tattara hakamaoni Aia raa iaa Abraham, Aia Hokoia roo ni tattara ake Abraham: Aia se hai tama ni kauna ki haere ma na tattara hakamaoni Aia raa.

Te hakataakoto na tuua Moses

²¹ Eaa! Na tuua raa e hakataukaa ma na tattara hakamaoni TeAtua raa? Seai! Kame taatou e too he tuua tera e me ki kou mai te ora hakamaoni raa, tena na tama hakaatoa e tauttari te tuua nei raa e me kittonu i na karemata TeAtua. ²² Emeia te Launiu Tapu raa e mee pera ma te maarama nei hakaatoa e nnoho i raro na mahi na hai sara. Ia tena te tattara hakamaoni TeAtua ki hakassao taatouraa e haere koi i na tama e hakattina Jisas Krai raa.

²³ Emeia, i mua te saaita te hakatina raa ni tae mai, taatou e ponotia i roto te hare karapusi, ia tena taatou e lepotia i na tuua raa haere no tae roo te saaita te hakatina raa ku tae mai. ²⁴ Ia tena na tuua raa e hakamattua i aruna taatou haere notae te saaita Krai ni hamai ma ki lavaa taatou te tuku tonu na ora taatou ma TeAtua raa i na hakattina taatou. ²⁵ Tena vahao nei taatou ku tuku na hakattina taatou raa iaa Krai, tena na tuua raa vahao nei ku se hakamattua i aruna taatou.

²⁶ Kootou hakaatoa ni tamalliki TeAtua, ia e hakanatahi ma Jisas Krai, maitaname kootou e hukui ma Tama raa. ²⁷ Te saaita kootou ni hakoukoutapu ma ki hukui kootou ma Krai raa, kootou etoo te ora hou Krai raa, essau pera ma hetama e reureu te paamaro hou. ²⁸ Ia tena kootou na Jiu raa sekkee itaha ma na tama seai ma ni Jiu raa, ia na tama hehekau raa sekkee itaha ma na tama shaitama e hehekau raa, ia na taanata raa sekkee itaha ma na hine, tena kootou hakaatoa

e hakanatahi, maitaname kootou e hukui ma Krai. ²⁹ Ia tena kootou ku mee pera ma ni tamalliki Krai; kootou hoki ku mee pera ma ni tamalliki Abraham, ia tena kootou e me ki too na tuhana kootou raa pera ma TeAtua ni tattara hakamaoni ake Abraham i mua raa.

4

¹ Emeia anau e me ki meatu hoki. Te tamariki tera e me ki too na hekau te tamana aia raa e me ki mee pera ma he tama hehekau te saaita aia koi paamee, niaina roo ma aia ettino na mee raa hakaatoa. ² Eisi nataanata e me ki lollohi te tamariki raa te saaita aia koi tamariki, tena ku matamata ake na hekau te tamariki raa ki ttae roo te saaita te tamana te tamariki raa ni tuku ake raa. ³ Taatou peeraa hoki. Te saaita taatou ni se ki hakattina hakamaoni raa, taatou e tauttari na tiputipu te maarama nei. ⁴ Emeia te saaita hakamaoni TeAtua nitukura kutae, tena Aia kikauna ria iho te Tama Aia raa. Tama raa e haanau iho ite hine te maarama nei, tena kitautari na tuaa na Jiura, ⁵ ma kitauimuri na tama tera ennoho iraro na tuaa raa, ia ki tokonaki hoki taatou ki mee pera ma ni tamalliki TeAtua.

⁶ Maitaname taatou ni tamalliki TeAtua, tena Aia e kou mai TeAnana te Tamariki Aia raa ki noho i roto na hatu manava taatou. TeAnana tera e me kikanna ma, "Tamana, Taku Tamana." ⁷ Ia tena kootou ku se mee pera ma ni tama hehekau, kootou ku mee pera ma ni tamalliki TeAtua. E mee kootou ni tamalliki Aia, tena TeAtua e me ki kou atu na tuhana hakaatoa Aia e isi ma na tamalliki Aia raa.

Pol e hakatataakoto mmaha na tama i Galesia

⁸ Imua te saaita kootou nise ki illoa mai TeAtua raa, kootou e mee pera ma nitama hehekau na atua tera seai ma ni atua hakamaoni raa. ⁹ Emeia te saaita nei kootou ku illoa mai TeAtua. Eaa, anau kitattara pera ma te saaita nei TeAtua ku iroa kootou? Aiea kootou e hihhai ki vakkai muri i na anana seisi na mahi raa ki tokonaki kootou raea? Aiea kootou e hihhai ki vakkai hakaraoi no mee pera ma nitama hehekau i na anana raa raea? ¹⁰ Anau e rono pera ma kootou eisi na aho, na marama, na hetuu ia ma na hetuu e hakammaha. ¹¹ Anau e hakataakoto mmaha i kootou! Tena anau e matakua ma ka oti te hehekau anau raa kullano marino.

¹² Tena anau e kainno atu kootou aku taina ki mee pera ma anau. Ia tena anau e ssau koi peenaa ma kootou. Kootou se hai mee ni ppena e ssara i anau. ¹³ Kootou e illoa te hakataakoto anau ni takutaku atu te Rono tauareka raa i te kaamata roo; Anau e takutaku atu raa e mee anau e laavea. ¹⁴ Ia niaina ma te maahana anau raa e hainattaa ma kootou, e meia kootou se mee hakahaero anau, ia se tiaki anau. Kootou e too anau pera ma anau he ensel TeAtua, ia hoki kootou e too anau pera ma anau ko Jisas Krai. ¹⁵ Kootou ni hihhia roo! Kaa teehee te hihhia naa vahao nei? Tena anau hokonnau e lavaa te meatu pera ma kootou kinnape na karemata kootou raa itaha no kou mai anau raa ki mee e hainauhie. ¹⁶ Ia e mee anau e tattara atu te hakamaoni, tena kootou ku mee pera ma anau ku haeo kootou?

¹⁷ Na tama tera e hahaiivi ma ki hakatike te Rono Tauareka raa e hihhai mahi roo kootou, e meia na hakataakoto laatou raa e sakkino. Te hihhai na tama raa ma ki vvae kootou i taha ma anau, ki tauttari kootou hea laatou e hihhai raa. ¹⁸ Ia tena e tauareka ki tauttari vaa muri na tama ki mee na hakataakoto laatou raa ki taualleka. Kootou e tau te ppena tahi na mee taualleka, ia se ppena koi te saaita anau e noho ma kootou. ¹⁹ Aku tama! Na hakalono llihu anau nei e ssau roo pera ma na isu te hine ku mee ki mamaoha raa; anau e me ki hakalono llihu peenei ki tae roo te saaita kootou e too na tiputipu Krai raa i roto kootou. ²⁰ Anau e hihai roo ma ki noho ma kootou te saaita nei, kilavaa anau te hakatiketike na tattara anau raa ki tau ma hea kootou e hihhai raa, maitaname anau e hakataakoto mmaha roo i kootou.

Te tattara hai auna Hagar laaua ma Sara

²¹ Anau e hihai kivahiriatu kootou natama tera e hihhai kinnoho iraro natuaa raa: kootou se illoa hea natuaa raa etattara atu kootou? ²² Iroto natuaa raa emmau ma Abraham e isi tokorua natamalliki taanata. Te tamariki e haanau iho ite hine hehekau, tena te tamariki e haanau iho ite avana hakamaoni aia raa. ²³ Te tamariki e haanau iho ite hine hehekau raa, e haanau iho tautari te hakataakoto te tama. Tena te tamariki e haanau iho ite avana hakamaoni aia raa, e haanau iho tautari hea Te Atua nimeake Abraham raa. ²⁴ Tokorua na hine nei e huri mai taatou erua natattara eiviraa. Tena Hagar te hine natamalliki aia raa e hannau mai pera ma nitama hehekau raa e huri mai taatou te tattara e ivi na tama raa ni too ite Mouna Sainai raa. ²⁵ Hagar e tuu pera ma ko te Mouna Sainai i roto Arebia, tena aia e huri mai taatou te matakaina Jerusalem ia ma te kanohenua aia te saaita nei tera ennoho pera ma nitama hehekau raa. ²⁶ Emeia Sara e tuu pera ma ko te Jerusalem hou i te vaelani raa, tena aia ko te tinna taatou. ²⁷ E mee te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Kootou na hine se hai tamalliki raa ki hihhia!

Ia ttani hakamaroa ma te hihhia kootou na hine se hai vahao nillono naisu na tamalliki raa!

Maitaname te hine e peesia ria raa,

e me ki isi tammaki na tamalliki,

e raka i aruna ma te hine te avana aia raa se lavaa roo te tiaki aia raa.”

²⁸ Tena kootou aku taina, kootou essau pera ma ko Aisak te tamariki Sara raa, maitaname kootou e hannau mai tautari te tattara hakamaoni Te Atua ni kou ake Abraham raa. ²⁹ Te saaita naa te tamariki e haanau mai tautari te hakataakoto te tama raa ku mee hakahao te tamariki e haanau mai i na mahi Te Anana Tapu raa, e ssau pera ma te saaita nei. ³⁰ Kaa te Launiu Tapu raa e mee maea? Te Launiu Tapu raa e mee mai ma,

“Hakaise te hine hehekau raa ma te tamariki aia raa i taha,

e mee te tamariki naa se lavaa te too he tuhana pera ma te tamariki te avana hakamaoni raa e me ki too i na hekau te tamana laua raa.”

³¹ Tena aku taina, taatou sei ma nitamalliki te hine hehekau raa, e meia taatou ni tamalliki te hine sei ma he hine hehekau raa.

5

Krais e hakattana taatou

¹ Tuu mmau, maitaname Krais e hakattana taatou, ki se lavaa taatou te nnoho i raro na mahi na tuua raa.

² Anau Pol e meatu kootou, kame kootou e ttuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou ma ki mee Te Atua pera ma kootou e ttonu, tena hea Krais ni ppena raa e llano marino koi. ³ Anau e me ki tattara hai mahi atu kootou hakaraoi pera ma koai te tama e hihai ma aia kittuu te hakamaatino e tapu te tinotama aia raa, te tama naa e tau te tautari na tuua na Jiu raa hakaatoa. ⁴ Kame he tama kootou e tautari na tuua raa ma ki mee aia kitonu i na mahi Te Atua, tena te tama naa e havakkee aia hokoia i taha ma Krais. Tena aia kunoho i taha ma telaoi Te Atua nitokonaki kootou raa.

⁵ Ite vahi maatou: maatou e mannatu pera ma Te Atua e me ki too maatou pera ma nitama e ttonu, e mee maatou e hakattina, tera hea maatou e hakattari i na mahi Te Anana Te Atua raa ma ki too te hakamaoni Aia ni tattara mai raa. ⁶ Te tama e ttuu te hakamaatino e tapu ia ma te tama se ttuu te hakamaatino e tapu te tinotama aia raa sekkee, kame taatou e hukku ma Krais. Te mee e hakamaatua raa ko na hakattina taatou tera e me ki huri ake i roto na laoi taatou i alaa tama raa.

⁷ Kootou ni ppena tauareka roo! Kaa koai eppui kootou ki se tauttari te hakamaoni raa? Tama raa e tatakore kootou peehee? ⁸ Na tatakore peenei raa se oo mai Te Atua te Tama ni hirihiri kootou raa. ⁹ Na tama e tattara ma, “Na ist moisi e lavaa te mee te haraoa e hakamoe raa ki hihuta.” ¹⁰ Maitaname taatou e hukui ma Te Ariki taatou raa, tena anau e hakattina pera ma Te Atua e me ki mee kootou ki tauttari

na tattara anau raa, ia ki setoo na hakataakoto e kkee. Koai te tama e hakapanimu na hakataakoto kootou raa, TeAtua e me ki kou ake na hakalono llihu te tama naa.

¹¹ Aku taina, anau e takutaku pera ma te ttuu te hakamaatino e tapu te tinotama raa se hakamaatua, tera hea anau etauhano tetoo na hakalono llihu raa ina rima na Jiu raa. Kame te tuu te hakamaatino e tapu te tinotama raa e hakamaoni, tena te takutaku anau ite mate Krai i aruna te kros raa selavaa hoki te kou mai te haeo anau. ¹² Anau e hihai ma natama tera e hakapanimu kootou raa ki setuu te hakamaatino e tapu raa koi i na tinotama laatou, e meia laatou ki ttuu hoki alaa kina i na tinotama laatou raa.

¹³ Aku taina, TeAtua e hirihiri kootou ki hakattana i taha ma na tuua raa. Emeia auu se hakatettere ma te saaita nei akoe elavaa te ppena na mee sakkino te tinotama raa e hihai ki hakattaki akoe raa. Kootou kilaoi, tena ku tokonaki kootou hokkootou.

¹⁴ E mee na tuua raa hakaatoa emmoe i roto te tuua hokotahine, "Laoi alaa tama pera ma akoe elaoi akoe hokkoe." ¹⁵ Emeia kame kootou e haere mee pera ma ni manu kai ttama no mee alaa tama ki hakalono llihu, tena hakamattonu ka oti kootou hakaatoa ku haeo.

TeAnana ia ma te tinotama

¹⁶ Hea anau e mee ma ki meatu raa peenei: tiaki TeAnana raa ki hakattaki na ora kootou raa, tena kootou e me ki selavaa te tauttari hea te tinotama raa e hihai. ¹⁷ E mee hea te tinotama raa e hihai raa e me ki hakataukaa ma hea TeAnana raa e hihai, ia hea TeAnana raa e hihai raa e me ki hakataukaa ma hea te tinotama raa e hihai. Te tinotama ia ma TeAnana raa se hihai hokolaaua, tena te mee nei e huri mai pera ma kootou selavaa te ppena hea kootou e hakataakoto ma kippena raa. ¹⁸ Kame TeAnana raa e hakattaki kootou, tena kootou selavaa tennoho iraro na mahi na tuua raa.

¹⁹ Hea te tinotama raa e hihai raa e matahua. Te tinotama raa e huri mai na tiputipu sakkino pera ma, kipaa huri, kinnoho na ora haeo, ia e me kihai huri, tena ²⁰ ki hakammaha na hatu tipua ia ma na tama hai pakava raa. Na tama ku kaamata no nohonoho haeo, tena ku puhupuhu hokolaatou, na tama ku manava kkere, na tama ku hakatauttau, ia na tama ku mannako na mee alaa tama e isiraa. Na tama raa e vvae i na kuturana, tena ki hakatauttau hokolaatou; ²¹ na tama raa e manava kkere hokolaatou, na tama raa e unu tahi, ia e pukua hakatauttau, tena kippena alaa mee haeo peenei hoki. Anau e meatu kootou vahao nei pera ma anau ni meatu i mua raa: na tama tera e ppena na mee nei raa selavaa te ttae i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa.

²² Emeia TeAnana raa e kou mai te laoi, te hihia, te noho laoi, te laumarie, te manava laoi, te tauareka, te hakamaoni, ²³ te pasemmu, tena ki se manava haeo. Se hai tuua e me ki hakataukaa ma na tiputipu nei. ²⁴ Na tama e tauttari Jisas Krai raa ku peesia na tiputipu sakkino nei itaha ia ma hea te tinotama raa e hihai. ²⁵ TeAnana raa e kou mai na ora taatou, tena Aia e me ki rorohi na ora taatou raa. ²⁶ Taatou ki selavaa te hai ahu. Taatou ki selavaa te hakatauttau ma alaa tama. Taatou ki selavaa te manava kkere alaa tama.

6

Tokonaki alaa tama

¹ Aku taina, kame he tama e laavea e ppena te mee e sara, tena na tama e hai mmahi i na hakattina laatou raa e tau te hakatonu ake te tama naa; e meia kootou ki tauttari te ara e tonu. Tena akoe hokkoe ki hakamattonu, ka oti akoe ku teiho i na hahaaite raa hoki. ² Kootou ki tokonaki alaa tama te saaita laatou ettiri na hainattaa, ia kame kootou e ppena peenei, tena kootou ki tauttari na tuua Krai raa. ³ Kame he tama e hakataakoto ma aia e hakanaaniu, e meia i te hakamaoni aia se hakanaaniu, tena te tama naa e hakanapa aia hokoia. ⁴ Kootou hokkootou kikkira muri na tiputipu

kootou raa. Kame na tiputipu kootou raa e taualleka, tena kootou e tau te ahu i na mee kootou nippena raa, ia se ahu niaa alaa tama nippena raa. ⁵ Tena kootou hakaatoa e tau te amo hea e hainattaa i roto na ora kootou raa.

⁶ Kame he tama e akoako atu na tiputipu telotu, tena kootou e tau te hakatae ake na mee taualleka raa i na tama e akoako atu kootou raa hoki.

Taatou e me ki too niaa taatou e ppena

⁷ Auu se hailavvaka kootou hokkootou; se haitama e lavaa te hailaavaka TeAtua. Ehia te kooina akoe ettori, teenaa te kooina hoki akoe e me ki too. ⁸ Kame kootou e tauttari hea te tinotama raa e hihai no ppena na tiputipu sakkino raa, tena kootou e me ki too te mate. Emeia kame kootou e tauttari TeAnana Tapuraa no ppena hea Aia e hihai raa, tena kootou e me ki too te ora e ora tahi. ⁹ Tena taatou ki se kkarote ppena na tiputipu taualleka; kame taatou se kkarote, tena e isi te saaita taatou e me ki too na tuhana taualleka i na tiputipu taatou e ppena raa. ¹⁰ Tena taatou ki tokonaki alaa tama he saaita peehee taatou e lavaa, taohi mua na tama tera e hakattina iaa Jisas Krai raa.

Na tattara hakaoti

¹¹ Kira iho tellahi na inoa anau e taataa atu i kootou ma te rima roo anau nei!

¹² Natama tera ehahaivi ma kimee kootou kittuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou raa ko na tama tera e hihhai ki hakatannata, ia ki ahu i na tiputipu koi taatou na tama raa. Natama raa e ppena peeraa ma ki se hakalono lihu laatou i na hakattina laatou iaa Krai raa. ¹³ Niaina na tama tera ettuu te hakamaatino e tapu na tinotama laatou raa se tauttari hoki na tuua. Na tama raa e hihhai ma kootou ki tuu te hakamaatino e tapu i na tinotama kootou raa ma kilavaa laatou te ahu pera ma kootou e tauttari hea laatou e hihhai raa. ¹⁴ Ia anau iaa, anau e me ki ahu koi i te vahi te kros Jisas Krai TeAriki taatou raa. Tena i te mate Aia, anau kuta mate na tiputipu te maarama nei raa hakaatoa, tena anau ku mee pera ma he tama ku mate i te maarama nei. ¹⁵ Se isi te mee e sara i te tama ettuu te hakamaatino e tapu ia ma te tama settuu te hakamaatino e tapu raa. Te mee tera e hakamaatua raa ko te ora vahao nei TeAtua e hihai ma taatou ki isi raa. ¹⁶ Kame kootou e tauttari hakamaoni roo na tuua nei, tena kootou e me kimee pera ma nitamalliki hakamaoni roo TeAtua. TeAtua e me kimee hakaraoi roo kootou ma telaoui Aia seisi te hakaotira, tena ku kou atu te noho laoi.

¹⁷ Tena ki hakaotioti, anau se hihai hoki ma kootou ki kou mai alaa hakalono lihu, e mee na pona e mmau te tinotama anau nei e huri atu pera ma anau he tama hehekau Jisas.

¹⁸ Aku taina, TeAriki Jisas Krai ki hakatapu kootou, tena ku noho ma kootou na vahao hakaatoa. Amen.

Efesus

Te launiu Pol e taataa i na tama i Efesus

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Hukui ma Krai 1.1—3.21

Takattaka ma Krai 4.1—6.9

Tuummau no ppuhu ma Satan 6.10—6.24

¹ Anau Pol, anau e taataa atu te launiu nei. TeAtua e hihai ma anau ki mee pera ma he aposol Jisas Krai.

Anau e taataa atu kootou na tama i roto Efesus tera e hakamaoni ina ora laatou e hukui ma Jisas Krai raa.

² TeAtua te Tamana taatou ia ma TeAriki Jisas Krai e me ki tokonaki kootou, tena ku kou atu te noho laoi.

Na hoki e Ttapu Krai

³ Taatou ki hakammaha TeAtua te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa! Maitaname TeAtua kukou mai taatou na hoki hakaatoa ettapu ite vaelani raa, e mee taatou ku hukui ma Krai. ⁴ I mua TeAtua ni pena te maarama nei, Aia ko na hirihiri avare taatou ki mee mo tamalliki Aia, e mee taatou e hukui ma Krai, tena taatou ki ttapu no noho se hai sara i na karemata Tama raa.

E mee TeAtua elaoi taatou, ⁵ tena Aia ni maanatu i mua roo ma Aia e me ki mee taatou pera ma ni tamalliki Aia i na mee Jisas Krai ni ppena raa. Teenei he maanatu Aia, tena Aia e hihai ki ppena te mee nei. ⁶ Taatou ki hakammaha TeAtua e mee Aia e huri mai hakamaoni te laoi Aia raa i taatou, maitaname Aia e hoki marino mai taatou te Tamariki Aia e hakasessere mahi raa. ⁷ Maitaname te toto Krai raa e hakattana taatou, tena ki ssoro na hai sara taatou raa i taha. Te laoi TeAtua i taatou raa e rahi roo, ⁸ tena Aia ki nnini iho te laoi Aia raa i aruna taatou.

Ite kite ma te atamai Aia, ⁹ TeAtua e ppena hea Aia ni hakataakoto raa, tena ki hakairoa mai taatou te hakataakoto e huuna ria tera Aia ku oti te maanatu ma ki hakaoti ake iaa Krai raa. ¹⁰ Te hakataakoto TeAtua raa e mee peenei, te saaita hakamaoni raa e me ki tae mai, tena Aia e me ki tuku na mee hakaatoa ite vaelani ia ma te maarama nei raa i raro na mahi te Tuku hokotahi raa, teenaa ko Krai.

¹¹ Na mee hakaatoa e ppena tauttari te maanatu ia ma te hihai TeAtua, tena TeAtua e hirihiri taatou ki mee pera ma ni tama roo Aia i te huhuki taatou ma Krai raa, e mee te hihai Aia raa e moe i aruna hea Aia ni maanatu i te kaamata raa roo. ¹² Tena taatou na tama kaamata tera ni hakattina iaa Krai raa, ki hakammaha TeAtua i na mahi Aia.

¹³ Ia tena kootou hoki ku mee pera ma ni tama TeAtua te saaita kootou ni llono na tattara hakamaoni te Rono Tauareka tera e tokonaki taatou ki ora raa. Kootou e hakattina iaa Krai, tena TeAtua e hakammau te hakamaatino Aia raa i aruna kootou pera ma Aia e ttino kootou, tena ki kou atu kootou TeAnana Tapu Aia ni tattara atu raa.

¹⁴ Ia e mee taatou ku oti te too TeAnana Tapu raa, tena taatou ku illoa te hakamaoni pera ma taatou e me ki too alaa mee taualleka hoki tera TeAtua ni tattara hakamaoni i mua ma Aia e me ki kou ake ma na tamalliki Aia raa. Taatou e hakattari ki too na mee nei te saaita TeAtua e too muri taatou raa, tena taatou ku noho hihhia ma Aia. Ia tena taatou ki hakammaha TeAtua i te tauareka Aia!

Te lotu Pol

¹⁵ Tera hea te kaamata roo anau ni rono na hakattina kootou i TeAriki Jisas ia ma te laoi kootou e huri ake i na tama TeAtua raa, ¹⁶ anau e tauhano te hakammaha ake TeAtua ma kootou. Anau e maanatu kootou inalotu anau raa, ¹⁷ tena anau e kainno ake TeAtua te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa, te Tamana e noho i roto te maahina e tii raa ki kou atu TeAnana Tapu tera e me ki mee kootou ki atamai,

tena ku hakari atu kikkite kootou i TeAtua ia ma ki illoa kootou Tama raa. ¹⁸ Anau e kainno ake ki taaraki na kapuroro kootou raa ki kkkite kootou te maahina Aia raa ma kilavaa kootou te illoa te hakataakoto tera Aia ni kanna atu kootou raa, ia ki illoa hoki kootou te taualleka na hoki Aia ni tattara hakamaoni ake i te kanohenua Aia raa, ¹⁹ ia kikkite hoki kootou na mahi haimmahi Aia tera e hehekau i roto na ora taatou na tama tera e hakattina Aia raa. Na mahi e hehekau i roto taatou nei e ssau pera ma na mahi haimmahi ²⁰ Aia ni huri mai te saaita Aia ni hakaora muri Krai itaha ma te materaa, tena kihakanoho Tama raa ite vahi laua Aia ite vaelani i aruna raa. ²¹ Krai e hakamaatua i aruna na ensel i te vaelani, na tuku, na mahunani ia ma na ariki; te kakkae Aia etoora erakammaoro ma na kakkae na tama hakamattua i roto te maarama nei ia ma te maarama i muri raa; ²² TeAtua e tuku na mee hakaatoa iraro na vae Krai, tena kikou ake Tama raa i na lotu raa pera ma he Ariki e hakanaani i aruna na mee hakaatoa. ²³ Tena te lotu raa e huri mai te kaatoa te tinotama Krai raa, tena Krai Hokoia e mee na mee roo hakaatoa no kaatoa.

2

Jisas e mate, tena ki ora muri

¹ Naanana kootou imuaraa emmate, e mee kootou nise hakallono TeAtua, tena kippena namee e ssara. ² Kootou imuaraa etauttari na tiputipu sakkino i te maarama nei raa, tena ki tauttari te tama e hakamaatua na mahi na tipua i te vaelani raa, teena ko te tipua tera e hakamaatua i roto na ora na tama se hakallono TeAtua raa. ³ Emeia te hakamaoni, taatou e ssau pera ma na tama raa hoki, taatou etauttari na mee tera taatou hokotaatou e hihhairaa. Taatou e ppena namee hakaatoa tera na tinotama ia ma na mannatu taatou raa e hihhai. Taatou e tau te too na hakalono llihu TeAtua raa, e ssau pera ma alaa tama hoki.

⁴ Emeia te manava aroha TeAtua raa e rahiroo, ia telaio Aia taatou raa e rahi hoki, ⁵ tena Aia ki hakaora muri naanana taatou raa ma Krai te saaita na anana taatou raa ni mmate, e mee taatou nise hakallono Aia. Taatou e tokonakiria no ora i na mahi TeAtua. ⁶ E mee taatou e hukui ma Jisas Krai, tena Aia ki hakaora muri taatou i na mahi Aia ma ki hakamattua taatou ma Aia i te maarama i aruna raa. ⁷ Aia e ppena peenei ia Jisas Krai ma ki huri mai ki kkkite taatou ma na tautama koi oo mai i muri raa telaio e rahi Aia raa. ⁸ ⁹ Maitaname TeAtua e tokonaki taatou no ora ma telaio Aia raa, e mee taatou e hakattina. Taatou se ora i na mahi koi taatou hokotaatou, e meia taatou e ora e mee te hoki TeAtua raa, tena taatou ki se ahu ma teeraa ni mahi taatou. ¹⁰ TeAtua e mee taatou ki ttipu peenei, ia e mee taatou e hukui ma Jisas Krai, tena Aia ki penapena taatou ki nnoho te ora tauareka tera Aia ku oti te tanattana ma taatou ki ppena raa.

Hukui ma Krai

¹¹ Kootou seai ma ni Jiu te saaita kootou ni hannau mai raa, tena na Jiu raa e mee ma kootou settuu te hakamaatino e tapuraa i na tinotama kootou, e meia laatou na Jiu raa e ttuu te hakamaatino e tapuraa (teenei he hakamaatino koi na taanata raa e mee i na tinotama laatou.) Mannatu ma na ora kootou imuaraa ni ttipu peehee. ¹² Te saaita na kootou emmao itaha ma Krai. Kootou ni manusiri, tena kootou seai ma ni tama i roto na tama TeAtua ni hirihiri raa. Kootou se isi na tuhana kootou i roto tetattara eivi TeAtua ni hakamoe tera emmoe i roto na tattara hakamaoni Aia ni meake na tama Aia raa, tena kootou ennohovare koi i roto te maarama nei se isi na mannatu, ia se too hoki TeAtua. ¹³ Kootou ni mee raa e mmaoro i taha ma Krai, tena te toto Krai raa e kou mai kootou no taapiri Aia. ¹⁴ E mee Krai Hokoia e kou mai te tauareka, tena ki mee na Jiu ia ma na tama seai ma ni Jiu raa koi oo mai no mee pera ma he kanohenua hokotahi. Aia e seu te tauppaa tera ni vvae no mee na tama raa ki nonnoho haeo raa. ¹⁵ Krai e hakaoti na tuua hakaatoa i roto na tuua na Jiu raa kilavaa Aia te penapena erua na kanohenua raa pera ma he kanohenua

hoou kihukui ma Aia, tena kimee natamaraa kinnoho taualleka. ¹⁶ Temate Krai i aruna tekrosraa eseu tenonnoho haeo natamaraa, ia tena temate Aia i aruna tekrosraa e hakapaa e rua na kanohenua raa pera ma he tinotama hokotahi, tena kitoo muriake natamaraa iaa TeAtua. ¹⁷ Krai e haereiho notakutaku atu te Rono Tauareka ite noholaoi raa ikootou hakaatoa, natama sei ma ni Jiu tera ni oo no mmao itaha ma TeAtua raa ia ma na Jiu tera ni mee ma e tappiri ake Aia raa. ¹⁸ Na mahi Krai raa e mee taatou hakaatoa na Jiu ia ma natama sei ma ni Jiu raa ki oo mai no ttuu i mua TeAtua ma TeAnana hokotahi.

¹⁹ Ia tena kootou natama sei ma ni Jiu raa, te saaita nei kootou kuseai ma ni manusiri ia ma nitama kee. Kootou te saaita nei kuhukui hakaatoa ma natama TeAtua raa, tena kootou kumee pera ma nitamalliki Aia. ²⁰ Kootou essau pera ma ni hare tera e hakatuu i aruna te hatupaa na aposol ia ma na profet raa ni hakamoe, tena Krai Hokoia ko tepourotote hare naa. ²¹ Aia ko te Tama ettaohi na pou te hare naa hakaatoa, tena te hare naa ku haere no rahi no mee pera ma he hare tapu ni hakatapuria ma TeAtua. ²² E mee kootou e hukui ma Krai, tena Krai kuhukui kootou ia ma alaa hakattina ana ite kina TeAtua e noho i na mahi TeAnana Tapu raa.

3

Te hehekau Pol ma na tama sei ma ni Jiu raa

¹ Tena anau Pol, anau e karapuseria e mee te hehekau Krai e kou mai ki takutaku atu te Rono Tauareka raa ikootou na tama sei ma ni Jiu raa. ² Hakamaoni kootou kame ku oti tellono te hehekau Krai nikou mai anau kippena kitokonaki kootou ina mahi Aia raa. ³ TeAtua e hurimai na hakataakoto Aia e huunaria raa ki iroa anau. (Anau etaataa hakapopoto atu koi telauni nei, ⁴ ia kame kootou e ppau hea anau etaataa raa, kootou e me ki illoa te atamai anau ina tiputipu Krai e huunaria raa.) ⁵ I mua taatou natama nise illoa namee tera ni huunaria raa, e meia te saaita nei TeAtua e hurimai namee raa i TeAnana Tapu, tena kihuriake hoki na aposol ia ma na profet raa. ⁶ Te hakataakoto tera ni huunaria i mua raa e mee pe nei. Natama sei ma ni Jiu raa e me ki hakapaa ma na Jiu raa, tena kutoo na tuhana e t tapu TeAtua e me ki kou mai raa. Natama raa e me ki hukui ma na Jiu raa pera ma he kanohenua hokotahi, tena natama sei ma ni Jiu raa e me kitoo hoki na tattara hakamaoni TeAtua ni tattara ake na Jiu raa, e mee laatou kuhukui ma Jis Krai.

⁷ TeAtua e kou mai te hoki etaureka nei i anau, tena anau kumee pera ma he tama hehekau ite Rono Tauareka tera Aia nikou mai anau ina mahi Aia raa. ⁸ Anau e mouraro ina hakattina ana TeAtua raa hakaatoa, e meia TeAtua e kou mai te hehekau tauareka nei kikkave na mee taualleka te Rono Tauareka Krai tera taatou se illoa raa ina tama sei ma ni Jiu raa, ⁹ tena kimee na tama hakaatoa kikkite ma na hakataakoto TeAtua e huunaria raa e me ki hehekau ria pehee. TeAtua te Tama ni ppena na mee hakaatoa raa ni huu na hakataakoto Aia raa na saaita kullaka raa, ¹⁰ ma kilavaa te saaita nei ite vahi te lotu na ensel hai mmahi tera e isi na mahi ite vaelani raa te illoa te atamai Aia tera ehhura iroto namee hakaatoa raa. ¹¹ TeAtua e pena te mee nei tautari te hakataakoto e moe tahi iroto Aia tera Aia ni mee no hakamaoni ina mahi Jis Krai TeAriki taatou raa. ¹² Taatou e hukui ma Krai no hakattina hakamaoni Tama raa, tena taatou ku se isi te mattaku ki oo no ttuu i mua TeAtua. ¹³ Ia tena anau e kainno atu kootou ki se mamannatu tammaki e mee anau e too na hakalono llihu nei ma kootou kitokonaki kootou.

Te laoi Krai

¹⁴ Tera hea anau eteiho notuturi i mua na maihu TeAtua, ¹⁵ te Tama tera na hareakina hakaatoa ite vaelani ma te maarama nei raa e too na inoa hakamaoni laatou raa. ¹⁶ Tena anau e kainno ake TeAtua ina mahi TeAnana Tapu kikou atu kootou ni mahi ina mahi Aia raa kitokonaki kootou kiivi, ¹⁷ tena anau elotu ma

kilavaa Krai tenoho iroto nahatumanava kootou e mee nahakattina kootou raa. Anau elotu hoki ma kootou kittaohimmau tetiputipu telaoiraa iroto kootou pera ma tekerekere raa ettaohi napatiaka nalaakauraa, ¹⁸ kilavaa kootou ma nahakattina ana TeAtuaraa hakaatoa teisi namahi kiilloa tellaha ma teroroa, tepalluna ia ma tennoto telaoi Krai raa. ¹⁹ Hakamaoni kootou emekioti kuilloa telaoi Krai teeraa erakaroo iaruna namee hakaatoa itemaarama nei raa, tena natiputipu TeAtuaraa kukkapi iroto taatou.

²⁰ Namahi TeAtuaraa e hehekau iroto nahapuroro taatou, tena Aia elavaa teppena nameeroo hakaatoa tera erakaroo ma hea taatou ekainno ki tooraa, ia emannatu ma kippena raa. ²¹ Taatou kihakammaha TeAtua inaharelotu ia ma Jisas Krai nahavao hakaatoa. Amen.

4

Na hakattina hakaatoa e hukui ma Jisas Krai

¹ Anau emeatu kootou hakaatoa, anau e karapuseria maitaname anau e hehekau ma TeAriki, tena anau ekainno atu kootou kinnoho na ora etaualleka tera etauma hea TeAtua nikanna atu kootou kittaohimmau raa. ² Auu se ahu, auu semannava haeo, ia auu selotolloto vave. Huriake telaoi akoe ialaa tama, tena auu selloto te saaita teeraa tama e pena te mee e sara. ³ TeAnana Tapu e hukui taatou hakaatoa, tena taatou hakaatoa kihai namahi taatou kinnoho ma tenoho laoi raa. ⁴ Taatou nahakattina ana essau pera ma hetinotama tetama hokotahi, tena taatou etoo TeAnana Tapu hokotahi. ⁵ Eisi TeAriki hokotahi, te hakatina hokotahi, te hakoukou tapu hokotahi; ⁶ ia eisi TeAtua ia ma te Tamana hokotahi namama hakaatoa: teenaa ko TeAriki namama hakaatoa tera e hehekau, ia enoho iroto namama hakaatoa raa.

⁷ Taatou hakaatoa etoo nahoki taatou raa tautari hea Krai nikou mai raa. ⁸ Pera ma hea te Launiu Tapu raa e tattaramai ma, "Te saaita te Tama raa ni haere i te vaelani raa, Aia etoo tammaki namama haeo no haere ma Aia; tena kikouake nahoki namama raa."

⁹ Tena te tattara emee ma, "Tama raa e haere iaruna raa" emee maea? Te tattara raa emee ma te Tama raa kuoti te hamai iraro itemaarama nei. ¹⁰ Tena te Tama tera ni hamai iraro itemaarama nei raa ko te Tama koi ni haere i te vaelani raa ma kimee namee hakaatoa kittonu inamahi Aia raa. ¹¹ Teenaa ko te Tama tera ekouake nahoki namama raa, tena Aia kihirihiri alaa tama kimee mo aposol, alaa tama kimee mo profet, alaa tama kimee mo tama e takutaku te Rono Tauareka, alaa tama kimee mo tama elollohi nahakattina ana, tena alaa tama kikoako namama. ¹² Aia eppenana meenei kimee namama hakaatoa tera e hakattina TeAtuaraa kitanattana, tena ku hehekau kiivi naharelotu Krai raa. ¹³ Ia tena taatou hakaatoa kioo mai no hakanatahi ma te hakatina hokotahi iteatamai taatou ite Tamariki TeAtuaraa. Tena taatou kimee pera ma nitama kumattua inahakataakoto taatou ki tootaatou te hakamaoniroo natiputipu Krai raa hakaatoa. ¹⁴ Tena taatou kusemee pera ma nitamalliki eaauaria tepeau, ia e aaniaria tematani tera etere hakatike ma nakoako namama haissara tera e hakattaki alaa tama kippena namee haeo ma namalliu laatou raa. ¹⁵ Emeia taatou kitanattara te hakamaoni matelaoi, tena taatou kihhomoake ma natiputipu Krai te Tama tera e hakamaatua raa. ¹⁶ Krai e hukui namama hakaatoa iroto tetinotama raa inamahi Aia, tena tetinotama raa hakaatoa etaohiria inahukui tetinotama raa. Tena te saaita namama kina tetinotama raa eppenana nauata laatou raa, tena tetinotama raa kuhomoake matelaoi.

Te ora vahao nei

¹⁷ Tena anau etattara hakamataku atu kootou ite inoa TeAriki: Auu setauhano tennoho pera ma namama ennohopouriraa. Nahakataakoto namama raa e haeo, ¹⁸ tena nahapuroro namama raa eppuni. Namama raa emmao itaha matelaoi.

TeAtua e kou mai raa, e mee laatou e hakatturi na katarina laatou raa, tena ki se hihhai ki hakattike na ora laatou raa. ¹⁹ Na tama raa ku se isi na nnapa laatou, ia na tama raa e ppena tahi na mee sakkino tera tetinotama raa e hihai, tena ki tauhano te ppena na tiputipu sakkino.

²⁰ Emeia kootou ni se akoako ria ki mee peeraa te saaita kootou ni illoa mai Krai raa.

²¹ Kootou ku oti te llono i te vahi Tama raa, ia e mee kootou e hakattina Tama raa, tena kootou ku ako ria i te hakamaoni Jisas raa. ²² Tena peesia na tiputipu kootou i mua tera e mee kootou ki tauttari na ora kootou i mua raa, teenaa ko na tiputipu e mee na ora kootou raa ki haeo. ²³ Kootou ki mee na hatu manava ia ma na kapuroro kootou raa ki matahua, ²⁴ tena kootou ki too te ora vahao nei tera TeAtua e penapena ma na tama ki too ki ssau pera ma na tiputipu Aia tera e huri mai te ora hakamaoni e tapu raa.

²⁵ Tena hakaoti tetattara malliu vahaonei! Kootou hakaatoa kitattara ake alaa hakattina ana te hakamaoni, maitaname taatou hakaatoa ku hokotahi i roto te tinotama Krai raa. ²⁶ Ia kame akoe e roto, tena auu se tiaki te roto naa ki hakattaki akoe kippena na mee essara, ia auu se noho ma te roto naa ki tae te aho hakaatoa.

²⁷ Auu se tiaki he saaita ma Satan ki hehekau i roto akoe. ²⁸ Na tama e kailallao raa ki hakaoti vahao nei te kailallao, tena ku kaamata no uata ki lavaa laatou te tokonaki laatou hokolaatou, tena ku tokonaki hoki na tama hakaalloha raa. ²⁹ Auu se pehiphi na tattara haeo, emeia ppehi koi na tattara elavaa te tokonaki teeraa tama raa, teenaa ko na tattara elavaa te tokonaki te hakatina teeraa tama, ia na tattara akoe e ppehi raa e me ki tokonaki hoki na tama e llono raa. ³⁰ Kootou ki se mee TeAnana Tapu TeAtua raa ki aroha, e mee TeAnana Tapu TeAtua raa ko te hakamaatino pera ma Aia ettino kootou kittaroo tesaaita Aia e me ki hamai no tokonaki kootou raa. ³¹ Peesia na hakataakoto hakaatoa e sakkino raa, tena na nonnoho haeo ia ma na hakatauttau raa o taha. Hakaoti te vavaa huri alaa tama ia ma ku hai haeo alaa tama, tena peesia na tiputipu sakkino raa hakaatoa. ³² Kootou ki manava laoi alaa tama, ia ki alloha alaa tama, tena ku ssirihia na mee sakkino alaa tama ni ppena i akoe raa pera ma TeAtua ni ssirihia na hai sara akoe raa i na mahi Krai.

5

Nnoho i roto te maahina Krai

¹ Kootou kihahaivi kimee pera ma TeAtua, e mee kootou nitamalliki Aia e hakasessere. ² Te laoi raa ki hakamaatua i roto na ora kootou, e ssau pera ma Krai e laoi taatou, tena ki hoki mai te ora Aia raa pera ma he hoki e hauna laoi tera e mee TeAtua ki hihia.

³ E mee kootou nitamalliki TeAtua, tena kootou ki setattara na mee haeo pera ma te hai huri, te hai pakava na tinotama ia ma te mannako. ⁴ Ia setau hoki ma kootou ki mee na tattara haeo, na tattara saakari ia ma na taussua haeo. Emeia kootou e tau te hakammaha TeAtua avare. ⁵ Kootou e illoa pera ma tetama e haere hai huriraa, tetama e ppena na mee essara ma teeraa tama raa ia ma tetama kai manako raa selavaa te isi he tuhana i te Hakamaatua ana Krai ma TeAtua raa, e mee te kai manako raa e ssau pera ma he tiputipu ki hakamaru na hatu tipua.

⁶ Auu se tiaki na tama ki malliu atu kootou ma na tattara vvare laatou raa; aanei ko na meeroo tera TeAtua e me ki roto i na tama se hakallono Aia raa. ⁷ Tena kootou ki se hukui ma na tama peenei. ⁸ Kootou ni noho pouri i mua, emeia te saaita kootou ku o mai no mee pera ma nitamalliki TeAriki raa, tena kootou ku noho i roto te maahina. Ia tena kootou ki noho pera ma nitama te maahina, ⁹ e mee te maahina raa e kou mai na tiputipu hakaatoa e taualleka, na tiputipu hakaatoa e ttonu ia ma na tiputipu hakaatoa e hakamaoni. ¹⁰ Hahaivi ki illoa kootou na mee tera e me kimee TeAriki ki hihia raa. ¹¹ Kootou ki se hukui ma na tama e noho pouri raa no ppena na mee settonu: teenaa ko na tiputipu te pouri raa. Emeia kootou kippena na tiputipu te maahina raa. ¹² Te mee naa hakanapa roo ma kootou

ki tattara hoki na mee na tama haeo raa e ppena hai amuni raa. ¹³ Te saaita na mee hakaatoa e kou mai ite kina te maahina raa, taatou e me kikkite laoi roo natti pu na mee raa, ¹⁴ maitaname te maahina raa e huri ake te hakamaoni na mee raa. Tera hea te tattara raa e moe ma,

“Mahhike i aruna na tama e tumoe mahi raa, ia mahhike i taha ma te mate, tena Krai e me ki hakamaahina na ora kootou.”

¹⁵ Kootou kilollohi hakamattonu na ora kootou raa. Kootou kise nnoho pera ma ni manapuhi, e meia nnoho pera ma ni tama e atamai. ¹⁶ Kootou ki se nnoho taravare, maitaname na aho nei ni aho te haeo. ¹⁷ Auu se nnoho vvare, e meia hahaivi ki illoa kootou hea TeAriki e hihai ma kootou ki ppena raa.

¹⁸ Auu se unu na wain ki vvare kootou, e mee te wain raa e me kimee te ora akoe raa ki haeo; e meia too TeAnana Tapu raa i roto na ora kootou. ¹⁹ Kootou ki tattara ake alaa tama na tattara i roto na rue TeAtua raa hakaatoa. Kootou ki huhua ma na hatu manava kootou ki hakammaha ake TeAtua. ²⁰ Kootou ki hakammaha tahi ake TeAtua Tamana i na mee hakaatoa i te inoa Jisas Krai TeAriki taatou raa.

Na hhine ia ma na taanata laatou

²¹ Koorua ki hakallono na tattara koorua hokkoorua, e mee koorua e hakammaha Krai.

²² Kootou na hhine; kootou ki hakammaha na taanata kootou raa pera ma akoe e hakammaha TeAriki raa. ²³ E mee tetanata eisi na mahi aia i aruna te avana aia raa pera ma Krai eisi na mahi Aia i aruna teloturaa, ia tena Krai Hokoia ko te Tokonaki telotu, tena teloturaa ko te tinotama Aia. ²⁴ Ia tena na hhine raa hokolaatou ki hakallono na taanata raa pera ma telotu raa e hakammaha Krai.

²⁵ Kootou nataanata, kootou kihaiavana laoi na hhine kootou raa pera ma Krai elaoi telotu, tena kihoki ake te ora Aia raa ma telotu. ²⁶ Aia e mate ma na tama Aia raa kimee na tamaraa kimatahua. Aia e hakoukou na tamaraa ma te vai ite hakoukou tapu ia ma na tattara Aia raa, ²⁷ kilavaa Aia te mee na tama Aia raa hakaatoa kimatahua, tena kutoo na tamaraa ite kina Aia enoho raa, ki se lavaa na tama raa te matana ennae, tena ku isi na hai sara ia ma na mee sakkino.

²⁸ Nataanata raa e tau te mee hakaraoi na avana laatou raa e ssau pera ma laatou e mee hakaraoi na tinotama laatou raa. Tetanata elaoi te avana aia raa elaoi aia hokoia. ²⁹ Se hai tama taatou e mee pera ma aia se hihai te tinotama aia. E meia taatou e hannai na tinotama taatou raa, tena kilollohi hakaraoi na tinotama taatou raa pera ma Krai e rorohi telotu; ³⁰ e mee taatou hakaatoa e hukui ma te tinotama Aia raa.

³¹ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“I te hakataakoto nei koi te tanata raa e me ki tiaki te tamana ia ma te tinna aia raa, tena ku haere no hakapaa ma te avana aia raa, tena tokorua naa ku mee pera ma he tama hokotahi.”

³² I roto na tattara nei e isiroo te poroporo e hakamaoni tera anau eiroa e tattara ia Krai ia ma telotu. ³³ E meia te tattara nei e haere hoki kootou: nataanata hakaatoa kilaoi na avana laatou raa pera ma aia e laoi aia hokoia, tena na hhine raa ki hakammaha na taanata laatou raa.

6

Na matua ia ma na tamalliki laatou

¹ Kootou na tamalliki TeAtua: kootou ki hakallono no tauttari na maatua kootou raa, e mee te nei hea kootou e tau te ppena. ² Tetuaa kaamata tera eisi te tattara hakamaoni e hakapaa ake raa e mee ma, “Hakammaha na tamana ia ma na tinna kootou raa, ³ kitaualleka na ora kootou, tena kootou e me kinnoho saaita roroa ite maarama nei.”

⁴ Kootou na maatua na tamallik: kootou ki se mee na tamalliki kootou raa killoto. E meia kootou ki poroporo ake na tamalliki raa, tena ku akoako ake na tamalliki raa i na tiputipu TeAriki e hihai raa.

Na tama hakamattua ia ma na tama hehekau

⁵ Kootou na tama hehekau: kootou ki mattaku no tauttari hakamaoni na tama hakamattua kootou i te maarama nei raa, e ssau pera ma akoe e hehekau ma Krai.

⁶ Se mee ma kootou ki tauttari koi te saaita na tama hakamattua kootou raa ekkite ma ki mee tama raa ma akoe e tautari hakamaoni; e meia ppena ma na hatu manava kootou hea TeAtua e hihai kootou ki ppena raa pera ma kootou e hehekau ma Krai.

⁷ Kootou ki hehekau hakappuru pera ma ni tama hehekau, e ssau pera ma kootou e hehekau ma TeAriki, seai ma tetama. ⁸ Kootou ki mannatu pera ma TeAriki e me ki tau i muri taatou i na hehekau taualleka taatou e ppena raa, niaina ma akoe he tama hehekau, ia seai ma he tama hehekau.

⁹ Kootou na tama hakamattua: kootou ki mee hakaraoi na tama hehekau kootou raa. Kootou ki mannatu pera ma akoe ia ma te tama hehekau akoe raa ni tama te Tama Hakamaatua hokotahi i te vaelani tera e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi raa.

Na hana hakaatoa TeAtua

¹⁰ Teenei na tattara hakaoti anau i kootou: Kootou ki too na mahi kootou raa i TeAriki, tena akoe e me ki iwi, e mee na mahi Tama raa e hai mahi roo. ¹¹ Kootou ki taohi mmahu na hana kootou e ppuhu i roto na taua tera TeAtua ni kou atu kootou raa, ki lavaa kootou te ttuu mmahu i na hahaaite Satan, ¹² e mee taatou se ppuhu ma na tama te maarama nei, e meia taatou e ppuhu ma na tipua sakkino ia ma te tuku hakamaatua na tipua sakkino tera e taakai vaa aruna na henua hakaatoa raa, tena taatou e ppuhu ma na mahi te pouri. ¹³ Ia tena taatou ki too hakaatoa na hana e ppuhu tera TeAtua ni kou mai raa! Tena te saaita te aho te haeo raa e ttiri akoe raa, akoe e lavaa te ttuu mmahu i na hahaaite te tama haeo raa, tena te saaita te taua raa e oti raa akoe e me ki tuu mmahu koi i te kina akoe e tuu raa.

¹⁴ Tena kootou ki ttuu tanattana ma te hakamaoni pera ma he taitu e hakatike areha na paioro kootou, ia tuu tanattana ma te tonu pera ma he mee e ppuhi na hatahata kootou. ¹⁵ Ia pera ma akoe e uru nataka, tena akoe ki tanatana notakutaku te Rono Tauareka i te noholaoi raa. ¹⁶ Na vahao tahi kootou ki amoamo na hakattina kootou raa pera ma he mee e me ki ppuhi na hika e ura tera Satan e vanavana atu raa. ¹⁷ Kootou ki illoa te hakamaoni pera ma TeAtua e tokonaki kootou, tena te mee raa e ssau pera ma he uhi akoe e uhi te saaita te taua, tena na tattara TeAtua raa e ssau pera ma he paraamo TeAnana Tapu raa e kou atu.

¹⁸ Lotu ake TeAtua ki tokonaki kootou pera ma TeAnana Tapu raa e hakattaki akoe. I te hakataakoto nei koi kootou ki tanatana tahi, ia auu se matana ennae; lotu tahi ake TeAtua ki tokonaki na tama Aia raa hakaatoa. ¹⁹ Ia lotu hoki ma anau, tena ku kainno ake TeAtua ki kou mai ni tattara i anau ki tattara te saaita anau e tanattana ki tattara, ia ki se lavaa anau te matakau te tattara i te vahi na hakataakoto te Rono Tauareka tera koi huunaria raa. ²⁰ Jisas Krai e hirihiri anau ki tattara ma Aia, ia ki takutaku te Rono Tauareka raa. Teenei hea anau e ponotia i roto te hare karapusira. Lotu ma anau ki lavaa anau te tattara hai mahi i te Rono Tauareka raa.

Na tattara hakaoti

²¹ Maatou e laoi Tikikus te taina hakamaoni maatou nei, tena te tama nei e hehekau hakamaoni ma TeAriki, tena aia e me ki hakari atu kootou hakaatoa na tiputipu te ora anau raa, ki illoa kootou ma te ora anau raa he ora peehee. ²² Anau e kaunaria atu te tama nei ki tattara atu ki illoa kootou na tiputipu na ora maatou i te kina nei raa, tena aia ki tokonaki kootou.

²³ Tena TeAtua Tamana ia ma TeAriki Jisas Krai ki kou atu kootou te noholaoi, te laoi ia ma te hakatina. ²⁴ Tena TeAtua ki rorohi laoi kootou na tama tera e laoi hakamaoni Jisas Krai TeAriki taatou raa ma te laoi se isi te hakaoti raa.

Filipai

Te launiu Pol e taataa i na tama i Filipai

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.11
 Te ora Pol 1.12—1.26
 Te ora Krai 1.27—2.18
 Timoti laua ma Epafroditus 2.19—2.30
 Lollohi hakappuru i na mee e ssara 3.1—4.9
 Na soa laoi Pol 4.10—4.20
 Na tattara hakaoti 4.21—4.23

¹ Anau Pol, maaua ma Timoti ni tama hehekau ma Jisas Krai.

Maaua e tattaa atu i na hakattina ana hakaatoa TeAtua i roto Filipai tera e hukui ma Jisas Krai raa, hakapaa hoki ma na tama hakamattua i roto na hare lotu ia ma na tama e totokonaki raa.

² TeAtua te Tamana taatou raa ia ma TeAriki Jisas Krai ki kou atu te tauareka ma te noho laoi.

Te lotu Pol

³ Na vahao hakaatoa anau e maanatu kootou, anau e hakammaha ake TeAtua ma kootou; ⁴ tena na vahao hakaatoa anau elotu ma kootou raa, anau elotu roo ma te hihia, ⁵ e mee tammaki na ara kootou nitokonaki anau ki hehekau ma te Rono Tauareka raa, kaamata mai roo te aho kaamata raa haere nottae te aho nei. ⁶ Ia tena anau e iroa roo pera ma TeAtua, te Tama ni kaamata te hehekau nei i roto kootou raa e me ki tokonaki roo kootou ki tae te hakaoti, i te Aho Jisas Krai raa. ⁷ Anau e maanatu tahi kootou! Ia e tonu hoki anau te isi na maanatu peenei i te vahi kootou, maitaname kootou hakaatoa e tokonaki roo anau i te vahi te hehekau TeAtua e kou mai anau raa, ia te saaita nei anau e noho i roto te hare karapusi, tena anau e isi te saaita e me ki tana ki tattara ki tokonaki te Rono Tauareka raa ki moe tahi. ⁸ TeAtua e iroa pera ma te hakataakoto emmaha anau e tattara atu ma anau e isi i kootou raa e hamai i te hatu manava Jisas Krai Hokoia.

⁹ Anau elotu pera ma na laoi kootou raa ki hohomo koi no hohomo, hakapaa ma te atamai hakamaoni ia ma te hakatonutonu e tonu raa, ¹⁰ ki lavaa kootou te hirihiri hea e tauareka. Tena kootou e me ki hakattana i taha ma na mee sakkino hakaatoa, ia ki se isi na sara i te Aho Krai raa e tae mai. ¹¹ Na ora kootou raa e me ki ppii roo na mee taualleka hakamaoni tera Krai Hokoia e lavaa te kou atu ma na mahi ki hakammaha TeAtua.

Tiputipu te ora Pol

¹² Aku taina ma aku kave, anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma na mee tera ni kapihi mai anau raa e tokonaki roo te Rono Tauareka raa kittoha. ¹³ Ia tena na soldia hakaatoa ia ma alaa tama hoki ku illoa pera ma anau e ponotia i roto te hare karapusi raa e mee anau he tama hehekau ma Krai. ¹⁴ Tena te noho anau i roto te hare karapusi nei e tokonaki tammaki na hakattina ana ki hakattina hai mahi i TeAriki, tena na tama raa ku oo roo no se mattaku te takutaku na tattara TeAtua raa.

¹⁵ Hakamaoni, e isi na tama e takutaku i te vahi Krai, maitaname laatou e manava kkere, ia nitama e hihai ki hakatauttou, emeia alaa tama e takutaku ma na hakataakoto taualleka. ¹⁶ Na tama nei e takutaku ma telaoi, maitaname laatou e illoa pera ma TeAtua e kou mai te hehekau nei i anau ki tattara atu te hakamaoni te Rono Tauareka raa. ¹⁷ Alaa tama setattara te hakamaoni Krai, emeia laatou e tattara ma na hakataakoto sakkino, na tamaraa e mannatu ma laatou e me

kippena na mee ki mee te hakataakoto anau raa ki haeo te saaita anau e noho i roto te hare karapusi raa.

¹⁸ Niaina! Anau e hihia koi, e mee tammaki na ara taatou e lavaa te takutaku ake Krai inatama, niaina taatou etakutaku ma na hakataakoto haeo ia ma na hakataakoto taualleka. Tena anau e me ki tauhano te noho hihia, ¹⁹ maitaname anau e iroa pera ma i te vahi na lotu kootou ia ma te tokonaki tera e hamai TeAnana Tapu Jisas Krai raa, anau e me ki hakattanaria itaha ma te hare karapusi nei. ²⁰ Te hakataakoto e rahi ia ma te hihai anau peeraa anau ki se lavaa te tteiho ma hea anau e ppena nei, ki ssau pera ma na saaita hakaatoa koi, ia taohi mua te saaita nei, tena anau e tuu se mataku kilavaa anau te hakammaha Krai ma te tinotama anau, niaina anau koi ora, ia niaina ma anau ku mate. ²¹ Kaa te ora raa hea? I te iroa anau, te ora raa ko Krai. Te mate anau raa e me ki tokonaki ki ttoha te Rono Tauareka raa. ²² Emeia, kame anau e ora koi, anau e lavaa te ppena tammaki na mee taualleka, tena anau se iroa te hirihiri te ora hee anau e hihai. ²³ Erua na hakataakoto e ttiri tahi anau. Tena te mee e tauareka roo, anau ki tiaki te ora nei, tena ku haere no noho ma Krai; ²⁴ e meia, te mee hakamaatua roo; anau ki ora ki tokonaki kootou. ²⁵ Anau e iroa hoki te me nei, ia tena anau e iroa pera ma anau e me ki ora. Anau e me ki noho koi ma kootou ki tokonaki hakamarie kootou ki hihia i na hakattina kootou raa, ²⁶ ia te saaita anau e noho hakaraoi ma kootou raa, kootou e me ki isi roo na mee e me ki tattara ahuahu i te vahi anau, e mee kootou e hukui na ora kootou raa ma Jisas Krai.

²⁷ Ia tena te mee hakamaatua, kootou kippena na ora kootou raa ki ssau pera ma hea te Rono Tauareka Krai raa e hihai, kimmata ma anau e lavaa te haere atu no mmata kootou ma kuseai. Anau e hihai ki rono pera ma kootou e ttuum mau ma te hakataakoto hokotahi, tena kootou hakaatoa ki hai na mahi kootou ki hakattina te Rono Tauareka raa. ²⁸ Auu se mattaku na tama haeo raa; kootou ki hakattina, tena na hakattina kootou raa e me ki huri ake na tama naa pera ma laatou e me ki llano, tena kootou e me ki ora, maitaname TeAtua ko te Tama tera e kou atu na mahi kootou. ²⁹ Maitaname TeAtua ku oti te kou atu kootou na mahi ki hehekau ma Krai, ia se mee ma kootou ki hakattina koi, e meia kootou ki hakalono llihu hoki ma Tama raa. ³⁰ Tena te saaita nei taatou ki hakapaa hakaatoa no ppuhu te taua. Te nei ko te taua tera kootou ni kkite, ia ni llono anau ni ppuhu na saaita ku llaka raa, tena anau koi ppuhu koi te taua nei.

2

Tauttari na tiputipu Krai

¹ Na ora kootou ma Krai raa e mee kootou ki ivi, tena te laoi Aia raa e mee kootou ki noho taualleka. Kootou kunniti ma TeAnana Tapu, tena kootou ku isi te laoi ia ma te manava aroha i alaa tama. ² Anau e meatu kootou ki too te maanatu hokotahi ki mee anau ki hihia, tena kutoo te laoi hokotahi, tena na hakataakoto ma na anana kootou raa ki hakanatahi. ³ Auu se ppena na mee ki huri ake pera ma kootou e mannako, ia ki mee pera ma kootou e hai ahu, e meia kootou ki laumarie ma alaa tama. Kootou ki hakammaha alaa tama ki raka i aruna ma kootou hokkootou. ⁴ Mmata hakaraoi hea teeraa tama e hihai, ia se mannatu koi hea kootou e hihai. ⁵ Na tiputipu kootou e tau te isi raa ko na tiputipu tera Jisas Krai e isi raa.

⁶ Krai na vahao hakaatoa e ssau pera ma TeAtua, e meia Aia se isi te hakataakoto ma ki mee Aia ki ssau pera ma TeAtua.

⁷ Niaina ma Aia e isi na mahi,
Aia e hihai koi ki kou mai hea Aia e isi,
tena Aia ki hamai no mee pera ma he tama hehekau.
Aia e hamai no tipu pera ma he tama,
tena Aia e ssau koi pera ma he tama.

⁸ Tama raa e pasemmu roo,
tena e hakarono roo haere no tae te saaita Aia ku mate raa,
teenaa ko te mate Aia i aruna te kros.

⁹ Teenaa ko te hakataakoto hokotahi nei koi tera TeAtua e too Tama raa no kkave
i aruna,
tena ki kou ake Tama raa te inoa e raka i aruna na inoa roo hakaatoa.

¹⁰ Ia tena hakaatoa ki hakammaha te inoa Jisas raa,
na tama hakaatoa i te vaelani ma te maarama nei,
ia ma te maarama i raro raa e me ki tteiho no tutturi,

¹¹ tena hakaatoa e me ki tattara pera ma Jisas Krai ko TeAriki,
ia hakammaha na mahi TeAtua Tamana.

Ppena hea TeAtua e hihai

¹² Tena aku soa laoi roo, e ssau pera ma kootou e hakallono roo anau te saaita anau
ni noho ma kootou raa, tena te mee roo e hakamaatua raa, kootou ki hakallono hoki
anau te saaita anau e noho i mmao ma kootou raa. Tauhano te hehekau no porepore
te mattaku ki too te ora hakamaoni, ¹³ maitaname TeAtua e hehekau tahi i roto kootou
ki mee kootou ki hihhai ki tauttari hea Aia e hihai raa.

¹⁴ Ppena na mee hakaatoa, ia auu se tamumu, tena auu se hakatauttau, ¹⁵ ki se lavaa
kootou te isi na sara, ia ki matahua kootou pera ma ni tamalliki hakamaoni TeAtua
tera e nnoho i roto te maarama e ppii na mee sakkino nei ia ma na tama hai ssara raa.
Kootou ki mee pera ma na hetuu i te vaelani raa no hakamaahina atu na tama naa,
¹⁶ te saaita kootou e tattara atu na tattara te ora raa. Kame kootou e ppena peenei,
tena anau e me ki tattara ahuru roo kootou i te Aho Krai raa, maitaname na mee kootou
e ppena naa e huri ake pera ma na hehekau anau raa se llano marino.

¹⁷ Anau e me ki hihia roo niaina ma anau e me ki nnini na toto te ora anau raa pera
ma he hoki i aruna na hoki kootou e hoki ake TeAtua i na hakattina kootou raa. Anau
e hihai ma taatou ki hihhia hakaatoa. ¹⁸ Ia e ssau peeraa hoki, kootou hoki ki hihhia,
tena kootou ku hihhia ma anau.

Timoti laaua ma Epafroditus

¹⁹ Kame TeAriki e hihai, tena anau e me ki kauna ria atu Timoti ki haere atu he saaita
vahao nei koi, ki lavaa anau te too ni tattara i te vahi kootou ki hihhia anau. ²⁰ Timoti ko
te tama hokotahi koi e iroa na hakataakoto anau, tena aia e hihai ki mee hakaraoi roo
kootou. ²¹ Alaa tama e mannatu koi hea laatou e hihhai raa, tena ku se mannatu
hea Jisas Krai e hihai raa. ²² Tena kootou hokkootou e illoa pera ma Timoti
e huri atu no kkite kootou te hakamaoni aia. Tena maaua ma Timoti e ssau pera ma
he hai tamana tera e hehekau hakaatoa no takutaku te Rono Tauareka raa. ²³ Tena
anau e maanatu ma ki kauna ria atu Timoti te saaita anau ku iroa ma he hakataakoto
peehee e me ki kapihi mai anau. ²⁴ Tena anau e hakatina TeAriki pera ma anau roo
e lavaa te haere atu no mmata kootou he saaita.

²⁵ Anau e maanatu ma kame etauareka kikauna ria atu Epafroditus te taina
taatou raa, tetama tera ni hehekau, tena kituu i te vahi anau kitattara i te Rono
Tauareka raa, tena aia hoki e hehekau no tokonaki anau pera ma he tama hehekau
kootou no hakataetae na tattara. ²⁶ Epafroditus e hihai roo ma ki haere atu no mmata
kootou, tena aia e aroha e mee kootou nillono ma aia elaavea. ²⁷ Hakamaoni aia
ni laavea no taapiri ki mate. Emeia TeAtua e aroha tama raa, ia se mee ma TeAtua
e aroha koi tama raa, TeAtua e aroha hoki anau, tena te aroha Aia anau raa e rahi roo.
²⁸ Tena anau e maanatu hai mahi roo ma ki kauna ria atu koi te tama nei ki haere atu
no mmata kootou, ki hihhia kootou te saaita kootou ekkite ai raa, tena te aroha
anau raa e me ki tere no rano. ²⁹ Tena kootou ki hihhia no too hakaraoi te tama nei
pera ma he hakatina ana TeAriki. Huri ake te hakammaha kootou i na tama peenei
ma te tama nei raa, ³⁰ maitaname aia se manako te ora aia, tena aia ni taapiri ki mate

itevahi na hehekau Krai ma kikoumai anau tetokonaki tera kootou hokkootou selavaa te koumairaa.

3

Te ora e tonu tahi hakamaoni

¹ Aku taina ma aku kave: kihakaotiotiatu, anau e hihai ma kootou kihihhia emee kootou ehukui ma TeAriki. Anau se maanatu kivaakaiatu niaa anau kuoti tetaataaatu imuaraa, maitaname natattara nei eme kitokonaki kootou.

² Hakamattonu natama tera eppena namee sakkinoraa, natama nei nipoi, natama tera esoesoe tahi natiotama laatouraa.

³ Teenei ko maatou nitoo te hakamaatino etapu hakamaoni, sei ma ko natama naa, maitaname maatou e hakamarumaru TeAtua ina mahi TeAnana Tapuraa, tena maatou e hihhia emee na ora maatouraa ehukui ma Jisas Krai. Maatou se hakammaha natiputipu te maarama nei raa.

⁴ Hakamaoni, anau elavaa te hakatina ma namee peeneiraa elavaa tekapihi mai anau. Kame hetama kootou e maanatu ma aia e hakatina na tiputipu te maarama nei raa, tena te atamai anau ite vahi na mee nei raa e raka roo iaruna kootou:

⁵ Anau e ttuu te hakamaatino e tapu raa te saaita anau ni tae te latapu hokotahi te matua anau. Anau e haanau mai pera ma hetama Israel, hetama i roto te manava Benjamin, tena anau he Hibru hakamaoni.

Anau he Farisi, tena anau e tautari na tuua na Jiu raa hakaatoa. ⁶ Anau e hihai roo ki hehekau ma TeAtua, tena anau kikou ake na hakalono llihu e haeroo ina hakattina ana raa hakaatoa. Anau seisi nasara, kame taatou etattara ma taatou eme kittonu tahi ite vahi taatou e tauttari na tuua raa.

⁷ Emeia namee hakaatoa anau ni maanatu ma ni mee taualleka raa, aaraa ni mee koi e haeroo ite vahi Krai. ⁸ Se mee ma ko namee naa koi; anau e maanatu ma namee hakaatoa ni mee koi e haeroo ite vahi namee e taualleka raa, teenaa ko te illoa Jisas Krai TeAriki taatou raa.

Anau ku peesia na tiputipu hakaatoa, e mee anau ku tautari Tama raa; anau e maanatu ma aaraa nikaina koi ma kilavaa anau te too Krai, ⁹ tena kihukui hakamaoni ma Tama raa. Anau kuseisi te tonu ite vahi anau hokonnau, essau pera ma hea taatou etoo te saaita taatou e tauttari na tuua raa. Te saaita nei anau ku isi te tonu tera Krai nikou mai ite vahi te hakatina anau i Aia raa, te tonu tera e hamai TeAtua ite vahi na hakattina taatou raa.

¹⁰ Hea anau e hihai hai mahi roo; anau e hihai ki iroa Krai, tena anau e hihai ki iroa na mahi te ora muri Aia raa, tena anau e hihai kihukui ma Aia ina hakalono llihu Aia raa, tena kissau pera ma Aia ite mate Aia raa, ¹¹ emee anau e hakatina pera ma anau e me ki mahike muri itaha ma te mate no ora.

Na tuhana taatou

¹² Anau se mee ma te ora anau raa ku tonu tahi. Anau e hahiivi hoki ki too te tuhana Jisas Krai ku oti te tanatana ma anau raa. ¹³ Aku taina ma aku kave, anau se maanatu pera ma anau ku oti te too te tuhana raa, emeia te mee hokotahi anau eppena raa; anau ki ssiri hea i muri anau, tena anau ku hai na mahi anau ki too niaa koi mmoe mai i muaraa.

¹⁴ Ia tena anau eme kitere kitae tekaha ki too he tuhana; na tuhana ite vaelani tera TeAtua e tattara mai ina mahi Jisas Krai raa.

¹⁵ Taatou hakaatoa, natama tera kutuai ma na hakattina laatouraa etau te isi na tiputipu peenei. Emeia kame nitama kootou e isi na tiputipu ekkee, TeAtua e me ki hakamaarama atu ki illoa kootou. ¹⁶ Niaina ma peehee, taatou ki haere tahi koi i mua, tena kutauttari na tuua tera taatou nitauttari mai i mua haere nottae te saaita nei raa.

¹⁷ Aku taina ma aku kave, tauttari tahi na tiputipu anau raa. Kootou ki matamata hoki natama tera etauttari natiputipu ettonu tera maatou nihakamoe ma kootou raa. ¹⁸ Tammaki na vahao anau etattara atu kootou namee nei i mua, tena te saaita nei anau kutattara hakaroiatu kootou ma tetani pera ma etammaki natama na ora laatouraa emee laatou kise hakattina ite mate Krai iaruna

te kros raa. ¹⁹ Te hakaotioti na tama naa e me kioo i te kina te ahi raa, maitaname te atua na tama naa ko namee tera te tinotama raa e hihai. Na tama naa e ahua hu namee tera laatou e tau tennapa raa, tena na tama naa e mamannatu koi namee i roto te maarama nei raa. ²⁰ Na inoa maatou raa kum mau i te vaelani, tena maatou ku hakattari koi te Tokonaki taatou Te Ariki Jisas Krai raa ki hamai itaha ma te vaelani. ²¹ Tama raa e me ki hakatike na tinotama haeo te maarama nei raa i na mahi Aia, tena ku mee na tinotama raa kissau pera ma te tinotama Aia raa e tau areka. Te nei ko na mahi hoki Aia ni haku tu mai na mee hakaatoa ki rorohi Aia raa.

4

Na poroporo

¹ Ia tena, aku soa laoi roo, anau e hihai mahi roo kootou, ia tena anau ku se kite kootou! Kootou e mee roo anau no hihia, tena anau e ahuroo i kootou! Aku taina ma aku kave, kootou ki ttuu mau peena i na ora kootou ma Te Ariki raa.

² Yuodia koorua ma Sintike, anau e kainno atu koorua ki too te maanatu hokotahi pera ma ni haitaina Te Ariki. ³ Ia tena akoe hoki taku soa laoi roo, anau e hihai ma akoe ki tokonaki na h hine nei, e mee na h hine nei ni hehekau na mahi laatou ma anau ki takutaku te Rono Tau areka raa, hakapaa hoki ma Klemen ia ma alaa tama hoki tera ni hehekau ma anau raa, tena na inoa laatou raa e mau hoki i roto telauniu te ora raa.

⁴ Kootou ki hihhia tahi i te huhukkui kootou ma Te Ariki raa. Anau e vaakai atu hoki; kootou ki hihhia!

⁵ Huri ake na tiputipu tau alleka i na tama hakaatoa. Te Ariki se roroa ku hamai. ⁶ Auu se mamannatu tammaki namee, e mea i roto na lotu kootou raa hakaatoa, kootou ki kainno ake Te Atua niaa kootou e hihhairaa, ia kainno ake Te Atua ma na hatu manava tau alleka na vahao hakaatoa. ⁷ Tena te noholaoi Te Atua tera e mau roo ma te atamai te tama raa e me ki tokonaki kootou ki mee na hatu manava ia ma na pohouru kootou raa ki mallama e mee kootou e hukku i ma Jisas Krai.

⁸ Aku taina ma aku kave, ki hakaotioti na tattara anau nei, kootou ki mamannatu tahi na mee e tau alleka tera na tama e hihhai raa: na mee tera e hakamaoni, ia na mee tau alleka, ia na mee e tonu, ia na mee e matahua, ia na mee telaoi ia ma na mee e hakanaani raa. ⁹ Haaita ki tauttari hea anau ni akoako atu ia ma hea kootou ni too i na tattara ia ma hea kootou ni kite anau ni ppena raa. Tena Te Atua tera ni kou mai te noholaoi raa e me ki nnoho ma kootou.

Pol e hakammaha na tama i Filipai

¹⁰ Anau e hihia roo, tena ki hakammaha Te Ariki, maitaname kootou e mannatu roo ki tokonaki anau, e ssau pera ma kootou ni tokonaki anau i mua raa. Niaina kootou se haiara elave ki tokonaki anau vahao nei, e mea anau e iroa pera ma kootou e mannatu tahi koi anau. ¹¹ Ia anau se tattara atu peenei ma e meekootou ku ssiri anau, e mea anau e akoako ria ki noho varatoa ma hea anau e isi raa. ¹² Anau e iroa hea i roto taatou te saaita taatou e hihhai na mee, ia anau e iroa hoki hea i roto taatou te saaita taatou e isi tammaki na mee raa. Anau e iroa hea e huunaria raa, ia anau e iroa pera ma anau e tuutuu laoi koi na vahao hakatoa, niaina anau e pohu, ia niaina ma anau e hikai, ia niaina anau e isi tammaki namee, ia niaina ma anau se isi tammaki na mee. ¹³ Anau e ivi te ppena na mee hakaatoa, maitaname Krai e kou mai na mahi Aia raa i anau.

¹⁴ E mea kootou e tau alleka roo e mee kootou ni tokonaki anau te saaita anau nittiri na hakalono llihu raa. ¹⁵ Kootou na tama i Filipai raa e illo laoi roo te saaita anau ni haere itaha ma Masedonia i na aho kaamata roo te Rono Tau areka raa ni kaamata ria no takutaku raa. Te naa ko te hare lotu kootou naa koi ni tokonaki anau, tena kootou ko na tama e nnoho ma anau na saaita tau alleka ia ma na saaita haeo raa. ¹⁶ Ellava na vahao anau e hihai na mee, tena kootou e tokonaki no kou mai hea anau e hihai raa. ¹⁷ Ia se mee pera ma anau e hihai koi ki too na hoki kootou raa,

e meia anau e hihai kikite pera ma kootou kutoo te ora hakamaoni i roto na ora kootou. ¹⁸ Ia teenei telauniu anau e kou atu kootou inamee hakaatoa kootou ni kou mai anau raa. Tena na hoki raa e ttoe roo ma hea anau e hihai raa! Epafroditus e kou mai na hoki kootou raa, tena namee hakaatoa anau etoo tesaaita nei raa e raka roo ma hea anau e hihai raa. Namee raa essau pera ma he hoki e manoni kootou e hoki ake TeAtua tera TeAtua e hihia roo. ¹⁹ TeAtua anau raa e me ki hoki atu na mee hakananniu hakaatoa Aia e isi raa ma kootou i na mahi Jisas Krai. ²⁰ Kou ake te hakammaha e rahi i TeAtua taatou Tamana na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

²¹ Na tattara hihhia anau inatama hakaatoa tera e hukui ma Jisas Krai raa. Na hakattina ana i te kina nei raa e hakapaa ma anau no kou atu na tattara hihhia laa-tou hoki. ²² Na tama hakaatoa i te kina nei e hakattina TeAtua raa e kou atu na tattara hihhia laa-tou, taohi mua na tama i roto te hare te tuku hakamaatua i Rom raa.

²³ Na mahi TeAriki Jisas Krai ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Kolosi

Te launiu Pol e taataa i na tama i Kolosi

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.2
 Na lotu Pol 1.3—1.14
 Te ora Krai 1.15—1.23
 Pol e hehekau ma TeAtua 1.24—2.5
 Te ora Krai 2.6—2.23
 Te ora vahao nei 3.1—4.1
 Te akoako hakaoti 4.2—4.6
 Na tattara hakaoti 4.7—4.18

¹ Anau Pol, anau he tama TeAtua e hirihiri ma ki hehekau ma Jisas Krai ia ma Timoti hoki te taina taatou raa, ² maaua e tattaa atu i kootou na hakattina ana e ttau e nnoho i roto Kolosi tera e ssoa laoi roo ma maaua i te huhukkui taatou ma Krai raa. TeAtua Tamana taatou raa ki kou atu kootou te tauareka ia ma te nnoho laoi.

Pol e lotu ki hakammaha ake TeAtua

³ Maatou elotu hakammahatahi ake TeAtua, te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa na saaita hakaatoa maatou elotu mannatu kootou raa. ⁴ Maitaname maatou kullono ina hakattina kootou iaa Jisas Krai ia ma na laoi kootou ina tama TeAtua raa hakaatoa. ⁵ Te saaita na tattara hakamaoni te Rono Tauareka raa ni ttae atu itekaamataroo, kootou ellono no hakattina ite tauareka kootou eme ki too raa. Tena na hakattina ia ma na laoi kootou raa emmoe inamee taualleka koi oomai tera emmoe taualleka ma kootou i te vaelani raa. ⁶ Te Rono Tauareka raa e tauhano te kou mai na hoki, ia te Rono Tauareka raa hoki kuttoha i roto te maarama nei e ssau pera ma te aho kaamataroo kootou ni llono na mahi TeAtua raa, tena kootou ku illoa roo te hakamaoni na tattara raa. ⁷ Epafras, te taina hakamaoni taatou raa, te tama hehekau hakamaoni ma Krai ina mee maatou ni akoako atu kootou i te vahi na mahi TeAtua raa. ⁸ Tama raa ni tattara mai maatou i te vahi te laoi TeAnana Tapu raa ni kou atu kootou.

⁹ Teenei te hakataakoto tera e mee maatou kilotu tahi ma kootou, kaamata mai roo te saaita maatou ni llono na tattara i te vahi kootou raa. Maatou e kainno ake TeAtua ki kou atu kootou te hoki ki illoa hea Aia e hihai ia ma te atamai, ia na illoa hakaatoa tera TeAnana Tapu raa ni kou atu kootou. ¹⁰ Kootou e me ki nnoho i roto na ora TeAriki e hihai raa, tena kootou e me ki ppena na mee tera e me ki mee Aia ki hihai raa. Na ora kootou raa e me ki pii roo na mee taualleka, tena kootou e me ki illoa hakamaoni roo TeAtua. ¹¹ ¹² Anau e kainno ake TeAtua ki mee kootou ki i vi ma na mahi tera e oomai ina mahi haimmahi Aia raa, kilavaa kootou te nnoho taravare inamee hakaatoa. Tena kootou ki hakammaha TeAtua, te Tama ni kou atu na mahi ki too na tuhana tera TeAtua ni tukutuku ma na tama hakaatoa i te nohorana te maahina Aia raa. ¹³ Tama raa e hakasao taatou i taha ma na mahi te pouri raa, tena ki too taatou no hakanoho hakaroi roo i te Hakamaatua ana te Tamariki Aia e hakasessere ¹⁴ tera ni hakattana taatou no ttana raa, e mee na hai sara taatou raa ku oti te ssorohia i taha.

Krai e hakanaaniu i aruna na mee hakaatoa

¹⁵ Te tipu Krai tera taatou nikkite raa e ssauroo pera ma te tipu TeAtua tera taatou sekkite raa. Krai e hura mai i mua na mee hakaatoa te maarama nei raa, ia e hakanaaniu i aruna na mee roo hakaatoa TeAtua ni pena i ho raa. ¹⁶ Maitaname TeAtua e pena na mee hakaatoa i te vaelani ia ma te maarama nei raa ina mahi Krai, aanaa ko na mee taatou ekkite ia ma na mee taatou sekkite raa, hakapaa hoki ma na mahunani haimmahi, na nohorana, na tama hakamattua ia ma na taumani. TeAtua e pena na mee hakaatoa te maarama nei raa ma Krai ina mahi Krai. ¹⁷ Krai e tipu mai i mua na mee roo hakaatoa, tena Krai e tukutuku tonu na mee hakaatoa

ina kina laatou. ¹⁸ Krai ko te hakamaatua na hakattina ana hakaatoa, Aia ko te tahito na ora na hakattina ana. Te Tama ni hura mai imua na mee hakaatoa raa ni mahike muri itaha ma te mate ma kilavaa Aia Hokoia tetuu imua na mee roo hakaatoa. ¹⁹ Maitaname te nei he hakataakoto Te Atua pera ma te Tamariki Aia raa ki tipu roo pera ma Aia. ²⁰ Te Atua e maanatu ma ki too muri te maarama Aia raa ina mahi te Tamariki raa. Te Atua ku noho tauareka ma taatou e mee tetoto te Tamariki Aia raa e koo iho i aruna te kros raa, tena Aia ku too muri na mee hakaatoa i te maarama nei ia ma te vaelani raa.

²¹ Kootou e isi te saaita ni oo no mmao roo itaha ma Te Atua, ia ni nonnoho sakkino hoki ma Tama raa, e mee na mee sakkino kootou e ppena raa ia ma na hakataakoto sakkino kootou raa. ²² Emeia te saaita nei, e mee Krai e tipu tama no mate, tena Te Atua ku mee kootou pera ma ni soa laoi roo Aia ma kilavaa Aia te tokonaki kootou ki ttau, kimatahua, ia ki se hai sara imua Aia. ²³ Kootou ki tauhano tahi se isi te hakaoti, ia ki ttau mmau roo ma na hakattina kootou raa ki se lavaa kootou te naue no tiaki na tattara taualleka te Rono Tauareka raa. Te nei ko te Rono Tauareka anau Pol ku mee mo tama hehekau raa. Te Rono Tauareka nei ku oti te takutaku ake ina tama hakaatoa i roto te maarama nei.

Pol e takutaku te Rono Tauareka

²⁴ Ia te saaita nei anau e hihia ina hakalonollihu anau ni too ite vahi kootou raa, maitaname te hakataakoto anau e hakalonollihu ite tinotama anau raa, anau e tokonaki koi ki hakaotioti na hakalonollihu Krai i te vahi te tinotama Aia raa, te naa ko te lotu. ²⁵ Tena anau ku mee pera ma he tama hehekau te lotu Te Atua, te Tama tera ni kou mai anau te hehekau nei ki ppena ki tokonaki kootou raa. Te nei ko te hehekau ma ki takutaku atu na tattara hakaatoa Aia ²⁶ tera Aia ni huu imua roo ki se illoa na tama hakaatoa raa, e meia te saaita nei Aia ku hakari ake na hakataakoto raa ina tama Aia raa. ²⁷ Te hakataakoto Te Atua ma ki hakari ake na tattara taualleka e pii na mahi Aia koi huuna tera Aia e tukutuku ma na tama e seai ma ni Jiu raa hoki. Te nei ko te hakataakoto tera e huuna ria: Krai e noho i roto kootou, tena te hakataakoto nei e huri mai pera ma kootou e me ki nonnoho i roto na mahi Te Atua.

²⁸ Ia tena maatou e takutaku ake ite vahi Krai raa ina tama hakaatoa. Tena na hakataakoto hakaatoa tera maatou e illoa raa, maatou e tattara hamatakutaku atu kootou, tena ki akoako atu na tattara raa ma ki lavaa na tattara raa te kou mai kootou ki ttau ite kina Te Atua raa pera ma ni tama ku mattua ite huhukkui kootou ma Krai raa. ²⁹ Anau e hai na mahi, ia e hahi ma na mahi hai mmahi Krai e kou mai tera e moe i roto anau raa ki mee te mee nei ki hakamaoni.

2

¹ Anau e hihai ki meatu kootou ite vahi anau e hehekau na mahi ma ki tokonaki kootou ia ma na tama i Laodisia ia ma na tama hakaatoa tera se illoa laoi roo anau raa.

² Anau e pena te mee nei ma ki puuru na tama raa te oo mai no hokotahi ma te laoi, ia e me ki too hoki te illoa hakamaoni tera na tattara hakamaoni raa e kou mai. Te nei te ara tera na tama e me ki illoa te hakataakoto e huuna ria Te Atua raa, te naa ko Krai.

³ Krai ko te kii e taaraki na atamai ia ma na illoa hakaatoa Te Atua tera e huuna ria raa.

⁴ Tena anau e meatu kootou, auu setiaki alaa tama kimalliu atu kootou ma na tattara malliu raa, niaina ma na tattara raa e taualleka peehee. ⁵ Emeia te anana anau raa e noho ma kootou, tena anau e hihia e mee anau e kite ma kootou se naue, kootou hakaatoa e ttau mmau ina hakattina kootou ia Krai raa.

Kootou ki tuu mmau ina hakattina kootou ma Krai

⁶ E mee kootou kutoo Jisas Krai pera ma ko Te Ariki, tena kootou ki nonnoho hakapaa ma Aia. ⁷ Kootou ki ttau mmau ina hakattina kootou i Tama raa, ia na ora kootou raa ki tauttari Tama raa, tena kootou ki hakattina hai mmahi pera ma kootou ni akoako ria raa. Ia kootou ki tauhano te hakammaha Te Atua.

⁸ Kootou kilollohi ki se haitama e tatakore kootou ki tauttari na tiputipu sakkino i te atamai tetama, na akoako tera natama ia ma na mahunani te maarama nei e kou mai teeraa seai ma ni poroporo Krai raa.

⁹ Maitaname te hakamaoni te tipu te ora Krai i te maarama i aruna raa e moe i roto te tinotama Krai i te maarama nei raa, ¹⁰ tena kootou ku too na ora hakamaoni, e mee kootou e hukui ma Tama raa. Krai e hakanaaniu i aruna na mahunani ia ma na tama hakamattua hakaatoa.

¹¹ Kootou ettuu te hakamaatino etapu, ia semee ma ko te hakamaatino etapu tera na tama ettuu na tinotama laatou raa, e meia kootou e too te hakamaatino tera Krai e penapena tera e hakattana kootou i taha ma na mahi sakkino te tinotama raa.

¹² Maitaname te saaita kootou ni hakoukou tapu ria raa, kootou e tanu ria ma Krai, tena te hakoukou tapu kootou e too raa e hakamahike kootou ma Krai i na hakattina kootou ia ma na mahi TeAtua te Tama ni hakamahike Tama raa i taha ma te mate raa.

¹³ Kootou e isi te saaita hokotahi na tinotama kootou raa ni mmate e mee na hai sara kootou raa, ia e mee hoki kootou seai ma ni Jiu tera setauttari natuaa. Emeia te saaita nei TeAtua ku hakaora muri kootou ma Krai. TeAtua essirihia na hai sara taatou raa hakaatoa; ¹⁴ Aia essoro nataoni taatou eisi ma Aia raa, tena kittii i aruna te kros raa na tuaa sakkino e hakapaa ake ma na mee raa. ¹⁵ Tena i aruna te kros raa, Krai e hakasao Aia Hokoia i taha ma na mahi na mahunani ia ma na tama hakamattua raa; Krai e huriake nokkite natama hakaatoa pera ma Aia e haihai na rima na tama raa no hakattaki vaa muri Aia te saaita Aia ni haere ki too na mahi Aia raa.

¹⁶ Ia tena, auu setiaki natama kihakamoe nituaa inamee kootou ekkai, ia e unu raa, ia ma na aho ellahi, ia nakai te saaita te maremo raa e tuu ake raa ia ma te Sabat. ¹⁷ Namee nei hakaatoa e huri mai niaa koioo mai imuri; emeia te hakamaoni raa ko Krai. ¹⁸ Auu setiaki kootou kiharuhaeoria inatama tera e hakatettere ma laatou e raka mmao e mee laatou e mannatu ma laatou ekkite na mee taualleka raa, e meia e tattara tahi na mee malliu, tena ki hakamarumaru na ensel. Iaa na tama peenei raa e ahui koi te vvare na hakataakoto te tama, se isi roo te hakataakoto tauareka, ¹⁹ tena ki tiaki Krai, te Tama e hakamaatua na hakattina ana raa. I na mahi Krai na hakattina ana hakaatoa eme kituttuulaoi, ia eme ki hukui hakaatoa no hokotahi, tena na hakattina ana raa e mee ki hhomo tautari hea TeAtua e hihai raa.

Ora muri ma Krai

²⁰ Kootou nimmate ma Krai, tena kuttana itaha ma na mahunani te maarama nei raa. Aiea kootou e noho pera ma kootou nitama te maarama nei naea? Aiea kootou e tauttari na tuaa pera ma, ²¹ “Auu sekkai na kai peenei,” “Auu se kamata te mee raa,” “Auu settaohi te mee peenei”? ²² Na tuaa peenei e huri ake na mee tera e me ki oti ku se hihai ria te saaita taatou e ppena na mee raa. Aanei ni tuaa, ia ni akoako na tama koi. ²³ Hakamaoni, na tuaa peenei e huri mai te atamai te tama tera e tatakore taatou ki hakamarumaru na ensel ia ma na tiputipu sakkino ia ma hea taatou e ppena i na tinotama taatou raa, e meia na mee nei se isi na tuurana ki hakatonutonu hea te tinotama raa e hihai.

3

¹ Kootou ni mahike muri ma Krai i taha ma te mate, tena kootou kihakatataakoto tahi na mee i te vaelani, i te kina Krai e noho i aruna te nohorana Aia i te vahi laua TeAtua raa. ² Hakamoe tahi na hakataakoto kootou i na mee i te kina raa, ia seai ma na mee te maarama nei. ³ E mee kootou ku oti te mmate, ia tena na ora kootou raa e noho ma TeAtua i te kina Krai e noho raa. ⁴ Krai ko te ora hakamaoni kootou, ia te saaita Aia e vaakai mai raa, kootou eme ki oomai ma Aia nonnoho ma na mahi Aia raa.

Te ora tuai ia ma te ora vahao nei

⁵ Ia tena, kootou ki peesia tahi na tiputipu sakkino te maarama nei tera e mmoe i roto kootou raa, na tiputipu pera ma na tiputipu na poi raa, ia na tiputipu sakkino ia ma te kai mannako, e mee te kai manako raa e ssau pera ma he tiputipu ki hakamarumarua na hatu tipua. ⁶ Tena te roto TeAtua raa e me ki ttae i na tama se tauttari Aia raa e mee na tiputipu peenei raa. ⁷ Kootou i mua raa e nnoho tauttari hea te tinotama raa e hihai, teenaa ko te saaita na ora kootou raa ni lepotia i na tiputipu sakkino peenei raa.

⁸ Emeia te saaita nei kootou kipeesia na tiputipu hakaatoa sakkino nei itaha: te maihulloto, te mannava haeo ia ma te kirilloto. Auu se haru haeo, tena na maihu kootou naa ki hakaoti te tattara haeo. ⁹ Auu se tattara malliu ake teeraa tama, maitaname kootou ku oti te peesia na tiputipu sakkino kootou imua raa itaha, ¹⁰ tena kootou ku too te ora vahao nei e hou raa. Teenei ko te tinotama hou tera TeAtua te Tama ni pena te tamaraa e tauhano tahi ki mee te tinotama raa ki ssau pera ma te tipu Aia raa ma kilavaa Aia te kou mai kootou ki illoa hakamaoni roo Aia. ¹¹ Tena te hakaoti, seisi te mee e kee ilottonu na tama sei ma ni Jiu ia ma na Jiu raa, ia se kee hoki ma na tama ettuu te hakamaatino e tapu ia ma na tama settuu te hakamaatino e tapu raa ia ma na tama aalaa henua, na tama kaittama, na tama hehekau ia ma na tama hakamattua raa, e meia Krai ko na tama hakaatoa, ia e noho i roto na tama hakaatoa.

Te ora kootou vahao nei

¹² Kootou nitama TeAtua; Aia e laoi kootou, tena kihirihiri kootou pera ma nitama roo Aia ettino. Ia tena kootou ki too na tiputipu te manava aroha, te laoi, ia ki laumarie, ki pasemmu, ia ki varatoa i na mee sakkino. ¹³ Kootou ki manava alloha alaa tama, ia ki ssirihia na tattara na tama e tamumu alaa tama raa. Kootou ki ssirihia hea na tama raa e ppena, e ssau koi pera ma TeAriki ni ssirihia na hai sara kootou raa. ¹⁴ Ia tena, hakapaa ake te laoi raa i aruna na mee nei hakaatoa, te mee tera e ttaohi na mee nei hakaatoa ki hokotahi hakamaoni raa.

¹⁵ Tenoholaoi Krai e kou mai raa erorohi kootou i na hakataakoto kootou e penapena raa; maitaname teenei ko te laoi tera TeAtua ni kanna atu kootou ki hukui hakaatoa i te tinotama hokotahi raa. Tena kootou ki hakammaha tahi. ¹⁶ Na tattara taualleka Krai tera e mmoe i roto na mee nei hakaatoa raa e tau e mmoe i roto na hatu manava kootou. Huhua na rue i roto te launiu na Rue raa, na rue te lotu ia ma na rue e t tapu TeAnana Tapu raa; hua hakammaha ake TeAtua i roto na hatu manava kootou. ¹⁷ Tena na mee hakaatoa kootou e ppena, ia e tattara raa; kootou ki ppena na mee nei i te inoa TeAriki Jisas e ssau pera ma kootou e hakammaha ake TeAtua Tamana raa i na mahi Krai.

Tiputipu te hai maatua

¹⁸ Na h hine hai avvana, kootou ki hakallono na taanata kootou raa, maitaname teenei hea kootou e tau te ppena pera ma nitama te lotu.

¹⁹ Na taanata hai avvana, laoi na h hine kootou raa, tena auu se mee hakahaeo na h hine kootou raa.

²⁰ Na tamalliki, teenei he tiputipu te lotu pera ma kootou ki hakallono na maatua kootou raa na vahao hakaatoa.

²¹ Kootou na maatua, kootou ki se haru haeo na tamalliki kootou raa ka oti na tamalliki raa ku nnoho se hihhia.

²² Na tama hehekau, hakallono na tama hakamattua kootou i te maarama nei raa i na mee roo hakaatoa, ia se mee ma te saaita koi na tamaraa e nnoho ma kootou, e mee kootou e hihhai ma na tamaraa ki hihia i kootou; e meia kootou ki ppena na hehekau kootou raa ma te hatu manava tauareka e mee kootou e hakammaha TeAriki. ²³ Hea kootou e ppena raa, kootou ki ppena na mee raa ma na hatu manava kootou, e ssau pera ma kootou e hehekau ma TeAriki, ia sei ma na tama te maarama nei raa. ²⁴ Mannatu pera ma TeAriki e me kikouatu na mee Aia e tukutuku ma na tama Aia raa pera ma nituhana kootou. Maitaname Krai ko

te Tama hakamaatua hakamaoni tera kootou e hehekau raa. ²⁵ Tena na tama hakaatoa e ppena namee e ssara raa e me ki too tautari hea na tama naa e ppena e sara raa, e mee TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa te hakatonutonu hokotahi koi.

4

¹ Kootou na tama hakamattua, ppena hakatauareka, ia ppena hakaraoi na tama hehekau kootou raa. Mannatu, kootou hoki e isi te Tama hakamaatua e noho i te vaelani.

Hea taatou na tama e ttau te ppena

² Kootou ki hakamataora ite vahi telotu, ia tallaki na kapuroro kootou raa no hakammaha ake TeAtua. ³ Tesaaita kootou elotu raa, kootou kulotu hoki ma maatou kilavaa TeAtua te kou mai maatou na mahi ki takutaku na tattara Aia ite vahi namee Krai e huunaria raa. Maitaname te nei hea anau e ponotia i roto te hare karapusi raa. ⁴ Lotu hoki kilavaa anau te tattara ma na mahi ki mee na tattara raa ki matahua.

⁵ Kootou ki atamai te saaita kootou e ppena namee ki tokonaki na tama sei ma ni hakattina ana raa, ia kootou ki mee hakatauareka roo te saaita kootou e hakattana ria ki tattara raa. ⁶ Na tattara kootou raa ki taualleka, tena na tama e me ki hihhai ki hakallono hoki, tena kootou ki mattonu no kou ake na tattara e tonu i na vahiri na tama hakaatoa.

Na tattara hakaoti

⁷ Tikikus te taina hakamaoni taatou raa he tama e hehekau hakamaoni, ia he tama hehekau i te vahi na hehekau TeAriki raa, tena aia e me ki kou atu na tattara hakaatoa ite vahi anau. ⁸ Tera hea anau e kauna ria atu te tama nei ki haere atu i kootou ma kilavaa kootou hakaatoa te hihhia te saaita aia e tattara atu ite vahi maatou raa. ⁹ Onesimus, te taina hakamaoni taatou raa e me ki oo atu laua, tena aia he tama te kuturana kootou naa. Tokoru nei e me ki tattara atu kootou na mee hakaatoa tera e kapihi mai i te kina nei raa.

¹⁰ Aristarkus, te tama ennoho maaua i roto te hare karapusi nei raa e kou atu na tattara hihhia aia raa i kootou, tena Mak hoki te taina Banabas raa e kou atu na tattara hihhia aia. (Kootou ku oti te too na tattara ki too hakaraoi Mak te saaita aia e haere atu peenaa i kootou raa.) ¹¹ Josua, teeraa inoa aia ko Jastus e kou atu hoki na tattara hihhia aia. Te nei tokotoru na Jiu e hakattina, ia e hehekau ma anau ki takutaku atu i te vahi te Hakamaatua ana i te Vaelani raa, tena na tama nei e tokonaki hai mahi roo anau.

¹² Epafras he tama hoki i roto te kuturana kootou naa, ia he tama hehekau ma Jisas Krai, aia e kou atu hoki na tattara hihhia aia. Te tama nei e lotu tahi ma kootou, tena aia e kainno ake TeAtua ki tokonaki kootou ki ttuu mmou pera ma ni tama ku mattua no hakattina hakamaoni, tena ki tauttari roo hea TeAtua e hihai raa. ¹³ Anau e lavaa te tattara te maanatu anau i te vahi na mahi aia ni hehekau ma kootou ia ma na tama i Laodisia laua ma Hieropolis raa. ¹⁴ Luk, te dokta taatou raa laua ma Demas e kou atu na tattara hihhia laua raa i kootou.

¹⁵ Kou ake na tattara hihhia maatou raa i na taina ma na kaave taatou i Laodisia raa, ia ma Nimfa ma na tama telotu e koutu i te hare aia raa. ¹⁶ Te saaita kootou ku oti te ppau te launiu nei raa, kootou ku kkira no kkave te launiu nei i na tama i Laodisia raa ki ppau. Ia te saaita naa hoki kootou ku ppau te launiu na tama i Laodisia raa e kou atu kootou raa. ¹⁷ Tena kootou ku meake Arkipus ki mmata no hakaoti na hehekau TeAriki e kou ake aia ki ppena raa.

¹⁸ Anau Pol, anau e taataa na tattara nei ma te rima anau: *Anau Pol e kou atu na tattara hihhia anau raa i kootou.* Tena auu se ssiri na seni e mmou na rima anau nei! Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou.

1 Tesalonaika

Te launiu kaamata Pol e taataa ina tama i Tesalonaika

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1

Te hakattina na tama i Tesalonaika 1.2—1.10

Te hehekau Pol 2.1—3.13

Na ora na tama telotu 4.1—5.22

Na tattara hakaoti 5.23—5.28

¹ Teenei he launiu maatou, anau Pol, Sailas ia ma Timoti.

Maatou e tattaatu telauniu nei ina tama te hare lotu i Tesalonaika raa ia ma na tama tera e hukui ma TeAtua Tamana ia ma TeAriki Jisas Krai raa:

Na mahi ia ma te noho laoi ki nnoho ma kootou.

Te ora ia ma na hakattina na tama i Tesalonaika

² Maatou e hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou, tena maatou e mannatu tahi kootou ina lotu maatou. ³ Maitaname maatou e mannatu kootou i mua na karemata TeAtua Tamana taatou raa ina hakattina kootou etauhano teppena tahi ia ma na laoi kootou eisi ki hehekau na mahi raa ia ma te varatoa hoki kootou te nnoho no hakattari TeAriki taatou Jisas Krai raa. ⁴ Aku taina, maatou e illoa pera ma TeAtua e hihai mahi roo kootou, tena ki hiri hiri kootou ki mee mo tama Aia. ⁵ Maitaname maatou ni kou atu te Rono Tauareka raa i kootou, ia se mee ma maatou e tattara koi, e meia maatou e huri atu hoki na mahi TeAnana Tapu ia ma te hakamaoni te Rono Tauareka raa. Kootou e illoa na tiputipu maatou te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, tena na tiputipu maatou raa e me ki tokonaki kootou. ⁶ Kootou e tauttari maatou ia ma TeAriki; ia niaina ma kootou e hakalono llihu mahi roo, e meia kootou e too koi na tattara taualleka raa ma te hihia TeAnana Tapu raa e kou atu kootou. ⁷ Ia tena, na tama telotu i Masedonia laua ma Akaia raa e me kikkira atu no tauttari kootou. ⁸ Maitaname seai ma ko na tattara koi TeAriki tera kootou e tattara ake na tama i roto Masedonia laua ma Akaia raa, e meia te rono hoki i te vahi na hakattina kootou i TeAtua raa e ttae na kina hakaatoa. Tena maatou kuse hai mee hoki e lave ki tattara ake ina tama raa, ⁹ maitaname na tama na kina hakaatoa ku tattara i te vahi na laoi kootou e huri mai maatou te saaita maatou ni oo atu no mmata kootou raa, ia hoki i te vahi kootou ni huri no se hihhai ki hamarumaruru na hatu tipua raa, tena kootou ki mannatu no hehekau tahi ma TeAtua te Tama e ora raa, ¹⁰ tena ku nnoho no hakattari te saaita te Tamariki Aia raa e hamai itaha ma te vaelani raa. Jisas te Tamariki Aia raa ko te Tama ni mate no ora muri ki tokonaki taatou i taha ma te roto TeAtua tera koi hamai raa.

2

Na hehekau Pol i roto Tesalonaika

¹ Aku taina, kootou e illoa hokkootou pera ma te oo atu maatou raa ni sellano marino. ² Kootou e illoa hoki pera ma maatou ku oti te hakalono llihu, ia ku oti te haru hakahaeria i roto Filipai i mua maatou ni oo atu no ttae atu kootou i Tesalonaika. Ia niaina ma e tammaki na tama e hakataukaa ma maatou, e meia TeAtua taatou raa e kou mai na mahi ki tattara atu te Rono Tauareka Aia ni kou mai raa. ³ Na tattara maatou e tattara atu kootou raa; maatou se tattara i te vahi na mee e ssara ia ma na tiputipu sakkino, ia maatou se hahai vi ma ki hai lavvaka na tama. ⁴ Emeia maatou e tattara koi na tattara TeAtua e hihai ma maatou ki tattara raa, maitaname Aia e kite hakamaoni ma maatou etau tekkave te Rono Tauareka raa. Maatou se hihhai ma ki mee na tama ki hihhia i te vahi maatou, e meia maatou e hihhai ki mee TeAtua te Tama ni hahaaite na tiputipu maatou raa ki hihia. ⁵ Kootou e illoa laoi pera ma maatou se oo atu ma na tattara malliu, ia maatou se tattara uhiuhi atu kootou

ma maatou e mannako. TeAtua ekite hakamaoni na tiputipu maatou! ⁶ Maatou se hihhai ma na tama ki hakammaha maatou, hakapaa ma kootou ia ma alaa tama hoki. ⁷ Niaina ma maatou e hehekau pera ma ni aposol Krai, emeia maatou se hihhai ma kikainno atu namee ikootou. Ia tena maatou ennoho taualleka koi te saaita maatou ninnoho ma kootouraa, essau pera ma te hine enoho hakaraoi ma natamalliki aiaraa. ⁸ Emeia maatou elaoi mahiroo ikootou, tena maatou e tanattana ki kou atu kootou te Rono Tauareka TeAtua raa ia ma na ora hoki maatou. Maatou e hihhai mahiroo kootou! ⁹ Aku taina, kootou kame e mannatu te saaita maatou ni hehekau na mahiroo! Maatou e hehekau teao ma te poo kiselavaa maatou te kou atu na hakalono llihu ikootou te saaita maatou ni takutaku atu te Rono Tauareka TeAtua raa ikootou.

¹⁰ Kootou ia ma TeAtua hoki ekite ma na hehekau ia ma na tiputipu maatou e huri atu kootou raa e taualleka, ettonu, ia seisi namee essara. ¹¹ Kootou e illoa pera ma maatou e mee hakaraoi roo kootou hakaatoa pera ma na maatua raa e mee hakaraoi roo natamalliki laatou raa. ¹² Maatou e tattara hakapurupuru atu, tena ki tattara hakaraoi atu roo kootou, ia maatou e tattara tahi atu hoki kootou ki tauttari na ora tera e mee TeAtua kihihia raa. TeAtua e kanna atu kootou ki nnoho ma Aia i te Hakamaatua ana ia ma te maahina Aia raa.

¹³ Ia e isi teeraa hakataakoto hoki tera maatou e hakammaha tahi TeAtua. Te saaita maatou ni tattara atu na tattara TeAtua raa, kootou e llono na tattara raa, tena ki too na tattara raa pera ma aaraa nitattara TeAtua, seai ma nitattara na tama koi, tena te hakataakoto naa e hakamaoni. Maitaname TeAtua e hehekau i roto kootou na tama tera e hakattina i Aiaraa. ¹⁴ Aku taina, namee ekapihi atu kootou raa e ssau koi pera ma namee nikapihi ake ina hakattina ana TeAtua i roto Judia raa, teenaa ko na tama e hukui ma Jisas Krai raa. Na hakalono llihu na tama kootou raa nikou atu ikootou raa e ssau pera ma na hakalono llihu na Jiu raa nikou ake na hakattina ana raa. ¹⁵ Na Jiu raa nitaa TeAriki Jisas ia ma na profet TeAtua raa no mmate, tena kikou mai na hakalono llihu maatou. TeAtua selavaa roo te hihia ina tama nei! Na tama nei e haeroo ina karemata na tama hakaatoa! ¹⁶ Na tama naa e hahiivi hoki ma kippui maatou kiselavakuake na tama seai ma ni Jiu raa na tattara tera elavaa te kou ake na ora hakamaoni laatou raa. Ina tiputipu nei, na tama naa e me kitiaki hakaoti roo na haisara laatou nippena tahi raa. Tena te saaita nei TeAtua ku huri ake te roto Aia raa ina tama naa.

Pol e hihai ma ki haere no mmata na tama Tesalonaika

¹⁷ Aku taina, i te vahi maatou, te saaita maatou ni vvae no mmao i taha ma kootou paa saaita raa, na tinotama maatou raa mmao, emeia na hakataakoto maatou raa e mmoe tahi koi ikootou. Maatou se uua roo ikootou, ia e hainattaro roo maatou te vakkai atu hakaraoi no mmata kootou. ¹⁸ Tena maatou e hihhai ma ki vakkai atu kootou. Ellava na vahao anau e hahiivi ma ki haere atu no mmata kootou, emeia Satan e puipui maatou ki se oo atu. ¹⁹ Emeia teenaa ko kootou koi, se hai tama hoki peeraa! Maatou etuunaki kootou, ia maatou e hihhiaro roo ikootou, tena maatou elavaa te ahu imua na maihu TeAriki Jisas ina mahi maatou ni huri atu kootou ina hehekau maatou te saaita Aia e hamai raa. ²⁰ Hakamaoni roo, na tattara ahua hu ia ma na hihhia maatou nei e mmoe ikootou!

3

Pol e kaunaria Timoti

¹ Emeia maatou ku selavaa roo te ttaohi te hi oo atu maatou no mmata kootou raa, tena maaua ma Sailas kumannatu koi ma kinnoho hokomaaua i Atens, ² tena ku kaunaria atu Timoti, tetaina taatou tera e hehekau ma maaua i te vahi TeAtua kitakutaku atu te Rono Tauareka Krai raa. Maaua e kaunaria atu Timoti kitokonaki ki mee na hakattina kootou raa ki iivi, ³ kiselavaa kootou te horo muri e mee na hakalono llihu nei. Kootou hokkootou e illoa pera ma na hakalono llihu nei

e oo mai hoki i te vahi TeAtua. ⁴ Maitaname te saaita maatou ni nnoho ma kootou raa, maatou e tattara atu imua pera ma maatou e me kittiri na hakalono llihu; ia tena kootou e illoa hoki pera ma na hakalono llihu raa ni kapihi mai hakamaoni. ⁵ Tera hea anau ni kauna ria atu Timoti raa. Te hakataakoto raa ku mmaha roo i anau, tena anau ki kauna ria atu Timoti ki mmata hoki i te vahi na hakattina kootou raa. Kimmata ki selavaa te Tipuaraa tetatakore kootou, tena kumee na hehekau maatou raa killano marino!

⁶ Timoti ku tae mai hakaraoi, tena aia e hamai ma natattara taualleka i te vahi na hakattina ia ma na laoi kootou raa. Timoti e tattara mai hoki pera ma kootou e mannatu haimahiroo imaatou, tena ma kootou e hihhairoo kikkite maatou peeraa hoki ma maatou e hihhairoo kikkite kootou raa. ⁷ Aku taina, maatou e tokonakiria roo i kootou no hihhia i na haeo ia ma na hakalono llihu maatou nittiri raa. Na hakattina kootou raa e tokonakiroo maatou, ⁸ maitaname maatou ku ora hakamaoni te saaita nei kame na ora hoki kootou raa ku ttonu roo i te huhukkui kootou ma TeAriki raa. ⁹ Te saaita nei maatou e lavaa te hakammaha ake TeAtua ma kootou. Maatou e hakammaha imua na maihu Tamaraa e mee te hihhia maatou e isi i te vahi kootou raa. ¹⁰ Teao ma tepoo maatou ekainnoake Tamaraa ma na hatu manava maatou kilavaa maatou te oo atu no mmata kootou ki tokonaki kootou i te vahi na hakattina kootou raa.

¹¹ Maatou ekainnoake TeAtua te Tamana taatou raa Hokoia ia ma Jisas TeAriki taatou raa ki hurimai he ara peehee maatou e lavaa te oo atu no mmata kootou. ¹² Maatou ekainnoake TeAriki ki tokonaki te laoi kootou i alaa tamaraa ki hhomo no llahi pera ma na laoi maatou i kootou raa. ¹³ TeAtua e me ki tokonaki na hakattina kootou raa kiivi, tena kootou e me kittonu tahi, ia e me kittapu imua na maihu TeAtua Tamana raa te saaita TeAriki Jisas ia ma na tama e hukku ma Aia raa hakaatoa e oo mai.

4

Te ora tera TeAtua e hihai

¹ Aku taina, anau e hihai ki hakaoti atu na tattara anau raa pera ma kootou ku oti te illoa na akoako maatou ni akoako atu kootou ki nnoho i na ora TeAtua e hihai raa. Kootou e tauttari hakamaoni na ora nei. Ia tena anau ekainno atu kootou i te inoa TeAriki Jisas ki tauhano te tauttari na tiputipu nei. ² Maitaname kootou e illoa na tattara maatou ni tattara atu i na mahi TeAriki Jisas raa. ³ TeAtua e hihai ma na ora kootou raa ki ttau, tena kootou ki hakattana itaha ma na tiputipu sakkino i te vahi te haihuri raa. ⁴ Kootou ku tau te illoa te ora e ttau ia ma te tauareka te nnoho ma na avana kootou raa, ⁵ ia seai ma ki mannako na tinotama alaa tama pera ma na tama e nnoho pouri tera se illoa TeAtua raa. ⁶ I roto na hakataakoto nei, maatou se hihhai ma kootou kippena na mee e ssara ia ma ki hai lavvaka alaa tama i te lotu. Maatou ni tattara atu na mee nei i mua, tena maatou e tattara mahi atu kootou pera ma TeAriki e me ki kou atu na hakalono llihu na tama e ppena na mee nei raa. ⁷ TeAtua se kanna taatou ki tauttari na tiputipu sakkino i te vahi te haihuri, e meia Tamaraa e kanna mai taatou ki tauttari na ora e ttau. ⁸ Ia tena kame he tama ma aia se hihai te akoako nei, tena te tama naa se mee ma aia se hihai he tama na tama i te maarama nei raa, e meia aia se hihai TeAtua te Tama ni kou mai TeAnana Tapu Aia raa.

⁹ Maatou e me kitattaa atu na tiputipu te haitaina laoi ma alaa tama. Maitaname TeAtua Hokoia ko na akoako atu avare pera ma ki haitaina laoi ma alaa tama. ¹⁰ Tena kootou e huri ake hakamaoni na tiputipu te laoi raa i na tama te lotu i Masedonia raa. Aku taina, maatou e tattara hakapurupuru atu kootou ki huri ake na tiputipu te laoi raa i alaa tama hoki. ¹¹ Kootou ki haaite te nnoho hemuu, tena ku hai na mahi kootou kilollohi na ora kootou hokkootou raa pera ma maatou ni meatu kootou i mua raa. ¹² Tena na tama se hakattina te lotu raa e me ki taualleka ma kootou e mee na tiputipu kootou raa. Tena kootou se lavaa te kainno huri na mee i alaa tama.

TeAriki e me ki vaakai mai

¹³ Aku taina, maatou e hihhai ma kootou ki illoa te hakamaoni na tama tera ku oti te mmateraa ki selavaa kootou te alloha pera ma na tama seisi na hakattina i roto laaou raa. ¹⁴ Maatou e hakattina pera ma Jisas ni mate no ora muri hakaraoi, tena maatou e hakattina pera ma TeAtua e me ki too Jisas ia ma na tama ku oti te mmate tera e hakattina i Aia raa.

¹⁵ Hea maatou e akoako atu kootou vahao nei raa ko na akoako TeAriki raa: na tama maatou e ora te aho TeAriki e hamairaa selavaa te oo imua na tama tera ku oti te mmateraa. ¹⁶ Taatou e me killono te reo e kanna, te reo te ensel hakamaatua raa, tena taatou e me killono tepuu TeAtuaraa eiri, tena TeAriki Hokoia e me ki hamai itaha ma te vaelani. Na tama e hakattina Krai tera ku oti te mmateraa e me kimahhike no ora imua; ¹⁷ tena maatou na tama e ora te saaita naa e me ki hakapaa hakaatoa ma na tama naa i roto te pukurehuraa ki oo nottiri ma TeAriki i te vaelani. Tena maatou e me kinnoho tahi ma TeAriki. ¹⁸ Ia tena kootou ki tattara hakapurupuru ake alaa tama i na tattara nei.

5

Tanattana te hamai TeAriki

¹ Aku taina, anau setau te taataa atu ki hakari atu kootou te saaita ia ma ni mee peehee e me ki kapihi mai. ² Maitaname kootou hokkootou e illoa laoi roo pera ma te Aho TeAriki raa e me ki hamai pera ma te tama kairarao e hamai te poo. ³ Te saaita na tama e tattara ma, "Na mee hakaatoa e moemmoelaoi koi, ia e taualleka," tena paa saaita naa koi te haeo naa ku ttiri laaou! Te haeo naa e me ki hakateki mai pera ma na isu te hine ku mee ki mamaoha raa, tena na tama hakaatoa selavaa te ssao. ⁴ Aku taina, kootou ki se nnoho i roto te pouri raa, tena kootou ki se oho te saaita te Aho naa e tae atu pera ma he tama kairarao raa. ⁵ Kootou na tama hakaatoa e nnoho i roto te maahina raa, kootou ni tama te ao. Taatou sei ma ni tama te poo ia ma te pouri. ⁶ Ia tena taatou ki setumoe mahi pera ma alaa tama raa; taatou ki ara tahi, ia ki se vvare tahi. ⁷ Te poo he saaita na tama e mmoe, ia te poo hoki he saaita na tama e unu no vvare. ⁸ Emeia taatou ni tama te ao, tena taatou ki se unu tahi no vvare. Taatou ki ttaohi mmou na hakattina ia ma na laoi taatou raa pera ma ni popore e ppui na hatahata taatou, tena taatou ki hakattina hakamaoni pera ma ko te uhi te ora e ora tahi raa. ⁹ TeAtua se hirihiri taatou ma taatou ki hakalono llihu te saaita Aia e roto raa, e meia Aia e hirihiri taatou ki too te ora e ora tahi i na mahi TeAriki Jisas Krai, ¹⁰ te Tama ni mate ma taatou ki lavaa taatou te nnoho hakapaa ma Aia, niaina taatou koi ora ia ma ku mmate te saaita Aia e me ki hamai raa. ¹¹ Ia tena, hakapurupuru ake alaa tama, tena ku tokonaki alaa tama e ssau pera ma kootou e ppena te saaita nei raa.

Na tattara poroporo ia ma na tattara taualleka hakaoti

¹² Aku taina, maatou e kainnoatu kootou ki hakammaha na tama e hehekau i kootou raa, na tama tera e lollohi ia ma na tama e poroporo atu kootou i te vahi te ora na tama telotu raa. ¹³ Hakammaha, tena kulaoi na tama naa ma na hakataakoto taualleka, e mee na hehekau na tama naa e ppena raa. Kootou ki nnoho taualleka hokkootou.

¹⁴ Aku taina, maatou e meatu kootou ki tattara hakamataku ake na tama se hihhai ki hehekau raa, tena ku tattara hakapurupuru ake na tama e mattaku mahi raa, ia tokonaki na tama e matanaennaeraa, tena ku mee hakaraoi na tama hakaatoa. ¹⁵ Kootou ki mmata hakaraoi ki se haitama e kou ake te haeo i te tama ni kou ake te haeo aia raa, e meia i roto na hakataakoto kootou raa, kootou ki mannatu ki ppena na mee taualleka i na tama hakaatoa.

¹⁶ Kootou ki hihhia tahi, ¹⁷ lotu na vahao hakaatoa, ¹⁸ tena ku hakammaha ake TeAtua i na mee hakaatoa. Te nei hea TeAtua e hihai kootou ki ppena i roto na ora kootou i te huhukkui kootou ma Jisas Krai raa.

¹⁹ Auu se hahaivi kippui TeAnana Tapu, ²⁰ ia auu se peesia na tattara taualleka TeAtua raa. ²¹ Haaite te hahaate na mee hakaatoa, ia ttaohi hea e tauareka raa, ²² tena ku peesia hea e sakkino raa.

²³ Tiaki TeAtua te Tama e kou mai te noholaoi raa ki mee kootou kittapu ina mee hakaatoa hakapaa ma na tinotama kootou raa, tena ku hakattana na anana, na hatu manava ia ma na tinotama kootou raa i taha ma na mee sakkino te saaita Jisas Krai TeAriki taatou raa e hamai. ²⁴ Te Tama tera e kannu kootou raa e me ki pena te mee naa, maitaname Aia e hakamaoni.

²⁵ Aku taina, lotu ake hoki ma maatou.

²⁶ Haere lulluu na tama te lotu raa hakaatoa ma te laoi TeAtua.

²⁷ Anau e tattara atu kootou ina mahi TeAriki kippau ake te launiu nei ina tama te lotu raa hakaatoa.

²⁸ Na mahi TeAriki taatou Jisas Krai ki nnoho ma kootou.

2 Tesalonaika

Te launiu hakarua Pol e taataa i na tama i Tesalonaika Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.2

Te hakatonutonu TeAtua 1.3—1.12

Krais e me ki vaakai mai i muri 2.1—2.17

Na tiputipu e ttonu na tama te lotu 3.1—3.15

Na tattara hakaoti 3.16—3.18

¹ Anau Pol, Sailas ia ma Timoti, maatou e tattaa atu te launiu nei, i na tama te lotu i roto Tesalonaika tera e hukkuui ma TeAtua taatou Tamana raa ia ma TeAriki Jisas Krais.

² TeAtua taatou Tamana raa ma TeAriki Jisas Krais kikou atu te tauareka ia ma te noholaoui i kootou.

TeAtua e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa

³ Aku taina, maatou e me ki hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou. Te mee nei e tonu maatou ki ppena peenei, maitaname na hakattina kootou raa ku hai mmahi roo, ia hoki na laoui kootou e huri ake alaa tama raa kullahi hoki. ⁴ Tera hea maatou e tattara ahuahu ite vahi kootou i roto na hare lotu TeAtua raa. Maatou e ahuahu ite vahi kootou e hakattina raa ia ma kootou hoki e lavaa tenoho hakavaratoa na saaita kootou e ttiri na haeo ia ma na hakalono llihu i roto na ora kootou raa.

⁵ Na mee nei hakaatoa e huri mai te hakamaoni pera ma te hakatonutonu TeAtua raa e tonu, ia tena ite hakaotioti, kootou e me ki tonu te ttae ite Hakamaatua ana Aia raa, e mee na hakalono llihu kootou nitooraa. ⁶ TeAtua e me kipena hea etonu: Aia e me ki kou ake na hakalono llihu na tama tera e kou atu na hakalono llihu kootou raa, ⁷ tena Aia e me kikou atu te tauareka ina tama kootou tera e hakalono llihu raa ia ma maatou hoki. TeAtua e me kipena te me nei tesaaita TeAriki Jisas e hakahura mai itaha ma te vaelani ma na ensel hai mmahi Aia raa ⁸ ia ma te ahi e ura raa kikou ake na hakalono llihu na tama se hihhai TeAtua raa ia ma na tama tera se hihhai ki hakallono na tattara te Rono Tauareka ite vahi TeAriki Jisas raa. ⁹ Na tama naa e me ki too te hakalono llihu se isi te hakaoti, ia na tama naa e me ki vaaea itaha ma te kina TeAriki e noho raa, ia itaha ma na mahi hai mmahi Tama raa ¹⁰ te saaita Aia e hamai te Aho naa ki too na mahi na tama Aia raa hakaatoa, tena ku too hoki te hakammaha na tama hakaatoa tera e hakattina raa. Kootou hoki e me ki hhai i roto na tama naa, maitaname kootou e hakattina na tattara maatou ni tattara atu i kootou raa.

¹¹ Tera hea maatou e lotu tahi ma kootou. Maatou e kainno ake TeAtua ki penapena na ora kootou raa ki taualleka pera ma na ora Aia e hihai ma kootou ki isi raa. TeAtua kikou atu kootou na mahi Aia raa kitau ma hea kootou e hihhai ki ppena na mee taualleka raa ki hakaoti na hehekau kootou raa ma na hakattina. ¹² Te ara nei kootou e me ki hakammaha te inoa Jisas TeAriki taatou raa, tena Aia e me ki hakammaha kootou ite tauareka TeAtua ia ma Jisas Krais TeAriki taatou raa.

2

Te tama Sakkino

¹ Te hakataakoto te hamai TeAriki Jisas Krais ia ma te hakkutu taatou hakaatoa ma kinnoho ma Tamaraa: anau ekainnoatu kootou, aku taina ma aku kaave, ² ki semamannatu tammaki i roto na hakataakoto kootou, ia ki setipuaina e mee na rono kootou ellono ma te Aho TeAriki raa ku hamai. Kame kootou e mannatu ma maatou e tattara atu na tattara nei tesaaita maatou ni hakatae atu na tattara TeAtua raa ia ma tesaaita maatou e takutaku raa ia ma na saaita maatou e tattaa atu i roto te launiu raa. ³ Auu se tiaki na tama ki malliu atu kootou ma na hakataakoto

laatou. Maitaname te Aho naa se lavaa te hamai ki ttae roo te saaita hakaoti na tama ni huro i taha ma TeAtua raa ku tae mai, tena te tama sakkino raa ku hakahura mai, tena aia e me ki haere i te kina e haeo roo. ⁴ Te tama sakkino raa e me ki tattara haeo na atua ia ma na hatu tipua na tama e hakamarumarua raa, tena aia e me ki tuku aia i aruna na mee raa hakaatoa. Aia e me ki haere hoki no noho i roto te Hare Tapu TeAtua raa no tattara ma aia ko TeAtua.

⁵ Kootou ku ssiri? Anau ni tattara atu na mee nei hakaatoa te saaita anau ni noho ma kootou raa. ⁶ Emeia e isi te mee e ppui ki se lavaa te mee nei te kapihi mai te saaita nei, tena kootou e illoa te mee naa. Te tama sakkino raa se lavaa te hakahura mai ki tae roo te saaita hakamaoni aia e me ki hakahura mai raa e ttae. ⁷ Na mahi te tama sakkino raa ku hehekau, e meia hea e me ki kapihi mai raa se lavaa te kapihi mai ki ttae roo te saaita te tama e ttaohi te mee raa e hakatuuria itaha. ⁸ Tena taatou e me kikkite te tama haeo raa, e meia te saaita TeAriki Jisas e hamai raa, Aia e me ki iri koi ma te maihu Aia, tena te tama raa ku mate, tena na mahi Jisas raa e me ki hakaoti te tama sakkino naa. ⁹ Te tama sakkino naa e me ki hamai ma na mahi Satan no ppena na hakkatu ia ma na mee taualleka tera se hakamaoni, ¹⁰ tena ku taaiki tammaki na tama se isi na hakattina raa ma na tiputipu sakkino aia raa. Na tama naa e me ki llano hakaoti, maitaname na tama naa ni se hihhai ki too te laoi ia ma te hakamaoni raa ki tokonaki laatou ki ora. ¹¹ Ia tena TeAtua e kou ake na mahi te haeo raa ki hehekau i roto na tama naa ma ki hakattina na tama naa i na mee tera se hakamaoni raa. ¹² Tena na tama naa ku se hakattina te hakamaoni raa, e meia na tama naa e hihhai roo ki tauttari koi na tiputipu sakkino, tena i te hakaotioti na tama naa e me ki hakatonutonu ria.

TeAtua e hirihiri kootou ki too te ora hakamaoni

¹³ Aku taina, maatou e me ki hakammaha tahi ake TeAtua ma kootou na tama TeAtua e hihai raa. Maitaname TeAtua ni hirihiri kootou pera ma ko na tama kaamata TeAnana Tapu raa ni tokonaki no ora ma na mahi Aia raa, tena ki mee kootou no ttaapu i na hakattina kootou i te hakamaoni Aia raa. ¹⁴ TeAtua ni kanna atu kootou te saaita maatou ni takutaku atu te Rono Tauareka raa. Aia ni kanna atu kootou ki oo ake no too na tuhana kootou raa i te tauareka Jisas Krai TeAriki taatou raa. ¹⁵ Aku taina ma aku kaave, tuu mmau, tena ku ttaohi mmau te hakamaoni tera maatou ni akoako atu kootou i na takutaku ia ma na launiu maatou ni tattaa atu raa.

¹⁶ Anau e kainno ake Jisas Krai TeAriki taatou raa Hokoia ia ma TeAtua taatou Tamana tera e laoi no kou mai te tauareka Aia raa ki hakattina hakamaoni taatou, ia ki nnoho no hakattari ¹⁷ ki mee kootou ki se mattaku, ia ki ivi kootou te ppena na mee taualleka, tena ku tattara tahi hea e tonu raa.

3

Lotu ma maatou

¹ Aku taina, te mee hakaoti; kootou ki lotu ake TeAtua ki tokonaki maatou ki lavaa na tattara TeAtua raa te ttoha vave ia ma na tama hoki ki too na tattara raa ki ssau pera ma kootou ni mee raa. ² Lotu ake hoki TeAtua ki tokonaki maatou itaha ma na mahi na tama se hakattina ia ma na tama sakkino raa, maitaname na tama hakaatoa se hakattina na tattara TeAtua.

³ Emeia kootou e lavaa te tuunaki i TeAriki, tena Aia e me ki tokonaki kootou ki ivi, ia e me ki rorohi hakaraoi kootou i taha ma Satan, te tama sakkino raa. ⁴ Tena TeAriki e mee maatou ki hakattina i te vahi kootou, ia maatou e illoa pera ma kootou e ppena, ia e tauhano te ppena hea maatou ni tattara atu kootou raa.

⁵ Maatou e lotu ake TeAtua ki hakattaki kootou ki illoa hakamaoni roo te laoi TeAtua ia ma te varatoa Krai i na hakalono llihu Aia ni ttiri raa.

Kootou ki se matanaennae

⁶ Aku taina, maatou e tattara hakamataku atu kootou i te inoa TeAriki Jisas Krai ki se hakataapiri ake na tama na hakattina ia ma na ora laatou raa e matanaennae raa,

ia se hihhai ki hakallono na tattara maatou nitattara ake laatou raa. ⁷ Kootou hokkootou e illoa laoi pera ma kootou e me ki ppena tauttari hea maatou ni ppena raa. Maatou se matanaennae te saaita maatou ni noho ma kootou raa. ⁸ Maatou se mee ma maatou ekkai marino na kai na tama nikou mai raa. Ia ki selavaa te mee pera ma maatou ekkai marino koi, tena maatou e hehekau se isi te hamalollo. Maatou e hehekau te ao ma tepoo ki semee pera ma maatou ennoho koi kikkai marino. ⁹ Maatou e ppena peenei se mee ma maatou selavaa te kainno atu kootou ki tokonaki maatou. Maatou e ppena peenei ma kikkite kootou no tauttari. ¹⁰ Te saaita maatou ni noho ma kootou raa, maatou etattara tahi atu kootou ma, "Te tama ekkaro te hehekau raa selavaa te haanai ria."

¹¹ Maatou etattara atu peenei, maitaname maatou ellono pera ma e isi na tama kootou ematanaennae iroto na ora laatou, tena kinnoho koi se haimee e ppena, e meia na tama naa e hihhai roo ki tattara namee alaa tama eisiraa. ¹² Maatou e tattara ake, tena ki hakamataku ake na tama peenei raa ki tauttari te ora e tonu, tena ku hehekau kikkai laatou no ppohu.

¹³ Emeia, aku taina, kootou ki sekkaro te ppena namee taualleka. ¹⁴ Emmata pera ma e isi na tama i te kina naa selavaa te hakallono na tattara maatou e tattara atu iroto telauniu nei raa. Kame e hakamaoni, tena kootou ki hakamattonu i te vahi na tama naa, ia se nonnoho hoki ma na tama naa ki mee na tama naa kinnapa. ¹⁵ Emeia auu se nonnoho haeo ma na tama naa, kootou ki poroporo ake na tama naa e mee na tama naa ni hakattina ana hoki.

Na tattara hakaoti

¹⁶ Maatou elotu ake TeAriki Hokoia, te Tama e tahito te noho laoi raa ki kou atu kootou na tiputipu hakaatoa i te noho laoi raa na vahao hakaatoa. TeAriki ki noho ma kootou hakaatoa.

¹⁷ Anau e taataa atu telauniu nei ma terima anau: *Anau Pol e kou atu na tattara hihhia anauraa i kootou.* Teenei te hakamaatino anau e hakammau iroto na launiu anau raa hakaatoa, anau e taataa peenei.

¹⁸ Te tauareka TeAriki taatou Jisas Krai raa ki noho ma kootou hakaatoa.

1 Timoti

Te launiu kaamata Pol e taataa iaa Timoti

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.2

Na tiputipu na tama hakamattua te Hare Lotu 1.3—3.16

Te ora Timoti 4.1—6.21

¹ Anau Pol, anau he aposol Jisas Krai, maitaname TeAtua te Tokonaki taatou raa ia ma Jisas Krai te Tama taatou e tuunaki tahi raa ni hirihiri anau.

² Anau e taataa atu i akoe Timoti taku tama hokotahi i te vahi te hakatina.

TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatou raa kikou atu akoe te tauareka, te manava laoi ia ma te noho laoi.

Hakamatonu i na akoako malliu na tama

³ Anau e hihai ma akoe ki noho koi i Efesus pera ma anau ni tattara atu akoe te saaita anau ni haere peeraa i Masedonia raa. E isi na tama i te kina naa ku akoako na akoako se hakamaoni, tena anau e hihai ma akoe ki meake na tama naa ki hakaoti na akoako malliu laatou raa. ⁴ Meake na tama naa kitiaki nakkai malliu i mua raa ia ma te moe iho na tipuna laatou raa, maitaname na tattara naa e me ki mee koi kootou ki hakatauttau. Na tattara naa se lavaa te tokonaki na tama kippena hea TeAtua e hihai raa. Te hakatina koi e lavaa te tokonaki na tama ki tauttari TeAtua. ⁵ Anau e tattara atu peenei ma kilavaa kootou te isi te laoi hakamaoni i roto na hatu manava kootou ia ma na hakataakoto taualleka, tena ku hakattina hakamaoni. ⁶ E isi na tama ku tiaki na akoako hakamaoni nei, tena ki haere tattara koi na tattara e vvare. ⁷ Na tama nei e hihai hoki ki akoako na tuua TeAtua raa, e meia laatou se illoa hea laatou e tattara raa, ia se illoa hoki na mee laatou e tattara hakamamaha raa.

⁸ Taatou e illoa pera ma natuaa raa e taualleka kame taatou e tauttari hakamaoni roo na tuua raa. ⁹ Taatou e tau te illoa pera ma natuaa raa semee ma e penapena iho ma na tama ettonu, e meia na tuua raa e penapena iho ma na tama se hai lou ia ma na tama kailallao, na tama se illoa TeAtua, na tama hai ssara, na tama se illoa te lotu, na tama se hakattina, na tama e ta na maatua laatou raa no mmate, na tama taatama, ¹⁰ ia ma na tama e ppena na tiputipu settonu, tena na taanata e hai huri hokolaatou, na tama e too hemuu alaa tama no huu, na tama tattara malliu, na tama e hatuhatu na tattara malliu ia ma na tama e ppena na mee settonu i te vahi na poroporo hakamaoni raa. ¹¹ Na poroporo nei e mmoe i roto te Rono Tauareka TeAtua nikou mai anau ki hakatae atu kootou raa, teenei ko te Rono Tauareka tera TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa ni kou mai anau.

Terorohi laoi TeAtua

¹² Anau e kouake te hakammaha iaa Jisas Krai TeAriki taatou raa, te Tama e kou mai na mahi anau kippena te hehekau nei. Anau e kouake te hakammaha Aia e mee Aia e maanatu ma anau kutau, tena Aia ki hirihiri anau ki hehekau ma Aia, ¹³ niaina ma i mua raa anau e tattara sakkino roo Aia, tena kikouake na hakalonolihu ia ma na tattara e llihu Aia. E meia TeAtua e aroha anau, maitaname anau sekiisi te hakatina, tena anau hoki seiroa hea anau nippena raa. ¹⁴ Tamaraa e rorohi hakatauareka anau kihukui ma Jisas Krai, ia kilaoi, tena ki hakatina Aia. ¹⁵ Na tattara nei ni tattara hakamaoni, tena taatou ki hakattina no too na tattara nei: Jisas Krai ni hamai i te maarama nei ki tokonaki na tama e hai sara raa ki ora. Na hai sara anau raa e haeroo i aruna na hai sara na tama hakaatoa. ¹⁶ Niaina ma anau he tama roo e hai sara, e meia TeAtua e hai aroha anau ma kilavaa Jisas Krai te huri mai te laoi Aia raa i anau. TeAtua e ppena peenei ma kilavaa alaa tama te tuku na hakattina laatou raa iaa Jisas Krai, tena ku too te ora e ora tahi. ¹⁷ TeAtua e Tuku

tahiraa ko te Tama selavaa te mate ia ma te Tama taatou selavaa te kkite raa, tena Aia ko TeAtua hokotahi koi taatou. Taatou ki hakammaha Aia na vahao roo hakaatoa! Amen.

¹⁸ Timoti taku tama, aanei na tattara poroporo anau e kou atu akoe. Na tattara nei e haere tonu ma na tattara TeAtua ni tattara i mua roo i te vahi akoe raa. Taohi mmou na tattara nei ki lavaa akoe te ppuhu ma na tiputipu sakkino i te maarama nei raa, ¹⁹ tena ku ttaohi mmou te hakatina akoe raa ki taualleka na maanatu akoe. Tammaki na tama ku se isi na hakataakoto taualleka tera e mee na hakattina laatou raa ki sei. ²⁰ Tena Himeneus laua ma Aleksanda e hhai hoki i roto te kuturana na tama anau ni kou ake i na rima Satan ki kou ake na hakalono lihu raa; na hakalono lihu nei e me ki mee laua ki hakaoti te tattara haeo TeAtua.

2

Na tiputipu i roto te hare lotu

¹ Te mee kaamata anau e hihai ma kootou ki hoki ake i TeAtua ma na tama hakaatoa raa ko na hakataakoto kootou, na lotu ia ma niaa kootou e hihhai ki kainno ake raa, tena ku hakammaha Tama raa. ² Lotu ake ma na tuku ia ma na tama hakaatoa e nnoho na kakkake e llahi raa ki lavaa taatou te nnoho na ora taualleka, tena ku ppena na tiputipu taualleka ki hakammaha TeAtua. ³ Na lotu e taualleka raa e me ki mee TeAtua te Tokonaki taatou raa ki hihia. ⁴ Aia e hihai ma na tama hakaatoa ki ora, ia ki illoa hoki te hakamaoni. ⁵ Maitaname eisi TeAtua koi hokotahi, tena eisi te Tama hokotahi e me ki hakapaa taatou na tama te maarama nei raa ma TeAtua, te Tama naa ko Jisas Krais, ⁶ Aia e hamai no mate ki tauimuri na tama hakaatoa i taha ma na haisara laatou raa. Te mee nei e huri mai te hakamaoni pera ma te nei te saaita hakamaoni TeAtua e hihai ki tokonaki na tama hakaatoa ki ora, ⁷ tera hea TeAtua e kaunaria anau pera ma he aposol ia ma he tisa na tama sei ma ni Jiu raa ki tattara ake na tama raa na tattara i te vahi te hakatina ia ma te hakamaoni. Anau se mariu; anau e tattara te hakamaoni!

⁸ I roto na hare lotu anau e hihai ma na taanata hakaatoa e hakattina hakamaoni TeAtua raa ki ssau na rima laatou raa no lotu ake TeAtua ma na hatu manava taualleka tera se isi na lloto i roto.

⁹ Tena anau e hihai hoki ma na hhine hakaatoa ki mannatu hakaraoi i te vahi na hekau laatou raa, tena ki se tilotilo mahi; auu se pini hakaraoi na rouru kootou raa, tena ku hakamammau na pure kivakiva raa, ia auu se uru na hekau essuimaha, ¹⁰ e meia too na tiputipu taualleka tera kootou na hhine raa e tau te isi pera ma ni tama te lotu.

¹¹ Na hhine e tau te nnoho hemuu no matamata ki illoa laatou. ¹² Anau se hakattana laatou ki akoako ia ma kiisi na mahi iaruna na taanata laatou raa, e meia laatou ki nnoho hemuu koi. ¹³ Maitaname TeAtua e penamai Adam i mua, tena ki oti Aia kipena Iv. ¹⁴ Ia teeraa sei ma ko Adam niteiho i na hahaaite Satan raa, e meia teeraa ko te hine raa niteiho i na hahaaite Satan raa, tena ki seu na tuua TeAtua raa. ¹⁵ Emeia TeAtua e me ki tokonaki na hhine raa te saaita laatou e hannau na tamalliki kame laatou e hakattina, e laoi, e ttau, ia e nnoho hoki na ora e taualleka.

3

Na tama hakamattua i na Hare Lotu

¹ Te nei he tattara hakamaoni: kame he tama e hihai ki hakamaatua i roto te hare lotu, tena te tama naa e hihai ma aia e ppena hakatauareka roo te uata raa. ² Te ora te tama hakamaatua te lotu raa ki tonu tahiroo, tena aia ki isi koi heavana hokotahi, ia kise unu tahi, ia kise manava haeo, tena ki noho te ora tauareka, ia ki taaraki te hare aia raa i na tama e o mai alaa kina raa, ia ki iroa hoki te akoako; ³ te tama naa sei ma he tama e unu tahi, ia sei ma he tama manava haeo, e meia te tama naa ki tuku aia ki mouraro, tena ku noho tauareka, ia te tama naa hoki sei ma he tama e manako sileni. ⁴ Tama naa ki iroa te rohi hakaraoi laatou

hai maatua, tena ku akoako na tamalliki aia raa ki hakallono aia, ia ki hakammaha hoki aia. ⁵ Maitaname kame hetama se iroa te rorohi hakaraoi laatou hai maatua, tena kaa aia e me kilavaa peehee te rorohi te harelotu TeAtua raa? ⁶ Te hakatina tetama naa ki hai mahi ki selavaa aia te ahu ma aia ku hakamaatua, ia ki selavaa aia te hakatonutonuria pera ma Satan raa. ⁷ Te tama naa he tama na tama hakaatoa e me ki hakammaha i aho ia ma i roto te harelotu ki selavaa aia te mmata haeo i mua na karemata na tama, ia ki selavaa hoki aia te tteiho i na hahaaite te Tipua raa.

Na tama e tokonaki na tama te lotu

⁸ Na tama e tokonaki i roto na harelotu raa nitama hoki etau te isi natiputipu taualleka; na tama naa seai ma nitama e unumahi na wain, ia seai ma nitama e mannako na sileni; ⁹ na tama naa kittaohi mmahu te hakatina hakamaoni TeAtua ni hakari mai taatou raa ma na hakataakoto taualleka. ¹⁰ Na tama naa etau te hahaaite ria i mua, tena kame laatou e hakamaoni roo, tena laatou ku hehekau. ¹¹ Naavana laatou raa hoki ki isi natiputipu taualleka, ia seai ma ni hine e tattara tama; na hine naa ki seai ma nitama unu, ia ki hakamaoni roo i namee hakaatoa laatou e ppena raa. ¹² Na tama e tokonaki i roto na harelotu raa ki isi koi heavana hokotahi, tena aia hoki kilavaa te mmata hakaraoi laatou hai maatua. ¹³ Na tama e ppena hakamaoni na uata laatou raa e me ki hakammaha ria, ia e me ki ivi te ttuu no tattara ake na tama i te hakatina laatou iaa Jisas Krai raa.

Te hakamaoni i na hakattina taatou

¹⁴ Anau e taataa atu na tattara nei iaa akoe te saaita nei, niaina ma anau e maanatu ma ki haere atu no mmata akoe vahao nei. ¹⁵ Emeia kame anau e nnahe atu, tena te launiu nei e me ki hakari atu akoe na tiputipu taatou e tau te isi i roto na harelotu raa pera ma ni tamalliki TeAtua e ora tahi raa. TeAtua ko te pou roto e ttaohi te hakamaoni. ¹⁶ Na tattara e huuna ria nei e hakamaoni, te nei he tattara roo e rahi: Tama raa e hamai no tipu tama, TeAnana Tapu raa e huri mai pera ma na tiputipu Krai raa e ttonu roo, tena na ensel raa e kkite Aia. Na tama e takutaku te inoa Tama raa i roto na henua hakaatoa, tena na tama te maarama nei raa hakaatoa ku hakattina Tama raa, tena Aia ni too ria no kkave i te vaelani.

4

Na akoako se hakamaoni

¹ TeAnana Tapu raa e tattara hakamatahua mai taatou pera ma tammaki na tama e me ki tiaki te hakatina taatou e isi nei, tena na tama naa e me ki tauttari na malliu na mahunani ia ma na akoako na tipua raa. ² Na akoako pe nei raa e ttoha koi e mee na tama tattara malliu raa, tena na hakataakoto laatou raa ni hakataakoto e ssau pera ma ni mee e ttuni no vvela ria ma te aien e vvela. ³ Na tama naa e me ki tattara ma e tapu te avvana ia ma e tapu hoki te kkai alaa kai peeraa hoki. Emeia TeAtua e pena iho na kai raa ma na tama e hakattina te hakamaoni raa kilotu no hakatapu na kai raa, tena kukkai. ⁴ Namee hakaatoa TeAtua e pena raa e taualleka, taatou selavaa te mee ma na mee raa e sakkino, e meia taatou ki hakatapu na mee raa i mua, tena kukkai, ⁵ maitaname na tattara TeAtua ia ma na lotu raa e mee na mee raa no matahua i na karemata TeAtua.

Hehekau hakatauareka ma Jisas Krai

⁶ Kame akoe e tattara hakamatahua ake name nei i na tama telotu raa, tena akoe hetama e hehekau hakamaoni iaa Jisas Krai. Te hakatina akoe raa e me kihomo no hai mahi e mee akoe etoo na tattara hakamaoni raa, tena ki tautari. ⁷ Auu se hakarona na tattara vvere se hakamaoni raa. Akoako hokkoe ki too te ora hakamaoni TeAtua e hihai raa. ⁸ Te hallou ki tokonaki te tinotama raa e isi te tauareka,

e meia te hallou ki tokonaki te hakatina akoe ki hai mahi raa e raka roo i aruna ma te hallou ki tokonaki te tinotama raa, maitaname te ora nei ia ma te ora i muri raa e isi na tuhana e mmoe. ⁹ Na tattara nei e hakamaoni, tena na tama hakaatoa e tau te too na tattara nei. ¹⁰ Maatou e hehekau na mahi, ia e hakalonollihu hai mahi roo maitaname maatou e tuku na hakattina maatou raa i TeAtua e ora raa; te Tama e tokonaki na tama hakaatoa ki ora raa, taohi mua na tama e hakattina Aia raa.

¹¹ Akoako ake na mee nei, tena ku meake na tama hakaatoa ki tauttari. ¹² Auu se tiaki na tama ki mannatu ma akoe koi paamee, e meia akoe ki mee pera ma he hakkatu na tama te lotu raa ina tattara, natiputipu, telaoui, te hakatina ia ma natiputipu taualleka akoe raa.

¹³ Tauhano tepaupau ake te Launiu Tapuraa i roto te hare lotu, tena ku tattara hakapurupuru ake na tama te lotu raa, tena ku akoako ake na tama raa ki tae atu anau.

¹⁴ Auu setiaki te hoki TeAtua nikouatu akoe te saaita na profet raa ni tattara atu akoe, tena ki hakapiri na rima laatou raa i aruna akoe raa. ¹⁵ Ppena na mee nei, tena akoe ku tautari hakamaoniroo kikkite na tama pera ma akoe ku hakamaoni te hehekau. ¹⁶ Akoe ki hakamattonu ite vahi te ora akoe ia ma na akoako akoe raa. Akoe ki tautari tahi na mee nei, maitaname akoe kaa ppena hakamaoni na mee nei, akoe e me ki tokonaki te ora akoe raa ia ma na ora na tama e hakallono akoe raa.

5

Na tiputipu taualleka na hakattina ana

¹ Auu se tattara llotu ake na taanata mattua raa, e meia tattara hakaraoui ake pera ma teeraa he tamana akoe. Mee hakaraoui na tama koi ttipu ake raa pera ma ni taina akoe, ² tena ku tattara hakaraoui ake na hhine ku mattua raa pera ma ni tinna akoe, ia tattara hakaraoui ake na hhine koi ttipu ake raa pera ma ni kaave akoe, ia huri ake na tiputipu taualleka.

³ Na hare lotu raa kimmata hakaraoui na hhine kunnoho hokolaatou se isi na taanata raa. ⁴ Emeia kame te hine naa e isi na tamalliki ia ma na hai mokopuna aia, tena na tama naa kikkira ake no mmata hakaraoui te tinna ia ma te tipuna laatou raa ki tauimuri te naenae te tinna ia ma te tipuna hine laatou raa, maitaname TeAtua e hihia roo na tiputipu peenei. ⁵ Te tautukaha hine e noho hokoia se hai tama e mmata aia raa e tuku na maanatu aia raa i TeAtua, tena te ao ma tepoo aia elotu tahi ake TeAtua ki tokonaki aia. ⁶ Emeia te anana te tautukaha hine e mamaanatu na tiputipu sakkino raa ko na mate roo niaina ma aia koi ora. ⁷ Tattara hakamatahua ake na tattara nei ina tautukaha hhine raa kiselavaa na tama te tattara haeo laatou. ⁸ Emeia kame he tama se mmata hakaraoui na llave ana aia raa, taohi mua te haittina aia raa, tena te hakatina te tamanaa kurano, tena te ora aia raa e me ki haeroo i aruna te ora te tama se hakatina te lotu raa.

⁹ Auu se hakammau na hhine ku se hai avana raa ma nitautukaha hhine, kame laatou se kittae tipu ono na hetau, ia hoki na hhine naa ki avvana koi nitaanata taki ttahi, ¹⁰ ia na tiputipu laatou raa ki taualleka: te hine tera e mmata hakaraoui na tamalliki aia raa, tena ki hakkoro na tama alaa henua kikkai ite hare aia raa, tena kippena na mee kitokonaki alaa tama te lotu raa, tena kitokonaki na tama e tutuu haeo raa e hai na mahi aia kippena na mee taualleka.

¹¹ Emeia auu se hakammau na tautukaha hhine vahao nei raa i roto te launiu naa, maitaname te saaita na tama naa ku mannatu ma ki avvana raa, na tama naa e me ki tiaki Krai, ¹² tena na tama naa ku ssara ina tattara aia ni hakamoe i te kaamata roo ma Tama raa. ¹³ Ia hoki na tama naa e me ki matanaenae, tena ku oo no haere nnoho na hare, e meia te mee roo na tama naa e me ki haeo raa; na tama naa e me ki nnoho no tattara haeo na tama, tena ku tattara na mee laatou se tau te tattara raa. ¹⁴ Tena anau e maanatu ma na tautukaha hhine vahao nei raa ki avvana koi no isi na tamalliki, tena ku nnoho no mmata na hare laatou raa kiselavaa na tama e haeo ma taatou raa te tattara haeo taatou. ¹⁵ Maitaname e isi na tautukaha hhine ku tiaki Krai no tauttari

Satan. ¹⁶ Emeia kame he hine telotu eisi na tautukaha hhine e nnoho ma aia, tena te hine naa ki rorohi na tautukaha hhine naa, ia auu se kou ake te hakalonollihu raa i telotu ma ki rorohi na tautukaha hhine raa, emeia tiaki telotu raa kimmata na tautukaha hhine e nnoho hokolaatou raa.

¹⁷ Na tama ku mattua e pena hakaraoi na uata laatou pera ma nitama hakamattua raa e tau te tau i ria hakatauareka, taohi mua na tama e uata na mahi no takutaku, tena ki akoako raa. ¹⁸ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara mai ma, "Auu se haihai na maihu na bulmakau raa ma ki se lavaa na manu raa te kkai te saaita kootou e hakauata na manu raa kitakataka na hua raa kihhopo itaha ma na penu laatou raa."

Ia e mmau hoki ma,

"Na tama hehekau raa e tau te too na sui laatou."

¹⁹ Auu se hakallono na tattara te tama e hai atu na haeo te tama hakamattua, e meia kame tokorua sei naa tokotoru e oo atu ma na tattara, tena kootou ku hakallono.

²⁰ Haiake na tama e ppena na tiputipu sakkino raa i mua na karemata na tama hakaatoa killono na tama naa no mattaku.

²¹ Anau e tattara atu akoe i mua na maihu TeAtua ia ma Jisas Krai ia ma na ensel e ttau raa ki tauttari na tattara nei, tena auu se hakatonutonu, ia niaa akoe e ppena, auu se sapai na tama akoe e hihai raa koi. ²² Auu se vave no hakapiri na rima akoe raa i aruna na tama ma ki hehekau na uata TeAriki raa. Auu se hukui alaa tama no ppena na mee e ssara, tena penapena te ora akoe raa ki matahua.

²³ Auu se unu koi te vaitea vare, emeia unu hakamarie niwain kitokonaki te manava akoe raa, e mee akoe elalavea tahi.

²⁴ Taatou elavaa tekkite na haisara alaa tama, tena na tama hakaatoa e illoa ma na tama raa e me ki hakatonutonu ria. Emeia e isi na haisara alaa tama taatou se lavaa tekkite vahao nei. ²⁵ E ssau pera ma taatou e me ki kkite na tiputipu taualleka na tama raa, tena na tiputipu taualleka taatou se kkite raa e me ki se lavaa te huuna ria.

6

¹ Na tama hehekau telotu raa e tau te hakammaha na tama hakamattua laatou raa na vahao hakaatoa ki se lavaa he tama te tattara haeo te inoa TeAtua ia ma na akoako taatou raa. ² Na tama hehekau ma na tama hakamattua telotu raa ki hakallono na tama raa, e mee aaraa ni taina ia ma ni kaave laatou. Tena na tama naa ki hehekau hakatauareka roo ma na tama hakamattua raa, maitaname na tama e too te tauareka i na hehekau laatou raa ni tama e hakattina, ia e laoi.

Na akoako e ssara ia ma na tuhana hakamaoni

Akoe ki akoako, tena ku takutaku ake na tattara nei. ³ Te tama e akoako na hakattina e kkee i taha ma na tattara hakamaoni Jisas Krai TeAriki taatou raa ia ma na akoako telotu raa ⁴ hetama haiahu, ia hetama se hai mee e iroa. Na hakatauttau tetama nei raa e mee na tama kimanava kkere, kihakatauttau ma alaa tama, kitattara haeo, kimamannatu haeo, ⁵ tena kihakatauttau tahi ma na tama na mannatu laatou raa ku se uata, ia ku se illoa hoki te hakamaoni raa. Na tama naa e mannatu ma telotu raa he mee e me ki mee laatou ki hai hekau.

⁶ Hakamaoni kame akoe he tama e hakattina telotu, tena te ora akoe raa e me kipi na meeroo taualleka. ⁷ Hea akoe nihaanaumi ma akoe iroto te maarama nei? Sehai mee! Kaa hea taatou e me kitoo iroto te maarama nei te saaita taatou e mmate raa? Sehai mee! ⁸ Ia tena kame taatou eisi na kai ia ma na hekau, tena na meena e tau koi ma taatou. ⁹ Emeia na tama e hihai ki hai hekau raa e me ki maoha ina hahaaite ite vware te kapuroro ia ma na mee sakkino te tinotama raa e hihai tera e me kimee na ora laatou raa kihaeo, tena na tama naa e me ki hakalonollihu. ¹⁰ Maitaname te manako sileniraa ko te mateara na tiputipu sakkino hakaatoa. Tammaki na tama e mannako na sileni, tena ku tiaki na hakattina laatou raa, ia na hatu manava na tama naa kummaharoo ina hakataakoto haeo hakaatoa.

Te poroporo tauareka

¹¹ Emeia akoe hetamariki TeAtua, tena akoe kipeesia natiputipu sakkino raa itaha. Hahaivi ki too te ora e tonu tahi, te ora e tapu, tena te hakatina, te laoi, te noho hakavaratoa ia ma telaumarie. ¹² Hai na mahi kiisi akoe te hakatina, tena akoe e me ki too te ora e ora tahi, maitaname TeAtua ni hirihiri akoe ki too te ora nei i mua akoe nikaamata no takutaku ake na kanohenua raa te hakatina akoe raa. ¹³ Imua na karemata TeAtua te Tama nikouake te ora inamee hakaatoaraa ia ma imua na karemata Jisas Krai te Tama nitakutakuake te hakatina Aia raa ia Pailat raa, tena anau emeatu akoe, ¹⁴ taohimmau natattara akoe nirono raa kitae roo te aho Jisas Krai TeAriki taatou raa e hakahura mai. ¹⁵ Tevaakai mai Jisas raa e me ki hakahura mai te saaita TeAtua te Tama e tapu raa e tuku, tena Aia ko te Tuku na tuku hakaatoa ia ma TeAriki na ariki hakaatoa. ¹⁶ TeAtua Hokoia e ora tahi, Aia e noho itekina te maahina tera se haitama elavaa te haere taapiri raa. Se haitama nikite Tama raa; ia se haitama elavaa te kite Tama raa. Na tama hakaatoa ki hakammaha Tama raa, ia Aia e me ki Tuku ma na mahi hai mmahi na vahao hakaatoa! Amen.

¹⁷ Tattara atu na tama hai hekau ite maarama nei raa ki se ahu, ia ki se hakammaha na hakataakoto laatou raa inamee pera ma nasileni, emeia ki hakammaha na hakataakoto laatou raa i TeAtua te Tama ekou mai taatou namee roo hakaatoa ma telaoi Aia raa kihihhia taatou. ¹⁸ Tattara atu na tama naa kippena na tiputipu taualleka, ia ki isi tammaki na hekau i na mahi laatou, tena ki tanatana no tokonaki alaa tama. ¹⁹ Ina tiputipu nei natama naa e me ki hakatau namee taualleka ki tokonaki na ora laatou i muri raa. Tena natama naa e me ki too te ora e ora tahi hakamaoni.

²⁰ Timoti, taohimmau natattara TeAtua nikouatu inarima akoeraa. Auu se hakarono natattara se hakamaoni ia ma natattara vware tera akoe nirono ma e hakamaoni raa, emeia seai raa koi. ²¹ Maitaname e isi na tama e tattara ma laatou ku too natattara raa, emeia ite hakaotioti na tama naa e me ki tiaki koi na hakattina laatou raa.

Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou hakaatoa.

2 Timoti

Te launiu hakarua Pol e taataa iaa Timoti

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Tattara kaamata 1.1—1.2

Te tattara hakammaha 1.3—2.13

Te tattara hakamattaku 2.14—4.5

Te ora Pol 4.6—4.18

Te tattara hakaoti 4.19—4.22

¹ Anau Pol, TeAtua e hihai no hirihiri anau kimee mo aposol Jisas Krai, tena ki kauna anau ma ki tattara atu te ora TeAtua ni mee ma Aia e me ki kou ake na tama e hukui ma Jisas Krai raa.

² Akoe Timoti taku tama,

TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai TeAriki taatouraa kikouatu akoe na mahi, te manava aroha ia ma te noho laoi.

Auu se napa na tattara te Rono Tauareka

³ Anau e hakammaha TeAtua, te Tama anau e hehekau ma te maanatu e tauareka pera ma na tipuna anau i mua raa. Anau e hakammaha Aia na saaita hakaatoa anau elotu ma akoe te ao ma tepooraa. ⁴ Anau etani itaku maanatu akoe, tena anau e hihai roo ma ki haere atu nommata akoe kilavaa anau te noho hihia. ⁵ Anau e maanatu hoki te hakatina erahi akoe eisiraa, te hakatina akoe raa e ssau pera ma na hakattina Lois te tipuna hine akoe raa ia ma Yunis te tinna akoe raa. Anau e hakatina pera ma akoe e isi te hakatina raa hoki. ⁶ Tera hea anau e meatu akoe ma ki taohi mmau i roto akoe te hoki TeAtua ni kou atu akoe te saaita anau ni hakapiri na rima anau raa ia rana akoe raa. ⁷ Maitaname TeAnana Tapu TeAtua e kou mai taatouraa se mee taatou ki mattaku; e meia TeAnana Tapu Aia raa e kou mai taatou na mahi, te laoi ia ma te laumarie.

⁸ Tena auu se matakou te tattara ake na tama ite vahi TeAriki taatouraa; ia auu se napa e mee anau e karapusiria ina hehekau TeAriki raa. Emeia taohi mmau na mahi TeAtua ni kou atu akoe ki hakalono llihu ma te Rono Tauareka raa. ⁹ Tama raa e tokonaki taatou ki ora, tena ki kanna taatou pera ma ni tamalliki Aia, ia taatou se mee ma ni tamalliki Aia ina hehekau taatou ni ppena raa, e meia taatou e mee pera ma ni tamalliki Aia ite hakataakoto ia ma na mahi Aia. Aia ni kou mai na mahi nei i mua ite kaamata iho na mee hakaatoa ina mahi Jisas Krai, ¹⁰ e meia te saaita nei taatou ku kuite na mee hakaatoa te saaita Jisas Krai te Tokonaki taatouraa ni hamai. Aia e hakaoti na mahi te mate, tena Aia e hakari mai te ora e ora tahi raa ina mahi te Rono Tauareka.

¹¹ TeAtua ni hirihiri anau kimee mo aposol, ia mo tisa kitakutaku te Rono Tauareka raa; ¹² tera hea anau e too na hakalono llihu na mee nei te saaita nei. Emeia anau se matakou, maitaname anau e iroa te Tama tera anau e tuunakiraa, tena anau e iroa pera ma Aia e lavaa te rohi anau ki taeroo te Aho Aia etuku ma anau raa. ¹³ Taohi mmau na tattara hakamaoni anau ni akoako atu akoe raa ki lavaa na tattara raa te hakattaki akoe, ia ki noho akoe ma te hakatina ia ma te laoi taatou e isi i te huhukkui ma Jisas Krai raa. ¹⁴ Akoe ki taohi mmau na tiputipu taualleka akoe e noho ma akoe raa ina mahi TeAnana Tapu tera e hehekau i roto akoe raa.

¹⁵ Akoe e iroa pera ma na tama hakaatoa i roto Esia raa hakapaa ma Figelus laua ma Hermogenes ku huro itaha ma anau.

¹⁶ TeAriki taatouraa ki rohi hakaraoi te hareakina Onesiforus raa, maitaname aia ni mee anau no hihia tammaki na vahao. Tama raa se napa ma anau e noho ite hare karapusi, ¹⁷ e meia te saaita koi aia ni tae mai i Rom raa, aia ku haere sesee anau ina kina roo hakaatoa nolave anau. ¹⁸ TeAriki ki huri ake te aroha Aia raa

te tama raa i te aho hakaoti! Tena akoe e iroa laoiroo e hia na tokonaki te tama raa ni kou mai anau i roto Efesus raa.

2

Te soldia hakamaoni Jisas Krai

¹ Taku tama, akoe ki hukui no tauhano ma na mahi Jisas Krai raa ki ivi akoe. ² Too na tattara akoe ni rono anau e tattara ake na kanohenua raa, tena ku kou ake na tattara raa i na tama e hakattina hakamaoni raa ki lavaa na tama raa te akoako ake alaa tama hoki.

³ Akoe ki too hoki na hakalono llihu pera ma he soldia hakamaoni Jisas Krai. ⁴ Te soldia e hehekau raa e hihai ki mee te tama hakamaatua aia raa ki hihia, tena aia selavaa te ppena koi hea aia e hihai raa. ⁵ Te tama e hiti te haiva raa selavaa te too he haiva kame aia se tautari na tuua na haiva raa. ⁶ Tena na tama ttori kai raa ko na tama kaamata e tau te kkai na kai laatou ni na ennae no ttori raa. ⁷ Maanatu hea anau e tattara atu nei, maitaname TeAtua e me ki tokonaki akoe ki iroa na mee nei hakaatoa.

⁸ Maanatu Jisas Krai te Tama ni mahike muri i taha ma te mate raa; te mokopuna Devit tera te Rono Tauareka anau e takutaku raa e tattara. ⁹ Anau e hakalono llihu no haihai ria ma na seni pera ma he tama kairarao, e mee anau e takutaku te Rono Tauareka raa. Emeia na tattara TeAtua raa se mmoe i roto na seni raa, ¹⁰ ia tena anau e hihai koi ki too na hakalono llihu raa ki tokonaki na tama TeAtua ni hirihiri raa ma ki lavaa hoki na tama raa te too te ora e ora tahi se isi te hakaoti raa i na mahi Jisas Krai tera e kou mai te tauareka TeAtua se isi te hakaoti raa. ¹¹ Aanei ni tattara hakamaoni: "Kame taatou ni mmate ma Tama raa, tena taatou e me ki ora hoki ma Tama raa.

¹² Kame taatou e tauhano te tuu mmau, tena taatou e me ki hakamattua hoki ma Tama raa, Kame taatou e kore ma taatou se illoa Tama raa, tena Tama raa e me ki kore hoki ma Aia se iroa taatou.

¹³ Kame taatou ku se tautari na tattara hakamaoni taatou raa, tena Tama raa e tauhano koi no tautari na tattara hakamaoni Aia raa, maitaname Aia Hokoia se lavaa te tiaki te hakamaoni Aia raa."

Na tama hehekau TeAtua e hihai

¹⁴ Hakailloa ake na tama kootou raa na tattara nei, tena ku tattara hakamataku ake na tama naa imua na karemata TeAtua kise hakatauttau i na tattara vare raa koi. Na meena se taualleka, e meia na meena e me kimee koi na tama ellonora ki haeo. ¹⁵ TeAtua e me ki hihia kame akoe e hai na mahi akoe pera ma he tama se iroa te napa i na hehekau aia e pena raa, e meia kootou kimee pera ma ni tama e akoako te hakamaoni na tattara TeAtua raa. ¹⁶ Auu se hukui ma na tama no tattara na tattara vare e haeo tera e me ki hakatui na tama kioo no mmao ma TeAtua raa. ¹⁷ Na tattara peenei raa e ssau pera ma he saanuku e rahi tera e haere kai na punnohi te tinotama. Tokorua na tama e tattara na tattara nei raa ko Himeneus laaua ma Filetus. ¹⁸ Tokorua nei ku tiaki te hakatua hakamaoni raa, tena ku seuseu na hakattina alaa tama te lotu raa no tattara pera ma te ora muri taatou raa ku oti te kapihi mai. ¹⁹ Emeia te purapura na mee hakaatoa TeAtua ni hakamoe raa e ivi roo, ia selavaa te naue, tena i aruna te purapura naa e mmau na tattara nei: "TeAtua e iroa na tama Aia raa", tena "Na tama hakaatoa e tattara ma laatou ni tama TeAtua raa ki tike i taha ma na hai sara laatou raa."

²⁰ I roto na hare e llahi raa e isi tammaki na dis e llahi ia ma na dis pammee e kekkee: alaa dis e pena na siliva ia ma na gol, tena alaa dis e pena na laakau ia ma na pela matakau. Alaa dis e pena ma na aho e llahi, tena alaa dis e pena ma na aho vare raa koi. ²¹ Kame he tama ku matahua e mee aia ku tike i taha na tiputipu sakkino aia raa, tena te tama naa e me ki tuku ria ki ppena alaa uata i te lotu, maitaname te tama naa

ku hakatina hakamaoni i TeAtua aia raa, tena te tama naa hoki ku tanattana ki ppena na tiputipu taualleka.

²² Tiaki na tiputipu na tamalliki raa, tena ku hahaiivi ki too te ora etonu tahiraa, te hakatina, telaioi ia ma te noholaoi raa. Hukui hakaatoa ma na tama ettonu i na hatu manava laatou raa no kanna ake TeAriki ki tokonaki laatou. ²³ Emeia peesia na hakataakoto na vware raa ia ma te penapena hakatauttau raa, maitaname akoe e iroa pera ma na mee nei e me ki kaamata na sara e llahi. ²⁴ Akoe he tama hehekau TeAriki, tena akoe ki se hakatauttau. Akoe kilaoi na tama hakaatoa, tena akoe ki iroa te akoako, ia ki iroa te noho hakavaratoa, ²⁵ ia ki se manava haeo te saaita akoe e hakatonu alaa tama raa, maitaname TeAtua e lavaa te kou ake he saaita ma na tama raa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa, tena ki illoa te hakamaoni. ²⁶ Tena na hakataakoto na tama naa e me ki vakkai mai, tena ku hakassao i taha ma te taaiki Satan te tama tera ni ttaohi na tama raa, tena ki meake ma na tama raa ki tauttari hea aia e hihai raa.

3

Na tiputipu sakkino i na aho hakaoti

¹ Mannatu pera ma na aho hakaoti raa e me ki hainattaa roo. ² Na tama e me kimannatu koi hokolaatou, ia e me kimannako, ia e me ki hai ahu, ia e me ki maihu haeo, tena e me ki tattara haeo na tama, ia e me ki se hakallono na maatua laatou raa, ia e me ki hakatapanatta, tena e me ki se illoa te lotu. ³ Na tama naa e me ki se mannatu alaa tama, ia e me ki se illoa te manava alloha, ia e me ki tattara tama, ia e me ki hakatauttau tahi, ia e me ki se hihhai na tiputipu taualleka: ⁴ na tama naa e me ki haeo ma na soalaioi laatou raa, ia e me ki hai koi na mannatu laatou, ia e me ki pii na tattara hai ahu raa, ia e me ki se hihhai TeAtua, e meia na tama naa e me ki hihhai koi na tiputipu i te maarama nei raa. ⁵ Na tama naa e me ki huri pera ma laatou ni tama te lotu taatou nei, e meia laatou se isi na mahi hakamaoni te lotu nei. Aua roo na tama peenei raa.

⁶ Alaa tama laatou e oo i na hare na tama no malliu ma laatou ni tama taualleka, tena ki tataussua na hhine se mmou i roto na hare naa. Na hhine naa e pii na hai sara, tena e hihhai na tiputipu sakkino hakaatoa. ⁷ Na hhine naa e hahaiivi ma ki atamai, e meia e hainattaa roo ma laatou ki illoa te hakamaoni raa. ⁸ Essau pera ma Janes laua ma Jambres ni se hihhai ki hakallono na tattara Moses raa, tena na tama nei hoki se hihhai na tattara te hakamaoni raa. Na hakataakoto na tama nei e ppuni, ia na hakattina laatou raa hoki se ttonu. ⁹ Emeia na tiputipu na tama nei se lavaa te haere roo no roroa, maitaname na tama hakaatoa e me ki kite na vware na pohouru laatou raa. Essau pera ma hea ni kapihi ake Janes laua ma Jambres raa.

Na poroporo hakaoti

¹⁰ Emeia akoe e tautari na akoako anau, na tiputipu ia ma te hakataakoto anau i te ora nei raa; akoe e kite roo te hakatina anau, te laumarie anau, telaioi anau ia ma te varatoa anau te noho raa, ¹¹ ia ma te kiri loto na tama i anau ia ma na hakalono llihu hoki anau raa. Akoe e iroa na mee hakaatoa ni kapihi mai anau i roto Antiok, Aikoniam ia ma Listraraa, tena akoe e iroa hoki na hakalono llihu e hainattaa roo tera anau ekkumi koi i roto anau raa! Emeia TeAriki e tokonaki anau i taha ma na mee nei hakaatoa. ¹² Na tama e me ki kou ake na hakalono llihu i na tama hakaatoa tera e hihhai ki tautari te ora Jisas Krai raa. ¹³ Tena te haeo na tama hai sara ia ma na tama tattara uhiuhi raa e me ki haere haeo koi. Na tama nei e me ki tattara malliu alaa tama, tena laatou hokolaatou e me ki malliu ria. ¹⁴ Emeia akoe ki tauhano no ttaohi te hakamaoni akoe ni akoako ria no hakatina raa. Akoe e iroa koi na tisa akoe raa, ¹⁵ tena akoe hoki ki maanatu pera ma te saaita akoe ni tamariki raa, akoe ko na iroa avare TeAnana Tapu tera ni kou atu akoe te hakatina ki too te ora e ora

tahiraa inamahi Jisas Kraiss. ¹⁶ Na tattara te Launiu Tapuraa nitattara TeAtua e kou mai tera etokonaki roo taatou ki akoako te hakamaoni, ki ppuhu ma na mee sakkino, ki hakatonutonu niaa taatou e ssara raa, tena ku poroporo taatou ki too te ora hakamaoniraa ¹⁷ kilavaa tetama hehekau ma TeAtua raa tetuummau noppena na mee roo hakaatoa e taualleka raa.

4

¹ Imua na karemata TeAtua ia ma Jisas Kraiss te Tama e me ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama kummate raa, maitaname Aia e me ki hamai no hakamaatua, tena anau etattara hai mahiatu akoe ² ki takutaku na tattara TeAtua raa, tena ku meake alaa tama ki tattara na tattara raa, (niaina ma teenaa he saaita tauareka ia ma he saaita sakkino), ia akoe hoki ki varatoa te akoako no tokonaki na tama raa ki illoa te hakamaoni, ia ki hakatonu na tiputipu laitou raa, tena ku hakapurupuru ake na tamanaa ki manava laoi. ³ Eisi tesaaita e me ki hamai, tena na tama e me ki se hihhai ki hakallono na tattara hakamaoni e taualleka raa, e meia na tamanaa e me kitauttari koi hea laitou e hihhairaa, ia e me kitatakore tammaki na tama ki oake no akoako na tattara laitou e hihhai roo ki hakallono raa. ⁴ Na tamanaa e me ki se hihhai ki hakallono na tattara e hakamaoniraa, tena ku huri no hakallono koi nakkairoo imuaraa. ⁵ Emeia akoe ki maanatu no ttuummau tesaaita akoe e ttiri na hakalonollihu hakaatoa; akoe ki hehekau no takutaku te Rono Tauareka raa, tena i na hehekau akoe raa hakaatoa, akoe ki huri ake pera ma akoe he tama hehekau TeAtua.

⁶ Anau iaa, tesaaita anau e me ki hokiria ake raa ku tae mai, ia tesaaita anau e me ki tiaki te ora anau i te maarama nei raa ku tae mai hoki. ⁷ Anau ku oti te hai na mahi anau, tena anau e haere no tae i te hakaoti, ia e ttaohi mmau roo te hakatina anau raa. ⁸ Tena tesaaita nei eisi tetuhana e moe ma anau kitoo e mee anau etautari roo na tiputipu TeAtua tera TeAriki, te Tama Hakatonutonu e tonu tahi raa, e me ki kou mai anau i te Aho naa, ia se mee ma anau koi hokonnau, e meia na tama hakaatoa tera ennoho ma te laoi no hakattari te saaita Tama raa e me ki hakahura mai raa hoki.

Na tattara koi anau

⁹ Haitaruaru no hamai yave nommata anau vahaonei. ¹⁰ Demas ku hihai na tiputipu itemaarama nei, tena kitiaki anau no haere i Tesalonaika. Kresen ku haere peeraa i Galesia, tena Taitus ku haere i Dalmesia. ¹¹ Tena Luk hokoia koi ennoho maaua. Too Mak no omai koorua, maitaname tetamanaa elavaa tetokonaki anau ki hehekau maaua. ¹² Anau ekauna Tikikus ki haere i Efesas. ¹³ Tesaaita akoe e hamairaa, akoe kuttaohi mai te kaukahu roa anau ni tiaki no noho ma Karpus i Troas raa, tena kou mai hoki na launiu anau raa, taohi mua na launiu e pena i na huruhuru na manu raa.

¹⁴ Aleksanda te tama e hehekau ma na katana raa e mee hakahaeo roo anau, e meia TeAriki e me ki kou ake na hakalonollihu aia tautari hea aia ni ppena raa. ¹⁵ Akoe ki hakamattonu hoki i te tamanaa, maitaname teenaa he tama se hihai roo na tattara taatou raa.

¹⁶ Se haitama nituu taapiri mai anau tesaaita kaamata roo anau ni hakatonutonuriraa; na tama hakaatoa kuhuro itaha ma anau. TeAtua kissirihia na sara na tamanaa! ¹⁷ Emeia TeAriki enoho ma anau no kou mai na mahi anau ma kilavaa anau te tattara ake na tattara hakaatoa killono na tama seai ma ni Jiuraa. Anau e hakasoria ki setaia ria no mate. ¹⁸ Tena TeAriki e me kitokonaki anau itaha ma na mee sakkino hakaatoa, tena ku too anau nokkave hakaraoi i te Hakamaatua ana i te Vaelani raa. Na mahi ki noho ma Tama raa na vaha hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

¹⁹ Anau e kou atu na tattara hihhia anau raa iaa Prisila lauaa ma Akwila, tena Onesiforus ia ma te hareakina aia raa. ²⁰ Erastus e noho koi i Korin, tena anau e tiaki

Trofimus no noho i Miletus e mee aia e laavea. ²¹ Akoe ki hai taruaru no hamai vave i mua te matani te laki raa e paku mai.

Yubulus, Pudens, Linus, Klodia ia ma na tama hakaatoa telotu i te kina nei raa e kou atu na tattara hihhia laatou.

²² TeAriki ki noho ma te anana akoe.

Tena te tauareka TeAtua raa ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Taitus

Te launiu Pol e taataa iaa Taitus

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.4

Na tama hakamattua na Hare Lotu 1.5—1.16

Na tiputipu e ttonu na hakattina ana 2.1—2.15

Pol e tattara hakamataku ake na hakattina ana 3.1—3.11

Na tattara hakaoti 3.12—3.15

¹ Anau Pol, anau he tama e hehekau ma TeAtua, ia he aposol Jisas Kraiss.

Anau e hirihiri ria, tena ki kauna ria no haere ma ki tokonaki na hakattina na tama TeAtua ni hirihiri raa, tena ku hakattaki mai na tama raa ki illoa te hakamaoni na tiputipu e tapu laaou ni akoakoria ² tera etuunaki ite ora e ora tahi taatou e hakattari raa. TeAtua te Tama selavaa te tattara mariu raa e tattara mai te hakamaoni i mua na mee hakaatoa ni tipu mai raa, ³ tena ki huri mai te hakamaoni na tattara Aia raa te saaita roo e tonu. Na tattara nei e oo mai no ttae mai anau, tena anau ki hakatae atu na tattara raa pera ma TeAtua te Tokonaki taatou raa ni tattara mai.

⁴ Anau e taataa ake te launiu nei iaa Taitus taku tama hakamaoni roo ite vahi na hakattina na tama e illoa tera maaua e isi raa.

Lotu ake TeAtua Tamana ia ma Jisas Kraiss te Tokonaki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi.

Te hehekau Taitus i roto Krit

⁵ Anau e tiaki akoe i Krit ma kilavaa akoe te hakamoemo e tonu na mee tera koi settonu raa, tena ma ku hirihiri ni tama i roto na matakaina hakaatoa i Krit raa ki hakamattua i na hare lotu raa. Maanatu na tattara poroporo anau raa: ⁶ te tama hakamaatua raa he tama se isi na sara; te tama naa ki isi koi he avana hokotahi, tena na tamalliki hoki aia raa ni tama e hakattina, ia seai ma ni tamalliki e isi na tiputipu sakkino, ia seai ma ni tamalliki e hakatapanatta.

⁷ E mee te tama hakamaatua te lotu raa e me ki mmata na uata TeAtua raa, tena aia se tau te isi na sara. Te tama naa ki laumarie, ia ki se manava haeo, ia seai hoki ma he tama e unu mahi, ia seai ma he tama e manako sileni. ⁸ Te tama naa he tama; te hare aia raa e taaraki i na tama roo hakaatoa, ia e hihai koi na tiputipu taualleka. Tena te tama naa se iroa te manava sakkino, ia he tama e tonu tahi, ia he tama e tapu, ia he tama e varatoa hoki te noho. ⁹ Te tama naa ki taohi mmau na tattara hakamaoni tera e haere tonu ma na akoako te lotu raa. Te nei te ara aia e lavaa te tokonaki alaa tama ma na tattara hakamaoni, ia e lavaa te huri ake na tiputipu e ssara na tama e hakataukaa ma na akoako e ttonu raa.

Na tama e hakatapanatta

¹⁰ Maitaname e tammaki na tama, taohi mua na Jiu tera e isi te hakamaatino e tapu TeAtua kuse hihhai ki hakallono, ia e hahai ma ki hakatike na hakataakoto alaa tama raa ma na tattara vvere laaou raa. ¹¹ Te me nei e tonu kippui na tama naa ki hakaoti na tattara vvere laaou raa, maitaname na tama naa e kou ake te haeo i na hareakina ia ma na akoako laaou se tau te poroporo raa. Na tama naa e hakannapa e mee laaou e akoako koi kitoo na sileni. ¹² ¹³ E isi te tama i Krit, aia he profet, ia he tama te matakaina naa, tena aia e tattara te hakamaoni te saaita aia ni mee ma, “Na tama i Krit raa ni tama tattara malliu, ia nipo i kaittama, ia ni tama e matanaenna, ia e mannako mahi.” Te nei te hakataakoto hokotahi koi tera akoe e me ki hai ake roo na tama naa kilavaa laaou te hakattina hakamaoni, ¹⁴ ia ki selavaa hoki laaou te taohi na kkai na Jiu i mua raa ia ma na tuua na tama ku peesia te hakamaoni raa.

¹⁵ Na mee hakaatoa e matahua i na tama tera e matahua raa; e meia se isi te mee e matahua i na tama tera e matakere, ia se hakattina raa, maitaname na hakataakoto ia ma na tiputipu na tama e hai ssara, ia se hakattina raa. ¹⁶ Na tama raa e mannatu ma laatou e illoa TeAtua, e meia namee laatou e ppenaraa e huriake pera ma laatou se illoa. Na tama raa e manava sakkino, ia e hakatapanatta. Na tama naa se hai mee roo taualleka e lavaa te ppena.

2

Na akoako e ttonu

¹ Emeia akoe ki akoako koi na akoako tera e haere tonu ma na akoako te lotu raa. ² Poroporo ake na tama mattuaraa ki atamai, ia ki illoa na hakataakoto, tena ki se mannava haeo, ia ki hakattina hakamaoni, ia ki laoi, tena ki varatoa te nnoho. ³ Ia peeraa hoki, poroporo ake na h hine mattuaraa ki mee pera ma ni h hine e nnoho na ora e ttonu. Laatou ki se nnoho no vekuveku alaa tama, ia se mee ma ki unu tahi. Na h hine naa ki akoako na akoako e taualleka ⁴ ki lavaa na tama h hine raa te illoa no lollohi hakaraoi na taanata ia ma na tamalliki laatou raa. ⁵ Ia ki nnoho hemuu i na ora e ttonu, tena ku nnoho hakaraoi i roto na hare laatou raa, tena ku hakallono na taanata laatou raa ki se lavaa he tama te tattara haeo na tattara hakamaoni TeAtua e kou mai raa.

⁶ Ia hoki, poroporo ake na tama tane raa kippena na mee taualleka. ⁷ Akoe ki huriake na tiputipu taualleka i na mee akoe e ppenaraa. Tena akoe ki hakamaoni hoki i na poroporo akoe raa. ⁸ Akoe ki tattara koi na tattara taualleka raa ki se lavaa na tama te tattara haeo akoe, ia ki mee hoki na tama e nonnoho haeo ma akoe raa ki nnapa, ia ki se lavaa na tama raa te tattara haeo taatou.

⁹ Na tama hehekau raa e hakallono, ia e hihhai ki mee na tama hakamattua laatou raa ki hihhia i na mee hakaatoa laatou e ppenaraa. Na tama raa se lavaa te tattara sui ake na tama hakamattua laatou raa, ¹⁰ ia se lavaa hoki te kailallao na mee na tama raa. Emeia na tama hehekau raa e me ki huriake na tama hakamattua raa pera ma laatou e taualleka hakamaoni ki lavaa laatou te huriake pera ma na mee laatou e ppenaraa e hakamaoni ma na poroporo TeAtua te Tokonaki taatou raa.

¹¹ Maitaname TeAtua ku oti te huri mai na mahi Aia raa ki tokonaki na tama hakaatoa i te maarama nei raa ki ora hakamaoni. ¹² Na mahi raa e tokonaki taatou ki peesia na ora sakkino ia ma tiputipu sakkino i te maarama nei raa, ki lavaa taatou te tauttari na tiputipu taualleka raa ki ttonu tahi, ia ki nnoho na ora e ttonu i te maarama nei ¹³ te saaita taatou e nnoho no hakattari ma na hakattina taatou i te Aho TeAtua ia ma Jisas Krai te Tokonaki taatou raa e me ki hamai ma na mahi Aia raa. ¹⁴ Tama raa ni hoki mai Aia Hokoia ma taatou ki hakassao taatou i taha ma na tiputipu sakkino hakaatoa, tena ku tokonaki taatou ki matahua ki mee pera ma ni tama roo Aia e ttonu tera e ppena na mee taualleka.

¹⁵ Poroporo ake na mee nei i na tama, tena ku tattara hakapurupuru ake te saaita akoe e hai ake na haeo na tama e hakallono akoe raa. Auu se tiaki he tama ki tattara hakameeme i akoe.

3

Na tiputipu te lotu

¹ Tattara hakaraoi ake na tama akoe te lotu raa ki hakallono na tama hakamatua raa, ia ki tauttari na tama raa, tena ku tanattana kippena na mee taualleka na vahao hakaatoa. ² Tattara atu na tama naa ki se lavaa te tattara haeo alaa tama, e meia laatou ki ssoa laoi no nnoho hakaraoi ma na tama, tena ku tauhano te huri ake na tiputipu taualleka raa ki kite na tama hakaatoa. ³ E mee e isi te saaita taatou ni vvere, ia ni se hakallono, ia ni haeo roo. Taatou ni tauttari tahi na tiputipu sakkino hakaatoa tera taatou ni hihhai raa. Taatou ni nnoho na ora sakkino ia ma na tiputipu

sakkino; alaa tama e matalliri taatou, tena taatou e matalliri na tama raa. ⁴ Emeia te saaita TeAtua te Tokonaki taatou raa ni hakari mai te tauareka ia ma te laoi Aia raa, ⁵ tena Aia kitokonaki taatou no ora. Ia se mee ma taatou etokonakiria e mee na mee taualleka taatou nippena raa, e meia taatou etokonakiria e mee Aia e hihai kitokonaki taatou i na mahi TeAnana Tapu, te Tama e ssoro taatou no matahua, tena kikou mai te mamaoha ia ma te ora vahao nei raa. ⁶ TeAtua nikou mai TeAnana Tapu raa i taatou i na mahi Jisas Krai te Tokonaki taatou raa, ⁷ tena i te tauareka Aia, taatou e me kittonu i na maihu TeAtua, tena taatou e me ki too te ora e ora tahi tera taatou e hakattari raa. ⁸ Teenei he tattara hakamaoni.

Anau e hihai ma akoe ki tattara hakamatahua ake roo na hakataakoto nei ki lavaa na tama e hakattina TeAtua raa te isi na hakataakoto i roto na ora laatou kippena na mee taualleka raa; na mee etaualleka tera e lavaa tetokonaki alaa tama raa. ⁹ Emeia auu se hakatauttou i na vvare koi na hakataakoto, tena ma ku hakatere temoeiho na manava, ia auu se hakatauttou no ppuhu i te vahi na tuua raa. Na mee nei ni mee sakkino, ia ni mee vare koi. ¹⁰ Kou ake e rua na tattara hakamattaku i na tama e mee kootou no maseuseu raa, tena auu se anaanahia na tama naa kame laatou se hakallono. ¹¹ Akoe e iroa pera ma na tama peenei raa ni tama sakkino, tena na hai sara laatou raa e me ki huri ake te hakamaoni pera ma laatou e ssara.

Na tattara hakaoti

¹² Te saaita anau e me kikaunaria atu Artemas seainaa Tikikus ki haere atu raa, tena akoe ku hai na mahi akoe ki hamai nottiri anau i Nikopolis, maitaname anau e maanatu ma ki noho i te matakaina raa te saaita te matani te laki raa e maairi. ¹³ Akoe ki hai na mahi hoki kitokonaki Senas, te tama na tuua raa ia ma Apolos ki lavaa tokorua raa te oo mai vahao nei, tena akoe ki mmata hoki ki lavaa tokorua raa te isi na mee hakaatoa laaua e hihhai raa. ¹⁴ Na tama taatou raa e tau te kaamata vahao nei no illoa te ppena na mee taualleka, ki lavaa laatou te tokonaki hea e hakamaoni tera na tama e hihhai raa; na tama raa se tau te nnoho na ora sakkino.

¹⁵ Na tama hakaatoa e nnoho ma anau nei e kou atu na tattara hihhia laatou raa i akoe. Kou ake hoki na tattara hihhia maatou nei i na taina maatou i te vahi te lotu raa. Na mahi TeAtua ki nnoho ma kootou hakaatoa.

Filemon

Te launiu Pol e taataa iaa Filemon

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Te tattara kaamata 1.1—1.3

Pol e tattara hihia ake Filemon 1.4—1.7

Pol e kainno ake Filemon ki hai aroha ake Onesimus 1.8—1.22

Tattara hakaoti 1.23—1.25

¹ Anau Pol, anau e karapusi ria i te vahi Jisas Krai, tena maaua ma Timoti te taina taatou raa e tattaa atu,

iaa akoe Filemon te taina maaua tera e hehekau hoki peenei ma maaua nei ² ia ma na tama telotu tera e kutukutu i roto te hare akoe raa, tena Afia te kave taatou raa ia ma Arkipus te tama hehekau hoki peenei ma maaua nei raa.

³ TeAtua taatou Tamana ia ma TeAriki Jisas Krai ki hai aroha kootou, tena ku rorohi hakatauareka kootou ki nnoho laoi.

Te laoi ia ma te hakatina Filemon

⁴ Filemon taku taina, na saaita hakaatoa anau e lotu raa, anau e maanatu tahi akoe, tena anau e hakammaha TeAtua anau raa, ⁵ maitaname anau erono pera ma akoe e hakatina i TeAriki Jisas, tena kilaoi na tama etapu TeAtua raa hakaatoa. ⁶ Tena anau e lotu ake pera ma te huhukkui maatou ma na tama telotu raa e me ki kou atu te atamai hakamaoni ia ma na hoki hakaatoa tera maatou e isi i te huhukkui maatou ma Krai raa. ⁷ Taku taina, telaoi akoeraa e kou mai anau te hihia erahi ia ma te tauareka hakamaoni! Akoe e hakahihia roo na hatumanava na tama TeAtua raa hakaatoa.

Too hakaraoi Onesimus

⁸ Tera hea anau se matakuroo te tattara atu pera ma he taina akoe i te vahi Krai kippena hea akoe e tau teppenaraa. ⁹ Maitaname anau elaoi akoe, tena anau kukainno atu akoe. Niaina ma anau ko Pol te tama hehekau ma Jisas Krai tera e karapusi ria te saaita nei e mee anau e hehekau ma Tamaraa. ¹⁰ Tena anau e kainno atu akoe i te vahi Onesimus, tetamariki anau i te vahi Krai raa; e mee te saaita anau ni noho i roto te hare karapusi raa, anau e mee pera ma he tamana aia i te vahi telotu. ¹¹ I mua raa aia he tama vare koi, e meia te saaita nei aia he tama roo hakamaoni e lavaa te tokonaki taaua.

¹² Anau elaoi mahiroo aia, tena anau e me ki kauna ria atu te tama nei vahao nei. ¹³ Anau e hihai roo ma aia ki nnoho maaua i te kina nei, te saaita nei anau koi noho i roto te hare karapusi e mee te Rono Tauareka raa ma ki lavaa aia te sui te sao akoe no tokonaki anau. ¹⁴ Anau se hihai ma ki meatu akoe ki tokonaki anau, tena anau e hihai ma akoe kippena hea akoe e hihai raa. Ia tena anau se lavaa teppenana he mee kame akoe se hihai.

¹⁵ Onesimus kame ni noho itaha ma akoe paa saaita koi, ia tena te saaita nei akoe ki lavaa te too aia ki nnoho tahi koorua. ¹⁶ Tena te saaita nei aia ku se mee koi pera ma he tama hehekau, e meia aia kuraka hoki ma na tama hehekau raa, ia he taina hakamaoni taatou i te vahi Krai. Te kkira anau raa aia he tama hakamaoni roo! Tena akoe hoki e me ki kite te hakamaoni te tama hehekau ia ma te taina akoe i te vahi TeAriki nei.

¹⁷ Tena kame akoe e maanatu pera ma anau he hakahoa akoe, tena akoe kutoo hakaraoi te tama nei i te vahi anau. ¹⁸ Kame aia nippena he mee esara i akoe, ia ni taoni he mee i akoe, tena akoe ku hakammau na taoni naa i te inoa anau. ¹⁹ Anau Pol e taataa na mee nei ma te rima anau: *Anau Pol e me ki sui muri atu.* (Anau se hihai ki meatu hoki pera ma akoe e taoni anau ma te ora akoe.) ²⁰ Ia tena taku taina, taaua ni hai taina i te vahi TeAriki, tena akoe ku ppena hea anau e hihai ki mee anau ki hihia.

²¹ Anau e iroa pera ma te saaita anau e taataa atu te launiu nei raa, akoe e me ki pena hea anau e hihai. Emeia anau e iroa hakamaoni roo pera ma akoe e me kippena alaa mee hoki e llahi. ²² Teeraa mee hoki, tanattana mai he kina ma anau ki moe, maitaname anau e iroa pera ma TeAtua e me ki kou mai hea taatou ni kainno ake Aia ma ki kauna ria atu anau ki vaakai atu i kootou raa.

Na tattara hakaoti

²³ Epafra, te tama e ponotia i te hare karapusi ma anau i te vahi Jisas Krai raa e kou atu hoki na tattara hihhia aia, ²⁴ tena Mak, Aristarkus, Demas ia ma Luk e kou atu hoki na tattara hihhia laatou.

²⁵ Te noho laoi TeAriki Jisas Krai ki noho ma kootou hakaatoa.

Hibru

Te launiu e taataa i na Hibru

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.3

Krais e hakanaaniu i aruna na ensel 1.4—2.18

Krais e hakanaaniu i aruna na tama hakamattua 3.1—4.13

Krais te Maatua Hakanaaniu 4.14—6.20

Melkisedek 7.1—7.28

Krais e hakanaaniu i aruna te tattara e ivi 8.1—9.28

Krais e mate no tokonaki na kanohenua 10.1—10.39

Te hakatina hakamaoni 11.1—12.29

Na tattara hakaotioti 13.1—13.25

Jisas ko te maihu TeAtua

¹ Imua roo tammaki na vahao ia ma na ara TeAtua nitattara ake na profet raa ki tattara ake na tipuna taatou raa, ² e meia i roto na aho nei, TeAtua ku tattara mai taatou ina mahi te Tamariki Aia raa; te Tama Aia ni hirihiri kittino na mee haka-toa ite hakaotioti, ia te Tama hoki TeAtua nipenaiho namee hakatoa i roto te maarama nei. ³ Tama raa e hakamahina mai na mahi hai mmahi TeAtua, tena Aia Hokoia etipu roo pera ma TeAtua, tena Aia e pena te maarama nei hakaatoa ma na mahi na tattara Aia. Aia essoro na hai sara te maarama nei raa no oti, tena Aia ku noho i te vahi laaua TeAtua te Tama na Mahi Hai mmahi raa.

Na mahi te Tamariki TeAtua

⁴ Te Tamariki TeAtua raa e hakanaaniu i aruna na ensel, essau pera ma te inoa TeAtua e kou ake Aia raa e hakanaaniu i aruna na inoa na ensel raa hoki. ⁵ Maitaname TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma,

“Akoe he Tamariki Anau;

te aho nei Anau ku mee mo Tamana akoe.”

Ia TeAtua hoki ni se hai tattara e tattara ake he ensel ma,

“Anau ku mee mo Tamana tama raa, tena tama raa ku mee mo tama Anau.”

⁶ Emeia te saaita TeAtua ku mee ki kauna ria iho te Tamariki Aia raa ki hamai i te maarama nei, Aia e meake ma:

“Kootou na ensel Anau raa hakaatoa ki lotu ake Tama raa.”

⁷ Emeia i te vahi na ensel raa, TeAtua e tattara ake ma,

“Anau e mee na ensel Anau raa ki ssau pera ma ni matani, tena ki mee na tama hehekau Anau raa ki ssau pera ma ni ahi.”

⁸ Ia i te vahi te Tamariki Aia raa, TeAtua e tattara ma,

“Te Hakamaatua ana Akoe raa e me ki moe tahi se isi te hakaoti!

Na mahi Akoe raa e kou mai te tauareka i na tama hakaatoa.

⁹ Akoe e hihai koi na tiputipu e ttonu,

tena ki se hihai na mee e ssara.

Tera hea Anau, TeAtua Akoe raa ni hirihiri Akoe,

tena ki kou atu Akoe te hihia e rahi e raka ma te hihia na soa Akoe raa hakaatoa.”

¹⁰ TeAtua e tattara hoki ma,

“TeAriki, Akoe e pena iho te maarama nei i te kaamata roo,

tena ki pena te vaelani raa ma na rima roo Akoe.

¹¹ Na mee roo hakaatoa e me ki seai,

e meia Akoe e me ki noho tahi roo,

na mee raa e me ki oo no se mmau pera ma ni paamaro.

¹² Akoe e me ki hatuhatu na mee raa pera ma ni kaukahu,

ia na mee raa e me ki ssau pera ma na hekau.

Emeia Akoe e me ki tipu koi peenaa na vahao hakaatoa, tena te ora Akoe raa se lavaa te isi te hakaoti.”

¹³ TeAtua se hai vahao ni meake he ensel ma:

“Noho i te vahi laua Anau nei kitae roo te saaita Anau e tuku na tama e kiri lloto akoe raa i raro na tapuvae akoe raa pera ma he tuai.”

¹⁴ Kaa na ensel raa niaa? Na ensel raa ni anana tera e hehekau ma TeAtua. Tena TeAtua e kauna na tama raa ki oo no tokonaki na tama e me ki too te ora e ora tahi raa.

2

Hakallono na tattara Krai

¹ Tera hea taatou kittaohi mmau na tattara te hakamaoni taatou ni llono raa, ki se lavaa taatou te oo no mmao. ² Na tattara na ensel raa ni kou ake na tipuna taatou raa ni tattara hakamaoni, tena na tama hakaatoa ni se hakallono no tauttari na tattara raa ni too na hakalono lihu e tau ma laatou. ³ Kaa he ara peehee taatou e lavaa te hakassao kame taatou se hakallono na tattara te ora raa? TeAriki Hokoia ni kou mai na tattara te ora e ora tahi raa, tena na tama ni llono na tattara nei raa e huri mai pera ma na tattara raa e hakamaoni. ⁴ TeAtua Hokoia e huri mai pera ma na tattara Aia raa e hakamaoni i na mirakol ia ma na mee taualleka Aia ni ppena raa, tena ki vaevae na hoki TeAnana Tapu raa tautari te hihai Aia.

Te Tama hakamaoni e me ki tokonaki taatou ki ora

⁵ TeAtua se tuku ma na ensel raa ki hakamattua i aruna te maarama hou tera e me ki hamai raa; te maarama taatou e tattara raa. ⁶ Ia e ssau pera ma hea e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma,

“TeAtua, na tama te maarama nei raa ni tama peehee ki maanatu hai mahi Akoe i na tama naa?

Na tama naa ni tama vare koi,

kaa Akoe e mmata hakaraoi peehee na tama naa?

⁷ Akoe e pena na tama raa ki mouraro hakamarie i na ensel;

Akoe e kou ake na mahi hai mmahi na tama

⁸ ki hakamattua i aruna na mee hakaatoa.”

Te tattara raa e mmau ma TeAtua e pena na tama “ki hakamattua i aruna na mee hakaatoa”; te tattara nei e tattara na mee roo hakaatoa. Emeia taatou ku se kkite ma na tama e hakamattua i aruna na mee roo hakaatoa te saaita nei. ⁹ Emeia taatou e kkite Jisas, Tama raa ni hamai no mouraro na ensel raa paa saaita koi, tena Tama raa ki mate ma na tama hakaatoa i na mahi TeAtua. Taatou e kkite pera ma te saaita nei, Tama raa ku noho ma na mahi hai mmahi, e mee Aia ni hakalono lihu no mate. ¹⁰ TeAtua te Tama e pena na mee roo hakaatoa raa, ia na mee hakaatoa tera e mmoe i na rima Aia raa e mee te ora Jisas raa no kaatoa i na hakalono lihu Aia ni too raa, ma ki lavaa tammaki na tamalliki te oo ake no noho ma Aia i te vaelani. Maitaname Jisas ko te Tama e hakattaki na tama ki too te ora e ora tahi.

¹¹ Jisas e mee na tama kimatahua ina haissara laatou, tena Aia ma na tama hakaatoa tera ku matahua raa e isi te Tamana hokotahi. Tera hea Jisas se napa te kanna ma na tama raa ni taina ia ma ni kaave Aia. ¹² Jisas e meake TeAtua:

“Anau e me ki tattara ake te kanohenua Anau raa hea Akoe ni ppena raa;

Anau e me ki hakammaha Akoe na saaita na tama raa e kkutu.”

¹³ Jisas e tattara hoki ma, “Anau e me ki hakatina tahi TeAtua.” Tena Aia e tattara hoki ma, “Te nei Anau ku noho ma na tamalliki TeAtua ni kou mai Anau raa.”

¹⁴ Tena na tamalliki Aia e kanna ma ni tamalliki raa ko na tama e isi na punnohi ia ma na toto raa. Tera hea Jisas Hokoia ni hamai no tipu pera ma na tama hakaatoa, tena ki noho ma na tama raa. Aia e pena pe nei, tena te mate Aia raa e me ki seu na mahi Satan; te tama e isi na mahi i aruna te mate raa, ¹⁵ tena Aia e me ki hakasao na tama ennoho i raro na mahi Satan i roto na ora laatou raa, e mee na tama raa e mattaku te mmate. ¹⁶ Maitaname ku matahua pera ma Aia se hamai ki tokonaki

na ensel, e meia Aia e hamai ki tokonaki na mokopuna Abraham raa. ¹⁷ Te mee nei e huri mai pera ma Aia e tau te hamai no tipu pera ma na tama Aia raa i na tiputipu hakaatoa, kilavaa Aia te hehekau hakamaoni ma TeAtua pera ma he Maatua Hakanaani e manava aroha ki ssirihia na hai sara na tama. ¹⁸ Tena te saaita nei Aia e lavaa te tokonaki na tama e tatakore ria raa, maitaname Aia Hokoia ni tatakore ria, tena ki hakalono lihu.

3

Jisas e hakanaani i aruna Moses

¹ Aku taina ma aku kaave te lotu raa ko na tama TeAtua ni kanna raa! Mannatu Jisas, te Tama TeAtua ni kauna ria mai pera ma he Maatua Hakanaani i te vahi te hakattina taatou e tattara nei raa. ² Jisas e hakamaoni roo i TeAtua, te Tama ni hirihiri Aia ki ppena te uata nei raa, e ssau pera ma Moses e hakamaoni te uata aia i roto te hare TeAtua raa. ³ Te tama e hakatuutuu te hare raa e hakanaani roo i aruna te hare aia e hakatuutuu raa. Ia e ssau hoki, Jisas e hakanaani roo i aruna Moses. ⁴ Hakamaoni, na hare hakaatoa e isi te tama e hakatuutuu, tena TeAtua ko te Tama e pena na mee roo hakaatoa. ⁵ Moses e hehekau hakamaoni pera ma he tama hehekau i roto te hare TeAtua raa, tena aia e tattara hoki namee TeAtua e me ki tattara mai i muri raa. ⁶ Emeia Krai ko te Tama e hakamaoni i roto te hare TeAtua raa. Taatou ko na hare TeAtua kame taatou e taohi mmau na hakattina taatou i na mee taatou e mannatu ma ki too raa.

Na tama TeAtua raa e me ki hamalollo

⁷ Ia e ssau hoki pera ma TeAnana Tapu raa ni tattara ma:
 “Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,
⁸ tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna kootou raa,
 te saaita laatou ni hai na haeo TeAtua i te aho hokotahi i roto te kina e tuu mahoa raa,
 ia te saaita naa hoki na tama raa e hahaaite na mahi TeAtua.
⁹ TeAtua e mee ma:
 Na tama raa ni tatakore,
 tena ki hahaaite Anau te aho naa,
 niaina roo ma laatou ni kkite na mee Anau ni ppena i roto tipu haa na hetau raa.
¹⁰ Tena Anau ki roto no meake na tama raa ma,
 Na tiputipu na tama raa e sakkino, tena laatou se hihhai ki tautari na tuua Anau raa.
¹¹ Anau ku roto roo,
 tena Anau ki tuku te tattara Anau ma:
 Na tama nei selavaa te oo no ttae i te kina Anau e me ki kouake laatou
 ki hamalollo raa!”
¹² Aku taina telotu, hakamattonu roo! Auu setiaki na hakataakoto sakkino raa
 ki arato kootou ki mmao itaha ma TeAtua tera e ora tahi raa. ¹³ Emeia ki selavaa
 he tama kootou te tteihio ina hahaaite no hakatapanatta, tena kootou ki tokonaki
 kootou hokkootou te aho ma te aho ki tau ma te tattara ma, “Te Aho nei,” tera e mmau
 i roto te Launiu Tapu ki tattara mai taatou raa. ¹⁴ Maitaname taatou e hukui ma Krai
 kame taatou e taohi mmau na hakattina kaamata taatou raa no ttae te hakaoti.
¹⁵ Te nei hea te Launiu Tapu raa e tattara ma:
 “Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei,
 tena auu se hakatapanatta pera ma na tipuna kootou i muaraa te saaita laatou
 ni tattara haeo TeAtua raa.”
¹⁶ Koai na tama ni llono te reo TeAtua raa, tena ki tattara haeo Tama raa raa? Aanei
 ko na tama hakaatoa tera Moses ni hakattaki itaha ma Isipraa. ¹⁷ Koai na tama
 tera TeAtua ni roto i roto tipu haa na hetauraa? Aanaa ko na tama ni ppena
 na mee e ssara raa, tena na tama naa ni hhina no mmate i roto te kina e tuu mahoa raa.
¹⁸ Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara Aia ma, “Na tama nei selavaa te oo no ttae
 i te kina Anau e maanatu ma ki kouake ki hamalollo laatou raa.” TeAtua e tattara

na tama hee? Aanaa ko na tama e tattara sakkino Aia raa. ¹⁹ Taatou ekkite pera ma na tama nei ni se lavaa te ttae i te kina raa, e mee laatou ni se hakattina.

4

¹ Te saaita nei TeAtua ku kou mai te tattara Aia ni hakamoe ma taatou e me ki too te hamalollo Aia ni tattara mai raa. Emeia taatou ki mattaku ka oti taatou ku se ttae i te kina raa. ² Maitaname taatou e llono na tattara te Rono Tauareka raa, e ssau pera ma na tama raa hoki. Na tama raa ni llono na tattara raa hoki, e meia na tattara raa se tokonaki laatou, maitaname te saaita laatou ni llono na tattara raa, na tama raa se hihhai ki hakattina no too na tattara raa. ³ Tena taatou na tama e hakattina raa e me ki too te hamalollo TeAtua e tattara mai raa. E ssau pera ma Aia ni tattara mai ma:

“Anau e roto no hakamoe te tattara nei:

‘Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me ki kou ake ki hamalollo laatou raa!’ ” Aia e ppehi te tattara nei niaina ma Aia ku oti te pena na uata roo hakaatoa kaamata te saaita Aia ni pena mai te maarama nei raa. ⁴ Maitaname e isi te kina i roto te Launiu Tapu e tattara i te vahia te aho hakahitu ma, “TeAtua e hamaroro i na uata Aia raa hakaatoa i te aho hakahitu raa.” ⁵ Tena na tattara TeAtua nei e hhura hoki ma, “Na tama nei se lavaa te ttae i te kina Anau e me ki kou ake ki hamalollo laatou raa.”

⁶ Na tama kaamata ni llono te Rono Tauareka raa se too te hamalollo raa, maitaname laatou ni se hakattina. Emeia e isi na tama e me ki too te hamalollo raa. ⁷ Te mee nei ku hakamaoni e mee TeAtua ku tuku teeraa aho e mee ma “te Aho nei”. Ia ku llavaa roo na hetau ku llaka, tena Aia ki tattara ake Devit, tena Devit ki tattara iho na tattara nei i roto te Launiu na Rue aia raa ma:

“Kame akoe e rono te reo TeAtua raa te aho nei, tena auu se hakatapanatta.”

⁸ Kame Josua ni kou ake na tama raa te hamalollo TeAtua ni tattara raa, tena TeAtua se lavaa te tattara ma e isi teeraa aho hoki. ⁹ Emeia taatou e illoa pera ma TeAtua e isi te aho e tuku ma taatou ki hamalollo pera ma Aia ni hamaroro i te aho hakahitu raa.

¹⁰ Maitaname na tama e too te hamalollo TeAtua e tattara raa e me ki hamalollo ma na uata laatou raa, e ssau pera ma TeAtua ni hamaroro ma na uata Aia raa. ¹¹ Tena taatou ki hai na mahi taatou no too te hamalollo raa ki se lavaa ni tama taatou te maoha no se too te hamalollo raa e mee laatou se hakattina.

¹² Na tattara TeAtua raa e ora, ia e hai mmahi, ia e kkaa roo i aruna na paraamoia tera e hakkaa saa vahia raa. Na tattara TeAtua raa e lavaa te ttuu roo no tae i te kina te anana ia ma te ora raa e hukui, ia i te kina hoki na hukui te tinotama raa e hukui ma na uka raa. Na tattara raa e hakatonutonu hea te hatu manava raa e hihai.

¹³ Se hai mee e huu i na karemata TeAtua: na mee hakaatoa i roto te maarama nei raa e mmoe hua koi i na karemata TeAtua. Teenaa ko te Tama taatou e me ki hakari ake na tiputipu hakaatoa taatou e isi raa.

Jisas ko te Maatua Hakanaaniu taatou

¹⁴ Tena taatou kittaohi mmau na hakatina taatou e tattara raa. Maitaname taatou e isi te Maatua Hakanaaniu tera ni haere notuu imua TeAtua, teenaa ko Jisas te Tamariki TeAtua raa. ¹⁵ Te Maatua Hakanaaniu taatou raa e iroa laoi roo na ora taatou e matanaenna raa. Maitaname Aia ni hahaaite ria hoki na hahaaite hakaatoa taatou e ttiri raa, e meia Aia se hai mee e ssara ni ppena. ¹⁶ Ia taatou ki se mattaku, tena ku hakahhura no oo atu i te nohorana e pii roo te tauareka TeAtua raa, ki lavaa taatou te too te hai aroha ia ma te tauareka, ia ki kkite hoki te tokonaki te saaita na hainnata.

5

¹ TeAtua e hirihiri na maatua hakananniuraa i roto nataanata te manava na maatua raa ki hehekau ma Aia ki hoki ake na hoki ki tokonaki na tama raa ki ssoro na haisara laatou raa itaha. ² Maitaname te Maatua Hakanaaniu raa e isi na haisara aia hokoia, tena aia e me kihai aroha na tama e ppena na mee e ssara raa. ³ Ia e mee hoki aia hokoia e isi na haisara, tena aia ki hoki ake na hoki raa, ia se mee ma na hoki raa e me kissoro koi na haisara na tama raa, e meia na hoki raa e me

ki ssoro hoki na hai sara aia raa. ⁴ Se hai tama e hakatuu aia hokoia ki mee mo maatua hakanaaniu. TeAtua Hokoia e hirihiri na tama ki mee mo maatua hakanaaniu, e ssau koi pera ma Aron.

⁵ Tena Krai e mee peeraa hoki, Aia se tuku Aia Hokoia ma ki hakanaaniu pera ma he maatua hakanaaniu. Emeia TeAtua e tattara ake i Tama raa ma:
“Akoe he Tamariki Anau;

te aho nei Anau ku mee mo Tamana Akoe.”

⁶ Ia e mmau hoki teeraa kina i roto te Launiu Tapu ma,

“Akoe e me ki mee mo maatua na vahao hakaatoa pera ma ko Melkisedek.”

⁷ I roto te maarama nei Jisas e tani no hoki ake na lotu Aia raa hakamaroa roo i TeAtua, te Tama e lavaa te tokonaki Aia i taha ma te mate raa. E mee Aia hakatina roo haka maoni, tena TeAtua ki hakarono te lotu Aia raa. ⁸ Ia niaina ma Aia he Tamariki TeAtua, e meia Aia e huri mai te saaita Aia ni hakalonollihuraa pera ma Aia e hakarono no tautari. ⁹ Te saaita na uata Aia raa hakaatoa ku oti, Jisas ku tokonaki na tama hakaatoa e tautari Aia raa kitoo te ora e ora tahiraa, ¹⁰ tena TeAtua ki hirihiri Tama raa ki mee mo Maatua Hakanaaniu pera ma ko Melkisedek.

Auu se tiaki na hakattina kootou

¹¹ Teenei koi te kooina maatou e lavaa te tattara atu na mee nei, e meia e hainattaa roo maatou te tattara hakamatahua atu, maitaname kootou e hainattaa roo te illoa. ¹² Saaita roroa roo kootou e hakattina, tena kootou kutau te mee pera ma nitisa. Emeia kootou ki hakallono i mua alaa tama e tattara atu kootou na tattara TeAtua raa. Kootou kutau roo te kkai na kai matakka te saaita nei, e meia kootou koi e unu koi na vai uu. ¹³ Na tama e unu koi na vai uu raa ni tamalliki, ia se illoa hea e tonu ia ma hea e sara. ¹⁴ Emeia na kai matakka raa ni kai na tama mattua. Kootou ki akoako ki illoa kootou hea e tauareka ia ma hea e haao.

6

¹ Taatou kitiaki na akoako kaamataroo taatou ni llonora, tena kukkira kitoo na akoako te lotu tera e tau ma na tama ku mattua raa. Taatou se lavaa hoki te vakkai no tattara na akoako kaamata taatou ni llono ma ki ttike i taha ma na tiputipu sakkino, ia ma ki hakattina TeAtua, ² ia ma ki akoako i te hakoukou tapu, ia ma na tiputipu ki mee taatou ki matahua, ia ma ki hakapiri na rima i aruna na tama, ia ma te ora muri i taha ma te mate, ia ma te hakatonutonu hakaoti raa. ³ Emeia taatou ki kkira koi niaa koi oo mai raa! Ia teenei hea taatou e me kippena kame TeAtua e hihai.

⁴ Ia kaa na tama kutiaki na hakattina laatou raa e me kivakkai peehee noui na haisara laatou raa? Natama naa ninnoho i roto te maahina, ia na tama naa nitoo na hoki ite vaelani, tena kitoo hoki TeAnana Tapu, ⁵ tena na tama naa e illoa laoi pera ma na tattara TeAtua raa e taualleka, ia e illoa hoki i roto laatou na mahi TeAtua tera koi oo mai i muri raa. ⁶ Tena ki oti laatou kutiaki na hakattina laatou raa! Ia e hainattaa roo ki kou mai muri na tama naa ki ui na hai sara laatou raa, e mee na tama naa ku tii hakaraoi te Tamariki TeAtua raa i mua na karemata na tama hakaatoa.

⁷ TeAtua e hakatapu te kerekere tera e unu te vai reurehu raa ma ki h homo na mee e me ki tokonaki na tama e tui te kerekere raa. ⁸ Emeia kame te kina naa e h homo koi na veve sakkino raa, tena TeAtua e tuku te haao i te kina naa, tena te kina naa e me ki ttuniria te ahi ki vela.

⁹ Aku soa laoi roo, niaina maatou e tattara peenei, e meia maatou e illoa ite vahi kootou. Maatou e illoa pera ma kootou e too te hakatapu hakamaoni e me ki kou atu te ora e ora tahiraa. ¹⁰ TeAtua e hakamaoni. Aia selavaa tessiri na mee kootou nippena raa, ia ma telaoi kootou ni huri ake Aia tera kootou koi ttaohi te aho nei i te tokonaki kootou alaa hakattina ana raa. ¹¹ Te mee roo maatou e hihhairaa ma kootou kittaohi mmau na hakattina kootou raa kitta te hakaoti, kilavaa na mee kootou e mamannaturaa te ttae atu hakamaoni. ¹² Maatou se hihhai ma kootou

ki matanaennae, e meia kootou ki mataora pera ma na tama e hakattina, ia e varatoa te nnoho raa, tena kootou e me ki too hea TeAtua e tattara ma ki kou atu raa.

Na tattara hakamaoni TeAtua

¹³ Te saaita TeAtua ni hakamoe te tattara ma Abraham raa, Aia e kou ake te tattara hakamaoni hea Aia e me ki pena raa. Aia e ttapa te inoa Aia raa ma ki hakamaoni te tattara raa, maitaname se hai tama e hakanaaniu i aruna Aia. ¹⁴ Aia e meake ma, "Anau e tattara hakamaoni atu akoe pera ma Anau e me ki hakatapu akoe ki tammaki na hai mokopuna akoe raa." ¹⁵ Abraham e varatoa roo te noho, tena aia ki too hea TeAtua ni tattara hakamaoni ake raa. ¹⁶ Te saaita na tama e hakamoe te tattara, tena na tama naa e me ki ttapa te inoa teeraa tama e hakanaaniu i aruna laatou ma ki hakamaoni na tattara laatou raa. ¹⁷ TeAtua e hihai ki tattara hakamatahua ake i na tama e me ki too hea Aia ni tattara ma kikou ake raa pera ma Aia selavaa te hakatike te hakataakoto Aia, kito Aia ki hakapaa ake na tattara hakamaoni Aia raa ki hakamaoni na tattara raa. ¹⁸ Aanei na mee e rua tera se lavaa te hakatike ria, tena TeAtua selavaa te mariu. Ia taatou na tama ku lave te hakamaoni Tama raa; taatou ki ttaohi mmou na hakattina taatou raa i na mee koi oo mai i muri raa. ¹⁹ Na tattara hakamaoni TeAtua raa e ssau pera ma he taura i roto na ora taatou. Tera hea taatou ku lavaa te uru no ssae i muri te paamaro e tootoo i te Hare Tapu i te vaelani raa no ttae i te kina e tapu kkini raa. ²⁰ Jisas e haere i mua taatou i te kina raa ki tokonaki taatou, tena Aia ku noho tahi pera ma he maatua hakanaaniu e ssau pera ma ko Melkisedek.

7

Melkisedek te Maatua Hakanaaniu

¹ Melkisedek taatou e tattara nei ko te tuku i Salem, tena aia ko te maatua TeAtua Hakanaaniu i Aruna raa. Te saaita Abraham ni ppuhu ma na tuku e haaraa no oti, aia ku vaakai muri, tena Melkisedek ki haere ake no ttiri laaua, kito aia ki hakatapu tama raa, ² tena na mee hakaatoa Abraham ni too raa, aia e vvae sanahuru na tuhana, tena ki kou ake te hakasehui na tuhana raa iaa Melkisedek. (Te hakataakoto te inoa kaamata Melkisedek raa ko "Te Tuku e Tonu tahi", ia e mee aia ku tuku i Salem, tena te inoa aia raa ku mee ma ko "Te Tuku te Noho laoi".) ³ Ia se hai tama e iroa te tamana ia ma te tinna Melkisedek ia ma na tipuna aia raa; ia se hai tama e iroa te saaita aia ni haanau iho ia ma te saaita aia ni mate. Melkisedek e ssau pera ma ko te Tamariki TeAtua raa; aia e noho tahi peeraa ma he maatua.

⁴ Tena kootou e kkite na mahi Melkisedek. Abraham te tipuna taatou raa e kou ake te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa aia ni too i te kina te taua raa. ⁵ Taatou e illoa pera ma na tuua raa e tattara ake na maatua i roto te manava Livai raa ki too te hakasehui na tuhana te kanohenua Israel, aanaa ko na tama koi i roto te manava laatou raa, niaina ma laatou ni mokopuna Abraham. ⁶ Melkisedek seai ma he tama i roto te manava Livai, e meia aia e too te hakasehui na tuhana na mee hakaatoa Abraham ni too i te kina te taua raa. ⁷ Tena taatou e illoa pera ma te tama e hakatapu raa e hakanaaniu i aruna te tama e hakatapurira raa. ⁸ I te vahi taatou, na maatua e too te hakasehui na tuhana raa ni tama e me ki oti ku mmate; e meia i te vahi Melkisedek, aia e too te tuhana hokotahi i na mee hakaatoa Abraham ni too raa, e meia te Launiu Tapu raa e mee ma tama raa nise mate. ⁹ Ia tena taatou e tau te tattara peenei, te saaita Abraham ni kou ake te tuhana Melkisedek raa, Livai (te tipuna na maatua ni too na tuhana raa) ni kou ake hoki te tuhana raa iaa Melkisedek. ¹⁰ Maitaname te saaita naa Livai se ki haanau, e meia Livai e moe i roto te toto Abraham te tipuna aia raa, tena Livai e hai hoki i te kina naa te saaita Melkisedek ni haere no ttiri Abraham raa.

¹¹ Niaina ma na tuua Moses raa e tattara ma na maatua na mokopuna Livai raa ki too na tuhana na tama Israel raa, e meia na maatua raa selavaa te tokonaki na tama raa ki matahua. Tena ku tau roo he maatua e ssau pera ma ko Melkisedek ki hamai. ¹² Ia

kame na maatua raa e senisi, tena na tuaa raa e me kisenisi hoki. ¹³ Tena TeAriki taatou tera na tattara nei e tattara raa e me ki tteiho mai i teeraa manava, tena se hai tama te manava naa ni mee pera ma he maatua i mua. ¹⁴ Taatou hakaatoa e illoa pera ma te Tama naa e hamai i te manava Juda, tena Moses ni se tattara hoki te manava nei te saaita aia ni tattara i te vahi na maatua raa.

Jisas e ssau pera ma ko Melkisedek

¹⁵ Tena te me nei ku hamai roo no matahua e mee e isi teeraa maatua hoki ku hakahura mai, tena Aia e ssau roo pera ma ko Melkisedek. ¹⁶ Na tuaa te maarama nei raa se hakanoho Tama raa pera ma he maatua, e meia Tama raa he maatua i na mahi te ora se isi te hakaoti raa. ¹⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Akoe e me ki noho tahi roo pera ma he maatua, e ssau pera ma ko Melkisedek.”

¹⁸ Tena na tuaa i mua raa ku hakaheke ria itaha, maitaname na tuaa raa ku se ivi.

¹⁹ Ia e mee na tuaa Moses raa ku se lavaa te mee he mee ki matahua. Tena e isi te ara ku taaraki ma taatou te saaita nei ki lavaa taatou te tappiri ake TeAtua.

²⁰ Ia teeraa mee hoki, te tattara hakamaoni TeAtua raa e moe. Ia se isi te tattara hakamaoni pe nei ni moe te saaita alaa tama ku hakannohoria pera ma ni maatua.

²¹ Emeia TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni te saaita Jisas ku noho pera ma he maatua, tena Aia ki meake Tama raa:

“TeAtua e hakamoe te tattara hakamaoni, tena Aia se lavaa te tiaki te tattara Aia ni hakamoe raa:

‘Akoe e me ki noho tahi pera ma he maatua.’ ”

²² TeAtua ni hakamoe te tattara e ivi i mua, e meia taatou e illoa pera ma te saaita nei, Jisas e hakamoe te tattara hakamaoni vahao nei ma taatou tera e raka roo ma te tattara hakamaoni i mua raa.

²³ E isi teeraa mee hoki: i mua raa e tammaki roo na maatua, e mee laatou ku mmate koi no se lavaa te ppena na uata laatou raa. ²⁴ Jisas e ora tahi, tena te uata Aia pera ma he maatua raa se lavaa te hakataka ake teeraa tama. ²⁵ Tera hea te aho nei Jisas e isi na mahi ki tokonaki na tama e hakattina no oo ake TeAtua raa, maitaname Jisas e me ki ora tahi ki tattara ma TeAtua i te vahi na tama naa.

²⁶ Tena Jisas ko te Maatua Hakanaaniu tera e tokonaki taatou niaa taatou e hihhai. Aia e tapu; Aia se isi na hai sara i roto Aia; Aia ku oti te havakkee ria i taha ma na tama hai ssara raa, tena ku noho i te vaelani i aruna raa. ²⁷ Tama raa se ssau pera ma alaa maatua hakananniu; Tama raa se hoki na hoki te aho ma te aho ki ssoro na hai sara Aia raa kaamata, tena ma ku ssoro na hai sara na tama. Tama raa e hoki ake te hoki hokotahi koi tera e me ki moe tahi na vahao hakaatoa, teenaa ko te saaita Aia ni hoki Aia Hokoia ki mate raa. ²⁸ Na tuaa Moses raa e hirihiri na tama se matahua raa ki mee mo maatua hakanaaniu; e meia te tattara hakamaoni TeAtua raa e hamai i muri na tuaa raa no hirihiri te Tamariki Aia raa, te Tama e tonu tahi na vahao hakaatoa raa.

8

Jisas te Maatua Hakanaaniu taatou

¹ Te hakataakoto hakamaatua maatou e tattara atu kootou raa pera ma taatou ku isi te Maatua Hakanaaniu tera e noho i te vahi lauaa i te Nohorana TeAtua Hakanaaniu i te vaelani raa. ² Tama raa e hehekau pera ma he Maatua Hakanaaniu i roto te Kina roo e Tapu i roto te paa hare TeAriki tera se hai tama taatou ni pena ma na rima aia raa.

³ Na maatua hakananniu raa e hirihiri ria ki hoki ake na manu raa i TeAtua pera ma ni hoki, ia tena te Maatua Hakanaaniu taatou raa ki isi hoki te mee ki hoki ake. ⁴ Peeraa Aia ki noho i te maarama nei raa, Aia se lavaa te noho pera ma he maatua, maitaname e isi na maatua e me ki hoki na hoki raa tautari na tuaa na Jiu raa. ⁵ Na uata laatou

e ppena pera ma ni maatua raa e hurimai na tiputipu e ssau pera ma na tiputipu i te vaelani raa. Na tiputipu nei e ssau pera ma na tiputipu te saaita Moses. Te saaita aia kutanattana ki pena te Paa Hare e Tapu raa, Te Atua e tattara ake aia peenei, "Hakamattonu no pena te hare naa tautari hea Anau ni tattara atu akoe i aruna te mouna raa." ⁶ Emeia te saaita nei, Jisas kutoo na uata e hakananniu i aruna na uata na maatua raa e ssau pera ma te tattara e ivi Aia ni hakamoe no tonu i lottonu Te Atua ma te kanohenua tera e hakanaaniu i aruna te tattara hakamaoni i mua raa, maitaname te tattara hakamaoni vahao nei raa etuunaki koi i namee taualleka te kanohenua raa e me ki too raa.

⁷ Peeraa ki se hai mee e sara ma te tattara e ivi kaamata raa, taatou selavaa hoki te isi teeraa tattara hakamaoni hakarua. ⁸ Emeia Te Atua e kite ma e isi te mee e sara te saaita Aia ni meake ma,

"Te Atua e tattara atu ma,

'E isi te aho e me ki hamai, tena Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi vahao nei ma te kanohenua Israel ia ma te kanohenua Juda raa.

⁹ Te tattara e ivi nei e kee ma te tattara Anau ni hakamoe ma na tipuna kootou i mua, i te aho Anau ni taohi laatou ma te rima Anau raa no hakattaki i taha ma Isip.

Na tama raa se tauttari hakamaoni te tattara e ivi Anau ni hakamoe ma laatou raa, tena Anau ki se hakarono hoki na tama raa.'

¹⁰ Te Atua e tattara hoki ma,

'Teenei te tattara e ivi Anau e me ki hakamoe ma te kanohenua Israel na aho e oo mai i muri raa:

Anau e me ki hakammau na tuua Anau raa i roto na kapuroro laatou,

tena ku taataa na tuua raa i roto na hatu manava laatou.

Anau ko Te Atua na tama naa,

tena na tama naa e me ki mee mo tamalliki Anau.

¹¹ Se hai tama e me ki akoako ake a laa tama ia ma ku tattara ake a laa tama ma,

"Kootou ki illoa Te Ariki*"'.

Maitaname na tama naa e me ki illoa Anau kaamata na tama pammee raa,

tena ku haere no tae na tama mattua raa.

¹² Anau e me ki ssirihia na hai sara na tama naa,

tena Anau se lavaa te maanatu hoki na hai sara na tama naa."

¹³ Te Atua e tattara i te vahi te tattara hakamaoni vahao nei raa, tena Aia e mee te tattara e ivi kaamata raa no tuai, tena na mee hakaatoa ku tuai raa se roroa e me ki oo no seai.

9

Te lotulotu te maarama nei ia ma te vaelani

¹ Te tattara e ivi kaamata raa e isi na tuua kilotulotu, ia kiisi hoki hekina i te maarama nei kilotulotu. ² Tena na tama raa ku hakatuu te paa hare e tapu, tena te kina i aho raa, na tama raa e kanna ma, te Kina e Tapu. Tena te kina hakatuutuu te lamu ia ma te tebol e mmoe na haraoa e tapu Te Atua raa e ttuu i roto te kina raa.

³ Tena i muri te paamaro e tootoo raa ko te kina e ttapa ma, te Kina e Tapu Kkini roo.

⁴ Tena te olta ki ttuni na insens e pena ina gol, ia ma te Papa e Tapu e pena ina gol ia ma telloo e pena ina gol e mmoe na mana i roto raa ia ma te laakau Aron ni hhome na laumea raa hakapaa ma e rua na hatu e mmau na tuua raa e tuu i te kina raa. ⁵ Tena i aruna te Papa raa e isi e rua na manu e ssau pera ma ni tama tera e isi na pakau. E rua na manu raa e huri ake pera ma Te Atua e noho i te kina raa, tena na pakau laaua raa e ssora vaa aruna te kina e uiui na hai sara raa. Emeia teenei seai ma te saaita ki tattara hakamatahua atu na mee hakaatoa.

⁶ Tena na mee raa e mmoe peenei. Na maatua raa e me ki oo i te kina i aho te Paa Hare e Tapu raa na aho hakaatoa ki ppena na uata laatou raa, ⁷ e meia te Maatua

* **8:11** 8.11 Te Ariki: Na tattara nei e mmau i roto Jeremaia 31.31-34. I roto te Old Testament se isi Te Ariki e meia e isi koi Jihova

Hakanaaniuraa koi e me ki uru i te kina ihare e Tapu Kkini raa, tena aia e ppena peenei he vahao hokotahi koi i roto te hetau hakaatoa. Aia e me ki too ni toto no haere ma aia no hoki ake TeAtua ki ssoro na hai sara aia ia ma na hai sara te kanohenua raa nippena tera laatou se illoa ma laatou e isi raa. ⁸ TeAnana Tapu raa e tattara hakamatahua mai pera ma na tiputipu ki oo no ttae i te Kina e Tapu Kkini raa se ki taaraki, e mee te kina i aho te Paa Hare e Tapu raa koi tuu koi. ⁹ Na mee nei hakaatoa e huri mai na mee te saaita nei. Na mee nei e hurimai pera ma na manu laatou e hoki ake TeAtua pera ma ni hokiraa selavaa tessoro na hatu manava na hakattina ana raa ki matahua hakamaoni, ¹⁰ maitaname na kai, na vai ia ma na mee e me ki mee laatou ki matahua raa ni mee koi te tinotama. Na tuua i te vahi na mee te tinotama raa e me ki mmoe koi ki tae te saaita TeAtua e hakamoe na tuua vahao nei raa.

¹¹ Emeia Krai kuoti te hamai pera ma he Maatua Hakanaaniu i na tiputipu taualleka tera kuttae mai raa. Te Paa Hare e Tapu Aia e uata raa e tauareka roo, ia e hakanaaniu tera se hai tama te maarama nei ni hakatuu, ia te Paa Hare e Tapu raa seai ma he mee e tipu ake te saaita TeAtua ni pena iho te maarama nei. ¹² Jisas ni haere no uru i roto te Kina e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi koi, ia teenaa ko te vahao hokotahi koi Aia ni uru i te kina raa, tena Aia ni se too na toto na manu raa no haere ma Aia ki mee mo hoki, e meia Aia e haere ma te toto Aia raa ki lavaa Aia te too te ora e ora tahiraa ma taatou. ¹³ Na maatua raa e me ki too na toto na manu raa* ia ma na rehu te punua bulmakau laatou nittuni raa notapitapi i aruna na tama se matahua raa, tena na mee nei e me ki ssoro na hai sara na tama nei i taha ki matahua na tama nei. ¹⁴ Te mee nei e hakamaoni, maitaname te toto Krai raa e hai mahi roo! Ina mahi TeAnana Tapu, Krai e hokimai Aia Hokoia pera ma Aia ko te hoki hakamaoni TeAtua. Te toto Aia raa e me ki tokonaki na hakataakoto ki se mamannatu na mee sakkino ki lavaa taatou te hehekau ma TeAtua e ora raa.

¹⁵ I te hakataakoto nei, Krai ko te Tama e hakatonu te tattara eivi vahao nei raa no tonu ma kilavaa na tama TeAtua nikannaraa tetoo na hoki etapu Aia ni tattara mai raa. Te mee nei e me ki hakamaoni e mee e isi tetama ni mate ki hakassao na tama itaha ma na hai sara laatou nippena i te vahi te tattara eivi kaamata raa.

¹⁶ Kame he tama e maanatu ma koi e me ki ttino na hekau aia raa te saaita aia e mate, tena aia e me ki hakammau i roto helauniu na inoa na tama e me ki ttino na hekau raa, tena na tama nei e me ki ttino koi na hekau nei kame te tama raa ku mate hakamaoni, ¹⁷ Maitaname te tattara raa e me ki se hakammaharia, te saita te tama raa koi ora, tena te tattara kaamata raa ku hai mahi koi i muri Aia ni mate raa. ¹⁸ Tera hea te tattara kaamata raa eivi e mee na toto na manu laatou etoo mo hoki raa. ¹⁹ Te kaamata roo Moses ni tattara ake te kanohenua raa na tattara hakaatoa e mmoe i roto na tuua raa. Tena kioti aia ki too na toto na manu raa no hilo ma na vai raa no oti, tena aia ki too te paa raa te hisop e rii te uka e mmea e ssiri i na huruhuru na sipsip raa no hakassuu i roto te toto e hilo ma te vai raa no tapitapi na mee i aruna te Launiu na tuua raa ia ma te kanohenua raa hakaatoa. ²⁰ Tena Moses ki meake, "Te nei ko te toto tera e mee no hakamaoni te tattara TeAtua ni kou atu kootou te aho nei ki tauttari raa." ²¹ Tena Moses hoki ni tapitapi na toto raa i aruna te Paa Hare e Tapu raa ia ma na mee hakaatoa e lotulotu raa. ²² Hakamaoni, i te vahi na tuua raa, te toto raa e taapiri koi ki mee na mee hakaatoa ki matahua, tena na hai sara raa e me ki ssirihia koi kame te toto raa e kkoo.

Krai e hokimai te ora Aia raa ki ssoro na hai sara

²³ Na mee i roto te Paa Hare e Tapu raa e ssau koi pera ma na mee i te vaelani tera e isi na mateara ki mee laatou ki matahua raa. Emeia na mee i te vaelani raa e tau roo te isi te ara e tauareka ki mee laatou ki matahua. ²⁴ Maitaname Krai ni se uru i roto te Kina e Tapu Kkini na tama te maarama nei raa e hakatuu ma na rima laatou ma kissau pera ma te Paa Hare e Tapu hakamaoni e tuu i te vaelani raa. Aia e haere

* **9:13** 9.13 na manu nei ko na gout ma na bulmakau

ite vaelani, tena te saaitanei Aia kutuu i mua na karemata TeAtua notattara ake ite vahi taatou. ²⁵ Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa e me ki uru i roto te Kina e Tapu Kkini raa te vahao hokotahi i roto te hetau ma natoto na manu. Emeia Krai se uru i roto te kina raa no hoki mai Aia Hokoia tammaki na vahao. ²⁶ Peeraa ki sei raa Aia e me ki hakalono llihu tammaki roo na vahao kaamata mai roo i mua haere no tae te aho nei. Emeia e mee te saaita na mee hakaatoa ku oo mai te hakaoti, tena Aia ki hakahura mai koi te vahao hokotahi no mate ki ssoro na hai sara na tama hakaatoa i taha. ²⁷ Na tama hakaatoa e me ki mmate koi te vahao hokotahi, tena ki oti TeAtua ku hakatonu tonu na tama naa. ²⁸ Ia tena essau hoki e mee Krai e mate te vahao hokotahi koi ki ssoro na hai sara tammaki na tama raa. Te vaakai mai Aia te hakarua na vahao raa se hamai ki ssoro na hai sara, e meia ki tokonaki na tama e hakattari ma Aia e me ki hamai raa.

10

¹ Na tuaa na Jiu raa se huri mai te kaatoa ia ma te taualleka na mee hakamaoni raa. Na tuaa raa e huri mai hakamarie te taualleka na mee e me kioo mai i muri raa. Na maatua raa e tauhano te hoki na hoki raa roo koi te hetau ma te hetau. Kaa na tuaa ite vahi na hoki raa e me ki mee na tama ki matahua peehee ki oo ake na tama raa i TeAtua? ² Kame na tama e lotulotu TeAtua raa ku matahua hakamaoni ma na hai sara laatou raa, tena na tama raa e me ki se lavaa te mamannatu hoki na hai sara laatou raa, tena na hoki hakaatoa ku mee ki hakaotiria. ³ Ia essau hoki, na hoki te hetau ma te hetau raa e me ki mee na tama raa ki mannatu na hai ssara laatou raa. ⁴ Maitaname na toto na manu raa se lavaa te ssoro na hai sara raa i taha.

⁵ Tera hea te saaita Krai nimee ma ki hamai ite maarama nei raa, Aia e meake TeAtua ma:

“Ako e se hihai na hoki ia ma na manu e ttuni raa, e meia Ako e tanattana te tinotama Anau.

⁶ Ako e se hihai na hoki na manu e ttuni hakaatoa i aruna te olta raa ia ma na hoki e me ki ssoro na hai sara i taha raa.

⁷ Tena Anau e meatu Ako e,

“Te nei Anau e me ki ppena hea Ako e TeAtua e hihai, e ssau pera ma hea te Launiu Tapu raa e taataa iaa Anau.’ ”

⁸ Te kaamata raa Aia e mee ma, “Ako e se hihai, ia se hihia na hoki ia ma na manu e ttuni i aruna te olta ki ssoro na hai sara na tama raa i taha.” Aia e tattara ake peenei, niaina ma na maatua raa e ppena tautari hea na tuaa raa e tattara. ⁹ Tena ki oti Aia ki meake, “TeAtua, te nei Anau e hamai ki ppena hea Ako e hihai.” Tena TeAtua e me ki peesia na tiputipu i mua ki hoki na hoki raa i taha, tena ku kou mai Krai ki sui te sao na hoki i mua raa. ¹⁰ E mee Jisas Krai ni ppena hea TeAtua e hihai Aia ki ppena raa, tena taatou hakaatoa ku matahua ma na hai sara taatou i te hoki mai Aia te tinotama Aia raa te vahao hokotahi koi ki ssoro na hai sara taatou raa.

¹¹ Na maatua na Jiu raa hakaatoa e lotu tahi, tena ki hoki ake na hoki raa roo koi, te aho ma te aho tammaki na vahao; e meia na hoki raa se lavaa te ssoro na hai sara raa i taha. ¹² Emeia Krai e hoki te hoki hokotahi koi ki ssoro na hai sara i taha, ia te aho nei, te hoki naa e me ki hai mahi roo no tae te hakaoti, tena Aia ku noho i te vahi laaua TeAtua. ¹³ Aia e me ki noho i te kina raa no hakattari te saaita TeAtua e tuku na tama e kiri lloto Aia raa i raro na tapuvae Aia pera ma he tuai. ¹⁴ Tena Krai e mee na tama ku matahua i taha ma na hai sara laatou raa no ttonu tahi ma te hoki hokotahi koi.

¹⁵ Tena TeAnana Tapu raa hoki e kou mai taatou te hakamaoni. Te kaamata Aia e mee ma:

¹⁶ “TeAtua e tattara mai ma,

‘I roto na aho e oo mai i muri raa.

Anau e me ki hakamoe te tattara e ivi ma na tama naa.

Anau e me ki tuku na tuaa Anau raa i roto na hatumanava na tama naa, tena ku taataa hoki na tuaa raa i roto na kapuroro na tama naa.’ ”

¹⁷ Tena TeAtua ki meake ma,

“Anau selavaa hoki temaanatu nahaisara ia ma namee sakkino natama nei ni ppena raa.”

¹⁸ Tena te saaita nei na hai sara hakaatoa ku oti te ssorohia, tena ku se isi hoki na hoki ma ki ssoro na hai sara raa.

Taatou ki oo ki tappiri taatou TeAtua

¹⁹ Aku taina ma aku kaave, te toto Krais raa e hakattana taatou hakamaoni ki oo no ttae ite Kina e Tapu Kkini raa. ²⁰ Aia nitaaraki te mateara te ora vahao nei raa ma taatou ite kina e tapu e ppui te paamaro raa, tena te mateara naa ko te tinotama Aia. ²¹ Taatou eisi te Maatua Hakanaaniu e hakamaatua iroto te hare TeAtua. ²² Tena taatou ki oo ake ki tappiri taatou iaa TeAtua ma na hatu manava e ttonu ia ma na hakattina hakamaoni, e mee Aia ku oti te ssoro na hakataakoto ia ma na tinotama taatou raa ma te vai no matahua. ²³ Taatou kittaohim mau na hakattina taatou e tattara raa, maitaname taatou elavaa te hakattina TeAtua kikou mai hea Aia ni tattara mai raa. ²⁴ Tena taatou ki mannatu hoki alaa tama ki tokonaki alaa tama ki huri ake tela oi, tena ku ppena na mee taualleka. ²⁵ Taatou ki setiaki te tiputipu te hakutukutu ma alaa tama te lotu pera ma alaa tama e ppena raa. Emeia taatou ki tattara hakapurupuru ake alaa tama, maitaname kootou ku kkite pera ma te Aho TeAriki raa ku taapiri mai koi.

²⁶ Maitaname kuse isi te hoki kissoro nahaisara itaha kame taatou e tauhano koi te ppena na mee e ssara i muri taatou ku oti te llono na tattara te hakamaoni raa. ²⁷ Emeia te mattaku kinnoho no ttari te Aho te Hakatonutonu raa ia ma te mattaku te ahi e me kittuni na tama hakaatoa e hakataukaa ma TeAtua raa koi moe koi iroto taatou. ²⁸ Na tama se tauttari na tuua Moses raa e taaia ria no mmate, se isi te alloha kame tokorua seai naa e llava na tama e oo ake ma te tattara hokotahi. ²⁹ Kaa na tama e hakataukaa ma te Tamariki TeAtua raa? Kaa na tama e mannatu ma te toto te tattara eivi TeAtua raa he mee vare raa? Kaa na tama e hai na haeo TeAnana Tapu raa? Kootou kinnoho no mannatu na haeo na tama nei e me kitoo tautari hea laatou ni ppena raa! ³⁰ Maitaname taatou e illoa te Tama e mee ma,

“Anau e me ki vaakai muri te sara,
ia e me ki taui muri te haeo”.

Taatou e illoa hoki te Tama e mee ma,

“TeAtua e me ki hakatonutonu te kanohenua Aia raa.”

³¹ Te mee nei e hakamataku kame taatou e hakatonutonu ria i TeAtua e ora tahi raa.

³² Auu sessiri na hainattaa kootou nittiri iroto na ora kootou i mua te saaita kootou ni too kaamata roo te maahina TeAtua raa, ia kootou e hakalono llihu tammaki na vahao, e meia kootou se maoha ina hainattaa kootou nittiri raa. ³³ Kootou e isi na vahao e haru haeo ria, ia e mee ria hakahaeo roo i mua na karemata na tama, tena alaa saaita kootou e tanattana ki hukui ma na tama e ttiri na hakalono llihu nei raa hoki. ³⁴ Kootou e too na hakalono llihu na tama karapusi raa, tena te saaita na hekau kootou raa ku too ria hakaatoa, kootou e kkumi hemu koi no noho hihhia, maitaname kootou e illoa pera ma kootou e me kittino na mee roo taualleka tera e me ki mmoe tahi na vahao hakaatoa raa.

³⁵ Auu se tiaki na hakattina kootou raa, maitaname eisi na tuhana ellahi TeAtua e me kikou atu. ³⁶ Kootou ki varatoa te nnoho kilavaa kootou te ppena hea TeAtua e hihai raa, tena ku too hea Aia ni tattara raa. ³⁷ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Tena se roroa,

te Tama ma Aia e me ki hamai raa e me ki hamai;

Aia selavaa te nnahe hoki.

³⁸ Kootou na tama Anau e ttonu tahi raa e me ki hakattina,

tena kootou e me ki ora;

e meia kame ni tama ku vakkai muri na tiputipu laatou i mua raa,

tena Anau e me ki se hihia i na tama naa.”

³⁹ Taatou seai ma nitama e vakkaimuri, tena ku oo no llano. Emeia taatou e isi na hakattina, tena taatou e me ki tokonaki ria hoki ki ora.

11

Na tama e isi na hakattina e llahi

¹ Taatou e me ki isi na hakattina kame taatou e varatoa te nnoho no hakattari na mee e me ki kapihi mai i muri raa, ia ki hakattina hoki pera ma taatou e me ki too na mee taatou se kkite raa. ² Aaraa ko na hakattina na tama i mua raa ni mee TeAtua no hihia.

³ Na hakattina taatou raa e mee taatou no illoa ma TeAtua ni tattara koi, tena na mee hakaatoa roo kittipu ake, tena na mee taatou e kkite raa e pena mai i na mee taatou se kkite raa.

⁴ Teenaa ko te hakatina Abel raa e mee aia no hoki ake TeAtua te hoki e raka i aruna te hoki Kein raa. Tena TeAtua ku too Abel pera ma he tama e tonu tahi e mee na hoki aia raa. Ia niaina ma Abel ku mate, e meia na tattara te hakatina aia raa koi tattarahia koi te aho nei.

⁵ Teenaa ko te hakatina Enok raa e mee aia ki se mate. Emeia Enok e too ria ma te ora no kkave TeAtua i te vaelani raa, maitaname se hai tama ni lave tama raa e mee TeAtua ni too tama raa no kkave i aruna. Te Launiu Tapu raa e tattara ma TeAtua e hihia roo i na tiputipu Enok raa i mua tama raa ni too ria no kkave i aruna. ⁶ Se hai tama e lavaa te mee TeAtua ki hihia kame aia se isi te hakatina, maitaname na tama hakaatoa e oo ake TeAtua raa e hakattina pera ma TeAtua e ora, ia e me ki kou ake na tuhana na tama e seseen Aia raa.

⁷ Teenaa ko te hakatina Noa raa e mee aia ki tautari na tattara hakamattaku TeAtua ni tattara ake aia i na mee e me ki kapihi ake i muri tera aia se kite raa. Aia e hakarono na tattara TeAtua raa, tena aia ki pena te vaka e rahi ki tokonaki laatou hai maatua. Tena i te hakaotioti, na tama te maarama nei raa ku hakatonutonu ria, e meia TeAtua e too Noa pera ma he tama e tonu tahi e mee aia e hakatina.

⁸ Teenaa ko te hakatina Abraham raa e mee aia ki hakarono no tautari te kanna TeAtua raa te saaita TeAtua ni meake aia ki haere i te henua Aia e tattara ma ki kou ake Abraham raa. Abraham e tiaki te henua aia raa no haere, ia aia se iroa ma aia e haere i hee. ⁹ Te hakatina aia raa e mee aia no noho pera ma he manu siri i te henua na tama tera TeAtua e meake ma Aia e me ki kou ake ma Abraham raa. Abraham e noho i roto na hare taporo, e ssau hoki pera ma Aisak laaua ma Jekop raa, tokorua TeAtua e tattara ma Aia e me ki kou ake te henua raa hoki. ¹⁰ Maitaname Abraham e noho no ttari te matakaina e rahi TeAtua e me ki pena raa, te matakaina raa e tuu i aruna na pou e mmau tahi roo.

¹¹ Tena te hakatina Abraham raa e mee aia ki isi na tamalliki, niaina ma aia ku matua hao roo, tena Sara hoki ku se lavaa te isi na tamalliki. [Sara e hakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ku mee no hai tama, niaina ma aia ku se lavaa te isi na tamalliki.] Sara e hakatina ma TeAtua e me ki ttaohi mmau na tattara Aia raa. ¹² Niaina ma Abraham ku matua hao roo, ia ku taapiri hoki ki mate, e meia i te tama hokotahi nei koi, tena na hai mokopuna aia raa ku tammaki roo pera ma na hetuu i te vaelani, ia e tammaki hoki pera ma na kerekere vaa tai tera se hai tama e lavaa te ppau raa.

¹³ Na hakattina na tama nei e ivi roo i te kaamata haere notae te saaita laatou ku mmate raa. Na tama nei se too na mee TeAtua ni tattara ma ki kou ake raa, e meia na tama nei e hihia roo te saaita laatou ni kkite na mee TeAtua ni tattara ake te saaita laatou koi mmao roo, tena ki tattara ake pera ma laatou ni manu siri e nnoho na henua na tama i roto te maarama nei. ¹⁴ Na tama e tattara na tattara peenei raa e huri ake pera ma laatou e seseen he henua ma laatou ki nnoho. ¹⁵ Peeraa laatou ki mamannatu haimahi te henua laatou ni tiaki no oo i taha raa, peeraa laatou e me ki vakkai muri. ¹⁶ Emeia na tama naa e hihai ma laatou ki nnoho te henua tauareka i te vaelani raa. Tena TeAtua hoki se napa te kanna ma Aia ko TeAtua na tama naa, maitaname Aia ku oti te tanattana te matakaina na tama naa.

¹⁷ Teenaa ko te hakatina Abraham raa e mee aia ki hoki ake Aisak pera ma he hoki te saaita TeAtua nihahaate aia. Abraham ko te tama TeAtua ni kou ake te tattara hakamaoni raa, e mea aia e tanattana ki hoki ake te tamariki aia raa pera ma he hoki.

¹⁸ TeAtua ni meake Abraham ma, "Na hai mokopuna akoe tera Anau ni tattara atu raa e me ki oo mai itevahi Aisak." ¹⁹ Abraham ehakataakoto ma TeAtua elavaa te hakaora muri Aisak itaha ma te mate, ia tena anau emeatu kootou, Abraham ni too muri Aisak i taha ma te mate.

²⁰ Teenaa ko te hakatina Aisak raa e mee aia ki hakatapu Jekop laaua ma Iso ki kou ake he tauareka ma tokorua raa i muri.

²¹ Teenaa ko te hakatina Jekop raa e mee aia ki hakatapu tokorua na tamalliki Josep raa i mua aia e mate. Aia ehakapare telaakau aia ehahaere ma aia raa, tena ki lotu ake TeAtua.

²² Teenaa ko te hakatina Josep raa e mee aia ki tattara i mua aia e mate pera ma na tama Israel raa e me ki oo i taha ma Isip, tena aia ki tattara ake hoki hea na tama raa e me ki mee i te tinotama aia raa.

²³ Teenaa ko te hakattina na maatua Moses raa e mee laaua ki huu te tamariki raa no tae etoru na marama. Tokorua raa ekkite pera ma te tamariki raa e tiputipu laoi roo, tena laaua ku se isi na mattaku no seu te tuua te tuku raa.

²⁴ Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se hihai ma aia ki kannaria pera ma hetamariki tetaukupu te tuku te saaita aia ni homo ake raa. ²⁵ Aia ehikai ki hakalonollihu ma te kanohenua TeAtua raa, tena aia se hihai ki hihia i na hai sara paa saaita koi. ²⁶ Te maanatu aia ma ki hakalonollihu peeraa ma te Mesaia raa e raka roo i aruna ma na mee taualleka hakaatoa i roto Isip raa, maitaname aia e kkira tahi koi i na tuhana e mmoe mai i muri raa.

²⁷ Teenaa ko te hakatina Moses raa e mee aia ki se matakua ma te tuku raa e roto, tena aia ki tiaki Isip. Aia ekkahu ma aia e kite TeAtua, tena aia kikkaro te vaakai Isip.

²⁸ Aia ehakatina hakamaoni TeAtua, tena aia ki tanattana te kai te Pasova raa, tena ki meake na tama raa kipallai na pou raa ma na toto ki selavaa te Ensel te Mate raa e taa na arapou na tamalliki Israel raa.

²⁹ Teenaa ko na hakattina na tama Israel raa e mee laatou no oo vaaruna te kina epakupaku i roto te Lottai e Mmea raa, tena telottairaa ku hamai nouhi na tama Isip raa te saaita na tama raa ni oo atu hoki vaa roto te lotai raa.

³⁰ Na tama Israel raa ehakattina hakamaoni, tena natauppaa te matakaina Jerikora ki hihina iraro te saaita laatou nihahaere alleha te matakaina raa e hitu na aho.

³¹ Teenaa ko te hakatina Rehap raa e mee aia ki setaia ria no mate hakapaa ma na tama setauttari TeAtua raa, maitaname aia etoo hakaraoi roo na tama Israel ehare matamata hemuu raa.

³² Eaa, anau ki haere koi no haere? Tesaita nei epopoto roo, tena anau se isi te saaita ki tattara atu na tama pera ma Gidion, Barak, Samson, Jefta, Devit, Samuel ia ma na profet raa hoki. ³³ Na tama nei ehakattina hakamaoni TeAtua, tena ki oo no ppuhu no taa na tama na kanohenua ellahi raa. Na tama nei eppena na mee ettonu, tena ki too hea TeAtua ni tattara ake raa. Na tama nei eppui na maihu na manu kaittama raa, ³⁴ ia e tinai na ahi e vvela roo, tena ehakassao ria no se taai ria no mmate. Na tama nei ni mee raa e matanaennae, e mea te saaita nei na tama nei kuivi, ia na tama nei ehaimmahi i roto nataua, tena kitaa na tama haeo alaa henua raa no mmate.

³⁵ Na hihine i mua raa ehakattina hakamaoni TeAtua, tena nallaveana laatou ni mmate raa ku ora muri hoki.

Alaa tama se hihai ma laatou kittana, tena kutaai ria hakahaero no mmate ma ki lavaa laatou te too muri te ora e tauareka raa. ³⁶ Alaa tama e tataussua ria, tena ki riki ria, ia alaa tama ehaihaia na seni no ppono i na hare karapusi. ³⁷ Alaa tama emakaria na hatu, ia alaa tama e tutia ria no mmotu lottonu, ia alaa tama emmate

i na paraamoā. Na tama raa e hahaere ma na hekau laatou e pena na kiri na sipsip ia ma na kiri na gout raa. Alaa tama e tutuu haeo, ia e hakalono llihu, ia e meemeē ria hakahaēo ria roo. ³⁸ Te maarama nei se tauareka ma laatou! Na tama naa e hahaere huri koi pera ma ni manu siri i na kina e tuu mahoā, na mouna, ia e nnoho i roto na rua na vahi na mouna ia ma na rua i roto te kerekere.

³⁹ TeAtua e hihai roo na tama nei hakaatoa e mee na hakattina laatou raa! Emeia laa-tou se hai tama ni too hea TeAtua ni tattara ma Aia e me ki kou ake raa, ⁴⁰ maitaname TeAtua ku oti te penapena te hakataakoto e tauareka roo ma taatou. Te hakataakoto Aia raa e mee pera ma kame taatou e nnoho hakapaa, tena taatou e me kittonu roo hakamaoni.

12

Tauitari na tiputipu Jisas

¹ Ia tena i te vahi taatou; taatou e isi roo tammaki na hakattina ana e nnoho na vahi hakaatoa no matamata mai. Tena taatou ki peesia na mee hakaatoa e ttuu mai i mua ia ma na haisara taatou selavaa te peesia raa, tena taatou ku hai na mahi ki huro te haiva koi moe mai i mua raa. ² Taatou ki kkira tahi koi na karemata taatou raa iaa Jisas, te Tama taatou ni hakattina i te kaamata haere no tae te hakaoti raa. Emeia Jisas ni se napa i na hakalono llihu Aia e me ki too raa, e mee te hihia e moe hakattari mai Aia raa, ia Aia se mamaanatu tammaki hoki i te mate Aia iaruna te kros raa, tena te saaita nei Aia ku noho i te vahi laaua i te Nohorana TeAtua raa.

³ Mannatu na hakalono llihu Aia ni isi raa, ia te varatoa Aia te noho ma na tama e haeo Aia raa! Ia tena auu se tipuaina no tiaki na hakattina kootou raa. ⁴ Kootou e ppuhu roo na mahi ma ki peesia na tiputipu sakkino raa, e meia se hai toto nillee i te ppuhu kootou ni ppuhu raa. ⁵ Kootou ku ssiri na tattara hakapurupuru TeAtua ni tattara atu kootou pera ma ni tamalliki Aia raa?

“Taku tama, hakarono roo kame TeAtua e hakatonu akoe, ia auu se mamaanatu tammaki kame Aia e hai atu akoe.

⁶ Maitaname TeAriki e poroporo na tama hakaatoa tera Aia e laoi raa, tena ku hakatonu na tama hakaatoa Aia e too pera ma ni tamalliki Aia raa.”

⁷ Kootou ki nnoho hakavaratoa te saaita na tamana kootou raa e poroporo atu kootou, maitaname TeAtua e me ki poroporo atu kootou hoki pera ma ni tamalliki Aia. Eaa, e isi te tamariki ni se porohia te tamana aia? ⁸ Na tamalliki TeAtua raa hakaatoa e porohia hakaraoi roo, ia kame kootou se porohia i na tiputipu taualleka, tena kootou seai ma ni tamalliki Aia hakamaoni, e meia kootou ni tamalliki e hhura mai i aho. ⁹ Na tamana taatou te maarama nei raa e poroporo mai taatou, tena taatou e hakammaha hoki na tama raa. Kaa taatou e me ki hakammaha peehee te Tamana taatou e tapu raa ki ora taatou! ¹⁰ Teeraa he meana koi na tamana taatou raa e poroporo mai taatou ma ki hakatonutonu taatou, e meia TeAtua e poroporo mai taatou ma kittapu na ora taatou, kilavaa taatou te ssau pera ma Aia. ¹¹ Na saaita taatou e hakatonutonu ria raa, taatou e mee ma te meeraa e mee taatou no haeo, tena taatou ku se hihhia. Emeia i muri, na tama ni too na poroporo e hainatta raa ku nnoho na ora e taualleka roo.

Lollohi hakamattonu na ora kootou

¹² Sausau na rimattahi kootou naa, tena ku hakamakkaa na vae kootou raa ki se makkau na hukui na turi raa. ¹³ Hahaere na mateara e ttonu raa ki se lavaa te vae e takoto se llono raa te mate, tena te vae naa e me ki tauareka.

¹⁴ Hahaivi kinnoho taualleka kootou ma na tama hakaatoa, tena ku hahaiivi kinnoho na ora ettapu, maitaname sehaitama elavaa te kite na maihu TeAriki kame te ora aia raa se tonu. ¹⁵ Kootou ki hakamattonu, ki se hai tama kootou e huro itaha ma telaoi TeAtua raa. Lollohi ka oti alaa tama kootou kumee pera ma na laakau emmara tera e hhomo no mee tammaki na tama ki hakalono llihu raa.

¹⁶ Hakamattonu ki se hai tama e tauttari na tiputipu se ttonu, ia se isi na hakattina pera ma Iso te tama ni kou ake na mahi aia pera ma he arapou raa iaa Jekop, e mee koi aia e hikai raa. ¹⁷ Kootou e illoa pera ma i muri aia ku hihai ki too muri na mahi aia raa. Emeia aia kuse lavaa, tena aia kuse hai ara hoki e lave te too muri na mahi aia raa, niaina roo ma aia e tani no kainno ake te tamana aia raa.

¹⁸ Kootou se ki ttae roo i na mee kootou e tau te kkite no ttaohi ma na rima kootou raa pera ma na tama Israel raa. Na tama raa ni oo nottaie i te kina te mouna Sainai raa no kkite te mouna raa e ura, tena kikkite te kina raa kupouri roo, tena kikkite te matani hai mahi roo ku maairi, ¹⁹ tena killono te puu raa e iri, tena killono te reo te Tama raa. Te saaita na tama raa nillono te reo raa, na tama raa ku mattaku roo, tena ki kainno ake te reo raa ma laatou kuse hihhai ki hakallono hoki teeraa tattara, ²⁰ maitaname laatou kuse lavaa te amo tetattara te reo raa emeake ma, "Kame he tama e ttaohi, seai naa he manu e haere no hakattiri ake te mouna nei, te tama naa, seai naa te manu naa ki maka ria ki mate." ²¹ Hea laatou e kkite raa e hakamataku roo, tena Moses ki meake, "Anau e porepore roo taku matakua!"

²² Emeia kootou kuttiae i te Mouna Saion, te matakaina e rahi TeAtua e ora raa, teenaa ko Jerusalem te matakaina i te vaelani tera e isi tammaki na simata na ensel raa. ²³ Kootou kuttiae i te kina na tama e me kinnoho no hihhia ma te arapou TeAtua raa, na tama tera na inoa laatou raa emmau i te vaelani raa. Kootou kuttiae i TeAtua, te Tama e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa raa, tena ku mee na anana na tama taualleka raa kittonu tahi. ²⁴ Kootou kuttiae iaa Jisas, te Tama e hakapaa taatou ma TeAtua ma te tattara e ivi vahao nei raa, ia ku ttae hoki i te kina na toto Aia ni kkoo tera e isi te hakataakoto e rahi roo e raka i aruna ma te toto Abel raa.

²⁵ Kootou ki hakamattonu, auu se kkaro te hakallono Tama raa e tattara atu. Na tama e kkaro te hakallono na tuua Tama raa ni tattara atu i te maarama nei raa selavaa te hakassao itaha. Kootou ekkahu ma kootou elavaa te hakassao kame kootou se hakallono na tuua te Tama i te vaelani raa ni tattara atu kootou raa? ²⁶ Te saaita naa, te reo te Tama raa e ruru te maarama nei hakaatoa, e meia te saaita nei Aia ku kou mai te hakamaoni ma,

"Anau selavaa te ruru te maarama nei hokoia.

Anau e me ki ppena hakaraoi,

e meia Anau e me ki ruru te maarama nei ma te vaelani raa hoki."

²⁷ Te tattara "hakaraoi" raa e huri mai pera ma na mee hakaatoa Aia ni ppena raa e me ki ruru ria no peesia, tena na mee selavaa te ruru ria e me ki mmoe.

²⁸ Taatou ki hakammaha TeAtua e mee te Nohorana taatou etoo raa selavaa te ruru ria. Taatou ki hakammaha no lotu ake TeAtua i na tiputipu hakamaoni te lotu tera e me ki mee Tama raa ki hihia raa, ²⁹ maitaname TeAtua he ahi hakamaoni e lavaa te seu na mee hakaatoa.

13

Na tiputipu e mee TeAtua ki hihia

¹ Kootou ki tauhano te laoi te tama ma te tama pera ma ni tama hakamaoni te lotu.

² Mannatu no hakkoro na tama alaa henua ki oo atu na hare kootou raa. Eisi na tama e ppena peenei, tena laatou se illoa ma laatou e hakkoro hoki na ensel.

³ Mannatu na tama e nnoho i roto na hare karapusi raa pera ma kootou e nnoho ma na tama raa i roto te hare karapusi. Mannatu na tama e hakalono llihu raa pera ma akoe e hakalono llihu hoki ma na tama raa.

⁴ Na tama hakaatoa ki mannatu hai mahi i te vahia te avana, tena na taanata ia ma na hhine raa ki hakamaoni i laaua hokolaa. TeAtua e me ki hakatonutonu na tama e ppena na tiputipu sakkino ia ma na tama ku se hakamaoni i te avana laaua raa.

⁵ Auu se mannako sileni i roto na ora kootou, tena kootou ki hihhia koi hea kootou e isi. Maitaname TeAtua e tattara ma, "Anau selavaa te haere i taha ma akoe: Anau selavaa te tiaki akoe." ⁶ Taatou ki se mattaku, tena taatou ku tattara ma,

“TeAriki* ko te Tama e tokonaki anau,
Anau se lavaa te matakū.
Hea na tama e lavaa te ppena iaa anau?”

⁷ Mannatu na tama hakamattua kootou i mua raa, na tama tera ni tattara atu na tattara TeAtua raa ikootou. Mannatu na ora na tama raa niisi haere notae te saaita laatou kummate raa, tena kootou kutauttari na hakattina na tama raa. ⁸ Jisas Krai e ssau te ahonei, taiao ia ma na ahoro hakaatoa. ⁹ Auu setiaki na akoako ekkeeraa kihakattaki kootou itaha ma te hakatina hakamaoniraa. Etauareka TeAtua te kou mai na hakattina taatou, ia seai ma ki tauttari na tuua e tattara i te vahi na kai raa. Na tama e tauttari na tuua nei raa se isi te tokonaki laatou e too i na tuua raa.

¹⁰ Na maatua e hehekau iroto te kina elotulotu raa se isi na mahi kikkai na hoki emmoe iaruna te oltaraa. ¹¹ Te Maatua Hakanaaniu na Jiu raa etoo na toto na manuraa nokkave ite Kina e Tapu Kkiniraa kihoki ake mo hoki kissoro na haisara: e meia na tinotama na manuraa e me kittuniria immao itaha ma te matakaina. ¹² Te nei ko te hakataakoto hokotahine nei koi, tena Jisas ekkave no mate hoki i taha ma te matakaina raa ma ki lavaa te toto Aia raa te ssoro na hai sara na tama raa itaha ki matahua na tama raa. ¹³ Taatou kioo itaha ma te matakaina nottiri Tamaraa kinnapa taatou hakaatoa ma Tamaraa. ¹⁴ Maitaname taatou seisi te matakaina ettino hakamaoni iroto te maarama nei; taatou koi seese koi te matakaina e me ki hamai raa. ¹⁵ Ia taatou kilotu tahi ake TeAtua pera ma ni hoki i te inoa Jisas, teenaa ko na hoki taatou e kou ake ma na maihu taatou pera ma Jisas ko TeAriki raa. ¹⁶ Auu sessiri kippena na mee taualleka kitokonaki alaa tama, maitaname aanei ko na hoki e mee TeAtua kihihia.

¹⁷ Hakallono na tama hakamattua kootou raa, tena kutauttari na tattara na tama naa. Na tama naa e lollohi na anana kootou, ia se hai vahao e hamalollo maitaname na tama naa e me kitattara ake TeAtua na uata laatou raa hakaatoa. Kame kootou e tauttari na tama naa, tena na tama naa e me kippena hakaraoi roo na uata laatou raa, kame seai, na tama naa e me ki uata ma te alloha, tena te uata na tama naa se lavaa te tokonaki kootou.

¹⁸ Tauhano telotu ma maatou. Maatou e illoa ma maatou e isi na hakataakoto taualleka, maitaname maatou e hihhai kippena na mee ettonu na vahao hakaatoa. ¹⁹ Tena anau e kainno atu kootou ki lotu ake TeAtua ki kauna ria atu anau ki vaakai atu kootou vahao nei.

Te lotu hakaoti

²⁰ ²¹ TeAtua e hakaora Jisas TeAriki taatou raa itaha ma te mate, Aia ko te Tama Hakanaaniu e rorohi na sipsip raa, tena te toto Aia raa e tokonaki hai mahi roo taatou no mee na tattara hakamaoni TeAtua e kou mai taatou raa noivi. Tena te noho laoi TeAtua raa ki kou atu na mee hakaatoa kootou e hihhai raa, ki lavaa kootou te ppena hea Aia e hihai, tena Aia kippena i na ora taatou raa hea Aia e hihai i na mahi Jisas Krai. Taatou ki hakammaha Krai na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

²² Aku taina ma aku kaave, anau ekainno atu kootou kinnoho hakaraoi no hakallono na tattara hapapurupuru nei; telauniu anau etaataa atu kootou nei se roroa avare. ²³ Anau e hihai ma kootou ki illoa pera ma Timoti, te taina taatou raa ku oti te uhuria itaha ma te hare karapusi. Kame aia e hamai vave, tena anau e me ki too aia ki oo atu maaua te saaita anau e haere atu no mmata kootou raa.

²⁴ Kou ake na tattara hihhia maatou raa i na tama hakamattua taatou raa hakaatoa ia ma na hakattina ana TeAtua raa hoki. Na taina ia ma na kaave taatou i Itali raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

²⁵ Na mahi TeAtua raa kinnoho ma kootou hakaatoa.

* **13:6** 13.6 TeAriki: Na tattara nei emmau iroto te Launiu na Rue 118.6. Iroto ite Old Testament se isi TeAriki e meia e isi koi te inoa TeAtua ko Jihova

Jems Te launiu Jems e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1*

Na tiputipu te hakattina *1.2—1.8*

Na tama mouraro ia ma na tama hai sileni *1.9—1.11*

TeAtua se tatakore te tama ki haisara *1.12—1.18*

Hakallono na tattara TeAtua *1.19—1.27*

Se hakammaha na tama hai sileni *2.1—2.13*

Hakattina, tena ku ppena *2.14—2.26*

Na tattara te tama te lotu *3.1—3.18*

Te tama te lotu i roto te maarama nei *4.1—5.6*

Na tattara hakaoti *5.7—5.20*

¹ Anau Jems, anau he tama hehekau TeAtua ia ma TeAriki Jisas Krai:

Anau e kou atu te tauareka anau raa i kootou na tama hakaatoa TeAtua tera e nnoho i na kina hakaatoa i roto te maarama nei raa.

Te hakatina ia ma te atamai

² Aku taina, kootou ki mannatu pera ma kootou e me ki tutuu laoi te saaita kootou e ttiri na hahaaite, ³ maitaname kootou e illoa pera ma na hakattina kootou raa e ivi koi te saaita na hahaaite, tena i te hakaotioti kootou e lavaa te ttuu mmau. ⁴ Tena kootou ki hakamattonu no ttuu mmau ki ttae roo te hakaoti, ia ki ttonu tahi ki se lavaa kootou te lliha, tena na mee hakaatoa kikaatoa i roto kootou. ⁵ Emeia kame he tama kootou se isi te atamai aia, tena akoe ku lotu ake TeAtua, tena Aia e me ki kou atu, maitaname TeAtua e me ki hoki ake hakaraoi roo inatama hakaatoa. ⁶ Emeia te saaita akoe e lotu, akoe ki hakatina, ia ki se mamaanatu tammaki hoki. Te tama e mamaanatu tammaki raa e ssau pera ma he peau i roto te moana tera e aania ria no haere tautari te matani. ⁷ ⁸ Kame akoe he tama peenei: he tama se iroa te hakatonu te hakataakoto akoe, ia he tama se iroa hea akoe e me ki ppena, tena akoe ki se too te maanatu pera ma TeAriki e me ki kou atu he tauareka ma akoe.

Na tama mouraro ia ma na tama hai sileni

⁹ Na tama te lotu e tutuu haeo raa e tau te hihhia te saaita TeAtua e ssau laatou i aruna, ¹⁰ tena na tama te lotu e tutuu laoi raa e tau te hihhia te saaita TeAtua e tuku laatou no mouraro. Maitaname na tama e tutuu laoi raa e me ki mmate pera ma na kaute ia ma na veve vaaroto raa. ¹¹ Telaa raa e hopo ake ma te vvela hai mahi aia raa no ttuni na veve raa, tena na kaute na veve raa ku maoha, tena te hakamanako na kaute raa ku seai koi. Ia e ssau hoki, na tama e tutuu laoi raa e me ki mmate te saaita laatou e tauhano te ppena hea laatou e ppena i na aho hakaatoa raa.

Na hahaaite ia ma na tatakore

¹² Na tama e ttuu mmau i na hahaaite raa e me ki hakatapurua, maitaname te saaita laatou e hakassao itaha ma na hahaaite raa, na tama naa e me ki too te ora TeAtua ni tattara hakamaoni ake i na tama elaoi Aia raa pera ma ni tuhana laatou. ¹³ Kame taatou e tatakorehia i na hahaaite, taatou se lavaa te tattara ma, "TeAtua e kou mai te hahaaite nei." Maitaname na mee haeo raa se lavaa te tatakore TeAtua, tena TeAtua Hokoia se lavaa te tatakore te tama. ¹⁴ Emeia taatou e me ki tatakore ria kame taatou e oo no mmao, tena kukapitia ina tiputipu haeo tera taatou e hihhai raa. ¹⁵ Tena na tiputipu haeo taatou raa e me ki kou mai na haisara, tena na haisara raa e me ki kou mai te mate te saaita na haisara e hakamaatua te ora akoe.

¹⁶ Aku taina ma aku soa laoi roo, anau e hihai ma kootou ki illoa hakamaoni te mee nei! ¹⁷ Na hoki taualleka hakaatoa ia ma na mee taualleka raa e oo mai i te vaelani; TeAtua e kou mai taatou na mee raa; Aia ko te Tama ni pena te maahina

ite vaelani raa, tena Aia ko te Tama selavaa te hakatike te maahina raa ki pouri. ¹⁸ I te hihai Aia, TeAtua ni mee taatou no ttipu peenei ma na tattara hakamaoni Aia raa, ma ki ttuu taatou i mua na mee hakaatoa Aia ni pena raa.

Hakallono, tena ku ppena

¹⁹ Aku taina ma aku soa laoi roo, mannatu te mee nei! Na tama hakaatoa ki vave no hakallono, e meia kise vave no tattara, ia kiselloto vave hoki. ²⁰ Maitaname telloto taatou na tama raa se tokonaki ki ssau te tauareka TeAtua raa. ²¹ Ia tena peesia na tiputipu haeo hakaatoa ia ma na hakataakoto sakkino raa itaha. Tauttari TeAtua, tena kutoo na tattara Aia nittori i roto na hatu manava kootou raa, na tattara tera e lavaa te tokonaki kootou ki ora raa.

²² Auu se hakalollono koi na tattara Aia raa; e meia tauhano te tautari na mee akoe ni hakarononaa. ²³ Kame akoe e hakarononaa koi na tattara raa, tena kise tautari na tattara raa, tena akoe e ssau pera ma na tama e matamata koi te tipu latou raa i roto te kalasi raa. ²⁴ Na tamanaa elavaa te mmata no kkite na ttipu laatou raa i roto te kalasi, e meia te saaita laatou e oora, na tamanaa te saaita naa koi ku ssiri ma laatou e ttipu peehee. ²⁵ Emeia kame kootou e mmata hakaraoi roo te tuaa hakamaoni tera e mee na tama ki ttonu raa, tena ku tuku na hakataakoto kootou raa i te tuaa raa, ia kise mee ma kootou ki hakallono koi, tena ki oti ku ssiri, e meia tauttari no ppena na mee taualleka raa. TeAtua e me ki hakatapu kootou e mee na mee kootou ni ppena raa.

²⁶ Kootou eisi na tama e mannatu pera ma laatou nitama telotu? Kame akoe se hakamattonu itevahi te maihu akoeraa, tena te mee akoe ma akoe he tama iteloturaa kuseai koi, tena akoe e mariu koi i akoe hokkoe. ²⁷ Hea TeAtua Tamana e maanatu ma ematahua, ia e tauareka itevahi teloturaa ko te mee nei: kilollohi na tamalliki se isi na maatua raa ia ma na tautukaha hline i na hakalono lihu laatou raa, tena ku rorohi akoe kise haere no mmao e mee na mee sakkino i te maarama nei raa.

2

Laoi na tama hakaatoa

¹ Aku taina, kootou ni hakattina ana Jisas Krai TeAriki taatou raa, teena ko TeAriki eisi na mahi haimmahiraa, tena kootou se mee ma kootou ki hihhai koi na tama e tauttari hea kootou ekkite ma na karemata kootou raa. ² Kame he tama hai sileni e taaro te ring e kivakiva te matarima aia, tena ki uru na hekau e sui mmaha, e haere atu ite kina kootou ekkuturaa, tena he tama e hakaalloha e uru na hekau masaessae ku haere atu hoki. ³ Tena kame kootou e hakammaha te tama e uru na hekau taualleka raa, tena ki meake te tamaraa ma, "Haere no noho ite kina i mua raa," tena ku meake te tama hakaalloha raa ma, "Haere no tuu i muri, kaa seai akoe ku noho i aruna te kiripapa ite kina na vae anau nei," ⁴ tena kootou ku ssara e mee kootou ku hirihiri itevahi kootou hokkootou ite tokorua nei, tena ki hai koi na mannatu kootou tautari na hakataakoto kootou e sakkino raa.

⁵ Aku taina ma aku soa laoi roo, hakallono! TeAtua e hirihiri na tama e hakaalloha ite maarama nei raa ki tuttu laoi i na hakattina laatou raa, ia ki nnoho ite Hakamaatua ana Aia ni tattara hakamaoni ake na tama e laoi mahi Aia raa. ⁶ Emeia kootou se hakammaha na tama hakaalloha raa! Koai na tama e hai na haeo kootou, tena ki horo kootou no hakattuu i mua na tama hakatonutonu raa? Teena ko na tama hai sileni! ⁷ Na tamanaa ko na tama tera nitamoahaeo te inoa tauareka TeAriki kootou raa.

⁸ Kootou e me kippena na mee ettonu kame kootou e tauttari te tuaa ite Hakamaatua ana ite Vaelani tera e mmau i roto te Launiu Tapu raa ma, "Laoi alaa tama pera ma akoe e laoi akoe hokkoe." ⁹ Emeia kame kootou e hihhai koi na tama e tauttari hea kootou ekkite ma na karemata kootou raa, tena kootou e me ki hai ssara, tena te tuaa raa e huri atu pera ma kootou kuseu te tuaa raa. ¹⁰ Kame he tama

e seu he tuaa hokotahi, tena te tama naa ku haisara i te vahi na tuaa raa hakaatoa. ¹¹ Maitaname te tuaa e mee ma, "Auu se karemata kailallao," tena teeraa tuaa hoki e mee ma, "Auu se taa tama." Niaina ma akoe se karemata kairarao, e meia akoe e me kisara ma na tuaa raa hakaatoa kame akoe e taa te tama no mate. ¹² Tattara, tena kuppena e mee kootou e me ki hakatonutonuria te tuaa tera e hakattana taatou raa. ¹³ Maitaname TeAtua selavaa te aroha te saaita Aia e hakatonutonu te tama se isi te aroha aia raa, e meia te manava aroha raa e hakanaaniu i aruna te hakatonutonu na tama raa.

Na hakattina ia ma hea taatou e ppena.

¹⁴ Aku taina, e isi te tauareka kame kootou e tattara ma kootou e isi na hakattina, e meia hea kootou e ppena raa settonu? Kaa na hakattina kootou raa e lavaa te tokonaki kootou no ora? ¹⁵ Kame e isi na taina ia ma na kaave kootou se isi na hekau ia ma na kai kikkai. ¹⁶ Tena e isi te tauareka kame kootou e meake na tama raa ma, "TeAtua e hakatapu kootou. Nnoholaoi nokkai hakaraoi!"? Ia e isi te tauareka kame kootou selavaa te tokonaki na tama raa ma hea laatou e hihhai i roto na ora laatou raa? ¹⁷ Kame te hakatina koi hokoia, tena se isi na mee taualleka e hakapaa ake ma te hakatina raa, tena te hakatina naa he hakatina koi e mate.

¹⁸ Emeia e isi roo te tama e me ki tattara ma, "Teeraa tama e isi te hakatina, teeraa tama e me kippena na mee taualleka." Tena anau e me ki meatu ma, "Huri mai ma te tama e lavaa peehee te isi te hakatina, tena kootou se hai mee e huri mai ki kite anau raa. Anau e me ki huriatu na mee ki kite kootou te hakatina anau."

¹⁹ Kootou e hakattina pera ma e isi TeAtua hokotahi koi? Tauareka! Na tipua sakkino raa e hakattina hoki, ia e poreppore te mattaku. ²⁰ Kootou e vvare roo! Kame kootou e hakattina koi, tena se hai mee roo tauareka e ppena, tena te hakatina naa he hakatina koi e mate. ²¹ Abraham te tipuna taatou raa e hakatina TeAtua, tena ki hoki ake Aisak te tama aia raa i aruna te olta. Te saaita Abraham ni pena te mee e tonu raa, tena TeAtua ku hakataakoto pera ma tama raa e tonu tahi i na karemata Aia. ²² Kootou ekkite pera ma te hakatina tama raa e hakanatahi ma na mee aia e ppena raa. Te saaita aia ni ppena na mee e tonu raa, te hakatina aia raa ku kaatoa. ²³ Tena na tattara te Launiu Tapu raa e huri mai no hakamaoni, "Abraham e hakattina TeAtua, tena TeAtua ku too te maanatu ma tama raa e tonu tahi i na karemata Aia." Tera hea Abraham e kanna raa ma he soa laoi TeAtua. ²⁴ Teenaa kootou ekkite pera ma na mee taualleka taatou e ppena raa e huri ake pera ma taatou ku ttonu ma TeAtua, ia seai ma ko na hakattina koi taatou raa.

²⁵ Rahap e mee peeraa hoki. Niaina te hine raa e hai huri, e meia aia e ppena na mee e tonu hoki. Rahap e too tokorua na tama Israel e matamata hemu raa no hakammuni i roto te hare aia raa. Ia tena te hine raa e tokonaki no hakassao tokorua raa i teeraa mateara. Tera hea te hine raa e tonu tahi i na karemata TeAtua.

²⁶ Kame te tinotama te tama ku se manava, tena te tama naa ku mate. Ia kame he tama e hakattina, tena ki tiaki te ppena na mee e tonu raa, tena te hakatina te tama naa e mate hoki.

3

Lollohi hakamattonu na tattara kootou

¹ Aku taina telotu, na tama kootou e akoako raa ki se tammaki. Pera ma kootou e illoa, maatou na tama e akoako raa e me ki hakatonutonuria e raka i aruna ma alaa tama. ² Taatou hakaatoa e ppena na mee e sara. Emeia kame he tama se pena te mee e sara i na tattara aia, tena te tama naa e tonu tahi, ia e lavaa hoki te roroahi hakaraoi aia hokoia. ³ Taatou e ppono na mee pammee i roto na maihu na hos raa ki mee na hos raa ki tauttari taatou, tena taatou e me ki lavaa te mee na hos raa ki huro na kina taatou e hihhai raa. ⁴ Kaa seai, kootou ku mannatu na vakatua hai pukei raa: niaina ma te vakatua hai pukei raa e rahi roo, e meia te matani hai mahi raa e lavaa

koi te mee te vaka raa ki tere, tena te hoe paamee te vaka raa e lavaa te uru te vaka raa ki tere i te kina te ariki te vaka raa e hihai aia ki tere raa. ⁵ Essau hoki ma te arero: te arero raa e paamee, e meia te arero raa e lavaa roo te tattara ahu i na mee e llahi.

Mannatu! Te maramara paamee roo e lavaa te ttuni te pupu e rahi roo ki ura. ⁶ Tena te arero raa essau pera ma he ahi. Te arero raa essau pera ma he maarama e pii na hai sara e tuu i roto na tinotama taatou no ttoha te sakkino raa i roto na ora taatou. Te arero raa e hakaara na tinotama taatou raa hakaatoa ma te maramara e hamai i te kina te ahi e vvela tahi raa. ⁷ Taatou na tama e lavaa te hakataratara na manu, tena taatou ku oti te hakataratara alaa manu takavao, na manu kai ttama, na manu lellee, na moko torotoro ia ma na ika. ⁸ Emeia se haitama e lavaa te hakataratara te arero. Te arero raa e sakkino, ia se lavaa te moe hemuu. Te arero raa e pii na mee sakkino. ⁹ Taatou e hakammaha TeAtua Tamana ma na arero taatou, tena na arero taatou raa e hai hoki na haeo alaa tama, na tama tera e pena iho tautari te tipu roo TeAtua raa. ¹⁰ Na tattara hakammaha ia ma na tattara haeo raa e hopoiho itaha ma te maihu hokotahi naa koi. ¹¹ Te vaitea laua ma te lottai raa se lavaa te koo iho hakaatoa i taha ma te hatu hokotahi. ¹² Aku taina, te niu se lavaa te hua na natu; te kuru se lavaa te hua na niu, tena te vai lottai se lavaa te hakatike no marie.

Te atamai e hamai i aruna

¹³ Eisi natama kootou e atamai, ia e mattonu? Tena kootou ku huri mai te hakamaoni ina ora taualleka kootou raa, na mee taualleka kootou e ppena ma te pasemmu ia ma te atamai raa. ¹⁴ Emeia kame na hatu manava kootou raa ekkere, e haeo roo, ia e mannako, tena auu setattara ahu ki se lavaa kootou te haissara i te vahi na tattara hakamaoni raa. ¹⁵ Te atamai naa se hamai i TeAtua i aruna; teenaa he atamai koi i te maarama nei. Te Anana Tapu se kou mai te atamai naa, Satan hokoia e kou mai te atamai naa. ¹⁶ He matakaina peehee na tama e manava kkere, ia e mannako, te kina naa se lavaa te nnoho tauareka, ia e me ki isi na sakkino hakaatoa. ¹⁷ Emeia te atamai nei e hamai i TeAtua i aruna. Te mee kaamata roo i te atamai nei ko te matahua, te noho laoi, te pasemmu ia ma te laoi. Te atamai nei e pii te manava aroha, ia e huri mai na tiputipu taualleka. Te atamai nei se isi na tiputipu sakkino ia ma kitattara uhiuhi. ¹⁸ Tena te tauareka raa ko te tiputipu nihura ake i roto te tiputipu te noho laoi raa i na hehekau na tama e haere hakatonutonu na sara raa.

4

Na tiputipu sakkino i te maarama nei

¹ Na hakatauttau ia ma na puppuhu kootou naa e oo mai i hee? Na mee naa e oo mai i te hihhai kootou na mee taualleka tera e mmoe tahi i roto na hatu manava kootou raa. ² Kootou e hihhai na mee, e meia kootou se lavaa te too na mee raa, tena kootou ku mannatu ma ki taa na tama ki mmate; te hihhai kootou na mee raa e rahi roo, e meia kootou se lavaa te too na mee raa, tena kootou ku hakatauttau no ppuhu. Kootou se isi na mee kootou e hihhai, maitaname kootou se kainno ake TeAtua ki kou atu na mee raa. ³ Ia te saaita akoe e kainno raa, akoe se lavaa te too na mee raa, maitaname te tiputipu akoe e kainno ake raa e sara; akoe e kainno i na mee akoe e hihai koi ki hihia akoe ma na mee raa. ⁴ Kootou nitama se isi na hakattina! Kootou se illoa ma te hihhai kootou na mee i te maarama nei raa e me ki mee kootou ki nonnoho haeo ma TeAtua? Kame akoe e hihai ki soalaoi ma te maarama nei, tena akoe e me ki mee akoe ki nonnoho haeo ma TeAtua. ⁵ Auu se mamannatu tammaki i na tattara taatou e paupau i roto te Launiu Tapu raa:

“TeAtua e rorohi hakamaoni roo te anana Aia e tuku i roto taatou raa.”

⁶ Emeia te tauareka TeAtua e kou mai raa e rahi roo. Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“TeAtua se hihai na tama e ahu,

e meia Aia e kou ake te tauareka i na tama e pasemmu raa.”

⁷ Ia tena kootou hokkootou ki hakallono TeAtua. Ui itaha ma Satan, tena aia e me ki haere i taha ma kootou. ⁸ Oo mai ki tappiri kootou i TeAtua, tena Aia e me ki hamai no taapiri kootou. Kootou na tama hai ssara raa, kootou ki ssoro na rima kootou raa! Kootou na tama tattara uhiuhi raa, kootou ki verevere na hatu manava kootou raa! ⁹ Kootou ki alloha, ttani, tena kuppari; hakatike tekkata hihhia kootou naa, tena ku tanitani, hakatike te nnoho hihhia kootou naa, tena ku nnoho se hihhia. ¹⁰ Kootou ki pasemmu i mua TeAtua, tena Aia e me ki ssau kootou i aruna.

Auu se hai na haeo alaa tama

¹¹ Aku taina, auu se vekuveku alaa tama. Kame akoe e vekuveku no hai na haeo alaa tama te lotu, tena akoe e vekuveku koi no hai na haeo na tuaa raa. Kame akoe e hai na haeo na tuaa raa, tena akoe seai ma he tama e tautari na tuaa raa, e meia akoe hoki he tama e hai na haeo na tuaa raa. ¹² TeAtua ko te Tama e kou mai na tuaa raa, tena ki hakatonutonu na tuaa raa. Aia Hokoia e lavaa te tokonaki, ia e lavaa te seu. Akoe e hakatettere ma akoe koai ki hai na haeo alaa tama naa?

Na tattara hakamattaku na tama hai ahu

¹³ Te saaita nei kootou ki hakallono mai anau, na tama e tattara ma, "Te aho nei, kaa seai taiao taatou ku huro i teeraa matakaina no nnoho he hetau hokotahi ki ssee he ara ki too taatou tammaki na sileni raa." ¹⁴ Kootou se illoa ma na ora kootou taiao raa e me kittipu peehee! Kootou e ssau pera ma he kohu te ahi tera taatou ekkite paa saaita koi, tena se roroa ku haere no seai raa koi. ¹⁵ Kootou e tau te tattara peenei avare: "Kame TeAtua e hihai, taatou e me kinnoho noppena te mee nei, kaa seai ku ppena te mee raa." ¹⁶ Emeia te saaita nei kootou ku ahu, ia kootou ku tattara ahuahu; na tattara ahuahu peenei raa e ssara.

¹⁷ Ia tena taatou e me ki ssara kame taatou se ppena na mee taualleka taatou e illoa ma taatou e tau te ppena raa.

5

Na tama hai sileni raa ki hakamattonu

¹ Tena te saaita nei, kootou na tama hai sileni raa ki hakallono mai anau! Kootou ki tanittani hakamaroa ina tapahara koi oo atu kootou raa. ² Na sileni kootou raa ku ppara, tena na hekau kootou raa ku kaina ria na lollona. ³ Na gol ia ma na siliva kootou raa ku piritia, tena kootou ekkite tepiritia nei e me ki huri atu no kai na tinotama kootou raa pera ma he ahi. Kootou e hakatautau na sileni ia ma na hekau kootou raa ina aho hakaotioti nei. ⁴ Kootou se kou ake na sui na tama e hehekau i roto na paupaku kootou raa. Hakallono na tamumu na tama raa! Na ttani na tama e hehekau i roto na paupaku kootou raa ku ttae i TeAtua TeAriki Hai mahi raa. ⁵ Na ora kootou i te maarama nei raa e pii roo na mee sakkino ia ma na hihhia. Kootou e mee na tinotama kootou raa nollahi kitanattana te aho te haeo raa. ⁶ Kootou e kou ake na haeo na tama, ia e taa na tama no mmate, tena na tama raa se huri atu no ppuhu ma kootou.

Nnoho hakavaratoa

⁷ Aku taina telotu, nnoho hakavaratoa kittae te saaita TeAriki e hamai raa. Kira ake, na tama e ttori na kai raa e varatoa roo te nnoho nottari te saaita na kai laatou e ttori raa e hhua na hua. Na tama raa e varatoa roo te ttari ki tae mai te saaita telaa ia ma na reurehu. ⁸ Kootou hoki ki varatoa. Kootou ki mannatu hai mmahi, maitaname te aho TeAriki e me ki hamai raa ku taapiri.

⁹ Aku taina, kootou ki setamumu ialaa tama ki selavaa TeAtua te hakatonutonu kootou. Te Tama hakatonutonu raa kutaapiri ki hamai, ia kutaanattana ki hakahura mai. ¹⁰ Aku taina, mannatu na profet TeAtua e tattara ite inoa TeAriki raa. Too na tama raa pera ma ni tattara hai auna tera e varatoa te nnoho ma na hakalono llihu. ¹¹ Taatou ku kannu ma na tama raa ku hakatapura, maitaname

laatou ettuu mmau. Kootou ellono te varatoa Jop, tena kootou e illoa e hia na mee TeAtua ni kou ake tama raa i te hakaotiote. E mee TeAtua e isi roo te aroha ia ma te laoi.

¹² Aku taina, te mee roo e hakamaatua raa, auu se kou ake te hakamaoni roo kootou te saaita kootou e hihhai ki hakamoe he tattara hakamaoni. Auu se ttapa te vaelani, te maarama nei ia ma alaa mee hoki. Tapa koi peeraa, "Noo" te saaita kootou e mannatu kimee ma noo, tena tapa koi "Seai" te saaita kootou e mannatu ma kimee ma seai, tena kootou eme kiselavaa tennoho iraro namahi TeAtua ki hakatonutonuria.

Hakattina te lotu

¹³ Eaa, eisi natama iroto kootou e hakalonollihu? Natama naa e tau te lotu. Eisi na tama kootou e hihhia? Na tama naa e tau te huhua na rue ki hakammaha ake TeAtua. ¹⁴ Eisi natama kootou elavvea? Natama naa e tau te meake natama hakamattua teloturaa kiooake nolotu ma laatou, tena ku amuhi natama naa ma teloo hakatapuraa ite inoa TeAriki. ¹⁵ Na hakattina natama etoo teloturaa eme kimee tetama laavea raa kitauareka; TeAriki eme kitokonaki tetama naa kimaatara muri, tena TeAriki eme kissirihia na haisara tetama naa. ¹⁶ Ia tena, kootou ki uiake na haisara kootouraa ialaa hakattina ana, tena kulotu ake hoki TeAtua ma alaa hakattina ana, tena TeAtua eme ki tokonaki kootou ki taualleka muri. Na lotu na tama e taualleka raa e ivi, ia e hai mmahi roo.

¹⁷ Elaija he tama hoki peenei ma taatou nei. Aia e lotu hai mahi roo ma kiselavaa he reurehu elleku, tena se hai reurehu nilleku iroto te henuanaa e toru na hetau ia ma e ono namarama. ¹⁸ Tena kiote aia kulotu hakaraoi, tena te reurehura ku nnini iho itaha ma te vaelani no hakamaariki na kai i te maarama nei raa.

¹⁹ Aku taina, kame nitama kootou eoo nommao itaha ma te hakamaoni TeAtua raa, tena teeraa tama kukou mai hakaraoi natama naa kitappiri, ²⁰ tena kootou ki mannatu te meenei: tetama e hakatike tetama haisararaa itaha ma na tiputipu sakkino te tama naa, e tokonaki te anana te tama haisara naa ki se mate, tena te tama naa eme kissorohia no matahua itaha ma na haisara aia raa hakaatoa.

1 Pita

Te launiu kaamata Pita e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.4

Te ora na hakattina ana 1.5—2.25

Na tamalliki TeAtua ia ma na tamalliki Satan 3.1—3.22

Te hakamaoni ia ma na mee e ssara 4.1—4.6

Na tiputipu te laoi 4.7—4.12

Na mahi te laoi 5.1—5.13

¹ Anau Pita, anau he aposol Jisas Krai.

Anau etaataa atu inatama TeAtua nihirihiri ennoho maseuseu pera ma nimanusiri i roto nahenua Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ia ma Bitinia raa.

² Kootou e hirihiri ria ki tauttari te hakataakoto TeAtua Tamana, tena TeAnana Tapu Aia raa e mee kootou no ttapu ki tauttari kootou iaa Jisas Krai, tena kussorohia kootou ki matahua ma te toto Aia raa.

Na mahi TeAtua ia ma te laoi Aia ki nnoho tahi ma kootou.

Te ora hakamaoni e moe ma taatou i te vaelani

³ Taatou ki hakammaha TeAtua te Tamana Jisas Krai TeAriki taatou raa! Maitaname te manava aroha Tama raa e rahi roo, tena Aia kihakaora muri Jisas Krai itaha ma te mate kikou mai taatou te ora vahao nei. Te mee nei e hakahihia manava roo itaatou ki nnoho no hakattari te ora vahao nei raa, ⁴ tena taatou ku kkira tahi koi imua kitoo nahoki ellahi TeAtua etukutuku ma natama Aia raa. Tama raa e tukutuku nahokiraa ite vaelani, ite kina na mee raa selavaa te ppara no haeo, ia selavaa te huro nollano. ⁵ Nahokiraa nihoki kootou natama tera TeAtua erorohi ma na mahi Aia raa, e mee na hakattina kootou e isi ma ki too te ora hakamaoni tera ku tanattana ki hakari atu kootou ite aho hakaoti raa.

⁶ Kootou kihihhia ite meenei, niaina ma etauroo kootou te alloha hepaa saaita koi e mee nahakalonollihu hakaatoa kootou nittiriraa. ⁷ Te hakataakoto nahakalonollihu raa e mee ma kihuriatu kimmata ma nahakattina kootou raa e hakamaoni. Ia nagolraa hoki elavaa teseua ria, te ahiraa e hahaaite na mee raa hoki, essau pera ma nahakattina kootou emmaharoo iaruna nagolraa e me kihahaaite ria hoki ki mmata ma kootou elavaa te tuu mmahu. Tena kootou e me ki too te hakammaha ia ma te tauareka, tena ku ssau kootou iaruna ite aho Jisas Krai e me kihamai raa. ⁸ Kootou elaoi Tama raa, niaina ma kootou ni sekkite Tama raa, tena kootou e hakattina Tama raa, niaina ma kootou sekkite Tama raa te saaita nei. Ia tena kootou kihihhia ma te hihia e rahi roo tera taatou seilloa ma taatou ki tattara peehee, ⁹ maitaname na anana kootou raa ku too te ora hakamaoni tera e moe i roto nahakattina kootou i TeAtua raa.

¹⁰ Na profet imua raa nitattara mai ite hoki tauareka kitokonaki taatou ki ora tera TeAtua nikouihoraa, tena kisese ma kilave laatou te tahito tetattara nei.

¹¹ Natama raa e hahai vi ma ki illoa ma teehee te saaita te ora hakamaoni raa e me kitae mai, ia e me kikapihi mai peehee. Teenei ko te saaita TeAnana Krai e taakoto i roto natama raa e tattara mai ite vahi nahakalonollihu tera Krai e me kittiriraa, tena kioti Aia kuhamai ma na mahi Aia. ¹² TeAtua e hakari ake na profet raa pera ma na hehekau laatou raa selavaa tetokonaki laatou, e meia na hehekau raa e me kitokonaki kootou pera ma natama raa nitattara ite vahi na mee kootou nillono natama ni oo atu ma natattara raa, no tattara atu ite Rono Tauareka raa ina mahi TeAnana Tapu e hamai ite vaelani raa. Na mee nei ni mee hoki na ensel raa e hihhai ki illoa.

Te ora e tapu

¹³ Ia tena kootou ki tanattana na hakataakoto kootou raa ki hehekau. Tanattana, tena ku hakamoe tahi na hakataakoto kootou i na hoki tera kootou e me ki too te saaita Krai e hakahura mai raa. ¹⁴ Tauttari tahi TeAtua, tena auu se tiaki na mee kootou e hihhai mahi te saaita kootou ni se ki atamai raa. ¹⁵ Emeia ppena tahi na mee e ttapu e ssau pera ma TeAtua, te Tama nikanna kootou raa e tapu. ¹⁶ Te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Kootou ki ttapu, maitaname Anau e tapu.”

¹⁷ Kootou e kanna TeAtua ma Tamana te saaita kootou e lotu ake Aia, te Tama tera e hakatonutonu na tama hakaatoa tautari te ora te tama i te hakatonutonu hokotahi koi; ia tena hakammaha Tama raa te saaita kootou koi nnoho i te maarama nei.

¹⁸ Maitaname kootou e illoa hea ni tau i kootou no ttana i taha ma na tiputipu sakkino na tipuna taatou i mua raa ni tataohi mai raa. Teenaa seai ma he mee e lavaa te haeo pera ma nagol ia ma na siliva; ¹⁹ teenaa ko te toto Krai e sui mmaha raa. Krai e ssau pera ma he punua sipsip e rahi tauareka se hai saanuku. ²⁰ TeAtua e hirihiri Tama raa i mua Aia ni pena iho te maarama nei, tena Aia e me ki hakahura mai i na aho hakaotioti nei ki tokonaki kootou. ²¹ Tama raa e tokonaki kootou ki hakattina TeAtua. Tama raa e hakamahike Jisas i taha ma te mate, tena ki kou ake na mahi hai mmahi Tama raa; ia tena na hakattina ia ma na hakataakoto kootou raa ki mmoe koi i TeAtua.

²² E mee te saaita nei kootou ku tauttari te hakamaoni raa, tena na ora kootou raa ku matahua, tena kootou ku isi te laoi hakamaoni i alaa hakattina ana, ia tena laoi hakamaoni alaa tama ma na hatumanava kootou. ²³ Maitaname na tattara TeAtua e ora tera e mmoe tahiraa e hakatike kootou no mee pera ma ni tamalliki tera na maatua laatou raa e ora tahi, ia seai ma na maatua ku mmate raa. ²⁴ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara mai ma,

“Na tama hakaatoa e ssau pera ma na veve,

tena na mee taualleka hakaatoa laatou raa e ssau pera ma ni kaute e hhomohuri.

Na veve raa e mmate,

tena na kaute raa ku maoha i raro,

²⁵ e meia na tattara TeAtua raa e mmoe tahi se isi te hakaoti.”

Teenei ko na tattara te Rono Tauareka tera alaa tama ni takutaku atu kootou raa.

2

Na tama hakamaoni TeAtua

¹ Ia tena hakattana i taha ma na mee hakaatoa e sakkino raa, tiaki te tattara malliu, ia se tattara uhiuhi, ia se manava kkere, ia se pehipahi na tattara haeo. ² Mee pera ma kootou ni tamalliki vahao nei tera e hiunu tahi na vaiuu matahua TeAnana raa, maitaname kootou kaa unu na vaiuu raa, kootou e me ki hhomohave, ia e me ki too te ora hakamaoni. ³ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma, “Kootou kukkute hokkootou te laoi hakamaoni TeAriki.”

⁴ Oo mai i TeAriki, te Tama e ora tera na tama e hakahekeheke ma he tama vare raa, e meia TeAtua ni hirihiri Tama raa ki hakanaani. ⁵ Oo mai pera ma ni tama e ora, tena ku hoki ake kootou hokkootou ki tokonaki no hakatuutuu te Hare Tapu TeAnana Tapu raa i te kina kootou e me ki hehekau pera ma ni maatua e ttapu no hoki ake ma na mahi Jisas Krai na hoki e ttapu, ia e matahua raa iaa TeAtua. ⁶ Maitaname te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Anau e hirihiri te hatu e sui mmaharoo,

tena Anau e me ki hakatuu te hatu raa pera ma he pou roto Saion;

tena te tama e hakatua te Tama raa e me ki se lavaa roo te napa.”

⁷ Te hatu nei e sui mmaharoo i na karemata kootou na tama e hakattina raa; ia seai ma na tama se hakattina raa:

“Te hatu na tama hakatuutuu hare raa ni hakahekeheke ma e haeo raa ko te hatu e hakanaani roo i aruna na hatu hakaatoa.”

⁸ Tena teeraa kina i roto te Launiu Tapu e tattara ma,

“Teenei ko te hatu e me ki mee na tama ki hinahhina;
te hatu tera e me ki mee na tama ki hhina no paku i raro.”

Natama raa e me ki hhina, maitaname laatou se hakattina na tattara etapu tera TeAtua e hihai ma laatou ki ppena raa.

⁹ Emeia kootou ko te kanohenua TeAtua ni hirihiri, ia nimaatua te Tuku, ia te kanohenua etapu, ia natama TeAtua ettino ia ma natama TeAtua ni hirihiri ki takutaku na mee taualleka TeAtua e ppena raa. Tena Tamaraa ni kanna kootou ki o mai itaha ma te pouri raa, tena ku oo nonnoho i roto te maahina tauareka Aia raa. ¹⁰ Eisi te saaita hokotahi kootou ni nonnoho pera ma kootou sei ma nitama TeAtua, e meia te saaita nei kootou ku mee pera ma nitama Aia, ia eisi te vahao hokotahi kootou ni se illoa tela oi TeAtua raa, e meia te saaita nei kootou ku too te manava aroha Tamaraa.

Na tama hehekau TeAtua

¹¹ Aku taina, taatou nitama e mee pera ma nitama alaa henua, ia ni manusiri i roto te maarama nei! Auu se tauttari hea te tinotama raa e hihai, maitaname hea te tinotama raa e hihai raa e hakataukaa ma te anana. ¹² Na tiputipu kootou i na kina na tama e nonnoho pouri raa ki taualleka roo, e mee te saaita na tama raa e hai atu kootou ma ni tama sakkino raa, na tama raa e me ki illoa hokolaatou na mee taualleka kootou ni ppena raa, tena laatou e me ki hakammaha TeAtua i te Aho Tamaraa e hamai raa.

¹³ I te vahi ki hakammaha TeAriki, kootou ki hakallono na tama tera e hakamattua i roto te maarama nei raa: te tuku hakamaatua i Rom tera e hakamaatua raa, ¹⁴ tena na pare tuku aia ni hirihiri ki kou ake na hakalono lihu na tama e ppena na mee haeo raa, tena ku hakammaha na tama taualleka raa. ¹⁵ Maitaname TeAtua e hihai ma kootou ki hakaoti na tattara na tama se atamai e tattara i kootou raa, tena ku hakaoti na tattara nei i na tiputipu taualleka kootou e ppena raa. ¹⁶ Nonnoho pera ma ni tama ettana, ia auu se mee ma kootou ettana ki ppena na mee sakkino, e meia nonnoho pera ma nitama hehekau TeAtua. ¹⁷ Hakammaha na tama hakaatoa, ia laoi alaa hakattina ana, ia hakammaha TeAtua, tena ku hakammaha te tuku hakamaatua i Rom raa.

Na tattara na hakalono lihu Krai

¹⁸ Kootou na tama hehekau, hakallono na tama hakamattua kootou raa, tena ku hakammaha na tama raa, ia se mee ma kootou ki hakammaha koi na tama hakamattua e taualleka ia ma na tama pasemmu raa, e meia hakammaha hoki na tama hakamattua haeo raa. ¹⁹ Te mee nei TeAtua e me ki hakatapu kootou kame kootou e hakavaratoa i te lihu na hakalono lihu se tau te ttae atu raa, e mee te hihai kootou ki tauttari TeAtua raa. ²⁰ Kaa he tauareka peehee kootou e me ki too te saaita kootou e taaiaria e mee na mee e ssara kootou ni ppena raa? Emeia kame kootou e varatoa te nonnoho ma na hakalono lihu te saaita kootou e ppena na mee ettonu, tena TeAtua e me ki hakatapu kootou. ²¹ Teenei te hakataakoto TeAtua ni kanna kootou raa e mee Krai ni hakalono lihu ma kootou, tena ki mee kootou pera ma he ata na tama e me ki matamata, tena kootou e me ki tauttari na tapuvae Aia. ²² Tamaraa se isi na hai sara e ppena, ia se isi te tama e rono ma Tamaraa e isi na tattara malliu ni hhopo i te maihu Aia. ²³ Te saaita na tama raa e haru na haeo Aia, Tamaraa se lavaa te haru muri na haeo na tama raa; te saaita Aia ni hakalono lihu, Tamaraa se hakamataku ake na tama raa, e meia te hakataakoto Aia e moe tahi koi i TeAtua te Tama etonu roo i te hakatonutonu raa. ²⁴ Krai Hokoia e amo na hai sara taatou raa i roto te tinotama Aia raa no mate i aruna te kros ma ki taa mate na tiputipu sakkino taatou raa ki nonnoho taatou na ora ettonu. Na saanuku Aia raa e tokonaki kootou na tama lavvea raa no taualleka. ²⁵ Kootou ni ssau pera ma ni sipsip e llano, e meia te saaita nei kootou ku vakkai muri no tauttari te Tama e rorohi na anana kootou raa.

3

Na hhine ia ma na taanata hai avvana

¹ Ia e ssau hoki, kootou na hhine hai avana raa ki hakallono na taanata kootou raa, maitaname kame ni taanata se hakattina na tattara TeAtua raa, tena hea kootou e me kippena raa e me ki tokonaki na taanata raa ki hakattina. Kootou se lavaa hoki te mee ni tattara, ² maitaname na tama raa e me ki kkite pera na ora kootou raa e ttonu, ia e hakamaoni. ³ Kootou se tau te hakahaka na tinotama kootou raa ki tiputipu laoi; na mee pera ma ki ssiri hakaraoi na rouru kootou raa ia ma na mee kivakiva kootou e hakamaumu raa ia ma na hekau kootou e uruuru raa. ⁴ Emeia te hakamaoni i roto kootou raa e tau roo te huri ake na tiputipu laoi na tinotama kootou raa, te tiputipu laoi ia ma telaumarie seisi te hakaoti, teenaa ko na mee roo TeAtua e hakammaha hai mahi raa. ⁵ Na tiputipu na hhine e ttau i mua raa e taualleka hoki. Na tama raa e hakamoe tahi na hakataakoto laatou raa i TeAtua, ia e hakallono na taanata laatou raa. ⁶ Sara e mee pera hoki; tama raa e hakarono roo Abraham, tena ki kanna tama raa ma he tama hakamaatua aia. Kootou e me ki mee pera ma ni tamalliki hhine aia kame kootou se mattaku i na mee hakaatoa, tena ku ppena na mee e ttonu.

⁷ Kootou na taanata hai avana raa ki mee peeraa hoki, kootou ki nnoho ma na hhine kootou raa ma na hakataakoto taualleka pera ma na hhine raa seivi pera ma na taanata. Hakammaha roo hakaraoi na tama raa, maitaname na tama raa e me ki hakapaa ma kootou no too na hoki TeAtua i te vahia te ora raa. Kootou kippena na mee nei ki se hai mee sakkino e ppui vaa mua na lotu kootou raa.

Na hakalono lihu na tama e ppena na mee e ttonu

⁸ Ki hakaotioti: kootou hakaatoa kiisi na tiputipu ia ma na hakataakoto e hakanatahi; laoi te tama ma te tama, tena ku hai taina laoi, tena ku nnoho hakaraoi kootou hokkotou. ⁹ Auu se sui muri ake te haeo teeraa tama e ppena i akoe raa, ia auu se tuku te haeo teeraa tama e tuku i akoe raa, e meia sui muri ake te haeo na tama e ppena i akoe raa ma te tauareka, maitaname TeAtua ni tattara hakamaoni atu ma Aia e me ki kou atu te tauareka te saaita Aia ni kanna kootou raa. ¹⁰ E ssau pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Kame kootou e hihhai ki nnoho te ora tauareka,
tena kootou ki hihhai hoki ki kkite te tauareka,
tena kootou ki hakaoti te tattara haeo,
ia hakaoti hoki te tattara malliu.

¹¹ Kootou ki ttike i taha ma na mee sakkino raa,
tena ku ppena na mee taualleka;

kootou ki hai na mahi kootou ki too te noho laoi.

¹² Maitaname TeAriki e rorohi laoi na tama e ttonu raa, tena e hakarono hoki na lotu na tama raa;

e meia Aia e me ki se kkira ake na lotu na tama e ppena na mee sakkino raa.”

¹³ Koai te tama e me ki mee hakahaeo kootou te saaita kootou e hihhai ki ppena na mee taualleka? ¹⁴ Ia niaina kame kootou e hakalono lihu e mee kootou e ppena na mee e ttonu, tena kootou ki hihhia! Auu se mattaku he tama peehee, ia auu se mamannatu tammaki. ¹⁵ Emeia lotu ake Krai i roto na hatumanava kootou, tena ku hakammaha Aia pera ma ko TeAriki. Kootou ki tanattana tahi, ia ki sui muri ake na vahiri na tama e vahiri atu kootou ma ki hakari ake na hakataakoto hakaatoa kootou eisi i roto kootou ma ki noho ttari kootou hea koi hamai raa, ¹⁶ e meia kootou ki hakammaha na tama raa no tattara hakatauareka ake. Tallaki na kapuroro kootou raa ki matahua e mee te saaita kootou e me ki haru haeria, tena na tama e tattara hakasakkino na mee taualleka kootou na tama e tauttari Krai raa e ppena raa ku nnapa hokolaatou i na mee laatou nippehira. ¹⁷ Emeia kame teenaa he hihhai TeAtua ma kootou ki hakalono lihu, tena kootou ki ppena koi na mee taualleka, ia se ppena na mee haeo.

18 Maitaname Krai ni mate te vahao hokotahi koi ma na hai sara taatou hakaatoa. Aia e tauareka roo notokonaki na tama hai sara raa ma ki hakataki ake kootou iaa TeAtua. Te tinotama Aia raa e taia ria no mate, e mea Aia e hakaoria ite vahi te anana, 19 tena ina mahi TeAnana Tapu, Krai e haere notakutaku ake na anana tera ennoho ite kina te mate raa. 20 Teenei ko na anana na tama tera se hihhai ki tauttari TeAtua te saaita Aia ni noho no hakattari hakaraoi te saaita Noa ni penapena te vaka aia raa. Na tama i roto te vaka raa e moisi koi, teeraa e varu koi na tama, ia na tama raa hakaatoa se hai tama ni mate i te tai uu raa, 21 tena te tai uu raa e huri mai te tiputipu te hakoukou tapu tera e tokonaki tammaki na tama te saaita nei raa ki ora. Te mee nei e kee ma tessoro akoe nakkere te tinotama akoe raa, e mea te mee nei e hamai te hakataakoto tauareka TeAtua ni hakamoe mai raa. Na mahi te ora muri Jisas Krai raa e tokonaki akoe kiora. 22 Jisas Krai ni haere ite vaelani no noho ite vahi laua TeAtua, Tama raa ku hakamaatua iaruna na ensel ia ma na tama hakamattua i te vaelani ia ma na mahi hakaatoa.

4

Na ora vahao nei

1 E mee Krai e hakalono llihu ite tinotama Aia, tena kootou hoki ki hahaiivi hokkootou ki iwi, tautari te hakataakoto Aia ni isiraa; maitaname te tama e hakalono llihu ma te tinotama aia raa ku se hukui ma na hai sara. 2 Tena kaamata te saaita nei, kootou kitiaki TeAtua kippena hea Aia e hihai i roto na ora kootou i te maarama nei raa, ia auu se tiaki na mee tera te tinotama raa e hihai raa ki hakattaki kootou. 3 Kootou na saaita tammaki kullakaraa e ppena hea na tama ennoho pouri raa e hihhai ki ppena raa. Kootou ennoho na ora haeo ma na h hine, ia kootou e hihhai roo ki ppena na tiputipu se ttonu, kootou e hihhai ki unu tahi, kootou e hihhai ki hukui i roto na tahao sakkino, tena kootou e hihhai ki oo i na kai e llahi na tama e unu raa, tena kootou e hihhai ki hakamarumaru na hatu tipua haeo raa. 4 Tena te saaita nei na tama ennoho pouri raa ku mahharo e mee kootou ku se hukui ma laatou i na ora haeo kootou ni noho mai i mua raa, tena na tama raa ku haru na haeo kootou. 5 E mea na tama raa e me ki hakari ake na tiputipu laatou hokolaatou raa iaa TeAtua. Tama raa kutanattana ki hakatonutonu na tama e ora ia ma na tama ku mmate raa. 6 Tera hea na tama raa ni takutaku hoki te Rono Tauareka raa i na tama ku mate raa; te naa ko na tama na tiputipu laatou e isi ite maarama nei raa ku oti te hakatonutonu ria, essau koi pera ma na tama hakaatoa. Te Rono Tauareka raa ni takutaku ria ake i te kautana na tama ku mmate raa ma ki tokonaki ria na anana na tama raa ki nnoho pera ma TeAtua e ora raa.

Lollohi hakatauareka na hoki TeAtua raa

7 Te hakaotioti na mee hakaatoa ku taapiri. Kootou ki se manava haeo, tena ku tanattana tahi, ia kootou kilavaa hoki te lotu. 8 Te mee hakamaatua roo iaruna na mee hakaatoa, kootou ki laoi hakamaoni roo alaa tama, maitaname te laoi raa e uhi tammaki na hai sara. 9 Tallaki na totoka kootou raa ki tokonaki alaa tama, tena auu se tamumu. 10 Kootou hakaatoa ki mee pera ma ni tama e lollohi hakatauareka na hoki TeAtua raa, tena kootou e tau te tokonaki ki taualleka alaa tama ma na hoki taualleka TeAtua e kou atu raa. 11 Na tama e takutaku raa e tau te takutaku na tattara TeAtua raa; na tama e hehekau raa e tau te hehekau ma na mahi TeAtua ni kou ake laatou i na mahi Jisas Krai i roto na mee nei hakaatoa raa; taatou e me ki hakammaha ake i TeAtua, te Tama tera e ttino na mee taualleka ia ma na mahi hai mmahi na vahao hakaatoa raa. Amen.

Hakalono llihu pera ma ni tama te lotu

12 Aku soa laoi roo, auu se oho i na hakalono llihu haeo e me ki hahaaite kootou peeraa ma na mee ni kapihi atu kootou raa ni mee kootou no se kkite i mua raa. 13 Ia tena kootou ki hihhia, maitaname kootou ku too hoki na hakalono llihu Krai raa, tena kootou e me ki hihhia roo te saaita kootou e kkite na mahi Aia raa. 14 Kootou na tama

tera e haru haeo ria raa ki hihhia, maitaname kootou ni tama tauttari Krai: te mee nei ehuri mai pera ma TeAnana haimahiraa ko TeAnana Tapu TeAtua tera e moe i roto kootou raa. ¹⁵ Kootou ki sei ma nitaa tama, ia ni tama e kailallao, ia ni tama e tahhao haeo ia ma nitama ettuu honihoni ina sara alaa tama ki selavaa kootou te too na hakalono llihu ina mee nei. ¹⁶ Emeia, kame kootou e hakalono llihu e mee kootou ni tama e tauttari Krai, tena kootou ki se napa, e meia kootou ki hakammaha TeAtua e mee te inoa Krai raa ku mmau i roto kootou.

¹⁷ Te saaita nei ku tae mai kikaamata te hakatonutonu, tena na tamalliki TeAtua raa ko na tama kaamata e me ki hakatonutonu ria. Kame te hakatonutonu nei e kaamata i taatou, tena kaa na tama se hakattina te Rono Tauareka TeAtua raa e me ki hakalono llihu roo peehee? ¹⁸ Pera ma te Launiu Tapu raa e tattara ma,

“Na tama taualleka raa e me ki ttiri na tapahara i mua laatou e too te ora e ora tahi; kaa he mee peehee e me ki kapihi ake i na tama hai ssara raa?”

¹⁹ Ia tena na tama tera e hakalono llihu e mee TeAtua e hihai ma laatou ki hakalono llihu raa e tau te hakattina hakamaoni i te Tama ni pena mai laatou raa, e mee na mee taualleka laatou ni pena raa, maitaname TeAtua e maanatu tahi na tattara Aia ni hakamoe raa.

5

Na hakattina ana TeAtua

¹ Anau hokonnau he tama hakamaatua, tena anau e kainno atu na tama hakamattua i na hare lotu kootou raa. Anau e kite karemata roo na hakalono llihu Krai raa, tena anau e me kitoo hoki na mahi Aia e me ki hakari mai raa. Anau e kainno atu i kootou ² ki lollohi hakaraoi na hakattina ana TeAtua e kou atu kootou raa, tena kootou ki kanauhie te lollohi na tama raa pera ma TeAtua e hihai raa, ia auu se kkarro. Ppena na hehekau kootou raa, tena auu se mannatu te sui, e meia kootou ki hihhai hakamaoni ki tokonaki. ³ Auu se hahiivi ma ki mee pera ma he tama hakamaatua na tama kootou e lollohi raa, e meia kootou ki huri ake na tiputipu ki tauttari na tama raa. ⁴ Tena te saaita te Tama Rorohi Hakamaatua raa e hamai raa, kootou e me ki too na hau hakananniu se lavaa te mmae raa.

⁵ Ia essau peeraa hoki, kootou na tautama vahao nei raa e tau te hakallono na tama mattua raa. Tena kootou hakaatoa ki too na tiputipu te pasemmu ki tokonaki alaa tama; e mee te Launiu Tapu raa e tattara ma, “TeAtua se hihai na tama hai ahu, e meia Aia e hihai na tama e pasemmu.”

⁶ Tena kootou ki nnoho pasemmu i raro na mahi TeAtua, tena Aia e me ki ssau kootou i aruna te saaita Aia e maanatu ma ku tonu raa. ⁷ Tiaki atu na hakataakoto e mmaha kootou e isi raa i TeAtua, maitaname Tama raa e rorohi kootou.

⁸ Kootou ki tanattana, tena ku hakamattonu! Satan, te tama e hakataukaa ma kootou raa e hahere hakatike na kina hakaatoa pera ma he laion no sесеe ki oho atu no kai he tama. ⁹ Tuu mmau ina hakattina kootou raa, tena kootou se lavaa te hakallono te tama naa, maitaname kootou e illoa pera ma na hakattina ana i roto te maarama nei raa e ttiri na hakalono llihu peenei hoki.

¹⁰ Ia i muri kootou e me ki hakalono llihu paa saita koi, tena TeAtua te Tama na mee hakaatoa e taualleka raa e me ki kanna atu kootou ki oo ake no hukui hakaatoa ma Krai i roto na mahi Aia tera se isi te hakaoti raa. Krai Hokoia e me ki mee kootou ki ttuu mmau, ia ki iivi, tena kootou e me ki selavaa te naue. ¹¹ TeAtua ki hakamaatua na vahao hakaatoa! Amen.

Na tattara hakaoti

¹² Sailas, te tama anau e kanna ma he tama hakamaoni te lotu raa e tokonaki anau ki taataa atu te launiu e popoto nei. Anau e hihai ki tattara hakapurupuru atu i kootou, tena ku tattara atu te iroa anau pera ma na mahi TeAtua raa e hakamaoni. Tena kootou ki ttuu mmau i roto na mahi raa.

¹³ Te hakahoa hoki telotunaa e tuu i Babilon tera TeAtua ni hirihiri raa e kou atu na tattara hihia laatou raa i kootou, tena Mak hoki te tama ku mee pera ma he tama anau raa e kou atu hoki na tattara hihia aia. ¹⁴ Haere lulluu na rima kootou ma alaa hakattina ana ma te laoi TeAtua.

Te noho laoi ki nnoho ma kootou hakaatoa na tama e hukui ma Krai raa.

2 Pita

Te launiu hakarua Pita e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.2

Tiputipu taualleka na hakattina ana 1.3—1.11

Te taku Pita 1.1—1.21

Na tama seai ma ni tama hakamaoni e akoako 2.1—2.22

Te hamai hakaoti Krai 3.1—3.10

Na tattara hakaoti 3.11—3.18

¹ Anau Saimon Pita, anau he tama hehekau, ia he aposol Jisas Krai.

Anau e taataa atu i kootou na tama ettonu tahi tera ni too na hakattina hai mmahi peenei ma na hakattina maatou nei ina mahi TeAtua ia ma taatou Tokonaki Jisas Krai raa.

² Na illoa kootou i TeAtua ia ma Jisas TeAriki taatou raa ki kou atu te tauareka ia ma te noho laoi se isi te hakaoti.

Te kanna ia ma te hirihiri TeAtua

³ Na mahi hai mmahi TeAtua raa ekou mai taatou namee hakaatoa taatou e hihai raa, ma kilavaa taatou te nnoho na ora te lotu hakamaoni i te atamai taatou i te Tama tera nikanna taatou ki nnoho i roto na mahi ia ma na tiputipu taualleka Aia raa. ⁴ Teenei hea Tama raa nikou mai na hoki ellahi, ia esuimmaha tera Aia ni tattara mai i mua raa. Tena na hoki nei e lavaa te tokonaki kootou ki hakassao i taha ma na tiputipu haeo i te maarama nei raa, tena ku o mai ki nnoho i roto na mahi hai mmahi TeAtua raa.

⁵ I roto te hakataakoto nei kootou ki hai na mahi kootou ki too te tauareka raa i roto na hakattina kootou, tena na taualleka kootou raa e me ki kou atu te iroa, ⁶ tena na illoa kootou raa e me ki kou atu te noho hakavaratoa, tena te nnoho hakavaratoa raa e me ki kou atu te pasemmu, tena te pasemmu raa e me ki kou atu na tiputipu taualleka hakaatoa, ⁷ tena na tiputipu taualleka raa e me ki kou atu te hakamaoni na tiputipu te lotu, tena na tiputipu te lotu raa e me ki kou atu te laoi. ⁸ Teenei na tiputipu kootou e tau te isi, ia kame kootou e isi hakamaoni na tiputipu nei, tena na tiputipu nei e me ki mee kootou ki mataora, ia ki hakanuu na illoa kootou iaa Jisas Krai TeAriki taatou raa. ⁹ Emeia kame kootou se isi na tiputipu taualleka nei i roto kootou, tena kootou e me ki ssau pera ma na tama se lavaa te kkite i mmao raa, tena kootou se lavaa te kkite, ia e me ki ssiri ma kootou ku oti te ssorohia no matahua i taha ma na hai sara kootou i mua raa.

¹⁰ Ia tena aku taina, kootou ki hai na mahi kootou ki mee te kanna ia ma te hirihiri Aia raa ki hai mahi i roto kootou; kame kootou e too te hakataakoto nei, tena kootou se lavaa te tiaki na hakattina kootou raa. ¹¹ Kame kootou e tauttari, tena kootou e me ki isi na mahi roo hakaatoa ki uru i te Hakamaatua ana TeAriki ia ma te Tokonaki taatou Jisas Krai raa.

¹² Ia tena anau e me ki hakailloa atu kootou ina mee nei, niaina ma kootou ku oti te illoa namee nei, tena kootou kittu mau roo i te hakamaoni kootou ni too raa.

¹³ Anau e hakataakoto ma etonu anau kitataaraki na kapuroro kootou raa ma na tiputipu nei te saaita nei anau koi ora. ¹⁴ Anau e iroa pera ma se roroa anau ku mate, e ssau pera ma TeAriki Jisas Krai ni tattara hakamatahua mai anau raa.

¹⁵ Tena anau e me ki hai na mahi anau ki sese he ara ki tokonaki kootou ki mannatu na mee nei na vahao hakaatoa te saaita anau ku mate raa.

Krai e hakamaahina na ora taatou

¹⁶ Maatou se mee ma etuunaki na tattara na tama e hatuhatu raa ki hakailloa ake na tama i te vakkai mai muri ia ma na mahi TeAriki taatou Jisas Krai raa. Maatou e kkite roo ma na karemata maatou na mahi Tama raa. ¹⁷ Maatou e nnoho i te kina raa

te saaita TeAtua Tamana ni kou ake te hakammaha ia ma na mahi Tama raa, te saaita te reo i te Maahina i te Kina Hakanaani raa ni tattara iho ma, "Teenei ko te Tamariki hakamaoni Anau, tena Anau e hihia roo i Aia." ¹⁸ Maatou hokomaatou ellono tereora e tattara iho i te vaelani te saaita maatou ninnoho ma Tamaraa iaruna te mouna e tapu raa.

¹⁹ Ia tena maatou e illoa hakamaoni na tattara na profet raa ni tattara mai raa. Kootou e me kittonu hakamaoni kame kootou e tauttari na tattara raa, maitaname na tattara raa e ssau pera ma he ahi e hakamaahina i te kina e pouri raa ki tae te saaita te ata raa ku haere ake, tena te tapao raa e me ki hakamaahina i roto na hatu manava kootou. ²⁰ Tena iaruna na mee hakaatoa, kootou ki mannatu pera ma se haitama maatou e lavaa te hakamaarama atu na tattara i roto te Launiu Tapu. ²¹ Maitaname se haitama e tattara na tattara TeAtua raa ina hakataakoto koi te tama, e meia TeAnana Tapu e hakattaki na tama naa ki tattara na tattara e oo mai TeAtua raa.

2

Na tama sei ma ni tama akoako hakamaoni

¹ Na profet malliuraa ni hakahhura iho imua i roto nakanohenua, ia essau hoki ma tesaaite nei, natama sei ma ni tama hakamaoni ki akoako raa e me ki hakahhura mai i roto kootou. Natama naa e me ki tattara atu na tattara malliu ki mee na ora na tama ki haeo, na tattara i te hakamarumarua se hakamaoni raa e me ki mee kootou ki se hakattina i te Tama Hakamaatua tera nitaau i laaou itaha ma na haisara raa, tena na tama naa e me ki mee laaou hokolaatou ki hakateki no haeo.

² Ia tena tammaki na tama e me ki tauttari na tiputipu sakkino na tama raa; maitaname hea na tama raa e ppena raa e me ki mee alaa tama ki tattara haeo i na tiputipu te hakamaoni. ³ Na tama sei ma ni tama hakamaoni e akoako raa e mannako, tena laaou e me ki too na sileni i na tattara malliu laaou e hatuhatu raa. Emeia te saaita nei ku roroa, tena te Tama e me ki hakatonutonu na tama raa ku tanattana, ia te Tama e me ki kou ake te haeo na tama raa ku maahuru mai!

⁴ TeAtua se hakasao na ensel e haisara raa, e meia Aia e me kiletu na tama raa i te kina te ahiraa, tena na tama naa e me kinnoho karapusi i te kina e pouri raa no hakattari te Aho te Hakatonutonu raa. ⁵ TeAtua se hakasao te maarama i mua raa, e meia Aia e kou ake te tai uu ki loohia te maarama na tama se illoa TeAtua raa; na tama koi Aia e tokonaki raa ko Noa, te tama e takutaku na tiputipu e ttonu raa ia ma tokohitu alaa tama. ⁶ TeAtua e kou ake na hakalono llihu ina matakaina Sodom laaou ma Gomora. Tama raa e ttuni na matakaina raa ma te ahi, tena e rua na matakaina raa e me ki huri mai kikkite na tama se hakattina i TeAtua raa hea e me ki kapihi ake i laaou raa. ⁷ TeAtua e hakasao Lot, he tama etonu, tena tamaraa ekkaro roo na tiputipu sakkino na tama se hihhai ki tauttari na tuua raa. ⁸ Lot he tama tauareka e noho ma na tama sakkino, tena te aho ma te aho aia e hakalono llihu koi i na mee aia e kite na tama raa e ppena raa ia ma hea aia e rono raa.

⁹ Ia tena TeAtua e iroa te ara Aia e me ki hakasao na tama e hakattina Aia raa i taha ma na mee sakkino e hahaaite laaou raa ia ma te ara Aia e me ki karapusi na tama sakkino raa ma na hakalono llihu ki tae roo te Aho te Hakatonutonu raa, ¹⁰ taohi mua na tama tera e tauttari na tiputipu sakkino ina tinotama laaou raa, tena ki peesia na mahi TeAtua raa i taha.

Na tama sei ma ni tama hakamaoni e akoako raa se mattaku, ia e hakatapanatta, tena na tama naa se isi na hakammaha laaou i na tama hai mmahi i aruna raa; e meia na tama naa e hai na haeo na tama raa. ¹¹ Niaina na ensel e ivi tera e hai mmahi i aruna na tama sei ma ni tama akoako hakamaoni raa, na ensel se lavaa te haru na haeo na tama raa i mua na karemata TeAriki. ¹² Na tama nei e ppena hea te tinotama raa e hihai, tena laaou essau pera ma ni manukai ttama e hannau mai ki taai a ria kimmate. Natama nei e tattara haeo ina mee laaou se illoa raa. Tena laaou e me ki taai a ria kimmate pera ma na manu kai ttama raa, ¹³ tena na tama nei e me

kitoo na hakalonollihu pera ma nitaau i laatou. Natama nei e hihhai kippena na mee hakaatoa i te maarama raa kitau ma hea na tinotama laatou raa e hihhai, ia natama nei e hakannapa, ia e haeo te saaita laatou ennoho ma kootou no kkai raa; natama nei ennoho hihhia ma natiputipu sakkino laatou raa! ¹⁴ Natama nei se hai mee peeraa hoki e hihhai, natama nei e hihhai koi kikaremata kailallao, ia natama nei seppohu teppena na haisara. Natama nei e hakattaki natama na hakattina laatou raa e matanaennaeraa i roto tetaaiki. Na hatu manava laatou raa e akoakoria kikaimannako. Natama nei ennoho iraro na haeo TeAtua e tukuraa! ¹⁵ Natama nei kutiaki te ara etonuraa, tena kioo nollano itaha ma te ara raa; natama nei etauttari te mateara Balam, te tamariki Beoraa nitautari, e mee te tamaraa e hihai kitoo na sileni inamee settonu aia eppena raa. ¹⁶ Emeia TeAtua e haiake tamaraa inahaisara aia raa. Te donki Balam raa e tattara pera ma he tama no hakamau na hakataakoto e vvare tamaraa eppena raa.

¹⁷ Natama nei essau pera ma nakina navai kupakuppakuraa, ia essau hoki pera ma napukureurehu e ania raa te mataniraa; TeAtua kuoti te tuku tekina natama naa i te kina e pouri roo. ¹⁸ Natattara natama nei raa nitattara ahua hu, ia nitattara vvare koi, natama nei e huriake natiputipu sakkino te tinotama raa e hihai ma kitaaiki natama tera kukaamata kihuro itaha ma na ora haeo laatou ni nnoho mai i mua raa. ¹⁹ Natama e akoako na malliu laatou raa e tattara malliu ma natama e me kitoo tetauareka, e meia laatou hokolaatou ennoho ma natiputipu sakkino, maitaname taatou etauttari natiputipu sakkino tera ekou mai na haeo taatou raa. ²⁰ Kame te atamai natama TeAriki ia ma te Tokonaki taatou Jisas Krai raa e mee laatou no huro itaha ma natiputipu sakkino i te maarama nei raa, tena kioti laatou ku ppena hakaraoi natiputipu sakkino raa, tena te haeo natama naa e me kitoo te saaita hakaoti raa e me kihaeo roo, ia e me kiraka i aruna ma te kaamata. ²¹ E me kitauareka roo ma laatou kame laatou nise illoa mai natiputipu ettonu tahi raa. E haeo ma laatou ki illoa natiputipu ettonu tahi raa kioti laatou kuhuro muri itaha ma natattara ettapu laatou ni llono raa. ²² Hea e kapihi ake i natama raa e huriake pera ma natattara hurihuri nei e hakamaoni:

“Te poi raa e me ki vaakai no kai na rua aia ni rua raa”,
tena

“te piki kuoti te hakoukou raa no matahua raa e me ki vaakai no hakatupetupe i roto na peela.”

3

TeAriki e me ki vaakai mai hakaraoi

¹ Aku soa laoi roo, te nei te hakarua nalauniu anau etaataa atu ikootou. I roto e rua na launiu anau raa, anau e hahiivi ma ki hakamaarama na kapuroro kootou raa ma na hakataakoto taualleka, tera hea anau etattara atu hakaraoi inamee nei.

² Anau e hihai kootou ki mannatu natattara na profet ettapu TeAtua i mua raa ia ma natattara hoki TeAriki te Tokonaki taatou tera na aposol raa nitattara atu kootou raa.

³ Te mee kaamata, kootou ki illoa pera ma te saaita na aho hakaotioti raa, e isi natama e me kioo atu, e meia na ora natama naa e me kilepotia inamee sakkino laatou e hihhai raa. Natama naa e me ki taussua kootou, ⁴ ia e me ki vahihhiri atu ma, “Jisas e tattara hakamaoni pera ma Aia e me ki vaakai mai ma seai? Kaa teehee Aia naa? Natipuna taatou raa kuoti te mmate hoki, e meia na mee hakaatoa e mmoe koi pera ma i mua te saaita TeAtua ni pena iho te maarama nei raa!”

⁵ Natama naa e illoa, e meia laatou e hihhai kitiaki te hakamaoniraa pera ma TeAtua e ppehi koi tetattara, tena te vaelani ma te maarama nei kuttipuake. Te maarama nei etipuake ilottonu temoana, ia epena itevai, ⁶ ia teenaa ko tevainaa koi tetaiuuraa nihamai noseua te maarama imua raa. ⁷ Emeia te vaelani ia ma te maarama nei e mmoe inarima TeAtua kittuni ki ura. Te vaelani

ia ma te maarama nei e mmoe kittae te aho na tama se hakattina TeAtua raa e me ki hakatonutonuria, tena ku seuaria.

⁸ Aku soa laoi roo, auu sessiri te mee hokotahi nei! Te aho hokotahi raa se kee ma simata na hetau i na karemata TeAtua. Tama raa e kite pera ma te aho hokotahi raa e ssau koi pera ma simata na hetau. ⁹ TeAtua selavaa te nnahe te ppena hea Aia e hakataakoto kippena raa, ia pera ma alaa tama kame e hakatataakoto raa. Emeia Aia e varatoa roo te noho ma kootou, maitaname Aia se hihai ma na tama ki haeo, tena Aia e hihai ma na tama hakaatoa ki ttike i taha ma na hai sara laatou raa.

¹⁰ Emeia te aho TeArikiraa e me kihamai pera ma hetama kairarao. Iroto te aho naa, te vaelaniraa e me kihakateki noseai, tena namee hakaatoa i te vaelaniraa e me ki vvelahia no haeo, tena te maarama nei ia ma na mee hakaatoa e me ki oti. ¹¹ E mee namee hakaatoa e me ki hakaotiria peenei, kaa he ora peehee kootou etau teisi? Kootou kimee na ora kootou raa kittapu, tena kutauttari hakamaoni TeAtua, ¹² te saaita nei kootou kinnoho no hakattari te Aho TeAtua e me kihamai no hakatonutonuria etae mai, tena kootou kihai na mahi kootou kimee te aho raa kitaemai vave, teenaa ko te aho te vaelaniraa e me ki vvelahia no haeo, ia te vvela raa e me ki mee na mee hakaatoa i te vaelaniraa ki hohonu pera ma he vai. ¹³ Emeia maatou e hakattari koi hea TeAtua ni tattara hakamaoni mai i te vahi te vaelani ia ma te maarama vahao nei tera na tama e ttonu tahi raa e me ki nnoho raa.

¹⁴ Aku soa laoi roo, te saaita kootou e nnoho no hakattari te aho naa ki tae mai raa, kootou kihai na mahi kootou ki ttonu, ia ki se hai ssara i mua na karemata Tama raa, tena kunnoholaoi ma Tama raa. ¹⁵ Kootou kikkira ake te varatoa TeAriki e isi kikouatu kootou he saaita kitokonakiria no ora e ssau hoki pera ma Pol, te soa taatou raa nitaataa atu i kootou ma te atamai TeAtua ni kou ake aia raa. ¹⁶ Teenei hea Pol etaataa iroto nalauniu aia raa hakaatoa te saaita aia ni tattara atu raa. Eisi na tattara ehainatta iroto nalauniu aia tera na tama e hakatapanatta ia ma na tama na ora settonu raa e hakamamaarama huri na tattara raa, e ssau hoki pera ma alaa tattara iroto te Launiu Tapu raa. Tena na tama raa e tuku koi te haeo laatou hokolaatou.

¹⁷ Emeia kootou na soa laoi maatou raa ko nailloa roo namee nei. Kootou kihakamattonu, ki selavaa na tama se hailou raa te hakattaki kootou i te ara e sara no maoha i taha ma na hakattina taualleka kootou raa. ¹⁸ Emeia kootou ki tauhano no nnoho ma na mahi ia ma te atama TeAriki te Tokonaki taatou Jisas Krai raa. Taatou kihakammaha Tama raa te saaita nei ia ma na saaita hakaatoa. Amen.

1 Jon

Te launiu kaamata Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.4

Te maahina ma te pouri 1.5—2.29

Na tamalliki TeAtua ma na tamalliki Satan 3.1—3.24

Te hakamaoni ma na mee e ssara 4.1—4.6

Na tiputipu te laoi 4.7—4.12

Na mahi te hakatina 5.1—5.21

Te Tattara te Ora

¹ Maatou e tattaa atu ikootou te Tattara te Ora tera nitipu mai i te kaamata roo. Maatou e llono na tattara Aia raa, tena maatou e kkite roo te Tama raa ma na karemata maatou, tena maatou nitaaohi hoki Tama raa ma na rima maatou. ² Maatou e kkite te Ora raa te saaita te Ora raa nitipu tama, tena maatou ku tattara i te vahie te Ora raa, tena maatou ku tattara atu kootou i te Ora e ora tahi tera nitipoho ma te Tamana raa, tena te aho nei maatou ku illoa te Tama raa. ³ Hea maatou nitipoho ia ma hea maatou nitipoho raa, maatou ku hakatae atu i kootou hoki, ki lavaa kootou te hukui mai maatou, tena taatou ku hukui ma te Tamana ia ma Jisas Krai te Tamariki Aia raa. ⁴ Maatou e tattaa atu na mee nei ma ki mee taatou ki hihhia hakamaoni.

TeAtua ko te Maahina

⁵ Teenei na tattara maatou nitipoho i te Tamariki Aia raa, tena maatou ku hakatae atu i kootou: TeAtua ko te Maahina, tena Aia seisi roo te pouri hokotahi i roto Aia. ⁶ Tena kame taatou e tattara ma taatou e hukui ma Tama raa, e meia taatou e tauttari koi na tiputipu sakkino, tena taatou e malliu koi i na tattara taatou ia ma na auna taatou raa. ⁷ Emeia kame taatou e tauttari na tiputipu te maahina pera ma te Tama raa e noho i roto te maahina raa, tena taatou e hukui ma na tama hakaatoa, tena te toto Jisas te Tamariki Aia raa e ssoro taatou no matahua i taha ma na hai sara taatou raa.

⁸ Kame taatou e tattara ma taatou seisi na hai sara, tena taatou e tattara malliu i taatou hokotaatou, tena te hakamaoni raa se moe i roto taatou. ⁹ Emeia kame taatou e ui ake na hai sara taatou raa i TeAtua, Tama raa e me ki taaohi na tattara e ivi Aia raa no pena hea etonu: Tama raa e me ki ssirihia na hai sara taatou raa hakaatoa, tena ku mee taatou ki matahua i na tiputipu sakkino taatou nitipena raa. ¹⁰ Kame taatou e tattara ma taatou seisi na hai sara, tena taatou hoki e me ki tattara ma TeAtua he Tama tattara mariu, tena na tattara Tama raa se mmoe hoki i roto taatou.

2

Krais taatou Tokonaki

¹ Anau e taataa atu i kootou na tamalliki anau raa ki se lavaa kootou te isi na hai sara; e meia kame hetama e pena te mee e sara, tena taatou e isi tetama e me kituu no tattara ake TeAtua ma taatou, teenaa ko Jisas Krai te Tama etonu tahi raa. ² Ia tena Krai Hokoia ko te Tama koi e lavaa te ssoro na hai sara taatou raa i taha, ia seai ma na hai sara koi taatou raa, e meia na hai sara hoki na tama roo hakaatoa.

³ Kame taatou e tauttari na tuua TeAtua raa, tena taatou e me ki illoa hakamaoni pera ma taatou e illoa Tama raa. ⁴ Kame taatou e tattara ma taatou e illoa Tama raa, e meia taatou se tauttari na tuua Tama raa, tena taatou nitama e tattara malliu, tena te hakamaoni raa se moe i roto taatou. ⁵ Emeia kame taatou e hakallono na tattara TeAtua raa, tena taatou ko na tama e too hakamaoni te laoi Tama raa i roto taatou. Taatou e me ki illoa ma taatou e hukui ma Tama raa: ⁶ na tama e tattara ma laaou e hukui ma TeAtua raa e tau te tauttari na tiputipu Jisas Krai e isi raa.

Te tuaa vahao nei

⁷ Aku soa laoi roo, te tuaa anau e taataa atu nei seai ma he tuaa vahao nei; teenei he tuaa i mua, te tuaa kootou ni llono i te kaamata roo. Te tuaa i mua raa ko na tattara kootou ni llono i mua. ⁸ Emeia te tuaa anau e taataa atu nei he tuaa vahao nei, maitaname kootou nikkite te hakamaoni te tuaa nei raa i roto te ora Krai, ia ekkite hoki i roto na ora kootou. E mee te pouri raa ku haere ki seai, tena te Maahina hakamaoni raa ko na maahina mai avare.

⁹ Kame taatou e tattara ma taatou ennoho i roto te maahina raa, e meia taatou e kirilloto koi alaa tama, tena taatou koinnoho koi i roto te pouri raa te vahao nei. ¹⁰ Kame taatou e laoi alaa tama, tena taatou e nnoho i roto te maahina raa, tena taatou seisi hoki na mee emmoe i roto taatou tera elavaa te mee alaa tama ki hai sara. ¹¹ Emeia kame taatou e kirilloto alaa tama, tena taatou koi nnoho koi i roto te pouri raa te aho nei; taatou e hahaere i roto te pouri raa, tena taatou se illoa ma taatou e oo i hee, maitaname te pouri raa e mee na karemata taatou raa no sseini.

¹² Aku tamalliki, anau e taataa atu i kootou, maitaname na mahi te inoa Krai raa e ssoro na hai sara kootou raa i taha.

¹³ Anau e taataa atu i kootou na tamana, e mee kootou e illoa te Tama tera ni tipu mai i te kaamata roo.

Tena anau e taataa atu i kootou na tautama vahao nei raa, maitaname kootou ku hai mmahi roo no hakahiti vaa aruna na mahi Satan.

¹⁴ Anau e taataa atu i kootou na tamalliki anau raa, e mee kootou ku illoa te Tamana.

Anau e taataa atu i kootou na tamana, maitaname kootou ku illoa te Tama ni tipu mai i te kaamata roo.

Anau e taataa atu i kootou na tautama vahao nei raa, e mee kootou ku hai mmahi; na tattara Te Atua raa kummoe i roto kootou, tena kootou ku hai mmahi roo no hakahiti vaa aruna na mahi Satan.

¹⁵ Auu se laoi te maarama nei ia ma na mee i roto te maarama nei raa. Kame kootou e laoi te maarama nei, tena kootou ku selaoi te Tamana. ¹⁶ Na mee roo hakaatoa i roto te maarama nei raa; na mee sakkino taatou e hihai raa ko na mee na tama e kkite no mannako ia ma na mee hakaatoa i roto te maarama nei tera na tama e tattara ahua hura, tena na mee nei hakaatoa seai ma ni mee e oo mai i te Tamana; aanei ni mee e hhura mai i te maarama nei koi. ¹⁷ Te maarama nei ia ma na mee hakaatoa i te maarama nei raa ku haere ki oti, e meia na tama e ppena hea Te Atua e hihai raa e me ki nnoho tahi roo.

Na tama e hakataukaa ma Krai

¹⁸ Aku tamalliki, te hakaotioti raa kutaapiri! Kootou kullono pera ma te tama e me kihakataukaa ma Krai raa e me kihamai, tena te saaita nei tammaki na tama e hakataukaa ma Krai raa kuttae mai, tena taatou ku illoa hoki pera ma te hakaotioti raa kutaapiri. ¹⁹ Na tama nei seai ma ni tama hakamaoni i roto te kuturana taatou nei tera hea na tama raa e tiaki taatou no oo itaha raa; peeraa na tama raa ni tama hakamaoni i roto te kuturana nei; na tama naa e me ki nnoho koi ma taatou. Emeia na tama raa e tiaki taatou no oo ma ki huri ake pera ma laatu se hhai i roto te kuturana taatou nei.

²⁰ Emeia kootou ku too Te Anana Tapu tera Krai ni kou atu kootou raa, tena kootou hakaatoa ku illoa i te hakamaoni. ²¹ Tena anau e taataa atu i kootou, se mee ma kootou se illoa i te hakamaoni raa; e meia anau e taataa atu, maitaname kootou ku illoa i te hakamaoni raa, tena kootou hoki e illoa pera ma se isi te tattara mariu e me ki hura i roto te hakamaoni raa.

²² Tena kaa koai na tama e tattara malliu naa? Aanaa ko na tama e tattara ma jisas seai ma ko te Mesaia raa. Na tama peenei raa ko na tama e hakataukaa ma Krai, na tama nei se hihai te Tamana ia ma te Tamariki Aia raa. ²³ Maitaname na tama se hihai te Tamariki raa se hihai hoki te Tamana, tena na tama e hihai te Tamariki raa e hihai hoki te Tamana.

²⁴ Kootou ki hakamattonu i roto na hatu manava kootou no ttaohi mmau na tattara kootou nillono i te kaamata raa. Kame kootou e taohi mmau na tattara raa, kootou e me ki nnoho hakaraoi roo ma te Tamariki ia ma te Tamana Aia raa. ²⁵ Krai Hokoia e tattara hakamaoni pera ma Aia e me ki kou mai taatou te ora e ora tahi.

²⁶ Anau e taataa atu kootou telauniu nei ina tiputipu na tama e me ki oo atu no malliu atu kootou raa. ²⁷ Emeia i te vahi kootou, Krai ku oti te kou atu TeAnana Tapu raa i kootou. Tena se tau hoki he tama ki akoako atu kootou te saaita TeAnana Tapu raa e noho i roto kootou. Maitaname TeAnana Tapu nei e akoako atu kootou na mee roo hakaatoa, tena na mee Aia e akoako atu raa e hakamaoni roo, se isi te mee mariu. Tauttari na akoako TeAnana Tapu raa, tena ku nnoho hakapaa ma Krai.

²⁸ Noo, kootou ni tamalliki anau, tena kootou ki hukui ma Tama raa, maitaname te Aho Aia e me ki vaakai mai raa, taatou e me ki ttuu se mattaku, tena taatou se lavaa hoki te nnapa no mmuni i taha ma Tama raa. ²⁹ Kootou e illoa pera ma Krai e tonu tahi, tena kootou ki illoa hoki pera ma na tama hakaatoa e ppena na mee e ttonu raa ni tamalliki TeAtua.

3

Taatou ni tamalliki TeAtua

¹ Kootou ki illoa e hia roo te Tamana e laoi taatou! Te laoi Aia i taatou raa e rahi roo tera hea taatou e kannaria pera ma ni tamalliki Aia, e meia i te hakamaoni, taatou ni tamalliki Aia. Tera hea te maarama nei se illoa taatou, ia se illoa hoki TeAtua. ² Aku soa laoi, te saaita nei taatou ni tamalliki TeAtua, e meia taatou se ki illoa te hakamaoni ma taatou e me ki mee peehee. Ia tena taatou e illoa pera ma te saaita Krai e hamai raa, taatou e me ki ssau pera ma Aia, maitaname taatou e me ki kite roo te tipu Aia. ³ Na tama e nnoho ma te hakataakoto ma Krai e me ki vaakai mai raa e mee laatou no matahua, e ssau pera ma Krai e matahua.

⁴ Na tama hai ssara raa e illoa ma laatou e seu na tuua TeAtua, maitaname te hai sara he mee e seu na tuua. ⁵ Taatou e illoa pera ma Krai ni hamai ki ssoro na hai sara taatou raa i taha, e meia Aia Hokoia se isi na hai sara. ⁶ Ia tena na tama hakaatoa e hukui ma Krai raa ki se lavaa te tauhano no ppena na mee e ssara; e meia te tama e tauhano te ppena na mee e ssara raa ni se ki te Tama raa, ia ni se illoa hoki Tama raa.

⁷ Aku tamalliki, auu se tiaki na tama ki hai lavvaka kootou! Na tama e ppena na mee e ttonu raa ni tama e ttonu tahi, e ssau pera ma Krai e tonu tahi. ⁸ Na tama e tauhano te ppena na mee e ssara raa ni tamalliki Satan, maitaname Satan e pena na mee e ssara i te kaamata roo. Te Tamariki TeAtua raa e hakahura mai ma te hakataakoto nei ma ki seu na mee sakkino Satan ni ppena raa.

⁹ Na tama ma ni tamalliki TeAtua raa se lavaa te ppena tahi na mee e ssara, maitaname te ora TeAtua raa e moe i roto na tama raa; ia tena e mee TeAtua he Tamana na tama raa, tena na tama raa se lavaa te tauhano no ppena na mee e ssara. ¹⁰ Na tiputipu na tamalliki TeAtua raa e kkee roo ma na tiputipu na tamalliki Satan raa: na tama se lavaa te ppena na mee e ttonu raa ia ma na tama se isi na laoi laatou i alaa tama raa seai ma ni tamalliki TeAtua.

Laoi alaa tama

¹¹ Teenei na tattara kootou nillono i te kaamata roo: taatou ki laoi te tama ma te tama. ¹² Taatou ki se mee pera ma Kein; te tama raa he tamariki Satan, tera hea aia e taa Abel te taina aia raa no mate. Aiea Kein e taa te taina aia raa? E mee aia hokoia e pena hea e sara, tena Abel e pena hea e tonu.

¹³ Tena aku soa laoi roo, auu se oho kame na tama i te maarama nei raa ku se hihhai kootou. ¹⁴ Taatou e illoa pera ma taatou kutiaki te mate raa ki hamai i te kina te ora raa; taatou e illoa maitaname taatou e laoi alaa tama. Na tama se isi na laoi raa e nnoho i roto na mahi te mate. ¹⁵ Na tama e haeo i alaa tama raa ni tama taa tama, tena kootou e illoa pera ma na tama taa tama raa se isi te ora e ora tahi i roto laatou.

¹⁶ Taatou e me ki illoa telaoiraa peenei: Krai e hoki mai te ora Aia raa ma taatou. Tena taatou hoki kihoki ake na ora taatou raa ma alaa tama! ¹⁷ Kame taatou e tuttuulaoi, tena taatou kukkite nataina ma nakaave taatou teloturaa ku tuttuu haeo, e meia taatou se isi roo na alloha ma ki tokonaki na tama raa, tena kaa taatou e mee ma taatou elaoi TeAtua peehee? ¹⁸ Aku tamalliki, taatou ki se ppisi koi na maihu ma taatou elaoi; taatou ki isi telaoi hakamaoni, tena telaoiraa e me ki huri ake i roto na mee taatou e ppena raa. ¹⁹ Tena taatou e me ki illoa pera ma taatou ni tama i roto te hakamaoni raa, tena taatou e me ki ttuu se mattaku i mua na karemata TeAtua. ²⁰ Kame taatou e illoa ma taatou e ssara, tena taatou e me ki illoa pera ma TeAtua e hakanaaniu i aruna na hakataakoto taatou raa, maitaname Aia e iroa roo na mee hakaatoa. ²¹ Aku soa laoi roo, kame na hakataakoto taatou raa e ttonu koi, tena taatou e me ki se mattaku te saaita taatou e ttuu i mua na karemata TeAtua raa. ²² Taatou e me ki too niaa taatou e kainno ake Tama raa, maitaname taatou e tauttari na tuua Tama raa, tena kippena hea Aia e hihai. ²³ TeAtua e kou mai te tuua ma taatou ki hakattina iaa Jisas Krai te Tamariki Aia raa, tena ku laoi te tama ma te tama, e ssau pera ma Krai ni tattara mai taatou raa. ²⁴ Na tama e tauttari na tuua TeAtua raa e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma na tama raa. Ia tena taatou ku illoa ma TeAtua e hukui ma taatou, e mee TeAnana Tapu TeAtua ni kou mai taatou raa.

4

TeAnana Tapu TeAtua ia ma te anana Satan

¹ Aku soa laoi roo, auu se hakattina inatama hakaatoa e tattara ma TeAnana Tapu raa enoho i roto laatou raa, e meia haaite natamanaa ki illoa kootou ma te anana raa he anana hakamaoni TeAtua. Maitaname tammaki na profet malliu ku ttae i na kina roo hakaatoa ² Teenei te ara koi kootou e lavaa te illoa ma teenaa ko TeAnana Tapu TeAtua raa hakamaoni: kame he tama e tattara pera ma Jisas Krai e hamai no tipu tama, tena te tama naa e isi TeAnana Tapu TeAtua. ³ Emeia te tama se hakatina ma Jisas ni hamai no tipu tama raa se isi TeAnana Tapu TeAtua. Te anana aia e isi raa he anana Satan; kootou e illoa ma te anana Satan raa e me ki hamai, tena te aho nei te anana raa ku tae mai.

⁴ Emeia kootou ni tamalliki TeAtua, tena kootou e hai mmahiroo i aruna na profet malliu raa, maitaname TeAnana enoho i roto kootou raa e hai mahiroo i aruna te anana na tama i te maarama nei raa. ⁵ Na profet malliu raa e tattara koi na mee i te maarama nei raa, tena na tama te maarama nei raa e hakallono na tama raa e mee laatou ni tama i te maarama nei. ⁶ Emeia taatou ni tamalliki TeAtua. Na tama e illoa TeAtua raa e me ki hakallono taatou, tena na tama seai ma ni tamalliki TeAtua raa se lavaa te hakallono taatou. Tena taatou e lavaa te illoa te mee e kee i lottonu TeAnana Tapu hakamaoni raa ia ma te anana na tiputipu sakkino raa.

Te laoi TeAtua

⁷ Aku taina, taatou ki laoi alaa tama, maitaname te laoi raa e hamai i TeAtua. Te tama e laoi raa he tamariki TeAtua, tena aia e iroa hoki TeAtua. ⁸ Na tama se isi na laoi raa se illoa TeAtua, maitaname TeAtua ko telaoi. ⁹ Tena TeAtua e kou mai te Tamariki Aia raa i te maarama nei ki huri mai ki kkite taatou telaoi Aia raa, ma ki lavaa taatou te too te ora raa i na mahi Aia. ¹⁰ Telaoi raa e mee peenei: te mee nei se mee pera ma taatou ni laoi TeAtua, e meia TeAtua ni laoi taatou, tena kikauna ria mai te Tamariki Aia raa, tena Aia ki ssoro na hai sara taatou raa i taha.

¹¹ Aku soa laoi roo, kame TeAtua ni laoi taatou peenei, tena taatou hoki kilaoi te tama ma te tama. ¹² Se hai tama ni kite TeAtua, e meia kame taatou e laoi te tama ma te tama, TeAtua e me ki noho i roto taatou, tena telaoi Aia e moe i roto taatou raa e me ki hakamaoni.

¹³ Taatou e illoa te hakamaoni pera ma taatou e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma taatou, maitaname Aia ku oti te kou mai TeAnana Tapu Aia raa. ¹⁴ Tena

taatou ku oti te kkite no tattara ake alaa tama pera ma te Tamana nikauna ria mai te Tamariki Aia raa kitokonaki na tama ite maarama nei raa ki ora. ¹⁵ Kame taatou e tattara pera ma Jisas ko te Tamariki TeAtua, tena taatou e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma taatou. ¹⁶ Tena taatou hokotaatou e illoa no hakattina itelaoi TeAtua e isi ma taatou raa.

TeAtua ko telaoi, tena na tama e nnoho i roto telaoi raa e hukui ma TeAtua, tena TeAtua e hukui ma laatou. ¹⁷ Kame telaoi raa e haimahiroo i roto na ora taatou, tena taatou e me ki se lavaa te mattaku i te Aho Hakatonutonu raa, e mee na ora taatou i te maarama nei raa e ssau pera ma te ora Krai. ¹⁸ Na tama e laoi raa se isi na mattaku; telaoi hakamaoni raa e hakaise na mattaku hakaatoa itaha. Kame kootou e mattaku, tena kootou se isi telaoi hakamaoni i roto na ora kootou, maitaname te mataka raa e hamai ma na hakalono lihu.

¹⁹ Taatou e laoi maitaname TeAtua ni laoi taatou kaamata. ²⁰ Kame taatou e tattara ma taatou e laoi TeAtua, e meia taatou e haeo koi i alaa tama, tena taatou ni tama koi e tattara malliu. Maitaname taatou selavaa telaoi TeAtua taatou se kkite raa kame taatou selaoi na tama taatou e kkite raa. ²¹ Te tuaa Krai e kou mai taatou raa e mee peenei: na tama e laoi TeAtua raa kilaoi hoki alaa tama.

5

Hakattina i te Tamariki TeAtua

¹ Na tama hakaatoa e hakattina ma Jisas ko te Mesaia raa ni tamalliki TeAtua, tena na tama e laoi te Tamana laatou raa e laoi hoki na tamalliki Aia raa. ² Taatou e me ki illoa pera ma taatou e laoi na tamalliki TeAtua raa peenei: taatou kiisi telaoi TeAtua, tena kutauttari na tuaa Aia raa. ³ Maitaname na laoi taatou i TeAtua raa e hurimai ma taatou kitauttari na tuaa Aia raa. Tena na tuaa Aia raa se hainatta ma taatou, ⁴ maitaname na tamalliki TeAtua raa hakaatoa e lavaa te hakahiti i aruna na mahi ite maarama nei. Tena taatou ki haimmahi ma na hakattina taatou raa no tuku iho na mahi ite maarama nei raa iraro. ⁵ Koai na tama e lavaa te hakahiti i aruna na mahi ite maarama nei? Aanaa ko na tama koi tera e hakattina ma Jisas ko te Tamariki TeAtua raa.

Na tattara hakamaoni i te vahi Jisas Krai

⁶ Jisas Krai ko te Tama e hamai ma te vai i te saaita te hakoukou tapu Aia raa, tena ki hamai ma te toto ite saaita te mate Aia raa. Tama raa se hamai koi ma te vai, e meia Aia e hamai ma te vai ia ma te toto. Tena TeAnana Tapu raa e huri pera ma te mee nei e hakamaoni, maitaname TeAnana Tapu raa ko te hakamaoni. ⁷ E toru na mee nei e hurimai te hakamaoni: ⁸ TeAnana Tapu, te vai ia ma te toto; na mee e toru nei hakaatoa e hurimai te hakataakoto hokotahi koi. ⁹ Taatou e hakattina na tattara na tama; e meia na tattara TeAtua raa e haimmahi roo, tena na tattara raa e hakari mai na tiputipu te Tamariki Aia raa. ¹⁰ Tena na tama hakaatoa e hakattina i te Tamariki TeAtua raa etoo na tattara nei i roto na hatumanava laatou; e meia na tama se hakattina i TeAtua raa e huri ake pera ma TeAtua he Tama tattara mariu, maitaname na tama raa se hakattina i na tattara TeAtua e tattara ake i te Tamariki Aia raa. ¹¹ Na tattara raa e mee peenei: TeAtua e kou mai te ora e ora tahi, tena te ora nei e moe i na rima te Tamariki Aia raa. ¹² Te tama e hukui ma te Tamariki TeAtua raa e me kitoo te ora e ora tahi, tena te tama se hukui ma te Tamariki TeAtua raa selavaa te too te ora raa.

Te ora e ora tahi

¹³ Anau e taataa atu ki illoa kootou na tama tera e hakattina i te Tamariki TeAtua raa pera ma kootou ku too te ora e ora tahi raa. ¹⁴ Taatou e me ki se mattaku te ttuu i mua na karemata TeAtua, maitaname taatou e illoa hakamaoni pera ma Aia e rono na mee taatou e kainno ake tera e tau ma te maanatu Aia raa. ¹⁵ Tama raa e rono he saaita peehee taatou e kainno ake Aia, tena e mee taatou e illoa ma teenei he mee hakamaoni, tena taatou e illoa hoki pera ma Aia e kou mai hea taatou e kainno ake Aia raa.

¹⁶ Kame kootou ekkite he hakatina ana epena te mee e sara tera aia setau te taia ria ki mate, tena kootou kulotu ake TeAtua, tena Aia e me kikou ake te ora te tama naa. Te mee nei e haere i na tama e ppena na mee e ssara tera se tau te taia ria ki mmate raa. Emeia e isi te hai sara e me ki kkave kootou i te kina te mate, tena anau se meatu ma kootou kilotu ake TeAtua ma na tama peenei. ¹⁷ Na tiputipu sakkino hakaatoa ni hai sara, e meia e isi na hai sara tera te tama se tau te taia ria ki mate.

¹⁸ Taatou e illoa pera ma na tamalliki TeAtua raa se lavaa te tauhano te ppena na mee e ssara, maitaname te Tamariki TeAtua raa e tokonaki na tama raa, tena Satan se lavaa hoki te mee hakahaeo na tama raa.

¹⁹ Taatou e illoa pera ma taatou nitamalliki TeAtua, niaina ma te maarama nei hakaatoa ennoho iraro na mahi Satan.

²⁰ Taatou e illoa pera ma te Tamariki TeAtua raa ni hamai nokou mai na illoa taatou, ma ki illoa taatou TeAtua e hakamaoni raa. Taatou e hukui tahi ma TeAtua e hakamaoni raa, tena ki hukui hoki ma Jisas Krai te Tamariki Aia raa. Teenei ko TeAtua hakamaoni, tena Aia ko te ora e ora tahi.

²¹ Aku tamalliki, kootou ki aua roo i taha ma na atua malliu raa.

2 Jon

Te launiu hakarua Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata 1.1—1.3
 Te laoi hakamaoni 1.4—1.11
 Na tattara hakaoti 1.12—1.13

¹ Anau he tama hakamaatua i te lotu.

Anau etaataa atu i akoe te hine hakanaaniu ia ma na tamalliki akoe anau elaoi mahiraa. Teenei seai ma anau hokonnau koi, emeia na tama hakaatoa e illoa te hakamaoni raa e laoi kootou, ² maitaname te hakamaoni raa e nnoho ma taatou, ia e me ki nnoho tahi roo ma taatou.

³ TeAtua Tamana ia ma Jisas Krai te Tamariki Aia raa e kou mai taatou na mahi, te manava aroha ia ma te noho laoi, tena taatou ki too na mee nei i roto taatou hakapaa hoki ma te hakamaoni ia ma te laoi raa.

Te hakamaoni ia ma te laoi

⁴ Anau e hihia roo, maitaname anau ekite na tamalliki kootou raa e tauttari te hakamaoni raa, e ssau pera ma te Tamana raa ni tattara mai i taatou. ⁵ Tena anau e taataa atu i akoe te hine hakanaaniu: taatou hakaatoa ki laoi te tama ma te tama. Teenei seai ma he tuua vahao nei anau e taataa atu nei; teenei ko te tuua taatou ni too i te kaamata roo. ⁶ Te laoi anau e tattara atu nei e huri mai ma taatou ki tauttari na tuua TeAtua raa. Te tuua kootou hakaatoa ni llono i te kaamata raa e mee mai ma kootou ki tauttari na tiputipu te laoi raa.

⁷ Tammaki na tama hailavvaka kumaaseu i nakina hakaatoa i te maarama nei, na tama se hihhai ma kitattara ma Jisas Krai ni hamai no tipu tama raa. Na tama peenei raa nitama hailavvaka, ia nitama hoki e hakataukaa ma Krai. ⁸ Kootou ki lollohi hakamattonu ki se lavaa kootou te peesia ria i taha ma na tuhana kootou raa, e meia kootou ki hai na mahi ki too na tuhana hakamaoni kootou raa.

⁹ Na tama se hihhai kitauttari na akoako Krai raa, tena ki hai koi na mannatu laatou raa ni se too TeAtua i roto na ora laatou. Na tama e tauttari na akoako Krai raa e nnoho i roto te Tamana ia ma te Tamariki Aia raa. ¹⁰ Ia tena kame nitama e ooatu ma te akoako e kee ma ki akoako atu kootou, tena auu se too na tama naa i na hare kootou raa, ia auu se meake hoki ma, “Te noho laoi ki nnoho ma kootou.”

¹¹ Maitaname na tama e kou ake te tauareka i na tama hai ssara raa e hukui hoki ma na tama raa i na mee sakkino na tama raa e ppena raa.

Na tattara hakaoti

¹² Anau e isi tammakiroo namee kitattara atu i kootou, emeia anau se hihhai kitaataa name nei i roto te launiu; maitaname anau emaanatu ma ki haere atu no mmata kootou, tena anau hokonnau kutattara atu i kootou ki hihhia taatou hakaatoa.

¹³ Na tamalliki te taina hakanaaniu akoe raa e kou atu hoki na tattara hihhia laatou raa i kootou.

3 Jon

Te launiu hakatoru Jon e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.4*
 Jon e hakammaha Gaius *1.5—1.8*
 Diotrefes laaua ma Demitrius *1.9—1.12*
 Na tattara hakaoti *1.13—1.15*

¹ Anau he tama hakamaatua i te lotu, tena anau e taataa atu i akoe Gaius taku taina.

² Gaius taku taina roo hokotahi, anau elotuake ma akoe kinoho tauareka i na mee roo hakaatoa, tena akoe hoki ki se laavea na maahana, e mee anau e iroa ma te anana akoe raa e mataora roo. ³ Anau e hihia roo te saaita alaa hakattina ana taatou nitae mai no tattara mai anau i te hakatina akoe e isi no tautari te hakamaoni raa, e ssau pera ma akoe na vahao hakaatoa e tautari te hakamaoni raa. ⁴ Anau e hihia roo te saaita anau ni rono ma na tamalliki anau raa e tautari te hakamaoni raa, tena se hai mee hoki peeraa e lavaa te mee anau ki hihia.

Jon e hakammaha Gaius

⁵ Taku taina, akoe e ppena hakamaoni roo te hehekau akoe ma na hakattina ana taatou raa, niaina roo ma na tama raa nitama akoe se iroa. ⁶ Na tama raa e oo mai no tattara mai telaio akoe raa i roto te harelotu nei. Tena akoe kikkira no mmata hakaraoi na tama raa i na tiputipu TeAtua e hihai raa te saaita na tama raa e vakkai. ⁷ Maitaname na tama raa e oo koi ma ki hehekau ma Krai, tena na tama raa se hihai hoki ma na tama ennohopouriraa kitokonaki laatou. ⁸ Tena taatou na tama te lotu raa ki tokonaki na tama raa ki lavaa taatou te hehekau hakapaa ma na tama raa ki ppena na uata hakamaoni TeAtua raa.

Diotrefes laaua ma Demitrius

⁹ Telauniu anau nitaataa no kkave i te harelotu raa se roroa hoki, e meia Diotrefes, tetama e hihai ma kihakamaatua raa se hihai ki hakarono na tattara anau nitaataa ake raa. ¹⁰ Te saaita anau e hamairaa avare, anau e me ki tattara ake aia ki iroa i na mee hakaatoa essara aia nippena raa, tena ma na tattara sakkino aia e tattara i te vahi taatou ia ma na tattara malliu aia e haere tattara raa.

¹¹ Taku soa roo hokotahi, auu se tautari na tiputipu sakkino raa, e meia tautari na tiputipu e taualleka. Na tama e ppena na tiputipu taualleka raa ni tamalliki TeAtua, tena na tama e ppena na tiputipu sakkino raa sei ma ni tamalliki TeAtua.

¹² Na tama hakaatoa e tattara hakamamaha roo iaa Demitrius, tena na tiputipu aia raa e huri mai ma e hakamaoni. Maatou hoki e tattara hakamamaha roo i tama raa, tena akoe e iroa ma na tattara maatou nei e hakamaoni.

Na tattara hihia hakaoti

¹³ Anau etammakiroo namee ma kitattara atu i akoe, e meia anau se hihai ki taataa atu na tattara raa i roto te launiu. ¹⁴ Anau se roroa ku haere atu no mmata akoe, tena anau hokonnau e me ki tattara ma akoe.

¹⁵ Anau elotuake TeAtua ki hakatapu akoe ma te noho laoi!

Na soalaio akoe i te kina nei raa ekou atu na tattara hihia laatou. Akoe ki haere lulluu na tama hakaatoa ma maatou.

Jut Te launiu Jut e taataa

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei

Na tattara kaamata 1.1—1.2

Na tisa malliu 1.3—1.16

Na tattara e hakamattaku te lotu 1.17—1.23

Na tattara hakaoti 1.24—1.25

¹ Anau Jut, anau he tama hehekau ma Jisas Krai, ia he taina Jems.

Anau e taataa atu i kootou na tama TeAtua ni kanna raa; na tama tera e nnoho i roto te laoi TeAtua Tamana ia ma te rorohi laoi Jisas Krai raa.

² Te manava aroha, te noho laoi ia ma te laoi ki nnoho tahi ma kootou.

Na tisa malliu

³ Aku taina, anau e hai na mahi anau ma kitaataa atu i kootou i te vahi te ora e ora tahi tera taatou e tattara raa. Anau e maanatu ma kitaataa atu te launiu nei te saaita nei ma kitattara hakapurupuru atu i kootou ki taohi mau te hakatina TeAtua ni hoki ake te vahao hokotahi koi i na tama e tapu Aia raa. ⁴ Maitaname e isi na tama se tauttari na tiputipu TeAtua raa ku uru hemuu mai i roto te kuturana taatou nei, na tama nei e hakatike na tattara taualleka TeAtua i te vahi te hoki marino Aia ni kou mai raa, tena kitattara ma e tauareka laatou te ppena na tiputipu sakkino laatou raa; na tama nei se hihhai ki hakattina iaa Jisas Krai TeAriki Hakamaatua taatou raa. Te Launiu Tapu raa ni tattara mai i mua roo i na hakalono llihu na tama nei e me ki too raa.

⁵ Niaina ma kootou e illoa na mee nei hakaatoa, e meia anau e hihai ki hakairoa atu kootou te saaita TeAtua ni hakasao na tama Israel raa itaha ma Isip, tena ki oti Aia ki kou ake na hakalono llihu i na tama se hakattina Aia raa. ⁶ Kootou ki mannatu hoki na ensel tera se nnoho tahi i na kina laatou e lollohi raa, tena ki tiaki na kina laatou e nohonohora no oo. TeAtua e haihai na ensel raa ma na seni, tena ki tuku i te kina iraro e nnoto e pouri raa. TeAtua e tuku na tama raa i te kina raa ki ttaeroo te aho hakanaaniu na tama raa e me ki too na hakalono llihu laatou raa. ⁷ Mannatu na matakaina Sodom laua ma Gomora ia ma na matakaina tappiri ake raa. Na tama na matakaina raa e ppena hea na ensel hao raa ni ppena raa, tena ki ppena na tiputipu sakkino roo i laatou hokolaatou, tena na tattara hakamataku raa ku oti roo te tattara ake no illoa na tama raa pera ma laatou e me ki too na hakalono llihu se isi te hakaoti raa i te kina te ahi e vvela raa.

⁸ Ia na tama nei hoki e ssau roo peeraa, na tama nei e mmiti ki ppena na tiputipu sakkino ma na tinotama laatou; na tama nei se mattaku na mahi TeAtua, tena ki hai hao na ensel hakananiu i te vaelani raa. ⁹ Maikol te ensel hakamaatua raa se ppena peenei. Te saaita Maikol ni hakatauttau laua ma Satan ma koai te tama e me ki too te tinotama Moses raa, Maikol ni se hai ake na tattara e llihu iaa Satan, e meia aia e meake ma, "TeAtua e me ki kou atu na hakalono llihu akoe!" ¹⁰ Emeia na tama nei kame e hai ake hakahao roo na mee laatou se illoa raa i na tama, tena na tama nei e ssau koi pera ma na manu kai ttama raa, maitaname na mee na tama nei ma laatou e illoa raa ko na mee koi e me ki mee laatou ki hao raa.

¹¹ Na tama nei e me ki hao roo! Na tama nei e tauttari na tiputipu Kein. Te mannako sileni na tama nei raa e mee na tama nei no hao pera ma te sara Balam ni ppena raa. Na tama nei se hihhai ki hakalono pera ma Kora raa, tena laatou e me ki hakalono llihu pera ma Kora raa hoki.

¹² Na hakataakoto na tama naa e kkere, tena na tama naa e hakannapa e ssau pera ma ni kkere e mmoe i roto na kai kootou e kkai raa. Na tama naa e mannatu koi laatou hokolaatou. Na tama naa e ssau pera ma ni pukureurehu e ania ria koi te matani raa

no se lleku. Na tama naa e ssau pera ma ni laakau se hhua na hua, niaina ma teenaa ko te saaita te huata, tena na tama naa e ssau pera ma ni laakau e mallana ma na patiaka laatou raa no mmate. ¹³ Na tiputipu sakkino na tama naa e hakannaparaa e me ki hakatau roo no llahi pera ma na peau e kkotihuri i roto te moana raa. Na tama naa e ssau pera ma na hetuu e hahere vare tera TeAtua ku oti te tanattana na kina laatou i te kina e nnoto e pouri raa.

¹⁴ Inok ko te tama hakahitu i muri Adam, tena aia ni tattara mai i mua roo i te vahi na tama nei ma,

“TeAtua e me ki hamai ma simata na ensel e ttapu raa

¹⁵ ki hakatonutonu na tama nei hakaatoa,

tena ku kou ake na hakalono llihu na tama hakaatoa e ppena na tiputipu sakkino raa ia ma na tama hai ssara hakaatoa tera e haere tattara sakkino i TeAtua raa!”

¹⁶ Na tama nei na vahao hakaatoa etamumu, tena ki tattara haeo hokolaatou; na tama nei e tauttari na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa; na tama nei e tattara ahu laatou hokolaatou, tena ki tattara hakamamaha alaa tama ma kilavaa laatou te too niaa laatou e hihhai raa.

Na tama te lotu ki hakamattonu

¹⁷ Emeia aku soa laoiroo, kootou ki mannatu hakaraoi ina mee na aposol Jisas Krais raa nitattara atu kootou i mua raa. ¹⁸ Na aposol raa nitattara atu kootou ma,

“Te saaita na aho hakaotiraa ettae mai, tena na tama e tauttari na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa e me ki hakahura atu no tataussua kootou.” ¹⁹ Na tama naa ko na tama e mee na tama ki nonnoho haeo, tena ki tauttari koi na tiputipu sakkino laatou e hihhai raa, tena TeAnana Tapu raa hoki se noho i roto na tama naa.

²⁰ Emeia aku soa laoiroo, kootou kitauhano koi no ttuum mau ki too kootou te hakatina e tapu hakamaoniraa. Kootou kilotu hoki ma na mahi TeAnana Tapu,

²¹ tena ku mmata hakaraoi ki nnoho kootou i roto te laoi TeAtua raa te saaita kootou e nnoho no hakattari ma Jisas Krais TeAriki taatou raa ki kou atu kootou te ora e ora tahiraa ma te manava laoi Aia raa.

²² Huriake na laoi kootou raa ina tama e mamannatu tammakiraa, ²³ tena kutokonaki alaa tama kise vvela iteahi, tena kuhuriake te manava laoi ma te mattaku alaa tama, e meia kootou ki se mannako na hekau na tama raa e piripiri na tiputipu sakkino laatou raa.

Na tattara hakaoti

²⁴ Hakammaha te Tama elavaa terorohi hakatauareka kootou kise maoha raa, tena ku mee na ora kootou raa kittonu kihihhia kootou te ttuu i mua na karemata Tama raa. ²⁵ Hakammaha TeAtua hokotahi taatou Tokonakiraa ina mahi Jisas Krais TeAriki taatou raa, tena na mahi hai mmahi, te tauareka, na mahi ia ma te hakanaaniu Aia raa e kaamata mai roo i mua, hamai no tae te aho nei, ia e me kimoe na vahao hakaatoa se isi te hakaoti! Amen.

Revelesen

Jisas e huri ake Jon na hakataakoto e huuna ria

Na hakataakoto hakamattua i roto te launiu nei:

Na tattara kaamata *1.1—1.8*
 E hitu na hare lotu *1.9—3.22*
 E hitu na mee e ppui *4.1—8.1*
 E hitu na puu iriiri *8.2—11.19*
 Na mee e llahi sakkino *12.1—13.18*
 Alaa mee Jon e kite *14.1—15.8*
 E hitu na kumete *16.1—16.21*
 Na mahi Satan raa ku masseu *17.1—20.10*
 Te hakatonutonu TeAtua *20.11—20.15*
 Na mee vahao nei *21.1—22.5*
 Na tattara hakaoti *22.6—22.21*

Na tattara kaamata

¹ Te launiu nei e mmau na mee hakaatoa Jisas Krai ni huri mai raa. TeAtua e kou ake na hakataakoto nei iaa Jisas Krai ki huri ake na tama hehekau Aia raa ina mee ku tappiri ki kapihi mai raa. Krai e kauna ria iho te ensel Aia raa ki hakairoa ake na mee nei iaa Jon te tama hehekau Aia raa, ² tena Jon ki tattara mai na mee hakaatoa aia ni kite raa. Teenei na tattara aia i te vahi na tattara e oomai i TeAtua ia ma te hakamaoni Jisas Krai ni huri ake aia raa. ³ Na tama eppau ia ma na tama e hakallono na tattara e tapu i roto te launiu nei no tauttari raa e me ki hakatapu ria! Maitaname te saaita na mee nei e me ki kapihi mai raa ku taapiri.

Na tattara hihhia i na hare lotu e hitu

⁴ ⁵ Na tattara Jon i na hare lotu e hitu i te matakaina Esia raa:

TeAtua te Tama enoho te ahonei, te Tama ni noho mai imua, ia te Tama e me kioti ku hamairaa ia ma e hitu na anana ettuu imua te Nohorana Aia raa, tena Jisas Krai te Tama elaoi hakamaoni taatou tera e hakamaatua iaruna natuku te maarama nei raa e kou atu kootou na mahi ia ma te noho laoi.

Aia elaoi taatou, tena i te mate Aia raa, Aia e hakattana taatou i taha ma na hai sara taatou raa ma te toto Aia, ⁶ tena ki mee taatou pera ma he kanohenua na maatua ki hehekau ma TeAtua te Tamana Aia raa. Na mahi ia ma te tauareka Jisas Krai ki mmoe tahi na vahao hakaatoa! Amen.

⁷ Kira ake, Tama raa ku hamai i aruna na pukureurehu! Na tama hakaatoa hakapaa ma na tama ni ttoki te vahi manava Aia raa e me ki kite Tama raa. Na tama hakaatoa i te maarama nei raa e me ki ppari i Tama raa. Ku hakamaoni roo!

⁸ TeAriki TeAtua Hai mahi raa e mee ma, “Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Tama enoho te ahonei, te Tama ni noho mai imua, ia te Tama e me kioti ku hamai raa.”

Jon e kite Jisas Krai

⁹ Anau ko Jon, te taina kootou raa, e mee anau e tautari Jisas, tena anau e hukui ma kootou kinnoho hakavaratoa ina hakalonolihu tera e me kittiri na tama i te Hakamaatua ana i te Vaelaniraa. Anau e tukuria i te henua Patmos, e mee anau e takutaku na tattara TeAtua ia ma te hakamaoni ina mee Jisas ni hakari mai raa.

¹⁰ TeAnana Tapu raa ku tau i roto anau i te aho e tapu TeAriki raa, tena anau ku rono te reo e ssau pera ma he puu e iri e tattara mai i muri anau. ¹¹ Te reo raa e tattara mai ma, “Taataa na mee akoe e kite raa, tena ku kave te launiu naa i na hare lotu i roto na matakaina e hitu nei: Efesus, Smena, Pegamum, Taiataira, Sadis, Filadelfia, tena Laodisia.”

¹² Tena anau ki hakatike ma ki kite te tama e tattara mai anau raa, e meia anau e kite koi e hitu na kina hakatuutuu na lamu e pena i na gol, ¹³ tena he mee e ssau pera ma he tama e uru te kaukahu roroa no tae na tapuvae Aia raa e tuu i te kina na mee raa e ttuu raa, tena te taitu e pena i na gol raa e mmu i te hatahata Aia. ¹⁴ Te rouru Aia raa e makkini hua roo, tena na karemata Aia raa e ura pera ma he ahi; ¹⁵ na tapuvae Aia raa e kkiva roo pera ma na katanatea e ororia no kkiva raa, tena te reo Aia raa e mmu pera ma na peau e kkoti raa. ¹⁶ Tama raa e ttaohi e hitu na hetuu i te rima laaua Aia raa, tena te paraamo e hakkaa saa vahi raa ku ssae mai i taha ma te maihu Aia. Na karemata Aia raa e mallama hua roo pera ma te tii te laa te saaita te laa latea.

¹⁷ Te saaita anau ni kite te Tama raa, anau ku hina atu i mua Tama raa pera ma he tama ku mate. Kito te Tama raa ki hakapiri te rima laaua Aia raa i aruna anau, tena ki mee mai anau ma, "Auu se mataku! Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti. ¹⁸ Anau ko te Tama e ora! Anau ni mate, e meia te saaita nei Anau ku ora tahi se isi te hakaoti. Anau e isi na mahi i aruna te mate ia ma te maarama te mate raa.

¹⁹ "Tena taataa na mee akoe ni kite raa, na mee hakaatoa, na mee te saaita nei ia ma na mee tera e me ki kapihimai i muri raa. ²⁰ Teenei te hakataakoto na hetuu e hitu Anau e ttaohi ma te rima laaua Anau nei ia ma te hakataakoto na kina hakatuutuu na lamu e hitu tera e huuna ria raa: na hetuu e hitu raa ko na ensel e hitu tera e lollohi e hitu na harelotu raa, tena e hitu na kina hakatuutuu na lamu raa ko na harelotu e hitu raa.

2

Na tattara e kkave i te harelotu i Efesus

¹ "Ako e ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te harelotu i Efesus raa.

"Aanei na tattara te Tama e ttaohi e hitu na hetuu i te rima laaua Aia raa, tena ki hahaeere vaa roto i te kina e hakatuutuu na lamu e pena i na gol raa. ² Anau e iroa hea kootou nippena; Anau e iroa kootou e hehekau mahi roo, ia e varatoa roo te nnoho. Anau e iroa kootou se isi te alloha kootou i na tama haissara raa, tena kootou ni hahaaite hoki na tama e malliu ma laatou ni aposol raa no illoa pera ma na tama raa e malliu koi. ³ Kootou e varatoa roo, ia kootou e hakalonollihu hoki e mee kootou e tauttari Anau, tena kootou hoki se mee ma ki tiaki Anau. ⁴ Emeia teenei hea Anau se hihai i kootou: kootou ku selaoi Anau te saaita nei pera ma kootou ni laoi Anau i mua raa. ⁵ Mannatu ma kootou ni tiaki Anau vahao hee roo! Ttike i taha ma na haisara kootou raa, tena kuppena na mee taualleka kootou ni ppena i mua raa. Kame kootou se ttike i taha ma na haisara kootou raa, Anau e me ki haere atu no ssau na kina hakatuutuu na lamu kootou raa i taha ma na kina laatou e ttuu raa. ⁶ Emeia teenei te mee e tauareka roo i kootou: kootou se hihhai roo hea te kuturana na Nikolas raa ni ppena raa, e ssau hoki peenei ma Anau nei.

⁷ "Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea Te Anana Tapu raa e tattara ake i na harelotu raa.

"Anau e me ki meake na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa ki kkai na hua te laakau te ora e homo i roto te Paupaku Te Atua raa.

Na tattara e kkave i te harelotu i Smena

⁸ "Ako e ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te harelotu i Smena raa.

"Aanei na tattara te Tama i te kaamata ia ma te hakaotioti, te Tama ni mate, tena ki ora hakaraoi raa. ⁹ Anau e iroa na hakalonollihu kootou raa; Anau e iroa pera ma kootou e tuttuu haeo, e meia te hakamaoni kootou e tuttuulaoi! Anau e iroa na tattara haeo na tama e malliu ma laatou ni jiu e tattara i te vahi kootou raa; teenaa he kuturana e huhukui ma Satan! ¹⁰ Auu se mattaku i na hakalonollihu e me ki ttae atu i kootou raa. Hakallono! Te tipua raa e me ki hahaaite kootou no ppono alaa tama i na harekarapusi, tena na hakalonollihu kootou raa e me ki haere no ttae roo sanahuru na aho. Taohi mmu na hakattina kootou i Anau raa, niaina kootou ku mee

ki taaiaria no mate, Anau e me ki kou atu te ora raa pera ma he tuhana, e mee kootou e hai mmahi te ppuhu ma na haeo.

¹¹ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono na tattara TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

“Na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa e me ki selavaa tettiri na haeo i te saaita te mate hakarua raa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Pegamum

¹² “Ako e ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Pegamum raa.

“Aanei ni tattara te Tama e isi te paraamo a e hakkaa saa vahiraa. ¹³ Anau e iroa na kina kootou ennoharaa, tena te nohorana Satan raa e tuu i na kina naa. Kootou e hakattina hakamaoni Anau, tena kootou nise tiaki na hakattina kootou i Anau raa te saaita Antipas, te tama hehekau hakamaoni Anau raa ni taia ria no mate i te kina Satan ennoharaa. ¹⁴ Emeia e isi namee Anau se hihai i kootou: e isi na tama kootou i te kina naa e tauttari na akoako Balam, te tama ni poroporo ake Balak ki hakattaki na tama Israel raa kippena namee e ssara raa, tena ki tatakore na tama raa ki kikai na kai na tama ni hoki ake na hatu tipua raa, tena ki ppena hoki na tiputipu sakkino roo. ¹⁵ Ia hoki e isi na tama kootou e tauttari na poroporo te kuturana na Nikolas raa. ¹⁶ Tena te saaita nei, kootou ki ttike i taha ma na hai sara kootou raa! Kame seai, Anau e me ki haere atu vahao nei koi no ppuhu ma na tama naa ma te paraamo a e ssae mai i taha ma te maihu Anau nei.

¹⁷ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono na tattara TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

“Anau e me ki kou ake na ‘manna’ e huunaria raa i na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa. Anau e me ki kou ake hoki na tama naa hakaatoa na hatu makkini emmau na inoa tera se hai tama e iroa raa; teenaa ko te tama koi e too te hatu naa e me ki iroa.

Na tattara e kkave i te hare lotu i Taiataira

¹⁸ “Ako e ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Taiataira raa.

“Aanei ni tattara te Tamariki TeAtua tera na karemata Aia raa eura pera ma he ahi raa, tena na tapuvae Aia raa e kkiva pera ma na katanatea e oro ria no kkiva raa. ¹⁹ Anau e iroa hea kootou e ppena. Anau e iroa na laoi kootou, na hakattina kootou, na hehekau kootou ia ma te nnoho varatoa kootou. Anau e iroa pera ma kootou kuppena tammaki namee te saaita nei e raka ma te saaita imuaraa. ²⁰ Emeia te nei hea Anau se hihai i kootou: kootou e alloha Jesebel, te hine e tattara ma aia he tama hakatae na tattara TeAtua raa. Na akoako aia raa e hakattaki na tama hehekau Anau raa kippena na tiputipu sakkino roo, tena ki kikai na kai ku oti te hoki ake i na hatu tipua raa. ²¹ Anau ku oti te kou ake he saaita ma aia ki tike i taha ma na hai sara aia, e meia aia se hihai ki tike i taha ma na tiputipu sakkino aia raa. ²² Tena anau e me killetu aia i aruna helomoena, tena aia ma na taanata e ppena na mee se ttonu raa e me ki hakalono llihu haeo roo i te kina raa. Anau e me ki ppena te mee nei vahao nei kame laatou se ttike i taha ma na tiputipu sakkino laatou e ppena ma te hine raa. ²³ Anau e me ki taa hoki na tama e tauttari te hine raa ki mmate, tena na hare lotu hakaatoa e me ki illoa pera ma Anau ko te Tama e iroa na hakataakoto ia ma hea te tama e hihai. Anau e me ki sui atu kootou tautari hea kootou ni ppena.

²⁴ “Emeia kootou hakaatoa na tama i Taiataira raa nise tauttari na akoako sakkino raa, tena kootou nise too hoki na akoako alaa tama ekanna ma, ‘na hakataakoto Satan e huunaria raa’. Anau e meatu pera ma Anau selavaa te hapiriatu alaa hakalono llihu hoki i aruna kootou. ²⁵ Emeia kootou ki taohi mmau roo hea kootou e isi e taualleka raa ki tae atu Anau. ²⁶ 28 Na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa ko na tama e ttuummau no ttae te hakaoti, tena kippena hea Anau e hihairaa. Anau e me ki kou atu na mahi e ssau pera ma

na mahi Anau ni too i te Tamana Anau raa. Anau e me ki kou ake na mahi na tama raa ki hakananniu i aruna na kanohenua, tena ku hakamattua na tama raa ma na mahi ki seu na kanohenua raa pera ma he tama e ssaa te hopeni kalasi raa ma te kokotana. Anau e me ki kou ake te tapao raa pera ma he hoki na tama naa.

²⁹ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

3

Na tattara e kkave i te hare lotu i Sadis

¹ “Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te lotu i Sadis raa:

“Aanei nitattara te Tama eisi e hitu na anana TeAtua ia ma e hitu na hetuu raa. Anau e iroa hea kootou eppena; Anau e iroa ma kootou ku mate, e meia na tama koi tattara koi ma kootou koi e ora! ² Ia tena mahhike i aruna no hakaora na tiputipu taualleka kootou e isi raa i mua na tiputipu naa e mmate tahi. Maitaname Anau e kite pera ma hea kootou ni ppena raa se ki ttonu roo i mua na karemata TeAtua. ³ Mannatu hea kootou ni akoako ia ma hea kootou ni llono raa; tauttari na mee raa, tena ku ttike i taha ma na hai sara kootou raa. Anau e me ki haere atu pera ma he tama kairarao, tena kootou e me ki selavaa te illoa tesaaita Anau e me ki haere atu raa. ⁴ Emeia e isi na tama kootou i roto Sadis e mmata hakaraoi roo na hekau laatou raa ki se kkere. Kootou e me ki uru na hekau makkini no hahaere ma Anau, maitaname kootou e tau hakamaoni te hahaere ma Anau. ⁵ Na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa e me ki uru na hekau makkini, tena Anau se lavaa te ssoro na inoa na tama naa i taha ma te Launiu te Ora raa. Anau e me ki tattara killono roo hakaatoa i mua te Tamana Anau raa ia ma na ensel Aia raa pera ma na tama raa ni tama Anau.

⁶ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

Na tattara e kkave i te hare lotu i Filadelfia

⁷ “Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Filadelfia raa:

“Aanei na tattara te Tama e tapu, ia e hakamaoni raa. Tamana eisi te kii tera Devit niisiraa, tena tesaaita Aia e taaraki te totokaraa, se haitama e lavaa te ppui te totokaraa, ia tesaaita Aia e ppui te totokaraa, tena se haitama hoki e lavaa te taaraki te totokaraa. ⁸ Anau e iroa hea kootou ni ppena; Anau e iroa pera ma kootou eisi na mahi sellahi avare; kootou e tauttari na akoako Anau, tena kitauttari hakamaoni roo Anau. Anau kuoti te taaraki te totokaraa i mua na karemata kootou, tena se hai tama e lavaa hoki te ppui te totokaraa. ⁹ Hakallono! Na tama te kuturana Satan raa nitama tattara malliu ma laatou ni Jiu, e meia laa-tou e malliu koi, Anau e me kimee na tamanaa kiooatu notutturi i mua na vae kootou, tena na tamanaa hakaatoa e me ki illoa pera ma Anau elaoi mahiroo kootou. ¹⁰ E mee kootou ni ttaohi mmau na tuua Anau raa no tauttari, tena Anau e me ki rorohi hakatauareka roo kootou te saaita kootou e ttiri na hakalono llihu tera e me ki o mai i te maarama nei ki hahaaite na tamara hakaatoa raa. ¹¹ Anau se roa ku haere atu. Taohi mmauroo hea kootou eisiraa ki selavaa he tama e kairarao na tuhana kootou raa. ¹² Anau e me ki hakatuu na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa pera ma ni pou roto i roto te Hare Tapu TeAtua Anau raa, tena na tamana selavaa te tiaki te Hare Tapu raa. Anau e me ki taataa te inoa TeAtua Anau raa ia ma te inoa Jerusalem hoou raa i te matakaina TeAtua e me ki hamai i taha ma te vaelani raa i aruna na pou roto raa. Anau e me ki taataa hoki te inoa hoou Anau raa i aruna na pou raa.

¹³ “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!

Na tattara e kkave i te hare lotu i Laodisia

¹⁴ “Akoe ki taataa na tattara nei i te ensel e rorohi te hare lotu i Laodisia raa:

“Aanei na tattara te Tama ma ko te Hakamaoni raa, te Tama e hakatina hakamaoni tera ni noho mai i te kaamata roo, i mua TeAtua ni pena na mee roo hakaatoa. ¹⁵ Anau eiroa hea kootou nippena; Anau eiroa pera ma kootou se haumalli, ia se vvela. Anau e hihairoo ma kootou kitoo he mee saa me nei, te haumalli ia ma te vvela. ¹⁶ Emeia emee kootou emahhana koi, tena kootou se vvela, ia se haumalli, tena Anau eme kisavareiho kootou itaha ma temaihu Anau! ¹⁷ Kootou etattara ma, ‘Anau etuutuulaoi, ia emmaoroo; Anau eisi nameeroo hakaatoa Anau e hihairaa.’ Emeia kootou seilloa nasakkino ia ma na haeo kootou raa! Kootou etuttuu haeo, se hai hekau kileulleu, ia na karemata kootou raa essen. ¹⁸ Anau etattara hakaataata atu i kootou ki sui na gol Anau raa, aanei ni gol roo hakamaoni, tena kootou e me ki tuttuulaoi. Sui hoki ni hekau makkini no uru ki se nnapa kootou. Tena ku sui hoki ni maraseni no pallai na karemata kootou raa ki lavaa kootou te kkite. ¹⁹ Anau e hakatonutonu, tena kiporoporo hakaraoiroo natama Anau elaoi raa. Kootou ki mattonu no ttike itaha ma na haisara kootou raa. ²⁰ Hakallono! Anau etuu i te totoka no papaku; kame he tama erono tereo Anau notaaraki te totoka, tena Anau e me ki uru atu i hare no kkai maatou, tena na tama naa e me ki kkai ma Anau. ²¹ Anau e me ki kou ake na mahi i na tama e hai mmahi te ppuhu ma na haeo raa ki noho i te vahi Anau i aruna te Nohorana Anau raa, e ssau pera ma Anau ni hai mahi no ppuhu ma na haeo raa, tena te saaita nei Anau ku noho ma te Tamana Anau raa i aruna te Nohorana Aia raa.

²² “Kame kootou e isi na katarina, tena kootou ku hakallono hea TeAnana Tapu raa e tattara ake i na hare lotu raa!”

4

Te Nohorana TeAtua i te vaelani

¹ Tena ki oti anau ku kite teeraa mee hoki; he totoka i te vaelani ku taaraki.

Tena anau ku rono tereo ni tattara mai anau i mua e ssau pera ma he puu e iri raa ku mee mai ma, “Hamai i te kina nei, tena anau e me ki huri atu hea e me ki kapihi atu i muri te me nei.” ² Te saaita naa koi TeAnana Tapu TeAtua raa kutau i roto anau. Tena anau kukite te Tama e noho i aruna te Nohorana i te vaelani raa. ³ Na maihu Aia raa e kivakiva roo pera ma te hatu e kanna ma he jaspera raa ia ma te kanelien raa hoki. Tena te umata raa etuu areha te Nohorana raa, ia e hailaakei roo pera ma te hatu e kanna ma he emeral raa. ⁴ Tipurua ma haa na nohorana ettuu alleha te Nohorana raa, tena tipurua ma haa na taanata mattua e uru na hekau makkini e hakapiri na hau e pena i na gol raa e noho i aruna na nohorana raa. ⁵ Na uila raa ku lamalama mai peeraa i te kina te Nohorana raa, tena na hatturi raa ku papaku mai hoki. Tena e hitu na ahi e ura i mua te Nohorana raa; teenaa ko na anana e hitu TeAtua raa. ⁶ Tena i mua hoki te Nohorana raa eisi te mee e ssau pera ma he lottai e marino kkii roo, ia e maarama hua roo pera ma he kalasi.

Tena e haa na manu e ora tahi tera e uhia hakaatoa na karemata, kaamata tepohouru haere notae imuriraa ettuu alleha te Nohorana raa. ⁷ Te manu kaamata raa essau pera ma helaion, tena te manu hakarua raa essau pera ma he bulmakau, tena te manu hakatoru raa eisi tepohouru te tama, tena te manu hakahaa raa e ssau pera ma he igol ku llee. ⁸ Na manu nei hakaatoa e isi e ono na pakau te manu hokotahi, tena i aruna ia ma i raro na pakau raa e uhia hakaatoa na karemata. Te ao ma te poo na manu nei e tauhano koi te huhua ma:

“E tapu, e tapu, e tapu,
TeAtua TeAriki Hai mahi,
Te Tama e noho mai i mua,
te Tama e noho te aho nei,
ia te Tama e me ki oti ku hamai raa.”

⁹ Na manu e haanei ehuhua narue kihakammaha, tena kihakammaruake ma kissau teinoa te Tama enoho iaruna te Nohorana raa, teenaa ko te Tama e ora tahiraa. Tesaaita na manu e haanei eppena peenei ¹⁰ tena tipurua mahaa na taanata mattua raa kumaoha notutturi imua te Tama enoho iaruna te Nohorana raa no hakammaha ake te Tama e ora tahiraa. Tena na tama raa ki ppehi ake na hau laatou raa i mua te Nohorana te Tama raa, tena ki meake,

¹¹ “Te Ariki, Te Atua maatou!

Akoe e tau roo te too na mahi hakananniu,
na hakammaha
ia ma na mahi hakaatoa.
Maitaname Akoe e pena iho na mee roo hakaatoa,
tena i te hihai Akoe, na mee raa ku ttipu ake.”

5

Te Punua Sipsip ia ma te launiu e pini

¹ Anau kukite te Tama enoho iaruna te Nohorana raa ettaohi telauniu e pini ma terima laaua Aia; saa vahi telauniu raa e pii roo natattaa, ia eisi e hitu na hakamaatino. ² Tena anau kukite te ensel e hai mahi roo e tattara hakamaroa roo ma, “Koi te tama elavaa tessau na hakamaatino raa itaha no taaraki telauniu e pini raa?” ³ Emeia se haitama ite vaelani, ia te maarama nei ia ma te maarama te materaa elavaa te taaraki telauniu raa nommata i roto. ⁴ Tena anau kutani okioki roo, maitaname kuse haitama hoki e lave ki taaraki telauniu e pini raa ia ma ki mmata i roto. ⁵ Tena he tanata matua hokotahi i na taanata mattua raa ku mee mai anau ma, “Auu setani. Kira ake! Telaion te kaha i Juda raa, te mokopuna hakanani Devit raa e iviroo iaruna na tama ekirilloto aia raa, tena aia elavaa tessau na hakamaatino e hitu raa itaha no taaraki telauniu e pini raa.”

⁶ Tena anau kukite te Punua Sipsip raa kutuu ilottonu te Nohorana raa, tena na manu e ha e ora tahiraa hakapaa ma na taanata mattua raa kuttuu alleha te Nohorana raa. Te Punua Sipsip raa e ssau pera ma he manu ku oti te taia ria no mate. Te Punua Sipsip raa e isi e hitu na mahi haimmahi ia ma e hitu na karemata, teenaa ko na anana e hitu Te Atua nikauna ki oo vaa roto te maarama nei hakaatoa raa. ⁷ Te Punua Sipsip raa e haere no too te launiu e pini raa itaha ma te rima laaua te Tama enoho iaruna te Nohorana raa. ⁸ Tesaaita Aia nippena peenei, na manu e ha e ora tahiraa laatou ma na taanata mattua raa kumaoha notutturi i mua te Punua Sipsip raa. Na tama nei hakaatoa eisi te haap ia ma na hopeni e pena ina gol e pii na insens, teenaa ko na lotu na tama Te Atua raa. ⁹ Na tama raa e huhua te rue hou ma,

“Akoe e tau hakamaoni te too te launiu e pini raa,
tena ku ssau na hakamaatino e hitu raa itaha.

Maitaname Akoe ni taia ria no mate,
tena te toto Akoe raa e sui muri ake Te Atua
na tama na hareakina hakaatoa,
na tama na tattara hakaatoa,
na tama na henua hakaatoa
ia ma na tama roo hakaatoa.

¹⁰ Akoe e mee na tama raa
pera ma he kanohenua na maatua te lotu
ki hehekau ma Te Atua taatou raa,
tena laatou e me ki hakamattua i te maarama nei.”

¹¹ Anau kukira hoki no rono simata na maano na ensel hakaatoa! Na ensel nei e ttuu alleha te Nohorana raa ma na manu e ha e ora tahi raa ia ma na taanata mattua raa

¹² no huhua hakamaroa roo ma:

“Te Punua Sipsip ni taia ria no mate raa e tau roo te too na mahi i te vaelani,
na mee taualleka,

te atamai, na mahi,
te hakammaha, te tauareka, ia ki hakamaru ria.

¹³ Tena anau kurono na tama hakaatoa i te vaelani, te maarama nei ma te maarama te mate raa, ia i roto te lottai ia ma na mee hakaatoa roo e ora i roto te maarama nei raa ku huhua ma,

Hakammaha ake te Tama
e noho i aruna te Nohorana raa
ia ma te Punua Sipsip raa.

Hua ki ssau na inoa Tokorua raa,
ki hakamaru ake,

ia ki hakanaau na mahi hai mmahi Tokorua raa
ki mmoe tahi na vahao hakaatoa!"

¹⁴ Tena na manu e haa e ora tahi raa ki meake ma, "Amen" Tena tipu rua ma haa na taanata mattua raa ku tteiho no tuthuri no lotu.

6

Na hakamaatino

¹ Tena anau kukite te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino kaamata i na hakamaatino e hituraa itaha, tena anau kurono te manu hokotahi i na manu e haa e ora tahi raa ku tattara mai i te reo e ssau pera ma he hatturi ma, "Hamai!"

² Tena anau kukkira no kite te hos makkini. Te tama e tere te hos raa e ttaohi te nisau. Na tama raa e kou ake te hau manamana i te tama raa. Aia e tere pera ma he tama ni ppuhu no taa na tama aia ni ppuhu ma aia raa, tena aia ku tere hoki ma ki taa alaa tama.

³ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakarua raa itaha, tena anau kurono te manu hakarua e ora tahi raa ku mee mai ma, "Hamai!" ⁴ Tena teeraa hos, e meia he hos e mmea ku tere mai i aho. Te tama e tere te hos raa e too na mahi ki kou ake na taua i te maarama nei, ma kilavaa na tama te taa hokolaatou ki mmate. Tena na tama raa ki kou ake te tama raa te paraamoa e rahi.

⁵ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakatoru na hakamaatino e hituraa itaha, tena anau kurono te reo te manu hakatoru e ora tahi raa ku mee mai ma, "Hamai!" Tena anau kukkira no kite te hos pallaa. Te tama e tere te hos raa e ttaohi te skel hakamamaha raa i te rima aia. ⁶ Anau e rono te mee e ssau pera ma he reo e tattara iho i te kina na manu e haa e ora tahi raa ma, "Te sui te aho hokotahi raa he muri kopu haraoa e turoto, poi seai he kopu haraoa e pii i na haraoa e sui mmaha raa. Emeia auu se hai pakava na laakau e pena na sunu raa ia ma na kina e ttori na vain raa!"

⁷ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakahaa raa itaha, tena anau kurono te manu hakahaa e ora tahi raa ku mee mai ma, "Hamai!" ⁸ Anau kukkira no kite te hos e hai laakei, ia e matanaena roo. Te tama e tere te hos raa e hui ma ko te Kina te Mate, tena te kina te mate raa e tautari mai vaa muri hoki: Tokorua nei e too na mahi ki taa hakaatoa he kuturana hokotahi i na kuturana e haa i te maarama nei raa ki mmate. Na tama nei e me ki mmate i te vahi na taua, te hikkai, na maahana ia ma na manu kai ttama.

⁹ Tena te Punua Sipsip raa ku ssau te hakamaatino hakarima raa i taha, tena na tama anau e kite e nnoho i raro te olta raa, aanaa ko na anana na tama ni taai ria no mmate e mee laatou ni hakataetae na tattara TeAtua tera ettuum mau hoki i na hakattina laatou te saaita laatou ni tattara raa. ¹⁰ Na tama raa ku vaa hakamaroa ma,

"TeAriki Hakanaaniu,

Akoe e tapu roo hakamaoni!

Akoe e me ki hakatonutonu na tama i te maarama nei raa,

tena ku kou ake na hakalono llihu na tama ni taa maatou no mmate raa vahao hee?"

¹¹ TeAtua e kou ake na tama nei, te tama te kaukahu roroa makkini, tena ki meake na tama raa ki hamalollo hakamarie, kioti roo na tama hehekau ia ma na hakattina ana raa hakaatoa te taai ria no mmate pera ma laatou ni taai ria raa.

12 Tena anau kukite te Punua Sipsipraa kussau te hakamaatino hakaonora itaha, tena te kina raa ku isi teruruhenua ehaimahiroo, tena telaaraa kumee no pallaa roo pera ma na paamaro pallaa raa, tena te maremo raa ku mee no mmea roo pera ma hetoto. 13 Na hetuura kumaohaiho ite maarama nei, essau pera ma nahua koi mmoto nalaakauraa eteiho tesaaita te matani haimmahiraa eruru nalaakauraa. 14 Te vaelani raa ku hakateki no sei pera ma he moena ehaturia, tena namouna iama nahenuaroo hakaatoa kukkene itaha ma nakina laa-tou nittuura. 15 Tena natuku ite maarama nei raa, natama hakamattua iama nasoldia hakamattua natama natauaraa, natama tuttuulaoiaraa, tena natama eisi namahiraa iama natamaroo hakaatoa, natama hehekauraa iama natama sei ma nitama hehekauraa kuoo nommuni iroto narua iama iraro nahatu inakina namouna raa. 16 Natama raa ekanna ake namouna raa iama nahaturaa ma, "Maohaiho iaruna maatou no hakalluu maatou kiese kite te Tama enoho iaruna te Nohorana raa iama te roto te Punua Sipsipraa! 17 Te aho nahakalono llihu haeo natama raa kuttae mai, kaa koai te tama elavaa te tuu atu i te Tama naa?"

7

Te kanohenua TeAtua

1 Imuri teme nei anau kukite ehaa naensel ettuu inatotoka ehaa ite maarama nei raa, tena kittaoi te matani raa kiese maairi iho ite maarama nei, ia kiese maairi ake ite lottai iama nalaakau hakaatoa. 2 Tena Anau kukite teeraa ensel ku hakahura ake ite anake ma te hakamaatino TeAtua e ora tahiraa. Te ensel raa ekanna ake naensel ehaa TeAtua nikou ake namahi kiese te maarama nei iama telottai raa. 3 Te ensel raa emeake ma, "Auu seseua te maarama nei, telottai iama nalaakauraa kittaroo tesaaita taatou ehakammau te hakamaatino natama hehekau TeAtuaraa ma te hakamaatino etapuraa inamaaree laatou." 4 Hetama eme mai pera ma te kooina natama hakaatoa kuoti te hakamattino ria ma te hakamaatino TeAtuaraa etae huitarau tipuhaa ma haa nasimata (144,000) natama. Natama nei nitama iroto te sanahuru ma rua nakaha Israel raa. 5 8 Tena te kaha hokotahi eisi sanahuru ma rua nasimata natama: te kaha Juda, Ruben, Gat, Aser, Naptali, Manase, Simeon, Livai, Isakar, Sebulun, Josep, tena Benjamin.

Te kanohenua erahiroo

9 Tena kiotoroo anau kukkira nokite te kanohenua erahiroo tera sehaitama elavaa teppau te kooina natamaroo hakaatoa! Te nei ko natamaroo hakaatoa, natama nakaharoo hakaatoa, natama nahenuaroo hakaatoa iama natama nattaraaroo hakaatoa, tena natama nei ettuu imua te Nohorana raa ma te Punua Sipsip, ia natama nei euru nakaukahu makkini, tena kittaoi na launiu naniu raa inarima laatou. 10 Natama raa ekanna ake hakamaroo raa ma, "TeAtua te Tama enoho iaruna te Nohorana iama te Punua Sipsip raa ekou mai te ora hakamaoni!"

11 Naensel hakaatoa ettuu alleha te Nohorana raa, hakapaa ma natama hakamattua raa iama namanu ehaa e ora tahiraa. Natama raa eteiho no tuthuri imua te Nohorana raa no lotu ake TeAtua 12 ma,

"Amen! Hua hakammaha,
namahi hakananniu,
te atamai, te hakammaha,
te hakamarumaru iama namahi ite vaelani,
tena namahi raa ni mahi TeAtua e ora nahahao hakaatoa raa!
Amen!"

13 Hetama natama hakamattua e ora tahiraa kuvahiri mai anau ma, "Aaraa koai natama euru nahekau makkini raa, tena kaa natama raa nitama ihee?"

14 Kito anau kimeake, "Tama hakamaatua, anau seiroa, akoe kame eiroa."

Tena aia kime mai anau ma, "Aanei ko natama nitoo nahakalono llihu haeo imua raa, tena tesaaita nei laatou ku ora. Natama raa ekkumi nakaukahu laatou raa nomakkini huaroo ma te toto te Punua Sipsip raa. 15 Tera hea natama raa ettuu

i mua te Nohorana TeAtua raa no hehekau ma Tama raa te ao ma te poo i te Hare Tapu Aia raa. Te Tama e noho i aruna te Nohorana raa e me ki mmata hakaraoi na tama raa ma na mahi Aia. ¹⁶ Na tama nei selavaa hoki te hikkai, ia te hiunu, tena telaa ia ma he vvela peehee selavaa te ttuni na tama nei, ¹⁷ maitaname te Punua Sipsip, te Tama e tuu ilottonu te Nohorana raa e me ki rorohi na tama raa, tena Aia e me ki hakattaki na tama raa kittae i te kina te vai e kou mai te ora raa. Tena TeAtua e me ki ssoro na vai karemata na tama raa i taha ma na karemata laatou.”

8

Te hakahitu na hakamaatino

¹ Te saaita te Punua Sipsip raa nissau te hakahitu na hakamaatino raa i taha raa, te vaelani raa ku tuu hemuu se vvaa roo hokotahi saaita e roroa ake*. ² Tena anau ku kite e hitu na ensel e ttuu i mua TeAtua, tena he tama ku kou ake na ensel raa e hitu na puu ki iri.

³ Teeraa ensel ettaohi te parete gol, tena aia ki haere ake no tuu i te kina te olta raa. He tama e kou ake tammaki na insens ki hakapaa ma nalotu na tama TeAtua raa, tena ku hoki ake nameeraa iaruna te olta e pena ina gol e tuu imua te Nohorana raa. ⁴ Te kohu na insens e ura raa e haere iaruna ma nalotu na tama TeAtua raa hakaatoa, itaha ma na rima te ensel e tuu imua TeAtua raa. ⁵ Tena te ensel raa ki too te parete na insens raa no ppono na maramara te ahi te olta raa, tena killetu iho i te maarama nei. Tena na hatturi raa ku papaku hakamaroa roo, na uila raa ku lamalama, tena te ruru henua raa ku ruru na mahi roo.

Na puu iriiri

⁶ Tena na ensel e hitu raa ku ttuu tanattana ma na puu e hitu laatou raa ki iri.

⁷ Te ensel kaamata raa ku iri te puu aia raa. Tena na ais matakkau ia ma na maramara te ahi e hilo ma te toto raa ku tteihomai i te maarama nei. Tena he vahi hokotahi te maarama nei hakaatoa† ia ma na laakau raa, tena na veve raa hakaatoa ku tuunia ria no vvela.

⁸ Tena te ensel hakarua raa ku iri te puu aia raa. Tena he mee essau pera ma he mouna e rahi roo e ura ku tteihomai i roto te lottai. Tena he vahi hokotahi te lottai raa ku huri mo toto, ⁹ tena he kooina hokotahi namee hakaatoa i roto te lottai raa ku mmate, tena he kooina hokotahi hoki na vakatua raa hakaatoa ku masseu.

¹⁰ Tena te ensel hakatoru raa ku iri te puu aia raa. Tena he hetuu e rahi e ura pera ma he laiti ku tteihomai i taha ma te vaelani no ppaku i te vahi hokotahi te maarama nei i roto na riva ia ma na vai hakaatoa. ¹¹ Te inoa te hetuu raa e hui ma e Mmara. Na riva ia ma na vai hakaatoa te hetuu raa nitteihomai i roto raa ku mmara, tena tammaki na tama ku mmate e mee laatou e unu na vai raa, maitaname na vai raa ku mmara.

¹² Tena te ensel hakahaa raa ku iri te puu aia raa. Tena he vahi hokotahi telaa, te maremo ia ma na hetuu raa ku mee no pouri, tena he vahi hokotahi te ao ma te poo raa ku se maarama hoki.

¹³ Tena anau ku kkira no kite te igol e rahi raa ku lellee vaa aruna, tena ki tattara iho hakamaroa ma,

“Te haeo! Te haeo!

E me ki haeroo ma na tama e nnoho i te maarama nei raa, te saaita kootou e llono na puu alaa ensel e toru raa e me ki iri!”

9

¹ Tena te ensel hakarima raa ku iri te puu aia raa. Anau ku kite te hetuu ni teihomai itaha ma te vaelani no paku i te maarama nei raa kutoo te kii te totoka te rua

* **8:1** 8.1 te taim nalakepa raa ma “half hour” † **8:7** 8.7 te hakataakoto nei e mee pera ma, te maarama nei e vvaa e toru na vahi, tena he vahi hokotahi te maarama nei e tuunia ria

e nnoto roo.* ² Te hetuu raa ku taaraki te totoka te rua raa, tena te kohu tera e ssae mai itaha ma te rua raa e ssau pera ma he kohu te umu. Te kohu te rua e nnoto raa e uhi te maahina te laa ia ma te vaelani raa no pouri roo. ³ Tammaki na manu e kaikkai na launiu raa ku oomai itaha ma te kohu raa no uhi te maarama nei, tena TeAtua ki kou ake na mahi e ssau pera ma na mahi na kahana raa e isi.† ⁴ Tama raa e meake ki se lavaa te kkai na veve, na laakau ia ma na mee e hhomoo raa; na manu raa e lavaa koi te uti na tama tera se isi te hakamaatino etapu TeAtua emmau ina maarae laatou raa. ⁵ Na manu raa se lavaa te taa na tama raa ki mmate, e mea laatou e lavaa koi te mee na tama raa ki hakalono llihu i roto e rima na marama. Te llihu na manu raa e me ki kou ake raa e ssau pera ma te llihu te kahana e uti akoe. ⁶ I roto e rima na marama nei, na tama raa e me ki sese ni ara ki mee laatou ki mmate, e mea laatou se lavaa te isi na ara e llave; laatou e me ki hihhai ki mmate, e mea te mate raa e me ki tere itaha ma laatou.

⁷ Na manu na launiu raa e ssau pera ma na hos kutanattana kippuhu, ia e isi na haugol manamana eppiri iaruna na pohouru na manu raa, tena na maihu na manu raa hakaatoa e ssau pera ma na maihu na tama. ⁸ Tena na rouru laatou raa e ssau pera ma na rouru na h hine, ia na niho laatou raa e ssau pera ma na niho na laion. ⁹ Na hatahata laatou raa e uhi a ria na mee e ssau pera ma ni katana, tena te mmuu na pakau laatou raa e ssau pera ma te mmuu na hos tammaki e h huti na karis tera e haitaruuru ki oo no ppuhu raa. ¹⁰ Na manu nei e isi na mohuki, tena e uti llihu pera ma na kahana, ia na mohuki laatou raa e isi na mahi ki kou ake na hakalono llihu na tama i roto e rima na marama. ¹¹ Te ensel e rorohi te rua e nnoto raa e hakanaaniu iaruna na manu hakamattaku raa. Te inoa aia i na tattara na Jiu raa e mee ma Abadon, tena na Grik raa e mee ma Apolion (e mee ma “Tama Haere Taramua na mee”).

¹² Te hakalono llihu kaamata raa kuhiti, tena imuri te me nei, e isi hoki e rua na hakalono llihu koi oo mai.

¹³ Tena te ensel hakaono raa ku iri te puu aia raa. Tena anau kurono tereo e tattara iho itaha ma e haa na mata te olta e pena ina gol etuu imua TeAtua raa. ¹⁴ Te reo raa e meake te ensel hakaono raa ma, “Hakattana e haa na ensel ni ponotia i te riva e rahi e hui ma Yufretis raa!” ¹⁵ Kito te ensel hakaono raa ki hakattana na ensel e haa raa; na ensel e haa raa kutanattana te aho nei na marama ia ma na hetau ki taa he kooina hokotahi na tama i te maarama nei raa ki mmate. ¹⁶ Na tama raa e mee mai anau te kooina na tama tera ku nnoho iaruna na hos ki ppuhu raa: te kooina na tama raa hakaatoa e ttae rua huitarau na maano (200,000,000.) ¹⁷ Tena i roto te kite anau raa, anau e kite na hos ia ma na tama e nnoho iaruna na hos raa: na tama raa e isi na porepore e mmea pera ma he ahi, ia ettea pera ma te moana, tena e sselo pera ma na salfa emmau ina hatahata laatou. Na pohouru na hos raa e ssau pera ma na pohouru na laion, tena te ahi, te kohu ia ma na salfa raa e oomai itaha ma na maihu na hos raa. ¹⁸ He kooina hokotahi na tama hakaatoa e taai a ria no mmate ma na hakalono llihu nei; te ahi, te kohu ia ma na salfa e oomai itaha ma na maihu na hos raa. ¹⁹ Maitaname na mahi na hos raa e mmoe i na maihu ia ma na mohuki laatou. Na mohuki na hos raa e ssau pera ma ni pohouru na laponu, tena na mohuki raa e utiuti hoki na tama raa no mmate.

²⁰ Ia te kooina na tama hakaatoa nittoe raa; te nei ko na tama hakaatoa ni se taai a ria no mmate ina hakalono llihu raa, tena na tama nei se hihhai hoki ma laatou kittike itaha ma na mee laatou nippena raa. Na tama nei se tiaki te hakamarumaru na tipua ia ma na hatu tipua laatou e penapena ina gol, na siliva, na katana tea, na hatu ia ma na laakau tera se lavaa te kkite, ia se lavaa te llono, ia se lavaa te hahaere raa. ²¹ Na tama nei hoki se hihhai ki peesia na tiputipu te taa tama, te papanamu ia ma na tiputipu te ppena na mee sakkino ia ma te kailallao raa.

* **9:1** 9.1 te rua e nnoto nei ko te kina i te maarama nei tera na tipua raa e ttari ki too na hakalono llihu hakaoti laatou † **9:3** 9.3 na kahana raa ko na scorpion

10

Te ensel ia ma te launiu paamee e pini

¹ Tena anau kukite hoki teeraa ensel haimahi kuhamai itaha ma te vaelani. Te pukureurehu raa ellepo hakatike te tama raa, tena te umata raa e piri hakatike te pohouru aia. Na maihu aia raa e maahina pera ma te laa, tena na vae aia raa e ssau pera ma saa pou e ttuu ura pera ma he ahi. ² Tama raa e isi te launiu paamee e ttaohi te rima aia. Tama raa e ttaka te vae laaua aia raa i roto te lottai, tena te vae se laaua aia raa e ttaka i aruna te henua ³ tena aia ki kanna hakamaroa roo ma te reo e ssau pera ma te reo telaion. Aia e kanna koi no oti, tena e hitu na hatturi raa ku papaku hakamaroa. ⁴ Anau e mee ma ki taataa na mee raa te saaita koi na tama raa ni tattara. Emeia anau erono te reo e tattara mai ite vaelani ma, "Auu se hakari na tattara na hatturi raa; ia auu se taataa i roto te launiu naa hoki!"

⁵ Tena anau kukite te ensel e llaka te vae te lottai, tena te vae i aruna te henua raa ku ssau te rima laaua aia raa peeraa ite vaelani, ⁶ tena ki mee te tattara hakamaoni ite inoa TeAtua, te Tama e ora no ora tahiraa, ia te Tama hoki ni pena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na mee hakaatoa roo i roto te laatou raa. Te ensel raa e mee mai ma, "Ku selavaa hoki te nnahe! ⁷ Emeia te saaita te ensel hakahitu raa ni iri te puu aia raa, tena TeAtua ku mee ki pena te hakataakoto e huunaria Aia ni tattara ake i na profet tera e hehekau ma Aia raa."

⁸ Tena te reo anau ni rono raa ku tattara mai hoki i taha ma te vaelani raa ma, "Haere no too te launiu paamee e moe taaraki i aruna te rima te ensel e ttuu te vae e llaka te moana, tena te vae e llaka i aruna te henua raa."

⁹ Tena anau ki haere atu ite ensel raa no kainno ake aia ki kou mai te launiu paamee raa. Kito te ensel raa ki mee mai anau ma, "Too te launiu nei no kai; te mee nei e me ki marie hakatteki roo te saaita akoe e ppono i roto te maihu akoe raa, e meia te saaita akoe e horo raa, te mee nei e me ki haere mmara roo i roto te manava akoe."

¹⁰ Tena anau kito te launiu paameeraa itaha ma te rima te ensel raa no kai, tena te mee raa e marie hakatteki roo i roto te maihu anau. Emeia te saaita anau ni horo te launiu paamee raa, te mee raa ku haere mmara roo i roto te manava anau.

¹¹ Tena te tama raa ki mee mai anau ma, "Vaakai hakaraoi no hakatae atu na tattara TeAtua raa i na henua hakaatoa, na tama hakaatoa, na tama na tattara hakaatoa ia ma na tuku hakaatoa."

11

Tokorua na tama e hakatae na tattara hakamaoni

¹ Te ensel raa e kou mai te laakau e ssau pera ma he laakau e hahaaite, tena aia ki mee mai ma, "Haere no looha te Hare Tapu TeAtua raa ia ma te olta raa hoki. Tena ku ppau hoki te kooina na tama e hakamarumarua i roto te Hare Tapu raa. ² Emeia auu se looha te vahi i aho raa, maitaname Anau ku oti te kou ake te kina raa ma na tama e noho pouri raa, tena i roto te tipu haa ma rua na marama, na tama raa e me ki hai hakahaeo roo vaa aruna te matakaina Anau raa. ³ Anau e me ki kauna tokorua na tama hakataetae na tattara Anau e uru na hekau na tama e ppari raa, tena i roto te simata rua huitarau ma tipu ono (1,260) na aho, tokorua raa e me ki hakatae ake na tattara TeAtua."

⁴ Tokorua na tama raa ko e rua na oliv ia ma e rua na lamu e ttuu i mua TeAriki ite maarama nei raa. ⁵ Ia kame he tama e hahaaivi ma ki mee hakahaeo tokorua raa, tena te ahiraa e me kissae mai itaha ma na maihu tokorua raa no seu na tama raa, tena na tama e hahaaivi ma ki mee hakahaeo tokorua nei raa e me ki taaria no mmate peenei. ⁶ Tokorua nei e isi na mahi ki pui te vaelani raa ki selavaa e isi te reurehu e lleku te saaita laaua e hakatae na tattara TeAtua raa. Tokorua nei e isi hoki na mahi ki huri na vai raa ki mee mo toto, ia tokorua nei e isi hoki na mahi ki kou ake na hakalono llihu hakaatoa i te maarama nei i na mannatu koi laaua.

⁷ Te saaita tokorua raa kuoti te hakatae natattara TeAtua raa, tena te manu kaitama raa e me kihamai itaha ma terua ennoto raa noppuhu ma tokorua raa. Te manu raa e me kihaimahi notaa tokorua raa nommate, ⁸ tena na tinotama tokorua raa e me ki mmoe te mateara te matakaina e rahi raa; te kina TeAriki ni tii ria i aruna te kros raa. Te matakaina raa e kannaria hoki ma ko Sodom* ia ma Isip e mee na tiputipu laatou raa. ⁹ Na tama na henua hakaatoa, na kaha hakaatoa, na tattara hakaatoa ia ma na tama roo hakaatoa e me kikirakira ake na tinotama tokorua raa i roto e toru toe na aho, tena na tama raa e me ki ppui ki se hai tama e tanu na tinotama tokorua raa. ¹⁰ Na tama te maarama nei raa e me kihihhia roo e mee tokorua raa ku mmate. Na tama raa e me kitahhao, tena kukavekave na hoki i alaa tama, e me tokorua na profet TeAtua raa ni kou ake na hakalono llihu haeo roo i na tama hakaatoa i te maarama nei.

¹¹ Imuri e toru toe na aho te loumatani TeAtua tera e kou mai te ora raa e me ki uru i roto tokorua raa, tena tokorua raa e me kimahhike nottuu i aruna, tena na tama hakaatoa ekkite tokorua raa e me kimattaku roo. ¹² Tena tokorua na profet raa kullono tero e tattara ake hakamaroaro ite vaelani ma, "Oo mai i te kina nei!" Tena tokorua raa ku oo i te vaelani i roto te pukureurehu raa, tena na tama e kiri lloto tokorua raa kuttuu koi no matamata. ¹³ Te saaita naa koi te ruru henua raa kuttiri te kina raa, tena hevahi hokotahi ite matakaina raa hakaatoa ku seuaria, tena e hitu na simata na tama ku mmate. Tena na tama hakaatoa ettoeraa ku mattaku no hakammaha ake na mahi TeAtua i te vaelani raa.

¹⁴ Te hakalono llihu hakarua raa kuoti, e meia te hakalono llihu hakatoru raa se roroa ku tae mai.

Te puu hakahitu

¹⁵ Kito te ensel hakahitu raa ki iri te puu aia raa, tena e isi na reo e tattara i te vaelani ma,

"TeAriki ia ma te Mesaia Aia raa ku too na mahi ki hakamaatua i te maarama nei, tena Aia e me ki hakamaatua na vahao hakaatoa."

¹⁶ Tena tipu rua ma haa na tama hakamattua ni noho i aruna na nohorana laatou i mua TeAtua raa ku tteiho i raro no lotu ake TeAtua ¹⁷ peenei,

"TeAriki TeAtua Hai mahi,
te Tama e noho te aho nei ia ma te Tama e noho mai i mua raa!
Maatou e hakammaha Akoe,
e mee Akoe ku too na mahi hai mmahi,
ia ku mee ki hakamaatua!

¹⁸ Na tama e noho pouri raa kulloto haeo roo,

e mee te saaita te roto Akoe raa ku tae mai;

teenaa ko te saaita Akoe e me ki hakatonutonu na tama ku mmate raa.

Te saaita ki kou ake na tuhana na tama hehekau ia ma na profet Akoe raa ku tae mai,

ia hoki na tama Akoe raa hakaatoa ia ma na tama roo hakaatoa tera e hakammaha Akoe raa;

teenaa ko na tama hakananniu ia ma na tama mouraro raa.

Te saaita ki seu na tama tera e seu te maarama nei raa ku tae mai!"

¹⁹ Te Hare Tapu TeAtua ite vaelani raa kutaaraki, tena anau kukite te Papaa e Tapu raa. Tena kioti na uila raa kulamalama, tena na hatturi raa ku papaku, te ruru henua raa ku ruru, tena na ais e matakau raa ku maoha i raro.

12

Te hine ia ma Satan

¹ Tena he hakkatu e kee roo ku hura ake ite vaelani. Te hakkaturaa e huri ake telaa raa e maahina areha te hine raa pera ma ni hekau te hineraa e reureu, tena temaremo raa etuu i raro na tapuvae aia, tena sanahuru ma rua na hetuu emmau

* 11:8 11.8 Teenei seai ma ko te matakaina Sodom raa

te pohouru aiaraa pera ma he hau. ² Te hine raa ku mee kimamaoha, tena te hakalono llihu na isu te tamariki raa e mee te hine raa no tanitani roo.

³ Tena teeraa hakkatu hoki kuhura ake i te vaelani. He lapono emmea e rahi roo e isi na pohouru e hitu, tena i aruna te pohouru hokotahi e isi sanahuru na hon ia ma te hau manamana. ⁴ Te mohuki te lapono raa e horo mai he vahi hokotahi na hetuu raa itaha ma te vaelani nolletuiho i te maarama nei. Telapono raa etuu imua te hine raa ma ki kai te tamariki te hine raa te saaita te tamariki e hhopo iho. ⁵ Tena te hine raa ki haanau iho te tamariki tanata, tena te tamariki naa e me ki hakamaatua na henua roo hakaatoa i te maarama nei ma na mahi hai mmahi. Emeia te lapono raa ni se kai te tamariki raa, e mee he ensel e too te tamariki raa no kkave i TeAtua i te kina te Nohorana Aia raa. ⁶ Tena te hine raa kuture i te kina etuu mahoa raa, i te kina TeAtua ni tanattana ma aia raa, tena te hine raa e me ki rorohi ria hakaraoi roo i roto simata rua huitarau tipu ono na aho.

⁷ Tena te tauaraa kukaamata i te vaelani. Ensel Maikol ia ma na ensel aia raa kuppuhu ma telaponoraa, tena telaponoraa ma na ensel aia raa kuhuriake no ppuhu laatou; ⁸ e meia telaponoraa kutorona, tena aia ma na ensel aia raa ku se lavaa hoki te nnoho i te vaelani. ⁹ Te lapono e rahi raa kulletua i taha; teena ko telapono na tama i mua raa e kanna ma he Tipua sakkino raa, seaina ma ko Satan, te tama ni tatakore te maarama nei ki hai sara raa. Telapono raa ma na ensel aia raa kulletua mai i raro i te maarama nei.

¹⁰ Tena anau kurono tereo etattaramai hakamaroaro i te vaelani ma, "Te saaita nei, te ora hakamaoni TeAtua raa kutae mai! Te saaita nei TeAtua kuhuri mai na mahi Aia! Maitaname tetama nituu te ao ma tepoo imua TeAtua taatou raa no hai ake na taina ia ma nakaave taatou raa kuoti telletua mai itaha ma te vaelani. ¹¹ Na taina ia ma nakaave taatou raa nippuhu ma tetoto te Punua Sipsip ia ma na tattara hakamaoni laatou etattara raa, tena na tama raa kuhihhai ki hoki ake na ora laatou raa ki mmate. ¹² Tena te vaelani raa ma kootou na tama e nnoho i te vaelani raa kuhihhia! Emeia te maarama nei ia ma telottai raa e me ki haeroo! Maitaname te tipua sakkino raa ku haere atu i kootou, tena aia e roto roo, maitaname aia e iroa pera ma aia e isi koi paa saaita koi moe."

¹³ Te saaita te lapono raa ku iroa pera ma aia kulletua mai i te maarama nei raa, aia kukaamata no hakatuitui te hine ni haanau te tamariki tanata raa. ¹⁴ Tena TeAtua ki kou ake te hine raa erua na pakau te manu e rahi ma kilavaa te hine raa tellee i te kina aia ni noho i te kina e tuu mahoa raa. Tena i roto e toru toe na hetau, te hine raa e me ki mmata ria hakaraoi roo, tena te lapono raa se lavaa hoki te haere ake no ppuhu laaua. ¹⁵ Tena te lapono raa ki hakatere atu na vai i taha ma te maihu aia raa vaa muri te hine raa ma ki hakatahea te hine raa itaha. ¹⁶ Emeia te kerekere raa e tokonaki te hine raa; te kerekere raa e taaraki te maihu aia raa no horo te vai e hamai itaha ma te maihu telapono raa. ¹⁷ Telapono raa ku roto te hine raa, tena aia ki haere ma ki ppuhu ma na hai mokopuna te hine raa hakaatoa, teena ko na tama hakaatoa e tauttari na tuua TeAtua raa, ia e ttaohi mmau hoki te hakamaoni Jisas ni huri ake raa. ¹⁸ Tena te lapono raa ku tuu i te taunatai.

13

Erua na manu kai ttama

¹ Tena anau kukite te manu kai tama e hamai i taha ma telottai. Te manu raa e isi sanahuru na hon ia ma e hitu na pohouru, tena e isi na hau manamana e ppiri i aruna na hon raa hakaatoa, ia e isi hoki na inoa e tattara llihu i TeAtua e mmau. ² Te manu raa essau pera ma na sarau kaittama ellahi raa, tena na vae te manu raa ellahi, ia e hai huruhuru, tena te maihu aia raa essau pera ma te maihu telaion. Te lapono raa e kou ake na mahi, te nohorana ia ma na mahi roo hakaatoa aia e isi raa i te manu raa. ³ He pohouru hokotahi te manu raa e ssau pera ma he pohouru ni mere haeroo i mua,

e meia te saanuku raa ku maahu. Te maarama nei hakaatoa ku mahharo no tauttari te manuraa. ⁴ Na tama roo hakaatoa ku hakamarumaruru te laponora, maitaname aia ku oti te kou ake na mahi aia raa hakaatoa i te manuraa kaitama raa. Na tama raa e hakamarumaruru hoki te manuraa kaitama raa, tena ki tattara ma, "Koai te tama e ssau pera ma te manuraa kaitama nei? Koai te tama elavaa te ppuhu laua ma te manuraa kaitama nei?"

⁵ Te manuraa kaitama raa elavaa roo te ppehi na tattara ahua aia raa ma killihu Te Atua, tena te manuraa kaitama raa etoo hoki na mahi kippena namee iroto tipuhaa ma rua na marama. ⁶ Te manuraa kaitama raa kukaamata no haruake na haeo Te Atua, te inoa ia ma te kina Tamaraa enohonohora ia ma na tama hoki ennoho i te vaelanira. ⁷ Te Atua e hakattana te manuraa kippuhu ma na tama e hakattana Aia raa, tena ma kutaa na tamaraa. Te manuraa e isi na mahi aia i aruna na kaha hakaatoa, na henua hakaatoa, na tattara hakaatoa ia ma na tama roo hakaatoa. ⁸ Na tama hakaatoa ennoho i te maarama nei raa e me ki hakamarumaruru te manuraa kaitama raa, e meia alaa tama koi selavaa te hakamarumaruru te manuraa kaitama raa; na inoa laaou raa emmauroo iroto te Launiu te Ora imua te maarama nei ni tipuake raa; te launiu te Punua Sipsip ni taia raa no mate raa e ttino.

⁹ "Ia tena hakallono kame kootou e isi na katarina! ¹⁰ Te tama na tama e tattara ma e me ki hakapikiri raa e me ki hakapikiri hakamaoni; ia te tama na tama e tattara ma e me ki taia raa no mate raa, e me ki taia raa hakamaoni no mate. Te mee nei e huri mai pera ma na tama Te Atua raa hakaatoa ki hakattana koi no nnoho hakavara-toa."

¹¹ Tena anau ku kite teeraa manuraa kaitama hoki e hamai i taha ma te maarama nei. Te manuraa e isi erua na hon pera ma na hon na sipsip raa, tena tereo te manuraa kaitama raa e ssau pera ma tereo te laponora erahira. ¹² Te manuraa kaitama raa etoo na mahi i te manuraa kaamata raa noppena namee imua te manuraa kaamata raa. Te manuraa e hakamatakuake na tama i te maarama nei raa ki hakamarumaruru ake te manuraa kaamata ni isi te saanuku te pohouru aia tera ku oti te mahura. ¹³ Te manuraa hakaru raa e ppena na mirakol e llahi roo; te manuraa e mee te ahi raa no haere iho i te vaelani no tae mai i te maarama nei imua na karemata na tama hakaatoa. ¹⁴ Tena te manuraa e tatakore na tama hakaatoa i te maarama nei raa ma na mirakol aia ni lavaa te ppena imua na karemata te manuraa kaamata raa. Te manuraa e meake na tama raa ki pena he hatu tipua ki hakammaha ake te manuraa ni mere te paraamo imua tera koi orara. ¹⁵ Te Atua e hakattana te manuraa hakaru raa kikouake te ora i te hatu tipua te manuraa kaamata raa kilavaa te hatu tipu raa te tattara, tena ku mee hoki na tama hakaatoa se hakamarumaruru te hatu tipua te manuraa ki mmate. ¹⁶ Te manuraa e hakamatakuake na tama roo hakaatoa, na tama pamme, na tama hakananniu, na tama e tuttuulaoi, na tama e tuttuuhaeo, na tama hehekau ia ma na tama e ttana raa ki hakammau ni hakamaatino i aruna na rima laua laaou raa, poi seai i aruna na maarae laaou. ¹⁷ Se hai tama elavaa te sui, ia se lavaa te kou ake ni mee ki sui alaa tama kame aia se isi te hakamaatino raa, te naa ko te inoa te manuraa ia ma te namba tera e tuu ma te inoa aia raa.

¹⁸ Te nei te atamai hakamaoni: Te tama koi tera e atamaira elavaa te iroa te hakataakoto te namba te manuraa, maitaname te namba raa etuu ma te inoa te tama. Te namba raa e tuu ma ono huitarau tipu ono ma ono (666).

14

Te Punua Sipsip ia ma te kanohenua Aia

¹ Tena anau ku kira no kite te Punua Sipsip raa ku tuu i aruna te Mouna Saion. Tena huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000) na tama e ttuu ma te Tamaraa. Tena i aruna na maarae na tamaraa emmau te inoa te Tamaraa ia ma te inoa te Tamana Aia raa. ² Tena anau ku rono tereo e ssau pera ma hevai e tere, ia e ssau pera

ma he hatturi e tattara mai i te vaelani. Ia essau hoki pera ma nitama e hakattani na haap. ³ Huitarau tipu haa ma haa na simata (144,000) na tama raa ettuu i mua te Nohorana raa ma e haa na manu e ora tahiraa ia ma na tama hakamattua raa; na tama raa ettuu no huhua te rue hoou tera laatou hokolaatou koi e illoa. Aanei ko na tama koi TeAtua ni tokonaki ki ora i roto na tama hakaatoa i te maarama nei raa. ⁴ Na taanata nei se moemmoe ma na hhine, tena laatou e tonu roo. Na tama nei e tauttari te Punua Sipsip raa i na kina hakaatoa Aia e haere raa. Aanei ko na tama kaamata ni tokonaki ria no ora i na tama roo hakaatoa, ia aanei ko na tama kaamata ni hoki ria ake i TeAtua laaua ma te Punua Sipsip raa. ⁵ Se hai tama ni rono ma na tama nei e tattara malliu; na tama nei e ttonu tahi roo.

E toru na ensel

⁶ Tena anau kuite teeraa ensel e lellee vaa aruna ma na tattara te Rono Tauareka tera se isi te hakaoti raa ma ki kou ake na kanohenua hakaatoa i roto te maarama nei ia ma na tama roo hakaatoa, na kaha roo hakaatoa, na tattara roo hakaatoa ia ma na henua roo hakaatoa raa. ⁷ Te ensel raa e tattara mai hakamaroa roo ma, "Hakamarumarua TeAtua, tena ku hakammaha na mahi Tama raa. Maitaname te saaita Tama raa e me ki hakatonutonu na tama hakaatoa raa ku tae mai. Hakamarumarua te Tama raa, te Tama ni pena te vaelani, te maarama nei, te lottai ia ma na vai hakaatoa raa!"

⁸ Tena te ensel hakaru raa kutautari te ensel kaamata raa no mee mai ma, "Te hine raa kuteiho i raro! Te matakaina Babilon hakanaaniurua ku oti te teiho! Te hine raa e mee na tama hakaatoa ki unu te wain aia raa. Te wain raa e hai mahi i na tiputipu sakkino."

⁹ Tena te ensel hakatoru raa kutautari hoki saa ensel kaamata raa no tattara mai hakamaroa ma, "Na tama e hakamarumarua te manu kaitama raa ia ma te hatu tipua aia raa ki hakammau te hakamaatino te manu kaitama raa i aruna na maarae ia ma na rima laatou raa, ¹⁰ e mee laatou e me ki unu hoki te wain TeAtua raa; te wain teroto Aia tera Aia ni nnini i roto te kapu e moe teroto Aia raa no pii roo! Na tama hakaatoa e ppena peenei raa e me ki hakalono llihu i te ahi na salfa e vvela mahi raa i mua na karemata na ensel e ttapu ia ma te Punua Sipsip raa. ¹¹ Te kohu te ahi tera e kou ake na hakalono llihu na tama raa e tauhano koi te haere tahi i aruna, se isi te hakaoti. Na tama e hakamarumarua te manu kaitama raa ma te hatu tipua aia raa ia ma na tama e isi te hakamaatino te inoa te manu raa e me ki hakalono llihu tahi, se isi te aho e me ki hamalollo."

¹² Na tama TeAtua e tau roo te varatoa raa ko na tama e tauttari na tuua TeAtua raa, ia e hakamaoni i na hakattina laatou iaa Jisas raa.

¹³ Tena anau ku rono te reo e tattara mai i te vaelani ma, "Taataa te mee nei: na tama ku mmate te saaita nei i na hehekau TeAriki raa e me ki hakatapu ria!"

Tena TeAnana Tapu raa ki meake, "Noo, hakamaoni! Na tama raa e me ki hihhia no hamalollo ma na hehekau e mmaha laatou ni ppena raa, maitaname te hakaoti i na hehekau laatou raa e nnoho ma laatou."

Te huata i te maarama nei

¹⁴ Tena anau ku kkira no kite te pukureurehu makkini, tena he mee e ssau pera ma he tama e noho i aruna te pukureurehu raa. Tama raa e hakapiri te hau manamana e pena i na gol, tena ki ttaohi te paraamo a e kaa roo i te rima aia. ¹⁵ Tena teeraa ensel ku haere iho itaha ma te Hare Tapu raa no tattara hakamaroa ake i te tama e noho i aruna te pukureurehu raa ma, "Too te paraamo a koe e kaa raa no haki na hua raa, maitaname te saaita ki haki raa ku tae, te maarama nei ku tau roo te haki ria!" ¹⁶ Kito te tama e noho i aruna te pukureurehu raa ki taakai te paraamo aia raa vaa aruna te maarama nei hakaatoa, tena na tama hakaatoa i te maarama nei raa ku haki ria pera ma ni hua.

¹⁷ Tena anau ku kite teeraa ensel e haere iho i taha ma te Hare Tapu i te vaelani raa, te tama raa e isi hoki te paraamo a e kaa.

¹⁸ Tena te ensel hoki e rorohi te ahiraa ku hamai i te kina te olta raa. Te tama raa e kanna ake hakamaroa roo i te ensel e isi te paraamo a e kaa raa ma, "Too te paraamo a akoe raa no ttuu na hua na grep i roto te paupaku i te maarama nei raa, maitaname na hua na grep raa ku lleu!" ¹⁹ Kito te ensel raa ki taakai te paraamo a aia raa vaa aruna te maarama nei hakaatoa no ttuu na hua na grep raa, tena killetu na hua raa i roto te kina e kumikumi na hua raa, i te kina te roto TeAtua raa e moe. ²⁰ Na hua raa e kkumiria i roto te kina e kumikumi na hua tera e tuu i taha ma te matakaina raa, tena te toto raa ku koo iho i taha ma te kina e kumikumi na hua raa no tere roo no tae e rua huitarau na mael, tena te nnoto te toto raa he makka.*

15

Te ensel e tuu ma na hakalono llihu hakaoti

¹ Tena anau kukite te hakkatu i te vaelani e keeroo, ia e hakanaaniu, tena e mee roo anau no oho. E hitu na ensel ettuu ma e hitu na hakalono llihu, teenaa ko na hakalono llihu hakaoti, maitaname na mee raa e huri ake te roto hakaoti TeAtua raa.

² Tena anau ku kite te moana e ssau pera ma he kalasi e hilo ma te ahi. Anau e kite hoki na tama ni ppuhu no taa te manu kaitama raa ia ma te hatu tipua aia raa ia ma te tama te inoa aia raa e mmou i roto na namba raa. ³ Na tama nei ettuu no huhua te rua Moses, te tama hehekau TeAtua raa ia ma te rue te Punua Sipsip ma:

"TeAriki TeAtua Hakanaaniu,
na mahi ia ma na mee Akoe e ppena raa e hakananniu!
Te Tuku na kanohenua hakaatoa,
na tiputipu Akoe raa e ttonu, ia e hakamaoni.

⁴ TeAriki, koai te tama e me ki mee ma aia e matakau te hakammaha Akoe?
Koai te tama e lavaa te kkaro te tattara i te inoa Akoe?
Akoe ko te Tama hokotahi e tapu.

Na kanohenua hakaatoa e me ki oo mai no hakamarumarua Akoe,
maitaname na tama hakaatoa e kkite na tiputipu taualleka Akoe raa."

⁵ Tena kioti anau kukite te Hare Tapu TeAtua raa kutaaraki, tena te Paa Hare e Tapukkiniraa etuu ihare. ⁶ Tena e hitu na ensel ni oo mai ma na hakalono llihu e hitu raa ku oo mai i aho ma te Hare Tapu raa. Na ensel raa e uru na hekaulolloa e kivakiva roo, tena na taitu e pena i na gol raa e mmou i na hatahata laatou. ⁷ Tena he manu hokotahi i na manu e haa e ora tahi raa kukouake e hitu na paa kumete e pena i na gol e pii roo te roto TeAtua te Tama e ora tahi na vahao hakaatoa raa i na ensel e hitu raa. ⁸ Te Hare Tapu raa ku pii roo te kohu e hamai i na mahi hakananniu TeAtua raa. Tena se haitama e lavaa te uru ihare te Hare Tapu raa kitae roo te hakaotioti na hakalono llihu e hitu tera na ensel e hitu raa ni oo mai ma laatou raa.

16

E hitu na hakalono llihu hakaoti TeAtua

¹ Tena anau ku rono te reo e tattara ake i na ensel e hitu raa. Te reo raa e tattara mai i roto te Hare Tapu raa ma, "Oo no nnini e hitu na pakumete e mmoe te roto TeAtua raa i roto te maarama nei!"

² Tena te ensel kaamata raa ku haere ake no nnini iho te pakumete aia raa i roto te maarama nei. Tena na saanuku e llihu haeroo ku mahha ake i na tinotama na tama e isi te hakamaatino te manu kaitama raa ia ma na tama hoki e hakamarumarua te hatu tipua te manu raa.

* **14:20** 14.20 te toto e tere iho i taha ma te kina e kumikumi na hua raa e tere roo no tae peeraa 300 kilomita, tena te nnoto te toto raa e tae 2 mita

³ Tena te ensel hakarua raa kunniniho tepakumete aia raa iaruna telottai. Telottai raa kuhuri no mee pera ma tetoto tetama kumate, tena namee hakaatoa e ora i roto telottai raa kumate.

⁴ Kito te ensel hakatoru raa kinniniho tepakumete aia raa iaruna nariva ia ma napaa vairaa, tena navairaa hakaatoa kuhuri mo toto. ⁵ Anau kuro no te ensel erorohi navairaa kutattara ma, "Te Tama e Tapu, te hakatonutonu Akoe e pena naa etonuroo, Akoe ko TeAtua enoho te aho nei ia ma te kaamata iho. ⁶ Na tama raa ennini na toto na tama Akoe raa ia ma na toto na profet raa hoki, tena Akoe e kou ake na toto ki unu na tama raa. Na tama raa etoo hea laatou e tau te too raa!" ⁷ Tena anau kuro no te reo e tattara mai i te kina te olta raa ma, "Te Ariki TeAtua Hakanaani! Na hakatonutonu Akoe raa ettonu hakamaoni roo!"

⁸ Tena kito te ensel hakahaa raa kinniniho tepakumete aia raa iaruna telaa, tena telaa raa kulavaa tettuni na tama haeo raa ma te vvela aia ehaimahira. ⁹ Na tama raa e tuunia ria no vvela i te vvela telaa raa, tena na tama raa kutattara haeo i TeAtua te Tama e isi na mahi Aia iaruna na hakalono llihu nei raa. Emeia na tama raa ehainattaa roo tettike i taha ma na haisara laatou raa no hakammaha na mahi TeAtua raa.

¹⁰ Kito te ensel hakarima raa kinniniho tepakumete aia raa iaruna te nohorana te manu kaitama raa. Tena tepourira kuuhi vaaruna nakina hakaatoa te manu raa ehakamaatua raa, tena na tama raa ku utiuti na arero laatou raa emee laatou kullihu roo. ¹¹ Na tama raa kutattara haeo i TeAtua ite vaelani raa emee na hakalono llihu ia ma na saanuku laatou raa. Emeia na tama raa settike hoki i taha ma na haisara laatou raa.

¹² Kito te ensel hakaono raa kinniniho tepakumete aia raa iaruna Yufretis, te riva e rahi roo. Teriva raa kupakupaku hakallaa roo ma kilavaa natuku te anake raa te oomai ma na soldia laatou raa. ¹³ Tena anau kukite e toru na inaina ekkere roo, essau pera ma ni frok. Na inaina raa e uru mai i aho ma na maihu telapono e rahi raa ia ma te manu kaitama raa ia ma te profet mariu raa. ¹⁴ Aanei ko na inaina na tipua sakkino nippena na mirakor raa. Na inaina e toru nei e oo i na tuku te maarama nei raa hakaatoa ma ki hakkutu na tama raa ki ppuhu i te Aho TeAtua Hakanaani raa.

¹⁵ Te Ariki emee mai ma, "Hakallono! Anau eme kihamai pera ma hetama kairarao! Na tama e ara notanattana na hekau laatou raa eme kihakatapuria, maitaname na tama raa selavaa te hahaere sehai hekau nonnapa imua na tama hakaatoa!"

¹⁶ Tena na tipua sakkino raa ki hakkutu na tuku raa i te kina e kanna ma Amagedon ina tattara Hibru raa.

¹⁷ Kito te ensel hakahitu raa kinniniho tepakumete aia raa iaruna napukureurehu raa. Tena te reo raa kutattara mai hakamaroa roo i te kina te Nohorana i roto te Hare Tapu raa ma, "Na mee hakaatoa ku oti!" ¹⁸ Tena na uila raa kulamalama, nahatturi raa kupapaku, tena te ruru henua raa kururu haimahi roo. Tena seisi hoki teruru henua nihaimahi roo peenei imuri TeAtua nipenaiho te tama; teenei ko te ruru henua kuhaeo roo hokoia. ¹⁹ Tena te matakaina e rahi raa kumotu inakina e toru, te matakaina na henua hakaatoa raa kuseua ria. TeAtua kumaanatu Babilon, te matakaina e rahi raa, tena kimee na tama te matakaina raa ki unu te wain i roto te kapu Aia raa, te wain te roto haimahi Aia raa. ²⁰ Na henua roo hakaatoa kullano, tena namouna raa hakaatoa kuseai. ²¹ Tena na ais matakau emmaha raa kumaoha iho i te vaelani iaruna na tama; aanei ko na tama nikou ake na tattara haeo i TeAtua emee na hakalono llihu laatou etoo ina ais raa, maitaname na hakalono llihu raa kuhaeo roo.

¹ Tena he ensel hokotahi ina ensel e hitu nittuu ma napakumete e hitu raa ku hamai no mee mai anau ma, "Hamai, anau e me ki huri atu akoe na hakalono llihu te hine haeo na tama hakaatoa e illoa raa e me kitoo, teenaa ko te matakaina e rahi etuu itevahi na riva tammakiraa. ² Natuku te maarama nei raa e ppena na mee sakkino ma te hine se tonu raa, tena na tama i te maarama nei raa e unu no vvare ma te wain e isi na tiputipu sakkino te hine se tonu raa."

³ Te ensel raa kutau i roto anau, tena te ensel raa kissau anau notae ite kina e tuu mahoaraa. Tena anau kukite te hine setonuraa enoho iaruna te manu kaitama e mmea tera e mmau na inoa e tattara haeo i TeAtua raa i te tinotama aia raa hakaatoa. Te manuraa eisi e hitu napohouru ia ma sanahuru nahon iaruna na pohouru aia raa. ⁴ Te hine haeo raa ereureu na maro ettea pouri eisi na gol, na paa hatu e sui mmaha ia ma na pure. Tena aia ettaohi te kapu e pena ina gol e pii roo na tiputipu sakkino raa i te rima aia, te nei ko na tiputipu sakkino hakaatoa te hine se tonu raa e isi. ⁵ Tena e isi te inoa e mmau i te maarae te hine se tonu raa tera e isi te hakataakoto e huuna ria raa. "Babilon te matakaina roo e rahi, te tinna na hhine ia ma nataanata hakaatoa i te maarama nei tera e ppena na tiputipu settonu raa." ⁶ Tena anau e kite pera ma te hine raa e unu no vvare ma na toto na tama TeAtua raa ia ma na toto na tama ni taai a ria no mmate e mee laatou e tauttari Jisas raa.

Tena te saaita anau ni kite te hine se tonu raa, anau ku oho roo. ⁷ Kito te ensel raa ki vahiri mai anau ma, "Aiea akoe eoho naea? Anau e me ki meatu akoe te hakataakoto te hine se tonu raa ia ma te manu kaitama e sausau aia raa, te manu kaitama tera eisi e hitu napohouru ia ma sanahuru nahon raa. ⁸ Te manu kaitama raa ni meeraa e ora, e meia te saaita nei aia ku mate; te manu naa ku mee ki hamai itaha ma terua ennoto epouriraa ki seua ria na mahi aia raa. Na tama ennoho i roto te maarama nei tera nainoa laatouraa semmau i roto te Launiu te Ora raa e me ki mahharo te saaita laatou e kkite te manu kaitama raa. Te manu raa ni mee raa e ora; te saaita nei aia ku mate, e meia aia e me ki hakahura atu hoki.

⁹ "Te hakataakoto nei e tau roo na tama e atamai raa. Na pohouru e hitu raa e huri ake e hitu na mouna te hine raa e nohonoho raa. Na pohouru raa e huri ake hoki e hitu na tuku: ¹⁰ e rima na tuku ku oti te mmate, ia he tuku hokotahi koi ora, tena teeraa tuku se ki ta e mai; te saaita aia e ta e mai no tuku raa, aia e me ki tuku paa saaita koi. ¹¹ Tena te manu ni ora i mua raa, e meia te saaita nei aia ku mate raa ko te hakavaru na tuku i na tuku e hitu raa, tena aia ku haere koi ki seua ria aia ki haeo.

¹² "Te sanahuru nahon iaruna na pohouru akoe e kite raa ni tuku sanahuru tera se ki kaamata no tuku, e meia na tuku raa e me ki tuku he paa saaita roo i roto te aho hokotahi ma te manu kaitama raa. ¹³ Te sanahuru na tuku nei e ssau roo hakaatoa, na tama nei e me ki kou ake na mahi laatou raa ma te manu kaitama raa. ¹⁴ Na tuku nei e me ki ppuhu ma te Punua Sipsipraa, e meia te Punua Sipsipraa e hakapaa ma na tama Aia ni kanna raa, na tama Aia ni hirihiri raa ia ma na tama e tauttari tahi Aia raa e me ki ppuhu no taa te manu kaitama raa ia ma na tama aia raa, maitaname Aia ko TeAriki na ariki hakaatoa ia ma te Tuku na tuku hakaatoa."

¹⁵ Tena te ensel raa ki mee mai hoki anau ma, "Na vai akoe e kite te hine se tonu raa e noho iaruna raa e tuu ma na henua, na kanohenua, na tama ia ma na tattara roo hakaatoa. ¹⁶ Te sanahuru nahon iaruna na pohouru akoe e kite raa ia ma te manu raa e me ki oti ku kirilloto te hine se tonu raa; Na tama raa e me ki tokea na mee hakaatoa te hine setonuraa e isiraa, tena kutiaki te hine setonuraa kinoho se hai mee. Na tama raa e me ki kikai na punnohi te tinotama te hine setonuraa, tena kuttuni te hine raa i roto teahi. ¹⁷ Maitaname TeAtua e tuku te hakataakoto raa i roto na hatu manava na tama raa kippena hakaatoa no kou ake na mahi laatou raa ma te manu kaitama raa ki hakamaatua ki ttae te saaita na tattara TeAtua raa e oo mai no hakamaoni raa.

¹⁸ "Te hine akoe e kite raa ko te matakaina e rahi tera e hakamaatua i aruna na tuku i te maarama nei raa."

18

Babilon ku maseu

¹ Imuri te hakkatune i anau kukite teeraa ensel e hamai itaha ma te vaelani. Te ensel raa e isi na mahi e llahi, tena na mahi aia raa e hakamaahina te maarama nei hakaatoa. ² Te ensel raa e tattara iho hakamaroa ma, "Te hine raa ku seua ria! Babilon te matakaina e rahi raa ku seua ria! Te matakaina raa te saaita nei ku ttau ria na tipua ia ma na inaina na tipua sakkino; ia hoki na tiputipu sakkino ia ma na manu sakkino ku nnoho i roto te matakaina raa. ³ Maitaname na henua hakaatoa e unu te wain te hine raa, te wain hai mahi na tiputipu sakkino raa. Na tuku te maarama nei raa e ppena na tiputipu se ttonu ma te hine raa, tena na tama na stoa raa ku hai sileni roo e mee na tiputipu se ttonu te hine raa."

⁴ Tena anau ku rono hoki teeraa reo i te vaelani e tattara mai ma, "Te kanohenua Anau raa!

Oo mai i taha!

Oo mai i taha ma te hine se tonu naa!

Kootou ki se tauttari no ppena na mee sakkino te hine se tonu naa e ppena raa, ki se lavaa kootou te hakalono llihu ma te hine naa!

⁵ Maitaname na hai sara te hine se tonu naa e hakatau roo no ttiri i te vaelani, tena TeAtua se ssiri na hai sara te hine se tonu naa hakaatoa.

⁶ Sui muri ake te hine se tonu raa pera ma aia ni ppena hakasakkino i kootou raa; Sui muri ake ma na haeo e rua na vahao i na haeo te hine raa ni ppena raa.

Nnini ake te kapu te hine raa te wain e mmara raa ki unu, e mmara i aruna ma te wain te hine raa ni kou atu ma kootou ki unu raa.

⁷ Kou ake ni mee ki hakalono llihu haeo roo te hine raa, ki tau ma hea aia e ahuaahu i te vahi aia hokoia raa.

Aia e tattara tahi hokoia ma,

"Te nei anau ku noho pera ma he hine hakamaatua pera ma he tuku!

Anau sei ma he hine se hai avana.

Anau se lavaa te iroa ma e isi na haeo!"

⁸ Ia tena i te hakaotioti,

e isi roo te aho te hine raa e me ki ttiri na hakalono llihu pe nei: na maahana, ia e me ki tanitani i te aroha ia ma te hikai.

Tena te hine raa e me ki vela i roto te ahi, maitaname TeAriki TeAtua e hakanaani raa e me ki hakatonutonu te hine se tonu raa."

⁹ Na tuku i te maarama nei tera ni nnoho ma te hine se tonu raa no ppena na tiputipu sakkino raa e me ki ttani laatou alloha i te matakaina raa te saaita laatou e kkite te kohu te ahi e me ki ttuni te matakaina raa. ¹⁰ Na tuku raa e ttuu hakammao roo, e mee laatou se hihhai ki hukui atu i na hakalono llihu te hine raa. Na tuku raa e me ki tattara ma, "Te nei he mee sakkino roo! Se isi roo te tauareka! Babilon he matakaina e rahi, ia e hai mahi roo! Emeia i roto paa saaita koi akoe ku ttiri te haeo!"

¹¹ Na tama e suisui na mee i te maarama nei raa e me ki ttani hoki, maitaname ku se hai tama hoki e me ki suisui na hekau laatou raa; ¹² ia ku se hai tama e suisui na gol, na siliva, na hatu e sui mmaha raa, na pure, na paamaro pupu raa, na paamaro ettea pouri raa, na hekau kivakiva raa ia ma na laakau hakaatoa ku ssee nattaa raa ia ma alaa mee hoki tera e ppena i na laakau e mmau roo ia ma na katanatea ia ma na katana, na pahatu makkini; ¹³ ia hoki na sinamon, na spais, na insens, na myrrh, tena na frenkinsens; na wain ia ma na sunu, na haraoa, na hua na wit, na bulmakau ia ma na sipsip, na hos ia ma na karis, na tama ki hehekau ia ma na ora hoki na tama.

¹⁴ Tena na tama hai sileni raa ku meake te hine se tonu raa, "Na mee taualleka hakaatoa akoe e hihai ki ttino raa ku huro no llano, tena na sileni ia ma na mee hakamanako akoe raa ku sei, tena akoe se lavaa hoki te kite na mee raa hakaraoi!" ¹⁵ Na tama na stoa e hai sileni roo i te matakaina raa e me ki ttuu hakammao roo, maitaname laatou e mattaku ma ka oti laatou ku hukui atu i na hakalono llihu te hine se tonu raa.

Natamaraa eme kittani noppari, ¹⁶ tena kutattara ma, “Teenei kuhaeroo hakaoti! Te matakaina erahine i kuhaeroo hakaoti! Aia ni meeraa e reureu na paamaro pupu, na paamaro e ttea pouri, na hekau e kivakiva, tena ki hakamaumau na gol, na paa hatu e sui maha ia ma na pure kivakiva i tetinotama aia! ¹⁷ Tena paa saaita koi na mee taualleka raa ku sei i taha ma na rima aia!”

Na ariki na vakatua raa ma na tama ekkake na vakatua raa, na tama ettaka na vaka raa ia ma alaa tama hoki eme kittuu hakammao roo ¹⁸ no kapihi na varo laatou te saaita laatou ekkite te kohu te ahi e ttuni te hine se tonu raa ma, “Ni se isi teeraa matakaina hoki erahi pera ma te matakaina nei!” ¹⁹ Na tama raa e pallai na pohouru laatou raa ma na rehu, tena ki ppari no ttani tattara ma, “Teenei kuhaeroo hakaoti roo! Te matakaina e rahi nei kuhaeroo hakaoti roo! Teenei ko te matakaina tera na tama e isi na vakatua raa e oo mai no tootoo tammaki na sileni i na mee taualleka aia e isiraa. Emeia paa saaita koi na mee taualleka te matakaina raa kullano hakaatoa!”

²⁰ Na tama i te vaelani raa ku hihhia, maitaname te matakaina raa ku seua ria! Na tama Te Atua raa, na aposol ia ma na profet raa ki hihhia! Maitaname Te Atua ku kou ake te hine se tonu raa na hakalono llihu te hine raa ni kou atu i kootou raa!

²¹ Tena he ensel e hai mahi roo e too te hatu e rahi roo no ppehi i roto te lottai, tena ki meake, “Babilon te matakaina erahi raa eme kilettua iho pe nei, tena na tama selavaa hoki tekkite te matakaina raa. ²² Tena sehaitama hoki elavaa tellono tettani na haap ia ma na reo natama, ia tetani tepuronu ia ma tetani tepuu eiri i roto te matakaina naa! Sehaitama eme ki hehekau i roto te matakaina naa hoki, tena sehaitama eme kirono tetama e varu tekamatu. ²³ Seisi hoki te ahi eme ki ura i roto te matakaina naa, ia seisi na tama eme ki avvana i roto te matakaina naa hoki. Na tama ni suisui na mee i roto akoe i mua raa e hakananniu i roto te maarama nei, tena e mee akoe ni hai laavaka no mariu ake na tama hakaatoa i roto te maarama nei raa ma na pakava akoe raa!”

²⁴ Babilon e too na hakalono llihu e mee na toto na profet ia ma na tama Te Atua raa e mmoe i roto te matakaina naa; hakamaoni, na toto na tama hakaatoa ni mmate i roto te maarama nei raa.

19

¹ Tena i muri te mee nei, anau ku rono na reo na tama i te vaelani raa e tattara ma, “Hakammaha Te Atua,

na mahi hakananniu ia ma na mahi hai mmahi raa ni mahi Te Atua!

² Te hakatonutonu Aia raa e hakamaoni, ia e tonu roo!

Aia e kou ake na hakalono llihu te hine se tonu e pena na mee sakkino i roto te maarama nei raa.

Te Atua e kou ake na hakalono llihu te hine se tonu raa, e mee te hine raa e taa na tama hehekau Aia raa no mmate.”

³ Tena na tama raa ku kanna ake hakaraoi hoki ma, “Hakammaha Te Atua!

Te kohu e hamai i te ahi e ttuni te matakaina e rahi raa e me ki haere tahi koi i aruna se isi te hakaoti.”

⁴ Tena tipu rua ma haa na tama hakamattua ia ma e haa na manu e ora tahi raa ku tutturi no lotu ake Te Atua, te Tama e noho i aruna te Nohorana raa. Tena na tama raa ki meake, “Amen! Hakammaha Te Atua!”

Te kai te avana te Punua Sipsip

⁵ Tena he reo ku tattara mai peeraa i te kina te Nohorana raa ma, “Hakammaha Te Atua taatou raa ia ma na tama hehekau Aia raa, na tama hakaatoa e tauttari Aia raa, na tama ku mattua raa ia ma na tama pammee raa!”

⁶ Tena anau kuro no na reo na tama e tammaki roo, na reo na tama raa e arana pera ma he peau e mmuu, ia peeraa hoki ma te hatturi e paku. Anau e rono na tama raa e tattara ma,

“Hakammaha TeAtua!

Maitaname TeAriki,

TeAtua Hai mahi taatou raa ko te Tuku!

⁷ Taatou ki tahhao no hihhia;

taatou ki hakammaha i na mahi hai mmahi Aia raa!

Maitaname te Punua Sipsip raa ku mee ki avana,

tena te hine raa ku tanattana hokoia ma ki avana.

⁸ Te taukupu raa e hakalaakei ria hakatauareka roo.”

(Na laakei e taualleka raa ko na tiputipu taualleka na tama e tauttari TeAtua raa.)

⁹ Tena te ensel raa ku mee mai anau ma, “Taataa te mee nei: na tama e kanna ria ki oo ake i te kai te avana te Punua Sipsip raa e me ki hakatapu ria.” Tena te ensel raa ki hakapaa ake hoki ma, “Aanei ko na tattara hakamaoni TeAtua.”

¹⁰ Tena anau kuhina atu i mua na vae te ensel raa ma ki hakamaru ake tama raa, e meia aia e mee mai anau ma, “Auu se ppena peenaa! Anau he tama hehekau koi, e ssau koi peenaa ma akoe ia ma alaa hakattina ana ia ma na tama hakaatoa e tauttari te hakamaoni Jisas ni hakari ake laatou raa. Hakamaru ake i TeAtua!”

Maitaname te hakamaoni Jisas ni huri ake raa e mee roo na profet raa no hai mmahi te tattara na tattara TeAtua raa.

Te tama e tere te hos makkini

¹¹ Anau kukite te vaelani raa kutaaraki, tena e isi te hos makkini e tuu. Te tama e noho i aruna te hos raa e hui ma, te Hakatina tahi ia ma te Tonu tahi; Aia e mmata hakaraoi roo kironu tesaaita Aia e hakatonutonu ia ma tesaaita Aia e haere ma kippuhu te taua raa. ¹² Na karemata Aia raa e ssau pera ma heahi e ura, tena Aia e hakapiri tammaki na hau manamana na tuku raa i aruna te pohouru Aia. Tama raa e isi te inoa e mmau i aruna Aia, e meia Aia Hokoia koi e iroa, sehaitama hoki peeraa e iroa te inoa raa. ¹³ Te kaukahu roroa Aia e uru raa e piripiri roo na toto. Tena te inoa Aia raa ko “Na Tattara TeAtua.” ¹⁴ Na tama na taua i te vaelani raa e tauttari te Tama raa, na tama raa e huro i aruna na hos makkini, tena ki uru na hekau e makkini hua roo. ¹⁵ Tena he paraamo a e kaa roo ku ssae mai itaha ma te maihu te Tama raa, te naa ko te paraamo aia e me ki ssari na kanohenua hakaatoa raa. Aia e me ki hakamaatua na kanohenua raa ma telaakau te tuku e pena na katana tera selavaa te hakanau e ria raa, tena Aia e me ki nnini na wain i roto na kina e penapena na wain, i te kina te roto hai mahi TeAtua Hakanaani raa e moe raa. ¹⁶ Tena i aruna te kaukahu roroa Aia raa ia ma te vae Aia raa, na tama raa e tattara te inoa ma: “Te Tuku na tuku ia ma TeAriki na ariki.”

¹⁷ Tena anau kukite te ensel e tuu i aruna telaa. Te ensel raa e kanna ake hakamaro a roo i na manu llee vaa aruna raa ma, “Oo mai no hakkutu hakaatoa ki kkai te kai hakanaani TeAtua raa! ¹⁸ Oo mai no kkai na punnohi na tinotama na tuku, na soldia hakananniu na taua raa, na soldia, na punnohi na hos raa ma na tama e huhuro na hos raa ia ma na punnohi na tama roo hakaatoa, na tama hehekau, na tama e ttana, na tama hakananniu ia ma na tama mouraro raa!”

¹⁹ Tena anau kukite te manu kaitama raa ma na tuku i te maarama nei ia ma na tama laatou e ppuhu na taua raa ku hakkutu ma kippuhu ma te Tama e tere te hos makkini raa ma na tama ppuhu Aia raa. ²⁰ Te manu kai tama raa ku hakapiki ria hakapaa ma te profet mariu tera ni pena na mirakol i mua na karemata aia raa. (Aanaa ko na mirakol tera nitatakore na tama e isi te hakamaatino te manu kaitama raa ia ma na tama e lotulotu ake te hatu tipua te manu raa.) Te manu kai tama raa ia ma te profet mariu raa ku lettua i roto te ahi e ura na salfa raa. ²¹ Na tama ppuhu i te manu kai tama raa hakaatoa ku taai a ria no mmate ma te paraamo a e ssae mai itaha ma

te maihu te Tama e tere te hos makkini raa, tena na manu lellee raa ku kkai na punnohi na tinotama na tama raa no ppohu roo.

20

Simata na hetau

¹ Anau kukite te ensel e haereiho itaha ma te vaelani, tena aia ettaohi te kii i te kina terua ennoto pouriraa ma teseni emmaha i te rima aia. ² Aia e haka-piki telapono e rahiraa, teenaa ko Satan telapono roo i mua raa, tena ki haihai tama raa ma teseniraa kitae simata na hetau. ³ Tena te enselraa killetu tetamaraa i roto terua ennoto pouriraa, tena kiloki teruaraa no mmau roo ki selavaa hoki te tamaraa te hailaavaka no tatakore alaa kanohenua ki hakaoti te simata na hetau aia e karapusi raa. I muri te simata na hetau raa aia e me ki hakattana ria he paa saaita koi.

⁴ Tena anau kukite na nohorana ia ma na tama ennoho i aruna na nohorana raa kutoo na mahi ki hakatonutonu. Anau ekite hoki na anana na tama ni taaiaria no mmate e mee na tamaraa ni tattara ake te hakamaoni Jisas ni hakari ake raa, ia ni tattara ake hoki na tattara TeAtua raa. Na tamaraa ni se lotulotu ake te manu kaitamaraa ia ma te hatu tipua te manuraa, ia na tamaraa hoki se hakammau te hakamaatino te manuraa ina maarae ia ma na rima laatou. Na tamaraa ku ora muri, tena ki hakamattua ma Krai pera ma ni tuku i roto simata na hetau. ⁵ (Hakaatoa alaa tama ni mate raa ni se ora muri no ttae roo simata na hetau. Te nei ko te kaamata roo na tama ku ora muri.) ⁶ Na tama i roto na tama kaamata e ora muri raa ki hihhia e mee laatou e hakatapu ria hakaraoi roo. Te mate hakarua raa se isi na mahi ki ttaohi na tamaraa; na tamaraa e me ki mee pera ma ni maatua TeAtua laua ma Krai, tena na tamaraa e me ki hakamattua ma Krai i roto simata na hetau.

Satan ku torona

⁷ Tena imuri simata na hetau raa kuttae, Satan e me ki hakattana ria itaha ma te kina aia e karapusi raa, ⁸ tena aia e me ki haere no tatakore na kanohenua i te maarama nei raa hakaatoa, teenaa ko i roto Gok laua ma Magok. Satan e me ki hakutu mai na tamaraa hakaatoa ki ppuhu, na tamaraa e tammaki roo pera ma na kerekere i tai raa. ⁹ Na tamaraa e ttoha vaa roto na kina hakaatoa i te maarama nei nollepō na kina na tama TeAtua raa ennoho ia ma te matakaina TeAtua elaoi mahi raa. Emeia te ahi i te vaelani raa e me ki haere iho no ttuni na tamaraa hakaatoa. ¹⁰ Tena Satan, te tama ni tatakore na tamaraa ku lettua ria i te kina te ahi na salfa raa, ia i te kina hoki te manu kaitamaraa ia ma te profet mariu raa ni lettua ria, tena na tamaraa e me ki hakalono llihu na saaita hakaatoa te ao ma te poo se isi te hakaoti.

Te hakatonutonu hakaoti

¹¹ Tena anau kukite te Nohorana makkini e rahi roo ia ma te Tama e noho i aruna. Te maarama nei ma te vaelani raa ku huro itaha ma Tamaraa no llano hakaoti roo. ¹² Anau kukite na tama emmateraa, tena na tamaraa hakaatoa kuttuu i mua te Nohorana raa. Na tamaraa ku tatallaki na launiu raa, tena teeraa launiu ku taaraki, teenaa ko te Launiu te Ora. Na tama emmateraa ku hakatonutonuria, tautari hea laatou nippenaraa, ia tautari hoki hea emmau i roto telauniu raa. ¹³ Tena telottairaa kukouake na tama nimmate i roto telottairaa. Tena te mate ia ma te kina te mate raa ku kouake hoki na tama laua ni ttaohi raa. Na tamaraa hakaatoa e me ki hakatonutonuria tautari hea laatou nippena. ¹⁴ Tena te mate ia ma te kina te mate raa hoki ku lettua ria i te kina te ahi raa. (Te kina te ahi nei ko te kina te mate hakarua.) ¹⁵ Na tama na inoa laatou semmau i roto te Launiu te Ora raa e me ki lettua ria i te kina te ahi raa.

21

Te vaelani ia ma te maarama vahao nei

¹ Tena anau kukite te vaelani ia ma te maarama vahao nei raa. Te vaelani ia ma te maarama imua raa kullano, tena telottairaa ku hakateki no seai hoki. ² Tena anau ku kite te Matakaina e Tapu raa; te Jerusalem vahao nei raa ku haere iho i taha ma te vaelani TeAtua raa. Te matakaina raa ku oti te tanattana hakaraoi roo pera ma he taukupu e laakei ki hakapaa ma te tanata aia raa. ³ Anau e rono te reo e tattara iho hakamaroa roo i te kina te Nohorana raa ma:

“TeAtua te saaita nei ku noho ma te kanohenua Aia!

Aia e me ki noho ma na tama raa,

tena na tama raa e me ki mee pera ma ni tama Aia.

TeAtua Hokoia e me ki noho ma na tama raa,

tena Aia e me ki mee mo Atua na tama raa.

⁴ Aia e me ki ssoro na vai karemata na tama raa i taha.

Se lavaa hoki he tama e mate,

tena se hai tama e me ki tani te aroha ia ma ku hakalono llihu.

Na tiputipu i mua raa kullano.”

⁵ Tena te Tama e noho i aruna te Nohorana raa ki tattara mai ma, “Te saaita nei, Anau e me ki mee na mee hakaatoa ki hoou!” Te Tama raa e tattara mai hoki ma, “Taataa te mee nei, maitaname na tattara nei e hakamaoni, tena kootou ki hakattina roo na tattara nei.” ⁶ Tena te Tama raa ki tattara mai ma, “Na mee hakaatoa ku oti! Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Alfa ia ma te Omega. Anau e me ki hakattana kootou na tama e hiunu raa ki unu marino se sui te vai te ora e tere tahi raa. ⁷ Na tama e ttuu mmou no ppuhu ma Satan no tae te hakaoti raa e me ki too na mee nei i na rima Anau: Anau ko TeAtua na tama raa, tena na tama raa ni tamalliki Anau. ⁸ Emeia te kina te ahi eura na salfaraa ko te kina na tama e mattaku nauhie raa, na tama sakkino raa, na tama e ppena na tiputipu sakkino raa, na tama taa tama raa, na tama e hai huri raa, na tama hai panamu raa, na tama elotulotu na hatu tipua raa ia ma na tama hakaatoa e tattara malliu raa. Teenei ko te mate hakarua.”

Jerusalem vahao nei

⁹ Tena he ensel hokotahi ina ensel e hitu nittuu ma na pakumete e hitu eppii na hakalono llihu raa ku hamai no mee mai anau ma, “Hamai, tena anau e me ki huri atu te avana te Punua Sipsipraa.” ¹⁰ Te Anana Tapu raa kutau i roto anau, tena te ensel raa ku too anau no kkave i aruna te mouna e palluna roo. Te ensel raa e hurimai Jerusalem, te Matakaina e Tapu raa ku hamai itaha ma te vaelani, itaha ma na rima TeAtua, ¹¹ tena ekivakiva ma na mahi hai mmahi TeAtua raa. Te matakaina raa e maahina roo pera ma na hatu esuimmaharaa, ia essau hoki pera ma he jaspera, tena e maarama roo pera ma he kalasi. ¹² Te matakaina raa e isi tetauppaa e matoru, ia e palluna, tena e isi hoki sanahuru ma rua na totoka. Tena na inoa te sanahuru ma rua na kaha Israel raa e mmou i aruna na totoka raa. ¹³ E toru na totoka ettuu itevahi hokotahi: etoru ettuu itevahi te anake, etoru ettuu itevahi te kupu, etoru ettuu itevahi te korau, tena etoru ettuu itevahi te laki. ¹⁴ Na tauppaa te matakaina raa e hakatuu i aruna te sanahuru ma rua na hakamau selavaa tenaue, tena na inoa sanahuru ma rua na aposol te Punua Sipsipraa e mmou i aruna. ¹⁵ Te ensel ni tattara mai anau raa ku ttaohi te laakau hahaaite e pena i na gol raa ma ki haaite te matakaina raa, na totoka ia ma na tauppaa. ¹⁶ Te llaha ia ma te rooa te matakaina raa e hakanatahi roo. Te ensel raa e too te laakau hahaaite raa no haaite te matakaina raa, tena te rooa ma te llaha ia ma te palluna te matakaina raa e hakanatahi roo hakaatoa, e tae rua simata haa huitarau (2,400) na kilomita. ¹⁷ Kito te ensel raa ki haaite tetauppaa raa hoki, tena te matoru tetauppaa raa e tae tipu ono na mita te matoru, teenei ko te haaite te tama raa e hahaaite. ¹⁸ Te tauppaa raa e pena i na jaspera, tena te matakaina raa e pena i na gol hakamaoni roo, ia essau roo pera ma he kalasi. ¹⁹ Na hakamau selavaa tenaue

ina tauppaa ettuu iaruna raa e hakalaakeiria ma nahatu ekivakiva. Te hatu kaamata raa he jaspera, te hatu hakarua raa he safaia, te hatu hakatoru raa he aget, te hatu hakahaa raa he emeral, ²⁰ te hatu hakarima raa he sadonikis, te hatu hakaono raa he konilian, te hatu hakahitu raa he krisolait, te hatu hakavaru raa he beril, te hatu hakasivo raa he topas, te hatu hakasehuria he krisopres, te hatu hakasehuria ma tahiraa he haiasin, te hatu hakasehuria ma ruaraa he ametis. ²¹ Tena natotoka sanahuru ma ruaraa nipure kivakiva sanahuru ma rua. Tetotoka hokotahi e pena i te pure kivakiva hokotahi. Tena na mateara te matakaina raa e pena ina gol e ssau roo pera ma he kalasi.

²² Anau seisi te hare tapu e kite ettuu i te matakaina raa, maitaname te Hare Tapu te matakaina raa ko TeAtua TeAriki Hakanaaniu ia ma te Punua Sipsip raa. ²³ Tena telaa ia ma temaremo raa kusetau hoki te hakamaahina ake i te matakaina raa, maitaname na mahi TeAtua raa e hakamaahina ake iaruna te matakaina raa, tena te Punua Sipsip raa ko telamu te matakaina raa. ²⁴ Nakanohenua hakaatoa eme kihahaere iroto te maahina telamura, tena natuku i te maarama nei raa eme kikou mai na hekau taualleka laatou raa i te matakaina raa. ²⁵ Natotoka te matakaina raa eme kittuu tallaki na aho hakaatoa, natotoka raa selavaa te ppui, emee te matakaina raa eme kimaarama tahi, seisi te poo. ²⁶ Namahi ia ma na mee taualleka na henua hakaatoa raa eme kikou mai kimmoe i te matakaina raa. ²⁷ Emeia sehai mee ekkere elavaa tetama i te matakaina raa, ia natama hoki e ppena na tiputipu sakkino raa ia ma natama tattara malliu raa selavaa te uru iroto te matakaina raa. Natama koi na inoa laatou raa emmau iroto te Launiu te Ora te Punua Sipsip raa eme ki uru iroto te matakaina raa.

22

¹ Te ensel raa ehurimai hoki anau teriva ekou mai te oraraa, terivaraa emaarama huaroo pera ma he kalasi, tena terivaraa hoki etere mai peeraa i te Nohorana TeAtua ia ma te Punua Sipsip raa, ² ia etere vaalottonu te mateara te matakaina raa. Tena telaakau te oraraa ehomo saa vahiterivaraa, tena sanahuru ma rua na vahao iroto te hetau hokotahi, telaakau raa eme kihua na hua. Telaakau raa eme kihua na marama hakaatoa, tena na laumea telaakau raa elavaa hoki te tokonaki natama nakanohenua hakaatoa kitaualleka. ³ Namee hakaatoa TeAtua se hihai raa selavaa te mmoe i te matakaina raa.

Te Nohorana TeAtua ia ma te Punua Sipsip raa eme kittuu iroto te matakaina raa, tena natama hehekau Aia raa eme kilotulotu ake Tamaraa. ⁴ Natamaraa eme kikkite nakaremata TeAtua, tena te inoa Aia raa eme kimmou iaruna na maarae natamaraa. ⁵ Te matakaina raa selavaa te isi tepoo, tena natamaraa selavaa te mannatu ma kihakaura nalamu ia ma telaa raa kihakamaahina ake, maitaname TeAriki TeAtua ko te maahina natamaraa, tena natamaraa eme kihakamattua pera manituku na vahao hakaatoa.

Krais eme ki vaakai mai

⁶ Tena te ensel raa kimee mai anau ma, "Natattara nei e hakamaoni roo, tena akoe kihakatina. TeAriki TeAtua, te Tama nikou ake TeAnana Tapu Aia ina profet raa ku oti te kauna te ensel Aia raa kihuri ake natama hehekau Aia raa hea seroroa ku kapihi mai raa."

⁷ Tena Jisas kitattara mai ma, "Hakallono! Anau seroroa ku haere atu! Natama e tauttari na mee iroto natattara te launiu nei e tattara ma eme kihakapihi mai raa eme kihakatapuria!"

⁸ Anau ko Jon, anau ni rono, ia nikitena mee nei hakaatoa. Te saaita anau ku oti roo te rono, ia ku oti roo te kite na mee nei raa, tena anau kuhina atu i mua na vae te ensel nihurimai namee nei raa, tena anau kumee ma kilotu ake te ensel raa. ⁹ Emeia te ensel raa e tattara mai anau ma, "Auu seppena peenaa! Anau he tama hehekau hoki peenaa ma akoe hakapaa ma nataina akoe na profet raa ia ma natama hakaatoa

ni tauttari na tattara i roto telauniu nei raa. Lotu ake hakaatoa i TeAtua!" ¹⁰ Tena te ensel raa ki tattara mai hoki ma, "Auu se huu ma akoe na mee i roto na tattara telauniu nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa, maitaname te saaita na mee nei e me ki kapihi mai raa kutaapiri koi. ¹¹ Na tama sakkino raa ki nnoho ma te sakkino laatou raa, na tama e ppena na tiputipu sakkino raa ki nnoho ma na tiputipu sakkino laatou raa, na tama e taualleka raa ki nnoho ma te taualleka laatou raa, tena na tama te lotu e ttapu raa ki nnoho ma na tiputipu e ttapu laatou raa."

¹² Tena Jisas ki mee mai ma, "Hakallono! Anau se roroa ku haere atu! Anau e me ki haere atu ma na tuhana no kou atu tautari hea kootou nippena raa. ¹³ Anau ko te kaamata ia ma te hakaotioti, te Alfa ia ma te Omega."

¹⁴ Na tama essoro na hekau laatou no matahura raa e isi na mahi kikkai na hua telaakau ekou mai te ora raa, tena ki haere hihhia hoki no uru i roto na totoka te matakaina raa. ¹⁵ Emeia na tama e me ki nnoho i aho ma te matakaina raa ko na tama e ppena na tiputipu sakkino raa, na tama hai panamu raa, na tama e haere hai huri raa, na tama taa tama raa, na tama e lotulotu na hatu tipua raa ia ma na tama e malliu mahi i na tattara laatou raa ia ma na mee laatou e ppena raa.

¹⁶ "Anau Jisas, Anau nikauna te ensel Anau raa ki tattara atu na tattara nei i roto na hare lotu. Anau e mamaoha iho i te hareakina Devit; Anau ko te tapao e maarama mahi roo."

¹⁷ Tena TeAnana Tapu ia ma Te Hine te Punua Sipsip raa ki mee mai ma, "Oo mai!"

Tena na tama hakaatoa ellono na tattara nei raa ki mee mai hoki ma, "Oo mai!"

Oo mai na tama e hiunu raa no too te vai e kou atu te ora raa pera ma he hoki kime kootou e hihhai.

Na tattara hakaoti

¹⁸ Anau Jon, anau e tattara haimahiatu ikootou na tama hakaatoa nillono na mee i roto na tattara telauniu nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa. Kame hetama e hakapaa ake alaa tattara hoki iaruna na tattara nei, tena TeAtua e me ki hakapaa ake alaa hakalonollihu hoki i tetama naa pera ma hea emmau i roto telauniu nei raa. ¹⁹ Kame hetama essoro na tattara i roto telauniu nei e tattara ma e me ki kapihi mai raa, TeAtua e me ki ssoro hoki te tuhana te tama naa i na hua telaakau e kou mai te ora raa ia ma te Matakaina e Tapu telauniu nei e tattara mai raa.

²⁰ Te Tama e hakari mai na tattara nei hakaatoa raa e mee mai ma, "Hakamaoni roo! Anau se roroa ku haere atu!"

Ku hakamaoni roo. TeAriki Jisas, Akoe ki hamai!

²¹ Na mahi TeAriki Jisas ki nnoho ma taatou na tama roo hakaatoa.